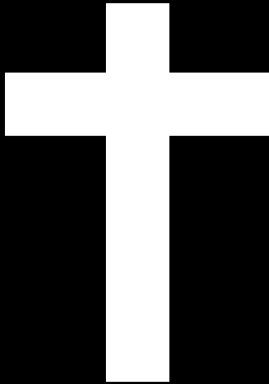

Nu o jña mizhocjimi nu mama ja ga cja e

Jesucristo

New Testament in Mazahua, Central (MX:maz:Mazahua, Central)

**Nu o jña mizhocjimi nu mama ja ga cja e
Jesucristo
New Testament in Mazahua, Central
(MX:maz:Mazahua, Central)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazahua, Central

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazahua [maz], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazahua, Central

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

2dd34152-63bb-5bf7-9ec4-df11c81ab2fc

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS . . .	80
SAN LUCAS	125
SAN JUAN	208
HECHOS	265
ROMANOS	344
1 CORINTIOS . . .	376
2 CORINTIOS . . .	411
GÁLATAS	434
EFESIOS	449
FILIPENSES	462
COLOSENES	470
1 TESALONI- CENSES	478
2 TESALONI- CENSES	485
1 TIMOTEO	489
2 TIMOTEO	499
TITO	506
FILEMÓN	511
HEBREOS	513
SANTIAGO	543
1 PEDRO	552
2 PEDRO	561
1 JUAN	567
2 JUAN	576
3 JUAN	578
JUDAS	580
APOCALIPSIS . . .	583

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN MATEO

*Los antepasados de Jesu-
cristo*

¹ E Jesucristo mi mboxbêche cja e Abraham, 'ñe cja e David. Juns'ü va o tñj'ü c'o o mboxpale e Jesús ndeze e Abraham.

² E Abraham o jmusp'ü 'na t'i c'ü mi chjü e Isaac. Nuc'ua e Isaac o jmusp'ü e Jacob. Nuc'ua e Jacob o jmusp'ü e Judá, 'ñe c'o nu cjuarma.

³ Nuc'ua e Judá o jmusp'ü e Fares 'ñe e Zara. C'ü nu nanavi mi chjü e Tamar. Nuc'ua e Fares o jmusp'ü e Esrom. Nuc'ua e Esrom o jmusp'ü e Aram. ⁴ Nuc'ua e Aram o jmusp'ü e Aminadab. Nuc'ua e Aminadab o jmusp'ü e Naasón. Nuc'ua e Naasón o jmusp'ü e Salmón. ⁵ Nuc'ua e Salmón o jmusp'ü e Booz. C'ü nu nana e Booz mi chjü e Rahab. Nuc'ua e Booz o jmusp'ü e Obed. C'ü nu nana e Obed mi chjü e Rut. Nuc'ua e Obed o jmusp'ü e Isaí. ⁶ Nuc'ua e Isaí o jmusp'ü e David c'ü o nocü o mbêzhi jmu'u. E David o chjüntüvi c'e ndixü c'ü mi ngue nu su e Urías c'ü vi bö't'ü. Nuc'ua c'e ndixü o musp'ü 'na ts'it'i e David c'ü mi chjü e Salomón.

⁷ Nuc'ua e Salomón o jmusp'ü e Roboam. Nuc'ua e Roboam o jmusp'ü e Abías. Nuc'ua e Abías o jmusp'ü e

Asa. ⁸ Nuc'ua e Asa o jmusp'ü e Josafat. Nuc'ua e Josafat o jmusp'ü e Joram. Nuc'ua e Joram o jmusp'ü e Uzías. ⁹ Nuc'ua e Uzías o jmusp'ü e Jotam. Nuc'ua e Jotam o jmusp'ü e Acáz. Nuc'ua e Acáz o jmusp'ü e Ezequías. ¹⁰ Nuc'ua e Ezequías o jmusp'ü e Manasés. Nuc'ua e Manasés o jmusp'ü e Amón. Nuc'ua e Amón o jmusp'ü e Josías. ¹¹ Nuc'ua e Josías o jmusp'ü e Jeconías 'ñe c'o o cjuarma. Mi ngue c'o pa 'ma o ndöpüji c'o menzumü a Israel o dyëdyiji a ma a Babilonia c'o.

¹² 'Ma ya ma cãji a ma a Babilonia, nuc'ua e Jeconías o jmusp'ü e Salatiel. Nuc'ua e Salatiel o jmusp'ü e Zorobabel. ¹³ Nuc'ua e Zorobabel o jmusp'ü e Abiud. Nuc'ua e Abiud o jmusp'ü e Eliaquim. Nuc'ua e Eliaquim o jmusp'ü e Azor. ¹⁴ Nuc'ua e Azor o jmusp'ü e Sadoc. Nuc'ua e Sadoc o jmusp'ü e Aquim. Nuc'ua e Aquim o jmusp'ü e Eliud. ¹⁵ Nuc'ua e Eliud o jmusp'ü e Eleazar. Nuc'ua e Eleazar o jmusp'ü e Matán. Nuc'ua e Matán o jmusp'ü e Jacob. ¹⁶ Nuc'ua e Jacob o jmusp'ü e José, c'ü o chjüntüvi e María. E María ngue c'ü o mus'ü e Jesús. E Jesús ngue Cristo c'ü ne ra mama: Nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.

¹⁷ C'o nu mboxpale e Jesucristo ndeze e Abraham hasta e David, o zö'ö catorce c'o. Nuc'ua, ndeze e David hasta 'ma o dyëdyiji c'o menzumü a Israel a ma a Babilonia, o

zö'ö ndo 'na catorce c'o nu mboxpale. Nuc'ua, ndeze 'ma o dyedyji a ma a Babilonia hasta 'ma o jmus'ü e Cristo, o zö'ö ndo catorce.

Nacimiento de Jesucristo

18 C'ü nu nana e Jesucristo mi ngue e María. 'Ma o jmus'ü e Jesucristo, je va cjava. E José ya vi ñavi e María c'ü ro chjüntüvi. 'Ma dya be mi chjüntüvi, e María ya mi tũ'ü 'na ts'it'i. Pero dya cjó mi dyojui; mi ngue o Espíritu Mizhocjimi c'ü vi tsjapü o ndunte. 19 E José mi cja c'o mi mama c'o ley. Nguec'ua 'ma o dyärä ya mi ndunte e María, o nguijn'i c'ü ro unü 'na xiscömü e María c'ü dya ro chjüntui. Pero dya ro ma ngös'ü c'o pje mi pjèzhi, na ngue dya mi ne e José ro bèzhi o tseje e María. 20 Nuc'ua 'ma mi cjiñi a cjanu e José, o nguinch'i 'na t'jĩ o jñanda 'naja c'o o anxe Mizhocjimi c'o ixi cārā a jens'e. O ña c'ua c'e anxe o xipji e José:

—Nu'tsc'e José, o mboxbèchetspārā, c'o mi xiji mago, vi 'ñeji e David, dya rí yembeñe. Ni jyodü rí tsjapü nin su e María. Na ngueje c'ü ya tũ'ü c'ü, ixi nguetsjé o Espíritu Mizhocjimi c'ü o tsjapü o nduns'ü. 21 Ra mus'ü 'na ts'it'i c'ü rí jñusp'ü o tjü e Jesús. Na ngueje angueze ra salva c'o nte c'o ya juajnü, ra jopcüji o mü'büji c'o o nzhubüji, eñe c'e anxe va xipji e José.

22-23 Mi jinguā Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü 'na profeta o xipji c'o nte:

Dyär'maji. Ra nduntetsjé 'na xunt'i c'ü dya dyojui 'na bēzo; ra mus'ü 'naja ts'it'i c'ü rguí chjü e Emanuel, eñe c'e profeta va pätpä Mizhocjimi.

E Emanuel ne ra mama: Bübü dya Mizhocjimi a ndezgöji. Nguec'ua 'ma o ndunte e María o mus'ü e Jesús, o zädä o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta.

24 Nuc'ua 'ma o zö e José a t'jĩ, o tsja c'ua ja nzi va xipji c'ü o anxe Mizhocjimi, o chjüntui e María. 25 Pero dya juntavi hasta 'ma o mus'ü c'e ts'it'i c'ü primero o t'i e María. Nuc'ua e José o jñusp'ü c'e ts'it'i e Jesús.

2

La visita de los magos

1 O jmus'ü e Jesús 'ma mi manda c'e rey Herodes a Judea. Je jmus'ü cja c'e jñiñi a Belén c'ü tsja a Judea, cja c'e xoñijömmü a Israel. O mezhtjo c'ua o èjē ja nzi nte c'o me mi pārā, c'o mi xiji mago, vi 'ñeji nu ja ni mbes'e e jyarü. O säji a Jerusalén. 2 Nuc'ua c'o mago o mbürü o zopjüji c'o mi cārā a Jerusalén, o xipjiji:

—Ya jitsijme 'na seña; ró jandajme o mbes'e 'na seje. Ngue c'ü rvá pāragöjme c'ü ya jmus'ü 'na ts'it'i c'ü ra manda cja yo menzumü a Israel. Nutscöjme rí ne rí xitscöjme ja bübü c'e ts'it'i. Na ngue rvá ècjöjme rá è ndüñijömmüjme a jmi angueze, rá ma't'üjme, eñe c'o nte c'o mi xiji mago.

³ Nuc'ua c'e rey Herodes o mbārã c'ü mi mama c'o mago c'ü ya vi jmus'ü 'na ts'it'i c'ü ro manda. Nguec'ua va pizhi na puncjü angueze, dya mi pãrã pje ro nguijñi. Me xo go pizhi c'ua texe c'o mi cãrã a Jerusalén. ⁴Nuc'ua e Herodes o zojnü c'o ndamböcjimi cja c'o menzumü a Israel. Xo zojnü c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. Cjanu o dyönüji ja je ngue c'ua ro jmus'ü e Cristo c'ü ro ã manda. ⁵Cjanu o ndünrüji:

—Nuc'ü, je ra jmus'ü cja c'e jñiñi a Belén c'ü tsja a Judea. Na ngue je ga cjava va dyopjü c'e profeta va pätpã Mizhocjimi:

⁶ Nu'tsc'ejí in menzumüji a Belén, ni muvi in jñiñigueji cja c'o 'ñaja jñiñi a Judá.

Na ngue ra tetsc'ejí 'naja c'ü ra manda, 'ñe ra mbörü yo menzumü a Israel yo ró juajngö, eñe c'e profeta.

⁷ Nuc'ua e Herodes o zojnü c'o mago c'ü dya cjó ro mbārã cjo mi ñaji c'o. Cjanu o tsjapüji na jo t'önü jinguã vi mbes'e c'e seje. Cjanu o ndünrü c'ua c'o mago o xiji jinguã vi mbes'e c'ü. ⁸ Cjanu o ndäji c'ua a ma a Belén o xipjiji:

—Möji, ma tsjaji na jo o t'önü rguí jyodüji c'e ts'it'i. Nuc'ua 'ma rí chöt'üji, rí nzhogüji rí 'ñe xitscöji. Nguec'ua xo rá magö, rá ma ndüñijö mü a jmi rá ma'tc'ö c'ü.

⁹⁻¹⁰ Nuc'ua 'ma ya vi nguarü vi ñaji c'e rey, cjanu o ma c'ua c'o mago. Nuc'ua c'e seje c'ü ya vi jñandaji ndeze 'ma o mbes'e, o 'ñetsetjo na yeje. Nu c'o mago 'ma o jñandaji c'e seje, go mäji na puncjü. Nuc'ua c'e seje mi ot'ü o xo'ñiji c'ü, hasta 'ma cja zät'ã a xes'e nu cja c'e ngumü nu ja ma bübü c'e ts'it'i. Cja chi o böbü tjo nu. ¹¹ Cjanu o zät'äji c'ua cja c'e ngumü, cjanu o cjogüji a mbo. O jñandaji c'e ts'it'i ma bübü cja c'e ngumü co e María c'ü nu nana. Cjanu o ndüñijö müji a jmi c'e ts'it'i, o ma't'üji. Cjanu o xo's'üji c'ua o cajaji c'o mi quiji o oro, 'ñe o nguichjünü, 'ñe o mirra c'o ma jo ma jyärã y me mi muvi. Cjanu o nguibiji, cjanu o unüji c'e ts'it'i. ¹² Nuc'ua Mizhocjimi o zopjü a t'jĩ c'o mago, o xipjiji:

—Dya cja rí nzhogüji cja e Herodes, empji.

Nguec'ua 'ma mü o nzhogüji cja c'e país nu ja mi menzumüji, o möji c'ü 'na 'ñiji.

La huída a Egipto

¹³ Nuc'ua 'ma ya vi mbedye c'o mago, cjanu o nguinch'i c'ua 'na t'jĩ e José o jñanda 'na c'o o anxe Mizhocjimi. Cjanu o ña c'ua c'e anxe o zopjü e José, o xipjiji:

—Nu'tsc'e, ñanga rí sidyi ne ts'it'i 'ñejnu nu nana; rí c'ueñe rí möji a ma cja c'e xoñijö mü a Egipto. Na ngueje e Herodes ra jyodü ne ts'it'i ra mbö't'ü. Y rí mimitjoji nu hasta 'ma cja rá xi'ts'i, eñe c'e anxe.

¹⁴ Nuc'ua cjanu o zö c'ua a t'ijï e José. Go zidy c'ua c'e ts'it'i 'ñe c'ü nu nana, go mbedyeji c'ua c'e xömü, o möji a ma a Egipto. ¹⁵ Nuc'ua o mimiji nu hasta 'ma cja o ndü e Herodes. Mi jinguã mi bübü 'na profeta c'ü mi pätpä Mizhocjimi. C'e profeta o mama: "Rá penpe 'na jña c'ín Ch'igö c'ü ra mbedye a Egipto", eñe Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma o ma ga ma a Egipto e José co e María 'ñe e Jesús, o zädä o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta.

Herodes manda matar a los niños

¹⁶ 'Ma o unü ngüenda e Herodes c'ü dya nzhogü c'o mago ro ã xipjiji ja mi bübü c'e ts'it'i, me co üdü c'ua na puncjü angueze. Cjanu o manda o mbö't'üji texe c'o ts'it'i c'o mi cãrã a Belén, y hasta ja c'o mi tjorü c'e jñiñi c'ü. O mbö't'üji c'o cja vi mus'üji, cja na 'ñe c'o ya mi ädyi ye cjë. Na ngue e Herodes ya vi dyönü na jo c'o mago, nguec'ua va mbãrã ja ya nzi zana vi mezhe ndeze 'ma ya vi mbes'e c'e seje. ¹⁷⁻¹⁸ Mi jinguã vi dyopjü a cjava c'e profeta Jeremías:

Cja c'e jñiñi a Ramá mi t'ärã
'na c'ü me ma huë na
jens'e.

Mi ngue c'e ndixü c'ü mi chjü
e Raquel mi huëpi c'o o
mboxbëche.

Dya go ne cjó ro chëzhi o
jmi pa ro mäjã, na
ngueje ya vi mbö'tp'üji
c'o o mboxbëche, eñe

c'e profeta va pätpä
Mizhocjimi.

Nguec'ua 'ma o manda e
Herodes o mbö't'üji c'o ts'it'i,
o zädä c'ü vi mama c'e
profeta.

¹⁹ O ã c'ua 'na nu pa, o ndü
e Herodes. 'Ma xe ma bübü'tjo
e José a Egipto, o nguinch'i
'na t'ijï o jñanda 'na c'o o anxe
Mizhocjimi. Nuc'ua c'e anxe
o zopjü o xipji:

²⁰ —Nu'tsc'e, ñanga rí sidyi
ne ts'it'i 'ñejnu nu nana, rí
möji a ma cja c'e xoñijömmü
a Israel nu ja vi 'ñecjeji. Na
ngueje ya ndü'ü c'o mi jodü
ro mbö't'ü ne ts'it'i.

²¹ O nanga c'ua e José.
Cjanu o zidy c'e ts'it'i 'ñe
c'ü nu nana, o möji c'ua a
ma cja c'e xoñijömmü a Israel.

²² Nuc'ua cjanu o mbãrã
e José c'ü ya mi manda e
Arquelao a Judea c'ü tsja a
Israel, chjëntjui c'ü ri bübü'tjo
e Herodes c'ü ndunu tata.
Nguec'ua mi sü'ü e José xe
ro ma ga manu. Nuc'ua
Mizhocjimi o yepe o zopjü
a t'ijï e José. Nguec'ua va
cjogüt'joji a Judea o möji c'ua a
ma cja c'e xoñijömmü a Galilea.

²³ O zät'äji cja 'na jñiñi c'ü ni
chjü a Nazaret; o mimiji nu.
Mi jinguã vi mama a cjava c'o
profeta: "Ra xiji menzumü a
Nazaret nu c'ü ra ëjë", eñe c'o
profeta. Nguec'ua 'ma o ma
mimi a Nazaret e José 'ñe e
María 'ñe c'e ts'it'i, o zädä c'e
jña c'ü ya vi mama c'o profeta.

3

*Juan el Bautista predica en
el desierto*

¹ O mezhe c'ua ja nzi cjë, o mbürü o pëpji cja Mizhocjimi 'na bëzo c'ü mi chjü e Juan. Mi bübü cja c'e majjadü a ma a Judea. Mi zopjü c'o nte y mi jichiji co ndeje. ² Mi xipjiji a cjava:

—Jyëziji c'o na s'o, ra nzhogü in mün'c'ejji cja Mizhocjimi. Na ngueje nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra mandazüji, ya ngue ra manda, eñe e Juan.

³ Mi jinguã c'e profeta Isaías vi pätpä Mizhocjimi, vi mama ja rva cja e Juan. O mama c'e profeta c'ü ro bübü 'na nte cja 'na majjadü c'ü ro mapjü, ro zopjü c'o nte ro xipjiji:

“Rí jyëzgueji c'e 'ñiji c'ü na s'o,
rí jyëzgueji c'e 'ñiji c'ü
mogü.

Na ngue ya ngue ra ã c'ín
Jmugöji c'ü bübü a
jens'e”, ro 'ñeñe c'e nte.

Je ga cjanu va mama c'e profeta c'ü ro mama c'e nte'e.

⁴ E Juan mi je'e 'na bitu c'ü vi t'ät'ä o xi o camello, y mi nzünt'ü 'na xipjadü. Mi sa c'o mi nza cja o t'äxã, y xo mi si o miel o ngüjnü. ⁵ Nuc'ua ma ã c'ua c'o menzumü a Jerusalén, 'ñe c'o menzumü cja c'o 'ñaja jñiñi a Judea, cja na 'ñe c'o mi cãrã texe ja c'o cjogü c'e ndare a Jordán, ma säjaji cja e Juan. ⁶ Mi xipjiji Mizhocjimi c'o ma s'o c'o mi cjaji, y mi jichi e Juan anguezeji cja c'e ndare a Jordán.

⁷ Cja c'o menzumü a Israel mi cãrã c'o mi xiji fariseo, 'ñe c'o mi xiji saduceo. E Juan o jñanda ma ëjë na

puncjü anguezeji ro 'ñe ji'iji. Nguec'ua va mama e Juan va xipjiji:

—Nza cjatsc'ejji o c'ijmi c'o sũ ga c'ueñe 'ma tjë o batjü. Na ngue in sũji ra jñün'c'ejji ngüenda Mizhocjimi rí sufreji, nguec'ua va ëgueji va 'ñe ji'iji. ⁸ Pero 'ma na cjuana nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi, rí tsjaji na jo, ngue c'ua ra 'ñetse o nzhogü in mü'büji. ⁹ In pëzhgueji ra recibidots'üji Mizhocjimi, na ngueje o mboxbëchets'üji e Abraham. Pero rí xi'tsc'öji, dya cja rí tsjijñiji c'ü ni jyodü ra recibidots'üji. Na ngueje me na zëzhi Mizhocjimi, sö ra tsjapü yo ndojo ra mbëzhi nte c'o ra jñu's'ü e Abraham, xo ra 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi.

¹⁰ Xe sido o ña e Juan o zopjü c'o fariseo 'ñe c'o saduceo, o xipjiji:

—Nza cjatsc'ejji za'a c'o dya jo c'o quis'i, c'o ya juns'ütjo jacha cja o dyü'ü. Texe za'a c'ü dya jo c'o quis'i, ya ngue ra dyëziji cja rrü mboch'üji cja sivi. Je xo rga cjanu rgá tsja'c'ejji, nu 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi. ¹¹ Bübü mbëpji c'o o cjaja c'ü nu lamu, xäpcäji o mbäcua c'ü nu lamu ga mbös'ü. Pero nutscö dya pje pjëtscö rá pjösc'ö a cjanu nu c'ü cja va ëjë. Na ngueje me na nojo na puncjü angueze, nutscö rí menütjogö que na ngue 'na mbëpji. Nutscö rí jichi co ndeje c'o ra nzhogü o mü'bü

cja Mizhocjimi. Pero nu c'ü cja va êjê, 'ma rí 'ñench'e in mün'c'ejí angueze, ra dya'c'ejí o Espíritu Mizhocjimi c'ü. 'Ma dya rí 'ñench'e in mü'büji, ra dya'c'ejí rí ma sufreji cja sivi, eñe e Juan.

¹² Xe sido o ña e Juan o xipjiji 'na ejemplo o mama:

—'Na campesino ra jñüs'ü o yelgo, cja rrü mbitsi na jo o ndëxü. C'o ndëxü ra dyüt'ü cja c'ü o t'ujmü c'o, pero c'o paxa ra ndüt'ü co sivi c'o. Je xo ga cjanu rgá tsja nu c'ü cja va êjê. Ya bübü angueze ra recibido c'o ra nzhogü o mü'bü, pero c'o dya ra nzhogü o mü'bü, ya bübü ra mboch'üji a sivi c'ü dya ra juench'e, eñe e Juan.

El bautismo de Jesús

¹³ E Jesús ma bübü a ma a Galilea. O ê 'na nu pa, o mbedye c'ua o ma a ma cja c'e ndare a Jordán nu ja ma bübü e Juan. Je o ma nu, ngue c'ua ro tsja e Juan ro jichi angueze. ¹⁴ Pero e Juan dya mi ne ro jichi, mi xipji:

—Nu'tsc'e va êcje in negue rá ji'tsc'ö, maco nguetscö ni jyongö rí jitscö, eñe e Juan.

¹⁵ Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Iyö, rí jitscö, na ngue ni jyodü rá cjaji texe c'ua ja ga manda Mizhocjimi.

Cjanu ne'e c'ua e Juan o jichi e Jesús. ¹⁶ Nuc'ua 'ma nzi va nguarü va ji'i e Jesús, cjanu o mbes'e cja c'e ndare. O xogü c'ua a jens'e, y o jñanda e Jesús ma sjöbü o Espíritu Mizhocjimi nza

cja 'na mbaro, ma êjê ro 'ne ndägä a xes'e angueze. ¹⁷ Cjanu o dyäräji c'ua 'naja c'ü mi ña a jens'e, o mama:

—Nujnu nguejnu in Ch'igö nu rí s'iyä, nguejnu rgá mäcjö nu, eñe.

4

Tentación de Jesús

¹ Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o 'ññnbü o mü'bü e Jesús. Nguec'ua va ma a ma cja majyadü ro ndörüji angueze, ro tsja e Satanás c'ü dya jo.

² O mezhe cuarenta pa, xömü ndempa c'ü dya pje zi'i e Jesús cja c'e majyadü. Nuc'ua cjanu o zant'a c'ü.

³ Cjanu o ê c'ua c'ü dya jo o 'ñe ndörü e Jesús, o xipji:

—Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi, nguec'ua rí xipjigüe yo ndojo ra mbëzhi o xëdyi rí sigue, eñe c'ü dya jo.

⁴ Cjanu ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rá ä'tc'ägö c'ü in xitsi, na ngue je t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü dya nguextjo xëdyi c'ü rga minc'öjme, sino que ngue texe o jña angueze c'ü pedye o ne'e c'ü, enzgöjme Mizhocjimi. Nguec'ua, dya rá cjapü yo ndojo ra mbëzhi o xëdyi rá sigö, eñe e Jesús.

⁵ Nuc'ua c'ü dya jo, o zidyi e Jesús a ma a Jerusalén c'ü ngue o ndajñiñi Mizhocjimi. Cjanu o 'ñe's'e c'ua a xes'e cja 'naja c'o torre c'o mi bübü cja c'e templo. ⁶ Cjanu o xipji:

—Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi; nguec'ua rí dacü

dya a ma a jōmü. Ni jyodü rí tsjague a cjanu, na ngueje ya xo t'opjü o jña Mizhocjimi:

Mizhocjimi ra ndäjä c'o o anxe rguí 'ñeji a jens'e ra 'ñe pënchc'iji, ngue c'ua dya rí sos'ü cja ndojo ra s'onnc'ü in cua, ni pje rí tsja, eñe.

Nguec'ua rí dacü ndeze va hasta a jōmü, eñe e Satanás c'ü dya jo.

⁷ Cjanu o ndünrū c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rá dacü c'ua ja gui xitscö. Na ngue ya xo t'opjü c'ü dya rá sōjme o jña Mizhocjimi c'ín Jmugōji, enzgōjme. Nguec'ua dya rá dacü a ma a jōmü para rá nugō cjo ra mbōxcō Mizhocjimi, eñe e Jesús.

⁸ Nuc'ua c'ü dya jo, o zidy na yeje e Jesús a ma cja 'na t'eje c'ü me na ndā'ā. Cjanu o jíchi c'ua texe yo jñiñi cja ne xoñijōmü, cja na 'ñe texe c'o me na zō 'ñe me na jo c'o mi pēs'i yo jñiñi. ⁹ Cjanu o xipji c'ua va ndörü e Jesús:

—Nu 'ma rí ndüñijōmügue cja ín jmigō rí matcügō, rá da'c'ügō c'ü rí mandague texe cja yo jñiñi yo rrā jí'ts'igō dya, eñe c'ü dya jo.

¹⁰ Cjanu o ndünrū c'ua e Jesús o xipji c'ü dya jo:

—Nu'tsc'e Satanás, c'ueñe cja ín jmigō. Dya rá ma'tc'ö, na ngueje ya t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü rá ndüñijōmüjme rá ma't'üjme Mizhocjimi c'ü ngue ín Jmuji. Y nguextjo angueze rá pēpijme, enzgōjme c'ü.

Nguec'ua, dya rá ma'tc'ö, eñe e Jesús.

¹¹ Nuc'ua c'ü dya jo o c'ueñe cja e Jesús. Cjanu o ñe c'ua c'o anxe o 'ñe mbös'üji e Jesús.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹² E Herodes ya vi manda o ngot'üji a pjörü e Juan. Nuc'ua 'ma o mbārā e Jesús c'ü ya ma o'o a pjörü e Juan, cjanu o nzhogü o matjo c'ua a ma cja c'e xoñijōmü a Galilea. ¹³ O zāt'ä cja c'e jñiñi a Nazaret. Cjanu o mbedye c'ua nu, o ma a ma cja c'e jñiñi a Capernaum, o ma mimi nu. Nu c'e jñiñi bēxtjo mi jārā cja c'e zapjü nu ja mi tjorü c'o xoñijōmü a Zabolón, 'ñe a Neftalí. ¹⁴ 'Ma o ma mimi e Jesús a Capernaum, o zādā o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta Isaías:

¹⁵ Ra bübü jya's'ü cja c'o xoñijōmü a Zabolón 'ñe a Neftalí.

Xo ra bübü jya's'ü texe nu ja cjogü c'e 'ñiji c'ü ni ma cja c'e tazapjü, 'ñe texe cja c'e xoñijōmü c'ü tizhi lado a manu cja c'e ndare a Jordán.

Texe a ma a Galilea nu ja dya pārāji Mizhocjimi, ra bübü jya's'ü nu.

¹⁶ C'o nte c'o mi nzhodü cja bēxōmü, o jñandaji jya's'ü c'ü me na nojo.

Nu c'o mi cārā c'ua ja na bēxōmü c'ua ja tūji, o zāt'ä o jya's'ü o jmiji, eñe c'e profeta.

¹⁷ Nuc'ua ndeze 'ma o mbürü o mimi e Jesús a

Capernaum, o mbürü o zopjü c'o nte, o xipjiji:

—Jyëziji c'o na s'o, ra nzhogü in mün'c'eji cja Mizhocjimi, na ngue ya ngue ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi a jens'e.

Jesús llama a cuatro pescadores

18 'Na nu pa'a, mi nzhodü e Jesús a jmi c'e zapjü a Galilea. O jñanda c'ua yeje bëzo c'o ma pät'ä o rrevi cja c'e zapjü. C'o bëzo mi cjuarma c'o. C'ü 'naja mi chjü e Simón Pedro. C'ü nu cjuarma mi chjü Andrés. Anguezevi mi mbëjmövi. 19 Cjanu o mama c'ua e Jesús o xipjivi:

—Nu'tsc'evi in mbëjmöguevi dya. Pero chjünt'üvi in xütcjö rá mö dya, rá jí'ts'ivi rí zopjüvi yo nte ngue c'ua anguezeji xo ra ndünt'üji in xütjügö, embevi.

20 Jo ni zogüvi c'ua c'o o rrevi, cjanu o ndünt'üvi c'ua o xütjü e Jesús, o möji.

21 Xe go mötji mas a xo'ñi. E Jesus o jñanda c'ua xe ndo yeje bëzo c'o xo mi cjuarmavi. Mi chjü Jacobo 'ñe e Juan, c'o mi ngue o t'i e Zebedeo. Ma bübüvi cja 'na bü'ü co e Zebedeo c'ü nu tatavi, ma jocüji c'o o rreji. Nuc'ua e Jesús o ma't'üvi. 22 Anguezevi ixco zogüvi c'ua c'e bü'ü 'ñe c'ü nu tatavi, ixco ndünt'üvi c'ua o xütjü e Jesús o möji.

Jesús enseña a mucha gente

23 Mi nzhodü e Jesús texe a ma a Galilea, mi xöpü c'o nte cja c'o o nintsjimi anguezeji. Y mi xipjiji o jña Mizhocjimi;

mi xipjiji ja rvá manda nu c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi a jens'e. Y mi jocü c'o pje nde ma ngueme c'o mi sufre c'o nte. 24 Me mi nântji e Jesús c'ü mi jocü c'o mi sö'dyë. Nguец'ua xo zät'ä c'e jña texe a ma cja c'e xoñijömu a Siria, o dyäräji c'o mi cja e Jesús. Nguец'ua ma sinpiji texe c'o mi sö c'o pje nde ma ngueme. Xo ma sinpiji c'o me mi sufre; ngue c'o vi zürü o s'ondajma c'ü dya jo, 'ñe c'o mi sürü o taque, xo 'ñe c'o dya mi sö ro 'ñömü. E Jesús mi jocü texe c'o. 25 O mbedye na puncjü nte a Galilea, 'ñe a Decápolis, 'ñe a Jerusalén, 'ñe cja c'o 'ñaja jñiñi c'o tsja a Judea, 'ñe texe a ma 'nanguarü cja c'e ndare a Jordán, mi pöji e Jesús.

5

El Sermón del monte

1 Nuc'ua 'ma o jñanda e Jesús c'o nte c'o ma puncjü, cjanu o ma c'ua cja 'na t'eje o mimi c'ua nu. Cjanu o ã c'ua c'o ya mi ätpä o jña e Jesús c'o mi xiji discípulo, o säji cja jmi angueze. 2 Nuc'ua e Jesús o mbürü o xöpü c'o o discípulo, o xipjiji:

Quiénes son los felices

3 —Cärã o nte c'o pärã c'ü dya ni muviji, y ni jyodüji Mizhocjimi c'ü ra mbös'üji. Zö a cjanu c'o, pero ngue nu rguí mäji na ngueje ya ngue o Jmuji dya Mizhocjimi.

4 'Cärã o nte c'o me ndümü. Pero zö ga cjanu ga sufreji, ngue nu rguí mäji nu, na

ngueje ra unü Mizhocjimi c'ü rguí mäji.

⁵ 'Cārã o nte c'o dya cjaþü na nojo, unü o mü'büji ra dyätäji Mizhocjimi. 'Ma cjó c'o ra nguijnï a cjanu 'na pjeñe, ngue nu rguí mäjã, na ngueje Mizhocjimi ra unü ne xoñijõmü.

⁶ 'Cārã o nte c'o me ne o mü'bü ra tsja c'o na jo. 'Ma ga cjanu, ngue nu rguí mäji nu, na ngueje ra unü Mizhocjimi c'ü rguí tsjaji c'o na jo.

⁷ 'Cārã o nte c'o juentse nu minteji ga mbös'üji. Nu c'o juentse a cjanu nu minteji, xo sö ra mäji na ngueje Mizhocjimi ra juentse anguezeji.

⁸ 'Ma cjó c'o ra 'ñejme Mizhocjimi co texe o mü'bü, ngue nu rguí mäjã c'o, na ngueje ra mbārãji na jo ja ga cja Mizhocjimi.

⁹ 'Ma cjó c'o ra zopjü na jo yo nu minteji ngue c'ua ra pötca nuji, ngue nu rguí mäjã c'o, na ngueje ra 'mārãji ngue o t'i Mizhocjimi.

¹⁰ 'Ma cjó c'o ra tsja na jo, bübü c'o ra nu'u na ü, ra tsjapüji ra sufre. Pero ngue c'ü rguí mäjã c'ü, na ngueje Mizhocjimi ya ngue o Jmu c'ü.

¹¹ 'Nu'tsc'ejji in ejmezügöji dya. Nguec'ua bübü 'ma ra zanc'ejji, ra ndäc'ejji, ra xo'sc'ejji o bëchjine rga zanc'ejji texe c'o me rrã s'o. Pero rí xi'tsc'öji, zö ra tsja'c'ejji a cjanu, nguejyo rguí mäcjeji yo. ¹² Nguec'ua 'ma ra tsja'c'ejji a cjanu, rí mäcjeji na puncjü. Na ngueje Mizhocjimi ra dya'c'ejji c'ü me

na jo a jens'e. C'o profeta c'o mi cārã mi jinguã xo o tsjapüji o sufreji, pero ya ch'unüji dya c'o me na jo, eñe e Jesús.

Sal y luz para el mundo

¹³ O sido o ña e Jesús o xipji c'o o discipulo:

—O õ'õ, üt'üji cja o jmõ, ngue c'ua dya ra s'odü. Je xo rga cjatsc'ejji nu, rí tsjaji na jo ngue c'ua dya nda rrã s'o cja ne xoñijõmü. Nu 'ma dya cja rga õxü o õ'õ, zja rgã sö xe ra õxcü 'ma? Dya cja rguí muvi 'ma c'o, ra mbozüji a tji, ra yödü yo nte.

¹⁴ 'Nu'tsc'ejji nza cjatsc'ejji o jya's'ü cja yo nte. 'Naja jñiñi c'ü je jäs'ã cja 'naja t'eje, dya sö ja ra tsjõ c'ü. ¹⁵ Je xo ga cjatjonu, 'ma tjütüji 'naja sivi, dya co'büji cja 'naja cja. Je ë's'ëji nu ja na ts'ijens'e, ngue c'ua ra sö ra jñanda texe c'o ri cārã cja c'e ngumü c'ü. ¹⁶ Je xo rga cjatsc'ejji nu, rí tsjagueji na jo cja yo nte, ngue c'ua ra unüji ngüenda c'ü na jo c'o in cjagueji. Nguec'ua xo ra mamaji c'ü me na jonte c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e.

Jesús enseña sobre la ley

¹⁷ O sido o ña e Jesús o xipji c'o o discipulo:

—In pãrãgueji c'e ley c'ü o dyopjü e Moisés, 'ñe c'o o dyopjü c'o profeta. Pe in cjinnceji c'ü rvã 'ñe xi'tsc'öji c'ü dya cja ni jyodü rí dyätäji c'o. Pero dya rí tsjijñiji a cjanu. C'ü rvã ëcjõ, ngue c'ü rá cjagõ texe c'ua ja nzi ga mama c'o. ¹⁸ Na cjuana rí xi'tsc'öji, ni muvi texe

yo letra yo bübü cja o ley Mizhocjimi, 'ñe texe yo jña. Zö ra nguins'i ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü, pero ot'ü ra zädä texe c'ü mama cja o ley Mizhocjimi. ¹⁹ Ni jyodü rí tsjapüji ngüenda rí tsjaji texe yo o ley Mizhocjimi, zö rí ts'iquë c'e jña. Xo ni jyodü rí xöpüji yo nte, rí xipjiji ra tsjaji texe o jña Mizhocjimi. 'Ma jiyö, ra tsja'c'ejí c'ü dya rguí muvitsc'ejí 'ma ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi a jens'e. Pero 'ma rí tsjaguejé c'ü mama yo o jña Mizhocjimi, 'ñe 'ma je rga cjanu rguí xöpüji yo nte, nu'ma, ra tsja'c'ejí ra mbë'tsc'ejí na nojo 'ma ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi. ²⁰ In pãrãgüeji ja ga cja yo fariseo 'ñe yo xöpü o jña Mizhocjimi yo xiji xöpüte. Rí xi'tsc'öji ni jyodü c'ü xenda rí tsjaguejé na jo, que na ngue anguezejé. 'Ma jiyö, dya ra tsja'c'ejí Mizhocjimi a jens'e o ntetsc'ejí c'ü ra mandats'üji.

Jesús enseña sobre el enojo

²¹ 'Ya i dyärãji o xi'tsc'ejí c'o xöpüte c'ua ja va sjipji c'o mi cãrã mi jinguã. O xipjiji a cjava: "Dya rí pö't'üntejí. Nu 'ma cjó c'o ra pö't'ün-te, ra mbë's'itsjé o s'ocü 'ma, c'ü rguí tjünpü ngüenda ra sufre." ²² Pero nutscö rí xi'tsc'öji, 'ma cjó c'o ra ün-bü nu mintejí, zö dya ra mbö't'ü, ra mbë's'itsjé o s'ocü 'ma, c'ü rguí tjünpü ngüenda ra sufre. Xo rí xi'tsc'öji, nu 'ma cjó c'o ra zo'bü nu mintejí ra xipji: "Dya in pãrã pje in cja'a", ra

'ñembe c'ü, xo ra mbë's'itsjé o s'ocü 'ma c'ü, c'ü rguí tjünpü ngüenda ra sufre. Y 'ma cjó c'o xo ra xipji nu mintejí: "Me na s'otsc'e", ra 'ñembe, ra mbë's'itsjé o s'ocü 'ma c'ü rguí ma sufre cja sivi a linfiernu.

²³ 'Bübü 'ma in pöji cja templo in sidyiji 'na animale ra mbö't'üji cja rrü ndü'tp'üji Mizhocjimi cja c'e arta. Pero 'ma in sãtc'ejí, nu 'ma in mbeñejí c'ü pje vi tsjapquejé 'naja yo nin mintejí, dya xtí unüji c'e animale ra mbö't'üji. ²⁴ C'ü rí tsjaguejé, rí soguejé nu c'ü ni mbeñc'ejí Mizhocjimi. Ot'ü rí möji, rí ma dyötquejé c'ü nin mintejí ra perdonaotsc'ejí. Nuc'ua cja rrí 'ñejí c'ua, rí 'ñe unüji c'ü ni mbeñc'ejí Mizhocjimi.

²⁵ "Ma pje c'o rí tsjapüji na s'o 'naja yo nin mintejí, 'ma ra zints'iji cja juesí, rí jo'tp'üji 'ma cja ri pötc'ejí cja 'ñiji. 'Ma jiyö ra ma nzhöc'ejí nu cja c'e juesí. Nuc'ua c'e juesí ra nzhöc'ejí cja c'e mböpjörü. Nuc'ua ra ngo'c'ügüeji a pjörü. ²⁶ Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya ra sö rí pedyeguejé nu, hasta 'ma cja rí tsjöt'üji texe c'o ri tügüeji.

Jesús enseña sobre el adulterio

²⁷ 'Ya i dyärãji o xi'tsc'ejí c'o xöpüte c'ua ja va sjipji c'o mi cãrã mi jinguã: "Dya rí tsãgüeji o ndixü." ²⁸ Pero nutscö rí xi'tsc'öji dya, 'ma cjó c'o ra jñanda 'naja ndixü y ra nguijñi cja o mü'bü ra tsjavi c'ü na s'o, zö dya ra juntavi, chjëntc'jui c'ü ya ri

tsājã o ndixũ, ya tsja na s'o co angueze cja o mü'bũ 'ma c'ũ.

²⁹ Maco in mamaji ngue in chöji c'ũ cja'c'üji rí tsjaji c'o na s'o, jñũ'müji 'ma, panaji. Xenda na jo rí sátc'ejí cja jmi Mizhocjimi zö ri 'natjo in chöji, que na ngue ra pantc'aji texe in cuerpoji a ma a linfiernu. ³⁰ Maco in mamaji ngue in jodyëji c'ũ cja'c'ü rí tsjaji c'o na s'o, dyocüji 'ma, panaji. Xenda na jo rí sátc'ejí cja Mizhocjimi zö ri 'natjo in dyëji, que na ngueje ra pantc'aji texe in cuerpoji a ma a linfiernu.

Jesús enseña sobre el divorcio

³¹ O sido o ña e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—In pãrãgueji c'ũ xo mamaji mi jinguã: “Ma cjó c'o ne ra mbëzi nu su, ra unũ o xiscõmũ c'ũ rguí jyanbüvi.”

³² Pero nutscö rí xi'tsc'öji, dya cjó ra mbëzi nu su, nguextjo 'ma ri 'ñe 'naja bëzo. Zö dya ri cja na s'o 'na ndixũ pero 'ma ra tsja nu xĩra ra mbëzi, pe ra tsja c'e ndixũ ra chjüntui c'ũ 'naja bëzo. Nguец'ua chjëntjui c'ũ ri tsājã bëzo c'e ndixũ. Nguец'ua c'e bëzo c'ũ o mbëzi c'ũ nu su, ri pë's'i nu s'ocü 'ma c'ũ, chjëntjui c'ũ ro tsjapü o su ro tsājã bëzo. Y c'e bëzo c'ũ na yeje o xĩra c'e ndixũ, xo ri pë's'i nu s'ocü chjëntjui c'ũ ro tsājã ndixũ. Na ngueje ya rguí chjüntui c'e ndixũ c'ũ ya vi bëzi.

Jesús enseña sobre los juramentos

³³ Ya i dyärãji c'ũ o xi'tsc'ejí c'o xöpüte c'ua ja va sjipji c'o

mi cãrã mi jinguã: “Dya rí ñädãji Mizhocjimi rí mamaji na cjuana, cja rrĩ mamaji o bëchjine. 'Ma in nädãji Mizhocjimi c'ũ rí tsjagueji, tsjagueji 'ma”, eñe c'o xöpüte.

³⁴ Pero nutscö rí xi'tsc'öji, dya pje rí ñädãji. Dya rí manji nza mbãrã a jens'e. Na ngueje nguejnu manda Mizhocjimi.

³⁵ Ni xo rí mamaji nza mbãrã ne xoñijõmũ. Na ngueje ngue Mizhocjimi c'ũ manda yo cãrã va. Ni xo rí mamaji nza mbãrã a Jerusalén. Na ngueje ngue c'ũ o ndajñiñi c'ĩn Jmugöji c'ũ pjëzhi me na nojo. ³⁶ Ni xo rí mamaji nza mbãrã in ñigueji, na ngueje nu'tsc'ejí, dya sö rí tsjapqueji c'ũ rrã t'öxü ne rí 'na in ñixtegueji, ni xo ri tsjapqueji c'ũ rrã potjü. ³⁷ C'ũ rí tsjagueji, rí mantji “jã” o “jijö.” 'Ma xe rí mangueji cjó nza ärã, nu'ma, ngueje c'ũ dya jo c'ũ 'ñünc'ü in mün'cejí 'ma.

Jesús enseña sobre la venganza

³⁸ 'Ya i dyärãji c'ua ja va sjipji c'o mi cãrã mi jinguã: “Nu 'ma cjó c'o ra jñũ'pc'üji in chöji, rí nzhopcüji rí jñũ'pc'üji a nzhö 'ma c'ũ. Y nu 'ma cjó c'o ra jñũ'pc'üji in s'ibijí, xo rí jñũ'p'üji o s'ibi 'ma c'ũ”, mi eñeji. ³⁹ Pero nutscö rí xi'tsc'öji, dya cjó rí nzhopcüji c'o ra tsja'c'üji c'o na s'o. Nu 'ma cjó c'o ra mbë'chc'iji in jojmijí, xo rí pjünbütjoji 'ma c'ũ 'nanguarü ra mbë'chc'iji. ⁴⁰ Nu 'ma cjó c'o ne ra jyonnc'ejí o chũ, y

ra zints'iji cja juesi ngue c'ua ra ngannc'aji c'o ri jegueji, xo ri jyëtspiji c'o ri tēgueji. ⁴¹ Nu 'ma cjó c'o ra xi'tsc'ejji: "Chuns'ü yo rvá tuns'ügö, ma sogüzügö 'na kilometro nde", ra 'ñentsc'ejji, nu'tsc'ejji xe rí ma sogüji 'ma c'ü xe 'na kilometro nde. ⁴² Cjó c'o pje ra dyö'tc'ügueji, rí unüji. Y c'o pje c'o ra pe'sc'ejji, dya xo rí tsänbäji c'o.

El amor para los enemigos

⁴³ 'Ya i dyäräji c'ua ja va sjipji c'o mi cārā mi jinguā: "Rí s'iyagueji yo in dyocjeji, pero c'o nuc'üji na ü, xo rí ñuji na ü", eñeji. ⁴⁴ Pero nutscö rí xi'tsc'öji, rí s'iyagueji c'o ra nuc'üji na ü, rí ma'tp'üji Mizhocjimi c'o ra zanc'ejji. Ts-japqueji na jo c'o ra nuc'üji na ü, dyötpüji Mizhocjimi c'o ra jyonnc'ejji o chü, 'ñe c'o ra jñü'c'ügueji na ü. ⁴⁵ 'Ma rí tsjapüji na jo a cjanu yo nin minteji, zö rrā s'oji, ra jñu'sc'ejji 'ma c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e. Na ngueje angueze cjäpü ra mbes'e e jyarü c'ü rguí jñanda texe yo nte, zö ri cja na jo, o zö ri cja na s'o. Xo va penpe o dyebe texe yo nte, zö ri cja na jo, o zö ri cja na s'o. ⁴⁶ Nu 'ma nguextjo c'o s'iyats'ügueji c'o rí s'iyagueji, ¿cjo ra dya'c'ejji Mizhocjimi c'o na jo 'ma? Iyö. ¿Cjo dya je xo ga cjanu ga tsja c'o publicano, s'iya o dyo-ji c'o; maco in mangueji me na s'o c'o? Jā, je ga cjanu ga tsjaji. ⁴⁷ Nu 'ma nguextjo yo in dyocjeji yo in ne rí zenguaji, ¿ja bübü c'ü na jo

c'ü in cjagueji 'ma? Maco yo dya pārā Mizhocjimi, je xo ga cjatjonu, nguextjo c'o o dyo-ji zenguaji. ⁴⁸ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, rí s'iyagueji texe yo nte c'ua ja nzi ga tsja c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e.

6

Jesús enseña sobre las buenas obras

¹ 'C'ü rguí tsjagueji c'o na jo, dya ngue c'ü ra jñantc'aji yo nte ra mamaji in cjaji na jo; ngue c'ü ra jñantc'aji c'ü in Tatagueji c'ü bübü a jens'e. Na ngue 'ma rí tsjaji na jo nguextjo c'ü rguí jñantc'aji yo nte, nu'ma, dya ra mama c'ü in Tatagueji c'ü na jo vi tsjagueji. ² Bübü nte c'o cjäpü cja na jo; cjaji c'ü rguí mápäji yo nte'e. Nguec'ua 'ma pöji nu ja cjogü na puncjü o nte, nza cja cja nintsjimi o cja 'ñiji, unüji o merio c'o dya pje pē's'i. Pero rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, zö ra mama yo nte na jonteji, pero Mizhocjimi dya ra mama na jonteji. Nu'tsc'ejji, dya rí tsjaji nza cja anguezeji. ³ Pero 'ma rí unüji merio c'o dya pje pē's'i, rí unüji c'ü dya cjó ra mbārā. ⁴ Nguec'ua dya cjó ra mbārā c'ü i unügueji. Pero Mizhocjimi ra dya'c'ejji c'o na jo, na ngueje angueze pä'tc'äji in mün'c'ejji.

Jesús enseña cómo orar

⁵ 'C'o cjäpü cja na jo, me ne o mü'büji c'ü ra jñanda yo nte. Nguec'ua pöji cja nintsjimi, 'ñe c'ua ja pomü o 'ñiji, ni ma dyötüji Mizhocjimi. Pero

rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, zö mama yo nte me na jonteji, Mizhocjimi dya ra mama na jonteji. Nu'tsc'eji, dya rí tsjaji nza cja anguezeji. ⁶ C'ü rí tsjaji, 'ma rí dyötqueji Mizhocjimi, rí tsjogüji a mbo cja in nzungueji, cja rrí tsotc'eji in nzoxtjiji. Cja rrí dyötqueji c'ua c'ü nin Tataji c'ü bübü nu ja dya cjó sö ra jñanda. Y angueze ra dya'c'eji c'o na jo'o, na ngueje pã'tc'ãji in mün'c'eji.

⁷ "Ma rí dyötqueji Mizhocjimi, dya rí tsjagueji c'ua ja nzi ga tsja yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi. Anguezeji me yepeji c'o jña c'o ni dyötüji Mizhocjimi, pëzhiji ra dyärã Mizhocjimi na ngueje c'ü me yepeji. ⁸ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya me rí yepegueji jña c'ua ja nzi ga tsja anguezeji. Na ngueje c'ü nin Tataji pãrã c'o ni jyonc'eji ante c'ü rí dyötqueji c'ü. ⁹ Nguec'ua nu'tsc'eji 'ma rí dyötqueji Mizhocjimi, rí xipjiji a cjava:

Mi Tatats'ügöjme, je in bübü a jens'e, rí pjöxcüjme nutscöjme rí cãrãjme cja ne xoñijö mü, ngue c'ua rá süc'üjme ja c'o nzi ga züc'ü c'o cãrã a jens'e.

¹⁰ Xo rí pjöxcüjme ngue c'ua dya ra mezhe ra zädã c'ü rá ä'tc'öjme ja c'o nzi ga dyä'tc'ä c'o cãrã a jens'e, na ngue ngue'tsc'e in mandague. Xo rí

ö'tc'öjme rá cjaime c'ua ja nzi gui ñegue.

¹¹ Dyacöjme dya o xëdyi c'o rá sigöjme ne pa dya.

¹² Perdonaözügöjme in nzhubüjme c'ua ja nzi rgã perdonaojme 'ma cjó c'o pje cjacüjme.

¹³ Dya rí jyëzgue ra ndöcöjme c'ü dya jo. Pjöxcüjme ngue c'ua dya rá cjaime c'o na s'o.

Na ngueje ngue'tsc'e in mandague, ngue'tsc'e me na zë'tsc'e, ngue'tsc'e me na notsc'e. Je ga cjatjotsc'e nu textjo c'o cjë c'o ra ëjë. Amén.

¹⁴ 'Nu 'ma rí perdonaojueji c'ü cjó pje ra tsja'c'eji, xo ra perdonao'ts'üji 'ma c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e. ¹⁵ Pero 'ma dya rí perdonaojueji c'ü cjó pje ra tsja'c'eji, dya xo ra perdonao'ts'üji 'ma c'ü nin Tatagueji, nu c'o pje nde in cjagueji.

Jesús enseña sobre el ayuno

¹⁶ 'Bübü c'o cchapü cja me na jo. Nguec'ua 'ma go mbempjeji, cchapü ndümüji, dya xo dyebeji. Je ga tsjaji a cjanu, ngue c'ua ra mbãrã yo nte c'ü mbempjeji, ra mamaji na jo c'ü cjaji. Na cjuana rí xi'tsc'öji, zö ra mama yo nte c'ü na jo cjaji, pero Mizhocjimi dya je ra mama a cjanu. Nu'tsc'eji, dya rí tsjagueji ga cjanu. ¹⁷ Nu 'ma rí mbempjeji, rí xinzhöji c'ua ja nzi gui tsjaji texe yo pa. Xo rí tsã't'ãji o aceite in

ñi'iji, y rí dyebeji. ¹⁸ Nguec'ua dya ra mbã'c'ãji yo nte cjo in mbempjeji. C'ü ra mbãrã c'ü in mbempjeji, nguextjo c'ü nin Tataji c'ü dya cjó só cjó ra jñanda. Y angueze ra xi'tsc'ejji c'ü na jo vi tsjagueji, na ngueje pã'tc'ãji in mün'c'ejji.

Riquezas en el cielo

¹⁹ Dya rí pë'sc'ejji na puncjü c'o ni muvi cja ne xoñijõmü. Na ngueje ne xoñijõmü cãrã o dyoxü, ra dyo'tc'ügueji c'o in ch'opjüji 'ñe in bitugueji. Y xo ra zijõmü c'o in merioji de plata. Xo cãrã va o mbuë, ra xo'tc'ügueji in nzungueji, cja rrü põnnc'üji c'o in pë's'iji. ²⁰ Jyodügueji ja rgá mbë'sc'iji a jens'e c'o ya ri bübü 'ma rí sãtc'ejji nu. Na ngueje a jens'e, dya cãrã o dyoxü nu, nu c'ü ra dyo'tc'ejji c'o ri pë's'iji, ni pje xo ra zijõmü nu. Dya xo cãrã o mbuë nu, c'ü ra põnnc'ügueji c'o ri pë's'igüejji. ²¹ Nu 'ma rí pë's'igüejji na puncjü cja ne xoñijõmü, je ri mäjã in mü'büji cja ne xoñijõmü. Pero 'ma ra bë'sc'ejji na puncjü a jens'e, je ngue a jens'e nda ra mäjã in mü'büji.

La lámpara del cuerpo

²²⁻²³ C'ü unü jya's'ü cja in cuerpogueji ngue in chõji. 'Ma janda na jo 'na nte, bübü jya's'ü 'ma texe o cuerpo. Pero 'ma dya só ra jñanda, chjëntjui c'ü ri bübü cja bëxõmü 'ma c'e nte. Je xo ga cjatsc'ejji nu. Nu 'ma nguextjo Mizhocjimi rí jyodüji, ra bübü 'ma jya's'ü texe cja in mü'bügueji. Pero 'ma rí

jyodüji Mizhocjimi, 'ñe rí jyodüji rí pë's'iji na puncjü cja ne xoñijõmü, 'ma rí jyodüji nza yeje, nu'ma, dya nda ra bübü jya's'ü in mü'büji. Y 'ma in pëzhgueji bübü jya's'ü in mün'c'ejji, nu 'ma dya cjuana jya's'ü, nu'ma, ojtjo jya's'üts'üji 'ma.

Dios y el dinero

²⁴ Ma cjó c'o ra mbëpi yeje lamu, dya ra só ra dyätãvi nza yejui. Na ngueje c'ü 'naja ri ünbüji, ra tsja c'e mbëpji; c'ü 'naja ri ne'e. O 'ma jiyõ, 'naja c'ü ri cjapü dya rguí muvi. Je xo ga cjatsc'ejji nu, 'ma in jodüji ja rguí pë's'iji na puncjü cja ne xoñijõmü, nu'ma, dya in pëpqueji 'ma Mizhocjimi c'ua ja nzi ga ne angueze.

Dios cuida a sus hijos

²⁵ Nguec'ua rí xi'tsc'õji, dya rí tsjijñiji ja rguí chõt'üji c'ü rí siji. Dya xo rí tsjijñiji c'ü pje rí jyeji. Mizhocjimi me na nojo, ya ngambgaji va. Nadya, ¿cjo dya xo ra dya'c'ejji c'ü rí siji, 'ñe c'ü rí jyegueji? ²⁶ Jñant'maji yo s'ü. Dya podüji o ndëxü, dya xo tagüji, dya pje xo üt'üji cja t'ujmü; maco c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e nde 'huiñi yo. Nu'tsc'ejji, xenda ni muvits'ügueji na puncjü que na ngue yo s'ü. Nguec'ua, ¿cjo dya xo ra 'huiñtsc'ejji Mizhocjimi? ²⁷ ¿Cjó bübütsc'ejji c'ü só ra chãcã nde metro c'ü xe rrã ndã'ã? Zõ me ra nguiñi, dya cjó ra só.

²⁸ Nguec'ua, ¿jenga in cjinncjeji ja rí chõt'üji c'ü

rí jye'ejí? Unüji ngüenda yo pje c'o ma ndäjnä yo cja'a cja juajma, ja ga te'ejí. Dya pëpjíji, dya xo jenche'ejí o tjüjmü pa ra dyät'äji o bituji. Pero me na zö yo. ²⁹ E Salomón mi pjëzhi na nojo, mi je o bitu c'o me ma zö. Pero xenda na zö yo ndäjnä. ³⁰ Yo pjín'ño cja'a cja juajma dya, pero ra xörü ra münü ra c'ant'a cja hornu ra ndüt'üji yo; maco Mizhocjimi unü c'ü na zö o ndäjnä yo. Natsc'ejí, çcjo dya xo ra dya'c'ejí Mizhocjimi c'ü rí jyegueji? Nguec'ua, çjenga dya in ench'ejí na jo in mü'büji Mizhocjimi ra dya'c'ejí c'o ni jyonc'ejí? ³¹ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya me rí tsjijñíji rí mamaji: "Pärä, çpje rá sigöji, o pje xo rá jegöji?", rí 'ñeñeji. ³² Ngue yo dya pärä Mizhocjimi yo me jodü ga cjanu. Pero nu'tsc'ejí in 'ñejeji c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e; angueze pärä c'ü nde ni jyonc'ejí texe yo. ³³ Nu'tsc'ejí ot'ü rí jyodüji Mizhocjimi, ngue c'ua ra mandats'üji. Y rí jyodüji rí tsjaji c'o na jo c'ua ja ga manda c'ü. Nuc'ua texe yo, nde ra dya'c'ejí yo. ³⁴ Nguec'ua, dya rí tsjinncjeji ja rgui chöt'üji c'ü rí siji 'ñe c'ü rí jyeji c'o pa c'o va ëjë. 'Ma ra zädä c'o pa'a, cja rí ñuji ja rgui tsjapqueji. Na ngueje pama va ëjë texe o ndümü c'ü ni jyodü rá sufregöji.

7

No juzguen a otros

¹ 'Dya cjó rí so'bügueji. 'Ma jiyö ra jñün'c'ügueji ngüenda Mizhocjimi. ² C'ua ja nzi gui so'bütegueji, je xo rga cjanu rgá jñün'c'ügueji ngüenda Mizhocjimi. Mizhocjimi ra nzhocüts'üji c'ua ja nzi gui tsjagueji. ³ O dyaxü, xenda na nojo que na ngue o ngümpaxa. Je xo ga cjatjonu in nzhunc'ejí. Pe na nojo in nzhunc'ejí nza cja 'na dyaxü, y pe ts'iquë nza cja 'naja ngümpaxa c'o o nzhübü yo nin minteji. Nguec'ua, çjenga in so'büji c'e ngümpaxa c'ü o'o a nzhö yo nin minteji? Maco dya in cö'tp'üji 'ñi c'e dyaxü c'ü o'o in chöji. ⁴ Ja rgá sö rí xiqueji yo nin minteji: "Jyëzguijme rá cjü'pc'öjme ne ngümpaxa nu o'o nin chögue", rí 'ñembeji? Maco dya ixi cjübügueji c'e dyaxü c'ü o'o in chögueji. ⁵ Nu'tsc'ejí in cchapqueji c'ü na jots'ejí, pero dya cjuana. C'ü rí tsjagueji, ot'ü rí tsjünc'ejí c'e dyaxü c'ü o'o in chögueji, ngue c'ua ra sö rí jñandaji na jo rí tsjü'p'üji c'e ngümpaxa c'ü o'o a nzhö'ö c'ü nin minteji, eñe e Jesús.

⁶ 'Bübü nte c'o chjëntji nza cja o cuchi c'o ra yödü c'o pje ri unügueji c'o dya ri ne anguezeji. Xo chjëntji nza cja o dyo c'o ra ë ra 'ñe zac'ejí 'ma pje c'o ri unügueji c'o dya ri neji. C'o nte c'o ga cjanu, dya cja xe rí zopjüji o jña Mizhocjimi nu me na sjü.

Pedir, buscar y tocar la puerta

⁷ 'Sido rí dyötqueji Mizhocjimi, ra dya'c'ejí. Sido

rí jyodüji Mizhocjimi, rí chötc'ejí c'ü ni jyonc'ejí. Sido rí ma't'üji Mizhocjimi, ra dyä'tc'ejí. ⁸ Na ngue texe c'o ra dyörü, ra ch'unü c'o. Y texe c'o ra jyodü, ra chöt'ü c'o. Y texe c'o ra mapjü, ra dyätäji c'o.

⁹ 'Nu'tsc'ejí in 'ñecjeji in ch'igüeji, 'ma ra chëzhi in jmiji in ch'igüeji ra dyö'tc'ejí 'na tjömëch'i, ¿cjo rí unügueji 'na ndojo? Iyö, dya sö. ¹⁰ Y 'ma ra dyö'tc'ejí 'na jmö'ö, ¿cjo rí unügueji 'na c'ijmi? Iyö, dya xo sö'ö. ¹¹ Maco in nteji in cjaji c'o na s'o, pero in pjëchiji rí unüji c'o na jo yo in ch'igüeji. Na c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e, ¿cjo dya xo ra dya'c'ejí c'o na jo c'o rí dyötüji angueze?

¹² C'ua ja nzi gui ñegueji c'ü ra s'iyats'üji yo nte, je xo ga cjanu rgui s'iyagueji yo. Na ngueje je ga cjanu ga mama o jña Mizhocjimi c'ü xiji ley 'ñe profeta.

La puerta angosta

¹³ 'Nu 'ma in ne rí nzhodüji cja o 'ñiji Mizhocjimi, tsjogüji cja c'e ts'ingoxtji. Na ngueje bübü 'na ngoxtji, 'ñe 'na 'ñiji c'o me na mbät'ä, pero ni zidyji nu ja ra sufreji cja sivi. Me na puncjü c'o cjogü cja c'e ngoxtji c'ü na mbät'ä. ¹⁴ Pero c'e 'ñiji c'ü ni zidyji nu ja ra bübütjoji co Mizhocjimi, na s'ich'i c'ü. Xo 'ñe c'e ngoxtji, xo s'ich'i c'ü. Y dya puncjü c'o tö't'ü c'e ngoxtji c'ü rgui möji c'e 'ñiji.

El árbol se conoce por su fruto

¹⁵ 'Cārā nte c'o ra êts'c'ejí ra 'ñe tsjapü ri 'ñaji o jña Mizhocjimi. Cjapüji na jo'oji nza cja ndënchjürü yo dya pje cja, pero a mbo o mü'büji me na s'oji nza cja o min'ño yo me na sate. Nguéc'ua rí pjötpüji ngüenda c'o. ¹⁶ C'ü rgui pârâgueji c'o xöpüte, rí unnc'ejí ngüenda ja ga mimi c'o. In pârâgueji o visachi, dya quítsiji o uva c'o. Ni xo ri quítsiji o higo cja o bimpëdyi. Je xo ga cjatjonu c'o xöpüte c'o cjapü ri ña o jña Mizhocjimi, dya sö ra mimi na jo c'o. ¹⁷ Je xo ga cjatjonu texe o za'a c'o na jo, quis'i c'o na jo c'o. Pero c'o dya ga jo, quis'i c'o dya ga jo. ¹⁸ 'Na za'a c'ü na jo, dya sö ra nguis'i c'o dya ga jo. Ni xo ri ngue 'na za'a c'ü dya jo, dya sö ra nguis'i c'o na jo. ¹⁹ Texe za'a c'o dya quis'i c'o na jo, ra dyëziji cja rrü pant'aji a sivi. ²⁰ Nguéc'ua c'ü rgui pârâgueji c'o xöpüte, rí unnc'ejí ngüenda ja ga mimi c'o.

No todos entrarán en el reino de los cielos

²¹ 'Na puncjü c'o ra xitscö: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö", ra 'ñenzgöji. Pero dya texeji ra cjogüji c'ua ja manda Mizhocjimi. C'o ra cjogü nu, nguextjo c'o ra tsja c'ua ja nzi ga ne c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e. ²² 'Ma ra zädä c'e pa 'ma ra tjün ngüenda, me na puncjü c'o ra xitscö: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ¿cjo dya mi nännc'äjme in chjügue, 'ma mi zopcjøjme yo nte? ¿Cjo dya xo mi nännc'øjme in chjügue 'ma mi pjongüjme o

s'ondajma? ¿Cjo dya xo ngue co in chjügue c'ü mi jocüjme c'o mi sö'dyë, 'ñe c'o na puncjü c'o na nojo c'o mi c'ajme?", ra 'ñenzgöji. ²³ Nuc'ua rá tjüntcöji c'ua, rá xipjiji: "Dya ngue o t'itsc'ejji mi Tatagö. C'ueñeji cja ín jmigö dya, nu'tsc'ejji i tsjagueji c'o na s'o", rá embeji.

Las dos bases

²⁴ 'Nguec'ua, nu c'ü ra dyärä yo jña yo ró xi'tsc'öji dya, y ra tsja'a yo, rá jyëtspigö nza cja 'na bëzo c'ü na jo va mbeñe. O jyäbä 'naja ngumü a xes'e cja 'na peña. ²⁵ Go 'ñeje c'ua 'na tadyebe. Xo ëjë 'na tareje c'ü je 'ne pjat'ü cja c'e ngumü. Xo ë 'na tandajma c'ü me mi vü'ü cja c'e ngumü. Pero dya go tunü c'e ngumü, na ngueje vi tjäbä a xes'e cja c'e peña. ²⁶ 'Ma cjó c'o ra dyärä yo jña yo ró xi'tsc'öji dya, 'ma dya ra tsja c'ua ja nzi va dyärä, rá jyëtspigö nza cja 'na bëzo c'ü dya nguijñi na jo c'ua ja ro jyäbä o ngumü, je go jyäntjo cja 'ñöxömü. ²⁷ Go 'ñeje c'ua 'na tadyebe. Xo ëjë c'e ndare. Xo vü e ndajma c'ü o juant'a c'e ngumü. Jo nu tunü c'ua o ngumü c'e bëzo, ixco chjorü, eñe e Jesús va nguarü va zopjüji.

²⁸ 'Ma o nguarü e Jesús o mama yo jña yo, me mi sñji, dya mi pãrã pje ro nguijñiji. ²⁹ Na ngueje o unüji ngüenda je vi 'ñe cja Mizhocjimi c'o vi mama e Jesús va xöpü anguezeji. Y dya je ma cjanu c'o xöpüte.

8

Jesús sana a un leproso

¹ Nuc'ua o zöbü e Jesús cja c'e t'eje. Xo zöbü na puncjü o nte, mi pöji angueze. ² O ëjë c'ua 'naja bëzo c'ü mi sö 'naja ngueme c'ü xiji lepra, o 'ñe chëzhi cja e Jesús. Cjanu o ndüñijömmü c'ua a jmi, cjanu o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, 'ma rí ñegue, ra sö rí jocüzü.

³ Cjanu o c'uana c'ua a dyë e Jesús o ndörü c'e nte, o xipji:

—Rí negö. Ra jots'ü.

Nzi va ndörü, nzi va ojtjo c'ua c'e ngueme. ⁴ Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Pjöngüenda c'ü dya cjó rí ma xipjigue dya, nguextjo c'ü rí ma, rí ma jíchitsjé c'e mböcjimi c'ü ya jogüts'ü. Xo rí jñünü c'o rí unü Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama e Moisés. Ixti mague a cjanu ngue c'ua ra nu'tc'ügue c'e mböcjimi c'ü na cjuana ya jots'ü. Nguec'ua yo nte ra mbärãji c'ü ya 'nin'tsc'i c'e ngueme.

Jesús sana al muchacho de un capitán romano

⁵ Nuc'ua o zät'ä e Jesús cja c'e jñiñi c'ü mi chjü Capernaum. Cja c'e jñiñi mi bübü 'naja bëzo c'ü mi manda 'naja ciento o tropa. 'Ma cja ma sät'ä e Jesús, o ë c'ua c'e bëzo o 'ñe ndünrú e Jesús. Cjanu o dyötü 'na favor. ⁶ O xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dya cja sö ra 'ñömmü ín ch'i'i, ya zürü o ngueme. Ya dyobütjo ín nzungö, y me sufre na puncjü c'o na ü.

⁷ Cjanu o ndünrū c'ua e Jesús o xipji:

—Jo rá magö, rá ma jocü.

⁸ O ndünrū c'ua c'e bëzo o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dya ga jozgö c'ü rí tsjogue a mbo cja ín nzungö. Zö nguextjo 'na jña c'ü rí mangue, ra jogü c'ín ch'i'i. ⁹ Na ngue xo 'ñetscö xo ch'acö poder, ngue c'ua rí mandagö o tropa. 'Ma rí xipjigö c'ü 'naja: “Ma'a”, rá embe, ra ma. 'Ma rí xipjigö c'ü 'naja: “Chjä'dä”, rá embe, ra ëjë. Xo 'ñe 'ma rí xipjigö c'ín mbëpji: “Tsja'a yo”, rá embe, ra tsja'a.

¹⁰ Nuc'ua 'ma o dyärä e Jesús c'o vi mama c'e bëzo, me co nguentjo c'ua. Na ngue o unü ngüenda c'ü mi junt'ü o mü'bü c'e bëzo c'ü pje ro mama e Jesús, ro zädä. Nguéc'ua va xipji c'ua c'o mi pöji:

—Na cjuana rí xi'tsc'öji, ni ri 'na yo ín menzumüji a Israel ró tötc'ö c'ü ri ejme na jo nza cja ne bëzo nu. ¹¹ Nutscö rí xi'tsc'öji, na puncjü o nte c'o rguí 'ñeje nu ja ni mbes'e e jyarü, 'ñe nu ja ni nguibi, xo 'ñe textjo cja ne xoñijö mü; ra 'ñe mimiji nu ja manda Mizhocjimi a jens'e, ra zi'iji o xëdyi co e Abraham, 'ñe e Isaac, 'ñe e Jacob. ¹² Pero c'o ot'ü vi zojnüji ro cjogü nu ja manda Mizhocjimi, ts'ëtjo c'o go ne. Nguéc'ua c'o dya go ne'e, ra mboch'üji nu ja na bëxömü, nu ja me ra huëji, y me ra nguünxt'ü o s'ibi rgá sufreji na puncjü.

¹³ Nuc'ua e Jesús o xipji c'e bëzo c'ü mi manda 'naja ciento tropa:

—Ma dya in nzungue. C'ua ja nzi vi 'ñejmegue, je rga cjanu rgá jogü c'ín ch'i'i.

Ixco jogü c'ua c'e t'i c'e ndajme c'ü.

Jesús sana a la suegra de Pedro

¹⁴ O ma c'ua e Jesús cja o ngumü e Pedro. O chöt'ü c'ua c'ü mi sö'dyë c'ü nu to'o e Pedro, mi sö pa'a c'ü. ¹⁵ Nuc'ua e Jesús cjanu o ndötpü c'ua a dyë. Jo ni c'ueñe c'ua c'e pa'a. Cjanu o nanga c'ua c'e ndixü o dyät'ä o jñönü ro ziji.

Jesús sana a muchos enfermos

¹⁶ Nuc'ua 'ma ya vi nguibi e jyarü, o sinpiji e Jesús na puncjü nte c'o vi zürü o ndajma c'ü dya jo. E Jesús, nguextjo c'ü o mama ro mbedye c'o ndajma, y go mbedye c'ua c'o. Y texe c'o mi sö'dyë, o jocü c'o. ¹⁷ Nguéc'ua ma zädä c'o vi mama c'e profeta Isaías: “Angueze me go juentsqueji o 'ñe jocüzüji c'o ngueme c'o mi sufregöji”, eñe c'e profeta.

Los que querían seguir a Jesús

¹⁸ Ya vi mundo na puncjü nte cja e Jesús. Nguéc'ua va ña e Jesús va xipji c'o o discípulo ro dat'üji cja 'na bü, ngue c'ua ro mbes'eji a 'nanguarü cja c'e trazapjü. ¹⁹ Cjanu o sä c'ua 'naja bëzo c'ü mi xöpü c'ü o ley Mizhocjimi c'ü o ë xipji e Jesús:

—Xöpüte, rá tjünt'ü in xütce rá më nu ja c'o rí sätc'e.

²⁰ Cjanu o ndünrū c'ua e Jesús o xipji:

—Ante c'ü rá më, ixtí tsijjñi c'ü rá xi'tsc'ö. Yo min'ño bübü o t'jocüji, y yo s'ü pè's'i o t'oxüji. Nutscö, zö rvá êcjö cja Mizhocjimi pero dya rí pè'sc'ö ja rá oxü, eñe e Jesús.

²¹ Nuc'ua cjanu o mama c'ua 'naja c'ü mi tjünt'ü a xütjü e Jesús, o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dyacö sjëtsi ot'ü rá ma'a, rá ma ögü mi tatagö, cja rrü mëgövi.

²² O xipji c'ua e Jesús:

—Yo nte, chjëntjui c'ü ya ndüji na ngue dya creozüji. Jyëzgue anguezeji ra dyögüji c'o nín mi añimaji. Nu'tsc'e chjünt'ü ín xütcjö rá mëgövi.

Jesús calma el viento y las olas

²³ Cjanu o dat'ü c'ua e Jesús cja c'e bü. Cjanu o möji c'ua c'o o discípulo. ²⁴ Jo ni vü'ü c'ua 'naja tandajma. Me mi pjö's'ü c'e ndeje ma mbo'o c'e bü'ü. Pero e Jesús ma ñjtjo c'ü. ²⁵ Nuc'ua c'o discípulo o chëzhiji a jmi e Jesús, o xipjiji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, pjöcöjme para dya rá quibigöjme.

²⁶ O ndünrū c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji, ¿jenga in sū'üji? ¿Cjo dya in ejmezügöji c'ü sö rá pjö'c'eji?

Cjanu o nanga c'ua e Jesús, cjanu o huënch'i c'e ndajma, 'ñe c'e ndeje. Ixco böbü c'ua c'e ndajma 'ñe c'e ndeje. ²⁷ Me co nguijñi c'ua c'o discípulo, mi mamaji:

—¿Pje ma poder c'ü pè's'i ne bëzo nu, nguec'ua ätä e ndajma 'ñe ne ndeje?

Los hombres endemoniados de Gadara

²⁸ Nuc'ua o zät'äji a 'nanguarü cja c'e trazapjü cja c'e lugar c'ü mi chjü a Gadara. O ã c'ua yeje bëzo c'o mi o'o o mü'bü o demonio c'o ngue o dyoji e Satanás c'ü dya jo; o 'ñe chjëji e Jesús. Je vi 'ñejui a nde cja c'o panteón cja campo santo. Me ma s'ovi 'ñe me ma cuëvi, nguec'ua dya cjó mi sö cjó xi ro cjogü cja c'e 'ñiji c'ü. ²⁹ Nuc'ua c'o demonio o tsjapüji o mapjü na jens'e c'o bëzo va xipjivi e Jesús:

—Jesús, o T'itsc'e Mizhocjimi, ¿pje in pè'sc'ü rí ñugöjme? ¿Cjo vi 'ñecje a 'ñecjua rí ã tsjacüjme rá sufrejme dya? Maco dya be sädä c'e pa 'ma ra tjün ngüenda, eñe c'o bëzo va 'ñö'p'üji o mü'bü c'ü dya jo ro ñavi.

³⁰ Na jë nu ja ma ñöñü na puncjü o cuchi. ³¹ Nguec'ua va tsja c'o demonio o dyötüji e Jesús, o xipjiji:

—'Ma rí pjongüzüjme cja o mü'bü yo bëzo, jyëzgujme rá ma quichc'öjme cja yo cuchi.

³² Cjanu o mama c'ua e Jesús:

—Pedyeji ma tsich'iji, embeji.

Nuc'ua c'o demonio go mbedyeji, go ma nguich'iji cja c'o cuchi. Nuc'ua texe c'o cuchi nde va dacütjoji va zöbüji cja c'e dyä'ä. Go ma jyäji c'ua cja c'e trazapjü. Nzhangua ndüji.

³³ Nuc'ua c'o mi pjörü c'o cuchi go cjuan'diji c'ua, go möji na niji cja c'e jñiñi; o ma cösteji texe c'o vi jñandaji, o xipjiji ja va jogü c'o bëzo c'o vi dyo'o o mü'bü c'o demonio. ³⁴ Nuc'ua cjanu o mbedye texe c'o mi cãrã cja c'e jñiñi, o ma nuji e Jesús. 'Ma o zãt'ãji, o xipjiji c'ua e Jesús c'ü pje cjint'o tsja, ro mbedye cja c'ü o jñiñiji.

9

Jesús sana a un parálitico

¹ Nuc'ua cjanu o dat'ü e Jesús cja c'e bü, xo 'ñe c'o o discípulo. Cjanu o mbes'ejí a 'nanguarü cja c'e trazapjü, o zãt'ãji nu cja c'e jñiñi nu ja mi oxü e Jesús. ² O ëjë c'ua ja nzi nte ma siji 'na bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñömü; ma tñji cja 'naja pjinguã. Mi junt'ü o mü'büji c'ü mi sö e Jesús ro jocü c'e bëzo. Nuc'ua 'ma o mbãrã e Jesús c'ü mi ejmeji, o zopjü c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñömü, o xipji:

—Dya rí sũgue, sã'ë; ya ró perdonats'ü dya in nzhunc'e, eñe e Jesús va xipji c'e bëzo.

³ Xo mi cãrã nu, ja nzi xöpüte; o dyãrãji e Jesús o perdonao c'e bëzo. Nguец'ua ma nguijñiji o mü'bütsjěji: “Nu-jne Jesús chjëntjui c'ü o zadü Mizhocjimi nu”, ma nguijñiji. ⁴ Ixmi pãrã e Jesús c'o mi cjijñi anguezeji, nguec'ua va xipjiji c'ua:

—¿Jenga in cjijñiji c'o na s'o a mbo cja in mü'bügueji? ⁵ Ró xipji ne bëzo: “Rí perdonats'ü in nzhunc'e”,

ró embe, pero dya cjo sö ra mbãrã cjo ya ma o nzhübü. Pero 'ma rá xipji ne bëzo: “Nu'tsc'e, ñanga rí nzhodü”, rá embe; 'ñe 'ma ra nanga c'ua ne bëzo ra nzhodü, ixtí pãrãgueji 'ma c'ü dya rí xi'ts'iji o bëchjine. ⁶ Nutscö rvã ëcjö cja Mizhocjimi, ya ch'acö poder cja ne xoñijö mü rá perdonats'üji in nzhübüji. Unnc'ejí dya ngüenda ngue c'ua rí pãrãji c'ü rí pë'sc'ö c'e poder, embeji.

Cjanu o zopjü c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñömü, o xipji: —Nu'tsc'e, ñanga, chuns'ü nu in os'ü, ma'a in nzumü, embeji c'e bëzo.

⁷ O nanga c'ua c'e bëzo, cjanu o ma c'ua o ngumü. ⁸ Nuc'ua c'o nte 'ma mü o jñandaji ja va jogü c'e bëzo, me go nguijñiji c'ua, na ngue nunca mi jandaji a cjanu. Me xo go mamaji me na jo Mizhocjimi, na ngue vi tsja a cjanu vi unü poder cja yo nte.

Jesús llama a Mateo

⁹ Nuc'ua o mbedye nu e Jesús, o cjogü nu ja ma jü'ü 'naja bëzo c'ü mi chjü'ü e Mateo, c'ü mi cobra o contribución. E Jesús o jñanda c'e bëzo, o xipji:

—Chjünt'ü in xütçjö rá mëgövi, embe.

Ixco böbü c'ua e Mateo o mëvi e Jesús.

¹⁰ 'Na nu pa, ya vi mimi e Jesús a mbo 'na ngumü, ma siji o xëdyi. Go ëjë c'ua na puncjü c'o mi cobra o contribución, c'o mi xiji ma s'onte, xo 'ñe c'o dya mi sũpü

o ley c'o menzumü a Israel, nguec'ua xo ma sjiji ma s'oji. O ñe ziji o xëdyi co e Jesús, ñe c'o o discípulo. ¹¹ C'o fariseo o jñandaji c'ü ma jüji e Jesús c'o bëzo, nguec'ua va xipjiji c'ua c'o o discípulo e Jesús:

—¿Jenga nin xöpütegueji nde si'iji o xëdyi co nujyo cobra o contribución ñejoyo 'ñaja yo na s'o?, eñe c'o fariseo.

¹² E Jesús o dyärä c'o vi mama c'o fariseo, cjanu o xipjiji c'ua 'na ejemplo:

—Nu c'o dya sö'dyë, dya ni jyodü cjó ra dyät'ä c'o; nguextjo c'o sö'dyë. Je xo ga cjatjonu yo tû o nzhubü, ngue c'o ni jyodü ra jocüji yo. ¹³ In pārāji o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava: “C'ü ni pötcöji o animal, cja rrī pāscöji c'o, na jo c'ü. Pero c'ü xenda rí negö, ngue c'ü rí juentsqueji yo nin minteji”, eñe Mizhocjimi. Nujnu, ngue 'naja jña c'ü ni jyodü rí ma xörüji, xa'ma ra zi'ch'i in mün'c'ejji nu. C'ua ja nzi ga mama ne jña nu, rí juentsetegö. Nguec'ua, dya ngue c'o cjavü cja na jo c'ü rvá ñe xipji ra nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Ngue c'o pārā tû o nzhubü.

Le preguntan a Jesús sobre el ayuno

¹⁴ Nuc'ua c'o o discípulo e Juan o säji nu ja mi bübü e Jesús, o xipjiji:

—Nutscöjme rí mbempcjöjme na puncjü, xo ñe yo fariseo. ¿Jenga dya mbempje yo in discí pulogüe?

¹⁵ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji 'naja jña ngue c'ua ro mbārāji jenga dya mi mbempje c'o o discípulo. O xipjiji:

—'Ma ra chjüntü 'naja sē, 'ma dya be cjuarü c'e chjüntü, dya sö ra ndumü c'o o dyoji, na ngueje xe bübütjo c'e sē a nde anguezeji. Pero ra zädä c'o pa 'ma ra s'inbiji c'e sē. Nuc'ua cja ra mbempjeji rgä ndumüji 'ma.

¹⁶ Sido o ña e Jesús o xipjiji 'na ejemplo, o mama a cjava:

—'Na zëbitu, dya cjó sö ra mbä't'ä 'na bitu c'ü nuevo. Na ngue ro ñungü c'e nuevo bitu. Nuc'ua nu ja ya mi xüt'ü, xenda ro xüt'ü. ¹⁷ Dya xich'iji o ö't'apjü cja zëmbota, na ngueje ro xüt'ü c'e zëmbota, ro pjödü c'e t'apjü. Dya cja ro jogü c'ua c'e zëmbota. Je xich'iji o ö't'apjü cja mbota c'o cja nuevo, ngue c'ua dya ra xüt'ü c'e mbota ra pjödü c'e t'apjü, eñe e Jesús va xipjiji 'na ejemplo.

La hija de Jairo, y la mujer que tocó la ropa de Jesús

¹⁸ 'Ma ndänt'ä ma mama e Jesús c'o jña c'o, o ë c'ua 'naja bëzo c'ü pje mi pjëzhi cja c'o menzumü a Israel; o ñe ndüñijömü a jmi e Jesús, o xipji:

—C'in xunt'igö cja ndü mi ndajme. Pero rí ma'a, rí ma ñe's'e in dyëgue, ra tetjo.

¹⁹ Cjanu o böbü c'ua e Jesús o mëvi c'e bëzo, xo ñe c'o o discípulo. ²⁰ Nuc'ua cjanu o ëjë c'ua 'naja ndixü c'ü mi sö'dyë, c'ü ya mi pa 'na doce cjë c'ü mi dagü o cji. O ë

chëzhi a xütjü e Jesús, o 'ne ndötpü o fleco c'ü o bitu c'ü mi je'e e Jesús. ²¹ Na ngueje mi cijñi c'e ndixü: "Nguex-tjo c'ü rá tjötpü o bitu nu, ixta ndixqui", eñe. ²² Nuc'ua e Jesús o jñanda c'e ndixü, o xipji:

—Dya rí sügue, süngü; ya jots'ügue dya, na ngueje in ejmezügö c'ü sö rá jocüts'ü in nzeme.

Nuc'ua ndeze c'e ndajme c'ü, o jogü na jo c'e ndixü.

²³ Nuc'ua o zät'ä e Jesús cja o ngümü c'e bëzo c'ü pje mi pjëzhi, cjanu o cjogü a mbo'o. O jñanda c'ua c'o mi jüxü o pito, 'ñe c'o nte c'o me mi huëñi. ²⁴ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'ueñeji va. Na ngueje ne xunt'i nu, dya tü'ü nu, itjo nu.

Nuc'ua c'o nte me go tsjapütjoi burla e Jesús.

²⁵ Nuc'ua e Jesús o pjongü a tji c'o nte, cjanu o cjogü a mbo nu ja ma o'o c'e añima, cjanu o pënchp'i a dyë. Jo ni nanga c'ua c'e xunt'i. ²⁶ Nuc'ua texe cja c'e xoñijö mü, me mi nädätjoi c'ü vi tsja e Jesús vi tsjapü o te c'e xunt'i.

Jesús sana a dos ciegos

²⁷ O mbedye c'ua e Jesús cja o ngümü c'e bëzo. 'Ma ya mi ma'a, ma ë c'ua a xütjü yeje bëzo c'o mi ndëzhö, mi mapjüvi mi mamavi:

—Nu'tsc'e o mboxbëchets'ü e David, juentscöbe.

²⁸ Nuc'ua 'ma mü o zät'ä e Jesús nu cja c'e ngümü nu ja mi oxü, o ë c'ua c'o mi ndëzhö, o chëzhivi a jmi. Nuc'ua e Jesús o xipjivi:

—¿Cjo in ejmevi c'ü sö rá jocüts'üvi in chövi?

Cjanu o ndünrüvi c'ua:

—Jä, sö rí jocüzübe, in Jmutsc'öbe, eñevi.

²⁹ Nuc'ua e Jesús o ndötpü a nzhö'o c'o mi ndëzhö, o xipjivi:

—Rá jocüts'üvi c'ua ja nzi gui 'ñejmevi, eñe e Jesús.

³⁰ Jo ni jogü c'ua a nzhövi. Cjanu o xipjivi c'ua e Jesús c'ü dya cjó ro ma ngös'üvi.

³¹ Pero 'ma ya vi mbedyevi, mi mamavi texe cja c'e xoñijö mü, mi xipjiji c'o nte c'ü vi tsja e Jesús.

Jesús sana a un mudo

³² Nzi va mbedye c'o mi ndëzhö, o ë c'ua c'o ma siji 'naja bëzo c'ü mi ngone, ma sinpiji e Jesús. Nu c'e bëzo vi zürü 'naja ndajma c'ü dya jo.

³³ Nuc'ua e Jesús o pjongü c'e ndajma. Cjanu o ña c'ua na jo c'ü mi ngone. C'o nte, me co nguijñiji c'ua cjanu o mamaji:

—Nunca rí jandagöji va a Israel c'ü ri jogü yo ngone.

³⁴ Pero c'o fariseo mi mamaji:

—Ngue e Satanás c'ü dya jo c'ü unü poder ne bëzo nu, nguec'ua ga pjongü yo ndajma yo dya jo.

Jesús tiene compasión de la gente

³⁵ Mi nzhodü e Jesús texe cja c'o jñiñi, 'ñe cja c'o ndajñiñi, mi xöpüji cja c'o o nintsjimi anguezeji, y mi xipjiji o jña Mizhocjimi. Mi xipjiji ja rvá manda nu c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi a jens'e. Mi jocü texe c'o mi sö o

ngue me, 'ñe texe c'o mi s'ö na ü. ³⁶ E Jesús 'ma mü o jñanda c'o nte, me go juentseji c'ua anguezeji, na ngueje mi chjëntji nza cja ndënchjürü c'ü dya bübü o mbörü, ya me ni pizhiji, ya me xo ni ponch'ü o mü'büji. ³⁷ E Jesús o xipji c'ua c'o o discípulo va jyëtspiji ndëxü c'o nte'e:

—Na puncjü yo ndëxü yo ya jogü, pero ts'ëtjo yo ndagrëxü. ³⁸ Mizhocjimi ngue o cjaja yo ndëxü. Nguec'ua rí dyötqueji angueze ra ndäjä c'o xe 'ñaja mbëpji ra ëji, ra 'ñe pëpjiji cja ne dagrëxü.

10

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹ Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'o doce o discípulo ro chëzhiji a jmi. Cjanu o unüji poder ngue c'ua ro sö ro pjongüji o ndajma c'o dya jo, y ro jocüji texe c'o ndötc'ijeme, 'ñe texe c'o mi sö na ü.

² Nujyo, ngue o tjü'ü c'o doce discípulo c'o o xipjiji c'ua apóstole: E Simón c'ü xo mi xiji Pedro, 'ñeje e Andrés c'ü nu cjuarma, 'ñe e Jacobo c'ü nu t'i e Zebedeo, 'ñe e Juan c'ü nu cjuarma e Jacobo. ³ Xo 'ñe e Felipe, 'ñe e Bartolomé, 'ñe e Tomás. Xo 'ñe e Mateo c'ü mi cobra o contribución, 'ñe e Jacobo c'ü nu t'i e Alfeo, 'ñe e Lebeo c'ü xo mi xiji Tadeo. ⁴ Xo 'ñe e Simón c'ü mi revolucionario, 'ñe e Judas Iscariote c'ü ro dyëdyi c'o nte ro ma zürüji e Jesús.

Jesús manda a los discípulos a predicar

⁵ E Jesús ya mi ngue ro ndäjä c'o doce apóstole, nguec'ua va xipjiji c'ü ro tsjaji. O xipjiji a cjava:

—Dya rí möji cja o 'ñiji yo dya menzumü a Israel, dya xo rí sät'äji cja o jñiñi yo menzumü a Samaria. ⁶ C'ü rí tsjagueji, rí möji cja yo ín menzumüji a Israel, na ngue anguezeji chjënji nza cja ndënchjürü c'o ya bëzhi. ⁷ 'Ma rí möji, rí zopjüji c'o nte rí xiji c'ü ya ngue ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi a jens'e. ⁸ Rí jocüji c'o ri s'ö'dyë. Y rí tsjapüji ra te'e c'o ya rguí ndü'ü. Y rí dyät'äji c'o ri sö o lepra. Y rí pjongüji o ndajma c'o dya jo cja o mü'bü yo nte. 'Ma rí pjösc'ëji a cjanu yo nte, dya rí cobrají. Na ngueje o dya c'ütjoji Mizhocjimi ne poder.

⁹ 'Y 'ma rí möji, dya rí jñünnc'ëji oro, ni plata, ni pje ma t'opjü. ¹⁰ Dya xo rí tsanaji mape c'ü pje rguí tsant'aji o pje rguí jñunt'üji para cja 'ñiji. Dya xo rí tsanaji o bitu, ni xo rí tsidyiji mbäcua c'ü rguí pötüji. Dya xo rí jñünüji 'na chäjä rguí dänäji. Rí xi'tsc'öji a cjanu, na ngue 'na mbëpji ni jyodü ra ch'unü c'ü ra zi'i c'ü, 'ñe c'ü ra jye'e.

¹¹ 'Nu 'ma ja c'o rí sätc'ëji, zö pje nde ma jñiñi o ndajñiñi, rí tsjaji t'önü nu, cjó ngue c'ü na jonte nu cja c'e jñiñi. Nguec'ua je rí oxüji cja o ngumü c'ü, hasta 'ma cja rí ñe rí pedyeji; dya rí pötqueji ngumü rguí oxqueji. ¹² 'Ma rí tsjogüji cja c'e ngumü, rí

ma'tp'üji Cjimi c'o ri cãrã nu. ¹³ Nu 'ma ra dyä'tc'ëji in jñagueji c'o ri cãrã nu, ix na cjuana ra mbös'ü Mizhocjimi anguezeji c'ua ja nzi vi zenguaji. Pero 'ma dya ra dyä'tc'ëji, iyö 'ma. ¹⁴ 'Ma dya ra säc'ëji, 'ma dya ra dyä'tc'äji c'o rí xipjiji, rí pedyeji 'ma cja c'e ngumü, 'ñe cja c'e jñiñi; rí pjë'biji o jömü c'o ya rguí jyäs'ä in mbäcuaji, ngue c'ua ra unü ngüenda c'o menzumü nu, que vi tsjaji c'o na s'o, dya säc'ëji. ¹⁵ Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu pa c'ü ra tjün ngüenda, xenda ra sufre c'o ri cãrã c'e jñiñi, que na ngueje ra sufre c'o ma cã a Sodoma, 'ñe a Gomorra c'o o chjotü Mizhocjimi mi jinguã na ngueje c'ü me ma s'oji.

Persecuciones

¹⁶ 'Dyäräji c'ü rí xi'tsc'öji. Rí täc'öji nza cja o ndëncjürü a nde cja o min'ño. Rí pjöngüendaji na jo cja yo nte, pero dya cjó pje rí tsjapüji. Rga cjatsc'ëji o mbaro yo dya pje cja c'o na s'o. ¹⁷ Rí pjötpüji ngüenda yo nte, na ngueje ra zints'iji nu ja ra jñün'c'üji ngüenda c'o pje pjëzhi. Y ra ndaxc'üji cja c'o o nintsjimiji anguezeji. ¹⁸ Ra zints'iji cja c'o gobernador 'ñe cja c'o rey, na ngueje in ejmezgöji. Nguec'ua rí xiqueji anguezeji 'ñe c'o 'ñaja nte, ja ga czazgö. ¹⁹ 'Ma ra zints'iji, dya rí tsjijñiji c'ü ja rguí chjünrüji, o c'ü pje rí manji. Na ngueje c'e ndajme c'ü, ra ch'a'c'üji c'o rí mamaji. ²⁰ Na ngue c'ü rí ñagueji, dya ngue c'ü

rí tsjijñitsjëji; ngue o Espíritu Mizhocjimi c'ü nin Tatagueji ra dya'c'ëji c'e jñã'a.

²¹ 'Cãrã c'o ra nzhö'ö nu cjuarma ra mbö't'üji. Cãrã o tata c'o ra nzhö'ö nu t'i. Cãrã t'i c'o ra chütsjëji nu tataji 'ñe o nanaji, y ra mbö't'üji. ²² Ra nuc'üji na ü texe yo nte, na ngue c'ü ni 'ñejmezügöji. C'o ra sido ra 'ñejmezü, zö ra mbö't'üji, ra salva c'o. ²³ 'Ma ra ndäc'äji cja 'na jñiñi, rí c'ueñeji c'ua rí möji c'ü 'naja jñiñi. Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya be xi ri nzhonnc'ëji texe cja yo jñiñi a Israel 'ma rá ëgö na yeje cja Mizhocjimi.

²⁴ Xe sido o ña e Jesús o xipji 'na ejemplo c'o o apóstole, o mama:

—Xenda respetaoji 'na xöpüte que na ngue c'o o discípulo. Y xenda respetaoji 'naja lamu que na ngue c'o o mbëpji. ²⁵ Nguec'ua 'ma ra sufre 'na xöpüte, xo ni jyodü ra sufre c'o o discípulo. Y 'ma ra sufre 'na lamu, xo ni jyodü ra sufre c'o o mbëpji. Y 'ma ra mama yo nte ra xiji dya jo 'naja bëzo, xenda ra xiji dya jo c'o ri cãrã o ngumü.

A quién se debe tener miedo

²⁶ 'Nguec'ua, dya rí sügueji c'ü ra tsja'c'ëji yo nte. Pero rí tsjacjuanaji rí zopjüji, na ngueje ni jyodü ra jñandaji c'ü dya be jandaji dya, y ni jyodü ra mbäräji c'ü dya be päräji dya. ²⁷ Na puncjü c'o in jñagö, nguextjotsc'ëji i dyäräji 'ma mi cãrätsjëgöji. Nguec'ua ni jyodü rí xipjiji yo nin minteji texe c'ua ja rí chjëji. C'o jñã c'o

rí xi'tsc'ötsjëji, rí xipjiji ngue c'ua ra dyäräji texeji. ²⁸ Dya rí sūgueji c'o ra mbö'tc'üji in cuerpoji, pero in aljmaji, dya ra sō ra mbö'tc'üji c'o. Nu c'ü rí sūgueji ngue Mizhocjimi c'ü sō'ō ra mbochc'üji a ma a linfiernu, nu ja me ra sufre in cuerpoji, xo 'ñe in aljmaji.

²⁹ 'Mizhocjimi c'ín Tatagöji pjörü yo ts'ins'ü. Nguec'ua 'ma dya ra ne angueze, dya ra sō ra ndū ne rí 'na ts'ins'ü; maco dya ni muvi yo, pōji yeje por 'na cinco. ³⁰ Xo 'ñe in ñixtegueji, zō dya ni muvi yo, pero Mizhocjimi pārā ja nzi sō'ō yo. ³¹ Nu'tsc'eji xenda ni muvits'ügueji que na ngueje na puncjü o ts'ins'ü. Nguec'ua dya rí sūgueji, xo ra mbö'c'eji Mizhocjimi.

Los que reconocen a Jesu- cristo delante de la gente

³² 'Texe c'o ra xipji yo nte c'ü pācōji, xo rá xipjigō c'ü mi Tatagō c'ü bübü a jens'e c'ü rí pārāgō c'o. ³³ Pero texe c'o ra xipji yo nte c'ü dya pācōji, xo rá cānbägōji a jmi c'ü mi Tatagō c'ü bübü a jens'e, rá xipji c'ü dya rí pārāgō c'o.

Jesús es causa de división

³⁴ 'In pēzhgueji rvá ěcjō cja ne xoñijōmü ngue c'ua dya cja ra chū yo nte. Pero dya rí tsjijñiji a cjanu. Dya ngue c'ü rvá ěcjō c'ü. Na ngueje c'ü rvá ěcjō, ra bübü o chū cja yo nte. ³⁵ Na ngue c'ü rvá ěcjō, cārā bēzo c'o ra jyonbüji o chū, ra tsja c'o o t'iji. Cārā ndixū c'o ra jyonbüji o chū, ra tsja c'o o xunt'iji. Cārā ndixū c'o ra

jyonbüji o chū, ra tsja c'o o cjōji. ³⁶ C'o ra nu'u na ü c'o ri ejmezü, ngue c'o ri cārā nu ngumütsjëji.

³⁷ 'Ma cjō c'o ne ra ndennguegō, ni jyodü xenda ra nezegō que na ngue c'ü nu tata 'ñe nu nana. Y ni jyodü xenda ra neze que na ngue c'ü nu t'i 'ñe nu xunt'i. 'Ma jiyō, dya ra sō rá cjapcō in ntegō c'ü. ³⁸ 'Ma cjō c'o ne ra ndennguegō, ni jyodü ra bübü dispuesto ra sufreji o ra ndūji. 'Ma jiyō, dya ra sō rá cjapcō in ntegō c'o. ³⁹ C'o dya bübü dispuesto ra sufre na ngueje dya ne ra ndūji, dya ra chöt'üji c'ü rguí bübüji. Pero c'o bübü dispuesto ra bö't'ü na ngueje c'ü ni 'ñejmezügōji, ra chöt'üji c'ü rguí bünji.

Premios

⁴⁰ 'C'o ra recibidots'üji, chjëntjui c'ü ri nguetscō ra recibidozgō c'o. Y c'o ra recibidozügō, chjëntjui c'ü ri recibidoji c'ü o ndäcjägō. ⁴¹ C'o ra säjä 'naja profeta na ngue c'ü ni ña o jña Mizhocjimi, Mizhocjimi ra unüji c'o na jo, c'ua ja nzi rgá unü c'o profeta. C'o ra säjä 'na nte c'ü cja na jo na ngue c'ü ni tsja na jo, xo ra unüji c'o na jo c'ua ja nzi rgá unü c'o cja na jo. ⁴² Rí xi'tsc'ōji, 'ma cjō c'o ra unütjo 'naja ts'ixalo jörteje 'naja yo in mbēpji yo dya nda pjēzhi, na ngue in discipulogō, nuc'o, na cjuana ra unü Mizhocjimi c'o na jo c'o, eñe e Jesús.

11

Los enviados de Juan el Bautista

¹ Nuc'ua 'ma o nguarü e Jesús o xipji c'o doce o discípulo c'ü ro tsjaji, cjanu ndäji o möji. Cjanu o mbedye c'ua e Jesús, cjanu o ma cja c'o o jñiñi anguezeji, ngue c'ua ro xöpü c'o nte y ro zopjüji.

² E Juan xe ma o'otjo a pjörü. Nuc'ua 'ma o mbärã angueze c'o mi cja e Jesucristo, o ndjäj c'ua yeje c'o o discípulo o säjui cja e Jesús. ³ O xipjivi: —¿Cjo ngue'tsc'e Cristo c'ü ro ëjë, o xe rá te'bejme c'ü xe 'naja?

⁴ Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipjivi:

—Mëvi ma xipjivi e Juan yo in ärävi, 'ñejyo in jandavi. ⁵ Rí ma xipjivi e Juan c'ü ya janda yo mi ndëzhö; xipjivi c'ü ya nzhodü yo mi me'dye; xipjivi c'ü ya jogü yo mi sö'ö o lepra, 'ñe yo mi ngogö, ya ärä yo. Xo rí xipjivi c'ü ya tetjo yo ya vi ndü, 'ñe c'ü rí zopcjö yo dya pje pë's'i, rí xipjiji nu o jña Mizhocjimi nu me na jo. ⁶ Xo rí xipjivi, 'ma cjó c'o ra sido ra 'ñejmezü y dya ra yembeñe c'ü rguí xögü co nutscö, ngue nu rguí mäjä 'ma c'ü, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo e Juan.

⁷ O ma c'ua c'o yeje o discípulo e Juan. Nuc'ua e Jesús o mbürü o xipji c'o nte c'ua ja ma cja e Juan, o mama:

—'Ma i ma ñuji e Juan cja c'e majyadü, ¿pje mi cjiññiji rvi ma chöt'üji? ¿Cjo mi cjiññiji c'ü rvi chöt'üji 'naja bëzo c'ü ri pötpü o jña, nza cja ga pötü

o lugar 'naja xitji 'ma juant'a e ndajma? ⁸ ¿Pje mi cjinncjeji c'ü rvi ma chöt'üji? ¿Cjo mi cjinncjeji c'ü rvi chöt'üji 'naja bëzo c'ü ri je bitu c'o me ni muvi? Tsjijñiji. C'o je'e bitu c'o me ni muvi, ngue c'o rey 'ñe c'o cãrã cja o palacio. ⁹ Nama, ¿pje mi cjiññiji c'ü rvi ma chöt'üji 'ma? ¿Cjo mi cjiññiji c'ü rvi chöt'üji 'naja profeta? Jã, rí mangö ngue 'naja profeta. Pero xenda ni muvi o bëpji angueze que na ngueje c'o 'ñaja profeta. ¹⁰ Je t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü mama ja ga cja e Juan:

Dyärä, ró juajnügö 'na bëzo ra zopjü yo nte ra xipjiji in jñagö.

Ra ot'ü in xo'ñigue, ngue c'ua 'ma rí mague, ya rguí bübü dispuesto yo nte ra dyä'tc'äji, eñe.

¹¹ Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya ch'unü 'naja bëpji yo nte c'ü ni muvi nza cja c'ü o unü Mizhocjimi e Juan. Zö me ma nojo c'e bëpji c'ü mi pë's'i e Juan, 'ñe me ma zö, pero xenda na zö 'ma cjó c'o ra tsjapü Mizhocjimi o nte, eñe e Jesús.

¹² Xe sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Bübü c'o zopjü yo nu minteji, xipjiji c'ü ni jyodü ra unü o mü'büji Mizhocjimi ra tsjapüji o Jmuji. Pero ndeze c'o pa 'ma o mbürü e Juan Bautista o zopjü yo nte, hasta yo pa dya, nu c'o ga cjanu ga zopjü yo nu minteji, sufreji cja dyë yo nte. Y c'o nte c'o jodü Mizhocjimi co

texe o mü'bü, ngue c'o cja pü Mizhocjimi o nte. ¹³ Texe c'o o jña Mizhocjimi c'o o dyopjü c'o profeta, 'ñe c'o xiji ley, mi mamaji c'ü ro êjê c'e pa 'ma ro manda Mizhocjimi. Pero 'ma o mbürü e Juan o zopjü yo nte, ya ma sädä c'e pa. ¹⁴ Nu 'ma in ne rí creoji c'ü rí xi'tsc'öji, rí xi'tsc'öji e Juan o pätpä e Elías c'ü mi te'begueji ro êjê na yeje. ¹⁵ Nu'tsc'eji bübü in tsöji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

¹⁶⁻¹⁷ 'Rá xi'tsc'öji ja ga cja yo nte yo cjê yo rí cäräji dya. Anguezeji chjëntjui nza cja yo ts'it'i yo junrü cja chöjmü yo eñe cjaji o mbaxua, ma't'üji o dyoji mamaji: "Ró pjê'pc'ijme o flauta, pero nu'tsc'eji dya i nemeji", embeji yo nu dyoji. O 'ma jiyö, eñeji cjaji como que ya vi ndü 'na nte, eñe pa ögüji c'e añima, xipjiji nu mit'iji: "Me ró nzhumüjme rvá xörüjme, pero nu'tsc'eji dya i huëgueji", eñeji. ¹⁸ Je xo ga cjatjonu yo nte yo cärä yo cjê dya. 'Ma o mbürü e Juan o pëpji, o xögü, dya cjó go zivi o xëdyi c'ü rví mäjä. Nguéc'ua yo nte mamaji: "E Juan bübü o mü' bü c'ü dya jo", eñeji. ¹⁹ Nuc'ua nutscö rvá êcjö cja Mizhocjimi, rí mäjä rgá sigöji o xëdyi. Nguéc'ua ga mama yo nte: "Chjä, 'na bëzo nu me ñöñü, y me si o vinu. Me xo joji yo cobra o contribución, 'ñe yo 'ñaja yo xiji na s'o", eñeji. Pero rí xi'tsc'öji, c'o ätä Mizhocjimi unüji ngüenda Mizhocjimi me pärä na jo c'ü cja'a; nguéc'ua nde nan'ño

bëpji va dyacöbe e Juan.

Los pueblos desobedientes

²⁰ Nuc'ua e Jesús o mbürü o huënch'i c'o mi menzumü cja ja nzi c'o ndajñiñi. Na ngueje angueze vi jocü na puncjü c'o mi sö'dyê, 'ñe vi tsjapü o te ja nzi c'o ya vi ndü'ü, y na puncjü c'o pje nde vi tsja'a. Pero dya go nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. O mama a cjava e Jesús va huënch'iji:

²¹ —Nu'tsc'eji in menzumüji a Corazín, 'ñetsc'eji in menzumüji a Betsaida, juentsc'eji ra tsja'c'ü Mizhocjimi rí sufreji. Na ngueje cja in jñiñiji ró cjagö na puncjü c'o na nojo c'o nunca mi jandagueji, pero dya go nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi. Nu 'ma je ri ngueje a ma a Tiro 'ñeje a ma a Sidón c'ü ro jizhi a cjanu, ya rví mezhe c'ü ro nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi c'o mi menzumü nu, zö ma s'oji. Ya rví jye'eji c'o na ärä, y ya rví minji cja bozivi c'ü ro jizhiji c'ü ya vi nzhogü o mü'büji. ²² Nguéc'ua rí xi'tsc'öji 'ma ra tjün ngüenda, xenda ra jñus'ü c'ü rgui sufregueji que na ngue c'ü ra sufre c'o mi menzumü a Tiro, 'ñe c'o mi menzumü a Sidón. ²³ Nu'tsc'eji in menzumüji a Capernaum, in pëzhgueji c'ü me na jotsc'eji rí sätc'eji a jens'e; pero rí xi'tsc'öji ra tsja'c'üji rí ma sufregueji a linfiernu. Na ngueje cja in jñiñiji ró cjagö na puncjü c'o me na nojo, pero dya nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi.

Nu 'ma je ri ngueje a ma a Sodoma c'ü ro c jagö a cjanu, xe ri büntjo dya c'e jñiñi. ²⁴ Nguец'ua rí xi'tsc'öji, nu pa c'ü ra tjün ngüenda, xenda ra jñus'ü c'ü rguí sufregueji que na ngueje c'ü ra sofre c'o mi menzumü a Sodoma, embeji.

Vengan a mí y descansen

²⁵ C'e ndajme, o dyötü Mizhocjimi e Jesús o mama:

—Mi Tatats'ügö, in mandague a jens'e 'ñe textjo cja ne xoñijö mü. Rí da'c'ü 'na pöjö na ngueje yo jña yo, dya i unügue c'ü rví mbārā c'o cchapü me pārā. C'ü i tsjague, i unngue c'ü ro mbārā c'o dya mi pārā. ²⁶ Jā, mi Tatats'ügö; je ga cjanu vi ñegue.

²⁷ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Texe o poder, ya nde dyacö mi Tatagö. Dya cjo pácö c'ua ja ga czazgö; nguextjo mi Tatagö c'ü pácö. Dya cjo xo pārā mi Tatagö; nguextjozgö o T'izgö rí pārāgö. Y nutscö rí jíchi c'o rí ne rá jíchi c'ua ja ga cja c'ü mi Tatagö; ngue c'ua xo ra mbārā c'o. ²⁸ Cārāts'c'ejí in jonnc'ejí rí tsjají c'o ne Mizhocjimi, pero ya tögü in mün'c'ejí. Chjā'dāji co nutscö, rá da'c'öji ra söya in mün'c'ejí, dya cja pje rí mbeñeji. ²⁹ O nzhünü ärāji 'ma 'huēch'iji. Je xo rga cjatsc'ejí nu, rí dyātcoji in jñagö. Dya rá huēnch'ejí rga jí'tsc'öji. Dya xo rí cchapütsjē na nozū c'ü rguí bēzhgueji in tseji. Nguец'ua ra söya in mün'c'ejí, dya pje rí mbeñeji. ³⁰ Na ngueje in jñagö chjēntjui

nza cja 'na yugo c'ü dya ga ü'ü nu; dya xo rí sögueji na jyü yo rí xi'ts'iji rí tsjagueji.

12

Los discípulos recogen trigo en el día de descanso

¹ 'Na nu pa, o cjogü e Jesús c'ua ja mi cja o ndëxü; mi ngue c'e pa 'ma mi söya c'o menzumü a Israel. Mi sant'a c'o o discípulo e Jesús, nguец'ua ma tücüji o ñirëxü c'o mi tjö't'üji; cja rrü zaji. ² Nuc'ua 'ma mü o jñanda c'o fariseo c'o mi cja c'o discípulo, cjanu o xiji c'ua e Jesús:

—Jñant'ma yo in xöpque, na cjaji c'o mama o ley Mizhocjimi c'ü dya rá cjaji yo pa yo rí söyaji.

³ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'ejí ya i xörügueji nu c'ü o tsja e David 'ñe c'o mi dyoji, 'ma ya mi sant'aji; maco dya in so'büji anguezeji. ⁴ O cjogü e David cja o ngümü Mizhocjimi nu ja ma sjü. Cjanu o jñü c'ua c'o tjömëch'i c'o mi jüsp'üji Mizhocjimi nu. Nuc'ua e David 'ñe c'o mi dyoji o ziji c'o tjömëch'i. Maco mama c'o ley c'ü dya mi sö e David ro zi c'o, ni ri ngue c'o mi dyoji; mi nguextjo mböcjimi c'o mi sö'ö ro zi c'o. ⁵ Nu'tsc'ejí ya xo i xörügueji c'ü mama c'e ley ja ga tsja o mböcjimi. Mama c'e ley c'ü pēpi yo mböcjimi a mbo cja c'e templo yo pa yo rí söyaji, pero dya pē's'iji nu s'ocüji; maco sjüpa yo. ⁶ Rí xi'tsc'öji zo'c'üji dya nu 'naja nu xenda na sjü que

na ngueje c'e templo. ⁷ Ya t'opjü a cjava: "C'ü ni pötcöji o animale cja rrî päscöji c'o, na jo c'ü. Pero c'ü xenda rí negö, ngue c'ü rí juentsqueji yo nin minteji", eñe Mizhocjimi. Nu'tsc'ejji in fariseoji, nu 'ma rvi unnc'ejji ngüenda c'ü pje ne ra mama ne jña nu, dya rvi so'bügueji 'ma nujyo in discipulogö yo dya pë's'i nu s'ocü ga ndücüji yo ñirëxü ra zaji ne sjüpa. ⁸ Nutscö rvá êcjö cja Mizhocjimi, nguextjozgö sö rá mangö ja rguí súpüji yo pa yo rí söyaji, embeji c'o fariseo.

El hombre de la mano seca

⁹ Cjanu o mbedye c'ua e Jesús nu, o ma cja c'ü o nintsjimi anguezeji. ¹⁰ Ma bübü nu 'naja bëzo c'ü mi dyot'ü 'naja o dyë. C'o fariseo c'o mi cãrã nu, mi jodü ja rvá ngöt'üji e Jesús cja c'o pje mi pjëzhi; nguec'ua va dyönüji e Jesús, o xiji:

—¿Cjo mama ne ley c'ü sö rá ät'äji yo sö'dyë ne pa nu rí söyaji?, eñeji.

¹¹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Ma ri 'ñegueji 'naja ndënchjürü, nu 'ma ra zo'o cja 'na pozo c'ü dya be cjuarü, ra zo'o nu pa c'ü rí söyaji, ¿cjo dya ri ma tsjünc'ejji c'ü? ¹² Rí xi'tsc'öji c'ü xenda ni muvi 'naja nte que na ngueje 'naja ndënchjürü. Nguéc'ua na jo rá pjös'üji nu pa c'ü rí söyaji c'o pje ni jyodü yo nín minteji.

¹³ Nuc'ua e Jesús o zopjü c'e bëzo c'ü mi dyot'ü a dyë, o xipji:

—C'uana dya in dyë.

Cjanu o c'uana c'ua o dyë. Ixco jogü c'ua, c'ua ja nzi ma cja c'ü 'naja o dyë. ¹⁴ Cjanu o mbedye c'ua c'o fariseo. Mi pötma mamaji ja rvá mbö't'üji e Jesús.

Una profecía acerca de Jesús

¹⁵ Ya xmi pärã e Jesús c'o mi ne ro tsja c'o fariseo ro mbö't'üji angueze; nguec'ua va mbedye nu. Na puncjü o nte c'o o möji angueze. Y angueze o jocü c'ua texe c'o mi sö'dyë. ¹⁶ Pero o mama e Jesús o xipji c'o nte c'ü dya cjó ro ma ngös'üji c'ü pje mi pjëzhi angueze. ¹⁷ Nguéc'ua ya ma sädã o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta Isaías:

¹⁸ Bünc'ua nín mbëpcjö nu ró juajnügö, nu me rí s'iya, nu me rí mäpägö.

Angueze rá unngö in Espíritu, ngue c'ua ra xipji yo dya menzumü a Israel ja rgá jogüji a jmi Mizhocjimi.

¹⁹ Nujnu, dya cjó ra zövi o jña nu. Dya xo ra ña rrã jens'e nu, ni xo ra ña cja nda'ñi c'ü rguí dyärã na puncjü o nte.

²⁰ Cãrã nte c'o nza cja 'naja dye'e c'ü ya cho't'ü, na ngue dya ga zëzhi ga 'ñejmeji.

Xo cãrã c'o nza cja 'naja sivi c'ü me pjüt'ü, na ngue dya nda bübü jya 's'ü o mü'büji.

Pero nín mbëpcjö, dya ra chjotü c'o; ra mbös'ü

c'o. Nguéc'ua ra zädä c'ü ra tsjaji c'o na jo.

21 Yo dya menzumü a Israel nguejyo ra 'ñench'e o mü'büji rgá nde'beji angueze, eñe c'e profeta va pätpä Mizhocjimi.

Nguéc'ua 'ma o ã e Jesús o 'ñe zopjü c'o nte, ma sädä c'ü vi mama c'e profeta.

Acusan a Jesús de tener el poder del demonio

22 C'ü 'na nu pa, o ã c'o ma siji 'naja bëzo c'ü vi zürü 'naja o ndajma c'ü dya jo; o sinpiji a jmi e Jesús. Nu c'e bëzo mi ndëzhö, y mi ngone. Nuc'ua e Jesús o jocü c'ua c'e bëzo. Nuc'ua c'e bëzo, cjanu o ña c'ua y o jñanda c'ua. 23 Nguéc'ua me mi cjijñi texe c'o nte mi mamaji:

—Pärã, ¿cjo ri ngue o mboxbëche e David nu rí te'beji ra manda?, mi eñeji.

24 Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'o fariseo c'o mi mama c'o nte, cjanu o manji c'ua:

—Je ngue e Satanás c'ü dya jo c'ü manda cja yo demonio c'ü o unü ne poder ne bëzo nu; nguec'ua ga pjongü yo demonio, eñeji.

25 Ixmi pärã e Jesús c'o mi cjijñi c'o fariseo, nguec'ua va xipjiji:

—Cja 'na ndajñiñi c'ü ra chütsjëji, ra chjorü 'ma c'o ri cãrã nu. Texe o ndajñiñi 'ñeje texe o ngümü, 'ma ra pötca chütsjë c'o ri cãrã nu, ra chjorüji 'ma. 26 Xo 'ñetjo e Satanás 'ma ro pjongü c'o demonio c'o ngue o dyoji, ro

chütsjë 'ma c'o. Y 'ma rva cjanu, ¿ja rvá sô xe ro manda 'ma c'ü? 27 ¿Jenga in xitscöji ngue e Satanás c'ü o dyacö ne poder nu rgá pjongü yo demonio? Maco c'o in dyocjeji xo pjongüji yo. Ixi 'ñetsetjo c'ü na s'o gui tsjijñiji. 28 Rí xi'tsc'öji ngueje o Espiritu Mizhocjimi c'ü o dyacö ne poder nu rí pjongü yo demonio. Nguéc'ua rí jñunt'ü in mün'c'ëji c'ü na cjuana ya säjä a ndetsc'ëji nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.

29 Rí önnc'üji, ¿ja rgá sô'ö cjó ra cjongü cja nu ngümü 'naja bëzo c'ü me na zëzhi, cja rrü jñünbü c'o ri pë's'i, 'ma dya ot'ü ra jy'ütp'ü a dyë c'ü na zëzhi? Nuc'ua ya ra sô ra pönbü 'ma texe c'o ri pë's'i cja o ngümü. Je xo ga cjazgö nu, ya ró töpü c'ü dya jo ngue c'ua sözgö rá pjongü dya yo demonio.

30 'C'o dya tengue co nuzgö, chjëntjui c'ü ri nugü na ü c'o. C'o dya ra xipji yo nte ra creozüji, chjëntjui c'ü ri c'a's'üji yo nte ngue c'ua dya xo ra creozüji.

31 'Nguéc'ua rí xi'tsc'öji, texe c'o o nzhubüji ra sô ra perdonaoji yo nte. Xo 'ñe texe c'o s'o va jña c'o ra xiji Mizhocjimi. Pero c'o ra zadü o Espiritu Mizhocjimi ra mamaji o bëpji o Espiritu ngueje o bëpji c'ü dya jo, nuc'o, nunca ra perdonaoji c'o. 32 C'o pje nde ra xitscöji nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, ra sô ra perdonaoji c'o. Pero c'o ra zadü o

Espíritu Mizhocjimi, nunca ra perdonaoji c'o, ni ri ngue yo cjë dya, ni xo ri ngueje c'o cjë c'o va êjë 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijõmü.

El árbol se conoce por su fruto

³³ "Na za'a c'ü na jo'o, quis'i c'o na jo. 'Na za'a c'ü dya ga jo'o, quis'i c'o dya ga jo. Je xo ga cjatjonu 'na nte. C'ü ni tsja 'na nte, je ngue c'ü ni 'mãtpãtjo c'e nte cjo na jo cjo jiyö. Nguéc'ua 'ma na jo c'ü cja'a 'na nte, dya rí mangueji c'ü dya jo c'e nte. ³⁴ Tsjijñiji o pozü, na s'oji na ngueje po'o o posuña a ne. Je xo ga cjatsc'ejí nu; na s'otsc'ejí, nguec'ua ga mbedye in teji c'o na s'o. Na ngue c'o rí pë'sc'öji cja ín mü'büji, ngue c'o pedye cja ín tegöji. ³⁵ C'o nte c'o cja na jo, mama c'ü na jo c'o, na ngueje pë's'iji na jo cja o mü'büji. Pero c'o nte c'o cja na s'o, mama c'o na s'o jña c'o, na ngueje pë's'iji na s'o cja o mü'büji. ³⁶ Nutscö rí xi'tsc'öji, texe jña c'o ra mbedye o ne yo nte, zö dya ra nguijñi o ñi'iji, ra jñünpüji ngüenda c'o, nu pa c'ü ra tjün ngüenda. ³⁷ C'o jña c'o na jo c'o in mangueji dya, ngue c'o rguí pedyeji na jo c'o. Pero c'o jña c'o na s'o c'o in mangueji dya, ngue c'o rguí tsja'cüji rí sufregueji c'o, eñe e Jesús.

La gente mala pide una señal milagrosa

³⁸ Cjanu o mama c'ua ja nzi c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo, o xiji e Jesús:

—Xöpüte, rí negöjme c'ü pje rí tsjague c'ü rá jandgöjme, ngue c'ua rá pã'c'öjme pje pjë'tsc'e.

³⁹ Cjanu o ndünrú c'ua e Jesús o xipjiji:

—Me na s'o yo nte yo cãrã yo cjë dya, na ngueje ya jyëziji Mizhocjimi cja rrü ndeñeji c'o dya cjuana. Nguéc'ua ga dyörüji c'ü pje ra jñandaji, ngue c'ua ra mbãrãji pje pjë'tscö. Pero dya ra ch'unüji c'ü ra jñandaji; nguextjo c'ua ja va tsja e Jonás c'ü mi profeta. ⁴⁰ O mezhe jñipa cja 'na jñixõmü o dyo'o e Jonás a mbeme c'e trajmõ. Je xo rga cjazgö nu nutscö rvã êcjö cja Mizhocjimi, ra mezhe jñipa cja 'na jñixõmü rá o'o a jõmü. ⁴¹ C'e pa 'ma ra tjün ngüenda, ra bübü nu c'o mi cãrã a Nínive, xo ñejyo nte yo cãrã yo cjë dya. E Jonás o ma zopjü c'o mi menzumü a Nínive; nguec'ua va nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Pero nu'tsc'ejí in cãrãji yo cjë dya, dya nzhogü in mü'büji, maco zo'ceji dya nu pjëzhi xenda na nojo que na ngue e Jonás. Nguéc'ua ra jñün'ceji ngüenda rí sufregueji. ⁴² C'e pa 'ma ra tjün ngüenda, ra bübü nu c'e ndixü c'ü mi manda a ma Sur, xo ñejyo nte yo cãrã yo cjë dya. Nu c'e ndixü o êjë ndeze nu ja tjorü ne xoñijõmü, o ã dyärã c'o mi mama e Salomón c'ü mi pë's'i na puncjü o pjeñe. Pero nu'tsc'ejí in cãrãji yo cjë dya, dya in ne rí dyärãji; maco bunc'ua dya

nu 'naja nu xenda pë's'i o pjeñe que na ngueje e Salomón. Nguec'ua ra jñün'c'ejj ngüenda rí sufregueji.

El espíritu malo que regresa

43 "Naja demonio c'ü dya jo 'ma ra mbedye cja o mü'bü 'naja nte, ra nzhodü c'ua ja na dyodü; jodü c'ua ja ra sóya, pero dya ra chöt'ü. 44 Nguec'ua ra mama c'e demonio c'ü dya jo: "Rá nzhogü rá magö nu ja mi bünc'ö, nu ja ró pedyegö", ra 'ñeñe. Nuc'ua 'ma ra zät'ä nu, ra chöt'ü c'ü ya rguí baxü, y ya xo rguí jocüji na jo, pero dya cjó ri bübü. 45 Nuc'ua ra ma c'ua c'e demonio xe ra ma siji c'o xe siete c'o nu midemonioji c'o xenda na s'o que na ngueje angueze; ra ã cjogüji cja o mü'bü c'e bëzo, ra mimiji nu. Nuc'ua xenda ra sufre c'e nte c'ü, que na ngueje 'ma ot'ü. Na ngue xenda ra manda c'ü dya jo. Je xo rga cjanu rgá zädä yo nte yo cãrã yo cjë dya yo me na s'o ga tsja, eñe e Jesús.

La madre y los hermanos de Jesús

46 "Ma ndänt'ä ma ña e Jesús ma zopjü c'o nte, ya mi böbü a tji c'ü nu nana, 'ñe c'o nu cjuarma e Jesús; na ngue mi ne ro ñaji. 47 O mama c'ua 'naja c'o nte o xipji e Jesús:

—Bübü a tji c'ü nin nana, 'ñe c'o nin cjuarma; ne rí ñagueji c'o.

48 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'e nte:

—Rá xi'tsc'öji cjó rí cjacpö mi nanagö 'ñe c'o mi cjuarmagö, embe c'e nte.

49 Nuc'ua e Jesús jo ni c'uana c'ua a dyë nu ja mi cãrã c'o o discipulo, cjanu o mama:

—Je bünc'ua yo rí cjacpö mi nanagö 'ñejyo rí cjacpö mi cjuarmagö. 50 Na ngueje texe c'o ra tsja c'ua ja ga ne'e c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e, nuc'o, rí cjacpö mi cjuarmagö c'o, 'ñe mi cjügö c'o, 'ñe mi nanagö c'o.

13

El ejemplo del sembrador

1 C'e pa c'ü, o mbedye e Jesús cja c'e ngümü nu ja mi oxü, o ma mimi c'ua a ñünü cja c'e tazapjü. 2 Nuc'ua cjanu o jmurü na puncjü o nte nu ja mi bübü angueze. Nuc'ua e Jesús o dat'ü cja 'naja bü'ü, cjanu o mimi. Texe c'o nte mi böbütojji a ñünü cja c'e ndeje.

3 Nuc'ua e Jesús o xipji na puncjü o ejemplo c'o nte, o mama:

—Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. 'Na mbondëxü o mbedye, o ma mbodü o ndëxü. 4 Nuc'ua 'ma ya ma podü, bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo cja 'ñiji. Cjanu o ã c'ua o s'ü, o 'ñe mbëchiji c'o. 5 Bübü o ts'indëxü c'o je zobütjo cja o mbondojo nu ja dya ma pizhi o jö mü. Dya mezhe o mbes'e, na ngueje dya ma pizhi o jö mü. 6 Nuc'ua 'ma o mbes'e e jyarü, o zant'a c'o ndëxü ixco dyot'üji, na ngueje dya ma pizhi e jö mü c'ü rví tsizi o dyü'ü. 7 Bübü

o ts'indëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o ndö o bidyi. 'Natjo c'ua va mbes'eji. Ts'i vi nocü c'o bidyi, nguec'ua va mbö't'ütjo c'o ts'indëxü. ⁸ Bübü o ts'indëxü c'o je zobü c'ua ja ma jo jö mü. Nuc'o, o jogü na jo c'o. Bübü c'o o unü 'na ciento ts'indëxü nzi 'na mata; 'ñaja c'o o unü sesenta; 'ñaja c'o o unü treinta. ⁹ Nu'tsc'eji bübü in tsögueji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji, eñe e Jesús va xipji ejemplo c'o nte.

El propósito de los ejemplos

¹⁰ Nuc'ua cjanu o chëzhi c'o o discípulo a jmi, o xipjiji:

—¿Pje ni mangue yo ejemplo guí zopjü yo nte?

¹¹ O ndünrü c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'eji ya ch'a'c'eji rí pârâgueji c'ua ja ga manda Mizhocjimi a jens'e, c'ü dya mi 'mârâ 'ma ot'ü. Pero yo 'ñaja nte, dya ch'unü ra mbârâji. ¹² C'o pârâ ja ga manda Mizhocjimi, Mizhocjimi ra unü c'ü xenda ra mbârâ c'o. Pero c'o dya unü ngüenda, ra jñünbüji c'ü ts'iquë c'ü pârâji. ¹³ Yo nte, ya jñandaji c'o na jo c'o rí c jagö pero dya mbârâji. O dyäräji c'o rí xipjiji pero dya ngötcöji 'ñi. Dya xo zo'o o mü'büji c'o rí xipjiji. Nguec'ua rgá xicöji o ejemplo rgá zopjüji dya, nguec'ua dya unüji ngüenda. ¹⁴ Ya va sädä anguezeji c'ü o mama e Isaías. O mama a cjava:

Rí dyäräji pero dya ra zo in mü'büji.

Rí jñandaji pero dya rí pârâji.

¹⁵ Yo nte, ya tsot'ü o mü'büji. 'Ma ro xogü o mü'büji, xa'ma ro zo in jñagö.

Y 'ma cjó c'o zopjüji, dya cja c japüji ngüenda. 'Ma ro tsjapüji ngüenda, xa'ma ro dyäräji, y ro mbârâji pje ri pjëzhi.

Ya c'uinch'itjo a nzhöji. 'Ma ro jñandaji, xa'ma ro mbârâji, ro nzhogü o mü'büji.

Nuc'ua ro salvagö yo, ro jopcüji o mü'büji c'o na s'o, eñe c'e profeta va pätpä Mizhocjimi.

¹⁶ Xe sido o ña e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Nu'tsc'eji 'ma in jandaji yo rí c jagö, in pârâji. Y 'ma in äräji yo rí mangö, in pârâji pje pjëzhi. Nuc'ü, ngue c'ü rguí mäcjeji c'ü. ¹⁷ Na cjuana rí xi'tsc'öji, na puncjü profeta c'o mi cârâ mi jinguâ, 'ñe na puncjü nte c'o mi cja na jo, c'o me mi ne ro jñanda yo in jandgueji, pero dya go jñantji. Xo mi ne ro dyäräji yo in ärâgueji, pero dya go dyäräji.

Jesús explica el ejemplo del sembrador

¹⁸ 'Nu'tsc'eji rá xi'ts'iji pje ne ra mama c'e mbondëxü c'ü ró xi'ts'iji mi ndajme. ¹⁹ 'Ma cjó c'o ra dyärä ja ga cja ga manda Mizhocjimi, nu 'ma dya ra zo'o na jo o mü'bü, ra ã c'ua c'ü dya jo, ra 'ñe jñünbü c'o jña. Nuc'o, ngue c'o ts'indëxü c'o o zontjo cja 'ñiji c'o. ²⁰ Nu c'o o zontjo cja mbondojo, ngueje c'o ärä o jña Mizhocjimi c'o. Nuc'ua me mäjä ga 'ñejme c'o. ²¹ Pero

dya xo so'o na jo o mü'bü c'o y dya sido ejmeji. Na ngue c'ü ni 'ñejmeji o jña Mizhocjimi, ra nu'uji na ü, ra tsja yo nte. O ra chötüji o ndümü. Nguec'ua ra nguiññiji: “¿Pje ra dyeje c'ü rá sidogö?”, ra 'ñeñeji. Ixta jyëztjoji c'ua. ²² Nu c'o ts'indëxü c'o o zontjo cja bidyi, ngueje c'o ärä o jña Mizhocjimi. Nuc'ua me cijññiji pje nde ra mbë's'iji cja ne xoñijö mü; y nu c'o pë's'iji ngue c'o ni dyonpüji c'o. Nguec'ua ga jyombeñeji c'o jña c'o vi dyäräji, y dya cjaji c'ua ja va dyäräji. ²³ Nu c'o ts'indëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo jömü, ngueje c'o so'o na jo o mü'büji 'ma äräji o jña Mizhocjimi. Nguec'ua ga tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Nguec'ua chjëntcjuí c'o ndëxü c'o o unü ciento nzi 'naja, o nza cja c'o o unü sesenta, o nza cja c'o o unü treinta.

El ejemplo de la mala hierba entre el trigo

²⁴ Nuc'ua e Jesús o mama c'ü 'na ejemplo, o xipjiji:

—Mizhocjimi a jens'e o 'ñeme 'naja c'ü ra manda. Nuc'ü, chjëntcjuí nza cja 'naja bëzo c'ü o juajnü ndëxü c'o na jo, cjanu o mbodü cja o juajma. ²⁵ Mi bübü 'na bëzo c'ü mi nu'u na ü c'ü vi mbodü o ndëxü. Nuc'ua 'ma ya ma ñji c'o nte, cjanu o ma c'ua c'e bëzo c'ü xömü, o ma mbonbü o ndömpjin'ño nu ja ya vi mbodüji c'o ndëxü, cjanu o mbedye cja c'e juajma o ma c'ua. ²⁶ Nuc'ua 'ma ya ma nguñji c'o ndëxü, ya

xo nde ma nzhäjñä c'ua c'o pjín'ño. Nguec'ua va 'ñetse c'ü dya nde mi ndëxü c'o. ²⁷ Nuc'ua c'o mbëpji o ë o 'ñe xiji c'ü nu lamu: “Nu'tsc'e ín lamutsc'öjme, ¿cjo dya i juajnü o ndëxü c'o na jo, i podü cja in juancje? Maco nde cja'a o pjín'ño.” ²⁸ O ndünrü c'ua angueze o xipjiji: “Pe ngue 'naja c'ü nugü na ü c'ü o ma mbodü c'o”, embeji c'o mbëpji. O mama c'ua c'o mbëpji: “¿Cjo ín negue rá ma ta't'üjme?” ²⁹ O mama c'ua c'e lamu: “Iyö. Na ngueje 'ma rí cha't'üji c'o, 'na rí ts'ü's'ütjoji 'ma c'o ndëxü. ³⁰ Jyëziji 'natjo c'ua ra nocüji hasta 'ma ra zädä dagrëxü. Nuc'ua rá zopjü c'o ndagrëxü rá xipjiji c'ü ot'ü ra ngä'maji c'o pjín'ño ra ndüt't'üji o manaxo, cja rrü ndüt't'üji cja sivi. Nuc'ua ra mbäräji c'o ndëxü, cja rrü ndeñeji c'ua ra 'ñe dyütcüji cja ín ch'ujmü, rá embeji c'o ndagrëxü.”

El ejemplo de la semilla de mostaza

³¹ Xe go ña e Jesús, o xipji c'ü 'na ejemplo c'o o discípulo, o mama:

—C'ü ni manda Mizhocjimi chjëntcjuí nza cja 'na ndömortasa c'ü o jñü 'naja bëzo, cjanu o ma ndujmü cja o juajma. ³² O ndömortasa xenda ts'iquë cja yo 'ña ndömpjin'ño, pero 'ma go nocü, xenda na nojo yo que na ngueje yo pje nde ma c'ajna, na ndä'ã yo. Nguec'ua va chëzhi yo s'ü va 'ñe jä's'äji o t'oxüji nu.

El ejemplo de la levadura

³³ O mama c'ua c'ü 'na ejemplo, o xipjiji:

—C'ü ni manda Mizhocjimi chjëntjui nza cja ixcjünjü c'ü o jñü 'naja ndixü o huanba jñi vola o jocjünjü, hasta 'ma o ixqui texe c'e cjünjü, embeji.

El uso que Jesús hacía de los ejemplos

³⁴ Texe c'o jña c'o o mama e Jesús va xipji c'o nte, nde go mama o ejemplo. Dya zopjüji ne rí 'naja jña c'ü dya ro mama o ejemplo. ³⁵ Nguec'ua ya ma sädä o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta:

Texe c'o rá xipjiji, rá mama o ejemplo.

Rá mangö c'o dya 'mārā ndeze 'ma o dyät'ä Mizhocjimi ne xoñijö mü.

Jesús explica el ejemplo de la mala hierba entre el trigo

³⁶ Nuc'ua e Jesús o 'ñezhe c'o nte. Cjanu o cjogü c'ua a mbo cja c'e ngümü nu ja mi oxü. Xo sä c'ua c'o o discípulo o 'ñe xipjiji:

—Xitscöjme ja ga cja c'o ndömpjin'ño c'o o ma mbodüji cja juajma, c'ü i xipji c'o nte.

³⁷ O ndünrü c'ua angueze:

—Nu c'ü o mbodü na jo ndëxü nguezgö rvá ëcjö cja Mizhocjimi. ³⁸ C'e juajma, ngue ne xoñijö mü c'ü. C'o na jo ndëxü, ngue c'o o t'i Mizhocjimi c'ü manda. Nu c'o pjín'ño, ngue c'o nte c'o o t'i c'ü dya jo. ³⁹ Nu c'ü mi üvi c'e lamu, ngue c'ü dya jo c'ü. C'e dagrëxü, ngue 'ma ra nguins'i nu xoñijö mü.

Nu c'o ndagrëxü, ngue c'o o anxe Mizhocjimi. ⁴⁰ C'ua ja nzi va jmutüji c'o pjín'ño cjanu ndüt'üji cja trasivi, je xo rga cjanu 'ma ra nguins'i nu xoñijö mü. ⁴¹ C'o ra tsjapüji a cjanu ra sufre, ngue c'o cja na s'o, 'ñe cja pü nu minteji xo ga tsjaji c'o na s'o. Na ngueje nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, rá täcjö c'o ín anxe ra ë ra 'ñe jmutüji anguezeji, cja rrü pjongüji nu ja ri mandagö. ⁴² Cja rrü mboch'üji a ma a linfiernu nu ja me rva yorü 'naja trasivi. Je ra huëji nu, y me ra nguünxt'ü o s'ibi rgá sufreji na puncjü. ⁴³ Nuc'ua c'o vi tsja na jo ra bübüji nu ja ra manda c'ü nu Tataji c'ü bübü a jens'e, me ri juës'i c'o nza cja e jyarü. Nu'tsc'ëji bübü in tsöji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

El ejemplo del tesoro escondido

⁴⁴ C'ü ni manda Mizhocjimi, xo chjëntjui nza cja 'naja cja c'ü mi quiji na puncjü c'o me ni muvi, c'ü vi dyögüji cja 'naja juajma. O chöt'ü 'naja bëzo, cjanu o dyögütjo na yeje. Me go mājā c'e bëzo na ngue vi chöt'ü c'e cja, nguec'ua va ma mbö'ö texe c'o mi pë's'i, cjanu o ma ndömü c'e juajma ngue c'ua ro tsjapü o cja c'e cja.

El ejemplo de la perla de mucho valor

⁴⁵ "Ma cjó c'o jodü ja rgá tsjapü o t'i Mizhocjimi c'ü manda, nuc'ü, chjëntjui nza cja 'na comerciante c'ü mi

jodü perla c'o me ni muvi.
⁴⁶ Nuc'ua o mbârã c'e bëzo ja mi pë's'iji 'naja perla c'ü me mi muvi na puncjü. Nguec'ua va ma mbö c'ua texe c'o mi pë's'i, cjanu o ndömü c'ua c'e perla.

El ejemplo de la red

⁴⁷ C'ü ni manda Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e, chjëntjui 'naja rre c'ü ra mbät'äji cja tazapjü, ra zo'o texe c'o pje nde ma jmö. ⁴⁸ Nuc'ua 'ma ya ra nizhi c'e rre, c'o mbëjmö ra pjons'üji a ma a ñünü. Cja rrü mimiji c'ua, ra juajnüji c'o na jo jmö, ra dyüt'üji cja c'o o bos'iji c'o. Pero c'o jmö c'o dya s'a'a, ra mboztjoji nu c'o. ⁴⁹ Je xo rga cjatjonu, 'ma ra nguins'i nu xoñijömü. Ra ë c'o o anxe Mizhocjimi ra 'ñe pjongüji c'o nte c'o na s'o a nde cja c'o na jo. ⁵⁰ Nuc'ua ra mboch'üji c'ua ja rva yorü 'naja trasivi nu ja ra huëji, y me ra nguünxt'ü o s'ibi rgá sufreji na puncjü.

Tesoros nuevos y viejos

⁵¹ Xe go xipjiji c'ua:

—¿Cjo i pârãgueji dya texe yo ya ró xi'tsc'öji?

O ndünrü c'ua anguezeji:

—Jã, ín Jmuts'ügöjme, ya ró pârãjme.

⁵² Nuc'ua angueze o xipjiji c'ua:

—I pârãji c'o ejemplo c'o ró xi'tsc'öji. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, texe c'o ya mbârã na jo ja ga manda Mizhocjimi a jens'e, chjëntjui 'naja bëzo c'ü ri pë's'i 'naja caja c'ü ri quiji c'o cja nuevo, 'ñe c'o ya mezhe. 'Ma pje c'o rguí jyodü c'o ri cãrã

o ngumü c'e bëzo, ra ma c'e bëzo ra ma ngama, o ra ma jñümü nu ja ri pë's'i c'o.

Jesús en Nazaret

⁵³ Nuc'ua 'ma mü o nguarü e Jesús o mama c'o ejemplo, cjanu o mbedye c'ua nu. ⁵⁴ Cjanu o ma nu ja mi menzumü. Cjanu o cjogü a mbo cja nintsjimi o xöpü c'o nu menzumüji. Nguec'ua anguezeji me co nguijñiji, o mamaji:

—¿Ja va mbârã nu, 'ñe ja ga tsja'a yo me na nojo yo nunca rí nugöji? ⁵⁵ ¿Cjo dya nguejnu o t'i c'ü mi yaxü nu? ¿Cjo dya ngue nu nana c'ü ni chjü e María? ¿Cjo dya ngue nu cjuarma e Jacobo, 'ñe e José, 'ñe e Simón, 'ñe e Judas? ⁵⁶ ¿Cjo dya xo bübü c'o nu cjü cja ne jñiñi va? Nama, ¿ja va mbârã 'ma ne bëzo c'ü ni tsja yo? Maco xo menzumü va nu, eñeji.

⁵⁷ Nguec'ua ma ünbüji e Jesús. E Jesús o xipji c'ua anguezeji:

—'Na profeta nde respetaoji nu ja dya ri menzumü y ätäji. Pero nu ja ri menzumü, dya respetaoji c'ü. Ni xo ri ngue c'o ri cãrã cja ngumü, dya xo respetaoji c'ü.

⁵⁸ Nuc'ua e Jesús dya jocü nu na puncjü c'o mi sö'dyë, ni pje xe ro tsja, na ngueje dya mi ejmeji angueze.

14

La muerte de Juan el Bautista

¹ E Herodes mi manda cja c'e xoñijömü a Galilea.

Nuc'ua c'o pa c'o, o dyärä e Herodes me mi mama c'o nte c'o mi cja e Jesús. ² O mama c'ua e Herodes o xipji c'o o mbëpji:

—Nu c'ü me nädäji, ngue e Juan c'ü mi jichi yo nte. O ndü, pero pe ya tetjo, nguec'ua na zëzhi angueze ga jocü c'o sö'dyë. Y xo cja'a a cjanu na puncjü c'o na nojo, embeji.

³⁻⁴ Ma xe mi bübütjo e Juan, e Herodes mi bün'hui c'ü nu bëpe c'ü mi chjü Herodías. Nu c'e ndixü mi ngue o su e Felipe c'ü nu cjuarma e Herodes. Nguec'ua ma mama e Juan ma xipji e Herodes:

—Dya pje ga jo rí 'ñenpe nu su nin cjuarma, embe.

O ë c'ua 'na nu pa, o manda e Herodes o zürüji e Juan, o jyüt'üji co cadena, cjanu o ngot'üji a pjörü. ⁵ Y nuc'ua e Herodes mi ne ro mbö't'ü e Juan. Pero mi sü'ü 'na pje ro tsjapü c'o nte, na ngueje mi junt'ü o mü'büji c'ü mi profeta e Juan mi pätpä Mizhocjimi ma zopjü c'o nte. ⁶ Nuc'ua 'ma o cumple o cjë e Herodes, o mbita o tsjaji o mbaxua. Nuc'ua c'ü o xunt'i e Herodías o neme a jmi nu ja ma cäji. Me go mäjä c'ua e Herodes. ⁷ O xipji c'ua c'e xunt'i:

—C'ua ga mbärä Cjimi 'ma pje rí dyötcü, nutscö rá da'c'ü, eñe e Herodes.

⁸ Nuc'ua c'ü nu nana c'e xunt'i o dyüt't'ü o xipji c'ü pje ro dyötü e Herodes. O ma c'ua c'e xunt'i o ma xipji:

—Ixtí dyacö dya a ñi e Juan c'ü jichi yo nte, dyacö co 'naja mblato, eñe c'e xunt'i.

⁹ Me co ndumü c'ua c'e rey Herodes. Pero jo ni mbeñe c'ü vi nädä Cjimi, 'ñe c'ü ya vi dyärä c'o nte c'o ma cãã nu. Nguec'ua va manda ro unüji c'e xunt'i c'ü vi dyörü.

¹⁰ O manda ro ma jñüpcüji a ñi e Juan nu cja c'e pjörü.

¹¹ Nuc'ua 'ma ya vi jñüpcüji o ñi, cjanu o jünji c'ua cja 'naja mblato, cjanu o unüji c'e xunt'i. Cjanu o ma c'ua c'e xunt'i o ma unü c'ü nu nana.

¹² Jo ni säjä c'ua c'o o discípulo e Juan, o 'ñe ndunüji c'ü o cuerpo e Juan. Cjanu o ma dyögüji c'ua c'ü. Cjanu o möji c'ua, o ma xiji e Jesús c'ü ya vi bö't'ü e Juan.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹³ Nuc'ua 'ma o mbärä e Jesús c'ü vi mbö't'üji e Juan, o mbedye c'ua ja mi bübü. O ma c'ua cja 'naja bü'ü; je ro zät'ä nu ja dya cjó mi ndeñe, nu ja ro bünstjë. O mbärä c'ua c'o nte c'ü vi dat'ü e Jesús cja c'e bü, ro mbes'e a 'nanguarü cja c'e tazapjü. Nguec'ua va mbedyeji cja c'o o jñiñiji, o ngös'üji a ñünü ngue c'ua ro zät'äji nu ja ro zät'ä e Jesús.

¹⁴ Nuc'ua 'ma mü o mbes'e cja c'e bü, e Jesús o jñanda c'ü ya ma cãã na puncjü o nte. Y e Jesús o juentseji anguezeji, o jocü c'o mi sö'dyë. ¹⁵ Nuc'ua 'ma ya vi nzhä, o chëzhi c'o o discípulo a jmi, o xiji:

—Nu va ja rí cäräji, majyadü va. Ya xo nzhä'ä. Nguec'ua rí xipji yo nte ra

möji cja c'o jñiñi, ra ma ndõmüji c'ü ra ziji.

¹⁶ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Dya ni jyodü ra ma yo. Nu'tsc'eji rí ungueji c'ü ra ziji.

¹⁷ O ndünrü c'ua c'o discípulo o mamaji:

—Tsi'ch'atjo tjõmëch'i c'o jünji a ñecjua, cja na yeje jmõ'õ. Nguec'ua, ¿ja rgá sö rá 'huiñigõjme yo nte yo me na puncjü?

¹⁸ O mama c'ua e Jesús:

—Ma tsincõji a ñecjua c'o tjõmëch'i ñe c'o jmõ.

¹⁹ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o nte ro mimiji cja t'ëbi. Cjanu o jñü c'ua c'o tsi'ch'a tjõmëch'i, ñe c'o yeje jmõ. Jo ni nä's'ä c'ua a jens'e va unü 'na pøjõ Mizhocjimi. Cjanu o xëdyi c'ua c'o tjõmëch'i, o unü c'o o discípulo. Nuc'ua c'o discípulo o unüji c'o nte. ²⁰ Go ñõnüji texeji go nijmiji na jo. Xe go nguistjoji c'ua c'o ya nde mi ts'ipëraso, xe go nizhtjo doce bos'i. ²¹ Tsi'ch'a mil c'o bëzo c'o vi ñõnü; dya bezhe c'o ndixü, ni ri ngue c'o ts'it'i, ni xo ri ngue c'o ts'ixut'i.

Jesús camina sobre el agua

²² Nuc'ua e Jesús o xänbä c'o o discípulo ro dat'üji cja c'e bü'ü, ro möji a 'nanguarü cja tazapjü. Nuc'ua 'ma ya mi ma c'o discípulo, e Jesús o xipji c'o nte ro möji o ngumüji.

²³ Nuc'ua 'ma ya vi ma c'o nte, o ma e Jesús cja 'naja t'eje, o ma dyötü Mizhocjimi. Nuc'ua 'ma ya vi xõmü, ya mi 'natsjë nu e Jesús. ²⁴ Nu c'e

bü'ü ya mi pa a nde cja c'e tazapjü. Pero me mi pjat'ü na zëzhi c'e ndeje cja c'e bü'ü, na ngeuje c'e ndajma je mi ñeje nu ja mi ma c'e bü. ²⁵ Nuc'ua 'ma ya ma ñetsajõmü, o ma e Jesús mi nzhodü a xes'e cja c'e ndeje; mi ma'a nu ja ma cã c'o o discípulo cja c'e bü. ²⁶ Nuc'ua c'o discípulo, 'ma mü o jñandaji ma nzhodü e Jesús a xes'e cja c'e ndeje, me co züji c'ua go mapjüji na jens'e go manji:

—Chjã 'na piche nu va ã nu, eñeji va mapjüji.

²⁷ Nuc'ua e Jesús o zopjüji o xipjiji:

—Nguezgö. Dya ra pi'tsc'eji, dya rí sügejeji.

²⁸ Jo ni ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, nu 'ma ngue'tsc'e, xitscö xo rá nzhodü a xes'e cja c'e ndeje rá ma tjün'c'ü.

²⁹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Chjã'dä, Pedro.

O dagü c'ua e Pedro cja c'e bü, o nzhodü a xes'e cja c'e ndeje; mi ma'a nu ja ma ëjë e Jesús. ³⁰ Nuc'ua 'ma o zõ'õ e Pedro que ma zëzhi c'e ndajma, me go zü c'ua go mbürü go nguibi c'ua. Jo ni mapjü c'ua na jens'e, o mama:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, tsjüxcö; 'ma jiyö rá quibigö cja ne ndeje.

³¹ Jo ni c'uana c'ua a dyë e Jesús go pënc'h'i e Pedro, o xipji:

—Nu'tsc'e dya in ejmezügö na jo. ¿Jenga i yembeñe?

³² Nuc'ua 'ma ya vi ndes'evi cja c'e bü'ü, o böbü c'ua c'e ndajma. ³³ Nuc'ua c'o discipulo c'o mi cã'ã cja c'e bü'ü, o ndüñijöümüji a jmi e Jesús, o xipjiji:

—Na cjuana o T'itsc'e Mizhocjimi, embeji.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

³⁴ 'Ma ya vi zät'äji a 'nanguarü cja c'e tazapjü, o mbes'ejji c'ua. Mi xiji a Genesaret c'e xoñijöümü. ³⁵ Nuc'ua c'o bëzo c'o mi menzumü nu, o mbäräji c'ü mi ngue e Jesús c'ü vi zät'ä nu. Nguec'ua o ndäjäji c'o ro ma cöste nu cja c'e jñiñi. Cjanu o sinpiji e Jesús texe c'o mi sö'dyë. ³⁶ O tsja c'o nte o dyötüji sjëtsi e Jesús c'ü ro ndötpüji zö ri nguextjo o fleco c'ü o bitu angueze. Nuc'ua texe c'o o ndötpü, nde go ndis'i c'o.

15

Lo que hace impuro al hombre

¹ Nuc'ua c'o fariseo 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, o mbedyeji a Jerusalén o säji cja e Jesús, o xipjiji:

²—¿Jenga yo in discipulogue, dya süpüji yo tjürü yo o zocüzüji c'o in mboxatitaji? Maco dya xindyëji 'ma go ziji o xëdyi.

³ O ndünrü c'ua e Jesús o xiji:

—Nu'tsc'ejji, ¿jenga in süpqueji yo o tjürü c'o in mboxatitaji? Maco dya in cjaji c'ü manda Mizhocjimi.

⁴ Mizhocjimi mama a cjava:

“Respetaoji nin tataji, 'ñe nin nanaji, y rí pjös'üji c'o rguí jyodüji. C'ü ra zadü nu tata o nu nana, ra mbö't'üji c'ü”, eñe Mizhocjimi. ⁵⁻⁶ Pero nu'tsc'ejji nan'ño gui mangueji. In mangueji 'ma pje ni jyodü c'o nu tata 'naja nte, ra sö ra mama c'e nte ra xipji c'o nu tata: “Perdonaozüvi pero c'ü ro pjöxc'övi, ya ró mama rá mbeñe Mizhocjimi. Nguec'ua dya sö rá pjöxc'övi”, ra 'ñembevi. Nguec'ua nu'tsc'ejji in fariseoji 'ñetsc'ejji in xöpüteji in cjapüji c'ü dya ni muvi c'ü manda Mizhocjimi, na ngueje in jizhiji yo o tjürü c'o in mboxatitaji. ⁷ Nu'tsc'ejji in cjapqueji c'ü me na jotsc'ejji, pero dya cjuana. Na cjuana c'ü o mama e Isaías c'ü ja ga cjatsc'ejji. O mama a cjava:

⁸ Nujyo nte yo, sücö yo, pero nguextjo co o neji.

C'o o mü'büji, na jë bübü co nutscö.

⁹ Bë ga zücö yo. Jizhiji yo o tjürü yo nte; cjapüji c'ü ri ngueje o jña Mizhocjimi yo, eñe e Isaías va pätpä Mizhocjimi.

¹⁰ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o nte:

—Chëzhiji ga 'ñeva. Dyäräji na jo, ngue c'ua rí päräji ja ga cja. ¹¹ Zö dya ra xindyë 'na nte ante c'ü ra zi o xëdyi, pero dya ngue c'o jñöñü c'o ra s'onbü o mü'bü c'ü rrä s'o c'e nte, iyö. C'ü ra s'onbü o mü'bü c'e nte, ngue c'o na s'o c'o ra nguijñi a mbo o mü'bü, cja rrü ña c'o na s'o, embeji.

12 Nuc'ua c'o discípulo o chëzhiji a jmi, o xiji:

—¿Cjo i unnc'e ngüenda o üdü c'o fariseo 'ma o dyäräji c'o jña c'o i mangue?

13 O ndünrú c'ua e Jesús o mama:

—Texe c'o za'a c'o dya ngant'a mi Tatagö c'ü bübü a jens'e, ra c'üs'ü c'o. 14 Jyëziji yo fariseo. Na ngueje cjapü jizhiji c'ü na jo 'ñiji c'o nte c'o dya pje pãrã, pero anguezeji chjëntji c'ü ri ndëzhöji. In pãrãgueji 'ma ra tsja 'naja ndëzhö ra ngüjnü nu mindëzhövi, ra zo'ovi nza vejui cja cöt'ü 'ma.

15 O ndünrú c'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Xitscöjme ja ga cja c'e ejemplo c'ü i xitsijme mi ndajme.

16 O ndünrú c'ua e Jesús o mama:

—¿Cjo xo 'ñetsc'eji xo bëtsc'eji c'ü rí pãrãgueji ja ga cja o jñönü? 17 Texe jñönü c'o c'üt'ü 'naja nte'e, je nde sät'ã a mbeme c'o, y je nde ni mbedye a ndü'bü c'o. 18 Pero c'o jña c'o pedye a ne 'naja nte, je ni 'ñeje cja o mü'bü c'o. Nuc'o, ngue c'o ni s'onbü o mü'bü c'e nte c'ü, ngue c'ua na s'o. 19 Je ngueje cja o mü'bü yo nte, nu ja ni 'ñeje c'ü ni nguiñiji s'opjeñe, 'ñe c'ü ni pöt'üntejji, 'ñe c'ü ni tsãji o ndixü, 'ñe yo ndixü c'ü ni tsãji o bëzo. Je xo ni 'ñeje nu c'ü pje ni pönüji, 'ñe c'ü ni xosp'üji o bëchjine nu mintejji, 'ñe c'ü ni santeji. 20 Nujoyo, nguejyo ni s'odü o mü'bü 'naja nte yo,

dya ngue c'ü dya ni xindyë 'ma go zi o xëdyi.

Una mujer extranjera que creyó en Jesús

21 Nuc'ua o mbedye nu e Jesús, o ma a ma cja c'o jñiñi a Tiro 'ñe a Sidón. 22 Nuc'ua 'ma ya mi pa e Jesús cja 'ñiji, o ë c'ua 'naja ndixü c'ü mi menzumü a Canaán, c'ü vi mbedye cja c'ü o jñiñi. Mi mapjü mi mama:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö o mboxbëchets'ü e David, juentsquegö. Na ngueje ín xunt'i me 'nanga mböt'ü; ya zürü 'naja s'ondajma.

23 Pero e Jesús dya go ndüntü c'ü. Nuc'ua c'o o discípulo e Jesús o chëzhiji a jmi e Jesús, o dyötüji na puncjü o xipjiji:

—Xöpüte, pjös'ü ne ndixü, cja rrí xipji ra ma. Na ngue mapjü na jens'e ga ndünt'ü ín xütjüji.

24 O mama c'ua e Jesús:

—C'ü vi ndäcjö Mizhocjimi, ngue c'ü rá pjös'ü yo ín menzumügöji a Israel yo chjëntji nza cja ndëchjürü c'o ya bëzhi. Nguextjo yo vi ndäcjä rá pjös'ü.

25 Nuc'ua c'e ndixü o ëjë, o 'ñe ndüñijömmü a jmi e Jesús, o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, pjöxcügö.

26 O ndünrú c'ua e Jesús:

—Dya jo ra jñünbüji o xëdyi yo t'i, c'ü ra panbaji o dyo'o.

27 O mama c'ua c'e ndixü:

—Jã, na cjuana c'ü in mangue, ín Jmuts'ügö. Pero zö jyëtsquijme dyo'o c'o in

menzumügueji a Israel, in pârâgue ja ga cja yo dyo'o, siji c'o ngünxëdyi c'o jâbâ cja o mexa nu jmuji, c'o jâ'bâ c'o ts'it'i.

²⁸ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e ndixü, na jo c'ua ja gui 'ñejme c'ü rá pjöxc'ü. Rá pjöxc'ü c'ua ja gui ñe, embe.

Ixco jogü c'ua c'e ndajme c'ü o xünt'i c'e ndixü.

Jesús sana a muchos enfermos

²⁹ Nuc'ua xe go matjo e Jesús, o cjogü a ññü cja c'e tazapjü c'ü ni chjü a Galilea. O ma cja 'na t'eje, o mimi c'ua nu. ³⁰ O sä c'ua na puncjü o nte nu ja mi bübü e Jesús, ma sinpiji c'o mi sô'dyë. Ma sinpiji c'o mi me'dye, 'ñe c'o mi ndëzhö, 'ñe c'o mi ngone, 'ñe c'o mi dodyë, 'ñe c'o xe 'ñaja ndötc'ijeme. Ma ë'p'ëji a jmi e Jesús. Nde go jocüji c'ua anguezeji. ³¹ C'o nte o jñandaji c'o mi ngone o mbürü o ña'a c'o, 'ñe c'o mi dodyë me go jogü c'o, 'ñe c'o mi me'dye me go nzhodü na jo c'o, 'ñe c'o mi ndëzhö me co jñanda c'ua c'o. Nguec'ua c'o nte me go nguijñiji na ngue nunca mi jandaji a cjanu. Y me co mat'üji c'ua c'ü o Mizhocjimi c'o menzumü a Israel, mi maji c'ü me na nojo angueze.

Jesús da de comer a cuatro mil hombres

³² Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'o o discípulo ro chëzhiji a jmi, cjanu o xipji:

—Rí juentscö yo nte, na ngueje ya ëdyi jñipa c'ü ya rá

cârgöji va yo, y dya cja jünji pje ra ziji. Dya rí ne rá täjä ra ma o ngumüji c'ü dya ra ziji o xëdyi; ra tögüji cja 'ñiji.

³³ O ndünrü c'ua c'o o discípulo o xipji e Jesús:

—¿Ja rá tötç'öjme tjömëch'i c'ü rguí nijmi yo nte yo na puncjü? Na ngueje rí cârgöji va cja ne majyadü.

³⁴ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—¿Ja nzi tjömëch'i va jüngueji?

O manji anguezeji:

—Yencho tjömëch'i, cja na ja nzitjo jmö'ö.

³⁵ Nuc'ua e Jesús o manda c'o nte ro minji a jömu.

³⁶ Cjanu o jñü c'ua c'o yencho tjömëch'i, cja na 'ñe c'o jmö'ö, cjanu o unü 'na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xëdyi c'ua, cjanu o unü c'o o discípulo. Nuc'ua c'o o discípulo o unüji c'ua c'o nte.

³⁷ Nuc'ua go ñöñüji texeji go nijmiji na jo. Y xe go nguistjoji c'o ts'ipëraso c'ü vi mboncjütjo, c'o xe yencho bos'i c'o go nizhtjo. ³⁸ Mi nziyo mil c'o bëzo c'o vi ñöñü; dya mbezheji c'o ndixü, ni rí ngueje c'o ts'it'i, ni xo rí ngueje c'o ts'ixut'i. ³⁹ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o nte ro möji o ngumüji. Cjanu o dat'ü c'ua cja c'e bü'ü, o ma cja c'o jñiñi a ma a Magdalá.

16

Los fariseos y los saduceos piden una señal milagrosa

¹ Ma ya vi zät'ä nu e Jesús, o säjä c'ua c'o fariseo 'ñe c'o

saduceo. Chaque o ã dyönüji e Jesús o xipjiji:

—Jítscöjme 'na señal a jens'e c'ü me na nojo, ngue c'ua rá pãrãjme pje pjë'tsc'e.

² O ndünrú c'ua e Jesús o xipji:

—'Ma ya mbat'ütjo a jens'e 'ma nzhã'ã, in mangueji ya ra jopa c'ü na ye nu pa. ³ 'Ma xörü 'ma va cjins'i tangö mü, in mangueji ra 'ñe dyebe 'ma. Nu'tsc'eji in cja püji na jots'üji, in unüji ngüenda ja ga 'ñetse a jens'e, nguec'ua in pãrãji ja ga cja yo jopa, 'ñe yo ra 'ñeje dyebe. Pero dya in unnc'eji ngüenda ja ga pëpji Mizhocjimi yo cjë yo rí cãrãji dya. ⁴ Nu'tsc'eji in cãrãji yo cjë dya, na s'otsc'eji i jyëzgueji Mizhocjimi. Nguéc'ua in ötcügöji pje rí jñandgueji ngue c'ua rí pãrãgueji pje pjë'tscö. Pero dya ra ch'a'c'eji pje rí jñandgueji; nguextjo c'ü o tsja e Jonás c'ü mi profeta, embeji.

Ixco ma c'ua e Jesús o zogütjo c'o fariseo 'ñe c'o saduceo.

La levadura de los fariseos

⁵ Nuc'ua c'o discípulo o möji a 'nanguarü cja c'e tazapjü. O jyombeñeji, dya jñünüji o tjömech'i. ⁶ Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Pjötpüji ngüenda c'o o levadura c'o fariseo 'ñe c'o saduceo.

⁷ C'o discípulo mi pötma maji:

—Xitscöji a cjanu e Jesús, na ngueje c'ü dya ró jüngöji o tjömech'i.

⁸ Mi pãrã e Jesús c'ü mi cjiñiji, nguec'ua va xipjiji c'ua:

—Nu'tsc'eji, dya in ejmezügöji na jo. ¿Jenga in pötqui dyönütsjëji na ngue c'ü dya i jñüji o tjömech'i? ⁹ ¿Cjo dya be in pãrãgueji c'ü sö rá da'c'eji c'ü rí si'iji? ¿Cjo dya in mbennc'eji c'o tsi'ch'a tjömech'i? Maco o nijmi c'o tsi'ch'a mil o bëzo. ¿Cjo dya i tsis'itjoji ja nzi bos'i c'o o mboncjütjo? ¹⁰ ¿Cjo dya xo in mbeñeji c'o yencho tjömech'i? Maco xo nijmi c'o nziyo mil o bëzo. Maco xo i tsis'itjoji ja nzi bos'i c'o ts'ipëraso c'o o mboncjütjo. ¹¹ Ró xi'tsc'öji rí pjötpüji ngüenda c'o o levadura c'o fariseo 'ñe c'o saduceo, pero dya ngue c'o tjömech'i c'o ró mangö. ¿Jenga dya in unnc'eji ngüenda?

¹² Nuc'ua, cja mbãrã c'ua c'o discípulo pje mi ne ro mama e Jesús va xipjiji ro mbötpüji ngüenda c'o o levadura c'o fariseo, 'ñe c'o saduceo. O mbãrãji e Jesús vi jyëtsi o levadura c'o o tjürü c'o fariseo 'ñe c'o saduceo. O unüji ngüenda c'ü ro mbötpüji ngüenda c'o o tjürüji, dya ro tsjaji.

Pedro declara que Jesús es el Cristo

¹³ Nuc'ua e Jesús o ma a ma cja c'e jñiñi a Cesarea de Filipo. 'Ma o zãt'ã nu, o tsja t'önü e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—¿Pje mama yo nte'e pje pjë'tscö nutscö rvã ëcjö cja Mizhocjimi?

¹⁴ Anguezeji o manji:

—Bübü c'o mama ngue'tsc'e e Juan c'ü mi jichi yo nte; 'ñaja c'o mama ngue'tsc'e c'e profeta Elías; 'ñaja c'o mama ngue'tsc'e c'e profeta Jeremías, o 'ma jiyö, c'ü 'naja profeta c'o ya ndü.

¹⁵ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Natsc'eji, ¿pje xo in mangueji, pje pjëtscö?

¹⁶ O ndünrü c'ua e Simón Pedro o xipji:

—Nutscö rí mangö ngue'tsc'e Cristo. Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi c'ü ixi bübü.

¹⁷ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e Simón, o t'itsc'e e Jonás, dya cjó xi'tsc'e 'na nte c'ü o T'izgö Mizhocjimi. Nu c'ü o tsja'c'e i pãrãgue, ngueje mi Tatagö c'ü bübü a jens'e. Nguec'ua ngue nu rguí mãcje. ¹⁸ Nutscö xo rí xi'tsc'ö ngue'tsc'e e Pedro. Nza cjatsc'e 'na ndojo c'ü ni jyäbãji ngumü. Na ngue c'e jna c'ü rí xipjigue yo nte, na puncjü c'o rá cjapcö ín ntegö. Zö ra ndüji, pero ra büntjo na ye co nuzgö c'o. ¹⁹ Rá da'c'ü poder cja c'o nte c'o unü o mü'büji Mizhocjimi c'ü manda. Rá da'c'ü poder cja ne xoñijö mü rí xipjiji pje ni mbë c'o na s'o c'o dya ra tsjaji, y xo rí xipjiji pje ni mbë c'o na jo c'o ra tsjaji. Nu c'ü rí xipjiji, ngue c'ü mama Mizhocjimi pje ni mbë c'o na jo ra tsjaji, 'ñe pje ni mbë c'o dya jo c'o dya ra tsjaji.

²⁰ Cjanu o xipji c'ua c'o o discípulo:

—Dya cjó rí xiqueji cjo nguetscö Cristo, embeji c'o.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Ndeze c'o pa c'o, o mbürü e Jesús o xipji c'o o discípulo c'ü mi jyodü ro zädä. O xipjiji:

—Ni jyodü rá magö a ma a Jerusalén, ra jñüncöji ngüenda rá sufregö na puncjü; ra tsja c'o tita c'o manda, 'ñe c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o xöpüte. Xo ni jyodü ra mbötcöji, pero rá tetcjö c'ü na jñi nu pa, embeji c'o discípulo.

²² Nuc'ua e Pedro o ndans'avi e Jesús ro ñatsjëvi. Cjanu o mama c'ua e Pedro o huënc'h'i e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ra juen'tsc'e Mizhocjimi, dya ra jyëzi c'ü ra tsja'c'üji yo in mangue.

²³ Nuc'ua e Jesús o jñanda e Pedro, o xipji:

—C'ueñe ín jmigö, na ngueje i dyätque c'ü dya jo i xitscö yo jña yo. Na ngueje c'e pjeñe c'ü in cjiñigue dya, dya ngue c'ü cjiñi Mizhocjimi; ngueje c'ü cjiñi yo nte.

²⁴ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—'Ma cjó c'o ne ra ndennguegö ra tsja c'ua ja nzi rgá c jagö, ni jyodü dya cja ra tsja c'o netsjë angueze. Y ra bübü dispuesto ra sufre o ra ndü'ü. Y ra tsjacjuana ra ndennguegö. ²⁵ 'Ma cjó c'o dya bübü dispuesto ra sufre o ra ndü nguec'ua dya ra ne ra ndenngue co nutscö, dya ra chöt'üji c'ü rguí bübütjoji. C'o tenngue co nutscö, zö ra mböt'üji, pero

ra chöt'üji c'ü rguí bübütjoji.
 26 Nu 'ma ro tsja 'naja nte ro tsjapü o cja ja texe yo bübü va cja ne xoñijömü, pero 'ma dya ro 'ñejmezü, ¿pje ro dyeje 'ma? Na ngueje ro jyëzi Mizhocjimi c'e nte. Y 'ma ya jyëzi Mizhocjimi c'e nte, zö ro tsja c'e nte ro unü c'ua Mizhocjimi texe c'o ri pë's'i, pero dya ro ë bübü 'ma Mizhocjimi co c'e nte. 27 Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, rá ëcjö na yeje co c'o ín anxe. Me rrä zö c'ua ja rva ëcjö, c'ua ja ga cja me na zö c'ü mi Tatagö. Nuc'ua c'o o tsja na jo, rá unüji c'o na jo. Pero c'o o tsja na s'o, rá cja püji ra sufreji. 28 Na cjuana rí xi'tsc'öji, bünc'ua ja nzi yo dya ra ndü hasta 'ma cja ra jñandgöji c'ua ja rga cjazgö, 'ma rá ëcjö rá ë manda. Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, ra jñandgöji c'ua ja ga cjazgö me rrä zëzhizgö, eñe e Jesús va xipji c'o o discipulo.

17

La transfiguración de Jesús

1 Xe go mezhtjo c'ua 'nanzo, e Jesús o zidyí e Pedro, 'ñe e Jacobo, 'ñe e Juan c'ü nu cjuarma e Jacobo. O mötsjëji c'ua cja 'na t'eje c'ü me ma jens'e. 2 'Ma mi cãrãji nu, 'nangua juëns'i c'ua o jmi e Jesús nza cja e jyarü. Y c'o o bitu, me ma t'öxü me mi juëns'i. 3 Cjanu o 'ñetse c'ua e Moisés, 'ñe e Elías, ya mi ñaji e Jesús. 4 Jo nu ña c'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmutsc'öjme, me na jo rí cãrãjme va co nu'tsc'e 'ñe e Moisés 'ñe e Elías. 'Ma ín negue, rá ät'äjme va jñi ngumü. 'Naja c'ü rá ä'tc'öjme, 'naja c'ü rá ä'tp'äjme e Moisés, 'naja e Elías.

5 'Ma ndänt'ä ma ña e Pedro, o sä c'ua 'naja ngömü c'ü me mi juëns'i, o 'ñe ngobü anguezeji. Xo t'ärä c'ua 'naja jña cja c'e ngömü c'ü mi mama a cjava:

—Nujnu ngue ín Ch'igö, nu me rí ne'e y me rí mäpägö. Ni jyodü rí dyätqueji nu.

6 Nuc'ua 'ma mü o dyärä a cjanu c'o discipulo, 'nangua nügüji na ngueje me co pizhiji va züji. 7 Nuc'ua o chëzhi e Jesús o 'ñe's'e o dyë c'o discipulo, o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ñangujeji, dya rí sñji.

8 Nuc'ua 'ma o jñüs'ü o ñi c'o discipulo, dya cja jñandaji e Moisés 'ñe e Elías; ya mi nguextjo e Jesús.

9 Nuc'ua 'ma ya ma sjöbüji cja c'e t'eje, cjanu o mama e Jesús o xipjiji:

—Dya cjó rí xipjiji yo cja i jñandaji. Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, 'ma rá tügö cja rrü tegö, cja rí xipjiji 'ma yo nte.

10 Nuc'ua c'o discipulo o dyönüji e Jesús:

—¿Jenga mama c'o xöpü o ley Mizhocjimi c'ü ni jyodü ot'ü ra ëjë na yeje e Elías, cja rrü ëjë Cristo?

11 O ndünrö c'ua e Jesús o mama:

—Na cjuana c'e jña c'ü mamaji, c'ü ot'ü ra ë na

yeje e Elías ra 'ñe jocü texe.
 12 Pero nuzgö rí xi'tsc'öji, e Elías ya ã na yeje c'ü. Pero dya go mbârã yo nte pje mi pjêzhi c'ü; go tsjapüji c'ü go ne anguezeji. Je xo rga cjazgö nu. Nutscö rvá êcjö cja Mizhocjimi, rá sufregö c'ua ja rgá ne yo nte.

13 O mbârã c'ua c'o discípulo c'ü vi mama e Jesús. O unüji ngüenda cjó mi ngue c'ü vi jyëtsivi e Elías; o mbârãji c'ü vi jyëtsivi e Juan c'ü mi jichi yo nte cja ndare.

Jesús sana a un muchacho epiléptico

14 Nuc'ua 'ma o zât'ãji cja c'o nte, o peje c'ua 'naja bëzo cja c'o nte, o 'ñe ndüñijömmü a jmi e Jesús, o xipji:

15 —Nu'tsc'e in Jmuts'ügö, juentsquegö c'in ch'i, na ngueje me pö't'ü o taque, ndajmetjo ga ndü. Ya na puncjü ga zo a sivi, y na puncjü ga c'ot'ü cja ndeje.
 16 Ró sinpigö yo in discípulo; anguezeji dya go sö go jocüji.

17 Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'o discípulo:

—Nu'tsc'eji in cãrãji dya yo cjê dya, dya jo ga pjeñe c'o in cjijñiji. ¿Jenga dya in creozüji rá pjöxc'üji rí tsjaji c'o na nojo? Maco ya mezhe rí cãrãgöji, ya mezhe rí pë'sc'ö paciencia co nu'tsc'eji. Ma sinquiji a 'ñecjua c'e t'i.

18 Nuc'ua o tsja e Jesús o huëñch'i c'e ndajma c'ü dya jo c'ü vi zürü c'e t'i, o xipji ro mbedye. Jo ni mbedye c'ua c'e ndajma. Ixco jogü c'ua c'e t'i c'e ndajme c'ü.

19 Nuc'ua o chêzhi c'o discípulo a jmi e Jesús, o xipjitsjëji:

—¿Jenga dya sö ro pjombgüjme c'e ndajma?

20 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Na ngueje dya in ejmeji na jo. Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu 'ma rí jñunt'ü in mün'c'eji c'ü ra dya'c'eji Mizhocjimi c'ua ja nzi gui dyötqueji, ra sö rí xipjiji ne t'eje: “Chjans'a ga manu”, rí 'ñembeji, ra ma c'ua. Nu 'ma rí 'ñejmeji a cjanu Mizhocjimi, texe nde ra sö rí tsjaji, zö dya nda in ejmeji.

21 Na puncjü o ndajma nza cja c'e ndajma c'ü vi zürü c'e t'i, pero dya ra mbedye ne ri 'naja c'o. Nguextjo 'ma rí dyötüji Mizhocjimi y rí mbempjeji, ra mbedye c'ua c'o.

Jesús anuncia otra vez su muerte

22 Nuc'ua 'ma mi nzhodüji a ma a Galilea, o mama e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Nutscö rvá êcjö cja Mizhocjimi, ra nzhögügöji cja yo nte. 23 Y ra mbötcüji. Pero c'ü na jñi nu pa'a rá tetcjö, embeji.

Me co nzhumüji c'ua na puncjü anguezeji.

El pago del impuesto para el templo

24 Nuc'ua 'ma o zât'ãji a Capernaum, o sä c'ua c'o mi jmutü o merio c'o mi örüji para cja c'e templo. O chêzhiji c'ua a jmi e Simón Pedro, o xipjiji:

—Na nin xöpütegueji, ¿cjo xo cjõt'ü c'o örüji?

²⁵ O ndünrü c'ua e Pedro o xipjiji:

—Jã, xo cjõt'ü c'ü, embe c'o.

Nuc'ua 'ma o cjogü e Pedro a mbo cja c'e ngumü, ya xmi pãtpã e Jesús c'ü pje ro mama e Pedro. Nguec'ua ot'ü o ña c'ua e Jesús o xipji:

—Yo rey yo manda cja ne xoñijö mü, 'ma jü'p'üji o t'opjü, ¿cjo ngue c'o nu menzumüji c'o ötüji, o ngue c'o dya menzumüji? ¿Pje in mangue, Simón?

²⁶ O ndünrü c'ua e Pedro o mama:

—Ngue c'o dya o menzumüji c'o ötüji.

O xipji c'ua e Jesús:

—Jã, ngue c'o dya o menzumüji. Nguec'ua nujyo nu menzumüji, dya ni jyodü ra ngõt'ü 'ma yo. ²⁷ Pero pa dya ra üdü c'o örü ra nguiññiji na s'o rí cjaji, na jo rá cjõt'üji c'ü örüji. Nguec'ua rí mague cja c'e tazapjü, ma pãt'ã 'naja gancho. Nuc'ua c'e jmö c'ü ot'ü rí sürü, rí pëñch'i rí xejpje a ne'e. Rí chö'tp'ü c'ua 'naja t'opjü rí jñü'p'ü, ya xti ma tsjõt'ü c'ü t'ötcüvi.

18

¿Quién es el más importante?

¹ Nuc'ua c'e ndajme c'ü, o jmurü c'o discípulo cja e Jesús, o mamaji:

—¿Cjõ ngue c'ü nda na nozgõjme, nutscõjme ró unü in mü'bújme Mizhocjimi c'ü manda?, eñeji.

² Nuc'ua e Jesús o ma't'ü 'naja ts'it'i. O 'ñe'p'e c'ua a nde anguezeji. ³ Cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'eji in cja püji na nots'üji. Na cjuana c'ü rí xi'tsc'õji, ni jyodü rí jyëziji c'e pjeñe c'ü in cjiññiji a cjanu, rí tsjaji nza cja 'na ts'it'i c'ü dya cja pü na nojo. 'Ma jiyö, dya ra sö Mizhocjimi a jens'e ra tsja'c'eji o ntetsc'eji ra mandats'üji. ⁴ Ne ts'it'i, dya cja pü na nojo nu. Nu c'o ga cjanu rgã tsja, ngue c'o nda rrã nojo cja c'o cja pü Mizhocjimi o nte. ⁵ C'o ra recibido 'naja ts'it'i nza cja ne ts'it'i, na ngueje c'ü ni 'ñejmezgõ c'e ts'it'i, chjëntjui c'ü ri nguezgõ recibidozügõ c'o.

El peligro de caer en pecado

⁶ Cãrã c'o chjëntcui nza cja ts'it'i na ngueje dya cja püji na nojo pero ejmezgõ c'o. 'Ma cjõ c'o ra tsjapü ra tsja na s'o 'na c'o ejmezgõ, ra nduns'ü 'ma na puncjü o nzhübü. Xenda rvã jo ro 'nutpü 'na travacjüjnü o dyizi c'e nte c'ü, cja rrü ma pant'aji cja trazapjü nu ja na jë'ë, que na ngueje c'ü ro tsjapü ro tsja na s'o a cjanu 'na c'ü ejmezgõ. ⁷ Siempre bübü o nte c'o cja pü ra tsja c'o na s'o yo nu minteji. Juejme c'o cja pü a cjanu yo nu minteji; Mizhocjimi ra tsjapü me ra sufreji.

⁸ 'Maco in mamaji ngue in dyëgueji o in cuagueji c'ü cja'c'üji rí tsjaji c'o na s'o, dyocüji 'ma, panaji. Na ngueje zõ ri 'natjo in dyëji

zö ri 'natjo in cuaji, pero xenda na jo rí ma bübütjoji co Mizhocjimi, que na ngueje 'ma ri tũ nza ye in dyëji 'ñe in cuaji ra pantc'aji cja c'e tasivi c'ü nunca ra juench'e. ⁹ Maco in mamaji ngue in chögueji c'ü cja'c'ejí rí tsjaji c'o na s'o, jñü'müji 'ma, panaji. Na ngueje zö ri 'natjo in chöji pero xenda na jo rí ma bübütjoji co Mizhocjimi, que na ngueje ri yeje in chöji ra pantc'aji cja c'e sivi a linfiernu.

El ejemplo de la oveja perdida

¹⁰ 'Pjötöpüji ngüenda, dya rí tsjapüji menu ne rí 'naja yo chjëntjui ts'it'i na ngueje ejmezüji. Na ngue rí xi'tsc'öji cãrã c'o o anxe Mizhocjimi c'o pjörü na jo yo. Y c'o anxe cãrãji a jmi c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e. ¹¹ C'ü rvã ëgö cja Mizhocjimi, ngueje c'ü rvã ë jodü c'o ya bëzhi, rá salvaji.

¹² ¿Pje in mangueji? 'Ma ri tsãjã 'naja ciento ndënchjürü 'naja bëzo, 'ma ra xögü 'naja, çcjo dya ra zogü c'o noventa y nueve, ra ma jyodü c'ua c'ü ya rguí bëzhi? Jã, ra ma jyodü. ¹³ Na cjuana rí xi'tsc'öji 'ma ra chöt'ü c'ü vi xögü, xenda ra mãpä c'ü, que na ngueje c'o noventa y nueve c'o dya bëzhi. ¹⁴ Je xo ga cjatjonu c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e; dya ne'e c'ü ra bëzhi o aljma ne ri 'naja yo ejmezgö, zö chjëntji ts'it'i c'ü dya cjaüpüji na nojo.

Cómo se debe perdonar al hermano

¹⁵ "Ma ra tsja'c'ejí na s'o nin cjuarmaji, möji rí ma zopjütsjëji. 'Ma ra dyã'tc'äji c'o rí xipcjeji, ya i jo'tp'ügueji 'ma c'e cjuarma c'ü. ¹⁶ Pero 'ma dya ra dyã'tc'ä c'o rí xipjiji, sidyiji xe 'naja o yeje cjuarma, ngue c'ua ra bübü c'o ra mbãrã c'ua ja rguí ñaguevi c'e cjuarma c'ü pje tsja'c'ejí. ¹⁷ Nu'ma dya xo ra tsjapü ngüenda c'e cjuarma c'o yeje o jñi c'o rí möji, nu'ma, rí möji rí ma cösteji 'ma jmurü c'o cjuarma. 'Ma ra tsja c'e cjuarma, dya ra dyätã texe c'o cjuarma, dya cja rí tsjapüji nin cjuarmaji 'ma. Na ngueje chjëntjui c'o dya rí menzumügöji c'o dya ma't'ü Mizhocjimi. Y chjëntjui yo publicano yo xiji na s'o.

¹⁸ 'Nu'tsc'ejí rí xipcjeji yo nin cjuarmaji pje ni mbë c'o na s'o c'o dya ra tsjaji. Xo rí xipcjeji pje ni mbë c'o na jo c'o ra tsjaji. Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu c'ü rí xipcjeji ngueje c'ü mama Mizhocjimi.

¹⁹ 'Na cjuana rí xi'tsc'öji na yeje, 'ma in yejui, 'ñe 'ma 'natjo jña c'ü in mamavi gui dyötüvi Mizhocjimi nucjuã cja ne xoñijömmü, nuc'ua c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e ra tsja c'ua ja gui dyötquevi c'ü. ²⁰ Na ngueje nu c'ua ja ri bübü c'o ra matcügö, zö ri yetjo o jñitjo, nujnu je rá bünc'ö a nde.

²¹ Nuc'ua o chëzhi e Pedro o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, çja nzi ra zãs'ã rga perdonaogö

yo mi cjuarma 'ma ra tsjacó c'o na s'o? ¿Cjo sietetjo vez rga perdonao?

22 Cjanu o ndünrú c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rí xi'tsc'ö sietetjo. Rí xi'tsc'ö rí perdonaogue hasta setenta c'o nde ga siete; siempre rí perdonaogue.

El ejemplo del siervo que no quiso perdonar

23 'Nu c'ü manda a jens'e chjénjui nza cja 'naja c'ü manda c'ü o mbeñe o tsjaji ngüenda c'o nu mbëpji.

24 Nuc'ua 'ma o mbürü o tsja ngüenda, o sinpiji 'naja bëzo c'ü mi tunpü na puncjü millón o mbëxo.

25 Pero c'e bëzo, dya mi jün pje rvi ngõ't'ü c'o mi tũ'ü. O manda c'ua c'ü nu lamu ro mböji c'e bëzo, 'ñe c'ü nu su, 'ñe c'o o t'i, 'ñe c'o pje xe mi pë's'i, ngue c'ua ro ngõ't'ü c'o mi tũ'ü.

26 Jo ni ndüñijõmü c'ua c'e mbëpji a jmi c'ü nu lamu, o xipji: “Nu'tsc'e ín lamuts'ügö, mbãxtjo nin chjũ, chepquegö ngue c'ua rá cjõ'tc'ü texe c'o rí tun'c'ü”, eñe c'e mbëpji c'ü mi tũ na puncjü o merio.

27 Nuc'ua c'e lamu o juentse c'e mbëpji. Cjanu o 'ñeme c'ua libre, o perdonao texe c'o mi tunpü.

28 Nuc'ua 'ma o mbedye c'e mbëpji, cjanu o chjëvi c'ua c'ü 'naja nu mimbëpjivi c'ü mi tunpü angueze como yetjo ciento mbëxo. Jo ni pëñch'i c'ua go nde'chp'e o dyizi, o xipji: “Tsjõt'c'ü c'o ín tuncü”, embe c'ü nu mimbëpjivi.

29 Nuc'ua c'ü nu mimbëpjivi

jo ni ndüñijõmü a jmi, o xipji: “Mbãxtjo nin chjũ, xe rí chepque; jo rá 'ñe cjõ'tc'ü texe c'o rí tun'c'ü.” 30 Pero c'e mbëpji, dya go ne go nde'be c'ü nu mimbëpjivi. Go zidy c'ua ro ma ngot'üji a pjörü hasta 'ma cja ro ngõ't'ü texe c'o mi tunpü. Cja rrũ 'ñemeji c'ua libre c'ü. 31 Nuc'ua 'ma o unü ngüenda c'o nu mimbëpji c'ü vi ngot'üji a pjörü c'e mbëpji, me co nguijnji c'ua; go möji go ma ngõsp'üji c'ua c'ü nu lamuji. 32 Nuc'ua c'e lamu o zojnü c'ua c'ü o mbëpji c'ü vi tsjapü na s'o c'ü nu mimbëpjivi, o xipji:

“Nu'tsc'e ín mbëpjits'ügö, me na s'otsc'e. Nu'tsc'e me mi tuncügö na puncjü; pero ró perdonaots'ü texe c'o, na ngueje me vi dyötcö favor. 33 Na c'ü nin mimbëpji guevi, ¿cjo dya xo mi jyodü rvi juentsque c'ü, nzi rvá juen'tsc'egö?”, embe.

34 Nuc'ua me co üdü c'e lamu. Cjanu o nzhö c'ua c'ü o mbëpji nu ja me ro tsjapüji me ro sufre c'ü, hasta 'ma cja ro ngõ't'ü texe c'o mi tunpü. Cja rrũ 'ñemeji 'ma libre c'ü.

35 Je xo rga cjatsc'ëji nu; 'ma pje ra tsja'c'ëji 'naja yo nin cjuarmaji, nu 'ma dya rí perdonaoji co texe in mü'büji, dya xo ra perdonaots'üji in nzhubüji c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e, eñe e Jesús.

19

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Nuc'ua 'ma ya vi nguarü e Jesús vi xipji c'o jña c'o o discípulo, cjanu o mbedye c'ua a Galilea; o ma cja 'na xoñijö mü c'ü je tsja a Judea, c'ü je bübü a 'nanguarü cja c'e ndare a Jordán. ² Mi pöji na puncjü nte e Jesús. C'o mi sö'dyë, mi jocü e Jesús nu cja c'e xoñijö mü c'ü.

³ O säjä c'ua ja nzi c'o fariseo a jmi e Jesús. Chaque o tsjapüji t'önü e Jesús, mi cjiñji 'na xo ro jyopü c'ü ro mama. O dyönüji:

—¿Ja ga mama cja o ley Mizhocjimi? ¿Cjo na jo 'na bëzo ra mbëzi nu su 'ma dya cjacjuana, 'ma pje c'o cja'a?

⁴ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—¿Cjo dya i xörügueji ja va tsja Mizhocjimi? Ndeze 'ma ot'ü o 'ñeme e bëzo 'ñe e ndixü. ⁵ Nguéc'ua yo bëzo ra zogü nu tata 'ñe nu nana, ra min'hui c'ü nu su. Ya ri 'natjo o ts'inguevi c'ua nza yejui. Je ga cjanu ga mama Mizhocjimi. ⁶ Nguéc'ua dya cja ri yeje, ya ri 'natjo o ts'inguevi c'ua. Mizhocjimi ya 'ñe'chp'e e bëzo e ndixü, ngue c'ua dya ra xöcü e bëzo.

⁷ Nuc'ua c'o fariseo o xipjiji:

—Maco o manda e Moisés e bëzo ro unü xiscömü c'ü rví mbëzi nu su.

⁸ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji, na me in mü'bügueji, dya in ne rí s'iyagueji c'o nin suji. Nguéc'ua va dya'c'eji sjëtsi e Moisés rí pëziji c'o. Pero 'ma o mbürü o ngärã yo nte, dya

ma cjanu ma tsja c'o. ⁹ Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Dya ra jogü ra tsja 'na bëzo ra mbëzi nu su, 'ma dya 'ñeje nan'ño bëzo c'e ndixü c'ü. Na ngueje 'ma ra mbëzi ga cjanu c'ü nu su'u cja rrü chjüntüvi c'ü xe 'na ndixü, tsäjã ndixü 'ma c'e bëzo c'ü. Xo 'ñe 'na bëzo, 'ma ra mbärã c'ü vi bëzi c'e ndixü c'ü, y ra chjüntui, xo ra mbë's'i nu s'ocü 'ma c'e bëzo c'ü, chjëntjui c'ü xo ri tsäjã ndixü c'ü, embeji.

¹⁰ O mama c'ua c'o discípulo:

—In mangue c'ü dya sö 'na bëzo ra mbëzi o su, zö dya gusta o jmandago c'ü cja. Nguéc'ua xenda na jo, dya ra chjüntüji.

¹¹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya texeji sö ra tsjaji c'ua ja vi mangueji c'ü dya ra chjüntüji. Nguextjo c'o ya unü Mizhocjimi a cjanu c'o dya ra chjüntü. ¹² Bübü c'o dya chjüntü na ngueje ya c'i'p'iji. Bübü c'o dya chjüntü na ngue ndeze 'ma mü o mus'ü nu nana ixca cjatjonu c'o, dya chjüntü. Bübü c'o dya chjüntü na ngueje ne ra mbëpiji Mizhocjimi c'ü manda a jens'e. Nu c'o unü ngüenda c'ü vi ch'unü dya ra chjüntü, dya ra chjüntü c'o.

Jesús bendice a los niños

¹³ Nuc'ua c'o nte o siji ja nzi o ts'it'i, o sinpiji e Jesús ngue c'ua ro 'ñe's'e o dyë cja c'o ts'it'i, ro dyötpü Mizhocjimi c'o. Nuc'ua c'o o discípulo o huënc'h'i c'o nte c'o vi siji c'o

ts'it'i. ¹⁴ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discipulo:

—Jyëziji yo ts'it'i ra ëji cja ín jmigö; dya rí ts'a's'üji yo. Na ngue nu c'o ra ëjë co nuzgö nza cja yo ts'it'i, ngueje c'o c'apü Mizhocjimi o nte c'o.

¹⁵ Nuc'ua 'ma o nguarü e Jesús o 'ñe's'e o dyë cja c'o ts'it'i, o mbedye c'ua nu.

Un joven rico habla con Jesús

¹⁶ O ëjë c'ua 'naja bëzo o 'ñe xipji e Jesús:

—Na jots'ügue, xöpüte. ¿Pje ni mbë c'ü na jo rá c'agö, ngue c'ua rá bübütjo?

¹⁷ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—¿Jenga ín xitsi na jözü? Dya c'jó bübü c'ü na jo'o; nguextjo Mizhocjimi. Pero rá xi'tsc'ö c'ü i dyöngü. Nu 'ma ín ne rí bübütjo, rí tsja c'o mandazüji Mizhocjimi.

¹⁸ O ndünrü c'ua c'e bëzo o mama:

—¿Pje ma mandamiento c'o ni jyodü rá ätcö?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Nujoyo nguejyo rí tsjague. Dya rí pö't'üntë. Dya rí tsãjã o ndixü. Dya pje rí pönü. Dya rí xos'ü o bëchjine. ¹⁹ Respetao nin tata 'ñe nin nana. S'iya yo nin minteji c'ua ja nzi gui s'iyatsjëgue.

²⁰ O mama c'ua c'e bëzo:

—Texe yo, ya nde ró c'agö yo ndeze cja mi ts'iquëgö. ¿Pje xe bëtsi dya 'ma?

²¹ O mama c'ua e Jesús o xipji:

—Nu 'ma ín ne rí bübütjo, ma'a ma pö'ö texe c'o ín pë's'i, cja rrĩ unü c'o merio c'o dya pje pë's'i. Dya ra me'ts'e c'ua ixti chennguegö rá më. 'Ma rí tsjague a cjanu, rí pë's'igüe 'ma a jens'e c'o me ni muvi.

²² Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'e bëzo c'o vi mama e Jesús, me co ndümü va ma'a, na ngueje mi pë's'i na puncjü.

²³ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discipulo:

—Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu c'o pë's'i na puncjü, na s'ëzhi para ra unü o mü'büji Mizhocjimi ra tsjapüji o Jmuji. ²⁴ 'Naja camello, dya sö ra c'ogü cja c'ü o xägö 'naja dyepjadü. Je xo ga cjatjonu 'na nte c'ü pë's'i na puncjü, dya sö ra unü o mü'bü Mizhocjimi ra tsjapü o nte.

²⁵ 'Ma mü o dyärä c'o discipulo c'o vi mama e Jesús, me co pizhi na puncjü c'o, o mamaji:

—¿Ja rgá sö c'jó ra jogü o mü'bü c'ü ra salva 'ma?, eñeji.

²⁶ Nuc'ua e Jesús cjanu o jñandbaji a jmi c'o o discipulo, o xipjiji:

—Dya c'jó sö yo nte ra jocütsjë o mü'bü c'o na s'o, pero Mizhocjimi nde sö ra tsja texe.

²⁷ O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Nutscöjme ró sogüjme texe c'o mi pë's'ijme, ró tenn'ejme co nu'tsc'e. Nazgöjme, ¿pje xo ra ch'acöjme?

²⁸ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Ma ya ndo ri nuevo ne xoñijõmü 'ñe a jens'e, nutscö rvá ãgö cja Mizhocjimi rá mimigö nu ja rá mandagö. Xo 'ñetsc'eji i chennguegöji, na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, xo rí mimigueji nu ja rá mandagö. Nguec'ua rí jñünpüji ngüenda c'o o mboxbêche c'o doce o t'i e Israel. ²⁹ Cârã c'o ejmezügö. Nguec'ua ra zogü nu ngumüji, o nu cjuarmaji, o nu cjüji, o nu tataji, o nu nanaji, o nu suji, o nu t'iji, o o juajmaji. Pero rí xi'tsc'öji c'o ra tsja a cjanu, ra ch'unüji c'ü rrã puncjü que na ngueje 'naja ciento c'ü ra yepe c'ü mi pè's'iji ot'ü. Xo ra ch'unüji c'ü rguí bübütjoji. ³⁰ C'o cja pü vi tsjaji c'o me ni muvi, dya rguí muvi a jmi Mizhocjimi c'o. C'o unü ngüenda c'ü dya ni muvi c'ü cjaji, rguí muvi na puncjü a jmi Mizhocjimi c'o.

20

El ejemplo de los trabajadores

¹ C'ü manda a jens'e chjënjuí nza cja 'naja bẽzo c'ü tjẽ'ẽ o juajma. Xõrtjo o mbedye, o ma jyodü mbëpji c'o ro mbëpi c'ü o juajma. ² Nuc'ua c'e bẽzo o ñaji c'o ro pëpji, o xipjiji c'ü ro ngõ't'üji 'naja merio denario nu pa nzi 'najaji. Cjanu o xipjiji c'ua ro möji cja c'ü o juajma ro ma pëpjiji. ³ O mbedyetjo c'ua na yeje c'e lamu 'ma ya mi ngue ro zünü nueve c'ü xõrü, o jñanda c'o 'ñaja bẽzo c'o ma cã cja chõjmü c'o dya mi pè's'i bëpji. ⁴ Cjanu o xipji c'ua c'o:

“Nu'tsc'eji xo rí möcjeji cja c'ín juancjö, rá cjõ'tc'üji na jo.” Anguezeji go möji c'ua cja c'e bëpji. ⁵ Nuc'ua c'e lamu o matjo c'ua na jñi 'ma ya mi ngue ro zünü jñisiarü, o ma jyodü c'o 'ñaja mbëpji. Ndo nzhogü o mbedyetjo c'ua 'ma ya mi ngue ro zünü jñi c'ü nzhã, c'ü xe ro ma jyontjo o mbëpji. ⁶ Xo mbedye 'ma ya mi ngue ro zünü tsi'ch'a c'ü nzhã, o jñanda c'o 'ñaja c'o dya xo mi pè's'i o bëpji, o xipjiji: “¿Jenga in cãrãtjoji va texe ne pa dya? Maco dya in pëcjeji.” ⁷ O ndünrü c'ua anguezeji o mamaji: “Dya rí pëpcjõjme dya, na ngueje dya cjó xitscõjme o bëpji.” O ndünrü c'ua c'e bẽzo o xipjiji: “Nu'tsc'eji xo rí möcjeji rí ma pëpcjeji cja c'ín juancjö, rá cjõ'tc'üji na jo.” ⁸ Nuc'ua c'ü nzhã'ã c'e pa c'ü, o ma c'e lamu c'ü mi ngue o cjaja c'e juajma, o ma xipji c'ü o mbëpji c'ü mi manda c'o mbëpji: “Ma't'ü c'o mbëpji rí tsjõ't'üji. Ot'ü rí tsjõ't'ü c'o cja ró ma jodü, cja rguí nguarü c'o ts'i vi pëpji.” ⁹ O ãjẽ c'ua c'o cja vi nguich'i c'e bëpji 'ma mü o zünü tsi'ch'a c'e nzhã, o ts'õ't'üji 'naja denario nzi 'najaji. ¹⁰ Nuc'ua c'o ot'ü o pëpji, mi pëzhiji xe ro jñus'ü c'ü ro ts'õ't'ü anguezeji, pero xo ts'õ'txtoji 'na denario nzi 'naja anguezeji. ¹¹ Nuc'ua 'ma ya vi jñüji c'ü vi ts'õ't'üji, o mbürü o reclamaoji, o zopjüji c'e lamu. ¹² O xipjiji: “Nujyo bëpja, cja pëpjiji 'natjo hora, pero nde 'na vi tsjõtcütjojme.

Maco nuzgøjme 'napa rvá pëpjiyme; ró sufregøjme jyarü.”¹³ O ndünrü c'ua c'e lamu o xipji 'naja c'o mbëpji c'o mi reclamao: “Nu'tsc'e bëzo, dya pje rí jün'c'üts'ügö, maco i xitscö na jo ro cjö'tc'ü 'naja denario.”¹⁴ Nguéc'ua rí mague, jñünü c'ü in rayague. Ró ne ró cjö't'ügö yo cja bëpja ró ma siji, c'ua ja xo nzi rgá cjö'tc'ügö.¹⁵ Na, ¿cjo dya sö rá cjapcö c'ü rí negö ín meriogö? ¿Cjo in nepque c'ü ró cjö't'ügö yo 'ñaja mbëpji na ngueje na jontezügö?”, embe.¹⁶ Nguéc'ua rí xi'tsc'öji, c'o cjapü vi tsjaji c'o me ni muvi, dya rguí muvi a jmi Mizhocjimi c'o. C'o unü ngüenda c'ü dya ni muvi c'ü cjaji, rguí muvi na puncjü a jmi Mizhocjimi c'o.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

¹⁷ O ã 'na nu pa, ya mi nguins'i e Jesús ga ma a Jerusalén. O xöcü c'ua c'o doce o discipulo cja 'ñiji, o ñatsjëji o xipjiji:

¹⁸ —Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. Ya rrã möjö a ma a Jerusalén nu ja ra nzhögügöji nutscö rvá ëgö cja Mizhocjimi. Ra nzhögügöji cja o dyë c'o ndamböcjimi 'ñe c'o xöpü o ley Mizhocjimi, ngue c'ua ra jñüncöji ngüenda c'ü rguí mbötcöji.¹⁹ Ra nzhögügöji c'ua cja o dyë c'o dya menzumü a Israel c'ü me rguí tsjacöji burla, ra mbärüzüji, cja rrü ndät'üzüji cja ngronsi. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá tetcjö.

Lo que pidió la madre de Jacobo y Juan

²⁰ Nuc'ua o ëjë c'ua c'ü nu su e Zebedeo c'ü ya vi ndü, ma siji c'o o t'i. O 'ñe ndüñijömu a jmi e Jesús, o xipji:

—Rvá ã rvá 'ñe ö'tc'ü 'na favor.

²¹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Dya ndümü, xitsi pje ni 'ñeje.

O ndünrü c'ua c'e ndixü o xipji:

—Mamague yo yeje ín ch'igö ra mimivi co nu'tsc'e nu ja rí mandague; 'naja ra mimi cja in jodyëgue, nu 'naja ra mimi c'ü 'nanguarü.

²² O ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'o ye o discipulo c'o mi ngue o t'i c'e ndixü:

—Dya in unnc'evi na jo ngüenda c'ü na ötcügö nu nin nanavi. ¿Cjo ra sö rí sufreguevi c'o rá sufregö?

O ndünrüvi c'ua:

—Jã, ra sözübe, ëñevi.

²³ Nuc'ua e Jesús o xijui:

—C'o rá sufregö, jã na cjuana xo rí sufreguevi c'o. Pero dya nguezgö toczü rá unü cjó ra mimi cja ín jodyë, ne ri ngue c'ü 'nanguarü. Nguextjo c'ü mi Tatagö c'ü ya juajnü cjó ra mimi nu.

²⁴ Nuc'ua 'ma o dyärä c'o diez discipulo c'ü vi mama c'e ndixü, go ünbüji c'ua c'o ye discipulo. ²⁵ Pero e Jesús o xipjiji ro chëzhiji cja o jmi, cjanu o xipjiji c'ua:

—In pärägueji ja ga cja c'o pje nde pjëzhi cja yo nte yo dya pärã Mizhocjimi, cjapüji yo nte ra tsjaji c'ü mandaji. Y

xipjiji ra tsjaji c'o söji na jyü.
 26 Nu'tsc'eji, dya rga cjatsc'eji c'o pje pjëzhi. 'Ma bübüts'c'eji 'naja c'ü ne ra mbëzhi na nojo cja Mizhocjimi, ni jyodü ra mböxc'üji 'ma c'ü, dya ra mandatsc'eji. 27 Y c'o ra ne ra tsja in xo'ñigueji, ni jyodü ra mbë'pc'iji c'o, dya me ra mandatsc'eji. 28 Nutscö c'ü rvá ěcjö cja Mizhocjimi, dya ngue c'ü ra mböxcö yo nte; ngue c'ü rá pjösc'ö yo. Xo rvá ěcjö rá tügö, ngue c'ua rá cjö'tp'ü o nzhubü na puncjü o nte, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo.

Jesús sana a dos ciegos

29 Nuc'ua 'ma ya ma pedyeji a Jericó, mi pöji na puncjü nte e Jesús. 30 Cja c'e 'ñiji c'ü mi pöji, ma jü'ü yeje c'o mi ndëzhö. Nuc'ua c'o mi ndëzhö 'ma o mbärävi ya ma cjögü e Jesús cja c'e 'ñiji, o mapjüvi c'ua na jens'e mi mamavi:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöbe o mboxbëchets'ü e David, juentsquegöbe.

31 Nuc'ua c'o nte o huënc'h'iji c'ua c'o mi ndëzhö, o xipjiji c'ü ro ngo't'ü a nevi. Pero anguezevi, xenda go mapjüvi c'ua na jens'e mi mamavi:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöbe o mboxbëchets'ü e David, juentsquegöbe.

32 O böbü c'ua e Jesús o ma't'üvi o xipjivi:

—¿Pje in neguevi c'ü rá pjöxc'üvi?

33 O ndünrüvi c'ua:

—Nu'tsc'e ín Jmutsc'öbe, jocüzügöbe ín chöbe ngue c'ua rá jandgöbe, eñevi.

34 E Jesús o juentsevi o ndötpüvi c'ua a nzhövi. Jo ni jñandavi c'ua, cjaxnu ndeñevi co e Jesús o möji c'ua.

21

Jesús entra en Jerusalén

1 Ya vi zät'äji a Betfagé cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos, ya xo mi bëxtjo ro zät'äji a Jerusalén. Nuc'ua e Jesús o ndäjä yeje c'o o discípulo c'o ro ot'ü a xo'ñi. 2 O xipjivi:

—Mëvi cja ne jñiñi nu bübü a xo'ñi. Rí chöt'üvi nu 'na burru c'ü ri 'nünt'ü, c'ü ri siji o t'i. Rí xäpcävi c'e suburru rí dyënquivi ga 'ñecjua nza yejui. 3 'Ma cjö c'o pje ra xi'ts'ivi, rí xipjivi a cjava: “Ngue c'ín Jmugöji ni jyodü yo”, rí 'ñembevi. Nuc'ua ixta jyë'tsc'itjo rí dyëvi, eñe e Jesús.

4-5 Mi jinguä vi mama a cjava 'na c'o o profeta Mizhocjimi:

Xipjiji c'o menzumü a ma a Sion c'ü ya va ëjë anguezeji nu nu ra tsjapüji o Jmuji.

Xipjiji c'ü dya pje c'apü na nojo nu, na ngue va chägätjo 'na burru nu, eñe c'e profeta.

Nguec'ua 'ma o tsja e Jesús o xipji c'o ye o discípulo ro ma ë'ëvi c'e burru, o mbürü o zädä c'ua c'e jña c'ü vi mama c'e profeta.

6 Cjanu o ma c'ua c'o yeje discípulo o tsjavi c'ua ja nzi va xipjivi e Jesús. 7 O ë'ëvi c'e burru 'ñe c'ü o t'i. O ngäsp'ävi c'ua c'o o bituvi c'o mi tējëvi. Cjanu o chägä c'ua e Jesús.

⁸ Ma puncjü nte c'o mi pöji. Bübü c'o mi xī'mi o bituji cja c'e 'ñiji; 'ñaja c'o mi ocü o dyë c'o za'a mi xī'p'ñji. ⁹ C'o nte c'o mi ot'ü a xo'ñi, 'ñe c'o ma bēpja, mi mapjüji mi mamaji:

—Me na nojo nu o mboxbēche e David. Me na jo nu o 'ñeme Mizhocjimi ra mandazüji. Xo 'ñeje c'o cārã a jens'e ra mamaji: “Me na nojo nu”, eñeji va mamaji.

¹⁰ Nuc'ua 'ma mü o zāt'ã e Jesús a Jerusalén, dya mi pārã pje ro nguiñi c'o mi menzumü nu. Mi mamaji:

—¿Cjó ri nguexã nu?

¹¹ Nuc'ua c'o nte c'o mi pöji e Jesús, mi mama c'o:

—Nujnu ngue e Jesús nu profeta, nu je menzumü a Nazaret c'ü tsjaja a Galilea, eñeji.

Jesús purifica el templo

¹² Nuc'ua e Jesús o cjugü a mbo c'ü o templo Mizhocjimi, cjanu o pjongü a tji texe c'o nte c'o pje nde ma pö, 'ñe c'o pje nde ma tōmü nu. Xo tunbü c'o o mexa c'o mi pötü o merio, 'ñe c'o o silla c'o mi pö o mbaro. ¹³ Cjanu o xipjiji:

—Je t'opjü a cjava: “Nu ín nzungö rguí xiji ngumü c'ua ja ra dyötüji Mizhocjimi”, eñe o jña Mizhocjimi. Nu'tsc'eji na cjapcütjoi nín nzungö nza cja 'ma ri ngue o ngumü o mb'ë c'ua ja tsjōjōji, embeji c'o pje ma pö, 'ñe c'o pje ma tōmü, 'ñe c'o ma pötü o merio.

¹⁴ O ējē c'ua ja nzi c'o mi ndēzhō 'ñe c'o mi me'dye, o chēzhiji a jmi e Jesús a mbo cja c'e templo. E Jesús o jocü c'ua

c'o. ¹⁵ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, o jñandaji c'o o tsja e Jesús o jocü c'o mi sō'dyë. Xo jñandaji c'o t'i'i c'o ma mapjü a mbo cja c'e templo. O dyäräji mi mamaji: “Me na nojo nu o mboxbēche e David”, mi eñe c'o t'i. Me co üdü c'ua c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. ¹⁶ Nguec'ua va mamaji o xipjiji e Jesús:

—¿Cjo in ärägue nu na s'o nu mama yo t'i?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Jã, rí ärägö yo. ¿Cjo dya i xörügueji c'ü mama a cjava:

Ngue yo ts'it'i 'ñe yo sibatjo yo i xöcü ra tōjōji c'o me na zö o alabanza rgá ma'tc'üji, eñe o jña Mizhocjimi?

¹⁷ Nuc'ua e Jesús o zogü c'o nte cja c'e templo, cjanu o mbedye c'ua nu a Jerusalén, o ma a ma a Betania o ma oxtjo nu.

Jesús maldice a la higuera sin fruto

¹⁸ Nuc'ua c'ü xörü, xörütjo o mbedye nu, o nzhogütjo ga 'ñe a Jerusalén. O zant'a c'ua. ¹⁹ O jñanda c'ua 'naja za'a c'ü mi ngue higo, c'ü bēxtjo mi 'netjo cja c'e 'ñiji. O ma nu'u, pero ojtjo dya pje chöt'ü c'ü ri quis'i. Mi nguextjo o xi c'o mi cans'a. O mama c'ua e Jesús o xipji c'e higo:

—Dya cja xe ra nguis'its'ü, embe.

'Nangua dyoxtjo c'ua c'e za'a. ²⁰ Nuc'ua 'ma o jñanda c'o discípulo c'ü vi dyot'ü c'e

za'a, me co nguiññiji c'ua, mi mamaji:

—¿Jenga ixco dyot'ü dya ne higo?

²¹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Na cjuana rí xi'tsc'öji, 'ma rí jñunt'ü in mün'c'ejí c'ü ra dyä'tc'ejí Mizhocjimi 'ma rí dyötqueji, y 'ma dya rí yembeñeji, dya nguextjo nu ró cjäpü ne higo nu ra sö rí tsjagueji. Xo ra sö rí xipjigüeji ne t'eje nu bübü nu: “C'ueñe c'ua, ma so'o cja ne ndeje”, rí ñembeji. Ra ma c'ua, ra ma zo'o nu. ²² Texe c'o pje nde rí dyötüji Mizhocjimi, 'ma rí jñunt'ü in mün'c'ejí c'ü ra dyä'tc'ejí c'ü, nde ra ch'a'c'ejí c'ua ja nzi gui dyötüji, embeji c'o discípulo.

La autoridad de Jesús

²³ Nuc'ua e Jesús o cjogü a mbo nu cja c'e templo, o mbürü o xöpü c'o nte. Nuc'ua 'ma ya ma xöpü e Jesús, cjanu o säjä c'ua c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o tita c'o pje nde mi pjëzhi cja c'o nte, o 'ñe dyönüji e Jesús, o xipjiji:

—¿Pje pjë'tsc'e c'ü in cjague yo? ¿Cjó ngue c'ü o ñempc'e rí tsjague yo?

²⁴ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Xo rá önnc'ügöji 'naja t'önü. 'Ma xo rí xitscöji c'e t'önü c'ü rá önnc'üji, xo rá xi'tsc'öji 'ma c'ü pje pjëtscö nguec'ua rí cjägö yo. ²⁵ ¿Cjó 'ñeme e Juan c'ü mi jichi yo nte co ndeje? ¿Cjo ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, o ngueje yo nte?, embeji.

Anguezeji me mi pötma ñatsjëji c'ua, mi mamaji:

—'Ma rá xipjiji ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, ra xitscöji 'ma: “¿Jenga dya i 'ñejmegueji 'ma c'ü mi xi'ts'ijí e Juan?”, ra 'ñenzgöji nu. ²⁶ Dya xo ra sö rá xipjiji ngueje yo nte yo o 'ñeme, na ngue rí sügöji yo nte 'na pje c'o ra tsjacöji. Na ngue yo nte mamaji c'ü mi profeta e Juan, mi pätpä Mizhocjimi ma zopjüji, eñeji ma mantsjëji.

²⁷ O ndünrü c'ua anguezeji o xipjiji e Jesús:

—Dya rí pärägöjme cjó 'ñeme e Juan, eñeji.

Xo va ndünrütjo c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya xo rá xi'tsc'öji pje pjëtscö nguec'ua rí cjägö yo.

El ejemplo de los dos hijos

²⁸ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Tsjijññiji c'e jña c'ü rá xi'tsc'öji dya. Mi bübü 'naja bëzo c'ü mi 'ñeje yeje o t'i. 'Na nu pa o ma c'ua c'e bëzo, o ma xipji c'ü 'naja o t'i: “Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, mague ma pëpji nu pa dya, cja ín juancjö.”

²⁹ O ndünrü c'ua c'e t'i o xipji: “Iyö. Dya rá magö”, eñe. Nuc'ua o nzhögü o mü'bü, o ma c'ua a bëpji. ³⁰ Xo ma c'e bëzo cja c'ü 'naja o t'i, o xitjo c'ua ja nzi va xipji c'ü 'naja o t'i. O ndünrü c'ua c'e t'i o mama: “Jä papá, jo rá magö”, eñe. Pero dya go ma. ³¹ ¿Pje in mangueji c'o yeje t'i? ¿Ja ngue c'ü o tsja c'ü mi ne'e c'ü nu tatavi?

O mama c'ua anguezeji:

—Nu c'ü ot'ü o xipji, eñeji.

Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Je xo ga cjatjonu yo publicano, 'ñe c'o ndixü c'o tsãjã o bëzo, nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi 'ma rí zopcjöji. Nguec'ua rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, yo publicano 'ñe c'o ndixü c'o tsãjã o bëzo, sô Mizhocjimi a jens'e ra tsjapüji o nte ra mandaji anguezeji. Pero nu'tsc'eji, dya sô. ³² O êtsc'eji e Juan, o 'ñe xi'ts'iji ja rvi mimiji na jo. Pero dya i 'ñejmegueji c'ü o xi'tsc'eji c'ü. Yo publicano 'ñe c'o ndixü c'o tsãjã o bëzo o 'ñejmeji c'ü. Nu'tsc'eji zô xo i jñandgueji ja ma creo c'o, pero nu'tsc'eji dya go nzhogü in mü'bügueji c'ü rvi creoji c'ü mi xi'tsc'eji e Juan.

El ejemplo de los trabajadores malvados

³³ Dyäräji nu xe 'naja jña nu rá xi'tsc'öji. Mi bübü 'na bëzo c'ü mi tjë o juajma. Nuc'ü, o ngant'a o uva cja c'ü o juajma, cjanu o ngot'ü o za'a a squina c'e juajma. Cjanu o dyö'büji nu ja ro jyät'äji o uva cja rrü yödüji, ngue c'ua ro mbedye o ndeje o uva. Cjanu ndä's'ä c'ua 'naja ts'ingumü nu ja ro mimi c'ü ro mbörü cja c'e juajma.

'Cjanu o unü c'ua media c'o ro mbëpi c'o uva. Cjanu o ma c'ua na jë. ³⁴ Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro jogü c'o uva, c'e lamu o ndäjã c'o o mbëpji ro möji ja c'o mi pëpji c'o uva, ngue c'ua ro unüji c'o uva c'o mi toca c'ü nu lamuji. ³⁵ Nuc'ua c'o mi pëpi c'o uva, o zürüji c'ua c'o

mbëpji c'o vi ndäjã c'e lamu. 'Naja c'ü o s'odüji, 'naja c'ü o mbö't'üji, 'naja c'ü o pjat'üji o ndojo. ³⁶ Nuc'ua c'e lamu o yepe o ndäjã c'o 'ñaja o mbëpji c'o xe ma puncjü. Nuc'ua c'o mi pëpi c'o uva, o yepe o tsjapütjoji c'o mbëpji c'ua ja nzi va tsjapüji c'o ot'ü.

³⁷ 'Nuc'ua c'ü na jñi, o ndäjätsjë c'ua c'ü o t'i, o mama: "Nu nín ch'igö xenda ra dyätäji nu", eñe c'e lamu. ³⁸ Nuc'ua c'o mi pëpi c'o uva, 'ma mü o jñandaji ma ëjë c'ü o t'i c'e lamu, me co pötca mamaji: "Nujnu nguejnu ra zopcüji texe yo pë's'i c'ü nu tata nu. Mö rá pö't'üji ngue c'ua rá cjacpöji ín tsjaji yo ra zopcüji nu." ³⁹ Nuc'ua 'ma o säjä c'ü o t'i c'e lamu, jo ni zürüji c'ua c'ü, go pjongüji cja c'e juajma, o mbö't'üji.

⁴⁰ Xe sido o ña e Jesús o dyönüji:

—'Ma ra ëjë c'e lamu c'ü ngue o cjaja c'e juajma, ¿pãrã ja gui tsjijñiji? ¿Pje me ra tsjapüji c'o pëpi c'o uva?

⁴¹ O ndünrü c'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita, o xiji e Jesús:

—Nu c'e lamu, dya ra juentse c'o ya tsja na s'o, ra mbö't'üji c'o. Ra unü c'ua media c'o 'ñaja nte c'o ra unü c'ü ra toca angueze 'ma ra jogü c'o uva, eñe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita.

⁴² O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji va jyëtsjë 'na ndojo:

—¿Cjo dya i xörügueji c'o ya t'opjü c'ü mama a cjava:

Nu c'e ndojo c'ü dya ne c'o mi jäbä o ngumü, ngue c'ü ot'ü ya jñumüji cja squina c'ü.

Ngueje Mizhocjimi c'ü o tsja a cjanu.

Nguec'ua me rí mäcjöji rgá jandgöji. ¿Cjó ro nguijñi c'ü ro zädä a cjanu?, eñe.

⁴³ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, ra zädä 'ma dya cja ra tsja'c'üji o ntets'üji ra mandats'üji Mizhocjimi. Ra tsjapü o nte c'o 'ñaja nte c'o ra tsja c'ua ja nzi ga ne angueze. ⁴⁴ C'o ra pjeñe cja c'e ndojo c'ü rí xi'tsc'öji, ixta 'huagü na jo c'o. Y 'ma ra ã zë'bi c'e ndojo cja 'na nte, ixta nzhench'e 'ma c'e nte, embeji c'o.

⁴⁵ Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo c'o jña c'o mi mama e Jesús, o unüji c'ua ngüenda c'ü mi ngueje anguezeji mi jyëtsiji. ⁴⁶ Nguec'ua mi jodü ja rvá zürüji e Jesús. Pero mi sñji c'o nte, na ngueje c'o nte mi junt'ü o mü'büji que mi profeta e Jesús mi pätpä Mizhocjimi ma ña'a.

22

El ejemplo del casamiento

¹ Nuc'ua e Jesús xe go mama c'ua ja xe nzi ejemplo, o xipjiji:

² —Nu c'ü manda a jens'e chjënjuj nza cja 'na c'ü manda c'ü xiji rey; ro dyät'ä 'na jñöñü 'ma ya ro chjüntü c'ü o t'i. ³ O ndäjä c'o o mbëpji o ma zojnüji c'o ya vi xipji ro ëjë cja c'e chjüntü. Pero dya

go ne go ëji. ⁴ Nuc'ua c'e rey o xipji c'o 'ñaja mbëpji: “Möji cja c'o ya ró xipjigö ra ëjë, ma xipjiji c'ü ya jogü c'o jñöñü, ya mbö't'üji c'o in ts'inzhünü 'ñe c'o pje nda ma animale c'o ma pi. Xipjiji c'ü ya nde jogü texe cja ne chjüntü, nguec'ua ra ëji”, eñe c'e rey va xipji c'o o mbëpji. Cjanu o ma c'ua c'o mbëpji o ma xipjiji. ⁵ Pero c'o ya vi s'ojnü, dya go tsjapüji ngüenda ro möji. C'ü o tsjaji, 'naja c'ü o ma cja o juajma, 'naja c'ü o ma ma mbö'ö. ⁶ C'o 'ñaja o zürüji c'o mbëpji c'o vi ndäjä c'e rey, o mbäräji, cjanu o mbö't'üji. ⁷ 'Ma mü o mbärä c'e rey c'ü vi tsjapüji c'o o mbëpji, me co üdü c'ua c'ü. O ndäjä c'ua c'o o tropa o ma mbö't'üji c'ua c'o bëzo c'o vi mbö'tp'ü c'o o mbëpji. Cjanu o ndü'tp'üji c'ü o jñiñiji. ⁸ Nuc'ua c'e rey o xipji c'ua c'o 'ñaja o mbëpji: “Yo jñöñü ya jogü yo. Pero c'o ró zojnü, dya go ne go ëji. Nguec'ua na jo, dya ra ngäräji dya cja ne chjüntü. ⁹ Nguec'ua möji dya ga ma a ñünü, c'ua ja ni mbedye c'o 'ñiji, rí ma xipjiji texe c'o rí chjëji, c'ü ra ëji cja ne chjüntü”, eñe c'e rey. ¹⁰ O mbedye c'ua c'o mbëpji o möji cja 'ñiji, o ma siji texe c'o mi chjëji c'o ma s'o 'ñe c'o ma jo. Nuc'ua me go ndüji cja c'e chjüntü.

¹¹ 'Nuc'ua 'ma o cjogü c'e rey a mbo ngue c'ua ro jñanda c'o vi siji c'o mbëpji, o jñanda c'ua 'na bëzo c'ü dya mi je o bitu c'ua ja nzi ma jyeji 'ma mi cjaji chjüntü. ¹² O

xipji c'ua: "Nu'tsc'e bëzo, ¿ja vi tsjogue va? Maco dya in jegue c'o bitu c'o jeji 'ma chjüntüji." C'e bëzo dya go ndünrö. ¹³ Nuc'ua c'e rey o xipji c'o mi pjöste cja c'e chjüntü: "Jyü'tp'üji a ngua 'ñe a dyë ne bëzo nu. Ma pant'aji nu ja na bëxömu nu ja me ra huë, y me ra nguünxt'ü o s'ibi rgá sufre na puncjü", embeji c'o pjöste. ¹⁴ Nguéc'ua rí xi'tsc'öji, na puncjü c'o s'ojnü pero ja nzitjo c'o juajnüji, eñe e Jesús va nguarü va zopjüji.

El asunto de los impuestos

¹⁵ Nuc'ua o mbedye c'o fariseo, mi pötma mamaji ja rvá dyönüji e Jesús c'ü rví jyopü angueze, ngue c'ua ro sö ro ngöt'üji cja c'o pje mi pjëzhi. ¹⁶ Nuc'ua c'o fariseo o ndäji c'o o discípulo anguezeji, o möji co c'o nu dyoji e Herodes, o ma xipjiji e Jesús:

—Xöpüte, rí pärägöjme c'ü na cjuana c'ü in mangue, 'ñe c'ü in jizhigue c'ü na cjuana ja ga cja o 'ñiji Mizhocjimi. Xo rí pärägöjme, dya cjó in sÿgue rí zopjü, na ngueje dya in cjaque ngüenda zö pje ri pjëzhi 'na nte. ¹⁷ Nguéc'ua rí xitsijme pje xo in cjiñigue, ¿cjo na jo rá cjöt'üji o contribución c'ü örü e César c'ü mero manda, o jiyö?, eñeji.

¹⁸ Pero e Jesús ya xmi pätpä c'ü ma s'o ma mbeñe anguezeji. Nguéc'ua ixco xipjiji:

—Nu'tsc'eji in cjapäji na jots'üji, chaque in önnöji. ¿Jenga na sögöji? ¹⁹ Jítsc'öji c'e merio ja ga cja c'ü örü e César.

Anguezeji o ma jünpüji c'ua 'naja merio c'ü mi xiji denario. ²⁰ Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—¿Cjó o ñi nu cuat'ü ne merio, 'ñe cjó o tjü nu juns'ü?

²¹ O ndünrö c'ua anguezeji o xiji:

—Ngue e César.

O ndünrö c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'ü toca e César, rí unüji e César. C'ü toca Mizhocjimi, rí unüji Mizhocjimi.

²² 'Ma o dyäräji c'o jña c'o, me co nguiñiji c'ua, cjanu o jyanbüji c'ua e Jesús, o möji.

La pregunta sobre la resurrección

²³ C'o saduceo mamaji c'ü dya ra sö ra te c'o añima. Nuc'ua c'e pa c'ü, o ëjë ja nzi anguezeji cja e Jesús, cjanu o dyönüji o xipjiji:

²⁴ —Nu'tsc'e xöpüte, o mama e Moisés 'ma cjó c'o ra ndü, 'ma dya be 'ñejuí t'i c'ü nu su, nuc'ua c'ü nu su ra chjüntüvi 'ma c'ü 'naja o cjuarma c'e bëzo c'ü ya ndü. Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi ndü, je ngue o tjü angueze c'ü ra jñusp'üji c'e t'i c'ü ot'ü ra jmus'ü. ²⁵ Nuzgöjme, mi bübüzgöjme yencho bëzo c'o mi cjuarma. 'Naja anguezeji o chjüntü, pero o ndü, dya jmusp'ü t'i c'ü. Nuc'ua c'ü na ye nu cjuarma o chjüntüvi c'e ndixü. ²⁶ C'ua ja nzi va ndü c'ü ot'ü, je xo va cjatjonu c'ü na yeje, 'ñe c'ü na jñi. Nde va cjatjoi c'ua nza yenchoji, dya jmusp'üji o t'i. ²⁷ Nuc'ua 'ma ya vi ndü nza yencho c'o

bëzo, xo ndũ c'ua c'e ndixũ.
 28 Nguec'ua rí önnc'újme, 'ma ra te c'o añima ja c'o nzi gui mangue, ¿c'jó ngue c'ü ra tsjapü nu su c'e ndixũ? Na ngueje nza yenchoji nde go tsjapü o suji.

29 O ndünrũ c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya jo c'ua ja gui mbeñegueji. Na ngueje 'ma in xörügueji o jña Mizhocjimi, dya in unnc'ejí ngüenda pje ne ra mama yo; dya xo in pãrãgueji ja ga cja c'ü me na zëzhi Mizhocjimi. 30 Yo nte chjüntüji. Xo 'ñe c'o o t'iji, chjüntpüji. Pero 'ma ra te c'o añima, dya cja ra chjüntüji. Na ngue ra chjëntji nza cja c'o o anxe Mizhocjimi c'o dya chjüntü. 31 ¿C'jó dya i xörügueji yo o jña Mizhocjimi c'ü mama ra tetjo c'o añima? 32 Mama a cjava o jña: “Nguezgö o Mizhocjimizü e Abraham, 'ñe e Isaac, 'ñe e Jacob”, eñe Mizhocjimi. Nguec'ua ixi 'ñetsetjo zö ya ndũ e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob, pero bübütjoi y ra tetjoi, eñe e Jesús.

33 Nuc'ua 'ma mü o dyärã c'o nte c'o jña c'o mi xöpü e Jesús, me mi sũji, dya mi pãrã pje ro nguijñiji.

El mandamiento más importante

34 Xo 'ñe c'o saduceo dya cja mi pãrãji pje ro manji. Nuc'ua 'ma mü o mbãrã a cjanu c'o fariseo, cjanu o chëzhiji c'ua a jmi e Jesús. 35 'Naja anguezeji c'ü me mi pãrã o ley Mizhocjimi, chaque o

tsjapü t'önü e Jesús ngue c'ua ro zö'ö, o xipji:

36 —Xöpüte, ¿ja ngue c'ü xenda ni muvi mandamiento cja o ley Mizhocjimi?

37 O ndünrũ c'ua e Jesús o xipji:

—C'ü rí tsjaji, rí ñeji Mizhocjimi c'in Jmugueji. Rí ñegueji co texe in mü'büji, 'ñe co texe in aljmaji, 'ñe co texe in pjeñeji. 38 Nujnu nguejnu ot'ü yo o mandamiento Mizhocjimi, ngue nu nda ni muvi. 39 Bübü c'ü 'naja o mandamiento angueze c'ü xo chjënjuí nu cja ró xi'ts'iji c'ü mama a cjava: “Rí s'iyaji yo nin minteji, c'ua ja nzi gui s'iyatsjëgueji”, eñe Mizhocjimi. 40 Nu 'ma rí tsjague c'ü mama nujyo yeje o mandamiento Mizhocjimi, ya xo i tsjague 'ma c'ü mama texe o jña Mizhocjimi yo xiji ley, 'ñe yo o dyopjü c'o profeta, eñe e Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

41 Nuc'ua 'ma xe ma cãjá c'o fariseo, o ña e Jesús. 42 O xipjiji:

—¿Pje xo in mangueji ja rga cja c'ü ri ngue Cristo? ¿C'jó ri ngue o mboxbëche?

O ndünrũji c'ua:

—Ri mboxbëche cja e David.

43-44 O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Na jo c'ü. Pero 'ma o mama e David c'ü ja ga cja e Cristo, ¿jenga o mama: “Nuc'ü, in Jmugö c'ü”, eñe? In pãrãgueji o Espiritu

Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e David o dyopjü a cjava:

Mizhocjimi o zopjü ín Jmugö o xipji:

“Mimi cja ín jodyëgö.

Rí da'c'ü rí mandague hasta 'ma cja rí chöpü yo nuc'ü na ü”, eñe Mizhocjimi va dyopjü e David.

⁴⁵ E David o nädä e Cristo o mama: “Ngue ín Jmugö”, eñe. ¿Pje ne ra mama c'ü ri mboxbëche e Cristo cja e David 'ñe c'ü xo ri ngue o Jmu?, eñe e Jesús va tsjapü t'önü c'o fariseo.

⁴⁶ Nguec'ua anguezeji dya sö ro ndünrüji. Ndeze c'e pa c'ü, dya cja cjó xe rezga xe ro dyönüji e Jesús.

23

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

¹ Nuc'ua e Jesús o zopjü c'o nte 'ñe c'o o discípulo, o xipjiji:

² —Nujyo xöpü o ley Mizhocjimi 'ñe yo fariseo, ya ngamaji ra xöpüji yo nte, ra xipjiji ja ga cja c'ü o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés. ³ Nguec'ua texe c'o ra xi'tsc'ejji yo, nde rí tsjagueji, dya rí jyëzgueji. Pero dya rí tsjagueji c'ua ja ga tsja anguezeji. Na ngueje mamaji c'ü na jo, pero dya cjaji.

⁴ Anguezeji xipjiji yo nte c'o ley c'o na s'ëzhi, dya sö ra cumpleji. Nguec'ua chjëntjui c'ü ri ät'äji o trapöjö c'o ri tütüji, c'o me na jyü rgá nduns'üji. Pero anguezeji dya ne ra mbasp'üji ne rí 'naja o ñidyëji. ⁵ Texe c'o

cja yo fariseo 'ñe yo xöpü o ley Mizhocjimi, cjaji c'ü rguí jñanda yo nte. C'ü cjaji, ät'äji xenda na nojo yo ts'icuëro yo tjün't'üji cja o yüdüji 'ñe a nzhë'ëji, nu ja pä't'äji o jña Mizhocjimi. Xo ät'äji xenda na maja yo fleco yo 'nüns'ü a squina o bituji. ⁶ 'Ma cjaji mbaxua, me juajnüji o lugar c'o xe na jo'o ja ra mimiji ra ziji o xëdyi, ngue c'ua yo nte ra jñandaji anguezeji ra mamaji me na joji. Xo 'ñe 'ma pöji cja nintsjimi, me xo juajnüji o lugar c'o na jo nu ja ra mimiji. ⁷ Me neji ra tsja yo nte ra mbësp'iji t'ëcjañö mü rgá zenguaji cja chöjmü. Me xo ne o mü'büji ra mama yo nte ra xiji xöpüte.

⁸ 'Pero nu'tsc'ejji ín discí pulotsc'öji, dya rí ñe'ejji c'ü cjó ra xi'tsc'ejji xöpüte. Na ngueje 'natjo c'ü in xöpütegueji c'ü nguezgö e Cristo o 'ñempque Mizhocjimi, y texetsc'ejji ín cjuarmaji. ⁹ Dya cjó rí xipjiji tata cja ne xoñijö mü c'ü rí süji nza cja Mizhocjimi. Na ngueje 'natjo c'ü nin Tatagueji; ngueje c'ü bübü a jens'e. ¹⁰ Dya xo rí ñe'ejji ra xi'ts'ijji jmu, na ngueje 'natjo c'in Jmugueji, c'ü nguezgö e Cristo. ¹¹ Nu 'ma ín negueji ra mbë'tsc'ejji na nojo, ni jyodü rí pjöstegueji cja yo in cjuarmaji. ¹² Na ngueje c'o ra tsjapütsjë rrä nojo, ra tsjapüji dya pje rguí muvi c'o. Y c'o dya ra tsjapü na nojo, ra tsjapüji na nojo c'o.

¹³ 'Nu'tsc'ejji ín xöpüji o

ley Mizhocjimi, 'ñetsc'ej*in* fariseoji, *in* cchapqueji na jots'üji pero dya cjuana. Juentsc'ej*in* ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngueje *in* c'asp'üji yo nte, ngue c'ua dya unü o mü'büji Mizhocjimi c'ü manda. Nu'tsc'ej*in* dya *in* jëziji ra mandats'üji c'ü, y c'o ne'e c'ü ra manda Mizhocjimi cja anguezeji, *in* c'asp'üji.

¹⁴ Nu'tsc'ej*in* xöpüji o ley Mizhocjimi, 'ñetsc'ej*in* fariseoji, *in* cchapqueji na jots'üji, juentsc'ej*in* ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngueje *in* jünbügueji c'o pë's'i c'o ndixü c'o ya ndü nu xîra. Y para dya ra mama yo nte na s'otsc'ej*in*, chaque me mezhe gui dyötqueji Mizhocjimi. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, 'ma ra jñün'c'üji ngüenda Mizhocjimi, xenda ra jñu's'üts'üji c'ü rguí sufregueji.

¹⁵ Nu'tsc'ej*in* xöpüteji 'ñetsc'ej*in* fariseoji, *in* cchapüji c'ü na jots'üji, juentsc'ej*in* ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngue *in* pes'ej*in* cja mar *in* sätc'ej*in* texe cja ne xoñijö mü. *In* xöpüji yo nte, xa'ma cjó ra 'ñejme c'ua ja nzi gui 'ñejmegueji. Nuc'ua c'o nte c'o ejme c'ua ja gui xiqueji, xenda cja na s'o c'o, que na ngue'tsc'ej*in*. Nguec'ua xenda pë's'i o s'ocüji c'ü rguí möji a ma a linfiernu.

¹⁶ Nu'tsc'ej*in* xöpüteji 'ñetsc'ej*in* fariseoji, *in* cchapü *in* jizhigueji nu o 'ñiji Mizhocjimi, pero ya tsot'ü *in* chögueji *in* chjëntcjeji nza cja 'na ndëzhö. Juentsc'ej*in*,

ra castigaots'üji Mizhocjimi, na ngueje *in* mamaji: “Ma cjó c'o ra nädä nzi ga mbärä ne templo, dya xo rguí muvi 'ma. Nguec'ua dya ni jyodü ra mama c'o na cjuana. Pero 'ma cjó c'o ra nädä c'o traste de oro c'o bübü a mbo cja ne templo, ni muvi 'ma c'ü ra nädä. Nguec'ua ni jyodü ra mama c'o na cjuana”, *in* eñeji. ¹⁷ Nu'tsc'ej*in* ya tsot'ü *in* chöji, dya *in* päräji ja ga cja. Rí xi'tsc'öji c'ü xenda ni muvi ne templo, que na ngueje c'o traste de oro c'o bübü a mbo. C'ü na sjü c'o traste de oro, je ni 'ñeje cja ne templo. ¹⁸ Dya xo *in* cchapüji me ni muvi c'e arta nu ja pö'tp'üji animale Mizhocjimi, cja rrü ndü'tp'üji nu. Na ngueje *in* mangueji: “Ma cjó c'o ra nädä nzi ga mbärä c'e arta, dya ni muvi 'ma c'ü ra nädä. Pero 'ma cjó c'o ra nädä c'o animale c'o tjü'tp'üji nu, ni muvi 'ma”, *in* eñeji. ¹⁹ Nu'tsc'ej*in* ya tsot'ü *in* chöji, dya *in* päräji ja ga cja. Rí xi'tsc'öji c'ü xenda ni muvi c'e arta, que na ngue c'o animale c'o tjü'tp'üji Mizhocjimi nu. Na ngue c'ü na sjü c'o animale, je ni 'ñeje cja c'e arta. ²⁰ C'ü ra nädä nzi ga mbärä c'e arta, nädä 'ma c'e arta 'ñe texe c'o animale c'o tjü'tp'üji Mizhocjimi nu. ²¹ C'ü ra nädä ne templo, xo nädä 'ma Mizhocjimi c'ü bübü cja ne templo. ²² C'ü ra nädä nzi ga mbärä a jens'e, nädä 'ma c'ua ja manda Mizhocjimi, xo nädä 'ma Mizhocjimi c'ü manda nu.

23 'Nu'tsc'eji in xöpüteji 'ñetsc'eji in fariseoji, in cchapüji c'ü na jots'üji, in mbeñeji Mizhocjimi in unüji c'o in xits'ajnañi, 'ñe c'o 'ñaja in pjin'ñoji. Na jo rí tsjaji a cjanu, dya rí jyëzigueji. Pero juentsc'eji, ra castigaots'üji Mizhocjimi, na ngue dya in cö'tp'üji 'ñi c'o jña c'o xenda ni muvi cja o ley Mizhocjimi. Mama c'e ley rá cjaji c'o na jo, 'ñe rá juentseteji, 'ñe rá cumpleji c'ua ja nzi rgá mamaji. Nujoyo, nguejyo xenda mi jyodü rvi tsjagueji yo. 24 ¿Ja rgá sö rí jíchiji yo dya pãrã ngue c'ua ra mbãrãji o 'ñiji Mizhocjimi? Maco ya tsot'ü in chöji, dya xo in pãrãgueji. C'ü ni jyodü rí tsjaji, dya in cjaji. Y c'ü dya nda ni muvi, ngue c'ü in jodü rí tsjaji c'ü. Nguec'ua in chjëntcjeji nza cja 'na bëzo c'ü ro ma cja mëjë ro paxü c'e ndeje ngue c'ua dya ro ts'üt'ü o ts'imörö. Cja rrü zitjo c'e ndeje, maco ri o'o nu 'na camello.

25 'Bübü o nte c'o pe'ch'e a xes'e o mojmü 'ñe o xalo, pero dya xibi na jo a mbo. Nguec'ua na s'o a mbo c'o mojmü 'ñe c'o xalo. Je xo ga cjatsc'eji nu, nu'tsc'eji in fariseoji. In xindyëji in tjintsiji c'ü ni xes'ets'üji pero bübü a mbo in mü'büji c'o na s'o; me in jodü ja rgui tsjapü in tsjacjeji c'o pë's'i yo nin minteji. Juentsc'eji ra castigaots'üji Mizhocjimi. 26 Nu'tsc'eji in fariseoji, ya tsot'ü in chögueji, dyãrãji c'ü rá xi'tsc'öji. Ot'ü rí jyodüji

ja rgá ndin'tsc'i in mü'büji. Nuc'ua, rrã jo c'ü ni xes'ets'üji 'ñe a mbo in mü'büji.

27 'Nu'tsc'eji in xöpüteji 'ñetsc'eji in fariseoji in cchapüji na jots'üji, juentsc'eji ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngueje in chjëntcjeji nza cja o panteón cja campo santo. Ch'öxcüji a xes'e c'ü ni 'ñetse na zö, pero a jö mü me já'ã c'o o ndo'dye c'o añima, 'ñe cjo ts'ë me na xĩ'ĩ. 28 Je xo ga cjatsc'eji nu, a xes'ets'üji in jizhiji c'ü ni mama yo nte na jotsc'eji. Me in cchapqueji c'ü na jots'üji, pero a mbo in mü'büji me bübü na puncjü c'o na s'o.

29 'Nu'tsc'eji in xöpüteji 'ñetsc'eji in fariseoji, juentsc'eji ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngueje in cchapüji c'ü na jots'üji, pero dya cjuana. In já'p'ãji panteón c'ua ja dyögüji c'o profeta mi jinguã, 'ñe in ä'tp'ãji me na zö'ö c'ua ja dyögüji c'o 'ñaja c'o o tsja na jo. 30 In mamaji 'ma ya ri bunc'eji c'o cjë 'ma mi cãrã c'o in mboxpalegöji, dya rvi pjösp'ügueji 'ma mi pö't'üji c'o profeta. 31 Nguec'ua in mantsjëgueji ngue o mboxbëchets'üji c'o o mbö't'ü c'o profeta. 32 Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí cjuatügueji c'o na s'o c'o xe bëzhtjo ro tsja c'o in mboxpaleji.

33 'C'o in mboxpalegueji, ma s'oji nza cja o c'ijmi. Nu'tsc'eji je xo ga cjatsc'eji nu. Nguec'ua, ¿ja rgá sö rí c'ueñeji c'ü dya ra jñün'c'üji ngüenda rgui möji a ma a

linfiernu? ³⁴ Nutscö rá täjä o profeta 'ñe c'o pãrã o 'ñiji Mizhocjimi, 'ñe c'o ra xöpü o jña angueze. Anguezeji, bübü c'o rí chät'äji cja ngronsi rguí pöt'tügueji; 'ñaja c'o rí cha's'üji cja nintsjimi. Y nzi 'na jñiñi rí chäji c'o. ³⁵ Cja ne xoñijömü ya mböt't'üji na puncjü o nte c'o mi cja na jo. C'ü ot'ü o mböt't'üji mi ngue e Abel c'ü mi cja na jo. C'ü böpja o mböt't'üji mi ngue e Zacarías c'ü mi mböcjimi c'ü mi ngue o t'i e Berequías. I tsjogüji a nde nu ja na sjü 'ñe cja c'e arta nu ja tjü'tp'üji animale Mizhocjimi, i pöt't'üji e Zacarías. Na ngue c'ü rí tsjapüji ra sufre c'o rá täjä ra ë zo'c'üji, ra jñün'c'üji ngüenda Mizhocjimi c'ü nde ngue in s'ocügueji c'ü vi mböt't'üji texe c'o mi cja na jo ndeze e Abel hasta e Zacarías. Nguec'ua me ra tsja'c'üji rí sufreji na puncjü. ³⁶ Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu'tsc'eji in cãrãji yo cjë dya, ngue'tsc'eji rí sufregueji yo.

Jesús llora sobre Jerusalén

³⁷ Nu'tsc'eji in menzumüji a Jerusalén, in pöt't'üji c'o profeta, 'ñe in pjat'üji o ndojo c'o va täjä Mizhocjimi va ë zo'c'üji. Na puncjü rvá juen'tsc'öji. Mi negö ro jmu'tc'eji c'ua ja nzi ga tsja 'na ngöñi, juis'i c'o o ts'ingöñi a mbo cja o juaja, pero dya xo i ñe ri chëzhgueji. ³⁸ Tsjijñiji. Xe jãrãtjo a Jerusalén nu nin ndajñiñigueji, pero ya jyëts'iji dya Mizhocjimi. ³⁹ Rí xi'tsc'öji ndeze ne ndajme dya, dya cja

xe rí jñandgöji va hasta 'ma cja rí mamaji: “Me na jo nu va ëjē nu o 'ñeme Mizhocjimi ra manda”, rí 'ñeñeji.

24

Jesús dice que el templo será destruido

¹ Nuc'ua 'ma ma pedye e Jesús cja c'e templo, o ëjē c'ua c'o o discípulo o chëzhiji a jmi, ngue c'ua ro jíchiji e Jesús c'ü me ma zö c'e templo. ² Cjanu o mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Me in jandgueji ne templo. Pero na cjuana rí xi'tsc'öji, ra zädä c'o pa 'ma dya cja ra jyäns'ä yeje ndojo c'o dya ra yät'ä.

Señales antes del fin

³ Nuc'ua e Jesús o ma cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos, o mimi c'ua nu. Nuc'ua c'o o discípulo o ëji a jmi, o 'ñe xipjiji:

—Xitscöjme jinguã ra yät'ä ne templo. Xo rí xitscöjme pje ma señal c'ü rga pãrgöjme 'ma rí 'ñecje na yeje, y 'ma ra nguins'i ne xoñijömü.

⁴ Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Pjötüpüji ngüenda c'ü dya cjó ra dyon'c'eji. ⁵ Na ngueje ra ëjē na puncjü c'o ra jñüncügö in chjü, ra mamaji ngueje Cristo anguezeji, ngue c'ua ra dyonpüji na puncjü yo nte. ⁶ Y rí dyãrãji ri cjaji o chü. Xo ra mbezheji ya ri cjaji o chü. Pjötüpüji ngüenda c'ü dya rí sügueji, na ngueje ni jyodü ra zädä yo. Pero dya be ri sädä 'ma ra nguins'i nu xoñijömü. ⁷ Yo país ra chüji co yo 'ñaja país. C'o rey ra chüji

co c'o 'ñaja rey. Na puncjü c'ua ja ra sufreji o tñimi, 'ñe c'ua ja ra mbi'i na zëzhi ne xoñijö mü. ⁸ Nujyo, nguejyo rguí mbürü ra sufreji yo.

⁹ 'Nuc'ua texe cja yo país ra nuc'ejji na ü, na ngueje c'ü ni 'ñejmezügöji. Ra nzhöc'ügueji nu ja rí sufreji, y ra mbö'tc'ejji. ¹⁰ Nuc'ua na puncjü c'o ra xögü cja Mizhocjimi, y ra pötca nzhötsjëji o dyoji, y ra pötca nuji na ü. ¹¹ Na puncjü c'o ra 'ñe tsjapü ri ña o jña Mizhocjimi, ra 'ñe dyonpü na puncjü o nte. ¹² Na puncjü c'o dya cja ra s'iya o dyoji, na ngue dya cja rí ätäji Mizhocjimi. ¹³ C'o sido ra 'ñejmezüji, ra ma bübütojji co Mizhocjimi. ¹⁴ Nuc'ua textjo cja ne xoñijö mü ri cãrã c'o ra zopjü yo nte ra xipjiji ra dyätäji Mizhocjimi na ngue ngueje c'ü manda. Nu'ma, ngue 'ma ya ra nguins'i nu xoñijö mü.

¹⁵⁻¹⁶ 'Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü c'e profeta Daniel o mama c'ü ra ã naja nte c'ü me rrã s'o a jmi Mizhocjimi, ra 'ñe chjotü texe, y ra 'ñe mimi c'ua ja me na sjü. Nu'tsc'ejji rí xörüji yo jña yo, rí unüji na jo ngüenda c'ü rguí pärãji. Nguec'ua 'ma rí jñandaji c'ü ya ri bübü nu c'e nte, rí c'ueñeji rí möji a ma cja t'eje, nu'tsc'ejji ri cãrãji a Judea. ¹⁷ Nu'tsc'ejji ri tãgãji a xes'e cja in nzungueji, ixtí c'ueñeji, dya pje rí chunüji c'o ri pë's'iji a mbo cja in nzungueji. ¹⁸ Nu'tsc'ejji ri bünc'ejji cja juajma, dya rí nzhogueji cja in nzungueji

c'ü rí 'ñe tsanagueji in bituji. ¹⁹ Juejme c'o ri ndunte 'ñe c'o ri jötü o lëlë c'o pa c'o. ²⁰ Dyötüji Mizhocjimi ngue c'ua 'ma rí c'ueñeji, dya ri ngue c'o pa c'o ri jãrã o së, ni xo ri ngue nu pa c'ü rí söyaji. ²¹ Na ngueje me ra sufreji na puncjü c'o pa c'o, c'ü nunca go sufreji a cjanu ndeze 'ma o jyans'ü ne xoñijö mü. Y dya cja xe ra sufreji c'ua. ²² Pero Mizhocjimi ra tsjapü c'ü dya nda ra mezhe c'o pa c'o ra sufreji, ngue c'ua dya ra chjorü texe c'o nte. Ra tsjapü c'ü dya ra mezhe c'o pa c'o, na ngue ri cãrã c'o ya juajnü Mizhocjimi.

²³ 'Nuc'ua 'ma cjó c'o ra xi'ts'iji: "Je bünc'ua e Cristo" o ra xi'ts'iji: "Je bübü nu e Cristo", ra 'ñents'ejji, dya rí creoji c'o xi'tsc'ejji a cjanu. ²⁴ Na ngueje ra ëjë c'o ra tsjapü ri ngueje e Cristo. Xo ra ã c'o ri cjapü profeta ri cjapü ri ñaji o jña Mizhocjimi. Ra tsjaji c'o me na nojo c'o nunca mi janda c'o nte, nguec'ua me ra nguijñiji. C'o ri cjapü a cjanu profeta, ra tsjaji a cjanu, ngue c'ua xa'ma ra sö ra dyonpüji c'o ya juajnü Mizhocjimi ra tsjapü o nte. ²⁵ Nguec'ua rí xi'ts'iji dya, ante c'ü ra zädã c'o pa c'o. ²⁶ Nguec'ua 'ma ra xi'ts'iji: "Je va bübü e Cristo cja majyadü", dya rí pedyeji rí ma ñu'ujji. O 'ma ra xi'ts'iji: "Je na bübü a mbo cja 'na ngumü c'ü", dya xo rí creoji c'o xi'ts'iji. ²⁷ 'Ma go juë's'i dyebe nu ja ni mbes'e

e jyarü, ixi 'ñetse textjo a lado hasta nu ja ni nguibi e jyarü. Je xo rga cjatjonu 'ma rá ěcjö na yeje cja Mizhocjimi, ra jñandgöji texe cja ne xoñijömmü. ²⁸ Dyäräji ne jña nu rá xi'tsc'öji dya: "C'ua ja ri 'mana c'e animale c'ü ya rguí ndü, je nguejnu ra jmurü c'o ndopare."

Cómo vendrá el Hijo del Hombre

²⁹ 'Nuc'ua 'ma ra nguarü ra sufreji c'o pa c'o, ra bëxömmü e jyarü. Y dya ra 'ñetse e zana. Ra jyäbä yo seje. Y ra 'ñünü nujyo na zëzhi a jens'e. ³⁰ Nuc'ua ra jñandaji 'na señal a jens'e c'ü rguí mbärä yo nte c'ü ya rva ěcjö na yeje cja Mizhocjimi. Y texe c'o ri cärä cja ne xoñijömmü, me ra nzhumü rgá huëji na ngueje ra jñandgöji rva ěcjö na yeje cja Mizhocjimi. Ra jñandgöji rva ěcjö cja ngömmü, ra jñandgöji c'ü me rrä zëtsi 'ñe me rrä zözü. ³¹ Nuc'ua, ra mbë'biji na jens'e 'na corneta, y nutscö rá täjä c'o ín anxe ra 'ñe jmutüji c'o ya ró juajnügö c'o ri cärä texe cja ne xoñijömmü.

³² 'Nu'tsc'eji rí unüji ngüenda yo za yo xiji higo. 'Ma ya ra dogü, 'ma ya pjürü peje o xi, in pärägüeji ngue 'ma ya ra paja ne xoñijömmü. ³³ Je xo rga cjatjonu, 'ma rí jñandaji ya ra zädä texe yo rí xi'tsc'öji, rí päräji 'ma c'ü ya ngue ra nguins'i ne xoñijömmü. ³⁴ Na cjuana rí xi'tsc'öji, c'o ri cärä c'o pa c'o, dya ra ndü texe c'o, hasta 'ma cja ra zädä texe

yo rí xi'tsc'öji. ³⁵ Ra nguarü e jens'e 'ñe ne xoñijömmü, pero nín jñagö nunca ra nguarü nu.

³⁶ 'Dya cjó pärä pje ma pa, ni pje ma ndajme 'ma ra zädä c'o, ni xo ri pärä c'o o anxe Mizhocjimi, ni xo ri pärägö nutscö o T'izgö Mizhocjimi. Nguextjo mi Tatagö c'ü pärä.

³⁷ 'C'ua ja nzi ma cja c'o cjë 'ma mi bübü e Noé, je xo rga cjatjonu, 'ma rá ěcjö na yeje cja Mizhocjimi. ³⁸ C'o cjë 'ma mi bübü e Noé, 'ma dya be mi ějë c'e tradyebe, mi ñönüji 'ñe pje nde mi si'iji. Mi chjüntüji, xo mi chjüntpüji o t'iji hasta 'ma cja zädä c'e pa 'ma mü o cjogü e Noé a mbo cja c'e barco. ³⁹ Dya mbäräji cjo ro 'ñeje c'e tradyebe hasta 'ma cja 'ñeje, go chjorüji c'ua texeji. Je xo rga cjatjonu, 'ma rá ěcjö na yeje cja Mizhocjimi. ⁴⁰ Na ngueje ye bëzo c'o rva bübü cja juajma. 'Naja c'ü rá sidyi, 'naja c'ü rá sogü. ⁴¹ Ye ndixü c'o 'natjo c'ua rva cüjnü. 'Naja c'ü rá sidyi, 'naja c'ü rá sogü.

⁴² 'Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí pjötpüji ngüenda, na ngueje dya in päräji c'e ndajme 'ma rá ěcjö nutscö in Jmuzgöji. ⁴³ 'Na bëzo c'ü ri xo'tp'üji o ngümü, nu 'ma ro mbärä pje ma ndajme c'ü xömmü c'ü ro ějë c'e mbë'ë, dya ro iji; ro nde'betjo, dya ro jyëzi ro xo'tp'ü c'ü nu ngümü. ⁴⁴ Je xo rga cjatse'iji nu, rí pjötpüji ngüenda, na ngueje nutscö rá ěcjö na yeje cja Mizhocjimi c'e ndajme c'ü dya ri tepcöji.

El siervo fiel y el siervo infiel

⁴⁵ 'Nza cja 'na lamu c'ü 'ñeje 'na mbëpji c'ü cjacjuana, 'ñe c'ü pârã ra pëpji na jo. Ra tsja c'e lamu ra xipji c'e mbëpji c'ü ra 'huinbi c'o ri cãrã cja ngumü, ra unüji o xëdyi 'ma nzi ga zant'aji. Ra ma c'ua c'e lamu. ⁴⁶ Nuc'ua, 'ma ra nzhogü c'e lamu, 'ma ra ë chöt'ü c'e mbëpji rrã cja'a c'o vi xipji, me ra mäjã 'ma c'e mbëpji c'ü. ⁴⁷ Na cjuana rí xi'tsc'öji, c'e lamu ra unü c'e mbëpji c'ü ra mbötpü texe c'o ri pë's'i c'e lamu. ⁴⁸⁻⁵⁰ Pero 'ma ri s'ombëpji c'e mbëpji, 'ñe ra mamatsjë: "C'ín lamugö ra mezhtjo c'ü", ra 'ñeñe, 'ñe 'ma ra yabü c'o nu mimbëpji, 'ñe me ra ziji o xëdyi 'ñe ra tiji co c'o me t'i, nuc'ua ra ëjë c'ü o lamu nu c'e pa c'ü dya ri te'be, 'ñe c'e ndajme c'ü dya ri pârã. ⁵¹ Nuc'ua c'e lamu ra manda ra ndas'üji na puncjü co chirrio c'e mbëpji, cja rrü pant'aji c'ua ja rva cã c'o mi cjpä mi cja na jo. Je ra huë nu c'ü, 'ñe ra nguünxt'ü o s'ibi rgá sufre na puncjü.

25

El ejemplo de las muchachas

¹ 'Rá xi'tsc'öji dya 'na ejemplo c'ü ja rgá manda Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. Mi bübü dyëch'a xunt'i c'o mi tunü o sivi. O mbedye o möji, ro ma ndünrüji 'na t'i c'ü ya ro chjüntü. ² Tsi'ch'a anguezeji c'o dya mbeñe na jo, pero c'o tsich'a o mbene

na jo c'o. ³ Nu c'o dya mi jün o pjeñe, o ndunü o siviji, pero dya xe go ndunüji petroleo c'ü ro xich'iji 'ma ro tjeze c'ü mi tjë. ⁴ Nu c'o o mbeñe na jo, o ndunüji petroleo co o botiaji, 'ñe c'o xe mi po'o c'o o siviji. ⁵ Nuc'ua xe mezhtjo ro säjä c'e t'i c'ü ro chjüntü. Nguéc'ua c'o xunt'i o ndägäji o t'iji, o iji. ⁶ Nuc'ua c'ü ndexö mü, o dyäräji 'na jña c'ü mi mapjü mi mama: "Ya va ëjë nu ra chjüntü; pedyeji ma chjünrüji" ⁷ O böbü c'ua texe c'o xunt'i, cjanu o jocü c'o o siviji. ⁸ Nu c'o dya mi pë's'i o pjeñe, o xipjiji c'o vi mbeñe na jo: "Dyacöjme ts'ë in petroleo, na ngueje ya ne ra juench'etjo yo in sivigöjme" ⁹ O ndünrü c'ua c'o vi mbeñe na jo, o xipjiji: "Iyö, dya ra sö rá da'c'üjme. Na ngueje 'ma rá da'c'üjme, dya ra zögöjme, ni xo ri ngue'tsc'eji. Moji ma chö müji nu ja pöji", eñe c'o xunt'i c'o vi mbeñe na jo va xampja. ¹⁰ Nuc'ua 'ma cja vi mötji, o säjä c'ua c'e t'i c'ü ro chjüntü. Nu c'o ya vi xampja na jo, o cjogüji c'ua co angueze cja c'e ngumü nu ja ro tsjaji c'e chjüntü. Jo nu ngot'üji c'ua c'e ngoxtji. ¹¹ Dya mezhe c'ua o säjä c'o xunt'i c'o vi ma ndömü o petroleo, o mamaji: "Xocüzüjme, nu'tsc'e nin t'ecjañö mü." ¹² O ndünrü c'ua c'e t'i o xipjiji: "Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya rí pã'c'öji", embeji.

¹³ Nguéc'ua rí xi'tsc'öji, rí pjötpüji ngüenda, na ngueje

dya in pārāgueji ja ma pa, ni pje ma ndajme 'ma rá ěcjö na yeje cja Mizhocjimi.

El ejemplo de los talentos

14 'Xe rá xi'tsc'öji c'ü 'na ejemplo c'ü ja ga manda c'ü o 'ñeme Mizhocjimi. Mi bübü 'na bëzo c'ü ro ma ne jě'ě. O mat'tü c'o o mbëpji, o zopcüji c'o mi pë's'i ngue c'ua ro mbötpüji.

15 'C'ü 'na mbëpji o zopcüji tsi'ch'a ts'icaja o merio; c'ü 'na o zopcüji ye ts'icja; c'ü 'na ozopcüji 'naja ts'icaja. O zopcüji c'ua ja nzi rvá sö ro pëpjiji nzi 'naji. O ma c'ua na jě c'e lamu. 16 Nuc'ua c'ü vi s'opcü tsi'ch'a ts'icja, o ma ndö mü c'o ro mbö'ö c'ü. Y o ndöjö c'o xe 'na tsi'ch'a ts'icaja o merio. 17 Je xo va cjatjonu c'ü vi s'opcü ye ts'icaja, o ndöjö c'o xe 'na yeje ts'icaja. 18 Pero nu c'ü vi s'opcü 'na ts'icaja, o ma dyö'bü a jö mü, cjanu dyöpcütjo nu c'o o merio c'ü nu lamu.

19 'O mezhe c'ua na puncjü pa, cja nzhögü c'ü nu lamu c'o mbëpji, o zojnüji ngue c'ua ro tsjaji ngüenda. 20 O sä c'ua c'ü vi s'opcü tsi'ch'a ts'icaja o merio, xe ndo ma jüntjo c'o xe tsi'ch'a ts'icaja. Cjanu o xipji c'ua c'ü nu lamu: "Nu'tsc'e in lamuts'ügö, i socüzü tsi'ch'a ts'icaja. Xe va ěcjuā yo xe 'na tsi'ch'a yo ró tőcjö", ěne. 21 O mama c'ua c'e lamu o xipji: "Me na jo ga mbëpjits'ügue. I tsjacjuana i tsjague na jo'o co c'o ts'ětjo c'o ró socüts'ügö. Nudya rá da'c'ü o bëpji c'o xenda ni muvi. Tsjögü me

rá mäjui na ngue i pëpquigö na jo." 22 Xo säjä c'ua c'ü vi s'opcü yeje ts'icaja, o xipji c'ü nu lamu: "Nu'tsc'e in lamuts'ügö, i socüzügö ye ts'icaja. Nudya bünc'ua yo xe 'na yeje ts'icaja yo ró tőcjö", eñe c'e mbëpji. 23 Nuc'ua c'ü nu lamu o xipji angueze: "Me na jo ga mbëpjits'ügue, i tsjacjuanague i tsjague na joco c'o ts'ětjo c'o ró socüts'ügö. Nudya rá da'c'ü o bëpji c'o xenda nu muvi. Tsjögü me rá mäjui na ngue i pëpcö na jo", embe. 24 Xo sä c'ua vi s'opcü 'naja ts'icaja, o xipji c'ü nu lamu: "Nu'tsc'e in lamuts'ügö, rí pä'c'ägö nu'tsc'e in dacüjme o bëpji c'o na jyü; maco ngue'tsc'e in cjavü in tsjacje yo rí tögöjme. Zö nguetscöjme rí podüjme c'o in nzhëxügue 'ñe rí cjavme texe, pero ngue in ch'ujmügue nu ja rí üt'öjme c'o ndëxü. 25 Nguet'ua ró sügö, ró ma ö'ts'üts'ü nin ts'icaja nu i socüzügö. Bünc'ua dya nin ts'icajague." 26 O mama c'ua c'ü nu lamu o xipji: "Na s'o ga mbëpjitsc'e, me na mañats'ü. Nu'tsc'e in pārāgue rí cjavü in tsjacjö c'o ndëxü, zö dya rí podügö ni xo rí pitsigö; ngue'tsc'ëji in cjavme texe c'e bëpji. 27 Nguet'ua ma jo rvi ma socüzü cja banco yo in meriogö. Nguet'ua 'ma ro ěcjö, ro dyacöji yo in tsjacjö, 'ñe c'o ya rvi ndöjö yo", embe. 28 Cjanu o xipji c'ua c'o o mbëpji: "Jñünbüji ne ts'icaja nu jün nu, unnüji nujjnu quiji dyëch'a ts'icaja. 29 C'o ch'unü pje rguí pëpjiji,

'ma ra ndōji, xe ra ch'unü 'ma c'o. Pero 'ma dya ra pēpjiji c'o vi ch'unü ra jñünbüji 'ma c'o vi ch'unüji. ³⁰ Rí pant'aji ne s'ombēpjiji a ma a linfiernu nu ja na bēxōmü. Nujnu, nguejnu je ra huē nu ne mbēpjiji, 'ñe me ra nguünxt'ü o s'ibi rgá sufre nu", eñe c'e lamu va xipji c'o o mbēpjiji.

El juicio de las naciones

³¹ 'Nu 'ma rá ēcjō na yeje cja Mizhocjimi, me rrā zēzhizügō. Rá dyocjōjme texe c'o o anxe Mizhocjimi. Nuc'ua rá mimi nu ja me na zō'ō, ngue c'ua rá jünpü ngüenda yo nte. ³² Nuc'ua texe yo cārā cja ne xoñijōmü, ra ngārāji cja ín jmigō. Nuc'ua rá xōcüji nza cja 'na mbörü xōcü c'o o ndēnchjürü cja c'o chiva. ³³ C'o rí jyētscō ndēnchjürü rá cama cja ín jodyē c'o, y nu c'o chiva rá cama c'ü 'nanguarü. ³⁴ Nuc'ua nutscō rí mandagō rá xicō c'o ri cārā ín jodyē: "Nu'tsc'ejji na jots'üji cja jmi Mizhocjimi nu mi Tatagō, chjā'dägueji. Rá da'c'üji dya, c'ü xo rí mandagueji. Ndeze 'ma dya be mi t'ät'ä nu xoñijōmü, o xōcüs't'üji a cjanu xo rí mandagueji. ³⁵ Rá ca'c'üji a cjanu, na ngueje 'ma mi santc'ō, nu'tsc'ejji mi dacōji c'ü ro sigō. Y 'ma mi tūregō, nu'tsc'ejji mi dacōji ndeje. Y 'ma ró sät'ägō cja ín jñiñigueji i sácjōji zō dya mi ngue in menzumüzgōji. ³⁶ Y 'ma dya mi cājägō pje ro jegō, nu'tsc'ejji mi dacōji c'ü ro jegō. Y 'ma mi sō'dyēgō, nu'tsc'ejji

mi pa cjinngōji. Y 'ma mi cjocō a pjörü, nu'tsc'ejji mi pa nugōji nu", rá embe c'o ri cārā cja ín jodyē. ³⁷ Rá ndünrü c'ua c'o vi tsja na jo, ra xitscōji: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügōjme, çjinguā ró jantc'ajme mi santc'e c'ü ró da'cō'jme 'na xēdyi? Çjinguā mi turegue c'ü ró da'c'üjme ndeje? ³⁸ Çjinguā i sät'ägue cja ín jñiñigōjme c'ü ró sác'ōjme? Çjinguā dya mi cāgue bitu c'ü ró da'c'üjme c'ü ri jyegue? ³⁹ Çjinguā ró jantc'ajme mi sōdyēgue, o c'ü mi cjo'cügue a pjörü c'ü ró ma cjinnc'ijme?", ra 'ñenzgō c'o vi tsja na jo. ⁴⁰ Nutscō rí mandagō rá tjünrü c'ua rá xipjiji: "Nu cjuana rí xi'tsc'ōji, c'ü vi pjös'ügueji yo mi ts'icjuarmagō nujyo dya pje mi pjēzhi, xo 'ñetscō xo i pjōxcōji", rá embe c'o.

⁴¹ 'Nuc'ua rá xipji c'o ri cārā ín scerda: "Nu'tsc'ejji, me na s'otsc'ejji, c'ueñeji cja ín jmigō, möji cja sivi c'ü nunca ra juench'e, c'ü o dyät'ā Mizhocjimi c'ua ja ra sufre c'ü dya jo, 'ñe c'o demonio c'o ngue o dyoji. ⁴² Na ngueje 'ma santc'ō dya i dyacōji c'ü ro si. Y 'ma mi sufregō 'nure, dya i dyacōji ts'ē ndeje. ⁴³ Y 'ma ró sät'ägō cja ín jñiñigueji, cya i recibidozūji. Y 'ma dya mi cāgō bitu c'ü ro je'e, dya i dyacōji c'ü ro jegō. Y 'ma mi sō'dyēgō 'ñe 'ma mi cjocō a pjörü, dya mi pa cjinnguigōji." ⁴⁴ Nuc'ua anguezeji xo ra ndünrūji ra xitscōji: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügōjme, çjinguā ró

jantc'ajme mi sant'ague o mi sufregue 'nure, o i sät'ägue cja ín jñiñigöjme c'ü dya ró pjöxc'ume? ¿Jingüã dya mi cägue bitu c'ü rvi jye, o mi sö'dyegue, o mi cjo'c'e apjörü, c'ü dya ró cö'tc'üjme 'ñi?"
 45 Nuc'ua rá tjünrú rá xicöji: "Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya i pjösc'ejí a cjanu ne rí 'na yo mi cjuarmagö yo dya pje mi pzëshi. C'ü dya vi pjösc'ejí yo, xo ñezgö, dya xo i pjöxcöji", rá embeji. 46 Nuc'ua rá tägöji ra möji nu ja nunca ra nguarü rgá sufrejí. Pero c'o vi tsja na jo, ra möji ra ma ngäräji a jmi Mizhocjimi para siempre.

26

Planes para prender a Jesús

1 Nuc'ua 'ma o nguarü e Jesús o mama c'o jña c'o, xe go xipji c'ua c'o o discípulo:

2—In pãrãji ya bëzhtjo yepa ra zädä c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua. Nutscö rvä êcjö cja Mizhocjimi, ra nzhögügöji ngue c'ua ra ndät'ázüji cja ngronsi, embeji.

3 Nuc'ua c'e xömü c'ü, o ma c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita c'o pje nde mi pjëzhi, o ma jmurüji cja c'e palacio nu ja mi bübü c'ü mi mero ndamböcjimi c'ü mi chjü Caifás. 4 O ñaji ja rva cja rvä zürüji e Jesús c'ü dya ro mbärã c'o nte. Ro zürüji ngue c'ua ro mbö't'üji. 5 Mi mamaji:

—Dya ra jogü rá sürüji cja ne mbaxua; 'na ra huëñi yo nte ra tsja o dyëji, eñeji.

Una mujer unge a Jesús

6 'Na nu pa, mi bübü e Jesús a Betania nu cja nu ngümü e Simón c'ü mi sö 'na ngueme c'ü ni chjü lepra. 7 O sãjä c'ua 'na ndixü nu ja mi bübü e Jesús, ma tñ 'na botia ndojo c'ü mi po'o c'o me ma jo ma jyärä. Me mi muvi na puncjü o merio c'ü. Cjanu xisp'i o ñi e Jesús 'ma ya ma jñ'ü cja mexa. 8 C'o o discípulo e Jesús o jñandaji c'ü vi tsja c'e ndixü. Me co üdüji c'ua go mamaji:

—Chjä, jyäctjo. ¿Jenga ya bëzhi yo me ni muvi? 9 Mi sö ro bö'ö na mizhi nu, ngue c'ua c'o merio c'o, ro ch'unü yo dya pje pë's'i, eñe c'o.

10 O unü ngüenda e Jesús c'o vi mama c'o discípulo, o xipjiji c'ua:

—¿Jenga na molestaoji ne ndixü? Maco na jo c'ü o tsjacö nu. 11 Nu'tsc'ejí xe rí mintcjejí nujyo dya pje pë's'i, pero nutscö ra zädä 'ma dya cja rá bünc'ö a ndetsc'ejí. 12 Ne ndixü nu, ya xisquigö ín cuerpo nujyo na jo ga jyärä, ngue c'ua ya na seguroa c'ü rgá dyögüzgöji. 13 Na cjuana rí xi'tsc'öji, texe cja ne xoñijömmü c'ua ja ra zopjüji yo nte ra xipjiji ja ga czazgö, nde ra nädäji nu o tsja ne ndixü nu, ngue c'ua ra mbeñeji nu na jo nu o tsjacö, eñe e Jesús.

Judas traiciona a Jesús

14-15 C'o doce discípulo, mi bübü 'naja c'ü mi chjü Judas Iscariote. Nuc'ü, o ma c'ua cja c'o ndamböcjimi, o ma xipjiji:

—¿Ja nzi rí tsjötçügöji ngue c'ua rá nzhö'c'üji e Jesús?

Nuc'ua c'o ndamböcjimi o ngõ't'üji treinta merio o plata e Judas. ¹⁶ Ndeze c'ua, o mbürü e Judas o jyodü c'ü ja rvá tsjapü, ngue c'ua ro nzhö e Jesús.

La Cena del Señor

¹⁷ Ya vi zädä c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua, 'ma mi siji o tjömëch'i c'o dya mi bäs'ä. C'ü ot'ü pa c'ü mi pjongüji c'e mbaxua, o ëjë c'ua c'o discipulo cja e Jesús, o xipjiji:

—¿Ja ngue c'ua in ne rá ma ät'äjme o jñõnü c'ü rí sigue rgui sūpque ne mbaxua?

¹⁸ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'ua yeje c'o o discipulo:

—Mëvi a ma a Jerusalén rí ma zopjüvi c'e bëzo c'ü ya in pärâguevi, rí xipjivi: “Va täcjöbe c'e xöpüte rá xi'ts'ibe c'ü ya va sädä c'ü ra sufre. Nguec'ua c'e mbaxua je ra züpü cja in nzungue co c'o o discipulo, va 'ñenzgöbe c'e xöpüte.” Je rí xipjivi a cjanu.

¹⁹ Nuc'ua c'o discipulo o mëvi c'ua ja va xipjivi e Jesús, o ma dyät'ävi c'e jñõnü c'ü rví züpüji c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua.

²⁰ Nuc'ua 'ma ya vi nzhä, o mimi c'ua e Jesús cja c'e mexa ro ziji o xëdyi c'o doce o discipulo. ²¹ 'Ma ndänt'ä ma siji o xëdyi, e Jesús o xipjiji:

—Na cjuana rí xi'tsc'öji, bübütsc'ëji 'na c'ü ra nzhögügö cja o dyë c'o ra mbötcö, embeji.

²² Anguezeji 'ma o dyäräji a cjanu, me go ndumüji c'ua. O mbürü o mama nzi 'naja anguezeji mi xipjiji e Jesús:

—¿Cjo nguetscö, ín Jmuts'ügö?

²³ O ndünrü c'ua e Jesús o mama:

—'Naja c'ü ya ndü'bü o xëdyi co nuzgö cja ne mojmü nu rrä sigöji, ngue c'ü ra nzhögügö c'ü. ²⁴ Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, ra mbötcöji c'ua ja nzi ga t'opjü cja o jña Mizhocjimi. Pero juejme c'e bëzo c'ü ra nzhögügö. Xenda rvá jo c'ü dya ro jmus'ü c'e bëzo c'ü, na ngueje ra ma sufre na puncjü.

²⁵ O ndünrü c'ua e Judas nu c'ü ro nzhö'ö, o mama:

—¿Cjo nguetscö, xöpüte?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Ya i mantsjëgue, ngue'tsc'e.

²⁶ 'Ma ndänt'ä ma siji o xëdyi, o jñü c'ua e Jesús 'na tjömëch'i, o unü 'na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xënmbi c'o o discipulo, o xipjiji:

—Jñüji ne tjömëch'i nu rrä xëñc'iji, rí siji. Nujnu ngue ín cuerpogö nu.

²⁷ Cjanu o ndës'i c'ua c'e vaso. O unü 'na pöjö Mizhocjimi, cjanu unü c'o o discipulo, o xipjiji:

—Sigueji c'ü po'o nu in texëji. ²⁸ Na ngueje nujnu, ngue ín tsjigö nu. Na ngue c'ü rga pjödügö ín tsji rá tügö, Mizhocjimi ra tsja dya c'ua ja nzi va mama; ra perdonao dya o nzhübü na puncjü o nte. ²⁹ Rí xi'tsc'öji, ndeze dya, dya cja xe rá sigö o ndeje o uva hasta 'ma cja ra zädä c'e pa 'ma 'natjo c'ua rá cārāji nu ja rá mandagö, c'ua ja nzi

va mama Mizhocjimi c'ü mi Tatagö. Cja rá sigöji 'ma c'o cja nuevo c'o me xe rrã jo, eñe e Jesús.

Jesús anuncia que Pedro le negará

³⁰ Nuc'ua o tõi 'na himno va ma't'üji Mizhocjimi. Cjanu o mbedyeji c'ua a tji, o möji cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos.

³¹ Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Texets'ügueji nde rí jyëzguigöji ne xömü dya, na ngue c'ü ra tsjacügöji. Na ngueje ya t'opjü a cjava: “Rá nzhö'ö c'e mbörü ra mböt't'üji. Nguec'ua c'o o ndënchjürü ra mböt'ü c'o”, eñe. ³² Pero 'ma rá tegö a nde cja c'o añima, ot'ü rá magö a ma a Galilea, ngue c'ua 'ma rí sátc'ejí nu, ya rva bünc'ö nu.

³³ O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Zö texe ra jyëts'c'igüejí, pero nuzgö nunca rá jëts'c'igö, eñe.

³⁴ E Jesús o xipji c'ua:

—Na cjuana rí xi'tsc'ö, dya be ri huè'è o tare ne xömü dya, 'ma ya na jñi rguí tsädä c'ü dya in pãcãgö.

³⁵ O mama c'ua e Pedro:

—Zö rá tügö co nu'tsc'e, pero nunca rá cädägö c'ü rgá pã'c'ägö, eñe c'ü.

Xo nde va mantjo c'ua texe c'o discípulo.

Jesús ora en Getsemaní

³⁶ Nuc'ua o möji nu ja mi chjü Getsemaní. Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Mimiji va, ndeze c'ü rá magö a manu, rá ma ötü

Mizhocjimi c'ü mi Tatagö, eñe.

³⁷ Nuc'ua e Jesús o zidyí e Pedro 'ñe nza yeje c'o o t'i e Zebedeo. O mbürü o ndümü c'ua e Jesús, y me mi cjiñi na puncjü. ³⁸ Nuc'ua o xipjiji:

—Me rí ndümügö, rí sö ra mbötcügö c'ü rgá sentiogö. Chepquetjoji va, dya rí ñji, eñe e Jesús.

³⁹ Xe go ma c'ua xe ts'iquè a ma a xo'ñi, o ndüne a jömü, o dyötü Mizhocjimi o mama:

—Mi Tatats'ügö, 'ma ra sö, rí ts'a's'ü c'ü dya ra zädä c'ü rá sufregö. Pero dya rí tsjague c'ua ja rgá negö, tsjague c'ua ja nzi gui ñegue, eñe e Jesús va dyötü Mizhocjimi.

⁴⁰ O nzhögü c'ua e Jesús nu ja mi cãrã c'o jñi o discípulo, o 'ñe chöt'ü ya nde vi ñtjo c'o. E Jesús o xipji c'ua e Pedro:

—¿Cjo dya mi sö rvi chepquegöji 'na ts'indajme c'ü dya rvi ñceji? ⁴¹ Dya rí ñji. Dyötqueji Mizhocjimi ngue c'ua dya ra ndö'c'ejí c'ü dya jo. Jã, a mbo in mün'c'ejí in neji c'ü dya rí ñji ngue c'ua rí dyötqueji Mizhocjimi. Pero yo in cuerpoji, ya mbo o cuè yo, embeji c'o.

⁴² Nuc'ua o ma na yeje, o ma dyötü Mizhocjimi o mama:

—Mi Tatats'ügö, 'ma dya sö ra cjögü c'ü rá sufre, rí ne rá sufregö 'ma. Na ngue je rí negö rí tsjacö c'ua ja nzi gui ñegue, eñe e Jesús va dyötü Mizhocjimi.

⁴³ O nzhögü c'ua na yeje, o ñ chöt'ütjo ya ma ñtjoji na yeje, na ngueje me mi tãgãji na

puncjü o t'ĩji. ⁴⁴ Ndo zogütjoji c'ua, o ma dyötü Mizhocjimi c'ü na jñi, o mantjo c'ua ja nzi va mama 'ma ot'ü. ⁴⁵ Nuc'ua ndo go nzhogü go êtjo c'ua cja c'o o discipulo, o xipjiji:

—¿Cjo xe in İcjeji 'ñe in söyaji? Maco ya zädä ne ndajme nu ra nzhögügöji nutscö rvá êcjö cja Mizhocjimi. Ra nzhögügöji cja dyë c'o nte c'o me cja na s'o. ⁴⁶ Ya va säjä nu ra nzhögügö. Nguец'ua rí ñangaji; rá chjèji.

Llevan preso a Jesús

⁴⁷ 'Ma ndänt'ä ma ña e Jesús, o säjä e Judas c'ü mi ngue 'naja c'o doce discipulo. Ma dyoji na puncjü nte c'o vi ndäjä c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o tita c'o pje nde mi pjèzhi cja c'e jñiñi, ma jünji tratjèdyi 'ñe ngarrote. ⁴⁸ E Judas c'ü ro nzhö e Jesús, ya vi xipji a cjava c'o nte c'o mi pöji:

—Nu c'ü rá tjünegö, ngue c'ü in jonnc'ejji c'ü. Nguец'ua rí pënch'iji c'ü, embeji.

Nguец'ua ya mi päxtjo c'ua c'o nte.

⁴⁹ Nuc'ua e Judas ixco sätjo cja e Jesús, o zengua. Jo ni zü'tp'ü c'ua o jmi. ⁵⁰ Nuc'ua e Jesús o xipji:

—¿Pje vi 'ñecje, bëzo?

Nuc'ua o säjä c'o nte, ixco pënch'iji c'ua e Jesús ngue c'ua ro zidyiji.

⁵¹ Nuc'ua 'naja c'o mi dyoji e Jesús o ngübü c'ü o tratjèdyi, o mbetspi 'naja o ngö 'naja c'o o mbèpji c'ü mi mero ndamböcjimi. ⁵² Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Tsöt'ü nin chjèdyi c'ua ja mi o'o. Na ngueje texe c'o ra pö't'unte co tjèdyi, tjèdyi rguí nzhü c'o. ⁵³ ¿Pje in mangue? ¿Cjo dya sö rá ötcö c'ü mi Tatagö, angueze ixta ndäjä c'ü ra cjogü doce mil o anxe ra ë mböxcüji? Jä, sö. ⁵⁴ Pero 'ma ra ë c'o anxe, ja rgá zädä 'ma yo ya t'opjü yo ni jyodü rá sufregö.

⁵⁵ Nuc'ua c'e ndajme c'ü, o mama e Jesús o xipji c'o nte:

—¿Ja cja c'ü in cjagueji? Maco i pedyeji cja c'in jñiñiji va ë sücöji nza cja 'ma ri nguezgö 'na mbë'ë, va jünji in chjèdyiji 'ñe in ngarroteji. Pama mi cärägöji cja c'e templo mi jí'tsc'öji, maco dya mi pënzhguigöji 'ma. ⁵⁶ Pero texe yo, ya va sädä yo, ngue c'ua ra zädä c'ü o dyopjü c'o profeta, embeji.

Nuc'ua texe c'o discipulo o c'ueñeji o zogüji e Jesús.

Jesús delante de la Junta Suprema

⁵⁷ 'Ma ya vi pënch'iji e Jesús, o zidyiji cja e Caifás c'ü mi mero ndamböcjimi, nu ja ya vi jmurü c'o tita 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. ⁵⁸ 'Ma ya mi pöji, e Pedro mi bèpjatjo na jë, hasta 'ma o zät'ä nu cja c'ü o tji c'ü mi mero ndamböcjimi. O cjogü c'ua e Pedro a mbo, o ma mimi nu ja ma cã c'o mbèpji, ngue c'ua ro nu'u pje ro tsjapüji e Jesús.

⁵⁹ Ma cã nu, c'o ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o ya vi jmurü ro jñünpüji ngüenda e Jesús. Nuc'ua mi jodüji testigo c'o ro xosp'ü o buëchjine e Jesús,

ngue c'ua ro bö't'ü. ⁶⁰⁻⁶¹ Pero dya mimi yeje testigo c'o ro mama 'natjo o jñavi. Nuc'ua 'ma ya vi mezhe ts'ë, o ëjẽ c'ua yeje testigo o 'ñe ngõt'üvi o mamavi:

—Nujne Jesús o mama a cjava: “Sö rá yä'tp'ägö nu o templo Mizhocjimi. Nuc'ua jñipatjo rá jäbä ngue c'ua ra jyärätjo na yeje”, eñe.

Nuc'ü, ngue c'ü o mama c'o testigo.

⁶² O böbü c'ua c'ü mi mero ndamböcjimi o xipji e Jesús:

—¿Cjo dya sö rí chjünrügue? ¿Pje in mangue co nujyo jña yo na xi'tsc'eji?

⁶³ Pero e Jesús dya go ndünrü c'ü. Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi o dyönü o xipji:

—Xitsijme nza mbārã Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e, ¿cjo ngue'tsc'e Cristo c'ü ngue o T'i Mizhocjimi, o jiyö?

⁶⁴ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—C'ua ja gui mangue, nguezgö. Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, rí jñandgöji rva ëcjö cja ngõmü a jens'e. Rí jñandgöji ri pë'sc'ö texe poder cja o jodyë Mizhocjimi c'ü me na zëzhi.

⁶⁵ Go üdü c'ua c'ü mi mero ndamböcjimi, go ts'üdü c'o o bitu c'o mi je'e c'ü, o mama:

—I dyäräji o zadü Mizhocjimi nu. ¿Pje xe ni jyongöji o testigo? Cja i dyäräji ya zadü Mizhocjimi nu. ⁶⁶ ¿Pje xo in mangueji?

O ndünrü c'ua anguezeji o mamaji:

—Pë's'i nu s'ocü c'ü rguí bö't'ü nu, eñe c'o ma jünpü ngüenda e Jesús.

⁶⁷ Jo nu zosp'üji c'ua a jmi e Jesús. Bübü c'o mi ya'bü co punte, 'ñaja c'o mi pjë'chp'i a jmi c'ü dya mi janda e Jesús cjo mi ngue. ⁶⁸ Nguец'ua mi xipji e Jesús:

—Maco in mangue ngue'tsc'e e Cristo, rí xitscöjme cjo ngue c'ü na pjë'chc'i in jmi dya.

Pedro niega conocer a Jesús

⁶⁹ E Pedro ya vi mintjo nu cja c'e tji. Mi bübü nu 'na ndixü c'ü mi pëpji nu. Nu c'e ndixü o chëzhi a jmi e Pedro, o xipji:

—Nu'tsc'e, xo mi dyocjevi e Jesús nu menzumü a Galilea.

⁷⁰ O ngädätjo c'ua e Pedro o mama:

—Dya rí pärägö pje pjëzhi c'ü in mangue.

Nde go dyärätjo c'ua texe c'o mi cārã nu.

⁷¹ Nuc'ua e Pedro o mbedye c'ua cja c'e ngoxtji. Mi bübü nu c'ü 'na ndixü c'ü xo mi pëpji nu. Angueze o jñanda e Pedro mi böbü nu, nguec'ua va xipji c'o mi cārã nu:

—Xo 'ñe ne bëzo nu, nde mi bübüvi e Jesús nu menzumü a Nazaret, eñe.

⁷² E Pedro o yepe o ngädätjo c'ua, o mama:

—C'ua ga mbārã Mizhocjimi, dya rí pärägö ne bëzo nu.

⁷³ Dya mezhe c'ua o chëzhi a jmi e Pedro nu c'o mi böntjo nu, o xipji:

—Na cjuana xo ngue'tsc'e 'naja yo o dyoji nu, na ngueje c'ua ja gui ña, ixi 'mã'tc'ãtjo.

⁷⁴ Nuc'ua e Pedro o mama:

—C'ua ga mbãrã Mizhocjimi, dya rí pãrgö ne bëzo nu. 'Ma dya cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, ra zücö 'ma c'ü.

Jo ni huë c'ua 'na tare. ⁷⁵ O mbeñe c'ua e Pedro c'o jña c'o vi xipji e Jesús c'ü dya be ri huë tare 'ma ya na jñi rví ngädä c'ü mi pãrã. Cjanu o mbedye c'ua e Pedro a tji, me go huë c'ua co texe o mü'bü.

27

Jesús es entregado a Pilato

¹ Nuc'ua c'ü xörü, texe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita cja c'e jñiñi mi pötma dyü't'üji ja rvá tsjapüji e Jesús ngue c'ua ro mbö't'üji. ² O jyü'tp'üji c'ua o dyë e Jesús, cjanu zidyiji a ma cja e Pilato c'ü mi gobernador.

La muerte de Judas

³⁻⁴ Nuc'ua 'ma o mbãrã e Judas c'ü vi jñünpüji ngüenda e Jesús ro bö't'ü, me co nguijñi c'ua c'ü, na ngue vi nzhö'ö. Nuc'ua cjanu o jñünü c'ua c'o treinta merio o plata o ma zogütjo cja c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o tita, cjanu o mama:

—Ró c jagö c'o na s'o. Na ngue ró nzhö'ö c'ü ra bö't'ü 'na bëzo c'ü dya pje tsja, eñe c'ü.

Anguezeji cjanu o mamaji c'ua:

—¿Pje pë'sc'ü rá nugöjme? Nu'tsc'e rí ñu'u ja rgui tsjapü.

⁵ Nuc'ua e Judas o mbozö c'o merio a mbo cja c'e templo. Cjanu o ma c'ua, o

ma ngant'atsjë tjüjmü o dyizi, cjanu o chjüns'ütsjë cja 'na za'a.

⁶ Nuc'ua c'o ndamböcjimi o mbëchiji c'o merio, cjanu o mamaji:

—Nguejyo o 'nömü 'na nte c'ü rguí bö't'ü. Nguec'ua dya ra sö rá üt'üji nu ja quiji c'o ni mbeñeji Mizhocjimi. Na ngue je ga mama a cjanu ín leyji, eñeji.

⁷ Nuc'ua 'ma ya vi ñaji, cjanu o jñüji c'o merio, o ma ndömüji c'ü o juajma 'na bëzo c'ü mi ät'ä o traste. O ndömüji ngue c'ua je ro dyögüji nu, c'o dya ri menzumü cja c'e ndajñiñi c'ü. ⁸ Nguec'ua c'e juajma c'ü, xe ni chjütjo dya: “Juajma c'ü o 'nömü co c'ü vi nzhü 'na nte.” ⁹ Je va cjanu va zädä o jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta Jeremías: “C'o o mboxbëche e Israel o mamaji c'ü mi muvitjo treinta merio o plata c'e nte c'ü. Nguec'ua o ngö't'üji, cjanu o nguis'iji c'o merio. ¹⁰ Nuc'ua co c'o merio, o ma ndömüji c'ü o juajma c'e bëzo c'ü mi ät'ä o traste, o ndömüji c'ua ja nzi va xitsi Mizhocjimi ro tsjapüji c'o merio”, eñe e Jeremías. Nguec'ua 'ma o ndömüji c'e juajma, o zädä c'e jña c'ü vi mama e Jeremías.

Jesús ante Pilato

¹¹ E Jesús ma böntjo a jmi c'e gobernador c'ü mi chjü Pilato. Nuc'ua c'e gobernador o dyönü o xipji:

—¿Cjo ngue'tsc'e o rey yo menzumü a Israel?

O ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—Jã, c'ua ja gui mangue, nguetscö.

¹² Nuc'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita o ngöt'üji e Jesús cja c'e gobernador, pero e Jesús dya mi tjünrü c'ü. ¹³ Nuc'ua e Pilato c'ü mi gobernador o xipji:

—¿Cjo dya in ärägue texe yo pje nde xi'ts'ijji?

¹⁴ Pero dya go ndünrü e Jesús ne ri 'naja jña c'o pje nde ma xipjiji. Nguец'ua c'e gobernador, dya mi pārã pje ro nguijnï.

Jesús es sentenciado a muerte

¹⁵ Tsjë'ma mi cjaji c'e mbaxua c'ü ni chjũ Pascua, y xo mi cja c'o nte mi ötüji 'na favor c'e gobernador. Mi ötüji ro 'ñeme libre 'naja bëzo c'ü ma o'o a pjörü. Y c'e gobernador cja rrũ 'ñeme c'ua libre c'e nte. ¹⁶ C'o pa c'o, ma o'o a pjörü 'na bëzo c'ü mi chjũ Barrabás c'ü me mi nãntji ma s'o. ¹⁷⁻¹⁸ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita, mi mbidiaji e Jesús, nguец'ua va nzhöji cja e Pilato. E Pilato o unü ngüenda pje vi nzhöji, nguец'ua va dyönüji:

—¿Ja ngue c'ü in negueji rá pjongü cja ne pjörü ra ma libre? ¿Cjo ngue e Barrabás o ngue e Jesús nu xiji Cristo?

¹⁹ Ma jũ'ü e Pilato nu ja mi jün ngüenda. Nuc'ua c'ü nu su e Pilato o mbenpe 'na jña, o xipji: “Dya pje rí tsjapü c'e bëzo c'ü dya pje tsja c'o na s'o. Na ngueje mi xö mü ró cjinch'i angueze, me ró sufre rvã cjinch'i”, eñe c'e ndixü.

Nguец'ua e Pilato xenda mi ne ro 'ñeme libre e Jesús.

²⁰ Pero c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita mi üt'üji c'o nte ro dyötüji e Pilato ro 'ñeme libre e Barrabás, y xo ro dyörüji c'ü ro mböt'üji e Jesús. ²¹ Cjanu o mama c'ua e Pilato o xipjiji:

—¿Ja ngue c'ü in negueji rá eme libre?

Anguezeji nzhangua ndünrüji c'ua:

—Rí 'ñeme libre e Barrabás, eñeji.

²² Nuc'ua e Pilato o mama: —¿Pje rá cjapcö 'ma ne Jesús nu xiji e Cristo?

Cjanu o mama c'ua texe c'o nte:

—Chät'ã cja ngronsi nu.

²³ Nuc'ua e Pilato o mama: —¿Pje ni mbë c'ü na s'o c'ü o tsja nu?

Anguezeji xenda go mapjüji na jens'e o mamaji:

—Mangue ra dät'ã cja ngronsi nu, eñeji.

²⁴ Nuc'ua o nu'u e Pilato c'ü dya mi sö ja rvã tsjapü, ro 'ñeme e Jesús. Na ngue xenda mi huëñi c'o nte, 'na ro tsjaji o dyëji. Nguец'ua e Pilato o ma tjë 'na mojmü o ndeje, cjanu o xindyë a jmi cja c'o nte, o mama:

—Ra bö't'ü ne bëzo c'ua ja nzi gui mangueji, pero dya pje rí tö'tp'ügö nada nu. Nguец'ua rí xindyëgö c'ü rgui pārãgueji c'ü dya rí pë'sc'ö in s'ocü; ngue'tsc'eji in pë's'i nin s'oqueji c'ü ra bö't'ü nu, eñe e Pilato va xipji c'o nte.

²⁵ Cjanu o ndünrü c'ua texe c'o menzumü a Israel o mamaji:

—Dya ra tsja, nguezgöjme rá tuns'ü ín nzhubüjme c'ü rguí bö't'ü nu. Xo 'ñe c'o ín ch'igöjme xo ra nguejmeji responsable. Xo 'ñe c'o ín bëchejme.

²⁶ Nuc'ua e Pilato o 'ñeme c'ua libre e Barrabás c'ua ja va dyörü c'o nte. Cjanu o manda c'ua e Pilato o ndas'üji e Jesús co chirrio. Nuc'ua 'ma o nguarü o ndas'üji, cjanu o nzhöji e Jesús ngue c'ua ro ma ndät'äji cja ngronsi.

²⁷ Nuc'ua c'o o tropa c'e gobernador o zidyiji e Jesús o möji cja c'ü o palacio. Nzhangua jmurü c'ua texe c'o tropa c'o mi cārā nu. ²⁸ Cjanu o ts'osp'üji c'ua c'o o bitu e Jesús. Cjanu o jyecheji c'ua 'naja bitu c'ü ma mbaja. ²⁹ Nuc'ua o dyät'äji 'na corona c'ü mi dyavo bidyi, cjanu jñu'tp'üji a ñi e Jesús. Cjanu o ngö'tp'üji 'na xitji cja o jodyë e Jesús. Nuc'ua cjanu o ndüñijömmüji a jmi, me mi pätäji mi xipjiji:

—Nu'tsc'e o reys'tügue yo menzumü a Israel, sido rí mandague, mi embeji ma tsjapüji burla.

³⁰ Me mi sos'üji, y o jñünbüji c'ua c'e xitji c'ü vi ngö'tp'üji a dyë. Co nuc'ü, mi ya'p'üji a ñi. ³¹ Nuc'ua 'ma o nguarü o eñbeji, o ts'osp'üji c'ua c'e mbabitu c'ü vi jyecheji. Cjando nu jyecheji c'ua c'o o bitutsjë. O zidyiji c'ua nu ja ro ma ndät'äji cja ngronsi.

La crucifixión

³² Nuc'ua 'ma ya ma pedyeji cja c'e ndajñiñi, o

chjëji 'na bëzo c'ü mi chjü Simón, c'ü mi menzumü a Cirene. Nuc'ü, o tsjapüji o nduns'ü c'e ngronsi c'ü mi tuns'ü e Jesús c'ü rvi ndät'äji.

³³ O zät'äji c'ua, nu ja ni chjü'ü Gólgota c'ü ne ra mama: T'ejeñinte. ³⁴ Nuc'ua mi unüji e Jesús ro zi o vino c'ü vi chjanbaji c'ü ma cjö'ö. 'Ma mü o zö, dya go ne go zi c'ü.

³⁵ Nuc'ua c'o tropa 'ma o nguarü o ndät'äji e Jesús cja c'e ngronsi, o eñeji c'ua, cjó ngue c'ü ro tsjapü o cjaja c'o o bitu e Jesús. Nguец'ua va zädä c'o vi mama 'na profeta: “O eñeji cjó ngue c'o ro ngana c'o ín bitugö”, eñe cja o jña Mizhocjimi c'ü o dyopjü c'e profeta. ³⁶ Cjanu o mintji nu, mi pjörütjoji e Jesús. ³⁷ Cjanu o cuatüji a ñi c'e ngronsi c'ü mi t'opjü, ngue c'ua ro 'mārā pje vi tjünpü ngüenda angueze. Mi t'opjü a cjava: “Nujnu, ngueje e Jesús nu o rey yo menzumü a Israel.”

³⁸ Nuc'ua xo ndät'äji nu, yeje mbë. 'Naja c'ü o ndät'äji bëxtjo cja o jodyë e Jesús, 'naja c'ü o ndät'äji c'ü 'nanguarü. ³⁹⁻⁴⁰ Nu c'o mi cjogü nu, me mi juant'ü a ñi ma zadüji e Jesús, mi xipjiji:

—Nu'tsc'e mi mangue rvi yä't'ä c'e templo, y c'ü na jñi nu pa rvi cjuatü rvi jyäbätjo na yeje. 'Ma ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi, 'ñemetsjë dya, dyagü cja ne ngronsi, mi embeji e Jesús.

⁴¹ Xo ma mantjo c'ua c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o xöpüte,

'ñe c'o fariseo, 'ñe c'o tita. Me mi c'apüji burla e Jesús, mi mamaji:

⁴² —Maco o mbös'ü na puncjü o nte nu, maco dya sö ra 'ñemetsjê ra dagü cja ne ngronsi. 'Ma ngueje nu ra manda a Israel nu, ra dagü dya 'ma cja ne ngronsi, ngue c'ua rá ejmegöji 'ma nu.

⁴³ Maco mi ench'e o mü'bü Mizhocjimi nu, na ngueje mi mama nu: “Nguezgö o T'izügö Mizhocjimi”, mi eñe nu. Nguec'ua 'ma s'iya Mizhocjimi nu, sö ra ã dya Mizhocjimi ra 'ñe 'ñeme cja ne ngronsi, mi eñeji ma tsjapüji burla.

⁴⁴ Nuc'ua c'o ye mbê c'o 'natjo c'ua vi ndät'äji e Jesús, xo nde ma xitjo c'ua c'o na s'o jña c'o.

Muerte de Jesús

⁴⁵ Nuc'ua 'ma cja vi zünütjo jñisiarü, o bëxö mü c'ua textjo cja ne xoñijö mü, hasta 'ma cja zünü jñi c'ü nzhä. ⁴⁶ Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro zünü jñi c'ü nzhä, o mapjü c'ua na jens'e e Jesús o mama:

—Elí, Elí, lama sabactani, mi eñe.

C'e jña ne ra mama: “Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, ín Mizhocjimits'ügö, ¿jenga i jyëzguigö?”

⁴⁷ C'o mi cārã nu, o dyäräji c'o vi mama e Jesús. Bübü anguezeji c'o o mama c'ua:

—Nujnu, ma't'ü e Elías rguí 'ñeje a jens'e.

⁴⁸ Cjanu o cjuan'di c'ua 'naja anguezeji, o ma cãjã c'ua 'naja esponja. Cjanu o ngant'a cja vinagre, cjanu o

ngãsp'ã cja 'na xitji, mi unüji e Jesús ro züt'ü. ⁴⁹ Pero c'o 'ñaja mi mamaji:

—Jyëzi, rá nuxäji cjo ra ëjë e Elías ra 'ñe 'ñeme nu.

⁵⁰ Nuc'ua e Jesús ndo go yepco mapjütjo na jens'e, ixco ndütjo c'ua. ⁵¹ Nzi va ndü e Jesús, o chödü a nde c'e manta c'ü mi 'nüns'ü a mbo cja c'e templo, c'ü mi c'ot'ü nu ja me ma sjü. O xüt'ü ndeze nu ja mi 'nüns'ü hasta a jö mü. Go mbi c'ua na zëzhi ne xoñijö mü, go chädätsjê c'o ndojo. ⁵² C'o panteón nu ja mi cöt'üji o añima, go xogü c'o. Go yepe go mintjo na puncjü c'o nte c'o mi ejme Mizhocjimi c'o ya vi ndü.

⁵³ 'Ma mü o te e Jesús, cja xo mbedyeji c'ua anguezeji nu ja vi ngöt'üji, cjanu o möji c'ua a Jerusalén c'ü ngue o ndajñiñi Mizhocjimi. Na puncjü nte c'o mi cārã nu, c'o o ndacã anguezeji c'ü ya vi tetjoji.

⁵⁴ C'ü o xo'ñi c'o tropa, 'ñe c'o o tropa c'o mi pjörü e Jesús, o unüji ngüenda c'ü mi mbi ne xoñijö mü, 'ñe c'o pje nde mi cja. Me go zü c'ua c'o, go mamaji:

—Na cjuana mi ngue o T'i Mizhocjimi nu, eñeji.

⁵⁵ Ma jê ts'ë cja c'e ngronsi, mi cārã na puncjü o ndixü, mi jandaji e Jesús. Anguezeji mi pöji e Jesús ndeze a Galilea, mi pjös'üji c'ü. ⁵⁶ Cja c'o ndixü c'o, mi bübü nu e María Magdalena, 'ñe e María c'ü nu nana e Jacobo 'ñe e José. Xo mi bübü nu, c'ü nu su e Zebedeo.

Jesús es sepultado

57-58 Mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü José c'ü mi menzumü a Arimatea. Mi pë's'i na puncjü o merio. Nu c'e bëzo mi ätpä o jña e Jesús. 'Ma ya vi nzhä, o ma c'ua e José cja e Pilato, o ma dyötü c'ü o cuerpo e Jesús. Nuc'ua e Pilato o manda ro unüji c'e cuerpo. 59 Nuc'ua e José o ndunü c'ü o cuerpo e Jesús, cjanu o mböch'ü 'na t'öxbitu. 60 E José mi pë's'i 'na cueva c'ü dya cjó be mi cöt'üji nu, vi manda ro dyö't'üji cja Peña. Je o ma ngöt'ü c'ua nu, c'ü o cuerpo e Jesús. Cjanu o ngot'ü c'ua co 'na tralaja. Cjanu o ma c'ua c'ü. 61 Nuc'ua e María Magdalena, 'ñe c'ü 'na María, o mintjovi a jmi cja c'e cueva.

La guardia delante del sepulcro de Jesús

62-63 Nu c'e pa c'ü, ngue 'ma mi preparao c'o menzumü a Israel, na ngue c'ü na jyas'ü mi ngue c'e pa 'ma söyaji. Nuc'ua c'ü na jyas'ü, c'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo o möji cja e Pilato, o xipjiji:

—Nu'tsc'e nin t'ecjañö mü, cja ró mbennc'öjme ja va mama c'e dyonpüte Jesús 'ma xe mi büntjo. O mama: “Ma ya rguí zö'ö jñipa 'ma rá tügö, rá tetcjö”, eñe c'ü. 64 Nguéc'ua rí mandague ra ma mbörüji cja c'e cueva hasta 'ma cja ra zö c'o jñipa. Na ngue 'ma jiyö, 'na ra ëjë c'o o discípulo ra 'ñe ngüs'üji c'e añima. Nuc'ua c'o discípulo ra xiji yo nte: “Ya tetjo e Jesús a nde cja c'o añima”, ra 'ñeñeji. Nu 'ma rga cjanu, xenda ra dyonpüji 'ma yo nte, que na

ngue 'ma mi büntjo c'ü, eñe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo va xipjiji e Pilato.

65 Cjanu o mama c'ua e Pilato:

—Rá da'c'ejji tropa ra ma mbörüji. Möji co anguezeji, tsjaji c'ua ja gui mbeñegueji, ngue c'ua dya cjó ra sö ra 'ñe ngüs'ü c'e añima.

66 Nuc'ua o möji anguezeji. Y pa dya cjó ro 'ñe ndörü c'e cueva, o meyaji c'ua c'e tralaja, cjanu o ngamaji c'o tropa o mbörüji nu.

28

La resurrección de Jesús

1 Nuc'ua 'ma ya vi cjogü c'e pa 'ma mi söyaji, 'ma ya ma jya's'ü c'ü ot'ü pa'a nu ngo'o, o ëjë c'ua e María Magdalena, 'ñe c'ü 'naja María ro 'ñe nu'uvi c'e cueva. 2 Nuc'ua o ëjë c'ua 'naja c'o o anxe Mizhocjimi, vi 'ñeje a jens'e o 'ñe chjen'chp'e c'e tralaja c'ü mi cjot'ü c'e cueva. Co nu c'ü vi 'ñe chjen'chp'e c'e tralaja, o mbi'i ne xoñijö mü. Nuc'ua c'e anxe cjanu mimi c'ua a xes'e cja c'e tralaja. 3 C'e anxe me mi juëns'i nza cja 'ma go juë's'i e dyebe. C'o o bitu me mi jyaxtjo nza cja xitsji. 4 Nu c'o tropa 'ma o jñandaji c'e anxe c'ü vi 'ñe a jens'e, me co mbi'ch'i va pizhiji c'ua, y me co privaji. 5-6 Nuc'ua c'e anxe o xipji c'o ndixü:

—Rí pãrãgö in jodüguevi e Jesús c'ü o ndät'äji cja ngronsi. Pero dya rí süguevi, na ngueje dya cja bünc'ua c'ü; ya tetjo c'ua ja nzi va mama.

Chjä'dä rí ñu'uvi nu ja ngöt'üji.
 7 Nuc'ua 'ma rí cjuarü rí ñuvi,
 rí mëvi na niji rí ma xipjivi c'o
 o discípulo e Jesús c'ü ya tetjo.
 Xipjiji c'ü ra ot'ü angueze ra
 ma a Galilea, je ra chjëji nu.
 Ya ró xi'ts'ivi, eñe c'e anxe.

8 Nuc'ua c'o ndixü ixco
 mbedyevi c'ua cja c'e cueva.
 Me mi süvi, me xo mi mäjävi.
 O mëvi c'ua na niji ro ma
 xipjivi c'o discípulo c'o jña c'o
 vi dyärävi. 9 'Ma ndänt'ä ma
 mëvi, cjanu o ñe c'ua e Jesús o
 'ñe chjëji o zenguavi. Nuc'ua
 anguezevi o chëzhivi a jmi,
 o ndüñijömüvi o nda'p'üvi a
 ngua, o ma't'üvi c'ua. 10 E
 Jesús o xipji c'ua c'o ndixü:

—Dya rí süguevi. Mëvi rí
 ma xipjivi c'o mi cjuarmaji ra
 möji a Galilea, je rá chjëjme
 nu.

Lo que contaron los solda- *dos*

11 Nuc'ua 'ma ya vi ma c'o
 ye ndixü, ja nzi c'o tropa
 c'o mi pjörü c'e cueva o
 möji a ma a Jerusalén, o ma
 ngös'üji c'o ndamböcjimi texe
 c'o vi ts'a. 12-13 Nuc'ua c'o
 ndamböcjimi o jmurüji c'ua co
 c'o tita. Nuc'ua 'ma o nguarü
 o ñatsjëji, cjanu o unüji na
 puncjü o merio c'o tropa,
 cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'eji rí xipjiji yo nte
 c'ü o ëjë c'o o discípulo e Jesús
 mi xömü, o 'ñe ndunüji c'ü
 o cuerpo 'ma ya vi zü'c'eji
 t'ijí. 14 Nu 'ma ra mbärã c'e
 gobernador c'ü vi İcjeji, jo rá
 ma jo'tp'ügöjme c'ü. Nguец'ua
 dya rí sügueji, embeji c'o
 tropa.

15 Nuc'ua c'o tropa o nguiji
 c'ua c'o merio. Cjanu o ma
 tsjaji c'ua ja nzi va manda
 c'o ndamböcjimi. O xipjiji c'o
 nte c'ü vi 'ñeje c'o o discípulo
 e Jesús, vi 'ñe ndunüji c'ü
 o cuerpo. Nguец'ua hasta
 yo pa dya, xe mantji cja yo
 menzumü a Israel c'ü o ma
 ngüs'üji c'ü xömü c'ü o cuerpo
 e Jesús.

Jesús comisiona a los *apóstoles*

16 Nuc'ua c'o once discípulo
 cjanu o möji a ma a Galilea
 cja c'e t'eje nu ja ya vi xipjiji
 e Jesús ro möji. 17 Nuc'ua
 'ma o jñandaji e Jesús, cjanu o
 ndüñijömüji o ma't'üji. Pero
 bübü c'o discípulo c'o mi yem-
 beñe mi mamaji:

—Pärã, ¿cjo ri ngue e Jesús
 nu?, mi eñe c'o.

18 Nuc'ua e Jesús o chëzhi
 a jmi anguezeji, o zopjüji o
 xipjiji:

—Nutscö ya nde ch'acügö
 texe poder c'ü na zëzhi a
 jens'e, 'ñe cja ne xoñijömü.
 19 Nguец'ua nu'tsc'eji rí
 möcjeji cja yo nte yo cãrã
 texe cja ne xoñijömü, rí
 xöpüji o jña Mizhocjimi ngue
 c'ua ra 'ñejmezüji. Y 'ma rí
 jichiji cja ndeje, rí ñänbãji o
 tjü Mizhocjimi c'ü mi Tata,
 'ñezgö nu T'izü, 'ñe o Espíritu.
 20 Rí xöpüji yo nte ra tsjaji texe
 c'o ya ró xi'ts'iji. Jñunt'ü in
 mün'c'eji nutscö rí bübü co
 nu'tsc'eji textjo yo cjë, hasta
 'ma ra nguarü ne xoñijömü,
 dya rá jëtsc'iji. Je rga cjanu,
 amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN MARCOS

Juan el Bautista predica en el desierto

¹⁻² Rá xi'tsc'öji ja ga cja e Jesucristo c'ü o T'i Mizhocjimi. Ne historia o mbürü 'ma mi zopjü e Juan c'o nte, c'ua ja nzi va dyopjü mi jinguã e Isaías c'ü mi profeta. O dyopjü a cjava:

Dyärä, ró juajnügö 'na bëzo ra zopjü yo nte ra xipjiji ín jñagö.

Ra ot'ü in xo'ñigue ngue c'ua 'ma rí mague, ya rguí bübü dispuesto yo nte ra dyä'tc'äji.

³ Ri bübü 'na nte c'ü je ra mapjü cja ndajyadü, ra mama a cjava:

“Rí jyëzigueji c'e 'ñiji c'ü na s'o, na ngueje ya ngue ra ëjë c'ü ín Jmugöji c'ü bübü a jens'e”, ra 'ñeñe c'e nte.

⁴ Mi ngueje e Juan c'ü o mapjü a cjanu. O ma cja ndajyadü o ma jichi c'o nte cja ndeje. O zopjüji o xipjiji:

—Ra nzhogü in mü'büji, rí jiji, ngue c'ua Mizhocjimi ra perdonao in nzhubügueji, eñe.

⁵ Texe c'o mi cãrã a Judea 'ñe cja c'e jñiñi a Jerusalén o möji cja c'e ndajyadü o ma dyäräji c'o mi mama e Juan. O mamaji c'o na s'o c'o mi cjaji. Nuc'ua e Juan o jichiji cja c'e ndare c'ü ni chjü a Jordán.

⁶ E Juan mi je'e 'na bitu c'ü vi t'ät'ä o xi o camello, y mi nzünt'ü 'naja xipjadü. Mi sa'a c'o mi nza cja o t'ünxü 'ñe mi si o ôt'apjü ngüjnü. ⁷ O mama a cjava e Juan o xipji c'o nte:

—Ra ëjë 'naja bëzo c'ü me pjëzhi na nojo; nutscö rí menutjogö que na ngueje 'na mbëpji. Bübü o mbëpji c'o o cjava c'ü nu lamu, xäpcäji o correa cja o tñza c'ü nu lamu ga mbös'ü. Nutscö, dya pje pjëtscö rá pjösc'ö a cjanu nu c'ü va ëjë. ⁸ Nutscö rí jichi co ndeje yo nte. Pero nu c'ü cja va ëjë, 'ma rí 'ñench'e in mü'büji angueze, nuc'ü, ra dya'c'üji o Espiritu Mizhocjimi c'ü.

El bautismo de Jesús

⁹ E Jesús ma bübü a Nazaret c'ü tsja a Galilea. O ë 'na nu pa, o mbedye o ma nu ja ma bübü e Juan. E Juan o jichi cja c'e ndare a Jordán. ¹⁰ Nuc'ua e Jesús, 'ma o mbes'e cja c'e ndeje o jñanda c'ua o xogü a jens'e. Xo o jñanda ma sjöbü o Espiritu Mizhocjimi nza cja 'na mbaro, ma ë ndägä a xes'e angueze. ¹¹ O dyäräji c'ua 'naja c'ü o ña a jens'e o mama:

—Ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö, me rí s'iyats'ü, me rí mä'c'ägö.

Tentación de Jesús

¹² Nuc'ua o Espiritu Mizhocjimi o ndäjä e Jesús, o ma cja 'na ndajyadü. ¹³ O mezhe nu cuarenta pa'a. Mi cãrã nu, c'o animal c'o na sate. Xo mi bübü nu, e Satanás nu c'ü dya jo; mi xipji e Jesús c'ü ro tsja c'o na s'o. Nuc'ua o ë c'ua c'o o anxe

Mizhocjimi, o ě mbös'üji e Jesús.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ 'Ma o ngot'üji e Juan a pjörü, nuc'ua e Jesús o nzhogü o ma cja c'e xoñijö mü a Galilea. Mi zopjü o jña Mizhocjimi c'o nte, mi xipjiji ja rvá sö ro 'ñemeji libre cja c'o na s'o. ¹⁵ Mi xipjiji:

—Ya zädä yo pa, ya ngue ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi. Tsjapüji ra nzhogü in mü'bügueji, 'ñejmeji o jña Mizhocjimi.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶ 'Na nu pa, mi nzhodü e Jesús a jmi c'e zapjü a Galilea. O jñanda c'ua yeje bëzo c'o ma pät'ä o t'ös'üvi cja c'e zapjü. C'o bëzo mi cjuarma c'o. 'Naja c'ü mi chjü Simón. C'ü 'naja mi chjü Andrés. Anguezevi mi mbajmövi. ¹⁷ Cjanu o mama c'ua e Jesús o xipjivi:

—Nu'tsc'evi in mbajmövi dya. Pero chjünt'üvi in xütcjö, rá jí'ts'ivi rí zopjüvi yo nte ngue c'ua anguezeji xo ra ndünt'üji in xütjügö, embevi.

¹⁸ Jo ni zogüvi c'ua c'o o t'ös'üvi, cjanu o ndünt'üvi c'ua o xütjü e Jesús.

¹⁹ Xe möji a ma xo'ñi. E Jesús o jñanda c'ua xe yeje bëzo c'o xo mi cjuarmavi. 'Naja c'ü mi chjü Jacobo. Nu c'ü nu cjuarma mi chjü Juan. Mi ngue o t'ivi e Zebedeo. Ma cäji cja 'na bü; ma jocüji c'o o t'ös'üji. ²⁰ E Jesús o ma't'ü c'ua c'o yeje cjuarma. O jyézivi c'ua c'ü nu tatavi cja

c'e bü co c'o mbëpji. Nuc'ua o ndünt'üvi a xütjü e Jesús.

Un hombre que tenía un espíritu malo

²¹ O möji c'ua a Capernaum. Nuc'ua nu pa c'ü söyaji, e Jesús o cjogü a mbo cja o nitsjimi anguezeji. Je mi xöpü c'o nte nu. ²² C'o nte me mi dyönütsjëji na ngueje mi ña e Jesús c'o jña c'o vi unü Mizhocjimi. Mi mamaji: “Nu ne bëzo nu, nandyo ga xöcüji. Maco, dya xöcüji c'ua ja nzi ga cja c'o xöpü o ley Mizhocjimi”, mi eñeji. ²³ O cjogü c'ua a mbo cja c'e nitsjimi 'naja bëzo c'ü mi o'o o mü'bü 'naja demonio. O mapjü c'e bëzo o mama:

²⁴ —Nu'tsc'e Jesús in menzumü a Nazaret, ¿pje in pë's'i c'ü rí ñu co nutscöjme? ¿Cjo vi 'ñecje rí tsjacü rá ma sufridogöjme? Nutscö rí pã'c'ã. Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi, dya bübüts'ü c'o na s'o.

²⁵ E Jesús o huënch'i c'ua c'e demonio o xipji:

—Tso't'ü in te. Pedye cja ne bëzo.

²⁶ Nuc'ua c'e demonio o mapjü na jens'e, o tsjapü o nügü c'e bëzo. O mbedye c'ua cja c'e bëzo. ²⁷ Me co nguijñi c'ua c'o nte, mi pötma dyönüji o mamaji:

—¿Pärã, pje ne ra mama nu cja'a ne bëzo? Xipji yo demonio ra mbedye, y pedye yo, o 'ñeñeji.

²⁸ Nguec'ua dya mezhe c'ua, me mi nántji e Jesús texe cja c'o jñiñi c'o tsja a Galilea.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

²⁹ Nuc'ua e Jesús o mbedye cja c'e nitsjimi co e Simón 'ñe e Andrés 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan. Cjanu o möji cja o ngumü e Simón 'ñe e Andrés. ³⁰ C'ü nu to'o e Simón mi orü cja ngama; nuc'ü, mi sö o pa'a c'ü. O xipjiji c'ua e Jesús mi sö'dyë c'e ndixü. ³¹ Cjanu o ma c'ua nu ja mi orü c'e ndixü. O pënchp'i o dyë'ë, o xos'ü nu ja mi orü. O c'ueñe c'ua c'e pa'a. Nuc'ua c'e ndixü o dyät'ä c'ua jñõnü, cjanu o 'huiñiji.

Jesús sana a muchos enfermos

³² Nuc'ua 'ma ya vi nguibi e jyarü, o sinpiji e Jesús texe c'o mi sö'dyë 'ñe c'o mi bübü demonio cja o mü'bü. ³³ Texe c'o mejñiñi o jmurüji a jmi cja c'e ngumü. ³⁴ E Jesús o jocü na puncjü c'o mi sö'dyë. Xo o pjongü na puncjü o demonio cja o mü'bü yo nte. Dya mi jëzi ra ñaji, na ngueje mi pãrãji pje mi pjëzhi e Jesús.

Jesús predica en Galilea

³⁵ Nuc'ua c'ü xõrü ts'i vi nanga e Jesús. Xe mi xõmütjo. O mbedye cja c'e ngumü. O ma cja 'na ndajyadü, mi ötü Mizhocjimi nu. ³⁶ E Simón 'ñe c'o mi joji angueze o ma jyodüji e Jesús. ³⁷ 'Ma o chõt'üji o xipjiji:

—Texe yo nte me jonc'üji, o 'ñeñeji.

³⁸ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Möjö cja yo jñiñi yo bëxtjo, ngue c'ua xo rá zopjü

yo nte yo cãrã, rá xipjiji o jña Mizhocjimi. Na ngueje ngueje yo rvá ëcjö yo.

³⁹ O ma c'ua cja c'o dyaja jñiñi c'o tsja a Galilea, mi zopjüji cja c'o o nitsjimiji 'ñe mi pjongü o demonio.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰ O ëjë c'ua 'naja bëzo c'ü mi sö o lepra. O ndüñijõmü a jmi e Jesús, o dyötü ro jopcü. O xipji:

—Nu 'ma in ne'e, ra sö rí jocüzü ne lepra.

⁴¹ E Jesús o juentse c'ua c'e bëzo. Cjanu o c'uana c'ua o dyë o ndörü c'e bëzo, o xipji:

—Rí negö ra jogüts'ü, eñe.

⁴² Jo ni c'ueñe c'ua c'e lepra c'ü mi sö c'e bëzo. O jogü c'ua. ⁴³ E Jesús o 'ñezhe c'ua, o xipji:

⁴⁴ —Pjötüpüque ngüenda c'ü dya cjó rí ma xipjigue ja va jogüts'ü. C'ü rí tsja, rí ma cja c'e mböcjimi rí ma jizhitsjë c'ü ya jogüts'ü. Cja rrĩ unügue c'ua, c'ua ja nzi va manda e Moisés. Nuc'ua ra mbãrã yo nte c'ü ya jogüts'ü, eñe.

⁴⁵ O mbedye c'ua c'e bëzo. Zö vi xipji e Jesús c'ü dya cjó ro xipji, pero xenda o mama c'ü mi cja e Jesús. Nguec'ua e Jesús dya cja mi sö ro zät'ä cja 'na jñiñi na ngueje texe c'o nte ya mi pãrãji angueze. Nguec'ua je mi bübü nu ja dya cjó mi ndeñe. C'o nte c'o ja nde mi 'ñeje mi sät'ãji nu ja mi bübü e Jesús.

2

Jesús sana a un paralítico

1 'Ma ya vi cjogü ja nzi pa, e Jesús o nzhogü a Capernaum. O dyäräji c'ua mi mama c'o nte, ya vi zät'ä e Jesús nu cja c'e ngumü nu ja mi oxü. 2 O jmurü c'ua na puncjü nte nu ja mi bübü angueze. Me mi nzhüji, dya cja mi sö ro cjogüji cja ngoxtji. E Jesús ma zopjü c'o nte o jña Mizhocjimi. 3 Nuc'ua o ëjë nziyo bëzo c'o ma tuns'ü 'naja bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñömü. Ma sinpiji e Jesús. 4 Pero dya sö ja rvá tsjocüji cja o jmi e Jesús, na ngueje me mi nzhüji nu cja c'e ngumü. O ndes'ejji c'ua a xes'e cja c'e ngumü. O xä's'äji c'ua c'e techo, cjanu o sjö'büji c'e bëzo co texe c'ü mi os'ü. 5 E Jesús o unü ngüenda, c'o bëzo ya vi 'ñejmeji c'ü ro tsja angueze, ro jocü c'e bëzo. O mama c'ua e Jesús o xipji c'e bëzo:

—Nu'tsc'e sē, ró perdonao'ts'ü in nzhubügue, eñe.

6 Xo mi junrü nu, ja nzi c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. O nguijñiji o dyönütsjēji a cjava: 7 “¿Jenga ña a cjanu ne bëzo nu ngueje Jesús? Chjëntjovi c'ü o zadü Mizhocjimi nu. Maco dya cjó sö cjó ra perdonao nzhübü; nguextjo Mizhocjimi c'ü sö.” 8 Exmi pärätjo e Jesús c'o mi cjiñi anguezeji, nguec'ua o xipji c'ua:

—¿Jenga in cjiñiji a cjanu cja in mü'büji? 9 Ró xipji ne bëzo nu dya sö ra 'ñömü: “Ró perdonao'ts'ü in nzhubügue.” Xo sö rá xipjigö ne bëzo: “Rí ñanga, rí chuns'ü yo in pjžhī, ma in nzungue.” ¿Ja

ngue c'ü xenda na s'ēzhi c'ü ra zädä? 10 Rvá ëcjö cja Mizhocjimi, rí negö rí pärägueji sö rá perdonao'gö yo nzhübü, nguec'ua dyäräji dya c'ü rá xipji ne bëzo.

O xipji c'ua:

11 —Rí ñanga, chuns'ü nu in pjinguā nu in pjžhī, ma'a in nzumü, embe.

12 O nanga c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñömü; o nduns'ü o pjinguā c'ü mi pjžhī, cjanu o ma o ngumü. Texeji o jñandaji 'ma o nanga c'e bëzo. Me go pizhiji go mamaji:

—Me na nojo Mizhocjimi. Nudya ró jandaji yo nunca rmí jandaji.

Jesús llama a Leví

13 E Jesús o ma na yeje a ñünü c'e zapjü a Galilea. Me mi jmurü c'o nte nu ja mi bübü. E Jesús o xöpüji c'ua. 14 O mbedye c'ua nu, e Jesús; o jñanda e Leví c'ü nu t'i e Alfeo. Je mi junrü nu ja mi cobra o contribución. E Jesús o xipji c'ua:

—Chjünt'ü in xütjügö.

Cjanu o böbü c'ua e Leví, o ndünt'ü a xütjü e Jesús.

15 'Na nu pa 'ma mi si xēdyi e Jesús cja o ngumü e Leví, mi cārā na puncjü c'o mi cobra o contribución 'ñe c'o nte c'o mi xiji na s'o na ngueje dya mi süpüji o ley c'o menzumü a Israel. 'Natjo c'ua mi siji xēdyi co e Jesús 'ñe c'o o discípulo. Na ngueje na puncjü c'o mi tjünt'ü a xütjü e Jesús. 16 Mi cārā o fariseo c'o mi xöpü o ley c'o menzumü a Israel. O jñandaji 'natjo c'ua ma siji

xëdyi e Jesús 'ñe c'o mi cobra contribución 'ñe c'o dya mi sÿpü o leyji. Nguec'ua o xipjiji c'ua c'o o discipulo e Jesús:

—¿Jenga nin xöpütegueji 'natjo c'ua siji o xëdyi yo cobra o contribución 'ñejyo dyaja yo na s'o'o?, eñe c'o fariseo.

17 E Jesús o dyärä c'o vi mama c'o fariseo, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nu c'o dya sö'dyë, dya ni jyodü o médico c'o. C'o ni jyodü o médico ngueje c'o sö'dyë. Je xo ga cjatjonu, dya ngue c'o mama cja na jo, c'ü rvá ã rá xipji ra nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi; ngue c'o pãrã tÿ o nzhübü c'ü rvá ã rá xipji ra nzhogü o mü'büji.

Le preguntan a Jesús sobre el ayuno

18 Mi mbempje c'o o discipulo e Juan 'ñe c'o fariseo. Nuc'ua o ëjë ja nzi nte nu ja mi bübü e Jesús, o xipjiji:

—C'o o discipulo e Juan me mbempje c'o; me ötüji Mizhocjimi. Je xo ga cjatjonu c'o o discipulo c'o fariseo. Maco yo in discipulogue siji o xëdyi 'ma mbempje c'o dyaja.

19 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Ma ra chjüntü 'naja së, 'ma dya be cjuarü c'e chjüntü, ¿cjo ra ne ra mbempje c'o o dyoji? 'Ma ndänt'ä xe bübüjtjo c'e së a nde anguezeji, dya ra mbempjeji. 20 Pero ra zädä c'o pa 'ma ra zinbiji c'e së. Nuc'ua cja ra mbempjeji 'ma.

21 O sido o ña e Jesús o xipjiji c'ü 'na jña:

—'Ma cjó c'o cãjã 'naja zëbitu c'ü ya xüt'ü, dya ra mbä't'ä c'ua co 'naja bitu c'ü cja dadyo. 'Ma rga cjanu, ra ñungü c'e bitu c'ü cja dadyo; xenda ra xüt'ü c'ua c'e zëbitu. 22 Dya cjó xo xich'i o òt'apjü cja zëvota, na ngueje ro xüt'ü c'o zëvota, ro pjödü c'e t'apjü. O òt'apjü je xich'iji cja vota c'o cja dadyo, eñe.

Los discípulos recogen trigo en el día de descanso

23 'Na nu pa 'ma mi söya c'o menzumü a Israel, e Jesús 'ñe c'o o discipulo o cjogüji c'ua ja mi cja o ndëxü. C'o discipulo mi tücüji o ñirëxü, mi tjö't'ü co o dyëji, jo rron zaji. 24 Nuc'ua c'o fariseo o xipjiji e Jesús, o mamaji:

—Jñanda yo in discipulogue, na tücüji yo ñirëxü, maco mama c'ü o ley Mizhocjimi c'ü dya sö rá cjaji a cjanu yo pa yo rí söyaji.

25 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'ëji ya i xörügueji nu c'ü o tsja e David 'ñe c'o mi dyoji, 'ma ya mi sant'aji. 26 O cjogü e David cja o ngümü Mizhocjimi nu ja ma sjü. Nuc'ua e David 'ñe c'o mi dyoji o ziji c'o tjömëch'i c'o mi jÿsp'üji Mizhocjimi nu. O tsjaji 'ma mi mero ndamböcjimi e Abiatar. Maco mama c'e ley c'ü dya cjó sö cjó ro zi c'o; nguextjo mböcjimi c'o sö ro zi c'o. Pero e David o zi; xo o unü o zi c'o mi dyoji angueze.

27 O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Mizhocjimi ot'ü o dyät'ä yo nte; cjanu o dyät'ä c'e pa c'ü ra söya yo nte. O tsja a cjanu ngue c'ua ra mbös'ü yo nte. Dya ot'ü o dyät'ä nu pa c'ü rí söyaji cja o dyät'ä c'ua yo nte ngue c'ua rvá züpüji c'e pa. ²⁸ Nutscö rvá êcjö cja Mizhocjimi. Nguextjozgo sö rá mangö ja rguí súpüji yo pa yo rí söyaji, embeji c'o fariseo.

3

El hombre de la mano seca

¹ Nuc'ua e Jesús o ma na yeje cja c'ü o nitsjimi anguezeji. Mi bübü nu 'naja bëzo c'ü mi dyot'ü o dyë. ² Xo mi cãrã nu, c'o nte c'o mi jodü ja rvá ngöt'üji e Jesús cja c'o pje mi pjëzhi. Nguéc'ua me mi jandaji e Jesús, mi nuji cjo ro jocü o nte c'e pa c'ü mi söyaji. ³ Nuc'ua e Jesús o xipji c'e bëzo c'ü mi dyot'ü o dyë:

—Xä'dägue a 'ñecjua.

⁴ Nuc'ua e Jesús o tsja t'önü o xipji c'o nte:

—¿Ja ngue c'ü mama c'ü ín leygöji rá cjaji yo pa yo rí söyaji? ¿Cjo je mama a cjanu c'e ley rá cjaji c'o na jo o rá cjaji c'o na s'o? ¿Cjo je mama a cjanu c'e ley rá pjös'üji yo ín minteji ngue c'ua dya ra ndüji, o rá pöt't'üji?, eñe.

C'o nte dya pje o ndünrü c'o. O ngo't'ü o neji. ⁵ E Jesús o nguinch'i na jo c'o nte. Mi üdü c'ü, pero mi juentseji. Me mi cijjñi e Jesús na ngueje me ma me o mü'büji. Cjanu o xipji c'e bëzo:

—C'uana in dyë.

Cjanu o c'uana c'ua o dyë; o jogü c'ua. ⁶ Pero c'o fariseo o mbedyeji cja c'e nitsjimi. O ma ñaji c'ua co nu c'o mi tjünt'ü a xütjü e Herodes. Mi jodüji ja rvá mböt't'üji e Jesús.

Mucha gente a la orilla del lago

⁷ E Jesús 'ñe c'o o discípulo o möji c'ua cja c'e zapjü a Galilea. Na puncjü nte c'o o ndünt'ü c'ua a xütjü. Mi menzumüji a Galilea. ⁸ 'Ma o dyäräji c'o mi cja e Jesús, xo o êjë na puncjü nte c'o mi menzumü a Judea, 'ñe a Jerusalén, 'ñe a Idumea, 'ñe c'o mi menzumü a 'nanguarü a Jordán. Xo o êjë c'o mi menzumü texe a ma a Tiro 'ñe a Sidón. O ê nuji e Jesús. ⁹ Me ma pizhi c'o nte c'o ma êjë. E Jesús o xipji c'o o discípulo ro xöpcüji 'naja bü ngue c'ua dya ro s'is'iji. ¹⁰ Na ngueje na puncjü c'o ya vi jocü. Nguéc'ua texe c'o mi sö'dyë me mi chütüji, mi ne ro zät'äji cja o jmi e Jesús, ro ndörüji. ¹¹ Nu c'o demonio 'ma o jñandaji e Jesús, o ndüñijömüji a jmi angueze. Mi mapjüji mi mamaji:

—Nguet'sc'e o T'its'ü Mizhocjimi.

¹² E Jesús o huënc'h'iji o xipjiji c'ua c'ü dya cjo ro ma ngös'üji c'ü pje mi pjëzhi angueze.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹³ Nuc'ua, o ma e Jesús cja 'na t'eje. O zojnü c'ua c'o bëzo c'o mi ne angueze. O möji nu ja mi bübü angueze. ¹⁴ Cjanu

o 'ñeme c'ua doce c'o ro dyoji angueze. O xipjiji:

—Ró emp'egöji rí ma zopjügueji yo nte ín jñagö. ¹⁵ Xo rí da'c'üji rí mandaji ngue c'ua rí jocüji c'o sô'dyë, y rí pjongüji o demonio, embeji c'o.

¹⁶ Nuyo, ngue o tjü'ü c'o doce discípulo c'o o 'ñeme e Jesús: e Simón c'ü xo o jñusp'ü Pedro; ¹⁷ ñe e Jacobo ñe e Juan c'ü nu cjuarma; o t'ivi e Zebedeo. E Jesús o jñusp'üvi c'ü 'naja o tjüvi Boanerges. C'e tjü'ü ne ra mama ngue bëzo c'ü na zëzhi nza cja 'ma yürü e dyebe. ¹⁸ Xo o 'ñeme e Andrés ñe e Felipe ñe e Bartolomé ñe e Mateo ñe e Tomás ñe e Jacobo c'ü nu t'i e Alfeo. Xo o 'ñeme e Tadeo ñe e Simón c'ü mi revolucionario. ¹⁹ Xo o 'ñeme e Judas Iscariote, nu c'ü ro nzhö e Jesús.

Acusan a Jesús de tener el poder del demonio

Nuc'ua e Jesús ñe c'o o discípulo o cjogüji a mbo cja 'naja ngumü. ²⁰ O ëjë c'ua na yeje me na puncjü nte. Nguec'ua e Jesús ñe c'o o discípulo dya mi sô ro ziji xëdyi. ²¹ Mi cãrã c'o nte c'o mi mama c'ü ya mi loco e Jesús. Nu c'ü nu mamá e Jesús ñe c'o o cjuarma, 'ma o dyärãji c'ü mi mama c'o nte, o möji c'ua, ngue c'ua ro ma sijiji e Jesús.

²² Vi 'ñeje a Jerusalén c'o mi xöpü o ley yo menzumü a Israel. Mi mamaji:

—Bübü demonio cja o mü'bü ne Jesús. Nguetsjë e Satanás c'ü dya jo c'ü pjös'ü

ne bëzo, nguec'ua pjongü o demonio.

²³ E Jesús o ma't'ü c'ua c'o nte o xipjiji jña c'ü ro mbãrãji pje mi mama angueze. O mama e Jesús:

—¿Ja rgá sô e Satanás ra pjongü o demonio? Maco nguetsjë o mbëpji. ²⁴ Cja 'na ndajñiñi c'ü ra chütsjëji, ra chjorü 'ma c'o ri cãrã nu. ²⁵ Cja 'na ngumü, 'ma ra pötca chütsjë c'o ri cãrã nu, ra chjorüji 'ma. ²⁶ Xo nzitjo e Satanás 'ma ro pjongü c'o demonio, xo ro chütsjëji. 'Ma rva cjanu, ¿ja xe rvá sô ro manda 'ma c'ü?

²⁷ 'Dya cjó sô ra cjogü cja o ngumü 'naja bëzo c'ü me na zëzhi, cja rron jñünbü c'o ri pë's'i, 'ma dya ot'ü ra jyü'tp'ü o dyë c'e bëzo c'ü na zëzhi. Nguec'ua ra sô ra pönbü 'ma texe c'o ri pë's'i cja o ngumü.

²⁸ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Rí xi'ts'iji, texe c'o na s'o c'o cja'a yo nte ra sô ra perdonaoji. Xo texe c'o me xipji na s'o jña, Mizhocjimi xo ra sô ra perdonaoji. ²⁹ Pero c'o ra zadü o Espíritu Mizhocjimi ra mamaji o bëpji o Espíritu Mizhocjimi ngueje o bëpji c'ü dya jo, nuc'o, dya ra perdonaoji. Nuc'o, tû o nzhubü c'ü dya ra perdonao Mizhocjimi.

³⁰ O mama a cjanu e Jesús na ngueje mi cãrã c'o o mama: “Bübü demonio cja o mü'bü e Jesús.”

La madre y los hermanos de Jesús

³¹ O säjä c'ua c'ü nu mamá e Jesús, cja na 'ñeje c'o o cjuarma e Jesús. Mi böbütjoji a tji. O ndäjäji c'ua c'ü ro ma xipji e Jesús ro mbedye ro ë ñaji. ³² Nu ja mi bübü e Jesús mi junrü na puncjü o nte. O mama c'ua c'o nte o xipjiji e Jesús:

—Nin mamá 'ñe c'o nin cjuarma cārāji a tji, neji c'ü rí ñaji.

³³ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'o nte:

—¿Cjó ngueje mi mamágö 'ñe mi cjuarmagö?

³⁴ O jñanda c'ua c'o 'natjo c'ua mi junrüji. O mama:

—Je bübü va yo ngueje mi mamágö 'ñe mi cjuarmagö. ³⁵ Na ngueje texe c'o ra tsja c'ua ja ga ne'e Mizhocjimi, nuc'o, ngueje mi cjuarmagö c'o, 'ñe mi cjügö c'o, 'ñe mi mamágö.

4

El ejemplo del sembrador

¹ E Jesús o ma na yeje cja c'e zapjü a Galilea. Mi xöpü c'o nte nu. Cjanu o jmurü na puncjü nte nu ja mi bübü angueze. Nuc'ua e Jesús o dat'ü cja 'na bü'ü; je o mimi nu. C'e bü mi bübü cja ndeje. Texe c'o nte mi böbütjoji a ñünü cja c'e ndeje. ² Nuc'ua e Jesús o xipjiji na puncjü jña c'o mi ngue ejemplo. O xipjiji a cjava:

³ —Dyäräji c'ü rá xi'ts'iji: 'Na mbonzhëxü o mbedye o ma mbodü o ndëxü. ⁴ Nuc'ua 'ma ya ma podü, bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo cja

'ñiji nu ja mi cjogü o nte. O ëjë c'ua c'o s'ü o mbëchiji c'o ts'indëxü. ⁵ Bübü o ts'indëxü c'o je zobütjo cja o mborojö nu ja dya ma pizhi o jömü. Dya mezhe va mbes'e, na ngueje dya mi jäs'ä na puncjü jömü. ⁶ Nuc'ua 'ma o mbes'e e jyarü, o banü c'o ndëxü o dyot'üji. Na ngueje dya vi mbeje o dyüji. ⁷ Bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o ndöbidi. 'Natjo c'ua va mbes'eji. Ndajme o nocü c'o bidyi, nguec'ua dya jyëzi ro nocü c'o ndëxü. Nguec'ua dya nguiji. ⁸ Bübü o ts'indëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo jömü. Nuc'o, o nocü, o jogü na jo. Nzi 'na c'o ndëxü c'o o mbes'e, bübü c'o o unü treinta ts'indëxü. Dyaja c'o o unü sesenta; dyaja c'o o unü 'na ciento.

⁹ 'Ma o nguarü o xipjiji a cjanu o mama c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'eji bübü in tsögueji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

El propósito de los ejemplos

¹⁰ Nuc'ua 'ma ya mi bübütsjë e Jesús, o ëjë c'o doce discípulo, cja na 'ñeje ja nzi c'o dyaja nte c'o vi dyärä c'o o mama e Jesús. O ë dyönüji e Jesús o mamaji:

—¿Pje ne ra mama yo jña yo j xitsijme?

¹¹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji o dya'c'üji Mizhocjimi rí päräji c'ü dya mi pärä c'o nte 'ma ot'ü; o dya'c'üji rí päräji c'ua ja ga manda Mizhocjimi. Yo dyaja

nte, rí xipjigö o ejemplo yo.
 12 Ngue c'ua zö ra jñandaji y ra dyäräji, pero dya ra mbäräji pje ne ra mama yo jña. Na ngueje 'ma ro zo o mü'büji, ro nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Nuc'ua Mizhocjimi ro perdonao o nzhubüji.

Jesús explica el ejemplo del sembrador

13 Nuc'ua e Jesús xe o xipjiji:

—¿Cjo dya in pārāgueji pje ne ra mama yo jña yo cja ró xi'ts'iji? ¿Ja rgá sö rí pārāgueji pje ne ra mama yo dyaja ejemplo yo rá xi'ts'iji?

14 Nu c'o jña c'o ró xi'ts'iji je a cjava c'o: Nu c'ü podü o ts'indëxü chjëntjovi nu c'ü zopjü o jña Mizhocjimi yo nte. Nu c'o ts'indëxü ngueje o jña Mizhocjimi c'o.

15 O ndëxü c'o o zobütjo cja 'ñiji, chjëntjovi c'o nte c'o ärä o jña Mizhocjimi, nuc'ua va ëjë e Satanás c'ü dya jo, va ë jünbü c'o jña c'o bübü cja o mü'büji.

16 C'o ndëxü c'o o zobütjo cja mborajo, ngueje c'o ärä o jña Mizhocjimi, nuc'ua me mäjä ga 'ñejme c'o.

17 Pero dya si'ch'i cja o mü'büji c'o jña. Nuc'ua 'ma ra ëjë c'ü ra sufridoji 'ñe ra nuji na ü na ngue c'ü ni 'ñejmeji c'o jña, nuc'ua exta tögüji, dya cja ra sidoji.

18 Nu c'o ts'indëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o ndö o bidyi, ngue c'o ärä o jña Mizhocjimi.

19 Pero me mbeñeji c'o o bëpjiji, 'ñe me jodüji ja rgá ndöjöji na puncjü o ch'opjü, 'ñe me mápäji yo bübü cja ne xoñijöümü; cjaji c'o

netsjëji. Nguec'ua dya cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.

20 C'o ndëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo jöümü ngue c'o nte c'o ärä o jña Mizhocjimi. Nuc'o, ejme co texe o mü'bü c'o. Nguec'ua cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Chjëntjovi c'o ndëxü c'o me xo jogü na jo. Bübü c'o o unü treinta ts'indëxü; dyaja c'o o unü sesenta; dyaja c'o o unü 'na ciento.

El ejemplo de la lámpara

21 Sido o ña e Jesús o xipjiji:

—'Ma tjütüji 'na sivi, dya co'büji co 'naja cja. Dya xo emeji a mbo cja 'na ngama. Je ë's'ëji nu ja na ts'ijens'e, ngue c'ua ra jñandaji.

22 C'ua ja ga cja c'o, je xo ga cjatjonu in jñagö. Zö dya pārā dya yo nte, pje ne ra mama in jñagö, pero ra zädä 'ma ra mbäräji. Zö bübü o jña c'o dya mi pārāji 'ma ot'ü, pero ra xogü o ndö yo nte, ra unüji ngüenda ja ga cja.

23 Nu'tsc'ëji bübü in tsögueji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

24 Xo o mama e Jesús o xipjiji:

—Rí dyätäji na jo yo o jña Mizhocjimi yo in äräji; ra dya c'üji mas rí pārāji.

25 'Ma rí unnc'ëji na jo ngüenda yo jña, Mizhocjimi ra dya c'üji xenda rí tendiogüejiji yo. Zö in cjiññiji c'ü ya i pārāji 'na jña, pero 'ma dya rí unüji ngüenda, ra jñünnc'üji 'ma c'ü ts'iquë c'ü ya in pārāji.

El ejemplo de la semilla que crece

26 Xe o ña e Jesús o mama:

—C'ü ni manda Mizhocjimi chjëntjovi nza cja 'na bëzo c'ü podü o ndëxü cja o juajma. ²⁷ 'Ma xömü ijï c'e bëzo. 'Ma ya ra jyas'ü, ra nanga ra ma pëpji. Nu c'o ndëxü c'o o mbodü nocü c'o. Pero dya pârâ c'e bëzo ja ga mbes'e c'o, ni ri ngueje ja ga te'e c'o. ²⁸ Ngue e jömü c'ü je cjpä ra te'e c'o ndëxü, 'ñe ra ngui'iji. Ot'ü ra mbes'e, nuc'ua ra nocü, cja rron c'os'ü o ngu'i'iji. Nuc'ua ya ra ngui' o ndëxü. ²⁹ Nuc'ua 'ma ya ra jogüji ya ra ndagüji c'ua, na ngueje ya ni dyot'üji.

El ejemplo de la semilla de mostaza

³⁰ Xe o ña e Jesús o xipjiji:

—Rá xi'ts'iji pje nza cja c'ü ni manda Mizhocjimi. ³¹ C'ü ni manda Mizhocjimi, chjëntjovi nza cja 'na ndömortasa c'ü o jñü 'na bëzo, cjanu o ma ndujmü. O ndömortasa xenda ts'iquë cja yo dyaja ndöpjindyö. ³² Pero 'ma ra nocü, xenda na nojo yo, que na ngueje yo pje nde ma c'ajna, na ndã'ã yo. Nguec'ua ga ëjë yo s'ü ga dyät'äji o t'oxüji nu.

El uso que Jesús hacía de los ejemplos

³³ Na puncjü ejemplo c'o mi mama e Jesús ma xipji c'o nte o jña angueze. O xipjiji texe yo jña yo mi sö ro tendioji. ³⁴ Dya zopjüji ne ri 'naja jña c'ü dya ro jyëntspiji 'na ejemplo. Pero o xipji na jo c'o o discípulo ja cja. O xipjiji 'ma mi cãrãtsjëji.

Jesús calma el viento y las olas

³⁵ Nuc'ua c'ü nzhã'ä c'e pa'a c'ü, o mama e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Möjö je rá pes'ejï 'nanguarü a manu cja ne zapjü, eñe.

³⁶ O 'ñezheji c'ua c'o nte. O dat'ü e Jesús cja 'na bü. C'o o discípulo xo o dat'üji nu, o möji e Jesús. Mi jãrä nu, ja xe nzi o ts'ibü'ü c'o xo dat'ü c'o nte, xo möji e Jesús. ³⁷ Jo ni vü'ü c'ua 'na ndajma c'ü me ma zëzhi. Me mi pjõ's'ü c'e ndeje ma mbo'o c'e bü'ü. Mi cijjñiji ro nizhi ndeje c'e bü'ü. ³⁸ E Jesús je mi orü cja o squina c'e bü'ü. Ma ijï. Mi jü's'ü o ñi cja 'na almada. C'o o discípulo o zopjüji c'ua e Jesús. O xipjiji:

—Nu'tsc'e xöpüte, ñanga. ¿Cjo dya in juentsquegøjme? 'Na rá tügøjme.

³⁹ O nanga c'ua e Jesús. O huënc'h'i c'e ndajma. O xipji c'e ndeje:

—Söya, juemegue.

Cjanu o böbü c'ua c'e ndajma; c'o ndeje, dya cja mi pjõ's'ü. ⁴⁰ Nuc'ua o mama e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Nu'tsc'ejï, ¿jenga in sÿji? ¿Cjo dya in ejmezügöji rí pjõ'c'ügöji?

⁴¹ C'o discípulo me mi sÿji, mi pötma mamaji:

—¿Pãrä, pje pjëzhi ne Jesús? Maco manda ra böbü e ndajma 'ñe yo ndeje, y nujyo, ätäji nu.

5

El hombre endemoniado de Gadara

1 O zät'äji c'ua a Gadara c'ü bübü a 'nanguarü c'e zapjü a Galilea. 2 'Ma ya vi mbes'e e Jesús cja c'e bü, o ëjë c'ua 'na bëzo c'ü je vi 'ñeje cja panteón cja campo santo. O ë chjëvi e Jesús. 3 Nu c'e bëzo, mi bübü demonio cja o mü'bü. Dya cja mi bübü cja ngumü c'e bëzo; ya je mi bübü cja panteón cja campo santo. Dya cja mi sö ro ndün't'üji co cadena. 4 Na ngueje ya ma puncjü vi ndün'tp'üji o dyë 'ñe o ngua co cadena. Nu c'e bëzo mi c'üdütjo c'o cadena. Dya mi sö ro zürüji. 5 Xõmü ndempa mi nzhodü c'e bëzo cja t'eje 'ñe cja campo santo. Mi mapjü. Xo mi jüntsjë o ndojo cja rron dyodütsjë o ts'ingue. 6 Nuc'ua c'e bëzo o jñanda e Jesús 'ma ma ëjë na jë. O cjuañi c'ua c'e bëzo. 'Ma o zät'ä a jmi e Jesús, cjanu o ndüñijõmü nu. 7 O mapjü na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e Jesús, o T'its'ü Mizhocjimi a jens'e, ¿pje in pë'sc'ü rí ñugue co nutscó? Rí ö'tc'ügö, dya rí tsjacügö rá ma sufrido.

8 O mama a cjanu na ngueje e Jesús o mama:

—Nu'tsc'e demonio, pedyegue cja ne bëzo.

9 E Jesús o dyönü c'ua c'e demonio:

—¿Pje ni chjütsc'e?

Cjanu o ndünrü c'ua:

—Ni chjüzü Legión na ngueje na puncjüzüjme, eñe.

10 C'e demonio c'ü mi chjü Legión mi ötü na puncjü e Jesús c'ü dya ro manda c'o demonio ro mbedyeji cja c'e xoñijõmü. 11 Mi cãrã na

puncjü o cuchi cja c'e t'eje ma ñõnüji. 12 Nuc'ua c'o demonio o dyötüji e Jesús o xipjiji:

—Chäcjøjme nu cja yo cuchi ngue c'ua je rá quich'igøjme nu.

13 Nuc'ua e Jesús o jyëzi c'ua c'o demonio ro möji nu cja c'o cuchi. O mbedye c'ua c'o demonio cja o mü'bü c'e bëzo. Je ma nguich'iji c'ua cja c'o cuchi. Nuc'ua texe c'o cuchi cjanu o zöbuji cja c'e dyä'ä, o ma jyäji nu cja c'e ndeje. O tsjünt'üji nu. C'o cuchi mi sö yeje mil c'o.

14 O cjuañi c'ua nu c'o mi c'as'ü c'o cuchi. O ma cõxteji cja c'e jñiñi 'ñe texetjo c'ua ja mi cjogüji. O mbedye c'ua c'o nte cja c'e jñiñi, o ma nuji pje na mbëjë c'o vi ts'a. 15 O zät'äji c'ua ja mi bübü e Jesús, o chöt'üji nu c'e bëzo c'ü vi mbedye c'o demonio. Mi junrü c'e bëzo, ya mi je'e o bitu, ya vi ndümbeñe. O züji c'ua. 16 O ña c'ua c'o nte c'o vi jñanda, o xipjiji c'o ma säjä ja va tsja e Jesús va pjongü c'o demonio c'o mi bübü o mü'bü c'e bëzo. Nde xipjiji ja va ma nguich'i c'o demonio cja c'o cuchi. 17 Nuc'ua c'o nte ya mbürü o dyötüji e Jesús ro mbedye nu ja je mi jnorü o xoñijõmü anguezeji.

18 O dat'ü c'ua e Jesús cja c'e bü. Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi pjombgü demonio cja o mü'bü mi ötü e Jesús c'ü ro mëvi. 19 Pero e Jesús dya jyëzi ro mëvi, o xipji:

—Nzhogü, ma in nzungue. Rí xipji c'o in dyocjeji texe c'ua ja va juen'tsc'e

Mizhocjimi 'ñe c'ua ja va mböxc'ü, embe.

²⁰ O ma c'ua c'e bëzo cja c'o dyëch'a jñiñi c'o xiji Decápolis, o ma mama texe c'o vi tsja e Jesús 'ma o juentse. Texe c'o nte me mi dyönütsjëji ja va jocü e Jesús c'e bëzo.

La hija de Jairo, y la mujer que tocó la ropa de Jesús

²¹ 'Ma ya mi бүбү e Jesús cja c'e бү, cjanu o möji c'ua c'ü 'na lado c'e zapjü. 'Ma o zät'äji nu, o jmurü c'ua na puncjü o nte a ñünü c'e ndeje nu ja mi бүбү e Jesús. ²² O ëjë c'ua 'naja bëzo c'ü mi chjü Jairo. Nuc'ü, mi xo'ñi nu cja 'na nitsjimi a Israel. O jñanda mi бүбү e Jesús, o ndüñijömmü c'ua cja o jmi. ²³ Mi mama c'e bëzo mi ötü e Jesús:

—Nu c'ü in xunt'igö ya ngue ra ndü. Xä'dä rí ma 'ñe's'e in dyë, ngue c'ua ra jogü y ra бүбүtjo.

²⁴ O ma c'ua e Jesús, o mëvi c'e bëzo. Me ma puncjü nte mi pöji e Jesús, me mi chütüji ma möji. ²⁵ Xo mi pa 'na ndixü c'ü ya vi mezhe doce cjë c'ü mi dagü o cji. ²⁶ Ya vi dyät'ä cja na puncjü o médico, hasta ya vi ndeze texe o merio. Pero dya cjó sö ro jocü; xenda mi cjatjo, sido mi sufrido. ²⁷ C'e ndixü o dyärä c'o mi mamaji c'o mi cja e Jesús. Nuc'ua c'e ndixü je mi pa a xütjü e Jesús; o ndönbü c'ua o bitu. ²⁸ Na ngueje mi cjiñi c'e ndixü: “Nguextjo c'ü rá tjönbü o bitu nu, exta ndixqui”, eñe. ²⁹ Exo böbü c'ua c'o cji c'o mi dagü. Exo zö c'ua c'ü ya vi jogü c'o

me mi sufrido. ³⁰ O mbärã e Jesús c'ü cjó c'o vi jocü. O ñezhe a nde c'o nte, o mama:

—¿Cjó ngue c'ü o ndöngü in bitu?

³¹ O ndünrü c'ua c'o o discípulo o xipji:

—Nu'tsc'e in cjague t'önü cjó ngue c'ü o ndö'tc'ü in bitu. Maco me nzhü'ü yo nte, me s'ixc'igueji, embeji.

³² Pero e Jesús mi janda texe cja c'o nte ngue c'ua ro jñanda cjó mi ngue c'ü vi ndötpü o bitu. ³³ C'e ndixü mi pärã c'ü ngue e Jesús vi jocü. Nguec'ua o ndüñijömmü cja o jmi, cjanu o xipji c'ua c'ü mi ngue angueze vi ndönbü o bitu ngue c'ua ro ndis'i. Nu c'e ndixü me mi sü, me mi mbí. ³⁴ O mama c'ua e Jesús o xipji c'e ndixü:

—Nu'tsc'e süngü, ya jotsc'e dya, na ngueje i 'ñejmezügö c'ü ro sö ro jo'c'üts'ü. Me rí mäjä rgui ma dya; dya cja rí sögue dya, c'ü me mi sufridogue.

³⁵ 'Ma xe ma ña e Jesús, o säjä c'ua 'naja c'ü je vi 'ñeje cja o ngumü e Jairo, o ë xipji e Jairo:

—Nu c'ü rvä ëcjö, nu c'ü in xunt'i ya ndü c'ü. Dya cja ni jyodü rí xipji ne xöpüte ra ëjë nu.

³⁶ E Jesús dya tsjapü ngüenda c'o mi mamaji. C'ü o tsja, o xipji c'e bëzo c'ü mi xo'ñi:

—Dya rí sũ'ü. Extí jñunt'ü in mü'bü c'ü ra бүбүtjo c'ü in xunt'igüe.

³⁷ Nuc'ua e Jesús o zidyí e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan

c'ü nu cjuarma e Jacobo ro möji angueze. Nguextjo c'o o möji cja o ngumü c'e bëzo c'ü mi xo'ñi cja c'e nitsjimi. Dya jyëzi c'o dyaja ro möji. ³⁸ O zät'äji c'ua cja c'e ngumü. O jñanda e Jesús c'o nte c'o mi cãrã nu, me mi mapjü ma huëpiji c'e aña. ³⁹ Nuc'ua e Jesús o cjogü a mbo. O mama c'ua o xipji:

—¿Jenga me in mapjü gui huëpiji ne xunt'i? Dya tũ nu, jĩtjo.

⁴⁰ Nuc'ua c'o nte o ndenbetjoi e Jesús va tsjapüji burla. Nuc'ua e Jesús, c'ü o tsja, o pjongü a tji c'o nte. Cjanu o tsjocü c'ü nu papá ñe c'ü nu mamá c'e xunt'i, cja na ñe c'o jñi discípulo c'o mi dyoji e Jesús. Nuc'o, ñe e Jesús o cjogüji a mbo nu ja ma o'o c'e xunt'i. ⁴¹ Nuc'ua e Jesús o pënchp'i o dyë c'e xunt'i, o xipji:

—Talita, cumi, o ñembe.

C'o jña c'o, ne ra mama: Nu'tsc'e xunt'i, rí xi'ts'i, ñanga.

⁴² O nanga c'ua c'e xunt'i, o nzhodü c'ua. Ya mi pë's'i doce cjë'ë c'e xunt'i. Me co zü c'ua c'o mi cãrã nu. Dya mi pãrãji pje ro nguijñiji. ⁴³ Nuc'ua o xipji e Jesús anguezeji c'ü dya cjó ro xipji c'ü vi jñandaji. Cjanu o mama ro unüji pje ro zi c'e xunt'i.

6

Jesús en Nazaret

¹ Cjanu o mbedye c'ua nu e Jesús, o ma nu ja mi menzumü. O möji c'o o discípulo.

² Nuc'ua c'e pa c'ü mi söyaji, o mbürü o xöpü yo nte a mbo

cja c'e nitsjimi. Na puncjü nte c'o mi ärä, me mi önütsjëji mi mamaji:

—¿Cjó jíchi ne bëzo? ¿Ja va mbãrã nu, ñe ja ga tsja c'o me na nojo c'o nunca rí äragöji? ³ ¿Cjo dya nguejnu e yaxü nu, o t'i e María? ¿Cjo dya ngue nu cjuarma e Jacobo ñe e José ñe e Judas ñe e Simón? ¿Cjo dya xo bübü c'o o cjü cja ne jñiñi va?, eñeji.

Nguec'ua ma ünbüji e Jesús. ⁴ E Jesús o xipji c'ua anguezeji:

—'Na profeta nde respetaoji nu ja dya ri menzumü y ätäji. Pero nu ja ri menzumü, dya respetaoji c'ü. Ni xo ri ngue c'o o dyoji, ni ri ngue c'o ri cãrã o ngumü, dya xo respetaoji c'ü, embeji.

⁵ E Jesús dya sö ro tsja c'o na nojo cja c'e jñiñi. Nguextjo o ñe's'e o dyë ja nzi c'o mi sö'dyë. O jocüji c'ua. ⁶ Me mi cijñi e Jesús na ngueje dya mi ejmeji angueze. Nuc'ua e Jesús o ma cja c'o ts'ijñiñi c'o bëxtjo mi jãrã, o ma xöpü c'o nte.

Jesús manda a los discípulos a predicar

⁷ Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'o doce o discípulo ro ëjëji cja o jmi. Cjanu o ndãjãji c'ua nde yeje nde yeje ro ma zopjüji c'o nte. Xo o unüji c'ü ja rvã sö ro pjongüji o demonio cja o mü'bü yo nte. ⁸ O xipji, dya pje ro ndunüji c'o rví jyodüji cja ñiji. Nguextjo 'na ch'ãjä c'ü ro jñünü nzi 'najaji. Dya ro ndunüji xëdyi ne ri ngueje merio. Dya xo ro nganaji

mape. ⁹ Nguextjo o tjıza ro ndin'ch'iji. Dya xo ro jyānsp'ä o bituji. ¹⁰ Xo o mama e Jesús o xipjiji:

—Cja ngumü c'ua ja rí sät'äji, je rí oxüji nu hasta 'ma cja rí ñe rí pedyeji, dya rí pötqueji ngumü rguí oxqueji. ¹¹ 'Ma rí sätc'ëji cja 'na jñiñi, 'ma dya ra säc'ëji, 'ma dya ra dyä'tc'äji c'o rí xipjiji, rí pedyeji 'ma nu. Rí jyä'bäji o jömü c'o ya rguí jyäs'ä in cuaji, ngue c'ua ra unü ngüenda c'o menzumü nu, que vi tsjaji na s'o, dya säc'ëji. Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu pa c'ü ra tjün ngüenda, xenda ra sufrido c'o cārā c'e jñiñi c'ü, que na ngueje ra sufrido c'o mi cārā a Sodoma, 'ñe a Gomorra c'o o chjotü Mizhocjimi mi jinguā na ngueje c'ü me ma s'oji.

¹² Nuc'ua c'o discípulo o möji c'ua. O ma zopjüji c'o nte. Mi xipjiji c'ü mi jyodü ro nzhogü o mü'büji. ¹³ Mi pjongüji na puncjü o demonio cja o mü'bü c'o nte. Xo mi cosp'üji aceite na puncjü c'o mi sö'dyë, y o jocüji.

La muerte de Juan el Bautista

¹⁴ E Herodes c'ü mi manda a Galilea, o dyärä texe c'o na nojo c'o mi cja e Jesús, na ngueje texetjo me mi mama c'o nte c'o. O mama c'ua e Herodes:

—E Juan c'ü mi jichi yo nte cja ndeje, ya tetjo, ya bübütjo na yeje. Nguéc'ua na zëzhi angueze ga tsja'a na puncjü c'o na nojo, embeji.

¹⁵ Bübü c'o mi mama:

—C'ü cja yo me na nojo, ngueje c'e profeta Elías c'ü ya ëjë na yeje.

Dyaja c'o mi mama:

—Ngueje 'naja profeta c'ü chjëntjovi nza cja c'o profeta c'o mi cārā mi jinguā.

¹⁶ Pero e Herodes 'ma o dyärä o mama:

—C'ü cja'a yo, ngueje e Juan c'ü ró mandagö o jñüpcüji o ñi. Ya te'etjo c'ü, embeji.

¹⁷ Ngue e Herodes c'ü vi manda o ma zürüji e Juan; cjanu o ngot'üji c'ua a pjörü. O tsja a cjanu e Herodes na ngueje, 'ma xe mi bübütjo e Juan, e Herodes vi chjüntüvi c'ü nu bëpe c'ü mi chjü Herodías. Nu c'e ndixü mi ngue o su e Felipe c'ü nu cjuarma e Herodes. ¹⁸ Nguéc'ua o mama e Juan o xipji e Herodes:

—Dya sö rí 'ñejegue nu su nin cjuarma, embe.

¹⁹ Nuc'ua e Herodías me mi ünmbü e Juan. Me mi ne ro mbö't'ü, pero dya mi sö.

²⁰ Na ngueje e Herodes mi sū e Juan, na ngueje mi pārā mi ngueje 'naja bëzo c'ü mi cja c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Nguéc'ua e Herodes dya mi jëzi cjó pje ro tsjapü e Juan. Me mi mājā e Herodes ma dyärä c'o mi mama e Juan, pero dya go creo na ngueje mi yembeñe. ²¹ O ë c'ua 'na nu pa'a, o chöt'ü e Herodías ja rvá mbö't'ü e Juan. C'e pa c'ü, vi säs'ä o cjë e Herodes. O tsja mbaxua e Herodes. O zojnü c'o mi menzumü a Galilea c'o pje mi pjëzhi 'ñe c'o jmu 'ñe

c'o comandante. ²² Nuc'ua c'ü o xunt'i e Herodías o ē neme a jmi nu c'o mi cārā cja c'e mbaxua. Me go mājā c'ua e Herodes 'ñe c'o mi cārā nu. Nuc'ua e Herodes c'ü mi rey o xipji c'e xunt'i:

—Dyötcü texe c'ü rí ñe, nde rá da'c'ü.

²³ Xo o mama:

—C'ua ga mbārā Cjimi 'ma pje rí dyötcü, zö ri ngue nde'e c'o rí mandagö, nutscö rá da'c'ü, eñe e Herodes.

²⁴ O mbedye c'ua c'e xunt'i, o ma xipji c'ü nu mamá:

—Xitsi, ¿pje rá ötü e Herodes?

O ndünrū c'ua c'ü nu mamá o xipji:

—Dyötpü o ñi e Juan c'ü mi jichi cja ndeje yo nte.

²⁵ Nuc'ua nzi va cjogü c'e xunt'i nu ja mi bübü c'e rey Herodes, o xipji:

—Rí negö extí dyacü o ñi e Juan c'ü mi jichi yo nte, jñüncü cja 'na tramojmü, eñe c'e xunt'i.

²⁶ Me co nguiñi c'ua c'e rey Herodes. Pero jo ni mbeñe c'ü vi nädä Cjimi, 'ñe c'ü ya vi dyärä c'o nte c'o ma cārā nu; nguec'ua dya o ne ro xipji c'e xunt'i c'ü dya ro unü. ²⁷ C'e rey jo ndäjā c'ua 'na xondaro c'ü ro ma jñüpcü o ñi e Juan. O ma c'ua c'e xondaro, o ma jñüpcü o ñi e Juan nu cja c'e pjörü. ²⁸ Cjanu o jün c'ua cja 'na tramojmü, cjanu o unü c'e xunt'i. Cjanu o ma c'ua c'e xunt'i o ma unü c'ü nu nana.

²⁹ Nuc'ua c'o o discípulo e Juan, 'ma o dyärā mi mamaji c'ü vi bö't'ü e Juan, o möji o

ma nduns'üji o cuerpo. Cjanu o ma dyögüji c'ua.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

³⁰ Nuc'ua c'o discípulo c'o vi ndäjā e Jesús o nzhogüji nu ja mi bübü angueze, o xipji e Jesús texe c'o vi tsjaji 'ñe c'o vi xöpüji c'o nte.

³¹ Ma puncjü nte c'o mi ma mi 'ñeje, nguec'ua e Jesús 'ñe c'o o discípulo dya mi sö ro ziji xëdyi. Nguec'ua o mama e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Möjō nu ja dya cjó ndeñe. Rá cārātsjēji nu ngue c'ua rá söyaji 'na ndajme, eñe.

³² O mötsjēji c'ua cja 'naja bü o zāt'äji nu ja dya mi cārā o nte. ³³ Na puncjü nte c'o o jñanda 'ma o möji. O mbārāji mi ngueje e Jesús 'ñe c'o o discípulo. Nguec'ua c'o nte o mbedyeji cja c'o jñiñi o nzhodütjoji va möji. Ot'ü o zāt'ä c'o nte nu ja ro zāt'ä e Jesús 'ñe c'o o discípulo.

³⁴ 'Ma o mbes'e e Jesús cja c'e bü, o jñanda ya mi cārā na puncjü nte. Mi chjëntjoji nza cja o ndēchjürü 'ma dya cjó pjörü. E Jesús me mi juentse c'o nte. O mbürü o xöpüji c'ua, o xipji na puncjü jña. ³⁵ Nuc'ua 'ma ya o nzhä'ä, o ējē c'o o discípulo e Jesús cja o jmi angueze, o xipji:

—Ya nzhä'ä. Nu va rí cārāji, ndajyadü va. ³⁶ Xipji yo nte ra möji cja yo jñiñi yo bēxtjo, 'ñe a ma a ñünü c'ua ja cārā o nte, ngue c'ua ra ndömüji pje ra ziji.

³⁷ O ndünrū c'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'eji rí unügueji pje ra ziji.

Anguezeji o ndünrüji o mamaji:

—¿Cjo in ne rá ma tōmüjme ye mil mbēxo o tjōmēch'i c'ü rá unüjme c'ü ra ziji?

³⁸ O ndünrü c'ua e Jesús, o dyönüji:

—¿Ja nzi tjōmēch'i in jünji? Ma ñuji.

O ma nuji c'ua. Cjanu o ěji c'ua, o mamaji:

—Rí jünjme tsi'ch'a tjōmēch'i cja na yeje jmō'ō.

³⁹ O mama c'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Xipjiji yo nte ra mimiji cja o t'ēbi. Nde ra jyadiji rgá mimiji, embeji.

⁴⁰ Nuc'ua c'o nte o mimiji. O xōgüji, bübü c'o nde mi ciento va mimiji. Bübü c'o nde mi cincuenta va mimiji. ⁴¹ Nuc'ua e Jesús o jñü c'o tsi'ch'a tjōmēch'i 'ñe c'o yeje jmō.

Cjanu o nä's'ä c'ua a jens'e va unü na pōjō Mizhocjimi. Cjanu o xēdyi c'ua c'o tjōmēch'i. Cjanu o unü c'o o discípulo ngue c'ua ro unüji c'o nte. Xo o xēmbiji texeji c'o yeje jmō'ō. ⁴² O ziji texeji o nijmiji. ⁴³ Nuc'ua c'o discípulo o nguis'iji c'ua c'o tjōmēch'i 'ñe c'o jmō c'o o mboncjütjo. O nizhitjo doce bos'i. ⁴⁴ Nu c'o bēzo c'o o zi c'o tjōmēch'i 'ñe c'o jmō mi sō tsi'ch'a mil.

Jesús camina sobre el agua

⁴⁵ Nuc'ua e Jesús o xānbä c'o o discípulo ro dat'üji cja c'e bü'ü, ro möji a Betsaida cja c'ü 'nanguarü c'e tazapjü. Nuc'ua 'ma ya mi ma c'o

discípulo, e Jesús o xipji c'o nte ro möji o ngumüji. ⁴⁶ Nuc'ua 'ma ya vi ma c'o nte, o ma e Jesús cja 'na t'eje, o ma dyötü Mizhocjimi. ⁴⁷ Nuc'ua 'ma ya vi xōmü, nu c'e bü'ü ya mi pa a nde cja c'e tazapjü. Pero e Jesús mi 'natsjē a ñünü cja c'e ndeje. ⁴⁸ O jñanda e Jesús dya mi sō c'o o discípulo ro ndütüji c'e bü na ngueje c'e ndajma mi 'ñeje nu ja mi möji. Nuc'ua 'ma ya ma 'ñetsajōmü, o ma e Jesús mi nzhodü a xes'e cja c'e ndeje; mi ma nu ja ma cā'ä c'o o discípulo cja c'e bü'ü. Mi ne ro cjogütjo e Jesús. ⁴⁹⁻⁵⁰ Nuc'ua c'o o discípulo, 'ma o jñandaji ma nzhodü e Jesús a xes'e cja c'e ndeje, mi cjijñiji mi ngueje 'na piche. Me co züji texeji. O mapjüji o mamaji:

—Chjã, 'na piche nu va ě nu, eñeji.

Nuc'ua e Jesús o zopjüji o xipjiji:

—Nguezgö. Zēchi in mü'büji, dya rí sügueji.

⁵¹ O dat'ü c'ua e Jesús cja c'e bü nu ja ma cā'ä c'o o discípulo. O sōya c'ua c'e ndajma. C'o discípulo me mi süji me mi dyönütsjēji ja va zādä c'ü o sōya c'e ndajma. ⁵² Na ngueje dya mi pārāji pje mi ne ro mama 'ma o tsjapü e Jesús o puncjü c'o tjōmēch'i. Ma me o mü'büji, dya mi sō ro nguijñiji pje mi ne ro mama c'o na nojo c'o mi cja e Jesús.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

⁵³ O zät'äji c'ua cja 'nanguarü c'e zapjü cja c'e

xoñijõmü c'ü xiji Genesaret. O ndün't'üji na jo c'e bü'ü. ⁵⁴Ma o mbes'ejji cja c'e bü'ü, c'o nte c'o mi cãrã nu, exo mbãrãji mi ngue e Jesús c'ü vi sãjã. ⁵⁵O ma cõxteji texe cja c'e jñiñi. Cjanu o mbürü o sinpiji e Jesús c'o mi sõ'dyë co texe c'o ma os'üji. O sinpiji nu c'ua ja mi ärãji mi bübü e Jesús. ⁵⁶Texe c'ua ja mi sãt'ã e Jesús, cja o ts'ijñiñi 'ñe cja o ndajñiñi 'ñe cja o ngumü c'o mi jãrãtsjë cja batjü, mi emeji nu c'o mi sõ'dyë cja o 'ñiji. C'o nte o dyõtüji e Jesús c'ü ro ndõtpüji zõ ri nguextjo o fleco c'ü o bitu angueze. Texe c'o o ndõtpü, o ndis'i c'o.

7

Lo que hace impuro al hombre

¹Nuc'ua c'o fariseo 'ñe c'o mi xõpü o ley Mizhocjimi, o mbedyeji a Jerusalén o sãjãji cja e Jesús. ²O jñandaji c'ü dya o xindyë c'o o discipulo e Jesús ante c'ü ro ziji o xëdyi. ³Nu c'o fariseo 'ñe c'o dyaja menzumü a Israel mi cjaji c'ua ja nzi ma tsja o tjürü c'o o mboxtitaji. Nguец'ua dya ra ziji xëdyi 'ma dya ot'ü ra xindyëji. ⁴'Ma ra nzhogüji cja chõjmü, cja ra ziji xëdyi 'ma ya ra nguarü ra xindyëji na jo. Na puncjü tjürü c'o mi süpüji. Mi xibiji o xalo 'ñe o s'ãbã 'ñe o mojmü c'o mi dyavo metal. ⁵Nuc'ua c'o fariseo 'ñe c'o mi xõpü o ley Mizhocjimi o xipjiji e Jesús o mamaji:

—¿Jenga yo in discipulogue, dya süpüji yo tjürü yo o

zocüzüji c'o mi tataji? Maco dya xindyëji 'ma siji o xëdyi.

⁶O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'ejji in cjaqueji c'ü me na jotsc'ejji, pero dya cjuana. Na cjuana c'ü o mama e Isaías c'ü ja ga cjatsc'ejji. O mama a cjava va pätpã Mizhocjimi:

Nujyo nte yo, sũcõ yo, pero nguextjo co o neji.

O mü'büji, na jë jyadü co nuzgõ.

⁷Bë ga zücõ yo. Jizhiji yo o tjürü o nte, cjaþüji c'ü ri ngueje o jña Mizhocjimi yo jizhiji, eñe e Isaías.

⁸Dya in cjaji c'ü manda Mizhocjimi. Nguец'ua c'o o tjürü yo nte c'o in cjaji.

⁹Xo o xipjiji:

—In cjiññiji na jo c'ü in cjaji. Dya in cjaþüji ngüenda c'ü manda Mizhocjimi, ngue c'ua gui tsjatsjëji in chjürüji. ¹⁰O mama a cjava e Moisés: “S'iyaji nin tataji, 'ñe nin nanaji. C'ü ra zadü nu tata o nu nana, ra mbõ't'üji c'ü”, eñe e Moisés. ¹¹Pero nu'tsc'ejji in mangueji 'ma pje ni jyodü c'o nu tata 'naja nte, sõ ra mama c'e nte ra xipji c'o nu tata: “Dya sõ rá pjõxc'üvi. Ya ró mama rá unügõ Mizhocjimi texe c'o ro sõ ro da'c'üvi”, ra 'ñembevi. ¹²Nguец'ua dya cja in jëziji pje xe ra unü c'ü nu tata 'ñe c'ü nu nana. ¹³A cjanu in cjaþüji c'ü dya ni muvi c'ü mama Mizhocjimi, na ngueje in jizhiji yo o tjürü c'o nin mboxtitaji. Na puncjü c'o in cjaji a cjanu.

14 Nuc'ua e Jesús o xipji na yeje c'o nte:

—Chëzhiji a 'ñecjua. Dyätcäji in texeji, ngue c'ua rí pãrãji ja ga cja'a. 15 Dya ngueje o jñõnü c'o ra zi 'na nte c'ü ra tsjapü ra tsja c'o na s'o. C'ü ra tsjapü ra tsja na s'o, ngue c'o na s'o c'o ra nguijñi a mbo o mü'bü. 16 Nu'tsc'ejji bübü in tsõji, rí dyärãji yo jña yo.

17 Nuc'ua e Jesús o xõgü cja c'o nte, o cjogü a mbo c'e ngumü. Nuc'ua c'o o discipulo e Jesús o dyõnüji pje mi ne ro mama c'o jña c'o cja vi mama angueze. 18-19 O ndünrü c'ua e Jesús o mama:

—¿Cjo xo 'ñetsc'ejji xo bëtsc'ejji rí pãrãgueji ja cja c'o jña c'o cja ró mangö? O jñõnü c'o si 'naja nte, dya s'onbü o mü'bü, na ngueje je sät'ã cja o pjeme, y je nde ni mbedye a ndü'bü c'o.

A cjanu o mama e Jesús c'ü nde na jo texe o jñõnü c'o pje nde si yo nte. 20 Xe o ña e Jesús o mama:

—Nu c'o bübü cja o mü'bü 'na nte ngue c'o ni s'onbü c'e nte c'ü. 21-22 Na ngueje je ngueje cja o mü'bü yo nte, nu ja ni 'ñeje c'o pjeñe c'o na s'o, nguec'ua ga tsãji o ndixü, 'ñe yo ndixü tsãji o bëzo, 'ñe cjaji a cjanu c'o pje nde na s'o, 'ñe pje c'o põnüji, 'ñe pö't'üteji, 'ñe nepeji c'o pë's'i yo nu minteji, 'ñe nuji na ü, 'ñe ojnüteji, 'ñe cjaji texe c'o va ëjë o pjeñeji, dya c'a's'üji, 'ñe envidiaji, 'ñe santeji, 'ñe cjapütsjëji na nojo, 'ñe dya pãrãji pje na mbëjë c'o na jo. 23 Texe yo na s'o nguejyo ni s'odü o mü'bü 'naja nte,

na ngueje je ni 'ñeje cja o mü'bü.

Una mujer extranjera que creyó en Jesús

24 Nuc'ua o mbedye nu e Jesús, o ma cja c'o jñiñi a Tiro 'ñe a Sidón. O cjogü a mbo cja 'na ngumü. Mi ne c'ü dya cjo ro mbãrã cjo mi bübü nu; pero o mbãrãji. 25 'Naja ndixü o dyärã mi mamaji mi bübü e Jesús. C'ü o ts'ixunt'i c'e ndixü mi bübü demonio cja o mü'bü. Nuc'ua c'e ndixü o ma nu ja mi bübü e Jesús; o ndüñijõmü cja o jmi. 26 C'e ndixü je mi menzumü a Fenicia c'ü tsja a Siria. Dya mi menzumü cja c'o mi Israel. C'e ndixü o dyötü e Jesús ro pjongü c'e demonio cja c'ü nu ts'ixunt'i. 27 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Ot'ü ra zi'i yo t'i; na ngueje dya jo ra jñünbüji o xëdyi yo t'i, c'ü ra panbaji o dyo'o.

28 O ndünrü c'ua c'e ndixü o xipji:

—Jãgã, na cjuana c'ü in mangue, ín Jmuts'ügö. Pero zö jyëntsquijme dyo'o c'o in menzumügueji a Israel, in pãrãgue ja ga cja yo dyo'o, si'iji c'o ngünxëdyi c'o jãbã cja mexa, c'o jã'bã c'o ts'it'i.

29 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Na jo c'ua ja gui mangue. Nguec'ua sö rí nzhogü cja in nzungue. C'e demonio ya mbedye cja in xunt'i.

30 O ma c'ua c'e ndixü, o zät'ã o ngumü. O nu'u ya vi mbedye c'e demonio cja c'e xunt'i, ya mi söya c'e xunt'i.

Jesús sana a un sordomudo

³¹ Nuc'ua e Jesús o mbedye na yeje cja c'o jñiñi c'o mi jārā a Tiro, o cjogü cja c'o jñiñi c'o mi jārā a Sidón 'ñe a Decápolis. O zāt'ā cja c'e zapjü a Galilea. ³² O sinpiji c'ua 'naja bëzo c'ü mi ngogõ, xo mi c'üjne c'e bëzo. O dyötüji e Jesús ro 'ñe's'e o dyë cja c'e bëzo. ³³ E Jesús o xöcü c'ua c'e bëzo c'ü mi ngogõ. O c'uañ't'ā c'ua o ñidyë cja o ngõ'õ. Cjanu o zos'ü o ñidyë, o ndötpü c'ua o c'ijñi c'e bëzo. ³⁴ O nā's'ä c'ua a jens'e e Jesús. O yeya, o mama c'ua:

—Efata, eñe.

C'e jña ne ra mama: “Xogü.”

³⁵ Ya o dyärā c'ua c'e bëzo. Xo o jogü c'ua o c'ijñi, o ña c'ua na jo. ³⁶ E Jesús o manda c'ua c'ü dya cjó ro ma xipjiji c'ü vi tsja angueze. Pero 'ma o xipjiji dya ro mamaji, xenda mi mamaji c'ua. ³⁷ Me mi sũ c'ua c'o nte, mi mamaji:

—Me na jo texe yo cja'a ne bëzo nu. Cjapü ra dyärā yo ngogõ, 'ñejoyo ngone cjapü ra ña'a.

8*Jesús da de comer a cuatro mil personas*

¹ Dya mezhe c'ua, o jmurü na yeje na puncjü o nte. Mi ojtjo pje ro ziji. Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'o o discípulo c'ü je ro chëzhiji cja o jmi, cjanu o xipjiji:

² —Rí juentscö yo nte, na ngueje ya pa jñipa c'ü ya ró cārāgöji va, y dya cja jünji pje ra ziji. ³ 'Ma rá tājāji ra möji o ngumüji c'ü dya ra ziji o xëdyi,

ra tögüji cja 'ñiji. Cārā yo vi 'ñeje na jë.

⁴ O ndünrü c'ua c'o o discípulo o xipjiji e Jesús:

—¿Ja ri bübü va o tjömech'i c'ü rguí nijmi yo nte yo na puncjü? Na ngueje rí cārāgöji va cja ne ndajyadü.

⁵ O ndünrü c'ua e Jesús o dyönüji:

—¿Ja nzi tjömech'i in jüngueji?

Anguezeji o mamaji:

—Yenchojto yo rí jünjme.

⁶ Nuc'ua e Jesús o manda c'ua c'o nte ro mimiji a jömu. Cjanu o jñü c'ua c'o yencho tjömech'i. Cjanu o unü na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xëdyi c'ua c'o tjömech'i, cjanu o unü c'o o discípulo. Nuc'ua c'o o discípulo o unüji c'ua c'o nte'e. ⁷ Xo mi jünji ja nzi ts'ijmõ. E Jesús xo o unü na pöjö Mizhocjimi c'o jmõ, cjanu o xipji c'o o discípulo xo ro unüji c'ua c'o nte. ⁸ O ziji c'ua; o nijmiji na jo. Nuc'ua o nguis'itjoji c'ua c'o ts'ipëraso c'o vi mboncjütjo. O nizhi yencho bos'i c'o. ⁹ Nu c'o nte c'o o zi, mi nziyo mil c'o. Nuc'ua e Jesús o xipji c'ua c'o nte ro möji o ngumüji. ¹⁰ Cjanu o dat'ü c'ua cja c'e bü'ü co c'o o discípulo. O möji c'ua cja c'o jñiñi a ma a Dalmanuta.

Los fariseos piden una señal milagrosa

¹¹ 'Ma ya vi zāt'āji nu, o sājā c'ua c'o fariseo. O ã zöji o jña e Jesús. O dyötüji c'ü pje ro jñandaji c'ü rví 'ñeje a jens'e, ngue c'ua ro mbārāji pje mi

pjëzhi e Jesús. ¹² O yeya e Jesús o xipjiji:

—Yo nte yo cãrã yo cjë dya, ¿jenga örüji pje ra jñandaji ngue c'ua ra mbãrãji pje pjëtscö? Na cjuana c'ü rí mangö, dya ra ch'unüji c'ü ra jñandaji.

¹³ O ma c'ua e Jesús o zogütjo c'o fariseo. O dat'ü cja c'e bü, o möji c'o o discípulo c'ü 'na lado cja c'e zapjü.

La levadura de los fariseos

¹⁴ C'o o discípulo e Jesús, 'natjo tjömëch'i c'ü vi jñünüji 'ma o dat'üji cja c'e bü, na ngueje vi jyombeñeji.

¹⁵ Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Pjötöpüji ngüenda c'o o levadura c'o fariseo 'ñe c'o o levadura e Herodes.

¹⁶ C'o discípulo mi pötma mamaji:

—Xitscöji a cjanu ne Jesús, na ngueje c'ü dya ró jüngöji o tjömëch'i.

¹⁷ Mi pãrã e Jesús c'ü mi cijjñiji, nguec'ua o xipjiji c'ua:

—¿Jenga in pötqui mamaji na ngue c'ü dya i jñüji o tjömëch'i? ¿Cjo dya be in pãrãgueji c'ü só rá da'ceji c'ü rí si'iji? ¿Cjo ya me na me in mü'bügueji? ¹⁸ ¿Cjo dya in jandagueji co in chöji? Bübü in tsöji. ¿Cjo dya pje in ärãji? ¿Cjo dya in mbeñeji? ¹⁹ Nu 'ma ró xënmbi c'o tsi'ch'a tjömëch'i, o nijmi c'o tsi'ch'a mil o bëzo. ¿Ja nzi bos'i o ts'ipëraso c'o i tsis'iji?

Anguezeji o ndünrüji o xipjiji:

—O nizhi doce c'o bos'i c'o o mboncjü.

²⁰ Xe o ña e Jesús o xipjiji:

—Nu 'ma ró xënmbi c'o yencho tjömëch'i, o nijmi c'o nziyo mil o bëzo. ¿Ja nzi o bos'i o ts'ipëraso c'o i tsis'iji?

Anguezeji o ndünrüji o xipjiji:

—O nizhi yencho c'o bos'i c'o o mboncjü.

²¹ Nuc'ua o mama e Jesús o xipjiji:

—¿Cjo dya be in tendioji ja cja c'ü rí xi'ts'igöji?

Jesús sana a un ciego en Betsaida

²² Nuc'ua o zät'ä e Jesús 'ñe c'o o discípulo a Betsaida. C'o nte o sinpiji 'naja bëzo c'ü mi ndëzhö. Mi ötüji e Jesús ro 'ñe's'e o dyë cja c'e bëzo c'ü mi ndëzhö. ²³ Nuc'ua e Jesús o pënchp'i o dyë, o zidi a ñünü cja c'e jñiñi. Cjanu o ngosp'ü c'ijñi o ndö'ö. Cjanu o 'ñe's'e c'ua o dyë'ë. O mama c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'e, ¿cjo ya in janda?

²⁴ O ndünrü c'ua c'e bëzo o mama:

—Rí jandagö yo bëzo; ñetse nza cja za'a. Pero nzhodüji.

²⁵ Nuc'ua e Jesús o 'ñe's'e na yeje o dyë cja o ndö c'e ndëzhö. O nguinch'i c'ua na jë c'e bëzo. O jogü o ndö'ö. Ya ndäcä c'ua na jo texe.

²⁶ E Jesús o ndäjä c'ua cja o ngümü. O mama e Jesús o xipji c'e bëzo:

—Dya rí sät'ä cja c'e jñiñi. Dya cjo rí ma xipji nu, c'o ró cjagö.

Pedro declara que Jesús es el Cristo

27 Nuc'ua e Jesús 'ñe c'o o discípulo o möji cja c'o jñiñi c'o tsja a Cesarea de Filipo. 'Ma mi pöji cja 'ñiji o tsja t'önü e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—¿Pje mama yo nte pjëtsigö?

28 O ndünrü c'ua anguezeji:

—Bübü c'o mama ngue'tsc'e e Juan c'ü mi jichi cja ndeje yo nte. Dyaja c'o mama ngue'tsc'e e Elías. Dyaja c'o mama ngue'tsc'e 'naja c'o profeta c'o mi cãrã mi jinguã.

29 O mama c'ua e Jesús o dyönüji:

—Natsc'ëji, ¿pje in mangueji? ¿Pje pjëtsigö?

O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Ngue'tsc'e e Cristo o 'ñempc'ëgue Mizhocjimi rí mandague.

30 Nuc'ua e Jesús o xipji c'ua c'o o discípulo c'ü dya cjó ro xipjiji c'ü mi ngue Cristo c'ü.

Jesús anuncia su muerte

31 Nuc'ua o mbürü e Jesús o xipji c'o o discípulo c'ü mi jyodü ro zädä. O xipjiji:

—Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, ni jyodü me rá sufridogö na puncjü. Ra jñüncü ngüenda c'o tita c'o pje pjëzhi, 'ñe c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o xöpü o ley Mizhocjimi, ra mamaji c'ü na s'o c'ü rí cjagö. Nuzgö ra mbötcügöji. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá tegö rá bübütjo na yeje.

32 O xipjiji na jo'o yo jña'a yo. Nuc'ua e Pedro o xöcü 'na lado e Jesús, y o mbürü o hüench'i. 33 O ñezhe c'ua e Jesús, o jñanda c'o dyaja o

discípulo. O mama c'ua e Jesús o huëch'i e Pedro:

—C'ueñe cja in jmigö, Satanás. Nu c'ü in cijjñigue, dya pje ngue c'ü cijjñi Mizhocjimi; ngueje c'ü je cijjñi yo nte.

34 Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'ua c'o nte 'ñe c'o o discípulo; o xipjiji:

—'Ma cjó c'o ne ra ndünt'ü in xütjügö, dya ra tsja c'ua ja nzi ga netsjë. Ra bübü dispuesto ra sufrido o ra ndü. Y ra ndenngue co nutscö.

35 Na ngueje nu c'o dya bübü dispuesto ra sufrido o ra ndüji, dya ra chöt'üji c'ü rguí bübütjoji. Pero nu c'o bübü dispuesto ra bö't'ü na ngue c'ü ni 'ñejmezügöji 'ñe c'ü ni xipjiji yo nte xo ra 'ñejmezüji, ra chöt'üji c'ü rguí bübütjoji.

36 Nu 'ma ro tsja 'na nte ro tsjapü o cjaja texe yo bübü va cja ne xoñijömmü, pero 'ma ro jyëzi Mizhocjimi c'e nte, ¿pje rví muvi? 37 Na ngueje, 'ma ya jyëzi Mizhocjimi 'na nte, dya ra sö c'e nte pje ra unü Mizhocjimi ngue c'ua ra ë bübü Mizhocjimi co angueze. 38 Yo pa dya yo, ya mbëtspiji o jña Mizhocjimi; me cjaji na s'o. Nu c'ü ra tseje rgá 'ñejmezü 'ñe in jñagö, nuzgö dya rá recibido angueze 'ma rá ëcjö na yeje cja Mizhocjimi. Rá ëcjö na yeje; c'ua ja ga cja me na zö c'ü mi Tatagö, je rga czazgö nu 'ma rá ëcjö. Rá ëcjö co o anxe Mizhocjimi; me rrá zözgöjme.

9

1 Xo o mama e Jesús:

—Na cjuana rí xi'tsc'öji, bübü nu yo cãrã va, yo dya ra ndũ'ũ hasta 'ma cja ra nu'uji ja ga cja 'ma ra manda Mizhocjimi co texe o poder.

La transfiguración de Jesús

²Ma ya vi cjogü 'ñanto pa, e Jesús o zidiy e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan. O mötsjēji cja 'na t'eje c'ü me ma ndã'ã. 'Ma mi jandaji, 'nangua o pötü c'ua o jmi e Jesús. ³Xo pötü c'ua ja ma 'ñetse o bitu, me mi juēs'i, me ma t'öxü nza cja xitsji. Ni ri 'naja mbedye cja ne xoñijömmü c'ü ra tsjapü me rrã t'öxü a cjanu. ⁴Jo ni 'ñetse c'ua e Elías 'ñe e Moisés, mi ñaji e Jesús. ⁵Nuc'ua o ña c'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Xöpüte, me na jo rí cãrãgöji va. Rá ät'äjme jñi ts'ingumü co dyëza. 'Naja c'ü rá ä'tc'öjme, 'naja c'ü rá ä'tp'äjme e Moisés, 'naja c'ü rá ä'tp'äjme e Elías, eñe.

⁶O mama a cjanu e Pedro na gueje me mi sũ angueze 'ñe c'o yeje c'o mi dyoji. Nguec'ua dya mi pãrã pje ro mama. ⁷O säjä c'ua 'na ngömmü c'ü o ã ngobü anguezeji. O dyärãji c'ua 'na jña cja c'e ngömmü c'ü mi mama a cjava:

—Nujnu ngue ín Ch'igö nu me rí s'iya. Dyätãji angueze.

⁸Nuc'ua 'ma o ndãcã c'o discípulo, dya cja jñandaji e Moisés 'ñe e Elías; ya mi nguextjo e Jesús c'ü mi bübü.

⁹Nuc'ua 'ma ya ma sjöbüji cja c'e t'eje, cjanu o mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya cjó rí xipjiji yo cja ñ jñandaji. Nutscö rvá êcjö cja Mizhocjimi. 'Ma rá tügö, rá tegö na yeje. Cja rí xipjiji 'ma yo nte.

¹⁰Nguec'ua mi cijjñitsjēji c'o vi jñandaji. Dya cjó mi xipjiji. Pero mi pötma mamaji pje mi ne ro mama c'ü ro te'e cja c'o añima. ¹¹Nuc'ua c'o discípulo o dyönüji e Jesús:

—¿Jenga mama c'o xöpü o ley Mizhocjimi c'ü ni jyodü ot'ü ra êjē na yeje e Elías, cja rron êjē e Cristo?

¹²O ndünrũ c'ua e Jesús o mama:

—Na cjuana c'e jña c'ü mamaji, c'ü ot'ü ra êjē na yeje e Elías ra ã jocü texe. ¿Pje mama cja o jña Mizhocjimi? Mama a cjava c'ü me rá sufridogö, nutscö rvá êcjö cja Mizhocjimi. Xo ra tsjacüji c'ü dya pje ni muvizügö. ¹³Nuzgö rí xi'tsc'öji, e Elías ya êjē na yeje c'ü. O tsjapüji c'ü me mi ne anguezeji, c'ua ja nzi ga t'opjü c'ü ro tsjapüji.

Jesús sana a un muchacho que tiene un espíritu malo

¹⁴Nuc'ua 'ma o zät'äji nu ja mi cãrã c'o dyaja discípulo, o jñandaji na puncjü nte c'o ya vi jmurü nu. Mi cãrã nu c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. Mi söji jña co c'o discípulo. ¹⁵Nuc'ua c'o nte 'ma o jñandaji e Jesús, me co mäjãji. O cjuañiji o ma zenguaji angueze. ¹⁶Nuc'ua e Jesús o dyönüji:

—¿Ja cja c'e jña c'ü in mangueji?

¹⁷O ndünrũ c'ua 'naja bëzo c'ü ma dyoji c'o nte, o mama:

—Xöpüte, ró sin'c'igö ín ch'igö na ngueje bübü demonio cja o mü'bü c'ü cjäpü ra ngone. ¹⁸ C'e demonio texe c'ua ja pënch'i me cjäpü ra ñus'ü. Me pjont'ü pjügü a ne'e. Me s'i'ch'i o s'ibi; me zëchi o cuerpo. Ró xipji yo in discipulogue ro pjombgüji c'e demonio; dya sö ra pjongüji, eñe.

¹⁹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji in cārāji yo cjë dya, dya in ejmeji. ¿Jenga dya in creozüji rá pjöxc'üji rí tsjaji c'o na nojo? Maco ya mezhe rí cārāgöji, ya mezhe rí pë'sc'ö paciencia co nu'tsc'eji. Sinquiji ne t'i'i.

²⁰ O sinpiji c'ua. C'e demonio 'ma o jñanda e Jesús, exo tsjäpü o mbi'ch'i c'e t'i. O nügü c'e t'i; mi ñus'ü. Me mi pjont'ü pjügü a ne'e. ²¹ Nuc'ua e Jesús o tsja t'önü, o xipji c'ü nu tata c'e t'i'i:

—¿Jinguã ndeze o mbürü c'ü sufrido a cjanu ne t'i?

O ndünrü c'ua c'ü nu tata c'e t'i o mama:

—Ndeze 'ma cja mi ts'it'i me sufrido a cjanu. ²² C'e demonio ya na puncjü ga tsjäpü ga zo'o cja sivi 'ñe cja ndeje, ngue c'ua ra mbö't'ü. Nu 'ma sö pje rí tsjague, juentsquegöbe, pjöxcügöbe.

²³ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—In önnü, ¿cjo sö pje rá cjägö? Rí önn'c'ügö, nu'tsc'e, ¿cjo ra sö rí 'ñejmegue Mizhocjimi? Nu c'ü ejme Mizhocjimi, Mizhocjimi ra tsja texe c'o ra dyötü.

²⁴ Exo mapjü c'ua na jens'e c'ü nu tata c'e t'i, o mama:

—Rí ejmegö Mizhocjimi. Pero bëtsi, nguec'ua rí ö'tc'ügö rí pjöxcü rá ejmegö Mizhocjimi texe c'ua ja nzi ga ne angueze.

²⁵ Nuc'ua 'ma o jñanda e Jesús ma jmurü na puncjü nte, o huënch'i c'ua c'e demonio, o xipji:

—Nu'tsc'e demonio in cjäpü ra ngone 'ñe ra ngogö ne t'i, rí mandats'ü rí pedye cja ne t'i. Y dya cja nzho xe rí tsich'i cja o mü'bü.

²⁶ Nuc'ua c'e demonio o mapjü; o tsjäpü me mi mbi'ch'i c'e t'i. Cjanu o mbedye c'ua c'e demonio. Nuc'ua o jändü c'e t'i. Mi nza cja c'ü ya vi ndü. Nguec'ua na puncjü nte c'o mi mama: “Ya ndü'ü.” ²⁷ Nuc'ua e Jesús o pënch'p'i a dyë'ë, o xos'ü. O böbü c'ua c'e t'i'i.

²⁸ Nuc'ua e Jesús o cjogü a mbo cja c'e ngümü nu ja mi oxü. C'o o discipulo o xipjitsjëji c'ua:

—¿Jenga dya sö ro pjombgüjme c'e demonio?

²⁹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Na demonio nza cja nu c'ü cja ró pjongü, dya cjó ra sö ra pjongü 'ma dya ra dyötü Mizhocjimi 'ñe ra mbempje.

Jesús anuncia otra vez su muerte

³⁰ Nuc'ua o möji a ma a Galilea. E Jesús dya mi ne cjó ro mbārā ja mi bübü angueze. ³¹ Na ngueje mi xöpü c'o o discipulo. O xipjiji:

—Nutscö rvá ěcjö cja Mizhocjimi, ra nzhögügöji cja yo nte ra mbötücüi. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá tetjogö, embeji.

³² Anguezeji, dya mi pãrãji pje mi ne ro mama c'o jña c'o. Mi sũji ro dyönũji ja ma cja c'o jña.

¿Quién es el más importante?

³³ E Jesús 'ñe c'o o discípulo o zãt'ãji a Capernaum. 'Ma ya mi cãrãji cja ngumũ, o mama c'ua e Jesús o dyönũji:

—¿Ja cja c'o mi mamagueji 'ma ma ěji cja 'ñiji?

³⁴ C'o discípulo dya ndünrũji na ngueje vi pötva dyönũji cja 'ñiji cjó ngue nza texeji ro nguejme na nojo. ³⁵ Nuc'ua o mimi e Jesús, cjanu o ma't'ũ c'ua c'o doce discípulo o xipjiji:

—'Ma cjó c'o ne ra nguejme na nojo, ni jyodũ dya ra tsjapũ na nojo; ra pjöxte, ra mbös'ũ texe yo nu mĩnteji.

³⁶ Nuc'ua e Jesús o ziji c'ua 'na ts'it'i. O 'ñeme c'ua a nde nu ja mi cãrãji. O ndës'i c'ua. Cjanu o xipjiji:

³⁷ —'Naja nte c'ü s'iya 'naja yo ts'it'i na ngueje c'ü ejmezügö c'e nte, nguetscö s'iyazũ. 'Ma cjó c'o s'iyazũ, dya nguextjözügö c'ü s'iya, xo s'iya Mizhocjimi c'ü o ndãcjã va cja ne xoñijõmũ.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

³⁸ O mama c'ua e Juan o xipji e Jesús:

—Xöpũte, ró jandajme 'na bëzo c'ü mi nãnc'ãgue in chjũ

ma pjongũ yo demonio. Ró xipjijme c'ü dya ro tsja a cjanu na ngueje, dya rí dyocjõji c'ü.

³⁹ O ndünrũ c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya rí ts'a's'ũji c'e nte. Na ngueje dya cjó nãngã in chjũgö ga tsja c'o na nojo, nuc'ua cja rron mama na s'ozügö. ⁴⁰ Na ngueje nu c'ü dya nugũji na ü, ngue in dyocjõji c'ü. ⁴¹ Na cjuana rí xi'ts'iji, nu c'ü ra dya'c'ũji ndeje rí siji na ngueje in ntets'ũji nutscö e Cristo, nuc'ü, Mizhocjimi ra ngõ't'ũ c'ü.

El peligro de caer en pecado

⁴² "Ma cjó c'o ra tsjapũ ra tsja na s'o 'naja yo ts'iquẽ yo ejmezügö, xenda rvá jo ro jyũ'tp'ũji 'na travacjũnũ o dyizi c'e nte c'ü, cja rron pant'aji c'ua cja trazapjũ, que na ngueje c'ü ro tsjapũ ro tsja na s'o 'naja c'ü ejmezügö.

⁴³ Maco in mamaji ngue in dyẽji c'ü cja'c'ü rí tsjaji c'o na s'o, dyocũji 'ma. Xenda na jo rí ma bũbũtjõji co Mizhocjimi c'ü ri 'natjo in dyẽji que na ngueje ri bũbũ nza yeje in dyẽji ri mõji a linfiernu cja c'e sivi c'ü dya ra juench'e. ⁴⁴ Cja c'e lugar, dya tũ c'o dyoxũ c'o jã'ã cja c'o ya ndũ; 'ñe c'e sivi dya juench'e. ⁴⁵ Maco in mamaji ngue in cuaji c'ü cja'c'ü rí tsjaji c'o na s'o, dyocũji 'ma. Xenda na jo rí ma bũbũtjõji co Mizhocjimi c'ü ri docuaji que na ngueje ri bũbũ nza yeje in cuaji, ra pantc'aji cja c'e sivi

c'ü dya ra juench'e. ⁴⁶ Cja c'e lugar, dya tũ c'o dyoxü c'o jä'ä cja c'o ya ndũ; ñe c'e sivi dya juench'e. ⁴⁷ Maco in mamaji ngue in chöji cja'c'ü rí tsjaji c'o na s'o, jñũ'müji 'ma. Xenda na jo rí tsjogüji nu ja manda Mizhocjimi c'ü ri 'natjo in chöji que na ngueje ri bübü nza yeje in chöji, ra pantc'aji cja c'e sivi a linfiernu. ⁴⁸ Cja c'e lugar, dya tũ c'o dyoxü c'o jä'ä cja c'o ya ndũ; ñe c'e sivi dya juench'e.

⁴⁹ Mi jinguã mi tjüt'üji o animal c'o mi unüji Mizhocjimi; xo mi ü's'üji õ c'o. Texets'üji in chjentjoji c'o animal c'o mi tjüt'üji na ngueje rí tsjogüji na puncjü c'o na s'ëzhi. ⁵⁰ Na jo o õ'õ. Pero 'ma rrã 'huë'ë c'o õ'õ, ¿ja xe rgá õxcü 'ma? Nu'tsc'ejí ni jyodü rí chjentjoji c'e õ'õ c'ü na quijmi. Ni jyodü rí pötqui ñe'ejí.

10

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Nuc'ua o mbedye c'ua nu, e Jesús. O ma cja c'o jñiñi c'o tsja a Judea. O mbes'e c'ü 'nanguarü c'e ndare a Jordán. Nuc'ua na yeje o jmurü na puncjü nte nu ja mi bübü e Jesús, c'ua ja nzi va jmurüji nu ja ot'ü mi bübü. O xöpüji c'ua ja nzi va xöpü c'o dyaja nte. ² O säjä c'ua c'o fariseo. Chaque o tsjapüji t'önü e Jesús. C'ü mi 'ñejeji, ngue c'ü ro zöji e Jesús. Mi cjjjñiji 'na ro jypü c'ü ro mama. O dyönüji:

—¿Ja ga mama cja o ley Mizhocjimi, cjo na jo 'na bëzo ra mbëzi nu su'u?

³ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—¿Pje mama cja yo mandamiento yo o dyopjü e Moisés?

⁴ O mama c'ua c'o fariseo:

—E Moisés o unü sjëtsi e bëzo ro unü xiscõma c'ü rví mbëzi nu su.

⁵ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'ejí me na me in mü'büji, dya in s'iyaji c'o nin suji, nguec'ua o dya'c'ejí sjëtsi e Moisés rí pëziji c'o. ⁶ Pero 'ma o mbürü o ngārã yo nte, dya ma cjanu. Na ngueje ndeze 'ma ot'ü, Mizhocjimi o 'ñeme e bëzo 'ñe e ndixü. ⁷ Nguec'ua nu yo bëzo ga zogüji nu tata 'ñe nu nana, ga mimivi c'ü nu su. ⁸ C'o mi yeje ya ri 'natjo o ts'ingueví. Dya cja ri yeje, ya ri 'natjo o ts'ingueví c'ua. ⁹ Nu c'o o tsjapü Mizhocjimi ra 'natjovi, dya ra xõcü e bëzo.

¹⁰ Nuc'ua e Jesús 'ñe c'o o discípulo o cjogüji a mbo cja 'na ngümü. Nuc'ua c'o discípulo o dyönüji ja ma cja c'o cja vi mama. ¹¹ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu c'ü ra mbëzi nu su, cja rron chjüntüvi c'ü 'naja ndixü, tsãjä ndixü 'ma c'ü. ¹² Nu 'ma ngueje e ndixü ra mbëzi nu xïra cja rron chjüntüvi c'ü 'naja bëzo, tsãjä bëzo 'ma c'e ndixü c'ü.

Jesús bendice a los niños

¹³ Ma ëjë c'o nte ma siji c'o o ts'it'iji cja o jmi e Jesús,

ngue c'ua e Jesús ro 'ñe's'e o dyë anguezeji ro dyötpüji Mizhocjimi. Nuc'ua c'o discípulo 'ma o jñandaji c'o, o huënc'h'iji c'ua c'o ma siji c'o ts'it'i. ¹⁴ Pero e Jesús 'ma o jñanda c'ü mi cja c'o o discípulo, o üdü c'ua. O xipjiji:

—Jyëziji yo ts'it'i ra ëji cja ín jmigö; dya rí ts'a's'üji yo, na ngueje nu c'o va ëjë co nuzgö nza cja yo ts'it'i, ngueje c'o c'apü Mizhocjimi o nte c'o. ¹⁵ Na cjuana rí xi'tsc'öji, 'ma c'j'ó c'o dya ra ëjë co nuzgö c'ua ja nzi ga 'ñeje yo ts'it'i, 'ma dya ra unü o mü'bü Mizhocjimi ra dyätä, dya ra sö Mizhocjimi ra tsjapü o nte, eñe e Jesús.

¹⁶ Nuc'ua o ndës'i c'ua nzi 'naja c'o ts'it'i. O 'ñe's'e o dyë anguezeji o dyötpüji Mizhocjimi nzi 'naja.

Un joven rico habla con Jesús

¹⁷ 'Ma ya mi pedye e Jesús ro ma cja 'ñiji, o c'uañi 'na bëzo o sãjä nu ja mi bübü e Jesús. O ndüñijö mü cja o jmi, cjanu o mama c'ua:

—Na jots'ügue, xöpüte. ¿Pje na mbë c'ü rá c'jagö ngue c'ua ra ch'acü rá bübütjo co Mizhocjimi para siempre?

¹⁸ E Jesús o xipji:

—¿Jenga in xitsi na jozü? Dya c'j'ó bübü c'ü na jo'o; nguextjo Mizhocjimi. ¹⁹ In pãrãgue c'o o mandamiento Mizhocjimi c'o o dya c'üji. Mama a cjava c'o: “Dya rí tsãji ndixü; yo ndixü dya ra tsãjäji bëzo. Dya rí pö't'üteji. Dya pje rí pönüji. Dya rí xos'üji bëchjine. Dya c'j'ó rí dyonpüji.

Rí respetaoji nin tataji 'ñe nin nanaji.”

²⁰ O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Xöpüte, texe yo, ya nde ró c'jagö yo ndeze 'ma cja rmi ts'iquëgö.

²¹ E Jesús 'ma o jñanda c'e bëzo, o ne'e, cjanu o xipji:

—Nu'tsc'e, xe bëzhi 'naja c'ü rí tsjague. Ma pögue texe c'o in pë's'i, unügue c'o dya pje pë's'i. A cjanu rí pë's'igue a jens'e c'o me ni muvi. Cja rrí 'ñecje rí chjünt'ü ín xütjügö.

²² Nuc'ua 'ma o dyärä c'e bëzo c'o vi mama e Jesús, me co ndümü va ma'a, na ngueje mi pë's'i na puncjü.

²³ Nuc'ua e Jesús o jñanda texe c'o mi cãrã nu, o xipji c'ua c'o o discípulo:

—Nu c'o me pë's'i na puncjü, me na s'ëzhi c'ü ra unü o mü'büji Mizhocjimi ra dyätäji angueze.

²⁴ 'Ma o dyärä c'o discípulo c'o vi mama e Jesús, o züji. Pero e Jesús o xipjiji na yeje:

—Nu'tsc'ëji ín ch'its'üji, me na s'ëzhi c'ü ra tsjapü o nte Mizhocjimi nu c'o c'jijñi me ra mbös'üji c'o pë's'iji. ²⁵ 'Naja camello, dya sö ra c'jogü cja o xãgö 'na dyepjadü. Je xo ga c'jatjonu 'na nte c'ü pë's'i na puncjü, dya sö ra unü o mü'bü Mizhocjimi ra tsjapü o nte.

²⁶ Nuc'ua anguezeji xenda mi sñji c'ua. O mamaji:

—'Ma a cjanu, ¿c'j'ó ngue c'ü ra sö ra jogü o mü'bü?

²⁷ E Jesús cjanu o jñandaji c'ua, o xipjiji:

—Dya c'j'ó sö yo nte ra jocütsjë o mü'bü; pero

Mizhocjimi sō ra jopcū o mü'būji. Na ngueje Mizhocjimi sō ra tsja texe.

²⁸ O mama c'ua e Pedro:

—Nutscōjme ró sogūjme texe c'o mi pē's'ijme ngue c'ua rí tjünt'ügōjme in xütjūgue.

²⁹ O ndünrū c'ua e Jesús o mama:

—Cārā c'o ejmezügō c'o ra zopjū ín jñagō yo nte. Nguec'ua ra zogū o ngumūji, o nu cjuarmaji, o nu cjūji, o nu 'ninzhōmūji, o nu cjūjuēji, o nu tataji 'ñe nu nanaji, o nu t'iji, o o juajmaji. ³⁰ C'o ra tsja a cjanu, ra ch'unūji c'ü rrā puncjū que na ngueje 'naja ciento c'ü mi pē's'iji 'ma ot'ü. Ra ch'unūji o ngumūji, 'ñe nu cjuarmaji, 'ñe nu cjūji, 'ñe nu 'ninzhōmūji, 'ñe nu cjūjuēji, 'ñe nu nanaji, 'ñe nu t'iji, 'ñe o juajmaji. Xo ra nuji na ü; ra tsja yo nte. Xo ra ch'unūji c'ü rguí bübütjoji co Mizhocjimi. ³¹ Je a cjanu, c'o cjavü vi tsjaji c'o me ni muvi, dya rguí muvi a jmi Mizhocjimi c'o. C'o unū ngüenda c'ü dya ni muvi c'ü cjaji, rguí muvi na puncjū a jmi Mizhocjimi c'o.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

³² E Jesús 'ñe c'o o discípulo mi pōji cja 'ñiji, mi cjins'iji a ma a Jerusalén. Mi ot'ü a xojñi e Jesús. Me mi sū c'o discípulo 'ñe c'o nte c'o mi tjünt'ü a xütjū. Nuc'ua e Jesús o xōcū c'o doce o discípulo, o ñatsjēji o xipjiji c'ü ro tsjapü c'o nte ro sufre angueze. ³³ O xipjiji a cjava:

—Ya rrā möjö a ma a Jerusalén nu ja ra

nzhögügōji nutscō rvá ēcjō cja Mizhocjimi. Ra nzhögügōji cja o dyē c'o ndambōcjimi 'ñe c'o xöpü o ley Mizhocjimi, ngue c'ua ra jñüncōji ngüenda c'ü rguí mbōtcōji. Ra nzhögügōji c'ua cja o dyē c'o dya menzumü a Israel. ³⁴ Me ra tsjacūji burla ra zoxcūji, ra ndaxcōji o chirrio, ra mbōtcūji. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá tetcjō rá bübütjo na yeje.

Jacobo y Juan piden un favor

³⁵ Nuc'ua e Jacobo co e Juan, c'o o t'i e Zebedeo, o chēzhivi a jmi e Jesús. O xipjivi:

—Nu'tsc'e, xöpüte, rí negōbe rí tsjacübe 'na favor nu rá ö'tc'übe.

³⁶ O ndünrū c'ua e Jesús o xipjivi:

—¿Pje na mbējë c'ü in nevi rá cja'c'üvi?

³⁷ O ndünrūvi o xipjivi:

—Dyacübe sjētsi rá mimigōbe nu ja rí mandague; 'naja cja in jodyē, 'naja cja c'ü 'naja in dyē.

³⁸ O ndünrū c'ua e Jesús o xipji c'o yeje o discípulo:

—Dya in unnc'evi ngüenda c'ü in ötcügōvi. Nuzgō rá sufridogō c'o ra tsjacü yo nte; y rá tügō. Nu'tsc'evi dya, ¿cjo ra sō rí sufridovi c'o?

³⁹ O ndünrūvi c'ua:

—Jägā, ra sōzübe, eñevi.

Nuc'ua e Jesús o xipjivi:

—Nuzgō rá sufridogō y rá tügō. Jā, na cjuana xo rí sufridoguevi y rí chūguevi. ⁴⁰ Pero dya nguezgō tocazū rá unū cjō ra mimi cja ín jodyē,

ne ri ngue c'ü 'nanguarü. Nguextjo c'ü mi Tatagö c'ü ya juajnü cjó ra mimi nu.

41 Nuc'ua c'o dyëch'a discípulo 'ma o dyäräji, o mbürü o ünbüji c'ua e Jacobo 'ñe e Juan. 42 Pero e Jesús o xipji c'ua c'o o discípulo ro chëzhiji, cjanu o xipjiji c'ua:

—In pãrãgueji ja cja c'o pje nde pjëzhi cja yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi, cjaþüji yo nte ra tsjaji c'ü mandaji. Y xipjiji ra tsjaji c'o söji me na jyü. 43 Nu'tsc'eji, dya rga cjatsc'eji c'ua nzi ga cja c'o pje pjëzhi. 'Ma bübütsc'eji 'naja c'ü ne ra tsjapü na nojo a jmi Mizhocjimi, ni jyodü ra mböxc'üji 'ma c'ü, dya ra mandats'üji. 44 Y c'o ra ne ra tsja in xojñigueji, ni jyodü ra mbë'pc'iji c'o, dya me ra mandats'üji. 45 Nutscö c'ü rvá ëcjö cja Mizhocjimi, dya ngue c'ü ra mbëpqui yo nte'e; ngue c'ü rá pëpcö yo. Xo rvá ëcjö rá tügö, ngue c'ua rá cjö'tp'ü o nzhubü na puncjü o nte'e, c'ü rga emeji libre, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo.

Jesús sana a Bartimeo el ciego

46 O zät'äji c'ua a Jericó. Nuc'ua o mbedyeji nu, e Jesús 'ñe c'o o discípulo 'ñe na puncjü nte. Cja c'e 'ñiji c'ü mi pöji, mi junrü 'naja bëzo c'ü mi ndëzhö c'ü mi chjü Bartimeo. Mi ngueje nu t'i e Timeo. Mi örü o merio. 47 C'e bëzo 'ma o dyärä mi ngueje e Jesús c'ü mi menzümü a Nazaret c'ü ma cjögü, o ña c'ua na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e Jesús o mboxbëchets'ü e David, juentsquegö.

48 Na puncjü c'o nte o huënc'h'iji c'ua c'e bëzo o xipjiji ro ngo't'ü o ne. Pero nuc'ü, xenda o mapjü na jens'e:

—Nu'tsc'e o mboxbëchets'ü e David, juentsquegö.

49 Nuc'ua e Jesús o böbü c'ua o mama:

—Ma't'üji ne bëzo ra chëzhi cja in jmigö.

O ma't'üji c'ua c'e bëzo c'ü mi ndëzhö o xipjiji:

—Böbü dya, mama e Jesús rí chëzhigue cja o jmi. Jñunt'ü in mü'bügue ra joguts'ü.

50 Nuc'ua c'e bëzo o ngama c'ü mi tējë. Exco böbü c'ua o chëzhi cja e Jesús. 51 Nuc'ua o dyönü e Jesús o xipji c'e bëzo:

—¿Pje in ne c'ü rá cja'c'ü?

O ndünrü c'e bëzo c'ü mi ndëzhö o mama:

—Xöpüte, rí negö rí xocüzü in chö rá janda.

52 E Jesús o xipji c'ua:

—Sö rí mague dya. Ya na jots'ü na ngueje i 'ñejme c'ü ro jo'c'üts'ü.

Jo ni zätä c'ua o ndö c'e bëzo, ya jñanda c'ua. Cjanu o ndünt'ü a xütjü e Jesús nu ja mi ma'a.

11

Jesús entra en Jerusalén

1 Nuc'ua o zät'äji a Betfagë 'ñeje a Betania a jmi c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos; ya mi ngue ro zät'äji a Jerusalén. Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'ua yeje c'o o discípulo. 2 Cjanu o xipjivi:

—Mëvi cja ne jñiñi nu järä a xojñi. 'Ma rí sät'ävi nu, rí chöt'üvi 'na burru c'ü 'nünt'ü,

nu c'ü dya cjó be chägä. Rí xäpcävi, jo rrĩ sijivi. ³ Nu 'ma cjó c'o ra dyönnc'üvi: “¿Jenga ín xäpcävi ne burru?”, ra 'ñents'evi, nu'ma, rí xipjivi a cjava: “Ngue c'ü ín Jmugöji c'ü ni jyodü; pero jo rá ë socüts'ütjome”, rí 'ñembevi c'o.

⁴ O mëvi c'ua, o chöt'üvi c'e burru. Mi 'nünt'ü a jmi 'na ngoxtji nu ja mi cjogü 'na 'ñiji. O xäpcävi c'ua. ⁵ Nu c'o mi cãrã nu, bübü c'o o xipjivi:

—¿Pje na cjaguevi? ¿Jenga na xäpcävi ne burru?

⁶ Anguezevi o ndünrüvi c'ua ja nzi va xipjivi e Jesús. Nguec'ua va jyëziji o mëvi c'ua. ⁷ O sijivi c'ua c'e burru cja e Jesús. Cjanu o ngäsp'ävi c'o mi tējëvi cja xütjü c'e burru. Nuc'ua o chägä c'ua e Jesús. ⁸ Ma puncjü nte c'o mi pöji. Dyaja c'o mi xĩ'mi o bituji cja c'e 'ñiji; dyaja c'o mi ocü o dyëza mi xĩ'p'ĩji.

⁹ C'o nte c'o mi ot'ü a xojñi, 'ñe c'o ma bëpja, mi mapjüji mi mamaji:

—Me na jo nu va ëjë nu o 'ñeme Mizhocjimi ra mandazüji. ¹⁰ Me na jo c'ua ja rgã manda nu; ra manda c'ua ja nzi va manda ín mboxtiti e David. Me na nojo Mizhocjimi.

¹¹ Nuc'ua o zät'ä e Jesús a Jerusalén. O cjogü c'ua a mbo cja c'e templo. O nu'u texe c'o mi cjaji nu. Ya mi nzhä'ä, ngue c'ua o mbedye nu o ma a Betania. O möji c'o doce o discípulo.

Jesús maldice a la higuera sin fruto

¹² Nuc'ua c'ü na jyas'ü, o mbedyeji a Betania o möji a Jerusalén, ya mi sant'a e Jesús. ¹³ O ññanda c'ua na jë mi 'ne'e 'na za'a c'ü mi ngue higo c'ü mi cans'a o xi. O ma nu'u cjo ri quis'i c'e higo. 'Ma o zät'ä cja c'e higo, o chöt'ü mi nguextjo o xi c'o mi cans'a; na ngueje dya mi ngueje o pa'a c'o quis'i o higo. ¹⁴ O mama c'ua e Jesús o xipji c'e higo:

—Dya cja ra nguis'its'ü c'ü cjó ra zi'i, embe.

O dyärã c'o o discípulo.

Jesús purifica el templo

¹⁵ O zät'äji c'ua a Jerusalén. Nuc'ua e Jesús o cjogü a mbo cja c'e templo, cjanu o pjongü a tji texe c'o nte c'o pje nde ma pö, 'ñe c'o pje nde ma tömü nu. Xo o tunbü c'o o mexa c'o mi pötü o merio, 'ñe c'o o silla c'o mi pö o mbaro. ¹⁶ Y dya mi jëzi cjó pje ro ndunü a mbo cja c'e templo. ¹⁷ O xöpü c'ua c'o nte, o xipjiji:

—Ya t'opjü a cjava: “Nu ín nzungö ngue ngumü c'ua ja ra dyötü Mizhocjimi yo nte yo cãrã texe cja ne xoñijömmü”, eñe o jña Mizhocjimi. Nu'tsc'ëji na cjapcütjoji nu ín nzungö nza cja 'ma ri ngue o ngumü o mbë'ë c'ua ja tsjõjõji, embeji c'o.

¹⁸ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi o dyärãji c'o mi mama e Jesús; nguec'ua mi jodüji ja rvã mböt'üji angueze. Anguezeji me mi sũji na ngueje texe

c'o nte me mi mājā ma dyārāji c'o jña c'o mi mama e Jesús. ¹⁹ Nuc'ua c'ü nzhā'ā o mbedye e Jesús 'ñe c'o o discipulo cja c'e jñāñi.

La higuera se seca

²⁰ Nuc'ua 'ma o cjogüji c'ü na jyas'ü o jñandaji c'e higo; ya vi dyot'ü na jo texe. ²¹ O mbeñe c'ua e Pedro 'ma ot'ü o nuji c'e higo; o mama c'ua o xipji e Jesús:

—Xöpüte, jñanda ne higo nu i xipji c'ü dya cja ro nguis'i, ya o dyot'ü.

²² O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Ni jyodü rí jñunt'ü in mü'büji ra dya'c'üji Mizhocjimi c'ua ja nzi gui dyötüji. ²³ Na cjuana rí xi'ts'igöji, 'ma rí jñunt'ü in mü'bügueji c'ü ra zädä c'ü in mangueji, y 'ma dya rí yembeñeji, ra sö rí xipjiji ne t'eje nu: “C'ueñe c'ua, ma so'o cja ne ndeje”, rí 'ñembeji. Ra tsja c'ua, c'ua ja gui mangueji. ²⁴ Nguec'ua rí xi'ts'igöji, texe c'o pje nde rí dyötüji Mizhocjimi, rí jñunt'ü in mü'bügueji c'ü ya o dya'c'üji Mizhocjimi c'ü i dyötüji. Nuc'ua ra zädä a cjanu.

²⁵ 'Ma in ötüji Mizhocjimi, ni jyodü rí perdonaoji 'ma cjó pje o tsja'c'eji. Ngue c'ua c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e xo ra perdonaots'üji in nzhubügueji. ²⁶ Pero 'ma dya rí perdonaogueji c'ü cjó pje cja'c'üji, dya xo ra perdonaots'üji in nzhubüji 'ma, c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e.

La autoridad de Jesús

²⁷ O zät'äji c'ua a Jerusalén. 'Ma mi nzhodü e Jesús a mbo c'e templo, o ëjë c'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi 'ñe c'o tita, o säjäji cja o jmi e Jesús. ²⁸ O dyönüji:

—Nu'tsc'e rí xitscöjme pje pjë'tsc'e nguec'ua in cjague yo. ¿Cjó ngue c'ü o 'ñempc'e rí tsjague yo?

²⁹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Xo rá önnc'ügöji 'naja t'önü. 'Ma rí xitscöji c'ü rá önnc'üji, xo rá xi'tsc'öji 'ma c'ü pje pjë'tscö nguec'ua rí cjagö yo. ³⁰ ¿Cjó o 'ñeme e Juan mi jichi yo nte cja ndeje? ¿Cjo ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, o ngueje yo nte? Xitscöji xā, embeji.

³¹ Anguezeji mi pötü ma mamaji c'ua:

—'Ma rá mamaji ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, ra xitscöji: “¿Jenga dya i 'ñejmegueji 'ma c'ü mi xi'ts'iji e Juan?”, ra 'ñenzgöji. ³² Y 'ma rá mamaji ngueje yo nte c'o o 'ñeme e Juan, dya xo ra sö, eñeji ma mantsjëji.

Na ngueje mi sñji yo nte pje c'o ro tsjapüji. Na ngueje yo nte mi ejmeji na cjuana mi profeta e Juan. ³³ O ndünrü c'ua anguezeji o xipjiji e Jesús:

—Dya rí pãrãgöjme cjó 'ñeme e Juan, eñeji.

Xo o ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya xo rá xi'tsc'öji pje pjë'tscö nguec'ua rí cjagö yo.

12

El ejemplo de los trabajadores malvados

¹ Nuc'ua e Jesús cjanu o zopjü c'o nte, o xipjiji 'na ejemplo:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi tjë 'na juajma. O ngant'a o uva cja c'ü o juajma, cjanu o ngot'ü c'ua. Cjanu o dyö'bü nu ja ro yödüji c'o uva. Cjanu o ndä's'ä c'ua 'naja ts'ingumü nu ja ro mimi c'ü ro mbörü cja c'e juajma. Cjanu o unü c'ua media c'o ro mbëpi c'o uva. Cjanu o ma c'ua na jë.

² Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro jogü c'o uva, cjanu o tsja c'e lamu o ndäjä 'naja o mbëpji o ma'a nu ja mi pëpji c'o uva, ngue c'ua ro unüji c'o uva c'o mi toca. ³ Nuc'ua c'o mi pëpi c'o uva o zürüji c'e mbëpji c'ü cja vi säjä. O mbäräji c'e mbëpji; cjanu o pjongüji. Dya pje unüji. ⁴ Nuc'ua c'e lamu o ndjä c'ua c'ü 'naja o mbëpji. 'Ma o zät'ä nu ja mi pëpji c'o uva, o s'onbüji o ñi'i; me co tsjapüji na s'o. ⁵ Nuc'ua c'e lamu cjanu o ndjä c'ua c'ü 'naja o mbëpji. Nuc'ü, o mbö't'üji c'ü. C'e lamu xe o ndjä na puncjü c'o dyaja o mbëpji. Pero c'o mi pëpi c'o uva, nde o tsjapüji na s'o. Dyaja c'o o mbäräji; dyaja c'o o mbö't'üji.

⁶ Nu c'e lamu, xe mi büntjo 'naja c'ü xe ro ndjäjä. Mi ngueje nu t'i'i c'ü me mi s'iya. O ndjä c'ua c'e t'i'i. O mama c'e lamu: “Nu nu ín ch'igö, ra dyätäji nu.” ⁷ Pero 'ma o zät'ä c'e t'i, c'o mi pëpi c'o

uva o pötva mamaji: “Nujnu, ngueje nu ra zopcüji ne juajma ra tsjapü o tsjaja. Mö rá pöt't'üji ngue c'ua rá cjacpöji ín tsjacjöji ne juajma”, eñeji. ⁸ Nuc'ua o zürüji c'e t'i. O mbö't'üji. Cjanu o pjongüji o cuerpo cja c'e juajma.

⁹ Xe sido o ña e Jesús o xipjiji:

—¿Cjo ín pãrãgueji pje ra tsja dya c'e lamu? ¿Pje ra tsjapü c'o pëpi c'o uva? C'ü ra tsja, ra ë mbö't'üji. Nuc'ua cja rron unü o media c'o 'ñaja nte ra mbëpi c'o uva.

¹⁰ ¿Cjo dya i xörügueji c'o ya t'opjü? Je mama a cjava c'o:

Nu c'e ndojo c'ü dya ne c'o mi jäbä c'e ngumü, ngue c'ü ot'ü ya jñumüji cja squina c'ü.

¹¹ Ngueje Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji c'ü o tsja a cjanu.

Nguec'ua me rí cjiññiji jenga va tsja a cjanu, eñe o jña Mizhocjimi.

¹² Nuc'ua mi jodüji ja rvä zürüji e Jesús. Na ngueje 'ma o mama e Jesús c'e ejemplo, o mbäräji c'ü mi nguetsjë anguezeji vi jyëtsiji c'o mi pëpi c'o uva. Pero dya zürüji na ngueje me mi sñji c'o nte. O jyëziji c'ua, o möji.

El asunto de los impuestos

¹³ Nuc'ua o ndjäjäji c'ua cja e Jesús, ja nzi o fariseo 'ñe c'o político c'o mi tjünt'ü a xütjü e Herodes. Ro ma tsjapüji t'önü e Jesús. Ro dyäräji c'ua, xama pje c'o ro mama angueze, ngue c'ua ro sö ro

ngöt'üji cja c'o pje mi pjëzhi.
 14 O zät'äji cja e Jesús o xipjiji:

—Xöpüte, rí pärägöjme c'ü na cjuana c'ü in mangue. In xöpügüe c'ü na cjuana ja ga cja o 'ñiji Mizhocjimi. Dya cjó in sügüe rí zopjü, na ngueje dya in cjaque ngüenda zö pje ri pjëzhi 'na nte. Nguec'ua rí xitsijme pje in cjiñigüe, ¿cjo na jo rá cjöt'üji o contribución c'ü örü e rey César o maxque jiyö?, eñeji.

15 Pero e Jesús ya xmi pätpä c'ü ma s'o c'o mi mbeñeji. Nguec'ua o xipjiji:

—¿Jenga chaque in önnügüji? Jñüncüji 'na merio ngue c'ua rá nu'u.

16 O ma jünpüji c'ua 'naja merio. Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—¿Cjó o ñi nu cuat'ü ne merio 'ñe cjó o tjü nu juns'ü?

O ndünrüji c'ua o mamaji:

—Ngueje e César.

17 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'ü toca e César, rí unüji e César. C'ü toca Mizhocjimi, rí unüji Mizhocjimi, eñe e Jesús.

Me co nguiñiji c'ua c'ü vi ndünrü e Jesús.

La pregunta sobre la resurrección

18 C'o saduceo mi mamaji c'ü dya ra sö ra te yo añima. O säjä c'ua ja nzi anguezeji cja e Jesús o dyönüji:

19 —Xöpüte, e Moisés o dyopjü cja in leygöji, 'ma cjó c'o ra ndü, 'ma dya be 'ñejui t'i c'ü nu su, nu'ma, c'ü nu su ra chjüntüvi 'ma c'ü 'naja o cjuarma c'e bëzo c'ü ya ndü.

Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi ndü, je ngue o tjü c'ü ra jñusp'üji c'e t'i c'ü ot'ü ra jmus'ü. 20 Mi bübü yencho bëzo c'o mi cjuarma. 'Naja anguezeji o chjüntü pero o ndü, dya 'ñejui t'i c'ü nu su. 21 Nuc'ua c'ü na yeje o cjuarma xo chjüntüvi c'e ndixü. Xo ndütjo, dya 'ñejui t'i. Je xo va cjatjonu c'ü na jñi. 22 Nde va cjatjoji c'ua nza yenchoji. O chjüntüji c'e ndixü nza texeji. Y o ndüji, dya 'ñeji t'i. Cjanu o ndü c'ua c'e ndixü. 23 Nguec'ua rí önnc'üjme, 'ma ra te c'o añima, ¿cjó ngue c'ü ra tsjapü nu su nza yenchoji? Na ngueje nza yenchoji nde o tsjapüji o suji, eñe c'o saduceo.

24 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—In jyopüji na ngueje, dya in unnc'eji ngüenda pje ne ra mama o jña Mizhocjimi; dya xo in pärägüeji ja ga cja c'ü me na zëzhi Mizhocjimi. 25 Yo nte chjüntüji. Xo 'ñe c'o o t'iji, chjüntpüji. Pero 'ma ra te'e c'o añima, dya cja ra chjüntüji a cjanu. Na ngueje ri chjëntjoji nza cja c'o o anxë Mizhocjimi c'o cãrã a jens'e. 26 Exi 'mãrãtjo cja o jña Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés, c'ü ra te c'o añima. ¿Cjo dya i xörügüeji c'e pasaje nu ja mama c'ü mi tjë c'e bidyi? O dyopjü e Moisés ja va zopjü Mizhocjimi. O mama a cjava Mizhocjimi: “Nguezgö o Mizhocjimi e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob.” 27 Mizhocjimi dya ngue o Mizhocjimi c'o añima, ngue

o Mizhocjimi c'o búbütjo. Nguec'ua exi 'ñetsetjo, zö ya ndü e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob, pero búbütjoji y ra tetjoji. Nu'tsc'eji me in jyopüji, dya in cijñiji na jo, eñe e Jesús.

El mandamiento más importante

²⁸ O säjä c'ua 'naja c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi o dyärä 'ma mi söji o jña'a, y o mbärä vi ndünrú na jo e Jesús. O chëzhi c'ua cja o jmi e Jesús, o dyönü:

—¿Ja ngue c'ü xenda ni muvi c'o o ley Mizhocjimi?

²⁹ O ndünrú c'ua e Jesús o xipji:

—C'ü xenda ni muvi c'o o ley Mizhocjimi je mama a cjava: “Dyäräji, nu'tsc'eji in menzumüji a Israel. Mizhocjimi c'ü ngueje in Jmugöji, 'natjo c'ü. ³⁰ Nguec'ua rí ñegueji Mizhocjimi co texe in mü'büji, 'ñe co texe in aljmaji, 'ñe co texe in pjeñeji, 'ñe co texe c'ü na zë'ts'iji.” Nujnu nguejnu xenda ni muvi yo o ley Mizhocjimi. ³¹ C'ü na yeje o ley Mizhocjimi, chjëntjovi nu cja ró xi'ts'iji. Je mama a cjava: “Rí s'iyaji yo nin minteji, c'ua ja nzi gui s'iyatsjëgueji”, eñe Mizhocjimi. Ojtjo xe 'naja o ley Mizhocjimi c'ü xenda ni muvi nza cja yo.

³² Nuc'ua o mama c'e bëzo c'ü mi xöpü o ley Mizhocjimi:

—Xöpüte, na cjuana c'ü in mangue. 'Natjo Mizhocjimi. Dya búbü xe 'naja c'ü ri Mizhocjimi. ³³ C'ü rá neji

Mizhocjimi co texe in mü'büji, 'ñe co texe in pjeñeji, 'ñe co texe in aljmaji, 'ñe co texe c'ü na zëtsiji, y rá s'iyaji in minteji c'ua ja nzi rgá s'iyatsjëji, ngue c'o xenda ni muvi. Xenda ni muvi que na ngueje texe c'o animal c'o rá pö't'üji cja rron tjü'tp'üji Mizhocjimi, 'ñe c'o pje nde rá unüji.

³⁴ Nuc'ua 'ma o dyärä e Jesús vi ndünrú na jo c'e bëzo, o xipji c'ua:

—Dya nda bë'tsi c'ü ra tsja c'ü o t'its'ü Mizhocjimi c'ü manda texe.

Nuc'ua dya cjó cja rezga pje xe ro dyönü e Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

³⁵ E Jesús ma xöpü c'o nte cja c'e templo o xipji:

—C'o xöpü o ley Mizhocjimi mamaji e Cristo ri mboxbëche cja e David. ³⁶ Maco nguetsjë e David o mama a cjava 'ma o ñünbü o mü'bü o Espiritu Mizhocjimi:

Mizhocjimi o zopjü c'ü in Jmugö o xipji:

“Mimi cja in jodyëgö. Rí da c'ü rí mandague hasta 'ma cja rí chöpü yo nuc'ü na ü”, eñe Mizhocjimi.

³⁷ E David o nädä e Cristo o mama: “Ngue in Jmugö”, eñe. ¿Pje ne ra mama c'ü ri mboxbëche e Cristo cja e David 'ñe c'ü xo ri ngue o Jmu?

C'o nte c'o mi ärä, ma puncjüji. Me mi mäjä ma dyäräji c'o mi mama e Jesús.

Jesús acusa a los maestros de la ley

³⁸ E Jesús 'ma ma xöpüji o xipjiji:

—Rí pjötpüji ngüenda cja yo xöpü o ley Mizhocjimi. Anguezeji cja püji na nojoji ga nzhodüji na maja o bituji. Me xo neji cjó ra mbësp'iji t'ecjañümü rgá zenguaji cja o chõjmü. ³⁹ 'Ma pöji cja nitsjimi, me juajnuji o lugar c'o na jo ja ra mimiji. Y 'ma cjaji mbaxua, me xo juajnüji o lugar c'o me na jo. ⁴⁰ Anguezeji jünbüji c'o pë's'i c'o ndixü c'o ya 'nanxü. Pero me cja püji na joji; me mezhe ga dyötüji Mizhocjimi. Nguec'ua Mizhocjimi ra tsjapü xenda ra sufridoji que na ngueje 'ma dya ri xöpüteji.

La ofrenda de la viuda pobre

⁴¹ 'Na nu pa e Jesús o mimi a mbo c'e templo a jmi cja c'e ts'icaja nu ja mi mbeñeji Mizhocjimi. O jñanda c'o nte mi junt'üji o merio cja c'e caja. Na puncjü c'o rico mi junt'üji na puncjü merio. ⁴² Xo o ëjë 'na 'nanxü c'ü dya pje mi pë's'i, o ë jñunt'ü yeje ts'imerio; mi ts'iquëtjo mi muvi c'o. ⁴³ Nuc'ua e Jesús o ma't'ü o discípulo ro chëzhiji cja o jmi, o xipjiji:

—Na cjuana rí xi'ts'iji, nu e 'nanxü, nu dya pje pë's'i, nu c'ü o jñunt'ü nu, xenda ni muvi a jmi Mizhocjimi, que na ngue c'o o dyüt'ü yo dyaja. ⁴⁴ Na ngueje anguezeji o mbeñeji Mizhocjimi o unüji c'o vi mboncjü. Nu ne ndixü nu dya pje pë's'i, o unü texe

c'o rví ma ndõmü pje ro zi, eñe.

13

Jesús dice que el templo será destruido

¹ Nuc'ua 'ma ya mi mbedye e Jesús cja c'e templo, o mama c'ua 'naja c'o o discípulo:

—Xöpüte, jñanda yo ndojo, me na zö yo. Me na jo va dyät'äji ne templo.

² O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Nujyo in jandaji va cja ne templo, ra zädä c'o pa 'ma dya cja ra jyäns'ä yeje ndojo c'o dya ra yät'ä.

Señales antes del fin

³ Nuc'ua e Jesús o ma cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos c'ü tsjinch'ivi a jmi c'e templo; o mimi c'ua nu. Nuc'ua e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan 'ñe e Andrés o dyönütsjëji e Jesús c'ü dya cjó ro dyärä, o mamaji:

⁴—Xitscöjme jinguã ra zädä yo. ¿Pje ma señal c'ü rá jandajme ngue c'ua rá päräjme 'ma ya ri ngue ra zädä yo?

⁵ Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Pjötpüji ngüenda c'ü dya cjó ra dyon'c'üji. ⁶ Na ngueje ra ëjë na puncjü c'o ra jñüncügö in chjü, ra mamaji ngueje Cristo anguezeji, ngue c'ua ra dyonpüji na puncjü yo nte.

⁷ Rí dyäräji ri cjaji o chü. Xo ra mbezheji ya ri cjaji o chü. Dya rí sügueji, na ngueje ni jyodü ra zädä a cjanu. Pero dya be ra nguins'i ne xoñijõmü. ⁸ Na ngueje yo ndajñiñi ra

pötü rgá chūji yo nu mindajñiñiji; xo nzitjo c'o jmu ra pötü rgá chūji c'o nu mijmuji. Na puncjü c'ua ja ra mbĩt na zēzhi ne xoñijōmü, 'ñe c'ua ja ra zōji o tjiñmi. Nujoyo nguejyo rgui mbürü ra sufridoji yo.

9 'Nu'tsc'ejji, rí pjötpüji na puncjü ngüenda, na ngueje ra nzhöc'ügueji nu ja ra jñün'c'üji ngüenda. Ra dyēts'iji nu cja c'o nitsjimi. Ra zints'iji cja yo rey 'ñe yo gobernador na ngue c'ü ri ejmezüji y ri nänngäji ín chjügö. 'Ma ra zints'iji a cjanu cja c'o pje pjēzhi, ra sö rí xipjiji ja cjazgö. 10 Texetjo cja ne xoñijōmü ri cārā c'o ra zopjü yo nte ra xipjiji o jña Mizhocjimi, ra xipjiji ja ga manda. Nu'ma, ngue 'ma ya ra nguins'i ne xoñijōmü. 11 'Ma ra zints'iji cja c'o pje pjēzhi, extí jñunt'ü ín mü'büji c'ü dya ni jyodü rí tsjijñiji ja rgui chjünrūji, ante c'ü ra jñün'c'üji ngüenda. Na ngueje c'e ndajme c'ü, Mizhocjimi ra dya'c'üji o jña c'ü rí mangueji. Na ngueje dya ngue'tsc'ejji rí ñaji; nu c'ü ra ña ngueje o Espiritu Mizhocjimi. 12 Ra zādā 'ma ri ngue nu c'o ri cjuarma ra nzhōji nu cjuarmaji c'ü ra mbö't'üji; o ri ngue nu tataji 'ñe nu nanaji ra nzhōji nu t'iji c'ü ra mbö't'üji; xo nzitjo c'o t'i ra nzhōji nu tataji 'ñe nu nanaji c'ü ra mbö't'üji. 13 Texe yo nte ra nuc'üji na ü, na ngueje c'ü ri ejmezügöji. Pero 'ma sido rí 'ñejmezüji texe yo pa yo ri bübüji cja ne xoñijōmü, nuc'ua rí bübütjoji

co Mizhocjimi a jens'e.

14 'Rí xörügueji, rí tsjapüji ngüenda yo jña yo rá xi'ts'iji. Nu c'ü me na s'o c'ü cja pü ra s'odü texe, 'ma ya rí jñandaji c'ü je ri bübü cja c'e templo, nuc'ua nu'tsc'ejji ri cārāji a Judea, rí c'ueñe rí möji cja t'ejje. 15 Nu'tsc'ejji ri tägäji a xes'e cja in nzungueji, extí c'ueñeji, dya pje rí chunüji c'o ri pēs's'iji a mbo cja in nzungueji. 16 Nu'tsc'ejji ri bñnc'ejji cja juajma, dya rí nzhogueji cja in nzungueji c'ü rí tsanngueji c'ü rí chēji. 17 Juejme c'o ri ndunte 'ñe c'o ri jötü o lēlē c'o pa c'o. 18 Dyötüji Mizhocjimi ngue c'ua 'ma rí c'ueñeji, dya ri ngue c'o pa c'o ri jārā o sē. 19 Na ngueje me ra sufridoji na puncjü c'o pa c'o, c'ü nunca sufridoji a cjanu ndeze 'ma o dyät'ä Mizhocjimi ne xoñijōmü. Y dya cja xe ra sufridoji c'ua. 20 Pero Mizhocjimi ra tsjapü c'ü dya nda ra mezhe c'o pa c'o ra sufridoji, ngue c'ua dya ra chjorü texe c'o nte. Ra tsjapü c'ü dya ra mezhe c'o pa c'o, na ngue ri cārā o nte Mizhocjimi c'o ya juajnü.

21 'Nuc'ua 'ma cjó c'o ra xi'ts'iji: "Je bñnc'ua e Cristo" o "Je bübü nu e Cristo", ra 'ñents'ejji, dya rí creogueji c'ü xi'tsc'ejji a cjanu. 22 Na ngueje ra ējē c'o ra tsjapü ri nguejeji e Cristo. Xo ra ējē c'o ri cja pü profeta, ri cja pü ri ñaji o jña Mizhocjimi, ra 'ñe jíchiji señal yo nte. Y ra tsjaji c'o me na nojo c'o ra jñanda c'o nte. Ra

tsjaji a cjanu, ngue c'ua 'na xo ra sò ra dyonpüji c'o ya juajnü Mizhocjimi. ²³ Nguéc'ua extí xi'ts'iji dya, ante c'ü ra zädä c'o pa c'o; ngue c'ua rí pjötpüji nguenda.

Comó vendrá el Hijo del Hombre

²⁴ 'Nuc'ua 'ma ra nguarü ra sufridoji c'o pa c'o, ra bëxö mü e jyarü. Y dya ra 'ñetse e zana. ²⁵ Ra jyäbä yo seje. Y ra 'ñünü nujo na zëzhi a jens'e. ²⁶ Nuc'ua ra jñandgagöji nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi. Ra jñandgöji rva ëcjö cja ngö mü, ra jñandgöji c'ü me rrä zëtsi 'ñe me rrä zözü. ²⁷ Nuc'ua rá tãjägö c'o ín anxe c'o cãrã a jens'e ra ë jmutüji c'o ró juajnü c'o ri cãrã texe cja ne xoñijö mü.

²⁸ 'Nu'tsc'eji rí unüji nguenda yo za yo xiji higo. 'Ma ya ra dogü, 'ma ya pjürü peje o xi, in pãrãgueji ngue 'ma ya ra paja ne xoñijö mü. ²⁹ Je xo rga cjatjonu, 'ma rí jñandaji c'ü ya ra zädä yo rí xi'tsc'öji, rí pãrãgueji 'ma c'ü ya ra nguins'i ne xoñijö mü. ³⁰ Na cjuana rí xi'tsc'öji, c'o ri cãrã c'o pa c'o, dya ra ndü texe c'o, hasta 'ma cja ra zädä texe yo rí xi'tsc'öji. ³¹ Ra nguarü e jens'e 'ñe ne xoñijö mü, pero nín jñagö nunca ra nguarü nu.

³² 'Dya cjó pãrã pje ma pa, ni pje ma ndajme 'ma ra zädä c'o, ni xo ri pãrã c'o o anxe Mizhocjimi, ni xo ri pãrãgö nutscö o T'izgö Mizhocjimi. Nguextjo mi Tatagö c'ü pãrã.

³³ 'Pjötpüji nguenda; chep-quegöji; sido rí dyötüji

Mizhocjimi, na ngueje dya in pãrãgueji jinguã ra zädä c'e pa'a c'ü. ³⁴ Rí chjëntcjöbe nza cja 'na bëzo c'ü ri ngue o cjava 'na ngumü c'ü ro ma na jë. O zojnü c'o o mbëpji, o xipjiji c'o bëpji c'o ro tsjaji nzi 'najaji. C'e mböngoxtji o xipji c'ü ro mbörü, dya ro jji. ³⁵ Nguéc'ua rí xi'ts'iji rí chepquegöji na ngueje, dya in pãrãji ja hora rá ëcjö na yeje. Dya in pãrãji cjo ya ri nzhã, o cjo ya ri ndexö mü, o cjo ri ngue 'ma huë o chare, o cjo ya rguí jyas'ü. ³⁶ Rí chepquegöji na ngueje 'nandga ëcjö, 'na rá ë tö'c'üji rrü jjtjoji. ³⁷ Nujo rí xi'ts'iji, rí xipjigö texe, sido rí chepquegöji.

14

Conspiración para prender a Jesús

¹ Ya mi bëzhtjo yepa ro zädä c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua, 'ma mi siji o tjömech'i c'o dya mi bãns'a. C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi mi jodüji ja rvá zürüji e Jesús c'ü dya cjó ro mbãrã, ngue c'ua ro mbö't'üji. ² Mi mamaji:

—Dya ra jogü rá sürüji cja ne mbaxua; 'na ra huëni yo nte ra tsja o dyëji, eñeji.

Una mujer unge a Jesús

³ 'Ma mi bübü e Jesús a Betania nu cja o ngumü e Simón c'ü mi sò lepra, o säjä c'ua 'na ndixü nu ja mi bübü e Jesús, ma tû 'na botia ndojo c'ü mi po'o c'o me ma jo ma jyärã. Me mi muvi na puncjü merio c'ü. O mbãrã c'e botia, cjanu

o xisp'i o ñi e Jesús 'ma ya ma jũ cja mexa. ⁴ C'o mi cãrã nu, búbü c'o o üdü. O pötva mamaji:

—¿Jenga o tsja a cjanu? O nda pjödü ne perfume nu me na jo ga jyärã. ⁵ Mi sö ro bö'ö nu, ro cjogü jñi mil mbëxo nu. C'o merio c'o, ro sö ro ch'unü yo dya pje pë's'i, eñe c'o.

Mi ünmbüji c'e ndixü, mi huëñch'iji.

⁶ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Jyëziji. ¿Jenga na huëñch'iji ne ndixü nu? Me na zö nu o tsjacü nu. ⁷ Nu'tsc'ëji, xe rí mintcjeji nujyo dya pje pë's'i, nguec'ua 'ma rí ñegueje, ra sö rí pjös'üji. Pero nutscö ra zädã 'ma dya cja rá bunc'ö a ndetsc'ëji. ⁸ Ne ndixü nu, o tsja nu c'ü o sö o tsja. Ya xisquigö ín cuerpo nujyo na jo ga jyärã, ngue nu ya na segurao c'ü rguí dyögüzügöji. ⁹ Na cjuana rí xi'tsc'öji, texe cja ne xoñijömmü c'ua ja ra zopjüji yo nte ra xipjiji ja ga czazgö, nde ra nädãji nu o tsja ne ndixü nu, ngue c'ua ra mbeñeji nu o tsjacü, eñe e Jesús.

Judas traiciona a Jesús

¹⁰ E Judas Iscariote c'ü mi ngueje 'naja c'o doce o discípulo e Jesús, o ma cja c'o ndamböcjimi o ma xipjiji c'ü ro nzhö e Jesús. ¹¹ Nuc'ua c'o ndamböcjimi me co mäjãji 'ma o dyärãji c'ü ro tsja e Judas. Anguezeji o mamaji c'ua c'ü ro ngö't'üji e Judas. Angueze o jyodü c'ü ja rvã

tsjapü ngue c'ua ro nzhö'ö e Jesús.

La Cena del Señor

¹² Ya vi zädã c'ü ot'ü pa c'e mbaxua 'ma mi siji o tjömëch'i c'o dya mi bãns'ã. Ngueje c'e pa 'ma mi jyodü ro mbö't'üji 'na ts'imë c'ü rví pjongüji c'e mbaxua. C'o o discípulo e Jesús o xipjiji:

—¿Ja ngue c'ua in ne rá ma ät'äjme o jñöñü c'ü rí sigue rguí süpü ne mbaxua?

¹³ Nuc'ua e Jesús o ndãjä yeje c'o o discípulo, o xipjivi:

—Mëvi cja c'e jñiñi. 'Ma rí sät'ävi nu, rí chjëji 'na bëzo c'ü ri tunü 'na xäjñã ndeje. Rí chjünt'üvi a xütjü c'e bëzo. ¹⁴ Nu ja ra cjogü angueze rí xipjivi c'e bëzo c'ü menzumü nu: “C'ü rvã ëcjöbe, mama c'e xöpüte, ¿ja búbü c'e cuarto nu ja ra mimi co c'o o discípulo ra ziji c'ü rguí züpüji ne mbaxua?” Je rga cjanu rguí xipjivi c'e menzumü. ¹⁵ Nuc'ua angueze ra jí'ts'ivi 'na jyäxcumü c'ü na nojo c'ü ya búbü texe c'o ni jyodü. Ngueje nu rí dyät'ävi o jñöñü c'ü rá siji, eñe e Jesús.

¹⁶ Anguezevi o mëvi c'ua cja c'e jñiñi, o chöt'üvi c'ua ja nzi va xipjivi. O dyät'ävi c'ua o jñöñü c'o ro ziji rvã züpüji c'e mbaxua.

¹⁷ Nuc'ua c'ü nzhã o möji e Jesús co c'o doce o discípulo.

¹⁸ O mimiji cja mexa. 'Ma ndãnt'ã ma siji o xëdyi, e Jesús o xipjiji:

—Na cjuana rí xi'ts'igöji, búbü 'najats'ügueje nu va rrã

siji o xëdyi c'ü ra nzhögügö cja o dyë c'o ra mbötcü, embeji.

¹⁹ Anguezeji 'ma o dyäräji a cjanu, me go ndumüji c'ua. O mbürü o dyönüji e Jesús nzi 'naja anguezeji:

—¿Cjó je ngueje c'ü, cjo nguetscö?

²⁰ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Ngueje 'najats'ügueji in doceji c'ü je tü'bü o xëdyi co nuzgö cja ne mojmü nu rrã sigöji, ngue c'ü ra nzhögügö c'ü. ²¹ Nutscö rvã ëcjö cja Mizhocjimi, ra mbötcüji c'ua ja nzi ga t'opjü. Pero juejme ne bëzo nu ra nzhögügö. Xenda rvã jo c'ü dya ro jmus'ü ne bëzo nu; me ra sufrido na puncjü nu.

²² 'Ma ndänt'ä ma siji o xëdyi, o jñü 'naja tjömech'i e Jesús, o unü na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xënmbi c'ua c'o o discípuo, o xipjiji:

—Jñü'üji ne tjömech'i nu rrã xëñc'iji, rí si'iji. Nujnu ngue in cuerpögö nu.

²³ Cjanu o ndës'i c'ua c'e vaso. O unü na pöjö Mizhocjimi, cjanu o unü c'o o discípuo. O ziji c'ua texeji.

²⁴ O mama e Jesús o xipjiji:

—Nujnu ngue in tsjigö nu. Na ngue c'ü rga pjödügö in tsji rá tügö, Mizhocjimi ra tsja dya, c'ua ja nzi va mama ra tsja; ra perdonao dya o nzhübü na puncjü o nte'e.

²⁵ Rí xi'tsc'öji, ndeze dya, dya cja xe rá sigö o ndeje o uva hasta 'ma cja ra zädä c'ü rá mandagö, c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. Cja rá

sigö 'ma c'o cja dadyo, eñe e Jesús.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

²⁶ 'Ma o nguarü o tøjöji 'na himno, o mbedyeji o möji cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos. ²⁷ E Jesús o xipjiji c'ua:

—Texets'ügueji nde rí xögüji ne xö mü dya, na ngue c'ü ra tsjacügöji dya. Na ngueje ya t'opjü a cjava: “Nuzgö rá pö't'ügö c'e mbörü. Nuc'ua c'o o ndëncjürü ra mböt'ü c'o”, eñe c'ü t'opjü. ²⁸ Pero 'ma ya rá tegö a nde cja c'o añima, ot'ü rá magö a ma a Galilea, ngue c'ua 'ma rí sätc'ejí nu, ya rva bünc'ö nu.

²⁹ O ndünrü c'ua e Pedro o xipjiji:

—Zö texe ra jyëtsc'igueji, pero nuzgö dya rá jëtsc'igö, eñe.

³⁰ E Jesús o ndünrü c'ua o xipjiji:

—Na cjuana rí xi'tsc'ö, dya be ri huë'ë na yeje o chare ne xö mü dya, 'ma ya na jñi rgui tsädä c'ü dya in pãcãgö.

³¹ Xenda o mama na zëzhi c'ua e Pedro:

—Jiyö. Zö rá tügö co nu'tsc'e, pero dya pje rá cädägö c'ü rgá pã'c'ö, eñe c'ü.

Xo nde va mantjo c'ua texe c'o discípuo.

Jesús ora en Getsemaní

³² O möji c'ua nu ja ni chjü Getsemaní. Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o discípuo:

—Mimiji va; rá ma ötügö Mizhocjimi, eñe.

³³ Nuc'ua e Jesús o zidyi e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e

Juan. O mbürü o ndumü c'ua e Jesús, y me mi cjiñi na puncjü. ³⁴ Nuc'ua o xipjiji:

—Me ndumü ín mü'bügö, rí sö ra mbötcügö c'ü rgá sentiogö. Chepqueji va, dya rí ñji, eñe e Jesús.

³⁵ Xe ma c'ua xe ts'iquë a ma xojñi, o ndüne a jömü, o dyötü Mizhocjimi, 'ma ro sö, ro cjogütjo c'ü dya ro zädä c'ü ro tsjapüji c'e hora. ³⁶ O mama:

—Mi Tatats'ügö. Sö rí tsjague texe. Tsjapü ra cjogü c'ü dya ra zädä c'ü rá sufridogö. Pero dya rí tsjague c'ua ja nzi rgá negö; tsjague c'ua ja nzi gui ñegue, eñe.

³⁷ O nzhogü c'ua e Jesús nu ja mi cãrã c'o ñni o discipulo; o chöt'ü ya nde vi ñjtjo c'o. E Jesús o xipji c'ua e Pedro:

—Nu'tsc'e Simón, ¿cjo ín ñcje? ¿Cjo dya mi sö ri chepque 'na hora c'ü dya rvi ñcje?

³⁸ Cjanu o xipjiji texeji:

—Dya rí ññji. Dyötqueji Mizhocjimi ngue c'ua dya rí dyätäji c'ü dya jo. Cja ín mü'büji, na cjuana ín ne rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi; pero in cuerpoji ya mbo o cuë yo.

³⁹ Nuc'ua o ma na yeje e Jesús; o ma dyötü Mizhocjimi. O mama c'o ñña c'o vi mama 'ma ot'ü. ⁴⁰ O nzhogütjo na yeje; o chöt'ü ya nzho ma ñjtjoji na ngueje me mi tãgã o t'ññ anguezeji. Dya mi pärãji ja rvã ndünrüji. ⁴¹ O nzhogü c'ua c'ü na ñni, o xipjiji:

—¿Cjo ya ín ñcjeji 'ñe ya ín söyaji? Ya na jo dya. Ya zädä ne ndajme. Nutscö rvã

ëcjö cja Mizhocjimi, ya ra nzhögüji cja dyë c'o nte c'o cja c'o na s'o. ⁴² Ya rí ñangaji dya. Ya va säjä nu ra nzhögügö. Mö rá chjëji.

Llevan preso a Jesús

⁴³ 'Ma xe ma ña e Jesús, o säjä e Judas c'ü mi ngue 'naja c'o doce discipulo. Ma dyoji na puncjü nte c'o vi ndäjä c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, 'ñe c'o tita, ma jünji tratjëdyi 'ñe ngarrote. ⁴⁴ E Judas c'ü ro nzhö e Jesús, ya vi xipji a cjava c'o nte c'o mi pöji:

—Nu c'ü rá tjünegö, ngue c'ü ín jodügueji c'ü. Nguéc'ua rí pënch'iji na jo c'ü, c'ü dya ra c'ueñe, empji.

⁴⁵ Nuc'ua e Judas 'ma o säjä, exco chëzhi a jmi e Jesús, o xipji:

—Nu'tsc'e ín xöpütets'ügö.

Jo ni ndüne c'ua a jmi. ⁴⁶ Nuc'ua c'o nte exco pënch'iji c'ua e Jesús ngue c'ua ro zidyiji.

⁴⁷ Nuc'ua 'naja c'o mi dyoji e Jesús o ngübü c'ü o tratjëdyi, o jñüpcü o ngö 'naja c'o o mbëpji c'ü mi mero ndamböcjimi. ⁴⁸ E Jesús o xipjiji c'ua:

—I pedyeji cja c'in ñññji va ë sücöji nza cja 'ma ri nguezgö 'na mbë, va jünji ín chjëdyiji 'ñe in ngarroteji. ⁴⁹ Pamü mi cãrãgöji cja c'e templo mi xö'c'üji, maco dya mi pënzhuigöji 'ma. Pero ya va sädä yo, ngue c'ua ra zädä c'ü o dyopjü c'o profeta cja o ñña Mizhocjimi, embeji.

50 Nuc'ua texe c'o discípulo o c'ueñeji o zogüji e Jesús.

El joven que huyó

51 Pero mi бүбү 'naja t'i c'ü mi tjünt'ü a xütjü e Jesús. Nguetjo 'na manta mi tējē c'e t'i. C'o nte o pēnch'iji. 52 Pero c'e t'i o mbägä c'ü o manta. O cjuañi, o matjo manguerga.

Jesús delante de la Junta Suprema

53 C'o nte o zidyiji e Jesús nu ja mi бүбү c'ü mi mero ndamböcjimi. Ya vi jmurü texe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. 54 'Ma ya mi pöji, e Pedro mi bēpjatjo na jē, hasta 'ma o zāt'ä nu cja c'ü o tji c'ü mi mero ndamböcjimi. O cjogü c'ua e Pedro a mbo, o ma mimi nu ja mi cārā c'o mbēpji. Ma pa't'ü cja sivi e Pedro.

55 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o dyaja c'o ya vi jmurü ro jñünpüji ngüenda e Jesús, mi jodüji o testigo c'o ro mama vi tsja na s'o e Jesús, ngue c'ua ro sō ro mbō't'üji. Pero dya mi tö'tp'üji. 56 Ma puncjü c'o mi mama vi tsja na s'o e Jesús, pero dya ma cjuana. Dya mimi yeje testigo c'o ro mama 'natjo o jñavi. 57 O böbü c'ua o testigo c'o dya ma cjuana c'o o mama a cjava:

58 —Nutschöjme ró äräjme ne Jesús o mama: “Rá tunbügö nu ne templo nu o dyät'ä yo nte. Nuc'ua jñipatjo rá jäbä c'ü 'naja c'ü dya ra jyäbä yo nte”, o 'ñeñe.

59 Zo mi mamaji a cjanu, pero dya mi 'natjo o jñavi.

60 O böbü c'ua c'ü mi mero ndamböcjimi a nde nu ja mi cārā c'o nte, o dyönü e Jesús:

—¿Cjo dya pje rí chjünrügue? ¿Pje in mangue co nujyo jña yo na xi'tsc'eji?

61 Pero e Jesús, dya pje ndünrü. Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi o dyönü na yeje o xipji:

—¿Cjo ngue'tsc'e e Cristo c'ü ngue o T'i Mizhocjimi c'ü me na jo?

62 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Jägä, nguezgö. Nutscö rvá ěcjö cja Mizhocjimi, ra zädä 'ma rí jñandgöji 'ma rá mimigö cja o jodyē Mizhocjimi c'ü me na zēzhi. Rí jñandgöji rva ěcjö cja ngömü a jens'e.

63 O üdü c'ua c'ü mi mero ndamböcjimi, o ts'üdü c'o o bitu c'o mi je'e c'ü, o mama:

—¿Pje xe ni jyongöji o testigo? 64 Cja i dyäräji o zadü Mizhocjimi nu. ¿Pje in mangueji?

Texeji mi mamaji mi jyodü ro bö't'ü e Jesús.

65 Nuc'ua mi бүбү c'o o zosp'ü a jmi e Jesús. O ngo'tp'üji o ndö. Cjanu o ya'büji. Cjanu o xipjiji:

—Rí xitscöjme cjó ngue c'ü na yapc'ü dya.

Nu c'o policia xo o mbē'chp'iji a jmi.

Pedro niega conocer a Jesús

66 E Pedro mi büntjo nu cja c'e tji. O ějē c'ua 'naja ndixü c'ü mi pēpi c'ü mi mero ndamböcjimi. 67 Nu c'e ndixü 'ma o jñanda e Pedro c'ü ma

pa't'ü cja sivi, o nguinch'i.
Cjanu o xipji:

—Nu'tsc'e, xo mi dyocjevi e
Jesús nu menzumü a Nazaret.

⁶⁸ O ngädätjo c'ua e Pedro o
mama:

—Dya rí pãrãgö c'ü. Dya
xo rí pãrãgö pje pjëzhi c'ü in
mangue.

O mbedye c'ua a ma tji cja
c'e ngoxtji. Jo ni huë c'ua 'na
chare. ⁶⁹ Nuc'ua c'e ndixü c'ü
mi mbëpite o jñanda na yeje e
Pedro, o xipji c'ua c'ü na yeje
c'o mi cãrã nu:

—Ne bëzo nu, ngue 'naja o
dyoji e Jesús, eñe.

⁷⁰ E Pedro o ngädätjo na
yeje. Dya mezhe c'ua, c'o mi
cãrã nu, o xipjiji na yeje e
Pedro:

—Na cjuana xo ngue'tsc'e
'naja o dyoji nu, na ngueje in
menzumü a Galilea; c'ua ja
gui ña, exi 'mã'tc'ãtjo.

⁷¹ Nuc'ua e Pedro o mbürü
o ña, o mama c'ü ro zübü
Mizhocjimi 'ma dya ma
cjuana c'ü mi mama. O
mama:

—C'ua ga mbãrã Mizhocjimi,
dya rí pãrãgö ne bëzo nu in
mangueji.

⁷² Jo ni huë c'ua na yeje 'na
chare. O mbeñe c'ua e Pedro
c'o jña c'o vi mama e Jesús vi
xipji: “Ma dya be ri huë na
yeje 'na chare, ya na jñi rguí
mamague c'ü dya in pãcãgö”,
vi 'ñeñe. Me go huë c'ua e
Pedro.

15

Jesús ante Pilato

¹ Nuc'ua c'ü xörü, c'o
ndamböcjimi o jmurüji co
c'o tita 'ñe c'o mi xöpü o ley

Mizhocjimi 'ñe c'o dyaja c'o
ro jñü ngüenda. Mi pötma
dyü't'üji. O jyü'tp'üji o dyë
e Jesús, cjanu o zidyiji o ma
nzhötüji e Pilato. ² O mama
c'ua e Pilato o dyönü e Jesús:

—¿Cjo in reygue cja yo
menzumü a Israel?

O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:

—Jãgã, nguetscö c'ua ja vi
mangue.

³ C'o ndamböcjimi me mi
ñaji ma xiji e Pilato c'ü vi tsja
e Jesús na puncjü c'o ma s'o.
⁴ Nuc'ua e Pilato o dyönü na
yeje o xipji e Jesús:

—¿Cjo dya in tjünrü? Maco
na puncjü yo pje nde xi'ts'iji.

⁵ Pero dya ndünrü e Jesús.
Nguec'ua dya mi pãrã pje ro
nguijñi e Pilato.

Jesús es sentenciado a muerte

⁶ Tsjë'ma 'ma mi cjaji c'e
mbaxua, c'o nte mi ötüji c'e
gobernador ro pjongü libre
'naja bëzo c'ü ma o'o a pjörü.

⁷ C'o pa c'o, ma o'o a pjörü 'na
bëzo c'ü mi chjü Barrabás, 'ñe
c'o o dyoji. Na ngueje vi chüji
c'e gobierno, y mi pöt'üji o
nte. ⁸ Nuc'ua c'o nte o chëzhiji
a jmi e Pilato, o dyötüji c'ü
ro pjongü libre 'naja bëzo c'ü
ma o'o a pjörü c'ua ja nzi ma
cja tsjë'ma. ⁹ O ndünrü c'ua e
Pilato o xipjiji:

—¿Cjo in neji rá pjongü li-
bre nu c'ü ngue in reygueji
nu'tsc'eji in menzumüji a Is-
rael?

¹⁰ O mama a cjanu e Pi-
lato na ngueje o unü ngüenda,
c'o ndamböcjimi mi envidi-
aji e Jesús nguec'ua je va

nzhöji c'ua angueze. ¹¹ C'o ndamböcjimi o dyü't'üji c'ua c'o nte ro dyörüji e Barrabás c'ü ro pjongüji libre cja pjörü. ¹² O dyönü c'ua na yeje e Pilato:

—¿Pje rá cjacö 'ma ne bëzo nu in mangueji ngue in reygueji?

¹³ Anguezeji o mapjüji na yeje o mamaji:

—Chät'ä cja ngronsi.

¹⁴ Nuc'ua e Pilato o mama:

—¿Pje na mbë c'o na s'o c'ü o tsja nu?

Pero anguezeji xenda mi mapjüji mi mamaji:

—Chät'ä cja ngronsi.

¹⁵ E Pilato mi ne ro tsjapü ro mäjä c'o nte; nguec'ua va pjongü c'ua e Barrabás. Cjanu o manda c'ua o ndas'üji e Jesús co chirrio. Nuc'ua 'ma ya o nguarü o ndas'üji, cjanu nzhöji ngue c'ua ro ma ndät'äji cja ngronsi.

¹⁶ Nuc'ua c'o xondaro o zidyiji e Jesús o cjogüji a mbo cja o palacio c'e gobernador. O jmutüji c'ua texe c'o tropa.

¹⁷ Cjanu o jyecheji c'ua e Jesús 'na bitu c'ü ma cji pobü. O dyät'äji 'na corona c'ü mi dyavo bidyi, cjanu o jñu'tp'üji a ñi e Jesús. ¹⁸ Nuc'ua o mbürü o mapjüji o mamaji:

—Nu'tsc'e o Jmuts'ügue yo menzumü a Israel, sido rí tsjague Rey, mi empji.

¹⁹ Mi ya'p'üji o ñi co 'naja xitji, cja ma zos'üji. O ndüñijömüji a jmi, mi cjpü mi t'ecjañumü ma zopjüji, me mi mbätäji. ²⁰ 'Ma o nguarü o tsjapüji burla, o ndonsp'üji c'ua c'e bitu c'ü ma cji pobü

c'ü vi jyecheji. Cja ndo nu jyecheji c'ua c'o o bitutsjë. O zidyiji c'ua nu ja ro ma ndät'äji cja ngronsi.

La crucifixión

²¹ 'Ma ya mi sidyiji e Jesús, o chjëji 'na bëzo c'ü mi menzumü a Cirene c'ü vi ñeje cja juajma. Nuc'ü, mi chjü Simón c'ü; mi ngueje nu tata e Alejandro 'ñe e Rufo. O tsjapüji e Simón o nduns'ü c'e ngronsi c'ü mi tuns'ü e Jesús.

²² O zät'äji c'ua, nu ja ni chjü'ü Gólgota c'ü ne ra mama: nu t'eje nu ni chjü T'ejeñinte. ²³ Nuc'ua mi unüji e Jesús ro zi o vino c'ü vi chjanbaji o mirra. Pero e Jesús dya o zi'i. ²⁴ O ndät'äji c'ua cja ngronsi. Cjanu o eñeji cjo ngue c'ü ro ngana nzi 'naja o bitu, cjanu o jyadüji c'o o bitu.

²⁵ Ya vi zünü nueve c'ü xörü 'ma o ndät'äji e Jesús. ²⁶ O cuatüji a ñi c'e ngronsi c'ü mi t'opjü, ngue c'ua ro 'mārā pje vi tjünpü ngüenda angueze. Mi t'opjü a cjava: “Nujnu, o Rey yo menzumü a Israel nu.” ²⁷ Nuc'ua xo ndät'äji nu, yeje mbë. 'Naja c'ü o ndät'äji cja o jodyë e Jesús, 'naja c'ü o ndät'äji c'ü 'nanguarü. ²⁸ A cjanu o zädä c'ü t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava: “Mi pëzhiji mi ngue 'naja yo cja na s'o.”

²⁹ Nu c'o mi cjogü nu, me mi juant'a a ñi ma zadüji e Jesús, mi xipjiji:

—Nu'tsc'e mi mangue rvi yä't'ä ne templo, y c'ü na jñi nu pa ri cjuatü ri jyäbätjo

na yeje. ³⁰ Rí 'ñemetsjě dya, dyagü cja ne ngronsi, mi em-pji e Jesús.

³¹ Xo ma cjanu ma mama c'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. Me mi cjpajú burla e Jesús, mi pötma mamaji:

—Maco mamaji me o mbös'ü na puncjü o nte nu, maco dya sö ra 'ñemetsjě ra dagü cja ne ngronsi. ³² 'Ma nguejnu e Cristo nu ra manda a Israel, ra dagü dya cja ne ngronsi, ngue c'ua rá jandaji 'ñe rá ejmegöji 'ma nu.

Nuc'ua c'o yeje c'o 'natjo c'ua vi ndät'äji e Jesús, xo mi xipjivi c'o na s'o jña c'o.

Muerte de Jesús

³³ Nuc'ua 'ma ya vi zünü nisiarü, o bëxömmü c'ua texetjo cja ne xoñijömmü, hasta 'ma cja zünü jñi c'ü nzhä. ³⁴ Nuc'ua 'ma o zünü jñi c'ü nzhä, o mapjü c'ua na jens'e e Jesús o mama:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabac-tani?, mi eñe. C'e jña ne ra mama: Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, ¿jenga i jyëzguigö?

³⁵ C'o mi cārā nu, o dyäräji c'o vi mama e Jesús. Bübü anguezeji c'o o mama c'ua:

—Dyäräji, nujnu, ma't'ü e Elías rguí 'ñeje a jens'e.

³⁶ Cjanu o cjuañi c'ua 'naja anguezeji, o ma cājā 'naja esponja. Cjanu ngant'a cja vinagre, cjanu ngāsp'ā cja 'na xitji, mi unüji e Jesús ro züt'ü. O mama c'ua:

—Rá nuxāji cjo ra ëjě e Elías ra ē 'ñeme nu.

³⁷ Nuc'ua e Jesús o mapjü na jens'e, cjanu o ndü c'ua. ³⁸ Y o chödü a nde c'e manta c'ü mi cjot'ü a mbo cja c'e templo nu ja me ma sjü; exo ndöt'ü c'ü 'na lado a ndü'bü. ³⁹ C'e capitán c'ü mi xojñi cja c'o xondaro, mi böbü a jmi e Jesús. 'Ma o unü ngüenda ja va mapjü e Jesús cjanu o ndü, o mama c'ua:

—Na cjuana mi ngue o T'i Mizhocjimi nu, eñe.

⁴⁰ Xo mi bübü ja nzi ndixü c'o mi janda ndeze na jě'ë. Mi bübü e María Magdalena 'ñe e María c'ü nu nana e Jacobo c'ü mi menor. Nuc'ü, xo mi ngue nu nana e José. Xo mi bübü e Salomé. ⁴¹ 'Ma mi bübü a Galilea e Jesús, xo mi tjünt'üji o xütjü angueze; mi pëpji angueze. Xo mi cārā c'o dyaja ndixü c'o ma puncjü c'o vi möji e Jesús a Jerusalén.

Jesús es sepultado

⁴² C'e pa'a c'ü, ngue 'ma mi preparaó nu c'o menzumü a Israel, na ngueje c'ü na jyas'ü ringue nu pa 'ma söyaji. ⁴³ Nuc'ua c'ü nzhä'ä o sājā 'na bëzo c'ü mi chjü José c'ü mi menzumü a Arimatea. Mi ngue 'naja c'o mi pjězhi na nojo c'o mi jün ngüenda. Nuc'ü, xo mi te'be c'ü ro ē manda nu c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi. E José dya zü, o ma cja e Pilato, o ma dyötü c'ü o cuerpo e Jesús. ⁴⁴ E Pilato dya mi sö ro 'ñejme c'ü ya vi ndü e Jesús. O zojnü c'ua c'e capitán; o dyönü cjo ma cjuana ya vi ndü. ⁴⁵ O ndünrü c'ua c'e capitán o xipji que jāgā ya vi ndü. Nuc'ua e

Pilato o manda ro unüji c'e cuerpo e José. ⁴⁶ Nuc'ua e José o ma ndõmü 'na t'õxbitu. Cjanu o ts'üpcü c'ua o cuerpo e Jesús cja c'e ngronsi. Cjanu o mbõch'ü c'e bitu. Cjanu o ma ngõt'ü cja 'na cueva c'ü vi dyõ't'üji cja 'na dyä c'ü peña. Cjanu o chjen'chp'e c'ua 'na tralaja va ngot'ü. ⁴⁷ E María Magdalena co e María c'ü nu mamá e José o jñandavi nu ja je ngue c'ua vi ngõt'üji e Jesús.

16

La resurrección de Jesús

¹ Nuc'ua 'ma ya vi cjogü c'e pa 'ma mi söyaji, o ma c'ua e María Magdalena, 'ñe e María c'ü nu nana e Jacobo, 'ñe e Salomé. O ma ndõmüji o pjindyö c'o ma jo ma yüdü ngue c'ua ro ma ngä's'äji a xes'e c'e aña. ² Nuc'ua c'ü ot'ü pa nu ngo 'ma ya ma jya's'ü, o ma c'o ndixü cja c'e cueva. O zät'äji 'ma ya vi mbes'e e jyarü. ³ Mi põtma mamaji:

—¿Cjó ra chjen'chp'e c'e tralaja cja c'e cueva? Dya ra sözgjöji.

⁴ Pero 'ma o jñandaji, o nuji na jo ya vi chjen'chp'ejji c'e tralaja c'ü mi c'ot'ü c'e cueva. ⁵ O nguich'iji c'ua cja c'e cueva; o jñandaji 'naja t'i c'ü mi junrü cja o jodyë. Mi je'e 'naja t'õxbitu c'ü ma maja. Me co züji c'ua. ⁶ O mama c'ua c'e t'i, o xipjiji:

—Dya rí sü'üji. In jodüji e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret nu c'ü o ndät'äji cja ngronsi. Ya te'etjo c'ü; dya

cja bünc'ua c'ü. Rí ñu'uji va ja ngõt'üji. ⁷ Möji, ma xipjiji c'o o discípulo c'ü ra ot'ü angueze ra ma a Galilea, je rí chjëji nu, c'ua ja nzi va mama. Xo rí xipjiji a cjanu e Pedro c'ü o discípulo, eñe c'e t'i.

⁸ Nuc'ua c'o ndixü o c'ueñeji cja c'e cueva na ngueje me mi mbĩ'iji 'ñe me mi süji. Dya cjó xo mi xipjiji na ngueje mi süji.

Jesús aparece a María Magdalena

⁹ E Jesús o te'e xõrtjo c'ü ot'ü pa nu ngo. Nu 'ma ot'ü o jizhitsjë e Jesús, ngue e María Magdalena c'ü o jñanda. E Jesús vi pjombgü yencho demonio cja o mü'bü c'e ndixü. ¹⁰ O ma c'ua e María Magdalena, o ma ngös'ü c'o mi dyoji e Jesús. Me mi cjijñiji; me mi huëji. ¹¹ 'Ma o dyäräji mi mama e María Magdalena c'ü mi bübü e Jesús y vi jñanda angueze, dya mi ejmeji.

Jesús aparece a dos de sus discípulos

¹² Nuc'ua e Jesús o jizhitsjë na yeje. Ngueje yeje o dyoji c'o o jñanda 'ma mi pëvi cja batjü. Nandyo va jñandavi e Jesús. ¹³ C'o yeje o nzhögüvi o ma ngös'üji c'o dyaja o dyoji. Pero dya o 'ñejmeji.

Jesús comisiona a los apóstoles

¹⁴ Nuc'ua e Jesús o jizhitsjë a nde cja c'o once o discípulo; o jñandaji. Ma siji xëdyi 'ma o jñandaji e Jesús. E Jesús o huënch'iji na ngueje dya mi ejmeji, ma me o mü'büji. Dya mi ejmeji nu c'o ya vi jñanda vi

te'e e Jesús. ¹⁵ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Möji texe cja ne xoñijõmü; rí ma zopjüji texe yo nte, rí xipjiji ín jñagö. ¹⁶ Nu c'o ra 'ñejmezügö 'ñe ra ji'iji, ra jogü o mü'bü c'o. Nu c'o dya ra 'ñejmezügö, Mizhocjimi ra tsjapü ra sufridoji. ¹⁷ Nu c'o ra 'ñejmezügö, Mizhocjimi ra unüji c'ü ra tsjaji señal c'ü ra 'ñetse na zëzhiji. Nguец'ua ra nänngäji ín chjügö rgá pjongüji o demonio. Ra ñaji nandyo jña. ¹⁸ Ma ra ngü's'üji o c'ijmi, dya pje ra s'odüji. Dya xo ra s'odüji 'ma ra ziji o veneno. Ra 'ñe's'e o dyëji cja c'o sö'dyë, ra jogü c'ua c'o.

Jesús sube a los cielos

¹⁹ Nuc'ua e Jesucristo c'ü ín Jmugöji, 'ma o nguarü o ña, Mizhocjimi o zidyi a jens'e. Je ma mimi nu cja o jodyë Mizhocjimi. ²⁰ C'o discípulo o möji, o ma zopjüji texe yo nte. E Jesucristo c'ü ín Jmugöji o mbös'üji o tsjaji o señal c'o me ma nojo; nguец'ua o 'ñetse c'ü na cjuana c'o mi mamaji. Je va cjanu, amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN LUCAS

Prólogo

1-2 Nu'tsc'e Teófilo nin t'ecjañömü, ya in pārâgue nu c'o o zädä a ndezgöjme. Bübü c'o mi pöji e Jesucristo ndeze 'ma o mbürü o zopjü c'o nte. O jñandaji c'o mi cja angueze. Anguezeji xo mamaji o jña e Jesucristo ma zocüjme. Nguec'ua бүбү c'o ya dyopjü c'ua ja ma cja 'ma mi nzhodü e Jesucristo cja ne xoñijö mü. 3 Nguec'ua xo ró cjiñigö xo na jo rá opjügö c'ua ja va cja. Na ngue ya ró c jagö na jo t'önü ró pārägö na jo ja ma cja ndeze 'ma o mbürü. Ngue c'o rí xi'tsc'ö dya cja ne carta, nu'tsc'e Teófilo nin t'ecjañömü. 4 Rí xi'tsc'ö yo, ngue c'ua rí pārâgue c'ü na cjuana c'o o xi'tsc'eji.

Un ángel anuncia el nacimiento de Juan el Bautista

5 O mbürü ne historia 'ma mi rey e Herodes a Judea. Mi бүбү 'naja mböcjimi c'ü mi chjü e Zacarías. 'Ma mi pöpji c'o mböcjimi cja c'e grupo c'ü mi xiji Abías, xo mi pöpji e Zacarías. C'ü nu su, mi mboxbëche cja e Aarón, mi chjü e Elisabet c'ü. 6 E Zacarías ñe e Elisabet, ma jo a jmi Mizhocjimi nza yejui. Mi nzhodüvi na jo cja o ñiji Mizhocjimi, mi ätävi c'o o ley. Dya cjó sö pje ro

xipjivi. 7 Pero dya mi ñejevi t'i. Na ngue dya mi muxt'i e Elisabet. Ya mi pale e Zacarías, ya xo mi male e Elisabet.

8 O zädä c'e zana c'ü ro mbëpi Mizhocjimi c'o mböcjimi c'o mi xiji Abías. 9 'Na nu pa, o echaji suerte, o toca e Zacarías o cjugü a mbo cja c'ü o templo Mizhocjimi o jyät'ä c'o ma jo ma jyärä nza cja o nguichjünü. 10 'Ma ma jät'ä e Zacarías c'o ma jo ma jyärä, mi cärä a tji na puncjü o nte, mi ötüji Mizhocjimi. 11 'Nango jñetse c'ua 'naja c'o o anxe Mizhocjimi, o jñanda e Zacarías mi böbü c'e anxe cja o jodyë cja c'e mexa nu ja mi jät'ä c'o me ma jo ma jyärä. 12 E Zacarías 'ma mü o jñanda c'e anxe, me go pizhi me go zü. 13 O mama c'ua c'e anxe o xipji:

—Nu'tsc'e Zacarías, dya rí sũ. Rvá 'ne xi'tsc'ö o dyä'tc'ä Mizhocjimi c'ü i dyötü. E Elisabet c'ü nin sugue ra nduns'ü 'na ts'it'i; rí ñecjevi 'na ts'it'i c'ü rí jñusp'üvi o tjü e Juan. 14 Me ra mäjä na puncjü in mü'bügue. Xo ñe na puncjü o nte ra mäjä 'ma rí ñecjevi in ch'igue. 15 Na ngue 'ma ra nocü, me rguí muvi a jmi Mizhocjimi. Dya ra zi o vino ne ri 'naja c'o ni tji. O Espiritu Mizhocjimi ra ñünbü o mü'bü e Juan ndeze 'ma ra nduns'ü nu nana, nguec'ua ra dyätä na jo Mizhocjimi. 16 Ra zopjü yo nte, ngue c'ua na puncjü yo in menzumügueji a Israel ra jyëziji c'o na s'o, ra nzhogüji a jmi Mizhocjimi c'ü

ín Jmugöji. ¹⁷ E Juan, ot'ü ra zopjü yo nte; cja ra ëjë c'ua c'ü ín Jmugöji. C'ua ja nzi ma cja c'e profeta Elías, je xo rga cjatjonu e Juan. Ra mbë's'i o poder Mizhocjimi c'ua ja nzi va mbë's'i e Elías. Nguec'ua 'ma ra zopjü yo nte, ra jyëziji c'o na s'o. C'o dya ne ra dyärä, ra nzhogü o mü'büji ra dyäräji. Nguec'ua yo tata 'ñe yo t'i ra ngäräji na jo. C'e t'i ra zopjü yo nte, ngue c'ua 'ma ra ëjë c'ü ín Jmugöji, ra dyätäji c'ü, eñe c'e anxe.

¹⁸ Nuc'ua e Zacarías o xipji c'e anxe:

—Ja rga pãrãgö cjo na cjuana ra zädä yo? Na ngue ya rí pãlegö. Ya xo male c'ü mi sugö, eñe.

¹⁹ O ndünrü c'ua c'e anxe o xipji:

—Nguetscö e Gabriel rí zo'c'ö. Rí bübügö a jmi Mizhocjimi. O xitscö Mizhocjimi ró ëjë ró ë zo'c'ü, ró xi'tsc'ö yo me na jo. ²⁰ Rá da'c'ü 'na señaal c'ü rguí pãrãgue na cjuana c'ü ra zädä yo ró xi'ts'i. Ngue c'ü rí ngonegue dya. Dya ra sö rí ña'a hasta 'ma cja rí 'ñecjevi ín ch'i. Rí ngone na ngue dya j creo yo ró xi'ts'i. Texe yo ró xi'ts'i, ra zädä yo, 'ma ra zädä c'o pa, eñe c'e anxe.

²¹ C'o nte mi te'beji ro mbedye e Zacarías. Mi sÿji 'na pje c'o vi tsja e Zacarías, na ngue vi mezhe a mbo cja c'e templo. ²² Nuc'ua e Zacarías 'ma mü o mbedye, dya cja mi sö ro zopjüji. Mi jizhitjo co o dyë, na ngue ya mi ngone. O mbãrã c'ua c'o nte, pje c'o vi

jñanda e Zacarías a mbo cja c'e templo.

²³ O cjugü c'ua c'o pa c'o mi toca e Zacarías o tsja o bëpji de mböcjimi. Cjanu o ma c'ua o ngumü. ²⁴ Nuc'ua 'ma mü o cjugü c'o pa, o ndunte c'ua e Elisabet c'ü nu su. O tsot'ü c'ua tsi'ch'a zana cja nu ngumü, o mama:

²⁵ —Mi bëzhgö ín tse cja yo nte, na ngue dya mi muxt'igö. Pero me na jo va s'iyazügö dya Mizhocjimi c'ín Jmugöji, ngue c'ua dya cja rá bëzhgö ín tse.

Un ángel anuncia el nacimiento de Jesús

²⁶ O mezhe c'ua 'ñanto zana, Mizhocjimi o xipji c'e anxe Gabriel o ma cja 'na jñiñi c'ü ni chjü a Nazaret c'ü tsja a Galilea. ²⁷ O ma zopjü 'naja xunt'i c'ü cja mi xunt'itjo. C'e xunt'i ya mi ñavi 'na bëzo ro chjüntüvi. C'e bëzo, mi chjü e José c'ü. Mi mboxbëche cja e David. C'e xunt'i, mi chjü e María. ²⁸ O cjugü c'ua c'e anxe nu ja mi bübü c'e xunt'i, o xipji:

—Cjimi, süngü. Me s'iyats'ü Mizhocjimi, y bübü co nu'tsc'e. Xenda ra intsjim-its'ü que na ngue texe yo 'ñaja ndixü, eñe c'e anxe.

²⁹ Nuc'ua e María 'ma mü o jñanda c'e anxe 'ñe 'ma mü o dyärä c'o jña c'o o mama, go zü c'ua o mü'bü, dya mi pãrã pje mi ne ro mama c'o jña. ³⁰ O mama c'ua c'e anxe o xipji:

—Nu'tsc'e María, dya rí sÿ. Mizhocjimi me s'iyats'ü. ³¹ Nudya rí ndunte rí mus'ü

'na ts'it'i c'ü rí jñusp'ü o tjũ e Jesús. ³² Nuc'ü, ra mbëzhi na nojo c'ü, na ngueje ngue o T'i Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji ra 'ñeme c'ü nu T'i ra manda c'ua ja mi manda e David c'ü nu mboxpale. ³³ Ra tsja jmu cja yo o mboxbëche e Jacob, ra manda para siempre.

³⁴ O ndünrũ c'ua e María o xipji c'e anxe:

—¿Ja rgá sô ra zädä yo? Dya be rí juntabe o bëzo.

³⁵ O ndünrũ c'ua c'e anxe o xipji:

—Ra ëjẽ o Espiritu Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e, ra ëjẽ co texe o poder, ra 'ñe dya c'ü rí chuns'ü 'na ts'it'i. Nguec'ua c'e ts'it'i c'ü rí 'ñeje, ngueje o T'i Mizhocjimi. Nuc'ü, dya ra tsja na s'o, eñe c'e anxe.

³⁶ O sido o ña c'e anxe o xipji e María:

—Tsijjñi c'ü o tsjapũ Mizhocjimi e Elisabet c'ü ín prima. Zö ya male, pero ya xo ndunte dya c'ü. Mi xiji c'ü dya mi muxt'i, pero ya zö 'ñanto zana ndeze 'ma mü o ndunte. ³⁷ Na ngueje Mizhocjimi sô ra tsja texe, eñe c'e anxe.

³⁸ O mama c'ua e María:

—Rí bünc'ö dispuesto ra tsjacö Mizhocjimi c'ua ja nzi gui mangue. Na ngue ín Jmugö c'ü; nutscö ngue o mbëpjizü.

Nuc'ua cjanu o ma c'ua c'e anxe.

María visita a Elisabet

³⁹ Nuc'ua cjanu o ma c'ua e María o zät'ä cja 'na jñiñi c'ü tsja a Judea, c'ü ma jä'ä cja t'eje. ⁴⁰ Nuc'ua 'ma o

zät'ä cja o ngumü e Zacarías, o zenguante e María, cjanu o cjogü a mbo. ⁴¹ 'Ma mü o dyärä e Elisabet mi zenguante e María, c'e ts'it'i c'ü mi tũ e Elisabet o 'ñömü a mbeme. Nuc'ua o Espiritu Mizhocjimi me co 'ñünbũ o mü'bü e Elisabet. ⁴² Nguec'ua va mapjũ na jens'e, o mama:

—Xenda go intsjimits'ü Mizhocjimi que na ngue texe yo 'ñaja ndixũ. Me xo ra intsjimi c'e ts'it'i c'ü ín tũgue.

⁴³ Va ëcje va 'ñe zenguazü, maco ngue o nanats'ügue c'ü ín Jmugö. ¿Ja va zocü Mizhocjimi i 'ñe zenguazügö?

⁴⁴ 'Ma nzi rvá ärägö 'ma mi zenguante, ixco 'ñömü ín pjeme c'e ts'it'i, na ngue me co mäjä. ⁴⁵ Nu'tsc'e i creo c'o o xi'ts'i Mizhocjimi. Ngue c'ü rgui mäjägue. Na ngue ra zädä c'ua ja nzi va mama, eñe e Elisabet.

⁴⁶ O mama c'ua e María:

Me na nojo Mizhocjimi, rí unügö 'na pöjö co texe ín mü'bü.

⁴⁷ Me rí mápägö Mizhocjimi c'ü ra 'ñevgüegö libre cja c'o na s'o.

⁴⁸ Zö me ni muvi c'ü ín Jmugö, zö dya pje ni muvizügö, pero me go s'iyazgö. Ndeze nudya, texe c'o ra ngärä c'o cjë c'o va ëjẽ, ra mamaji o tsjacü Mizhocjimi rá mäjö.

⁴⁹ Na ngue o tsjacü c'o me na nojo. Angueze sô ra tsja texe; ojtjo xe 'naja c'ü ri chjëntjui c'ü. Me na sjũ, 'ñe me na jo c'ü.

50 Ndeze 'ma o mbürü o ngārã
yo nte, Mizhocjimi
juentse c'o sũ angueze.

51 Mizhocjimi cja'a yo me na
nojo, na ngue me na
zêzhi.

C'o me cjavü na nojo ga
nguijñi o mü'bü,
Mizhocjimi cjavü dya
ni muvi c'o.

52 Yo manda c'o me cjavü
na nojo, Mizhocjimi
pjongü c'o, ngue c'ua
dya cja pje ra mbêzhiji.

C'o dya cjavü na nojo, cjavüji
c'ü rguí muvi c'o.

53 C'o unü ngüenda bêzhiji na
puncjü, ch'unüji c'o na
jo, dya cja pje ra bêzhiji.

C'o cijñi dya pje bêzhiji,
Mizhocjimi cjavüji ra
bêzhiji texe.

54-55 Yo nte a Israel yo
ma't'ü Mizhocjimi, me
pjôs'üji yo.

Mizhocjimi me juentse yo, na
ngue sido mbeñe c'ua
ja va mama va xipji e
Abraham c'ü ín mbox-
palegöji, ñe c'o o t'i, ñe
c'o o bëche ro juentseji,
dya ro jyëziji, eñe e
María va xipji e Elisa-
bet.

56 O mezhe jñi zana e María
mi bübüvi e Elisabet. Nuc'ua
cjanu o ma c'ua o ngumü.

Nacimiento de Juan el Bautista

57 Nuc'ua o zädä c'e pa c'ü
ro zö'dyë e Elisabet. O ñeje
'na ts'it'i. 58 C'o mi chängumüji
e Elisabet ñe c'o o dyoji 'ma
mü o dyäräji Mizhocjimi vi
juentse na puncjü e Elisabet
vi unü 'na ts'it'i, o mäjji c'ua

na puncjü co angueze. 59 'Ma
o zö chjün, o êjë c'ua c'o ro
circuncidao c'e ts'it'i. Xo êjë
c'o o dyoji e Elisabet. Mi ne ro
jñusp'üji e Zacarías c'e ts'it'i,
na ngue mi ngueje o tjü c'ü
nu tata. 60 O ndünrü c'ua e
Elisabet c'ü nu nana c'e ts'it'i
o mama:

—Iyö. Rguí chjü e Juan.

61 O mama c'ua c'o o dyoji e
Elisabet:

—¿Jenga rí jñusp'ü a cjanu?
Maco dya cjó bübü c'ü ni chjü
Juan yo ín dyoji, eñe c'o o dy-
oji e Elisabet.

62 Cjanu o tsjaji seña co o
dyëji va dyöntüji e Zacarías pje
ma tjü mi ne ro jñusp'ü c'ü o
ts'it'i. 63 Nuc'ua e Zacarías xo
o tsja c'ua seña va dyörü pje
rví dyopjü. Cjanu o dyopjü
c'ua: “Rguí chjü e Juan”, eñe
va dyopjü. Me co nguijñiji
c'ua texeji cjanu o mamaji:

—Pärã, ¿jenga o jñusp'üvi a
cjanu?, mi eñeji.

64 'Nango ña c'ua e Zacarías
o unü 'na pöjô Mizhocjimi.

65 Nuc'ua texe cja c'o jñiñi c'o
tsja a Judea c'o järä cja t'eje,
me mi sÿji me mi mamaji c'o
me ma nojo c'o vi zädä. 66 C'o
nte c'o mi ärä, mi cijñiji o
mü'büji mi mamaji:

—Pärã, ¿pje ra mbêzhi c'e
ts'it'i?, eñeji.

Na ngue mi unüji ngüenda mi
bübüvi Mizhocjimi c'e ts'it'i.

El canto de Zacarías

67 O Espíritu Mizhocjimi o
ñünbü o mü'bü e Zacarías o
ña c'o o unü Mizhocjimi ro
mama:

68 Rí unügö 'na pöjô
Mizhocjimi c'ü ín

Jmugöji nutscöji rí menzumüji a Ísrael. Na ngue o ëjë ra 'ñe mböxcöji nutscöji o ntezgöji, ra 'ñevguegöji libre.

69 Mizhocjimi o xipji o ëjë 'na c'ü me na zëzhi ra 'ñevguegöji libre.

Nuc'ü, je ri mboxbëche cja e David c'ü mi pëpi Mizhocjimi.

70 Ngue c'ü o mama c'o o profeta Mizhocjimi c'o mi cãrã mi jinguã. Na ngue Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'büji o zopjüji c'o nte.

71 O mamaji c'ü ra salvazüji Mizhocjimi cja o dyë c'o rí üji c'o nugüji na ü.

72 O mamaji c'ü ra mbeñe Mizhocjimi ra tsja c'ua ja nzi va mama; ra s'iyazüji c'ua ja nzi va s'iya c'o ín mboxpaleji.

73 Ngue c'e jña c'ü o mamatsjë na cjuana Mizhocjimi va xipji e Abraham c'ü ín mboxpaleji.

74 O mama Mizhocjimi c'ü ra salvazüji cja o dyë c'o nugüji na ü, ngue c'ua dya rá sÿji rga ma't'üji c'ü.

75 Y ngue c'ua rá cjaji c'ua ja nzi ga ne angueze c'o na jo, texe yo pa yo rí cãrãji cja ne xoñijömmü.

76 Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, ngue o profetats'ü Mizhocjimi c'ü bÿbü a jens'e.

Rí ot'ügue a xo'ñi cja c'ü ín Jmugöji, ngue c'ua 'ma ra ëjë angueze, ya rguí

bÿbü dispuesto yo nte ra dyätãji c'ü.

77 Nu'tsc'e rí zopjÿgue yo nte, ngue c'ua ra mbãrãji ja rgã sö ra salvaji ra perdonaoji c'o na s'o, ngue c'ua ra tsjapüji o nte Mizhocjimi.

78 Na ngueje me s'iyazüji Mizhocjimi me juentsqueji. O xipji o ëjë c'ü ixmi bÿbüvi a jens'e, ra 'ñe dyacüji jya's'ü cja ín mÿn'c'öji.

79 Nutscöji rí nteji rí nzhodüji cja bÿxömmü. C'o dya ra nzhogü o mü'bü, ra ma sufreji 'ma ra ndüji. Pero nu c'ü ra ëjë, ra dyacüji jya's'ü cja ín mü'büji.

Y ra jÿtscöji c'e 'ñiji ja rgã sö ra mãjä ín mÿn'c'öji, dya cja pje rá mbeñeji, eñe e Zacarías.

80 C'e ts'it'i c'ü mi chjÿ Juan, go nocü c'ua. Xo go nzhodü na jo cja o 'ñiji Mizhocjimi. Mi bÿbü cja majyadü hasta 'ma cja mü o zädã c'e pa 'ma o mbÿrü o zopjÿ c'o nu menzumüji a Ísrael.

2

Nacimiento de Jesús

1 C'o pa c'o, e César Augusto mi manda cja c'o país. O manda o tsjaji 'na censo ngue c'ua ro mbãrã ja nzi o nte c'o mi cãrã texe c'o país nu ja mi manda. 2 C'e censo c'ü ot'ü o dyät'ãji, o tsjaji 'ma mi gobernador e Cirenio a Siria.

³ Nguec'ua texe c'o nte mi jy-
odü ro möji nu ja mi men-
zumüji, je ro ma jñu's'üji o
tjüji. ⁴⁻⁵ Mi bübü 'na bëzo c'ü
mi chjü e José. Mi bübü a
Nazaret c'ü tsja a Galilea. Ya
mi ñavi ro chjüntüvi e María.
Nuc'ua e José o mëvi e María a
ma a Belén c'ü tsja a Judea nu
ja mi menzumü e David mi
jinguã. Je mëvi nu, na ngue
e José mi mboxbëche cja e
David. O mëvi ro ma jñu's'üvi
o tjüvi. 'Ma mü o mëvi, ya
mi ndunte e María. ⁶ Nuc'ua
'ma mi bübüvi a Belén, o zädä
c'e pa 'ma ro zö'dyë. ⁷ O
mus'ü c'ua c'ü nu ts'it'i c'ü
ot'ü. Cjanu o mbös'ü o bitu,
cjanu o ngöbü c'ua nu ja mi
ñönü o burru 'ñe o nzhünü.
Na ngue dya cja mi jyaü cja
c'e mesón nu ja mi oxü c'o nte.

Los ángeles y los pastores

⁸ Mi bëxtjo cja c'e jñiñi
a Belén, mi cãrã o mbörü
cja batjü, mi pjörüji c'o
o ndënchjürüji 'ma xömü.
⁹ 'Nango zät'ã c'ua 'na o anxe
Mizhocjimi nu ja mi cãrã c'o
mbörü. Y nu c'ü o jya's'ü
Mizhocjimi me go juëns'i nu
ja mi cãrãji. Me co pizhiji c'ua.
¹⁰ Nuc'ua c'e anxe o xipji c'o
mbörü:

—Dya rí sÿji. Dyärãji, rá
xi'tsc'öji yo me na jo yo me
rgui mäcjeji. Me xo ra mäjä
yo nte texe cja ne xoñijömmü.
¹¹ Na ngue nudya o jmus'ü
'na ts'it'i cja c'e jñiñi nu ja mi
menzumü e David. Ngueje e
Cristo c'ü ín Jmuji. Nuc'ü, ra
'ñempc'ejji libre c'ü. ¹² Nujnu
ngue nu rgui pãrãgueji nu. Rí
chöt'üji c'e ts'it'i c'ü ri bös'ü o

bitu. Rí chöt'üji ri orü nu ja
ñönü o burru, eñe c'e anxe.

¹³ 'Nango 'ñetse c'ua cja c'e
anxe na puncjü c'o o anxe
Mizhocjimi, mi unüji 'na pöjô
Mizhocjimi mi mamaji:

¹⁴ Rí unüji na puncjü 'na pöjô
Mizhocjimi a jens'e c'ü
me na nojo. Na ngue
me go ne go mbös'ü yo
nte, ngue c'ua ra mäjä
o mü'büji, dya cja ra
mbeñeji c'o na s'o, eñe
c'o anxe.

¹⁵ Nuc'ua cjanu o ma c'ua
c'o anxe o möji a jens'e nu ja
vi 'ñeji. Nuc'ua cjanu o pötü
va mama c'ua c'o mbörü:

—Möjô a Belén, rá ma nuji
nujyo ya zädä yo o xitsiji c'o o
anxe Mizhocjimi, eñeji.

¹⁶ Nuc'ua ixco möji dya c'ua
na niji, o ma chöt'üji e María
'ñe e José 'ñe c'e ts'it'i. C'e
ts'it'i je mi orü nu ja mi ñönü o
burru 'ñe o nzhünü. ¹⁷ Nuc'ua
c'o mbörü, 'ma o jñandaji c'e
ts'it'i, o zopjüji texe c'o mi cãrã
nu, o xipjiji c'o vi dyärãji pje
ro mbëzhi c'e ts'it'i. ¹⁸ C'o o
dyärã, o nguijñiji: “Pãrã, ¿ja
rga cja yo?”, eñeji. ¹⁹ Pero e
María o mbës'i texe c'o jña.
Mi sido mi cijjñi o mü'bü pje
mi ne ro mama c'o, dya go
jyombeñe. ²⁰ O nzhogü c'ua
c'o mbörü, mi mamaji me na
nojo Mizhocjimi. Y mi unüji
'na pöjô na ngue texe c'o vi
dyärãji 'ñe c'o vi jñandaji. Na
ngue ya vi zädä c'ua ja nzi va
xipji c'e anxe anguezeji.

El niño Jesús es presentado en el templo

²¹ 'Ma o zö chjün ngue c'ua
ro circuncidaoji c'e ts'it'i, o

jñusp'üji o tjũ e Jesús, c'ua ja nzi va mama c'e anxe ante c'ü ro ndunte e María.

22 Nuc'ua o zäs'ä c'o pa c'o o jogü e María c'ua ja ga mama c'o o ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés. E José e María o mëvi a Jerusalén o zidyivi c'e ts'it'i c'ü mi ngue e Jesús, ngue c'ua ro presentaovi a jmi Mizhocjimi.

23 O tsjavi a cjanu, na ngue c'ü o ley Mizhocjimi mama a cjava: “Texe c'o ts'it'i c'o ot'ü rí 'ñecjeji, rí xöcügueji ra mbëpji Mizhocjimi”, eñe.

24 Xo o ma unüvi c'o ro mbäsp'äji Mizhocjimi c'ua ja nzi ga mama cja c'ü o ley Mizhocjimi: “Rí unüji yeje vilo Mizhocjimi. O 'ma jiyö, yeje mbaro”, eñe.

25 Mi bübü 'na bëzo a Jerusalén c'ü mi chjũ e Simeón. Mi cja na jo, y mi sũ Mizhocjimi. Mi te'be c'e pa 'ma ro 'ñeme libre Mizhocjimi c'o nu menzumüji a Israel, ro unüji c'ü rví mäji. Mi ätä o Espíritu Mizhocjimi c'ü me mi 'ñünbü o mü'bü.

26 O Espíritu Mizhocjimi ya vi tsjapü ro mbärä e Simeón c'ü dya ro ndũ hasta 'ma cja ro jñanda nu c'ü vi juajnü Mizhocjimi ro 'ñe salva c'o nte. 27 'Na nu pa, o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Simeón o ma cja c'e templo. Ngue c'e pa 'ma xo ma'a nu e José 'ñe e María o zidyivi c'e ts'it'i o ma presentaovi c'ua ja nzi ma mama c'e ley.

28 Nguec'ua 'ma o cjogü e José 'ñe e María, o tsja c'ua e Simeón o ndës'i e Jesús, o unü

'na pöjö Mizhocjimi o mama:

29 Nu'tsc'e mi Jmuts'ügö; nutscö in mbëpjizü. Jyëzgue rá tügö, rá ma söyagö cja in jmigue. Na ngue ya zädä c'ua ja nzi vi xitsi.

30 Ya ró jandagö dya, nu i xipji o ëjë ra 'ñe 'ñevguegöjme libre.

31 Nujnu, ya i mbeñe i juajnü ra salva yo nte texe cja ne xoñijömü.

32 Nujnu, ra unü jya's'ü cja o mü'bü yo dya menzumü a Israel ngue c'ua ra mbä'c'äji. Xo 'ñe yo menzumü a Israel yo vi juajnügue, ra mbäräji c'ü me na nots'ügue, eñe e Simeón va unü 'na pöjö Mizhocjimi.

33 E José 'ñe e María me go nguiñivi c'o vi mama e Simeón ja rvá cja c'e ts'it'i.

34-35 Nuc'ua e Simeón cjanu o dyötpüvi Mizhocjimi. Cjanu o xipji e María c'ü nu nana e Jesús:

—Dyärä c'ü rá xi'ts'i. Mizhocjimi o xipji o ëjë ne ts'it'i ngue c'ua 'ma ya ra nocü, ra 'ñetse yo nte ja ga nguiñi o mü'büji. Yo ín menzumügöji a Israel, na puncjü c'o dya ra dyätpä o jña nu, nguec'ua dya ra salvaji. Y xo na puncjü c'o ra dyätpä o jña, nguec'ua ra salvaji. Me ra nu'uji na ü nu. Nguec'ua xo 'ñetsc'e me ra sufre in mü'bügue nza cja 'ma cjö c'o ri tjocüts'ü 'na tjëdyi, eñe e Simeón.

³⁶ Mi бүбү 'na ndixũ c'ü mi 'ñünbү o mü'bү Mizhocjimi ma zopjү c'o nte. Nuc'ü, mi chjү e Ana. Mi ngue o xunt'i e Fanuel, mi mboxbëche cja e Aser. Angueze ya mi male. Ts'i vi ndү c'ü nu xïra, vi mimivi sietetjo cjë. ³⁷ Y ndeze 'ma o ndү c'ü nu xïra, ya vi mezhe ochenta y cuatro cjë. Mi бүбү cja c'e templo, dya mi c'ueñe nu. Mi ötü Mizhocjimi zö xö mü zö ndempa. Y mi mbempje. ³⁸ 'Ma xe mi бүбү nu e José 'ñe e María 'ñe e Jesús, o ëjë c'ua e Ana o unү 'na pöjö Mizhocjimi. Nuc'ua o mbürү e Ana o xipji c'o nte pje ro mbëzhi c'e ts'it'i. Na ngue mi cãrã a Jerusalén c'o mi te'be ro ëjë 'naja c'ü ro 'ñeme libre anguezeji.

El regreso a Nazaret

³⁹ Nuc'ua e José 'ñe e María, 'ma ya vi tsjavi texe c'ua ja nzi ga mama c'ü o ley Mizhocjimi, cjanu o nzhogү o mëvi a Nazaret c'ü mi ngue o jñiñivi c'ü tsja a Galilea. ⁴⁰ C'e ts'it'i o nocү mi te na zëzhi. Y mi cijñi na jo o ñi, y mi pãrã na jo Mizhocjimi. Mizhocjimi mi бүбү co angueze.

El niño Jesús en el templo

⁴¹ Tsjë'ma tsjë'ma mi pjongүji a Jerusalén c'e mbaxcua c'ü mi chjү Pascua. Nguec'ua 'ma mi sädã c'e mbaxcua, e José 'ñe e María mi pëvi nu. ⁴² 'Ma ya mi pë's'i e Jesús doce cjë, e José 'ñe e María o zidyivi e Jesús o möji a Jerusalén cja c'e mbaxcua. Na ngue tsjë'ma mi

pëvi nu. ⁴³ 'Ma mü o cjogү c'e mbaxcua, e José 'ñe e María o mbedyevi a Jerusalén ro möji c'o 'ñaja nte c'o vi 'ñeje a Galilea. Dya mbãrãvi cjo vi nguejme e Jesús a Jerusalén. ⁴⁴ Mi pëzhivi e Jesús ma dyoji c'o nte. Nguec'ua o nzhodүji 'napa cja 'ñiji. Nuc'ua cjanu o jyodүvi e Jesús cja c'o o dyoji, 'ñe cja c'o nu menzumүji c'o mi pãrãji. ⁴⁵ Pero dya go chöt'üvi. Nguec'ua o nzhogүvi c'ua o mëvi na yeje a Jerusalén o ma jyodүvi.

⁴⁶ Nuc'ua 'ma o zö jñipa ndeze 'ma o mbedyevi a Jerusalén, o chöt'üvi e Jesús a mbo cja c'e templo. Ma jү a nde cja c'o xöpüte c'o mi jizhi o ley Mizhocjimi. E Jesús mi ärä c'o mi mamaji, y mi cjaпүji o t'önү c'o. ⁴⁷ C'o xöpüte xo mi cjaпүji t'önү e Jesús. O unүji ngüenda e Jesús me mi pë's'i na puncjү o pjeñe, me ma jo va ndünrү. Nguec'ua va nguijñiji c'ua:

—¿Ja ni 'ñeje c'ü pãrã nu? Maco cja ts'it'i nu, eñeji.

⁴⁸ Nuc'ua e José 'ñe e María 'ma mü o jñandavi e Jesús ma jү a nde cja c'o xöpüte, me go nguijñivi. Cjanu o mama c'ua e María:

—Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, ¿jenga i tsjacübe a cjanu? Nin tatague 'ñetscö me rí sufregöbe rgá jonc'ügöbe.

⁴⁹ O ndünrү c'ua e Jesús o xipjivi:

—Dya ni jyodү rí jyongүvi. ¿Cjo dya in pãrãvi ni jyodү rá бүбү cja o ngumү c'ü mi Tata, rá cjaгö c'o o bëpji?, eñe.

⁵⁰ Anguezevi dya mi pãrãvi pje mi ne ro mama c'o jña c'o vi xipjivi.

⁵¹ Nuc'ua e Jesús o mbedye a Jerusalén co e José 'ñe e María, o möji a Nazaret. Na ngue e Jesús mi ätä c'ü o tata 'ñe c'ü o nana. C'o jña c'o vi mama e Jesús, o mbeñe e María cja o mü'bü pje mi ne ro mama. ⁵² E Jesús o nocü na jo, y mi cijñi na jo o ñi. Nguec'ua Mizhocjimi mi bübü co angueze, y me mi mäpä c'ü. Xo 'ñe yo nte, me xo mi mäpäji c'ü.

3

Juan el Bautista predica en el desierto

¹ O mezhe c'ua ja nzi cjë, mi emperador e Tiberio César. Ya mi quince cjë c'ü mi emperador. Mi gobernador e Poncio Pilato a Judea. E Herodes mi gobernador a Galilea. E Felipe mi gobernador a Iturea 'ñe a Traconite. E Lisantias mi gobernador a Abilinia. ² E Anás 'ñe e Caifás mi mero ndamböcjimi c'o. C'o pa c'o, e Juan c'ü nu t'i e Zacarías mi bübü cja majyadü. 'Na nu pa, Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Juan o mbürü o zopjü c'o nte. ³ Nguec'ua mi nzhodü bëxtjo cja c'e ndare a Jordán, mi xipji c'o nte ro nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi ro jyëziji c'o na s'o, 'ñe ro j'i'iji. Nu'ma, ro perdonao 'ma Mizhocjimi c'o na s'o c'o mi cjaji. ⁴ Mi jinguã c'e profeta Isaías o dyopjü 'na libro. O dyopjü c'ü ro bübü 'na nte cja

'na majyadü c'ü ro mapjü, ro zopjü c'o nte ro xipjiji:

“Rí jyëzgueji c'e 'ñiji c'ü na s'o, rí jyëzgueji c'e 'ñiji c'ü mogü. Na ngue ya ngue ra ë c'ü in Jmugöji c'ü bübü a jens'e.

⁵ 'Ma ra ëjë 'na c'ü manda, rí parejaogöji o 'ñiji, y rí nderesaoji c'o 'ñiji c'o mogü. Je xo rga cjatsc'ejji nu, rí jyëziji c'e 'ñiji c'ü na s'o c'o in tëpiji.

⁶ Na ngue ra ëjë nu c'ü o juajnü Mizhocjimi ra salva yo nte texe cja ne xoñijömu”, ro 'ñeñe c'e nte.

Je ga cjanu va mama e Isaías c'ü ro mama c'e nte. Nguec'ua 'ma o mbürü e Juan o zopjü c'o nte, o zädä c'e jña c'ü vi mama e Isaías.

⁷ Na puncjü o nte c'o mi pedye cja c'o o jñiñiji mi pöji cja e Juan ngue c'ua ro jiji cja c'e ndare. Nguec'ua o mama e Juan va xipjiji:

—Nza cjatsc'ejji o c'ijmi yo sũ ga c'ueñe 'ma tjë o batjü. In sũji ra jñün'c'üji ngüenda Mizhocjimi rí sufregueji, nguec'ua va ëgueji va 'ñe jigueji. ⁸ Pero 'ma na cjuana o nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi, rí tsjaji na jo, ngue c'ua ra jñetse ya nzhogü in mü'büji. In pëzhgueji ra recibidots'üji Mizhocjimi, na ngue o mboxbëchets'üji e Abraham. Pero rí xi'tsc'öji, dya cja rí tsjijñiji c'ü ni jyodü ra recibidots'üji. Na ngue me na zëzhi Mizhocjimi, sö ra tsjapü yo ndojo ra

mbëzhi nte c'o ra jñu's'ü e Abraham, xo ra 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi. ⁹ Nza cjatsc'ejí za'a c'o dya jo c'o quis'i, c'o ya juns'ütjo jacha cja o dyü'ü, na ngue ya ra dyocüji. Texe za'a c'ü dya jo c'o quis'i, ya bübü ra dyëziji cja rrü mboch'üji cja sivi. Je xo rga cjanu rgá tsja'c'üji, nu 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi.

¹⁰ C'o nte mi önüji mi mamaji:

—¿Pje ni mbë c'ü ni jyodü rá cjamé 'ma, ngue c'ua dya ra tsjacüjme Mizhocjimi rá ma sufrejme?

¹¹ O ndünrú c'ua e Juan o xipjiji:

—Nu c'ü cãjã yeje pajna, ra unü 'na pajna c'ü dya cãjã. Nu c'ü pë's'i pje ra zi, ra unü c'ü dya pë's'i, eñe e Juan.

¹² Xo ëjë ja nzi c'o mi cobra o ndüvajma, o ëji ro 'ñe jì'iji. O xipjiji e Juan:

—Xöpüte, ¿pje ni mbë c'ü ni jyodü rá c jagöjme?

¹³ O ndünrú c'ua e Juan o xipjiji:

—Rí cobrají ja c'o nzi ga mama c'o ley; dya rí jñu's'üji rguí cobrají.

¹⁴ Xo o tsja t'önü c'o tropa o mamaji:

—Nuzgöjme, ¿pje xo ni jyodü rá c jagöjme?

O ndünrú c'ua e Juan o xipjiji:

—Bübü 'ma in pizhiji yo nte, o in pezheji o bëchjine ngue c'ua ra ch'a'c'üji o merio. Pero dya cja rí tsjaji a cjanu.

Rí mäji co c'o in rayaji c'o cjö'tc'üji.

¹⁵ C'o nte me mi cjiñiji e Juan, cjo mi ngue Cristo c'ü mi te'beji ro ëjë. ¹⁶ O mama c'ua e Juan o xipjiji:

—Bübü o mbëpji c'o o cjaja c'ü nu lamu, xäpcäji o correa cja o mbäcua c'ü nu lamu ga mbös'ü. Nutscö ni pje pjëtscö rá pjösc'ö a cjanu nu c'ü va ëtjo. Na ngue me na nojo na puncjü angueze; nutscö rí menutjogö que na ngue 'na mbëpji. Nutscö rí jichi co ndeje yo nte. Pero nu c'ü cja va ëtjo, 'ma rí 'ñench'e in mü'büji angueze, ra dya'c'üji o Espíritu Mizhocjimi c'ü. 'Ma jiyö, ra dya'c'üji rí ma sufrejí cja sivi.

¹⁷ Xe go sido go ña e Juan o xipjiji:

—'Na campesino ra jñus'ü o yelgo, cja rrü mbitsi na jo o ndëxü. C'o ndëxü ra dyüt'ü cja c'ü o t'ujmü c'o, pero c'o paxa ra ndüt'ü co sivi c'o. Je xo ga cjanu rgá tsja nu c'ü cja va ëtjo. Ya bübü angueze ra recibido c'o ra nzhogü o mü'bü, pero c'o dya ra nzhogü o mü'bü, ya bübü ra mboch'üji a sivi c'ü dya ra juench'e, eñe e Juan.

¹⁸ Nujyo, ngue yo o mama e Juan va xipji c'o nte ja rva cja e Cristo. Y na puncjü o jña c'o xe go xipjiji. ¹⁹ C'e gob-ernador Herodes vi mimivi e Herodías c'ü nu su e Felipe. E Felipe mi ngue c'ü nu cjuarma e Herodes. Y mi cja c'o na s'o e Herodes. Nguec'ua e Juan va huëch'i e Herodes mi xipji c'ü dya jo c'o

mi cja. ²⁰ Nuc'ua e Herodes go tsja c'ua mas c'o na s'o, go manda o ma pant'aji a pjörü e Juan.

El bautismo de Jesús

²¹ 'Ma mi jichi e Juan c'o nte cja c'e ndare a Jordán, xo ji'i e Jesús. E Jesús 'ma o nnguarü o ji'i, cjanu o dyötü c'ua Mizhocjimi. 'Ma ma ötü Mizhocjimi, go xogü a jens'e c'ua. ²² Y o zöbü o Espíritu Mizhocjimi c'ü mi nza cja 'na mbaro, o êjē o ñe ndägä a xes'e e Jesús. O dyäräji c'ua 'naja c'ü o ña a jens'e o mama:
—Ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö, me rí s'iyats'ü, me rí mä'c'ägö.

Los antepasados de Jesucristo

²³ E Jesús ya mi pē's'i treinta cjē 'ma mü o mbürü o zopjü c'o nte. C'o nte mi mamaji e Jesús mi ngueje nu t'i e José. E José mi t'i cja e Elí. ²⁴ E Elí mi t'i cja e Matat. E Matat mi t'i cja e Leví. E Leví mi t'i cja e Melqui. E Melqui mi t'i cja e Jana. E Jana mi t'i cja e José. ²⁵ E José mi t'i cja e Matatías. E Matatías mi t'i cja e Amós. E Amós mi t'i cja e Nahum. E Nahum mi t'i cja e Esli. E Esli mi t'i cja e Nagai. ²⁶ E Nagai mi t'i cja e Maat. E Maat mi t'i cja e Matatías. E Matatías mi t'i cja e Semei. E Semei mi t'i cja e José. E José mi t'i cja e Judá. ²⁷ E Judá mi t'i cja e Joana. E Joana mi t'i cja e Resa. E Resa mi t'i cja e Zorobabel. E Zorobabel mi t'i cja e Salatiel. E Salatiel mi t'i cja e Neri. ²⁸ E Neri mi t'i cja e Melqui. E Melqui mi t'i

cja e Adi. E Adi mi t'i cja e Cosam. E Cosam mi t'i cja e Elmodam. E Elmodam mi t'i cja e Er. ²⁹ E Er mi t'i cja e José. E José mi t'i cja e Eliezer. E Eliezer mi t'i cja e Jorim. E Jorim mi t'i cja e Matat. ³⁰ E Matat mi t'i cja e Leví. E Leví mi t'i cja e Simeón. E Simeón mi t'i cja e Judá. E Judá mi t'i cja e José. E José mi t'i cja e Jonán. E Jonán mi t'i cja e Eliaquim. ³¹ E Eliaquim mi t'i cja e Melea. E Melea mi t'i cja e Mainán. E Mainán mi t'i cja e Matata. E Matata mi t'i cja e Natán. ³² E Natán mi t'i cja e David. E David mi t'i cja e Isaí. E Isaí mi t'i cja e Obed. E Obed mi t'i cja e Booz. E Booz mi t'i cja e Salmón. E Salmón mi t'i cja e Naasón. ³³ E Naasón mi t'i cja e Aminadab. E Aminadab mi t'i cja e Aram. E Aram mi t'i cja e Esrom. E Esrom mi t'i cja e Fares. E Fares mi t'i cja e Judá. ³⁴ E Judá mi t'i cja e Jacob. E Jacob mi t'i cja e Isaac. E Isaac mi t'i cja e Abraham. E Abraham mi t'i cja e Taré. E Taré mi t'i cja e Nacor. ³⁵ E Nacor mi t'i cja e Serug. E Serug mi t'i cja e Ragau. E Ragau mi t'i cja e Peleg. E Peleg mi t'i cja e Heber. E Heber mi t'i cja e Sala. ³⁶ E Sala mi t'i cja e Cainán. E Cainán mi t'i cja e Arfaxad. E Arfaxad mi t'i cja e Sem. E Sem mi t'i cja e Noé. E Noé mi t'i cja e Lamec. ³⁷ E Lamec mi t'i cja e Matusalén. E Matusalén mi t'i cja e Enoc. E Enoc mi t'i cja e Jared. E Jared mi t'i cja e Mahalaleel. E Mahalaleel mi

t'i cja e Cainán. ³⁸E Cainán mi t'i cja e Enós. E Enós mi t'i cja e Set. E Set mi t'i cja e Adán. E Adán mi t'i cja Mizhocjimi na ngue o dyät'ä Mizhocjimi c'ü.

4

Tentación de Jesús

¹ O Espíritu Mizhocjimi me go ñünbü o mü'bü e Jesús o mbedye cja c'e ndare a Jordán, o ma cja 'na majyadü nu ja dya cjó mi ndeñe. Na ngue mi ätä o Espíritu Mizhocjimi. ² O mezhe nu cuarenta pa. Xo mi bübü nu, e Satanás nu c'ü dya jo, mi xipji e Jesús c'ü ro tsja c'o na s'o. C'o cuarenta pa, dya pje zi e Jesús. 'Ma ya vi cjogü c'o pa c'o, o zant'a c'ua e Jesús. ³ Nuc'ua e Satanás nu c'ü dya jo, o xipji e Jesús:

—Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi, nguec'ua rí xipjigue yo ndojo ra mbëzhi o xëdyi rí sigue, eñe c'ü dya jo.

⁴ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rá ä'tc'ägö c'ü in xitsi. Na ngue je t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü dya nguextjo xëdyi rga minc'öjme. C'ü xenda ni jyodü, ngue c'ü rá cjaime texe ja c'o nzi ga mama Mizhocjimi.

⁵ Nuc'ua c'ü dya jo o zidy e Jesús cja 'na t'eje c'ü ma ndä'ä. O mezhe 'na ndajme o jíchi texe yo jñiñi cja ne xoñijömü.

⁶ Nuc'ua c'ü dya jo o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e rá da'c'ü rí mandague texe cja yo jñiñi yo in jandague. Xo rá da'c'ü texe

yo me ni muvi yo bübü cja yo jñiñi. Texe yo, ya ch'acügö yo. Ra sö rá unü c'ü rí ne rá unü. ⁷ Nu 'ma rí ndüñijömü rí matcügö, rí tsjapü in tsjacje texe yo.

⁸ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e Satanás, dya rá ma'tc'ö. Na ngue ya t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü rá ndüñijömüjme rá ma't'üjme Mizhocjimi c'ü ngue in Jmuji. Y nguextjo angueze rá pëpíjme, enzgöjme c'ü.

⁹ Xo tsja c'ü dya jo o zidy e Jesús a ma a Jerusalén, o 'ñe's'e c'ua a xes'e cja 'naja c'o torre c'o mi bübü cja c'e templo. O xipji c'ua:

—Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi, nguec'ua rí dacügue dya a ma a jömü. ¹⁰ Ni jyodü rí tsjague a cjanu, na ngue ya xo t'opjü o jña Mizhocjimi:

Mizhocjimi ra xipji c'o o anxe rguí 'ñeji a jens'e ra 'ñe mböxc'üji.

¹¹ Ra 'ñe penchc'iji ngue c'ua dya ra s'onnc'ü in cua 'ma rí sos'ü cja ndojo, eñe c'ü ya t'opjü.

Ngue c'ua rí dacügue ndezgua hasta jömü, eñe c'ü dya jo.

¹² Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rá dacü c'ua ja gui xitscö. Na ngue ya xo t'opjü c'ü dya rá söjme o jña Mizhocjimi c'ü in Jmugöji, enzgöjme. Nguec'ua dya rá dacü a ma a jömü para rá nugö cjo ra mböxcö Mizhocjimi, eñe e Jesús.

13 Nuc'ua c'ü dya jo, dya mi pãrã pje xe ro xipji e Jesús para ro tsja c'o na s'o, nguec'ua va c'ueñe ja nzi pa, cja ro nzhogü na yeje pje xe ro 'ñe xipji.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

14 Nuc'ua e Jesús o nzhogü o ma a Galilea. Mi bübüvi texe c'ü o poder o Espiritu Mizhocjimi. Nguec'ua texe cja c'o jñiñi c'o mi tsja a Galilea, o mbürü o mamaji c'o ma nojo c'o mi cja e Jesús. 15 Mi cja e Jesús mi jíchiji cja c'o o nintsjimiji. Texeji mi mamaji:

—Ne bëzo bübüvi Mizhocjimi.

Jesús en Nazaret

16 O ma c'ua e Jesús a Nazaret nu ja mi menzumü. Nuc'ua c'e pa c'ü mi söyaji, o cjogü a mbo cja c'e nintsjimiji ja c'o nzi ma cja c'ü o tjørü. Cjanu o mimi nu. Cjanu o bübü c'ua ro xörü. 17 Cjanu o ch'unü c'ua c'e libro c'ü vi dyopjü e Isaías c'ü mi profeta. Cjanu o xücü c'e libro c'ü mi 'mans'a, o chöt'ü nu ja mi t'opjü a cjava:

18 O Espiritu Mizhocjimi bübü co nutscö, na ngue o juancügö.

O juancügö rá zopjü c'o unü ngüenda bëzhiji na puncjü, rá xipjiji jña c'o rguí mäji.

O juancügö rá cja pü ra mäjä c'o me nzhumü o mü'bü.

O juancügö rá zopjü yo nte yo dya libre, rá xipjiji ja rgá sö ra 'ñemeji libre.

C'o ndëzhö, rá cja pü ra jñandaji.

C'o me sufre, rá emeji libre.

19 O juancügö rá xipji yo nte c'ü ya zädä c'o pa c'o o juajnü Mizhocjimi ra salvaji.

20 Cjanu o mbans'a c'ua c'e libro, cjanu o unü c'ü mi pëpji cja nintsjimiji. Cjanu o mimi c'ua ro jíchi c'o nte. Texe c'o mi cãrã cja c'e nintsjimiji me mi cjinch'iji angueze, mi te'beji pje pjëzhi c'o ro mama.

21 Nuc'ua cjanu o ña e Jesús o xipjiji:

—Nu o jña Mizhocjimi nu cja ró xörügö, ya zädä dya a ndetsc'eji nu, eñe.

22 C'o nte, me co nguiñiji y me go mamaji:

—Me na jo yo jña yo mama nu, pero çja ga mbãrã nu? Maco ngue nu t'i e José c'ü mi ngue ín menzumügöji.

23 O mama e Jesús o xipjiji:

—In pãrãji c'e jña c'ü rí mangöji: “Nu'tsc'e médico, rí dyät'ätsjé ante c'ü rí dyät'ä c'o 'ñaja.” Pe ngue c'ü in cjiññiji dya, cja in mü'büji. Pe xo in ne rí xitscöji a cjava: “Ró äräjme i tsjague c'o me na nojo a Capernaum, maco dya in cjague yo cja ín jñiñigöji”, rí 'ñenzgöji.

24 O sido o ña e Jesús o mama:

—Dyärãji na jo c'ü rá xi'tsc'öji, c'o na cjuana. Yo nte, dya respetaoji 'na profeta 'ma ngue nu menzumütsjéji.

25 Dyärãji na jo c'ü xo rá xi'tsc'öji. Ya in pãrãji ja ma cja mi jinguã 'ma mi bübü e Elías. O mezhe jñi cjë nde c'ü dya go 'ñeje o dyebe,

nguec'ua mi bübü 'na tjiimi
 texe cja c'o jñiñi. C'o pa c'o,
 mi cãrã va a Israel na puncjü
 o ndixü c'o ya vi ndü nu xïra.
 26 Pero dya ngue anguezeji
 c'o o xipji Mizhocjimi e Elías
 ro 'ñe mbös'ü. O xipji o ma
 a Sarepta c'ü bëxtjo jãrã a
 Sidón, o ma mbös'ü 'na ndixü
 nu c'ü vi ndü nu xïra, maco
 dya mi menzumü a Israel.
 27 C'o cjë c'o mi bübü e Elías,
 mi cãrã va a Israel na puncjü
 c'o mi sö c'e ngueme c'ü xiji
 o lepra. Pero dya cjó jogü ne
 ri 'naja anguezeji. Nguextjo
 e Naamán c'ü mi menzumü a
 Siria c'ü o jogü.

28 Nuc'ua c'o mi cãrã cja c'e
 nintsjimi, 'ma mü o dyärãji
 c'o jña c'o, me co sjëyaji c'ua
 na puncjü. 29 Go böbüji c'ua,
 cjanu o pjongüji e Jesús cja
 c'ü o jñiñiji, o zidyiji cja c'e
 dyä'ã nu ja mi jäs'ã c'e jñiñi. O
 zidyiji ro ma pa'maji a jömü.
 30 Pero e Jesús o cjogütjo a nde
 anguezeji, o ma c'ua.

*Un hombre que tenía un
 espíritu malo*

31 Nuc'ua e Jesús o zöbü
 o ma c'ua a Capernaum c'ü
 mi ngue 'na jñiñi a Galilea.
 Chjüma chjüma c'o pa c'o mi
 söyaji, mi jíchi c'o nte cja c'e
 nintsjimi. 32 C'o nte me mi süji
 mi cijjñiji:

—Nunca rí ärãji a cjanu. Je
 ni 'ñeje cja Mizhocjimi c'o jña
 c'o xitsiji nu, eñeji.

33 Cja c'e nintsjimi, mi bübü
 'na bëzo c'ü vi zürü 'naja o
 s'ondajma e Satanás nu c'ü
 dya jo, c'ü o tsjapü o mapjü

c'ua na jens'e c'e bëzo. 34 O
 mama:

—Nu'tsc'e Jesús in men-
 zumü a Nazaret, ¿pje in
 pë'sc'ü rí ñu co nuzgøjme?
 ¿Cjo vi 'ñeje rí tsjacü rá
 ma sufregøjme? Nutscö rí
 pã'c'ã. Ngue'tsc'e o T'itsc'e
 Mizhocjimi, dya bübüts'ü c'o
 na s'o.

35 E Jesús o huënch'i c'ua c'ü
 o s'ondajma c'ü dya jo o xipji:

—Tso't'ü in te. Pedye cja ne
 bëzo.

Nuc'ua c'ü o s'ondajma c'ü
 dya jo o tsjapü o nügü c'e
 bëzo a nde c'o nte c'o mi cãrã.
 O mbedye c'ua c'e s'ondajma
 cja c'e bëzo y dya pje tsjapü.
 36 Me co nguijñi c'ua c'o nte, o
 mamaji:

—¿Pje pjëzhi c'ü pë's'i ne
 bëzo c'ü me na nojo? Manda
 yo o s'ondajma c'ü dya jo nza
 cja c'ü ri pë's'i o poder. Xipjiji
 ra mbedyeji, cja na mbedyeji
 c'ua.

37 Nguec'ua texe cja c'o jñiñi
 c'o tsja a Galilea, me mi ma-
 maji c'o ma nojo c'o mi cja e
 Jesús.

*Jesús sana a la suegra de
 Simón Pedro*

38 Nuc'ua e Jesús o böbü
 o mbedye cja c'e nintsjimi.
 Cjanu o ma c'ua o zät'ã cja nu
 ngümü e Simón. C'ü nu to'o
 e Simón, mi sö pa'a. O xipjiji
 c'ua e Jesús ro jocü. 39 Nuc'ua
 e Jesús o ëjë nu ja mi orü c'e
 ndixü. Cjanu o huënch'i c'ua
 c'e pa'a. O c'ueñe c'ua c'e
 pa'a. O nanga c'ua na zëzhi c'e
 ndixü, cjanu o dyät'ã o jñönü
 cjanu o ziji.

Jesús sana a muchos enfermos

⁴⁰ 'Ma ya ma quibi e jyarü, ma êjê c'o nte ma siji c'o o dyoji c'o mi sô pje nde ma ngueme, ma sinpiji e Jesús. Nuc'ua e Jesús mi ê's'ê o dyê nzi 'naja c'o mi sô'dyê, y mi jogüji. ⁴¹ Na puncjü c'o mi sô'dyê c'o o mbedye o s'ondajma c'ü dya jo. Nzi ma mbedye, nzi ma mamaji:

—Ngue'tsc'e o T'its'ü Mizhocjimi, eñe c'o s'ondajma.

E Jesús mi huënch'iji, dya mi jêzi ra ñaji, na ngue mi pârâji e Jesús mi ngue e Cristo.

Jesús predica en Galilea

⁴² Nuc'ua 'ma mü o jyas'ü, o mbedye e Jesús o ma cja 'na majyadü nu ja dya cjó mi ndeñe. Nuc'ua c'o nte mi jodüji e Jesús. 'Ma mü o chöt'üji, mi süjmüji ngue c'ua dya ro xögü co anguezeji. ⁴³ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Xo ni jyodü rá ma zopjü c'o nte c'o cãrã c'o nan'ño jñiñi, rá xipjiji ni jyodü ra dyätâji Mizhocjimi, na ngueje ngue c'ü manda. Ngue c'ü vi juancügö Mizhocjimi rá cjagö, eñe.

⁴⁴ O ma c'ua cja c'o 'ñaja jñiñi c'o mi tsja a Galilea, mi zopjüji cja c'o o nintsjimiji.

5

La pesca milagrosa

¹ 'Na nu pa, e Jesús mi bübü cja squina c'e zapjü c'ü ni chjü Genesaret. O êjê c'ua na puncjü o nte, me mi chütüji ngue c'ua ro dyärâji o jña Mizhocjimi. ² E Jesús o jñanda

c'ua yeje bü'ü c'o ma jä'ä cja squina c'e zapjü. C'o mbëjmö ya vi mbes'ëji cja c'o bü, mi pe'ch'ëji c'o o rreji. ³ E Jesús o dat'ü c'ua cja 'naja c'o bü c'ü mi ngue o cjaja e Simón. Cjanu o xipji c'ua e Simón xe ro ndütü c'e bü a ma cja c'e ndeje. O mimi c'ua cja c'e bü, o jíchi c'o nte. ⁴ Nuc'ua 'ma mü o nguarü o ña, o xipji e Simón:

—Mague cja c'e ndeje nu ja xenda na jê'ê. Rí pät'âji c'o in rreji ngue c'ua rí sürüji o jmö.

⁵ O ndünrü c'ua e Simón o xipji:

—Xöpüte, 'naxömü ró pëpjime, dya ró sürüjme. Pero rá pät'ägö ne rre ja c'o nzi gui xitsi, eñe.

⁶ O tsjaji c'ua ja va xiji. O zürüji c'ua na puncjü o jmö, nguec'ua ya ma xüt'ü c'e rre.

⁷ Nuc'ua o juäjpjã o dyëji c'o o dyoji c'o ma cãjã cja c'ü 'naja bü, ngue c'ua ro êji ro 'ñe mbös'üji. O êjêji c'ua, o nichiji nza yeje c'o bü, ya mi ne ro nguibi c'o. ⁸ E Simón Pedro 'ma mü o jñanda c'o jmö, o ndüñjömü a jmi e Jesús, o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rí sũ rgá bübü in jmigue. Na ngue me na s'ozgö, rí tũ ín nzhubü, eñe.

⁹ Me mi sũ e Simón Pedro na ngue ma puncjü c'o jmö c'o vi zürüji. Xo mi sũ c'o mi dyoji e Pedro cja c'e bü. ¹⁰ Xo mi sũ e Jacobo 'ñeje e Juan c'o mi ngue o t'i e Zebedeo. Mi ngue o dyoji e Simón Pedro. E Jesús o xipji c'ua e Simón:

—Dya rí sũ; chenngue dya co nutscö. Nu'tsc'e mi

mbëjmõgue, mi tennc'e o jmõ. Pero nudya rá jí'ts'i rí zopjü yo nte, ngue c'ua ra dyä'tc'äji ra ndennc'eji, xo ra creozüji.

¹¹ Nuc'ua e Simón Pedro 'ñe c'o o dyoji cjanu o pjons'üji a squina c'e bü. O zogüji texe nu, o möji e Jesús, ngue c'ua ro dyätpäji o jña.

Jesús sana a un leproso

¹² Na nu pa, e Jesús mi bübü cja 'na jñiñi nu ja xo mi bübü 'na bëzo c'ü me mi sö o lepra. C'e bëzo 'ma o jñanda e Jesús, o ëjë o 'ñe ndüñijõmü a jmi, o dyötü ro jocü, o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, nu 'ma in ne'e, sö rí jocüzü ne lepra, eñe c'e bëzo.

¹³ E Jesús o c'uana c'ua o dyë o ndörü, o xipji:

—Rí negö ra jogüts'ügue, eñe.

Jo ni c'ueñe c'ua c'e lepra.

¹⁴ E Jesús o xipji c'ua c'e bëzo:

—Dya cjó rí ma xipjigüe ja va jogüts'ü. Nguextjo c'e mböcjimi rí ma jíchtsjë c'ü ya jogüts'ü. Cja rrñ unügue c'ua, ja c'o nzi va manda e Moisés. Nuc'ua ra mbärã yo nte c'ü ya jogüts'ü, eñe.

¹⁵ Zö vi xipji e Jesús c'e bëzo c'ü dya cjó ro xipji, pero xenda go mamaji c'o mi cja e Jesús. Nguéc'ua o ëjë na puncjü o nte ro dyäräji e Jesús, y ngue c'ua e Jesús ro jocü c'o mi sö'dyë. ¹⁶ Nguéc'ua e Jesús mi xögü mi pa cja c'e majyadü nu ja dya cjó mi ndeñe, mi ötü Mizhocjimi.

Jesús sana a un paralítico

¹⁷ Na nu pa e Jesús mi xöpü c'o nte. Xo mi cãrã nu, ja

nzi c'o fariseo 'ñe ja nzi c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. Vi 'ñeji texe cja c'o jñiñi c'o mi tsja a Galilea 'ñe c'o mi tsja a Judea. Xo mi cãrã c'o vi 'ñeja a Jerusalén. C'ü o poder Mizhocjimi mi bübüvi co e Jesús ro jocü c'o mi sö'dyë.

¹⁸ O ëjë c'ua ja nzi bëzo c'o ma tuns'ü 'na bëzo cja 'na pjinguã. C'e bëzo, dya mi sö ro 'ñõmü. Mi ne ro tsjocüji nu ja ma bübü e Jesús, ngue c'ua ro ngöbüji a jmi ro jocü. ¹⁹ Pero dya sö ja rvá tsjocüji, na ngue me mi ndüji nu cja c'e ngumü. O ndes'eji c'ua a xes'e cja c'e ngumü. O xo's'üji c'ua c'o mi t'üs'ü, cjanu o sjö'büji c'e bëzo a jmi e Jesús a nde cja c'o nte.

²⁰ Nguéc'ua o unü ngüenda e Jesús c'ü mi junt'ü o mü'büji c'ü ro tsja angueze ro jocü c'e bëzo. Nguéc'ua o mama c'ua e Jesús o xipji c'e bëzo:

—Nu'tsc'e së, rá perdonao'ts'ü dya in nzhubü, eñe.

²¹ Nuc'ua c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo o nguijñiji: “¿Pje pjëzhi ne bëzo nu mama perdonao o nzhubü? Chjëntjovi c'ü ro zadü Mizhocjimi nu. Maco dya cjó sö ra perdonao o nzhubü; nguextjo Mizhocjimi.”

²² Mi päxtjo e Jesús c'o mi cjiñi anguezeji, nguéc'ua o xipjiji c'ua:

—¿Jenga in cjiñiji a cjanu in mü'büji? ²³ Ró xipji ne bëzo: “Rá perdonao'ts'ü dya in nzhubü”, ró embe, pero dya cjó sö ra mbärã cjo ya ma o nzhubü. Pero 'ma rá xipji ne

bëzo: “Rí ñanga rí nzhodü”, rá embe; nu 'ma ra nanga c'ua ne bëzo ra nzhodü, nu'ma, ixtí pãrãgüejí 'ma c'ü dya rí on'c'üji. ²⁴ Nutscö rvá êjê cja Mizhocjimi, ya ch'acö poder cja ne xoñijõmü rá perdonaots'üji c'o na s'o c'o in cjai. Unnc'ejí dya ngüenda ngue c'ua rí pãrãji c'ü rí pë'sc'ö c'e poder, embeji.

Cjanu o zopjü c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sô ro 'ñõmü, o xipji:

—Rí ñanga, chunsc'e nu in pjinguã nu in os'ü, ma'a in nzumü, embeji c'e bëzo.

²⁵ O nanga c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sô ro 'ñõmü. Texeji o jñandaji 'ma mü o nanga c'e bëzo. Nuc'ua c'e bëzo o nduns'ü c'ü o pjinguã c'ü mi os'ü, cjanu o ma o ngumü, me mi unü 'na pøjõ Mizhocjimi. ²⁶ C'o nte, me go pizhiji go mamaji:

—Me na nojo Mizhocjimi. Nudya ró jandaji yo me na nojo. ¿Cjó ro nguijñi c'ü ri pë's'i poder a cjanu 'na nte?

Jesús llama a Leví

²⁷ O mbedye c'ua nu e Jesús, o jñanda 'naja bëzo c'ü mi chjü e Leví c'ü mi cobra o contribución. Mi junrü nu ja mi cobraji o contribución. E Jesús o xipji c'ua:

—Chenngue co nutscö rí dyätcã ín jña.

²⁸ Nuc'ua e Leví o zogü texe c'e bëpji c'ü mi cja, o böbü o mëvi e Jesús.

²⁹ E Leví o manda o dyät'ãji o jñõnü cja nu ngumü, o mbita e Jesús. Xo ma'a nu,

na puncjü c'o mi cobra o contribución, o ma ziji o xëdyi e Jesús 'ñe e Leví. ³⁰ C'o xöpüte 'ñe c'o fariseo mi so'büji ma xipjiji c'o o discípulo e Jesús:

—¿Jenga 'natjo c'ua in sigueji o xëdyi yo cobra o contribución yo me cja c'o na s'o?

³¹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu c'ü dya sô'dyë, dya ni jyodü o médico. C'o ni jyodü o médico, ngueje c'o sô'dyë. ³² Je xo ga cjatjonu, dya ngue c'o cjavü cja na jo c'ü rvá 'ñe xipji ra nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi; ngue c'o pãrã tû o nzhübü.

Le preguntan a Jesús sobre el ayuno

³³ O xipjiji c'ua e Jesús:

—C'o o discípulo e Juan me mbempjeji y me ötüji Mizhocjimi. Je xo ga cjatjonu c'o o discípulo c'o fariseo. Maco yo in discipulogue siji o xëdyi 'ma mbempje c'o 'ñaja.

³⁴ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji 'na jña, ngue c'ua ro mbãrãji jenga dya mi mbempje c'o o discípulo. O xipjiji:

—'Ma ra chjüntü 'na sê'ë, 'ma dya be cjuarü c'e chjüntü, dya sô rí tsjapüji c'o o dyoji ra nzhümüji. Na ngueje xe ri bübütjo c'e sê a nde anguezeji.

³⁵ Pero ra zädã c'o pa 'ma ra zinbiji c'e sê. Nuc'ua cja ra mbempjeji rgã nzhümüji 'ma.

³⁶ O sido o ña e Jesús o xipjiji c'ü 'na ejemplo:

—'Ma cjó c'o cãjã 'na zëbitu c'ü ya xüt'ü, dya ra xüt'ü 'na bitu c'ü nuevo cja rrü

mbä't'ä cja c'e zëbitu. Na ngue 'ma rga cjanu, ra s'odü 'ma c'ü cja dadyo. Y c'e ts'ipëraso c'ü vi xüt't'ü cja c'ü cja dadyo, dya xo ra chjënjuj c'e zëbitu. ³⁷ Yo nte, dya xich'iji o òt'apjü cja zëcuëro. Na ngue ro xüt't'ü c'o zëcuëro, ro pjödü c'e t'apjü. Y dya cja ro jogü c'ua c'o zëcuëro. ³⁸ Ni jyödü ra xich'iji o òt'apjü cja cuëro c'o cja nuevo, ngue c'ua dya ra s'odü o cuëro ra pjödü c'e t'apjü.

O mama a cjanu e Jesús ngue c'ua ro unü ngüenda c'o nte 'ma ro dyätpäji o jña, pero 'ma ro sido ro tsjaji c'o tjürü c'o mi cjaji, ro s'odü o mü'büji. ³⁹ Xo mama e Jesús, 'ma cjó c'o me süpü c'o o tjürü c'o ín mboxatitaji, nu 'ma ra dyärä ja ga cja o 'ñiji angueze, nu'ma, 'na ra mama c'e nte: “Dya rí negö, na ngue xenda na jo ne 'ñiji nu ya rí pagö.”

6

Los discípulos recogen trigo en el día de descanso

¹ Na c'o pa c'o mi söya c'o mi menzumü a Israel, e Jesús 'ñe c'o o discípulo mi cjogüji nu ja mi cja o ndëxü. C'o discípulo mi tücüji o ñirëxü, mi tjõ't'ü co o dyëji, cja ma zaji. ² Mi cãrã ja nzi c'o fariseo c'o o xipji c'o discípulo:

—¿Jenga in tücüji o ñirëxü? Maco mama c'ü o ley Mizhocjimi c'ü dya sö rá cjaji a cjanu yo pa yo rí söyaji.

³ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ya i xörügueji nu c'ü o tsja e David 'ñe c'o mi dyoji, 'ma ya mi sant'aji; maco dya in so'büji angueze. ⁴ O cjogü e David cja o ngümü Mizhocjimi nu ja ma sjü. Cjanu o jñü c'ua c'o tjõmëch'i c'o mi jüsp'üji Mizhocjimi nu. Nuc'ua e David 'ñe c'o mi dyoji o ziji c'o tjõmëch'i. Maco mama c'e ley c'ü dya cjó mi sö ro zi c'o; mi nguextjo mböcjimi c'o mi sö ro zi c'o.

⁵ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, sö rá mangö ja rgui süpüji yo pa yo rí söyaji, embeji c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo.

El hombre de la mano seca

⁶ Nuc'ua c'ü xe 'na nu pa c'ü mi söyaji, o cjogü e Jesús a mbo cja c'e nintsjimi. Cjanu o jíchi c'o nte. Mi bübü nu 'na bëzo c'ü mi dyot'ü o jodyë. ⁷ C'o xöpüte 'ñe c'o fariseo me mi jandaji e Jesús, mi nuji cjo ro jocü o nte c'e pa c'ü mi söyaji. Mi jodüji ja rvá ngöt'üji e Jesús cja c'o pje mi pjëzhi. ⁸ E Jesús ixmi pãrã c'o na s'o c'o mi mbeñe anguezeji. O xipji c'ua c'e bëzo c'ü mi dyot'ü o dyë:

—Böbügüe, rgui 'ñeje a nde, eñe.

Cjanu o böbü c'ua c'e bëzo o ma a nde. ⁹ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo:

—Rá cja c'üji 'na t'önü. ¿Ja ngue c'ü mama c'ü ín leygöji rá cjaji yo pa yo rí söyaji? ¿Cjo mama rá cjaji c'o na jo o rá cjaji c'o na s'o? ¿Cjo mama rá pjös'üji yo nín minteji o rá pö't'üji?, eñe.

10 Nuc'ua e Jesús o nguinch'i na jo texe c'o nte c'o mi cãrã a jmi. Cjanu o xipji c'e bëzo:

—C'uana in dyë, eñe.

Cjanu o c'uana c'ua o dyë, y ixco jogü c'ua. 11 Pero c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo me go sjëyaji, mi pötma mamaji ja rvã sô pje ro tsjapüji e Jesús.

Jesús escoge a los doce apóstoles

12 C'o pa c'o, o ma e Jesús cja t'eje. 'Naxõmü va dyötü Mizhocjimi nu. 13 Nuc'ua 'ma mü o jyas'ü, o ma't'ü c'o o discípulo. Cjanu o xõcü doce anguezeji c'o xo jñusp'ü o tjü apóstole. 14 O juajnü e Simón c'ü xo jñusp'ü e Pedro. Xo juajnü e Andrés c'ü nu cjuarma e Simón. Xo juajnü e Jacobo 'ñe e Juan 'ñe e Felipe 'ñe e Bartolomé. 15 Xo juajnü e Mateo 'ñe e Tomás 'ñe e Jacobo c'ü mi t'i cja e Alfeo. Xo juajnü e Simón c'ü mi revolucionario. 16 Xo juajnü e Judas c'ü nu cjuarma e Jacobo. Xo juajnü e Judas Iscariote, nu c'ü ro mbö e Jesús.

Jesús enseña a mucha gente

17 E Jesús 'ñe c'o o discípulo o zöbüji c'ua cja c'e t'eje, o zãt'ãji cja 'na batjü o böbüji nu. Mi cãrã nu na puncjü o nte c'o mi dyoji e Jesús c'o mi ätpã o jña. Xo mi cãrã na puncjü c'o 'ñaja nte. Vi 'ñeji a Judea 'ñe a Jerusalén. Je xo vi 'ñeji texe a squina c'e mar a ma a Tiro 'ñe a Sidón. Vi 'ñeji ro 'ñe dyärãji e Jesús. Xo vi 'ñeji ngue c'ua e Jesús ro jocü c'o mi sô'dyë. 18 Nuc'ua e Jesús o jocüji hasta

c'o vi zürü c'o o s'ondajma e Satanás nu c'ü dya jo, xo jocü c'o. 19 Texe c'o nte mi jodü ja rvã ndörüji e Jesús, na ngue mi pë's'i o poder mi jocü c'o mi sô'dyë.

La felicidad y la infelicidad

20 Nuc'ua e Jesús o jñanda c'o nte c'o mi dyoji c'o mi ätpã o jña, o xipjiji:

—Nu'tsc'eji zö in pöbreji, pero 'ma in jodügueji Mizhocjimi, ngue c'ü rgui mäjceji. Na ngue ya ngue in Jmugueji dya Mizhocjimi.

21 'Zö in sant'aji dya, pero ngue c'ü rgui mäjceji. Na ngue Mizhocjimi ra dya'c'üji c'o me nda na jo, dya pje ra bë'ts'iji.

'Zö me in nzhumüji dya, pero ngue c'ü rgui mäjceji. Na ngue Mizhocjimi ra tsja'c'ü me rí mäjceji.

22 'In ätcãji in jñagö nutscö rvã ëjë cja Mizhocjimi. Nguéc'ua bübü 'ma ra nuc'üji na ü yo in menzumügueji, ra pjongüts'üji a nde anguezeji ra xi'ts'iji c'o me na s'o rgá zanc'eji. Zö ra tsja'c'üji a cjanu, pero ngue yo rgui mäjceji yo. 23 C'o pa 'ma ra tsja'c'eji ga cjanu, me rí mäjceji na puncjü. Na ngue Mizhocjimi a jens'e ra ngõ'tc'üji na jo. C'o in mboxpalegueji xo tsjaji a cjanu o tsjapüji o sufre c'o profeta c'o mi cãrã mi jinguã.

24 'Ma in ricoji, nu 'ma in mäpäji c'o in pë's'iji, nu'ma, juentsc'eji 'ma, na ngue ra tsja'c'üji Mizhocjimi rí sufreji.

²⁵ "Ma in pëzhgueji c'ü dya pje bē'ts'iji, juentsc'ej. Na ngue ra tsja'c'üji rí sant'aji.

"Ma me in mājā gui minc'ej dya, 'ma dya in māpqueji Mizhocjimi, juentsc'ej. Na ngue ra tsja'c'üji me rí nzhumüji me rí huëgueji.

²⁶ Juentsc'ej na ngue c'ü ra tsja'c'üji Mizhocjimi, nu 'ma ra mama texe yo nte c'ü na jots'üji. Je xo va cjanu va tsja c'o in mboxpalegueji, o mamaji c'ü me ma jo c'o profeta c'o dya ma cjuana.

El amor a los enemigos

²⁷ 'Nu'tsc'ej in äräji, rí xi'ts'iji rí s'iyagueji c'o in üji, rí tsjaji na jontets'üji cja c'o nuc'üji na ü. ²⁸ Rí ma'tp'üji Mizhocjimi c'o sanc'üji. Xo rí dyötpüji Mizhocjimi c'o jün'sc'üji o bëchjine. ²⁹ 'Ma cjó c'o ra yapc'ü in jmiji cja in jodyëji, xo rí jyëziji ra yapc'üji c'ü 'na lado. 'Ma cjó c'o ra ngannc'aji c'ü in tëjëji, xo rí jyëziji ra ngannc'aji c'ü in jeji.

³⁰ 'Ma cjó c'o pje ra dyö'tc'üji, unüji c'ü ni jyodü c'o. 'Ma cjó c'o pje ra jñünc'üji 'ma ngue in tsjacjeji, dya cja rí dyötüji.

³¹ C'ua ja nzi gui ñegueji c'ü ra s'iyats'üji yo nte, je xo rguí s'iyagueji a cjanu anguezeji.

³² "Ma nguextjo c'o s'iyats'üji c'o in s'iyaji, çja bübü c'o na jo c'o in cjagueji 'ma? Maco c'o cja na s'o, xo s'iyaji c'o s'iya anguezeji.

³³ Nu'tsc'ej, 'ma nguextjo c'o pjöxc'üji c'o in pjös'üji, çja bübü c'o na jo c'o in cjagueji 'ma? Maco c'o cja

na s'o, xo pjös'üji c'o pjös'ü anguezeji. ³⁴ Nu'ma nguextjo c'o pe'sc'ej c'o in pesp'ej, çja bübü c'o na jo c'o in cjagueji 'ma? Maco c'o cja na s'o, pötca pesp'ej 'ma pje c'o ni jyodü c'o o dyoji. ³⁵ Rí s'iyagueji c'o in üji, rí tsjaji na jontets'üji y rí pesp'ej. Dya rí pëtsaji c'ü pje ra nzhocüts'üji. 'Ma rí tsjaji a cjanu, ra ngö'tc'üji na jo 'ma Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. Y ra jñetse ngue o t'its'üji 'ma angueze. Na ngue me na jo angueze, me pjös'ü texe yo nte, zö cārā c'o na s'o c'o dya unü 'na pöjō. ³⁶ Rí juentsqueji yo nte c'ua ja nzi ga juen'tsc'ej Mizhocjimi c'ü in Tataji.

No juzguen a otros

³⁷ 'Dya cjó rí so'büji. 'Ma jiyö, ra jñün'c'ej nguenda Mizhocjimi. Dya cjó rí xipjiji: "Na s'ots'ügue", rí 'ñembeji. 'Ma jiyö, xo ra mama Mizhocjimi: "Na s'ots'ügueji", ra 'ñents'ej. Nguextjo Mizhocjimi ra mama ja ngue c'ü na jo y ja ngue c'ü na s'o. Rí perdonaogjeji yo nin minteji; Mizhocjimi ra perdonaots'üji. ³⁸ 'Ma cjó c'o pje ni jyodü, rí unügueji. Mizhocjimi ra dya'c'ej c'ua texe c'o ni jyodüts'üji, hasta ra mboncjütjo. Ra dya'c'üji c'ua ja nzi gui unnc'ej.

³⁹ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Çja gui tsjijñiji? ÇCjo sö 'naja ngorö ra jíchi o 'ñiji c'ü 'na ngorö? Dya sö. Na ngue ra zo'ovi cja t'ore nza yejui. ⁴⁰ 'Na c'ü cja xötpü, dya xo'ñi

cja c'ü nu xöpüte. Cja ra xötpü na jo. Nu'ma, ya ri nza cja c'ü nu xöpüte 'ma.

41-42' ¿Jenga in so'büji yo nin minteji? Maco c'o na s'o c'o cja'a yo nin minteji, pe ts'iquë nza cja 'na ngümpaxa c'ü ri o'o o ndö 'na nte, pero c'o na s'o c'o in cjagueji, na nojo nza cja 'na dyaxü. ¿Jenga dya in unnc'eji ngüenda c'o na s'o c'o in cjagueji? ¿Pje ma jmi in pë'sc'eji c'ü in xiqueji yo nin minteji: “Jyëzguime rá cjü'pc'öjme ne ngümpaxa nu o'o nin chögue”, in embeji? Maco dya ixi cjübügueji c'o dyaxü c'o o'o in chögueji. Nu'tsc'eji in cjaunqueji na jots'üji, pero dya cjuana. C'ü rí tsjagueji, ot'ü rí tsjünc'eji c'o dyaxü c'o o'o in chögueji, ngue c'ua ra sö rí jñandaji na jo rí tsjü'p'üji c'e ngümpaxa c'ü o'o a nzhö c'ü nin minteji, eñe e Jesús.

El árbol se conoce por su fruto

43 O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—'Na za'a, 'ma dya quis'i o fruta, dya sö ra mamaji na jo c'ü. Pero 'ma quis'i o fruta, dya sö ra mamaji na s'o c'ü.

44 Nzi 'naja za'a 'mãrã co c'o quis'i. Dya quitsiji o higo cja o bidyi; dya xo quitsiji o uva cja o pëdyi. 45 Je xo ga cjatjonu, 'na nte c'ü na jo, mama o jña c'o na jo, na ngue bübü o mü'bü c'o na jo. 'Na nte c'ü na s'o, mama c'o na s'o, na ngue bübü o mü'bü c'o na s'o. C'o bübü o mü'bü 'na nte, ngue c'o ra mbedye o ne.

Las dos bases

46' ¿Jenga in xitsiji: “Nu'tsc'e Señor, in Jmuts'ügöjme”, in enzgöji? Maco dya in cjaji c'ua ja nzi rgá xi'ts'iji. 47 C'o ra ëjëzügö, 'ma ra dyätcäji in jña 'ñe 'ma ra tsjaji c'o rí mangö, rá xi'ts'iji cjo chjëntjui c'o. 48 Chjëntjui nza cja 'na bëzo c'ü ro jyäbã na jo 'na ngümü. Ro dyö'bü na jë, cja rrü ngü'p'ü c'ua c'e cimientoco Peña. Nuc'ua 'ma ro c'os'ü c'e ndare, ro pjat'ü na zëzhi cja c'e ngümü. Pero dya ro tunbü, na ngue vi tjäbã co Peña. 49 Pero yo o dyärã ro ró xi'ts'iji, 'ma dya ra tsjaji yo, chjëntjui 'na bëzo c'ü ro jyäbã 'na ngümü c'ü dya ro ngü'p'ü o cimientoco, ro 'ñe's'etjo a xes'e cja e jömü. Nuc'ua c'e ndare ro pjat'ü na zëzhi cja c'e ngümü, cja rrü tunbü c'ua.

7

Jesús sana al siervo de un oficial romano

1 E Jesús 'ma mü o nguarü o zopjü c'o nte, cjanu o ma c'ua cja 'naja jñiñi c'ü mi chjü a Capernaum. 2 Cja c'e jñiñi mi bübü nu 'naja bëzo c'ü mi manda c'o tropa romano. Mi 'ñeje 'na mbëpji c'ü mi s'iya, c'ü mi sö'dyë, ya mi ngue ro ndü. 3 Nuc'ua c'ü mi manda c'o tropa, o dyärã c'o mi cja e Jesús mi jocü c'o mi sö'dyë. O tsja c'ua c'e bëzo o zopjü ja nzi c'o pje mi pjëzhi cja c'o menzumü a Israel, o xipjiji:

—Möji, ma dyötüji favor e Jesús rí xipjiji ra ëjë ra 'ñe jocü nu in mbëpji.

⁴ C'o pje mi pjëzhi o möji c'ua cja e Jesús, o ma xipjiji:

—Rvá 'ne ö'tc'üjme favor. Sö'dyë c'ü o mbëpji c'e bëzo c'ü manda cja c'o tropa; va pen'c'e 'na jña c'e bëzo rí mague, rí ma tsjapü ra ndis'i c'ü o mbëpji. Na jo rí mague. ⁵ Na ngue zö dya ín menzumügöji c'e bëzo, pero s'iyazügöji nutscöji rí menzumüji a Israel. Nutscöjme o jyäpcäjme ín nintsjimijme, embeji e Jesús.

⁶ O ndünrö c'ua e Jesús o xipjiji:

—Mö.

Cjanu o möji c'ua. 'Ma ya mi ngue ro zät'äji cja c'ü o ngumü c'e bëzo c'ü mi manda c'o tropa, cjanu o tsja c'e bëzo o xipji ja nzi c'o o dyoji:

—Möji ma chjünröji e Jesús.

Cjanu o möji c'ua. 'Ma mü o chjëji e Jesús 'ñe c'o pje mi pjëzhi, o xipjiji c'ua e Jesús c'ua ja nzi va mama c'e bëzo:

—Rvá 'ñe tjün'c'üjme rá xi'ts'ijme c'ü mama c'e bëzo c'ü manda c'o tropa. Nuc'ü, mama a cjava: “Perdonaozü ró ö'tc'ü favor ri mague ín nzumügö, pero dya ni jyodü. Nu'tsc'e me na jots'c'e, nuzgö rí tügö ín nzhubü. Nguec'ua dya rí tsjogü cja ín nzumü. ⁷ Nguec'ua dya rvá ma nu ja mi bünc'e ro ö'tc'ü ri ma tsjapü ra ndis'i c'ü ín mbëpji. Pero 'ma rí mamague c'ü ra jogü c'ü ín mbëpji, rí pärägö ra jogü 'ma. ⁸ Nza czjgö, o ch'acügö rí manda cja c'o tropa. 'Ma rí xipjigö 'na tropa ra ma'a ra

ma tsja 'na bëpji, jo rrü ma c'ua. 'Ma rí xipji c'ü 'na tropa ra ëjë, ra ëjë c'ua. Y 'ma rí xipji c'ü ín mbëpji ra tsja 'na bëpji, ra tsja c'ua. Nguec'ua rí pärägö 'ma rí mamague c'ü ra jogü c'ü ín mbëpji, ra jogü 'ma”, eñe c'e bëzo va penpe 'na jña e Jesús.

⁹ E Jesús 'ma mü o dyärä c'e jña c'ü vi pejñe c'e bëzo, me co mäjä na ngue c'e bëzo mi junt'ü o mü'bü c'ü ro tsja e Jesús ro jocü c'e mbëpji. Cjanu o ñezhe c'ua e Jesús o xipji c'o nte c'o mi pöji:

—Dyäräji na jo c'ü rá xi'ts'ijji. Nutscöji rí menzumüji a Israel rí ma't'üji Mizhocjimi, pero dya cjó rí töt'ügö yo ín menzumüji c'ü ri ench'e o mü'bü Mizhocjimi c'ua ja nzi ga tsja c'e bëzo c'ü junt'ü o mü'bü c'ü rá c'apü ra ndis'i c'ü o mbëpji, eñe e Jesús.

¹⁰ C'o vi ma ndünrö e Jesús, cjanu o nzhogüji c'ua cja o ngumü c'e bëzo, o 'ñe chöt'üji c'ü ya vi ndis'i c'e mbëpji c'ü mi sö'dyë.

Jesús resucita al hijo de una viuda

¹¹ 'Na nu pa, o mbedye e Jesús nu ja mi bübü, ro ma cja 'naja jñiñi c'ü mi chjü'ü a Naín. Mi pöji angueze na puncjü c'o o discípulo 'ñe na puncjü c'o nte. ¹² 'Ma ya mi ngue ro zät'äji cja o ngoxtji c'e jñiñi a Naín, o jñandaji c'ua ma pedye o nte ma tuns'üji 'na añima ro ma dyögüji. Mi nguextjo c'e t'i c'ü mi 'ñeje c'ü nu nana. Ya vi ndü c'ü nu xira c'e ndixü. Mi pöji c'e

ndixũ na puncjũ c'o ɔ men-
zumũji. ¹³ Nuc'ua e Jesús c'ũ
ín Jmugõji, 'ma mü o jñanda
me mi huë c'e ndixũ, me go
sentio o xipji c'ua:

—Dya rí huë, eñe.

¹⁴ Cjanu o ëjẽ c'ua e Jesús a
jmi cja c'e caja, cjanu o 'ñe's'e
ɔ dyë. C'e caja, dya mi cjo'bũ.
C'o mi tuns'ũ c'e caja o bõbüji.
Cjanu o mama c'ua e Jesús o
xipji c'e añima:

—Nu'tsc'e sē, rí xi'tsc'õ rí
ñanga.

¹⁵ Go nanga go mimi c'ua
c'e t'i c'ũ mi añima, y cjanu o
ña c'ua. O mama c'ua e Jesús
o xipji c'e ndixũ:

—Bübũ dya va nin ch'igue,
eñe.

¹⁶ C'o nte, me go pizhiji c'ua
texeji o mamaji:

—Me na nojo Mizhocjimi.
Ya ndo búbüzgõji 'na profeta
nu me na nojo. Nujnu, o
'ñeme Mizhocjimi ra mbõxcũji
nutscõji ɔ ntezgõji, eñe c'o nte.

¹⁷ Me mi nântji c'ua e Jesús
texe a Judea, na ngue vi ts-
japũ o te c'e t'i c'ũ vi ndũ, o
bübütjo na yeje. Xo mi nântji
e Jesús texe cja c'o jñiñi c'o mi
chãjtjoji.

Los enviados de Juan el Bautista

¹⁸ Nuc'ua c'o ɔ discípulo e
Juan o mõji, o ma xipjiji e
Juan c'o mi cja e Jesús. Nuc'ua
e Juan o juajnú yeje c'o
discípulo c'o vi sãjä. ¹⁹ Cjanu o
xipjivi:

—Mëvi cja e Jesús, rí
ma dyönüvi a cjava: “¿Cjo
ngue'tsc'e c'ũ rí te'bejme ra

ëjẽ, o rá te'bejme c'ũ 'naja”, rí
'ñembevi c'ũ.

²⁰ Nuc'ua cjanu o ma c'ua
c'o bëzo o zãt'ãvi cja e Jesús,
cjanu o xipjivi:

—C'ũ rvã ëgõbe; e Juan
c'ũ mi jichi yo nte cja c'e
ndare a Jordán o xitsibe ro
'ñe õnnc'ũbe, ¿cjo ngue'tsc'e
c'ũ rí te'bejme, o rá te'bejme
c'ũ 'naja?

²¹ C'e ndajme 'ma mi búbũ
nu c'o ɔ discípulo e Juan, e
Jesús mi jocũ na puncjũ o nte
c'o me mi sofre o ngueme. Xo
mi cãrã nu na puncjũ o nte
c'o vi zürũ ɔ s'ondajma e Sa-
tanás c'ũ dya jo. E Jesús o ts-
japũ o mbedye c'o s'ondajma
c'o. Y na puncjũ c'o mi
ndëzhõ, o jocũ e Jesús ngue
c'ua va jñanda c'o mi ndëzhõ.

²² Nuc'ua e Jesús cjanu o xipji
c'o yeje ɔ discípulo e Juan:

—Nzhogũ rí mëvi cja e
Juan, rí ma xipjivi nu yo ÿ
jñandavi ró c jagõ. Xo rí xipjivi
yo ÿ dyãrãvi ró xipjigõ yo nte.
Xipjivi ya janda yo mi ndëzhõ,
'ñe yo mi me'dye ya nzhodũji
na jo. Xipjivi e Juan, yo mi sõ
o lepra c'ũ vi pëgaji, ya jogũ
yo. Xipjivi, yo mi ngogõ, ya
ãräji dya. Y búbũ c'o ya vi ndũ
y go tetjoji, ya búbütjoji dya.
Xipjivi e Juan c'ũ rí zopjügõ
yo põbre rí xipjiji ja rgã jogũ
ɔ mü'bũji cja Mizhocjimi.
²³ Xipjivi, 'ma cjó c'o ra sido
ra 'ñejmezũ y dya ra yembeñe
c'ũ rguí xõgũ co nutscõ, ngue
c'ũ rguí mãjä c'o, eñe e Jesús
va xipji c'o ɔ discípulo e Juan.

²⁴ O ma c'ua c'o ɔ discípulo e
Juan. Nuc'ua e Jesús o zopjũ

c'o nte o xipjiji ja ma cja e Juan, o dyönüji:

—'Ma i möcjeji a ma cja c'e majyadü i ma ñuji e Juan, pe mi cijjñiji rvi chöt'üji 'na bëzo c'ü ri pötpü o jña, nza cja ga pötü o lugar 'na xitji 'ma juant'ü e ndajma. ²⁵ Pe mi cijjñigueji rvi chöt'üji 'na bëzo c'ü ri je'e bitu c'o me ni muvi. Tsijjñiji; c'o je'e bitu c'o me ni muvi, ngue c'o rey 'ñe c'o cārã cja o palacio. ²⁶ 'Ma i ma ñuji e Juan, pe mi cijjñiji rvi chöt'üji 'naja profeta. Jã, rí mangö ngue 'na profeta e Juan. Pero xenda ni muvi o bëpji angueze que na ngue c'o 'ñaja profeta. ²⁷ Je t'opjü o jña Mizhocjimi ja ga cja e Juan c'ü mama a cjava:

Dyärã, ró juajnügö 'na bëzo ra zopjü yo nte ra xipjiji ín jñagö.

Ra ot'ü in xo'ñigue ngue c'ua 'ma rí mague, ya rguí bübü dispuesto yo nte ra recibidots'üji, eñe.

²⁸ Rí xi'tsc'öji, cja yo nte, dya cjó ch'unü 'na bëpji c'ü rrĩ muvi nza cja c'ü o unü Mizhocjimi e Juan. Zö me ma nojo c'e bëpji c'ü mi pë's'i e Juan, 'ñe me ma zö, pero xenda na zö 'ma cjó c'o ra tsjapü Mizhocjimi o nte, eñe e Jesús.

²⁹ C'o nte 'ma mü o dyärãji c'e jña c'ü vi mama e Jesús, o unüji 'na pöjö Mizhocjimi. Xo 'ñe c'o mi cobra o contribución. Na ngue vi möji cja e Juan, vi ma j'i'iji y vi nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi.

³⁰ Pero c'o fariseo 'ñe c'o mi xöpü c'o ley, iyö c'o. Vi

tsjapüji c'ü dya mi muvi c'e bëpji c'ü vi ch'unü e Juan, dya go ma jiji. Maco Mizhocjimi vi mbeñe ro perdonao texe c'o nte. ³¹ O mama c'ua e Jesús:

—Rã xi'tsc'öji ja ga cja yo nte yo cjë yo rí cārãji dya, c'o dya dyätã e Juan ni ri nguetscö. ³² Anguezeji chjëntjui nza cja yo ts'it'i yo junrü cja chöjmü yo eñe cjaji o mbaxua, ma't'üji o dyoji mamaji: “Ró pjë'pc'ijme o flauta, pero nu'tsc'eji dya i nemeji”, embeji yo nu dyoji. O 'ma jiyö, eñeji cjaji como que ya vi ndü 'na nte, eñe pa ögüji c'e aña, xipjiji nu mit'iji: “Me ró nzhumüjme rvã xörüjme, pero nu'tsc'eji, dya i huëgueji”, eñeji. ³³ C'ua ja nzi ga cja yo ts'it'i, je xo ga cjatjonu yo nte yo cārã yo cjë dya. 'Ma o mbürü e Juan o mbëpi Mizhocjimi, o xögü, dya cjó go zivi o xëdyi c'ü rví mäjã. Nguet'ua yo nte mamaji: “E Juan pë's'i 'naja o s'ondajma c'ü dya jo”, eñeji. ³⁴ Nuc'ua nutscö rvã ëcjö cja Mizhocjimi, rí mäjã rgã sigöji o xëdyi. Nguet'ua ga mama c'o nte c'o dya ne ra dyärã o jña Mizhocjimi: “Chjã, 'naja bëzo nu me ñönü, y me si o vinu. Me xo joji yo cobra o contribución, 'ñe yo 'ñaja yo xiji na s'o”, eñeji. ³⁵ Pero rí xi'tsc'öji, c'o ätä Mizhocjimi unüji na jo ngüenda Mizhocjimi me cijjñi na jo o ñi, me pãrã na jo c'ü cja'a; nguec'ua nde nan'ño bëpji va dyacöbe e Juan.

Jesús en la casa de Simón el fariseo

³⁶ 'Na nu pa, 'naja c'o fariseo o mbita e Jesús ro ma o ngumü ro ziji o xëdyi. O ma c'ua e Jesús o zät'ä cja o ngumü c'e bëzo, o cjogü a mbo cjanu o ziji o xëdyi c'e bëzo c'ü vi mbita. ³⁷ Cja c'e jñiñi mi bübü ' na ndixü c'ü mi cja na puncjü c'o na s'o. O mbärã c'ua c'e ndixü c'ü mi bübü e Jesús cja o ngumü c'e bëzo mi siji o xëdyi. Cjanu o ëjë c'ua c'e ndixü cja o ngumü c'e bëzo, ma tũ'ũ 'na ts'ibotia de ndojo c'ü mi po'o o aceite c'o ma jo ma jyärã. ³⁸ Cjanu o ë ndüñijö mü cja o ngua e Jesús. Me mi huë c'e ndixü, me co mbögü o nguizhö va mbe'chp'e o ngua e Jesús. Nuc'ua co c'o o ñixte, cjanu o ndintspi o ngua, y me co zũ'tp'ü o ngua. Cjanu o ndü c'ua c'e aceite c'ü vi tũ, o ngosp'ü o ngua. ³⁹ C'e fariseo c'ü vi mbita e Jesús, 'ma mü o jñanda c'o mi cja c'e ndixü, cjanu o nguijñitsjë c'ua: "Ne bëzo, 'ma na cjuana ri profeta nu, ro mbärã 'ma cjó ngue ne ndixü nu na tjörü. Ro mbärã pje ma ndixü nu, ro mbärã c'ü me cja na s'o nu." ⁴⁰ O mama c'ua e Jesús o xipji c'e fariseo:

—Simón, bübü 'na jña c'ü rí ne rá xi'ts'i.

O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Xitsigö, xöpüte.

⁴¹ O mama c'ua e Jesús:

—Mi bübü yeje bëzo c'o mi tũ ngüenda mi tunpüji 'na bëzo. C'ü 'naja mi tũ cuatro mil o mbëxo; c'ü 'naja mi tũ cuatro ciento. ⁴² Dya mi jünvi

pje rví ngöt'üvi. Nguéc'ua c'e bëzo o perdonaovi nza yejui. ¿Ja gui tsjiñi yo yeje bëzo yo o perdonaoji? ¿Ja va ngue c'ü xenda ra gradecido ra ne'e c'e bëzo c'ü ya perdonaovi?

⁴³ O ndünrü c'ua e Simón o xipji:

—Pe ngue c'e bëzo c'ü xenda mi tũ na puncjü o merio, xenda ra gradecido c'e bëzo c'ü vi perdonao texe c'o mi tunpü.

E Jesús o xipji c'ua:

—Na cjuana c'ua ja vi tsjiñi.

⁴⁴ Nuc'ua e Jesús o jñanda c'e ndixü, cjanu o xipji c'ua e Simón:

—¿Cjo i unü na jo ngüenda c'ü o tsja ne ndixü? Ró säcjö cja in nzumügue, nu'tsc'e, dya i dyacö ndeje c'ü ro pe'ch'e ín cua, c'ua ja nzi ga cja ín chjürügöji. Pero ne ndixü o mbechque ín cua co o nguizhö, cjanu o ndintsqui ín cua co o ñixte. ⁴⁵ Nu'tsc'e, dya i sütcü ín jmi; pero ne ndixü, me sütcü ín cua. ⁴⁶ Nu'tsc'e, dya pje i xisqui ín ñi; pero ne ndixü o ngoscü ín cua o aceite yo na jo ga jyärã. ⁴⁷ C'ü vi tsja a cjanu ne ndixü, ixi 'ñetse c'ü o unü ngüenda c'ü tũ na puncjü o nzhubü y ya nzhogü o mü'bü. Nguéc'ua Mizhocjimi ra perdonao c'o na puncjü o tsja c'o na s'o. Pero 'ma cjó c'o dya ra unü ngüenda cjo ri tũ o nzhubü, 'ma dya ra unü ngüenda c'ü ni jyodü ra perdonao Mizhocjimi c'ü, nu'ma, dya xo ra neze 'ma c'ü.

48 Nuc'ua e Jesús o xipji c'e ndixũ:

—Rí perdonaots'ü c'o na s'o c'o i tsja, eñe.

49 C'o nte c'o ma siji o xëdyi e Jesús 'ñe e Simón, mi pötma mamaji:

—¿Cjó ngue ne bëzo nu? A poco sö ra perdonaozgöji c'o na s'o.

50 Nuc'ua e Jesús o xipji c'ua c'e ndixũ:

—Ya jogü in mü'bügue, na ngue i 'ñench'ezü in mü'bü, i creo c'ü ro perdonaots'ü Mizhocjimi. Ma dya, dya cja rí mbeñe c'o na s'o.

8

Mujeres que ayudaban a Jesús

1 C'o pa c'o, e Jesús mi sät'ä cja texe c'o jñiñi 'ñe c'o ts'ijñiñi. Mi zopjü c'o nte mi xipjiji ja rvá jogü o mü'büji, ngue c'ua Mizhocjimi ro tsjapüji o nte anguezeji. Mi pöji e Jesús c'o doce o discípulo. 2 Xo mi pöji e Jesús ja nzi ndixü c'o vi zürü c'o o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, 'ñe c'o mi sö'dyë. Mi pöji e Jesús na ngue angueze vi pjongü c'o s'ondajma, y vi jocü c'o mi sö'dyë. C'ü 'na ndixü mi chjü e María c'ü mi menzumü a Magdala. Nu c'e ndixü, vi zürü siete c'o o s'ondajma c'ü dya jo, pero vi pjongü e Jesús c'o. 3 C'ü 'na ndixü mi chjü e Juana. C'e ndixü, mi ngue o su e Chuza c'ü mi ngue o ngapta e Herodes, mi manda cja c'o o mbëpji. C'ü 'naja ndixü, mi chjü e Susana. Xo mi pöji e

Jesús c'o 'ñaja ndixü c'o ma puncjü. Mi pjös'üji e Jesús co c'o o merioji.

El ejemplo del sembrador

4 Mi pedye na puncjü o nte cja o jñiñiji, mi pöji e Jesús. 'Na nu pa 'ma ya ma cäji na puncjüji, e Jesús o zopjü c'o nte o xipjiji 'na ejemplo, o mama a cjava:

5 —'Na mbonzhëxü o mbedye o ma mbodü o ndëxü. Nuc'ua 'ma ya ma podü, bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo cja 'ñiji nu ja mi cjogü o nte. O ëjë c'ua c'o s'ü o 'ñe jñüs'üji c'o ts'indëxü. 6 Bübü o ts'indëxü c'o je xo zobütjo nu ja c'o dya ma pizhi e jömmü. Nuc'ua 'ma mü o mbes'e, o dyot'ü c'o ndëxü na ngue mi ojtjo o c'ajömmü. 7 Bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o ndö o bidyi. 'Natjo c'ua va mbes'eji. Ts'i vi nocü c'o bidyi, nguec'ua va mbö't'ütjo c'o ts'indëxü, dya jyëzi ro nocü na nojo. 8 Bübü o ts'indëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo o jömmü. 'Ma ya mü o nocüji, o jogüji na jo o unüji 'naja ciento ts'indëxü nzi 'na mata.

'Ma mü o nguarü o xipjiji a cjanu yo, go ña c'ua na jens'e e Jesús o mama:

—Nu'tsc'eji bübü in tsögueji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

El propósito de los ejemplos

9 Nuc'ua c'o o discípulo e Jesús cjanu o dyönüji e Jesús o mamaji:

—¿Pje ne ra mama yo jña yo i xitsijme?

¹⁰ O ndünrū c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji o dya'c'üji Mizhocjimi rí pârâji c'ü dya mi pârâ c'o nte 'ma ot'ü; o dya'c'üji rí pârâji ja ga manda Mizhocjimi. Yo 'ñaja nte, rí xipjigö o ejemplo yo, ngue c'ua zö ra jñandaji y ra dyärâji, pero dya ra mbârâji pje pjêzhi c'ü ne ra mama c'o jña.

Jesús explica el ejemplo del sembrador

¹¹ C'e ejemplo c'ü ró xi'ts'iji, je a cjava. C'o ndëxü c'o ró xi'tsc'öji, ngue c'o ró jyë'tsc'öji o jña Mizhocjimi.

¹² C'o ndëxü c'o o zobütjo cja 'ñiji, ró jyë'tsc'öji c'o ärä o jña Mizhocjimi. Nuc'ua va ëjê e Satanás c'ü dya jo, va 'ñe jünbü c'o jña cja o mü'büji. Nguéc'ua, dya ra 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi. Nguéc'ua, dya ra ndintspiji o mü'büji c'o na s'o. ¹³ C'o ndëxü c'o o zobütjo nu ja c'o dya ma pizhi o jö mü, ró jyë'tsc'öji c'o me mäjä ga dyärä o jña Mizhocjimi, y me mäjä ga creoji. Pero nujo, dya jézitsjê ra zi'ch'i na jo o mü'büji c'o jña. Nguéc'ua 'ma va ëjê c'o ra sufreji, dya sido creoji Mizhocjimi, xögüji.

¹⁴ Nu c'o ndëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o ndö o bidyi, rá jyë'tsc'öji c'o ärä o jña Mizhocjimi, nuc'ua me mbeñeji c'o o bëpjiji, 'ñe me jodüji ja rgá ndöji na puncjü o t'opjü, 'ñe me mápäji yo bübü cja ne xoñijö mü ga tsjaji c'o netsjêji. Nguéc'ua, dya cjaji ja nzi ga ne Mizhocjimi. ¹⁵ C'o

ndëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo jö mü, ró jyë'tsc'öji c'o ärä o jña Mizhocjimi c'o creo co texe o mü'bü. Zö pje c'o ra sufreji pero sido nzhodüji cja o 'ñiji Mizhocjimi. Nguéc'ua chjëntjui nza cja c'o ndëxü c'o ra jogü na jo.

El ejemplo de la lámpara

¹⁶ "Ma tjütüji 'naja sivi, dya co'büji co 'naja s'äbä. Dya xo emeji a mbo cja ngama. Je ë's'ëji nu ja na ts'ijens'e, ngue c'ua ra sö ra jñanda c'o ri cjogü a mbo cja ngumü. ¹⁷ Je xo ga cjatjonu in jñagö. Zö rí xi'tsc'ötsjêji dya yo in jñagö, pero ni jyodü rí xipcjeji yo nte. Zö dya pârâji, pero ni jyodü ra mbârâji ngue c'ua ra bübü o jya's'ü Mizhocjimi cja o mü'büji.

¹⁸ 'Pjötüpüji na puncjü ngüenda rí dyärâji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji. 'Ma rí unnc'eji ngüenda yo jña, 'ñe 'ma rí 'ñench'e in mü'bügueji yo, nu'ma, mas rí tendiogueji 'ma yo. Zö in cjiññiji c'ü ya i jñüs'üji 'na jña, pero 'ma dya rí unüji ngüenda, ra jñünnc'üji 'ma c'ü ts'inguilêjê c'ü ya in pârâji.

La madre y los hermanos de Jesús

¹⁹ 'Na nu pa, o ëjê c'ü nu nana e Jesús, 'ñe c'o nu cjuarma, ro säji nu ja mi bübü e Jesús. Pero dya mi sö ro cjogüji nu ja ma bübü, na ngue me ma puncjü o nte c'o ma cã nu. ²⁰ O mama c'ua c'o nte o xipjiji e Jesús:

—Nin nana 'ñe c'o nin cjuarma cārāji a tji; ne anguezeji rí ñaji.

²¹ O ndünrū e Jesús o xipji c'ua c'o nte:

—C'o rí cjacpö mi nanagö 'ñe mi cjuarma, ngueje c'o ärä o jña Mizhocjimi c'o cja ja c'o nzi ga mama.

Jesús calma el viento y las olas

²² Na nu pa, o dat'ü e Jesús cja 'naja bü co c'o o discipulo. O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Mö rá pes'eji nu 'nanguarü a manu cja ne traza-pjü, eñe.

Cjanu o möji c'ua. ²³ Ma ya mi möji, o zürü c'ua t'jĩ e Jesús. Jo ni ějē c'ua 'na trandajma c'ü me mi vü cja c'e zapjü. Ya ma pjürü ma po'o o ndeje cja c'e bü c'ü mi pjö's'ü o ndajma; mi bübü peligro c'ü ro nguibiji. ²⁴ O ějē c'ua c'o discipulo a jmi e Jesús, o zopjüji o xipjiji:

—Rí ñanga, xöpüte, ya rá quibiji.

O zö c'ua e Jesús o nanga c'ua. Cjanu o huēnch'i c'ua c'e ndajma, 'ñe c'o ndeje c'o me mi pjö's'ü. Ixco söya c'ua c'e ndajma, 'ñe c'o ndeje, dya cja mi pjö's'ü. ²⁵ O mama c'ua e Jesús o xipji c'o discipulo:

—¿Jenga dya mi creozüji c'ü ro pjö'c'öji?, eñe.

C'o discipulo me mi süji mi pötma mamaji:

—¿Mbārā, pje pjēzhi e Jesús? Maco manda ra böbü e ndajma 'ñe yo ndeje, y nujyo, ätäji nu. Nunca rí jandaji a cjanu.

El hombre endemoniado de Gadara

²⁶ O zät'äji c'ua cja c'e país c'ü ni chjü a Gadara c'ü bübü a 'nanguarü a Galilea cja c'e trazapjü. ²⁷ Ma ya vi mbes'e e Jesús cja c'e bü, o ějē c'ua 'naja bēzo c'ü je vi peje cja c'e jñiñi a Gadara, o 'ñe chjēvi e Jesús. Nu c'e bēzo, ya vi mezhe vi zürü o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. Dya cja mi je'e o bitu. Dya cja xo mi bübü cja ngümü; je mi bübü cja panteón cja campo santo. ²⁸ Ma mü o jñanda c'e bēzo e Jesús, o mapjü c'ua na jens'e, cjanu o ndüñijöümü cja jmi e Jesús, cjanu o mama na jens'e:

—Nu'tsc'e Jesús, o T'its'ü Mizhocjimi, ¿pje pē'sc'ü rí ñugue co nutscö? Rí ö'tc'ügö, dya rí tsjacü rá ma sufregö.

²⁹ O mama a cjanu na ngue e Jesús mi manda c'ü o s'ondajma c'ü dya jo ro mbedye cja c'e bēzo. C'ü o s'ondajma c'ü dya jo, ya vi mezhe vi zürü c'e bēzo. C'o nte mi tjün't'üji co cadena c'e bēzo, mi tjün'tp'üji o dyē 'ñe o ngua, ngue c'ua dya ro nzhodü libre. Pero mi c'üdütjo c'o mi ndün't'üji. Y c'ü o s'ondajma c'ü dya jo mi cjacpü c'e bēzo ra nzhodü cja majyadü. ³⁰ E Jesús o dyönü c'e bēzo:

—¿Pje ni chjütsc'e?

Cjanu o ndünrū c'ua c'e bēzo:

—Ni chjüzü Legión, eñe.

C'e jña legión ne ra mama: “Na puncjü.” Mi chjü a cjanu c'e bēzo, na ngue na puncjü o s'ondajma c'o vi cjögü a mbo

cja o mü'bü. ³¹ C'o s'ondajma mi ötüji na puncjü e Jesús c'ü dya ro manda ro möji nu ja c'o va 'nün't'ü c'o nu mis'ondajmaji. ³² Ma cã na puncjü o cuchi cja c'e t'eje ma ñõnüji. Nuc'ua c'o o s'ondajma c'ü dya jo, o dyötüji e Jesús ro unü sjëtsi anguezeji ro ma nguich'iji cja o mü'bü c'o cuchi. O unüji c'ua sjëtsi.

³³ Nuc'ua c'o s'ondajma o mbedyeji cja o mü'bü c'e bëzo, cjanu o ma nguich'iji cja o mü'bü c'o cuchi. Nuc'ua c'o cuchi cjanu o zöbüji texeji cja c'e dyä'ä, o ma zo'oji cja c'e trazapjü o nguibiji.

³⁴ Nuc'ua c'o mi pjörü o cuchi, 'ma mü o jñandaji, o c'ueñeji c'ua na zëzhi o ma mamaji cja c'e jñiñi, 'ñe texe cja c'o lugar nu ja c'o mi cãrã o nte. ³⁵ Nuc'ua c'o nte o mbedyeji c'ua, o ma nuji c'o vi tsja e Jesús. O zät'äji c'ua ja mi bübü e Jesús, o chöt'üji nu c'e bëzo c'ü vi mbedye c'o o s'ondajma c'ü dya jo, mi junrü cja o ngua e Jesús, ya mi je'e o bitu, ya mi tjümbeñe. O züji c'ua. ³⁶ O ña c'ua c'o nte c'o vi jñanda, o xipjiji c'o ma säjä ja va tsja e Jesús va pjongü c'o s'ondajma c'o mi bübü o mü'bü c'e bëzo. ³⁷ Nuc'ua c'o mi menzumü cja c'e país a Gadara, me mi süji mi xipjiji e Jesús:

—Rí ö'tc'üjme favor rí pedye cja nín jñiñigöjme.

O dat'ü c'ua e Jesús cja c'e bü, ngue c'ua ro nzhogü nu ja vi 'ñeje. ³⁸ Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi mbedye c'o s'ondajma, mi

ötü c'ü ro möji e Jesús 'ñe c'o o discípulo. Pero e Jesús o xipji:

³⁹ —Nzhogü, ma in nzumü. Rí mama c'ü ja va mböxc'ü Mizhocjimi, embeji c'e bëzo.

Nuc'ua cjanu o ma c'ua c'e bëzo, o ma mama texe cja c'e jñiñi ja va cja va pjongü e Jesús c'o s'ondajma c'o vi zürü c'e bëzo.

La hija de Jairo, y la mujer que tocó la ropa de Jesús

⁴⁰ Nuc'ua 'ma mü o nzhogü na yeje e Jesús nu ja vi 'ñeje, texe c'o nte o recibidoji na ngue mi te'beji angueze. ⁴¹ O ëjë c'ua 'naja bëzo c'ü mi chjü e Jairo. Nuc'ü, mi xo'ñi cja 'na nintsjimi nu ja mi pa c'o mi menzumü a Israel mi pa ma't'üji Mizhocjimi. O ndüñijömmü a jmi e Jesús mi xipji ro mëvi cja o ngumü. ⁴² Na ngue mi 'ñeje 'natjo o xunt'i c'ü mi ëdyi doce cjë'ë. Nuc'ü, ya ma tñ'ü. 'Ma ya mi ma e Jesús, me ma puncjü o nte c'o mi pöji, dya mi sö ro ma na niiji.

⁴³ Cja c'o nte c'o mi pöji e Jesús, xo mi pa 'na ndixü c'ü ya vi mezhe doce cjë c'ü mi dagü o cji. Ya vi ndeze texe o merio c'o mi jün, 'ma mi pa cja o médico. Pero dya cjó mi sö ro jocü. ⁴⁴ Nuc'ua c'e ndixü cjanu o ëjë a xütjü e Jesús, cjanu o ndönbü cja squina c'ü o bitu c'ü mi tējë. Ixco böbü c'ua c'o mi xot'ü.

⁴⁵ Nuc'ua e Jesús cjanu o mama:

—¿Cjó ngue c'ü o ndöcügö?
Cjanu o ngädätjoji texeji.
Nuc'ua e Pedro 'ñe c'o 'ñaja

discípulo cjanu o xipjiji e Jesús:

—Nu'tsc'e xöpüte, in önügüe cjó ngue c'ü o ndö'c'ügüe. Ngue yo nte yo me s'ixc'igüe.

⁴⁶ O ndünrú c'ua e Jesús o mama:

—Rí pãrãgö bübü c'ü o ndöcügö. Na ngue nutscö ró pãrã o mbedyezü c'ü na zëzhi, eñe.

⁴⁷ O unü c'ua ngüenda c'e ndixü c'ü mi pãrã e Jesús c'ü vi ndönbü o bitu. Nguec'ua o ëjë cja e Jesús, me mi mbi'i. Cjanu o ndüñijö mü a jmi, cjanu o xipji c'ua c'ü mi ngue angueze vi ndönbü o bitu nguec'ua ro ndis'i c'e ngueme c'ü mi sö. Y o xipji nzi va ndönbü nzi va ndis'i. O dyärä texe c'o nte. ⁴⁸ O ndünrú c'ua e Jesús o xipji c'e ndixü:

—Nu'tsc'e süngü, o ndixc'i na ngue i creozü c'ü ro jocüts'ü. Mizhocjimi rí mëvi; dya cja ra mbeñe in mü'bü.

⁴⁹ 'Ma xe ma ña e Jesús, o säjä c'ua 'naja c'ü vi 'ñeje cja o ngümü c'e bëzo c'ü mi xo'ñi cja c'e nintsjimi, o 'ñe xipji c'e bëzo:

—C'ü rvá ëcjö, c'ü in xunt'i ya ndü c'ü. Dya cja pje ni jyodü rí xipji ne xöpüte xe ra ëjë nu.

⁵⁰ 'Ma mü o dyärä e Jesús, cjanu o xipji c'e bëzo c'ü mi xo'ñi:

—Dya rí sũ'ü. Ixtí jñunt'ü in mü'bü c'ü rá cjapcö ra tetjo in xunt'i ra bübütjo na yeje.

⁵¹ 'Ma mü o zät'äji cja o ngümü c'e bëzo, dya jyëzi e Jesús cjó ro cjogü; nguextjo e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan,

'ñe c'ü nu tata c'e xunt'i, 'ñe c'ü nu nana. ⁵² C'o nte c'o ma cã nu, mi huëji texeji y me mi mapjü ma huëpiji c'e añima. O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya rí huëji. Dya tũ'ü ne xunt'i, itjo dya nu.

⁵³ Nuc'ua c'o nte o tjezhetjoji va tsjapüji burla e Jesús. Na ngue mi pãrãji c'ü ya vi ndü c'e xunt'i. ⁵⁴ Nuc'ua e Jesús o pënchp'i o dyë c'e xunt'i, o ma't'ü na jens'e o xipji:

—Rí ñanga, xunt'i.

⁵⁵ Cjanu o te c'ua c'e xunt'i o bübütjo na yeje; ixco nanga c'ua c'ü. Nuc'ua e Jesús o xipjiji ro unüji pje ro zi c'e xunt'i. ⁵⁶ C'ü nu tata c'e xunt'i 'ñe c'ü nu nana me go pizhivi, dya mi pãrã pje ro nguiñivi. Nuc'ua e Jesús o xipjivi c'ua c'ü dya cjó ro xipjivi c'ü vi tsjapü o te c'e xunt'i.

9

Jesús envía a los doce discípulos

¹ E Jesús o ma't'ü c'o doce o discípulo ro ëji cja o jmi. Cjanu o unüji poder ngue c'ua ro sö ro pjongüji texe yo o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, 'ñe ro jocüji c'o mi sö c'o pje nde ma ngueme. ² O xipjiji ro ma zopjüji c'o nte ro xipjiji c'ü ngue Mizhocjimi c'ü manda, nguec'ua mi jyodü anguezeji ro dyätäji c'ü. Xo xipjiji ro ma jocüji c'o mi sö'dyë. ³ O xipjiji:

—Dya pje rí jñünüji c'o pje rguí jyodüts'üji cja 'ñiji. Dya pje rí jñünüji c'ü rguí chäji. Dya xo rí tsanaji mape c'ü pje rguí tsant'äji o pje rguí

jñunt'üji. Dya xo rí jñünüji pje rí siji ni ri ngue o merio. Dya xo rí tsanaji o bitu c'ü rgui pötüji. ⁴ Cja ngumü c'ua ja rí sät'äji, je rí oxüji nu hasta 'ma cja rí ñe rí pedyeji; dya rí pötqueji ngumü rgui oxqueji. ⁵ 'Ma rí sätc'ejí cja 'na jñiñi, 'ma dya cjó ra recibidots'üji, rí pedyegueji 'ma nu. 'Ma rí pedyegueji, rí jyä'bäji o jömü c'o ya rguí jyäs'ä in mbäcuaji, ngue c'ua ra unü ngüenda c'o menzumü nu, c'ü vi tsjaji na s'o, dya recibidots'üji, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo.

⁶ Go mbedye go ma c'ua c'o apóstole, mi nzhodüji texe cja c'o jñiñi mi zopjüji c'o nte mi xipjiji ja rvá jogü o mü'büji cja o jmi Mizhocjimi. Texe c'ua ja mi sät'äji, mi jocüji c'o mi sö'dyë.

La muerte de Juan el Bautista

⁷ E Herodes c'ü mi manda cja c'e país a Galilea, o dyärä texe c'o na nojo c'o mi cja e Jesús. Dya mi pãrã pje ro nguiñi, na ngue bübü c'o mi mama: “E Juan ya tetjo, ya bübütjo na yeje. Ngue c'ü cja yo me na nojo”, eñe c'o.

⁸ Bübü c'o mi mama: “C'ü cja yo me na nojo, ngueje c'e profeta Elías c'ü ya ëjë.” Bübü c'o mi mama: “Ya te'e c'ü 'naja c'o profeta c'o mi cãrã mi jinguã, ya bübütjo na yeje.” ⁹ O mama e Herodes:

—E Juan, maco ró mandagö o jñüpcüji o ñi. Pero, ¿cjó ri ngue c'ü cja c'o me na nojo c'o rí ärägö?

Nuc'ua e Herodes me mi jodü ja rvá jñanda e Jesús.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹⁰ O nzhogü c'ua c'o discípulo c'o xo mi xiji apóstole, o xipjiji e Jesús c'o bëpji c'o vi tsjaji. Nuc'ua e Jesús o zidyí c'o apóstole o möji nu ja dya mi cãrã o nte, bëxtjo cja c'e jñiñi c'ü mi chjü a Betsaida. ¹¹ Pero c'o nte go mbãrãji nu ja ro zät'ä e Jesús 'ñe c'o o discípulo, nguec'ua xo möji nu. E Jesús o recibido c'o nte, o xipjiji c'ü ngue Mizhocjimi c'ü manda, nguec'ua mi jyodü anguezeji ro dyätãji c'ü. Y o jocü c'o mi sö'dyë.

¹² Nuc'ua 'ma ya o nzhã'ä, o ëjë c'o doce discípulo cja jmi e Jesús, o xipjiji:

—Xipji yo nte ra möji cja yo jñiñi yo bëxtjo, 'ñe texe cja c'o lugar nu ja cãrã o nte, ngue c'ua ra chöt'üji pje ra ziji, y ra oxüji. Na ngue rí cãrãji va cja 'naja majyadü.

¹³ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'ejí rí unügueji c'ü pje ra ziji.

Anguezeji o ndünrüji o mamaji:

—Dya rí jünjme c'ü ra zi yo; nguextjo tsi'ch'a tjömëch'i cja na yeje jmõ. ¿Cjo in ne rá ma tömüjme c'ü ra zi yo nte yo me na puncjü?, embeji e Jesús.

¹⁴ Mi tsi'ch'a mil c'o bëzo. O mama c'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Xipjiji ra xögüji nde ri cincuenta rga mimiji.

¹⁵ Cjanu o tsja c'ua c'o discípulo ja c'o nzi va manda e Jesús, o xipjiji ro mimi texe

c'o nte. ¹⁶ Nuc'ua e Jesús o jñü c'o tsi'ch'a tjömëch'i 'ñe c'o yeje jmõ. Cjanu o nä's'ä c'ua a jens'e va unü 'na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o m'ë'ch'i c'ua c'o tjömëch'i 'ñe c'o jmõ. Cjanu o unü c'o o discipulo ngue c'ua ro unüji c'o nte. ¹⁷ O ziji texeji o nijmiji na jo. Nuc'ua cjanu o nguis'itjoji c'ua c'o ya nde mi ts'ipëraso c'o o mboncjütjo, y go nizhitjo doce bos'i.

Pedro declara que Jesús es el Cristo

¹⁸ 'Na nu pa, e Jesús mi cãrãtsjëji co c'o o discipulo, mi ötü Mizhocjimi. 'Ma mü o nguarü o dyötü Mizhocjimi, cjanu o dyönü c'o discipulo:

—¿Pje mama yo nte cjó nguetscö?

¹⁹ O ndünrü c'ua anguezeji:

—Bübü c'o mama ngue'tsc'e e Juan c'ü mi jichi yo nte co ndeje. Bübü c'o mama ngue'tsc'e e Elías. Bübü c'o mama o te 'naja c'o 'ñaja profeta c'o mi cãrã mi jinguã; mamaji ngue'tsc'e c'e profeta.

²⁰ O mama c'ua e Jesús o dyönüji:

—Nu'tsc'eji, ¿pje xo in mangueji? ¿Cjó nguetscö?

O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Ngue'tsc'e e Cristo o 'ñempc'e Mizhocjimi rí mandague.

Jesús anuncia su muerte

²¹ O mama c'ua e Jesús o xipji c'o discipulo:

—Pjötpüji na puncjü ngüenda c'ü dya cjó be rí xipcjeji c'ü nguetscö e Cristo. ²² Zö

rvá ëcjö cja Mizhocjimi, pero ni jyodü me rá sufregö na puncjü. Ra jñüncü ngüenda yo tita c'o pje pjëzhi, 'ñe yo ndamböcjimi, 'ñe yo xöpü o ley Mizhocjimi, ra mamaji c'ü na s'o c'ü rí cjangö. Y ra mbötcügöji. Nuc'ua 'ma ra cjogü jñipa, rá tetcjö rá bübütjo na yeje, eñe e Jesús va xipji c'o o discipulo.

²³ O mama e Jesús o xipji texe c'o nte:

—'Ma cjó c'o ne ra ndenngue co nuzgö, ni jyodü c'ü dya cja ra tsja c'o netsjë angueze. Y pama ra bübü dispuesto ra sufre o ra ndü. Y ra sido ra dyätcä ín jña. ²⁴ C'o dya bübü dispuesto ra sufre na ngue c'ü dya ne ra ndüji, dya ra chöt'üji c'ü rguí bübüji. Pero c'o bübü dispuesto ra bö't'ü na ngue c'ü ni dyätcäji ín jña, ra chöt'üji c'ü rguí bünji. ²⁵ Nu 'ma ro tsja 'na nte ro tsjapü o cjaja texe yo bübü va cja ne xoñijömmü, pero 'ma dya ro dyätcä ín jña, ¿pje ro dyeje 'ma? Na ngue ro jyëzi Mizhocjimi c'e nte. ²⁶ Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji rá ëcjö na yeje; me rrã zö c'ua ja rva ëcjö, c'ua ja ga cja me na zö c'ü mi Tatagö, 'ñe c'o o anxe. 'Ma cjó c'o ra zü, y ra mama: “Dya rí pãrãgö e Jesús, dya xo rí ätpägö o jña”, ra 'ñeñe; nu'ma, xo rá mangö c'ü dya rí pãrãgö c'o, 'ma rá ëcjö na yeje. ²⁷ Rí dyärãji na jo yo rá xi'tsc'öji. Bübü va ja nzi yo dya ra ndü'ü hasta 'ma ra nuji ja ga cja 'ma rá mandagö, nutscö o

'ñempquegö Mizhocjimi.

La transfiguración de Jesús

28 'Ma ya vi cjogü 'nanzo c'ü vi mama e Jesús c'o jña c'o, o zidi e Pedro 'ñe e Juan 'ñe e Jacobo, o nguins'iji cja 'na t'eje, ngue c'ua e Jesús ro ma dyötü Mizhocjimi. 29 'Ma ma ötü Mizhocjimi, o pötü c'ua ja ma jñetse o jmi. Xo pötü c'ua ja ma jñetse o bitu; me ma t'öxü me mi juëns'i. 30 Jo ni jñetse c'ua yeje bëzo c'o mi ngue e Moisés 'ñe e Elías, vi 'ñejui a jens'e mi ñaji e Jesús. 31 Anguezevi me mi juëns'ivi. Mi mamavi ja rvá cja c'ü ya mi ngue ro zädä; mi mamavi c'ü ja rvá mbö't'üji e Jesús a Jerusalén. 32 E Pedro 'ñe e Juan 'ñe e Jacobo me ma ëjë o t'ijji, pero dya go ïji. Nguec'ua o jñandaji me mi juëns'i e Jesús ma zö. Xo jñandaji nza yeje bëzo c'o mi böbüji co e Jesús. 33 Nuc'ua 'ma ya mi ma e Moisés 'ñe e Elías, jo ni ña c'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Xöpüte, na jo rí cārāgöjme va co nu'tsc'e 'ñe e Moisés 'ñe e Elías. Rá ät'äjme jñi ts'ingumü de dyëza. 'Naja c'ü rá ä'tc'öjme, 'naja c'ü rá ä'tp'ägöjme e Moisés, 'naja c'ü rá ä'tp'ägöjme e Elías, eñe.

Dya mi pārã pje ro mama e Pedro. 34 'Ma ndänt'ä ma ña e Pedro, o säjä c'ua 'na ngömü o 'ñe ngobü anguezeji. 'Ma mü o ngobüji c'e ngömü, o züji c'ua. 35 O dyäräji c'ua 'na jña cja c'e ngömü c'ü mi mama a cjava:

—Nujnu ngue ín Ch'igö nu me rí ne'e. Dyätäji angueze, eñe.

36 'Ma ya vi nguarü c'e jña, c'o discípulo o jñandaji c'ü nguextjo e Jesús c'ü mi bübü. C'o pa c'o, dya cjó xipjiji c'o vi jñandaji.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu malo

37 Nuc'ua c'ü na ye nu pa, cjanu o zöbüji c'ua cja c'e t'eje. O ëjë c'ua na puncjü o nte o 'ñe ndünrüji e Jesús. 38 Nuc'ua 'naja bëzo c'ü ma dyoji c'o nte, o mapjü o xipji e Jesús:

—Xöpüte, rí ö'tc'ö rí 'ñe ñutcü nu ín ch'i. Na ngueje nguextjo nu rí 'ñeje nu. 39 'Naja yo o s'ondajma c'ü dya jo, nu ndajmetjo ga zürü nín ch'igö, cjavü ra mapjü. Me xo cjavü ra mbi'ch'i hasta 'ma ra pjont'ü o pjügü. Xo cjavü ra nügü hasta ya me ni c'anga. Mezhe ga mbö't'ü, dya ne ra jyëzi. 40 Ró xipji c'o in discipulogue ro pjongüji c'e s'ondajma; dya sö ro pjongüji, eñe.

41 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji texeji:

—Nu'tsc'eji in cārãji yo cjë dya, ya s'odü in mü'büji. Jjenga dya in creozüji rá pjöxc'üji rí tsjaji c'o na nojo? Maco ya mezhe rí cārāgöji, ya mezhe rí pë'sc'ö paciencia co nu'tsc'eji.

Cjanu o xipji c'e bëzo:

—Siji ga 'ñecjua nin ch'igue.

42 'Ma ya ma siji c'e t'i, nuc'ua c'ü o s'ondajma c'ü dya jo o tsjavü o nügü c'e t'i, ixco mbö't'ü. Nuc'ua e

Jesús cjanu o huënch'i c'ua c'e s'ondajma, o xipji ro mbedye cja c'e t'i; ixco ndis'i c'ua c'e t'i. Nuc'ua e Jesús cjanu o xipji c'e bëzo:

—Bübü dya c'ua nin ch'igüe; ya jogü nu.

⁴³ Texe c'o o jñanda, o unüji ngüenda c'ü me na zëzhi Mizhocjimi, ngue c'ua va jocü e Jesús c'e t'i. Y mi cjiñiñi mi mamaji:

—Nunca rí jandaji a cjanu, eñeji.

Jesús anuncia otra vez su muerte

'Ma mi cjiñi c'o nte c'ü vi tsja e Jesús, o ña c'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

⁴⁴ —Nu'tsc'eji, dyäräji na jo yo rá xi'tsc'öji. Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, pero ra nzhögügöji cja yo nte ra mbötcüji, eñe e Jesús.

⁴⁵ Anguezeji, dya mi päräji pje mi ne ro mama c'o jña c'o; dya jyëziji ro mbäräji c'o. Mi süji ro dyönüji ja ma cja c'o jña.

¿Quién es el más importante?

⁴⁶ Nuc'ua c'o discípulo o mbürü o ñatsjëji, cjó mi ngue anguezeji c'ü xenda ro mbëzhi na nojo. ⁴⁷ E Jesús mi pärä c'o mi cjiñiñi cja o mü'büji. O ma't'ü c'ua 'naja ts'it'i ro ëjë a jmi. ⁴⁸ Cjanu o xipji c'ua:

—'Ma cjó c'o ra recibido ne ts'it'i y ra mbös'üji nu, nguetscö recibidozü c'o. Na ngue je ga cjanu rgá negö. 'Ma cjó c'o ra recibidozügö, xo recibido Mizhocjimi c'ü o

xitsigö ró ëgö cja ne xoñijö mü. Zö ra mbë'ts'iji na nojo, zö dya pje ra mbë'ts'iji, pero 'ma rí pjös'üji c'o pje ni jyodü, rrä nots'üji cja in jmigö 'ma.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

⁴⁹ O ndünrö c'ua e Juan o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e xöpüte, ró jandajme 'na bëzo c'ü mi nännc'ägue in chjü ma pjongü yo o s'ondajma c'ü dya jo. Ró xipji me c'ü dya cja ro tsja a cjanu, na ngue dya rí dyocjöji c'ü.

⁵⁰ O ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rí ts'a's'üji c'ü. 'Na nte zö dya rí dyocjöji c'ü, pero 'ma dya nugüji na ü, nu'ma, бүбү co nutscöji 'ma c'ü.

Jesús reprende a Jacobo y a Juan

⁵¹ Nuc'ua c'o pa, ya mi ngue ro zädä 'ma ro zidyiji e Jesús a jens'e. Zö mi pärä e Jesús c'ü me ro sufre a Jerusalén, pero sido mi nzhodü para ro zät'ä nu. ⁵² Nuc'ua cjanu o xipji c'o ro ot'ü ro ma. Anguezevi o mëvi c'ua o zät'ävi cja 'na jñiñi c'ü tsja a Samaria, o jyodüvi nu ja ro oxüji e Jesús. ⁵³ Pero c'o mi menzumü nu, dya ne ro recibidoji e Jesús. Na ngue o unüji ngüenda c'ü je mi ma e Jesús a Jerusalén. ⁵⁴ Nuc'ua e Jacobo 'ñe e Juan c'o mi discípulo, 'ma mü o dyärävi c'ü dya ro recibidoji e Jesús, cjanu o ma xipjivi e Jesús:

—Nu'tsc'e in Jmuts'ügöjme, mi jingüa o mama e Elías c'ü o

ro jyäbä o sivi a jens'e ro castigao c'o mi cja na s'o. ¿Cjo in ne rá cjabe a cjanu rá mamabe ra jyäbä o sivi, ra chjorü c'o nte na ngue dya recibidots'üji?, eñevi.

⁵⁵ Nuc'ua e Jesús o jñanda na jo anguezevi, cjanu o huench'ivi o mama:

—In pëzhguevi c'ü na jo c'ü cja i manguevi. Pero ixtí xi'tsc'övi, dya ngue Mizhocjimi c'ü o 'ñünnc'ü in mü'büvi i manguevi a cjanu. ⁵⁶ C'ü rvá êcjö cja Mizhocjimi, ró êcjö cja ne xoñijö mü, dya ngue c'ü rá chjotü yo nte; ngueje c'ü rá salva yo, eñe.

Nuc'ua, dya oxüji cja c'e jñiñi, o möji c'ua c'ü 'na jñiñi.

Los que querían seguir a Jesús

⁵⁷ 'Ma ya mi pöji cja 'ñiji, o êjê c'ua 'na nte cja o jmi e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rá tennc'e co nu'tsc'e rá më c'ua ja ri mague.

⁵⁸ Cjanu o ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—Ante c'ü rá më, ixtí tsjijñi c'ü rá xi'tsc'ö. Yo min'ño pë's'i o tjocü ja obüji, y yo s'ü pë's'iji o t'oxüji. Pero nutscö, zö rvá êcjö cja Mizhocjimi, pero dya ri pë'sc'ö ja rá oxü, eñe e Jesús.

⁵⁹ Xe go ña c'ua e Jesús o xipji c'ü 'na nte:

—Chjä'dä rá mö.

O ndünrö c'ua o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dyacü sjëtsi ot'ü rá ma'a, rá ma ögü mi tatagö, cja rrü mëgövi.

⁶⁰ E Jesús o xipji c'ua:

—Yo nte, chjëntjui c'ü ya ndüji, na ngue dya creozüji. Jyëzgue anguezeji ra dyögüji c'o nín mi añimaji. Nu'tsc'e rí chenngue co nutscö rá jí'ts'i rí zopjügue yo nte, rí xipjiji ni jyodü ra dyätäji Mizhocjimi, na ngue angueze ngue c'ü manda, eñe.

⁶¹ Cjanu o ña c'ua c'ü 'naja o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rá mëgövi; nguextjo c'ü rí jyëzgui ot'ü rá ma êzhê c'o cãrã ín nzungö.

⁶² O ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—'Ma cjö c'o übü o tjäjä, dya ñezhe ra jñanda a xütjü. 'Ma jiyö, ra s'odü 'ma c'e tjäjä. Je xo ga cjatjonu, 'ma cjö c'o ra ndenngue co nuzgö, ni jyodü ra sido ín 'ñijigö co texe o mü'bü; dya me ra mbeñe c'o bëpji c'o vi zogü, ne ri ngue c'o o dyoji. 'Ma jiyö, dya ra sö Mizhocjimi ra tsjapü o nte 'ma c'ü.

10

Jesús envía a los setenta

¹ 'Na nu pa, e Jesús c'ín Jmugöji o juajnü c'o xe 'ñaja nte c'o ro mbëpi angueze; o zäs'äji setenta. Cjanu o xipji c'ua nde yeje rvá möji; ro möji c'o jñiñi nu ja ro ma angueze, ro ma zopjüji c'o nte. ² Ante c'ü ro möji, e Jesús o xipji c'ua c'o o discípulo va jyëtspi o ndëxü c'o nte:

—C'o ndëxü me na puncjü c'o, pero c'o ndagrëxü, ts'ëtjo c'o. Nguéc'ua rí dyötüji Mizhocjimi c'ü o cjaja c'o ndëxü, ra juajnü c'o xe

'ñaja mbëpji ra êji ra 'ñe pëpjiji cja ne ndagrëxü. ³ Mõji, ma zopjüji yo nte. Pero pjötpüji ngüenda, na ngue in chjëntcjeji nza cja o ndëncjürü a nde cja o min'ño. ⁴ Dya rí tsanaji o mape c'ü pje rí jñunt'üji o c'ü pje rí tsant'aji. Dya xo rí tsidyiji c'o rí chin'ch'iji. Dya ra mezhe rgui zenguategueji cja 'ñiji. ⁵ Cja c'e ngümü c'ua ja rí sät'äji nzi 'naja jñiñi, xipjiji c'o ri cãrã c'e ngümü: "Mizhocjimi ne ra mböxc'üji", rí 'ñembeji c'o. ⁶ Nu 'ma cjó c'o ri bübü nu c'ü ri te'be nu c'ü ra 'ñe 'ñeme libre c'o nte, ix na cjuana ra tsja Mizhocjimi ra salvaji c'ua ja nzi vi zenguagueji. 'Ma dya ra dyä'tc'äji, iyö 'ma. ⁷ C'ü ot'ü ngümü nu ja ra recibidots'üji, je rí oxügueji nu hasta 'ma cja rí ñe rí pedyeji; dya rí pötüji o ngümü. C'o ra dya'c'üji rí sigueji, rí siji c'o; dya rí tsegueji. Na ngue c'o o mbëpji Mizhocjimi ni jyodü ra ch'unü c'ü ra zi'iji. ⁸ Texe jñiñi c'ua ja rí sät'äji, rí siji c'o ra ch'a'c'üji. ⁹ Rí jocüji c'o ri sö'dyë nu. Y rí xipjiji: "Ya ngue ra mandats'üji c'ü o 'ñeme Mizhocjimi", rí 'ñembeji. ¹⁰ 'Ma ja c'o rí sät'äji cja 'naja jñiñi, 'ma dya ra recibidots'üji, rí böbüji cja 'ñiji cja rñi xipjiji c'o nte: ¹¹ "Ne xijö mü cja in jñiñigueji nu o jyäs'ä in cuabe, rá tjintsibe dya, ngue c'ua rí pãrãji c'ü i tsjaji na s'o, dya i recibidozübe. Dyärãji na jo c'ü rí xi'ts'ibe. Zö

dya i recibidozübe, pero ya ngue ra manda c'ü o 'ñeme Mizhocjimi", rí 'ñembeji.

¹² O sido o ña e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Rí xi'tsc'öji, c'o jñiñi c'o dya ra recibidots'üji, me ra sufreji c'e pa 'ma ra jñü ngüenda Mizhocjimi. Xenda ra sufreji que na ngue c'ü ra sufre c'o mi menzumü a Sodoma, zö me ma s'o c'o o tsjaji.

Los pueblos desobedientes

¹³ 'Juejme yo menzumü a Corazín 'ñe yo menzumü a Betsaida, na ngue Mizhocjimi ra tsjapü me ra sufre yo. Nu cja yo yeje jñiñi, ró c jagö na puncjü c'o me na nojo, pero dya go jyëziji c'o na s'o c'ü ro nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Nu 'ma ri ngue a ma a Tiro 'ñeje a ma a Sidón c'ü ro c jagö a cjanu, ya rví mezhe c'ü ro nzhogü o mü'bü cja Mizhocjimi c'o mi menzumü nu, zö ma s'oji. Ya rví jyeji c'o na ãrã, y ya rví minji cja bozivi c'ü ro jizhiji c'ü ya nzhogü o mü'büji. ¹⁴ Nguéc'ua rí xi'tsc'öji, 'ma ra jñü ngüenda Mizhocjimi, xenda ra jñus'ü c'ü ra sufre yo menzumü a Corazín 'ñe yo menzumü a Betsaida, que na ngue c'ü ra sufre c'o mi menzumü a Tiro 'ñe a Sidón. ¹⁵ Yo menzumü a Capernaum, cjapüji c'ü me na joji, cjiñjiji c'ü ra zät'äji a jens'e. Pero Mizhocjimi ra tsjapü ra ma sufreji a linfiernu.

¹⁶ "Ma cjó c'o ra dyä'tc'ägueji, nguetscö ra dyätcägö c'o. 'Ma

cjó c'o dya ra dyä'tc'ägueji, nguetscö, dya ne ra dyätcägö c'o. 'Ma cjó c'o dya ra dyätcägö, dya xo ra dyätä Mizhocjimi c'ü o 'ñembgue, eñe e Jesús va xipji c'o setenta c'o vi juajnü.

Cjanu o mbedye c'ua c'o setenta o möji o ma zopjüji c'o nte.

Regreso de los setenta

17 'Ma mü o nzhogü c'o setenta, me mi mäji. O xipjiji e Jesús:

—Dya nguextjo yo nte yo o dyätcäjme, xo 'ñe o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. Ró nännc'äjme in chjügue rvá xipijjme ro mbedyeji cja o mü'bü c'o nte; go mbedyeji c'ua.

18 O ndünrú c'ua e Jesús o xipjiji:

—Ró jandagö e Satanás c'ü dya jo, ixco ndögü a jens'e go säjä a jömü, chjëntjui nza cja 'ma go pjäjnä o rayo va tögü 'na sivi. 19 Ró da'c'üji poder rí yödüji o c'ijmi 'ñeje o alacrán. Ró da'c'üji poder rí chöpüji e Satanás c'ü rí üji. Nguец'ua, dya ra sö pje ra tsja'c'üji. 20 In mäcjeji na ngue o dyä'tc'äji c'o o s'ondajma c'ü dya jo. Pero nujyo, dya ngue yo rgui mäcjeji yo. C'ü rgui mäcjeji, ngue c'ü ya juns'ü in chjügueji a jens'e na ngue ya ngue o ntetsc'eji dya Mizhocjimi, eñe e Jesús va xipji c'o setenta.

Jesús se alegra

21 Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Jesús, o tsjapü me go mäjä

na puncjü, o dyötü 'na pöjö Mizhocjimi o xipji:

—Mi Tatats'ügö in mandague a jens'e 'ñe cja ne xoñijömmü. Yo jña yo, dya i unü ro mbärä c'o cja pü me pärä. I unügue o mbärä yo nza cja o ts'it'i yo unü ngüenda c'ü dya päräji. Nguец'ua rí da'c'ü 'na pöjö. Na jo, na ngue je ga cjanu vi ñegue, mi Tatats'ügö.

22 Cjanu o mama c'ua e Jesús:

—Dya cjó pärä cjó nguetscö; nguextjo mi Tatagö päcägö. Dya cjó xo pärä mi Tatagö; nguextjözügö o T'izü, rí pärägö c'ü. Y nutsö rí jíchi c'o rí ne rá jíchi c'ua ja ga cja mi Tata, ngue c'ua xo ra mbärä c'o. Je ga cjanu va dyacö mi Tata rí cja gó; o dyacö texe o poder.

23 Nuc'ua e Jesús cjanu o xipjitsjé c'o discípulo:

—Mizhocjimi o dya'c'üji in jandaji yo rí cja gó. Nguец'ua nu rgui mäcjeji nu. 24 Rí xi'tsc'öji, na puncjü c'o profeta c'o mi cärä mi jinguä 'ñe c'o mi manda a Israel, c'o mi ne ro jñanda yo in jandaji y ro dyäräji yo in äräji. Pero dya jñandaji yo, dya xo dyäräji, eñe e Jesús.

Ejemplo del buen samaritano

25 O böbü c'ua 'na c'ü me mi pärä o ley Mizhocjimi, o dyönü e Jesús ngue c'ua ro mbärä pje pjézhi c'ü ro mama. O xipji:

—Nu'tsc'e xöpüte, ¿pje ni mbé c'ü rá cja gó ngue c'ua ra dyacü Mizhocjimi c'ü rá

bübütjo co angueze para siempre?, eñe.

²⁶ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'ua:

—¿Pje ni mbë c'ü t'opjü cja o ley Mizhocjimi c'ü in xörü?

²⁷ O ndünrü c'ua c'e bëzo o xipji:

—Je mama a cjava o ley Mizhocjimi: “Rí ñeji Mizhocjimi co texe in mü'büji, 'ñe co texe in aljmaji, 'ñe co texe in fuerzaji, 'ñe co texe in pjeñeji. Y rí s'iyaji yo nin minteji ja c'o nzi gui s'iyatsjëueji.”

²⁸ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Na jo c'ua ja vi chjünrü. Tsjague yo, ngue c'ua rí bübütjogue.

²⁹ C'e bëzo, dya mi ne ro bëzhi o tse. Nguéc'ua va dyönü:

—¿Cjó ngue c'ü ni jyodü rá s'iyagö?

³⁰ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi menzumü a Jerusalén; o mbedye nu o zöbü a Jericó. Nuc'ua cjanu o ëjë c'ua o mbë'ë o pëñch'iji c'e bëzo, o ts'osp'üji c'ua c'o o bitu o mbäräji. Cjanu o möji c'ua, o mbëztjoi nu c'e bëzo; ya mi ngue ro ndü. ³¹ Xo ma sjöbü 'na mböcjimi cja c'e 'ñiji. 'Ma mü o zät'ä nu ja mi 'mana c'e bëzo c'ü vi pëñch'i o mbë, o jñanda pero o ngös'ütjo cja c'e 'ñiji. ³² Xo ma sjöbü 'na levita. 'Ma ya mi ngue ro zät'ä nu ja mi 'mana c'e bëzo, jo nu jñanda, xo go ngös'ütjo c'ua c'ü. ³³ Xo ma sjöbü 'naja c'ü

mi menzumü a Samaria c'ü mi chägä 'na burru. Zö mi nan'ño menzumü pero 'ma mü o zät'ä, o ndäcä o juentse c'ua c'ü. ³⁴ Nuc'ua cjanu o ndü c'ua o aceite 'ñe o vinu, cjanu o xisp'i c'e bëzo nu ja vi s'odü. Cjanu o jyü'tp'ü c'ua o manta. Nuc'ua cjanu o 'ñe's'e c'ua cja o burru, cjanu o zidyi cja 'naja mesón c'ua ja mi oxü c'o nte. O mbörütjo c'ua nu. ³⁵ Nuc'ua c'ü jyas'ü, o jñümü c'ua yeje merio, cjanu o unü c'ua c'ü mi ngue o cjaja c'e mesón, o xipji: “Pjörü ne bëzo nu. Nu c'o xe rí gasto, 'ma rá nzhogü, rá cjö'tc'ü”, eñe c'e bëzo.

³⁶ O sido o ña e Jesús o xipji c'e bëzo c'ü mi pãrä o ley Mizhocjimi:

—¿Pje in cjiññigue? ¿Cjó ngue nza jñi, c'ü o s'iya c'e bëzo c'ü vi pëñch'i o mbë?

³⁷ O ndünrü c'ua c'ü mi pãrä o ley Mizhocjimi, o xipji e Jesús:

—Nu c'ü o s'iya, ngue c'ü o juentse o mbös'ü.

Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Mague, y xo rí tsjague a cjanu.

Jesús en la casa de Marta y María

³⁸ E Jesús mi pöji c'o o discípulo. O zät'äji c'ua cja 'na jñiñi. Mi bübü nu 'naja ndixü c'ü o mbitaji e Jesús ro ma cja o ngümü. C'e ndixü mi chjü e Marta. ³⁹ E Marta mi 'ñeje 'naja o cjüjuë c'ü mi chjü e María. E María mi junrü cja o ngua e Jesús, mi ätpä o jña. ⁴⁰ Pero e Marta me ma jñünt'ü

c'o ma cja'a, ma ät'ä o jñõnũ.
Nuc'ua o ma xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ¿cjo dya ín cjavũ nguenda nu mi tsjjuë? O jyëzguitsjê rá ät'ätsjêgö texe o jñõnũ. Xipjigüe ra mböxcü.

⁴¹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Marta, ¿jenga ín mangue a cjanu? Me ín jñünt'ügue c'o na cjague. ⁴² C'ü xenda ni muvi rí tsjague, ngue c'ü na cja dya e María ätcä ín jñagö. Nguec'ua na jo ra sido ra mimi ra dyätcägö ín jña.

11

Jesús y la oración

¹ 'Na nu pa, e Jesús mi ötü Mizhocjimi. Nu 'ma o nguarü, o mama c'ua 'naja c'o o discípulo o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, e Juan mi jíchi c'o o discípulo ja rvá dyötüji Mizhocjimi. Nu'tsc'e, xo rí jítscöjme ja rga ötcöjme Mizhocjimi.

² O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—'Ma rí dyötqueji Mizhocjimi, rí xipji a cjava:

Mi Tatats'ügöjme, je ín bübü a jens'e, rí pjöxcüjme nutscöjme rí cãrãjme cja ne xoñijömmü, ngue c'ua rá süc'üjme ja c'o nzi ga züc'ü c'o cãrã a jens'e.

Xo rí pjöxcüjme ngue c'ua dya ra mezhe ra zädä c'ü rá ä'tc'öjme ja c'o nzi ga dyä'tc'ä c'o cãrã a jens'e. Na

ngue ngue'tsc'e ín mandague.

Xo rí ö'tc'öjme rá cjavme c'ua ja nzi gui ñegue.

³ Dyacöjme dya o xëdyi c'o rá sigöjme ne pa dya.

⁴ Perdonaözögöjme c'o na s'o c'o rí cjavme.

Na ngue rí perdonaögöjme 'ma cjö c'o pje cjavüjme. Dya rí jyëzgue ra ndöcöjme c'ü dya jo. Pjöxcüjme ngue c'ua dya rá cjavme c'o na s'o.

Je rga cjanu rgui dyötüji Mizhocjimi.

⁵⁻⁶ O sido o ña c'ua e Jesús o xipji:

—'Ma va säjä 'naja c'ü ín jogueji c'ü ndexömmü va 'ñe zenguats'üji, 'ma ojtjo pje rí unngueji c'ü ra zi c'ü, nuc'ua ín pöcjeji cja 'naja in dyocjeji ín pa xipji: “Nu'tsc'e rí jogövi, rvá ne ö'tc'ü 'na favor rí pesque jñi tjömëch'i, na ngue cja säjä cja ín nzungö 'naja c'ü rí jogöbe, c'ü vi 'ñeje na jê. Ojtjo pje rá unügö c'ü ra zi”, ín embeji. ⁷ Ra ndünrü c'ü bübü a mbo: “¿Jenga va 'ñe molestaozü? Ya ró tranca na jo ne ngoxtji. Ya rrü igöjme yo ín ch'igö cja pjinguã. Dya sö rá nanga rá da'c'ü c'ü ín pesque”, ra 'ñents'ëji c'ü. ⁸ Zö ra xi'ts'iji a cjanu, pero sido ín ötüji. Zö ngue in dyocjeji c'ü, pero dya ra dya'c'üji. Pero rí mangö ra dya' c'üji 'ma rí sido rí dyötüji favor. Na ngue ra xicha ra pe'sc'ëji c'ü. ⁹ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, sido rí dyötqueji Mizhocjimi ra dya'c'üji. Sido rí ma't'üji

Mizhocjimi ra dyä'tc'ejj c'ü in ötüji. ¹⁰ Na ngue texe c'o ra dyörü, ra ch'unü c'o. Y texe c'o ra jyodü, ra chöt'ü c'o. Y texe c'o ra mapjü, ra dyätäji c'o.

¹¹ 'Nu'tsc'ejj in ñecjeji in ch'igüeji, 'ma ra êjê cja in jmiji in ch'igüeji ra dyö'tc'üji 'na tjömëch'i, ¿cjo rí unügueji 'na ndojo? Iyö, dya sö. O 'ma ra dyö'tc'üji 'na jmö, ¿cjo rí unügueji 'na c'ijmi? Iyö, dya xo sö. ¹² O 'ma ra dyö'tc'üji 'na blanquillo, ¿cjo rí unügueji 'na alacrán? Iyö. ¹³ Maco in nteji in cjaji c'o na s'o, pero in pjêchi rí unüji c'o na jo yo in ch'igüeji. Nguec'ua ixtí jñunt'ü in mü'büji, mi Tataji c'ü bübü a jens'e ra dya'c'üji o Espíritu c'ü ra ê bübü a mbo in mü'büji 'ma rí dyötqueji; ñe texe c'o ni jyodüts'üji, eñe e Jesús va xipji c'o o discipulo.

Acusan a Jesús de tener el poder del demonio

¹⁴ E Jesús o chjëji 'na bëzo c'ü vi zürü o s'ondajma c'ü dya jo. C'e s'ondajma mi cjapü ra ngone c'e bëzo. Nuc'ua e Jesús cjanu o pjongü c'ua c'e s'ondajma cja c'e bëzo. 'Ma mü o mbedye c'e s'ondajma, ixco ña c'ua c'e bëzo. Nguec'ua c'o nte me co nguijniji cjanu o mamaji:

—Nunca rí jandaji a cjanu.

¹⁵ Anguezeji bübü c'o mi mama:

—C'ü unü o poder ne bëzo ra pjongü o s'ondajma c'ü dya jo, nguetsjê e Beelzebú c'ü dya jo, c'ü manda cja c'o s'ondajma, eñeji.

¹⁶ Bübü c'o o mama:

—'Ma vi ñecje cja Mizhocjimi, rí tsjague 'na señal c'ü me na nojo c'ü rá jandagöjme.

¹⁷ E Jesús mi pãrã c'o mi cjiñiji; nguec'ua va xipiji c'ua:

—Cja 'na ndajñiñi c'ü ra chütsjëji, ra chjorü 'ma c'o ri cãrã nu. Texe o ndajñiñi ñe texe o ngümü, 'ma ra pötca chütsjë c'o ri cãrã nu, ra chjorüji 'ma. ¹⁸ Xo ñetjo e Satanás 'ma ro pjongü c'o o s'ondajmatsjê, ¿ja rvã sö xe ro manda 'ma c'ü? ¹⁹ ¿Jenga in xitscöji ngue e Beelzebú c'ü dya jo c'ü o dyacö ne poder nu rgá pjongü yo o s'ondajma? Maco c'o in dyocjeji xo pjongüji yo. Ixi ñetsetjo c'ü in cjiñiji na s'o. ²⁰ Rí xi'tsc'öji o dyacü Mizhocjimi o poder, nguec'ua rgá pjongö yo. Nguec'ua rí jñunt'ü in mü'büji c'ü na cjuana ya sãjä a ndetsc'ejj nu c'ü o ñeme Mizhocjimi ra manda.

²¹ 'Naja bëzo c'ü na zëzhi, 'ma jün o arjma c'o na jo, nu'ma, pjörü na jo o ngümü. A cjanu, dya cjó sö cjó ra ñe pönbü c'o pë's'i. ²² Pero 'ma ra êjê 'naja c'ü xenda na zëzhi, ra ndöpü c'ü ngue o cjaja c'e ngümü, ra jñünbü c'o o arjma c'o mi confiao ro mbös'ü. Y ra ndunbü c'o ri pë's'i cja c'e ngümü ra jyanbü c'ua c'o o dyoji. Je xo ga cjanu, nutscö xenda na zëtscö que na ngue e Satanás c'ü dya jo; nguec'ua sözgo rá pjongü dya c'o o s'ondajma.

23 'C'o dya tenngue co nuzgö, chjëntjui c'ü ri nugü na ü c'o. C'o dya ra xipji yo nte ra creozüji, chjëntjui c'ü ri c'a's'üji yo nte ngue c'ua dya xo ra creozüji.

El espíritu malo que vuelve

24 "Na s'ondajma 'ma ra mbedye cja 'na nte, ra nzhodü c'ua ja na dyodü, ra jyodü c'ua ja ra söya pero dya ra chöt'ü. Nguéc'ua ra mama c'e s'ondajma: "Rá nzhogü rá magö nu ja mi bünc'ö, nu ja ró pedyegö", ra 'ñeñe. 25 Nuc'ua 'ma ra zät'ä nu, ra chöt'ü c'ü rguí baxü y ya xo rguí jocüji na jo, pero dya cjó ri bübü. 26 Nuc'ua ra ma c'ua c'e s'ondajma xe ra ma siji xe siete c'o nu mis'ondajmaji c'o xenda na s'o que na ngue angueze; ra 'ñe cjogüji cja o mü'bü c'e bëzo, ra mimiji nu. Nuc'ua xenda ra sufre c'e nte c'ü, que na ngue 'ma ot'ü. Na ngue xenda ra manda c'ü dya jo.

La felicidad verdadera

27 'Ma mi mama e Jesús c'o jña, o mapjü c'ua 'na ndixü c'ü mi bübü a nde c'o nte, o xipji e Jesús:

—Me na jo va unü Mizhocjimi c'ü in nanague; o unü o muxc'ügue 'ñe o jö'tc'ü. Mizhocjimi ra intsjimi na puncjü c'ü.

28 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'ua:

—C'o ra intsjimi Mizhocjimi, ngueje c'o ra dyärä o jña Mizhocjimi 'ñe ra tsjaji ja c'o nzi ga mama.

La gente mala pide una señal milagrosa

29 Nuc'ua 'ma xe ma jmurü c'o nte nu ja mi bübü e Jesús, o xipjiji c'ua:

—Yo nte yo cãrã yo cjë dya, na s'oji. Nguéc'ua ga dyörüji c'ü pje ra jñandaji, ngue c'ua ra mbãrãji pje pjëtscö. Pero dya ra ch'unüji c'ü ra jñandaji. 30 'Ma mü o ma e Jonás a Nínive o ma zopjü c'o nte, o creo c'o nte na ngue e Jonás vi mbedye cja o ne c'e trajmõ nu ja ya vi dyo'o jñipa. Je xo rga czazgö nu. Na ngue c'o ra tsjacüji 'ñe c'o rá czagö, na puncjü yo nte yo cãrã yo cjë dya, ra 'ñejmezüji ra unüji ngüenda c'ü rvá êcjö cja Mizhocjimi. Pero dya rá czagö señal c'ü ra jñanda yo nte ja c'o nzi ga dyörüji. 31 C'e pa 'ma ra jñü ngüenda Mizhocjimi, ra bübü nu c'e ndixü c'ü mi manda a ma a Sur, xo 'ñejyo nte yo cãrã yo cjë dya. Nu c'e ndixü vi êjë ndeze nu ja tjorü ne xoñijömü, o'ñe dyärä c'o mi mama e Salomón na ngue mi pë's'i na puncjü o pjeñe. Pero nu'tsc'eji in cãrãji yo cjë dya, dya in ne rí dyärãji; maco zo'c'üji dya nu 'naja nu xenda pë's'i o pjeñe que na ngue e Salomón. Nguéc'ua ra jñün'c'üji ngüenda rí sufreji. 32 C'e pa 'ma ra jñü ngüenda Mizhocjimi, ra bübü nu c'o mi cãrã a Nínive, xo 'ñejyo nte yo cãrã yo cjë dya. E Jonás o ma a Nínive o ma zopjü c'o mi menzumü nu; nguéc'ua va jyëziji c'o na s'o o nzhogüji cja

Mizhocjimi. Pero nu'tsc'ejj in cārāji yo cjē dya, dya nzhogü in mü'büji, maco zo'c'üji dya nu 'naja nu xenda pjēzhi na nojo que na ngue e Jonás. Nguec'ua ra jñün'c'üji ngüenda Mizhocjimi rí sufreji.

La lámpara del cuerpo

³³ "Ma tjütüji 'na sivi, dya emeji nu ja tsjötü. Dya xo co'büji co 'na caja. Je ē's'ēji nu ja na ts'ijens'e, ngue c'ua ra sō ra jñanda c'o ri cjogü a mbo cja ngumü. ³⁴ C'ü rgá jandagöji, ngue in chöji. 'Ma na jo in chöji, rí jandaji na jo e jya's'ü. Pero 'ma s'odü in chöji, chjēntjui c'ü ri bübüji cja bēxōmü 'ma. Je xo ga cjatsc'ejj nu. 'Ma na jo in mü'büji, dya tsot'ü in chöji. Nguec'ua in unüji na jo ngüenda c'ü rvá ēcjō cja Mizhocjimi. Pero 'ma na s'o in mü'büji, iyō 'ma. ³⁵ Nguec'ua rí xi'tsc'ōji rí pjōtpügueji ngüenda rí jyēziji c'ü ra zi'ch'i in mü'bügueji o jya's'ü Mizhocjimi. 'Ma jiyō, ra bübüts'üji o bēxōmü. ³⁶ Pero 'ma rí unnc'ejj ngüenda c'o jña c'o rí xi'tsc'ōji, 'ma rí jyēziji c'ü ra zi'ch'i in mün'c'ejj o jya's'ü Mizhocjimi, ra bübüts'üji na puncjü o jya's'ü 'ma. A cjanu rí pārāgueji na jo 'ma, cjō nguetscō, 'ñe rí pārāgueji ja rgui minc'ejj, eñe e Jesús.

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

³⁷ Nuc'ua 'ma mü o nguarü e Jesús o ña c'o jña, o ējē c'ua 'naja c'o fariseo o 'ñe xipji e

Jesús ro mēvi nu ngumü ro ma ziji o xēdyi. O mēvi c'ua. 'Ma o zāt'ävi cja c'e ngumü o cjogüvi a mbo, o mimi e Jesús cja mexa. ³⁸ Nuc'ua c'e fariseo o jñanda c'ü dya go xindyē e Jesús ante c'ü ro zi o xēdyi. Nguec'ua va nguijñitsjē c'ua: "¿Jenga dya go xindyē nu, maco je ga cjanu in chjürügöjme?" ³⁹ O mama c'ua e Jesús c'in Jmugöji:

—Bübü o nte c'o pe'ch'e a xes'e o mojmü 'ñe o xalo, pero dya xibi na jo a mbo. Nguec'ua na s'o a mbo c'o mojmü 'ñe c'o xalo. Je xo ga cjatsc'ejj nu nu'tsc'ejj in fariseoji. In xindyēji in tjintsiji c'ü ni xes'ets'üji pero bübü a mbo in mü'büji c'o na s'o; me in jodü ja rgui tsjapü in tsjacjeji c'o pē's'i yo nin minteji. ⁴⁰ Nu'tsc'ejj, dya in unnc'ejj ngüenda ja ga cja. O ngambgagöji Mizhocjimi. Ne angueze c'ü dya nguextjo c'ü ni xes'ets'üji c'ü ra 'nin'tsc'iji; ne c'ü xo ra 'nin'tsc'iji in mü'büji. ⁴¹ Rí dyötüji Mizhocjimi ra ndin'tsc'iji in mü'büji. Nu'ma, dya cja cjō pje rí jñünbüji. Y rí unüji co texe in mü'büji c'o pje ni jyodü. Nuc'ua rrā jo c'ü ni xes'ets'üji, xo 'ñe a mbo in mü'bügueji.

⁴² 'Nu'tsc'ejj in fariseoji, in mbeñeji Mizhocjimi in unüji o xits'ajna 'ñe o lota 'ñe c'o 'ñaja pjín'ño c'o cja'a cja in juaj-maji. Na jo rí tsjaji a cjanu, dya rí jyēziji. Pero juentsc'ejj, ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngue dya in cjaji ja c'o

nzi ga ne Mizhocjimi, y dya in neji angueze co texe in mü'büji. Nujoy, ngueje yo xenda mi jyodü rvi tsjagueji yo.

43 'Nu'tsc'ejji in fariseoji, juentsc'ejji ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngue 'ma in pöcjeji cja nintsjimi, me in juajnüji o lugar c'o xenda na jo nu ja rí mimiji. Me xo in neji c'ü ra mbë'sc'ijji t'ecjañömü rgá zenguats'üji cja chöjmü.

44 "Ma dya jä'p'äji o panteón a xes'e nu ja t'ögü o añima, yo nte nzhodüji a xes'e na ngue dya päräji cjo je t'ögü nu 'na añima. Nguec'ua mamaji contaminaoji. Je xo ga cjatsc'ejji nu, nu'tsc'ejji in xöpüteji 'ñetsc'ejji in fariseoji. In cja'püji na jots'üji; nguec'ua yo nte nzhodüji co nu'tsc'ejji. Pero dya päräji c'ü bübü in mün'c'ejji c'o na s'o. Nguec'ua xo ra s'odü o mü'büji. Nguec'ua juentsc'ejji ra castigaots'üji Mizhocjimi, eñe e Jesús.

45 O ndünrü c'ua 'naja c'o me mi pärã o ley Mizhocjimi, o xipji e Jesús:

—Xöpüte, c'ü vi xipjigue yo fariseo, xo 'ñezgöjme xo i huénzhguigöjme.

46 E Jesús o mama c'ua o xipji c'e bëzo:

—Nu'tsc'ejji in päräji o ley Mizhocjimi, juentsc'ejji xo ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngue in xipjiji yo nte c'o ley c'o na s'ëzhi c'o dya sö ra cumpleji. Chjëntjui c'ü ri ätc'ejji o trapöjö c'o ri tütüji, c'o me na jyü rgá nduns'üji. Pero

dya in ne rí pasp'üji ne ri 'naja in ñidyëgueji.

47 'Juentsc'ejji ra castigaots'üji Mizhocjimi. In jä'p'äji o panteón c'ua ja t'ögü c'o profeta. Ngueje c'o in mboxpalegueji c'o o mbö't'ü c'o. 48 C'o in mboxpalegueji o mbö't'üji c'o profeta; nu'tsc'ejji in jä'p'äji o panteón c'ua ja t'ögü c'o profeta. A cjanu, ixí 'ñetse c'ü in mäji c'o vi tsja c'o in mboxpaleji.

49 'Mizhocjimi ix mi pärã c'ü ro zädä a cjanu; nguec'ua va mama: "Rá juajnügö o profeta 'ñe o apóstole ra zopjüji c'o nte. Bübü c'o ra mbö't'üji; bübü c'o ra nu'uji na ü, ra tsjapüji ra sufreji." 50-51 Ndeze 'ma o jyas'ü ne xoñijömmü, ya mbö't'üji na puncjü o profeta. C'ü ot'ü o mbö't'üji, mi ngue e Abel. C'ü böpja o mbö't'üji, ngue e Zacarías c'ü o mbö't'üji a tji cja c'e lugar c'ü na sjü, nu ja chäjui c'e arta nu ja päsp'äji o animale Mizhocjimi. Nu'tsc'ejji in cäräji yo cjë dya, in cjiññji ja c'o nzi ma nguiññi c'o in mboxpalegueji. Nguec'ua ra jñün'c'ejji ngüenda Mizhocjimi c'ü xo ngue in s'ocügueji c'ü vi mbö't'üji ndeze e Abel hasta e Zacarías. Nu'tsc'ejji in cäräji yo cjë dya, ngue'tsc'ejji rí tsjöt'üji.

52 'Mama o ley Mizhocjimi ra ëjë 'naja c'ü ra 'ñe salvats'üji. Zö in pärãgueji na jo o ley, pero dya in unüji ngüenda c'ü nguetscö ró ëjë. C'o cja

ni unütjo ts'ë ngüenda cjó nguetscö, nan'ño gui xipjiji c'o. Nguec'ua, dya xo pãrãji ja rgá sö ra salvaji. Juentsc'eji, ra castigaots'üji Mizhocjimi.

⁵³ 'Ma o nguarü e Jesús o mama c'o jña, nuc'ua c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo me go sjëyaji o dyönüji na puncjü o t'önü e Jesús. ⁵⁴ Me mi te'beji pje ro mama e Jesús, nza cja yo nte 'ma te'beji 'na animale ra zürüji. Mi te'beji, xa'ma pje c'o ro mama e Jesús nguec'ua ro sö ro ngöt'üji cja c'o mero mi pjëzhi na nojo.

12

Jesús enseña contra la hipocresía

¹ Ma jmurü na puncjü o nte cja jmi e Jesús; dya 'mãrã ja nzi mil mi cãrã. Mi pötma chütüji. Nuc'ua o mbürü e Jesús o xipji c'o o discipulo:

—Pjötpügueji na puncjü ngüenda c'ü dya rí tsjaji nza cja yo fariseo. Anguezeji cjapüji na joji, pero bübü o mü'büji c'o na s'o, chjëntjui nza cja o cjüjnü 'ma ya ixqui 'ma chjanbaji o cjüjnü c'o dya ixqui. ² Yo fariseo, zö cädãji c'o na s'o c'o cjaji 'ñe c'o cjiñiji, pero ra zädã 'ma ra jñetse c'o. Y zö cjaji para dya cjó ra mbãrã, pero ra zädã 'ma ra mbãrãji. ³ C'o jña c'o in ñatsjëji cja in nzümüji, ra zädã c'ü ra mbãrã texe yo cãrã cja in jñiñiji.

A quién se debe tener miedo

⁴ 'Nu'tsc'eji rí dyocjöji, dyärãji c'ü rá xi'tsc'öji. Dya rí sügueji yo nte. Zö ra mbö'tc'üji

in cuerpoji, pero dya xe sö pje xe ra tsja'c'üji. ⁵ Rá xi'tsc'öji dya, cjó ngue c'ü rí sügueji. Sügueji Mizhocjimi c'ü sö ra mbö'tc'üji c'ü xo sö ra pantc'aji a linfiernu. Jã, ngue c'ü rí xi'tsc'öji rí sügueji c'ü.

⁶ 'Yo ts'ins'ü, maco ni muvitjo yeje centavo por ts'ch'a, pero Mizhocjimi pjörü yo. ⁷ Xo 'ñe in ñixtegueji, zö dya ni muvi yo, pero Mizhocjimi pãrã ja nzi sö'ö yo. Mizhocjimi pjörü yo ts'ins'ü; xo ra mbö'c'ügueji. Na ngue xenda ni muvits'ügueji a jmi que na puncjü o ts'ins'ü. Nguec'ua dya rí sügueji pje ra tsja'c'üji yo nte.

Los que reconocen a Jesu-cristo delante de la gente

⁸ 'Rí xi'tsc'öji, nu c'ü ejmezü c'ü ra xipji yo nte c'ü rvá ěcjö cja Mizhocjimi, nutscö rá xipji c'o o anxe Mizhocjimi c'ü ngue in nte'gö c'ü. ⁹ Pero 'ma cjó c'o ra xipji yo nte c'ü dya ejmezü 'ñe dya pãcãgö, nu'ma, rá xipjigö c'o o anxe Mizhocjimi c'ü dya xo rí pãrãgö c'e nte c'ü.

¹⁰ "Ma cjó c'o dya ra unü ngüenda c'ü rvá ěcjö cja Mizhocjimi; zö ra zangüji, pero ra sö ra perdonaoji c'o. 'Ma cjó c'o ra 'ñünbü o mü'bü o Espiritu Mizhocjimi nguec'ua ra mbãrã c'e nte pje pjëtscö, pero 'ma dya ra 'ñejmezü, chjëntjui c'ü ro zadü o Espiritu Mizhocjimi. Nu'ma, dya ra perdonaoji 'ma c'ü.

¹¹ 'Nu'tsc'eji in tenngueji co nutscö, ra zints'iji

cja nintsjimi ra jñün'c'üji ngüenda c'o pje pjëzhi nu. O ra zints'iji cja o juesi, o c'o xenda pjëzhi na nojo. Pero dya rí tsijñiji ja rgui chjünrüji, 'ñe pje rí mangueji. ¹² Na ngue o Espíritu Mizhocjimi ra mböxc'üji c'e ndajme c'ü, ra jít's'iji c'ü rguí jyodü rí mamaji.

El peligro de las riquezas

¹³ O ña c'ua 'naja c'o nte o xipji e Jesús:

—Xipjigue nín cjuarma rá jyadiube c'o o zogü c'ü mi tatagöbe.

¹⁴ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e in cjiñi na s'o. Dya 'ñembguegö Mizhocjimi rá cjagö juesi rá jyan'c'üvi c'o o zogü nin tatavi.

¹⁵ O sido o ña e Jesús o xipji texe c'o nte:

—Pjötpügueji na puncjü ngüenda c'ü dya rí jyodüji ja rgui pë's'iji na puncjü o merio. Dya xo rí jyodüji ja rgui chjëji na puncjü o juajma, ni xo rí ngue o animale rí tsäji na puncjü. Zö ri pë's'i 'na nte na puncjü, pero dya ngue c'ü na cjuana rguí mäjä o mü'bü c'e nte.

¹⁶ Cjanu o xipjiji 'na ejemplo c'o nte, o mama:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi pë's'i na puncjü. C'o o juajma o unü na puncjü o ndëxü.

¹⁷ Nguec'ua va mamatsjë c'ua: “¿Pje xe rá cjagö? Na ngue ojtjo ja xe rá üt'ü yo ndëxü, na ngue ya nizhi cja yo in ch'ujmü.” ¹⁸ O mama c'ua: “C'ü rá cja'a, rá mandagö ra

yätcäji yo in ch'ujmü, cja rrü jyäpcäji c'o xenda rrä nojo. Nguec'ua je rá üt'ügö texe nu c'o in nzhëxü 'ñe texe c'o rí pë'sc'ö. ¹⁹ Rí pë'sc'ö na puncjü dya; ra mezhe na puncjü o cjë. Rá söyagö dya. Rá mägö dya, rga sigö o xëdyi, y pje c'o nde rá sigö”, eñe. ²⁰ O mama c'ua Mizhocjimi o xipji c'e bëzo: “Nu'tsc'e in cjiñigue na s'o. Ixtí chügue dya ne xömü. Me j jyodü ja vi pë'sc'e na puncjü, pero dya ra sö rí chunügue yo”, eñe Mizhocjimi va xipji c'e bëzo.

²¹ O sido o ña e Jesús o xipji c'o nte:

—C'ua ja va tsjapü Mizhocjimi c'e bëzo, je xo rga cjanu rgá tsjapü texe c'o ra jyodü ja rgá mbë's'i na puncjü, y dya ra jyodüji Mizhocjimi para ra ch'unüji c'ü na cjuana ni muvi.

Dios cuida a sus hijos

²² E Jesús o xipji c'ua c'o o discípulo:

—Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya rí tsijñiji ja rgui chöt'üji c'ü rí siji. Dya xo rí tsijñigueji c'ü pje rí jyeji. ²³ Mizhocjimi o ngampc'aji va. Nadya, ¿cjo dya xo ra dya'c'üji c'ü rí siji, 'ñe c'ü rí jyegueji? ²⁴ Tsijñiji yo s'ü. Dya podüji o ndëxü, dya xo tagüji, dya pje xo üt'üji cja t'ujmü. Maco Mizhocjimi 'huiñi yo. Nu'tsc'ëji, xenda ni muvits'ügueji que na ngue yo s'ü. Nguec'ua, ¿cjo dya xo ra 'huintsc'ëji Mizhocjimi? ²⁵ Dya cjó bübüts'ëji c'ü sö ra chäcä 'naja nde metro c'ü xe rrä ndä. ²⁶ Maco dya

sö rí chäcäji 'na nde metro c'ü xe rrã ndäts'üji, ¿jenga in cjijñiji ja rgui chöt'üji c'ü pje rí sigueji 'ñe c'ü pje rí jyeji?

27 'Unüji nguenda ja ga te yo lirio. Dya pëpjiji, dya xo jench'ejji o tjüjmü para ra dyät'äji o bituji. Pero me na zö yo. E Salomón mi pjëzhi na nojo, mi je o bitu c'o me ma zö. Pero xenda na zö yo lirio. 28 Yo pjijnño cja'a cja juajma, pero ra xörü münü ra ngant'aji cja hornu ra ndüt'üji yo; maco Mizhocjimi unü c'ü na zö o ndäjnä yo. Natsc'ejji, ¿cjo dya xo ra dya'c'üji Mizhocjimi c'ü rí jyegueji? Nguec'ua, ¿jenga dya in junt'ü in mü'büji c'ü ra dya'c'üji Mizhocjimi c'o ni jyodüts'üji? 29 Nguec'ua, dya me rí tsjijñiji ja rgui chöt'üji c'ü pje rí siji. 30 Na ngue yo dya pãrã Mizhocjimi ngueje yo me jodü ga cjanu yo. Pero nu'tsc'ejji in 'ñecjeji c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e c'ü pãrã c'ü nde ni jyodüts'üji texe yo. 31 Nu'tsc'ejji ot'ü rí jyodüji ja rgui tsjaji ja c'o nzi ga mandats'üji Mizhocjimi, na ngue in Jmugueji c'ü. Nu 'ma rí tsjaji a cjanu, texe yo, nde ra dya'c'üji yo.

Riqueza en el cielo

32 'In chjëntcjeji nza cja o ndënchjürü. Y ja nzitjots'üji. Pero dya rí sügueji. Na ngue c'ü in Tatagöji ne ra dya'c'üji c'ü rgui bübütojji co angueze nu ja manda, na ngue o ntets'üji dya. 33 Pöji c'o in pë's'iji 'ñe rí unüji c'o pje ni jyodü. 'Ma rí pë's'itjogueji in

merioji, 'na ra ë o mbë ra 'ñe pönnc'üji. O 'ma jiyö, ra s'odü c'o. Pero 'ma rí unügueji c'o pje ni jyodü, rí pë'sc'ejji 'ma a jens'e c'o na cjuana ni muvi c'o dya ra s'odü. Nujnu, dya sät'ä o mbë ra pönnc'üji c'o. Dya xo bübü o dyoxü ra tsjapü ra dya c'o. 34 Nu 'ma rí pë's'igueji na puncjü cja ne xoñijömmü, je rgui mäcjeji 'ma c'o ri pë's'iji cja ne xoñijömmü. Pero 'ma ra bë'sc'ijji na puncjü a jens'e, je rgui mäcjeji 'ma c'o ri pë's'iji a jens'e.

Hay que estar preparados

35-36 'Ma ra ma 'na bëzo cja chjüntü, c'o o mbëpji ra nde'beji hasta 'ma cja ra nzhogü. Ra xa'maji na jo, y ra ndütüji o sivi. Ra nde'beji ngue c'ua 'ma ra nzhogü c'ü nu lamuji ra ma't'ü cja ngoxtji, jo rrü xopcüji ra cjogü c'ua a mbo. Je xo rgui tsjagueji a cjanu rí chepqueji, na ngue rá ëcjö na yeje. 37 'Ma ra nzhogü c'e lamu, 'ma ra chöt'ü rrã te'betjo c'o mbëpji, ra tsja c'e lamu ra mäpä c'o mbëpji. Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, c'e lamu ra xipji c'o mbëpji ra mimiji cja mexa. Nuc'ua ra ts'o's'ü c'ü mi tëjë ra 'huiñi c'o mbëpji. 38 Zö ya rguí ndexömmü 'ma ra säjä c'e lamu, o zö ya rguí 'ñetsajömmü, pero ni jyodü c'o mbëpji ra nde'beji, dya ra ñji. 'Ma ra 'ñe chöt'ü c'e lamu c'ü rrã te'betjo c'o mbëpji, ra tsja c'e lamu me ra mäpä c'o. 39 'Na bëzo c'ü ri xo'tp'üji o ngumü, nu 'ma ro mbãrã pje ma ndajme c'ü ro ëjë c'e mbë, dya ro ñji,

ro nde'betjo, dya ro jyëzi ro xo'tp'ü c'ü nu ngumü. ⁴⁰ Je xo rga cjatsc'eji nu rí pjötpüji ngüenda, na ngue nutscö rá ëcjö na yeje cja Mizhocjimi c'e ndajme c'ü dya ri tepcöji.

El siervo fiel y el siervo infiel

⁴¹ Nuc'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme. C'o jña c'o cja í mangue, ¿cjo nguetscöjme í xitscöjme c'o, o ngue texe yo nte?

⁴² O ndünrú c'ua e Jesús c'ín Jmugöji:

—Para rí pãrãgueji, rá xi'tsc'öji 'na ejemplo. 'Na lamu 'ñeje 'na mbëpji c'ü manda cja c'o nu mimbëpji. 'Ma cjacjuana c'e mbëpji, 'ñe 'ma pãrã ra pëpji na jo, ra tsja c'e lamu ra xipji c'e mbëpji ra 'huinbi c'o nu mimbëpji 'ma nzi ga zant'aji. Ra ma c'ua c'e lamu. ⁴³ Nuc'ua 'ma ra nzhogü c'e lamu, 'ma ra 'ñe chöt'ü c'e mbëpji rrã cja'a c'o vi xipji, me ra mãpã 'ma c'e mbëpji. ⁴⁴ Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, c'e lamu ra unü c'e mbëpji c'ü ra mbötpü texe c'o ri pë's'i c'e lamu. ⁴⁵⁻⁴⁶ Pero 'ma ri s'ombëpji c'e mbëpji, 'ñe ra mamatsjë: “C'ín lamugö ra mezhtjo c'ü”, ra 'ñeñe, 'ñe 'ma ra yabü c'o nu mimbëpji zö bëzo zö ndixü, 'ñe me ra zi o xëdyi 'ñe ra zi c'o rguí tĩ, nuc'ua, ra ëjë c'ü o lamu c'e pa c'ü dya ri te'be, 'ñe c'e ndajme c'ü dya ri pãrã. Nuc'ua c'e lamu ra manda ra jyüt'üji na puncjü co chirrio c'e mbëpji,

cja rrü pant'aji c'ua ja rva cã c'o vi tsja na s'o.

⁴⁷ 'C'o mbëpji c'o pãrã c'o ne c'o nu lamu, pero 'ma dya cjaji c'o, ni xo ri te'beji ra nzhogü c'o nu lamu, ra jyüt'üji na puncjü 'ma c'o. ⁴⁸ Bübü o mbëpji c'o dya nda pëpji na jo, na ngue dya nda pãrãji pje pjëzhi c'ü ne c'o nu lamu. Anguezeji mercedo xo ra jyüt'üji co chirrio. Pero dya nda ra jyüt'üji, na ngue dya nda pãrãji c'o ne c'o nu lamu. Nu c'o ch'unü ra mbãrã c'o ne Mizhocjimi ra tsjaji, ni jyodü ra tsjaji c'o. Nu c'o xenda ch'unü ra mbãrã, ngue c'o ni jyodü xenda ra tsjaji. 'Ma jiyö, xenda ra castigaoji 'ma c'o.

Jesús es causa de división

⁴⁹ 'Na ngue c'ü rvã ëcjö cja ne xoñijö mü, ra zädã 'ma ra bübü o chü cja ne xoñijö mü. Rí negö c'ü ya ri sädã. ⁵⁰ Pero ni jyodü ot'ü rá sufregö na puncjü. Me rí cjijñigö; me rí negö c'ü ya rva sufregö. ⁵¹ In pëzhgueji rvã ëcjö cja ne xoñijö mü ngue c'ua dya cja ra chü yo nte. Pero dya ngue c'ü rvã ëcjö c'ü. Na ngue c'ü rvã ëcjö, ra bübü o chü cja yo nte. ⁵² Ndeze nudya, ra bübü o chü. Cja 'na ngumü c'ü ri cãrã tsi'ch'a o nte, jñi c'o ra nu'u na ü c'o yeje, na ngue c'ü ri ätcãvi ín jña. O 'ma jiyö, yeje c'o ra nu'u na ü c'o jñi. ⁵³ 'Na bëzo ra nu'u na ü c'ü nu t'i; o c'e t'i ra nu'u na ü c'ü nu tata. 'Na ndixü ra nu'u na ü c'ü o xunt'i; o c'e xunt'i ra nu'u na ü c'ü nu nana. 'Na ndixü ra

nu'u na ü c'ü nu cjö'ö; o c'e cjö'ö ra nu'u na ü c'ü nu cö'ö.

Las señales de los tiempos

⁵⁴ E Jesús o sido o ña, o xipji c'ua c'o discípulo 'ñe c'o 'ñaja nte:

—'Ma in jandaji 'na trangömü va cjins'i, ix in mangueji c'ua: "Ra 'ñeje o dyebe", in eñeji. Y ra 'ñeje. ⁵⁵ 'Ma in unüji ngüenda vü'ü c'e ndajma c'ü je ni 'ñeje a ma a Sur, in mamaji c'ü me rrã pa. Y me rrã pa. ⁵⁶ In unüji ngüenda ja ga 'ñetse a jens'e ngue c'ua in pãrãji ja ga cja yo jopa 'ñe yo ra 'ñeje o dyebe. Maco ya i dyãrãji na puncjü c'o rvi pãrãgueji c'ü rvã êcjö cja Mizhocjimi, ¿jenga dya in ejmezüji?

Procura ponerte en paz con tu enemigo

⁵⁷ 'Nguec'ua rí önnc'üji, ¿jenga dya in cjaji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi? ⁵⁸ 'Na nte c'ü pje vi tsjapü c'ü 'na nte, 'ma ra zidyiji cja juesi, 'ma cja ri pëtjovi cja 'ñiji, na jo ra zopjü c'e nte c'ü pje vi tsjapü, ra ñavi ja rgá reglavi. 'Ma jiyö, ra zidyiji cja c'e juesi. Nuc'ua c'e juesi ra nzhö'ö cja c'e mböpjörü. Y c'e mböpjörü ra pant'a a pjörü c'ü. ⁵⁹ Dya ra mbedye nu, hasta 'ma cja ra ngõt'ü texe c'o tû. Je xo rga cjatsc'ejí nu, 'ma dya rí dyötüji Mizhocjimi ra perdonaots'üji c'o na s'o c'o in tunpüji, nu'ma, ra castigaots'üji 'ma c'ü.

13

Importancia de un cambio de actitud

¹ Mi cãrã nu c'o cja vi säjä. Nuc'ua cjanu o ñaji c'ua o xipjiji e Jesús ja va bö't'ü ja nzi nte c'o mi menzumü a Galilea. Nuc'o, vi möji cja c'e templo o ma unüji c'o o animaleji ro mbãsp'ãji Mizhocjimi. Nuc'ua e Pilato o manda c'o o tropa o ma mbö't'üji c'o nte. ² O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'o nte c'o o mbö't'üji, in pëzhgueji c'ü xenda mi cja c'o na s'o c'o, que na ngue c'o 'ñaja o menzumüji, nguec'ua va mbö't'üji c'o. ³ Pero rí xi'tsc'öji, dya je ga cjanu. Xo 'ñetsc'ejí xo rí chügueji, 'ma dya rí jyëziji c'o na s'o, 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi. ⁴ In mbeñeji ja va tunü c'e torre c'ü xiji Siloé. O ndibi c'o nte, o ndüji dieciochoji. In pëzhgueji c'ü xenda mi cja c'o na s'o c'o, que na ngue c'o 'ñaja c'o cãrã a Jerusalén. ⁵ Pero rí xi'tsc'öji, dya je ga cjanu. Xo 'ñetsc'ejí xo rí chügueji 'ma dya rí jyëziji c'o na s'o, 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi.

El ejemplo de la higuera sin fruto

⁶ O sido o ña e Jesús o xipjiji 'na ejemplo, o mama:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi pë's'i 'na huerta c'ü mi cja o uva. Nujnu, xo vi 'ñench'e nu 'na fruta c'ü ni chjü higo. 'Na nu pa, o êjë c'e bëzo cja c'e huerta ro ê nu'u cjo mi quis'i o higo. Pero dya pje

chöt'ü. ⁷ Nuc'ua cjanu o xipji c'ü o mbëpji c'ü mi pjörü c'o uva: "Ya sô jñi cjë c'ü rvá ë nu'u ne higo cjo quis'i, pero dya pje rí töt'ü. Ixtí dyëch'i. 'Ma jiyö, bëzhitjo tiempo ja 'ne'e." ⁸ Nuc'ua o ndünrü c'e mbëpji o mama: "Nu'tsc'e ín lamuts'ügö, rí ö'tc'ügö xe rí jyëzi ne cjë dya nu, ndezc'e rá tsötpügö e jö mü y xo rá já'tp'ä o lama. ⁹ Nu 'ma ra nguís'i, dya rá ëch'iji 'ma. Nu 'ma jiyö, rá ëch'igö ja nzi gui xitsi."

Jesús sana en día de descansa a una mujer jorobada

¹⁰ Na nu pa c'ü mi sôyaji, o ma e Jesús cja 'na nintsjimi. O ma xöpü c'o nte. ¹¹ Mi bübü nu 'na ndixü c'ü mi sô'dyë. Ya vi mezhe dieciocho cjë vi zürü 'naja o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, mi cjäpü ra zö'dyë mi mocü ma nzhodü. Dya mi sô ro xos'ü o xütjü ro böbü derecho. ¹² E Jesús 'ma mü o jñanda c'e ndixü o ma't'ü o xipji:

—Chjä'dä a 'ñecjua.

Cjanu o xipji:

—Süngü, ra c'ueñe dya c'ü in sögue na ü, embe.

¹³ Cjanu o 'ñe's'e o dyë cja c'e ndixü. Nuc'ua c'e ndixü cjanu o xos'ü o xütjü o böbü derecho. Cjanu o unü 'na pöjö Mizhocjimi o mama:

—Me na jo Mizhocjimi o tsjacü o ndixqui.

¹⁴ C'ü mi xo'ñi cja c'e nintsjimi, dya go ne a cjanu. Na ngue mi xabaro 'ma mü o jocü e Jesús c'e ndixü; mi ngue c'e pa 'ma mi sôyaji. Go üdü c'e bëzo o xipji c'o nte:

—In pârâji 'ñanto pa nu ngo c'ü ni jyodü rá pëpji. Ngue c'o pa c'o na jo rí 'ñeji ngue c'ua ra ndixc'i in nzemeji. Dya rí 'ñecjeji dya, na ngue ngueje ne pa nu rí sôyaji, embeji c'o nte.

¹⁵ O ndünrü c'ua e Jesús c'ín Jmugöji o xipji c'e bëzo, 'ñe c'o mi dyoji:

—¿Jenga in mangueji na s'o c'o rí cjägö rí jocü c'o sô'dyë ne pa 'ma rí sôyagöji? Maco nu'tsc'eji in xäpcägueji c'o in nzhünüji 'ma xabaro, 'ñe c'o in burruji, cja rrí ma unüji o ndeje. ¹⁶ Nujne ndixü nu, je mboxbëche cja e Abraham. Ya vi zürü c'ü dya jo, chjëntjui c'ü ro ndün't'ü o tjüjmü para dya ro nzhodü libre. Ya vi mezhe dieciocho cjë. Maco in xäpcägueji in animaleji, na ne ndixü, ¿cjo dya xo mi jyodü ro emegö libre nu?

¹⁷ C'o mi nu'u na ü e Jesús, 'ma mü o dyärâji c'o jña, o bëzhi o tseji c'ua, dya sô pje xe ro mamaji. Pero c'o 'ñaja nte, me go mäji na ngue c'o me ma nojo c'o mi cja e Jesús, 'ñe c'o me ma zö.

El ejemplo de la semilla de mostaza

¹⁸ Xe go ña e Jesús o xipji:

—Rá xi'tsc'öji 'na jña ngue c'ua rí pârâji ja ga manda Mizhocjimi. ¹⁹ C'ü ni manda Mizhocjimi, chjëntjui nza cja 'naja ndömortasa c'ü o jñü 'na bëzo, cjanu o ma ndujmü cja o juajma. Nuc'ü, o mbes'e o nocü, o chjëntjui 'naja za'a c'ü na ndä. O ëjë c'ua o s'ü o 'ñe dyät'ä o t'oxüji nu.

El ejemplo de la levadura

²⁰ Xo mama c'ua na yeje e Jesús:

—Rá xi'tsc'öji c'ü 'na jña ngue c'ua rí pârâji ja ga manda Mizhocjimi. ²¹ C'ü ni manda Mizhocjimi, chjëntji nza cja o ixcjünü c'ü o jñü 'naja ndixü o huanba jñi vola o jocjünü, hasta 'ma o ixqui texe c'e cjünü.

La puerta angosta

²² E Jesús sido mi mbeñe c'ü mi jyodü ro ma a Jerusalén. Pero mi sät'ä nzi 'na jñiñi, mi xöpü c'o nte. ²³ 'Na nte o dyönü e Jesús:

—Nu'tsc'e xöpüte, ¿cjo ja nz-itjo c'o ra zät'ä nu ja bübü Mizhocjimi?

Nuc'ua e Jesús o ndünrö o xipji c'o nte:

²⁴ —Me rí jyodüji rí sät'äji nu ja manda Mizhocjimi. Na ngue c'ü rgui sätc'ejí nu, na s'ëzhi, chjëntjui c'ü rí cjogü 'na nte cja 'na ngoxtji c'ü me s'is'i. Rí xi'tsc'öji, na puncjü c'o ra jyodü ja rgá cjogüji, pero dya ra sö ra cjogüji. ²⁵ Nu c'ü o cjaja c'e ngumü, ra zädä 'ma ra ngot'ü c'e ngoxtji. 'Ma cja rí sät'äji 'ma ya rguí cjot'ü c'e ngoxtji, dya cja ra xocüts'üji. Zö rí bönc'ejí nu cja c'e ngoxtji rí püt'üji rí mamaji: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, xocüzüme”, rí 'ñembeji, pero dya ra xocüts'üji. C'ü ra tsja ra xi'ts'iji: “Dya rí pã'c'öji, dya ngue ín ntetsc'öji”, ra 'ñents'ejí c'ü. ²⁶ Nuc'ua rí xipcjeji: “Maco nutscöjme ró sigöji o xëdyi, 'ñe 'ma mi jizhigue cja c'o 'ñiji cja c'o ín

jñiñigöjme, xo ma bünc'öjme nu, mi äräjme.” ²⁷ Ra ndünrö c'ua angueze ra xi'ts'iji: “Ya ró xi'tsc'öji c'ü dya rí pã'c'öji. Nu'tsc'ejí ín tsjaji c'o na s'o. C'ueñeji cja ín jmgö ín texeji.”

²⁸ Nuc'ua me rí huëgueji y me ra nguünxt'ü in s'ibi rgui sufreji. Na ngue ri jandagueji e Abraham, 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob 'ñe texe c'o profeta rí cãrâji co Mizhocjimi nu ja rí manda, pero nu'tsc'ejí dya ra xocüts'üji. ²⁹ Ra ëjë na puncjü o nte, ra 'ñe ngãrâji nu ja rí manda Mizhocjimi, me ra mäji cja o jmi. Rguí 'ñeji nu ja ni mbes'e e jyarü 'ñe nu ja ni nguibi. Xo rguí 'ñeji a ma a norte 'ñe a ma a sur. ³⁰ C'o cjapü cja na jo nguec'ua pëzhiji ra zät'äji nu ja manda Mizhocjimi, dya ra zät'ä c'o. C'o unü nguenda c'ü dya ni muviji a jmi Mizhocjimi, ra zät'ä c'o.

Jesús llora sobre Jerusalén

³¹ C'e pa c'ü, o ëjë ja nzi o fariseo o 'ñe xipjiji e Jesús:

—Pedye va rí mague. Na ngue ne ra mbö'tc'ü e Herodes c'ü manda va.

³² O ndünrö c'ua e Jesús o xipjiji:

—Zö pës'i na puncjü o pjeñe e Herodes c'ü ne ra mbötcügö c'ü, pero möji ma xipjiji c'ü ni jyodü rá pjongü o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, Rá jocü c'o sö'dyë. Xipjigueji c'ü rá cjagö yo, hasta 'ma cja rá cjuatügö ne bëpji. ³³ Zö ne ra mbötcügö c'ü, pero rá sido rá cjagö ne bëpji hasta 'ma rá cjuatügö.

Na ngue je ngueje a Jerusalén nu ja pö't'üji texe c'o ña o jña Mizhocjimi; dya ngue va. Nu'tsc'ejí rí xiquejei a cjanu e Herodes.

³⁴ O sido o ña e Jesús o mama:

—Nu'tsc'ejí in menzumüji a Jerusalén, in pö't'üji c'o profeta ñe in pjat'üji o ndojo c'o juajnü Mizhocjimi ra zo'c'üji. Ró juen'tsc'öji na puncjü. Mi negö ro jmu'tc'üji c'ua ja nzi ga tsja'na ngöñi juis'i c'o o ts'ingöñi a mbo cja o juaja, pero dya xo i ñeji ri dyätcäji in jña. ³⁵ Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Xe järätjo a Jerusalén nu nin jñiñigueji, pero ya jyetsc'iji dya Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji, ndeze ne ndajme dya, dya cja xe rí jñandgöji va hasta 'ma cja rí mamaji: “Me na jo nu va ëjë nu o 'ñeme Mizhocjimi ra manda”, rí ñeñeji.

14

Jesús sana a un hombre con enfermedad de hinchazón

¹ O ëjë 'na nu xabaro, e Jesús o ma cja o ngumü 'naja c'o fariseo c'ü mi xo'ñi cja 'naja nintsjimi, o ma ziji o xëdyi. C'o ma cã'ã nu, me mi jandaji e Jesús me mi äräji xa'ma ro mama o jña c'o dya mi jyodü. ² Nu a jmi e Jesús, mi bübü 'na bëzo c'ü mi sö'dyë, mi pjänt'ã texe o cuerpo. ³ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o fariseo ñe c'o mi pärã o ley Mizhocjimi:

—¿Pje mama o ley Mizhocjimi? ¿Cjo na jo rá jocüji yo sö'dyë 'ma xabaro? Maco ngue nu pa nu rí söyaji.

⁴ Anguezeji dya ndünrüji. Nuc'ua e Jesús o 'ñe's'e c'ua o dyë c'e bëzo c'ü mi pjänt'ã, o jocü cjanu o xipji:

—Ma dya in nzümü, embe.

⁵ Cjanu o xipji c'o fariseo:

—'Ma ri 'ñegueji 'na burru o 'na ts'inzhünü, nu 'ma ro zo'o cja 'na pozo, ro zo'o c'ü xabaro c'ü ngue 'ma rí söyaji, ¿cjo dya ri ma tsjünc'ejí c'ü?

⁶ Anguezeji dya mi päräji ja rvá ndünrüji.

Los invitados al casamiento

⁷ E Jesús o jñanda c'o nte c'o vi mbitaji ro ziji o xëdyi, me mi juajnüji c'o xenda na jo nu ja ro mimiji. Nguec'ua va mama e Jesús o xipji:

⁸—'Ma cjo c'o ra mbitats'üji rí möji cja chjüntü, dya rí ma mimiji nu ja xenda na jo. 'Na ra ëjë 'naja c'ü vi mbitaji c'ü xenda ri pjëzhi na nojo que rá ngue'tsc'ejí. ⁹ Nuc'ua ra ëjë nu c'ü o mbitats'üji ra 'ñe xi'ts'iji: “Chjench'e xe rí mimi a ma c'ua. Na ngue nu ja in junrügue, ra mimi ne bëzo”, ra 'ñents'ejí. Nuc'ua ix 'na tsetjo rguí ma minc'ejí cja squina. ¹⁰ C'ü rí tsjagueji 'ma ra mbitats'üji, rí minc'ejí a squina, ngue c'ua 'ma ra säjä in jmigueji nu c'ü o mbitats'üji, xa'ma ra xi'ts'iji: “Nu'tsc'e rí jogövi na jo, je rguí 'ñe cjuã rí mimi nu ja xe na jo”, ra 'ñents'ejí. Nuc'ua c'o rrü jü'ü cja mexa, ra unüji ngüenda c'ü me nets'ejí c'ü o mbitats'üji. ¹¹ C'ü ra tsjapütsjë na nojo, ra tsjapüji c'ü dya pje rguí muvi. C'ü ra unü ngüenda c'ü dya ni muvi, ra

tsjapüji c'ü rguí muvi a jmi Mizhocjimi.

12 O sido o ña e Jesús o xipji c'e bëzo c'ü vi mbita:

—'Ma in ät'ägüe 'na jñõnü, in mbita c'o in negue, 'ñe c'o in cjuarma, 'ñe c'o 'ñaja in dyocjeji, 'ñe c'o bëxtjo in cãrãgueji c'o jün o t'opjü. Nuc'o, nguextjo c'o in mbitague c'o. Rí xi'tsc'ö c'ü dya cja rí tsjague a cjanu. Na ngue anguezeji xo ra mbitats'üji rí mague rí ma siji o xëdyi cja o ngumüji. A cjanu, ra ngõ'tc'ütjoji c'ü vi mbitague anguezeji, pero dya ra ngõ'tc'ü Mizhocjimi. 13 C'ü rí tsjague 'ma rí dyät'ä 'na jñõnü, xo rí mbitague c'o pöbre c'o dya pje pë's'i, c'o ch'odyë 'ñe c'o me'dye 'ñe c'o ngorö. 14 'Ma rí tsjague a cjanu, me rí mäjägüe 'ma. Na ngue dya ra sö ra ngõ'tc'üji ra mbitats'üji c'ua ja nzi vi mbitague anguezeji. Nguec'ua 'ma ra bübütjo na yeje c'o vi tsja na jo, xo rí tegue ra ngõ'tc'ü Mizhocjimi.

El ejemplo de la gran cena

15 'Naja c'o mi junrü cja mexa, 'ma mü o dyärä c'o vi mama e Jesús, o xipji:

—Me ra mäjä c'o ra mbita Mizhocjimi ra ma ziji o xëdyi nu ja manda angueze.

16 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü ro tsja 'na mbaxua ro dyät'ä o jñõnü. Na puncjü o nte c'o o mbita. 17 Nuc'ua 'ma o zädä c'e hora 'ma ro ziji o xëdyi, c'e bëzo o xipji c'ü o

mbëpji: “Mague cja c'o ró mbita, ma xipjiji ra ëji dya, na ngue ya jogü texe”, eñe c'e bëzo. 18 Nuc'ua texeji o mbürü o mamaji ro perdonaoji na ngue dya mi sö ro möji. Nu ja ot'ü o zät'ä c'e mbëpji, o xipjiji a cjava: “Perdonaözü, dya sö rá ma sigö o xëdyi. Cja ró tömügö 'na juajma; ni jyodü rá ma nu'u.” 19 C'ü 'naja o mama: “Perdonaözü, dya sö rá ma sigö o xëdyi. Cja ró tömügö tsi'ch'a yonda o nzhünü; ni jyodü rá ma nugö cjo na jo ga pëpji c'o.”

20 C'ü 'naja o mama: “Cja ró chjüntü, nguec'ua dya ra sö rá ma sigö o xëdyi.” 21 Cjanu o nzhogütjo c'ua c'e mbëpji o ma xipji c'ü nu lamu c'o vi mama c'o vi mbita. Nuc'ua c'e lamu go sjëya c'ua o xipji c'ua c'ü o mbëpji: “Mague dya cja yo 'ñiji. Ja c'o rí chjëji c'o pöbre, rí sigue c'o. Rí sigue c'o ch'odyë 'ñe c'o me'dye 'ñe c'o ngorö”, eñe. O ma c'ua c'e mbëpji. 22 Nuc'ua 'ma mü o nzhogü, o mama: “Nu'tsc'e ín lamuts'ügö, ró cjägö ja c'o nzi vi xitsi ró ma sigö o nte. Pero xe jyadütjo cja nin nzungue.” 23 O ndünrü c'ua c'e lamu o xipji c'ü o mbëpji: “Pedyegue cja ne jñiñi, rí mague texe c'ua ja bübü o 'ñiji ja c'o cjogü o nte, rí sido rí xiqueji ra ëji, ngue c'ua ra ndüji cja ín nzungö. 24 Rí xi'tsc'ö, nu c'o ot'ü ró mbitagö ro ëjë, nuc'o, dya ra zi yo jñõnü yo ró ät'ägö ne ri 'naja c'o”, eñe.

Lo que cuesta seguir a Cristo

25 Na puncjü o nte c'o mi pöji e Jesús. 'Na nu pa 'ma mi pöji cja 'ñiji, e Jesús o ñezhe c'ua o xipji c'o nte:

26 —'Ma cjó c'o ne ra ndenngue co nuzgö, ni jyodü xenda ra nezegö que na ngue c'ü nu tata 'ñe c'ü nu nana. Ni jyodu xenda ra nezegö que na ngue c'ü nu su 'ñe c'o o t'i. Ni jyodü xenda ra nezegö que na ngue c'o nu cjuarma 'ñe c'o nu cjü. 'Ma jiyö, dya ra sö ra ndenngue co nuzgö. Ra tsja ja c'o nzi rgá negö; dya cja ra tsja ja c'o nzi ga netsjë. 27 'Ma cjó c'o ne ra ndenngue co nuzgö, ni jyodü ra bübü dispuesto ra sufreji o ra ndüji. 'Ma jiyö, dya ra sö ra ndenngue co nuzgö. 28 'Ma cjó c'o ne ra jyäbä 'na ngumü, ni jyodü ot'ü ra tsja ngüenda, cjo ra zäs'ä c'ü rguí cjuatü c'e ngumü. 29 'Ma jiyö, 'ma ya rguí ngü'p'ü c'e cimientó, pero 'ma dya ri säs'ä c'ü rguí cjuatü c'e ngumü, texe c'o vi jñanda c'e bëzo mi jübä o ngumü, ra ndenbeji rgá tsjapüji burla. 30 Ra mamaji: "Ne bëzo o mbürü o jyäbä 'na ngumü, pero dya zäs'ä c'ü rví cjuatü", ra 'ñeñeji. 31 Xo rí tsjijñigueji ja ga cja ga tsja yo rey. 'Na rey c'ü e'ë diez mil c'o o tropa, dya ixta ma chüvi c'ü 'na rey c'ü va ëjë va e'ë veinte mil c'o o tropa. Ot'ü ra nguijñi cjo ra sö ra ndöpü c'o va ëjë. 32 'Ma ra unü ngüenda c'ü dya ra sö, ra ndjä c'ua c'o ra ma ndünrü c'e rey 'ñe c'o o tropa 'ma xe na jë va ëtjoji, ra ma reglaji para dya ra chüji.

33 Je xo ga cjatsc'ejí nu. Ante c'ü rí chenngueji co nuzgö, ni jyodü rí tsjijñiji na jo cjo sö rí sidoji. 'Ma dya in bübüji dispuesto rí sogüji texe c'o in pë's'iji, dya ra sö rí chenngueji co nuzgö 'ma.

Cuando la sal deja de estar salada

34 O sido o ña e Jesús o mama:

—Na jo o õõ. Pero 'ma ra bëzhi c'ü na õxü, ¿ja xe rgá sö xe ra õxcü? 35 Zö ra huanbaji o lama cja rrü jyä'tp'äji cja jömü, pero dya cja rguí muvi. Nguéc'ua ra mbozüji. Nu'tsc'ejí in äräji yo jña, rí tsjapüji na puncjü ngüenda yo.

15

El ejemplo de la oveja perdida

1 Ma ëjë cja e Jesús c'o mi cobra o contribución 'ñe c'o 'ñaja c'o mi nántji mi cja c'o na s'o. Ma ëji ro ë dyäräji c'o mi mama e Jesús. 2 Nguéc'ua c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi 'ñe c'o fariseo, mi tsjojnejí ma zo'büji e Jesús mi mamaji:

—Ne bëzo nu, me ne yo cja na s'o ra dyoji co angueze. Y me siji o xëdyi yo.

3 O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

4 —'Ma ri tsägueji 'na cien o ndënchjürü, 'ma ri bëzhi 'naja, ri sogueji cja batjü c'o noventa y nueve, cja rrí möji c'ua ri ma jyodüji c'e ndënchjürü c'ü ri bëzhi. Ri jyodüji hasta 'ma cja ri chöt'üji, zö ri 'natjo ndënchjürü. 5 Nuc'ua 'ma ri chöt'üji, me ri mäcjeji c'ua na puncjü, ri

tsö's'üji in jyögueji. ⁶ Nuc'ua 'ma ri säcjeji in nzumüji, ri ma xipjiji c'o in dyocjeji 'ñe c'o bëxtjo in cārāji: “Rí mbitats'ü rí ma cja in nzumü rá mājī. Na ngue ya ró töt'ü c'ü in nzhënchjürü c'ü rvá bēzhi”, ri 'ñeñeji. ⁷ Rí xi'tsc'öji, je xo ga cjatjonu 'ma ra nzhogü o mü'bü 'na nte c'ü vi tsja c'o na s'o, me ra mājī a jens'e. Xenda ra mápāji c'e nte que rá ngue c'o noventa y nueve nte c'o cjäpü cja na jo y dya unüji ngüenda c'ü ni jyodü ra nzhogü o mü'büji.

El ejemplo de la moneda perdida

⁸ “Na ndixü c'ü ri jün diez merio de plata, 'ma ro bēzhi 'naja, ro ndütü 'na sivi ro jyodü c'e merio. Ro paxü na jo cja c'e ngümü ro jyodü hasta 'ma cja ro chöt'ü. ⁹ Nuc'ua 'ma ro chöt'ü, ro xipji c'o o dyoji 'ñe c'o bëxtjo ri cārāji: “Rí mbitats'ü rí mague cja in nzumü rá mājī. Na ngue ya ró töt'ü c'e merio c'ü rvá bēzhigö”, ro 'ñeñe. ¹⁰ Rí xi'tsc'öji, je xo ga cjatjonu 'ma ra nzhogü o mü'bü 'na nte c'ü vi tsja c'o na s'o, me ra mājā Mizhocjimi 'ñe c'o o anxé c'o cārā a jmi.

El ejemplo del hijo pródigo

¹¹ Xo mama c'ua:

—'Naja bēzo mi 'ñeje yeje t'i. ¹² Nu c'e t'i c'ü mi sēbi o ma cja c'ü nu tata, o ma xipji: “Mi tatats'ügö, dyacö c'ü toczü yo in pē'sc'e”, embe. Nuc'ua c'e bēzo o jyadü c'ua c'o mi pē's'i o unü nza yeje c'o o t'i. ¹³ Dya mezhe c'ua pa, c'e t'i

c'ü mi sēbi o jmutü texe c'o mi pē's'i, cjanu o ma c'ua o zät'ä cja 'na país c'ü ma jē. Nuc'ua o ndeze nu texe o merio va tsja c'o na s'o; dya mbörütsjē ja rvá mimi. ¹⁴ Nuc'ua 'ma mü o ndeze texe o merio, o ējē c'ua 'naja tjiimi cja c'e país. Nuc'ua c'e t'i mi ojtjo pje ro zi. ¹⁵ Cjanu o ma c'ua cja 'naja bēzo cja c'e país, o ma xipji: “¿Cjo dya in pē's'i o bēpji rí dyacö?”, eñe. C'e bēzo, dya mi ne ro unü o bēpji, pero c'e t'i sido mi örü. Nguec'ua c'e bēzo, zö dya mi ne, pero o unü o bēpji, o ndājā cja c'ü o hacienda ro ma ts'as'ü o cuchi. ¹⁶ C'e t'i, dya mi nijmi c'ü mi ch'unü ro zi. Nguec'ua me mi ne c'ü xo ro ch'unü c'o mi si c'o cuchi, ngue c'ua ro nijmi. Pero dya cjó mi unü. ¹⁷ O nzhogü o mü'bü c'ua c'o na s'o c'o vi tsja, o mama: “Mi tatagö tsājā na puncjü o mbēpji. Anguezeji poncjütjo c'ü siji; nutscö rí sufregö va o tjiimi. ¹⁸ Ixtá magö dya cja mi tata, rá ma xipji: Mi tatats'ügö, 'ma ró xögö co nu'tsc'e, ró cja'c'ö c'o na s'o, 'ñe cja o jmi Mizhocjimi. ¹⁹ Dya ga jozgö c'ü xe rí xitsi in ch'izügö. Tsjacü rá cjägö 'naja in mbēpjizügö, rá embe.” ²⁰ Ixco ma c'ua cja c'ü nu tata.

“Ma xe ma jētjo ma ējē c'e t'i, c'e bēzo o jñanda c'ü o t'i. O juentse c'ua, o cjuan'di o ma ndünrü. Cjanu o ndaja, me go zü'tp'ü o jmi. ²¹ Nuc'ua c'e t'i o xipji: “Mi tatats'ügö, 'ma ró xögö co nu'tsc'e, ró cja'c'ö c'o na s'o, 'ñe cja o jmi Mizhocjimi. Dya ga jozgö

c'ü xe rí xitsi in ch'izügö.”
 22 Nuc'ua c'e bëzo o xipji c'o o mbëpji: “Ma tsäji c'e bitu c'e xenda na jo, rí jyecheji nu ín ch'igö. Rí jñu'tp'üji 'na anilio cja o dyë. Rí chin'chp'iji o dyatsi a ngua. 23 Ma siji c'e ts'inzhünü c'ü na pi, pö't'üji rá saji rá cjaji 'na mbaxua. 24 Dya mi pârägö ja vi ma'a nu ín ch'igö. Mi pëzhgö 'na ya vi ndü. Pero ya nzhogütjo, bübü dya”, eñe c'e bëzo va xipji c'o o mbëpji. O mbürü o tsjaji c'ua c'e mbaxua.

25 'C'e t'i c'ü mi nzhasë ma bübütjo cja juajma. Nuc'ua 'ma mü o nzhogü, 'ma ya mi ngue ro säjä cja c'e ngümü, o dyärä mi pjë'biji o bizhi 'ñe mi nemeji. 26 O ma't'ü c'ua 'naja c'o mbëpji, cjanu o dyönü pje pjëzhi c'o mi cjaji. 27 O ndünrü c'ua c'e mbëpji o xipji: “Ngue nin cjuarma c'ü ya nzhogü. O säjä na jo, dya pje tsja. Nguec'ua o manda nin tatague o mbö't'üji c'e ts'inzhünü c'ü ma pi.” 28 Cjanu o üdü c'ua c'ü mi nzhasë, dya mi ne ro cjogü a mbo. O mbedye c'ua c'ü nu tata o xipji ro cjogü. 29 O ndünrü c'ua c'e t'i o xipji c'ü nu tata: “Dyärä rá xi'ts'i. Nutscö na puncjü o cjë'e c'o ya ró pë'pc'i na zëzhi nza cja 'ma ri nguetscö in mbëpji. Nu c'ü in mandazü, nde rí cjagö texe. Pero dya nunca in dacügö 'na animale c'ü rga mägöjme c'o rí pãcöjme. Ni ri 'naja ts'ichivo ri dacügö. 30 Pero 'ma o säjä dya nu in ch'igüe nu na s'o, i manda o mbö'tp'üji c'e ts'inzhünü

c'ü ma pi; maco o nde'tsc'e in meriogüe ma dyoji c'o ndixü c'o na s'o, c'o nde ga dyonpütjo o bëzo.” 31 O ndünrü c'ua c'e bëzo o xipji c'ü nu t'i: “Nu'tsc'e in ch'itsc'ö, rí bübütjogövi. Texe c'o ín tsjagö, ngue in tsjague. 32 Dya mi pârägö ja vi ma'a nu nin cjuarma; mi pëzhgö 'na ya vi ndü. Pero ya nzhogütjo, bübü dya. Nguec'ua rá cjaji na jo mbaxua rá mäji.”

16

El ejemplo del mayordomo que abusó de confianza

1 E Jesús xo xipji c'o o discípulo:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi rico c'ü mi 'ñeje 'na mbëpji c'ü mi pjötpü texe c'o mi pë's'i c'ü nu lamu. C'e mbëpji mi s'onbü c'o mi pë's'i c'ü o lamu. Nguec'ua mi bübü c'o o ma cja c'e lamu o ma cösteji. 2 Nuc'ua c'e lamu o zojnü c'ü o mbëpji. 'Ma mü o ëjë c'e mbëpji, o mama c'ua c'e lamu o xipji: “¿Jenga vi tsjacügö a cjanu yo rí ärägö? Mague ma chjënquigö c'o xiscömü c'o juns'ü ja nzi o merio c'ü tuncügö yo nte. Nuc'ua, dya cja xe rí pëpquigö”, eñe c'e lamu va xipji c'e bëzo. 3 Nuc'ua c'e mbëpji cjanu o ma c'ua o mamatsjë c'ua: “Nu c'ü ín lamugö ya ra pjongüzü c'ü dya cja rá pëpigö c'ü. ¿Ja rga cjazgö dya? Dya zëtsi rá cjagö bëpji c'o na jyü, y dya só rá örü pje rá sigö, na ngue rí tsegö. 4 Ya ró mbeñegö dya c'ü rá cjagö, ngue c'ua 'ma ra

zädä c'ü dya cja rá pëpigö c'ín lamugö, ra recibidozü yo nte cja o ngumüji”, eñe. ⁵ Cjanu o zojnü c'ua texe c'o mi tunpü o merio c'ü nu lamu, cjanu o ñatsjëvi c'ua nzi 'naji. O mama c'e bëzo va dyönü c'ü ot'ü o säjä: “¿Ja nzi in tunpügüe c'ü in lamugö?” ⁶ O mama c'ua c'e nte: “Rí tunpü 'na ciento barri o aceite.” O mama c'ua c'e mbëpji: “Bübü dya c'ua nin vale rí xü't'ü. Ixtí dyät'ä c'ü 'na vale rí jñu's'ütjo cincuenta, cja rrí jñu's'ü in chjügüe.” ⁷ Nuc'ua cja ndo nu ëjë c'ua c'ü ndo 'naja. Cjanu o mama c'e mbëpji o xipji: “¿Ja nzi in tügüe?” Angueze o mama: “Rí tunpü 'na ciento mape o ndëxü.” O mama c'ua c'e mbëpji: “Bübü dya c'ua nin vale rí xü't'ü. Ixtí dyät'ä c'ü 'na vale rí jñu's'ütjo ochenta”, eñe. Je ga cjanu va tsja c'e mbëpji o jñu's'ütjo menu c'o mi tñ c'o nte. Cjanu o ma c'ua cja c'ü nu lamu o ndënbi c'o xiscömü c'o mi ngue c'o vale c'o cja vi dyät'ä. ⁸ O mezhe ts'ë, nuc'ua c'e lamu cja mbärä c'o na s'o c'o vi tsja c'e mbëpji, cjanu o mama: “¿Ja va ndöcügö c'e s'ombëpji? Me pë's'i na puncjü o pjeñe”, eñe. C'ua ja nzi va tsja c'e mbëpji, je xo ga cjatjonu c'o nte c'o dya pärä Mizhocjimi, me pë's'iji na puncjü o pjeñe ja ga tsjaji na jontëji cja yo nu mintëji, que na ngue yo nte c'o бүбү o mü'bü o jya's'ü Mizhocjimi.

⁹ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Yo nte cjaji na s'o co o merioji; nu'tsc'ëji rí tsjaji na jontets'üji co in merioji. Rí

unüji yo nte c'o pje ni jyodü; rí gastoji in merioji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma rí chüji, 'ma rí sät'äji a jens'e, Mizhocjimi me ra mä'c'äji ra xi'ts'iji na jo vi tsjagüeji.

¹⁰ 'C'o ra tsja c'o na jo co o merioji, xo ra tsjaji na jo c'o o bëpji Mizhocjimi c'o nda ni muvi que na ngue o merio. Pero c'o dya ra tsja c'o na jo co o merioji, dya xo ra tsjaji na jo c'o o bëpji Mizhocjimi. ¹¹ Zö cja c'o na s'o yo nte co o merioji, pero nu'tsc'ëji ni jyodü rí tsjaji rrä jontets'üji. 'Ma dya rí tsjaji na jo co in merioji, dya xo ra dya'c'üji o bëpji Mizhocjimi c'ü nda ni muvi. ¹² 'Ma dya rí tsjaji na jo co o merio c'ü tjeze, ¿ja rgá sö ra dya'c'üji Mizhocjimi c'o dya ra tjeze rí tsjapüji in tsjacjeji?

¹³ 'Ma cjó c'o ra mbëpi yeje lamu, dya ra sö ra dyätävi nza yejui. Na ngueje c'ü 'naja ri nu'uji na ü, ra tsja c'e mbëpji; c'ü 'naja ri ne. O 'ma jiyö, 'naja c'ü ri ätä; 'naja c'ü ri cjavü dya rguí muvi. Je xo ga cjatsc'ëji nu, 'ma rí jyodüji ja rguí pë's'iji na puncjü cja ne xoñjömü, nu'ma, dya rí pëpqueji 'ma Mizhocjimi co texe in mü'büji.

¹⁴ C'o fariseo c'o mi cärä nu, 'ma mü o dyärä c'o jña c'o mi mama e Jesús, o tsjaji c'ua burla. Na ngue anguezeji me mi neji o merio. ¹⁵ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'ëji in cjavüji me na jots'üji cja yo nte, pero Mizhocjimi pä'tc'ä in mü'büji.

C'o in cjaji c'o mama yo nte na jo, Mizhocjimi mama na s'o c'o.

La ley y el reino de Dios

16 "Texe c'o o jña Mizhocjimi c'o xiji ley 'ñe profeta, mamaji c'ü ro êjê c'e pa 'ma ro manda Mizhocjimi. Pero 'ma o mbürü e Juan o zopjü yo nte, ya ma sädä c'e pa. Ndeze c'o pa c'o, hasta nudya, bübü c'o zopjü yo nte, xipjiji c'ü ya êjê c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Nguec'ua bübü o nte c'o me jodü ja rgá ndeñeji angeze.

17 "Zö ra manda dya, nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi, pero xo na cjuana texe c'o mama o ley Mizhocjimi. Zö ra nguins'i e jens'e 'ñe ne xoñijö mü, pero dya ra cjogü o ley Mizhocjimi. C'o mama o ley Mizhocjimi na s'o c'o in cjaji, ix na cjuana na s'o c'o.

Jesús enseña sobre el divorcio

18 "Ma cjó c'o ra mbëzi nu su, cja rrü chjüntüvi c'ü xe 'na ndixü, nu'ma, cja c'o na s'o chjëntjui 'ma ri tsäjã o ndixü. Y c'e bëzo c'ü ra chjüntüvi c'e ndixü c'ü vi bëzi, xo cja na s'o c'ü chjëntjui c'ü ri tsäjã o ndixü.

El hombre rico y Lázaro

19 O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Mi bübü 'naja bëzo c'ü mi rico. Mi je'e o bitu c'o me ma jo, nza cja o bitu c'o je'e o rey. Pama me mi mäji c'o o dyoji mi cjaji o mbaxua. 20 Cja ngoxtji c'ü o ngumü c'e bëzo, vi 'ñemeji 'na bëzo

c'ü mi pöbre c'ü mi dya o ts'ingue texe cja o cuerpo. Nuc'ü, mi chjü e Lázaro. 21 Mi sant'a na puncjü. Nguec'ua me mi ne xa'ma ro ch'unü pje ro zi'i, zö ri nguextjo c'o mëxëdyi 'ñe c'o jñö nü c'o mi jübä a jö mü cja c'ü o mexa c'e bëzo c'ü mi rico. C'o dyo, mi jösp'üji cja o cuerpo c'ü mi s'odü. 22 O ã 'na nu pa, o ndü c'e bëzo c'ü mi pöbre. Nuc'ua c'o o anxë Mizhocjimi o zidyiji a jens'e nu ja bübü e Abraham. 'Ma mü o ndü c'e bëzo c'ü mi rico, o dyögüji na jo. 23 Nuc'ua 'ma me mi sufre a linfiernu c'e bëzo, o nä's'ä o jñanda e Abraham mi bübü a jens'e. Xo jñanda mi bübü nu e Lázaro a jmi e Abraham. 24 O mapjü c'ua na jens'e o mama: "Nu'tsc'e Abraham, mi mboxpalets'ügö, juentsquegö. Xipji e Lázaro ra êjê ra 'ñe popjü o ñidyë cja ndeje ra jötcü in ts'ijñi. Na ngueje rrã sufregö na puncjü cja ne sivi." 25 O ndünrü c'ua e Abraham o xipji: "Nu'tsc'e in mboxbëchets'ügö, mbeñegue. 'Ma mi bübügue a xoñijö mü, mi pë's'igue texe c'o mi negue y me mi mápägue c'o; maco e Lázaro mi bëzhi pje ro zi 'ñe pje ro jye. Pero nudya, mäjã, dya cja sufre dya. Nu'tsc'e in sufregue c'ua. 26 Dya nguextjo nu; xo bübü 'na cöt'ü c'ü na jê a ndetsc'e 'ñezgöbe. Nguec'ua yo cãrã a 'ñecjua, dya sö ra mbes'e a ma c'ua ja in bünc'ëji. Ni xo ri ngueje c'o cãrã a ma c'ua, dya sö ra mbes'ëji a 'ñecjua." 27 Cjanu o mama c'ua c'ü mi

rico: “Mi mboxpalets'ügö, rí ö'tc'ü na puncjü rí xipji e Lázaro ra ma cja o ngumü mi tata. ²⁸ Na ngueje rí 'ñeje tsi'ch'a ín cjuarma. Rí chäjä e Lázaro ra ma zopjü c'o mi cjuarma, ra xipjiji ra nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Xa'ma dya ra ëjë anguezeji va ja rí sufregö.” ²⁹ O ndünrú c'ua e Abraham o xipji: “Anguezeji tjëji c'ü o dyopjü e Moisés 'ñe c'o o dyopjü c'o profeta. 'Ma ra dyätäji c'o, dya ra zät'äji nu ja na bünc'e.” ³⁰ O ndünrú c'ua c'ü mi rico o mama: “Iyö, dya ra tsjapüji ngüenda c'o. Pero 'ma cjó c'o ra te'e yo ya ndü ra ma'a nu ja cãrã c'o ín cjuarma, ra nzhogü o mü'büji 'ma.” ³¹ O ndünrú c'ua e Abraham o xipji: “Nu 'ma dya cjapüji ngüenda c'o o dyopjü e Moisés 'ñe c'o o dyopjü c'o profeta, dya xo ra creoji zö ra tetjo 'naja yo ya ndü.”

17

El peligro de caer en pecado

¹ O sido o ña e Jesús o xipji c'o discípulo:

—Siempre bübü o nte c'o cjapü ra tsja c'o na s'o yo nu minteji. Juejme c'o cjapü a cjanu yo nu minteji; Mizhocjimi ra tsjapü me ra sufreji. ² Xenda rvá jo 'ma ro 'nutpü 'na travacjünjü o dyizi c'e nte c'ü, cja rrü pant'aji cja trazapjü nu ja na jë'ë, que na ngueje c'ü ro tsjapü ro tsja na s'o a cjanu 'naja c'o dya pje

pjèzhi c'o ejmezü. ³ Nguec'ua rí pjötpüji ngüenda.

⁴ Ma pje ra tsja c'üji yo nin cjuarmaji, rí zopjüji. Y 'ma ra nzhogü o mü'büji, rí perdonaogueji 'ma. ⁴ Zö siete vez nu pa c'ü pje ra tsja c'üji 'ñe siete vez ra 'ñe xi'ts'iji: “Perdonaözügö, ró cja c'ügö c'o na s'o”, ra 'ñents'ëji, pero ni jyodü rí perdonaogueji c'ü.

El poder de la fe

⁵ Nuc'ua c'o apóstole o xipjiji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, pjöxcjüjme xenda rá creojme Mizhocjimi ngue c'ua rá perdonaojme c'ua ja nzi gui xit-sijme.

⁶ E Jesús c'ín Jmugöji o xipjiji c'ua:

—Zö ts'ëtjo gui 'ñejmeji Mizhocjimi, pero 'ma rí jñunt'ü in mü'büji c'ü ra dyä'tc'äji Mizhocjimi c'ü rí dyötqueji, ra sö rí xipjiji ne za'a nu 'ne nu: “Ts'üs'ü va, ma 'ne'e cja ne trazapjü”, rí ñembeji. Ra tsja c'ua.

El deber del que sirve

⁷ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Tsjijñiji ja ga tsja 'na bëzo c'ü 'ñeje o mbëpji. Ra ma c'e mbëpji ra ma huajma, o ra ma ts'as'ü o nzhünü. 'Ma ra nzhogü c'e mbëpji, dya ra mama c'e lamu: “Ixtí tsjogü rí sigue o xëdyi”, ra 'ñeñe, iyö.

⁸ C'ü ra mama: “Ma dyät'ä c'ü rá sigö ne nzhä. Nuc'ua rí xa'ma rí sirvezü c'ü rá sigö hasta 'ma cja rá cjuarü rá si. Cja rí sigue o xëdyi”, ra 'ñeñe. ⁹ Zö ra tsja c'e mbëpji ja c'o nzi va xipji, pero c'e lamu, dya ra

unü 'na pöjō c'e mbëpji. ¹⁰ Je xo rga cjatsc'eji nu. Zō rí tsjaji texe c'o ra xi'ts'iji Mizhocjimi, pero dya rí mangueji c'ü ni jyodü ra ngō'tc'üji c'ü. Na ngue c'o rí tsjaji ngue c'o ni jyodü rí tsjaji, eñe e Jesús.

Jesús sana a diez leprosos

¹¹ E Jesús 'ma mi ma a Jerusalén, mi nzhodü cja c'e 'ñiji nu ja mi chäjui a Samaria 'ñe a Galilea. ¹² 'Ma ya ma sät'ä cja 'naja ts'ijñiñi, o chjëji dyëch'a bëzo c'o mi sō 'na ngueme c'ü ni chjü lepra. Pero dya chëzhiji cja o jmi, o böbütjoji na jë. ¹³ Cjanu o mapjüji c'ua o mamaji:

—Jesús in xöpütegue, juentsquegöjme.

¹⁴ Nuc'ua e Jesús 'ma mü o jñanda c'o bëzo, o xipjiji c'o:

—Möji cja c'o mböcjimi ra nu c'üji c'ü ya jogüts'üji dya, embeji c'o.

O möji c'ua. 'Ma ya mi möji, ixco ndis'iji na jo c'e ngueme. ¹⁵ Nuc'ua 'naja anguezeji, 'ma mü o nu'u c'ü ya vi jogü, o nzhogü o mapjü c'ua na jens'e va unü 'na pöjō Mizhocjimi. ¹⁶ Cjanu o ndüne a jömü cja o ngua e Jesús, o unü 'na pöjō. C'e bëzo mi menzumü a Samaria c'ü. ¹⁷ O mama c'ua e Jesús:

—Maco nza dyëch'a c'o mi sō c'e ngueme ró jocü, çjenga dya nzhogü c'o nueve ro ë unüji 'na pöjō Mizhocjimi? ¹⁸ Nguextjo ne bëzo nu dya in menzumügöji nu o nzhogü o ë unü 'na pöjō Mizhocjimi.

¹⁹ Cjanu o xipji c'ua c'e bëzo:

—Böbü rí mague. Ya jogüts'ü na ngue i creozügö.

Cómo llegará el reino de Dios

²⁰ Nuc'ua c'o fariseo o dyönüji e Jesús:

—¿Jinguã ra mbürü ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Zō cjó c'o me ra jñanda c'o señal, pero dya ra sō ra mbārāji jinguã ra mbürü Mizhocjimi ra manda. ²¹ Zō ra mamaji: “Je bübü a 'ñecjua nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda”, ra 'ñeñeji, zō ra mamaji: “Je bübü a manu nu”, pero dya rrü cjuana. Na ngue ya manda Mizhocjimi a ndetsc'eji.

²² O sido o ña e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi y rá ëcjö na yeje. Pero ante que rá ëcjö, ra zädä o pa 'ma me rí sufregueji. Nguец'ua me rí ñeji rá ëcjö rá cārāgöji va, zō ri 'natjo pa c'ü ri neji rí sōyagueji c'ü dya rí sufregueji. Pero dya be ri sädä. ²³ Ri bübü o xöpüte c'o dya cjuana ra xi'ts'iji: “Chjä'dä co nuzgöjme, na ngue bübü a 'ñecjua c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.” O ra xi'ts'iji: “Je bübü a manu c'ü”, ra 'ñents'eji. Dya rí cheñeji anguezeji, dya rí creoji c'o. ²⁴ 'Ma go juë's'i e dyebe, ixi 'ñetse textetjo. Je xo rga cjatjonu 'ma rá ëcjö na yeje, ra jñandgagöji texe cja ne xoñijömmü. ²⁵ Pero

ot'ü ni jyodü rá sufregö na puncjü. Na ngue yo nte yo ín menzumügöji, dya ra 'ñejmezüji. ²⁶ C'ua ja nzi ma cja c'o cjë 'ma mi bübü e Noé, je xo rga cjatjonu 'ma rá ëcjö na yeje cja Mizhocjimi. ²⁷ C'o cjë 'ma mi bübü e Noé, 'ma dya be mi ëjë c'e tradyebe, mi ñõnñüji 'ñe pje nde mi si'iji. Mi chjüntüji, xo mi chjüntpüji hasta 'ma cja zädä c'e pa 'ma mü o cjogü e Noé a mbo cja c'e bü. Dya creoji cjo ro 'ñeje c'e tradyebe hasta 'ma cja 'ñeje, go chjorüji c'ua texeji. ²⁸ C'ua ja xo nzi ma cja c'o cjë 'ma mi bübü e Lot, je xo rga cjatjonu 'ma rá ëcjö na yeje. Mi siji o xëdyi. Y pje c'o nde mi pa tãmüji y pje c'o nde mi pöji. Mi podüji o ndëxü. Mi jãbãji o ngumüji. ²⁹ Pero c'e pa 'ma mü o mbedye e Lot a Sodoma, o jyãbã o sivi a jens'e, 'ñe o asufre; o chjotüji texeji. ³⁰ Je xo rga cjanu c'e pa 'ma rá ëcjö na yeje, 'ma ra jñandgöji texeji cjo nguetscö.

³¹ 'C'e pa c'ü, c'o ri bübü cja azotea a xes'e cja c'o o ngumüji, dya ra dagüji pje c'o ra ma pjongüji a mbo. C'o ri bübü cja juajma, dya ra nzhogüji cja o ngumüji. ³² Rí mbeñegueji ja va tsjapüji c'ü o su e Lot. ³³ Nu c'o dya ra ndenngue co nuzgö, c'o ra tsjatsjë c'o netsjëji rgá mápãji yo bübü cja ne xoñijömmü, dya ra bübü co Mizhocjimi c'o. Nu c'o ra ndenngue co nuzgö, zö ra mbö't'üji c'o, pero ra ma ngãrãji co Mizhocjimi c'o.

³⁴ "Ma ri xömmü 'ma rá ëcjö,

ri bübü yeje c'o 'natjo c'ua ri orüvi. 'Naja c'ü rá sidyi, 'naja c'ü rá sogü. ³⁵ O 'ma ri ndempa 'ma rá ëcjö, yeje ndixü c'o rrã cüjnüvi. 'Naja c'ü rá sidyi, 'naja c'ü rá sogü. ³⁶ Yeje c'o ri bübü cja juajma. 'Naja c'ü rá sidyi, 'naja c'ü rá sogü.

³⁷ O ndünrö c'ua c'o apóstole o mamaji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, çja ngue c'ua rí tsjague a cjanu?

O ndünrö c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu ja 'mana 'na animale c'ü ya ni ndü c'ü ya na xí, je nguejnu jmurü o ndopare nu. Je xo ga cjatjonu, nu ja cja'a yo nte c'o me na s'o c'o rá cjpü ra sufre, je ngue nu rá xöcügö a cjanu yo.

18

El ejemplo de la viuda y el juez

¹ Nuc'ua e Jesús o mama 'na jña, ngue c'ua ro unüji ngüenda mi jyodü ro sido ro dyötüji Mizhocjimi, dya ro tögü o mü'büji. ² O xipjiji:

—Cja 'naja jñiñi mi bübü 'na juesi c'ü dya mi sũ Mizhocjimi, dya xo mi respetao yo nte. ³ Nu cja c'e jñiñi xo mi bübü 'na ndixü c'ü vi ndü nu xíra. Mi pa cja c'e juesi mi pa xipji: "Rvã ëjë rvã 'ne xi'ts'i 'na nte c'ü o ndënnui ín juajma. Rí zojnügue rí castigao", eñe. ⁴⁻⁵ O mezhe ja nzi pa, c'e juesi dya mi cjpü ngüenda c'e ndixü c'ü mi ötü. Xe go mezhtjo, cjanu

o mamatsjë: “Dya rí sũgö Mizhocjimi, ne xo ri ngue yo nte. Pero ne ndixũ, me xichazũ na ngue sido va êjë. Rá cjangö ja c'o nzi ga dyötcü, ngue c'ua dya cja ra êjë ra ê molestaozũ”, eñe.

⁶ O mama e Jesús c'ü ín Jmugöji:

—Tsijñiji na jo c'ü o mama c'e juesi. ⁷ Zö ma s'o c'e juesi, pero o mbös'ü c'e ndixũ. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, c'o o nte Mizhocjimi, 'ma ra dyötüji Mizhocjimi xö mü ndempa, Mizhocjimi ra mbös'ü c'o. Zö bübü 'ma ra mezhe, pero ra zädä 'ma ra dyätä c'o o nte ja c'o nzi ga dyötüji. ⁸ Rí xi'tsc'öji, 'ma ra zädä c'e pa, ixta mbös'ü c'o o nte. Nutscö 'ma rá êcjö na yeje cja Mizhocjimi rá ñe manda, ja nzitjo nte c'o ri bübü c'o ri tepquegö ñe ri ejmezü, eñe e Jesús.

El ejemplo del fariseo y el cobrador de impuestos

⁹⁻¹⁰ Ma cáã nu ja nzi c'o mi cja pü me na joji, ñe mi cja püji menu c'o ñaja nte. Nguec'ua e Jesús o mama 'na ejemplo o xipjiji:

—O nguins'i yeje bëzo a ma cja c'e templo, ro ma dyötüvi Mizhocjimi. C'ü 'naja mi fariseo. C'ü 'naja mi cobra o contribución. ¹¹ C'e fariseo o böbüttö mi cja pü na nojo cja jmi Mizhocjimi o mama: “Mizhocjimi, rí da'c'ü 'na pöjö na ngueje dya nza cjangö c'o ñaja nte. Na mbëji, na s'o cja j, tsäji o ndixũ. Dya xo nza cjangö ne bëzo nu cobra o contribución. ¹² Yendgá

mbempje nu ngo. Y rí da'c'ü ín diezmo texe c'o rí tögö”, eñe. ¹³ Nu c'ü mi cobra o contribución mi jyadüvi na jë; dya mi ne ro nä's'ä a jens'e. Mi ya'bü o tijmi mi mama: “Mizhocjimi, me na s'o c'o rí cjangö; rí tũgö na puncjü ín nzhübü. Rí ö'tc'ü rí juentsque rí perdonaozũ”, eñe. ¹⁴ Nuc'ua o nzhogüvi o mëvi o ngumüvi. Rí xi'tsc'öji, Mizhocjimi o perdonao c'e nte c'ü mi cobra o contribución. Pero c'e fariseo, dya perdonaoji c'ü. C'ü ra tsjapütsjë na nojo, ra tsjapüji c'ü dya pje rguí muvi. C'ü ra unü ngüenda c'ü dya ni muvi, ra tsjapüji c'ü rguí muvi a jmi Mizhocjimi.

Jesús bendice a los niños

¹⁵ Ma êjë c'o nte ma siji c'o o ts'it'iji cja o jmi e Jesús, ngue c'ua e Jesús ro ñe's'e o dyë anguezeji ro dyötpüji Mizhocjimi. Nuc'ua c'o discípulo 'ma mü o jñandaji c'o, o huënc'h'iji c'ua c'o ma siji c'o ts'it'i. ¹⁶ Pero e Jesús o xipji c'o nte, na jo ro siji c'o ts'it'i. Cjanu o xipji c'o o discípulo:

—Jyëziji yo ts'it'i ra ëji cja ín jmgö; dya rí ts'asp'üji. Na ngue c'o va êjë co nuzgö nza cja yo ts'it'i, ngueje c'o cja pü Mizhocjimi o Jmu. ¹⁷ Dyäräji na jo c'ü na cjuana c'ü rá xi'tsc'öji. 'Ma cjó c'o dya ra êjë co nuzgö c'ua ja nzi ga ñeje yo ts'it'i, dya ra sö ra tsjapüji Mizhocjimi o Jmuji, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo.

Un joven rico habla con Jesús

18 O mama c'ua 'naja c'ü mi xo'ñi cja 'na nintsjimi o xipji:

—Nu'tsc'e xöpüte, me na jots'ügue. ¿Pje ni mbë c'ü rá cjangö ngue c'ua ra ch'acü c'ü rga bübütjo co Mizhocjimi para siempre?

19 E Jesús o xipji:

—¿Pje ni xitsi na jözü? Dya cjó bübü c'ü na jo; nguextjo Mizhocjimi. 20 In pãrãgue c'o o mandamiento Mizhocjimi c'o o dya c'üji: “Dya rí pö't'üteji. Dya rí tsãji o ndixü. Dya pje rí pönüji. Dya rí pezheji o bëchjine. Rí respetaoji nin tataji 'ñe nin nanaji.” Xo 'ñe c'o 'ñaja mandamiento, xo in pãrãgue c'o, eñe e Jesús.

21 O ndünrö c'ua c'e bëzo:

—Texe yo, ya nde ró cjangö yo ndeze 'ma mi ts'iquëgö.

22 Nuc'ua e Jesús 'ma mü o dyärä c'o, o xipji:

—Xe bëzhtjo 'naja c'ü rí tsjague. Ma pögue texe c'o in pë's'i, rí unü c'o dya pje pë's'i. A cjanu rí pë's'igüe a jens'e c'o me ni muvi. Cja rrí chenngue co nuzgö rá më.

23 Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'e bëzo c'o o mama e Jesús, me co ndumü c'ua, na ngue mi pë's'i na puncjü. 24 E Jesús 'ma mü o jñanda me go ndumü c'e bëzo cjanu o mama c'ua:

—Nu c'o pë's'i na puncjü, me na s'ëzhi para ra unü o mü'büji Mizhocjimi ra tsjapüji o Jmuji. 25 'Naja camello, dya sö ra cjogü cja o xãgö 'na dyepjadü. Pero rí xi'tsc'öji, xenda sö ra cjogü a cjanu 'na camello,

que na ngue 'na nte c'ü pë's'i na puncjü ra unü o mü'bü Mizhocjimi ngue c'ua Mizhocjimi ra tsjapü o nte.

26 C'o mi ärä, o mamaji:

—'Ma ga cjanu, ¿ja rgá sö cjó ra salva 'ma?

27 O ndünrö c'ua e Jesús o mama:

—C'ü dya sö yo nte ra tsja, Mizhocjimi sö ra tsja.

28 Nuc'ua e Pedro o mama:

—Nutscöjme ró sogüjme texe c'o mi pë's'ijme ró tennc'öjme co nu'tsc'e.

29 O ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—Dyäräji na jo c'ü na cjuana c'ü rá xi'tsc'öji. Cãrã c'o ra unü o mü'bü Mizhocjimi ra tsjapüji o Jmuji. Nguec'ua ra zogü o ngumüji, o nu tataji 'ñe nu nanaji, o nu cjuarmaji, o nu cjüji, o nu suji, o nu t'iji, ngue c'ua ra tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. 30 C'o ra tsja a cjanu, ra ch'unüji c'ü rrã puncjü que na ngue c'ü mi pë's'iji 'ma ot'ü. Y 'ma ya rguí nguins'i ne jens'e 'ñe ne xoñijö mü, ra bübütjoji co Mizhocjimi.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

31 'Na nu pa e Jesús o xöcü c'o doce o discípulo, o ñatsjéji o xipji:

—Ya rrã mö a ma a Jerusalén. Ra zädä texe c'o o dyopjü c'o profeta c'ü rá sufregö nutscö rvá ëjë cja Mizhocjimi. 32 Ra nzhögügöji cja o dyë c'o dya menzumü a Israel, me ra tsjacüji burla ra zoxcüji. Y pje c'o me nde

ra tsjacüji. ³³ Ra mbärüzüji ra mbötcüji. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá tetcjö rá bübütjo na yeje, eñe e Jesús.

³⁴ C'o doce discípulo, dya mbäräji c'o jña. Dya mi unüji ngüenda c'ü ja rvá zädä c'ü ro sufre e Jesús. Dya be mi ch'unü ro mbäräji.

Jesús sana a un ciego de Jericó

³⁵ E Jesús 'ma ya mi ngue ro zät'äji a Jericó c'o o discípulo, nu cja c'e 'ñiji mi junrü 'na bēzo c'ü mi ngorö. Mi örü o merio. ³⁶ 'Ma mü o dyärä mi cjogü na puncjü o nte, o tsja t'önü pje mi cja c'o nte c'o mi cjogü. ³⁷ O xipjiji:

—Cjogü e Jesús nu menzumü a Nazaret, embeji c'ü.

³⁸ Nuc'ua c'e bēzo o ña c'ua na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e Jesús o mboxbēchet's'ües'e nu, ngue c'ua ro jñanda e David, juentsquegö.

³⁹ C'o nte c'o mi ot'ü a xo'ñi o huēnch'iji c'ua c'e bēzo o xipjiji c'ü ro ngo't'ü o ne. Pero nuc'ü, xenda go mapjü na jens'e:

—Nu'tsc'e o mboxbēchets'ü e David, juentsquegö.

⁴⁰ Nuc'ua e Jesús o böbü c'ua o mama:

—Siji ga 'ñecjua ne bēzo.

Nuc'ua 'ma mü o zät'ä, o dyönü e Jesús o xipji c'e bēzo:

⁴¹ —¿Pje in ne rá cja c'ü?

O ndünrü c'e bēzo o mama:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rí ne c'ü rí xocüzü ín chö rá janda.

⁴² E Jesús o xipji c'ua:

—Jñandague. Ró jocüts'ü na ngue i creozü.

⁴³ Jo ni zätä c'ua o ndö o jñanda. Cjanu o möji c'ua

e Jesús. Y o unü 'na pöjö Mizhocjimi. C'o nte 'ma mü o jñandaji o jogü c'e bēzo, o mamaji:

—Me na jo Mizhocjimi, eñeji.

19

Jesús y Zaqueo

¹ E Jesús 'ñe c'o mi pöji, o zät'äji a Jericó o cjogüji cja c'e jñiñi. ² Mi bübü nu 'na bēzo c'ü mi chjü Zaqueo c'ü mi jefe cja c'o mi cobra o contribución. Nuc'ü, mi rico c'ü.

³ E Zaqueo, 'ma mü o dyärä o cjogü e Jesús cja c'e jñiñi, mi jodü ja rvá jñanda. Pero dya mi sö, na ngue mi pöji e Jesús na puncjü o nte, 'ñe dya ma ndä e Zaqueo. ⁴ Nuc'ua o ot'ü a xo'ñi o ma ndes'e cja 'na za'a c'ü mi chjü sicómoro. O ndes'e nu, ngue c'ua ro jñanda e Jesús. Na ngue je ro cjogü nu e Jesús 'ñe c'o mi pöji. ⁵ Nuc'ua 'ma mü o cjogü e Jesús a ngua c'e za'a, o nä's'ä c'ua o xipji:

—Zaqueo, dyagü na zēzhi. Na ngue rá oxü cja in nzungue dya, eñe.

⁶ Nuc'ua e Zaqueo ixco dagü c'ua. Me cö mājā va mēvi e Jesús cja ngumü. ⁷ C'o nte 'ma mü o jñandaji c'o, me mi tsjojne ma zo'büji e Jesús mi mamaji c'ü vi ma oxü e Jesús cja ngumü 'na bēzo c'ü ma s'o. ⁸ 'Ma mi cārāji cja c'e ngumü, o böbü e Zaqueo o xipji e Jesús c'ü ín Jmugöji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, bübü c'ü ni jyodü rá xi'tsc'ö. C'o rí pē's'i, rá unügö nde, yo dya pje pē's'i. 'Ma ró cjopcö

rvá cobra, rá nzhopcö xe 'na nziyo c'ü ró cjopcö.

⁹ O mama c'ua e Jesús:

—Nudya o jogü o mü'bü ne bëzo 'ñe yo cãrã o ngumü. Ixna cjuana mboxbëche dya nu, cja e Abraham. ¹⁰ C'ü rvá ëcjö cja Mizhocjimi, ngue c'ü rá jodü c'o cja na s'o, ngue c'ua rá emeji libre cja c'o na s'o. 'Ma jiyö, ra bëzhiji.

El ejemplo de las diez monedas

¹¹ C'o nte xe mi cjiññiji c'o jña c'o vi xipjiji e Zaqueo. Mi unüji ts'ë ngüenda e Jesús mi ngueje c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ro 'ñe manda. Na ngue c'ü ya mi ngue ro zãt'ãji a Jerusalén, mi pëzhiji c'ü ya mi ngue ro manda e Jesús. Nguec'ua e Jesús xe go ña o xipjiji 'na jña c'ü rví unüji o ngüenda c'ü dya be ro manda.

¹² O mama:

—'Naja rey mi 'ñeje 'na t'i. C'e t'i ya mi ngue ro ma cja 'na país c'ü ma jë, je ro ch'unü nu c'e poder c'ü ro manda. Jo rrü nzhögü ro ë manda. ¹³ Ante c'ü ro ma, o ma't'ü diez c'o o mbëpji, cjanu o unüji 'na merio c'ü me ni muvi nzi 'naji. Cjanu o xipjiji: “Rí pëpjiji co yo merio, ngue c'ua 'ma rá nzhögö, ya rguí ndöjö”, embeji c'o mbëpji. Cjanu o ma c'ua. ¹⁴ C'o o menzumü c'e t'i, mi nuji na ü c'ü. Nguec'ua va ndãji c'o xo ro ma'a nu ja ro ma c'e t'i, ro mamaji: “Dya rí negöjme ra mandazüjme nu”, ro 'ñeñe c'o ro ma zogü 'na jña. ¹⁵ Pero o ch'unü poder c'e t'i ro manda. Nuc'ua 'ma mü o nzhögü, o manda o

zojnüji c'ua c'o mbëpji c'o vi unü o merio, ngue c'ua ro mbãrã ja nzi vi ndö nzi 'na c'o. ¹⁶ O ëjë c'ua 'naja mbëpji o mama: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ï socüzü 'na merio c'ü me mi muvi. Xo va ëcjuã yo xe 'na dyëch'a merio yo ró töcjö”, eñe. ¹⁷ Angueze o xipji: “Me na jo ga mbëpjits'u. Ì tsjacjuana ï tsjague na jo c'o ts'ëtjo c'o ró socüts'ügö. Nudya rá da'c'ü rí mandague cja dyëch'a jñiñi”, eñe c'e t'i c'ü ya mi rey. ¹⁸ O ëjë c'ü 'naja mbëpji o mama: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ï socüzü 'na merio c'ü me mi muvi. Nudya xo va ëcjuã yo xe 'na tsi'ch'a merio yo ró tögö”, eñe. ¹⁹ O ndünrü c'ua c'e rey o xipji: “Nu'tsc'e rá da'c'ü rí mandague tsi'ch'a jñiñi.” ²⁰ O ëjë c'ua c'ü 'naja mbëpji o mama: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, bübü c'ua nu ín merio. Ró pös'ü cja 'na ts'imbayo ró pës'i na jo. ²¹ Ró sügö ró mama, zö rá pëpcjö na zëzhi, pero pje ra dyeje c'o, ró eñegö. Na ngue nu'tsc'e ïn dacüjme o bëpji c'o na jyü. Zö rí pë'pc'ijme, ngue'tsc'e ïn cjavü ïn tsjacje yo rí tögöjme. Zö nguetscöjme rí podüjme c'o in nzhëxügue 'ñe rí cjavme texe, ngue in ch'ujmügue nu ja üt'üji c'o ndëxü”, eñe c'e mbëpji. ²² O ndünrü c'ua c'e rey o xipji: “Na s'o ga mbëpjits'ügue. Na ngue c'o ïn mangue, ixi 'ñetsetjo c'ü na s'o ga mbëpjits'ügue. Nu'tsc'e ïn pãrãgue c'ü rí da'c'öji o bëpji c'o na jyü, 'ñe rí cjavü ïn tsjacjö c'o ïn pëpjigueji, 'ñe je

ngue ín ch'ujmügö nu ja üt'üji c'o ndëxü c'o in podügueji cja ín juancjö. ²³ Maco in pãrãgue yo, çjenga dya i mague cja banco ri ma sogü nu, nu ín meriogö? 'Ma rva cjanu, 'ma ro êcjö, ro dyacöji ne merio, 'ñe c'o ya rví ndöjö nu", embe. ²⁴ O sido o ña c'e rey o xipji c'o mi cãrã nu: "Jñünbüji ne merio ne bëzo, unüji nu o ndöjö 'na dyëch'a merio." ²⁵ Anguezeji o xipjiji: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, maco ya jün dyëch'a merio." ²⁶ O mama c'ua c'e rey: "Rí xi'tsc'öji, c'o ch'unü pje rguí pëpjiji, 'ma ra ndöji, xe ra ch'unü 'ma c'o. Pero 'ma dya ra pëpjiji c'o vi ch'unüji ra ndöji, nu'ma, ra jñünbüji 'ma c'o vi ch'unüji. ²⁷ C'o nte c'o nugü na ü, c'o dya go ne c'ü ro mandagö anguezeji, ma siji a 'ñecjua c'o, rí pö't'üji cja ín jmigö c'o", eñe c'e rey.

Jesús entra en Jerusalén

²⁸ Nuc'ua e Jesús 'ma mü o nguarü o mama c'o jña, go sido go ndëpi c'e ñiji c'ü mi ma a Jerusalén, mi pöji co c'o o discípulo. ²⁹ 'Ma ya mi ngue ro zät'äji a Betfagé 'ñeje a Betania cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos, o ma't'ü c'ua yeje c'o o discípulo. ³⁰ Cjanu o xipjivi:

—Mëvi cja ne jñiñi nu bübü a ma a xo'ñi. 'Ma rí sät'ävi nu, rí chöt'üvi 'na ts'iburru c'ü 'nünt'ü, nu c'ü dya cjó be chägä. Rí xäpcävi, cja rrí sijivi. ³¹ 'Ma cjó c'o ra dyönnc'üvi: "Çjenga in xäpcävi ne burru?", ra 'ñents'evi, nu'ma, rí xipjivi

a cjava: "Ngue c'ü ín Jmugöji c'ü ni jyodü", rí 'ñembevi c'o.

³² O ma c'ua c'o yeje o ma chöt'üvi ja c'o nzi va mama e Jesús. ³³ 'Ma ma xäpcävi c'e ts'iburru, cjanu o mama c'ua c'o mi ngue o cjaja c'e ts'iburru o xipjivi:

—Çjenga in xäpcävi ne ts'iburru?

³⁴ Anguezevi o mamavi:

—Ngueje c'ü ín Jmugöji c'ü ni jyodü.

³⁵ Nuc'ua 'ma mü o nguarü o xäpcävi, cjanu o sinpivi c'ua e Jesús. Cjanu o ts'o's'üvi c'o mi tējēvi, cjanu o ngäsp'ävi c'e ts'iburru. Cjanu o 'ñes'evi c'ua e Jesús. ³⁶ Nu ja mi pa e Jesús, c'o nte xo mi c'o's'üji c'o mi tēji, cja ma xī'p'īji cja c'e 'ñiji. ³⁷ 'Ma ya mi ngue ro zät'äji cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos, nza texe c'o nte c'o mi pöji e Jesús o mäji o mapjüji c'ua na jens'e o mamaji:

—Me na jo Mizhocjimi, me na nojo yo o dyacöji ró jan-daji. ³⁸ Me na jo nu va êjē nu o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Ya dyacöji Mizhocjimi c'ü rá pötca mápäji angueze, dya pje rá mbeñeji; me na nojo Mizhocjimi, eñe c'o nte.

³⁹ Nuc'ua c'o ja nzi fariseo c'o mi dyoji c'o nte, o mamaji o xipjiji e Jesús:

—Xöpüte, huënc'h'i yo nte yo in pöcjeji, xipji ra ngo't'ü o neji.

⁴⁰ O ndünrö c'ua e Jesús o xipjiji:

—Rí xi'tsc'öji, 'ma dya ra mapjü yo, ra mapjü yo ndojo.

41 Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro zät'äji, 'ma mü o jñanda e Jesús c'e jñiñi a Jerusalén, o huë'ë na ngue ja ma cja c'o mi menzumü nu. 42 O mama:

—Quera ri unnc'ëji ngüenda c'o mi xi'tsc'öji. Nu'ma, ri salvagueji 'ma. Pero ya tsot'ü in chögueji. 43 Ngue c'ua ra zädä c'o pa 'ma ra ëjë c'o nuc'üji na ü ra 'ñe dyö'büji o sanja ra mundoji c'e jö mü, ra ngäräji texe lado cja in jñiñigueji. Nguec'ua dya ra sö rí pedyeji, dya xo ra sö cjó ra cjogü ra 'ñe mböxc'üji. 44 Ra yä'tc'äji nin jñiñigueji; dya ra nguejme ne ri 'na ndojo a xes'e cja c'ü nín mindojovi. Y ra mbö'tc'üji. Na ngue dya i tsjapüji ngüenda nu nu o 'ñeme Mizhocjimi ro ë 'ñempc'ëji libre.

Jesús purifica el templo

45 Nuc'ua cjanu o cjogü a mbo cja c'e templo. Cjanu o pjongü c'o pje mi pö'ö cja c'e templo, 'ñe c'o pje mi tö mü. 46 O xipjiji:

—Ya t'opjü a cjava: “Nín nzungö ngue 'na ngümü c'ua ja ra dyöt'üji Mizhocjimi”, eñe o jña Mizhocjimi. Nu'tsc'ëji na cjapcüt'joji nín nzungö nza cja 'ma ri ngue o ngümü o mbë'ë c'ua ja tsjöji, embeji c'o.

47 Nuc'ua pama mi pa cja c'e templo mi xöpü c'o nte. C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, 'ñe c'o 'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo, mi jodü ja rvá mbö't'üji e Jesús. 48 Dya mi tö't'üji ja rvá tsjapüji, na ngue texe c'o nte me mi

mä ma dyäräji c'o jña c'o mi mama e Jesús.

20

La autoridad de Jesús

1 'Na nu pa, e Jesús mi xöpü c'o nte nu cja c'e templo mi xipjiji c'ü mi jyodü ro unü o mü'büji Mizhocjimi na ngue ngueje c'ü manda. O säjä c'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo. 2 O dyönüji e Jesús:

—Nu'tsc'e rí xitscöjme pje pjë'tsc'e c'ü in cjague yo. ¿Cjó ngue c'ü o 'ñempc'e rí tsjague yo?

3 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Xo rá önnc'ügöji 'na t'önü c'ü rí xitscöji dya. 4 ¿Cjó 'ñeme e Juan ro jichi yo nte? ¿Cjo ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, o ngueje yo nte?, embeji.

5 Anguezeji pötü va matsjëji c'ua:

—'Ma rá mamaji ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, ra xitscöji: “¿Jenga dya i creoji 'ma c'ü mi xi'ts'ijji e Juan?”, ra 'ñenzgöji. 6 'Ma rá mamaji c'ü ngueje yo nte c'o o 'ñeme, ra pjacüji o ndojo yo nte. Na ngue cjapüji c'ü mi profeta e Juan, eñeji.

7 Cjanu o ndünrüji c'ua o mamaji c'ü dya mi päräji cjó ngue c'ü vi 'ñeme e Juan. 8 Nuc'ua e Jesús o mama o xipjiji:

—Dya xo rá xi'tsc'öji pje pjë'tscö nguec'ua rí cjagö yo.

El ejemplo de los trabajadores malvados

9 Nuc'ua e Jesús cjanu o zopjü c'o nte, o xipjiji 'na ejemplo:

—Bübü 'na bëzo c'ü tjë 'na juajma. O ngant'a o uva cja c'ü o juajma. Cjanu o unü c'ua media c'o ro mbëpi c'o uva. Cjanu o ma c'ua na jë; o mezhe c'ua. 10 Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro jogü c'o uva, cjanu o tsja c'e lamu o ndäjä 'naja o mbëpji o ma'a ja c'o ma cja'a c'o uva, ngue c'ua ro unüji c'o uva c'o mi toca. Nu c'o pëpi c'o uva, o mbäräji na puncjü c'e mbëpji c'ü cja vi säjä, cjanu o pjongüji, dya pje unüji. 11 Nuc'ua c'e lamu o ndäjä c'ua c'ü 'naja o mbëpji. 'Ma o zät'ä nu ja pëpiji c'o uva, xo mbäräji c'ü, me go mbätäji. Cjanu o pjongüji, dya pje unüji. 12 Nuc'ua c'e lamu cjanu o ndäjä c'ua c'ü 'naja o mbëpji. Nuc'ü, o xo'tp'üji o cji, cjanu o pjongüji.

13 Nuc'ua c'ü o cjaja c'o uva o mama: “¿Ja rga cja pügö dya? C'ü rá cjagö, rá täjä nu ín ch'igö nu me rí negö. Xa'ma ra respetaoji nu”, eñe. 14 C'o pëpi c'o uva, 'ma mü o jñandaji ma ëjë c'e t'i, o pötü va mamaji c'ua: “Nujnu, ngueje nu ra zopcüji ne huerta ra tsjapü o cjaja. Mö rá pö't'üji ngue c'ua rá cjacjöji ín tsjacjöji ne huerta”, eñeji. 15 Nuc'ua cjanu o ma pjongüji c'e t'i cja c'e huerta, cjanu o mbö't'üji. Ya nguarü ne ejemplo. ¿Cjo ín pärägueji pje ra tsja dya c'e lamu? ¿Pje ra tsjapü c'o pëpi

c'o uva? 16 C'ü ra tsja, ra ëjë ra ë mbö't'ü c'o pëpi c'o uva. Nuc'ua cja rrü unü o media c'o 'ñaja nte ra mbëpi c'o uva.

C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xopü o ley Mizhocjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo, 'ma mü o dyäräji, o mamaji:

—Dya ra jyëzi Mizhocjimi ra zädä c'ua ja nzi vi mangue.

17 Nuc'ua e Jesús o jñandbaji na jo o jmiji, o xipjiji:

—¿Jenga ín mangueji c'ü dya ra zädä? Maco xo t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava:

Nu c'e ndojo c'ü dya go ne c'o mi jäbä c'e ngümü, ngue c'ü ot'ü ya jñümüji dya a squina c'ü, eñe.

18 C'o ra pjeñe cja c'e ndojo, ixta 'huagü na jo c'o. Y 'ma ra ëjë c'e ndojo ra 'ñe zë'bi 'na nte, ixta nzhench'e 'ma c'e nte, embeji c'o.

El asunto de los impuestos

19 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, mi jodüji ja rvá sö ro zürüji e Jesús. Na ngue 'ma mü o mama e Jesús c'e jña, o mbäräji c'ü mi nguetsjë anguezeji vi jyëtsiji c'o mi pëpi c'o uva. Pero dya zürüji na ngue mi süji c'o nte. 20 C'ü o tsjaji, o xipjiji ja nzi c'o o dyoji ro ma chëzhiji cja c'o nte c'o mi xöpü e Jesús, ro ma tsjapüji t'önü e Jesús. Xa'ma pje c'o ro mama angueze, ngue c'ua ro sö ro ngöt'üji cja c'e gobernador. Pero ro tsjapüji c'ü mi ne ro mbäräji. 21 O mama c'ua anguezeji o xipjiji e Jesús:

—Nu'tsc'e xöpüte, rí pãrãgøjme c'ü in mamague c'o na jo, 'ñe in xöpügüe na jo yo nte. In xipji c'ü na cjuana yo nte, zö pjëzhiji zö dya pje pjëzhiji. Xo rí pãrãgøjme c'ü in xöpügüe c'ü na cjuana ja ga cja o 'ñiji Mizhocjimi. ²² Xitscøjme pje mama o ley Mizhocjimi. ¿Cjo na jo rá cjõt'üji o contribución c'ü örü e rey César o jiyö?, eñeji.

²³ E Jesús mi pãrã c'o na s'o c'o mi cjiññiji; nguec'ua va xipjiji:

—¿Jenga chaque va 'ñe önngüji? ²⁴ Jítsiji 'na merio.

O jíchiji c'ua 'na merio. O mama c'ua e Jesús:

—¿Cjó o ñi nu cuat'ü ne merio 'ñe cjó o tjü nu juns'ü?

O ndünrúji c'ua o mamaji:

—Ngueje e César.

²⁵ O ndünrú c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'ü toca e César, rí unüji e César. C'ü toca Mizhocjimi, rí unüji Mizhocjimi, eñe e Jesús.

²⁶ Na jo va ndünrú e Jesús, y vi dyärã c'o nte c'o ma puncjü. Nguec'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o xöpüte, dya sö pje ro chö'tp'üji angueze. O unüji ngüenda c'ü me na jo va ndünrú. O nguiññiji c'ua:

—Nunca rí ärãgöji c'ü ri ña a cjanu 'na nte, eñeji.

Y dya cja pje dyönüji.

La pregunta sobre la resurrección

²⁷ C'e partido c'ü mi xiji saduceo mi mamaji c'ü dya ra sö ra te yo añima. O säjä c'ua ja nzi anguezeji cja e Jesús o xipjiji:

²⁸ —Xöpüte, e Moisés o dyopjü cja in leygöji, 'ma cjó c'o ra ndü, 'ma dya be 'ñejui t'i c'ü nu su, nu'ma, c'ü nu su ra chjüntüvi 'ma c'ü 'naja o cjuarma c'e bëzo c'ü ya ndü. Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi ndü, je ngue o tjü c'ü ra jñusp'üvi c'e t'i c'ü ot'ü ra jmus'ü. ²⁹ Nuzgøjme, mi bübüzgøjme siete bëzo c'o mi cjuarmaji. 'Naja anguezeji o chjüntü pero o ndü, dya 'ñejui t'i c'ü nu su. ³⁰ Nuc'ua c'ü na yeje o cjuarma xo chjüntüvi c'e ndixü. Xo ndütjo, dya 'ñejui t'i. ³¹ Je xo va cjatjonu c'ü na jñi, hasta o llega nza sieteji. O chjüntüvi c'e ndixü nza texeji. Y o ndüji, dya 'ñeji t'i. ³² Cjanu o ndü c'ua c'e ndixü. ³³ 'Ma ra te c'o añima ja c'o nzi gui mangue, ¿cjó ngue c'ü ra tsjapü nu su c'e ndixü? Na ngue nza sieteji nde go tsjapü o suji, eñe c'o saduceo.

³⁴ O ndünrú c'ua e Jesús o xipjiji:

—Yo nte cja ne xoñijöümü chjüntüji. Xo 'ñe c'o o t'iji chjüntpüji. ³⁵ Yo nte, dya texeji ra teji ra ma ngãrãji a jens'e; nguextjo c'o ya rguí jogü cja jmi Mizhocjimi. 'Ma ra te c'o, dya ra chjüntüji, dya cjó xo ra chjüntpüji. ³⁶ Na ngue dya cja ra ndüji. Nguec'ua ri chjëntjui c'o o anxe Mizhocjimi c'o dya chjüntü ni ri tû. Y ri chjëntjui nza cja Mizhocjimi, na ngue ya rguí tetjoji ya rguí bübütjoji na yeje. ³⁷ Ixi 'ñetsetjo cja o jña Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés, c'ü ra te c'o añima. Ngue cja c'e

pasaje nu ja mama c'ü mi tjë c'e bidyi. O dyopjü ja va mama Mizhocjimi. O mama a cjava: “Ngue o Mizhocjimizü e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob”, eñe Mizhocjimi cja c'o o dyopjü e Moisés. ³⁸ Mizhocjimi dya ngue o Mizhocjimi c'o añima, ngue o Mizhocjimi c'o bübütjo. Ngue c'ua ixí 'ñetsetjo, zö ya ndü e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob, pero bübütjoji y ra tetjoji, eñe e Jesús.

³⁹ Nuc'ua ja nzi c'o fariseo o xipjiji c'ua e Jesús:

—Xöpüte, me na jo gui mangue, embeji.

⁴⁰ Dya cjó cja rezga pje xe ro dyönü e Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

⁴¹ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'o xöpü o ley Mizhocjimi mamaji e Cristo ri mboxbêche cja e David. ⁴² Maco nguetsjë e David o dyopjü a cjava cja Salmo:

Mizhocjimi o zopjü c'ü ín Jmugö o xipji:

“Mimi cja ín jodyëgö.

⁴³ Rí da'c'ü rí mandague hasta 'ma cja rí chöpü yo nuc'ü na ü”, eñe Mizhocjimi cja c'o o dyopjü e David.

⁴⁴ E David o nädä e Cristo o mama: “Ngue ín Jmugö”, eñe. ¿Pje ne ra mama c'ü ri mboxbêche e Cristo cja e David 'ñe c'ü xo ri ngue o Jmu?, eñe e Jesús va xipji c'o nte.

Jesús acusa a los maestros de la ley

⁴⁵ Nuc'ua e Jesús o zopjü c'o o discípulo; ma dyärä c'o nte.

⁴⁶ O xipjiji:

—Rí pjötpüji ngüenda cja yo xöpü o ley Mizhocjimi. Anguezeji cjavüji na noji ga nzhodüji na maja o bituji. Me xo neji cjó ra mbësp'iji t'ecjañömü rgá zenguaji cja o chöjmü. 'Ma pöji cja nintsjimi, me juajnüji o lugar c'o na jo ja ra mímiji, ngue c'ua yo nte ra jñandaji anguezeji ra mamaji me na joji. Y 'ma go tsjaji o mbaxua, me xo juajnüji o lugar c'o me na jo. ⁴⁷ Anguezeji jünbüji c'o pë's'i yo ndixü yo ya ndü nu xïra. Pero me cjavüji na joji; me mezhe ga dyötüji Mizhocjimi. Na ngue c'ü ni tsjaji c'o na s'o, Mizhocjimi ra tsjavü xenda ra sufreji que na ngue 'ma dya ri xöpüteji.

21

La ofrenda de la viuda pobre

¹ Nuc'ua e Jesús o jñanda c'o rico mi junt'ü o merioji cja c'e cja nu ja mi mbeñeji Mizhocjimi. ² Xo jñanda o ëjë 'na ndixü c'ü mi pöbre c'ü ya vi ndü nu xïra, o 'ñe jñunt'ü yeje merio c'o dya nda mi muvi. ³ O mama c'ua e Jesús:

—Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. C'o yeje merio c'o o jñunt'ü ne ndixü nu pöbre, xenda ni muvi a jmi Mizhocjimi que na ngue c'o o jñunt'ü yo 'ñaja. ⁴ Yo rico o mbeñeji Mizhocjimi o unüji c'o vi mboncjü. Nu ne ndixü

o unü texe c'o mi jün c'o rví ma ndömü c'ü ro zi, eñe.

Jesús dice que el templo será destruido

⁵ Mi bübü ja nzi c'o o mama ja ma cja c'e templo. O mamaji c'ü me ma zö c'o ndojo c'o vi dyät'äji c'ü; me xo ma zö c'o mi dornao c'e templo c'o vi unü c'o nte. O mama c'ua e Jesús:

⁶—Nujyo in jandaji, ra zädä c'o pa 'ma dya cja ra jyäns'ä yeje ndojo c'o dya ra yät'ä.

Señales antes del fin

⁷ O mamaji c'ua:

—Xöpüte, ¿jinguã ra zädä yo? ¿Pje ma señal c'ü rá jandajme ngue c'ua rá pãrãjme 'ma ya ri ngue ra zädä yo?

⁸ O ndünrü c'ua e Jesús:

—Pjötpüji ngüenda c'ü dya rí creogueji c'o ra 'ñe dyon'c'üji. Ra ëjê na puncjü c'o ra jñüncügö in chjü, ra mamaji ngueje Cristo anguezeji. Y bübü c'o ra mama c'ü ya ra nguins'i e jens'e 'ñe ne xoñijömmü. Dya rí cheñeji anguezeji. ⁹ Y rí dyäräji ri cjaji o chü. Xo ra mbezheji ya ri cjaji o chü. Dya rí sügueji, na ngue ni jyodü ra zädä a cjanu. Pero dya be ra nguins'i ne xoñijömmü.

¹⁰ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Yo país ra chüji co yo 'ñaja país. C'o rey ra chüji co c'o 'ñaja rey. ¹¹ Ra mbi na zëzhi ne xoñijömmü. Y na puncjü o jñiñi ja c'o ra sufrejí o tjiimi 'ñe na puncjü o jñiñi c'o ra nzhodü o ngueme c'o me na s'ëzhi. Ra jñandaji a jens'e c'o

nunca jandaji nguec'ua me ra züji.

¹² 'Ante c'ü ra zädä yo, ra zü'c'üji yo nte ra tsja'c'üji c'ü rí sufregueji. Ra zints'iji cja yo nintsjimi ra jñün'c'üji ngüenda ra pantc'aji a pjörü. Y ra zints'iji cja yo rey 'ñe yo gobernador. Nujyo, ra tsja'c'üji yo, na ngue c'ü ri ejmezüji y ri nãngãji in chjügö. ¹³ 'Ma ra zints'iji a cjanu cja c'o pje pjëzhi, ra sö rí xipjiji ja ga czazgö. ¹⁴ Ixtí jñunt'ü in mü'büji c'ü dya ni jyodü rí tsjijñiji ja rgui chjünrüji, ante c'ü ra jñün'c'üji ngüenda. ¹⁵ Na ngue nutscö rá da'c'üji o jña c'ü rí mangueji, 'ñe o pjeñe. Nguec'ua c'o nuc'üji na ü, dya ra sö pje ra xi'ts'iji. Dya xo ra sö ra xi'ts'iji: “Dya cjuana c'ü in mangueji”, ra 'ñents'eji. ¹⁶ Bübü 'ma ri ngue nin tataji 'ñe nin nanaji ra zints'iji cja c'o pje pjëzhi. Bübü 'ma ri ngue nin cjuarmaji o ngue 'na in dyocjeji, o ngue 'na c'ü in jogueji. Bübüts'üji c'o ra mbö't'üji. ¹⁷ Texeji ra nuc'üji na ü, na ngue nu'tsc'eji ri ejmezüji y ri nãngãji. ¹⁸ Pero dya ra sö pje ra tsja'c'üji, 'ma dya ra ne Mizhocjimi, ni ri ngue 'naja in ñixteji ra ndö'tc'üji. ¹⁹ Zö ra tsja'c'üji yo, pero 'ma rí sido rí 'ñejmeji Mizhocjimi, rí bübütjogueji 'ma.

²⁰ "Ma rí jñandaji c'ü ya ri cãrã o tropa texe lado a Jerusalén, ngue 'ma rí pãrãgueji 'ma c'ü ya ra zädä ra yä't'äji. ²¹ 'Ma rí jñandaji

a cjanu, nu'tsc'ejí ri cārāji a Judea rí c'ueñe rí mōji cja t'eje. Nu'tsc'ejí ri cārāji mero a Jerusalén, rí pedye rí mōji. Nu'tsc'ejí ri cārāji cja in juancjeji ri pēpjíji, dya cja rí nzhogūji a Jerusalén; ixtí mōji. ²² C'o pa c'o, yo nte ra sufreji na ngue c'o na s'o c'o vi tsjaji. Ra zādā c'o t'opjū o jña Mizhocjimi. ²³ Juejme c'o ri ndunte 'ñe c'o ri jötü o lèlè c'o pa c'o. Me ra sufreji va a Judea texeji; Mizhocjimi ra castigao yo nte. ²⁴ Cārā c'o ra mbö't'ūji co tjēdyi. Cārā c'o ra dyēdyíji cja c'o nan'ño país. C'o dya menzumü a Jerusalén, ngueje c'o ra manda nu, hasta 'ma ra zādā c'ü ya mama Mizhocjimi c'ü dya cja ra mandaji.

Cómo vendrá el Hijo del Hombre

²⁵ 'Ra jñandaji c'o nunca jandaji, na ngue nan'ño rgá jñetse e jyarü 'ñe e zana 'ñe yo seje. Y cja ne xoñijōmü me ra yu'u na jens'e yo mar rgá pjö's'ü e ndeje. Nguéc'ua yo nte, me ra zūji, dya ra mbārāji pje ra tsjaji. ²⁶ Me ra jyoji na ngue c'ü me ri sūji c'o xe ra zādā. Na ngue yo bübü a jens'e ra pötü c'ü dya ri nza cja 'ma ot'ü. ²⁷ Nuc'ua ra jñandgājōji rva ēcjō cja ngōmü, ra jñandgōji c'ü me rrā zētsi 'ñe rrā zōzū. ²⁸ 'Ma ra mbürü ra zādā yo, me rí mājí rguí chepquegōji. Na ngue dya cja ra mezhe rá 'ñe empç'ōji libre c'o ri sufregueji.

²⁹ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Tsjijñíji ja ga cja c'e za'a c'ü ni chjū higo, 'ñe yo pje nde ma za'a. ³⁰ 'Ma in jandaji ya peje o xi, in pārāji ya ra ējē c'o pa 'ma ra paja ne xoñijōmü. ³¹ Je xo rga cjatjonu, 'ma rí jñandaji c'ü ya ra zādā yo rí xi'tsc'ōji, rí pārāgueji 'ma c'ü ya rá mandagō nutscö o 'ñevguegō Mizhocjimi.

³² 'Dyārāji na jo c'ü rá xi'tsc'ōji dya. C'o ri cārā c'o pa c'o, dya ra ndü texe c'o, hasta 'ma cja ra zādā texe yo rí xi'tsc'ōji. ³³ Ra nguarü e jens'e 'ñe ne xoñijōmü, pero nín jñagō nunca ra nguarü nu.

³⁴ 'Pjötüpüji na puncjü ngüenda c'ü dya rí mápāji yo bübü cja ne xoñijōmü, nza cja c'o si o t'apjü cja na tñji. Dya xo rí mamaji ja rguí chöt'ūji pje rí siji 'ñe pje rí jyeji. 'Ma rí tsjaji a cjanu, ra meze in mü'būji. Nguéc'ua 'ma ra zādā c'e pa 'ma rá ēcjō na yeje, dya ri tepqueji. ³⁵ 'Ma ra ējē c'e pa, ra sufre texe yo cārā cja ne xoñijōmü c'o dya ri tepque. ³⁶ Nu'tsc'ejí rí chepqueji. Rí sido rí dyötüji Mizhocjimi ra dya'c'ūji rí zēzhgueji, ngue c'ua dya rí sufreji c'o ra zādā. Y ngue c'ua 'ma rá ēcjō na yeje cja Mizhocjimi, 'ma rá jün'c'ūji ngüenda, dya pje rá tō'tc'ūji.

³⁷ 'Ma ndempa e Jesús mi xöpü cja c'e templo. 'Ma xōmü mi pedye mi pa oxü cja c'e t'ejc'ü ni chjü Olivos. ³⁸ 'Ma

xōrū, ts'i mi 'ñeje c'o nte cja c'e templo, ma ē ätpäji o jña.

22

Conspiración para prender a Jesús

¹ Ya mi ngue ro zädä c'e mbaxua c'ü mi chjū Pascua, 'ma mi siji o tjömëch' i c'o dya mi bäns'ä. ² C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi mi ne ixto mbö't'üji e Jesús. Pero mi sūji c'o nte. Nguec'ua me mi jodü ja rvá sö ro mbö't'üji.

³ C'ü dya jo mi dyojui e Judas Iscariote c'ü mi ngue 'naja c'o doce o discípulo e Jesús. O 'ñünbū o mü'bū e Judas. ⁴ Nuc'ua e Judas o dyätä c'ü dya jo, o ma cja c'o ndamböcjimi 'ñe c'o comandante cja c'e templo, o ma ñaji ja rvá tsja e Judas ngue c'ua anguezeji ro sö ro zürüji e Jesús. ⁵ Anguezeji me co mäji c'ua, o mamaji c'ü ro ngö't'üji e Judas. ⁶ Nuc'ua e Judas o mama c'ü ro tsja ja c'o nzi va xipjiji. Nuc'ua mi jodü ja rvá zidyí anguezeji nu ja c'o ma bübü e Jesús, ngue c'ua ro sö ro zürüji e Jesús 'ma dya ri cārã c'o nte.

La Cena del Señor

⁷ O zädä c'ua c'e pa 'ma mi jyodü ro mbö't'üji 'na ts'imë c'ü ro zaji c'ü rví pjongüji c'e mbaxua. Xo ro ziji o tjömëch'i c'o dya mi bäns'ä. Tsjë'ma mi cjaji a cjanu. ⁸ Nuc'ua e Jesús o ma't'ü e Pedro 'ñe e Juan o xipjivi:

—Mëvi ma dyät'ävi o jñönü ngue c'ua rá sūpcöji ne mbaxua.

⁹ O ndünrū c'ua anguezevi o dyönüvi:

—¿Ja ngue c'ua in ne rá sigöji, ngue c'ua rá ma ät'äbe?

¹⁰ O ndünrū c'ua e Jesús o xipjivi:

—Dyärävi c'ü rí xi'ts'ivi. 'Ma rí sät'ävi cja c'e jñiñi, rí chjëji 'na bëzo c'ü ri tunü 'na xäjnä o ndeje. Rí möji angueze, xo rí tsjogüvi cja c'e ngumü nu ja ra cjogü angueze. ¹¹ Rí xipjivi c'ua c'e bëzo c'ü menzumü nu: “C'ü rvá ëcjöbe, mama c'e xöpüte rá ē xi'ts'ibe, ¿ja bübü c'e cuarto nu ja ra mimi co c'o o discípulo ra ziji c'ü rguí züpüji ne mbaxua?” Je rga cjanu rguí xipjivi c'e menzumü. ¹² Nuc'ua angueze ra jí'ts'ivi 'na jyäxcumü c'ü na nojo c'ü ya bübü texe c'o ni jyodü. Ngueje nu rí dyät'ävi o jñönü nu, eñe e Jesús.

¹³ Anguezevi o mëvi c'ua, o ma chöt'üvi c'ua ja nzi va xipjivi. O dyät'ävi c'ua o jñönü c'o ro ziji rvá züpüji c'e mbaxua.

¹⁴ Nuc'ua 'ma mü o zädä c'e hora c'ü ro ziji c'e jñönü, o mimi c'ua e Jesús cja c'e mexa. Xo 'ñe c'o o discípulo. ¹⁵ O mama c'ua e Jesús:

—Me rí negö c'ü 'natjo c'ua rá siji c'ü rga sūpcöji ne mbaxua ante c'ü rá sufregö. ¹⁶ Rí xi'tsc'öji, dya cja rá sigö c'ü rga sūpcö ne mbaxua; ya ra mbötcüji ja c'o nzi ga mbö't'üji o ts'imë c'o ni züpüji ne mbaxua. Nuc'ua, ngueje

nu ja manda Mizhocjimi cja rá sigöji na yeje 'ma.

17 O ndü c'ua 'na vaso, cjanu o unü 'na pöjö Mizhocjimi. O mama c'ua:

—Chüji nu, rí siji in texeji.

18 Rí xi'tsc'öji, dya cja rá sigö o ndeje o uva hasta 'ma ra zädä c'ü rá mandagö nutscö o 'ñevgüegö Mizhocjimi, embeji c'o discípulo.

19 Cjanu o jñü c'ua 'na tjömëch'i o unü 'na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xënbi c'ua c'o o discípulo, o xipjiji:

—Nujnu ngue ín cuerpogö nu. Co nín cuerpogö, rá päjtc'ägöji c'ü rvi chüji. Nu na cjagueji dya, dya rí jyombeñe rí tsjagueji nu, ngue c'ua rí mbenzgöji, eñe.

20 Nuc'ua 'ma ya vi nguarü vi ziji c'e tjömëch'i, e Jesús xo ndü c'e vaso. O yepe o unü 'na pöjö ja c'o nzi va jñü c'e tjömëch'i. Cjanu o xipji c'o o discípulo:

—Nujnu ngue ín tsjigö nu. C'ü rga pjödü ín tsji rá tügö, ngue c'ü rguí pärägueji c'ü ra perdonaots'üji Mizhocjimi ja c'o nzi va mama.

21 'Tsjijñiji c'ü rá xi'tsc'öji. Nu c'ü ra nzhögügö cja o dyë yo nte ngue c'ua ra mbötcüji, ngueje 'naja yo rrä sigöji o xëdyi. 22 C'ü rvä êcjö cja Mizhocjimi, ngue c'ü ra mbötcüji ja c'o nzi va mama Mizhocjimi. Pero juejme ne bëzo nu ra nzhögügö. Ra tsjapü Mizhocjimi me ra sufre nu.

23 Nuc'ua anguezeji pötü va dyönüji cjó mi ngue anguezeji

c'ü ro tsja a cjanu ro nzhö e Jesús.

Se discute quién sería el más importante

24 C'e xömü, c'o discípulo o zöji o jña cjó mi ngue anguezeji c'ü ro tsja xo'ñi. 25 Nuc'ua o mama e Jesús o xipjiji:

—C'o o rey c'o nte c'o dya ma't'ü Mizhocjimi, me mandaji yo nte. Me xipjiji c'ü pje ra tsja yo nte, maco ne c'o rey c'ü ra xiji me na jonteji. 26 Nu'tsc'ëji, dya je rga cjatsc'ëji nu. Bübüts'üji c'o ra ch'unü ra mbëzhiji na nojo, pero ni jyödü ra pjösteji nza cja 'na t'i c'ü xe sëbi. Zö bübütsc'ëji c'o ra mandatsc'ëji, pero ni jyödü ra mböxc'üji nza cja 'ma ri ngue 'na mbëpji. 27 ¿Ja ngue c'ü mamaji c'ü xenda na nojo? ¿Cjo ngue c'ü mimi cja mexa ga zi o xëdyi, o ngue c'ü sirve o jñönü? Ngueje c'ü mimi cja mexa. Maco rí pjöstegö a ndetsc'ëji.

28 'Zö dya ätcägö yo nte, zö me nugüji na ü, pero nu'tsc'ëji sido in nzhodüji co nuzgö. 29 Nguec'ua rí da'c'ü rí mandaji, ja c'o nzi va dyacügö mi Tatagö. 30 'Ma rá mandagö, nu'tsc'ëji rí mimiji co nuzgö rá siji o xëdyi. Y rí tsjaji juesi rí jñünpüji ngüenda c'o ín menzumüji a Israel c'o tsja cja c'o doce estado.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

31 Xo mama c'ua e Jesús c'ín Jmugöji:

—Nu'tsc'e Simón, dyärä na jo c'ü rí xi'tsc'ö. E Satanás c'ü dya jo, o ch'unü sjëtsi ra zöc'üji in texeji. Ne angueze rí xõgueji co nuzgö rí pjöt'üji, nza cja ga mböt'ü o paxa 'ma pitsiji o ndëxü. ³² Nu'tsc'e Simón, rí pârägö ra mezhe 'na ndajme ra ndö'c'ü c'ü dya jo. Pero ró ö'tc'ü Mizhocjimi c'ü rí sido rí creozügö. 'Ma ra nzhogü in mü'bügue, rí pjös'ü yo nin cjuarma xo ra zëzhiji.

³³ O ndünrö c'ua e Simón Pedro o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rí bübü dispuesto rá mëgövi, zö ra pantcavi a pjörü. Xo rí bübü dispuesto rá tügö co nu'tsc'e.

³⁴ E Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e Pedro, rí xi'ts'i, ante c'ü ra huë o tare, ya na jñi rgui mamague c'ü dya in pãcãgö.

Se acerca la hora de prueba

³⁵ O sido o ña e Jesús o xipji c'o discípulo:

—'Ma i möcjeji i ma zopjüji yo nte, ró xi'tsc'öji c'ü dya i tsanaji o mape, ni xo i jñünüji o merio. Xo ró xi'tsc'öji c'ü dya i tsidyiji c'o ri chin'ch'iji. ¿Cjo pje c'o o bë'ts'iji 'ma?

O ndünrö c'ua anguezeji o mamaji:

—Iyö, dya pje bëtsijme.

³⁶ O ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—Nudya, c'o cãjãts'üji mape ra ngana c'o. Xo rí jñünüji o merio. Na ngue dya cja ra recibidots'üji nza cja 'ma ot'ü. C'o dya jün o tjëdyi, ra mböji c'ü tëji ra

ndömüji. ³⁷ Na ngue rí xi'ts'iji c'ü ni jyodü ra zädä o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava rá sufregö: “Yo nte ra mamaji c'ü me na s'o c'ü”, eñe. Já, ni jyodü ra zädä texe c'ü ya t'opjü ja rga sufregö.

³⁸ O mama c'ua c'o discípulo:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, bübü va yeje tjëdyi.

O ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—Na jotjo co nujyo.

Jesús ora en Getsemaní

³⁹ Cjanu o mbedye c'ua e Jesús o ma cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos, o ma'a ja c'o nzi ma cja o tjürü. Xo möji co c'o o discípulo. ⁴⁰ 'Ma mü o zät'äji cja c'e t'eje, o mama c'ua e Jesús o xipji:

—Dyötüji Mizhocjimi c'ü dya rí dyätäji c'ü dya jo 'ma ra zöc'üji, embeji c'o.

⁴¹ Nuc'ua cjanu o xögü co anguezeji, o ma c'ua na ts'ijë, nza cja 'ma ja c'o sobü 'na ndojo 'ma cjó c'o pana. O ndüñijömmü c'ua va dyötü Mizhocjimi. ⁴² O mama:

—Mi Tatats'ügö. 'Ma rí ñegue, rí ts'a's'ü c'ü dya ra zädä c'ü rá sufregö. Pero dya rí tsjague c'ua ja rgá negö; tsjague c'ua ja nzi gui ñegue, eñe.

⁴³ O ñetse c'ua 'na anxe c'ü vi ñeje a jens'e cja Mizhocjimi, o ñe tsjapü o zëzhi e Jesús. ⁴⁴ Me ma sufre e Jesús. Xe ma ötü Mizhocjimi co texe o mü'bü. O jenzhe, me ma puncjü ma mbibi a jömmü nza cja o cji.

⁴⁵ Nuc'ua 'ma mü o nguarü o dyötü Mizhocjimi, o böbü. Cjanu o ma c'ua nu ja mi bübü c'o o discípulo. O chöt'üji ma ĩji, na ngue c'o mi cjiññiji ro sufre e Jesús. ⁴⁶ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—¿Jenga in ĩceji? Rí ñangaji rí dyötüji Mizhocjimi, ngue c'ua dya rí dyätäji c'ü dya jo, 'ma ra zöc'üji.

Llevan preso a Jesús

⁴⁷ 'Ma xe ma ña e Jesús, o säjä c'ua na puncjü o nte. Mi ot'ü a xo'ñi c'ü mi chjü e Judas c'ü mi ngueje 'naja c'o doce discípulo. Cjanu o chëzhi c'ua cja e Jesús cjanu o zü'tp'ü o jmi. ⁴⁸ Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e Judas. Rvá ěcjö cja Mizhocjimi. Maco va ě sütcü in jmi ngue c'ua yo va dyocjeji ra mbäcöji nguetscö e Jesús, ngue c'ua ra zinzgöji.

⁴⁹ C'o mi dyoji e Jesús, 'ma mü o jñandaji c'ü ya ro zidyiji e Jesús, o xipjiji c'ua:

—¿Cjo na jo rá ya'büjme co tjëdyi yo?

⁵⁰ Cjanu o tsja c'ua 'na c'o discípulo o ya'bü 'na tjëdyi 'naja c'o o mbëpji c'ü mi mero ndamböcjimi, o jñüpcü o ngö cja o jodyë. ⁵¹ O ndünrö c'ua e Jesús o mama:

—Iyö. Jyëziji ra tsjacüji c'ua ja c'o nzi ga neji, embeji c'o discípulo.

Nuc'ua e Jesús o jopcü c'ua c'ü o ngö c'e mbëpji. ⁵² Nuc'ua e Jesús cjanu o zopjü c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o comandante cja c'e templo, 'ñe c'o 'ñaja c'o pje mi pjëzhi c'o vi 'ñe zidy e Jesús, o xipjiji:

—¿Jenga in cjagueji a cjanu? I pedyëji cja c'in jñiñiji va ě sücöji nza cja 'ma ri nguezgö 'na mbë, va jünji in chjëdyiji 'ñe in ngarroteji. ⁵³ Pama mi bünc'öji co nu'tsc'eji cja c'e templo, maco dya mi sücügöji 'ma. Pero nudya, ngue ne hora nu ya ch'a'c'üji rí tsjacöji yo. Ngue ne hora nu ya ch'unü e Satanás c'ü dya jo, ra tsja ja c'o nzi ga ne.

Pedro niega conocer a Jesús

⁵⁴ Nuc'ua anguezeji o pënc'h'iji e Jesús, cjanu o zidyiji cja o ngümü c'ü mi mero ndamböcjimi. 'Ma ya mi möji, e Pedro mi bëpjatjo na jë cja e Jesús. ⁵⁵ 'Ma mü o zät'äji, o 'ñörüji c'ua 'na sivi a nde cja c'e tji, o mimiji c'ua o pa't'üji. E Pedro xo mimi co anguezeji. ⁵⁶ 'Na ndixü c'ü mi mbëpite nu, o jñandaji e Pedro mi junrö cja o jya's'ü c'e sivi. O nguinchp'i c'ua o jmi, cjanu o mama:

—Nujnu, nde mi dyoji e Jesús.

⁵⁷ O ngädä c'ua e Pedro o mama:

—Dya rí pärägö nu.

⁵⁸ Dya mezhe c'ua, c'ü 'naja nte o jñanda mi junrö nu e Pedro, cjanu o xipji:

—Xo ngue'tsc'e 'naja c'o nde mi dyoji e Jesús.

O mama c'ua e Pedro:

—Nu'tsc'e bëzo, dya nguetscö.

⁵⁹ O mezhe c'ua 'na hora, cjanu o mama c'ua c'ü 'naja:

—Na cjuana rí pãrãgö, ne bëzo nu, nde mi dyoji e Jesús. Xo menzumü a Galilea nu.

⁶⁰ O mama c'ua e Pedro:

—Nu'tsc'e bëzo, dya rí pãrãgö c'ü in mangue.

Nuc'ua 'ma mi ña e Pedro, cjanu o huë c'ua 'na tare. ⁶¹ Nuc'ua e Jesús c'ü in Jmugöji o jñandaji e Pedro. Nuc'ua e Pedro o mbeñe c'o jña c'o vi xipji c'in Jmugöji: “Ante c'ü ra huë o tare, ya na jñi rgui mamague c'ü dya in pãcãgö”, vi 'ñeñe. ⁶² Nuc'ua e Pedro o mbedye a tji, me go huë co texe o mü'bü.

Se burlan de Jesús

⁶³ C'o bëzo c'o mi pjörü e Jesús, me mi cjäpüji burla e Jesús, y mi päräji. ⁶⁴ Cjanu o ngo'tp'üji o ndö co 'na ts'imbayo. Cjanu o ya'büji o jmi, o xipjiji:

—'Ma o 'ñempc'e Mizhocjimi, mamague cjo ngue c'ü o mbäräts'ü, embeji.

⁶⁵ Y pje c'o nde mi xipjiji ma zadüji.

Jesús delante de la Junta Suprema

⁶⁶ Nuc'ua 'ma ya mü o jyans'ü, o jmurü c'ua c'o tita c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi, 'ñe c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. O zidyiji c'ua e Jesús nu ja ro jñünpüji ngüenda. O jñünpüji c'ua ngüenda o xipjiji:

⁶⁷ —¿Cjo ngue'tsc'e e Cristo? Xitsijme.

O ndünrü c'ua angueze o xipjiji:

—Zö ro xi'ts'iji, pero dya in creozüji. ⁶⁸ Nu 'ma xo

ro önnc'ügöji, dya xo ri chjünrügueji. Dya xo ri xäcüzüji. ⁶⁹ Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, dya ra mezhe rá ma mimi cja o jodyë Mizhocjimi c'ü me na zëzhi.

⁷⁰ Texeji o mamaji c'ua:

—¿Cjo ngue'tsc'e o T'its'ü Mizhocjimi 'ma?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Jã, nguezgö c'ua ja vi mangueji.

⁷¹ Anguezeji o mamaji c'ua:

—¿Pje xe ni jyodü o testigo? Nuzgötsjëji ró äräji c'o o mama.

23

Jesús ante Pilato

¹ Cjanu o böbüji c'ua texeji, cjanu o zidyiji c'ua e Jesús cja e Pilato. ² O mbürü o xipjiji e Pilato c'ü vi tsja na s'o e Jesús, o mamaji:

—Nu ne bëzo nu, ró tö'tp'üjme mi onpü yo in menzumügöjme, mi xipjiji c'ü dya cja ra dyätäji c'ü in gobiernogue. Mama c'ü dya rá cjo't'üjme o contribución e César. Xo mama c'ü nguetsjë angueze e Cristo c'ü te'be yo nte ra manda.

³ O mama c'ua e Pilato o xipji e Jesús:

—¿Cjo in reygue cja yo menzumü a Israel?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Jã, nguetscö c'ua ja vi mangue.

⁴ Nuc'ua e Pilato, o xipji c'o ndamböcjimi 'ñe c'o nte:

—Dya pje rí tö'tp'ügö c'o na s'o ne bëzo nu.

⁵ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o nte, sido mi xipjiji e Pilato c'ü vi tsja na s'o e Jesús, o mamaji:

—Nujne bëzo nu, xöpü yo nte texe cja yo ín jñiñigöjme. O mbürü a ma a Galilea. Nuc'ua ma êjê ma xöpü texe cja yo jñiñi hasta 'ma cja mü o säjä a 'ñeva a Jerusalén, xo xöpü va. Nguец'ua yo nte ne ra tsjaji o chü, dya cja ra dyätäji in gobiernogue, mi eñeji ma ngöt'üji e Jesús.

Jesús ante Herodes

⁶ Nuc'ua e Pilato 'ma mü o dyärä c'o vi mamaji, cjanu o tsja c'ua t'önü:

—¿Cjo menzumü a Galilea ne bëzo?

⁷ Nuc'ua e Pilato, 'ma mü o mbärä c'ü je mi menzumü e Jesús a Galilea, o manda c'ua ro zidyiji e Jesús cja e rey Herodes c'ü mi bübü a Jerusalén c'o pa c'o. Na ngue ngueje e Herodes c'ü mi manda a Galilea. ⁸ Nuc'ua e Herodes, 'ma mü o jñanda e Jesús, me co mäjä na puncjü. Na ngue ya vi mezhe mi ne ro jñanda, na ngue mi ärä c'ü me mi nântji e Jesús. Mi te'be c'ü ro tsja e Jesús o señal c'o me na nojo, ngue c'ua ro jñanda. ⁹ Nguец'ua va tsjapü na puncjü t'önü e Jesús. Pero dya go ndünrü. ¹⁰ Xo mi cärä nu c'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. Me mi ñaji ma ngöt'üji e Jesús. ¹¹ E Herodes 'ñe c'o o tropa, me mi mbäxtjoji e Jesús mi cjapüji menu. Cjanu o jyecheji c'ua 'na bitu c'ü me mi muvi, c'ü mi nza cja c'o je'e o rey. Nuc'ua cjanu o manda

o zidyiji na yeje cja e Pilato. ¹² E Pilato 'ñe e Herodes ot'ü mi üvi. Pero c'e pa c'ü, o jovi.

Jesús es sentenciado a muerte

¹³ Nuc'ua e Pilato o zojnü texe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo 'ñe c'o nte. ¹⁴ O xipjiji:

—Nu'tsc'eji i sinquigöji ne bëzo nu, i xitsiji c'ü onpü yo nte ngue c'ua ga ne ra tsjaji revolución. Pero dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. Ró önügö na jo ne bëzo; i dyäräji in texeji. Dya pje ró tö'tp'ügö c'o in mangueji. ¹⁵ Ni xo ri ngue e Herodes, dya pje xo chö'tp'ü nu. Nguец'ua va manda i sigueji na yeje a 'ñeva. Dyäräji na jo. Dya pje tsja c'o na s'o ne bëzo, c'o rga pöt'üji. ¹⁶ Pero ante c'ü rá eme libre, rá manda ra jyüt'üji o chirrio, eñe e Pilato.

¹⁷ Tsjë'ma mi cjaji c'e mbaxua c'ü mi chjü Pascua, y tsjë'ma mi cja c'o nte mi ötüji e Pilato ro 'ñeme libre 'na bëzo c'ü ma o'o a pjörü. Nuc'ua e Pilato mi eme c'ua libre c'e nte. ¹⁸ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o nte, dya neji c'ü ro 'ñemeji libre e Jesús. Nguец'ua va mapjüji texeji o mamaji:

—Pöt'ü ne bëzo. Rí negöjme rí 'ñeme libre e Barrabás, eñe c'o.

¹⁹ E Barrabás vi pant'aji a pjörü na ngue vi pjütü 'na chü a Jerusalén, vi chüji c'e gobierno, y mi pöt'ü o nte. ²⁰ E Pilato ndo zopjütjo na yeje c'o nte, na ngue mi ne ro 'ñeme libre e Jesús. ²¹ Pero anguezeji

o mapjüji c'ua na jens'e o mamaji:

—Chät'äji cja ngronsi, chät'äji cja ngronsi.

²² Nuc'ua c'ü na jñi, o mama c'ua e Pilato o xipjiji:

—¿Pje ni mbë c'ü o tsja c'ü na s'o? Dya pje rí tö'tp'ügö c'o na s'o c'ü rga pö't'üji. Pero ante c'ü rá eme libre, rá manda ra jyüt'üji o chirrio, eñe.

²³ Pero c'o ndamböcjimi 'ñe c'o nte sido mi mapjüji na jens'e, sido mi mamaji c'ü mi jyodü ro ndät'äji e Jesús cja ngronsi. O ndöji na ngue sido mi mapjüji. ²⁴ Nguec'ua e Pilato o mama c'ü ro tsja ja c'o nzi ma dyörü anguezeji. ²⁵ O 'ñeme c'ua libre c'e bëzo ja c'o nzi ma dyörüji; maco vi tsja c'o na s'o. C'ü vi pant'aji a pjörü, ngue c'ü vi pjütü 'na chü 'ñe mi pö't'ü o nte. E Pilato xo manda c'ü ro ndät'äji e Jesús ja c'o nzi ma neji.

La crucifixión

²⁶ 'Ma ya mi sidyiji e Jesús ro ma ndät'äji cja ngronsi, o pëñch'iji 'na bëzo c'ü mi menzumü a Cirene c'ü vi 'ñeje cja juajma. Nuc'ü, mi chjü Simón c'ü. O tsjapüji e Simón ro nduns'ü c'e ngronsi ro bëpja cja e Jesús.

²⁷ Mi bëpja ma möji na puncjü o nte. Na puncjü c'o ndixü me mi ndumüji ma huëpiji e Jesús. ²⁸ E Jesús o jñanda c'o ndixü o xipjiji:

—Nuc'ueji ndixü in menzumüji a Jerusalén, dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Dya rí huëji por nutscö; huëtsjégueji 'ñe

rí huëpiji in ch'igüejji. ²⁹ Na ngue ra zädä c'o pa 'ma me rí sufregueji. Nguec'ua ra mamaji: “Xenda rvá jo 'ma dya ro muxt'i yo ndixü 'ñe 'ma dya ro ndunteji 'ñe 'ma dya ro jötüji o lëlë”, ra 'ñeñeji. Na ngue ra sufreji na puncjü. ³⁰ Nuc'ua ra mama c'o nte: “Quera ro yëbi yo t'eje 'ñe yo ts'it'eje ro ndivguiji. Xe na jo que na ngue c'ü rá sufregöji yo na s'ëzhi”, ra 'ñeñeji. ³¹ Nutscö, zö dya pje ró cjägö, pero rá sufregö na puncjü. Nadya yo menzumü va yo tuns'ü na puncjü o nzhubü, ¿pje ra tsjapüji yo?, eñe e Jesús.

³² 'Ma mü o zidyiji e Jesús, xo mi sidyiji yeje bëzo c'o xo ro ndät'äji cja ngronsi. Nuc'o, vi tsja na s'o c'o. ³³ Nuc'ua 'ma mü o zät'äji nu ja mi chjü T'ejeñinte, o ndät'äji cja ngronsi nu, e Jesús 'ñe c'o vi tsja na s'o. 'Naja c'ü o ndät'äji cja ngronsi cja a lado o jodyë e Jesús; 'naja c'ü o ndät'äji c'ü 'nanguarü. ³⁴ O mama c'ua e Jesús:

—Mi Tatats'ü in bübü a jens'e, rí ö'tc'ü rí perdonaogue yo. Na ngue dya pãräji c'ü cjacü yo, eñe.

Nuc'ua c'o tropa o eñeji cjó ngue c'ü ro tsjapü o cjaja c'o o bitu e Jesús. ³⁵ C'o nte mi böbü mi jandaji e Jesús. Anguezeji 'ñe c'o pje mi pjëzhi, me mi cjäpüji burla e Jesús mi mamaji:

—Maco mamaji o mbös'ü na puncjü o nte nu, maco dya sö ra 'ñemetsjë ra dagü

cja ne ngronsi. Maco mi mama ngueje nu o juajnü Mizhocjimi ra manda, maco dya dagü dya cja ne ngronsi, eñeji.

³⁶ C'o tropa xo mi cjaþüji burla e Jesús. Mi chëzhiji cja o jmi e Jesús, mi unüji ro zi o vino c'o dya nda ma jo. ³⁷ Mi xipjiji:

—Nu 'ma ngue'tsc'e o rey yo menzumü a Israel, ts'ügütsjë dya, dyagü cja ne ngronsi.

³⁸ A xes'e cja o ñi c'e ngronsi, mi cuat'ü 'na xiscömü c'ü mi t'opjü o letra c'e jña griego, 'ñe o latín 'ñe hebreo. Mi t'opjü a cjava: “Nujnu, o Rey yo menzumü a Israel nu.”

³⁹ Nuc'ua 'naja c'o vi tsja na s'o c'ü xo mi dät'ä nu, o zadü e Jesús o xipji:

—Nu 'ma ngue'tsc'e e Cristo, 'ñemetsjë dya, dyagü cja ne ngronsi. Xo rí 'ñevgüegöbe libre.

⁴⁰ O ndünrü c'ua c'ü 'naja c'ü mi dät'ä nu, o huënch'i o xipji:

—Nu'tsc'e, dya in sügue Mizhocjimi. ¿Jenga in sadügue ne bëzo? Nujnu, xo na sufre yo rrã sufregövi. ⁴¹ Nutscövi, rí mercedovi rá sufregövi yo, na ngue ró cjavi c'o me na s'o. Pero ne bëzo, dya pje tsja nu.

⁴² O sïdo o ña c'ua c'e bëzo o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e in Jmuts'ügö, rí ö'tc'ü c'ü rí mbenzegö 'ma rí nzhogue na ye rí ë mandague, eñe.

⁴³ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Dyärä na jo c'ü rá xi'tsc'ö. Ne pa dya, rí bübügue co nutscö a jens'e nu ja me na zö.

Muerte de Jesús

⁴⁴ Nuc'ua 'ma mü o zünü jñisiarü, o bëxömü c'ua texe cja ne xoñijömmü hasta 'ma mü o zünü jñi c'ü nzhä. ⁴⁵ O bëxömü e jyarü. Y o chödü a nde c'e manta c'ü mi cjot'ü a mbo cja c'e templo nu ja me ma sjü. ⁴⁶ Nuc'ua e Jesús o mapjü na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e mi Tatats'ügö, sinngui dya in aljma.

Nuc'ua 'ma mü o nguarü o mama c'o, cjanu o ndü c'ua.

⁴⁷ Nuc'ua c'ü mi manda c'o tropa, 'ma mü o jñanda c'o me na nojo, o ma't'ü Mizhocjimi o mama:

—Ne bëzo, na cjuana c'ü dya tsja c'o na s'o.

⁴⁸ Na puncjü o nte c'o vi ma jñanda pje ro tsjaþüji e Jesús. 'Ma mü o jñandaji ja va ndü, o nzhogüji mi ya'büji o tijmiji. Na ngue me mi süji 'na pje ro zädä. ⁴⁹ C'o mi dyoji e Jesús, ma böbütjoji na jë, xo jñandaji. Xo 'ñe c'o ndixü c'o mi pöji e Jesús ndeze 'ma mü o mbürü o xöpü c'o nte a Galilea.

Jesús es sepultado

⁵⁰ Mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü José. Mi menzumü a Arimatea c'ü mi tsja cja c'e estado de Israel. Ma jonte c'e bëzo, y mi cja ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. Mi ngue 'na c'o mi pjëzhi na nojo c'o mi jün ngüenda. ⁵¹ Pero dya go ne c'o vi tsja c'o 'ñaja, 'ma mü o mamaji mi jyodü ro mbö't'üji e Jesús. Mi te'be c'ü

ro ã manda nu c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi. ⁵² Nuc'ü, o ma c'ua cja e Pilato o ma dyötü c'ü o cuerpo e Jesús. ⁵³ Cjanu o ma ts'üpcü c'ü o cuerpo cja c'e ngronsi. Cjanu o mböch'ü 'na bitu. Cjanu o ma ngöt'ü cja 'na cueva c'ü vi dyöt'üji cja peña, c'ü dya cjó be mi cöt'üji. ⁵⁴ Nu c'e pa c'ü, ngue 'ma mi preparao c'o menzumü a Israel, na ngue c'ü na jyas'ü mi ngue c'e pa 'ma söyaji. Ya mi ngue ro nguibi e jyarü, ya mi ngue ro mbürü c'e xabaro.

⁵⁵ C'o ndixü c'o mi pöji e Jesús ndeze 'ma mü o mbürü o xöpü c'o nte a Galilea, xo möji e José. O ma nuji c'e cueva ja ngöt'üji o cuerpo e Jesús. ⁵⁶ Cjanu o nzhogüji a Jerusalén, o dyät'äji o perfume 'ñe o unguento, ngue c'ua ro ma ngosp'üji o cuerpo e Jesús. Nuc'ua c'ü na ye nu pa, 'ma mi söya yo menzumü a Israel, o söya c'ua c'o ndixü ja c'o nzi ma mama cja c'o o mandamiento Mizhocjimi.

24

La resurrección de Jesús

¹ Nuc'ua c'ü ot'ü pa nu ngo'o 'ma ya ma jya's'ü, o ma c'o ndixü cja c'e cueva, o ndunüji c'o perfume c'o vi dyät'äji. Xo möji c'o 'ñaja ndixü. ² 'Ma mü o zät'äji cja c'e cueva, o chöt'üji ya vi chjen'chp'ejji c'e tralaja c'ü mi c'ot'ü c'e cueva. ³ Pero 'ma mü o cjogüji a mbo, dya chöt'üji c'ü o cuerpo e Jesús c'ín Jmugöji. ⁴ Go züji c'ua, dya mi pârã pje ro tsjaji.

'Nango jñetse c'ua yeje anxe c'o mi 'ñetse nza cja o bēzo, mi bōbüvi o jmiji, me mi juēns'i o bituvi. ⁵ Me go pizhi c'ua c'o ndixü o ñücüji a jōmü. O mama c'ua c'o anxe o xipjiji:

—¿Jenga in jodüji a nde cja yo añima nu c'ü bübütjo? ⁶ Dya bübü va c'ü; ya tetjo. Mbeñeji na jo c'o o xi'tsc'ejji e Jesús 'ma mi bübü a Galilea. ⁷ O xi'tsc'ejji c'ü vi 'ñeje cja Mizhocjimi pero mi jyodü ro nzhöji angueze cja c'o nte c'o cja na s'o, ro ndät'äji cja ngronsi. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, ro tetjo ro bübütjo na yeje, eñe c'o anxe va xipjivi c'o ndixü.

⁸ O mbeñe c'ua c'o ndixü c'o vi mama e Jesús. ⁹ Cjanu o mbedyeji nu, o möji c'ua nu ja mi cãrã c'o once apóstole 'ñe c'o 'ñaja, o ma xipjiji c'o vi mama c'o anxe. ¹⁰ C'o o ma xipji c'o apóstole, mi ngueje e María Magdalena 'ñeje e Juana 'ñe e María c'ü nu nana e Jacobo. Xo mi ngue c'o 'ñaja ndixü c'o mi dyoji. ¹¹ C'o apóstole o nguiññiji c'ü mi jyo c'o ndixü. Nguec'ua dya go creoji c'o o xipjiji.

¹² Pero e Pedro ixco cjuan'di go ma cja c'e cueva. 'Ma mü o zät'ä nu, o dãnã o jñanda a mbo. C'ü o jñanda, nguextjo c'e manta c'ü vi mböch'üji o cuerpo e Jesús. Cjanu o ma c'ua, me mi cjiññi pje mi ne ro mama c'o vi jñanda.

En el camino a Emaús

¹³ C'e pa c'ü, yeje anguezeji mi mëvi cja 'na ts'ijñiñi c'ü ni chjü Emaús. C'e jñiñi

mi jyadüvi once kilómetro a Jerusalén. ¹⁴ 'Ma mi pëvi, mi pötma mamavi ja va ndät'äji e Jesús cja ngronsi 'ñe ja va ngöt'üji cja cueva. Xo mi mamavi ja ga cja c'o vi mama c'o ndixü c'ü vi te e Jesús. ¹⁵ 'Ma mi ñavi 'ñe mi pötma dyönüvi, nuc'ua e Jesús o chëzhi ts'ë c'ua, cjanu o möji c'ua. ¹⁶ Anguezevi o jñandavi e Jesús, pero dya mbârävi c'ü mi ngue e Jesús. ¹⁷ O mama c'ua e Jesús o xipjivi:

—¿Pje ni mbë c'o pötqui mamavi gui mëvi, nguec'ua me in ndumüvi?, eñe e Jesús.

¹⁸ 'Naja c'o bëzo mi chjü e Cleofas. O ndünrü c'ua o xipji e Jesús:

—¿Cjo dya in bübügue va a Jerusalén? Maco texe yo nte pârâji c'o o zädä va yo pa yo.

¹⁹ O ndünrü c'ua e Jesús o dyönüvi:

—¿Pje ni mbë c'o o zädä?

O ndünrüvi c'ua o xipjivi:

—Ngueje c'o o tsjapüji e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret. Mizhocjimi o 'ñeme ro zopjü yo nte. Mi cja ja c'o nzi ma ne Mizhocjimi; mi ña na jo o jña Mizhocjimi y mi cja c'o me na nojo. Nguec'ua yo nte me mi nântji c'ü, me mi mamaji c'ü me ma jo c'ü. ²⁰ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja in menzumüji c'o pjëzhi na nojo, o zidyiji e Jesús nu ja jñünpüji ngüenda. Y o mbö't'üji cja ngronsi.

²¹ Nutscöjme mi dyocjömje e Jesús, mi pëzhgöjme mi ngue angueze c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ro salvazüji

nutscöji rí menzumüji a Israel, ro 'ñevgueji libre cja c'o nugüji na ü. Pero ya pa jñi pa ndeze 'ma mü o ndü. ²²⁻²³ Mi xörü, ts'i vi mbedye ja nzi ndixü c'o in dyocjömje o möji cja c'e cueva nu ja ngöt'üji e Jesús. Dya chöt'üji c'ü o cuerpo pero 'ma mü o nzhogüji, o xitsijme c'ü o jñetse yeje anxe c'o o xipjiji c'ü ya te e Jesús ya bübütjo na yeje. Nguec'ua ró sügöjme ró mamajme: “Xa'ma ya te e Jesús. Pero, ¿pârâ cjo na cjuana?”, ró mamajme a cjanu. ²⁴ Nguec'ua bübü ja nzi c'o in dyocjömje c'o o ma cja c'e cueva o ma nuji. O chöt'üji ja c'o nzi va mama c'o ndixü, dya cja mi o'o e Jesús a mbo cja c'e cueva. Pero dya jñandaji c'ü. Nguec'ua, ¿pârâ cjo ya tetjo?

²⁵ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjivi:

—Nu'tsc'evi, dya in pârävi na jo c'o o dyopjü c'o profeta. Dya i jyëzi ro zì'ch'i in mü'büvi c'o jña. Nguec'ua dya in creovi texe c'o o dyopjüji. ²⁶ Mi jyodü e Cristo me ro sufre rvá ndü, cja rrü ma c'ua a jens'e nu ja ra manda, eñe e Jesús.

²⁷ Nuc'ua e Jesús o xipjivi pje mi ne ro mama c'o o jña Mizhocjimi c'o vi dyopjü e Moisés 'ñe c'o vi dyopjü texe c'o profeta. Nde vi dyopjüji ja rvá cja e Cristo.

²⁸ Ya mi ngue ro zät'äji cja c'e ts'ijñiñi nu ja mi möji. E Jesús mi cjäpü c'ü ro cjogütjo xe ro ma c'ü 'na

jñiñi. ²⁹ Nuc'ua anguezevi o züjmüvi c'ua o xipjivi:

—Oxque co nutscöbe na ngue ya nzhä, dya ra mezhe ra xömu, eñevi.

Nguec'ua o cjugüji a mbo cja c'e ngumü ro oxüji.

³⁰ Nuc'ua 'ma ya ma jüji cja mexa, e Jesús o jñü c'ua 'na tjömech'i, cjanu o unü 'na pöjö Mizhocjimi, cjanu o xënbivi c'ua.

³¹ Nuc'ua ixco xogü o ndövi, cja mbärävi c'ua c'ü mi ngue e Jesús c'ü mi ñaji. Nuc'ua 'nangua ojto c'ua e Jesús; dya cja jñandavi.

³² Nuc'ua o pötü va mamavi:

—'Ma ró ñaji e Jesús cja 'ñiji, 'ma o xitsivi pje ne ra mama c'o o jña Mizhocjimi, me go zi'ch'i ín mü'büvi y me ró mäcjövi, eñevi.

³³ Ixco nzhogüvi o mëvi c'ua a Jerusalén. 'Ma mü o zät'ävi, o chöt'üvi ya vi jmurü c'o once apóstole 'ñe c'o mi dyoji.

³⁴ O mama c'ua anguezeji o xipjiji c'o yeje c'o cja vi säjä:

—Ya tetjo c'ü ín Jmugöji. E Pedro o jñanda c'ü bübütjo c'ü, embeji c'o yeje.

³⁵ Anguezevi o mamavi c'ua c'ü vi chjëji e Jesús cja 'ñiji pero dya mi pärävi cjo mi ngue c'ü. Cja mbärävi 'ma mü o xënbivi c'e tjömech'i cjanu o unüvi.

Jesús aparece a los discípulos

³⁶ 'Ma mi mamaji c'o, jo ni 'ñetse c'ua e Jesús a nde anguezeji o zenguaji.

³⁷ Nuc'ua anguezeji me go züji. Mi pëzhiji mi ngue 'na espíritu c'ü mi 'ñetse nza cja

'na nte. ³⁸ Nuc'ua e Jesús o mama c'ua:

—Dya rí süji; dya rí tsjijñiji.

³⁹ Jñandgaji c'ü nguetscö e Jesús. Chjönngüji ngue c'ua rí pärägueji c'ü dya nguezgö 'na espíritu. Na ngue bübü ín ts'ingue 'ñe ín nzhodyë.

⁴⁰ 'Ma mü o mama a cjanu, cjanu o jíchiji o dyë 'ñe o ngua.

⁴¹ Anguezeji me co mäji c'ua na puncjü. Pero o nguiññiji: “Pärä, ¿cjo na cjuana yo rí jandagöji 'ñe yo rí äräji”, eñeji. Nguec'ua dya nda mi creoji cjo vi te e Jesús. O mama c'ua e Jesús:

—¿Cjo bübü pje rá sigö?

⁴² Nuc'ua o unüji 'na përaso o jmö c'ü vi jñaxaji, cja na 'ñe 'na përaso o panal c'ü mi po'o o miel. ⁴³ O jñü c'ua e Jesús c'e jmö 'ñe c'e panal, cjanu o zi c'ua; anguezeji o jñandaji. ⁴⁴ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Ma ot'ü mi bübügö co nu'tsc'ejji, ró xi'tsc'öji c'ü mi jyodü ro zädä c'o t'opjü cja c'o ley c'o o dyopjü e Moisés, 'ñe c'o o dyopjü c'o profeta, 'ñe c'o t'opjü cja yo salmo. C'o ró xi'tsc'öji, ngueje yo ya zädä.

⁴⁵ Nuc'ua e Jesús o zopjüji, guec'ua va mbäräji pje mi ne ro mama c'o mi t'opjü cja o jña Mizhocjimi. ⁴⁶ Cjanu o xipjiji:

—C'ua ja nzi ga t'opjü o jña Mizhocjimi, mi jyodü ro tügö nuzgö e Cristo, cja rrü tetcjö c'ü na jñi nu pa. ⁴⁷ Xo ni jyodü ra zopjüji yo nte ra xipjiji ra 'ñench'ezüji o mü'büji ra jyëziji c'o na s'o. A cjanu ra perdonaoji c'o na s'o c'o vi tsjaji. Ot'ü ra zopjüji yo cärä a

Jerusalén, cja rrũ ma zopjũji yo cãrã texe cja ne xoñijõmũ.
 48 Ngue'tsc'eji i jñandgueji yo o zädä, ngue'tsc'eji rí zopjũji yo nte. 49 Rá tãjä o Espíritu Mizhocjimi ra ëjẽ ra ë búbü cja in mü'büji ja c'o nzi va mama Mizhocjimi. Rí che'beji va a Jerusalén hasta 'ma cja ra ëjẽ a jens'e, ra 'ñe dya'c'üji o poder ja rgui zopjũji yo nte.

Jesús sube a los cielos

50 'Na nu pa, e Jesús o möji c'o apóstole o zät'äji c'ü 'nanguarü a Betania. Nuc'ua e Jesús o c'uã's'ã c'ua o dyë o dyötpü Mizhocjimi c'o o apóstole. 51 'Ma mi ötpüji Mizhocjimi, ixco ma c'ua e Jesús go zidyi Mizhocjimi a jens'e. 52 Anguezeji o ndũñijõmüji o ma't'üji c'ua e Jesús. Cjanu o nzhogüji a Jerusalén, me mi mäji. 53 Sido mi pöji cja c'e templo mi unüji 'na pöjõ Mizhocjimi. Je va cjanu, amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN JUAN

La Palabra de Dios hecha hombre

¹ Mi jinguã 'ma dya be mi ät'ä Mizhocjimi e jens'e 'ñe ne xoñijõmü, ya exmi bübü e Jña'a. E Jña'a ngueje o T'i Mizhocjimi. E Jña'a mi bübüvi Mizhocjimi. Ngueje Mizhocjimi nu e Jña'a. ² Nunu, ya exmi bübüvi Mizhocjimi. ³ Texe yo bübü ngueje e Jña'a o dyät'ä. ⁴ Ngue angueze c'ü dacüji c'ü rí bübüji. Ngueje angueze c'e jya's'ü ngue c'ua ra sö rá pãrãji Mizhocjimi. ⁵ C'e Jña je jya's'ü cja e bëxõmü. E bëxõmü, dya sö'ö ra ts'a's'ü e jya's'ü.

⁶ Mi bübü 'naja bëzo c'ü mi chjü Juan. Mizhocjimi o juajnü c'e bëzo. ⁷ O xipji c'o nte ja ma cja c'e jya's'ü, ngue c'ua ro 'ñench'e o mü'büji c'ü. ⁸ E Juan dya mi ngueje c'e jya's'ü. C'ü vi juajnü Mizhocjimi c'ü, ngue c'ü ro xipji c'o nte ja ma cja c'e jya's'ü. ⁹ E Jña'a c'ü ngue c'e jya's'ü c'ü na cjuana, ya mi ngue ro mbürü ro pëpji va. Nuc'ü, ngue c'e jya's'ü, ngue c'ua yo nte sö ra mbãrã Mizhocjimi.

¹⁰ Mi bübü cja ne xoñijõmü. Ngueje angueze o dyät'ä ne xoñijõmü. Pero c'o mi cãrã cja ne xoñijõmü, dya o tsjapüji ngüenda que ngueje c'e jya's'ü c'ü na cjuana. ¹¹ Nuc'ua

o mimi cja ne xoñijõmü; o jmus'ü cja c'o menzumü a Israel. Pero anguezeji dya go säjäji, zõ mi ngue o menzumüji c'ü. ¹² Pero texe c'o o säjä, 'ñe o 'ñench'e o mü'büji; nuc'o, o unüji c'ü nguejeji o t'i Mizhocjimi. ¹³ C'ü ni tsjacõji o t'izgõji Mizhocjimi, dya ngue c'ü vi muxcüji c'o ín tataji; ngue c'ü je ga ne a cjanu Mizhocjimi.

¹⁴ C'e Jña'a c'ü ngue e Jesucristo, o ã jmus'ü cja ne xoñijõmü nza czazgõji rí nteji. O mimi a nde nu ja rí cãrãjme. Ró nugõjme c'ü me na zõ angueze. Me na zõ na ngueje nguetjo c'ü 'natjo o T'i Mizhocjimi. Nuc'ü, ró unnc'õjme ngüenda c'ü me s'iyazügõji, y na cjuana c'o o mama. ¹⁵ E Juan o mama c'o ma cjuana ja ga cja e Jesucristo. O mama na zëzhi:

—Nunu ngueje nu mi xi'ts'igõji nu 'ma ró xi'ts'iji: “Nu c'ü va bëpjazügõ ra ot'ü, na ngueje ya exmi bübü 'ma dya be rmí bübügõ.”

¹⁶ E Jesucristo me s'iyazüji; dacüji texe c'o ni jyodü ín mü'büji. ¹⁷ Mi jinguã e Moisés o unü c'ü o ley Mizhocjimi c'o ín mboxatitagõji. Nudya, ya ëjë e Jesucristo. Nguéc'ua rgá pãrãgõji me s'iyazüji Mizhocjimi, y na cjuana c'o ya mama. ¹⁸ Dya cjó janda Mizhocjimi. Pero c'ü 'natjo o T'i Mizhocjimi o jítscõji ja ga cja Mizhocjimi. Angueze pãtpã o mü'bü Mizhocjimi.

Juan el Bautista habla en favor de Jesucristo

19 'Na nu pa'a, c'o mi menzumü a Jerusalén o ndäjäji c'o ro ma tsjapü t'önü e Juan. O ndäjäji o mböcjimi 'ñe o Levita o zät'äji cja e Juan, o dyönüji:

—¿Cjó ngue'tsc'e?

20 E Juan exo xipjiji c'ü na cjuana. O mama:

—Nuzgö, dya nguetscö e Cristo.

21 O dyönüji c'ua:

—¿Cjó ngue'tsc'e 'ma? ¿Cjo ngue'tsc'e Elías?

O mama:

—Nuzgö, dya nguetscö.

Xo o dyönüji:

—¿Cjo ngue'tsc'e c'e profeta c'ü rí te'bejme ra ëjë?, eñeji.

O ndünrü e Juan, o mama:

—Jiyö. Dya nguetscö.

22 O xipjiji c'ua:

—Xitscöjme cjó ngue'tsc'e, ngue c'ua rá xipjijme nu c'o o ndäcjäjme. ¿Pje in mamague dya, cjó ngue'tsc'e?

23 O mama c'ua e Juan:

—In pârâgueji ja va mama c'e profeta Isaías. O mama c'ü ro bübü cja ndajyadü 'na nte c'ü ri mapjü ri xipji yo nte: “Jyëziji c'o 'ñiji c'o na s'o, na ngueje ya ra ëjë c'ín Jmugöji”, ro 'ñeñe. Nguetscö c'e nte c'ü o mama c'e profeta, eñe e Juan.

24 Ngue c'o fariseo c'o vi ndäjä o mböcjimi 'ñe o Levita cja e Juan. 25 O dyönüji:

—¿Jenga in jichigue co ndeje yo nte 'ma dya ngue'tsc'e e Cristo, 'ma dya xo ngue'tsc'e e Elías, ne ri ngue'tsc'e c'e profeta?, mi eñeji.

26 O ndünrü c'ua e Juan, o mama:

—Nutscö rí jichi yo nte cja ndeje. Bübü a nde nu va in cârâgueji 'naja nu c'ü dya in pârâgueji; 27 ngueje nu va bëpjazügö. Nutscö dya pje pjëtscö. Nuc'ü, me pjëzhi na nojo.

28 Nuyo, je o zädä a Betábara, 'naja jñiñi cja c'ü 'nanguarü c'e ndare c'ü ni chjü Jordán, nu ja je mi jichi yo nte, e Juan.

Jesús, el Cordero de Dios

29 C'ü na yejnu pa'a o jñanda e Juan, ma ëjë e Jesús nu ja mi bübü angueze. O mama c'ua e Juan:

—Jñandaji dya. Va ëjë nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra ndunbü o nzhübü yo cârã cja ne xoñijömmü. Ngueje o Ts'imë Mizhocjimi. 30 Ngueje nu ró xi'ts'iji nu, va bëpjazügö 'naja bëzo c'ü ra zopjü yo nte. Ya exmi bübü, 'ma dya be rmí bübügö. Ngueje nu xenda pjëzhi que na nguetscö. 31 Nuzgö dya mi pârâgö c'ü pje pjëzhi nu. Rvá ëjëgö rvá jichite cja ndeje ngue c'ua yo menzumü a Israel ra mbârãji angueze.

32 O sido o ñatjo e Juan, o mama:

—Ró janda o Espiritu Mizhocjimi c'ü ma sjöbü a jens'e nza cja 'na mbaro. Je o ë söya a xes'e angueze. 33 Nuzgö, dya mi pârâgö c'ü pje pjëzhi nu. Pero Mizhocjimi, nu c'ü o juancö ró ë jichi cja ndeje yo nte, ya vi xitsi: “Nu c'ü rí jñanda ra zät'ä in Espiritugö c'ü ra söya a xes'e angueze

ngueje c'ü ra ndäjä o Espiritu Mizhocjimi ra bübü cja o mü'büji." ³⁴ Ró jandagö o ëjë o Espiritu Mizhocjimi co nu e Jesús, nguec'ua rí xi'ts'iji na cjuana, exi ngueje nu o T'i Mizhocjimi nu.

Los primeros discípulos de Jesús

³⁵ C'ü na yejnu pa'a mi bübü'tjo nu, e Juan co yeje c'o o discípulo. ³⁶ O jñanda e Juan mi cjogü e Jesús. O mama c'ua:

—Pa nu, o Ts'imë Mizhocjimi.

³⁷ O dyärä c'ua yeje c'o o discípulo e Juan. Ya ndünt'üvi c'ua a xütjü e Jesús. ³⁸ O ñezhe c'ua e Jesús. O jñanda mi tjünt'üvi a xütjü. O xipjivi:

—¿Pje in jodüvi?

Anguezevi o mamavi:

—Xöpüte, ¿ja je ngue c'ua in bübü?, o ñembevi.

³⁹ O mama c'ua e Jesús:

—Xä'dävi ngue c'ua rí jñandavi ja je rí bübü.

Ya o möji c'ua. Ya o jñandavi nu ja je mi bübü. C'e pa'a c'ü, o nguejmetjoji nu e Jesús, na ngueje ya mi zünü dyech'a c'ü xörü.

⁴⁰ E Andrés, c'ü nu cjuarma e Simón Pedro mi ngueje 'naja c'o yeje c'o vi dyärä nu c'o o mama e Juan, cja nu o ndünt'üvi a xütjü e Jesús. ⁴¹ E Andrés o chöt'ü e Simón c'ü nu cjuarma. O xipji:

—Ya ró chjögöjme nu c'ü o ndäjä Mizhocjimi, eñe. Nuc'ü, ngue c'ü xiji Mesías.

⁴² Nuc'ua e Andrés o zidiy e Simón o mëvi c'ua ja mi bübü

e Jesús. E Jesús o jñanda c'ua. O xipji:

—Ngue'tsc'e e Simón, nu t'its'ü e Jonás. Rguí chjütsc'e e Cefas, eñe.

Ne jña Cefas ne ra mama Pedro.

Jesús llama a Felipe y a Natanael

⁴³ C'ü na yejnu pa'a o ne c'ua e Jesús o ma a Galilea. O chjëvi e Felipe. O xipji:

—Chjünt'ü in xütjü.

O mëvi c'ua. ⁴⁴ E Felipe mi menzumü a Betsaida, nu ja mi menzumü e Andrés 'ñe e Pedro. ⁴⁵ E Felipe o ma xipji e Natanael:

—E Moisés o dyopjü cja o ley Mizhocjimi c'ü ra ëjë Mesías. Je xo va dyopjü c'o profeta. Ya ró chjëjme dya c'ü. Ngueje e Jesús c'ü menzumü a Nazaret, c'ü o t'i e José.

⁴⁶ E Natanael o xipji e Felipe:

—¿Cjo sö ra bübü a Nazaret c'ü na jo?

O ndünrü c'ua e Felipe:

—Xä'dä rí ñu'u.

⁴⁷ E Jesús o jñanda ma ëjë e Natanael. O mama c'ua:

—Va ë c'ua 'naja yo menzumü a Israel nu na cjuana. Nunu, dya onpüte nu.

⁴⁸ E Natanael o xipji e Jesús:

—¿Ja cja dya, c'ü ya in pãcãgö?

O ndünrü c'ua e Jesús. O xipji:

—'Ma dya be mi zon'c'ü e Felipe, nu 'ma mi bübügue cja ngua c'e higo, ró jantc'a 'ma, y rí pã'tc'ã in mü'bü.

⁴⁹ O ndünrü e Natanael, o xipji:

—Xöpüte, exi ngue'tsc'e o T'its'ü Mizhocjimi. Nu'tsc'e, ngue'tsc'e i ñe ngue c'ua rí mandazüji rí menzumüji a Israel.

⁵⁰ O ndünrú e Jesús, o xipji:

—In ejmezü dya, na ngueje mi pā'tc'ā in mü'bü 'ma mi bünc'e cja ngua c'e higo. Pero xenda na nojo c'o rí jñanda.

⁵¹ 'Na cjuana rí xi'ts'iji, rí jñandaji ra xogü a jens'e; ñe rí jñandaji c'o anxe Mizhocjimi ra möji a jens'e, ra nzhogüji nu ja rá bünc'ö, nutscö rvá ěcjö cja Mizhocjimi.

2

Un casamiento en Caná de Galilea

¹ C'ü na jñi nu pa'a o tsjaji 'naja chjüntü a Caná c'ü tsja a Galilea. Je o ma nu c'ü nu mamá e Jesús. ² Xo o zojnüji cja c'e chjüntü e Jesús co c'o o discípulo. ³ O tjeztjo c'ua c'e vino. C'ü nu mamá e Jesús o xipji:

—Ya ndezeji o vinoji.

⁴ E Jesús o xipji c'ua:

—¿Jenga in xitsigö a cjanu? Dya be sädä c'e hora 'ma ra 'mārā cjó nguetscö.

⁵ C'ü nu mamá e Jesús o xipji c'o mi pjöxte:

—Rí tsjaji texe c'ü ra xi'ts'iji e Jesús.

⁶ Mi jārā nu, ñanto tras'äbä c'o mi ngueje ndojo c'o mi xich'iji ndeje. Nu c'e ndeje c'o mi po'o nu, mi ngue para ro xindyë c'o mi menzumü a Israel, c'ua nzi va manda o ley anguesji. C'o tras'äbä mi süjü ochenta o 'na ciento litro nzi

'naja. ⁷ E Jesús o xipji c'o mi pjöxte:

—Nu'ts'c'ej, nichiji ndeje yo tras'äbä.

Cjanu o nichiji c'ua. Nde o jaxcüji na jo c'o tras'äbä. ⁸ E Jesús o xipji c'ua:

—Dyö'büji dya, chunbüji c'ü manda cja ne chjüntü.

Cjanu o ndunüji c'ua. ⁹ C'ü mi manda, o zö'ö ts'iquë c'ü e ndeje c'ü vi mbëzhi vino. Dya mi pārā ja je vi tūji. Pero c'o mböxte mi pārāji na ngueje vi dyö'büji c'e ndeje. O tsja c'ua c'ü mi manda, o ma't'ü c'ua c'ü e t'i'i c'ü cja vi chjüntü.

¹⁰ Cjanu o xipji c'ua:

—'Ma cjaji chjüntü, ot'ü xisp'iji vino c'ü na jo'o. Nuc'ua 'ma ya ra nijmiji, cja rrö xisp'iji c'ü dya nda jo. Nu'tsc'e mi pë's'itjo c'ü xenda na jo vino. Cja na unügue dya.

¹¹ Nujyo, o tsja'a e Jesús a Caná c'ü tsja a Galilea. Nguejyo o mbürü o jizhi c'ü dya nunca mi janda c'o nte. A cjanu o mbārāji c'ü me na nojo angueze. C'o o discípulo o ñejmeji c'ua angueze.

¹² Nu 'ma o nguarü yo, o zöbüji a ma a Capernaum e Jesús ñe c'ü nu mamá ñe c'o o cjuarma ñe c'o o discípulo. Nunu, o mimiji ja nzitjo pa'a. Dya o mezheji.

Jesús purifica el templo

¹³ Ya mi ngue ro zädä c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua c'ü cja yo menzumü a Israel. Nuc'ua o ma a ma a Jerusalén e Jesús. ¹⁴ O chöt'ü c'o mi pö o nzhünü ñe o ndëenchjürü ñe o mbaro cja

c'e templo. C'o mi pötü o merio xo nde mi junrü nu c'o. ¹⁵ E Jesús o dyät'ä c'ua 'naja o chirrio. Cjanu o ndas'üji va pjongüji cja c'e templo texeji co c'o o nzhünüji 'ñe c'o o ndënchjürüji. Cjanu o pjö'tp'ü o merio c'o mi pötü o merio. O tunbüji c'o o mexaji. ¹⁶ O xipji c'ua c'o mi pö'ö c'o mbaro:

—Nuyo, pjongüji va yo. Nu'tsc'eji, dya rí tsjapcüji chöjmü nu o ngumü mi Tatagö.

¹⁷ Nuc'ua c'o o discípulo o mbeñeji c'ua c'o ya t'opjü, c'ü mama a cjava: “Na ngueje c'ü me rgá pjörügö in nzungue, me ra nugöji na ü”, eñe va zopjü Mizhocjimi.

¹⁸ Nuc'ua c'o menzumü a Israel, o tsjapüji t'önü e Jesús, o xipjiji:

—¿Pje rí jítsijme ngue c'ua rá pãrãjme pje pjë'ts'igue nguec'ua in cjague nu yo in cjague?

¹⁹ O ndünrü c'ua e Jesús, o xipjiji:

—Yã't'ãji nu e templo nu. Na jñi nu pa'a rá bö'bütjo.

²⁰ O mama c'ua c'o menzumü a Israel:

—O mezhe cuarenta y seis cjë'ë va dyät'ãji nu. Nu'tsc'e in mama jñipatjo rí bö'bü.

²¹ Pero e Jesús je mi mama e templo c'ü je mi nguetsjë angueze. ²² 'Ma o te'e cja yo añima e Jesús, nuc'ua c'o o discípulo o mbeñeji c'ü vi mama yo. Nuc'ua ya o 'ñejmeji c'ua yo vi t'opjü 'ñe c'e jña'a c'ü vi mama e Jesús.

Jesús conoce a todos

²³ 'Ma mi bübü e Jesús a Jerusalén cja c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua, na puncjü nte c'o o 'ñejme c'o mi cja e Jesús. 'Ma o jñandaji c'o mi cja angueze c'o nunca mi jandaji, ya o 'ñejmeji c'ua. ²⁴ Pero e Jesús mi pãrã c'ü dya ro ndünt'üji o xütjü. Mi pãrã na ngueje mi pãtpãji o mü'büji. ²⁵ Dya mi jyodü cjo ro xipji ja ma cja c'o nte. Na ngueje angueze nde mi pãrã nu c'o mi cjiñiji.

3

Jesús y Nicodemo

¹ Mi bübü 'naja c'o fariseo c'ü mi chjü Nicodemo. Mi jmu'u cja c'o menzumü a Israel. ² Nuc'ü, o ëjë 'na nu xö mü cja e Jesús. O xipji:

—Xöpüte, rí pãrãgöjme o juan'c'ü Mizhocjimi rí xöpügue yo nte. Na ngueje 'ma dya ri bübügue co Mizhocjimi, dya ro sö ri tsjague 'ma, nuyo in jizhigue yo nunca mi jandajme.

³ O ndünrü c'ua e Jesús, o xipji:

—Na cjuana c'ü rí xi'ts'i. Nu c'ü dya ra jmus'ü na yeje, dya ra sö ra nu'u c'ü ra manda Mizhocjimi a jens'e.

⁴ O xipji c'ua e Nicodemo:

—¿Ja rgá sö ra jmus'ü 'naja nte 'ma ya zöya? ¿Cjo ra sö ra cjogü cja o pjeme nu nana ra jmus'ü na yeje?

⁵ O ndünrü e Jesús:

—Rí xi'ts'igö c'ü na cjuana. Nu c'ü dya ra jmus'ü cja ndeje 'ñe cja o Espiritu Mizhocjimi, dya ra sö ra nu c'ü ra manda

Mizhocjimi a jens'e. ⁶Yo nte'e unüji o ts'ingue c'o nu t'iji, nguec'ua xo ga nte c'o t'i. Je xo ga cjatjonu 'ma cjó c'o ra 'ñejme, Mizhocjimi unü c'ü o Espíritu ngue c'ua c'e nte ra tsjapü o t'i 'ma Mizhocjimi.

⁷Dya me rí tsjijñi c'ü ró xi'ts'i, ni jyodü ra jmuxc'ü na yeje.

⁸E ndajma ja nde vü'ü. In ärä vü'ü. Pero dya in pärä ja je ni 'ñeje, ne ja je ni ma'a, na ngueje dya sö rí jñandgue. Je xo ga cjatjonu, dya sö rí jñandgue Mizhocjimi 'ma unü o Espíritu 'na nte ga tsjapü o t'i.

⁹O ndünrü c'ua e Nicodemo, o xipji:

—Nuyo, ¿ja rga sö ra ts'a'a yo?

¹⁰O ndünrü e Jesús, o xipji:

—Ngue'tsc'e in xöpute cja yo in menzumüji a Israel. ¿Cjo dya in pärä yo rrä xi'ts'i?

¹¹Nuzgö rrä xi'ts'igö c'ü na cjuana. Nu c'o rí pärägöjme rí xi'tsc'öjme. Nu c'o ró nujme rí mamajme na cjuana. Pero dya in ejmeji c'o rí xi'tsc'öjme.

¹²Nu 'ma rí xi'ts'iji c'o tsjaja cja ne xoñijö mü, dya in ejmeji. ¿Ja rguí 'ñejmeji 'ma rá xi'ts'iji c'o tsjaja a jens'e?

¹³'Dya cjó nguins'i a jens'e ngue c'ua ra mbärä ja ga cja Mizhocjimi. Pero bübü c'ü pärä. Nutscö rvá ëjë a jens'e cja Mizhocjimi nu ja exmi bübügö, nguetscö rí pärägö.

¹⁴'Ma ma ëjë c'o c'ijmi ma ë saji c'o in mboxtitagöji cja c'e ndajyadü, e Moisés o dyät'ä 'na c'ijmi de bronce, cjanu o ndün't'ü cja 'na za'a c'ü ma jens'e. Nguec'ua 'ma mi

janda c'o nte, dya mi tñji c'o vi za o c'ijmi. Xo rga cjatjonu, xo ni jyodü ra ndüntcüji cja ngronsi, nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi. ¹⁵Nguec'ua texe c'o ra 'ñench'ezügö cja o mü'bü nde ra bübütjoji, dya ra ndüji, eñe e Jesús.

El amor de Dios para el mundo

¹⁶Mizhocjimi me s'iya texe yo cärä cja ne xoñijö mü. Nguec'ua va nzhö c'ü nu T'i c'ü 'natjo para o ndü va ngötcü in nzhubüji; nguec'ua texe c'o ra 'ñench'e o mü'bü angueze, dya ra ndüji, ra bübütjoji. ¹⁷C'ü vi ndäjä Mizhocjimi c'ü nu T'i'i cja ne xoñijö mü, dya ngue c'ü ra tsjapü ra ngöt'ü o nzhubü yo cärä cja ne xoñijö mü. O ndäjä ngue c'ua o ngö'tp'ü c'o nzhubü c'o tñji. A cjanu, nu c'o ench'e o mü'bü angueze, ra bübütjoji.

¹⁸Nu c'ü ejme c'ü nu T'i Mizhocjimi, dya ra tsjapü Mizhocjimi ra ma sufrido. C'ü dya ejme, o mama Mizhocjimi c'ü ra tsjapü ra ma sufrido. Na ngueje o ndäjä c'ü 'natjo o T'i, pero dya ne c'e nte ra 'ñejme. ¹⁹E jya's'ü o ëjë cja ne xoñijö mü. Pero yo nte mi neji bëxö mü. Dya neji e jya's'ü na ngueje na s'o cjaji. Nguec'ua ra ma ngöt'üji o nzhubüji. ²⁰Texe c'o cja na s'o me ünmbüji e jya's'ü. Dya xo ne ra säjäji cja e jya's'ü na ngueje 'ma ro säjäji cja e jya's'ü ro tjandbaji 'ma c'o na s'o c'o cjaji. ²¹Nu c'o cja na cjuana, va ëji cja e

jya's'ü ngue c'ua ra tjandbaji c'ü vi tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.

Juan el Bautista vuelve a hablar de Jesús

²² 'Ma o nguarü yo, o ma c'ua e Jesús co nu c'o o discípulo a ma Judea. O nguejme nu co anguesji. Mi jichite nu. ²³ E Juan xo mi jichite a Enón bēxtjo a Salim. Mi jichite nu, na ngueje mi po na puncjü ndeje nu. O ējē c'o nte'e ma ē ji'iji. ²⁴ Dya be mi cjot'ü cja pjörü 'ma, e Juan.

²⁵ Nuc'ua c'o o discípulo e Juan o zöji jña 'naja bëzo c'ü mi menzumü a Judea. O zöji jña c'ua ja ga cja c'ü mi jichite e Jesús, 'ñe c'ü mi jichite e Juan. ²⁶ O möji cja e Juan. O xipjiji:

—Xöpüte, c'e bëzo, nu c'ü mi bübüguevi mbes'e a manu cja c'e ndare a Jordán, nu c'ü i xitsijme cjó ngueje, ya jichi yo nte. Nudya nde pöji texeji nu ja bübü angueze.

²⁷ O ndünrü e Juan, o mama:

—Na jo c'ü. Na ngueje Mizhocjimi o unü c'e bēpji nguec'ua ga tsja c'ua.

²⁸ Nu'tsc'eji in pārātsjēji ró mamagö, “Dya nguetscö e Cristo. O dācjätjogö ró ot'ü ró xipji yo nte c'ü va ējē e Cristo. Cja rron 'ñeje angueze.” ²⁹ Rá xi'ts'iji 'na jña. 'Ma cjaji chjüntü, ngue c'ü jovi c'e t'i c'ü ra 'ñe'chp'e a dyē c'e xunt'i. Pero c'ü jovi c'e t'i me mājā ga dyärā ña'a c'e t'i ga zopjü c'e xunt'i. Je xo ga cjazgö nu, me rí mājö na ngueje ya ngue e

Jesús c'ü ya zopjü dya yo nte. ³⁰ Na ngueje xenda ra mbēzhi na nojo angueze. Dya cja pje ra mbētscö.

El que viene de arriba

³¹ 'Nu c'ü vi 'ñeje a jens'e ngue c'ü manda texe. Nutscö je ró tegö cja ne xoñijö mü rí mama c'o tsjaja cja ne xoñijö mü. Nu c'ü exmi bübü a jens'e ngue c'ü manda texe. ³² Nuc'ü, mama c'o o jñanda a jens'e 'ñe c'o o dyärā. Pero dya cjó ejme c'o mama. ³³ Nu c'ü ejme c'o mama, ya o jñunt'ü o mü'bü c'ü na cjuana c'ü mama Mizhocjimi. ³⁴ Na ngueje nu c'ü o ndājā Mizhocjimi, mama o jña Mizhocjimi. Mizhocjimi o unü o Espiritu ra ña o jña. Dya enmbitjo ga unü o Espiritu. ³⁵ Mizhocjimi me s'iya c'ü nu T'i'i. O nzhötü texe cja o dyē'e. ³⁶ Nu c'ü ench'e o mü'bü e Jesucristo c'ü nu T'i Mizhocjimi, ra bübütjo, dya ra ndü. Nu c'ü dya ench'e o mü'bü c'ü nu T'i Mizhocjimi, ra ndü'ü, dya ra bübü. Mizhocjimi ünmbü c'ü.

4

Jesús y la mujer de Samaria

¹ C'o nte ya mi pjürü mi nādāji e Jesús mi mamaji:

—E Jesús xenda na puncjü o nte c'o xöpü que na ngue c'o mi xöpü e Juan. Y xenda na puncjü o nte c'o jichi co ndeje, mi eñeji.

² Bueno, dya mi ngue e Jesús c'ü mi jichi c'o nte, mi ngue c'o o discípulo. O üdü c'ua c'o fariseo va dyärāji c'ü

mi mama c'o nte. ³ Nguec'ua 'ma o mbãrã a cjanu e Jesús, o mbedye c'ua a Judea co c'o o discípulo, o möji na yeje a Galilea.

⁴ Mi jyodü ro cjogü a Samaria ngue c'ua ro zät'ã a Galilea. ⁵ O zät'ãji c'ua cja 'na ndajñiñi c'ü mi tsja a Samaria c'ü mi chjü Sicar. O juajma e Jacob bëxtjo mi tizhi cja c'e jñiñi. Nu c'e juajma vi zopcü c'ü nu t'i c'ü mi chjü José. ⁶ Mi bübütjo nu o pozo e Jacob. E Jesús ya me vi mbo o cuë ma nzhodü cja 'ñiji. O mimi a jmi cja c'e pozo. Ya mi zünü 'ñanto c'ü nzhã 'ma o zät'ãji. ⁷ O ëjê c'ua 'naja ndixü c'ü mi menzumü a Samaria. O ë ngüs'ü ndeje. Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Dyacü ts'iquë ndeje, rá si'i, eñe.

⁸ C'o o discípulo e Jesús vi möji cja c'e ndajñiñi. O ma ndõmüji c'ü ro ziji e Jesús. ⁹ O mama c'ua c'ü e ndixü a Samaria, o xipji e Jesús:

—Maco in menzumü a Israel. ¿Jenga in ötcügö ndeje c'ü rí sigue? Nutscö ri ndixü y rí menzumü a Samaria, eñe.

C'o menzumü a Israel, dya ñuji c'o menzumü a Samaria. ¹⁰ O ndünrü e Jesús, o xipji:

—Nu 'ma ri pãrãgue c'ü unü Mizhocjimi 'ñe cjó je nguetscö c'ü xi'ts'i, “Dyacü ts'iquë ndeje rá si”, nu'tsc'e ri dyötcü, nuc'ua ro da'c'ügö ndeje c'ü sido rí bübütjo, eñe e Jesús.

¹¹ O ndünrü c'ua c'e ndixü:

—Nu'tsc'e sê'ë, ojtjo pje rguí tsjüs'ügue. Me na jê'ë

ne pozo. ¿Ja je ngue c'ua peje c'e ndeje c'ü sido rá bübütjo? ¹² Ne pozo nu, o dyacöjme e Jacob c'ü mi mboxtitagöjme. Nuc'ü, mi si'i ne ndeje. Xo 'ñe c'o o t'i, 'ñe c'o o animaleji. Nu'tsc'e, ¿cjo xenda pjê'tsc'e na nojo que na ngueje e Jacob? A poco rí dyacö ndeje c'ü xenda na jo, eñe c'e ndixü.

¹³ O ndünrü e Jesús, o xipji:

—C'ü ra zi ne ndeje nu, ra tûretjo. ¹⁴ Nu c'ü ra zi c'e ndeje c'ü rá unügö, dya cja ra ndüre. C'e ndeje c'ü rá unügö, ra bübü cja o mü'bü; ra chjëntjovi nza cja ndeje c'ü peje cja mëjë, nguec'ua sido ra bübütjo c'e nte, eñe e Jesús.

¹⁵ O ndünrü c'ua c'e ndixü:

—Nu'tsc'e, sê, dyacö c'e ndeje c'ü. Ngue c'ua dya cja rá tûre. Ngue c'ua dya cja xo rá ë cjüs'ü a 'ñecjua.

¹⁶ Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Ma zojnü nin xïra. Nuc'ua rí 'ñejevi a 'ñecjua.

¹⁷ O ndünrü c'e ndixü:

—Dya rí 'ñecjö ín xïra.

O xipji c'ua e Jesús:

—I mamague c'ü na cjuana, dya in 'ñecje nin xïra. ¹⁸ Na ngueje ya mi 'ñeje tsi'ch'a nin xïra. Nu c'ü in 'ñeje dya, dya ngueje nin xïra. I mamague na cjuana yo.

¹⁹ O ndünrü c'ua c'e ndixü, o mama:

—Nutscö, sê, rgá cjiñigö ngue'tsc'e 'na profeta. ²⁰ Nu c'o ín mboxtitajme o ma't'üji Cjimi cja ne t'eje nu. Nu'tsc'eji in menzumügueji a Israel in mamagueji ngueje a Jerusalén nu ja je rá ma't'üji Cjimi, eñe c'e ndixü.

21 O ndünrū e Jesús, o xipji:

—Dyätcägö yo rá xi'ts'i. Ra zädä yo pa'a nu 'ma dya cja rguí jyodü rí möji cja ne t'ėje; dya cja xo rguí jyodü rí möji a Jerusalén ngue c'ua rí ma't'üji ín Tataji Mizhocjimi.

22 Nu'tsc'ęji in ma't'ügieji Cjimi, pero dya in pārāji ja ga cja c'ü. Nutscöjme rí ma't'ügöjme Cjimi, pero rí pārājme ja ga cja c'ü. Na ngueje nu c'ü ra jopcü o mü'bü yo nte, je vi 'ñeje cja yo menzumü a Israel. 23 Ya säjä yo pa, c'ü ni jyodü yo nte ra mbārāji c'ü na cjuana ja ga cja Mizhocjimi, 'ñe ra ma't'üji co texe o mü'büji. 'Ma ra tsjaji a cjanu, na cjuana rgá ma't'üji 'ma Mizhocjimi. Mizhocjimi ne'e cjó c'o ra ma't'ü a cjanu.

24 Mizhocjimi ngueje Espíritu, dya sö rá jandaji. Nguec'ua c'o ra ma't'ü Mizhocjimi ni jyodü ra mbārāji a cjanu, c'ü dya ngue 'na ts'íta c'ü sö ra jñandaji. Pero ra ma't'üji Mizhocjimi co texe o mü'büji, eñe e Jesús.

25 O ndünrū c'ua c'e ndixū:

—Rí pārāgö ra ějë e Mesías; 'ma ra ějë c'ü, ra nda xitsiji texe ja cja, eñe c'e ndixū.

C'e jña Mesías ne ra mama: “Ngue Cristo c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.”

26 O ndünrū c'ua e Jesús:

—Nguetscö e Cristo; rí ñagövi.

27 Nuc'ua o säjä c'o o discípulo. Me mi cjijñiji c'ua, jenga mi ñavi 'na ndixū. Pero dya cjó xipji:

—¿Jenga in ñavi ne ndixū? ¿Pje in önü nu?, ro 'ñeñeji.

28 Nuc'ua c'e ndixū o zogütjo c'ü nu xäjñä. O ma c'ua cja c'e ndajñiñi. O ma xipji c'o nte:

29 —Xä'däji dya. Mö rá ma nuji 'naja bëzo c'ü o xitsi texe c'o ró cjagö. 'Na ri ngueje e Cristo c'ü.

30 Nuc'ua o mbedyeji cja c'e ndajñiñi. O möji nu ja je mi bübü e Jesús. 31 'Ma ndänt'ä ma ñaji c'e ndixū c'o nte, nuc'ua c'o o discípulo ma xipjiji e Jesús:

—Nu'tsc'e, xöpüte; ni jyodü rí sigue xedyi.

Pero dya o zi'i. 32 E Jesús o xipji c'ua c'o o discípulo:

—Nuzgö rí pë's'igö c'ü rá si'i; nu'tsc'ęji dya in pārāgieji.

33 Nuc'ua c'o discípulo mi pötma mamaji:

—¿Cjó ngue c'ü ro tunpü c'ü ra zi'i nu?

34 E Jesús o xipjiji c'ua:

—C'e jñönü c'ü ni zězhi ín mü'bü, ngue c'ü rí cjagö c'ü ne'e nu c'ü o ndäcjägö, y rá cjuatpügö texe c'ü ne angueze. 35 ¿Cjo dya in mamagueji xe bëzhi nziyo zana cja ra zädä dagrëxü? Pero rí xi'tsc'öji, jñanchjäji dya, yo nte yo va ějë ra dyärāji yo ín jñagö, chjëntjoji nza cja o ndëxü c'o ya na jo ra dagü.

36 Nu c'ü tagü jo mājä c'ü; na ngueje bübü c'o ra 'ñejmezü. Sido ra bübütjoji; dya ra ndüji. Nguec'ua c'ü tagü 'ñe c'ü podü 'natjo c'ua ra mājavi. 37 Na ngueje na cjuana c'ü je mama a cjava: “Naja ngue c'ü podü. C'ü 'naja ngue c'ü

tagü.”³⁸ Ró täc'ägöji rí chagüji nu ja dya i pëpji. Nandyo c'o o pëpji. Nu'tsc'ëji in tagüji c'o o mbodü anguezeji.

³⁹ Na puncjü c'o mi menzumü cja c'e ndajñiñi c'ü mi tsja a Samaria o 'ñejmeji e Jesús na ngueje c'o vi mama c'e ndixü. Vi mama c'e ndixü: “O xitsi texe c'o ró c jagö”, eñe.
⁴⁰ Ma o säjä c'o mi menzumü a Samaria nu ja mi bübü e Jesús, c'o nte mi süjmüji ja nzi pa e Jesús. Nguец'ua va nguejme c'ua yepa nu. ⁴¹ Xenda na puncjü c'o o 'ñejme c'ua na ngueje c'o mi mama e Jesús.
⁴² O mama c'ua c'o nte, o xipjiji c'e ndixü:

—Ya rí pãrãjme na cjuana ne bëzo nu, ngueje nu o ëjë ra 'ñeme libre yo cãrã cja ne xoñijõmü, ngueje e Cristo. Rí ejmegõjme na ngueje c'o i xitscõjme; y ya xo ró ärätsjējme c'o mama angueze.

Jesús sana al hijo de un empleado del gobierno

⁴³ Ma ya vi mezhe yepa nu, cjanu o mbedye c'ua nu. Cjanu o ma a Galilea. ⁴⁴ Na ngueje ya vi mama e Jesús: “Dya respetaoji 'na profeta cja o jñiñitsjējē.”⁴⁵ Ma o zãt'ã a Galilea e Jesús, c'o mi cãrã nu, me co mājã va jñandaji. Na ngueje xo vi möji cja c'e mbaxua a Jerusalén c'ü ni chjü Pascua, vi jñandaji texe c'o vi tsja nu e Jesús.

⁴⁶ O yepe o ma c'ua e Jesús a Caná c'ü tsja a Galilea. Nujnu, nguejnu vi tsjapü c'ü e ndeje o mbëzhi vino. Nujnu, mi

bübü nu, 'naja c'ü mi jmu'u. Nu c'ü nu t'i'i mi sö'dyë. Je mi bübü a Capernaum. ⁴⁷ Nu c'e jmu o dyärã je vi mbedye a Judea e Jesús; ya vi zãt'ã a Caná c'ü je tsja a Galilea. O ma c'ua nu ja je mi bübü e Jesús. O ma dyõtü na puncjü ro zõbü a Capernaum, ro ma jopcü c'ü nu t'i'i na ngueje ya ma tũ'ü. ⁴⁸ Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Maco rí xi'tsc'öji cjó je nguetscö, pero in ne rí jñandgueji c'ü rá c jagö c'ü me rrã nojo c'ü rí mangueji: “Nunca rí jandgöji a cjanu”, rí 'ñeñeji. Ma jiyö, dya rí 'ñejmezüji.

⁴⁹ C'e jmu o xipji:

—Nu'tsc'e nin t'ecjañumü, na jo ya rí sjöbü, ngue c'ua xe rí sürü rí jocü in ch'i. Ya va tũ'ü.

⁵⁰ O mama c'ua e Jesús:

—Mague dya. Nu c'ü in ch'i'i, dya ra ndũ'ü c'ü. Ra bübütjo.

Nuc'ua c'e bëzo o 'ñejme c'o jña c'o o xipji e Jesús. O ma c'ua. ⁵¹ Ma ya ma sjöbü angueze, o mbedye c'ua c'o o mbëpji. O ma ndünrüji. O xipjiji:

—Nu c'ü in ch'i'i bübütjo c'ü.

⁵² Nuc'ua c'ü nu tata c'e t'i o tsja t'önü ja hora o mbürü o jogü. O xipjiji c'ua:

—A ndã'ã 'ma o zünü siete, o c'ueñe c'e pa'a.

⁵³ Nuc'ua c'e tata ya o mbãrã mi ngueje c'e hora c'ü vi xipji e Jesús: “In ch'i'i ra bübütjo.” Nuc'ua c'ü o tata c'e t'i o 'ñench'e o mü'bü e

Jesucristo cja na 'ñe texe c'o mi cãrã o ngumü.

⁵⁴ 'Ma o mbedye e Jesús a Judea o ma a Galilea o jocü c'e t'i'i, ngue c'ü na yeje c'ü o jizhi e Jesús c'o nunca mi janda c'o nte.

5

Jesús sana al paralítico de Betesda

¹ Nuc'ua 'na nu pa mi cja o mbaxua c'o menzumü a Israel. O ma c'ua a Jerusalén e Jesús. ² Cja c'e ngoxtji a Jerusalén nu ja mi cjocüji o ndênchjürü, nujnu, bëxtjo mi bübü 'na t'ore. Cja c'e jña hebreo ni chjü Betesda c'ü e t'ore. Mi järã tsi'ch'a o porta nu. ³ Nunu mi orü nu, na puncjü c'o mi sö'dyë. Mi cãrã c'o mi ndëzhö, 'ñe c'o mi me'dye, 'ñe c'o dya mi sö ro 'ñömü. Mi te'beji ro pjõ's'ü c'e ndeje. ⁴ Na ngueje mi bübü 'ma mi dat'ü 'naja o anxe Mizhocjimi nu ja je mi po c'e ndeje. Me mi ñus'ü c'e ndeje. C'ü ot'ü mi dat'ü cja c'e ndeje 'ma ya ra nguarü ra ñus'ü, mi jogü c'o pje nde ma ngueme c'o mi sö'ö. ⁵ Mi bübü nu, 'naja bëzo c'ü ya mi pa'a treinta y ocho cjë'ë c'ü mi sö'dyë. ⁶ 'Ma o jñanda e Jesús mi orü c'e bëzo, o mbãrã ya vi mezhe mi sö'dyë. Nuc'ua e Jesús o dyönü c'ua:

—¿Cjo in ne ra jots'ü?

⁷ O ndünrü c'ü mi sö'dyë:

—Nu'tsc'e nin t'ecjañumü, nuzgö, ojtjo cjó ra ngöcügö cja ne t'ore 'ma pjõ's'ü ne ndeje. 'Ma cja rí negö rá dat'ü, ya ni ot'ü ni dat'ü 'naja.

⁸ O ndünrü c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'e ñanga dya, xos'ü c'ü in pjizhĩ, nzhodü dya.

⁹ Nuc'ua exo jogü c'ua c'e bëzo. Ya o nduns'ü c'ua c'ü mi pjizhĩ. Nuc'ua ya o nzhodü c'ua c'e bëzo. Nu pa c'ü o nzhodü c'e bëzo ngue c'e sjüpa 'ma mi söyaji. ¹⁰ Nguец'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel o xipjiji c'ü vi jogü:

—Ngue nu pa dya nu rí söyaji. Mama cja o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés, dya pje ra sö rí chunü nu in pjizhĩ nu pa dya.

¹¹ O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Nguejetsjë c'ü o jocüzü c'ü o xitsitsjëjë: “Xos'ü nu in pjizhĩ, rí nzhodü dya.”

¹² O dyönüji c'ua:

—¿Cjó ngue c'e bëzo c'ü o xi'ts'i: “Rí xos'ü nu in pjizhĩ rí nzhodü?”

¹³ C'ü ya vi jogü, dya mi pãrã cjó ngue c'ü vi jocü. Na ngueje e Jesús vi xögü vi cjogü cja c'o nte c'o ma puncjü. ¹⁴ Nu c'e ndajme c'ua, e Jesús o chöt'ü c'e bëzo a mbo cja c'e templo. O xipji:

—Jñanda dya, xã. Ya o jots'ü dya. Dya cja rí tsja dya c'o na s'o. 'Na pje ne ra ts'a'c'ü c'ü xenda rí sufrido.

¹⁵ O ma c'ua c'e bëzo. O ma xipji c'o mi pjëzhi cja c'o nte a Israel:

—Ngueje e Jesús c'ü o tsjacö o jozü.

¹⁶ Nguец'ua c'o nte a Israel me mi nuji na ü e Jesús. Mi jodüji ro mbö't'üji na ngueje mi cja'a yo, c'e sjüpa 'ma mi söyaji. ¹⁷ Pero o mama e Jesús:

—Mi Tatagö c'ü bübü a jens'e pëpjitjo; 'ñetscö xo rí pëpjitjogö, eñe e Jesús.

¹⁸ Nuc'ua c'o mi pjëzhi cja c'o nte a Israel xenda mi jodüji c'ua ro mbö't'üji. Na ngueje e Jesús dya mi súpü c'e pa'a c'ü söyaji; xo mi mama: “Mizhocjimi nguejmi Tatagö.” A cjanu mi cja pü ra mbäräji c'ü Mizhocjimi angueze.

La autoridad del Hijo de Dios

¹⁹ Nuc'ua e Jesús, o xipjiji:

—Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. Nuzgö exi ngue o T'izgö Mizhocjimi. Nguec'ua nunca rí c jagö c'ü rí netsjögö. C'ü rí cja'a, nguextjo c'ü rí janda cja'a Mizhocjimi c'ü mi Tata. Na ngueje c'o cja'a mi Tata xo rí c jagö yo, na ngue o T'izü Mizhocjimi. ²⁰ Mi Tata me s'iyazü. Nguezgö o T'izü angueze. Mi Tata jítsi texe c'o cja'a angueze. Xe ra jítsi c'o xenda na nojo bëpji que na ngueje yo, c'o rá c jagö. Nguec'ua me rí tsjijñigueji. ²¹ Mi Tata xos'ü c'o ya ni ndü'ü. Unüji c'ü ra bübütjoji. Nuzgö o T'izü Mizhocjimi, xo ga cjatjozögö. Rá unütjo ra bübüji, nu c'o rí ne rá unütjo. ²² Mi Tata dya cjó ra jñünpü ngüenda. Ya o dyacügö mi Tata rá jünpü ngüenda texe yo nte. ²³ Nguec'ua, ra respetaozgoji c'ua ja nzi ga respetaoji mi Tata. Nu c'ü dya neze, dya xo ne mi Tata c'ü o ndäcjä.

²⁴ 'Yo nte, chjëntjui c'ü ya ni ndüji, na ngueje tüji o

nzhübüji. Pero rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, nu c'ü ra dyätcä ín jñagö, 'ñe ra 'ñejme nu c'ü o ndäcjä, exta bübütjo. Nguec'ua dya rá jünpü ngüenda ra ma sufrido. ²⁵ Na cjuana c'ü rí xi'ts'igöji, yo nte yo ya ni ndü, ya ngue ra zädä y ya zädä dya, c'ü ra dyäräji ín jña'a, nutscö o T'izü Mizhocjimi. Nu c'o ra dyätcägö, rá unüji c'ü ra bübütjoji. ²⁶ Na ngue c'ua ja nzi ga cja Mizhocjimi je xo ga cjazgönu, nutscö o T'izü. Exo rí bübütjogö. ²⁷ Mizhocjimi xo o dyacü rá jünpü ngüenda yo nte. Na ngueje rvá ëcjö cja Mizhocjimi. ²⁸ Dya cja rí tsjijñiji: “Pero, ¿ja rgá sö ne bëzo ra tsja yo?”, ín mangueji a mbo in mün'ceji. Na ngueje ra ts'a c'o xe rrã nojo, ra ëjë nu pa'a 'ma ra dyätcä ín jñagö texe c'o ya ndü. ²⁹ Texeji ra mbes'ejji c'ua ja t'ögüji. Nu c'o o tsja c'ü ne Mizhocjimi, ra ch'unüji c'ü sido ra bübütjoji. Nu c'o dya o tsja c'ü ne Mizhocjimi, ra jñünpüji ngüenda; ra sufridoji, dya ra nguarü.

Pruebas de la autoridad de Jesús

³⁰ Xe ma ña'a e Jesús. O mama:

—Nunca rí c jagö c'ü rí netsjögö. Nu c'ü xitsi ín Tatagö a jens'e ngue c'ü rí c jagö c'ü. Rí jünpügö ngüenda texe yo cãrã cja ne xoñijö mü. Na jo c'ua nzi rga c jagö rá jünpüji ngüenda, na ngueje dya rí jodügö rá cja c'ü rí netsjë. Nuzgö rí o

cjagö c'ü ne'e mi Tatagö c'ü o ndäcjä. Nguextjo c'o rí cjagö c'o. ³¹ 'Ma ri nguextjozgö ri mama c'ü exi ngue o T'izgö Mizhocjimi, ro sö ri mangueji 'ma, c'ü dya cjuana. ³² Pero rí xi'ts'iji, bübü ne 'naja c'ü mama pje pjëtscö. Rí pärägö c'ü na cjuana c'ü mama angueze. ³³ Nu'tsc'ejji i chäjägueji o mböcjimi 'ñe o levita o ma tsjapüji t'önü e Juan pje pjëtscö. Angueze o xipjiji c'ü na cjuana. ³⁴ Zö na cjuana c'ü o mama e Juan, dya nda ni muvi na ngueje nguetjo bëzo. Pero rí mbeñc'ejji c'o jña c'o o mama e Juan. Ngue c'ua ra sö rí 'ñejmezüji, rá jocuts'ü in mü'büji. ³⁵ 'Na sivi ü's'üji cja 'ñiji. Je xo ma cjatjonu e Juan, mi jí'tsc'ejji o 'ñiji Mizhocjimi. Nu'tsc'ejji i mäjäji ja nzi pa co c'o vi xi'ts'iji. ³⁶ E Juan o mama pje pjëtsgö; pero bübü c'o xenda ni 'ñetse pje pjëtsgö. Ngue c'o rí cjagö c'o o dyacü mi Tatagö a jens'e. Rá cjuatügö texe nu c'o o dyacü rá cjagö. Nuc'o, ngue c'ü ni 'mārã c'o, c'ü na cjuana o ndäcjä mi Tata. ³⁷ A cjanu, mi Tata c'ü o ndäcjägö mama na cjuana pje pjëtsgö, zö nunca in ätpäji o jña'a 'ñe dya xo xogü in chöji ngue c'ua rí pärägueji ja ga cja c'ü. ³⁸ Dya xo in ench'e in mü'büji o jña Mizhocjimi, na ngueje dya in ejmezügöji nutscö o ndäcjä mi Tata. ³⁹ In xörüji na jo cja o jña Mizhocjimi, na ngueje in cjincjeji 'ma rí xörügueji ra ch'a'c'üji c'ü rí bübütjaji.

Nguetsjē yo jña'a yo je mama pje pjëtsgö. Nguetscö rí unügö c'ü rí bübütjaji. ⁴⁰ Pero dya pje in neji rí 'ñejmezüji. 'Ma rí 'ñejmezüji ro da'c'ejji 'ma c'ü rí bübütjogueji.

⁴¹ 'Nuzgö dya pje rí jodütsjögö c'ü ra mama yo nte na nozgö. ⁴² Pero nutscö rí päjtc'ägöji cja in mü'büji. Rí pärägö c'ü dya pje in s'iyaji Mizhocjimi. ⁴³ Mi Tata a jens'e o ndäcjä ró ëcjö ngue c'ua rá cjagö c'ü ne angueze. Pero nu'tsc'ejji, dya pje in säcjägöji. 'Ma cjó c'o ra ë mama c'ü pjězhi na nojo, nuc'ü, ngue c'ü rí säjäji c'ü. ⁴⁴ ¿Ja rgá sö rí 'ñejmezüji? Dya sö. Na ngueje me in unüji ngüenda c'ü mama yo nin minteji na jots'ejji. Dya in ne rí unüji ngüenda o jña Mizhocjimi c'ü xi'tsc'ejji cjó je ngue c'ü exna cjuana na jo'o. ⁴⁵ Dya rí tsjijñigueji c'ü rá cö'c'öji a jmi in Tatagö a jens'e. Bübü c'ü na cö'c'ejji. Ngueje o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés. In cjijñigueji c'ü me na jots'ejji na ngueje in tjëji c'e ley, pero je ngue c'ü ni 'ñetse c'ü na s'o in cjaji. ⁴⁶ Nu 'ma rí 'ñejmegueji yo o dyopjü e Moisés, xo rí 'ñejmezügöji; na ngueje e Moisés o dyopjü cja o jña Mizhocjimi c'ua ja ga czjzgö. ⁴⁷ 'Ma dya in ejmeji yo o dyopjü e Moisés, ¿ja rgui 'ñejmezügöji c'ü rí mangö?

6

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹ 'Ma ya o nguarü yo, o ma e Jesús nu 'nanguarü c'e zapjü a Galilea c'ü xo ni chjü Tiberias. ² Me mi pöji na puncjü o nte'e. Na ngueje mi nuji c'o mi jizhi 'ma mi jocü c'o mi sö'dyë. ³ O ma e Jesús cja 'na t'eje. O mimi nu co nu c'o o discipulo. ⁴ Ya mi ngue ro zädätjo c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua c'ü cja yo nte a Israel. ⁵ O jñe'ch'e c'ua e Jesús, o jñanda me ma puncjü o nte c'o ma ëjë nu ja mi bübü angueze. O dyönü c'ua e Felipe:

—¿Ja je rá tōmüji c'ü ra zi'i yo?

⁶ Mi mama yo, na ngueje ma sö e Felipe, mi cja e Jesús. E Jesús ya mi pärã c'ü ro tsja'a. ⁷ Nuc'ua o ndünrú e Felipe:

—Yeje ciento mbëxo tjōmëch'i, dya ra zōji, zō rá xënji nde ri nde'eji.

⁸ Nuc'ua o ña c'ua 'naja c'o o discipulo c'ü mi ngueje e Andrés c'ü nu cjuarma e Simón Pedro, o xipji e Jesús:

⁹ —Bübü va 'naja t'i, nu jün tsi'ch'a tjōmëch'i ndëxü, cja na yeje jmō'ō. Pero, ¿ja ra zō texeji? Na puncjüji.

¹⁰ Nuc'ua o mama e Jesús, o xipji c'o o discipulo:

—Nudya, xipjiji ra mimi dya, yo nte'e.

Mi cja na puncjü o pjindyö nu ja mi cãräji. O mimiji c'ua. Po mi tsi'ch'a mil o bëzo. ¹¹ Nuc'ua o jñü c'o tjōmëch'i e Jesús. Cjanu o unü 'na pöjö Mizhocjimi. Nuc'ua, cjanu o unü c'ua c'o o discipulo. Nuc'ua c'o o discipulo o unüji

c'o ya vi mimi. Ya nde unüji c'ua c'o jmō'ō. O zi'iji. O ziji texe c'o mi neji. ¹² O nijmiji na jo. O xipji c'ua e Jesús c'o o discipulo:

—Tsis'iji yo ya mboncjü, yo nde ndetjo, ngue c'ua dya pje ra nguejme.

¹³ O jmutüji c'ua c'o nde mi ndetjo. O nizhi doce cánista nu c'o tsi'ch'a tjōmëch'i ndëxü. Nuc'o, ngue c'o o mboncjü c'o vi ziji. ¹⁴ Nuc'ua c'o nte 'ma o jñandaji c'o vi tsja'a e Jesús mi mamaji:

—Na cjuana ngueje ne profeta nu ro ëjë cja ne xoñijōmü.

¹⁵ O mbārã e Jesús mi neji ro zidyiji ngue c'ua ro tsjapüji a fuerza ro manda. Nguéc'ua va xōgü e Jesús o matsjé na yeje cja 'na t'eje.

Jesús camina sobre el agua

¹⁶ Nuc'ua 'ma ya o nzhä'ä, ya o zöbü c'ua c'o o discipulo, o zät'äji cja c'e zapjü. ¹⁷ Cjanu o dat'üji cja 'naja bü'ü. Je mi möji nu 'nanguarü c'e ndeje a ma Capernaum. Ya vi xōmütjo. E Jesús dya be ma säjä nu ja mi bübü anguesji. ¹⁸ Me mi pjō's'ü c'e ndeje na ngueje mi vü na zëzhi e ndajma. ¹⁹ 'Ma ya vi möji tsi'ch'a o 'ñanto kilometro o jñandaji e Jesús c'ü mi nzhodü xes'e e ndeje. Ya mi ngue ro zät'ä cja c'e bü'ü. Me co züji c'ua. ²⁰ Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Nguetscö e Jesús. Dya ri sügueji.

²¹ Nuc'ua anguesji o mäjäji. O xipjiji c'ua e Jesús ro dat'ü cja c'e bü'ü. Exo zät'ä c'ua c'e

bü'ü cja c'e jñiñi nu ja je mi möji.

La gente busca a Jesús

22-24 Mi cārã c'o nte c'o vi nguejme 'nanguarü c'e trazapjü nu ja vi unü 'na pöjõ Mizhocjimi e Jesús cjanu unüji o tjõmech'i c'o o ziji. Anguezeji vi unüji ngüenda c'ü mi 'natjo bü'ü c'ü mi jārã c'e xõmü. Y 'ma vi dat'ü c'o discipulo cja c'e bü'ü, dya dat'ü e Jesús co anguezeji, nguec'ua c'o discipulo vi mötsjëji. Nguec'ua c'ü na yejnu pa c'o nte mi jodüji e Jesús, pero dya o chõt'üji. Dya xo jñandaji c'o o discipulo. Nguec'ua como vi säjä ja nzi bü'ü c'o vi ñeje a Tiberias, o tsja c'ua c'o nte o dat'üji cja c'o bü, o möji c'ua a Capernaum o ma jyodüji e Jesús.

Jesús, el pan de la vida

25 'Ma o chõt'üji a Capernaum nu 'nanguarü cja e ndeje o xipjiji:

—Xöpüte, ¿jinguã ì säjägue a 'ñecjua?

26 O ndünrü c'ua e Jesús:

—Na cjuana c'ü rí xi'ts'igöji. Ró da'c'ëji tjõmëch'i ngue c'ua ri unnc'ëji ngüenda c'ü ngue o T'izgõ Mizhocjimi, ngue c'ua ri 'ñejmezüji. Pero c'ü va 'ñe jongöji, dya ngue para rí 'ñejmezüji. Ngue c'ü in neji rá da'c'üji na yeje c'o ra nijmi in pjemeji. 27 C'e jñõnü c'ü rí sigöji, tjezetjo c'ü. Nguec'ua, dya me rí jy-onnc'ëji c'o. Jyodüji c'e jñõnü c'ü dya ra tjeze, c'ü sido rí bübütjoji. Nutscö rvá ëcjõ cja Mizhocjimi, nguetscö rá

da'c'üji c'e jñõnü c'ü sido rí bübütjoji. Mizhocjimi c'ü mi Tatagõ ya jizhi c'ü o ndäcjã rá da'c'ëji a cjanu.

28 O ndünrü c'ua c'o nte o xipjiji e Jesús:

—¿Pje rá cjaime ngue c'ua rá cjaime c'ü ne'e Mizhocjimi?

29 O ndünrü c'ua e Jesús. O xipjiji:

—Nunu, ngueje c'ü ne Mizhocjimi: rí 'ñejmezügöji na ngueje o ndäcjã angueze.

30 O xipjiji c'ua:

—¿Pje na mbë c'o rí jítscõjme ngue c'ua rá jandagõjme; ngue c'ua rá ejmets'üjme? ¿Pje na mbëjë c'o rí tsjague? 31 C'o ín mboxtitaji o ziji o maná nu cja ndajyadü, 'ma mi cārãji nu, co e Moisés. C'ua ja nzi ga t'opjü: “O unüji ro ziji tjõmëch'i c'o vi 'ñeje a jens'e”, eñe. ¿Cjo xo sõ rí tsjague a cjanu?

32 O ndünrü c'ua e Jesús, o xipjiji:

—Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji. E Moisés dya ngue c'ü o dya'c'üji o tjõmëch'i c'o vi 'ñeje a jens'e; ngue mi Tatagõ. C'e tjõmëch'i c'ü o zi c'o ín mboxtitaji, dya ngue c'ü exna cjuana ni muvi. Mi Tatagõ je unü c'e tjõmëch'i c'ü exna cjuana ni muvi c'ü vi 'ñeje a jens'e. 33 Na ngueje o tjõmëch'i Mizhocjimi ngueje c'ü vi 'ñeje a jens'e c'ü unü c'ü ra bübütjo yo cārã texe cja ne xoñijõmü, eñe e Jesús.

34 O xipjiji c'ua:

—Nu'tsc'e nin t'ecjañumü, sido rí dyacöjme ne tjömech'i nu.

³⁵ E Jesús o xipjiji:

—Nuzgö, nguetscö e tjömech'i c'ü ra dya'c'ejí c'ü rguí bübüjtogoeji. Nu c'ü ra ëjë co nuzgö, dya ra zant'a. Nu c'ü ra ñejmezügö, dya ra ndüre. ³⁶ Ya ró xi'ts'iji, zö xi i jñandgaji ró cjagö c'ü na nojo, pero dya pje in ejmezügöji. ³⁷ Texe nu c'o dacügö mi Tata, ra ëjëji co nutscö ra ñejmezüji. Nuzgö, dya rá tájägö ra ma c'o. ³⁸ Rvá ëjëgö a jens'e; dya pje ngue c'ü rá cjagö c'ü rá ne'e. Rá cja'a c'ua ja ga ne'e mi Tatagö c'ü o ndäcjä. ³⁹ Nunu, ngueje c'ü ne'e Mizhocjimi, nu c'ü o ndäcjä; ne'e c'ü dya rá bëzhi ne rí 'naja c'o o dyacü. 'Ma rá ëcjö na yeje rá xos'üji. ⁴⁰ Nunu, ngueje c'ü ne'e mi Tata c'ü bübü a jens'e: texe c'o unü ngüenda nguezgö o T'izü Mizhocjimi, y ejmezügöji, ra ch'unü c'ü rguí bübüjtöji co Mizhocjimi. 'Ma rá ëcjö na yeje rá xos'üji.

⁴¹ C'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel mi pötma mamatsjëji na ngueje dya mi ejmeji c'ü vi mama e Jesús: "Nguetscö e tjömech'i c'ü vi ñeje a jens'e." ⁴² Mi mamaji c'ua:

—Nunu, ¿cjo dya ngueje e Jesús nu o t'i e José? Nu tata ñe nu nana rí pãrãgöji. Nunu, ¿jenga mama dya nu: "Rvá ëjë a jens'e"?

⁴³ E Jesús o xipjiji c'ua:

—Dya rí pötqui mamatsjëgueji yo. ⁴⁴ Dya cjó sö ra

ëjë co nutscö nu 'ma dya ra 'ñünbü o mü'bü mi Tata c'ü bübü a jens'e c'ü o ndäcjä. Nuzgö, 'ma rá ëcjö na yeje rá xos'ü nu c'o. ⁴⁵ Ya t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'o o dyopjü c'o profeta: "Mizhocjimi ra nda xöpüji." A cjanu texe c'o ätä mi Tata, ñe pãrãji pje pjëzhi c'ü mama, va ëji co nutscö.

⁴⁶ 'Zö ätpäji o jña Mizhocjimi, pero dya jandaji ja ga jmi. C'ü o jñanda nguextjozügö rvá ëjëgö cja Mizhocjimi. Nguezgö ró janda mi Tata. ⁴⁷ Na cjuana c'ü rí xi'ts'igöji, nu c'ü ejmezügö ra ch'unü c'ü rguí bübüjtö co Mizhocjimi para siempre. ⁴⁸ Nguetscö e tjömech'i ngue c'ua rí bübüjtogoeji. ⁴⁹ Nu c'o nin mboxtitaji o ziji c'e maná nu cja ndajyadü. Pero o ndü'ü c'o. ⁵⁰ Nguetscö nu e tjömech'i nu vi ñeje a jens'e. Nguec'ua nu c'ü ra zi'i nu, dya ra ndü'ü, ra bübüjtö. ⁵¹ Exi rgá büntcjö, nguec'ua sö rá da'cüji c'ü rí bübüjtogoeji. Je rvá ëjëgö a jens'e. 'Ma cjó c'o ra zi'i nu e tjömech'i ra ch'unü c'ü rguí bübüjtö. Ne tjömech'i c'ü rá unügö nu, ngueje in cuerpogö. Nuzgö rá unügö ngue c'ua ra bübüjtö yo cãra texe cja ne xoñijö mü.

⁵² Nuc'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel mi ña, mi ñatsjëji. Mi mamaji:

—¿Ja rgá sö ra dyacöji o cuerpo rá siji?

⁵³ E Jesús o xipjiji:

—Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. Nutscö rvá êcjö cja Mizhocjimi. 'Ma dya rí si'iji ne tjömëch'i c'ü ngueje ín cuerpogö, 'ñe 'ma dya rí si'iji ín tsjigö, dya rí bübüji. ⁵⁴ Nu c'o ra zi'i e tjömëch'i c'ü ngueje ín cuerpogö 'ñe ra zi ín tsjigö ra ch'unü c'ü rguí bübütjoi. Nutscö 'ma rá êcjö na yeje rá xos'ü nuc'o. ⁵⁵ C'e jñöñü c'ü na cjuana c'ü rí siji ngue ín cuerpogö c'ü; 'ñe ín tsji'igö. ⁵⁶ Nu c'ü ra zi nu e jñöñü c'ü ngueje ín cuerpogö, 'ñe ra zi ín tsjigö ra bübüzügö. Y nutscö je rá bünc'ö cja o mü'bü angueze. ⁵⁷ Mi Tata c'ü o ndäcjä exi bübütjo c'ü. Nguec'ua exo rgá bübütjogö. Nu c'ü ra zi c'e jñöñü c'ü ngue ín cuerpogö 'ñe ín tsjigö, xo ra bübütjo, na ngueje exi rgá büntcjö. ⁵⁸ Nguetscö e tjömëch'i, rvá êjögö a jens'e. Dya nza czazgö c'e maná c'ü o zi ín mboxtitaji. Nuc'o, o ndü c'o. Pero c'ü ra zi'i nu e tjömëch'i c'ü nguetscö, dya ra ndü, ra bübütjo co Mizhocjimi para siempre.

⁵⁹ Nu yo jña'a yo, o mama e Jesús 'ma mi bübü a Capernaum 'ma mi xöpü c'o nte cja c'ü o nintsjimiji.

Palabras de vida eterna

⁶⁰ Na puncjü c'o mi tjünt'ü a xütjü e Jesús, 'ma o dyäräji, o mamaji:

—Me na jyü yo jña'a yo. ¿Cjó ra sö'ö ra dyätä yo?

⁶¹ O mbârätsjé e Jesús c'o mi mamatsjëji. O xipjiji c'ua:

—¿Cjo in ne rí chjench'eji a xütjü na ngueje ró xi'ts'iji yo

jña'a yo? ⁶² ¿Pje rí tsjagueji 'ma, 'ma rí jñandgaji rá magö a jens'e nu ja ot'ü rmi bünc'ö? Nutscö rvá êcjö cja Mizhocjimi. ⁶³ Ngueje o Espíritu Mizhocjimi c'ü da'c'üji rí bübüji. Dya pje ni muvi e cuerpo. Yo jña'a yo rí xi'ts'igöji je va êjé cja o Espíritu Mizhocjimi yo. Ngueje yo da'c'üji rí bübütjoi. ⁶⁴ Pero bübüts'ügueji c'o dya pje ejmezügö.

E Jesús ya mi pãrã ndeze 'ma ot'ü cjó ngue c'o dya mi ejme. Ya nde mi pãrätjo cjó ngueje c'ü ro nzhö'ö. ⁶⁵ O mama c'ua e Jesús:

—Ya ró xi'ts'iji, dya cjó ra sö ra êjé co nuzgö, 'ma dya ra 'ññübü o mü'bü mi Tata c'ü bübü a jens'e.

⁶⁶ 'Ma o nguarü o mama yo jña'a, na puncjü c'o o chjench'e a xütjü, dya cja o ndünt'üji o xütjü e Jesús. ⁶⁷ O mama c'ua e Jesús o xipji c'o doce discípulo:

—¿Cjo xo in ne rí chjench'eji a xütjü, c'ü dya cja rí chjünt'üji ín xütjügö?

⁶⁸ O ndünrü c'ua e Simón Pedro:

—Pero ín Jmuts'üjme, ¿cjó rá ma teñegöjme? Na ngueje nguextjots'ügue in xitsijme ja rga sö rá bübütjojme co Mizhocjimi para siempre. ⁶⁹ Nutscöjme rí ejmets'ügöjme. Rí pãrãjme ngue'tsc'e e Cristo. Ngue'tsc'e o T'its'ü Mizhocjimi c'ü exi bübütjo.

⁷⁰ O ndünrü c'ua e Jesús:

—In doceji. ¿Cjo dya ró juan'c'ügöji? 'Najats'ügueji bübü c'ü dya jo cja o mü'bü.

⁷¹ Nu c'ü mi mama e Jesús, mi ngueje e Judas Iscariote, c'ü mi ngue o t'i e Simón. Na ngueje nguejnu ro nzhö'ö e Jesús. Mi ngueje 'naja c'o doce discípulo.

7

Los hermanos de Jesús no le creían

¹ 'Ma o nguarü yo, mi nzhodü e Jesús a Galilea. Dya mi ne ro nzhodü a Judea, na ngueje mi cãrã nu, c'o mi ne ro mbö't'üji e Jesús. ² Ya mi ngue ro zädätjo 'na mbaxua c'ü mi cja c'o nte. Mi ät'äji ts'ingumü c'o mi ngueje o dyëza. Mi mimiji cja c'o ts'ingumü 'ma mi cjaji c'e mbaxua. ³ C'o o cjuarma e Jesús o xipjiji c'ua:

—Na jo rí pedyegue va. Mague a Judea ngue c'ua c'o in discípulo c'o cãrã nu, xo ra jñantc'aji yo in cjague yo me na nojo. ⁴ Nu c'ü ne'e pje ra tsja'a, ra tsja ngue c'ua ra jñanda yo nte. Nu 'ma in cja'a yo me na nojo, jizhitsjëje ngue c'ua ra jñanda texe yo nte.

⁵ Ne xo ri ngueje c'o o cjuarma, dya xo mi ejmeji e Jesús. ⁶ O mama c'ua e Jesús:

—Dya be va sädã nu 'ma ra mbãrãji cjó nguetscö. Nuzgö dya be sö'ö rá magö. Pero nu'tsc'eji sö rí mötjoji nu hora c'ü in ne rí möji. ⁷ Nu'tsc'eji, dya sö ra nuc'eji na ü yo cãrã cja ne xoñijömmü. Nguetscö je nugüji na ü, na ngueje rí xipjigöji c'ü na cjuana, rí xipjigöji me na s'o cjaji. ⁸ Nu'tsc'eji, möji cja c

'e mbaxua. Nutscö dya be rá magö cja c'e mbaxua, na ngueje dya be va sädã c'ü ne'e Mizhocjimi c'ü ya rá magö.

⁹ Nu 'ma o mama yo, xe o nguejmetjo a Galilea.

Jesús en la fiesta de las chozas

¹⁰ Nuc'ua o ma cja c'e mbaxua c'o o cjuarma. E Jesús xo ma'a c'ua. Pero nuc'ü, dya cjó o xipji ja va ma. O matsjëje. ¹¹ Nu cja c'e mbaxua, c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte mi jodüji e Jesús, mi mamaji:

—¿Ja je ri bübüxã c'e Jesús?, eñeji.

¹² Na puncjü nte c'o me mi tsjojne mi mamaji ja cja mi cja e Jesús. Mi cãrã c'o mi mama: “Na jonte c'e bëzo c'ü.” Nu c'o dyaja mi mamaji: “Dya jonte c'ü. Onpü yo nte.”

¹³ C'o nte mi süji c'o pje mi pjëzhi. Nguet'ua dya cjó mi mama na jo ja ma cja e Jesús.

¹⁴ Cja mi patjo nziyo pa'a c'ü mi cjaji c'e mbaxua. Xe mi bëzhi nziyo pa ro nguarü. O zät'ã c'ua e Jesús cja c'e templo. Ya je nguejnu o xöpü c'ua c'o nte. ¹⁵ C'o pje mi pjëzhi mi cjiñiji: “Nunca rí äragöji a cjanu.” Pero mi mamaji:

—¿Ja ga mbãrã yo? Dya o ma ja ro xörü.

¹⁶ O ndünrü c'ua e Jesús:

—Nu yo rrã xöpü yo nte, dya rí mamatsjëjegö yo. Nu c'ü o ndäcjägö ngue c'ü je o xöcügö c'ü. ¹⁷ 'Ma cjó c'o ne ra tsja'a c'ü ne'e Mizhocjimi, ra mbãrã cjo je va ëjë cja Mizhocjimi yo rí xöpügö yo

nte, o maxque rí mamatsjējögö yo. ¹⁸ Nu c'ü xöpü c'ü mamatsjējē, jodütsjējē c'ü ra mama yo nte: “Me na jo 'na xöpüte”, ra 'ñeñeji. Nuzgö rí jodügö c'ü ra mamaji me na jo Mizhocjimi c'ü o ndäcjä. Nuzgö rí mamagö c'ü na cjuana, dya bëchjine.

¹⁹ 'Nu'tsc'eji, ¿cjo dya o dya c'üji c'e ley e Moisés? Pero ne ri 'najats'ügueji dya in cjaji c'ü mama c'e ley. Maco mama c'e ley c'ü dya rá pöt't'üteji, ¿jenga in jongügöji rí pötcüji?

²⁰ O ndünrö c'ua c'o nte, o xipjiji:

—Nu'tsc'e, bübü demonio cja in mü'bügue. ¿Cjó ngue c'ü ra jyonc'ü ra mbö'tc'ü?

²¹ O ndünrö c'ua e Jesús:

—'Natjo c'ü ró c jagö, pero nuc'ua texets'üji me o sjëyats'üji c'ü ró c jagö. ²² Cja o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés, xi'ts'iji rí meyaji in cuerpoji. C'ü ni tsjaji a cjanu, dya ngue e Moisés c'ü o mbürü; ngueje c'o in mboxtitaji c'o o mbürü ndeze mi jinguã. Bübü 'ma in meyaji in cuerpoji nu pa c'ü rí söyaji. ²³ Nu pa c'ü rí söyaji in meyaji o cuerpo 'na bëzo ngue c'ua rí cumpleji o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés. ¿Jenga me in ünngügöji c'ü ró jopcügö texe o cuerpo 'na bëzo nu pa c'ü rí söyaji? ²⁴ Tsjijñiji na jo c'ua ja ga mama o ley e Moisés. Nuzgö, zö ró jocü 'na bëzo c'e pa c'ü rí söyagöji, pero na jo c'ü rvá c jagö.

Jesús habla de su origen

²⁵ Ja nzi c'o mi menzumü a Jerusalén o mamaji c'ua:

—Nujnu, ¿cjo dya ngueje nu jodüji ra mbö't'üji? ²⁶ Maco, ña'atjo dya nu. Dya pje sü'ü nu. Dya cjó pje xipji. Mbārã, c'o pje pjëzhi, ¿cjo ri cijijñiji c'ü ngueje e Cristo nu? Po jiyö. ²⁷ Na ngueje nutscöji rí pärägöji na jo ja je menzumü nu. 'Ma ra ëjë e Cristo, nuc'ü, dya cjó ra mbārã ja rguí 'ñeje.

²⁸ E Jesús o ña'a na jens'e nu cja c'e templo nu ja mi xöpü c'o nte, o xipjiji:

—Nu'tsc'eji, ¿cjo in pãcãji? ¿Cjo in pärãji na jo ja je rí menzumü? Nuzgö dya ró ëtsjējögö. Na ngueje bübü 'naja c'ü exna cjuana o ndäcjägö, c'ü dya in pärägueji. ²⁹ Pero nuzgö rí pärägö c'ü, na ngueje je rvá ëcjö cja angueze. Ngueje angueze o ndäcjägö ró ëjë a 'ñecjua.

³⁰ Nuc'ua, mi ne ro zürüji c'ua. Pero dya cjó o pëñch'i, na ngueje dya be ne Mizhocjimi ro zürüji. ³¹ Na puncjü c'o nte c'o mi cãrã nu, o 'ñejmeji e Jesús. Mi mamaji:

—Dya cjó sö ra tsja c'o xe rrã nojo. ¿Cjo ri ngueje e Cristo nu?

Los fariseos mandan policías a llevar preso a Jesús

³² C'o fariseo o dyärãji c'ua c'o mi mama c'o nte. Na ngueje c'o nte mi tsjohne ma ñaji c'o mi cja'a e Jesús. Nuc'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo o ndäjãji o policia

ro ma, ro ma zürüji e Jesús.

³³ O mama c'ua e Jesús:

—Xe quejme ja nzi zana c'ü xe rá mimiji. Nuc'ua ra zädä c'e pa 'ma rá ma nu ja bübü c'ü o ndäcjä ró ëjë.

³⁴ Nuc'ua rí jyongügöji. Dya cja rí chöcügöji. Nu ja rá bübügö, dya sö rí möcjeji.

³⁵ Nuc'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel o pötva maji:

—Mbärã, ¿ja je ra ma'a nu? ¿Jenga xitsiji c'ü dya cja rá töt'üji? Mbärã, ¿cjo je ra ma cja yo ín menzumügöji a Israel c'o pjöt'ü cja yo dyaja nte? Mbärã, ¿cjo ra ma xöpü c'o dyaja nte'e? ³⁶ Mbärã, ¿ja cja'a nu o mama: “Rí jyongüji pero dya rí chöcüji”? Xo o xitsiji: “Nu ja rá bübügö, dya pje ra sö'ö rí sät'äji.”

Ríos de agua viva

³⁷ C'e pa c'ü bëpja c'e mbaxua ngue c'ü xenda mi süpüji. Nuc'ua c'e pa'a c'ü, o böbü e Jesús. O zopjü c'ua c'o nte, o xipjiji:

—'Ma cjó c'o tũre, xä'däji co nutscö. Si'iji c'e ndeje c'ü rá da'c'üji rí siji. ³⁸ Nu c'o ra 'ñejmezügö, ra zädä anguezeji c'ua ja nzi ga mama cja o jña Mizhocjimi: A mbo cja o mü'bü ra chjëntjovi nza cja 'na mbereje c'ü peje na puncjü o ndeje. Nguec'ua xo ra zi'i c'o dyaja, ngue c'ua xo ra bübütjoi.

³⁹ Nujyo o mama e Jesús, nguejyo ro tsja o Espíritu Mizhocjimi c'ü ro ch'unü nu c'o ro 'ñejme e Jesús. C'e Espíritu dya be ma ëjë c'ü, na

ngueje dya be vi ma e Jesús cja nu Tata c'ü bübü a jens'e.

División entre la gente

⁴⁰ Nuc'ua 'ma o dyäräji yo jña'a yo, mi cärã c'o o mama:

—Nunu, na cjuana ngueje e profeta nu mi te'beji.

⁴¹ Dyaja c'o o mama c'ua:

—Ngueje e Cristo nu o ndäjä Mizhocjimi nu.

Mi cärã c'o dyaja c'o o mama:

—Nujnu je menzumü a Galilea. Nguec'ua, ¿ja rgá sö ra tsja e Cristo nu? ⁴² Na, ¿cjo dya mama cja yo ya t'opjü: “E Cristo je ri ngueje o mboxbëche e David”? ¿Cjo dya xo mama: “Je ra te'e cja c'e ts'ijñiña a Belén nu ja mi menzumü e David”?

⁴³ Nuc'ua a cjanu, o xögü c'ua c'o nte'e, na ngueje dya mi 'natjo o pjeñeji ma nguijñiji e Jesús. ⁴⁴ Mi cärã c'o mi ne ro zürü e Jesús. Pero dya cjó xo o pënc'h'i angueze.

Las autoridades no creen en Jesús

⁴⁵ Nuc'ua c'o policia o nzhogü c'ua c'o. O möji cja c'o ndamböcjimi 'ñe cja c'o fariseo. Nuc'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo o dyönüji c'ua:

—¿Jenga dya i siji e Jesús?

⁴⁶ O ndünrü c'ua c'o policia:

—Nunca rí ärjme ra ña 'na bëzo c'ua nzi ga ña'a c'e bëzo c'ü.

⁴⁷ O ndünrü c'ua c'o fariseo, o xipjiji c'o policia:

—¿Cjo ya xo o dyon'c'ügueji?

⁴⁸ Tsjijñiji dya xä. ¿Cjo ya xo bübü o jmu'u 'ñe o fariseo c'o ya o 'ñejme e Jesús? Iyö. ⁴⁹ Nu

yo nte'e yo, dya pje pãrãji o ley Mizhocjimi. Dya pje sô ra zãt'ãji a jmi Mizhocjimi.

⁵⁰ E Nicodemo nu c'ü vi ma'a 'na nu xômü cja e Jesús, mi ngueje 'naja c'o fariseo. O mama angueze:

⁵¹ —Cja ín leygöji, dya sô rá mamaji c'o na s'o vi tsja 'na bëzo c'ü dya be ri ärãji c'o mama angueze, y c'ü dya be ri pãrãji ja cja c'ü cja'a.

⁵² O ndünrû c'ua c'o fariseo, o xipjiji e Nicodemo:

—Nu'tsc'e, Nicodemo, ¿cjo xo in menzumügue a Galilea? Ni jyodü rí ñu'u yo ya t'opjü, ngue c'ua rí ñuxã c'ü dya cjó ra te'e a Galilea c'ü ri ngueje profeta.

La mujer adúltera

⁵³ Nuc'ua, como ya vi nguarü c'e mbaxua, o ma nzi 'najaji o ngumüji.

8

¹ E Jesús o ma c'ua cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos.

² Nuc'ua 'ma mi xörtjo c'ü na yejnu pa, e Jesús o ma na yeje cja c'e templo. Nuc'ua texe c'o nte'e o chëzhiji a jmi e Jesús. O mimi c'ua e Jesús. Cjanu o xöpü c'ua c'o nte.

³ Nuc'ua c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi ñe c'o fariseo o sinpiji c'ua 'naja ndixü c'ü vi ch'ö'tp'ü bëzo c'ü dya mi ngueje o xïra. O tsjapüji o mimi a nde'e nu ja mi bübü e Jesús. ⁴ O mamaji c'ua:

—Xöpüte, nu e ndixü nu, o zürüji. Mi bübüvi 'na bëzo c'ü dya ngueje o xïra. ⁵ Cja c'e ley c'ü o dyopjü e Moisés o mandazüji rá pjat'üji ndojo yo

cja a cjanu. ¿Nu'tsc'e dya, pje rí xitsijme dya?

⁶ Nu yo mi xipjiji nguetjo ma söji, ngue c'ua ro sô ro ngöt'üji cja c'o pje mi pjëzhi. Nuc'ua e Jesús o ñücü a jömü. O dyopjü c'ua a jömü co o ñidyë. ⁷ Nu 'ma sido mi önütjoji, o jñüs'ü o ñi'i. Cjanu o xipjiji c'ua:

—'Ma bübüts'ëji 'naja c'ü dya tû o nzhubü ngue c'ü ra ot'ü ra pjat'ü ndojo ne ndixü.

⁸ Nuc'ua o ñücütjo na yeje a jömü e Jesús. O dyopjü a jömü co o ñidyë. ⁹ 'Ma o dyärãji, o nguijñiji c'ua cja o mü'büji c'ü mi tûji o nzhubüji. Nuc'ua nde 'naja va möji c'ua. Nu c'o xenda mi tita ngue c'o ot'ü o ma c'o. Cjanu o mbedye c'ua c'o cja mi t'i'i. Nuc'ua ya o nguejmetsjë c'ua e Jesús 'ñe c'e ndixü c'ü mi junrû a jmi. ¹⁰ Nuc'ua cjanu o jñüs'ü c'ua o ñi'i e Jesús. Dya cjó cja o jñanda. Ya mi nguetjo c'e ndixü c'ü xe mi bübü. O xipji c'ua:

—Nu'tsc'e ndixü, ¿ja je cãrã dya, nu c'o mi mama in tûgue nzhubü? ¿Cjo dya cjó pja'c'ü ndojo?

¹¹ C'e ndixü o ndünrû:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö, dya cjó pjacö ndojo.

Nuc'ua o xipji e Jesús:

—Ne xo ri nguetscö, dya xo rí xi'ts'i ni jyodü rí chügue. Ma'a dya. Pero dya cja rí tsja c'o na s'o.

Jesús, la luz del mundo

¹² E Jesús o zopjütjo na yeje c'o nte. O xipjiji: —Nguetscö e jya's'ü cja ne xoñjömü. Nu c'ü

ra ndünt'ü ín xütjügö, dya ra nzhodü cja e bēxōmü. Nuc'ü, ra bübü jya's'ü o mü'bü c'ü ra unü c'ü rguí bübütjo.

13 Nuc'ua c'o fariseo o xipjiji:

—Nu'tsc'e in mamatsjégue pje pjē'ts'i. Nu c'o in mamague dya cjuana.

14 O ndünrū c'ua e Jesús, o xipjiji:

—Zö rí mamatsjégö pje pjētsi, pero yo rí xi'ts'igöji na cjuana. Na ngueje rí pârägö ja je rvá ējē, 'ñe ja rga ma'a. Nu'tsc'ejí, dya in pârägueji ja rvá ējēgö. Dya xo in pârâji ja ngue c'ua rá ma'a.

15 Nu'tsc'ejí c'ua ja nzi gui tsjinncjeji, in jünji ngüenda in mamaji c'ü na s'ozgö. Pero nutscö, c'ü rvá ēcjö, dya ngue c'ü rá mangö c'ü cja na s'o 'naja, y c'ü cja na jo c'ü 'naja.

16 Zö dya ngue c'ü rvá ēcjö, pero 'ma rí mangö ja ga cja 'na nte ga nguijñi o mü'bü, na cjuana c'ü rí mangö. Na ngueje c'ü rí mangö, dya ngue c'ü rgá cjiñitsjégö, ngue c'ü cjiñi Mizhocjimi c'ü o ndäcjö c'ü rí bübübe. 17 Ya xo t'opjü cja in leygueji c'ü je mama a cjava: “Nu c'ü mama yeje nte ngue c'o na cjuana.” 18 Nuzgö rí mama pje pjētsi. Nu c'ü mi Tatagö c'ü o ndäcjä, ngue c'ü xo mama pje pjētsigö.

19 Nuc'ua o xipjiji c'ua:

—¿Ja je bübü c'ü nin Tata?

O ndünrū c'ua e Jesús, o xipjiji:

—Ni xo ri nguetscö in pácâji, ni ri ngueje mi Tata

in pârâji. Nu 'ma ri pácâgöji, ngue 'ma xo ri pätcâji mi Tata.

20 E Jesús mi xöpü c'o nte cja c'e templo. Je mi mama yo jña'a yo, nu ja mi sogüji o ofrendaji. Dya cjó o zürü e Jesús, na ngueje dya be mi jēzi c'ü nu Tata Mizhocjimi.

“A donde yo voy, ustedes no pueden ir”

21 Nuc'ua o ndünrū c'ua na yeje e Jesús:

—Nutscö ya rá ma'a. Nu'tsc'ejí rí jyongüji. Pero rí chügueji na ngue c'o in nzhunc'ejí c'o in tügueji. Nguet'ua nu ja je rá magö, nu'tsc'ejí, dya ra sö rí sät'âji nu.

22 O mama c'ua c'o pje mi pjēzhi cja c'o nte a Israel:

—Nu e bēzo nu, ¿cjo ra pö't'ütsjējē? Nguet'ua mama: “Nu ja je rá magö, nu'tsc'ejí dya ra sö rí sät'âji.”

23 Nuc'ua o ndünrū c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'ejí, in menzumüji a jömü. Nutscö, je rí menzumügö a jens'e. Nu'tsc'ejí, in menzumügueji cja ne xoñijömü. Nutscö, dya pje rí menzumügö va cja ne xoñijömü. 24 Nguet'ua ró xi'ts'ijí: “Rí chügueji na ngue c'o in nzhunc'ejí c'o in tügueji.” Na ngueje 'ma dya rí 'ñejmeji ngezgö extí bübü, c'o nzhübü c'o in tūji ngue c'o je rgui chūji c'o.

25 O ndünrū c'ua c'o nte:

—Xitsijme cjó ngue'tsc'e.

Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Ya ró xi'ts'igöji cjó ngezgö. 26 Na puncjü c'o me rí ne rá zo'c'üji. Me na puncjü

c'o in cjami c'o sō rá mama in tūgueji nzhubū. Pero nu c'ü o ndäcjägö ngue c'ü na cjuana c'ü. C'o ró ätpägö o mama angueze nguejyo je rí zopjü yo cārã cja ne xoñijōmü.

²⁷ E Jesús mi xipjiji mi nguejnu Tata c'ü vi ndäjã. Pero dya mi pãrã c'o nte. ²⁸ O ndünrū c'ua e Jesús:

—Nutscö rvã ěcjö cja Mizhocjimi. Nu'tsc'ejji rí chäpcöji cja ngronsi. Nu'ma, cja ra zädã 'ma rí unnc'ejji ngüenda c'ü nguezgö extí bübü. Dya pje rí cjagö c'ü rí cjatsjē. Ngue yo o xöcü mi Tata, yo rí xi'ts'iji. ²⁹ Nu c'ü o ndäcjä bübü co nuzgö. Dya pje jyēzguigö c'ü rá bübütsjägö c'ü, na ngueje sido rí cjagö c'o ne angueze.

³⁰ 'Ma o mama yo jña'a yo, na puncjü c'o o creo c'o mi mama e Jesús.

Los hijos de Dios y los esclavos del pecado

³¹ O xipji c'ua e Jesús c'o nte a Israel c'o ya vi 'ñejme angueze:

—'Ma sido rí 'ñejmeji yo jña yo rí ña'a, nu'ma, na cjuana in ätcöji 'ma. ³² 'Ma rí 'ñejmezügöji yo jña yo rí ña'a, rí pãrãji c'ü na cjuana 'ma. 'Ma rí pãrãji c'ü na cjuana, ra t'empc'ejji libre 'ma.

³³ O ndüntüji c'ua, o xipjiji:

—Nguetscöjme o mboxbēchejme e Abraham. Dya cjó rí pēpcöjme. ¿Jenga in mamague c'ü ra 'ñempcöjme libre?

³⁴ O ndünrū e Jesús, o mama:

—Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji. Texe c'o cja'a c'o na s'o, dya libre c'o. Chjëntjovi nza cja 'na mbēpji c'ü tjünt'ü a xütjü, c'ü dya sō ra xögü cja nu lamu. ³⁵ C'o tjünt'ü a xütjü o nzhubü, dya ngueje o t'i Mizhocjimi c'o. Angueze ra pjongü nu c'o dya ngueje o t'i. C'o o t'i ra sido ra bübütjoji co Mizhocjimi. ³⁶ Nu c'ü na cjuana ra 'ñempc'ejji libre cja c'o na s'o, nguetscö o T'izü Mizhocjimi. ³⁷ Rí pãrãgö ngue'tsc'ejji o mboxbēchets'üji e Abraham. Pero in ne rí pötcügöji, na ngueje in jñagö, dya pje in ench'e cja in mü'büji. ³⁸ Rí ñagö nu c'o ró nugö cja o jmi mi Tatagö c'ü bübü a jens'e. Nu'tsc'ejji in cjami nu c'o i dyärãji cja o jmi nin tataji.

³⁹ Nuc'ua o ndünrūji, o xipjiji:

—C'ü mi tatagöjme ngueje e Abraham.

O ndünrū c'ua e Jesús, o xipjiji:

—'Ma ri ngue'tsc'ejji o t'its'üji e Abraham, ri tsjaji c'ü o tsja e Abraham. ⁴⁰ E Abraham, nuc'ü, o dyätã Mizhocjimi c'ü. Pero nudya in jongüji rí pötcüji. E Abraham dya ro tsja a cjanu. Nutscö rí bëzo ró xi'ts'iji c'o na cjuana nu c'o ró ärägö cja Mizhocjimi. Nguet'ua in ne rí pötcüji. ⁴¹ Nu'tsc'ejji in cjami c'ü cja c'ü nin tatagueji.

O xipjiji c'ua:

—Nutscöjme dya o t'izgöjme nandyo bëzo. 'Natjo mi

Tata rí sicjõjme. Ngueje Mizhocjimi.

⁴² E Jesús o xipjiji c'ua:

—'Ma ri ngueje Mizhocjimi nin tatagueji, ri s'iyazügõji 'ma. Na ngueje nguezgõ 'natjozügõ o T'izü Mizhocjimi. Je ró pecjõ cja Mizhocjimi. Dya ró êjêtsjêgõ. Ngueje Mizhocjimi je ndäcjö ró êjê.

⁴³ ¿Jenga dya in pãrãji ja cja c'ü rí mangõ? Dya in pãrãji na ngueje, dya in ne rí dyätcãji in jña'a. ⁴⁴ Nu'tsc'ejí, nu c'ü nin tatagueji ngueje c'ü dya jo. In ne rí tsjaji nu c'o ne'e nin tatagueji. Ndeze o mbürü, c'ü dya jo ngue mbõ't'üte. Nuc'ü, dya pje mama c'ü na cjuana c'ü. Na ngueje c'ü na cjuana, dya pje bübü o mü'bü. Nu 'ma mama c'o dya cjuana ngueje c'o cjiññitsjê cja o mü'bü c'o mama. Na ngueje c'ü dya jo, na mbêchjine. Nguejnu tata nu c'o xo mama c'ü dya cjuana. ⁴⁵ Dya in ejmezüji na ngueje nutscõ rí mama c'o na cjuana. ⁴⁶ ¿Cjo bübütsc'ejí 'naja c 'ü sõ ra mama rí cjagõ c'o na s'o? Nu 'ma rí xi'ts'iji c'ü na cjuana, ¿jenga dya pje in ejmezügõji? ⁴⁷ Nu c'o ngueje o t'i'i Mizhocjimi ätpãji o jña'a. Pero nu'tsc'ejí, dya ngue'tsc'ejí o t'its'üji Mizhocjimi na ngueje dya in ätpãgueji c'o o jña.

Cristo existió antes que Abraham

⁴⁸ O ndünrú c'ua c'o pje mi pjêzhi cja c'o nte a Israel. Me co üdüji. O xipjiji:

—Rí pãrãjme na jo, bübü demonio cja in mü'bügue. Je i

tegue a ma a Samaria, dya in pãrãgue ja cja Mizhocjimi.

⁴⁹ O ndünrú c'ua e Jesús, o xipjiji:

—Dya bübü demonio cja in mü'bügõ. C'ü rí mamagõ ngue c'ü ne'e mi Tatagõ. Nu'tsc'ejí c'ü in cjaji, dya pje in ejmezügõji rvã êcjõ cja mi Tatagõ Mizhocjimi. ⁵⁰ Dya rí jodügõ c'ü rí mangueji na nojozügõ; nu c'ü jodü c'ü rí mangueji na nojozügõ, ngue mi Tatagõ Mizhocjimi. Angueze ra jizhi c'ü na nojozügõ. ⁵¹ Na cjuana c'ü rí xi'ts'igõji, nu c'ü sido ra dyätcõ yo rí mangõ, dya ra ndü'ü, ra bübütjo c'ü.

⁵² Nuc'ua c'o pje mi pjêzhi cja c'o nte a Israel o xipjiji:

—Nudya, rí pãrãjme na jo dya, bübü demonio in mü'bügue. Ya o ndü'ü e Abraham. Ya xo o ndü'ü c'o profeta. Maco nu'tsc'e in mama nu c'ü sido ra dyä'tc'ägue, dya ra ndü'ü, sido ra bübütjo. ⁵³ Nu'tsc'e in cjinncje xenda na nojots'ügue que na ngueje mi tatajme e Abraham. Nuc'ü, o ndü'ü c'ü. Xo o ndü'ü c'o profeta. ¿Cjó ngue c'ü je na cja pütjsjêgue?

⁵⁴ O ndünrú e Jesús, o xipjiji:

—Nu 'ma ri jodütsjêjêgõ c'ü ro mama yo nte na nojozügõ, dya pje rví muvi 'ma c'o. Mi Tatagõ ngue c'ü jodü c'ü ra mamaji a cjanu. Maco in mamagueji que mi Tatagõ ngueje in Mizhocjimigueji. ⁵⁵ Nu'tsc'ejí, dya in pãrãgueji angueze. Pero nutscõ rí pãrãgõ c'ü. 'Ma ro mama c'ü dya rí pãrãgõ

Mizhocjimi, ri ngeuzgö 'na mbëchjine nza cjatsc'ej. Jo rí pãrãgö Mizhocjimi. Rí cjagö c'o mama angueze. ⁵⁶ E Abraham c'ü nin mboxtitaji me co mäjã 'ma o 'ñejme ro jñandga ma ëcjö. A cjanu o jñandga. O mäjã c'ua.

⁵⁷ C'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel o xipjiji c'ua:

—Dya be xo in nzhodügue ni cincuenta cjë'ë. ¿Ja rvi jñandague e Abraham?

⁵⁸ E Jesús o xipjiji:

—Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji. 'Ma dya be mi bübü e Abraham, ya exmi bübügö.

⁵⁹ Nuc'ua o jñüs'üji ndojo c'o ro pjat'üji e Jesús. Pero nuc'ü, o tsjõjõ c'ü. Dya cjó jñanda ja va ma. O mbedye cja c'e templo. O ma'a.

9

Jesús sana a un hombre que nació ciego

¹ Ma o cjogü e Jesús o jñanda 'naja bëzo c'ü mi ndëzhö. Mi ndëzhö 'ma o jmus'ü c'ü.

² Nuc'ua c'o o discípulo o dyönüji e Jesús, o xipjiji:

—Xöpüte, ¿Cjó ngue c'ü o tsja c'o na s'o, nguec'ua va ndëzhö nu? ¿Cjo ngueje ne bëzo nu ndëzhö maxque ngueje c'o o tata?

³ O ndünrö c'ua e Jesús, o xipjiji:

—C'ü vi ndëzhö, dya ngue c'ü vi tsja c'o na s'o nu. Dya xo ngue c'ü vi tsja c'o na s'o c'o o tata. C'ü vi ndëzhö ngue c'ü rguí 'ñetse c'ü me na nojo c'ü cja'a Mizhocjimi.

⁴ Ni jyodü rá cjagö c'o ne'e

nu c'ü o ndäcjä, ndeze 'ma xe ndempa. Va ëjë xömü, 'ma dya cja sö cjó ra pëpji. ⁵ Ndeze c'ü xe rá mimigö cja ne xoñijömmü, nguetscö e jya's'ü cja ne xoñijömmü.

⁶ 'Ma o mama a cjanu o zogü a jömmü o c'ijñi, o mbopjü c'ua c'e jömmü. Cjanu o ngans'a c'o mbëömmü. O ngosp'ü c'ua cja o ndö'ö c'e bëzo c'ü mi ndëzhö. ⁷ E Jesús o xipji c'ua:

—Ma xinzhö cja c' e t'ore c'ü ni chjü Siloé, eñe. C'e tjü'ü ne ra mama 'naja c'ü däjã.

Cjanu o ma'a c'ua c'e bëzo c'ü mi ndëzhö. O ma xinzhö. Nu 'ma o nzhögü c'ua, ya mi janda. ⁸ Nuc'ua c'o o mejñiñi 'ñe c'o ya vi jñanda mi ndëzhö mi mamaji:

—¿Cjo dya ngueje nu mi ndëzhö nu ja nde mi junrö nu me mi örü pje ra zi?

⁹ Mi cãrã c'o mi mama:

—Ngueje nu.

C'o dyaja mi mamaji:

—Dya ngue nu, pero exi nguetjo nu.

O ndünrö c'ua c'ü mi ndëzhö, o mama:

—Nguetscö.

¹⁰ O xipjiji c'ua:

—¿Ja va xögü dya, c'o in chö'ö?

¹¹ O ndünrö c'ua angueze, o mama:

—C'e bëzo c'ü ni chjü'ü Jesús o ngans'a mbëömmü. O ngoscügö in chö'ö. Cjanu o xitsi c'ua: “Ma a Siloé, ma xinzhö.” Ró ma'a c'ua, ró ma xinzhö. Ya o xögü c'ua yo in chögö, ya ró janda.

¹² Nuc'ua o xipjiji:

—¿Ja je bübü dya, c'e bëzo c'ü?

Angueze o ndünrü:

—Dya rí pãrãgö ja je bübü.

Los fariseos interrogan al ciego que fue sanado

13 O zidyiji nu c'ü mi ndëzhö, o möji cja c'o fariseo.

14 C'e pa 'ma söyaji ngue 'ma o ngans'a e Jesús o mbëömü c'ü vi xopcü o ndö'ö c'e bëzo c'ü mi ndëzhö. 15 Nuc'ua o yepe o ña c'ua c'o fariseo, o dyönüji c'e bëzo pje vi ts'apü ngue c'ua va xogü o ndö'ö. Angueze o xipjiji:

—O ngoscügö mbëömü ín chö'ö. Cjanu ró xinzhö. Nudya ya rí janda dya.

16 Nuc'ua mi cãrã o fariseo c'o mi mama:

—C'e bëzo c'ü in mangue o jo'c'üts'ü, dya pje vi 'ñeje cja Mizhocjimi c'ü; na ngueje dya pje súpü nu pa c'ü rí söyaji.

Dyaja c'o mi mama:

—C'e bëzo, dya cja'a c'o na s'o. 'Ma ri cja c'o na s'o c'e bëzo, dya ro sö ro tsja'a yo me na nojo yo nunca rí jandaji.

Dya mi 'natjo o pjeñeji.

17 O yepe o dyönütjaji c'ü mi ndëzhö:

—¿Pje xo in mangue, pje pjëzhi nu c'ü o xo'c'üts'ü in chö'ö?

Angueze c'ua, 'ma o ndünrü o mama:

—Ngueje 'na profeta.

18 Nu c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel, dya mi ejmeji cjo mi ndëzhö c'e bëzo. Dya mi ejmeji cjo vi xogü c'o o ndö'ö. Cja 'ñejmeji 'ma cja o zojnüji nu tata c'e bëzo c'ü vi xogü

o ndö'ö, 'ñe nu nana. 19 O dyönüji, o xipjiji:

—¿Cjo ngueje in ch'iguevi nu, nu nu in manguevi exmi ndëzhö 'ma o jmus'ü? ¿Jenga janda dya 'ma?

20 O ndünrü c'ua c'ü nu tata 'ñe c'ü nu nana, o mamavi:

—Rí pãrãgöbe ngueje ín ch'igöbe nu. 'Ma o jmus'ü nu, exmi ndëzhö nu. 21 Jenga ya janda dya, dya rí pãrãbe. Dya xo rí pãrãgöbe cjo je o xopcü o ndö'ö nu. Ya jo ndümbeñe angueze. Dyönütsjëji. Ya ra xi'ts'itsjëji.

22 O mama a cjanu c'ü nu tata 'ñe c'ü nu nana na ngueje mi süvi c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel. Na ngueje ya vi mamaji 'ma cjo c'o ro mama e Jesús ngueje e Cristo, ro pjongüji c'e nte'e cja o nitsjimiji. 23 Nguec'ua va mama c'ü nu tata c'e bëzo 'ñe c'ü nu nana: “Ya jo ndümbeñe. Dyönüji angueze. Ya ra xi'ts'itsjëji.”

24 Nuc'ua o yepe o zojnütjaji c'e bëzo c'ü mi ndëzhö, o xipjiji:

—Unü 'na pöjö Mizhocjimi c'ü o xo'c'üts'ü in chö'ö. Nutscöjme rí pãrãjme na jo, c'e bëzo cja'a c'o na s'o c'ü.

25 O ndünrü c'ua c'ü mi ndëzhö, o mama:

—Dya rí pãrãgö c'ü, cjo cja c'o na s'o c'ü. Nguextjo nu rí pãrãgö, nutscö dya rmi jandagö. Nudya rí janda dya.

26 Nuc'ua na yeje o xipjitjaji c'ua:

—Pero, ¿pje o tsja'c'ü? ¿Ja va xo'c'üts'ü in chö'ö?

27 C'ü mi ndëzhö o ndüntüji:

—Ya ró xi'ts'iji, pero dya i dyätcöji. ¿Jenga in ne rí yepe rí dyäräji? Maxque, ¿cjo xo in negueji rí chjünt'üji o xütjü?

²⁸ Nuc'ua o zadütjoji, o maji:

—Nu'tsc'e ngue'tsc'e in tjünt'ü a xütjü e Jesús. Nutscöjme rí tjünt'üjme a xütjü e Moisés. ²⁹ Nutscöjme rí pãrãgöjme, e Moisés o zopjü c'o nte. O mama c'o jña c'o vi mama Mizhocjimi. Pero c'e bëzo c'ü in mangue o jo'c'üts'ü, dya rí pãrãjme ja je vi 'ñeje c'ü.

³⁰ O ndünrú c'ua c'e bëzo c'ü mi ndëzhö, o xipjiji:

—Yo in xitsiji, me in cjacüji rá dyäxä. Maco o xocüzügö in chö'ö c'e bëzo, ¿jenga dya in pãrãji ja je vi 'ñeje c'ü?

³¹ Rí pãrãgöji, zö ra tsja 'na nte ra dyötü Mizhocjimi ra unü poder, pero 'ma cja na s'o c'e nte, Mizhocjimi dya ra dyärä c'ü örü c'e nte. Pero nu c'o ma't'ü Mizhocjimi 'ñe cja'a c'ua ja ga ne'e angueze, nuc'o, Mizhocjimi ra dyätä c'o. ³² Ndeze 'ma o mbürü ne xoñijömmü, cãrã c'o o jmus'ü ndëzhö. Pero dya rí äragöji c'ü ri bübü 'na bëzo c'ü ri jocü c'o. ³³ Nu c'e bëzo, 'ma dya rví 'ñeje cja Mizhocjimi c'ü, dya xo ro sö'ö pje ro tsja'a.

³⁴ O ndüntüji c'ua, o xipjiji:

—Nu'tsc'e i tsja c'o na s'o; exvi chetjovi in nzhunc'e. ¿Jenga in cjinncje ra sö rí xöcügöjme?

Cjanu o pjongüji c'ua cja c'e nitsjimi.

Ciegos espirituales

³⁵ O dyärä e Jesús ya vi pjongüji c'e bëzo. Nguéc'ua va jyodü ja je mi nzhodü c'e bëzo. 'Ma o chöt'ü, o xipji:

—¿Cjo in ejmegue o T'i Mizhocjimi?

³⁶ O ndünrú angueze, o mama:

—Nu'tsc'e së'ë, xitsigö cjo ngueje o T'i Mizhocjimi; ngue c'ua ra sö rá ejmegö angueze.

³⁷ O ndünrú c'ua e Jesús:

—Ya i jñandague angueze. Nguetscö rrã ñavi.

³⁸ O mama c'ua c'e bëzo:

—Nu'tsc'e in Jmuts'ügö, rí ejmets'ü. Ngue'tsc'e o T'its'ü Mizhocjimi.

Cjanu o ndüñijömmü o ma't'ü c'ua.

³⁹ O mama c'ua e Jesús:

—Na ngue c'ü rvá ëcjö, exi 'ñetsetjo ja ga nguijñi o mü'bü yo nte. C'o unü ngüenda c'ü ni jyodü ra xogü o ndöji ngue c'ua ra bübü o jya's'ü Mizhocjimi cja o mü'büji, ra xogü o ndöji ra mbãrãji Mizhocjimi. Pero c'o cjiñi ya xogü o ndöji, nuc'o, ra ndëzhöji, dya ra mbãrãji c'ü na cjuana.

⁴⁰ O dyärä ja nzi c'o fariseo c'o mi cãrã bëxtjo nu ja mi bübü e Jesús, o mamaji c'ua:

—A poco in cjiñigue c'ü xo rí ndëzhöjme.

⁴¹ O ndünrú c'ua e Jesús:

—'Ma ri unnc'ëji ngüenda c'ü ni jyonc'ëji o jya's'ü Mizhocjimi, ro perdonaots'üji 'ma c'o na s 'o. Pero in mangueji: “Ya xogü in chögöjme, rí pãrãjme na jo”, in eñeji. Nguéc'ua xe in tütjoji in nzhunc'ëji.

10

El ejemplo del corral

1 'Na cjuana c'ü rá xi'ts'igöji. Nu c'ü dya ra cjogü cja o ngoxtji nu ja cot'üji o ndënchjürü, nu c'ü je dacütjo cja ndüngümü, nuc'ü ngueje mbë'ë c'ü; y xopcü nu ja cjot'ü o ndënchjürü. 2 Nu c'ü je cjogü cja o ngoxtji nu ja cjot'ü o ndënchjürü ngueje e mbörü c'ü. 3 E mböngoxtji xopcü ngoxtji e mbörü. C'o ndënchjürü ätpäji o jña'a. Nu c'e mbörü nänbä o tjü'ü yo o ndënchjürü. Ngueje c'ü pjongü c'ua c'o ndënchjürü ra ma ziji o t'ëbi. 4 'Ma ra mbedye c'o o ndënchjürü, ra ot'ü e mbörü. Cja rron ma c'o o ndënchjürü. C'o ndënchjürü tjünt'üji a xütjü c'e mbörü, na ngueje pätpäji o jña'a. 5 'Ma ra ëjë 'naja c'ü dya päräji, dya ra ndünt'üji a xütjü. Nu c'ü ra tsjaji, ra c'ueñeji; na ngueje dya pätpäji o jña'a c'o nandyo.

6 Nu yo jña'a yo, je zopjü e Jesús o fariseo. Pero anguesji dya o mbäräji ja cja c'ü mi xipjiji.

Jesús, el buen pastor

7 O ña c'ua na yeje e Jesús, o xipjiji:

—Na cjuana c'ü rá xi'ts'igöji. Nutscö nguetscö e ngoxtji nu ja cjogü yo ndënchjürü. 8 Texe c'o va ëtsce'iji c'o ne c'ü rí chjünt'üji o xütjü, ne ra dyon'c'iji. Ngue o mbë'ë c'o xopcü nu ja cjot'ü o ndënchjürü. Pero c'o ndënchjürü dya pje ätäji. 9 Nuzgö nguetscö e ngoxtji nu

ja cjogü yo ndënchjürü. Nu c'ü ra 'ñench'ezü o mü'bü, ngue c'ü sö ra cjogü. Nuc'ü, ngue c'ü ra jogü o mü'bü c'ü. Nuc'ü, ra chöt'ü texe c'o ni jyodü o mü'bü. Nguet'ua ra chjëntjovi nza cja 'na ndënchjürü c'ü ra cjogü, ra mbedye, ra chöt'ütjo o t'ëbi c'ü ra zi'i.

10 'E mbë'ë ni 'ñetjo ra ë pönü c'o ndënchjürü. Ra mböt't'ü texe c'o. Nutscö rvá ëjëgö ngue c'ua ra bübütjoji. Me ra mäpä Mizhocjimi rgá bübütjoji.

11 Va mama c'ua e Jesús:

—Nuzgö nguetscö 'na mbörü c'ü me na jo; ojtjo c'ü ri nza cjazgö. 'Na mbörü c'ü na jo, bübü dispuesto ra ñana c'o ndënchjürü cja c'o mbë'ë, zö ra mböt't'üji c'ü. 12 Pero 'ma cjó c'o ts'ö't'ü ra mbörü c'o ndënchjürü, dya ra mbörü na jo c'o, na ngueje dya exi ngue o cjaja c'o ndënchjürü. Nguet'ua 'ma ra jñanda rva ëjë e mindyo, exta zogü c'ua c'o ndënchjürü, ra c'ueñe ra ma. Nguet'ua c'e mindyo ra pënch'i c'o ndënchjürü, nde ra mböt't'ü c'ua c'o. 13 C'ueñe c'ü mi pjörü na ngueje ts'ö't'ütjo, dya ngueje o cjaja c'o ndënchjürü. Nguet'ua dya cjapü ngüenda pje ra ts'apü c'o.

14 Xe ma ña'a e Jesús, o mama:

—Nguetscö c'e mbörü c'ü me na jo. Rí pärägö c'o ngueje ín nzhënchjürügö. Anguezeji xo päcägöji. 15 A cjanu, xo päcä mi Tata c'ü bübü a jens'e. Nuzgö xo rí pärägö mi Tata. Nuzgö rá tügö ngue c'ua ra

bübütjo c'o ín nzhënchjürügö. ¹⁶ Xo rí tsājāgö c'o dyaja ndënchjürü c'o dya be tjünt'ü ín xütjügö. Nuc'o, xo ni jyodü xo rá pjörü c'o. Ra dyätcäji ín jñagö, ra ndünt'üji ín xütjü. A cjanu ri 'natjo nu ja ri cārāji, 'ñe ri 'natjo mbörü, c'ü ngeuzgö.

¹⁷ 'Me s'iyazü mi Tata c'ü bübü a jens'e; na ngueje rá tügö ngue c'ua rá yepe rá bübütjo. ¹⁸ Dya cjó ra tsjacü rá tügö. Nguetscö rrā unütsjējē rá tū'ü. Sö'ö rá unütsjēgö rá tū'ü, 'ñe sö'ö rá nanga. Ngueje c'ü vi ndäcjä mi Tatagö c'ü bübü a jens'e.

¹⁹ Na ngueje vi mama yo jña'a yo e Jesús, c'o nte o zöji na yeje co jña, dya mi 'natjo pjeñe mi cijñiji. ²⁰ Na puncjü anguesji c'o mi mama:

—Bübü demonio cja o mü'bü ne Jesús. Dya pārā pje mama. ¿Jenga in ätäji c'ü xi'ts'iji nu?

²¹ Dyaja c'o mi mama:

—Ne bëzo nu, 'ma ri bübü c'ü dya jo cja o mü'bü, dya ro mama yo jña yo me na jo. C'ü dya jo, a poco sö'ö ra xopcü o ndö'ö 'na ndēzhö, c'ua ja nzi va tsja ne bëzo.

Las autoridades de Israel rechazan a Jesús

²² C'o pa'a c'o, c'o nte a Jerusalén o tsjaji 'na mbaxua, mi mbeñeji c'e pa 'ma o dyötüji Mizhocjimi ro nintsjimi na yeje c'e templo. Ma sē c'o pa c'o. ²³ E Jesús je mi nzhodü nu cja c'e templo cja o porta e Salomón. ²⁴ Nuc'ua c'o pje mi pjēzhi cja

c'o nte a Israel, o jmurüji a jmi e Jesús, o xipjiji:

—¿Jenga dya rí xitsijme na jo cjó je ngue'tsc'e? Nu 'ma ngue'tsc'e e Cristo extí xitsijme na jo.

²⁵ Nuc'ua o ndünrū e Jesús, o xipjiji:

—Ró xi'ts'iji cjó je nguetscö. Nu'tsc'eji dya in ejmezüji. Nuzgö rrā c jagö c'o ne'e mi Tata a jens'e. A cjanu, 'mārā na jo cjó je nguetscö.

²⁶ Nu'tsc'eji, dya in ejmezüji na ngueje dya ngue'tsc'eji ín nzhënchjürüts'üji. ²⁷ C'o ín nzhënchjürügö ätcäji ín jñagö. Rí pārāgö c'o. Anguesji tjünt'üji ín xütjügö. ²⁸ Nu c'o ín nzhënchjürügö rí unügö c'ü sido ra bübütjoji. Nuc'o, dya ra ndü'ü c'o. Nuc'o, dya cjó sö cjó ra zipqui cja ín dyēgö.

²⁹ Mi Tatagö c'ü o dyacügö c'o, ngueje c'ü xenda na nojo texe c'ü. Nguec'ua dya cjó sö cjó ra zinbi cja o dyē'ē mi Tatagö c'o. ³⁰ Nutscö co c'ü mi Tata a jens'e rí 'natjobe, eñe e Jesús.

³¹ Nuc'ua o jñüs'ü na yeje o ndojo c'o pje mi pjēzhi cja c'o nte a Israel. Ro pjat'üji e Jesús. ³² O ndünrū c'ua e Jesús, o xipjiji:

—Na puncjü c'o na jo c'o ya ró jí'ts'iji. Mi Tata a jens'e ngue c'ü o jítsigö c'o. Texe yo ró cja'a, ¿ja bübü c'ü na s'o c'ü rguí pjacüji?

³³ O ndünrū c'ua anguezeji, o mamaji:

—Nu yo na jo in tsjague, dya nguejyo rga pja'c'üjme yo. C'ü rga pja'c'üjme, ngueje c'ü in sadügue Mizhocjimi. Maco

xo nguetjots'ügue 'na bëzo; pero in cjäpü que nguets'ü Mizhocjimi.

34-36 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Mbeñeji ja ga t 'opjü cja in leyji. Je t'opjü nu, c'ü ja va sjipji c'o o juajnü Mizhocjimi jinguã ro pätpäji angueze rvã zopjüji c'o nte. Je t'opjü a cjava: “Ngue'tsc'ejji in mizhocjimigueji”, eñe Mizhocjimi. Rí pärãgöji c'ü je va mama Mizhocjimi, na ngueje na cjuana c'ü t'opjü cja o jña. C'o nte c'o o juajnü Mizhocjimi mi jinguã, o mama Mizhocjimi o xiji mizhocjimi c'o. Nguec'ua, zjenga in mamaji rí sadügö Mizhocjimi na ngueje ró xi'ts'iji: “Exi nguejzö o T'izü Mizhocjimi”, maco Mizhocjimi o ndäcjã ró ëjẽ cja ne xoñijömmü? ³⁷ Tsjijñiji na jo cjo rí cjägö c'ü ne'e mi Tata; 'ma jiyö, dya rí 'ñejmezüji 'ma. ³⁸ Pero 'ma in jandgaji rí cjägö c'ü ne'e angueze, extí unnc'ejji ngüenda 'ma c'ü bübüzügö mi Tata, 'ñe nutscö rí bünc'öbe angueze. Extí unnc'ejji ngüenda a cjanu zö dya in ejmezüji c'ü ró xi'tsc'öji exi ngue o T'izü Mizhocjimi.

³⁹ Nuc'ua mi neji na yeje ro zürütjoji. Nuc'ua o mbedyettjo e Jesús cja o dyëji.

⁴⁰ O ma mbes'e na yeje cja c'e ndare a Jordán nu ja ot'ü mi jichite e Juan. O nguejme c'ua nu. ⁴¹ Na puncjü c'o o zät'ã cja o jmi'i e Jesús, mi mamaji:

—E Juan dya pje o tsja'a c'ü me na nojo c'ü nunca rí jandaji. Pero ma cjuana c'o o mama e Juan ja ga cja ne bëzo, ne Jesús.

⁴² A cjanu, na puncjü c'o mi cãrã nu, o 'ñench'e o mü'büji e Jesús.

11

Muerte de Lázaro

¹ Mi bübü c'ua 'naja bëzo c'ü mi sö'dyë c'ü mi chjü'ü e Lázaro. Mi menzumü a Betania, nu ja mi menzumü e María 'ñe e Marta c'ü nu cjüjuë. ² Mi ngueje c'e María c'ü je o ngosp'ü o ngua e Jesús c'ü in Jmugöji c'e perfume c'ü ma jo ma yüdü. Cjanu o nd-intspi c'ua o ngua'a co o ñixti. Nu c'ü nu 'ninzhömmü c'ü mi chjü e Lázaro, ngue c'ü mi sö'dyë c'ü. ³ C'o o cjü e Lázaro o mbenpevi c'ua na jña e Jesús, o xipjivi:

—Nu'tsc'e, in Jmuts'üjme, nu c'ü me in s'iyague, sö'dyë c'ü.

⁴ 'Ma o dyärã e Jesús o mama:

—Nu c'e ndötc'ijeme c'ü, dya ngue c'ü rguí nzhü'ütjo. Na ngueje rá cjägö c'ü rguí unü ngüenda yo nte c 'ü me na zëzhi Mizhocjimi. A cjanu xo ra unüji ngüenda nguezgö o T'izü Mizhocjimi, me xo na zëtscö.

⁵ E Jesús me mi s'iya e Marta co c'ü nu cjüjuë 'ñe e Lázaro. ⁶ Nuc'ua 'ma ya vi dyärã mi sö'dyë e Lázaro, xe o nguejmetjo e Jesús yepa nu ja je mi bübü nu 'nanguarü c'e ndare a Jordán. ⁷ 'Ma ya o

cjogü c'ua c'o yepa, o xipji c'o
o discipulo:

—Möjö a Judea. Rá yepe rá
sät'ätjoji nu.

⁸ C'o o discipulo o xipjiji
c'ua:

—Xöpüte, dya be mezhe
'ma mi ne ro pja'c'ü ndojo c'o
pje pjëzhi cja c'o nte a Israel.
¿Cjo rí matjo na yeje a manu?

⁹ O ndünrú e Jesús, o xipjiji:

—¿Cjo dya cja'a doce hora
nu pa'a? Nu c'ü ra nzhodü
'ma ndempa, dya ra pjeñe na
ngueje janda e jya's'ü cja ne
xoñijöümü. ¹⁰ Nu c'ü ra nzhodü
'ma xöümü ngue c'ü ra pjeñe
c'ü, na ngueje dya bübü e
jya's'ü c'ü ra jñanda ja ngue
c'ua nzhodü.

¹¹ 'Ma o nguarü o mama a
cjanu, o mama c'ua:

—Nu c'ü e Lázaro c'ü rí joji
jñtjo. Rá ma'a, rá ma dyö'ö.

¹² O mama c'ua c'o o
discipulo:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'üjme, nu
'ma jñtjo, ra jogütjo 'ma.

¹³ C'ü mi mama e Jesús
ngue c'ü ya vi ndü'ü e Lázaro.
Pero c'o o discipulo o nguijñiji
mi mama c'ü vi söyatjo vi jñ.

¹⁴ Nuc'ua e Jesús ya xo xipjiji
na jo:

—E Lázaro ya ndü'ü c'ü.
¹⁵ Na jo c'ü dya mi bübügö nu,
ante c'ü ro ndü e Lázaro; ngue
c'ua rí 'ñejmezüji dya, 'ma rí
jñandaji c'ü rá cjagö. Möjö
dya, rá ma nuji.

¹⁶ O mama c'ua e Tomás c'ü
xo mi chjü'ü Cuate, o xipji c'o
o midiscipuloji:

—Xo rá möjö ngue c'ua
'natjo c'ua rá ma tñji co e
Jesús.

O möji c'ua.

*Jesús es la resurrección y la
vida*

¹⁷ 'Ma o zät'äji, ya o mbārā
c'ua e Jesús ya mi pa nziyo
pa'a c'ü ya vi c'öt'ü e Lázaro
cja cueva. ¹⁸ C'e jñiñi a Be-
tania mi bëxtjo a Jerusalén.
Mi jyadütjovi yeje kilometro
nde. ¹⁹ Nguéc'ua na puncjü
c'o mi menzumü a Jerusalén
c'o o ma a Betania, o ma
jo'tp'üji e Marta 'ñe e María,
na ngueje ya vi ndü e Lázaro
c'ü nu 'ninzhöümüvi. ²⁰ Nuc'ua
o dyärā e Marta ma ëjë e
Jesús. Nzi va dyärā, nzi
va mbedye; o ma ndünrú.
E María o nguëntjo nu cja
ngümü. ²¹ E Marta o xipji e
Jesús:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö,
nu 'ma ri bübügue a 'ñecjua,
dya ro ndü'ü 'ma c'ü ín
'ninzhöümü. ²² Nudya, xo
rí pārägö, texe c'o rí dyötü
Mizhocjimi, nde ra dya'c'ü.

²³ O ndünrú c'ua e Jesús:

—Ra te'etjo c'ü nin
'ninzhöümü.

²⁴ O xipji c'ua e Marta:

—Rí pārägö c'e pa'a 'ma ra
te'e c'o añima, xo ra te'etjo c'ü
mi 'ninzhöümü.

²⁵ O xipji c'ua e Jesús:

—Nuzgö nguetscö rá xos'ü
c'o ya ndü, rá cjapü ra te'ejí.
Rá unügö c'ü rguí bübüji. Nu
c'ü ra 'ñejmezügö, zö ra ndü'ü,
ra te'etjo, ra bübütjo na yeje.
²⁶ Texe c'o bübü c'o ejmezügö,
dya ra ndü'üji. ¿Cjo ín ejme yo
rrā xi'ts'i?

²⁷ Nuc'ua e Marta o xipji
c'ua:

—Jägã, ín Jmuts'ügö. Nutscö rí ejmegö ngue'tsc'e e Cristo, o T'its'ü Mizhocjimi. Ngue'tsc'e o mama Mizhocjimi rí ñecje cja ne xoñijö mü.

Jesús llora junto al sepulcro de Lázaro

²⁸ Nuc'ua 'ma o nguarü o mama a cjanu e Marta, o ma c'ua. O ma zojnü e María c'ü nu cjüjuë. O tsjontp'ütjo va ña'a, o xipji:

—E xöpüte va säjä. Zon'c'ü rí ma'a nu.

²⁹ E María nzi va dyärä, nzi va böbü. Nuc'ua o ma'a nu ja je mi bübü e Jesús. ³⁰ E Jesús dya be mi sät'ä cja c'e jñiñi. Xe mi bübü'tjo nu ja je vi chjëvi e Marta. ³¹ Nuc'ua c'o nte a Israel c'o mi jo'tp'ü e María nu cja ngümü, o jñandaji o böbü zacü e María. O mbedye a tji'i. Anguezeji o ndünt'üji a xütjü, o mamaji:

—Ni ma cja c'e cueva. Ra ma huë'ë nu.

³² Nuc'ua o zät'ä e María nu ja je mi bübü e Jesús. 'Ma o jñanda o ndüñijö mü a jmi'i e Jesús. O xipji c'ua:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö, 'ma ri bübügue a ñecjua, dya ro ndü'ü 'ma c'ü mi 'ninzhö mügö.

³³ Nuc'ua e Jesús o jñanda c'ua e María mi huë'ë; 'ñe c'o nte a Israel c'o mi dyoji e María xo mi huëji. Nuc'ua me co sentio cja o mü'bü. Me mi chana o mü'bü. ³⁴ O dyönü c'ua e Jesús, o mama:

—¿Ja je ngue c'ua i tsöt'üji c'e añima?

O xipjiji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'üjme, xä'dä rí ñe'ñu.

³⁵ Nuc'ua o huë'ë e Jesús.

³⁶ O mama c'ua c'o nte a Israel:

—Jñandaji. Nujnu me mi s'iya e Lázaro.

³⁷ Mi cãrã anguesji c'o o mama:

—Nu e bëzo nu, maco o xopcü o ndö'ö c'ü mi ndëzhö. ¿Cjo dya ro sö ro jocü e Lázaro ngue c'ua dya ro ndü'ü?

Resurrección de Lázaro

³⁸ Nuc'ua e Jesús me co sentio na yeje cja o mü'bü. Cjanu o ma nu ja vi ngöt'üji e Lázaro. Mi c'ot'ü 'na ndojo. ³⁹ O mama c'ua e Jesús:

—Tsjüs'üji ne ndojo.

E Marta c'ü nu cjü e Lázaro c'ü ya vi ndü, o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö. Maco ya na xĩ' c'ü. Ya pa nziyo pa ndeze o ndü.

⁴⁰ O ndünrü c'ua e Jesús, o xipji:

—Ya ró xi'ts'i, nu 'ma rí 'ñejme, rí jñanda c'ü na zëzhi c'ü cja Mizhocjimi.

⁴¹ Nuc'ua o ngüs'üji c'ua c'e ndojo nu ja je vi ngöt'üji c'e añima. E Jesús o nä's'ä c'ua a jens'e, o mama:

—Nu'tsc'e mi Tatats'ü, rí da'c'ü na pöjö na ngueje i dyätcä, y rí tsjague c'ua ja nzi rvá ö'tc'ü. ⁴² Nutscö ya rí pãrãgö sido in ätcä. C'ü cja rvá da'c'ü na pöjö, ngue c'ü ra dyärä yo cãrã a 'ñecjua, ngue c'ua ra 'ñejmeji ngue'tsc'e i chäcjägö.

⁴³ 'Ma o nguarü o mama yo jña'a yo, o mapjü na jens'e:

—Nu'tsc'e Lázaro, pedyegue a tji.

⁴⁴ Nuc'ua e Lázaro c'ü ya vi ndũ'ü o mbedye c'ua. Mi 'mans'a o manta. O jmi'i mi bös'ü 'naja bitu. O mama c'ua e Jesús:

—Xäpcäji dya ne manta. Jyëziji ra ma cja o ngumü.

Conspiración para prender a Jesús

⁴⁵ Nuc'ua na puncjü c'o mi menzumü a Jerusalén c'o mi dyoji e María, o 'ñench'e o mü'büji e Jesús. Na ngueje vi jñandaji c'ü vi tsja e Jesús.

⁴⁶ Nuc'ua mi cārã anguesji c'o o ma c'ua cja o fariseo. O xipjiji c'o vi tsja e Jesús.

⁴⁷ Nuc'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo o jmurüji c'ua. O pötva mamaji:

—¿Pje rá c jagöji? C'e bëzo Jesús, cja'a na puncjü c'o me na nojo. ⁴⁸ Ma rá jëzitjoji ra tsja a cjanu, ra nda 'ñejme angueze texe yo ín menzumügöji ra tsjapüji o jmuji. Nguec'ua c'o menzumü a Roma c'o mandazüji dya, ra 'ñe yätcöji ne templo nu ja rí ma't'üji Cjimi. A cja dya nu rá chorügöji.

⁴⁹ 'Naja c'o mi jmurü, mi chjü e Caifás. Nuc'ü, mi mero ndamböcjimi c'e cjë'ë c'ü. O xipjiji:

—Nu'tsc'eji, dya pje in pārãgueji. ⁵⁰ Dya in pārãji c'ü xenda na jo c'ü ri 'natjo bëzo c'ü ra ndü ngue c'ua dya ra ndü texe yo nte.

⁵¹ C'e Caifás mi mero ndamböcjimi c'e cjë'ë c'ü, nguec'ua Mizhocjimi o tsjapü

o mama c'ü ro zäda zö dya mi pārã e Caifás ja cja c'ü mi mama. O mama ro ndũ'ü e Jesús ngue c'ua dya ro ndü c'o mejñiñi. ⁵² Dya nguextjo anguezeji c'o dya ro ndü. Xo ro ngärätjo na puncjü nte texe cja ne xoñijömmü c'o dya ro ndü na ngueje ro 'ñench'e o mü'büji e Jesús, ro tsjaji o t'i Mizhocjimi. ⁵³ Ndeze c'e pa c'ü, mi pötma dyü't'ütsjëji ja rvá tsjapüji ro mbö't'üji e Jesús.

⁵⁴ Nuc'ua e Jesús dya cja nzhodü c'ü ro jñanda c'o pje mi pjëzhi a Jerusalén. O mbedye cja c'e xoñijömmü a Judea. Je o ma'a cja c'e xoñijömmü c'ü bübü a jmi'i cja c'e ndajyadü. O ma cja 'naja jñiñi c'ü ni chjü'ü Efraín. Ya je nguejme nu, co nu c'o o discípulo.

⁵⁵ C'e mbaxua c'ü cja yo nte a Israel c'ü ni chjü Pascua ya ma sädätjo. Na puncjü c'o nte o möji a ma Jerusalén 'ma dya be mi sädä c'e mbaxua. Ro 'nintspiji ante c'ü ro mbedye c'e mbaxua. ⁵⁶ Nuc'ua mi jodüji c'ua e Jesús. Mi pötma mamaji 'ma mi bübüji cja c'e templo:

—¿Pje in mangueji? ¿Cjo ra rezga ra ëjë e Jesús cja c'e mbaxua?, mi eñeji.

⁵⁷ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo ya vi mandaji, nu 'ma cjó c'o ro mbārã ja je mi bübü e Jesús ro ngös'üji anguezji ngue c'ua ro ma zürüji.

12

Una mujer unge a Jesús

¹ 'Ma xe mi bēzhtjo 'ñanto pa'a ro zādā c'e mbaxua c'ü ni chjū Pascua, o ma c'ua e Jesús a Betania nu ja je mi bübü e Lázaro c'ü vi ndü'ü. Nuc'ü, vi xos'ü cja c'o añima.

² O dyä'tp'äji nu 'na jñöñü e Jesús. Ngueje e Marta c'ü mi xisp'i. E Lázaro mi ngue 'naja c'o mi junrü co e Jesús cja mexa. ³ Nuc'ua e María o tū'ü nde kilo o ungüento c'ü mi dyavo nardo. Me mi muvi na mizhi. O ngosp'ü c'ua o ngua'a e Jesús. Cjanu o ndintspi co o ñixti. Nu cja c'e ngümü me co jyä'ä c'ü mi yüdü c'e ungüento. ⁴ Xo mi bübü nu, e Judas Iscariote c'ü mi ngue o t'i e Simón. Mi ngue 'naja c'o o discípulo e Jesús. Ngue c'e Judas c'ü ro nzhö'ö e Jesús. O mama e Judas:

⁵ —¿Jenga dya vi bö'ö jñi ciento mbēxo ne ungüento; ro ch'unü c'o dya pje pē's'i?

⁶ C'ü vi mama a cjanu e Judas, dya ngue c'ü mi juentse c'o dya pje mi pē's'i. Na ngue dya mi juentse c'o. C'ü vi mama yo jña'a yo, ngue c'ü mi mbē'ē. Mi pjörü c'e cñmerio, y mi quibi c'o je mi üt'üji nu.

⁷ Nuc'ua e Jesús o mama:

—Jyēzigue. E María o ngoscü ne ungüento; ngue c'ü ra tsjacüji 'ma ya rga tū'ü. Pero angueze na mbenze dya. ⁸ Sido in bübügueji yo dya pje pē's'i. Pero nutscö, dya sido rá bñnc'öji.

Conspiración contra Lázaro

⁹ Nuc'ua na puncjü o nte c'o mi cārā a Israel o mbārāji mi bübü nu e Jesús, nguec'ua

va möji nu. Dya mi nguextjo c'ü ro ma nuji e Jesús. Xo mi möji ro ma nuji e Lázaro, c'ü vi xos'ü cja c'o añima. ¹⁰ Nguec'ua c'o ndamböcjimi o dyü't'ütsjēji ngue c'ua xo ro mbö't'üji e Lázaro. ¹¹ Na ngueje na puncjü o nte a Israel c'o mi xögüji co anguezeji mi möji cja e Jesús. Mi ejmeji angueze, na ngueje vi xos'ü e Lázaro.

Jesús entra en Jerusalén

¹² C'ü na yejnu pa'a na puncjü nte'e c'o vi möji cja c'e mbaxua o dyārāji ro ējē e Jesús a Jerusalén. ¹³ Nuc'ua o ngant'aji o dyē o palma. Cjanu o mbedyeji c'ua, o ma ndünrüji e Jesús. Mi mapjüji, mi mamaji a cjava:

—Aleluya. Me na jo nu va ējē nu o 'ñeme Mizhocjimi ra mandazüji nutscöji rí menzumüji a Israel.

¹⁴ E Jesús o chöt'ü 'naja burru. O chägä c'ua, c'ua ja nzi ga t'opjü cja o jña Mizhocjimi. Mama a cjava c'ü:

¹⁵ Nu'tsc'eji in menzumüji a Sion, dya rí sñji.

Jñandaji. Va ējē cjuā in Jmugueji.

Nuc'ü, va chägä 'naja burru c'ü, eñe cja o jña Mizhocjimi.

¹⁶ C'o o discípulo e Jesús, dya be mi pārāji ja ma cja nu yo jña'a yo. Nuc'ua 'ma ya vi ma a jens'e e Jesús, ngue 'ma cja o mbeñeji c'ü ngueje e Jesús c'ü vi t'opjü yo jña yo. Cja nde o mbeñeji c'ua c'ü vi ts'a a cjanu.

17-18 C'o nte c'o vi jñanda e Jesús 'ma o tsjapü o te'e e Lázaro 'ma o zopjü ro mbedye cja c'e cueva, nuc'o, o xipjiji c'o dyaja. Nguец'ua va mbârã c'o dyaja, nguец'ua va ma ndünrüji e Jesús ante c'ü ro säjä a Jerusalén. ¹⁹ O pötva mama c'ua c'o fariseo:

—Nu'tsc'eji ya i ñutsjēji, dya sö pje rí tsjaji c'ü rí ts'a's'üji e Jesús. Texe yo nte ya tjünt'üji a xütjü angueze, ya nde möji c'ü.

Unos griegos buscan a Jesús

²⁰ Xo mi cãrã ja nzi nte c'o mi ña griego c'o vi ma ma't'ü Mizhocjimi cja c'e mbaxua.

²¹ Nuc'ua c'o griego o zät'äji cja e Felipe c'ü mi menzumü a Betsaida c'ü tsja a Galilea. O dyötüji, o xipjiji:

—Nu'tsc'e sē'ē, nutscöjme rí negöjme rá chjējme e Jesús.

²² O ma c'ua e Felipe; o ma xipji e Andrés. O mëvi c'ua; o ma xipjivi e Jesús c'ü ya mi cãrã o griego. ²³ O ndünrü c'ua e Jesús, o mama:

—Ya va sädã rá tügö, rá magö a jens'e cja Mizhocjimi nu ja rvã ecjö. ²⁴ Nuzgö, na cjuana c'ü rí xí'ts'iji. 'Naja ndëxü c'ü ya ra zobü a jömü, 'ma ra nguibi a jömü, ra mbes'e ra unü na puncjü ndëxü. C'e ndëxü 'ma dya ra nguibi a jömü, ra nguejme 'natjo ndëxü. ²⁵ Nu c'ü s'iyatsjējē o vida, nuc'ü, ra ndü'ü c'ü. Nu c'ü dya s'iyatsjējē o vida nu va cja ne xoñijömü, nuc'ü, sido ra bübütjo c'ü. Dya ra ndü'ü.

²⁶ Nu c'ü ne ra ndünt'ü ín xütjügö, ni jyodü sido ra 'ñejme ín jñagö. Nu ja je rá bübügö je xo ra bübü nu. Mi Tatagö a jens'e ra s'iya nu c'ü sido ejme ín jñagö.

Jesús anuncia su muerte

²⁷ 'Nudya me sufrido ín mü'bügö. ¿Pje rá mamagö? ¿Cjo rá xipji mi Tata a cjava: “Mi Tatats'ü rí ts'a's'ü ngue c'ua dya rá tügö”? Jiyö, dya rá xipji a cjanu, na ngueje, ngueje yo rvã ejē cja ne xoñijömü. Ró ē rá tügö.

²⁸ Nguец'ua rí tsjague c'ua ja nzi gui ñegue rá tügö, ngue c'ua ra mbârã yo nte c'ü me na nojots'ügue, nu'tsc'e mi Tatats'ü.

Nuc'ua o dyäräji 'naja jña a jens'e, o mama:

—Ya ró jíchi yo nte c'ü me na nojozügö. Pero xe rá jíchitjoji c'ü me na nozgö.

²⁹ C'o nte c'o mi cãrã nu, o dyäräji c'e jña c'ü vi 'ñeje a jens'e. O mamaji c'ua c'ü vi yürü. Pero bübü c'o mi mama:

—Nguец'ua 'naja o anxe Mizhocjimi c'ü o zopjü e Jesús.

³⁰ O ndünrü c'ua e Jesús, o xipjiji:

—I dyäräji c'e jña. Dya pje nguetcjöjügö o zocü. O zo'c'ü ín texeji, ngue c'ua rí unnc'eji na puncjü ngüenda. ³¹ Na ngue c'o ya ngue ra tsjacöji, ra 'ñetse c'ü nugü na ü yo nte yo cãrã cja ne xoñijömü. Nguец'ua Mizhocjimi ra tsjapü ra sufridoji. C'ü dya jo c'ü manda cja ne xoñijömü, Mizhocjimi ya ra pjongü a tji

dya c'ü. ³² 'Ma ra ndäpcäji cja ngronsi, nuc'ua yo nte ra nguĩññi cja o mü'büji. Ra mbäräji pje pjëtscö.

³³ Mi mama a cjanu yo, ngue c'ua ro mbäräji ja rvá ndü'ü. ³⁴ O ndüntü c'ua c'o nte, o mamaji:

—Nutscöjme ya ró äräjme c'ü mama cja o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés. Mama a cjava: “E Cristo, nu c'ü ra ndäjä Mizhocjimi, sido ra bübütjo”, eñe. ¿Jenga in mangue ni jyodü ra däpc'ä cja ngronsi? Maco in mangue vi 'ñegue cja Mizhocjimi. ¿Cjo dya ri ngue'tsc'e 'ma e Cristo? O, ¿ja ga cja c'ü in xitscöjme?

³⁵ E Jesús o ndünrü c'ua:

—Xe ja nzi pa xe rá bübütjogö rí jya's'ü c'ua in cärägueji. Jyëziji ra nguich'i jya's'ü cja in mü'büji 'ma xe rí bübütjogö va, ngue c'ua dya rí nzhodügueji cja bëxömü. Na ngueje 'ma rí nzhodüji cja bëxömü, dya rí päräji ja rí möji 'ma. ³⁶ Nudya, nutscö rí jya's'ü xe rí bübügö a nde c'ua ja in cärägueji. Rí 'ñejmezüji, ngue c'ua ra bübü o jya's'ü Mizhocjimi a mbo cja in mü'büji.

Nu yo jña'a yo, o mama e Jesús. Cjanu o ma'a c'ua. Dya cja jñandaji ja vi ma'a.

Por qué la gente de Israel no creía en Jesús

³⁷ E Jesús ya vi tsja na puncjü c'o na nojo cja o jmi anguesji; pero dya mi ejmeji angueze. ³⁸ A cjanu o zädä

c'o vi mama e Isaías c'ü mi profeta. O mama:

Nu'tsc'e, in Jmuts'ügö. ¿Cjó ngue c'ü ya o 'ñejme nu c'o ró mamaji?

¿Cjó ngue c'ü ya o unü na jo ngüenda c'ü me na zëzhi c'ü in Jmugöji?

Dya cjo 'ñejme. Dya cjo ne ro jñanda, eñe c'e profeta.

³⁹ Nguéc'ua dya cjo sö cjo ro 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi. Xo o mama a cjava e Isaías:

⁴⁰ Mizhocjimi o tsjapü o ndëzhöji. Xo o tsjapü o meze o mü'büji, nguec'ua dya o 'ñejmeji.

'Ma ro unüji na jo ngüenda, 'ma ro 'ñejmeji cja o mü'büji, nu'ma, ro nzhogü o mü'büji, nuc'ua ro mama 'ma Mizhocjimi:

“Nutscö rá jopcüji o mü'büji.”

⁴¹ Nu yo jña'a yo, o mama e Isaías na ngueje o jñanda c'ü me na nojo e Cristo. O mama c'ua ja rva cja e Cristo.

⁴² Na puncjü c'o pje mi pjëzhi mi ejmeji e Jesús. Pero dya mi ne ro mamaji cjo mi ejmeji. Ngue c'o fariseo c'o mi süji. Mi sü anguesji ro pjongüji cja o nintsjimiji.

⁴³ Xenda mi süji c'o mama c'o bëzo que na ngueje c'o mama Mizhocjimi.

Las palabras de Jesús juzgarán a la gente

⁴⁴ Nuc'ua e Jesús o ña na jens'e, o mama:

—Nu c'ü ench'ezügö cja o mü'bü, xo ench'e cja o mü'bü nu c'ü o ndäcjägö. ⁴⁵ Nu c'ü jandgagö, 'ñe unü ngüenda cjo

je nguetscö, xo unü nguenda ja ga cja c 'ü o ndäcjägö.

⁴⁶ Ró ējē cja ne xoñijōmü; nguetscö e jya's'ü. Texe c'o ench'ezügö cja o mü'büji, dya ra nzhodüji cja bēxōmü.

⁴⁷ 'Ma cjo c'o ra dyärä yo jña yo rí mangö, pero 'ma dya ätcä, dya nquezgö rá mama c'ü ni jyodü ra ma sufrido c'ü. Na ngueje c'ü rvá ēcjö cja ne xoñijōmü, dya ngue c'ü rá cjapü ra ma sufrido yo cārā; ngue c'ü rá salvaji.

⁴⁸ Nu c'o dya ejmezü y dya xo ätcä yo rí mama, bübü c'ü ra jñünpü nguarü c'ü. Na ngueje 'ma rá ēcjö na yeje, yo jña yo ró mangö ngueje c'ü rguí tjünpü nguarü c'o vi tsja na s'o c'o. ⁴⁹ Na ngueje nutscö, dya ró mamatsjögö yo jña'a yo. Mi Tata a jens'e c'ü o ndäcjä ngueje c'ü o mandazü ró xi'ts'iji yo jña'a yo, xo xitsi ja rvá zo'c'üji. ⁵⁰ Rí pāragö yo jña'a yo o ndäcjä mi Tata ró ē mama ngueje yo jña yo cjapü sido ra bübü'tjo yo nte. Rí mangö yo jña yo xitsi mi Tatagö.

13

Jesús lava los pies de sus discípulos

¹ 'Ma xe mi bēzhitjo ro zädä c'e mbaxua c'ü xiji Pascua, ya mi pārä e Jesús ya vi zädä c'ü ro ndü; ro mbedye cja ne xoñijōmü. Je ro ma cja nu Tata c'ü bübü a jens'e. Me mi s'iya c'o mi cārā cja ne xoñijōmü c'o mi ench'e o mü'bü angueze. Y o tsja c'ua

c'ü ni 'ñetse me mi s'iyaji na puncjü.

² E Jesús 'ñe c'o o discipulo ma siji xēdyi. E Judas Iscariote c'ü mi nguejnu t'i e Simón, ya vi dyätä c'ü dya jo ro nzhö e Jesús. ³ Ya mi pārä e Jesús, c'ü nu Tata a jens'e ya vi unü texe poder ngue c'ua ro manda. E Jesús mi pārä je vi 'ñeje cja Mizhocjimi, y ro nzhogü cja Mizhocjimi. ⁴ O böbü c'ua e Jesús nu ja ma siji o xēdyi, o ngäcä o bitu c'ü mi tējē. Cjanu o ngājā c'ua 'naja bitu c'ü o mbä'bä. ⁵ Cjanu o xich'i c'ua ndeje 'naja ts'i ndamojmü c'ü mi xindyēji. Cjanu o mbürü o mbe'chp'e o ngua'a c'o o discipulo. Mi tjintspi c'ua co nu c'ü o bitu c'ü mi pä'bä.

⁶ Cjanu o böbü a jmi e Simón Pedro. E Pedro o xipji: —Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö. ¿Jenga rí pechquegö ín cua'a?

⁷ O ndünrü e Jesús, o xipji: —Nu yo rrä cjagö, dya ín pārague dya. Cja rí pārä después nu yo rrä cjagö.

⁸ O ndünrü c'ua e Pedro: —Dya pje rá jē'tsc'i rí pechquegö ín cua'a.

O ndünrü c'ua e Jesús, o xipji:

—Nu 'ma dya rí jyetsqui rá pe'chc'e, dya pje rí jogövi.

⁹ O mama c'ua e Simón Pedro:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö. Dya nguextjo ín cua c'ü rí pechque. Xo rí pechque ín dyē'ē 'ñe ín jmi'i.

¹⁰ O mama c'ua e Jesús:

—Nu c'o ya xaja, ya nguetjo o nguaji c'ü xe ra be'chp'ejji,

ngue c'ua ra nda chjĩzĩ texe. Nu'tsc'ejĩ ya chjĩzĩts'ũji na jo, pero dya chjĩzĩts'ũji in texeji.

¹¹ E Jesús ya mi pãrã cjó ngue c'ũ ro nzhõ'õ, nguec'ua o mama a cjanu: “Dya chjĩzĩts'ũji in texeji.”

¹² Nuc'ua 'ma o nguarũ o mbe'chp'e o nguaji, cjanu o ngans'a c'ua o bitu, o ndějẽ. O mimitjo c'ua na yeje cja mexa. Cjanu o dyõntũji c'ua, o xipjiji:

—¿Cjo in pãrãji yo cja ró cja c'ũji? ¹³ Nu'tsc'ejĩ in xitsiji que nguezgõ in xõpũtezũji, nguezgõ in Jmuzũji. Na jo c'ũ in mamaji, na ngueje na cjuana. ¹⁴ Nuzgõ in xõpũtezũji, in Jmuzũji, ró pe'chc'egõ in cuaji. Nguec'ua, nu'tsc'ejĩ xo ni jyodũ rĩ põtqui pe'ch'e in cuaji. ¹⁵ Nuzgõ c'ua ja nzi rvã cja c'ũji, nu'tsc'ejĩ, xo ni jyodũ rĩ põtqui tsjagueji a cjanu. ¹⁶ Na cjuana c'ũ rĩ xi'ts'iji, 'naja mbëpji, dya xenda na nojo que na ngueje o lamu. Ne xo ri ngueje c'ũ o dãjä, dya xenda na nojo que na ngueje nu c'ũ o ndãjä. ¹⁷ Nu 'ma in pãrãji yo, me rĩ mãjãji 'ma rĩ tsjaji.

¹⁸ Rĩ pãrãgõ ja ga cjatsc'ejĩ nu'tsc'ejĩ ró juan c'ũji. Rĩ pãrãgõ bũbũts'ejĩ 'naja c'ũ ra tsja c'ua ja nzi ga t'opjũ c'ũ mama a cjava: “Maco mi dyocjõbe c'e bẽzo y ma sigõbe o xëdyi, pero ra nzhõgũ c'ũ.” Dya in texeji rĩ tsjaji yo. ¹⁹ Rĩ xi'ts'iji yo, 'ma dya be va sãdã ngue c'ua 'ma ra zãdã yo, rĩ 'ñejmeji, nu c'ũ ya ró xi'ts'iji, rvã ëcjõ cja Mizhocjimi. ²⁰ Na

cjuana c'ũ rĩ xi'ts'iji, nu 'ma rá tãc'õji rĩ zopjũji yo nte, nu c'ũ ra sãc'ejĩ nguetscõ sãcjõ 'ma c'ũ. Nu 'ma ra sãcjõ c'ũ, xo sãjä 'ma c'ũ o ndãcjãgõ.

Jesús anuncia que Judas lo traicionarã

²¹ 'Ma o nguarũ o mama a cjanu e Jesús, me go nguĩñi go sufrido o mü'bũ c'ua. O xipjiji na jo:

—Na cjuana c'ũ rĩ xi'ts'iji, nu'tsc'ejĩ bũbũts'ejĩ 'naja c'ũ ra nzhõgũ.

²² Nuc'ua c'o o discĩpulo mi põtma jñandaji. Dya mi pãrãji cjó ngue c'ũ je vi mama.

²³ 'Naja c'o o discĩpulo 'natjo c'ua mi junrũvi e Jesús. E Jesús me mi s'iyã c'e discĩpulo. ²⁴ E Simõn Pedro o tsjapũ seña c'e discĩpulo ngue c'ua ro tsja t'õnũ cjó je ngue c'ũ mi xipji e Jesús. ²⁵ Nuc'ua c'e discĩpulo c'ũ 'natjo c'ua mi junrũvi e Jesús o dyõnũ:

—Nu'tsc'e, in Jmuts'ũgõ, ¿cjó ngue c'ũ ra nzhõc'ũgue?

²⁶ O ndũnrũ c'ua e Jesús, o xipji:

—Nu c'ũ rá unũ ne xëdyi nu rá tũ'bũ cja ne jñõnũ ngue c'ũ ra nzhõgũ c'ũ.

Cjanu o ndũ'bũ c'ua, cjanu o unũ e Judas Iscariote c'ũ nu t'i e Simõn. ²⁷ Nuc'ua e Judas, 'ma o jñũ'ũ c'e xëdyi, o nguich'i c'ua c'ũ dya jo cja o mü'bũ. E Jesús o xipji c'ua:

—Nu c'o rĩ tsjague, ya extĩ ma'a rĩ ma tsjague c'o.

²⁸ Nu c'o dyaja c'o mi junrũ cja mexa, dya pje mbãrãji jenga mi xipji a cjanu. ²⁹ E Judas mi tũ'ũ c'e cjiñerio. Mi

cãrã c'o discipulo c'o mi cijjñi e Jesús mi xipji e Judas ro ma ndõmü c'o mi jyodü cja c'e mbaxua. Mi cãrã c'o mi cijjñi mi xipji e Jesús c'ü ro ma unü merio c'o dya pje mi pë's'i. ³⁰ Nuc'ua e Judas 'ma o jñü'ü c'e xëdyi, exo mbedye c'ua. Ya mi xõmü.

El nuevo mandamiento

³¹ Nuc'ua 'ma o mbedye e Judas, o mama c'ua e Jesús:

—Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, rá cjägö dya nu c'ü rvá ëjë rá cja'a. A cjanu ra 'ñetse c'ü me na nojozügö. A cjanu xo ra 'ñetse c'ü me na nojo Mizhocjimi c'ü ngueje mi Tatagö. ³² C'ü rá cjägö, ya zädä rá cjägö. Nguec'ua ra 'ñetse c'ü me na nojo Mizhocjimi. Nuc'ua Mizhocjimi ra tsjapü ra 'ñetse c'ü me na nojozü, nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi. ³³ Nu'tsc'ëji ín ch'itsc'öji, ya 'natjo ndajme xe rá bübü co nu'tsc'ëji. Rí jyongügöji. C'ua ja nzi rvá xipji c'o pje pjëzhi cja c'o nte a Israel, a cjanu xo rá xi'ts'igöji dya. Nu ja je rá magö, nu'tsc'ëji, dya ra sö rá möcjöji dya. ³⁴ Rí xi'tsc'öji 'na jña nu cja dadyo. Nguejnu rí tsjaji nu. Rí pötqui s'iyaji. C'ua ja nzi rvá s'iyats'ügöji, je xo rgui s'iyagueji a cjanu. ³⁵ 'Ma rá pötqui s'iyaji, a cjanu ra mbãrã texe yo nte ngue'tsc'ëji ín discipulots'üji.

Jesús anuncia que Pedro le negará

³⁶ E Simón Pedro o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö. ¿Ja je rí mague?

O ndünrü c'ua e Jesús, o xipji:

—Nu ja je rá magö, dya pje ra sö rá möcjöji dya. Cja ne rí sät'ägueji después nu ja je rá sätc'ö.

³⁷ O ndünrü c'ua e Pedro:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö, ¿jenga dya ra sö rá mëgovi dya? Nutscö rá nzhötsjëë ngue c'ua ra mbötcüji c'ü dya ra mbö'tc'ügueji.

³⁸ O ndünrü e Jesús, o xipji:

—Nu'tsc'e Pedro, ín mangue rí nzhötsjë ra bö'tc'ü ngue c'ua dya ra bötcügö. Pero na cjuana c'ü rí xi'ts'igö, 'ma rí dyärä ra huë'ë o chare, ya rí pa na jñi rgui tsänngä c'ü ín pãcägö.

14

Jesús, el camino al Padre

¹ Xe ma ña'a e Jesús, o mama:

—Dya me ra triste in mü'büji. Rí 'ñench'e in mü'büji Mizhocjimi. Xo rí 'ñench'ezügö cja in mü'büji.

² A jens'e nu ja bübü mi Tatagö, nunu, me järä na puncjü ja rá bübügöji. Nuzgö ya rá magö a manu, rá ma xã'mã nu ja rá bübügueji. Nu 'ma dya ri järä na puncjü o ngümü nu ja rá bübügueji, dya ro xi'ts'iji a cjanu. ³ Nuzgö na cjuana rá magö, rá ma xã'mãgö nu ja je rí bübügueji. Pero rá ëtcjö na yeje. Rá sints'iji ngue c'ua nu ja je rá magö, nu'tsc'ëji xo rí ma bübügueji nu. ⁴ Nu'tsc'ëji ya

in pârâji nu ja je rá magö. Xo in pârâji c'e 'ñiji c'ü je sät'ä nu.

⁵ Nuc'ua e Tomás o xipji:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'üjme, dya rí pârâgöjme nu ja je rí mague. ¿Ja rgá sö rá pârâgöjme c'e 'ñiji c'ü je sät'ä nu?

⁶ O ndünrú c'ua e Jesús, o mama:

—Nuzgö nguetscö e 'ñiji. Nguetscö rí jí'ts'iji c'ü na cjuana ja ga cja Mizhocjimi. Nguetscö rí da'c'üji c'ü sido rí búbütjoi. 'Ma cjó c'o ra 'ñench'ezü cja o mü'bü, ra zät'ä a jens'e 'ma nu ja búbü mi Tatagö. 'Ma jiyö, dya ra sö ra zät'ä. ⁷ Nu 'ma ya ri pácâgöji, ya xo ri pârâji mi Tata. Nudya, ya i pârâji mi Tata, ya i jñandaji dya angueze.

⁸ E Felipe o xipji c'ua:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'üjme, jítsigöjme c'ü nin Tata. Nguex-tjo c'ü rí negöjme c'ü.

⁹ E Jesús o xipji c'ua:

—Nu'tsc'e Felipe, ya mezhe rí búbügöji. ¿Cjo dya be in pârâ cjó je nguetscö? Nu c'ü ya o jñandga, ya xo jñanda mi Tatagö c'ü ngueje Mizhocjimi. ¿Jenga in mamague: “Jítsijme c'ü nin Tata”? ¹⁰ ¿Cjo dya in ejmegue je rí búbügö cja mi Tata, y mi Tata je búbüzügö? Yo jña'a yo rí xi'ts'igöji, dya pje rí mamatsjögö yo. Ngueje mi Tata c'ü je búbüzügö c'ü xitsi rá cja yo rí c jagö. ¹¹ Ya ró xi'ts'iji rí búbügöbe mi Tata, je xo búbüzügö mi Tata. 'Ma dya sö rí jñunt'ü in mü'büji c'ü ró xi'ts'itjoi, 'ñejmeji na

ngueje yo na nojo yo rí c jagö. ¹² Nuzgö, na cjuana c'ü rí xi'ts'iji, nu c'ü ra 'ñejmezügö, xo ra tsja c'ua ja nzi rgá c jagö. Nuzgö ya ngue rá magö cja mi Tata. Nuc'ua nu c'ü ra 'ñejmezügö rá unü c'ü ra tsja c'ü xenda na nojo que na ngue yo rí c jagö. ¹³ 'Ma rí jyodü rí tsjaji c'ua ja nzi rgá negö, ra sö rí dyötüji mi Tata a jens'e. Nuc'ua rá da'c'üji c'ua ja nzi gui dyötüji c'ü. A cjanu ra 'ñetse c'ü me na nojo mi Tatagö c'ü ngueje Mizhocjimi. ¹⁴ 'Ma pje rí dyörüji na ngueje in ejmezü, nutscö rá cja'a.

Jesús promete enviar el Espíritu Santo

¹⁵ 'Nu 'ma in s'iyazüji, rí tsjaji yo rí mandats'ügöji. ¹⁶ Nutscö rá ötügö mi Tata a jens'e. Angueze ra ndäjä ne 'naja ra ë búbü co nu'tsc'ejí c'ü ra 'ñe mböxc'üji. Sido ra búbüts'ügueji c'ü. ¹⁷ Nu c'ü ra dya'c'üji Mizhocjimi ngueje o Espíritu c'ü ra jí'ts'iji ja ga cja Mizhocjimi. Nu c'o cārā cja ne xoñijömmü c'o dya ench'ezü cja o mü'büji, o Espíritu Mizhocjimi dya sö ra búbüji, na ngueje dya pârâji angueze, ni xo pârâji ja ga pöpji c'ü. Pero nu'tsc'ejí in pârâgueji na ngueje búbü co nu'tsc'ejí. Xo ra búbü cja in mü'bügueji. ¹⁸ Nuzgö dya rá sogüts'üji nza cja 'na jyoya. Nuzgö rá yepe rá nzhogütjögö rá ëjë va ja in cārâgueji. ¹⁹ Dya cja ra mezhe c'ü xe ra jñandga yo cārā cja ne xoñijömmü. Pero nu'tsc'ejí

rí jñandgaji. Sido rá búbütjogö, nguec'ua nu'tsc'ejí xo sido rí búbütjogueji. ²⁰ Nu'tsc'ejí, 'ma ra zädä c'e pa'a c'ü ra êjê o Espíritu Mizhocjimi, rí pârâji je rí bünc'öbe mi Tata. Xo rí pârâji in bünc'ejí co nutscö, 'ñe nutscö rí bünc'ö cja in mü'bügueji. ²¹ Nu c'ü pârâ yo rí mandagö, c'ü xo ra tsja'a yo rí mandagö, ngueje c'ü s'iyazü c'ü. Mi Tatagö xo ra s'iyá nu c'ü s'iyazü. Nuc'ü, xo rá s'iyagö c'ü. Nuc'ü, xo rá cchapü ra mbäcã na jo'o.

²² O ndünrú c'ua e Judas c'ü dya mi ngueje e Judas Iscariote, o mama:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügöjme. ¿Ja rgá sö'ö rí tsjacüjme rá pã'c'ãjme c'ü dya ra mbã'c'ã yo cãrã cja ne xoñijö mü?

²³ O ndünrú c'ua e Jesús, o xipji:

—Nu c'o s'iyazügö ra tsja'a yo rí mama. Nuc'ua ra tsja mi Tatagö xo ra s'iyaji anguezeji. Nuc'ua nutscöbe rá ê búbügöbe cja o mü'büji. ²⁴ Nu c'o dya s'iyazü, dya xo cja'a yo rí mama. C'o jña'a c'o rí mangö, dya pje rí mamatsjögö yo. Mi Tatagö c'ü o ndäcjägö, xitsi rá mama yo jña'a yo.

²⁵ 'Nu yo jña'a yo, rí xi'ts'iji dya yo, nudya xe rí búbü cja in jmiji. ²⁶ Mizhocjimi c'ü ngueje mi Tatagö ra ndäjä nu c'ü ra 'ñe mböxc'üji c'ü ngueje o Espíritu angueze. Nuc'ü, ra pätcägö c'ü. Ra xö'c'üji texe, ra mbeñc'ejí texe c'o ró xi'ts'igöji.

²⁷ 'Yo nte 'ma zenguaji yo nín minteji, xipjiji ra söyaji. Pero c'o o mü'büji sido sũ'ü, dya söya. Nutscö, söya ín mü'bügö, rá cchapü ra söya in mü'bügueji. Nuzgö ya rá magö. Pero dya rí sũ'üji, ra söya in mü'büji. ²⁸ Ya me sũ in mü'bügueji na ngueje ya i dyäräji c'ü ró xi'ts'iji ya rá magö. Rá nzhögü rá êtcjö c'ua ja ri cãrãgueji. Nu 'ma xenda ri s'iyazüji, me ri mäcjeji 'ma, na ngueje rá ma cja mi Tata a jens'e. Na ngueje mi Tatagö xenda na nojo que na nguezgö. ²⁹ Ya ró xi'ts'iji dya, nudya dya be sädä. Ngue c'ua 'ma ra zädä, sido rí 'ñejmezüji.

³⁰ 'Dya cja xe rá ñaji na puncjü, na ngueje va êjê c'o nte c'o pëpi c'ü dya jo. C'ü dya jo manda cja o mü'bü yo cãrã cja ne xoñijö mü. Pero dya sö ra manda cja ín mü'bügö. ³¹ Pero ni jyodü ra mbärã yo cãrã cja ne xoñijö mü, nuzgö me rí s'iyagö mi Tata. Nguec'ua rí cjägö c'o mandazü mi Tata. Böbüji. Rá pedyeji va.

15

La planta de uva y sus ramas

¹ O mama e Jesús:

—Na cjuana nguetscö e za'a c'ü me na jo. Mi Tatagö a jens'e ngue c'ü pjörü c'e za'a c'ü. ² Texe o dyëza c'ü búbüzügö c'o dya quis'i, ra dyëch'iji. Texe dyëza c'o quis'i, ra dyodüji ngue c'ua xenda ra nguis'i na puncjü. ³ Nu'tsc'ejí ya i 'ñejmeji c'o jña'a c'o ya

ró xi'ts'iji, nguec'ua ya jogü in mü'büji dya. ⁴ Sido rí 'ñejmezügöji, nuc'ua nutscö sido rá bübü cja in mü'büji. Chjëntjovi nza cja 'naja dyëza, 'ma dya ra bübü cja c'e za'a, dya ra nguis'i. Xo rga cjatjots'ügueji nu, nu 'ma dya sido rí 'ñejmezügöji, dya xo sö rí tsjaji nu c'ü rí negö.

⁵ 'Nutscö nguetscö e za'a. Nu'tsc'eji ngue'tsc'eji o dyë'ë. Nu c'ü sido ra 'ñejmezügö, nutscö sido rá bübügö cja o mü'bü c'ü. Nuc'ü, ra sö ra tsja nu c'ü rí negö. Nu'tsc'eji, dya ra sö pje rí tsjaji c'ü rí negö, 'ma dya rí 'ñejmezügöji. ⁶ Nu c'ü dya sido ra 'ñejmezügö chjëntjovi nza cja 'na dyëza c'ü dya jo, c'ü panatjoji, cja na dyot'ü c'ua, cja na jñüs'üji c'ua, cja na ngöt'üji a sivi, ra ndë'ë.

⁷ Nu 'ma sido rí 'ñejmezügöji, nu 'ma sido ra bübü in jñagö cja in mü'bügueji, nuc'ua dyörüji c'ü rí ñe'ejji. A cjanu ra dya'c'üji 'ma. ⁸ Nu 'ma rí tsjaji c'ü rí negö, ra 'ñetse 'ma c'ü ri ngue'tsc'eji in discípulots'ügöji. A cjanu ra 'ñetse 'ma, c'ü me na nojo mi Tatagö. ⁹ C'ua ja va s'iyazügö mi Tata a jens'e, je xo rvá s'iyats'ügöji. Sido rí tsjaji c'ü rí negö na ngueje rí s'iyats'üji. ¹⁰ Mi Tatagö a jens'e me sido s'iyazügö c'ü, na ngueje rí c jagö c'o mandazü angueze. A cjanu sido rá s'iyats'üji 'ma rí tsjaji c'o rí mandats'üji.

¹¹ 'Ró xi'ts'iji nu yo jña'a yo, ngue c'ua ra mäjä in mü'büji c'ua nzi rgá mäjägö. A cjanu,

na cjuana me rí mäjceji 'ma. ¹² Ngueje nu rí mandats'üji nu, rí pötqui s'iyaji c'ua ja nzi rvá s'iyats'ügöji. ¹³ Nu c'ü xenda s'iyate ngue c'ü ra unütsjējē c'ü ra bö't'ü c'ü; ngue c'ua dya ra bö't'ü c'ü jovi. ¹⁴ Nu'tsc'eji ngue'tsc'eji rí jogöji, nu 'ma rí tsjaji yo rí mandats'ügöji. ¹⁵ Dya cja rá xi'ts'iji c'ü ri ngue'tsc'eji in mbëpjits'ügöji, na ngueje 'naja mbëpji dya pãrã c'o cja'a o lamu. Rí xi'ts'iji dya, c'ü ngue'tsc'eji rí joji dya, na ngueje texe c'o ró ärägö cja mi Tata a jens'e, ya ró xi'ts'iji. ¹⁶ Nu'tsc'eji dya i juancügöji. Nuzgö nguetscö ró juan'c'ügöji. Ró empc'egöji ngue c'ua sido rí tsjaji c'ua ja nzi rgá negö, rí ma zopjüji yo nte ngue c'ua sido ra 'ñejmezüji anguezeji. Nuc'ua texe c'o rí dyötüji mi Tata a jens'e na ngueje in ejmezüji, angueze ra dya'c'üji. ¹⁷ Nutscö rí mandats'üji rí pötqui s'iyagueji.

El mundo odia a Jesús y a los suyos

¹⁸ "Ma ra nuc'üji na ü yo cãrã cja ne xoñijö mü c'o dya ejmezü, dya me rí tsjijñiji. Rí mbeñegueji nutscö ot'ü o nugöji na ü 'ma dya be mi nuc'eji na ü. ¹⁹ Nu 'ma ri tsjaji c'ü cja yo cãrã cja ne xoñijö mü c'o dya ejmezü, nu'ma, ro s'iyats'ügueji 'ma yo. Pero nu'tsc'eji ya i 'ñejmezügöji na ngueje ró juan'c'ügöji. A cjanu, dya pje in cjaji c'ua ja nzi ga tsja c'o dya ejmezü, nguec'ua nuc'ügueji na ü.

16

20 Mbeñeji c'e jña'a c'ü ró xi'ts'iji: "Naja mbëpji dya xenda na nojo que na ngueje o lamu." Nu 'ma ya nugöji na ü, me trácjaji, xo 'ñetsc'ejí xo ra nugöji na ü, ra ndrác'áji. 'Ma o dyätcägöji c'o ró xipjiji, xo ra dyä'tc'ägueji c'o ró xipjiji. 21 Ra tsja'c'üji a cjanu, na ngueje in ejmezügöji. Dya pârâji nu c'ü o ndäcjä ró êcjö cja ne xoñijö mü.

22 'Nudya tûji o nzhubüji dya, na ngueje 'ma ró ê zopjügöji in jñagö, dya 'ñejmezüji. 23 Nu c'ü nugügö na ü, xo nu'u na ü c'ü mi Tatagö a jens'e. 24 Ró cjagö c'o me na nojo a jmi anguezeji c'ü dya sö cjó ro tsja. Nguec'ua va unüji ngüenda c'ü o ndäcjä mi Tatagö. Pero dya 'ñejmezüji. Nguec'ua, dya nguextjozgö nugöji na ü, xo nuji na ü c'ü mi Tatagö. Nguec'ua me tûji o nzhubüji dya. 25 A cjanu, va sädä nu c'ü t'opjü cja o leyji c'ü o unü Mizhocjimi anguezeji. Je mama a cjava: "O nugüji na ü, dya pje rmi cjagö", eñe cja c'e ley.

26 Xe mi ña e Jesús, o mama:

—Nuc'ua 'ma ra êjê nu c'ü ra 'ñe mböxc'üji, ngue c'ü ra mama c'ü ja ga czazgö c'ü. Nuzgö nguetscö rá tãjä ndeze cja mi Tatagö a jens'e nu c'ü ra 'ñe mböxc'üji. Ngueje o Espiritu Mizhocjimi c'ü ra jí'ts'iji c'ü na cjuana. 27 Nu'tsc'ejí xo ró mamaji ja ga czazgö, na ngueje ró dyocjöji ndeze 'ma ot'ü 'ma ró zopjü yo nte.

1 'Nuzgö ró xi'ts'iji yo jña'a yo, ngue c'ua dya ró chjench'ejí a xütjü. 2 Yo nte a Israel ra pjongüts'üji cja o nintsjimiji. Ra zädä 'ma ra nguijñiji c'ü ri ne Mizhocjimi ra tsja anguezeji ra mbö'tc'üji. 3 Ra tsjaji a cjanu na ngueje dya pârâji mi Tata, ne xo ri nguetscö pãcãji. 4 Ya ró xi'ts'iji yo, ngue c'ua 'ma ra zädä c'e pa, ró mbeñeji ya rvá xi'ts'igöji yo.

Lo que hace el Espíritu Santo

'Cja rrä xi'ts'iji dya yo jña, na ngueje cja ni jyonc'ejí ró pârãgueji dya. 5 Nudya, rá ma'a nu ja je bübü c'ü o ndäcjä. Pero nu'tsc'ejí, ne ri 'najats'ügueji, dya cjó önnü ja je rá ma. 6 Me in cjiññiji na puncjü cja in mü'büji na ngueje ró xi'ts'iji yo. 7 Rí xi'ts'igöji c'ü na cjuana. Nuzgö ni jyodü rá magö, na ngueje 'ma dya rá magö, dya ra êjêts'ügueji nu c'ü ra'ñe mböxc'üji. Nu 'ma rá magö, rá tãjä c'ü ra 'ñe mböxc'üji. 8 Nu 'ma ra êjê c'ü, ra tsjapü yo cãrã cja ne xoñijö mü ra mbârâji c'ü tûji o nzhubüji. Xo ra tsjapü ra mbârâji nguextjozgö me na jozgö, nguextjozgö sö rá jocüji. Ya xo ra tsjapü ra mbârâji ngue Mizhocjimi c'ü ra jñünpü ngüenda anguezeji ra ma sufridoji. 9 Nu c'ü ra 'ñe mböxc'üji, ra tsjapü ra mbârâji c'ü tûji o nzhubüji na ngueje dya ench'ezügö cja o mü'büji. 10 Ra tsjapü

ra mbārāji me na jozgö, nguextjozgö sö rá jocüji. Na ngueje 'ma ya rga tügö, rá tetjogö. Nuc'ua rá magö cja mi Tata. Dya cja xe rí jñandgaji. ¹¹ Nu c'ü ra 'ñe mböxc'üji, ra tsjapü ra mbārāji, Mizhocjimi manda y ra tsjapü ra ma sufrido nu c'o dya ätä angueze. Na ngueje Mizhocjimi ya ri jizhi c'ü ra ma sufrido c'ü dya jo c'ü manda cja ne xoñijö mü.

¹² 'Xe rí pë's'itjogö na puncjü c'o rá xi'ts'iji. Pero dya be sö rí tendioji ja ga cja nu c'o ro xi'ts'iji. ¹³ Nu 'ma ra ëjē o Espíritu Mizhocjimi, nuc'ü, ra jí'ts'iji texe c'o na cjuana. Nuc'ü, dya pje ra ñatsjējē. Ra mama texe c'o ra dyärä c'o mama Mizhocjimi. Nuc'ü, ra 'ñe ngöxc'üji c'o cja ra zädä. ¹⁴ Angueze ra jí'ts'iji c'ü me na nozgö, na ngueje ra mböxc'üji rí tendioji na jo ja ga cja c'o ín jñagö c'o ya ró xi'tsc'öji. ¹⁵ Texe c'ua ja ga cja mi Tatagö, nuzgö xo ga czjzgo nu. Nguец'ua ró mama: "O Espíritu Mizhocjimi ra mböxc'üji rí tendioji na jo ja ga cja c'o ín jñagö c'o ya ró xi'tsc'öji."

La tristeza se cambiará en alegría

¹⁶ 'Dya cja ra mezhe c'ü xe rí jñandgagöji. Nuc'ua, dya ra mezhe rí jñandgatjoi na yeje.

¹⁷ Nuc'ua c'o o discípulo bübü c'o o pötva mama:

—¿Ja ga cja yo xitsiji: "Dya cja ra mezhe xe rí jñandgaji, nuc'ua, dya ra mezhe rí jñandgatjoi na yeje"? ¿Jenga

nde mama: "Dya rí jñandgaji na ngueje rá magö cja mi Tata"?

¹⁸ Mi mamaji c'ua:

—Pārā, ¿ja ga cja yo mama: "Dya cja ra mezhe"? Nuzgöji, dya rí pārāgöji ja ga cja c'ü mama.

¹⁹ O mbārā e Jesús, mi ne ro dyönüji, nguec'ua o xipjiji c'ua:

—In pötqui dyönütsjēji pje ne ra mama c'ü ró xi'ts'iji c'ü dya cja ra mezhe xe rí jñandgaji, nuc'ua, dya ra mezhe rí jñandgatjoi na yeje. ²⁰ Nuzgö na cjuana c'ü rí xi'ts'iji, nu'tsc'ejí me rí hu'e'ēji, me rí tristegueji rí mbenzeji. Pero yo cārā cja ne xoñijö mü c'o dya ejmezügö, nuyo, me ra mājā yo. Nu'tsc'ejí me rí tsjijñiji cja in mü'büji. Pero nu c'ü me rguí tristeji, exi ngue c'ü rguí mäcjeji después. ²¹ 'Naja ndixü, nu 'ma mus'ü o t'i, me sufrido na ü'ü. Nuc'ua 'ma ya mus'ü c'ü nu ts'it'i, dya cja mbeñe c'ü na ü'ü. Ya mājätjo na ngueje c'ü ya vi mus'ü 'naja ts'it'i cja ne xoñijö mü. ²² Nu'tsc'ejí, je xo ga cjatsc'ejí dya nu. Me in sufridoji c'ü me in cjijñiji cja in mü'büji. Pero rá chjëtjoi na yeje. Nuc'ua me ra mājätjo na yeje in mü'büji. Dya cjo ra sö ra jñücüts'ügueji c'ü me rí mājāji.

²³ 'Nu pa'a c'ü rá chjëtjoi na yeje, dya pje rí dyönngüji 'ma. Ya ri pārāji ja ga cja c'ü rí xi'ts'iji dya. Na ngueje in ejmezüji, sö rí dyötüji mi Tata a jens'e. Nuc'ua ra dya'c'üji c'ua ja nzi gui dyötüji

c'ü. ²⁴ Dya be *in* nänngäji *in* chjügö c'ü pje ni dyötüji mi Tatagö. Dyötüji dya. Texe nde ra dya'c'üji, ngue c'ua me ra majä in mü'büji.

Jesucristo, vencedor del mundo

²⁵ Nu yo ró xi'ts'iji, dya be sö rí tendioji na jo ja ga cja yo. Ra zädä 'ma ya rá xi'ts'iji na jo ja ga cja mi Tata.

²⁶ Dya rí xi'ts'iji nguetscö rá ö'tc'üji mi Tata. C'e pa'a c'ü, rí dyötütsjéji mi Tata, rí nänngäji *in* chjügö. ²⁷ Na ngueje nguetsjé mi Tata c'ü s'iyats'üji, na ngueje nu'tsc'eji me *in* s'iyazüji. *I* 'ñejmeji c'ü je rvá écjö cja mi Tata c'ü Mizhocjimi. ²⁸ Je rvá écjö cja mi Tata a jens'e. Ró écjö cja ne xoñijö mü. Ya ngue rá pedye cja ne xoñijö mü. Rá nzhögü, rá ma cja mi Tata.

²⁹ C'o o discípulo o xipjiji c'ua:

—Nudya, 'ñetse na jo, yo jña yo *in* mangue. Ya ró tendiojme ja ga cja c'o *in* xitsijme. ³⁰ Nudya ya rí pârâgöjme c'ü nde *in* pârâgue texe. *In* pâtcöjme *in* mü'büjme, nguec'ua dya ni jyodü rá cja'c'üjme t'önü. Nguec'ua ya rí ejmejme je *i* pedyegue cja Mizhocjimi.

³¹ O ndünrü c'ua e Jesús, o xipjiji:

—Nudya, ¿Cjo ya *in* ejmezüji dya, 'ma? ³² Ya ngue ra zädä c'e hora, na cjuana ya o zädä, c'ü rí pjötc'eji *in* texeji. Nde 'naja rgui möcjeji cja *in* nzungueji. Nuc'ua ya rí sogüzütsjéji. Pero nutscö,

dya rí bübütsjögö. Nuzgö rí bünc'öbe mi Tata c'ü bübü a jens'e. ³³ Nu yo jña'a yo, rí xi'ts'iji yo, ngue c'ua mas rí 'ñejmezüji, a cjanu rá da'c'üji ra söya *in* mü'bügueji. Cja ne xoñijö mü me rí sufridogueji. Pero, dya rí süji na ngueje ró töpügö nu c'ü manda yo cärä cja ne xoñijö mü.

17

Jesús ora por sus discípulos

¹ Nuc'ua 'ma o nguarü e Jesús o mama yo jña'a yo, o nä's'ä c'ua a jens'e, o mama:

—Nu'tsc'e mi Tatats'ü, ya zädä c'e hora 'ma rá tügö. Tsjapü ra mbärä yo nte cjó je nguetscö. Rí tsjapü ra mbäräji nguetscö *in* Ch'izgö me na nozgö. A cjanu, ngue c'ua xo ra mbä'c'äji me na notsc'e, nu'tsc'e mi Tatats'ügö a jens'e. ² Nu'tsc'e mi Tatats'ü, ya *i* dyacö rá mandagö texe yo nte cja ne xoñijö mü. Nu c'o ench'ezügö cja o mü'bü, rá unügö c'ü sido ra bübütjoji. ³ Sido ra bübütjoji na ngueje pä'c'äji, nu'tsc'e nguetjots'ügue *in* Mizhocjimigue c'ü na cjuana. Sido ra bübütjoji na ngueje xo pâcäji, nutscö e Jesucristo *i* chäcjägö cja ne xoñijö mü.

⁴ Nutscö ró jíchi yo nte yo cärä cja ne xoñijö mü c'ü me na nots'ügue, na ngueje ró cja texe c'o *i* xitsi. ⁵ Nudya, mi Tatats'ü, rí tsjague ngue c'ua rá bübügö na yeje co nu'tsc'e nu ja me na nojots'ügue. Rí tsja ngue c'ua rá bübügövi

c'ua ja nzi rmá búbügövi 'ma dya be mi t'át'ä ne xoñijö mü.

6 'Nu c'o cārā cja ne xoñijö mü yo i dyacü, ngue'tsc'e je i 'ñünbü o mü'büji, ngue c'ua o 'ñench'ezü cja o mü'büji. Nu- jyo, ró jíchiji ja ga cjats'ügue, mi Tatats'ü. Anguesji sido cjaji nu c'o in mangue. 7 Texe c'o ró c jagö, 'ñe c'o ró mangö, ngue'tsc'e i xitscö ró c jagö, ngue'tsc'e i xitscö ró ñagö. 8 Na ngueje ya ró xipjiji c'o jña'a c'o i xitsi ro xipjiji. Anguesji o 'ñejmeji c'o ró xipjiji. Ya xo pārajī cja o mü'büji c'ü na cjuana je rvá ēcjö cja in dyë'ë. Ya xo 'ñejmeji, ngue'tsc'e i chäcjä cja ne xoñijö mü.

9 'Nu'tsc'e mi Tatats'ü, nutscö rí ö'tc'ügö yo o 'ñejmets'ü in jñague. Dya rí ö'tc'ügö yo cārā cja ne xoñijö mü yo dya ejme. C'o rí ö'tc'ügö ngueje c'o i dyacü na ngueje ngue'tsc'e je in 'ñeje dya yo. 10 Texe yo in ntegö ngueje in ntegue. Texe yo in ntegue ngueje in ntegö. Anguezeji pācāji exi ngue in Ch'izügö.

11 'Nutscö je rá magö nu ja je in bünc'e, nu'tsc'e mi Tatats'ü. Dya cja rá búbügö va cja ne xoñijö mü. Pero nu yo i dyacü, nuyo, cārāji cja ne xoñijö mü. Mi Tatats'ü, nu'tsc'e me na jots'ü, rí ö'tc'ü rí tsjapü nu yo i dyacü, ra mbä'c'āji c'ü xo ngue'tsc'e nu Tatats'üji. A cjanu rí pjörüji. Nguéc'ua ra 'natjoji c'ua ja xo nzi ga cjazgövi, rí 'natjogövi,

mi Tatats'ü. 12 Nutscö xe rí búbügö co anguesji, rí pjörügöji, na ngueje me na zē'ts'igue, i dyacügö ja rgá pjörüji. Nguéc'ua ne ri 'naja anguesji cjó ró bēzhigö. Nguextjo 'natjo c'ü o dyo'o o mü'bü c'ü dya jo. O bēzhi c'ü, c'ua ja nzi ga mama cja in jñague.

13 'Mi Tatats'ügö, ya rá magö c'ua ja je in bünc'e. Rrā mangö yo jña'a yo, nudya xe rí bünc'ö cja ne xoñijö mü, ngue c'ua nu yo i dyacö, na cjuana ra mājāji c'ua ja nzi rgá mājägö. 14 Nu yo i dyacü, ró xipjigöji in jñagö. Yo cārā cja ne xoñijö mü c'o dya ejme, me nuji na ü nu yo ejme in jñagö. Na ngueje c'ua ja nzi ga cjazgö c'ü dya rí tsja va cja ne xoñijö mü, je xo ga cjatjonu yo ejme in jñagö. 15 Dya rí ö'tc'ü c'ü rí sidyiji c'ü dya cja ra ngārāji cja ne xoñijö mü. Rrā ö'tc'ü rí pjörüji nu va cja ne xoñijö mü nu ja manda c'ü dya jo. 16 Na ngueje dya menzumüji va cja ne xoñijö mü. C'ua ja nzi ga cjazgö, dya rí men- zumü va cja ne xoñijö mü, je xo ga cjatjonu anguesji. 17 Anguezeji o 'ñejmeji in jñague, nguec'ua nu'tsc'e rí xöcüji ra tsjaji c'ua ja nzi gui ñegue. Ngue in jñague jíchiji c'ü in negue. 18 I chäcjä, ró ē zopjü yo cārā cja ne xoñijö mü ró xipjiji yo in jñague. C'ua ja nzi vi chäcjägö cja ne xoñijö mü, ró juajnü anguesji ra zopjüji yo nte yo cārā cja ne xoñijö mü. 19 Rá c jagö c'ua

ja nzi gui ñegue rá tũgö. Ngue c'ua anguezeji xo ra tsjaji c'ua ja nzi gui ñegue.

20 'Dya nguextjo yo i dyacü rí ö'tc'ü yo. Xo rí ö'tc'ü c'o cja ra 'ñejmezũgö na ngueje c'o ín jñagö c'o ra mama yo i dyacü. 21 Rí ö'tc'ü, texeji nde ra 'natjoji, c'ua ja nzi ga cjatsc'e mi Tatats'ü, in búbüzũgö, nutscö rí búbüts'ũgö. Rí ö'tc'ũgö, texe yo xo ra 'natjoji co nutscövi. Rí ö'tc'ü a cjanu ngue c'ua yo cãrã cja ne xoñijömmü ra 'ñejmezũji c'ü ngue'tsc'e i chãcjãgö. 22 Nu'tsc'e mi Tatats'ü, c'ua ja nzi rgá 'natjovi, xo ró unü anguezeji c'ü ri 'natjoji anguesji co nutscövi. Nguec'ua ri 'natjoji anguesji c'ua ja nzi rgá 'natjovi. 23 Na ngueje ri búbü cja o mü'bü anguesji. Y nu'tsc'e mi Tatats'ü, ri búbüzũgö. Nguec'ua anguesji na cjuana ra 'natjoji. A cjanu yo cãrã cja ne xoñijömmü ra mbãrãji ngue'tsc'e i chãcjãgö. Xo ra mbãrãji ngue'tsc'e mi Tatats'ü in s'iyague anguesji, c'ua ja xo gui s'iyazũgö.

24 'Nu'tsc'e mi Tatats'ũgö, nu yo i dyacü, rí negö c'ü xo ra búbüji nu ja je rá magö. Nguec'ua ra jñandaji c'ü me ma zö'ö rmá búbügö co nu'tsc'e 'ma dya be mi t'ät'ã ne xoñijömmü. Ra jñandaji c'ü ja gui s'iyazũgö ndeze 'ma dya be mi t'ät'ã ne xoñijömmü. 25 Nu'tsc'e, mi Tatats'ü, me in cjague me na jo. Yo cãrã cja ne xoñijömmü, dya pã'c'ãji. Pero nutscö rí pã'c'ã. Nu yo

i dyacü xo pãrãji ngue'tsc'e i chãcjã. 26 Ya ró unüji o mbã'c'ãji, nu'tsc'e mi Tatats'ü. Sido rá unüji yo, ra mbã'c'ãji. Nguec'ua, c'ua ja gui s'iyazü, ra mbãrãji cja o mü'büji c'ü xo in s'iyague anguesji. Xo rá búbügö cja o mü'bü anguesji.

18

Llevan preso a Jesús

1 'Ma o nguarü o mama yo jña'a yo e Jesús, nuc'ua o möji c'ua co o discípulo. O mbes'eji cja c'e 'ñinzhe c'ü ni chjü Cedrón, o zãt'ãji nu ja je mi búbü 'naja huerta. Nuc'ua e Jesús co c'o o discípulo o cjogüji a mbo cja c'e huerta. 2 Nu c'ü e Judas c'ü ro nzhö'ö e Jesús, xo mi pãrã nu cja c'e huerta. Na ngueje e Jesús 'ñe c'o o discípulo sido mi pöji nu. 3 E Judas o dyëdyi c'ua c'o xondaro. Xo dyëdyi c'o policia c'o mi pëpi c'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo. Nuc'ua o möji cja c'e huerta. Ma tũji o lámpara 'ñe o tizhi c'o mi tjë'ë. Nde ma jünji c'o rví tsjaji o chü. 4 E Jesús ya mi pãrã texe c'o ro tsjapüji c'ü. O ma chjëji c'ua, o dyönüji:

—¿Cjó ngue c'ü in jodügueji?

5 O ndünrü c'ua c'o nte c'o ma ë'ë e Judas, o xipjiji:

—Rí jodügöjme e Jesús c'ü menzumü a Nazaret.

E Jesús o xipjiji:

—Nutscö nguetscö e Jesús.

Xo mi búbü co anguesji e Judas, nu c'ü ro nzhö'ö e Jesús. 6 Nzi va mama e Jesús: “Nguetscö”, nuc'ua o ndã't'ãtsjëji na zëzhi o

xütjütsjèji, o nügüji. ⁷ E Jesús o yepe o dyönüji c'ua:

—¿Cjó ngue c'ü in jodügueji?

Anguesji o mamaji:

—Rí jodügöjme e Jesús c'ü menzumü a Nazaret.

⁸ Nuc'ua o yepe o ndünrú c'ua e Jesús, o xipjiji:

—Ya ró xi'ts'iji que nguetscö. Nu 'ma nguetscö in jongüji, jyëtsquiji yo in discí pulogö ra möji.

⁹ A cjanu o zädä c'o jña'a c'o ya vi mama e Jesús. O mama: “Nu c'o i dyacü, dya pje ró bëzhigö ne ri 'naja c'o.” ¹⁰ E Simón Pedro mi jün 'na tjëdyi. O ngübü c'ua c'e tjëdyi cja o xipjadü. Cjanu o ya'bü c'ua c'ü nu mbëpji c'ü mi mero ndamböcjimi. O dyopcü c'ü nu ngö'ö cja o jodyë. Nu c'e mbëpji mi chjü'ü Malco. ¹¹ Nuc'ua e Jesús o xipji e Pedro:

—Tsöt'ü c'ü in chjëdyi cja o xipjadü. Dya rí ts'axcügö c'ü rá cjadö c'ü ne mi Tatagö c'ü bübü a jens'e.

Jesús ante el jefe de los sacerdotes

¹² Nuc'ua c'o xondaro 'ñe c'ü mi manda cja c'o xondaro 'ñe c'o policia c'o mi menzumü a Israel, o zürüji e Jesús. Ya nde jyü'tp'üji c'ua o dyë'ë.

¹³ Nuc'ua ot'ü o zidyiji e Jesús cja nu ndä e Caifás c'ü mi chjü Anás. C'e cjë'ë c'ü, mi mero ndamböcjimi e Caifás. ¹⁴ Mi ngueje e Caifás c'ü vi xipji c'o pje mi pjëzhi a Israel c'ü mi jyodü ro ndü'ü 'naja bëzo ngue c'ua dya ro ndü texe c'o mejñiñi.

Pedro niega conocer a Jesús

¹⁵ E Simón Pedro mi tjünt'ü a xütjü e Jesús. Xo 'ñe 'naja o discípulo xo mi tjünxtjo a xütjü. Nu c'ü mi mero ndamböcjimi mi pãrã c'e discípulo c'ü. O cjogü c'ua c'e discípulo co e Jesús nu ja ma bübü c'ü mi mero ndamböcjimi. ¹⁶ Nu c'e Pedro o nguejmetjo a tji'i cja c'e ngoxtji. O mbedye c'ua c'ü 'naja discípulo c'ü mi pãrã c'e ndamböcjimi. O ma zopjü c'e ndixü c'ü mi mböngöxtji. O jyëziji c'ua o cjogü a mbo c'e Pedro. ¹⁷ Nuc'ua c'e ndixü c'ü mi mböngöxtji, o xipji e Pedro:

—¿Cjo dya xo ngue'tsc'e 'naja o discípulo ne bëzo nu?

O xipji c'ua angueze:

—Nutscö, dya nguetscö o discí pulozgö nu.

¹⁸ Nuc'ua c'o mbëpji 'ñe c'o policia nde mi böbüji nu. Vi 'ñörüji chjeme na ngueje ma së'ë. Ma pa't'üji. Anguesji nde mi dyoji e Pedro ma pa't'üji cja sivi.

El jefe de los sacerdotes interroga a Jesús

¹⁹ Nuc'ua c'e ndamböcjimi o dyönü e Jesús, cjó mi ngue c'o mi tjünt'ü a xütjü angueze. Xo o dyönü pje nza cja c'ü mi xöpüji. ²⁰ O ndünrú c'ua e Jesús, o xipji:

—Nutscö ró zopjü na puncjü o nte cja ne xoñijö mü. Nutscö sido ró xöpüte cja yo nitsjimi va a Israel. Xo nde ró xöpüte cja c'e templo nu ja je jmurü na puncjü in menzumügöji. Dya pje ró

mamagö c'ü dya cjó ro dyärä.
 21 ¿Jenga in öngügö dya yo?
 Dyönüji c'o ya o dyärä, pje ni
 mbë c'ü ró xipjiji. Nuc'o, pãã
 na jo c'o ró mangö c'o.

22 'Ma o mama a cjanu
 e Jesús, 'naja c'o policia c'ü
 mi bübü nu, o chötü 'naja
 mbädyë e Jesús. O xipji:

—¿Cjo je rga cjanu rgui
 chjüntügue ne ndamböcjimi?

23 O ndüntü c'ua e Jesús, o
 xipji:

—Nu 'ma ró tjüntügö na s'o,
 mamague pje pjëzhi c'ü na s'o
 c'ü ró xipji. 'Ma ró tjüntügö
 c'ü na cjuana, ¿jenga i pjëchqui
 ín jmigö?

24 Nuc'ua e Anás cjanu o
 ndäjä e Jesús nu cja e Caifás
 c'ü xo mi mero ndamböcjimi.
 Xe mi tjüt'ütjo o dyë e Jesús.

Pedro niega otra vez a Jesús

25 Xe mi böntjo e Simón Pe-
 dro, ma pa't'ütjo a sivi. O
 ña c'ua c'o xo mi cãã nu, o
 dyönüji e Pedro:

—¿Cjo dya xo ngue'tsc'e o
 discipulots'ü e Jesús?

E Simón Pedro o ngädä, o
 mama:

—Nuzgö, dya pje nguetscö
 'naja o discipulo.

26 C'ü mi mero ndamböcjimi
 mi ñeje 'na o mbëpji c'ü mi
 ngue o dyojui c'e bëzo c'ü vi
 dyogü o ngõ'õ c'ü vi dyopcü e
 Pedro. O ña c'ua c' e mbëpji o
 xipji e Pedro:

—Xo ró jantc'agö cja c'e
 huerta, nde mi dyocjevi e
 Jesús.

27 Nuc'ua o ngädätjo na jñi'i
 e Pedro. Nuc'ua jo ni huë'e
 c'ua c'o chare.

Jesús delante de Pilato

28 Nuc'ua o mbedyeji c'ua
 cja o ngumü e Caifás, o zidyiji
 e Jesús cja o palacio c'e gob-
 ernador. Xöxtjo o zät'äji. Nu
 c'o pje mi pjëzhi a Israel dya o
 cjogüji nu cja c'e palacio. Na
 ngueje mi süji 'na ro contam-
 inaoji. C'ua ja nzi ga mama
 o ley anguesji, 'na ro con-
 taminaoji, dya ro sö ro zi'iji
 c'ü ch'unü cja c'e mbaxua c'ü
 ni chjü Pascua. 29 Nuc'ua o
 mbedye e Pilato nu ja je mi
 cãã anguesji. O xipjiji:

—¿Pje vi sicjeji va ne bëzo
 nu?

30 O ndünrüji c'ua, o xipjiji:
 —Nu 'ma dya ro tsja
 c'o na s'o nu, dya xo ro ë
 nzhö'c'üjme.

31 O ndünrü c'ua e Pilato:
 —Sidyigueji ngue c'ua rí
 jñünpüji ngüenda c'ua ja nzi
 ga manda in leygueji.

C'o pje mi pjëzhi cja c'o nte
 a Israel o ndünrüji c'ua:

—Dya in jëzguigöjme cjó rá
 pö't'ügöjme.

32 A cjanu o zädä c'o vi
 mama e Jesús ja cja rvá ndü'ü.

33 Nuc'ua e Pilato o cjogü na
 yeje a ma a mbo'o nu cja c'e
 palacio. Nuc'ua o ma't'ü c'ua
 e Jesús, o xipji:

—¿Cjo ngue'tsc'e o jmuts'ü
 yo nte a Israel?

34 O ndüntü c'ua e Jesús, o
 xipji:

—¿Cjo in ejmetsjëgue yo,
 maxque bübü c'ü o xi'ts'i cjó
 je nguetscö?

³⁵ O ndünrū c'ua e Pilato:

—A poco in cjinnce xo rí menzumügö a Israel. Nguetsjē c'o ndamböcjimi 'ñe c'o dyaja in menzumütsjēgueji c'o o ē nzhöc'üji va ja rí bünc'ö. Nguец'ua rí önnc'ü pje i tsjague.

³⁶ O ndünrū e Jesús, o xipji:

—Nutscö, dya nza cjazgö c'o dyaja jmu'u c'o manda cja ne xoñijömmü. 'Ma rva cjanu, nuc'ua nu c'o tjünt'ü in xütjügö ro ñangagö c'o. Nguец'ua dya ro nzhögüji cja yo in menzumügöjme va a Israel. Nguец'ua rí xi'ts'i, dya nza cjazgö c'o dyaja jmu'u c'o manda cja ne xoñijömmü.

³⁷ O ndünrū c'ua e Pilato:

—¿Cjo ngue'tsc'e 'naja c'ü manda 'ma?

O ndünrū c'ua e Jesús:

—In mamague c'ü rí mandagö. Nguеje c'ü je rvá te'egö c'ü. Nguец'ua rvá ējē cja ne xoñijömmü ngue c'ua rá mama c'o na cjuana. Texe yo nte c'o ätä c'ü na cjuana pãrãji cjó je nguetscö.

³⁸ O dyönü c'ua e Pilato:

—¿Pje ni mbějē c'ü na cjuana?

Jesús es sentenciado a muerte

'Ma o mama yo, o mbedye na yeje a tji e Pilato nu ja mi cãrã c'o nte a Israel. O xipjiji:

—Dya pje rí tö'tp'ü c'ü na s'o c'ü ro tsja c'e bëzo c'ü.

³⁹ Nu'tsc'eji in menzumüji a Israel in pēs's'iji 'na tjürü c'ü in cjaji 'ma pedye ne mbaxua nu ni chjü Pascua. In ötcöji rá pjongü libre 'naja c'ü na o'o

a pjörü. ¿Cjo in ne rá pjongü libre e Jesús c'ü in jmguejeji?

⁴⁰ Nuc'ua o mapjüji na yeje texeji, o mamaji:

—Nuc'ü, dya rí pjongü c'ü. Pjongü e Barrabás.

Nu c'ü e Barrabás mi ngueje 'naja mbē'ē mi pō't'üte c'ü.

19

¹ Nuc'ua e Pilato o manda c'o xondaro o ndas'üji e Jesús. ² Nuc'ua c'o xondaro o mbeji 'naja corona c'ü mi dyavo bidyi. Nuc'ua cjanu o jñusp'üji cja o ñi e Jesús. Cjanu o jyecheji c'ua 'naja bitu c'ü ma cjipobü. ³ Cjanu o chēzhiji a jmi go mbē'chp'iji c'ua o jmi, o xipjiji:

—Nu'tsc'e in jmu'u cja yo nte a Israel, sido rí tsjague jmu'u.

Nuc'ua ya o chötüji c'ua c'o mbädyē.

⁴ Nuc'ua e Pilato o mbedye na yeje a tji. O xipji c'o nte a Israel c'o mi cãrã nu:

—Jñandaji. Rvá siñc'iji a tji e Jesús, ngue c'ua rí pãrãji dya pje ró tö'tp'ügö c'ü pje ro tsja'a c'ü.

⁵ Nuc'ua o mbedye c'ua a tji e Jesús. Mi juns'ü c'e corona c'ü mi dyavo bidyi. Nde mi je c'e bitu c'ü ma cjipobü. E Pilato o xipji c'ua c'o nte a Israel:

—Jñandaji dya. Ya bübü va ne bëzo.

⁶ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o policia 'ma o jñandaji e Jesús, exo mapjüji c'ua, o mamaji:

—Chät'ã cja ngronsi nu, chät'ã cja ngronsi nu.

O ndünrū c'ua e Pilato:

—Nu'tsc'eji, sidyigueji, rí ma chät'äji. Nuzgö dya pje rí tö'tp'ügö c'ü na s'o c'ü ro tsja'a.

⁷ O ndünrüji c'ua:

—Nutscöjme rí pë'sc'öjme ín leyjme. C'ua ja nzi ga mandazügöjme c'e ley, ni jyodü ra ndü ne bëzo, na ngueje o tsjapütsjé c'ü ngue o T'i Mizhocjimi.

⁸ Nuc'ua 'ma o dyärä yo jña'a yo, xenda o zü'ü c'ua e Pilato. ⁹ Nuc'ua o cjogütjo c'ua na yeje a mbo cja c'e palacio. O xipji c'ua e Jesús:

—¿Ja je in menzumügue?

E Jesús, dya pje o ndünrü c'ü.

¹⁰ Nuc'ua e Pilato o xipji:

—¿Jenga dya in tjüntcü yo rí zo'c'ü? ¿Cjo dya in pãrä pje pjëtscö? Sö rá empc'e libre. Xo sö rá nzhöc'ü c'ü ra ndät'äts'üji cja ngronsi.

¹¹ O ndünrü c'ua e Jesús:

—Dya pje ro sö pje ri tsjacü 'ma dya ro dya'c'ü sjëtsi Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. Nguec'ua nu c'ü o ë nzhögü cja in dyëgue, ngue c'ü xenda na nojo o nzhübü c'ü.

¹² Ndeze c'e ndajme c'ua, e Pilato mi ne ro ñeme libre e Jesús. Pero c'o nte a Israel mi mapjüji, mi mamaji:

—'Ma rí ñeme libre c'e bëzo, dya pje in joguevi 'ma e César c'ü mero jmu cja ne xoñjömü. Na ngueje 'ma cjó c'o xe ra tsjapü jmu nza cja ga tsja c'e bëzo, nu'ma, chüvi e César 'ma.

¹³ Nuc'ua e Pilato, 'ma o dyärä yo jña'a yo, o zidyitjo na yeje a ma a tji e Jesús.

E Pilato o ma mimi c'ua, nu ja je mi jünpü ngüenda c'o nte. Cja jña hebreo mi chjü Gabata c'e lugar, c'ü ne ra mama nu ja vi mbäbäji cemento. ¹⁴ C'e pa'a c'ü, mi ngue 'ma mi preparaöji ngue c'ua c'ü na jyas'ü ro tsjaji c'e ndambaxua c'ü ni chjü Pascua. Ya vi zünü ñanto c'ü xörü. Nuc'ua e Pilato o xipji c'o nte a Israel:

—Jñandaji. Bübü va, nu in jmugueji, nu mandats'üji.

¹⁵ Anguesji o mapjüji:

—Sidyi ne bëzo nu, ma chät'ä cja ngronsi.

E Pilato o xipjiji c'ua:

—Nu nin jmugueji, ¿cjo in neji rá tät'ä cja ngronsi?

O ndünrü c'ua c'o ndamböcjimi, o mamaji:

—Nu c'ü ín jmujme nguetjo e César.

¹⁶ Nuc'ua e Pilato o nzhö e Jesús ngue c'ua ro dät'ä cja ngronsi. Cjanu o zidyiji c'ua e Jesús.

La crucifixión

¹⁷ Nuc'ua o nduns'ütsjé c'ua c'ü nu ngronsi. O mbedye, o ma nu ja je mi chjü'ü ñinte. Cja jña hebreo mi chjü'ü Gólgota. ¹⁸ Nunu ngue nu ja je ndät'äji cja ngronsi nu. O ndät'äji angueze, cja ne yeje bëzo c'o xo ndät'äji, 'naja cja o jodyë, c'ü 'naja cja o squierda. E Jesús, mi bübü a nde'e c'ü. ¹⁹ E Pilato o dyopjü c'ua 'naja xiscöma c'ü ro ma cuatüji c'ua cja o ngronsi e Jesús. C'ü mi t'opjü mi mama a cjava: "Nunu ngueje e Jesús, nu je menzumü a Nazaret. Ngueje o Jmu'u yo

nte a Israel.”²⁰ Na puncjü c'o nte a Israel c'o o xörü nu mi cuat'ü cja o ngronsi e Jesús, na ngueje nu ja vi dät'ä e Jesús mi bëxtjo cja c'e jñiñi. C'o jña'a c'o, mi t'opjü cja jña hebreo ñe cja griego ñe cja latín.²¹ C'o ndamböcjimi cja c'o nte a Israel o ma xipjiji c'ua e Pilato:

—Dya ri dyopjü a cjava: “Ngueje o Jmu'u yo nte a Israel.” Ri dyopjü a cjava: “Mi cja pütsjé ne bëzo mi ngueje o Jmu'u yo nte a Israel.”

²² O ndünrú c'ua e Pilato:

—Nuzgö, nu c'o ya ró opjügö, dya rá pötügö.

²³ Nuc'ua c'o xondaro 'ma ya o nguarü o ndät'äji e Jesús, o nganbaji c'ua c'o o bitu. C'o nziyo xondaro nde 'naja o bitu va ngana c'o. Nde o nganbaji c'ü mi tëjë. C'ü mi tëjë mi 'na ma cjatjo va be'e texe, dya mi ch'äcä.²⁴ O pötva mamatsjé anguesji:

—Nu nu mi tëjë, dya rá xüt'üji nu. Nu c'ü rá cjaji, rá eñeji cjó ra ndöjõ ra tsjapü o cjava.

A cjanu o zädä c'ü je t'opjü c'ü mama a cjava: “Ra nganngöji ín bitugö, ra jyadüji nde 'naja rgá nganaji. Y nu c'ü rí tëjëgö, ra eñeji cjó ra ndöjõ ra ngana c'ü”, eñe. Nuyo, o tsja a cjanu c'o xondaro.

²⁵ Mi cārā a jmi cja o ngronsi e Jesús, c'ü nu nana cja na 'ñe c'ü nu cjüjuë c'ü nu nana. Xo mi bübü nu e María c'ü nu su e Cleofas, ñe e María Magdalena.²⁶ E Jesús o jñanda c'ua c'ü nu nana c'ü mi bübü nu, ñe c'ü nu discipulo

c'ü mi s'iya, nde mi bübüvi nu. Nuc'ua o xipji c'ua c'ü nu nana:

—Jñanda dya, mamá, nunu ín discipulogö, nu nde ín bübüvi, ya ngueje in ch'igue dya nu.

²⁷ Nuc'ua e Jesús o xipji c'ü nu discipulo:

—Jñanda, nu mi mamágö, ya ngueje nin mamágue dya nu.

Ndeze c'e hora c'ü, c'ü nu nana e Jesús o tsjapü nu nana c'e discipulo. Nuc'ua c'e discipulo, 'ma o ma o ngumü, o zidyi c'e ndixü.

Muerte de Jesús

²⁸ Nu 'ma ya o nguarü yo, ya mi pārā e Jesús ya vi nguarü texe. Nuc'ua o mama c'ua:

—Me rí tūre dya.

A cja dya nu o zädä c'ü mi t'opjü.

²⁹ Mi jārā nu, 'naja s'äbā c'ü mi nizhi o vinagre. Nuc'ua o popjüji 'naja esponja cja c'e vinagre. Cjanu o mbans'aji cja 'naja maza c'ü ni chjũ'ũ hisopo. Nuc'ua o c'uāsp'äji c'e maza o zät'ä cja o ne'e e Jesús.³⁰ Nuc'ua e Jesús, 'ma ya o popjüji o ne co c'e vinagre, o mama c'ua:

—Ya o nguarü texe.

Nuc'ua ya ñücü c'ua, ngueje 'ma ya o ndü'ü.

Un soldado abre con su lanza el costado de Jesús

³¹ Nuc'ua c'o nte a Israel ya mi preparaoji, na ngue c'ü na jyas'ü mi ngueje c'e ndambaxua c'ü ni chjü Pascua. Nuc'ua o dyötüji e Pilato ro 'huapcüji o ngua'a c'o

añima c'o vi dät'ä cja ngronsi, ro ts'ücüji ngue c'ua dya ro bübüji nu cja ngronsi nu pa c'ü mi söya c'o nte. Na ngueje me mi süpüji c'e pa. ³² O ma c'ua c'o xondaro, o ma 'huapcüji o ngua c'o yeje c'o nde vi dät'ä 'ma o dät'ä e Jesús. ³³ Nuc'ua 'ma o zät'äji cja e Jesús, o nu'uji c'ua, ya vi ndü'ü. Nuc'ua dya cja o 'huapcüji o ngua'a.

³⁴ Nuc'ua 'naja c'o xondaro o chjopcü o ximätjä e Jesús co 'naja lanza. Nuc'ua ya o mbedye c'ua o cji'i ñe o ndeje. ³⁵ Bübü 'na bëzo c'ü o jñanda texe yo o tsjapüji e Jesús, nguec'ua ga xi'tsc'eji yo. Angueze pãrã na cjuana yo mama. C'ü ni xi'tsc'eji yo, ngue c'ü xo rguí 'ñejmegueji e Jesús. ³⁶ O ts'a'a yo ngue c'ua ro zädä c'o mi t'opjü c'o mama a cjava: "Angueze, dya pje ra 'huapcüji ne ri 'naja o ndo'dyë." ³⁷ Xo t'opjü c'ü mama a cjava: "Nu c'ü o chjocüji lanza, nuc'ü, ra jñandaji c'ü."

Jesús es sepultado

³⁸ Mi bübü 'na bëzo c'ü mi menzumü a Arimatea c'ü mi chjü José. Nuc'ü, xo mi ejme e Jesús, pero dya cjó ngös'ü na ngueje mi sü'ü c'o dyaja c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel. C'e bëzo c'ü, o ma dyötü e Pilato ro unü sjëtsi ro ma ts'ücü c'e añima c'ü mi ngueje e Jesús. Nuc'ua e Pilato o unü sjëtsi. ³⁹ Nuc'ua xo o ëjë c'ua e Nicodemo, nu c'ü vi ma'a c'ü xömü cja e Jesús. Mi tütü o pjindyo c'o mi chjü mirra ñe c'o mi chjü áloes c'o vi huana.

Nu c'o pjindyo c'o, o zö treinta kilo c'ü na jyü'ü. ⁴⁰ O ndunüvi c'ua c'e añima. O ngos'üvi c'o mirra ñe c'o áloes. Cjanu o mbös'üvi manta. Nuc'o, je mi cjavi a cjanu, na ngueje c'o nte a Israel je ga dyögüji a cjanu. ⁴¹ Cja c'e lugar c'ü, nu ja je vi dät'ä e Jesús, mi bübü 'naja huerta. Nu cja c'e huerta mi bübü 'naja cueva nu ja ro ngöt'üji o añima. Dya cjó be mi cöt'üji nu. ⁴² Ya mi ngue ro mbürü c'e pa 'ma söya c'o menzumü a Israel. Nguec'ua je ngöt'üvi e Jesús cja c'e cueva, na ngueje mi bëxtjo nu ja vi ndät'äji c'ü.

20

La resurrección de Jesús

¹ C'ü ot'ü pa nu ngo'o, e María Magdalena o ma cja c'e cueva. Xe mi xömütjo 'ma o ma. O jñanda c'e ndojo c'ü mi c'o't'ü, dya cja mi c'o't'ü cja c'e cueva. ² Nuc'ua cjanu o ma c'ua na niji. O ma nu ja mi bübü e Simón Pedro ñe c'ü 'naja discípulo. Nu c'e discípulo c'ü, me mi s'iyaji c'ü, mi cja e Jesús. E María o xipjivi:

—C'ü ín Jmu'uji, ya o ndunüji c'ü. Dya pje rí pãrãjme ja je o ngöt'üji.

³ O ma c'ua e Pedro co c'ü 'naja discípulo. Je mëvi nu cja c'e cueva nu ja je vi c'öt'ü e Jesús. ⁴ O mëvi na niji nza yejevi. Nu c'ü 'naja discípulo ngue c'ü xenda o ma na niji c'ü. Nuc'ü, ot'ü o zät'ä nu cja c'e cueva c'ü. ⁵ Nuc'ua o nguí'ch'í c'ua c'e discípulo cja

c'e cueva. O jñanda c'ua c'o bitu c'o ya mi bädätjo. Nu c'e discípulo, dya o nguich'i cja c'e cueva. ⁶ O säjä c'ua e Simón Pedro c'ü ma tjünt'ü a xütjü. Ngue c'ü ya je nguich'i cja cueva c'ü. O nu'u c'o bitu c'o vi mbös'üji ya mi bädätjo c'o. ⁷ C'e bitu c'ü mi bös'ü o ñi'i e Jesús, dya chjana c'o mi tējē c'ü. Mi bädä aparte c'ü. Mi ch'o't'ü na jo. ⁸ Nuc'ua ya xo o nguich'i c'ua c'ü 'naja discípulo c'ü ot'ü vi zät'ä cja c'e cueva. O ñejme c'ua e Jesús ya vi te'e. ⁹ Dya be mi pârävi ja cja c'ü mama yo ya vi t'opjü c'ü mama c'ü mi jy-odü ro te'etjo e Jesús nu ja vi c'öt'ü cja c'o añima. ¹⁰ Nuc'ua c'o discípulo o nzhogütjovi. O mëvi cja o ngumüvi.

Jesús se aparece a María Magdalena

¹¹ Nu c'e María mi böbütjo a tji'i. Me mi huē'ē c'ü. O nguĩ'ch'ĩ c'ua cja c'e cueva. ¹² Nuc'ua o jñanda c'ua yeje o anxe Mizhocjimi c'o mi je na t'öxü. Je mi junrüvi nu ja je vi c'öt'ü e Jesús. 'Naja je mi junrü nu ja vi jñusp'üji o ñi'i. C'ü 'naja je mi junrü cja o ngua'a. ¹³ Nuc'ua c'o anxe o dyönüvi e María:

—¿Jenga in huē'ēgue?

O ndünrü c'ua e María:

—Rí huē'ēgö na ngueje ya o ndunngügöji c'ü in Jmu'ugö. Dya rí pârã dya, ja je ma ngöt'üji.

¹⁴ 'Ma o nguarü o mama yo jña'a yo, e María o ñezhe a ma a xütjü. Ya o jñanda c'ua 'naja c'ü mi böbü cja o xütjü. E

María dya pje mbârã c'ü, cjo mi ngueje e Jesús. ¹⁵ Nuc'ua e Jesús o xipji c'ua:

—¿Jenga in huē'ēgue? ¿Cjó ngueje c'ü in jodügue?

E María mi cijjñi mi ngueje c'ü mi pjörü c'e huerta. Nuc'ua e María o xipji:

—Sē'ē, nu 'ma i chunügue in Jmugö, xitsigö ja je i ma sogü, nguec'ua rá magö nu, rá tunü.

¹⁶ E Jesús o zopjü c'ua, o mama:

—Nu'tsc'e María.

O ñezhe c'ua e María. O ña cja jña hebreo, o xipji:

—Nu'tsc'e ngue'tsc'e in xöpütets'ügö.

¹⁷ E Jesús o xipji:

—Dya rí pēnzhuigö, na ngueje dya be rí pagö cja mi Tata c'ü bübü a jens'e. Nu c'ü rí tsja, ma cja yo mi cjuarma. Xipjiji, nuzgö ya rá magö cja mi Tatagö a jens'e. Nuc'ü, xo ngueje nin Tatagueji. Angueze ngueje in Mizhocjimigö. Xo ngueje in Mizhocjimigüje.

¹⁸ O ma'a c'ua e María Magdalena, o ma ngös'ü c'ua c'o discípulo, o xipjiji:

—Nuzgö ya ró chjēgöbe nu c'ü in Jmugöji.

O xipjiji c'ua c'o jña'a c'o vi mama e Jesús.

Jesús se aparece a los discípulos

¹⁹ Ya mi nzhä'ä c'ü ot'ü pa nu ngo'o. Mi cjot'ü c'e ngoxtji nu ja 'natjo c'ua mi cãrã c'o o discípulo e Jesús. Vi ngot'üji na jo c'e ngoxtji na ngueje mi sñji c'o nu menzumüji a Israel. O ējē c'ua e Jesús, o

ë böbü a nde anguesji. O ë zenguaji, o xipjiji:

—Cjimi in texeji in cjuar-mats'üji. Ra söya in mü'büji, dya cja rí sügueji.

²⁰ 'Ma o xipjiji a cjanu, ya o jíchiji o dyë'ë 'ñe c'ü nu ximätjä. Me co mäjä c'ua c'o o discípulo 'ma o jñandaji nu c'ü nu Jmu'uji. ²¹ E Jesús o xipjitjoji c'ua na yeje:

—Ra söya in mü'büji, dya cja rí sügueji. C'ua ja nzi va ndäcjö mi Tatagö c'ü bübü a jens'e, xo rgá täc'ägöji rí ma zopjüji yo nte.

²² 'Ma o nguarü o mama yo jña'a yo, o juipji e Jesús. O xipjiji:

—Ra bübü cja in mü'büji o Espíritu Mizhocjimi. ²³ Nuc'ua, nu c'o rí perdonaogueji o nzhubüji, ya perdonaoji c'ua c'o. Nu c'o dya rí perdonaogueji o nzhubüji, dya perdonaoji c'o.

Tomás ve al Señor resucitado

²⁴ Nu 'ma o ëjë e Jesús, dya mi bübü co anguesji e Tomás c'ü xo mi chjü Gemelo. Nuc'ü, xo mi ngueje 'naja c'o doce discípulo. ²⁵ Nguec'ua c'o dyaja discípulo 'ma o chjëji e Tomás, o xipjiji c'ua:

—Nu'tsc'e, Tomás, nuzgöjme ró jandajme in Jmugöji.

E Tomás o xipjiji:

—Nuzgö dya pje rí ejmegö. Cja rá ejmegö 'ma rá nu'tp'ü o dyë'ë c'ua ja je o ndä'p'äji 'ñe 'ma rá c'uä't'ä in nidyë c'ua ja je o chjopcüji o clavo, y 'ma rá c'uä't'ä in dyë'ë cja o ximätjä

nu ja je o chjopcüji. Ngue 'ma cja rá ejme 'ma.

²⁶ Nu 'ma o zö chjün'ü, ma cã'ã na yeje a mbo cja c'e ngümü c'o discípulo. E Tomás xo nde mi bübüji. Mi cjet'ütjo na jo c'o ngoxtji. Nuc'ua o ëjë c'ua e Jesús. O ë böbü a nde anguesji. Nuc'ua o yepe o mamatjo c'ua:

—Cjimi in texeji, in cjuar-mats'üji. Ra söya in mü'büji, dya cja rí sügueji.

²⁷ E Jesús o xipji c'ua e Tomás:

—C'uä't'ä in nidyë dya va. Jñandga in dyëgö. C'uänã in dyë, c'uä't'ä cja in ximätjägö. Dya rí tsijñi cjo dya nguetscö. C'ü rí tsja, 'ñejmegue que nguetscö.

²⁸ Nuc'ua o ndünrö c'ua e Tomás, o xipji:

—Jägã. Ngue'tsc'e in Jmuts'ügö. Ngue'tsc'e in Mizhocjimits'ügö.

²⁹ E Jesús o xipji c'ua:

—Nu'tsc'e Tomás, i 'ñench'ezü cja in mü'bügue na ngueje ya i ñutcü in dyë'ë. Nu c'o dya nutcügö in dyë'ë, pero ra 'ñench'ezü cja o mü'büji, me ra mäjä c'o, eñe e Jesús.

El propósito de este libro

³⁰ Xe ma puncjü c'o ma nojo c'o o tsja'a e Jesús cja o jmi c'o o discípulo. Pero nuc'o, dya pje t'opjü cja nu e libro c'o. ³¹ Nu c'o ya t'opjü dya va, t'opjü ngue c'ua rí 'ñejmeji e Jesús ngueje e Cristo c'ü o T'i Mizhocjimi. A cjanu, nu 'ma rí 'ñench'ëji in mü'büji e Cristo, angueje ra dya'c'üji c'ü sido rí bübütjoji co Mizhocjimi.

21

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

¹ Dya cja mezhe c'ua, o matjo na yeje e Jesús nu ja mi cārã c'o o discípulo cja c'e trazapjü a Tiberias, ngue c'ua xe ro unüji ngüenda c'ü vi te'etjo. Rá xi'tsc'öji ja va ts'a.

² Natjo c'ua mi cārãji e Simón Pedro 'ñe e Tomás c'ü xo mi chjü'ü Gemelo 'ñe e Natanael c'ü mi menzumü a Caná c'ü tsja a Galilea, 'ñe c'o yeje o t'i e Zebedeo, cja na xe yeje c'o o discípulo e Jesús. ³ E Simón Pedro o xipjiji:

—Nuzgö rá ma pagö o jmõ'õ.

O ndünrü c'ua c'o dyaja discípulo:

—Xo 'ñezgöjme, xo rá möjö.

Nuc'ua o möji c'ua. O dat'üji cja 'naja bü'ü. C'e xömü c'ü, dya pje o zürüji. ⁴ Nu 'ma ya mi ngue ro jyas'ü, e Jesús ya mi böbü cja ñünü cja c'e ndeje. C'o discípulo dya mi pārãji cjo mi ngueje e Jesús.

⁵ Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ín ch'itsc'öji, ¿cjo ya i sürügueji 'na jmõ c'ü rí sagueji?

O ndünrüji, o mamaji:

—Jiyö. Ojtjo dya pje rí sürügöjme.

⁶ E Jesús o xipjiji c'ua:

—Pät'äji dya c'e red a ma cja in jodyëji cja e bü'ü, ngue c'ua rí chöt'üji.

Nuc'ua o mbät'äji c'ua. Nuc'ua, dya cja mi sö ro ngüs'üji na ngueje me ma puncjü c'o jmõ'õ c'o vi ngãjaji.

⁷ Nuc'ua c'ü o discípulo e Jesús c'ü me mi s'ia o xipji e Pedro:

—Nunu ngueje ín Jmuji nu.

'Ma o dyärã e Simón Pedro mi ngueje o Jmuji, o jye o bitu c'ü vi ndons'ü. Cjanu o dat'ü c'ua cja ndeje. ⁸ Nu c'e bü'ü mi jyadüvi cien metro ro zät'ä a ñünü c'e zapjü. C'o dyaja discípulo ma ëjëji cja c'e bü'ü, ma cjüt'üji c'e red c'ü me mi nizhi o jmõ'õ. ⁹ 'Ma o zät'äji a ñünü cja c'e zapjü o jñandaji o chjeme c'o ya ma tjë'ë. Mi juns'ü c'ua o jmõ'õ. Xo ma jä'ä o xëdyi. ¹⁰ E Jesús o xipjiji c'ua:

—Ma jñüji dya, ja nzi jmõ'õ c'o i sürüji.

¹¹ E Simón Pedro o ndes'e c'ua cja c'e bü'ü. O ma tñ'ü c'e red. Cjanu o jyät'ä a ndeje, cjanu o ngüt'ü va ma cja ñünü c'e zapjü. C'e red ma nizhi o jmõ'õ c'o nde ma nojo. Ma qui'i 'naja ciento cincuenta y tres o jmõ'õ. Zö xi ma puncjüji, dya pje o xüt'ü c'e red. ¹² O mama c'ua e Jesús, o xipji c'o discípulo:

—Xä'däji dya. Rí siji o xëdyi.

C'o discípulo dya mi rezga ro dyönüji cjó mi ngueje. Anguezeji ya mi pārãji mi ngueje o Jmuji. ¹³ Nuc'ua e Jesús o jñü'ü c'ua c'o xëdyi. Cjanu o unüji. Ya nde unüji c'ua c'o jmõ'õ.

¹⁴ Nunu, ya ma jñi'i ma chjëji e Jesús ndeze vi te'e cja c'o añima.

Jesús habla con Simón Pedro

¹⁵ Nuc'ua 'ma o nguarü o ziji o xëdyi, e Jesús o xipji e Simón Pedro:

—Nu'tsc'e, Simón, o t'its'ü e Jonás, ¿cjo xenda in s'iyazügö que na ngueje yo?

E Pedro o xipji c'ua:

—Jägã. Nu'tsc'e in Jmuts'ügö, in pãrãgue rí nets'egö.

O ndünrü c'ua e Jesús:

—'Huiñi c'o in ts'imëgö.

16 E Jesús o xipji c'ua na yeje:

—Simón, nu'tsc'e o t'its'ü e Jonás, ¿cjo in s'iyazü?

O ndünrü c'ua e Pedro:

—Jägã. Nu'tsc'e in Jmuts'ügö, in pãrãgue rí nets'egö.

O xipji c'ua e Jesús:

—Pjörü c'o in nzhëncjürügö.

17 E Jesús o xipji c'ua na jñi'i:

—Nu'tsc'e Simón, o t'its'ü e Jonás, ¿cjo in neze?

O nguiñi c'ua e Pedro na ngueje e Jesús vi xipji c'ü na jñi'i: “¿Cjo in neze?” O ndünrü c'ua, o xipji:

—Nu'tsc'e, in Jmuts'ügö, in pãrãgue texe. In pãrãgue rí netsc'ö na puncjü.

O xipji c'ua e Jesús:

—Pjörü c'o in nzhëncjürügö.

18 Na cjuana c'ü rí xi'ts'i. Nu'tsc'e, Pedro, ndeze 'ma cja mi t'igue, mi cjague c'ü mi cji in ñigue, y mi pague c'ua ja mi negue. Nu 'ma ya rí titague, rí chjüdügue in dyë'ë, y ra zints'iji nu ja dya rí ñegue rí ma'a.

19 E Jesús o xipji e Pedro yo jña'a yo, ngue c'ua ro mbārã ja rvá ndü'ü na ngueje sido ro 'ñejme Mizhocjimi. Xo o xipji c'ua:

—Nudya, chjünt'ü in xütjügö dya.

El discípulo amado

²⁰ O ñezhe e Pedro. O jñanda c'e discípulo c'ü mi junrüvi e Jesús 'ma o ziji o xëdyi ante c'ü ro bö't'ü e Jesús. Ngue c'ü vi mama: “Nu'tsc'e, in Jmuts'ü, ¿cjo je ngue c'ü ra nzhöc'ügue?” C'e discípulo ma tjünt'ü a xütjü e Pedro 'ñe e Jesús. E Jesús me mi s'iya c'e discípulo. ²¹ E Pedro 'ma o jñanda c'e discípulo, o xipji c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'e, in Jmuts'ügö, ne bëzo nu, ¿pje ra tsjapüji c'ü ra sufrido nu?

²² O ndünrü c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'e, Pedro, 'ma rá negö xe ra bübü nu hasta cja ne rá ëcjö na yeje, ¿pje mportats'ügue? C'ü ni jyodü rí tsjague, sido rí chjüntc'e in xütjügö.

²³ Nguec'ua c'o cjuarma nde mi mamaji c'ü dya ro ndü'ü c'e discípulo. Pero e Jesús dya vi xipji c'ü dya ro ndü'ü. C'ü vi xipji je ngueje a cjava: “Ma rá negö xe ra bübü angueze cja rá ëcjö na yeje, nu'tsc'e, ¿pje mportats'ügue?”

²⁴ Nu c'e discípulo nguejnu na xi'tsc'eji nu c'o o ts'a'a. Nguejnu na opjü yo jña'a yo. Rí pãrãgøjme nu c'ü xi'tsc'eji c'e discípulo, na cjuana yo.

²⁵ Xe bübütjo c'o dyaja c'o me na puncjü c'o o tsja'a e Jesús. Nu 'ma ro t'opjü texe c'o, rí cjinncjö, dya xo ro chjënfi cja ne xoñijömmü c'o li-bro c'o ro t'opjü. Na cjuana texe yo rí xi'tsc'öji, amén.

LOS HECHOS DE LOS APOSTOLES

La promesa del Espíritu Santo

¹⁻² Nu'tsc'e Teófilo, ya ró pen'c'e 'na carta. Ró xi'tsc'ö ja ga cja c'o o tsja e Jesús hasta 'ma o ma a jens'e, 'ma o zidyí Mizhocjimi. Ró xi'tsc'ö c'o o tsja, 'ñe c'o jña c'o o jíchi va zopjü c'o nte. Ante c'ü ro zidyíji a jens'e e Jesús, o zopjü c'o bëzo c'o vi juajnü c'o mi apóstole. O xipjiji c'ü ro ëjë o Espíritu Mizhocjimi; nguec'ua mi jyodü ro sidoji c'e bëpji c'ü mi cja e Jesús. ³ O ndü e Jesucristo cja ngronsi, cjanu o tetjo c'ua o бүбүтjo na yeje. Nuc'ua, ante c'ü ro zidyíji a jens'e, xe go mezhe cuarenta pa c'ü xe mi бүбүтjo cja ne xoñijömmü. Na puncjü vez va jñetse nu ja mi cãrã c'o apóstole, o jizhi c'ü ya vi te'e. Anguezeji o jñandaji c'ü na cjuana vi te. E Jesús o zopjü c'o apóstole o xipjiji c'ü ja rvá manda angueze. Na ngue ngue c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi.

⁴ Na nu pa mi cãrãji e Jesús c'o o apóstole. Nuc'ua e Jesús o zopjü c'o apóstole o xipjiji:

—Dyãrãji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. Dya rí pedyeji va a Jerusalén. Rí che'beji ra ch'a'c'üji nu c'ü o mama Mizhocjimi c'ü ya ró xi'tsc'öji.

⁵ Ró xi'tsc'öji e Juan mi jichi yo nte co ndeje. Pero dya cja ra mezhe o pa, ra ëjë o Espíritu Mizhocjimi ra ë бүбү

cja in mü'bügueji, embeji c'o apóstole.

Jesús sube al cielo

⁶ 'Ma mi cãrãji e Jesús c'o o apóstole, o mama c'ua c'o apóstole o dyönüji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, nutscöjme rí menzumüjme a Israel. 'Ma ot'ü, mi 'ñegöjme ín reygöjme c'o ín menzumügöjme. ¿Cjo ya ngue rí mandague rí tsjague ín reygöjme, ngue c'ua dya cja ra mandazüjme c'o 'ñaja nte?

⁷ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'ü mama Mizhocjimi mi Tata ra zädã, nguextjo angueze ra mama jinguã ra zädã, 'ñe ja rga cja c'o pa c'o. Nu'tsc'eji, dya ngue'tsc'eji tocats'üji rí pãrãji yo. ⁸ C'ü tocats'üji rí pãrãji, ngueje c'ü ra ëts'üji o Espíritu Mizhocjimi ra ë бүбү cja in mü'büji ra dya'c'üji poder. Nguec'ua rí zopjügueji yo nte yo tsja va a Jerusalén rí xipjiji c'o ya j jñandaji ró cjagö, 'ñe c'o jdyãrãji ró xi'tsc'öji. Xo rí möji a Judea rí ma zopjüji c'o nte c'o cãrã nu. Xo 'ñe a ma a Samaria, 'ñe texe cja ne xoñijömmü, eñe e Jesús va xipji c'o o apóstole.

⁹ 'Ma o nguarü e Jesús o mama c'o jña c'o, o jñanda c'o apóstole o nguins'i a jens'e e Jesús; o zidyí Mizhocjimi. O cjogü c'ua cja 'na ngömmü; dya cja jñandaji c'ua c'ü. ¹⁰ 'Ma xe mi jandaji a jens'e, 'nango jñetse c'ua yeje anxe c'o mi nza cja o bëzo. Mi je'evi o bitu c'o me ma t'öxü. Mi böbüvi cja

o jmi c'o apóstole. ¹¹ O xipjiji c'ua c'o apóstole:

—Nu'tsc'eji in menzumüji a Galilea, ¿jenga in jandaji a jens'e? Mizhocjimi ya zidyi a jens'e e Jesús. Ja c'o nzi vi jñandagueji va ma a jens'e, je xo rga cjatjonu 'ma ra ëjë na yeje, eñe c'o yeje anxe.

Se escoge a Matías para reemplazar a Judas

¹² C'o apóstole mi cãrãji cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivo. O mbedyeji nu, o möji a Jerusalén nu ja vi 'ñeji e Jesús. C'e t'eje mi bëxtjo a Jerusalén; mi jyadütjovi 'na kilómetro. Nguextjo c'ü mi mama c'o ley c'ü mi sö ro nzhodüji c'e pa 'ma mi söyaji. ¹³ C'o apóstole mi chjü e Pedro, 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan 'ñe e Andrés 'ñe e Felipe' ñe e Tomás' ñe e Bartolomé 'ñe e Mateo 'ñe e Jacobo c'ü mi t'i cja e Alfeo. Xo mi chjü e Simón c'ü mi revolucionario, 'ñe e Judas c'ü mi cjuarmavi e Jacobo. 'Ma mü o zãt'ãji a Jerusalén, o cjogüji cja c'e ngumü nu ja mi oxüji cjanu o ndes'eji o cjogüji cja c'e cuarto c'ü mi jãs'ã a xes'e. ¹⁴ Mi 'natjo o pjeñeji ma dyötüji Mizhocjimi. Xo mi bübü nu c'o o cjuarma e Jesús, 'ñe c'ü nu nana c'ü mi ngue e María, 'ñe c'o 'ñaja ndixü. Xo mi ötüji Mizhocjimi.

¹⁵ Nu cja c'e jyãxcumü, mi cãrã 'na ciento veinte cjuarma. C'o pa 'ma mi cãrãji nu, o böbü e Pedro a nde cja c'o cjuarma, cjanu o xipjiji:

¹⁶ —Nu'tsc'eji mi cjuarmats'ügöji. Mi jinguã o

Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e David o dyopjü ja rva cja nu c'ü ro mbös'ü c'o nte ro zürüji e Jesús. E Judas o jizhi ja mi cãrãgöji e Jesús, nguec'ua va zidyiji e Jesús cja c'o pje mi pjëzhi. Nguec'ua o zãdã c'ü o jña Mizhocjimi ja c'o nzi va mama e David. ¹⁷ Mi dyocjöji e Judas. E Jesús xo vi 'ñeme e Judas c'ü ro tsja c'e bëpji c'ü rá cjaji, eñe e Pedro.

¹⁸ E Judas o ngõ't'üji para o tsja na s'o, o zidyi c'o nte c'o o ma zürü e Jesús. Nuc'ua cjanu o ma chjüns'ütsjë; o ndögü a jömü o mböt'ü texe c'o o xëpjo. Co c'e merio c'ü vi ngõ't'üji e Judas, o ndömüji 'na juajma. ¹⁹ C'o mi menzumü a Jerusalén, 'ma mü o mbãrãji c'o vi tsja e Judas, o jñusp'üji c'ua c'e juajma mi chjü Acéldama cja o jña anguezeji. C'e tjü Acéldama ne ra mama Cijjuajma c'ü.

²⁰ O sido o ña e Pedro o mama:

—Je t'opjü a cjava cja Salmos:

Dya cja cjó ri bübü cja o ngumü; dya cja cjó ri nzheñe nu, eñe.

Xo mama cja Salmos:

C'e bëpji c'ü o ch'unü ra tsja, ra tsja c'ü 'naja, eñe o jña Mizhocjimi.

²¹ 'Nguec'ua c'ü ro pëpji e Judas, rá juajnüji c'ü ra pëpji. Bübü va o bëzo c'o mi dyocjöji co e Jesús. ²² Mi dyocjöji co e Jesús ndeze c'o pa 'ma mi jichi e Juan c'o nte, hasta 'ma o zidyiji a jens'e e Jesús. 'Naja yo, xo ni jyodü ra tsja apóstole

co nutscöji, rá xipjiji yo nte c'ü o te e Jesús, eñe e Pedro.

²³ Nguec'ua c'o mi cãrã nu, o mamaji c'ü mi bübü yeje c'o dya mi apóstole c'o mi dyoji e Jesús ndeze 'ma mi jichi e Juan c'o nte, hasta 'ma o zidyiji a jens'e e Jesús. Nuc'o, mi chjü e José Barsabás 'ñe e Matías. E José Barsabás xo mi xiji Justo. ²⁴ Nuc'ua o dyötüji Mizhocjimi o mamaji:

—Mizhocjimi ín Jmuts'ügöjme, ín pãtcãgöjme ín mü'büjme nutscöjme rí ntegöjme. Rí ö'tc'öjme c'ü rí jítscöjme yo yeje cjuarma, ja ngue c'ü ya i juajnügue. ²⁵ Nguec'ua ra tsja apóstole ra tsja c'e bẽpji c'ü ro tsja e Judas. Na ngue e Judas o xögü co nuzgöjme, o tsja c'o na s'o. Nguec'ua va ma sufre, eñeji va dyötüji Mizhocjimi.

²⁶ Nuc'ua cjanu o echaji suerte; o toca e Matías. Nguec'ua o zõtjo c'o doce apóstole.

2

La venida del Espíritu Santo

¹ O zädã c'ua c'o pa 'ma mi pjongüji c'e mbaxua c'ü mi chjü Pentecostés. C'o apóstole 'ñe c'o 'ñaja c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo, 'natjo c'ua mi cãrãji. ² 'Nango dyärãji c'ü vi 'ñeje a jens'e c'ü me mi yürü nza cja 'ma vü na zẽzhi o ndajma. Me go yürü c'ua na jens'e a mbo cja c'e ngümü nu ja ma jüji. ³ 'Nango jñandaji c'ua o c'ijñi c'o mi 'ñetse nza cja o sivi. Nuc'o, o mbõt'ü o 'ñe toca nzi 'naji. ⁴ Nuc'ua

o Espiritu Mizhocjimi o cjogü a mbo o mü'bü texeji, me go 'ñünbü o mü'büji. Nguec'ua o mbürü o ñaji c'ua nan'ño idioma, ja c'o nzi va unü o Espiritu Mizhocjimi o ñaji.

⁵ Mi cãrã a Jerusalén c'o mi ätä Mizhocjimi c'o mi ngue o dyoji c'o menzumü cja c'e país a Israel, pero vi jmus'üji cja c'o 'ñaja país. ⁶ Anguezeji 'ma mü o dyärãji, o möji c'ua nu ja mi cãrã c'o apóstole 'ñe c'o 'ñaja cjuarma. Dya mi pãrã pje ro nguiñiji, na ngue mi ärãji mi ñaji o jña c'o mi ña anguezeji. ⁷ Me co züji c'ua, me co mamaji:

—Nujyo na ña'a, ¿cjo dya menzumüji a Galilea? ⁸ Maco ña ín jñagöji yo, eñeji.

⁹ Nu c'o vi ã dyärã c'o mi ña c'o cjuarma, mi cãrã c'o vi jmus'ü cja c'e país c'ü mi chjü a Partia. Xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Media 'ñe a Elam. Xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Mesopotamia. Xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Judea. Xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Capadocia 'ñe a Ponto 'ñe a Asia. ¹⁰ C'o o ã dyärã c'o mi ña c'o cjuarma, xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Frigia 'ñe a Panfilia. Xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Egipto 'ñe a Cirene 'ñe cja c'o 'ñaja país a Cirene a manu. Xo mi cãrã c'o vi 'ñeje a Roma. C'o vi 'ñeje a Roma, bübü c'o mi ngue o dyoji c'o menzumü cja c'e país a Israel; bübü c'o dya mi ngue o dyoji c'o menzumü a Israel, pero mi ma't'üji Mizhocjimi ja c'o nzi ma ma't'ü Mizhocjimi c'o menzumü a Israel. ¹¹ C'o o ã

dyärä c'o mi ña c'o cjuarma, xo mi cārã c'o vi jmus'ü a Creta ñe a Arabia. Texe c'o o ẽ dyärä, pötü va mamaji:

—Rí ärägöji ña yo bëzo yo ín jñagöji nzi 'nazgöji. Mamaji c'o me na nojo c'o o tsja Mizhocjimi, mi eñeji.

¹² Anguezeji mi sÿji, dya mi pãrã pje ro nguijñiji. Mí pötü ma mamaji:

—¿Pje ne ra mama c'ü ñaji a cjanu yo ín jñagöji?, eñeji.

¹³ Bübü c'o me mi tjenbe ma tsjapü burla c'o cjuarma, mi mamaji:

—Nujyo, ya tĩ yo.

Lo que Pedro dijo a la gente

¹⁴ Nuc'ua o böbü c'o doce apóstole. Cjanu o ña c'ua na jens'e e Pedro o zopjü c'o nte c'o vi ñe dyärä, o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ín cārãji a Jerusalén, dyärãji c'ü rá xi'tsc'öji zö ín menzumüji va a Judea o jiyö. Rí unnc'eji na jo ngüenda. ¹⁵ Bübüts'üji c'o pëzhi rí tīgöjme, pero dya ga cjanu. Maco xöxtjo, cja zünü a las nueve. ¹⁶ C'ü rgá ñagöjme nan'ño idioma, ya zädä c'ü o mama e Joel c'ü mi profeta. O mama a cjava:

¹⁷ O mama Mizhocjimi: C'o cjë c'o ya rguí ma ra nguins'i e jens'e ñe ne xoñijöümü, rá täjä ín Espíritu ra ma bübü cja o mü'bü yo nte yo cārã texe cja ne xoñijöümü. Me ra ñünbü o mü'büji.

Nguec'ua c'o sē ra mamaji ín jñagö; ñe c'o süngü.

C'o sē ñe c'o tata ra nguinch'iji o t'ljí ra mbārãji c'o ra zädä.

¹⁸ C'o pa c'o, rá unü ín Espíritu c'o bëzo ñe c'o ndixü c'o pëpquigö.

Ra ñünbü o mü'büji ra zopjüji yo nte ra xipjiji ín jñagö.

¹⁹ Rá jizhigö a jens'e o señal c'o me rrã nojo, c'o me rguí zü yo nte. Xo ñe cja ne xoñijöümü.

Ra jñandaji o cji, ñe o sivi, ñe o bipji c'ü ri nza cja o trangöümü.

²⁰ Ra bëxöümü e jyarü. E zana ri jñetse nza cja o cji.

Nujyo, rá jizhgö yo. Nuc'ua ra ẽjē c'in Jmugueji ra ñe manda.

Me rrã sjü c'e pa c'ü.

²¹ Nu c'o ra dyötü Mizhocjimi co texe o mü'bü, ra perdonaoji 'ma c'o na s'o, mama a cjanu o jña Mizhocjimi ja c'o nzi va dyopjü e Joel c'ü mi profeta.

²² O sido o ña e Pedro o mama:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji a Israel, dyärãji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. Rá xi'tsc'öji ja ga cja e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret. Mizhocjimi o unü poder e Jesús; nguec'ua va tsja c'o me na nojo a ndetsc'eji c'o nunca mi jandagueji. Nuc'o, ngue c'o rvi pãrãgueji c'ü vi ñeje e Jesús cja Mizhocjimi.

²³ Pero i dyötüji c'o dya ín menzumögöji o ndät'ãji cja ngronsi c'ü, maco dya tjëji o ley Mizhocjimi. Nguec'ua

in pē's'i in s'ocügueji chjëntjui c'ü ri pō't'ügueji. Mizhocjimi ya mi pārã c'o ri tsjapüji e Jesús. Na ngue ndeze mi jinguã o mama c'ü ro ëjẽ e Jesús ro ã ndü. Nguец'ua o jyëzi i tsjaji a cjanu c'o na s'o.

²⁴ Zö o mbö't'üji e Jesús, pero Mizhocjimi o tsjapü o te, o bübütjo na yeje. Dya sö ro nguejme cja c'e cueva nu ja vi ngöt'üji. Na ngue me na zëzhi e Jesús que na ngue e muerte.

²⁵ Mi jinguã o mama e David c'ü ja rvã te e Jesús. O mama: Rí pārãgö Mizhocjimi bübü co nuzgö, dya jëzguigö.

Nuc'ü, bübü cja ín jodyëgö pjöxcügö; dya ni jyödü pje rá sügö.

²⁶ Nguец'ua me mäjã ín mü'bü, y me rí unü 'na pöjö Mizhocjimi.

Zö rá tügö, pero rí pārãgö c'ü rá tetjo.

²⁷ 'Ma rá tügö, rí pārãgö c'ü dya rí jyëzi ín aljmagö ra ma nu ja cãrã c'o 'ñaja aljma.

Dya xo rí jyëzi ra dya'a ín cuerpogö. Na ngue in Ch'izügö.

²⁸ I jítscö ja rgã sö rá bübütjo co nu'tsc'e para siempre.

Me rá mäjçö cja in jmigue, eñe e David.

²⁹ O sido o ña e Pedro o mama:

—Nu'tsc'eji ín men-zumüts'ügöji, ixtá xi'tsc'öji ja ga cja, c'ü dya ngue e David c'ü ro zädã texe yo jña. E David c'ü ín mboxatitagöji o ndü, cjanu o dyögüji c'ua c'ü. Zö ya mezhe, pero rí texeji

rí pārãgöji ja dyögüji. ³⁰ E David mi profeta mi mama c'o jña c'o o xipji Mizhocjimi ro mama. Mizhocjimi o mamatsjẽ na cjuana o xipji e David ja rva cja e Cristo c'ü o

mama Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre. O xipji c'ü ri mboxbëche e Cristo cja e David; 'ñe c'ü ro manda ja c'o nzi ma manda e David. ³¹ Ante c'ü ro ëjẽ e Cristo, o mama e David c'ü ro tetjo e Cristo. O mama c'ü dya ro ma o aljma nu ja cãrã c'o 'ñaja aljma; dya xo ro dya'a o cuerpo. ³² Nutscöjme ró jandajme; nguец'ua rí xi'tsc'öjme Mizhocjimi o tsjapü o te e Jesús 'ma ya vi ndü. ³³ Cjanu o zidyí a jens'e o unü c'ü o mimi cja o jodyë Mizhocjimi nu ja mandavi dya. Nuc'ua Mizhocjimi o tsja ja c'o nzi va mama, o unü poder e Jesús o ndãjä o Espíritu Mizhocjimi o ëjẽ cja ne xoñijömmü. Nguец'e o Espíritu Mizhocjimi c'ü cja'a yo in jandagueji 'ñe yo in äräji. ³⁴ O mama e David:

Mizhocjimi o zopjü c'ín Jmugö o xipji:

“Mimi cja ín jodyëgö.

³⁵ Rí da'c'ü rí mandague hasta 'ma cja rí chöppü yo nuc'ü na ü”, eñe e David.

In pārãgueji, dya zidyiji e David a jens'e cja o jodyë Mizhocjimi.

³⁶ 'Nu'tsc'eji ín men-zumüts'ügöji a Israel, ixtá jñunt'ü in mün'c'eji nguец'e e Jesús c'ü o 'ñeme Mizhocjimi. Nguец'e e Jesús c'ü ra 'ñevgueji libre rá cjaþüji ín Jmugöji.

Maco i dyörüji o ndät'äji cja ngronsi, eñe e Pedro.

³⁷ C'o nte c'o mi cãrã nu, 'ma mü o dyäräji c'o jña, o zi'ch'i o mü'büji, o unüji ngüenda c'ü vi tsjaji c'o na s'o. Cjanu o xipjiji e Pedro 'ñe c'o 'ñaja apóstole:

—Nu'tsc'eji in men-zumüts'ügöjme, ró c jagöjme c'o na s'o. ¿Pje rá c jagöjme dya?

³⁸ O ndünrú c'ua e Pedro o xipjiji:

—C'ü rí tsjaji; jyéziji c'o na s'o, ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi. Y rí jigueji. A cjanu rí jizhigueji c'ü rí dyätäji dya e Jesucristo. Nu 'ma rí tsjaji a cjanu, ra per-donaots'üji 'ma Mizhocjimi. Xo ra dya'cüji o Espíritu ra búbü cja in mü'büji. ³⁹ O mama Mizhocjimi c'ü in Jmugöji, c'ü ra dya'cüji o Espíritu 'ma ra nzhogü in mü'büji. Ra dya'cüji, 'ñe c'o in ch'igueji. Xo ra unü o Espíritu c'o nte c'o cãrã na jẽ. Ra unü o Espíritu texe c'o ra tsjapü o nte, eñe e Pedro.

⁴⁰ Xe na puncjü o jña c'o o mama e Pedro va zopjü c'o nte. Mi zopjüji co texe o mü'bü mi xipjiji:

—Nu'tsc'eji in cãrãji yo cjẽ dya, na s'o in cjaji. Jyéziji c'o na s'o, ra nzhogü in mü'büji. Nguec'ua ra jogü in mü'büji.

⁴¹ Nu c'o o dyätpã o jña e Pedro, o jiji. O zõ como 'na jñi mil o nte c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, o ndeñeji co c'o ya mi creo. ⁴² Sido mi äräji c'o jña c'o mi mama c'o apóstole. Me mi mäji ma ngärãji. 'Natjo c'ua mi siji c'ü mi mbeñeji ja

va ndü e Jesús. Sido mi ötüji Mizhocjimi.

La vida de los primeros cristianos

⁴³ O Espíritu Mizhocjimi o unü poder c'o apóstole mi cjaji c'o me na nojo. Nguec'ua c'o nte o unüji ngüenda c'ü na cjuana c'o mi mama c'o apóstole. Y me mi süji. ⁴⁴ Nu c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo mi pötü ma s'iyaji. C'o pje mi pẽ's'i, dya mi ne ro jñütsjẽji, mi pjös'üji c'o pje mi jyodü. ⁴⁵ 'Ma cjó pje mi jyodü, mi pa 'na cjuarma mi pa pö 'na juajma o 'na ngümü, o pje c'o mi pa pö. Cja rrü unü c'ua c'o dya pje mi pẽ's'i. ⁴⁶ Pama mi jmurüji cja c'e templo. Cja o ngümüji mi pötü ma mbitaji mi siji o xẽdyi ma mbeñeji ja va ndü e Jesucristo. Y me mi mäji, dya pje mi mbeñeji. ⁴⁷ Mi unüji na puncjü 'na pøjö Mizhocjimi. C'o nte, mi nuji na jo c'o mi creo e Jesucristo. Pama Mizhocjimi o jopcü o mü'bü na puncjü o nte. Nguec'ua pama mi jmurüji mas c'o ya vi creo.

3

Un cojo es sanado

¹ 'Na nu pa e Pedro o mëvi e Juan cja c'e templo, o ma dyötüvi Mizhocjimi nu. Ya vi zünü jñi'i c'ü nzhã; mi ngue 'naja hora c'o mi pa ötüji Mizhocjimi. ² 'Ma ya mi mëvi, ma tñji 'na bëzo c'ü dya mi sõ ro nzhodü. Nuc'ü, je ma cjanu ndeze 'ma o jmus'ü. Nguec'ua pama mi pa emeji ja

c'e bëzo cja 'na o ngoxtji c'e templo, ngue c'ua ro dyötü o merio c'o mi cjogü nu. C'e ngoxtji nu ja mi emeji, ni chjü Na Zö. ³ C'e bëzo o jñanda e Pedro 'ñe e Juan c'ü ya mi ngue ro cjogüvi cja c'e templo. Cjanu o dyötü o merio anguezevi. ⁴ Nuc'ua e Pedro o jñanda na jo c'e bëzo; xo 'ñe e Juan. O mama c'ua e Pedro o xipji:

—Jñandgagöbe, eñe.

⁵ Nuc'ua c'e bëzo o jñanda na jo anguezevi, mi te'be pje ro ch'unü. ⁶ O mama c'ua e Pedro o xipji:

—Dya rí jüngö pje rá da'c'ü; dya rí jüngö plata ni oro. Pero rí xi'tsc'ö ra mböxc'ü e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret. Nuc'ü, ngue c'ü o ndjä Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre. Nguec'ua rí böbügue rí nzhodü, embeji c'e bëzo c'ü dya mi sö ro nzhodü.

⁷ Nuc'ua e Pedro cjanu o pënchp'i c'ua o jodyë c'e bëzo, cjanu o bö'bü. Ixco jogü c'ua o ngua 'ñe o bola, o zëzhi. ⁸ Nuc'ua ixco böbü c'ua o nzhodü. Cjanu o cjogü c'ua cja c'e templo co e Pedro 'ñe e Juan, mi nzhodü y mi dacü. Mi mama c'ü me na jo Mizhocjimi, mi unü 'na pöjö. ⁹ C'o nte c'o ma cãã cja c'e templo, o jñandaji mi nzhodü c'e bëzo 'ñe mi unü 'na pöjö Mizhocjimi. ¹⁰ Mi pãräji ngueje c'e bëzo c'ü mi junrü cja o ngoxtji c'e templo c'ü ni chjü Na Zö, mi örü o merio. Me go züji c'ua, dya mi parã pje ro nguijñiji. Na

ngueje ya vi jogü c'e bëzo, ya mi nzhodü.

Discurso de Pedro en el Portal de Salomón

¹¹ Cja c'e templo, bübü 'na porta c'ü ni chjü o Portal e Salomón. Je mi bübü nu e Pedro 'ñe e Juan. C'e bëzo c'ü vi jogü o ngua, sido mi dyoji co anguezevi. C'o nte o möji c'ua na niji nu ja mi bübü c'e bëzo 'ñe e Pedro 'ñe e Juan. Me mi süji, na ngue vi jogü c'e bëzo. ¹² E Pedro 'ma mü o jñanda ya vi mundo c'o nte, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nu'tsc'eji ín menzumütsc'öji a Israel, zjenga me ín süji me ín jandgagöbe? In pëzhgueji c'ü me na jozgöbe 'ñe me na zëzhi ín jñagöbe, nguec'ua rvá jocübe ne bëzo. Pero iyö. ¹³ C'ü o jocü, ngue o T'i Mizhocjimi c'ü mi ma't'tü e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob c'o mi ngue ín mboxatitagöji. Nudya Mizhocjimi ya unü poder e Jesús c'ü o T'i ngue c'ua ra manda. Nu'tsc'eji i sidyiji e Jesús cja jmi e Pilato ngue c'ua ro jñünpüji ngüenda. Mi ne e Pilato ro 'ñeme libre e Jesús, pero dya i ñegueji. ¹⁴ Maco e Jesús dya tsja c'o na s'o, pero dya i ñeji ro 'ñemeji libre c'ü. Maco ngue c'e bëzo c'ü mi pö't'üte c'ü i dyötüji e Pilato o 'ñeme libre. ¹⁵ I dyötüji e Pilato o mbö't'üji e Jesús, maco ngueje c'ü o ngambgagöji va c'ü o dyacüji c'ü rgá bübütjoji. O mbö't'üji e Jesús, pero Mizhocjimi o tsjapü o te'e o bübütjo na yeje. Nutscöjme ró jandajme;

nguec'ua rí xi'tsc'öjme o te.
 16 Ngue o poder e Jesús c'ü o tsjapü o zëzhi o ngua ne bëzo, na ngue o 'ñench'e o mü'bü e Jesús, o creo c'ü ro jogü. Nujnu, in pãrãgueji c'ü dya mi sô ro nzhodü. Pero in jandaji ya jogü dya. O 'ñench'e o mü'bü e Jesús; guec'ua o jogü ja c'o nzi gui jñandaji, eñe e Pedro.

17 O sido o ña e Pedro o mama:

—Nu'tsc'eji in menzumüts'ügöji, rí pãrãgö c'ü dya mi pãrãgueji cjo ngueje c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Xo 'ñe c'o mböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o pje pjëzhi, dya xo mi pãrãji. 18 O zädä ja c'o nzi va mama Mizhocjimi. Mi jinguã Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü texe c'o o profeta o mamaji c'ü ro sufre nu c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi.

19 Ixtí unnc'eji ngüenda c'ü i tsjaji c'o na s'o. Nzhogüji cja Mizhocjimi rí dyötüji ra perdonaots'üji. 'Ma rí tsjaji a cjanu, ra perdonaots'üji 'ma. Nuc'ua Mizhocjimi ra dya c'üji me rí mäcjeji, dya pje rí mbeñeji. 20 Xo ra ndäjä e Jesús ra ëjë na yeje. Na ngue ngueje c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. 21 Pero sido ra bübü e Jesús a jens'e hasta 'ma cja ra zädä c'o o mama Mizhocjimi. Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü c'o o profeta o mamaji ra zädä 'ma ra jogü texe, ja c'o nzi ma cja 'ma cja vi dyät'ä Mizhocjimi e jens'e 'ñe ne xoñijömmü. 22 O mama e Moisés: “Mizhocjimi c'in Jmugöji o 'ñempquegö rí

mamagö o jña. Je xo rga cjatjonu, ra 'ñeme c'ü 'na c'o in menzumügöji xo ra mama o jña. Texe c'o ra xi'ts'iji c'ü, rí dyätäji c'ü. 23 'Ma cjo c'o dya ra dyätpä o jña, ra pjongüji cja c'o o nte, ra mbö't'üji.” Nuyo, ngue yo o mama e Moisés, eñe e Pedro va xipji c'o nte.

24 O sido o ña e Pedro o mama:

—E Samuel mi ngue c'e profeta c'ü ot'ü o mama yo ya zädä yo cjë dya. Xo mama a cjanu c'o 'ñaja profeta.

25 Mizhocjimi o xipji a cjava e Abraham: “Na ngue c'ü ra tsja c'ü in mboxbëchegue, rá intsjimigö yo nte yo cãrã texe cja ne xoñijömmü”, eñe Mizhocjimi va xipji e Abraham. C'o in mboxatitagöji mi te'beji ro zädä c'ü vi mama Mizhocjimi. Nutscöji o mboxbëchezüji anguezeji, nguezgöji ne ra intsjimizüji dya Mizhocjimi ja c'o nzi va xipji e Abraham, 'ñe ja c'o nzi va mama c'o profeta. 26 Mizhocjimi o 'ñeme e Jesús. Nutscöji rí menzumüji a Israel, nguetscöji ot'ü o ë zocüji, ngue c'ua rá jëziji c'o na s'o, ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi. A cjanu ra intsjimizüji. Guec'ua rí xi'tsc'öji ni jyodü rí dyätpäji dya o jña e Jesucristo, ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi, eñe e Pedro.

4

Pedro y Juan delante de las autoridades

1 'Ma mi ña e Pedro 'ñe e Juan ma zopjüvi c'o nte, o ëjë

c'ua c'o mböcjimi, 'ñe c'e comandante cja c'e templo, 'ñe c'o saduceo. ² Me mi sjëyaji na ngue e Pedro 'ñe e Juan mi jíchivi c'o nte, mi xipjiji c'ü vi te e Jesús nguec'ua ra zädä 'ma ra te'e texe yo ya ndü. ³ Cjanu o zidyiji c'ua e Pedro 'ñe e Juan o ma pant'aji a pjörü. Je ro dyovi nu hasta c'ü na ye nu pa, na ngue ya vi nzhä. ⁴ Na puncjü c'o o dyärä 'ma mi ña e Pedro, o 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo. Nguec'ua o zö como 'na tsi'ch'a mil o bëzo c'o ya mi creo.

⁵ Nuc'ua c'ü na ye nu pa, o zojnüji c'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'o menzumü a Israel, 'ñe c'o tita, 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, o jmurüji a Jerusalén. ⁶ Xo mi bübü nu e Anás c'ü mi mero ndamböcjimi, 'ñe e Caifás, 'ñe e Juan 'ñe e Alejandro, 'ñe c'o 'ñaja o dyoji e Anás 'ñe e Caifás. ⁷ O mandaji c'ua o ma siji e Pedro 'ñe e Juan. 'Ma mü o säjui, cjanu o xipjiji ro bübüvi a nde. Cjanu o dyönüji c'ua:

—¿Cjó dya'c'üvi poder i jocüvi ne bëzo? ¿Cjó o tjü i ñänbägevi?

⁸ Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi me go 'ñünbü o mü'bü e Pedro o ndünrü:

—Nu'tsc'ejí in mandaji cja yo nte, 'ñetsc'ejí in titaji. ⁹ Ró c jagöbe c'o na jo, ró pjös'übe ne bëzo nu dya mi sö ro nzhodü. Maco nu'tsc'ejí in cjacübe t'önü ja rvá jocügöbe nu. ¹⁰ Ixtí unnc'ejí ngüenda in texeji, 'ñe texe yo in

menzumüji a Israel, ngueje e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret nu c'ü o jocü ne bëzo, nguec'ua bübü dya cja in jmigueji. E Jesús ngue e Cristo c'ü o mama Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre. Nu'tsc'ejí i dyörüji o ndät'äji cja ngronsi. Pero 'ma ya vi ndü, o tsjapü Mizhocjimi o te'e o bübütjo na yeje. ¹¹ In päräji c'ü mama o jña Mizhocjimi: “Nu c'e piedra c'ü dya go ne c'o mi jäbä o ngümü, ngue c'ü ot'ü ya jñumüji cja squina dya c'ü”, eñe c'e jña. Ya zädä c'e jña. Nu'tsc'ejí, dya i ñeji e Jesucristo. Pero Mizhocjimi ya 'ñeme ra manda. ¹² Ojtjo xe 'naja c'ü ra jocüzü in mü'büji c'o na s'o; nguextjo e Jesucristo. Dya cjó xe ra ndäjä Mizhocjimi ra ë salvazüji; nguextjo e Jesús, eñe e Pedro.

¹³ C'o mi jün ngüenda o nguijñiji c'ua:

—¿Ja ni 'ñeje c'ü ni ñavi a cjanu? Dya süvi, dya xo tsejevi, mi eñeji.

O mamaji a cjanu, na ngue mi päräji c'ü dya xötpüvi cja yo ley, y dya pje xo mi pjëzhivi. Cjanu o mbeñeji c'ua:

—Mi dyoji e Jesús; ngue c'ü o jíchi yo, eñeji.

¹⁴ Dya mi sö pje ro xipjiji e Pedro 'ñe e Juan. Na ngue o jñandaji mi bübü nu c'e bëzo c'ü ya vi jogü. ¹⁵ Nguec'ua o xipjiji e Pedro 'ñe e Juan ro mbedyevi a tji. 'Ma mü o mbedyevi a tji, nuc'ua cjanu o ñaji ja rvá tsjapüji. ¹⁶ O mamaji:

—¿Ja rga cja püji? Texe yo cãrã va a Jerusalén ya pãrãji c'ü o tsjavi c'ü me na nojo, o jocüvi ne bëzo. Dya sö rá cãdãgöji. ¹⁷ Para dya cja xe ra mbãrã yo ín menzumögöji a Israel, ni jyodü rá xipjiji yo ye bëzo pje c'o rá cja püji 'ma sido ra nãmbãvi o tjü e Jesús rgã zopjüvi yo nte.

¹⁸ Nuc'ua cjanu o ma't'üji e Pedro 'ñe e Juan. Anguezevi o cjogüvi c'ua na yeje nu ja mi jünji ngüenda. Nuc'ua c'o mi jün ngüenda, cjanu o xipjiji e Pedro 'ñe e Juan:

—Dya cja rí xipjivi yo nte ja ga cja e Jesús. 'Ma xe rí nãmbãvi o tjü, jo rí ñuvi 'ma, embeji e Pedro 'ñe e Juan.

¹⁹ O ndünrü c'ua e Pedro 'ñe e Juan o xipjiji:

—Tsjijñiji. ¿Cjo na jo a jmi Mizhocjimi ot'ü rá ä'tc'ägöbe que na ngue Mizhocjimi? ²⁰ C'o ró jandabe 'ñe c'o ró ärãbe, ni jyodü rá xipjibe yo nte c'o.

²¹ Nuc'ua c'o mi jün ngüenda o menasaoji na yeje e Pedro 'ñe e Juan, cjanu o 'ñemeji libre. Dya mi sö pje ro tsjapüji, na ngue mi süji c'o nte. Na ngue c'o nte me mi ma't'üji Mizhocjimi mi mamaji c'ü me na nojo, na ngue vi jogü c'e bëzo. ²² C'e bëzo ya mi pë's'i mas de cuarenta cje.

Los creyentes piden confianza y valor

²³ E Pedro 'ñe e Juan, 'ma mü o 'ñemeji libre, cjanu o mëvi c'ua nu ja ma cã c'o o dyoji; o ma xipjiji texe c'o vi mama c'o ndamböcjimi 'ñe c'o

tita c'o pje mi pjëzhi. ²⁴ 'Ma mü o dyãrãji, me go ma't'üji c'ua Mizhocjimi texeji o mamaji:

—Mizhocjimi ín Jmuts'ügöjme, me na zë'ts'igue sö rí tsjague texe. Ngue'tsc'e i dyät'ã e jens'e 'ñe ne xoñijömmü, 'ñe yo mar, 'ñe texe yo bübü 'ñe yo cja'a. ²⁵ I chãjä in Espiritu o ë 'ñünbü o mü'bü e David c'ü mi ngue ín mboxatitagöjme c'ü mi pë'pc'igue. Nguec'ua o mama a cjava:

C'o 'ñaja nte me üdü ga tsjaji o mbecuë.

Yo nte yo ín menzumögöji me cjiññiji c'ü pje ra tsjaji, pero dya sö.

²⁶ Yo rey cja ne xoñijömmü 'ñe c'o 'ñaja c'o pje pjëzhi o jmurüji, mi nuji na ü Mizhocjimi 'ñe c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ro manda, eñe in jñague c'ü o mama e David.

²⁷ O sido o dyötüji Mizhocjimi o mamaji:

—Na cjuana o zädã ne jña nu o mama e David; o zädã cja ne ndajñiñi. Yo ín menzumögöjme va a Israel 'ñe c'o 'ñaja nte mi 'natjo o pjeñeji va mamaji c'ü ro mbö't'üji e Jesús c'ü ngue ín Ch'igue. Maco dya pje vi tsja. E rey Herodes 'ñe e gobernador Poncio Pilato o jyëzivi o mbö't'üji e Jesús.

²⁸ Nu c'ü o tsjaji, ngue c'ü ya vi mangue ro zädã. I tsjapü o zädã. ²⁹ Mizhocjimi ín Jmuts'ügöjme. C'o o jñünpü ngüenda yo ín cjuarmagöjme, o mamaji c'ü pje ra tsjacüjme 'ma sido rá zopjüjme yo

nte. Nguéc'ua rí ò'tc'òjme rí dyacòjme c'ü dya rá sũjme, sido rá mamajme in jñague. Na ngue in mbëpjizũjme. ³⁰ Xo rí ò'tc'òjme rí pjòxcũjme. Nguéc'ua 'ma rá nänmbäjme o tñũ e Jesús c'in Ch'igue c'ü me in mápägue, nu'tsc'e rí jocü c'o sò'dyë y rí tsja c'o 'ñaja c'o me na nojo. Nguéc'ua yo nte ra unüji ngüenda c'ü na cjuana c'ü rí xipijjme, eñeji va dyötüji Mizhocjimi.

³¹ 'Ma mü o nguarü o dyötüji Mizhocjimi, o mbi c'ua na zëzhi nu ja ma cãji. O Espíritu Mizhocjimi me go 'ñünbũ o mü'bũji texeji. Nguéc'ua 'ma mü o xipijji o jña Mizhocjimi c'o nte, sido mi zopjüji, dya mi sũji.

Todas las cosas eran de todos

³² C'o mi creo e Jesús, mi 'natjo o mü'bũji 'ñe o pjeñeji; mi pötü ma s'iyaji. C'o pje mi pë's'i, dya cjó mama: "Ngué in tsjacjö nu", ro 'ñeñeji. Na ngue c'o mi pë's'iji mi cjapüji nde mi ngue o cjaji. ³³ C'o apóstole sido mi zopjüji c'o nte mi xipijji c'ü vi te e Jesús. O ch'unüji ja va zopjüji; nguéc'ua c'o jña o zi'ch'i o mü'bũ c'o nte. Mizhocjimi o mbös'ü texeji. ³⁴ C'o mi creo e Jesús, dya cjó cja mi bëzhi. Na ngue 'ma cjó c'o pje mi jyodü, mi pa 'na cjuarma mi pa pö 'na juajma o 'na ngumü. ³⁵ Cja rrü jün c'o merio ra ë unü c'o apóstole. Nuc'ua c'o apóstole ra unüji c'ua c'o pje mi jyodü. ³⁶ Mi bübü 'na cjuarma c'ü mi chjũ e José c'ü mi mboxbëche

cja e Leví. Nuc'ü, je mi menzumü a Chipre. C'o apóstole xo jñusp'üji Bernabé c'e cjuarma. C'e tñũ Bernabé ne ra mama: Nu c'ü cjacüji rá mäji. ³⁷ C'e cjuarma o mbö 'na juajma, cjanu o jün c'o merio o unü c'o apóstole.

5

El pecado de Ananías y Safira

¹ C'ü 'naja cjuarma mi chjũ e Ananías. Mi chjũ e Safira c'ü nu su. O mbövi 'na juajma. ² Cjanu o ma c'ua e Ananías o ma unü c'o merio c'o apóstole. Dya unü texe, ndetjo c'o o unü. Pero o tsjapü c'ü vi unü texe. C'ü nu su, mi pãrã c'ü ro tsja a cjanu e Ananías c'ü dya ro unü texe. ³ 'Ma mü o unüji c'o merio c'o apóstole, o mama e Pedro o xipji e Ananías:

—Nu'tsc'e Ananías, ¿jenga ï dyätägue e Satanás c'ü dya jo 'ma o 'ñünnc'ü in mü'bügue? C'o merio c'o o ngò'tc'üji c'e juajma c'ü ï pöguevi, ï jñügue 'na parte pero ï tsjapü ï jñügue texe. Chjëntjui c'ü ri xique 'na bëchjine o Espíritu Mizhocjimi. ⁴ 'Ma dya be mi pöguevi c'e juajma, mi ngue in tsjacjevi; mi sö ri tsjapüvi ja c'o nzi mi ñeguevi. Nuc'ua 'ma vi pöguevi, mi sö ri gastovi c'o merio ja c'o nzi mi ñeguevi. Na ngue mi ngue in tsjacjevi. Nguéc'ua, ¿jenga ï tsjijñivi in mü'büvi yo na s'o yo ï tsjaguevi? Mi cjapque nguextjozgøjme mi xitscøjme c'o dya cjuana. Pero ngue

o Espiritu Mizhocjimi c'ü i xipjigue c'o, eñe e Pedro.

⁵ Nuc'ua e Ananías 'ma mü o dyärä yo jña yo, cjanu o nügü o ndü. Texe c'o o dyärä c'o jña c'o vi xipjiji e Ananías, me go züji c'ua. ⁶ O ëjë c'ua ja nzi o sê o ë mböch'üji o manta c'e aña. Cjanu o ndunüji c'ua o ma dyögüji.

⁷ O mezhe c'ua jñi hora, o cjogü c'ua c'ü o su e Ananías; dya mi pärä cjo vi ndü c'ü nu xïra. ⁸ O mama c'ua e Pedro o xipji c'e ndixü:

—Yo merio yo o jün e Ananías, ¿cjo nguextjo yo o ngõ'tc'üji c'e juajma c'ü i pöguevi?

O ndünrü c'ua c'e ndixü:

—Jã, nguextjo yo.

⁹ O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—¿Jenga i ñaguevi c'ü nin xïra i tsjijñiguevi a cjanu yo na s'o? ¿Cjo i pëzhguevi c'ü dya ro castigaots'üvi o Espiritu Mizhocjimi? Rí ärägö ya va säja nu c'o o ndunü c'ü nin xïra o ma dyögüji. Xo ra ndunnc'üji in cuerpogue, embeji c'e ndixü.

¹⁰ Ixco nügü c'ua c'e ndixü cja o ngua e Pedro, o ndü. 'Ma mü o cjogü c'o sê, o jñandaji ya vi ndü. O ndunüji c'ua c'e ndixü o ma dyögüji 'na lado nu ja vi dyögüji c'ü nu xïra. ¹¹ Me go zü c'ua texe c'o mi creo e Jesucristo; 'ñe texe c'o o mbärä ja va ndü e Ananías 'ñe e Safira.

Muchos milagros y señales

¹² Mizhocjimi o unü o poder c'o apóstole o tsjaji na puncjü c'o na nojo c'o nunca

mi janda c'o nte. C'o cjuarma mi jmurüji cja c'e porta c'ü ni chjü o Portal e Salomón. ¹³ C'o dya mi creo, mi süji ro ndeñeji c'o cjuarma. Pero c'o 'ñaja me mi mamaji c'ü me ma jonte c'o cjuarma. ¹⁴ Na puncjü o nte c'o xo 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji; o bëzo 'ñe o ndixü. ¹⁵ Nguец'ua mi pjongüji c'o mi sö'dyë, mi cö's'üji o ngama 'ñe o pjinguã, mi pa cöbüji cja 'ñiji. Nguец'ua 'ma ro cjogü e Pedro, xa'ma ro ndöt'ü c'ü o xörü cja c'o mi sö'dyë ro jogüji. ¹⁶ Na puncjü o nte c'o vi 'ñeje cja c'o jñiñi c'o mi bëxtjo a Jerusalén, o siji c'o mi sö'dyë 'ñe c'o vi zürü o s'ondajma c'ü dya jo. Nde go jogüji.

Los apóstoles son perseguidos

¹⁷ C'ü mi mero ndamböcjimi 'ñe c'o saduceo c'o mi dyoji, me mi sjëyaji. Na ngue na puncjü o nte c'o mi teñe c'o apóstole. ¹⁸ Nguец'ua o zürüji c'o apóstole, cjanu o pant'aji a pjörü nu ja ma cãjã texe c'o mi cja na s'o. ¹⁹ Nuc'ua c'e xömü, o ëjë c'ua 'na o anxe Mizhocjimi o ë xocü c'o ngoxtji cja c'e pjörü, o 'ñeme libre c'o apóstole. Cjanu o xipjiji:

²⁰ —Möji cja ne templo, böbüji nu ja ra jñantc'aji yo nte. Nuc'ua rí xipjiji yo jña yo mama ja rgá sö ra salvaji ra bübüji co Mizhocjimi, embeji c'o.

²¹ O tsjaji ja c'o nzi va xipjiji. C'ü na jyas'ü o möji cja c'e templo o ma jíchiji c'o nte.

C'ü mi mero ndamböcjimi 'ñe c'o mi dyoji o ëji nu ja mi jünji ngüenda. Cjanu o zojnüji c'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'o menzumü a Israel o jmurüji ngue c'ua ro jñünpüji ngüenda c'o apóstole. Cjanu o mandaji c'o mbëpji ro möji cja c'e pjörü ro ma siji c'o apóstole.
²² 'Ma mü o zät'ä c'o mbëpji cja c'e pjörü, dya cja chöt'üji c'o apóstole. Cjanu o nzhogüji o ë xipjiji:

²³ —Ró ma tötc'öjme cjot'ütjo na jo c'o ngoxtji. Y c'o guardia cja c'e pjörü, böbüji pjörüji. Pero 'ma ró xocüjme c'o ngoxtji ró cjogüjme a mbo, dya cja ró tö't'üjme c'o bëzo c'o ro ma sigöjme, eñeji.

²⁴ C'ü mi mero ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja ndamböcjimi 'ñe c'ü mi comandante cja c'e templo, 'ma mü o dyäräji yo jña, dya mi pärä pje ro nguijniji. O mamaji:

—Pärä, çpje me ra tsja c'o bëzo c'o ró pant'aji a pjörü?

²⁵ Nuc'ua o säjä c'ua 'naja c'ü o ë xipjiji:

—C'o bëzo c'o i pant'aji a pjörü, böbüji cja ne templo jíchiji yo nte, embeji.

²⁶ Nuc'ua c'e comandante 'ñe c'o mbëpji o möji cja c'e templo o ma siji c'o apóstole, pero dya pje tsjapüji. Na ngue mi süji c'o nte, 'na ro pjat'üji o ndojo. ²⁷ 'Ma mü o siji c'o apóstole, o xipjiji ro böbüji a nde nu ja ro jñünpüji ngüenda. Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi cjanu o tsjapü t'önü c'o apóstole. ²⁸ O xipjiji:

—Çjenga sido in jíchiji yo nte? Maco ró xi'tsc'öjme c'ü dya cja ri ñänbäji o tjü e Jesús. Nudya, texe va a Jerusalén päräji c'o in mamaji. In neji c'ü ra nguijnji yo nte c'ü ngue in s'ocüjme o mbö't'üji e Jesús.

²⁹ O ndünrü c'ua e Pedro 'ñe c'o 'ñaja apóstole o mamaji:

—Xenda ni jyodü rá ätc'öjme Mizhocjimi que na ngue'tsc'eji rá ä'tc'öjme. Na ngue in ntetjogueji nza czazgöjme. ³⁰ I dyörüji c'ü ro ndät'äji e Jesús cja ngronsi, nza cja 'ma ro tsja c'o na s'o. Nguec'ua in pë's'i in s'ocügueji chjëntjui c'ü ri pö't'ügueji c'ü. Pero Mizhocjimi c'ü mi ma't'ü c'o in mboxatitagöji, o tsjapü o te. ³¹ O zidyi a jens'e e Jesús nu ja mimi dya cja o jodyë. O unü c'ü ra tsja in Jmugöji 'ñe c'ü ra salvazüji nutscöji rí menzumügöji a Israel. Nguec'ua 'ma cjó c'o ra nzhogü o mü'bü, ra perdonao 'ma Mizhocjimi. ³² Rí xi'tsc'öjme yo, na ngue ró jandajme y ró äräjme. Xo 'ñe o Espíritu Mizhocjimi jizhi c'ü na cjuana c'ü rí mamajme. Mizhocjimi unü o Espíritu texe c'o ätpä o jña, eñeji.

³³ C'o mi jün ngüenda, 'ma mü o dyäräji c'o jña c'o mi mama e Pedro, me co üdüji c'ua na puncjü, mi ne ro mbö't'üji c'o apóstole. ³⁴ Cja c'o mi jün ngüenda, mi bübü 'na fariseo c'ü mi chjü e Gamaliel. Mi xöpü o ley Mizhocjimi; me mi nántji cja c'o nte. E Gamaliel o böbü, o manda ro pjongüji a tji c'o

apóstole. ³⁵ Cjanu o ñatsjëji c'o 'ñaja c'o mi jün nguenda o xipjiji:

—Nu'tsc'eji rí menzumügöji a Israel. Tsijjñiji na jo c'ü rí tsjapüji yo bëzo. ³⁶ Mbeñegueji c'o pa 'ma mi bübü c'e bëzo c'ü mi chjũ e Teudas. Nuc'ü, mi cjapü mi manda. Na puncjü o bëzo c'o mi teñe angueze, mi sö 'na nziyo cientoji. Pero o mböt't'üji c'e bëzo, y o mböt't'ü texe c'o mi dyoji. O bëzhi c'ü mi ne ro tsja. ³⁷ Nuc'ua c'o pa 'ma mü o tsjaji o censo, na puncjü o nte c'o mi teñe e Judas c'ü mi menzumü a Galilea. Pero o ndũ, y c'o mi dyoji xo mböt't'ü c'o. ³⁸ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, jyëziji yo bëzo, dya rí pöt't'üji. Na ngue 'ma nguetsjë anguezeji cjiñiji c'o jña c'o mamaji, 'ñe 'ma ngue o podertsjëji c'ü ni tsjaji yo me na nojo, dya ra mezhe ra chjorü 'ma. ³⁹ Pero 'ma ngueje Mizhocjimi c'ü unü o poder yo bëzo, dya ra sö rí ts'a's'üji. 'Ma rí ts'a's'üji, chjëntjui c'ü in c'a's'üji Mizhocjimi, eñe e Gamaliel.

⁴⁰ C'o 'ñaja cjanu o mamaji:

—Na jo ja c'o nzi vi mangue. Dya rá pöt't'üjme, eñeji.

Cjanu o xipjiji c'o apóstole ro cjogüji na yeje. O mbäräji c'ua, cjanu o xipjiji c'ü dya cja ro xipjiji o jña e Jesús c'o nte. Cjanu o 'ñemeji libre. ⁴¹ C'o apóstole cjanu o mbedyeji, me mi mäji. O mamaji:

—Zö o bëchqui in tseji va mbäräzüji, pero rí mäcjöji. Na ngue Mizhocjimi o dyacüji rí sufregöji por e Jesús, eñeji. ⁴² Sido mi pöji cja c'e templo mi jíchiji c'o nte, mi mamaji e Jesús ngue c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Xo mi xöpüji cja o ngumü c'o nte.

6

Se nombran a siete diáconos

¹ Pama mi creo na puncjü o nte e Jesucristo. Nuc'ua 'ma ya ma puncjü c'o mi creo, c'o cjuarma c'o mi ña griego o reclamaoji o mamaji:

—Yo ndixü yo in dyocjöjme yo ya ndũ o xïra, dya nda ch'unüji pje ra ziji. Xenda ch'unü yo ndixü yo ña hebreo, embeji c'o apóstole.

² Nuc'ua c'o apóstole o ñaji cjanu o zojnüji texe c'o mi ätpä o jña Mizhocjimi. 'Ma mü o jmurüji, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nutscöjme rí xipijjme o jña Mizhocjimi yo nte. Dya ra jogü rá jëzijme ne bëpji para rá nu'ujme cjo pë's'i pje ra zi texe yo cjuarma. ³ Nguec'ua rí xi'tsc'öjme cjuarma, rí juajnügueji siete cjuarma, rá unüji c'e bëpji ra unüji c'ü ra zi c'o cjuarma c'o pje ni jyodü. Rí juajnüji c'o me nântji cjai na jo, 'ñe ätäji o Espiritu Mizhocjimi, 'ñe pë's'iji na jo o pjeñeji. ⁴ Nutscöjme rí apóstolejme sido rá ötcöjme Mizhocjimi, y sido rá xipijjme o jña Mizhocjimi yo nte, eñeji.

⁵ Texe c'o mi cãrã nu, o nguejmeji conforme c'o jña c'o vi mama c'o apóstole.

Cjanu o juajnüji c'ua e Esteban c'ü mi creo co texe o mü'bü, y mi ätä o Espíritu Mizhocjimi. Xo juajnüji e Felipe 'ñe e Prócoro 'ñe e Nicanor 'ñe e Timón 'ñe e Parmenas 'ñe e Nicolás. E Nicolás mi menzumü a Antioquia, pero ante c'ü ro creo e Jesucristo, mi creo Mizhocjimi ja c'o nzi ga creo yo menzumü a Israel. ⁶ 'Ma mü o nguarü o juajnüji c'o siete cjuarma, o xipjiji ro böbüji cja o jmi c'o apóstole. Nuc'ua c'o apóstole cjanu o 'ñe's'e o dyëji va dyötpüji Mizhocjimi.

⁷ Nuc'ua mas mi mamaji o jña Mizhocjimi. Nguец'ua me na puncjü o nte a Jerusalén c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. Na puncjü o mböcjimi c'o xo dyätpä o jña Mizhocjimi xo 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo.

Toman preso a Esteban

⁸ Mizhocjimi o mbös'ü e Esteban 'ñe o unü poder. Nguец'ua o tsja c'o me na nojo c'o nunca mi janda c'o nte. ⁹ Mi bübü 'na nintsjimi c'ü mi chjü o Nintsjimi c'o nte c'o ya 'ñemeji libre. C'o mi pa nu, mi bübü ja nzi anguezeji c'o o zöji o jña e Esteban. Mi menzumüji a ma a Cirene 'ñe a ma a Alejandria 'ñe a ma a Cilicia 'ñe a ma cja c'e país a Asia. ¹⁰ O Espíritu Mizhocjimi o mbös'ü e Esteban o unü o pjeñe ja rvá ñaji c'o. Nguец'ua anguezeji, dya cja sō pje ro mamaji. ¹¹ Nuc'ua cjanu o dyüt'üji

c'ua ja nzi o bëzo. Nguец'ua ja c'o nde mi mamaji:

—Ró äräjme e Esteban o zadü e Moisés 'ñe Mizhocjimi, eñeji.

¹² Nguец'ua c'o tita c'o mi manda, 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, 'ñe c'o 'ñaja nte, me co üdüji c'ua na puncjü. Nuc'ua c'o nte c'o vi zöji o jña e Esteban, ixco cjuan'diji go möji nu ja mi bübü e Esteban o ma pëñch'iji. Cjanu o zidyiji nu ja ro jñünpüji ngüenda. ¹³ Cjanu o 'ñemeji c'ua o testigo c'o ro mama o bëchjine. O mamaji a cjava:

—Ne bëzo nu, sido sadü ne templo nu me na sjü. Xo sadü o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés. ¹⁴ Ró äräjme o mama c'ü ra ëjë e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret ra ë yä't'ä ne templo. Ra xitsiji nan'ño rga cjaji c'o dya nza cja c'o o mama e Moisés, eñe c'o mi mama o bëchjine.

¹⁵ O jmi e Esteban me mi juëns'i nza cja o jmi 'na o anxe Mizhocjimi. Nguец'ua texe c'o mi jün ngüenda, me go jñandbaji o jmi c'ü mi juëns'i.

7

Defensa de Esteban

¹ Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi o dyönü e Esteban o mama:

—¿Cjo na cjuana c'ü mama yo?

² O ndünrü c'ua e Esteban o xipji c'o mi jün ngüenda 'ñe c'o 'ñaja nte:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'öji, dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Mizhocjimi a jens'e

o zopjü e Abraham c'ín mboxatitagöji 'ma mi bübü a Mesopotamia. Dya be mi pa a Harán. ³ O xipji: “Pedyegue cja in jñiñi rí sogü yo in dyocjeji, rí mague nu ja rá jí'tsc'ö”, embeji e Abraham. ⁴ O mbedye c'ua e Abraham a Caldea c'ü tsja a Mesopotamia, o ma mimi a Harán. 'Ma mü o ndü c'ü nu tata e Abraham, Mizhocjimi o xipji e Abraham o êjë nu va ja rí cārãji. ⁵ Dya ch'unü e Abraham ne ri 'na juajma c'ü ro tsjapü o cjaja. Pero o mama Mizhocjimi c'ü ro zädä 'ma ro unü e Abraham texe ne país ro tsjapü o cjaja. Xo mama c'ü ro tsjapü o cjaja c'o o mboxbêche c'o ro tsãjã. Zö dya mi 'ñeje e Abraham o t'i, pero Mizhocjimi o mama a cjanu. ⁶ Xo mama Mizhocjimi: “C'o in mboxbêchegue ra ma mimiji cja c'ü 'na país. Ra mezhe cuatro ciento cjë, nuc'ua c'o menzumü nu, ra tsjapüji me ra sufre c'o in mboxbêche, ra tsjapüji ra mbëpiji anguezeji. ⁷ Pero rá castigao c'e nación c'ü ra mbëpiji. Nuc'ua ra mbedye libre c'o in mboxbêchegue, ra êji a 'ñeva ra ã matcügöji”, eñe Mizhocjimi va xipji e Abraham.

⁸ O sido o ña e Esteban o mama:

—Mizhocjimi o xipji e Abraham ro circuncidaoji c'ü o t'i 'ñe c'o o bêche. Ngue c'ü rví mbeñeji c'ü vi mama Mizhocjimi ro unü anguezeji. 'Ma mü o jmusp'ü 'na t'i e Abraham, o jñusp'ü o tjü

e Isaac. Nuc'ua cjanu o circuncidao 'ma o zö chjün. Je xo va cjanu e Isaac o circuncidao c'ü o t'i c'ü mi ngue e Jacob. Y e Jacob o circuncidao c'o doce o t'i c'o mi ngue ín mboxatitagöji.

⁹ C'o once ín mboxatitagöji me mi sjëyaji na ngue c'ü o tataji xenda mi s'iya e José que na ngue anguezeji. Nguec'ua o mböji e José, o mböpüji c'o mi pa a Egipto o zidyiji nu e José. Pero Mizhocjimi mi bübü co e José, o 'ñeme libre nu ja mi sufre. ¹⁰ O unü na puncjü o pjeñe; nguec'ua e Faraón c'ü mi rey a Egipto me go ne'e e José, o 'ñeme o tsja gobernador texe a Egipto. Xo unü o manda texe cja c'o o mbëpji e Faraón c'o mi cārã cja o palacio.

¹¹ O êjë c'ua 'na tjiimi texe a Egipto, 'ñe texe a 'ñeva nu ja mi xiji Canaán c'o pa c'o. Me mi sufre c'o nte. C'o ín mboxatitagöji mi ojto pje ro ziji. ¹² Nuc'ua e Jacob o dyärä mi pöji o ndëxü a Egipto. Nguec'ua o ndjäjä c'o o t'i c'o mi ngue ín mboxatitagöji o möji a Egipto. ¹³ Nuc'ua 'ma mü o möji na yeje a Egipto, e José o xipjitsjë anguezeji: “Nutschö nguetscö e José in cjuarmazüji”, eñe. Nuc'ua e José cjanu o jíchi anguezeji a jmi e Faraón. Nguec'ua va mbärã e Faraón anguezeji mi ngue o cjuarma e José. ¹⁴ Nuc'ua e José o mbenpe 'na jña e Jacob c'ü mi ngue o tata, o xipji ro möji a Egipto texe c'o o t'i 'ñe c'o o bêche. Mi söji como 'na setenta y cin-

coji. ¹⁵⁻¹⁶ O möji c'ua. Nujnu, je nguejnu o ma ndũ e Jacob. Nuc'ua o tũji o cuerpo a ñe a Siquem, o ã ngõt'ũji cja c'e cueva c'ũ vi ndõmũ e Abraham. Vi ngõt't'ũ ja nzi merio de plata c'o o t'i e Hamor c'o mi menzumũ a Siquem c'o mi ngue o cjava c'e cueva. Je xo ngue a Egipto o ndũ c'o o t'i e Jacob c'o mi ngue ín mboxatitagõji. Xo tũji c'o o cuerpoji a ñe a Siquem, xo ngõt'ũji cja c'e cueva.

¹⁷ "Ma ya mi ngue ro zädä c'o vi xipji Mizhocjimi e Abraham, me co ngärã na puncjũ c'o ín mboxatitagõji c'o mi cärã a Egipto. Me ma puncjũji. ¹⁸ Nuc'ua o mimi c'ua rey 'na bëzo a Egipto c'ũ dya mi pärã c'o vi tsja e José. ¹⁹ C'e rey o tsjapũji na s'o c'o ín mboxatitagõji, mi xipjiji ra ma mbëziji c'o o ts'it'iji 'ma cja mi mus'ütjõji. A cjanu, dya nda rvã puncjũji 'ma. ²⁰ C'o pa c'o, o jmus'ũ e Moisés c'ũ me ma zõ a jmi Mizhocjimi. O mezhe jñi zana, c'ũ o tata ñe c'ũ o nana o mbörüvi e Moisés. ²¹ Nuc'ua cjanu o pjongüvi c'ua cja o ngumüvi. Nuc'ua c'ũ o xunt'i c'e rey a Egipto o chõt'ũ, o mbörü nza cja 'ma ri ngue o t'i. ²² O jíchiji e Moisés texe c'o mi pärã c'o mi menzumũ a Egipto. Nguec'ua mi pjëchi ra ña'a na jo, y mi pjëchi ja rvã tsja na jo 'na bëpji.

²³ "Ma ya mi ëdyi cuarenta cjë e Moisés, o nguijñi o mü'bũ na jo ro ma nu'u pje mi cja c'o ín menzumũji a Israel c'o mi esclavo a Egipto. Na ngue

mi ngue o dyoji. ²⁴ O jñanda c'ua 'na c'o mi menzumũ a Egipto mi pärã 'na c'o mi menzumũ a Israel. Nuc'ua e Moisés cjanu o ma ñana c'ũ mi menzumũ a Israel, o mbõt't'ũ c'ũ mi menzumũ a Egipto na ngue mi pärã c'e Israelita. ²⁵ O nguijñi e Moisés: "Yo ín menzumügõjme ra unũji ngüenda c'ũ o ñempquegõ Mizhocjimi rá emeji libre", eñe. Je ga cjanu va nguijñi e Moisés c'ũ ro unũ ngüenda c'o ín mboxatitagõji. Pero dya unũji ngüenda. ²⁶ C'ũ na ye nu pa, e Moisés o jñanda mi chũ yeje c'o ín mboxatitaji. E Moisés mi jo'tp'üvi o xipjivi: "Nu'tsc'evi, ¿jenga ín põtqui chũguevi? Maco ín dyocjevi", eñe e Moisés. ²⁷ Nuc'ua c'ũ mi jonbũ o chũ c'ũ 'na o dyoji, o ndütũji e Moisés cjanu o xipji c'ua: "Nu'tsc'e, ¿pje pë'sc'ũ rí ñu co nuzgõbe? Dya cjó ñempc'e rí tsja juesi rí mandazũbe. ²⁸ ¿Cjo ín ne rí pötcügõ ja c'o nzi vi pöt'ügue c'e Egipcio a ndä'ä?", embeji e Moisés. ²⁹ Nuc'ua e Moisés 'ma mü o dyärã c'o mi mama c'e bëzo, o unũ c'ua ngüenda c'ũ ya mi pärãji c'ũ vi tsja. Nguec'ua o c'ueñe o ma c'ua a ma a Madián nu ja dya cjó mi pärã. Je chjüntü nu. C'ũ nu su o musp'ũ yeje o t'i.

³⁰ 'O mezhe c'ua cuarenta cjë, e Moisés mi bübũ cja 'na majyadũ; mi bëxtjo cja 'na t'eje c'ũ ni chjũ a Sinaí. O jñetse c'ua 'na o anxe Mizhocjimi cja 'na zarza c'ũ mi tjë. ³¹ E Moisés 'ma o jñanda, me co nguijñi, dya

mi pãrã pje mi pjëzhi. 'Ma mü o chëzhi ro nu'u, o dyärã c'ua o ña Mizhocjimi. ³² O xipji e Moisés: “Nutschö o Mizhocjimizügö e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob c'o mi ngue in mboxatitague”, eñe Mizhocjimi. Me go mbi c'ua e Moisés, dya cja rezga xe ro nu'u. ³³ O mama c'ua Mizhocjimi: “Ts'o't'ü c'o in tin'ch'i. Na ngue me na sjü nu ja in böbü. ³⁴ C'o in menzumügue ngue in ntegö c'o. Rí janda me cjaþüji ra sufreji a Egipto. Xo rí ärä me quejaji. Nguec'ua rvã ägö a jens'e rá emeji libre. Nudya rí xi'tsc'ö rí mague a ma a Egipto. A cjanu rá emeji libre”, embeji e Moisés.

³⁵ O sido o ña e Esteban o mama:

—Mizhocjimi o ndäjã e Moisés o nzhogü a ma a Egipto. Maco c'o in mboxatitagöji vi xipjiji: “Nu'tsc'e, çpje pë'sc'ü rí ñu co nuzgöjme? Dya cjo 'ñempc'e rí tsja juesi rí mandazüjme”, embeji c'ü. Mizhocjimi o unü e Moisés mi manda cja c'o in mboxatitagöji o 'ñemeji libre. C'e anxe c'ü vi jñetse cja c'e bidyi o mbös'ü e Moisés. ³⁶ E Moisés o tsja o seña c'o me na nojo a Egipto, 'ñe cja c'e ndeje c'ü ni chjü Mar Rojo. Nguec'ua va pjongü libre a Egipto c'o in mboxatitagöji. C'o cuarenta cje c'o mi cãrãji cja c'e majyadü, e Moisés mi manda anguezeji y mi cja c'o me ma nojo. ³⁷ E Moisés o xipji c'o nu menzumüji a Israel c'o mi ngue in

mboxatitaji: “Mizhocjimi ra 'ñeme 'na c'o in menzumügöji ra mama o jña, ja c'o nzi va 'ñempquegö”, eñe. ³⁸ E Moisés mi bübü cja c'e majyadü co c'o in mboxatitaji c'o vi juajnü Mizhocjimi. Mi cãrãji cja o ngua c'e t'eje c'ü ni chjü a Sinaí. 'Na o anxe Mizhocjimi o zopjü e Moisés o xipji c'o o mandamiento Mizhocjimi c'o ro dyätã c'o nte. Nuc'ua e Moisés o xipji c'o in mboxatitagöji. 'Ma ro dyätãji c'o ley, ro bübütojji co Mizhocjimi para siempre.

³⁹ 'Pero c'o in mboxatitaji, dya go ne go dyätãji e Moisés. Dya neji ro manda e Moisés anguezeji. Me mi mbeñeji a Egipto nu ja vi mbedyeji. ⁴⁰ Nguec'ua 'ma mü o mezhe e Moisés a xes'e cja c'e t'eje, c'o in mboxatitagöji o xipjiji e Aarón: “Rí dyätcãjme 'na ts'ita c'ü ri nza cja 'na ts'inzhünü c'ü rá ma'tc'öjme, c'ü ra zinzijme na jo cja 'ñiji. Na ngue e Moisés c'ü o pjongüzüjme a Egipto, dya rí pãrãgöjme pje tsja”, eñeji. ⁴¹ Nguec'ua cjanu o dyät'ãji c'ü mi nza cja 'na ts'inzhünü. Cjanu o mböt'üji o animale c'o o mbäsp'ãji a jmi. Me go mãpäji c'e ts'inzhünü, maco vi dyät'ättojji co o dyëtsjëji. ⁴² Nguec'ua Mizhocjimi o jyëzi anguezeji. Nguec'ua anguezeji o mbürü o ma't'üji e jyarü 'ñe e zana 'ñe yo seje. Nguec'ua va dyopjü a cjava c'o profeta:

Nu'tsc'eji in menzumüji a Israel, 'ma mi

cārāji c'o cuarenta
cjē cja majjadü, 'ma
mi pō't'ügueji o ani-
male cja rrī pä's'āji,
¿cjo nguetscō mi
matcügōji? Iyō.

43 C'ü mi ma't'ügueji, ngue e
Moloc 'ñe e Renfán.

I dyät'āji c'e ts'ingumü nu ja
mi tagä e ts'ita Moloc.

Xo i dyät'āji e ts'ita Renfán c'ü
mi nza cja 'na seje.

Nuc'o, mi tunügueji ja c'o mi
pöcjeji.

Nguec'ua rá pjongüts'üji rí
pjöt'ügueji a Babilonia
a manu, eñe c'o pro-
feta.

44 O sido o ña e Esteban o
mama:

—Mizhocjimi o xipji e
Moisés ro dyät'ä 'na ngumü
de xipjadü nu ja ro bübü
Mizhocjimi a nde cja c'o ín
mboxatitaji cja c'e majjadü.
O mama: “Rí dyät'ä c'ü ri nza
cja c'ü ya ró jí'ts'i i jñanda”,
embe. 45 'Ma mü o ndü e
Moisés, e Josué o tsja xo'ñi
mi manda cja c'o o t'i c'o ín
mboxatitaji c'o vi mbedye
a Egipto. 'Ma mü o säji
cja ne país, ya mi cārā c'o
'ñaja nte. Pero Mizhocjimi o
pjongü c'o. Nguec'ua c'o ín
mboxatitagōji o tsjapüji o cjaji
ne país. 'Ma mü o säji, ma
tūji c'e ngumü de xipjadü. Mi
bübü c'e ngumü de xipjadü
hasta c'o pa 'ma mi rey e
David. 46 Mizhocjimi me mi
ne e David. Nguec'ua e David
o dyötü sjētsi Mizhocjimi ro
dyä'tp'ä 'na ngumü. Na ngue
e Jacob c'ü nu mboxpale
xo mi ma't'ü Mizhocjimi.

47 Ngue o t'i e David c'ü mi
chjū e Salomón c'ü o dyä'tp'ä
'na templo Mizhocjimi.

48 Pero Mizhocjimi dya ni
jyodü o templo nu ja ra
mimi. Na ngue yo templo
rí ä'tc'ōji co ín dyēji. Dyärāji
c'ü o mama 'na o profeta
Mizhocjimi:

49 E jens'e ngue nu ja rí bübü
rí manda.

Ne xoñijōmü ngue nu ja rí
e'me ín cua.

Nguec'ua dya sō rá mimigō
cja 'na templo c'ü rí
dyät'āji. ¿Ja rgá sō rá
mimigō nu?

50 Maco ró ät'ägō texe yo bübü
'ñe texe yo cja'a, eñe
Mizhocjimi.

51 O sido o ña e Esteban o
xipji c'o mi jün ngüenda:

—Nu'tsc'eji, dya in ne
rí dyärāji. Ya meze in
mü'büji, ya tsot'ü in tsōji. Zō
'ñünnc'ü in mü'büji o Espiritu
Mizhocjimi, pero in cjaji ja c'o
nzi gui ñetsjēji. In chjēntcjeji
nza cja c'o ín mboxatitagōji.

52 Anguezeji o mbō't'üji texe
c'o profeta. Mi mama c'o
profeta c'ü ro ējē 'naja c'ü me
na jo a jmi Mizhocjimi. Pero
c'o ín mboxatitaji o mbō't'üji
c'o. Nu c'ü o ējē, i sidyiji cja c'o
pje pjēzhi o mbō't'üji; chjēntjui
c'ü ri pō't'ügueji. 53 C'o o
anxe Mizhocjimi o ē unüji e
Moisés c'ü o ley Mizhocjimi.
In tjēgueji c'e ley, pero dya in
ätāji, eñe e Esteban.

Muerte de Esteban

54 C'o mi jün ngüenda, 'ma
mü o dyärā yo jña yo vi
mama e Esteban, me go üdüji
me mi nguünxt'ü a zibiji.

55 Pero e Esteban dya go zū; o Espiritu Mizhocjimi sido mi 'ñünbū o mü'bū. O nä's'ä a jens'e o jñanda nu ja bübü Mizhocjimi me mi juëns'i. Xo jñanda e Jesús mi bōbū cja o jodyë Mizhocjimi. 56 Cjanu o mama:

—Dyäräji. Rí jandagö ya xogü a jens'e. Rí janda nu vi 'ñeje cja Mizhocjimi, bōbū cja o jodyë Mizhocjimi, eñe.

57 Anguezeji o ngo't'ü o ngōji co o dyëji, o mapjüji c'ua na jens'e va ma pēnch'iji e Esteban. 58 Cjanu o pjongüji cja c'e ndajñiñi, cjanu o pjat'üji c'ua o ndojo. Ngue c'o testigo c'o vi xosp'ü o bēchjine e Esteban c'o ot'ü o pjat'ü o ndojo. Ante c'ü ro pjat'üji c'ü, o ts'o's'üji c'o mabitu c'o mi jeji, cjanu o unüji 'na sē c'ü mi chjū e Saulo ro mbörü c'o. 59 'Ma mi pjat'üji o ndojo e Esteban, o dyötü c'ua Mizhocjimi o mama:

—Jesús ín Jmuts'ügö, singui dya ín aljma, eñe.

60 Cjanu o ndüñijōmü o mapjü na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, na s'o yo na cjacöji. Pero rí ö'tc'ügö rí perdonaogueji yo.

Nuc'ua 'ma mü o nguarü o mama a cjanu, cjanu o ndü c'ua.

8

Saulo persigue a la iglesia

1 E Saulo me mi mājā na ngue vi mböt'üji e Esteban.

C'e pa c'ü, o mbürü o tsjapüji o sufre c'o mi creo e Jesucristo c'o mi cārā a Jerusalén. Nguec'ua o

mböt'üji o möji cja na puncjü o jñiñi a Judea 'ñe a Samaria. Nguextjo c'o apóstole c'o dya c'ueñe; o nguejmetjoji a Jerusalén. 2 'Ma mü o ndü e Esteban, mi bübü c'o mi sū Mizhocjimi o ma dyögüji me mi huëpiji. 3 E Saulo me mi nu'u na ü c'o mi creo e Jesús. O cjogü cja c'o ngumü nu ja mi cārā c'o cjuarma, o pjongüji cjanu o ma pant'aji a pjörü, zō mi bēzo zō mi ndixü.

Predicación del evangelio en Samaria

4 C'o cjuarma c'o vi mbedye a Jerusalén, mi mamaji o jña e Jesucristo texe nu ja c'o mi sät'äji, mi xipjiji c'o 'ñaja nte. 5 E Felipe o ma a Samaria o ma xipjiji:

—C'ü o mama Mizhocjimi ra ē 'ñevgüegöji libre, ya ëjë. Ngueje e Jesús, eñe.

6 Na puncjü o nte c'o o dyärä c'o jña c'o o mama e Felipe. Xo jñandaji c'o me na nojo c'o o tsja. Nguec'ua na puncjü c'o o creo o jña e Jesucristo. 7 Na puncjü o nte c'o vi zürü o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. E Felipe mi xipji c'o s'ondajma ro mbedye; mi pedye c'ua c'o s'ondajma mi mapjüji na jens'e. Mi cārā na puncjü a Samaria c'o dya mi sö ro 'ñōmü. Xo na puncjü c'o mi me'dye. O jogü c'o. 8 Nguec'ua me mi mäjji cja c'e jñiñi.

9 A Samaria mi bübü 'na bēzo c'ü mi chjū e Simón. Ante c'ü ro ma nu e Felipe, mi sēro e Simón mi cja c'o me na nojo c'o nunca mi janda c'o

nte. Mi cja pü me ma nojo. ¹⁰ Texe c'o mi cãã nu, me mi ätpäji o jña, ndeze c'o dya pje mi pjëzhi hasta c'o mi pjëzhi na nojo. Mi mamaji:

—Nujnu ngue nu vi 'ñeje cja Mizhocjimi nu mero na zëzhi, mi eñeji.

¹¹ C'o nte me mi ätpäji o jña e Simón. Na ngue ya vi mezhe mi cja c'o me na nojo c'o nunca mi jandaji. ¹² Pero 'ma mü o zät'ä a Samaria e Felipe, o xipjiji c'o nte:

—Rí xi'tsc'öji 'na jña c'ü rgui mäcjeji. E Jesucristo ngue c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Ngue c'ü rí dyätäji, embeji.

Nguec'ua na puncjü o bëzo 'ñe o ndixü c'o o dyätpä o jña, cjanu o jiji. ¹³ Xo 'ñe e Simón o creo. Nuc'ua 'ma ya vi ji'i, mi teñe e Felipe. O jñanda mi cja e Felipe o señal c'o me na nojo. Nguec'ua dya mi pärã e Simón pje ro nguijñi, na ngue nunca mi janda a cjanu.

¹⁴ C'o apóstole c'o mi cãã a Jerusalén, o dyäräji c'ü ya mi ätpäji o jña Mizhocjimi a Samaria. Nguec'ua o ndäji e Pedro 'ñe e Juan o mëvi a Samaria. ¹⁵ O mëvi ngue c'ua ro dyötpüvi Mizhocjimi c'o mi creo, ngue c'ua ro ch'unüji o Espíritu Mizhocjimi. ¹⁶ Na ngue dya be mi jizhi o Espíritu Mizhocjimi cjo mi ngue o nte Mizhocjimi c'o mi menzumü a Samaria. Ya vi jiji, pero nguextjo o tjü e Jesús c'ín Jmugöji c'ü o nãnbäji 'ma o jichiji. ¹⁷ Nuc'ua e Pedro 'ñe e Juan o 'ñe's'e o dyëvi c'o

mi creo. O ã c'ua o Espíritu Mizhocjimi o ã bübü cja o mü'büji.

¹⁸⁻¹⁹ E Simón o jñanda e Pedro 'ñe e Juan o 'ñe's'e o dyëvi c'o cjuarma. O jñanda ja ma cja 'ma o ëjë o Espíritu Mizhocjimi. Nguec'ua o xipji e Pedro 'ñe e Juan:

—Dyacövi ne poder rá cjö'tc'üvi o merio. Nguec'ua 'ma cjo c'o rá ë's'ë ín dyëgö, ra ëjë o Espíritu Mizhocjimi ra ë bübü o mü'büji, eñe.

²⁰ O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Ra ma a linfiernu in meriogue. Xo 'ñetsc'e, 'ma dya ra nzhogü in mü'bü. Na ngue in pëzhgue ri chömmü c'ü unü Mizhocjimi. ²¹ Dya rí pë's'igue parte cja o jña e Jesucristo, na ngue dya jo in mü'bü a jmi Mizhocjimi. ²² Jyëzi nu na s'o nu in cjiñi, rí dyötü Mizhocjimi. Xa'ma ra perdonaots'ü. ²³ Rí unnc'ö ngüenda c'ü me na s'o in mü'bügue. Xe in bübütjo cja o dyë e Satanás c'ü dya jo c'ü dya ne ra jyëts'c'i, eñe e Pedro va xipji e Simón.

²⁴ O ndünrü c'ua e Simón o mama:

—Dyötcügö Mizhocjimi ngue c'ua dya rá sufregö yo j xitsi, embeji e Pedro.

²⁵ E Pedro 'ñe e Juan o xipjivi o jña Mizhocjimi c'o nte, o mamavi c'o vi jñandavi 'ñe c'o vi dyärävi. Nuc'ua cjanu o mbedyevi nu, ro mëvi a Jerusalén. 'Ma mü o cjogüvi na puncjü o jñiñi c'o tsja a Samaria, o xipjivi o jña e Jesucristo c'o nte.

Felipe y el hombre de Etiopía

26 O ējē 'na o anxe Mizhocjimi nu ja mi bübü e Felipe, o ē xipji:

—Ixtí mague a ma a sur, rí chēpi c'e 'ñiji c'ü pedye a Jerusalén c'ü ni ma a Gaza, embe.

C'e 'ñiji cjogü cja 'na majyadü. ²⁷⁻²⁸ Ixco ma c'ua e Felipe. Cja c'e 'ñiji mi pa 'na bëzo c'ü mi menzumü a Etiopía. Mi tågä cja 'na carro c'ü mi cjüt'ü o pjadü. Mi pjēzhi na nojo, mi pjötpü texe c'o mi pē's'i e Candace c'ü mi reina a Etiopía. C'e bëzo ya vi 'ñeje a Jerusalén nu ja vi ma ma't'ü Mizhocjimi. 'Ma mü o jñanda e Felipe c'e bëzo, ya ma nzhogü ro ma cja o país a Etiopía. Mi xörü o jña Mizhocjimi c'ü vi dyopjü e Isaías c'ü mi profeta.

29 Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o xipji e Felipe:

—Chēzhi cja ne carro.

30 'Ma mü o chēzhi e Felipe, o dyärä mi xörü c'e bëzo c'o vi dyopjü e Isaías. O mama c'ua e Felipe o dyönü:

—¿Cjo in pārāgue pje ne ra mama yo in xörügue?

31 O ndünrü c'ua c'e bëzo o mama:

—¿Ja rgá sō rá pārāgō, 'ma dya cjó ra jitsigō? Ches'e rá min'hui, embe.

32 C'ü o jña Mizhocjimi c'ü mi xörü, je mi t'opjü nu c'ü mama a cjava:

Ra zidyiji c'e nte ja c'o nzi ga zidyiji o ndēnchjürü, ra mbö't'üji.

Ja c'o nzi ga cja o ndēnchjürü 'ma āxāji, dya nzama o neji; je xo rga cjatjonu c'e nte 'ma ra tsjapüji c'o na s'o, dya pje ra mama.

33 Ra tsjapüji burla c'e nte ra jñünpüji ngüenda ra tsjapüji ra sufre, zö dya pje vi tsja.

¿Ja rgá sō ra 'ñeje o t'i cja ne xoñijöümü? Na ngue ra mbö't'üji c'ü, eñe o jña Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Isaías.

34 O mama c'ua c'e bëzo o xipji e Felipe:

—Tsjacü favor rí xitsi cjó ngue c'ü ra sufre a cjanu. ¿Cjo ngueje c'e profeta c'ü o dyopjü ne jña, o ngue c'ü nan'ño?, eñe.

35 Nuc'ua e Felipe o xipji c'e bëzo pje mi ne ro mama c'e jña c'ü mi xörü, o xipji ja va mbö't'üji e Jesús; o xipji ngueje e Jesús c'ü ra salvazüji.

36 Ya mi cjogüvi nu ja mi po'o o ndeje. O mama c'ua c'e bëzo:

—Po'o va o ndeje. ¿Cjo ra sō rá jigō?

37 O ndünrü c'ua e Felipe o xipji:

—Jenga jiyö. Sö, 'ma in creo co texe in mü'bü.

O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Rí creogö e Jesucristo ngue o T'i Mizhocjimi, eñe c'e bëzo.

38 Cjanu o manda o bö'büji c'e carro. Nuc'ua e Felipe 'ñe c'e bëzo o dagüvi cja c'e carro, cjanu o dat'üvi cja c'e ndeje. O tsja c'ua e Felipe o jichi c'e bëzo. ³⁹ Cjanu o mbes'evi cja c'e ndeje. Nuc'ua o Espíritu

Mizhocjimi 'nango zidy e Felipe. Nguец'ua c'e bēzo dya cja jñanda. Pero sido mi pa cja c'e 'ñiji, me mi mājā. ⁴⁰ Nuc'ua e Felipe mi bübü a Azoto. O mbedye a Azoto mi sāt'ä nzi 'na jñiñi mi xipji c'o nte ja ga cja e Jesucristo, hasta o zāt'ä a Cesarea.

9

Conversión de Saulo

¹ E Saulo me mi nu'u na ü c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji, sido mi mama:

—Rá pö't'ügö texe c'o, eñe.

Nguец'ua o ma c'ua cja c'ü mi mero ndamböcjimi. ² O ma xipji:

—Rí ö'tc'ügö rí dyopjügue o carta c'o rá tjēdyi a ma a Damasco, rá jizhi cja c'o nintsjimi. Rí jñu's'ü c'ü ya i dyacügö sjētsi nguец'ua 'ma cjó c'o rá töt'ügö a Damasco c'o sido o 'ñiji e Jesús, rá tjün't'ü co cadena rá siji a ñeva a Jerusalén, zö ri bēzo zö ri ndixü, eñe e Saulo.

O tsja c'ua c'e ndamböcjimi ja c'o nzi va xipji e Saulo.

³ O ma c'ua e Saulo. 'Ma ya mi ngue ro zāt'ä a Damasco, 'nango ējē c'ua a jens'e 'na jya's'ü c'ü me mi juēns'i c'ü o pjat'ü nu ja ma ējē e Saulo.

⁴ Cjanu o ndögü c'ua e Saulo c'ü mi chägä, cjanu o dyärä c'ü mi mama a cjava:

—Nu'tsc'e Saulo, ¿jenga in cjavü ra sufre yo creozgö? Chjēntjui c'ü ri nguец'ö c'ü ri cjacö rá sufre.

⁵ O ndünrü c'ua e Saulo o mama:

—¿Cjó ngue'tsc'e, nu'tsc'e nin t'ecjañö mü?

O ndünrü c'ua c'ü in Jmugöji o xipji e Saulo:

—Nguец'ö e Jesús. In cjavü ra sufre yo creozgö. In chjēntjui nza cja 'na nzhünü c'ü dya ne ra dyärä, c'ü me pjech'e c'e maza c'ü ni chjocüji, nguец'ua ga s'odü. Je xo ga cjatsc'e nu, 'ma dya rí dyätcägö in jña, mas ra s'odü in mü'bü.

⁶ Me go zü c'ua e Saulo me go mbi, cjanu o mama:

—Nu'tsc'e in Jmuts'ügö, ¿pje in ne rá cjavö?

O ndünrü c'ua e Jesús c'ín Jmugöji:

—Ixtí mague dya, rí sāt'ä cja c'e ndajñiñi a Damasco; nujnu, ra xi'ts'iji c'ü rí tsja, embeji e Saulo.

⁷ C'o bēzo c'o mi pöji e Saulo, me go pizhiji, dya mi sö ro ñaji. O dyäräji c'ü mi ña pero dya jñandaji. ⁸ Nuc'ua e Saulo o nanga nu ja mi 'mana. Nuc'ua 'ma mü o xocü o ndö, dya cja mi janda. Nguец'ua o pēnchp'iji o dyē, cjanu o ngüjnüji o zidyiji a ma a Damasco. ⁹ 'Ma mi bübü a Damasco, o zö jñi pa c'ü dya mi janda. Dya zi o jñönü, ne ri ndeje.

¹⁰ A Damasco mi bübü 'na bēzo c'ü mi chjü e Ananías, mi ench'e o mü'bü e Jesucristo. Mizhocjimi o zopjü a t'jji e Ananías o xipji:

—Nu'tsc'e Ananías.

O ndünrü c'ua e Ananías:

—Mizhocjimi in Jmuts'ügö, xitsigö pje in ne rá cjavö.

¹¹ O mama c'ua Mizhocjimi o xipji:

—Ixí mague cja c'e calle c'ü ni chjü Derecho. 'Ma rí sät'ä cja o ngümü e Judas, rí tsja t'önü cjo bübü nu 'na bëzo c'ü ni chjü e Saulo c'ü o jmus'ü a Tarso. Nudya na ötcügö. ¹² Ró unügö o nguinch'i 'na t'ĩj'i o jñantc'a nu'tsc'e Ananías, i tsjogü cja c'e ngümü nu ja bübü, cja ni 'ñe's'e in dyëgue. Nguec'ua o jogü o ndö, o sö o jñanda na yeje. Je ga cjanu ró unügö o nguinch'i e Saulo.

¹³ O ndünrú c'ua e Ananías o mama:

—Mizhocjimi ín Jmuts'ügö, na puncjü o cjuarma c'o o xitsi ja ga cja e Saulo. O tsjapü me go sofre c'o in ntegue c'o cãrã a Jerusalén. ¹⁴ Nudya, cja säjä va, tjë 'na carta c'ü o dyopjü c'o ndamböcjimi. C'ü mama c'e carta, e Saulo pë's'i sjëtsi ra zücüjme rí texejme nutscöjme rí ma'tc'öjme, ra pantcajme a pjörü.

¹⁵ O ndünrú c'ua Mizhocjimi o xipji e Ananías:

—Mague. Ya ró juajnügö e Saulo ra zopjü c'o in menzumügueji a Israel 'ñe c'o dya menzumü a Israel, 'ñe c'o o reyji. Nguec'ua ra mbãcãji ja ga cjazgö. ¹⁶ Rá xipji e Saulo c'ü ra sofre na puncjü, na ngue ra xipji ín jñagö yo nte, eñe Mizhocjimi va xipji e Ananías.

¹⁷ O ma c'ua e Ananías o zät'ä cja c'e ngümü nu ja mi bübü e Saulo. O cjogü a mbo, cjanu o 'ñe's'e c'ua o dyë e Saulo, cjanu o xipji:

—Nu'tsc'e Saulo, mi cjuarmats'ügö. E Jesús c'ín Jmugöji o jñetse, i jñanda 'ma ma ëcje cja 'ñiji. O ndäcjö ró ëjë, ngue c'ua ra jogü in chö rí jñanda na yeje, 'ñe ngue c'ua ra ëjë o Espíritu Mizhocjimi ra ë bübü in mü'bü, eñe e Ananías.

¹⁸ Ixco ndögü c'ua cja o ndö e Saulo c'o mi nza cja o ts'ixisquë. Nuc'ua ya jñanda c'ua na jo. Nuc'ua cjanu o ji'i; ngue e Ananías o jichi. ¹⁹ Cjanu o zi o xëdyi; nguec'ua o zëzhi. Nuc'ua e Saulo, o mimiji ja nzi pa a Damasco co c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo.

Saulo predica en Damasco

²⁰ Nuc'ua mi pa cja c'o nintsjimi mi pa zopjü c'o nte, mi xipjiji e Jesús ngue o T'i Mizhocjimi. ²¹ C'o o dyärã mi ña e Saulo, me mi cijjñi mi mamaji:

—Nujnu ngue nu mi cjapü me ra sofre c'o creo e Jesús c'o cãrã a Jerusalén. C'ü vi 'ñeje a 'ñeva ngue c'ü ro zürü yo creo, ro ndün't'üji co cadena cja rrü zidyiji cja c' o ndamböcjimi. Maco nudya, ya xipji o jña e Jesús yo nte, eñeji.

²² Pama Mizhocjimi xenda mi pjös'ü e Saulo ja ma zopjü c'o o menzumüji a Israel c'o mi cãrã a Damasco. O mbenbeji c'o vi dyopjü c'o profeta ja rva cja c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ro manda. A cjanu o jizhi c'ü ngueje e Jesús c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi. Nguec'ua anguezeji, dya sö pje ro mamaji.

Saulo escapa de aquella gente de Israel que no creía en Jesucristo

²³ O mezhe c'ua, c'o mi menzumü a Israel c'o mi cārã a Damasco o ñatsjēji o mamaji ja rvã mbõ't'üji e Saulo. ²⁴ O mbārã e Saulo c'ü mi ne ro mbõ't'üji. Xõmü ndempa mi pjörüji cja o ngoxtji c'e jñiñi, ngue c'ua 'ma ro mbedye e Saulo, ro mbõ't'üji. ²⁵ 'Na nu xõmü, c'o mi ejme e Jesucristo, o mbõs'üji e Saulo o mbedye libre cja c'e jñiñi. O xipjiji e Saulo o dyo'o cja 'na bos'i. Cjanu o sjõ'büji cja c'e varda c'ü mi c'ot'ü cja c'e jñiñi.

Saulo en Jerusalén

²⁶ 'Ma mü o zät'ã e Saulo a Jerusalén, mi ne ro ndeñe c'o mi cārã nu c'o mi creo e Jesucristo. Pero texeji mi sūji e Saulo, dya mi creoji c'ü ya mi ätpã o jña e Jesucristo. ²⁷ 'Na cjuarma c'ü mi chjũ e Bernabé o recibido e Saulo. Cjanu o zidy cja c'o apóstole o xipjiji:

—'Ma mi pa cja 'ñiji e Saulo, o jñetse c'ín Jmugöji; e Saulo o jñanda. C'ín Jmugöji o zopjü nu. Y 'ma mi bübü a Damasco, o xipji c'o nte ja ga cja e Jesús, dya zü, eñe e Bernabé.

²⁸ Nguec'ua o recibidoji c'ua e Saulo texe ja c'o mi jmurü c'o cjuarma a Jerusalén. ²⁹ Mi zopjü c'o nte mi xipjiji ja ga cja e Jesús c'ín Jmugöji, y dya mi sũ. 'Ma mi zopjü c'o o menzumüji a Israel c'o mi ña griego, me mi sõji o jña. Anguezeji o ñatsjēji o mamaji ja rvã mbõ't'üji

c'ü. ³⁰ 'Ma mü o mbārã c'o cjuarma, o möji e Saulo a ma a Cesarea. Cjanu o xipjiji:

—Ra sõ rí sät'ägue na jo dya a Tarso, embeji e Saulo.

³¹ Nuc'ua c'o cjuarma c'o mi cārã cja c'e estado de Judea, dya cja mi nuji na ü c'o, dya cja pje mi cja püji. Xo 'ñe c'o mi cārã cja c'e estado de Galilea 'ñe cja c'e estado de Samaria. Y xenda mi pãrãji ja ga cja e Jesucristo. Mi sūji Mizhocjimi mi ätäji. O Espiritu Mizhocjimi mi pjõs'ü anguezeji. Nguec'ua xe na puncjü c'o o creo.

Eneas es sanado

³² E Pedro mi pa texe nu ja mi cārã o cjuarma. 'Na nu pa, o ma a Lida o ma zengua c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo. ³³ Mi bübü nu 'na bëzo c'ü mi chjũ e Eneas. Ya vi mezhe ocho cjë ma o'o cja ngama, dya mi sõ ro 'ñõmü. E Pedro o jñanda c'e bëzo. ³⁴ Cjanu o xipji:

—Eneas, e Jesucristo ra jocüts'ü. Rí ñanga rí xã'ma in nzama, embe.

Nuc'ua cjanu o nanga c'ua. ³⁵ C'o mi cārã a Lida 'ñe c'o mi cārã a Sarón, o jñandaji ya vi jogü c'e bëzo. O jyëziji c'ua c'o mi creoji, o creoji e Jesucristo.

Resurrección de Dorcas

³⁶ Cja c'e jñiñi a Jope, mi bübü 'na ndixü c'ü mi chjũ e Tabita c'ü mi ench'e o mü'bü e Jesucristo. Cja c'e idioma griego mi chjũ e Dorcas. C'e ndixü mi unü o merio c'o dya pje mi pë's'i; me ma jonte mi pjõs'ü texe c'o nte. ³⁷ C'o pa

10

c'o, o zürü 'na ngueme o ndü. O xatüji o cuerpo, cjanu o ngöbüji cja 'na jyäxcumü. ³⁸ A Jope mi bëxtjo a Lida. C'o cjuarma a Jope o dyäräji e Pedro mi bübü a Lida. Nguец'ua o ndäji ye cjuarma c'o o ma xipji e Pedro:

—Rvá ě ö'tc'öbe favor ixtá mö a Jope, eñevi.

³⁹ Nuc'ua e Pedro o möji c'ua anguezevi. 'Ma mü o zät'äji, cjanu o zidyiji e Pedro cja c'e jyäxcumü. Ma cã nu na puncjü o ndixü c'o ya vi ndü nu xïra. O ma böbüji cja o jmi e Pedro, me mi huëpji e Dorcas. O jíchiji e Pedro c'o pajna 'ñe c'o 'ñaja bitu c'o vi ndä'bä e Dorcas 'ma xe mi bübü. ⁴⁰ E Pedro o xipji texe c'o ndixü ro mbedyeji. Nuc'ua cjanu o ndüñijömmü o dyötü Mizhocjimi. Cjanu o jñanda c'e ndixü c'ü vi ndü, o xipji:

—Nu'tsc'e Tabita, ñanga.

Nuc'ua c'e ndixü o xocü c'ua o ndö o jñanda e Pedro. Cjanu o nanga o mimi c'ua.

⁴¹ Nuc'ua e Pedro o pënchp'i o dyë c'e ndixü o bö'bü. Cjanu o ma't'ü c'ua c'o ndixü 'ñe c'o 'ñaja c'o o nte Mizhocjimi, o jíchiji c'ü ya vi te e Tabita ya mi bübütjo na yeje. ⁴² Texe c'o mi cãrã a Jope o dyäräji e Pedro vi tsjapü o te c'e ndixü. Nguец'ua na puncjü c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji. ⁴³ Nuc'ua e Pedro o mezhe na puncjü o pa va mimi a Jope. Mi oxü cja o ngumü 'na bëzo c'ü xo mi chjü e Simón c'ü mi corti o xipjadü o animale.

Pedro y Cornelio

¹ A Cesarea mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü e Cornelio. Mi manda cja 'na cien o tropa c'o mi xiji Tropa Italiana. ² Zö dya mi menzumü a Israel e Cornelio, pero mi sū 'ñe mi ma't'ü Mizhocjimi. Xo 'ñe texe c'o mi cãrã o ngumü. Mi unü o merio c'o dya pje mi pë's'i. Pama mi ötü Mizhocjimi. ³ 'Na nu pa 'ma ya vi zünü jñi c'ü nzhã, Mizhocjimi o unü e Cornelio o jñanda 'na anxe, nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ijï. O cjogü nu ja mi bübü o xipji:

—Nu'tsc'e Cornelio, eñe c'e anxe.

⁴ Me go zü e Cornelio me go jñanda c'e anxe. Cjanu o xipji:

—¿Pje pjëzhi, nu'tsc'e nin t'ecjañömmü?

O ndünrü c'ua c'e anxe o mama:

—Rvá ě xi'ts'igö Mizhocjimi mä'c'ägue. Na ngue in ötügue c'ü, 'ñe in unü o merio yo dya pje pë's'i. ⁵ Nudya rí chäjä o bëzo c'o ra ma a Jope ra ma siji 'na bëzo c'ü ni chjü e Simón Pedro. ⁶ Nuc'ü, je oxü cja o ngumü 'na bëzo c'ü xo ni chjü e Simón c'ü corti o xipjadü o animale. C'e ngumü jãrã a squina cja nezapjü. Ra xi'ts'i e Simón Pedro pje ni jyodü rí tsjague, eñe c'e anxe va xipji e Cornelio.

⁷ O ma c'ua c'e anxe c'ü mi ñavi e Cornelio. Nuc'ua e Cornelio o ma't'ü c'ua yeje c'o o mbëpji, 'ñeje 'na c'o tropa c'ü mi teñe angueze, c'ü xo mi sū Mizhocjimi. ⁸ O xipjiji texe

c'o vi mama c'e anxe, cjanu o ndäji c'ua o möji a Jope.

⁹ C'ü na ye nu pa 'ma ya vi zünü jñisiarü, mi pöji cja 'ñiji ya mi ngue ro zät'äji a Jope. E Pedro o ndes'e a xes'e cja sotea cja c'e ngumü nu ja mi oxü, o dyötü Mizhocjimi.

¹⁰ Nuc'ua cjanu o zant'a, mi ne o xëdyi. 'Ma ma ät'äji o jñönu, mi sö e Pedro nza cja c'ü dya cja mi bübü cja c'e sotea, mi sö nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ijī. ¹¹ O jñanda ya vi xogü a jens'e. Cjanu o jñanda nza cja 'na manta c'ü me na nojo c'ü vi 'ñeje a jens'e o säjä a jömü. O jñetse nza cja c'ü cjo c'o mi pënc'h'i nza nziyo squina. ¹² Cja c'e manta mi cãã o c'ijmi 'ñe o s'ü, 'ñe c'o pje nde ma animale c'o bübü nziyo o ngua. ¹³ Nuc'ua e Pedro o dyärä 'na jña c'ü vi 'ñeje a jens'e c'ü o mama:

—Nu'tsc'e Pedro, bübü rí pöt'ügüe 'na yo animale rí sa.

¹⁴ O ndünrü c'ua e Pedro o mama:

—Iyö, ín Jmuts'ügö, dya ra sö. Nunca rí sagö o ts'ingüe c'o na s'o c'o mama in leygüe c'ü dya rá sagöjme, eñe e Pedro.

¹⁵ O ndünrü c'ua c'ü mi zopjü e Pedro, o mama:

—Dya rí mangue na s'o nu c'ü ya ró tjintscö, eñe Mizhocjimi.

¹⁶ Jñi vez va xipjiji a cjanu e Pedro. Y jñi vez va ndünrü a cjanu. Nuc'ua c'e manta cjanu o nguins'i c'ua a jens'e nu ja vi 'ñeje. ¹⁷ E Pedro me mi cijjñi o mü'bü pje mi ne ro mama c'o vi jñanda. Jo nu säjä

c'ua cja c'e ngoxtji c'o bëzo c'o vi 'ñeje cja e Cornelio. Na ngue ya vi tsjaji t'önü ja mi bübü o ngumü e Simón. ¹⁸ O zenguateji c'ua, cjanu o tsjaji t'önü cjo mi bübü nu 'na bëzo c'ü mi chjü e Simón Pedro. ¹⁹ 'Ma mi cijjñi e Pedro pje mi ne ro mama c'o vi jñanda, o ña c'ua o Espíritu Mizhocjimi o xipji:

—Cja säjä jñi bëzo c'o va ë jonc'ü. ²⁰ Dyagü cja ne sotea rí möji co anguezeji. Dya rí yembeñe; nutscö ró täcjö o ëjë c'o, embeji e Pedro.

²¹ O dagü c'ua e Pedro nu ja c'o ma bübü c'o bëzo c'o vi 'ñeje cja e Cornelio, cjanu o xipjiji:

—Nguetscö in jongüji. ¿Pje vi 'ñecjeji?, embeji.

²² Anguezeji o mamaji:

—O ndäcjöjme 'na bëzo c'ü ni chjü e Cornelio c'ü manda o tropa. Nuc'ü, sū Mizhocjimi y cja ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo. Texe yo in menzumügueji a Israel mamaji c'ü cja na jo c'e bëzo. Mizhocjimi o ndäjä 'na o anxe o ma zopjü e Cornelio. O xipji c'ü ro ndäcjöjme rá ë sints'ijme rá mö o ngumü, ngue c'ua rí zopjügüe. Angueze ra dyärä c'o rí xipjigüe, eñe c'o bëzo va xipjiji e Pedro.

²³ Nuc'ua e Pedro o xipji c'o bëzo o cjogüji cja c'e ngumü o ziji o xëdyi. Y o oxüji. Nuc'ua c'ü na jyas'ü, e Pedro o möji c'o bëzo. Xo möji ja nzi c'o cjuarma c'o mi cãã a Jope.

²⁴ C'ü na jñi nu pa, o zät'äji a Cesarea. E Cornelio ya ma te'be anguezeji; ya vi mbita c'o o dyoji 'ñe c'o mi pāräji. Nuc'o, ya ma cäji nu. ²⁵ Ma mü o zät'ä e Pedro 'ñe c'o mi pöji cja o ngumü e Cornelio, o mbedye c'ua e Cornelio o recibido e Pedro. O ndüñijömmü cja o jmi, nza cja 'ma ro ma't'ü Mizhocjimi. ²⁶ Nuc'ua e Pedro o pënchp'i o dyë o bö'bü. O xipji:

—Böbü. Dya pje pjëtscö, xo rí ntetjogö nza cjatsc'e.

²⁷ O cjogüvi c'ua mi ñavi. E Pedro o jñanda ya vi jmurü na puncjü o nte. ²⁸ Cjanu o xipjiji:

—In pārägueji nutscöjme rí menzumüjme a Israel, dya sö rá dyocjöji nu'tsc'eji dya in menzumüji a Israel, ni rá cjogüjme cja in nzungueji rá ñaji. 'Ma jiyö, 'na ra pëgazüjme c'o na s'o. Pero o jítscö Mizhocjimi c'ü dya cja rá mangö cjó na s'o. ²⁹ Nguec'ua 'ma mü o ma xitsi yo bëzo ro ëcjöjme yo, dya ró mangö: "Iyö", ro 'ñeñe. Nu'tsc'e Cornelio, xitscö pje vi chäjä o ma sizgö yo, eñe e Pedro.

³⁰ O mama c'ua e Cornelio:

—Ya sö nziyo pa, mi ötügö Mizhocjimi y mi mbempje. Ya vi zünü jñi c'ü nzhä. O ë c'ua 'na bëzo o ë böbü in jmigö. Mi je'e o bitu c'o me mi juëns'i. ³¹ O xitsi: "Nu'tsc'e Cornelio, Mizhocjimi o dyä'tc'ä c'o in ötü. Angueze pārä c'ü in cja, in unü o merio yo dya pje pë's'i", enze. ³² Xo xitsi: "Rí chäjä o bëzo c'o ra ma a

Jope ra ma siji 'na bëzo c'ü ni chjü e Simón Pedro. Nuc'ü, je oxü cja o ngumü 'na bëzo c'ü xo ni chjü e Simón, c'ü corti o xipjadü o animale. C'e ngumü järä a squina cja nezapjü", enzgö c'e bëzo c'ü ró janda. ³³ Nguec'ua ixtó täjä yo o ma sits'i. Pöcjü i 'ñeje. Rí cäräjme a jmi Mizhocjimi rí texejme, rí ne rá äräjme c'o o jí'ts'i rí xitscöjme.

Discurso de Pedro en la casa de Cornelio

³⁴ Nuc'ua e Pedro o zopjü c'o nte o xipjiji:

—Dyäräji na jo. Nudya, rí pārägö Mizhocjimi dya juajnü cjó ra s'iya; ix na cjuana s'iya texe yo nte. ³⁵ Zö ja menzumü 'na nte, pero 'ma ra zü Mizhocjimi 'ñe ra tsja ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo, nu'ma, ra mähä Mizhocjimi 'ma c'o. ³⁶ Mizhocjimi o ndäjä e Jesucristo o ë zocüjme nutscöjme rí menzumüjme a Israel. O xitscöjme ja rgá sö ra mähä in mü'büji rí texeji, dya pje rá mbeñeji. Na ngue e Jesucristo ngue in Jmugöji zö ja nde rí menzumüji. ³⁷ In pārägueji e Juan mi zopjü c'o nte mi jichiji co ndeje. Nuc'ua e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret, mi nzhodü a Galilea mi zopjü c'o nte. Xo 'ñe a Judea. ³⁸ Mizhocjimi o 'ñeme e Jesús o zopjü c'o nte. O Espiritu Mizhocjimi c'ü mi bübüvi, o unü o poder. Nguec'ua mi pjös'ü c'o nte, y mi jocü c'o vi zürü o s'ondajma e

Satanás c'ü dya jo. Na ngue Mizhocjimi mi bübü co angueze. ³⁹ Nutscöjme rí apóstolejme ró jandajme c'o o tsja e Jesús a Jerusalén, 'ñe texe yo ja cārā c'o ín menzumügöjme a Israel. Nuc'ua o ndät'äji e Jesús cja ngronsi va mbö't'üji. ⁴⁰ Pero c'ü na jñi nu pa, Mizhocjimi o tsjapü o te. Cjanu o jizhi c'ü ya vi tetjo. ⁴¹ Pero dya texe yo nte o jñanda 'ma mü o te. Nguetscöjme ró jandajme. Na ngue o juancüjme Mizhocjimi rá xipjijme yo nte. 'Ma ya vi te e Jesús, ró sigöjme o xëdyi angueze. ⁴² O xitscöjme e Jesús rá zopjüjme yo nte, rá xipjijme c'ü ngueje angueze c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra jñünpü ngüenda c'o ya rguí ndü 'ñe c'o xe ri cārā. ⁴³ Texe c'o profeta o mamaji ja ga cja e Jesús. O mamaji 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü c'ü, ra perdonaoji 'ma c'o na s'o c'o vi tsjaji, eñe e Pedro.

Reciben el Espíritu Santo los que no son de Israel

⁴⁴ 'Ma xe mi ña e Pedro, 'nango ëjē c'ua a jens'e o Espíritu Mizhocjimi o ë bübü cja o mü'bü c'o mi ärā c'o jña. ⁴⁵ C'o vi ëji e Pedro cja o ngumü e Cornelio, ya mi creoji e Jesucristo. Anguezeji xo mi menzumüji a Israel. Nguec'ua 'ma o ëjē o Espíritu Mizhocjimi, me go nguijñiji cjanu o mamaji:

—¿Cjó ro mama ro unü o Espíritu Mizhocjimi yo dya menzumü a Israel?, eñeji.

⁴⁶ O mbārāji c'ü vi 'ñeje o Espíritu Mizhocjimi, na ngue o dyārāji c'o nte mi ñaji nan'ño idioma; xo mi mamaji c'ü me na nojo Mizhocjimi 'ñe me na jo. O mama c'ua e Pedro o xipji c'o o menzumüji:

⁴⁷ —Na jo ra ji'i yo; dya sö rá c'a's'üji. Na ngue Mizhocjimi o unü o Espíritu anguezeji, ja c'o nzi va dyacöji, eñe.

⁴⁸ Nuc'ua e Pedro o xipji c'o nte c'o dya mi menzumü a Israel ro jiji, na ngue xo 'ñench'e o mü'büji e Jesús c'ü ín Jmugöji. Nuc'ua anguezeji o xipjiji e Pedro c'ü ro mimi ja nzi pa co anguezeji.

11

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

¹ C'o apóstole c'o mi cārā a Judea 'ñe c'o 'ñaja cjuarma, o mbārāji c'ü vi creo o jña Mizhocjimi c'o dya mi menzumü a Israel. ² Cārā a Jerusalén c'o mama ni jyodü rá circuncidaoji. 'Ma mü o nzhogü e Pedro a Jerusalén, anguezeji o huēnch'iji c'ua e Pedro. ³ O xipjiji:

—¿Jenga i tsjogü o ngumü c'o dya ín menzumüji i siji o xëdyi? Maco dya circuncidao c'o, embeji e Pedro.

⁴ O ndünrü c'ua e Pedro o xipjiji texe ja va cja. O mama:

⁵ —Mi bübügö cja c'e jñiñi a Jope. 'Na nu pa mi ötügö Mizhocjimi. Nuc'ua ró sö nza cja c'ü dya cja mi bübü, nza cja 'ma ro cjinch'i 'na t'ijī. Ró janda c'ü mi nza cja 'na manta c'ü ma nojo. O jñetse

nza cja c'ü cjó c'o mi pënch'i nza nziyo squina. Vi 'ñeje a jens'e o säjä a jö mü cja ín jmigö. ⁶ 'Ma ró janda na jo cja c'e manta, ró janda o c'ijmi 'ñe o s'ü 'ñe o animale c'o na sate, 'ñe c'o 'ñaja animale c'o bübü nziyo o ngua. ⁷ Nuc'ua ró ärägö 'na jña c'ü o mama: "Nu'tsc'e Pedro, bóbü rí pö't'ügue 'na yo animale rí sa", enzgö c'e jña. ⁸ Nuc'ua ró tjünrügö ró xipji: "Iyö, ín Jmuts'ügö, dya ra sö. Nunca rí sagö o ts'ingue c'o na s'o c'o mama in leygue c'ü dya rá sagöjme", rí embegö. ⁹ Nuc'ua c'e jña c'ü vi 'ñeje a jens'e, o xitsi c'ua na yeje: "Dya rí mangue na s'o c'ü ya ró tjintscö", enzgö Mizhocjimi. ¹⁰ Jñi vez va xitscö a cjanu. Y jñi vez rvá tjünrú a cjanu. Nuc'ua c'e manta cjanu o nguins'i c'ua a jens'e nu ja vi 'ñeje. ¹¹ Nuc'ua jo nu zät'ä c'ua jñi bëzo cja c'e ngumü nu ja mi bünc'ö. Vi 'ñeje a Cesarea o ë zinzgöji. ¹² O xitsi o Espíritu Mizhocjimi ro möjme c'o bëzo, dya ro yembeñe. Xo 'ñe yo 'ñanto cjuarma, xo ró möcjöjme yo. 'Ma ró sät'äjme, ró cjögüjme cja o ngumü c'e bëzo c'ü vi ndjäjä c'o o ma a Jope o ma sizgö. ¹³ Nuc'ua c'e bëzo o xitscöjme c'ü vi jñanda 'na anxe cja o ngumü. C'e anxe o zopjü o xipji: "Rí chjäjä c'o ra ma a Jope ra ma siji e Simón Pedro. ¹⁴ Ra xi'tsi ja rgui salvague, 'ñe texe yo cãrä in nzungue", eñe c'e anxe va xipji c'e bëzo.

¹⁵ 'Ma ró zopjügö c'o mi cãrä c'e ngumü, 'nango ëjë c'ua o Espíritu Mizhocjimi o ë bübü cja o mü'büji, ja c'o nzi va ëjë cja ín mü'bügöji 'ma ot'ü 'ma mi cãrägöji va. ¹⁶ Ró mbeñe c'ua c'e jña c'ü vi mama e Jesús c'ín Jmugöji. O mama: "E Juan mi jichi yo nte co ndeje. Pero ra zädä 'ma ra ëjë o Espíritu Mizhocjimi ra ë bübü cja in mü'büji", eñe e Jesucristo.

¹⁷ O sido o ña e Pedro o mama:

—Mizhocjimi o unüji o Espíritu anguezejei 'ma o 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo c'ín Jmugöji, ja c'o nzi va dyacöji 'ma ró ench'e ín mü'bügöji c'ü. ¿Cjó nguetscö c'ü dya ro ätägö Mizhocjimi c'ü dya ro cjögü cja o ngumü c'e bëzo?, eñe e Pedro.

¹⁸ C'o nte c'o vi huënch'i e Pedro, 'ma mü o dyärä c'o mi mama, go juemeji. Cjanu o mamaji:

—Me na jo Mizhocjimi. Xo unü c'o dya menzumü a Israel ra dyäräji o jña. Nguец'ua 'ma ra jyéziji c'o na s'o ra nzhogü o mü'büji, ra bübütjoji co Mizhocjimi.

La iglesia de Antioquía

¹⁹ 'Ma mü o pjat'üji o ndojo e Esteban, o mbürü o tsjapüji o sufre c'o mi creo e Jesucristo. Nguец'ua o c'ueñeji o möji cja c'o 'ñaja jñiñi. Bübü c'o o ma hasta cja c'e país a Fenicia, 'ñe c'e país a Chipre, 'ñe c'e jñiñi a Antioquía. Mi xipjiji o jña e Jesucristo c'o nu menzumüji c'o mi cãrä nu. Pero c'o dya mi menzumü

a Israel, dya mi xipjiji c'o. ²⁰ Mi cārã a Antioquía c'o vi 'ñeje a Chipre 'ñe a Cirene. 'Ma mü o säji nu, o mbürü o zopjüji c'o mi ña griego c'o dya mi menzumü a Israel, o xipjiji o jña e Jesucristo c'ín Jmugöji. ²¹ Mizhocjimi o mbös'ü anguezeji o zopjüji na jo c'o nte. Nguec'ua c'o dya mi menzumü a Israel, na puncjü c'o o jyëzi c'o mi cre-
oji, o 'ñench'e o mü'büji e Jesu-
cristo c'ín Jmugöji.

²² C'o cjuarma c'o mi cārã a Jerusalén, o mbārãji c'ü vi creo c'o dya mi menzumü a Israel. Nguec'ua o ndäji e Bernabé o ma a Antioquía. ²³ 'Ma mü o zät'ä, me go mäjä. Na ngue o unü ngüenda Mizhocjimi vi intsjimi na puncjü c'o nte. Nuc'ua cjanu o xipjiji sido ro 'ñejmeji co texe o mü'büji e Jesucristo c'ü ín Jmugöji. ²⁴ Ma jonte e Bernabé. Mi cja ja c'o nzi ma 'ñünbü o mü'bü o Espíritu Mizhocjimi. Y mi creo e Jesucristo co texe o mü'bü. Nguec'ua 'ma mü o zopjü c'o nte, na puncjü c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji.

²⁵ Nuc'ua e Bernabé o mbedye a Antioquía cjanu o ma c'ua a Tarso o ma jyodü e Saulo. ²⁶ 'Ma o chöt'ü, o siji a Antioquía. O mezhevi 'na cjë nu, mi zopjüvi c'o cjuarma y mi jíchivi o 'ñiji e Cristo na puncjü o nte. Je ngue a Antioquía c'ü o mbürü o xiji cristiano c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo.

²⁷ 'Ma mi bübü a Antioquía e Bernabé 'ñe e Saulo, o ëjë ja nzi c'o mi profeta c'o vi 'ñeje a Jerusalén. ²⁸ 'Na c'o profeta mi chjü e Agabo. O Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü. Nguec'ua o böbü nu ja mi jmurü c'o cjuarma, o mama c'ü ro ëjë 'na tjiimi ro sufreji texe cja c'o país. O zädä c'e jña 'ma mi manda e Claudio. ²⁹ Nguec'ua c'o cjuarma c'o mi cārã a Antioquía o ñaji o mamaji c'ü ro mbenpeji o merio c'o cjuarma c'o mi cārã a Judea. C'ü ro sö nzi 'naja, ro mbös'üji c'o. ³⁰ Nuc'ua 'ma o jmutüji c'o merio, cjanu o ndäji c'ua e Bernabé 'ñe e Saulo o jñünüvi c'o merio o ma zopcüvi c'o mi pastor cja c'o cjuarma a Judea.

12

Muerte de Jacobo y encarcelamiento de Pedro

¹ C'o pa c'o, mi rey e Herodes. O manda o ma zürüji ja nzi c'o mi ma't'ü e Jesucristo, o tsjapü o sufreji. ² O manda o mböt'üji co tjëdyi e Jacobo c'ü mi ngue o cjuarma e Juan. ³ Nguec'ua me co mäjä c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi creo e Jesucristo. O unü ngüenda e Herodes c'ü me mi mäjji; nguec'ua xo manda o ma zürüji e Pedro. Mi ngue c'o pa 'ma mi siji o tjömëch'i c'o dya mi bäs'ä. ⁴ 'Ma o zürüji e Pedro, o manda e Herodes o pant'aji a pjörü. O manda c'ua dieciseis o tropa ro mbörüji e Pedro; ro pëpji nziyo tropa, cja rrü

cambiaji c'ua. O nguiñi e Herodes, 'ma ro nguarü c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua, ro jñünpü ngüenda e Pedro cja jmi c'o nte, cja rrü manda ro mbö't'üji. ⁵ Nguec'ua mi pjörüji na jo e Pedro. Pero c'o cjuarma c'o mi cãrã a Jerusalén sido mi ötü Mizhocjimi co texe o mü'büji, c'ü ro mbös'ü na puncjü e Pedro.

Dios libra de la cárcel a Pedro

⁶ 'Na nu xömü 'ma ma bübü e Pedro a pjörü, mi 'nün't'ü o cadena nzi 'na o dyë. Y cada lado mi bübü 'na tropa c'ü xo mi tjün't'ü o dyë c'o cadena. Ma ñi e Pedro. Xo mi bübü yeje tropa c'o mi pjörü cja o ngoxtji c'e pjörü. C'ü na jyas'ü, e Herodes ro jñünpü ngüenda e Pedro cja jmi c'o nte. ⁷ C'e xömü 'nango jñetse 'na o anxe Mizhocjimi. Y me go jya's'ü cja c'e cuarto. C'e anxe o 'ñünmbü o ximatjü e Pedro ngue c'ua o zö. Nuc'ua c'e anxe cjanu o xipji:

—Ixtí ñanga, embeji e Pedro.

Nuc'ua c'o cadena c'o mi 'nün't'ü o dyë, o ndögü c'ua. ⁸ Nuc'ua c'e anxe cjanu o xipji e Pedro:

—Nzünt'ü in mbünt'ü, chin'ch'i in mbäcua.

O tsja c'ua e Pedro ja c'o nzi va mama c'e anxe. Nuc'ua c'e anxe cjanu o xipji:

—Chëjë in bitu cja rrï 'ñeje. Rá ot'ügö, rí bëpjague.

⁹ O mbedye c'ua e Pedro mi bëpja cja c'e anxe. Dya mi pãrã cjo ix na cjuana mi pedye cja c'e pjörü. Mi sö

nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ñi. ¹⁰ O cjögüvi yeje ngoxtji nu ja xo mi pjörü o tropa. Cjanu o zãt'ãvi cja c'e ngoxtji de t'ëzi c'ü mi mbedyeji a tji. C'e ngoxtji o xogütsjë c'ua. O mbedyevi c'ua o caminaovi 'na calle. 'Nango ojtjo c'ua c'e anxe, ya mi 'natsjë e Pedro. ¹¹ Nuc'ua cjanu o mbãrã c'ua e Pedro c'ü na cjuana vi mbedye cja c'e pjörü. Cjanu o mama c'ua:

—Nudya, rí pãrãgö Mizhocjimi o ndãjä c'ü o anxe o ñ 'ñevgue libre. Nguec'ua dya ro tsjacügö e Herodes ja c'o nzi ga ne c'o ín menzumügö c'o dya creo, eñe.

¹² 'Ma mü o mbãrã e Pedro c'ü na cjuana vi mbedye libre, cjanu o ma c'ua cja o ngümü e María c'ü nu nana e Juan c'ü xo mi chjü Marcos. Nujnu, mi jmurü na puncjü o cjuarma mi ötüji Mizhocjimi. ¹³ 'Ma mü o zãt'ã e Pedro cja c'e ngümü, o toca cja c'e ngoxtji. O mbedye c'ua 'na xunt'i cja c'e patio o ma dyärã cjo mi ngue. C'e xunt'i mi chjü e Rode. ¹⁴ C'e xunt'i o mbãtpã o jña e Pedro 'ma mü o zenguete, pero dya xopcü c'e ngoxtji. Na ngue me go mäjã. Cjanu o cjuan'di o cjögü a mbo, o ma xipji c'o ma cã nu:

—E Pedro bübü cja ngoxtji, embeji c'o.

¹⁵ O ndünrü c'ua anguezeji o mamaji:

—Nu'tsc'e in locague, eñeji.

O mama c'ua c'e xunt'i:

—Iyö. Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, embeji c'o.

Anguezeji cjanu o mamaji:

—Iyö, dya ngue. Pe ngueje c'e anxe c'ü pjörü c'ü, eñeji.

16 E Pedro sido mi toca cja c'e ngoxtji. Nuc'ua c'o ma cã a mbo, cjanu o ma xopcüji c'e ngoxtji. 'Ma mü o jñandaji c'ü mi ngue e Pedro, me go nguijniji c'ua o mamaji:

—Pärã, ¿ja va mbedye a pjörü nu?

17 Nuc'ua e Pedro cjanu o tsja c'ua o seña co o dyë ro ngo't'ü o neji. Cjanu o xipjiji ja va 'ñeme libre Mizhocjimi angueze. Xo xipjiji:

—Nujyo, rí xipjigueji e Jacobo 'ñe c'o 'ñaja cjuarma, eñe.

Cjanu o mbedye c'ua, o ma c'ü 'na lugar.

18 C'ü na jyas'ü, me mi sũ c'o tropa me mi pötü ma mamaji c'ü dya mi pärãji ja vi ma e Pedro. 19 Nuc'ua e Herodes o ndäjä c'o o ma jyodü e Pedro, pero dya chöt'üji. Nguec'ua o tsjapü t'önü c'o tropa c'o mi pjörü e Pedro, cjanu o manda o mbö't'üji c'o. Cjanu o mbedye a Judea o ma a Cesarea o ma mimi nu.

La muerte de Herodes

20 E Herodes me mi ünü c'o mi menzumü a Tiro 'ñe a Sidón. Nguec'ua anguezeji mi jodüji ja rvá jo'tp'üji c'ü. Na ngue c'o mi siji, mi tömüji cja c'e país nu ja mi manda e Herodes. Mi bübü 'na bëzo c'ü mi pjëzhi na nojo cja o palacio e Herodes. Nuc'ü, mi chjü e Blasto. C'o mi cãrã a Tiro 'ñe a Sidón o möji cja e Blasto o ma ngö't'üji o merio o xipjiji:

—Pjöxcüjme rá jo'tp'ügöjme ne rey Herodes, embeji.

Nguec'ua e Blasto cjanu o ma cja e Herodes o ma xipji c'ü mi ne c'o mi menzumü a Tiro 'ñe a Sidón ro ñaji e Herodes. 21 Nuc'ua e Herodes o mbä's'ä 'na pa, c'ü ro ñaji c'o mi menzumü a Tiro 'ñe a Sidón. 'Ma mü o zädä c'e pa, e Herodes o jye'e c'o me na zö, na ngue mi rey. Cjanu o ndägä cja c'ü o silla c'ü xiji trono. Cjanu o zopjü c'o nte. 22 Nuc'ua c'o nte chaque o mapjüji c'ua na jens'e o mamaji:

—Nu na ña'a, dya nte nu, Mizhocjimi nu, eñeji.

23 E Herodes o jyëzi c'o nte o ma't'üji angueze. Dya mama:

—Dya rí matcügöji; nguex-tjo Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e rí ma't'üji, ro 'ñeñe.

Nguec'ua o ëjë 'naja o anxe Mizhocjimi o ë tsjapü o zö'dyë e Herodes, o ngã'ã o dyoxü a mbeme. C'o dyoxü o zapü a mbo o pjeme; dya mezhe o ndü.

24 Xe na puncjü o nte c'o o dyärä o jña Mizhocjimi o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo.

25 E Bernabé 'ñe e Saulo, 'ma o ma ünüvi c'o merio c'o cjuarma a Judea, cjanu o mbedyevi a Jerusalén o nzhogü o mëvi a Antioquía mi sivi e Juan c'ü xo mi chjü Marcos.

13

Bernabé y Saulo comienzan su trabajo misionero

1 C'o cjuarma c'o mi cãrã a Antioquía, mi bübü c'o mi

profeta 'ñe c'o mi xöpüte mi jizhiji o jña Mizhocjimi. Mi ngue e Bernabé, 'ñe e Simón c'ü mi xiji Negro, 'ñe e Lucio c'ü mi menzumü a Cirene, 'ñe e Manaén c'ü junto va tevi e Herodes c'ü mi manda a Galilea, 'ñe e Saulo. ² 'Na nu pa, mi ma't'üji Mizhocjimi y mi mbempjeji. Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o ña c'ua o xipjiji:

—Ya ró juajnügö e Bernabé 'ñe e Saulo ra mbëpquivi. Ixtí chägueji ra ma tsjavi c'e bëpji, embeji c'o.

³ Nuc'ua 'ma mü o nguarü o ma't'üji Mizhocjimi 'ñe o mbempjeji, cjanu o 'ñe's'ejí o dyëji e Bernabé 'ñe e Saulo. Cjanu o ndäji ro mëvi cja c'o 'ñaja jñiñi ro ma mbëpivi Mizhocjimi.

Los apóstoles predicán en Chipre

⁴ Ngueje o Espíritu Mizhocjimi c'ü o ndäjä e Bernabé 'ñe e Saulo. Nuc'ua anguezevi cjanu o zidyivi e Marcos o möji c'ua a Seleucia. Nuc'ua o mbedyeji nu, o möji c'ua cja 'na barco o zät'äji cja c'e isla c'ü ni chjü a Chipre c'ü bübü a nde cja c'e ndeje.

⁵ O zät'äji a Salamina c'ü tsja a Chipre. Nuc'ua cjanu o möji c'ua cja c'o nintsjimi c'o bübü a Chipre nu ja ma't'ü Mizhocjimi c'o menzumü a Israel. E Bernabé 'ñe e Saulo o zopjüvi c'o mi jmurü nu, o xipjiji o jña Mizhocjimi. Mi dyoji e Marcos ngue c'ua ro mbös'ü anguezevi. ⁶⁻⁸ Cja c'e isla a Chipre, mi gobernador e Sergio Paulo. Nuc'ü, mi

pë's'i na puncjü o pjeñe. Mi dyojui e Sergio Paulo 'na bëzo c'ü mi menzumü a Israel c'ü mi cëro. Nuc'ü, mi chjü e Barjesús. Xo mi xiji e Elimas. Nuc'ü, mi cjavü mi ña o jña Mizhocjimi, pero dya ma cjuana. E Bernabé 'ñe e Saulo 'ñe e Marcos o zät'äji texe cja c'o jñiñi cja c'e isla a Chipre. 'Ma mü o zät'äji cja c'e jñiñi a Pafos, nuc'ua e Sergio Paulo o zojnü c'ua anguezeji. Na ngue me mi ne ro dyärä o jña Mizhocjimi. 'Ma mü o ña e Bernabé 'ñe e Saulo, dya go ne e Elimas. Me mi jodü ja rvá ts'a's'ü, ngue c'ua c'e gobernador dya ro creo o jña Mizhocjimi c'o mi mama e Bernabé 'ñe e Saulo. ⁹ Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Saulo c'ü xo ni chjü e Pablo, me go jñanda e Elimas. ¹⁰ Cjanu o xipji:

—Nu'tsc'e in cjavü in jíchi yo nte, pero me na s'o c'o in cjague. In onpügue yo nte in xipjiji c'o dya cjuana. O t'its'ü e Satanás c'ü dya jo, in cjague o bëpji c'ü. In nague na ü texe c'o na jo. Me na jo o 'ñiji Mizhocjimi, pero nan'ño guí jíchigue yo nte in xipjiji c'o dya cjuana. ¹¹ Dyärä. Ra castigaots'ügue dya Mizhocjimi ra tsja c'ü rí ndëzhogue. Ra mezhe ja nzi o pa, dya rí jñanda o jya's'ü e jyarü, eñe e Pablo.

Nuc'ua o bëxö mü o ndö e Elimas, dya cja mi janda. Nguec'ua mi örü cjó ro pënchp'i o dyë ro ngüjnü. ¹² 'Ma mü o jñanda c'e gober-

nador ja va ndëzhö e Elimas, me go nguijñi c'ua:

—Nunca rí janda a cjanu. Me na zëzhi o jña Mizhocjimi, eñe.

Nguec'ua o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo.

Pablo y Bernabé en Antioquía de Pisidia

¹³ Nuc'ua e Pablo 'ñe c'o mi dyoji, cjanu o ndes'eji c'ua cja 'na barco o mbedyeji a Pafos o möji c'ua a Perge c'ü tsja cja c'e estado de Panfilia. 'Ma mü o zät'äji nu, nuc'ua e Juan Marcos o jyanbüji co anguezevi, o nzhogü o ma c'ua a Jerusalén. ¹⁴ Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé o mbedyevi a Perge o mëvi c'ua a Antioquía c'ü bëxtjo cja c'e estado de Pisidia. Nuc'ua c'e pa 'ma mi söya c'o mi menzumü a Israel, o mëvi cja c'e nintsjimi, cjanu o mimivi c'ua. ¹⁵ Cjanu o böbü c'ua 'na c'ü o xörü o jña Mizhocjimi. O xörü 'na pasaje cja c'o ley c'o o dyopjü e Moisés, 'ñe 'na pasaje c'ü o dyopjü c'o profeta. Nuc'ua c'o mi manda cja c'e nintsjimi, cjanu o mandaji 'naja c'ü o ma xipji e Pablo 'ñe e Bernabé:

—Mi cjuarmats'ügövi, 'ma in jünguevi 'na jña, xitscöjme, embeji c'o.

¹⁶ Cjanu o böbü c'ua e Pablo o tsja o seña co o dyë c'ü dya cjó ro ña. Cjanu o mama:

—Nu'tsc'eji in menzumüts'ügöji a Israel, 'ñetsc'eji dya in menzumüji a Israel pero in süji Mizhocjimi, dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji.

¹⁷ Mizhocjimi o juajnü c'o

in mboxatitaji nutscöji rí menzumüji a Israel, o tsjapüji o nte. 'Ma mi cãrã anguezeji a ma a Egipto, Mizhocjimi o intsjimi anguezeji, guec'ua va ngãrãji na puncjü. Nuc'ua o pjongüji libre cjanu o möji c'ua, na ngue me na zëzhi angueze. ¹⁸ O mezhe c'ua cuarenta cjë mi pjörü Mizhocjimi anguezeji 'ma mi nzhodüji cja c'e majyadü. Zö mi cjaji c'o na s'o, pero Mizhocjimi mi pësp'iji paciencia anguezeji. ¹⁹ Mizhocjimi o chjotü c'o siete raza c'o mi cãrã a Canaán. Cjanu o unü a Canaán c'o in mboxatitagöji o tsjapü o cjaji. ²⁰ O mezhe cuatro ciento cincuenta cjë va 'ñeme Mizhocjimi c'o mi cja juesi cja c'o nte, hasta e Samuel c'ü mi bëpja juesi, c'ü xo mi profeta. ²¹ O mezhe c'ua, c'o in mboxatitaji o dyötüji Mizhocjimi ro 'ñeme 'naja anguezeji c'ü ro tsja rey. O 'ñeme c'ua e Saúl c'ü mi t'i cja e Cis, 'ñe mi mboxbëche cja e Benjamín. O mezhe cuarenta cjë c'ü mi rey, mi manda cja c'o in mboxatitaji. ²² Nuc'ua Mizhocjimi dya cja jyëzi xe ro manda e Saúl; o 'ñeme c'ua e David o tsja rey. O mama Mizhocjimi: "E David c'ü nu t'i e Isaí, me rí mäpägö c'ü; rí janda ätcägö c'ü. Ra tsja ja c'o nzi rgá negö", eñe Mizhocjimi. ²³ O mama Mizhocjimi c'ü ro 'ñeme 'na c'o o mboxbëche e David ro 'ñe 'ñevguegöji libre nutscöji rí menzumüji a Israel. Ya tsja Mizhocjimi ja c'o nzi va mama, o ndäjä

'naja c'ü o ã ñevgueji libre cja c'o na s'o c'o rí cjai. Nuc'ü, ngueje e Jesús. ²⁴ Ante c'ü ro zopjü e Jesús c'o nte, e Juan ya mi pëpi Mizhocjimi. Mi zopjü c'o ín menzumügöji mi xipjiji ro jyëziji c'o na s'o, ro nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. ²⁵ E Juan, 'ma ya mi ngue ro nguarü c'ü mi pëpi Mizhocjimi, o xipji c'ua c'o nte: “In pëzhgueji nguetscö c'ü o mama Mizhocjimi ra ã ñempc'ejí libre, pero dya nguetscö; ngue c'ü cja va ëjë. Bübü o mbëpji c'o xäpcä o mbäcua c'ü nu lamu ga mbös'ü. Nutscö, dya pje pjëtscö rá pjösc'ö a cjanu c'ü cja va ëjë. Na ngue angueze me na nojo na puncjü; nutscö, dya pje ni muvizügö”, eñe e Juan.

²⁶ O sido o ña e Pablo o mama:

—Rí zo'c'öji nu'tsc'ejí ín menzumüts'ügöji a Israel, o mboxbëchezüji e Abraham. Xo rí zo'c'öji nu'tsc'ejí dya in menzumüji a Israel pero in süji Mizhocjimi. Mizhocjimi ne c'ü rí pãrãgueji ja rgá sö rí salvagueji in texeji. ²⁷ 'Ma mü o ëjë e Jesús, c'o ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o pje mi pjëzhi, dya mi pãrãji cjo vi 'ñeje cja Mizhocjimi. Ni xo ri ngue c'o 'ñaja nte a Jerusalén dya xo mi pãrãji. Dya unüji ngüenda cjo ya vi zädä o jña Mizhocjimi c'o vi dyopjü c'o profeta, maco chjüma'ma xabaro mi xörüji o jña Mizhocjimi. C'o profeta o mamaji c'ü mi jyodü ro ndü e Jesús. Nguec'ua va zädä c'o vi dyopjü c'o profeta.

²⁸ Zö dya chö'tp'üji c'ü vi tsja na s'o c'ü rví ndü, pero o dyötüji e Pilato c'ü ro manda ro mbö't'üji c'ü. ²⁹ Nguec'ua va zädä texe c'o mi t'opjü cja o jña Mizhocjimi ja rvá tsjapüji e Jesús. Nuc'ua, bübü c'o o ma ts'üpcü o cuerpo cja c'e ngronsi, cjanu o ma ngöt'üji cja 'na cueva. ³⁰ Zö ya vi ndü e Jesús, pero Mizhocjimi o tsjapü o te'e o bübü'tjo na yeje. ³¹ O mezhe c'ua ja nzi c'ü o jñetse e Jesús, o jñanda na puncjü o nte c'ü ya vi te. C'o o jñanda, ngue c'o mi nzhodüji e Jesús ante c'ü ro mbö't'üji. Mi nzhodüji ndeze 'ma o mbürü o zopjü c'o nte a Galilea, hasta o zät'ä a Jerusalén. Nguec'ua zopjüji yo nte, xipjiji o te e Jesús.

³²⁻³³ 'Rí xi'tsc'öbe c'ü rgui mäcjeji. Nu c'e jña c'ü o xipji Mizhocjimi c'o ín mboxatitagöji, ya zädä yo cjë yo rí cãrãgöji nutscöji o mboxbëchezüji c'o. O tsjapü o te e Jesús ja c'o nzi ga t'opjü cja Salmo dos. Je mama a cjava c'e Salmo: “Ixi ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö. Ne pa dya, ró jizhi que nu'tsc'e ín Ch'itsc'ö”, eñe Mizhocjimi. ³⁴ Mizhocjimi xo mama: “Rá intsjimits'ü ja c'o nzi rvá xipjigö e David.” C'ü vi mama a cjanu Mizhocjimi, ngue c'ü ro tsjapü ro te e Jesús, c'ü dya ro dya'a o cuerpo. ³⁵ Nguec'ua mama a cjava c'ü 'na Salmo: “Rí pãrãgö c'ü dya rí jyëzi ra dya'a ín cuerpogö. Na ngue i juancügö”, eñe. ³⁶ E David o tsja rey cja c'o

o menzumüji c'o mi ngue ín mboxatitagöji; o tsja ja c'o nzi va mama Mizhocjimi. Pero 'ma o ndũ, o dyögüji a lado nu ja ya vi dyögüji c'o ín mboxatitaji. Cjanu o dya'a o cuerpo. ³⁷ Pero 'ma mü o ndũ e Jesús, Mizhocjimi o tsjapü o te, dya go dya'a o cuerpo. ³⁸ Nguec'ua rí xi'tsc'öji nu'tsc'ejí ín menzumüts'ügöji, ngueje e Jesús c'ü ra perdonaots'üji in nzhubüji c'o ín tũji. ³⁹ C'o o ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés, dya ra 'ñempc'ejí libre cja c'o na s'o. Pero 'ma rí 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, ra 'ñempc'ejí libre texe cja c'o na s'o. ⁴⁰ Pjötöpüji na puncjü ngüenda. Na ngue 'ma dya rí 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, ra zädä 'ma rí sufregueji ja c'o nzi va dyopjü c'o profeta. Je dyopjüji a cjava:

⁴¹ Nu'tsc'ejí ín cjacüji burla. Pero jñant'maji, rá c jagö c'o me na nojo, c'ü dya rí creoji zö cjó ra xi'ts'iji.

Y rí mangueji: “¿Ja rgá sö ra zädä yo?”

Pero rí chüji, eñe Mizhocjimi.

⁴² Nuc'ua e Pablo 'ñe c'o mi dyoji, cjanu o mbedyeji c'ua cja c 'e nintsjimi. C'o nte me go mamaji c'ua:

—Tsjacüjme favor rí 'ñejui ra chjün, rí ã yepe rí xitscöjme yo i xitsijme dya.

⁴³ 'Ma mü o nguarü c'e culto, na puncjü c'o mi menzumü a Israel c'o o ndeñe co e Pablo 'ñe e Bernabé. Xo 'ñe c'o dya mi menzumü a Israel

pero mi ma't'üji Mizhocjimi, anguezeji xo na puncjü c'o o ndeñe co e Pablo 'ñe e Bernabé. Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé o zopjüvi c'ua anguezeji o xipjiji:

—Nu'tsc'ejí rí sido rí dyätpäji o jña e Jesucristo. Ngueje c'ü o ndäjä Mizhocjimi o ã mböxcüji.

⁴⁴ Nuc'ua c'ü na ye nu xabaro, o ã c'ua texe c'o mi cãrã c'e jñiñi o ã dyärãji o jña Mizhocjimi. ⁴⁵ C'o mi menzumü a Israel, 'ma mü o jñandaji xo vi jmurü na puncjü o nte c'o dya mi menzumü a Israel, o sjëyaji c'ua na puncjü. O zadüji e Pablo o mamaji c'ü dya ma cjuana c'ü mi mama. ⁴⁶ Dya zũ e Pablo 'ñe e Bernabé, o mamavi:

—Nu'tsc'ejí rí menzumügöji a Israel, ngue'tsc'ejí ot'ü ró xi'tsc'öbe o jña Mizhocjimi. Pero dya i ñeji. Nguec'ua, zö Mizhocjimi ne ra 'ñempc'ejí libre cja c'o na s'o, pero dya sö. Na ngue dya ín creoji c'ü xi'ts'iji. Nguec'ua dya cja rá zo'c'öbe; rá zopjübe c'o dya ngue ín menzumügöji. ⁴⁷ Ngue c'ü o xitsibe Mizhocjimi. O mama a cjava:

Ró juan'c'ü rí zopjü yo nte yo dya menzumü a Israel yo cãrã texe cja ne xoñijö mü,

ngue c'ua ra salvaji ra bübü ín jya's'ügö cja o mü'büji, eñe Mizhocjimi.

A cjanu va mama e Pablo.

⁴⁸ C'o dya mi menzumü a Israel, 'ma mü o dyärãji

c'o jña c'o o mama e Pablo, me go mäji o mamaji c'ü me na jo o jña Mizhocjimi. Bübü c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesús. Nguec'ua o bübütjoji co Mizhocjimi. Nuc'o, ngue c'o ya vi juajnü Mizhocjimi. ⁴⁹ Nuc'ua o jña e Jesucristo c'ín Jmugöji, o mamaji texe c'o jñiñi cja c'e estado. ⁵⁰ Nuc'ua c'o mi menzumü a Israel, o dyüt't'üji c'o ndixü c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi c'o mi ma't'ü Mizhocjimi. Xo dyüt't'üji c'o bëzo c'o pje mi pjëzhi. Nguec'ua o nuji na ü e Pablo 'ñe e Bernabé, cjanu o pjongüji nu. ⁵¹ Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé 'ma mü o mbedyevi nu, cjanu o jyä'bävi c'ua o jömü c'o mi jäs'ä cja o mbäcuavi, ngue c'ua ro mbärã c'o mi menzumü nu, c'ü vi tsjaji c'o na s'o, dya recibidoji anguezevi. Cjanu o mëvi cja c'e jñiñi a Iconio. ⁵² C'o mi cãrã a Antioquía c'o vi 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, zö mi nuji na ü c'o, pero o Espíritu Mizhocjimi me go 'ñünbü o mü'büji o tsjapüji me go mäji.

14

Pablo y Bernabé en Iconio

¹ Ma mi bübüvi e Pablo 'ñe e Bernabé a Iconio, o mëvi cja c'e nintsjimi nu ja mi pa c'o mi menzumü a Israel. O zopjüvi c'o nte ja c'o nzi ma zopjüvi cja c'o 'ñaja jñiñi. Nuc'ua na puncjü c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. C'o o creo, mi cãrã c'o mi menzumü a Israel; xo mi cãrã c'o dya mi menzumü a Israel. ² C'o mi menzumü a Israel c'o dya go ne

go creo, o dyüt't'üji c'o dya mi menzumü a Israel. Nguec'ua va nguijnji c'o na s'o, o nuji c'ua na ü e Pablo 'ñe e Bernabé. ³ E Pablo 'ñe e Bernabé o mezhe va mimivi a Iconio. Mi zopjüvi c'o nte, dya mi süvi. Mi xipjiji:

—Me s'iyats'üji e Jesucristo c'ü ín Jmugöji, mi eñevi.

Nguec'ua c'ü ín Jmugöji o unüvi poder o tsjavi c'o na nojo c'o nunca mi janda c'o nte. Nguec'ua va mbärãji c'ü na cjuana c'o mi mama e Pablo 'ñe e Bernabé. ⁴ C'o mi cãrã a Iconio, dya mi 'natjo o pjeñe ma nguijnji. Mi cãrã c'o mi teñe c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi ätpä o jña e Jesucristo; mi cãrã c'o mi teñe c'o apóstole c'o mi ngue e Pablo 'ñe e Bernabé. ⁵ Nuc'ua c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi ätä c'o apóstole, cjanu o ma ñaji c'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi. Xo ñaji c'o 'ñaja nte c'o dya mi menzumü a Israel. O mamaji c'ü ro tsjapüji burla c'o apóstole, cja rrü pjat'üji o ndojo. ⁶⁻⁷ Pero e Pablo 'ñe e Bernabé o mbärãvi. Nguec'ua o c'ueñe o mëvi c'ua a Lистра 'ñe a Derbe c'o tsja cja c'e estado de Licaonia. Nujnu, o zopjüvi c'o nte o xipjiji ja rvá sö e Jesús ro 'ñeme libre anguezeji cja c'o na s'o. Xo zopjüji c'o nte cja c'o 'ñaja jñiñi c'o bëxtjo mi chäji.

Apedrean a Pablo en Lистра

⁸ A Lистра mi bübü 'na bëzo c'ü dya mi sö ro nzhodü, mi junrü a jömü. Je ma cjanu ndeze 'ma o jmus'ü. ⁹ Nuc'ü,

o dyärä mi ña e Pablo 'ma mi zopjü c'o nte. E Pablo o jñanda na jo c'e bëzo, o mbärã c'ü mi junt'ü o mü'bü c'e bëzo c'ü ro sô Mizhocjimi ro jocü. ¹⁰ Nguéc'ua o ña c'ua na jens'e e Pablo o xipji c'e bëzo:

—Böbü dya, rí böbü derecho, eñe.

O böbü na zëzhi, cjanu o nzhodü c'ua. ¹¹ Na puncjü o nte c'o o jñanda e Pablo ja va jocü c'e bëzo. O mapjüji c'ua na jens'e o ñaji c'e jña Licaonia o mamaji:

—Nujyo, ngue yo ín ts'itagöji yo rí ma't'üji. O mbëzhi o nte nza czazgöji. O ëjui nu ja rí cärägöji o ë nugüji, eñeji.

¹² Cjanu o jñusp'üji c'ua ts'ita Júpiter e Bernabé. E Pablo, o jñusp'üji ts'ita Mercurio, na ngue mi ngue e Pablo c'ü mi zopjü c'o nte. ¹³ A tji cja o ngoxtji c'e jñiñi nu ja mi cjogüji, mi järä 'na templo nu ja mi ma't'üji e Júpiter. Nuc'ua c'ü mi mböcjimi cja c'e templo o siji o toro cja o ngoxtji c'e jñiñi. C'o toro ya vi ndepeji o ndäjnä. C'e mböcjimi 'ñe c'o nte mi ne ro mbö't'üji c'o toro, cja rrü mbäsp'äji e Pablo 'ñe e Bernabé c'ü rví ma't'üji. ¹⁴ E Pablo 'ñe e Bernabé 'ma mü o mbärävi c'ü mi ne ro tsja c'o nte, o cjuan'divi o cjogüvi a nde nu ja mi cärã c'o nte. O ts'üdü o bituvi, o mapjüvi c'ua na jens'e o mamavi:

¹⁵ —Nu'tsc'eji in bëzoji, çjenga in ne rí pötcübe o toro? Maco rí ntetjogöbe nza cjatsc'eji. C'ü rvä ëcjöbe, rá xi'tsc'öbe ja rgá sô ra

'ñempc'eji libre cja c'o na s'o. Ni jyodü rí jyëziji yo ts'ita. Dya cja rí creoji, na ngue dya sô ra mböxc'üji. Rí 'ñench'e in mü'büji Mizhocjimi c'ü bübü para siempre, c'ü o dyät'ä e jens'e 'ñe ne xoñijöümü, 'ñe texe yo bübü a jens'e 'ñe yo bübü cja ne xoñijöümü. Xo dyät'ä yo ndeje 'ñe texe c'o cãã nu. ¹⁶ Mi jinguã Mizhocjimi o jyëzi texe c'o nte mi cjaji ja c'o nzi ma netsjëji. ¹⁷ Pero Mizhocjimi mi unü c'o mi jyodü c'o nte; xo 'ñetscöji dacöji c'o pje ni jyodüzüji. Va penqueji o dyebe; dacüji o ts'itjô. Nguéc'ua me rí mäcjöji, bübü c'ü rá sigöji. A cjanu, ngue c'ü rga pärägöji bübü Mizhocjimi, eñe e Pablo 'ñe e Bernabé.

¹⁸ Zö mi mamavi a cjanu, pero c'o nte siempre mi ne ro mbö'tp'üji o toro anguezevi. Pero o sido o xipjivi c'ü dya ro tsjaji a cjanu.

¹⁹ Cjanu o säjä c'ua a Listra ja nzi o nte c'o mi menzumü a Israel, vi 'ñeji a Antioquia 'ñe a Iconio. O dyüt'üji c'ua c'o mi cärã a Listra o pjat'üji o ndojo e Pablo. Cjanu o ngüt'üji c'ua va pjongüji a tji cja c'e jñiñi. Mi pëzhiji ya vi ndü. ²⁰ Nuc'ua cjanu o ë c'ua c'o cja vi 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, o ë böbüji nu ja mi 'maña e Pablo. Nuc'ua e Pablo cjanu o nanga c'ua, o cjogü na yeje cja c'e jñiñi. C'ü na ye nu pa, o mbedyevi nu e Bernabé o mëvi a Derbe.

²¹ A Derbe o zopjüvi c'o nte o xipjiji o jña Mizhocjimi. Na puncjü c'o o 'ñench'e o mü'bü

e Jesucristo. Nuc'ua cjanu o nzhogü o mävi a Listra 'ñe a Iconio 'ñe a Antioquia. ²² O zopjüvi c'o mi creo e Jesucristo, o xipjiji:

—Nu'tsc'eji sido rí 'ñejmeji e Jesucristo. Dya pje rí tsjijñiji 'ma pje c'o cja'c'üji. Na ngue 'ma cjó c'o unü o mü'bü Mizhocjimi ra dyätä, nuji na ü 'ma c'o, y pje c'o cja'püji, embeji c'o.

Nguec'ua o zëzhiji, dya züji. ²³ Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé cjanu o juajnüvi c'ua c'o ro tsja pastor nzi 'naja jñiñi. C'o cjuarma c'o mi cãrã nu, 'ñe c'o apóstole o mbempjeji. Nuc'ua c'o apóstole o dyötüvi Mizhocjimi ro mbös'ü c'o pastor 'ñe c' o 'ñaja cjuarma, na ngue vi creoji. Cjanu o mbedyevi o mävi c'ua.

Pablo y Bernabé vuelven a Antioquia de Siria

²⁴ O huench'evi c'ua cja c'e estado de Pisidia o zät'ävi a Perge c'ü tsja a Panfilia. ²⁵ 'Ma mü o nguarü o zopjüvi c'o mi cãrã nu, cjanu o zöbüvi o mävi a ma a Atalia. ²⁶ Nujnu, o ndes'evi cja 'na barco c'ü mi ma a Antioquia c'ü tsja a Siria. Je mi mävi nu, na ngue nujnu ngueje nu ja vi dyötü Mizhocjimi c'o cjuarma, ro mbös'ü e Pablo 'ñe e Bernabé cja c'e bëpji. Je mi mävi nu, na ngue ya vi cjuatüvi c'e bëpji. ²⁷ 'Ma o zät'ävi a Antioquia, o zojnüvi c'ua c'o cjuarma. 'Ma mü o jmurüji, nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé o xipjiji ja va mbös'ü Mizhocjimi va zopjüvi c'o

nte. Xo xipjiji Mizhocjimi o 'ññnbü o mü'bü c'o dya mi menzumü a Israel, xo dyätpäji o jña e Jesucristo. ²⁸ O mezhe c'ua na puncjü o pa, mi cãrãji co c'o mi cãrã a Antioquia c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo.

15

La reunión en Jerusalén

¹ C'o pa c'o, xo säjä c'ua ja nzi o bëzo a Antioquia c'o vi 'ñeje a Judea. O zopjüji c'o cjuarma o xipjiji:

—'Ma dya ra circuncidaots'üji ja c'o nzi va dyopjü e Moisés, dya ra sö rí salvagueji, embeji c'o cjuarma c'o mi cãrã a Antioquia.

² E Pablo 'ñe e Bernabé o mamavi c'ü dya ro sö ro circuncidaoji c'o mi menzumü a Antioquia. Nguec'ua va zöji c'ua o jña c'o. Nguec'ua c'o cjuarma a Antioquia o xipjiji e Pablo 'ñe e Bernabé ro mävi a Jerusalén, 'ñe ja nzi anguezeji, ro ma ñaji c'o apóstole 'ñe c'o pastor, ro dyönüji cjo mi jyodü ro circuncidaoji c'o dya mi menzumü a Israel.

³ Cjanu o möji c'ua. Bübü o cjuarma c'o o ma zogüji. 'Ma o cjogüji a Fenicia 'ñe a Samaria, o zät'äji c'o jñiñi nu ja mi cãrã o cjuarma. O xipjiji c'ü ya vi creo na puncjü o nte c'o dya mi menzumü a Israel. Nguec'ua me co mäjã c'o cjuarma.

⁴ 'Ma mü o zät'äji a Jerusalén, c'o apóstole 'ñe c'o pastor 'ñe c'o 'ñaja cjuarma o recibidoji e Pablo 'ñe e

Bernabe 'ñe c'o ma dyoji. Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé cjanu o mamavi ja va mbös'ü Mizhocjimi o zopjüvi c'o dya mi menzumü a Israel. ⁵ Mi bübü nu ja nzi o fariseo c'o vi creo e Jesucristo. O böbüji c'ua cjanu o mamaji:

—Ni jyodü rá circunci-daogöji c'o dya menzumü a Israel c'o ätpä o jña e Jesucristo. Xo rá xipjiji ni jyodü ra dyätäji o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés, eñeji.

⁶ Nguec'ua o tsjaji 'na junta, o jmurü c'o apóstole 'ñe c'o pastor o ñaji ja rvá xipjiji c'o dya mi menzumü a Israel. ⁷ Nuc'ua 'ma ya vi mezhe vi zöji o jña, o böbü e Pedro o xipjiji:

—Mi cjuarmats'ügöji, in pârâgueji ya mezhe ja nzi cjê, Mizhocjimi o juancügö nguetscö ot'ü ró zopjügö c'o dya menzumü a Israel ró xipjiji ja rvá 'ñemeji libre cja c'o na s'o. 'Ma o dyäräji c'o ró xipjiji, o creoji. ⁸ Ja c'o nzi va dyacöji Mizhocjimi o Espíritu, je xo ga cjanu va unü yo dya menzumü a Israel c'o ya 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. Na ngue Mizhocjimi pätpä o mü'bü texe yo nte. ⁹ Angueze dya juajnü cjó ra s'iya. O ndintspi o mü'bü yo dya menzumü a Israel 'ma o 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo, ja c'o nzi va ndintsqui in mü'bügöji. ¹⁰ Maco Mizhocjimi ya recibido yo dya menzumü a Israel, ¿jenga in xipjiji ni jyodü ra dyätäji c'o ley? Dya rí tsjaji a cjanu;

'na ra ünnc'üji Mizhocjimi. C'o in mboxatitagöji mi söji na jyü c'o ley, dya sö ro cumpleji c'o. Ni xo ri nguetscöji. ¹¹ Rí pârâgöji na s'ozgöji pero ra salvazügöji Mizhocjimi na ngue me s'iyazüji e Jesús c'in Jmugöji. Je xo rga cjanu rgá salva yo dya menzumü a Israel, eñe e Pedro.

¹² 'Ma mü o nguarü o ña e Pedro, dya cjó cja ndünrü. Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé o zopjüvi c'o mi cãrã nu, o xipjiji ja va mbös'üvi Mizhocjimi va zopjüvi c'o dya mi menzumü a Israel. O mbös'ü o tsjavi c'o na nojo c'o nunca mi janda c'o nte. ¹³ 'Ma mü o nguarü o ñavi, cjanu o ña c'ua e Jacobo o xipji c'o mi cãrã nu:

—Mi cjuarmats'ügöji, dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. ¹⁴ Ya xitsiji e Simón Pedro c'ü ya mezhe Mizhocjimi xo juentse yo dya menzumü a Israel, xo tsjapü o nte yo. ¹⁵ Nujyo, ngue yo o dyopjü c'o profeta c'ü ro zädä. C'o o dyopjüji je mama a cjava:

¹⁶ Yo nte, dya cja matcüji ja c'o nzi va matcüji cja c'e ngümü de xipjadü c'ü o dyät'ä e David.

Nguec'ua 'ma ra zädä c'o pa, rá nzhogö rá cjapü yo nte ra matcüji na yeje.

¹⁷⁻¹⁸ Rá cjapü in ntegö c'o 'ñaja nte, zö ja nde menzumüji.

Ra jjongüji ra mbâcãji, eñe Mizhocjimi.

Nujyo, o jítscöji ndeze mi jin-guã yo.

Je ga cjanu va mama c'o profeta.

¹⁹ O sido o ña e Jacobo o mama:

—C'ü rí mangö, yo dya menzumü a Israel c'o ya ejme dya Mizhocjimi, dya ni jyodü rá xipjiji ra circuncidaoji ja c'o nzi ga mama c'o ley. ²⁰ C'ü rá cjaji, rá penpeji 'na carta rá xipjiji c'ü dya ra zaji o ts'ingue o animale c'o päsp'äji yo ts'íta. C'o bëzo, dya ra tsäji o ndixü; c'o ndixü, dya xo ra tsäji o bëzo. Xo 'ñe c'o dya be chjüntü. Xo rá xipjiji, dya ra zaji o ts'ingue o animale c'o dya mbedye o cji. Dya xo ra ziji o cji. ²¹ Rá xipjiji a cjanu. Na ngue ya mezhe jizhiji o ley e Moisés texe cja c'o ciudad. 'Ma xabaro xörüji cja nintsjimi c'e ley, eñe e Jacobo.

²² Nuc'ua o nguejme conforme c'o apóstole 'ñe c'o pastor 'ñe c'o ñaja cjuarma. O juajnüji c'ua yeje cjuarma c'ü ro möji a Antioquía e Pablo 'ñe e Bernabé. Nuc'o, mi xo'ñivi cja c'o cjuarma. C'ü 'naja mi chjü e Judas Barsabás; c'ü 'naja mi chjü e Silas. ²³ O dyopjüji 'na carta o jñu's'üji a cjava:

“Nutschöjme rí apóstolegöjme 'ñetscöjme rí pastorgöjme rí pen'c'öjme ne carta. Rí zenguats'üjme cjuarma, nu'tsc'eji dya in menzumüji a Israel in cārāji a Antioquía 'ñe texe cja ne estado de Siria 'ñe ne estado de Cilicia. ²⁴ C'ü rgá pen'c'öjme ne carta, ró ārāgöjme bübü c'o o mbedye va ja rí cārāgöjme

c'o o ñe nuc'üji. O xi'ts'iji ni jyodü ra circuncidaots'üji 'ñe rí tsjaji c'o mama o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés. Nguec'ua dya in pārāji ja ngue c'ü rí creoji. Nu c'o o ñe xi'ts'iji a cjanu, dya ró tågöjme c'o. ²⁵ Ya ró ñagöjme ró juajnüjme yeje cjuarma rá təcöjme ra ěji e Bernabé 'ñe e Pablo, ra 'ñe zenguats'üji. Me rí s'iyagöjme anguezevi. ²⁶ Zö cjögüvi na puncjü peligro 'na ra mbö't'üji c'o, pero sido zopjüvi yo nte, xipjiji o jña e Jesucristo c'ín Jmugöji. ²⁷ Ró juajnüjme e Judas 'ñe e Silas ra ěji e Bernabé 'ñe e Pablo. E Judas 'ñe e Silas ra xi'ts'iji nu yo ró opjüjme cja ne carta. ²⁸ O Espíritu Mizhocjimi o dyacöjme o pjeñe, o jítscöjme c'o rá xi'tsc'öjme rí tsjaji. Y na jo, nguextjo c'o rá xi'tsc'öjme c'o. 'Ma jiyö, 'na rí sögueji na jyü. ²⁹ Yo rá xi'tsc'öjme, ngue c'ü dya rí saji o ts'ingue o animale c'o päsp'äji yo ts'íta. Dya xo rí siji o cji. Dya xo rí saji o animale c'o dya mbedye o cji. Nu'tsc'eji in bëzoji, dya rí tsäji o ndixü; 'ñetsc'eji in ndixüji, dya rí tsäji o bëzo. Xo 'ñetsc'eji dya be in chjüntüji. 'Ma dya rí tsjaji yo na s'o, in cjaji na jo'ma. Zenguaji, Mizhocjimi ra mböxc'üji”, eñe c'e carta va dyopjüji.

³⁰ Cjanu o ndäji c'ua e Judas 'ñe e Silas o ndedyivi c'e carta, o möji e Bernabé 'ñe e Pablo a Antioquía. 'Ma mü o zät'äji, cjanu o xipjiji c'ua c'o cjuarma a Antioquía ro jmurüji. 'Ma o jmurüji, o

unüji c'ua c'e carta. ³¹ 'Ma mü o xörüji c'e carta, me go mäji na ngue ma jo c'o jña c'o mi t'opjü nu. ³² E Judas 'ñe e Silas mi profetavi. O xipjivi na puncjü o jña c'o cjuarma, o jíchiji ja ga cja o jña Mizhocjimi. Nguéc'ua c'o cjuarma xenda go zëzhiji cja o jña Mizhocjimi. ³³ E Judas 'ñe e Silas o mezhevi ja nzi pa a Antioquía. Nuc'ua 'ma mü o nzhogüvi nu ja vi 'ñeji e Bernabé 'ñe e Pablo, c'o cjuarma a Antioquía o xipjiji anguezevi:

—Mizhocjimi ra mböxc'üvi. Xipjivi ra mbörü Cjimi c'o o ndäc'äji, eñeji.

³⁴⁻³⁵ E Pablo 'ñe e Bernabé xe go mimivi a Antioquía. Anguezevi 'ñe c'o 'ñaja xöpüte mi jizhiji mi mamaji o jña Mizhocjimi.

Pablo comienza su segundo viaje misionero

³⁶ O mezhe c'ua ja nzi o pa, o mama c'ua e Pablo o xipji e Bernabé:

—Na jo rá më cja c'o jñiñi nu ja ya ró zopjüvi o jña Mizhocjimi c'o nte. Rá ma zenguavi c'o cjuarma, rá nuvi pje cjaji, eñe e Pablo.

³⁷ E Bernabé mi ne ro zidyivi e Juan Marcos. ³⁸ Pero o mama e Pablo c'ü xenda na jo 'ma dya ro zidyivi c'ü. Na ngue e Marcos vi jyanbüji co anguezevi a Panfilia; dya sido cja c'e bëpji co anguezevi. ³⁹ Nguéc'ua o zövi c'ua o jña e Bernabé e Pablo. Nguéc'ua va xöğüvi c'ua. Nuc'ua e Bernabé cjanu o mëvi e Marcos. O mbes'evi cja 'na barco o mëvi a Chipre. ⁴⁰ Nuc'ua

e Pablo o juajnü e Silas ro mëvi ro mbëpivi Mizhocjimi. C'o cjuarma a Antioquía o dyötpüji Mizhocjimi ro mbös'ü e Pablo 'ñe e Silas. Cjanu o mëvi c'ua. ⁴¹ O zät'ävi texe cja c'e estado de Siria 'ñe cja c'e estado de Cilicia. E Pablo mi zopjü c'o cjuarma; nguéc'ua va zëzhiji cja o jña Mizhocjimi.

16

Timoteo acompaña a Pablo y a Silas

¹ Nuc'ua cjanu o mëvi c'ua a Derbe 'ñeje a Listra. Mi bübü nu 'na t'i c'ü mi chjü e Timoteo. Nuc'ü, mi ench'e o mü'bü e Jesucristo. C'ü nu nana mi menzumü a Israel, y xo mi ench'e o mü'bü e Jesucristo. C'ü nu tata mi menzumü a Grecia. ² C'o cjuarma a Listra 'ñe a Iconio mi mamaji c'ü mi cja na jo e Timoteo. ³ E Pablo o ne o zidyivi e Timoteo ngue c'ua ro mbös'üvi cja c'e bëpji. Pero ot'ü o circuncidado. Na ngue c'o mi menzumü a Israel c'o mi cãrã cja c'o jñiñi nu ja ro möji e Pablo e Silas e Timoteo, mi pãrãji c'ü mi griego c'ü o tata e Timoteo, dya mi menzumü a Israel. 'Ma o nguarü o circuncidado, cjanu o möji c'ua. ⁴ Texe cja c'o jñiñi ja c'o mi pöji, mi zopjüji c'o cjuarma mi xipjiji c'o vi mama c'o apóstole 'ñe c'o pastor c'o mi cãrã a Jerusalén. ⁵ Nguéc'ua c'o cjuarma xenda go mbãrãji go creoji e Jesucristo. Pama mi bübü c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo.

La visión que Pablo tuvo de un hombre de Macedonia

⁶ Nuc'ua mi ne ro möji a Asia ro xipjiji o jña e Jesucristo c'o nte. Pero o Espíritu Mizhocjimi o tsjapü o mbârãji c'ü dya ro möji nu. Nguec'ua va cjogütjoji cja c'e estado de Frigia 'ñe cja c'e estado de Galacia. ⁷ 'Ma ya mi ngue ro zät'ãji cja c'e estado de Misia, mi cja ro möji a Bitinia. Pero o Espíritu e Jesucristo dya jyëzi ro möji. ⁸ Nguec'ua va cjogütjoji c'ua cja c'e estado de Misia, dya mamaji o jña Mizhocjimi nu. Nuc'ua o zät'ãji a Troas c'ü tsja a Misia. ⁹ 'Na nu xömü 'ma mi cãrãji a Troas, Mizhocjimi o jíchi e Pablo c'ü o jñanda, nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ĩjĩ. O jñanda 'na bẽzo c'ü mi menzumü cja c'e estado de Macedonia. Mi bõbü ma xipji e Pablo: "Mõji a Macedonia rí ma pjõxcüjme", eñe c'e bẽzo. ¹⁰ Nutscõ e Lucas, je ngue a Troas ró chjögõjme e Pablo 'ñe c'o mi dyoji. Na ngue c'ü o jñanda e Pablo c'ü o jíchi Mizhocjimi, ró pãrãjme Mizhocjimi mi jítscõjme c'ü ro ma zopjüjme c'o mi cãrã a Macedonia ro ma xipijjme o jña e Jesucristo. Ixtó xampjajme ro möcjõjme nu.

Pablo y Silas en Filipos

¹¹ Ró tes'ejme c'ua cja c'e barco c'ü ró tõt'üjme a Troas ró möjme derecho ró sät'ãjme a Samotracia. C'ü na ye nu pa, ró sät'ãjme a Neápolis ró dagüjme cja c'e barco. ¹² Nuc'ua ró pedyejme nu

ró sät'ãjme a Filipos nu ja cãrã na puncjü o nte c'o vi 'ñeje a Roma o 'ñe mandaji nu. A Filipos ngue 'na jñiñi c'ü me na nojo cja c'o 'ñaja jñiñi c'o tsja a Macedonia. Ró mimijme ja nzi pa nu. ¹³ 'Ma mü o zädã c'e pa 'ma sõya c'o menzumü a Israel, ró pedyejme cja o ngoxtji c'e jñiñi ró möcjõjme a squina cja 'na ndare nu ja mi pa ötüji Mizhocjimi. Ró mimijme ró jíchijme c'o ndixü c'o mi jmurü nu. ¹⁴ 'Na c'o ndixü c'o mi ärä c'o mi mamajme, mi ngue 'na ndixü c'ü mi chjü e Lidia. Mi menzumü a Tiatira mi pö o bitu c'o ma cjipobü. Nuc'ü, mi ma't'ü Mizhocjimi. Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü o creo c'o jña c'o o mama e Pablo. ¹⁵ Cjanu o ji c'ua, 'ñe c'o mi cãrã o ngumü. Nuc'ua cjanu o xitscõjme:

—Nu 'ma in mangueji c'ü na cjuana rí ench'e ín mü'bügõ c'ü ín Jmugõji, rí mbitats'üji rá mö ín nzungõ rí ma oxqueji nu, enzgõjme c'ü.

O zümpcüjme ró oxüjme nu.

¹⁶ 'Na nu pa, mi pöcjõjme nu ja mi pa ötüjme Mizhocjimi. Ró chjögõjme 'na xunt'i c'ü mi esclavo. Mi o'o o mü'bü 'na o espíritu e Satanás c'ü dya jo, mi unü poder mi divinao. C'o o lamu c'e xunt'i mi tõi na puncjü o merio co c'ü mi divinao c'e xunt'i. ¹⁷ Nuc'ü, mi tjünt'ü ín xütjügõjme nu ja mi pöcjõjme e Pablo, mi mapjü na jens'e mi mama:

—Nu yo bẽzo, ngue o mbëpji Mizhocjimi c'ü bübü

a jens'e. Xi'ts'iji ja rgá sô rí salvagueji, eñe c'e xunt'i.

¹⁸ O mezhe c'ua na puncjü o pa, mi cja a cjanu c'e xunt'i mi tjünt'ü ín xütjügöjme mi mama a cjanu. O xicha c'ua e Pablo o pjünü o jñanda c'e xunt'i. Cjanu o xipji c'ua c'ü o espíritu c'ü dya jo:

—Me na zézhi e Jesucristo; rí xi'tsc'ö rí pedye cja ne xunt'i.

Cjanu o mbedye c'ua.

¹⁹ C'o o lamu c'e xunt'i o mbäräji c'ua c'ü dya cja ro ndöji na puncjü o merio. Nguec'ua cjanu o zürüji c'ua e Pablo 'ñe e Silas o zidyiji a fuerza a jmi c'o pje mi pjézhi, ngue c'ua ro jñünpüji ngüenda. ²⁰ 'Ma mü o zät'äji cja c'o pje mi pjézhi, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nu yo bëzo, je menzumüvi a Israel. Va ë xipjiji nan'ño jña yo nte ga dyonpüji. Nguec'ua dya päräji ja ngue c'ü ra creoji. ²¹ Mamavi o jña c'o mama ín leygöji c'ü dya sô rá cjaji ni xo rá creoji. Na ngue rí menzumügöji a Roma, eñeji.

²² Nguec'ua c'o nte o üdüji, mi ne ro mbäräji e Pablo 'ñe e Silas. C'o pje mi pjézhi cjanu o ts'ünbüvi c'ua o bitu e Pablo 'ñe e Silas. Cjanu o mandavi o mbäräji co dyenza. ²³ Nuc'ua 'ma mü o nguarü o mbäräji na puncjü, cjanu o pant'aji c'ua a pjörü. Cjanu o xipjiji c'ua c'e mböppjörü ro mbörüji na jo e Pablo 'ñe e Silas para dya ro mbedyevi. ²⁴ Nguec'ua c'e mböppjörü o tsja ja c'o nzi va xipjiji, o siji e Pablo 'ñe e Silas

o ë tsjocüji mas a mbo cja c'e pjörü. Cjanu o ngö'tp'üji c'ua o nguavi cja yeje dyaxü c'o vi dyö't'üji, para dya ro sô ro mbedyevi.

²⁵ Nuc'ua c'ü ndexömü e Pablo 'ñe e Silas mi ötüvi Mizhocjimi y mi tövi o himno ma ma't'üvi Mizhocjimi. C'o 'ñaja c'o ma o'o a pjörü mi äräji. ²⁶ 'Nango mbi c'ua na zézhi ne xoñijömmü go 'ñömmü c'o cimientu cja c'e pjörü go xogü c'o ngoxtji. C'o cadena c'o mi 'nün't'ü c'o ma o'o a pjörü, o ndögü nu ja mi sa'a cja ndüngümü. ²⁷ C'e mböppjörü 'ma mü o zö, o jñanda ya vi xogü c'o ngoxtji cja c'e pjörü. O ngübü c'ua o tjedyi ro pö't'ütsjé. Na ngue mi pézhi ya vi c'ueñe texe c'o ma o'o cja c'e pjörü. ²⁸ Nuc'ua e Pablo o mapjü c'ua na jens'e o xipji:

—Dya rí pö't'ütsjé; rí cäxtjogöjme rí texejme, eñe.

²⁹ Nuc'ua c'e mböppjörü o manda o tüji o sivi. Cjanu o cjuan'di o ma a mbo cja c'e pjörü, me mi mbi. Cjanu o ndüñijömmü cja o jmi e Pablo 'ñe e Silas. ³⁰ Cjanu o zidyivi a tji o xipjivi:

—Nu'tsc'evi nint'ecjañömmüvi, çpje ni jyodü rá cjagö ngue c'ua rá salvagö?

³¹ Cjanu o ndünrüvi o xipjivi:

—Rí 'ñench'e in mü'bü e Jesucristo rí tsjapü in Jmugue. Ra 'ñempc'e libre texe cja c'o na s'o; xo 'ñe yo cärã in nzumü, embeji c'e mböppjörü.

³² Nuc'ua cjanu o xipjivi o jña Mizhocjimi c'e bëzo 'ñe

texe c'o mi cārã ǒ ngumü.
³³ Nuc'ua mismo c'e xōmü,
 c'e mböpjörü ixco zidyí c'ua e
 Pablo 'ñe e Silas nu ja mi po o
 ndeje o mbe'chp'evi nu ja vi
 s'odü. Nuc'ua cjanu o jichiji
 co ndeje c'e mböpjörü 'ñe c'o
 mi cārã ǒ ngumü. ³⁴ Nuc'ua
 c'e mböpjörü cjanu o zidyí e
 Pablo 'ñe e Silas cja ǒ ngumü,
 o ma unüvi o xēdyí o zivi.
 Me go mājã c'ua c'e mböpjörü
 'ñe c'o mi cārã ǒ ngumü, na
 ngue vi 'ñench'e ǒ mü'büji
 Mizhocjimi.

³⁵ Nuc'ua c'ü na jyas'ü, c'o
 pje mi pjēzhi cjanu o zopjüvi
 c'ua c'o policia o xipjiji:

—Mēvi ma xopcüvi c'o bēzo
 c'o ró pant'aji a pjörü.

³⁶ 'Ma mü o zāt'ävi nu, o
 xipjivi c'e mböpjörü. Nuc'ua
 c'e mböpjörü cjanu o ma xipji
 e Pablo:

—C'o pje pjēzhi o ndävi c'o
 o ē mama c'ü sö rí pedyevi
 libre. Nguec'ua pedyevi,
 Mizhocjimi rí möji, eñe c'e
 mböpjörü.

³⁷ Pero e Pablo dya ngue-
 jme conforme o xipji c'o
 policia:

—C'o pje pjēzhi o mandavi
 o mbärüzübe na puncjü,
 me go bēchquibe ín tsebe
 cja yo nte, zö dya jñüncübe
 ngüenda. Y o pandgabe a
 pjörü. O tsjacübe a cjanu,
 maco rí menzumügöbe a
 Roma. Nudya, nevi c'ü rá
 pedyebe, c'ü dya ra mbärã yo
 nte. Iyö. Ma xipjivi ra ējui ra
 'ñe pjongüzübe libre.

³⁸ Cjanu o ma c'ua c'o
 policia cja c'o pje mi pjēzhi,
 o ma xipjivi ja va mama e

Pablo. 'Ma mü o dyärã c'o pje
 mi pjēzhi c'ü mi menzumü a
 Roma e Pablo 'ñe e Silas, me
 go züvi c'ua. ³⁹ Cjanu o mēvi
 c'ua cja c'e pjörü o ma xipjivi
 e Pablo 'ñe e Silas:

—Perdonaozübe c'ü ró
 cja'c'öbe.

Cjanu o pjongüvi c'ua libre
 cja c'e pjörü. Cjanu o xipjivi:

—Rí ö'tc'üjme 'na favor rí
 pedyevi cja ne jñiñi, eñe c'o
 pje mi pjēzhi.

⁴⁰ Nuc'ua e Pablo 'ñe e Silas
 'ma mü o mbedyevi libre cja
 c'e pjörü, cjanu o ma zen-
 guavi e Lidia. Nuc'ua cjanu
 o zopjüvi c'o cjuarma c'o mi
 cārã nu; nguec'ua o mājí y o
 zēzhiji. O mbedye o möji c'ua
 co e Timoteo.

17

El alboroto en Tesalónica

¹ O zāt'äji c'ua a Anfípolis 'ñe
 a Apolonia pero o cjögütjoji,
 o zāt'äji cja c'e jñiñi a
 Tesalónica. Nujnu, bübü nu
 'naja nintsjimi nu ja ma't'ü
 Mizhocjimi c'o menzumü
 a Israel. ² Texe nu ja mi
 sät'ä e Pablo mi pa cja
 nintsjimi. Nguec'ua o mezhe
 jñi nzo, chjünma mi pa cja
 c'e nintsjimi a Tesalónica mi
 pa jíchi ǒ jña Mizhocjimi c'o
 nte. ³ O jíchiji c'o mama ǒ
 jña Mizhocjimi, ngue c'ua ro
 mbäräji mi jyodü ro sufre rvá
 ndü e Cristo, cja rrü tetjo c'ua
 na yeje. O xipjiji:

—In te'beji c'ü o mama
 Mizhocjimi ra ē 'ñevgueji
 libre. Pero rí xi'tsc'öji, nuc'ü,
 ya ējē. Ngueje e Jesús.

4 C'o menzumü a Israel, bübü c'o o creo o ndeñeji e Pablo 'ñe e Silas. C'o dya menzumü a Israel c'o xo mi sũ Mizhocjimi, na puncjü c'o xo creo e Jesucristo. Nuc'o, mi bübü ja nzi ndixü c'o pje mi pjëzhi. 5 Nuc'ua c'o menzumü a Israel c'o dya mi creo, me go sjëyaji c'ua na ngue c'o nte o ndeñeji e Pablo 'ñe e Silas. Nguec'ua cjanu o möji cja chöjmü nu ja mi cãrã c'o bëzo c'o ma s'o c'o dya mi pëpji c'o ja nde mi nzhodü. O xipjiji ro möji anguezeji. 'Ma mi pöji, o mbürü o mapjüji c'ua na jens'e. Nguec'ua va mundo c'ua na puncjü o nte. Nuc'ua cjanu o möji cja o ngumü e Jasón, Cjanu o xo'tp'üji o ngumü cjanu o cjogüji, ngue c'ua ro pjongüji e Pablo 'ñe e Silas ro zidyiji nu ja ro jñünpüji ngüenda a jmi c'o nte. 6 Pero dya chöt'üji. Nguec'ua o pëñch'iji c'ua e Jasón 'ñe ja nzi c'o 'ñaja cjuarma, o zidyiji a fuerza cja c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi. O mapjüji na jens'e mi mamaji:

—E Pablo 'ñe e Silas nzhodüvi onpüvi yo nte. Nguec'ua texe cja ne xoñijömmü bübü c'o ya s'onbüji o mü'bü na ngue c'o jña c'o mamavi. Nudya, va ëjuvi va ë oncügöji. 7 Nu ne Jasón o recibido cja o ngumü c'o, ngue c'ua sido oxüvi. C'o creo ja c'o nzi ga mama anguezevi, dya cjaji ja c'o nzi ga manda e César c'ü mero manda; mamaji e Jesús ngueje c'ü mero manda, eñeji.

8 C'o nte 'ñe c'o pje mi pjëzhi

'ma mü o dyäräji a cjanu, me go züji, dya mi pãrã pje ro tsjaji. 9 Nuc'ua c'o pje mi pjëzhi cjanu o cobraji o merio e Jasón 'ñe c'o 'ñaja cjuarma, o xipjiji c'ü ro nzhopcüji c'o merio 'ma ro mbedye e Pablo 'ñe e Silas cja c'e jñiñi. Cjanu o 'ñemeji c'ua libre.

Pablo y Silas en Berea

10 Nuc'ua c'o cjuarma cjanu o xipjiji e Pablo 'ñe e Silas c'ü ro mbedyevi c'e xömmü, ro mëvi a ma a Berea. 'Ma mü o zät'ävi nu, o mëvi cja c'e nintsjimi nu ja ma't'ü Mizhocjimi c'o menzumü a Israel. 11 C'o mi cãrã a Berea xenda mi äräji que na ngue c'o mi cãrã a Tesalónica. O dyäräji co texe o mü'büji c'o jña c'o mi mama e Pablo 'ñe e Silas. Pama mi nuji cja o jña Mizhocjimi cjo na cjuana c'o mi mamavi. 12 Nguec'ua c'o menzumü a Israel, na puncjü c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. Xo 'ñe na puncjü o ndixü c'o pje mi pjëzhi c'o mi griego c'o dya mi menzumü a Israel, xo creoji e Jesucristo. Xo 'ñe o bëzo c'o mi griego. 13 Nuc'ua c'o mi cãrã a Tesalónica c'o mi menzumü a Israel, o mbäräji c'ua e Pablo 'ñe e Silas vi mëvi a Berea; e Pablo mi zopjü c'o nte mi xipjiji o jña Mizhocjimi. Ixco möji c'ua o ma dyü't'üji c'o nte, ngue c'ua me go mundoji va mapjüji. 14 Nuc'ua c'o cjuarma ixco ndäji c'ua c'o ro ma caminao e Pablo ro zät'äji a squina cja c'e mar. E Silas 'ñe e Timoteo o nguejmevi a Berea. 15 C'o cjuarma o

ma caminaoji e Pablo hasta o zät'äji a Atenas. Nuc'ua e Pablo o mama c'ua o xipjiji:

—'Ma rí nzhogueji a Berea, xipjiji e Silas 'ñe e Timoteo ra tsjavi posible ra êjui, dya ra mezhevi.

Pablo en Atenas

16 E Pablo mi te'be e Silas 'ñe e Timoteo ro säjui a Atenas. Me go sufre o mü'bü, na ngue o jñanda mi tägä na puncjü o ts'ita cja c'e jñiñi. 17 Nguec'ua mi pa cja c'e nintsjimi mi ñaji c'o mi menzumü a Israel mi xipjiji ja ga cja c'ü na cjuana. Xo mi ñaji c'o dya mi menzumü a Israel c'o xo mi ma't'ü Mizhocjimi. Y pama mi pa cja c'e chöjmü mi ñaji c'o mi pa nu. 18 Nujnu, mi pa nu c'o mi xiji epicureo c'o mi xötpü o jña e Epicuro, 'ñe c'o mi xiji estoico c'o mi xötpü o jña e Zenón. Anguezeji o zöji o jña e Pablo. Bübü c'o o mama:

—Mbārā, ¿pje ra xitscöji ne bëzo nu ja nde pezhe o jña?, eñeji.

Bübü c'o o mama:

—Nza cja c'ü xitscöji rá creoji nan'ño ts'ita c'o ma't'üji nan'ño jñiñi, eñeji.

O mamaji a cjanu na ngue e Pablo mi xipji anguezeji ja ga cja e Jesús 'ñe c'e Resurrección. Anguezeji dya tendioji, mi cjaþüji e Jesús 'ñe c'e Resurrección mi ngue o tjü yeje ts'ita. 19 O zidyiji c'ua e Pablo nu ja mi chjü a Areópago nu ja mi jünji ngüenda. Cjanu o xipjiji:

—Rí ne rí xitscöjme ne jña nu in jizhgue ngue c'ua rá

pārājme. 20 In mangue yo nunca rí ārājme. Rí ne rá pārājme ja ga cja yo, embeji e Pablo.

21 C'o mi menzumü a Atenas 'ñe c'o dya mi menzumü a Atenas c'o mi cārā nu, sido mi mamaji c'o jña c'o nuevo y me mi ne ra dyārāji c'o jña c'o nuevo.

22 Nuc'ua e Pablo cjanu o böbü c'ua nu ja mi jünji ngüenda nu ja mi chjü a Areópago, cjanu o mama:

—Nu'tsc'eji in bëzoji in cārāji va a Atenas, rí unnc'ö ngüenda c'ü me in ma't'üji o ts'ita. 23 'Ma mi nzhodügö mi janda yo ts'ita yo in ma't'üji, ró janda 'na altar c'ü juns'ü a cjava: “Ne altar ngue para c'e ts'ita c'ü dya rí pārāgöji”, je juns'ü a cjanu. Nudya rá xi'tsc'öji ja ga cja c'ü dya in pārāji pero in mamaji in ma't'üji, c'ü ngueje Mizhocjimi.

24 'Mizhocjimi o dyät'ä e jens'e 'ñe ne xoñijömmü, 'ñe texe yo bübü 'ñe yo cja'a. Nuc'ü, manda texe a jens'e 'ñe texe cja ne xoñijömmü. Nguec'ua dya bübü a mbo o templo 'ñe o ts'ingumü nu ja ra mimi. Na ngue nuyo, ät'ätjoji co dyë yo. 25 Nu'tsc'eji in cjijñiji c'ü pje c'o ni jyodü yo ts'ita rí unügueji. Pero Mizhocjimi dya pje ni jyodü. Maco ngue angueze o ngambgagöji va cja ne xoñijömmü, y dacüji c'ü rgá bübüji 'ñe c'ü rgá tsjons'ü in jñüji. Xo dacüji texe c'o ni jyongüji.

26 'Mizhocjimi o ngama texe yo raza 'ñe yo nación. Na ngue je mboxbëchiji cja c'e bëzo c'ü ot'ü o dyät'ä Mizhocjimi. O mama Mizhocjimi jinguã ro mimi nzi 'na raza yo cãrã dya, 'ñe ja ngue c'ua ro ngãrãji. Xo 'ñe c'o cja ra ngãrã. 27 O ngama a cjanu Mizhocjimi yo raza, ngue c'ua texeji ra jyodüji angueze, ra mbãrãji ja ga cja, ra 'ñench'e o mü'büji. Na ngue dya jê bübü Mizhocjimi co nuzgöji rí nteji. 28 Na ngue dacüji c'ü rgá bübüji 'ñe c'ü rgá 'ñõ'müji ín dyéji 'ñe ín cuaji. Nguec'ua sö rá mamaji bübü co nutscöji c'ü. Xo mama a cjanu 'naja c'o in menzumügeji c'o mi xiji poeta c'o mi pjëchi ra ña c'o pje nde ma jña. O mama: "O t'izgöji Mizhocjimi", eñe. 29 Nu 'ma o t'izgöji Mizhocjimi, ni jyodü rá unnc'öji ngüenda c'ü dya Mizhocjimi yo ts'ita yo ät'ä yo nte. Na ngue ät'ãji ja c'o nzi ga neji, de oro o de plata o de ndojo. 30 'Ma ot'ü, Mizhocjimi mi pësp'i na puncjü paciencia c'o mi ma't'ü yo ts'ita. Na ngue dya mi pãrãji. Pero nudya, mama Mizhocjimi c'ü ni jyodü ra nzhogü o mü'bü texe yo cãrã cja ne xoñijõmü. 31 Mizhocjimi ya juajnü 'na pa 'ma ra jñüncüji ngüenda. O 'ñeme 'na bëzo c'ü ra jñüncüji na jo ngüenda. 'Ma o ndü c'e bëzo, Mizhocjimi o tsjapü o te. Ngue c'ü rga pãrãgöji rí texeji, c'e bëzo ngueje c'ü ra jñüncüji ngüenda, eñe e Pablo.

32 'Ma mü o dyãrãji c'ü mi mama e Pablo c'ü vi te e Jesús 'ma ya vi ndü, bübü c'o o tsjapü burla va ndenbe e Pablo. Bübü c'o o mama:

—Xe rí xitscöjme 'na nu pa, eñeji.

33 Nguec'ua e Pablo o mbedye nu ja mi cãrãji. 34 Bübü c'o o ndeñe e Pablo o 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo. 'Na anguezeji mi chjü e Dionisio. Mi ngue 'na c'o bëzo c'o mi jün ngüenda. Xo creo 'na ndixü c'ü mi chjü e Dámaris.

18

Pablo en Corinto

1 Nuc'ua e Pablo o mbedye a Atenas o ma a Corinto. 2 Nujnu, o chjëvi nu 'na bëzo c'ü xo mi Israelita, pero vi jmus'ü cja c'e estado de Ponto c'ü tsja a Asia. Nuc'ü, mi chjü e Aquila. Cja vi 'ñejui c'ü nu su a Italia nu ja mi bübüvi. Na ngue e Claudio c'ü mi mero mi manda o xipji texe c'o mi menzumü a Israel ro mbedyeji a Roma c'ü tsja cja c'e país a Italia. C'ü nu su e Aquila mi chjü e Priscila. E Pablo o ma zengua e Aquila 'ñe e Priscila cja o ngümüvi. 3 C'e bëpji c'ü mi cja e Aquila 'ñe e Priscila, mi mismotjo c'e bëpji c'ü mi cja e Pablo. Mi tä'bãji o xipjadü o animale mi pöji. Y nu c'o mi tõmü, mi ät'ãji o ngümüji. Nguec'ua e Pablo o mimiji co anguezevi, mi tä'bãji o xipjadü. 4 E Pablo mi pa 'ma xabaro cja c'e nintsjimi mi ñaji c'o menzumü a Israel 'ñe

c'o dya menzumü a Israel, mi xipjiji ro dyätpäji o jña e Jesucristo.

⁵ Nuc'ua cjanu o säjä c'ua e Silas 'ñe e Timoteo, vi 'ñejui cja c'e estado de Macedonia. Nuc'ua e Pablo pama mi zopjü c'o mi menzumü a Israel mi xipjiji:

—Rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, e Jesús ngue c'ü o mama Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre, embeji.

⁶ Anguezeji dya go ne go creoji, y o zadüji e Pablo. Nguec'ua e Pablo o juancja o bitu ngue c'ua ro unüji ngüenda c'ü ro mbedye cja c'e nintsjimi, dya cja ro ma zopjü anguezeji. Cjanu o mama c'ua:

—C'ü rí ma sufregueji, dya ngue ín s'ocügö; ngueje ín s'ocügueji. Na ngue 'ma ró xi'tsc'öji ri 'ñench'e ín mü'büji e Jesucristo, dya i dyätcäji. Nudya, rá zopjügö yo dya menzumü a Israel, eñe e Pablo.

⁷ Cjanu o mbedye c'ua cja c'e nintsjimi. O cjogü c'ua cja 'na ngumü c'ü bëxtjo mi járã cja c'e nintsjimi. C'e ngumü mi ngue o ngumü e Justo. Nuc'ü, dya mi menzumü a Israel pero mi ma't'ü Mizhocjimi. Nu cja c'e ngumü ngue nu sido mi ña e Pablo o jña Mizhocjimi. ⁸ C'ü mi manda cja c'e nintsjimi, mi chjü e Crispo. Nuc'ü, o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji; xo 'ñe texe c'o mi cãrã o ngumü. C'o mi menzumü a Corinto, na puncjü c'o o dyätä e Pablo

cjanu o creoji e Jesucristo. Cjanu o jiji. ⁹ 'Na nu xömü Mizhocjimi o unü e Pablo o jñanda nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ĩjĩ, o xipji:

—Dya rí sũ. Sido rí zopjügue yo nte, dya rí jueme. ¹⁰ Na ngue rí bübügö co nu'tsc'e. Dya rá jëzi cjó pje ra tsja c'ü. Na ngue cja ne jñiñi cãrã na puncjü o nte c'o ra dyätcã ín jña; nutscö rá cjpü ín ntegö, eñe Mizhocjimi.

¹¹ O mezhe 'na cjë nde va mimi e Pablo a Corinto mi jichi o jña Mizhocjimi c'o nte.

¹² E Galión mi gobernador cja c'e estado de Acaya. 'Na nu pa, c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi ätpä o jña e Jesucristo, o jmurüji o ñaji. Cjanu o ma zürüji e Pablo o zidyiji a jmi e Galión nu ja mi jün ngüenda. ¹³ Cjanu o xipjiji c'ua e Galión:

—Ne bëzo nu, onpü yo nte xipjiji nan'ño rgá ma't'üji Mizhocjimi. Maco dya mama a cjanu c'o ley, eñeji va xipjiji e Galión.

¹⁴ Nuc'ua e Pablo ya mi ngue ro ndünrũ. Pero e Galión o ña c'ua o xipji c'o mi menzumü a Israel:

—Nu'tsc'eji in menzumüji a Israel, sido va ã molestaozügöji, ya xichazügö co nu'tsc'eji. 'Ma ro pö't'unte ne bëzo, o pje c'o ro tsjapü 'na nte, ro ä'tc'öji 'ma. ¹⁵ Pero dya pje tsja nu. C'ü ni ñugueji na ü nu, ngue c'ü dya jizhi ja c'o nzi ga mama c'o in leygueji. Nan'ño jña c'o mama y nan'ño tjü c'ü nädã. Nguec'ua ngue'tsc'eji sö rí

reglatsjëji; nutscö dya pë'sc'ü rá nugö yo, embeji c'o.

¹⁶ Cjanu o manda o pjongüji c'o mi menzumü a Israel nu ja mi jün ngüenda. ¹⁷ Nuc'ua c'o dya mi menzumü a Israel, o pënch'iji c'ua e Sóstenes c'ü mi manda cja c'e nintsjimi a Corinto, o mbäräji a jmi e Galión nu ja mi jün ngüenda. Pero e Galión dya tsjapü ngüenda.

Pablo vuelve a Antioquía y comienza su tercer viaje misionero

¹⁸ E Pablo xe go mezhe c'ua na puncjü o pa, o mimi a Corinto. Nuc'ua cjanu o 'ñezhe c'ua c'o cjuarma. Cjanu o möji c'ua e Aquila 'ñe e Priscila a ma a Siria, mi pöji cja 'na barco. 'Ma mü o zät'äji a Cencrea, o 'ñaxpaji o ñi na ngue ya vi cumple c'e promesa c'ü vi mama va xipji Mizhocjimi. ¹⁹⁻²¹ O mbedyeji nu, o zät'äji a Efeso. E Pablo cjanu o cjogü cja c'e nintsjimi o ñaji c'o mi menzumü a Israel o xipjiji ja ga cja e Jesucristo. Anguezeji mi süjmüji e Pablo xe ro mezhe rvá mimiji. Pero e Pablo o ndünrü o mama c'ü dya mi sö. Cjanu o 'ñezhe anguezeji o xipjiji:

—Ni jyodü rá magö a Jerusalén rá ma süpcö c'e mbaxcua c'ü ya ra zädä. Pero 'ma ra ne Mizhocjimi, rá nzhogü rá ã zenguats'üji na yeje.

Cjanu o ma ndes'e cja 'na barco c'ü mi cjogü a Efeso, o mbedye nu. E Aquila 'ñe e Priscila o nguejmevi a Efeso. ²² 'Ma mü o zät'ä c'e barco cja

c'e jñiñi a Cesarea, o dagü e Pablo o ma'a nu ja mi jmurü c'o cjuarma a Jerusalén, o ma zenguaji. O mbedye c'ua nu, cjanu o ma c'ua a Antioquía. ²³ O mezhe ja nzi pa va mimi nu. Cjanu o mbedye o ma cja c 'e estado de Galacia 'ñe cja c'e estado de Frigia. O zät'ä texe cja c'o jñiñi nu ja mi cãrã c'o mi ätpä o jña e Jesucristo, o zopjüji. Nguec'ua o mäji y o zëzhiji.

Apolos predica en Efeso

²⁴ Dya go mezhe go säjä c'ua a Efeso 'na bëzo c'ü mi chjü e Apolos. Mi Israelita pero vi jmus'ü a Alejandría. C'e bëzo mi pãrã na jo o jña Mizhocjimi, y mi pjëchi ra zopjü na jo c'o nte. ²⁵ Nuc'ü, ya vi jíchiji ja ga cja o 'ñiji e Jesús c'ín Jmugöji. Mi zopjü c'o nte co texe o mü'bü, mi xipjiji ja ga cja e Jesús ja c'o nzi va dyärã. Pero dya mi pãrã na jo ja ga cja. E Apolos mi pãrã e Juan mi jichi co ndeje c'o nte. Pero dya mi pãrã ja ga nãnbäji dya o tjü e Jesucristo 'ma jichiji c'o ench'e o mü'bü angueze. ²⁶ Nuc'ua e Apolos o mbürü o zopjü c'o nte cja c'e nintsjimi, o xipjiji texe c'ü mi pãrã ja ga cja e Jesús. Y dya mi sü. Nuc'ua e Priscila 'ñe e Aquila 'ma mü o dyärävi mi ña e Apolos, o zidyivi o ngümüvi. Cjanu o ñatsjëji c'ua o xipjivi c'o jña c'o xe mi bëzhi ro mbärã. ²⁷⁻²⁸ Nuc'ua e Apolos cjanu o mama c'ü ro ndes'e cja 'na barco ro ma cja c'e estado de Acaya. Nguec'ua

c'o cjuarma a Efeso o xipjiji e Apolos:

—Jã, na jo rí mague, embeji c'ü.

Cjanu o dyopjüji 'na carta ro ndëdyi e Apolos, ngue c'ua c'o cjuarma a Acaya ro recibidoji c'ü. 'Ma o zät'ä a Acaya, Mizhocjimi o unü poder e Apolo o zopjü c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi creo e Jesucristo. Mi söji o jña anguezeji nu ja mi cãrã texe c'o nte mi äräji. Mi zopjüji co texe o mü'bü mi xipjiji ja ga mama o jña Mizhocjimi; nguec'ua c'o nte va mbãrãji e Jesús ngueje c'ü o mama Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre. Nguec'ua c'o mi söji o jña e Apolos o bëzhiji. Nguec'ua c'o ya vi creo e Jesucristo xenda go zëzhiji.

19

Pablo en Efeso

¹ 'Ma mi bübü e Apolos a Corinto c'ü tsja a Acaya, e Pablo mi nzhodü cja c'o jñiñi c'o mi jãrã cja t'eje. Cjanu o zät'ä a Efeso. Cjanu o chjëji nu, ja nzi c'o mi ätpä o jña e Jesucristo. ² Cjanu o xipjiji c'ua:

—'Ma i creogueji, ¿cjo o ëjë o Espíritu Mizhocjimi cja in mü'bügueji?

O ndünrü c'ua anguezeji o mamaji:

—Dya rí äräjme cjo bübü o Espíritu Mizhocjimi.

³ O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—¿Ja vi jigueji 'ma?

O ndünrü c'ua anguezeji:

—O nzhogü ín mü'büjme ja c'o nzi va mama e Juan, cja rrü jigöjme.

⁴ O ndünrü c'ua e Pablo o xipjiji:

—'Ma mi jichi e Juan c'o nte, mi xipjiji ro jyëziji c'o na s'o ro 'ñench'e o mü'büji c'ü cja ro ëjë, c'ü ngueje e Jesús. Ngueje c'ü o mama Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre cja c'o na s'o, eñe e Pablo.

⁵ 'Ma mü o dyäräji a cjanu, cjanu o jiji c'ua na yeje. O nãnbäji o tjü e Jesús c'ín Jmugöji va jichiji. ⁶ Nuc'ua e Pablo o 'ñe's'e o dyë anguezeji. Nuc'ua o ëjë c'ua o Espíritu Mizhocjimi o ë bübü cja o mü'büji. Nuc'ua o mbürü o ñaji c'ua nan'ño idioma, y mi mamaji o jña Mizhocjimi. ⁷ Anguezeji mi söji 'na doce bëzo.

⁸ O mezhe jñi zana e Pablo mi pa cja c'e nintsjimi, mi pa ñaji c'o nte mi xipjiji mi jyodü ro 'ñench'e o mü'büji e Jesús, na ngue ngueje angueze c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. ⁹ Pero bübü c'o o meze o mü'bü, c'o dya go 'ñejme e Jesucristo. Anguezeji o zopjüji c'ua c'o 'ñaja c'o mi jmurü cja c'e nintsjimi, o xipjiji c'ü dya ma jo o 'ñiji e Jesús. Nguec'ua e Pablo o mbedye cja c'e nintsjimi, dya cja mi pa zopjü nu c'o nte. Nuc'ua e Pablo 'ñe c'o mi teñe angueze, cjanu o möji c'ua cja 'na scuela nu ja mi xöpüte 'na bëzo c'ü mi chjü e Tiranno. Nuc'ua e Pablo pama mi pa cja c'e scuela mi pa zopjü c'o nte. ¹⁰ O mezhe

yeje cjë c'ü mi pa zopjü c'o nte nu. Nguec'ua texe c'o mi cārã cja c'e estado de Asia, o dyäräji o jña e Jesucristo c'ín Jmugöji, zö mi menzumü a Israel zö dya mi menzumü a Israel. ¹¹ Mizhocjimi o unü poder e Pablo o tsja c'o na nojo c'o nunca mi janda c'o nte. ¹² Nguec'ua c'o ts'imbayo c'o mi jüt'ü o ñi e Pablo 'ñe c'o o péchera, mi canaji mi pa cuatüji c'o mi sö'dyë 'ñe c'o vi zürü c'o o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. Nguec'ua mi jogü c'o mi sö'dyë y mi pedye c'o s'ondajma.

¹³ Bübü c'o menzumü a Israel c'o mi nzhodü mi cjuama c'o vi zürü o s'ondajma c'ü dya jo. Mi nänbäji o tjü e Jesús c'ín Jmugöji ma cjuamaji, xa'ma ro mbedye c'o s'ondajma. Mi mamaji:

—Pedye cja ne nte. Rí xi'tsc'ö co o poder e Jesús c'ü nädä e Pablo ga zopjü yo nte, embeji c'o s'ondajma.

¹⁴ Cja c'o menzumü a Israel, mi bübü 'na ndamböcjimi c'ü mi chjü e Esceva. Mi 'ñeje yencho t'i c'o mi nänbä o tjü e Jesús ma cjuamaji. ¹⁵ 'Na nu pa 'ma o nänbäji a cjanu o tjü e Jesús, o ndünrü c'ua c'e s'ondajma o mama:

—Ri pārägö cjó ngueje e Jesús. Xo rí pārägö cjó ngueje e Pablo. Natsc'eji, ¿pje pjë'tsc'eji?, eñe.

¹⁶ Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi zürü c'e s'ondajma, 'nango dacü o ma ndaji c'o o t'i e Esceva. Me go mbäräji go ndöpüji. Nuc'ua o mbedyeji

c'ua cja c'e ngumü, ya mi nzergatjoji y ya me vi s'odüji. ¹⁷ Nuc'ua c'o mi cārã a Efeso c'o mi menzumü a Israel, 'ma mü o mbäräji c'ü vi tsja c'o o t'i e Esceva, me go züji c'ua. Xo 'ñe c'o dya mi menzumü a Israel. Na ngue mi pāräji, zö mi nänbäji o tjü e Jesús pero dya mi creoji, nguec'ua va tsjapüji a cjanu c'o o t'i e Esceva. Nguec'ua o mamaji c'ü me na nojo e Jesús c'ü in Jmugöji.

¹⁸ O ëjë c'ua na puncjü c'o ya mi creo e Jesucristo pero sido mi cëroji, mi divinaoji y pje c'o nde mi cjaji. O mamaji c'ü dya ma jo c'o mi cjaji, y dya cja ro tsjaji. ¹⁹ Bübü o cëro c'o mi cja o magia. O ma tjëji c'o o libroji c'o mi juns'ü c'o magia, cjanu o ndüt'üji a jmi texe c'o nte. O tsjaji ngüenda c'ü ja nzi mi muvi c'o libro; o zäs'ä cincuenta mil o merio de plata. ²⁰ Na puncjü o nte c'o o creo e Jesucristo co texe o mü'bü. Na ngue me na zëzhi o jña Mizhocjimi.

²¹ Nuc'ua o Espiritu Mizhocjimi o 'ññbü o mü'bü e Pablo ro ma na yeje cja c'e estado de Macedonia 'ñe cja c'e estado de Acaya, ro ma zengua c'o cjuarma. Nuc'ua cja rrü ma a ma a Jerusalén. O mama:

—'Ma rá sät'ä a Jerusalén, xo ni jyodü rá ëjë a Roma, eñe.

²² Nuc'ua e Pablo o ndäjä yeje c'o nu mimbëpjiji o mëvi a Macedonia. Nuc'o, mi ngueje e Timoteo 'ñe e Erasto. E Pablo xe nguejme o mimi cja c'e estado de Asia.

El alboroto en Efeso

23 'Na nu pa 'ma xe mi bübü e Pablo a Efeso, me mi huëñi c'o nte me mi mapjüji. Na ngue mi bübü c'o dya go ne o 'ñiji Mizhocjimi. 24 Mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü e Demetrio. Mi ät'ä o ts'inana de plata c'o mi xiji ts'ina Diana. Xo mi ät'ä o ts'ingumü nu ja mi tägä c'o ts'ina Diana. Mi tsäjä o mbëpji c'o mi pjëchi ra dyät'ä o ts'inana; nguec'ua mi tõi na puncjü o merio. 25 E Demetrio o zojnü c'ua c'o o mbëpji 'ñe c'o 'ñaja c'o mi ät'ä o ts'inana. 'Ma mü o jmurüji, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nu'tsc'eji nin't'ecjanöümüji, in päräji rí tõi na puncjü o merio rgá ät'äji yo ts'inana. 26 Pero xo in päräji ja ga cja ga tsja e Pablo, zopjü yo nte xipjiji c'ü dya mizhocjimi yo ts'inana; na ngue rí ät'ätjoji co in dyëgöji yo. Xo in äräji mama a cjanu e Pablo cja c'o 'ñaja jñiñi. Nguec'ua na puncjü o nte c'o dya cja ma't'ü yo ts'inana; ya creoji c'o mama e Pablo. Dya nguextjo va a Efeso; xo 'ñe texe cja ne estado de Asia. 27 Bübü peligro ra tsjacüji burla yo nte, dya cja ra ndömüji yo ts'inana yo rí ätc'öji. Y dya nguextjo nu, xo ra tsjapüji c'ü dya cja ni muvi o templo e ts'ina Diana. Dya cja ra züpüji e ts'ina Diana. Maco nudya ma't'üji texe va a Asia 'ñe texe cja ne xoñijöümü.

28 'Ma mü o dyäräji c'o o mama e Demetrio, me go sjëyaji c'ua na puncjü o mapjüji c'ua na jens'e o mamaji:

—Me na nojo e ts'ina Diana nu rí ma'tc'öji nutscöji rí menzumüji a Efeso, eñeji.

Y sido mi mapjüji a cjanu. 29 Nguec'ua texe c'o nte cja c'e jñiñi o mbürü o huëñiji, pero dya mi päräji pje mi pjëzhi. Nuc'ua cjanu o cjuan'di o möji c'ua nu ja mi cjaji o junta. 'Ma mü o möji nu, o pënch'iji e Gayo 'ñeje e Aristarco c'o mi dyoji e Pablo, o zidyiji a fuerza nu ja mi cjaji o junta. Anguezevi mi menzumüvi a Macedonia. 30 E Pablo mi ne ro cjogü a nde cja c'o nte ro ñaji. Pero c'o mi creo e Jesucristo, dya jyëziji ro cjogü. 31 C'o pje mi pjëzhi c'o mi manda cja c'e estado de Asia, bübü c'o mi joji e Pablo. Anguezeji o ndäji c'o o ma'a nu ja mi bübü e Pablo o ma dyötüji 'na favor c'ü dya ro ma cja c'e junta, 'na pje c'o ro tsjapüji. 32 C'o nte me mi huëñiji. Nan'ño c'o mi mama c'o 'ñaja; nan'ño c'o mi mama c'o 'ñaja. Nguec'ua na puncjü c'o dya mi pärä pje vi jmurüji. 33 Nuc'ua c'o menzumü a Israel c'o dya mi creo e Jesucristo, o juajnüji 'na c'o o dyoji c'ü mi chjü e Alejandro para ro frentaoji co c'o nte. Bübü c'o o xipji e Alejandro pje vi jmurüji cja c'e junta. Nuc'ua e Alejandro o tsja o seña co o dyë ngue c'ua ro ngo't'ü o ne c'o nte. Na ngue mi ne ro xipjiji c'o nte c'ü dya mi ngue o s'ocü c'o mi menzumü a Israel. 34 Pero c'o nte, 'ma mü o jñandaji e Alejandro mi menzumü a Israel, cjanu o mapjüji c'ua na yeje. O

mezhe c'ua yeje hora junto va mapjüji a cjava:

—Me na nojo e ts'ina Diana nu rí ma'tc'öji nutscöji rí menzumüji a Efeso, eñeji va mapjüji.

³⁵ Nuc'ua c'ü mi representante cja c'e jñiñi, o xipji o ngo't'ü o ne c'o nte. Cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji a Efeso. Yo nte yo cãrã texe cja ne xoñijömmü pãrãji nutscöji rí menzumüji a Efeso rí pjörügöji e ts'ina Diana c'ü vi 'ñeje a jens'e o säjä a jömmü. Xo rí pjörügöji o templo. ³⁶ Maco nde pãrãji a cjanu y dya cjó sö ra ngädã, na jo, dya rí mapjüji. Dya pje rí tsjaji. ³⁷ I siji yo yeje bëzo, maco dya pje pönüvi cja o templo c'ü ín ts'inanaji. Dya xo zadüvi c'ü. ³⁸ Nujyo, 'ma o tsjavi na s'o, 'ma pje c'o o tsjapüji e Demetrio 'ñe yo 'ñaja yo ät'ã yo ts'inana, nu'ma, sö anguezeji ra möji cja juesi. Nuc'ua c'e juesi ra jñünpü ngüenda yo yeje bëzo. ³⁹ 'Ma ngue 'na jña c'ü xe na s'ëzhi, rá ñaji 'ma ra zädã c'e pa 'ma rá cjaji junta, ja c'o nzi ga mama cja c'o ley. ⁴⁰ Nu c'o mandazüji, ra ëji ra ë huënzhgöji jenga me ró huëñiji. Ra nguiñiji rí ne rá cjaji o revolución, dya cja rá ätäji o gobiernoji. Dya ra sö pje rá xipjiji, eñe c'e representante.

⁴¹ Nuc'ua 'ma mü o nguarü o ña, cjanu o xipji c'ua c'o nte ro möji o ngumüji.

20

Viaje de Pablo a Macedonia y a Grecia

¹ 'Ma o nguarü o huëñi c'o nte, nuc'ua e Pablo o mbenpe 'na jña c'o mi ejme e Jesucristo ro jmurüji. 'Ma mü o jmurüji, cjanu o zopjüji. Cjanu o 'ñezheji cjanu o ma a ma a Macedonia. ² O zät'ã cja c'o jñiñi nu ja mi cãrã o cjuarma, me go zopjüji ngue c'ua o mäji y o zëzhiji. Cjanu o mbedye a Macedonia o ma c'ua a Grecia c'ü xo xiji a Acaya. ³⁻⁶ O mezhe jñi zana va mimi nu. Nuc'ua o mama ro ndes'e cja barco ro ma a Siria. C'o mi menzumü a Israel c'o dya mi creo, mi mamaji ja rvã mbö't'üji e Pablo 'ma ro ma cja barco. O mbãrã c'ua e Pablo; nguec'ua dya ndes'e cja barco. C'o o ndes'e ngue c'o mi dyoji e Pablo. Mi ngue e Sópater c'ü mi menzumü a Berea, 'ñe e Aristarco 'ñe e Segundo c'o mi menzumü a Tesalónica, 'ñe e Gayo c'ü mi menzumü a Derbe, 'ñe e Timoteo. Xo 'ñe e Tíquico 'ñe e Trófimo c'o mi menzumü cja c'e estado de Asia. Anguezeji ot'ü o möji cja barco. Pero e Pablo o nzhögü o ma na yeje a Macedonia. Nujnu, je ro ma ndes'e cja barco. Nutscö e Lucas ró chjëgöbe e Pablo a Filipos c'ü tsja a Macedonia. O zädã c'ua c'e mbaxua 'ma siji o tjömëch'i c'o dya bãns'ã. 'Ma o cjögü c'e mbaxua, ró tes'ebe cja barco a Filipos xo ró mëbe a Troas. O mezhe tsi'ch'a pa, cja ró sät'ãbe nu. Ya ma

tepquegöbe c'o cjuarma c'o vi ot'ü. Ró mimijme siete pa nu.

Visita de Pablo en Troas

⁷ C'ü ot'ü pa nu ngo, ró jmurüjme c'o cjuarma c'o mi cãrã a Troas, ngue c'ua ro sijme o tjõmëch'i c'ü rva mbeñejme ja va ndũ e Jesucristo. E Pablo o zopjü c'o cjuarma, na ngue ro pedeyjme c'ü na ye nu pa. O mezhe ndexõmü va ña. ⁸ Mi tjë na puncjü o sivi nu ja mi jmurüjme cja c'e ngumü c'ü na jñi piso. ⁹ 'Na t'i c'ü mi chjũ e Eutico mi tãgã cja ventana. O zürü o t'ĩjĩ na ngue o mezhe va ña'a e Pablo. Nguец'ua va ndögü a jõmü. 'Ma ró dagüjme ró ma nujme, ya vi ndũ. ¹⁰ E Pablo xo dagü cja c'e jyäxcumü, o ma ndaja c'e t'i c'ü ya vi ndũ. Nuc'ua cjanu o xitscõjme c'ua:

—Dya rí sũji. Mizhocjimi o tsjapü o te, ya bübütjo na yeje, enzgõjme.

¹¹ Nuc'ua e Pablo ñezgõjme ró tes'ejme na yeje cja c'e jyäxcumü. E Pablo o më'ch'i c'e tjõmëch'i c'ü rvã mbeñejme ja va ndũ e Jesús. Cja rrũ sigõjme o xëdyi. E Pablo cjanu o ñaji c'ua c'o cjuarma hasta 'ma o jyas'ü. Cjanu o ma c'ua. ¹² O zidyiji e Eutico cja o ngumü, me mi mãji. Na ngue vi ndũ pero Mizhocjimi o tsjapü o te na yeje.

Viaje desde Troas a Mileto

¹³ Ante c'ü ro mbedye e Pablo a Troas, o xitscõjme ro tes'ejme cja barco nu, ro möjme a Asón; angueze ro matsjë cja 'ñiji. ¹⁴ Nguец'ua

'ma ró chjëgõjme e Pablo a Asón, xo ndes'e cja c'e barco. Cja rrũ möcjõjme a Mitilene nu ja mi ma c'e barco. ¹⁵ C'ü na ye nu pa, o mbedye nu c'e barco ró möjme ró cjogüjme a lado cja c'e isla a Quío. C'ü na jñi nu pa, ró sãt'äjme cja c'e isla a Samos, y ró oxüjme cja c'e jñiña a Trogilio. C'ü na ngiyo nu pa, ró sãt'äjme a Mileto. ¹⁶ E Pablo mi xädã ro ma a Jerusalén, xa'ma ro zãt'ã nu 'ma ro pjongüji c'e mbaxua c'ü ni chjũ Pentecostés. Nguец'ua ya vi jua-jnü 'na barco c'ü ro cjogütjo a Efeso c'ü dya ro böbü. Na ngue dya mi ne ro metscõjme cja c'e estado de Asia.

Discurso de Pablo a los ancianos de Efeso

¹⁷ 'Ma ró sãt'äjme a Mileto, e Pablo o ndãjä c'o o ma a Efeso o ma sijĩ c'o mi pastor cja c'o cjuarma. ¹⁸ 'Ma o ëji, nuc'ua e Pablo cjanu o xipji c'ua anguezeji:

—In pãrãgueji ja rvã minc'ö a ndetsc'ëji ndeze c'e pa 'ma cja rvã sägõ va a Asia. ¹⁹ Ró pëpcõ Mizhocjimi co texe ín mü'bü. Y dya ró cjapü na nozü. Me mi huëgõ na ngue c'o nte c'o dya go ne go creo. Y me mi sufregõ na ngue c'o ín menzumügõjme a Israel me mi jodü ja rvã mbõtçüji. ²⁰ Ró xi'tsc'õji texe c'o mi jyodü ri pãrãgueji; dya ró co'bügõ ne ri 'na jña. Ró zo'c'üji 'ma mi jmurügueji; xo ró zo'c'üji cja ín nzungueji. ²¹ Ró zopjügõ c'o ín menzumügõjme a Israel, ró xipjiji co texe ín mü'bü ro

jyëziji c'o na s'o ro nzhogüji cja Mizhocjimi, y ro ñench'e o mü'büji e Jesucristo c'ín Jmugöji. Xo ñetsc'ejí, dya in menzumügueji a Israel, xo ró zo'c'öji a cjanu. ²² Nudya rrã magö a Jerusalén. Na ngue o Espíritu Mizhocjimi jítscö c'ü ni jyodü rá magö nu. Dya rí pãrã pje ra tsjacüji nu. ²³ Pero texe cja c'o ññiñi ja rí sátc'ö, o Espíritu Mizhocjimi xitscö c'ü ra pantcaji a pjörü nu, ñe me rá sufregö. ²⁴ Pero dya ra tsja zö rá sufregö zö ra mbötcüji. C'ü rí negö, ngue c'ü rá cjuatü ne bëpji nu o dyacü e Jesús c'ín Jmugöji. O dyacü rí zopjügö yo nte rí xipjiji me s'iya Mizhocjimi anguezeji; ne ra ñemeji libre cja c'o na s'o.

²⁵ "Ma mi búbü co nu'tsc'ejí, mi xi'tsc'öji c'ü ri unü in mü'bügueji e Jesús c'ü o ñeme Mizhocjimi ra manda. Nudya rí xi'tsc'öji c'ü dya cja rá chjögöji. ²⁶ Tsjijñiji na jo c'ü rí xi'tsc'öji, na ngue ya rá jyanbüji ne pa dya. 'Ma cjó c'o búbüts'üji c'ü dya ra salva, c'ü ra ma sufre, dya ngue in s'ocügö. ²⁷ Na ngue ró xi'tsc'öji texe c'o ne Mizhocjimi rá pãrãgöji ñe rá cjaji; dya ró co'bügö ne ri 'na jña. ²⁸ Rí pjötpüji ngüenda ja rgui minc'ejí. Xo rí pjörüji texe c'o ñaja cjuarma c'o ma't'ü e Jesucristo c'ín Jmugöji. Na ngue chjëntjui nza cja o ndënchjürü. O Espíritu Mizhocjimi o dya'c'üji ne bëpji rí tsjaji o mbörü. Rí pjörüji na jo, na

ngue o pjödü o cji va ndü e Jesús; nguec'ua va tsjapü o ndënchjürü c'o. ²⁹ Rí pãrãgö 'ma rá jyanbüji, 'ma rá magö, ra ëjë c'o na s'o ga xöpunte. Nuc'o, ri chjëntjui nza cja o min'ño c'o me na sate, ra ë pjö't'üji c'o ndënchjürü. ³⁰ Xo ra búbüts'üji c'o ra jíchi c'o ya ri creo e Jesucristo, ra xipjiji o jña c'o dya cjuana, ngue c'ua c'o ya ri creo ra ndeñeji co anguezeji. Nguec'ua c'o ya ri creo e Jesucristo, búbü c'o ra creo c'o xöpüte. ³¹ Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí pjötpügüejí na puncjü ngüenda. Mbeñegueji, ró minc'ö jñi cjë a ndetsc'ejí. Zö xömü zö ndempa pero sido mi zo'c'öji. Mi xi'tsc'öji ja rvi minc'ejí hasta búbü 'ma mi huëgö por nu'tsc'ejí.

³² 'Nudya cjuarma, rí ötcö Mizhocjimi ra mbö'c'üji y ra tsja'c'üji ra zi'ch'i in mü'bügueji o jña c'ü mama ja ga s'iyazügöji. Me na zëzhi o jña, ra mböxc'üji ra tsja'c'üji xenda rí dyätãji Mizhocjimi. Nguec'ua ra dya'c'üji c'o me na jo a jens'e c'o ra ch'unü texe c'o cchapü o nte. ³³ 'Ma mi búbügö co nu'tsc'ejí, dya cjó mi nepegö o merio ne ri ngue o bitu. ³⁴ In pãrãji mi pëpcjö c'ü ma tötc'ö c'ü mi sigö ñe c'o mi jegö, ñe c'ü mi si c'o mi dyocjójme ñe c'o mi jeji. ³⁵ Ró jí'ts'íji 'na tjürü c'ü xo rí tsjaji. Rí pëpcjeji ngue c'ua rí pjös'üji c'o pje ni jyodü. Rí mbeñegueji c'ü o mama e Jesús c'ín Jmugöji: "Xenda rí mäceji 'ma rí unüji, que na ngue 'ma ra ch'a'c'üji", eñe va

mama.

³⁶ Nuc'ua e Pablo 'ma o nguarü o zopjü a cjanu c'o pastor, cjanu o ndüñijö mü o dyötü Mizhocjimi co texe anguezeji. ³⁷ Nuc'ua anguezeji me go huëji c'ua, na ngue ya ro ma e Pablo. Me go ndaji y me go zü'tp'üji o jmi. ³⁸ Me mi sentioji na ngue c'o jña c'o vi mama e Pablo c'ü dya cja ro chjëji. Nuc'ua ró möcjöjme e Pablo; anguezeji o ma zogüzüjme hasta cja c'e barco.

21

Viaje de Pablo a Jerusalén

¹ Nuc'ua 'ma mü o 'ñetscöjme c'o cjuarma, cja rrü möjme c'ua cja c'e barco. Ró möcjöjme derecho cja c'e isla c'ü ni chjü a Cos. C'ü na ye nu pa, ró möjme a Rodas. 'Ma ró pedyejme nu, ró möjme a Pátara. ² Nujnu, ró jodüjme nu 'na barco c'ü ro ma a Fenicia. 'Ma ró töt'üjme, ró tes'ejme cja rrü möjme. ³ 'Ma ma möcjöjme, ró jandajme c'e isla c'ü ni chjü a Chipre ró cjogüjme cja o jodyë. Ró sidojme hasta ró sät'äjme cja c'e jñiñi c'ü ni chjü a Tiro c'ü tsja a Siria. Ró dagüjme cja c'e barco, na ngue je ro sjö'büji nu c'o mi tunü c'e barco. ⁴ A Tiro ró jodüjme ja mi cãrã c'o mi ätpã o jña e Jesucristo. Nujnu, ró minc'öjme nu siete pa. O Espiritu Mizhocjimi ya vi jíchiji c'o cjuarma c'ü me ro sufre e Pablo a Jerusalén. Nguec'ua o xipjiji e Pablo c'ü dya ro ma nu. ⁵ 'Ma o zädã c'o pa 'ma ro mbedye c'e barco,

ró pedyejme cja c'e jñiñi a Tiro ro möjme. Nuc'ua texe c'o cjuarma 'ñe c'o o suji 'ñe c'o o t'iji o ma caminaozüjme 'ma ró pedyejme cja c'e jñiñi. 'Ma ró sät'äjme cja squina c'e mar, ró ndüñijö müjme ró ötcöjme Mizhocjimi. ⁶ Cjanu pötü rvá chagöjme, cjanu o 'ñetscöjme c'ua. Nuc'ua cja rrü tes'ejme cja c'e barco; anguezeji cjanu o nzhogüji o ngümüji.

⁷ 'Ma ró pedyejme a Tiro, ró möjme a Tolemaida c'ü tsja a Fenicia. 'Ma ró dagüjme nu, dya cja ró möcjöjme cja barco. A Tolemaida ró ma zenguajme c'o cjuarma, y ró minc'öjme 'napa co anguezeji. ⁸ Nuc'ua c'ü na ye nu pa, 'ma ró pedyejme a Tolemaida, cja rrü möjme a Cesarea. 'Ma ró sät'äjme nu, ró cjogüjme cja o ngümü e Felipe ró oxüjme nu. Nuc'ü, mi zopjü c'o nte mi xipjiji ja rvá sö ro salvaji. E Felipe mi ngue 'na c'o siete c'o vi juajnüji ro unü pje ro zi'i c'o ndixü c'o ya vi ndü nu xïra. ⁹ E Felipe mi tsãjã nziyo o xunt'i c'o dya mi chjüntü. Mi mamaji o jña Mizhocjimi ja c'o nzi ma 'ñünbü o mü'büji. ¹⁰ Ró minc'öjme nu ja nzi pa. O ëjë c'ua 'na bëzo c'ü mi chjü e Agabo vi 'ñeje a Judea. Xo mi profeta mi mama o jña Mizhocjimi. ¹¹ O säjä nu ja mi cãrãjme. Cjanu o nganba c'ua c'ü mi nzünt'ü e Pablo, cjanu o jyüt'ü c'ua o ngua 'ñe o dyë. Cjanu o mama:

—Rí xi'tsc'öji c'ü mama o Espiritu Mizhocjimi. C'o cãrã

a Jerusalén c'o dya ätpä o jña e Jesucristo, je xo rgá cjanu rgá jyü'tp'üji o dyë 'ñe o ngua ne bëzo nu ngue o cjava ne mbünt'ü, cja rrü zidyiji ra ma nzhöji cja o dyë c'o dya menzumü a Israel.

¹² 'Ma ró äragöjme c'o o mama e Agabo, nuzgöjme 'ñe c'o cjuarma c'o mi cãrã a Cesarea me ró ötcöjme na puncjü e Pablo c'ü dya ro ma a Jerusalén. ¹³ O ndünrö c'ua e Pablo o xitscöjme:

—¿Jenga in huëji? In cjacüji xo rá sentiogö. ¿Cjo in neji c'ü dya rá c jagö ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi? Rí bübü dispuesto ra zücüji a Jerusalén ra jyütcüji ín dyë 'ñe ín cua, ra pantcaji a pjörü. Dya nguextjo nu; xo rí bübü dispuesto ra mbötcüji na ngue rí pëpigö e Jesús c'ín Jmugöji, eñe.

¹⁴ 'Ma dya dyätcäjme, dya cja pje ró xipjijme. Ró mamajme:

—Ra zädä rí tsjague ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi.

¹⁵ Nuc'ua ró xampjajme, cja rrü möjme c'ua a Jerusalén. ¹⁶ Bübü ja nzi cjuarma a Cesarea c'o o ma zogüzüjme hasta ró sät'äjme a Jerusalén. C'o cjuarma o zinzgöjme cja o ngumü e Mnasón c'ü mi menzumü a Chipre; je ró oxüjme nu. C'e bëzo, ya vi mezhe vi 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo.

Pablo visita a Jacobo

¹⁷ C'o cjuarma a Jerusalén me go mäji va recibidozüjme. ¹⁸ C'ü na ye nu pa, ró möcjöjme e Pablo ró ma

zenguajme e Jacobo. Ya xo ma cãjã nu texe c'o pje mi pjëzhi cja c'o cjuarma. ¹⁹ 'Ma ró cjuarü ró zenguajme, nuc'ua e Pablo cjanu o xipji c'o cjuarma ja va mbös'ü Mizhocjimi angueze va zopjü c'o nte c'o dya mi menzumü a Israel. ²⁰ 'Ma o dyäräji c'o o mama e Pablo, o mama c'ü me na nojo Mizhocjimi 'ñe me na jo. Cjanu o xipjiji c'ua e Pablo:

—Na jo c'ua ja gui mangue, cjuarma. Pero dyärä na jo c'o rá xi'tsc'öjme. Cãrã na puncjü mil c'o ín menzumügöji c'o ya creo e Jesucristo. Anguezeji me süpüji c'o ley c'o o dyopjü e Moisés. Y neji texe c'o cjuarma xo ra züpüji c'o. ²¹ Anguezeji äräji nan'ño gui jíchigue c'o ín menzumügöji c'o cãrã c'o nan'ño jñiñi; äräji in xipjiji c'ü dya cja ra dyätäji c'o o dyopjü e Moisés; äräji in xipjiji c'ü dya cja ra circuncidaoji c'o o t'iji, ni xo ra tsjaji c'o 'ñaja ín chjürügöji. ²² Yo ín menzumügöji ra mbäräji c'ü i 'ñecje, ra mundoji 'na pje c'o ra tsja c'üji. Nguéc'ua, ¿ja rga cja püji? ²³ Na jo rí tsjague c'o rá xi'tsc'öjme dya. Bübüzgöjme nziyo cjuarma yo o tsja promesa va xipjiji Mizhocjimi. ²⁴ Rí möcjeji yo cjuarma cja ne templo rí chömmügue o animale c'o rí unügueji. Nuc'ua yo cjuarma ra unüji c'o mböcjimi ra mbäsp'äji Mizhocjimi. A cjanu ra jogüji a jmi Mizhocjimi. Nuc'ua ra sö ra 'ñaxpaji o ñiji, na ngue ya

rguí cumpleji c'o promesa. Nuc'ua yo in menzumügöji ra mbäräji c'ü dya cjuana c'ü äräji; in cjague ja c'o nzi ga mama c'o ley c'o o dyopjü e Moisés. ²⁵ Dya rí xi'tsc'öjme c'ü ni jyodü ra dyätä c'o ley c'o dya rí menzumügöji. Na ngue ya ró ñagöjme ró penpejme 'na carta ró xipjijme c'o ni jyodü ra tsjaji. Ngue c'ü dya ra zaji o ts'ingue o animale c'o bäspl'ä yo ts'ita. Dya xo ra ziji o cji. Dya xo ra zaji o ts'ingue o animale c'o dya mbedye o cji. C'o bëzo, dya ra tsäji o ndixü; c'o ndixü, dya xo ra tsäji o bëzo, eñe e Jacobo.

Toman preso a Pablo en el templo

²⁶ C'ü na ye nu pa, e Pablo o möji c'ua c'o nziyo cjuarma o cjogüji cja c'e templo. Nuc'ua e Pablo o xipji c'e mböcjimi c'ü ya mi ngue ro cumple c'o bëzo c'o promesa c'o vi xipjiji Mizhocjimi. Xo mama e Pablo:

—Nutscö nguetscö rá tömügö c'o animale c'o ra dya'c'ü yo bëzo, rí päsp'ägue Mizhocjimi, eñe.

²⁷⁻²⁸ Nuc'ua ya mi ngue ro zädä c'o xe siete pa 'ma ro cumpleji c'o promesa. C'o menzumü a Israel c'o vi 'ñeje cja c'e estado de Asia, bübü c'o o jñanda e Pablo cja c'e templo. O pënch'iji c'ua e Pablo, cjanu o mapjüji c'ua na jens'e o mamaji:

—Nu'tsc'eji in bëzoji rí menzumüji a Israel, pjöxcüjme rá pënch'ijme ne bëzo. Ngueje nu nzhodü texe cja ne xoñijöümü,

jíchi yo nte c'o me na s'o. Nujnu, ña'a contra nutscöji o ntezgöji Mizhocjimi. Xo ña'a contra o ley e Moisés, 'ñe ne templo nu me na sjü. Y dya nguextjo nu; o siji yo dya rí menzumügöji o cjogüji cja ne templo nu me na sjü o contaminaoji, eñeji.

²⁹ C'o vi 'ñeje a Asia o mamaji a cjanu, na ngue o jñandaji a Jerusalén e Trófimo c'ü mi menzumü a Efeso mi dyojui e Pablo. Mi pëzhiji e Pablo xo vi siji e Trófimo cja c'e templo.

³⁰ Me co üdü c'ua texe c'o mi cārā cja c'e jñiñi. Go cjuan'diji c'ua go mundoji. Cjanu o pënch'iji e Pablo go pjongüji cja c'e templo. Ixco ngot'üji c'ua c'o ngoxtji. ³¹ C'o nte mi ne ixto mbö't'üji e Pablo. Pero bübü c'o o ma cja c'e bëzo c'ü mi manda 'na mil o tropa romana, o ma xipjiji c'ü ya vi mundo texe c'o mi menzumü a Jerusalén ma huëñiji.

³² Nu c'e bëzo, ixco ma't'ü c'ua c'o tropa 'ñe c'o mi manda cada cien tropa, ixco dagüji c'ua cja c'e jyäxcumü nu ja mi cārāji c'ü mi chäjui c'e templo, o möji nu ja mi cārā c'o nte. C'o nte 'ma mü o jñandaji c'e bëzo 'ñe c'o tropa, o jyëziji c'ua, dya cja mbäräji e Pablo. ³³ O säjä c'ua c'e bëzo, cjanu o manda o pënch'iji e Pablo cjanu o ndün't'üji yeje cadena. Nuc'ua cjanu o zopjü c'o nte o dyönüji pje mi pjëzhi e Pablo y pje vi tsja. ³⁴ C'o nte me mi huëñiji. Nan'ño c'o mi mama c'o 'ñaja; nan'ño c'o mi mama c'o 'ñaja. Nguec'ua

dya mi sö ro mbārã c'e bëzo pje vi tsja e Pablo. Nguec'ua cjanu o manda ro zidyiji e Pablo a mbo cja c'e jyäxcumü. 35-36 'Ma o zät'ä c'o tropa 'ñe e Pablo cja c'e dezhe c'ü rví ndes'eji cja c'e jyäxcumü, c'o tropa o ndës'iji c'ua e Pablo cjanu o ngö's'ü o jyöji. Na ngue c'o nte me mi chütüji y me mi mapjüji na jens'e mi mamaji:

—Pö't'üji ne bëzo.

Pablo hace su defensa delante de la gente

37-38 'Ma ya mi ngue ro cjogü c'o tropa a mbo cja c'e jyäxcumü, o mama c'ua e Pablo o xipji c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa:

—¿Cjo sö rá xi'tsc'ö 'na jña?, eñe e Pablo.

O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Mi pëzhgö mi ngue'tsc'e c'e bëzo c'ü menzumü a Egipto. Pero dya ngue'tsc'e, na ngue in ñague griego. Nuc'ü, mi dyoji c'o rí xicöjme o pö't'ünte. Dya be mezhe mi jodü ja rvá tsjaji o revolución ro ndöpüji ne gobierno. C'e bëzo o dyëdyi nziyo mil c'o mi pö't'üte o möji cja majyadü nu ja dya cjó nzheñe, eñe c'e bëzo va xipji e Pablo.

39 O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—Nutscö rí Israelitagö. O jmuxcü a Tarso c'ü tsja cja c'e estado de Cilicia. Rí tsjagö cja 'na jñiñi c'ü me manda. Rí ö'tc'ü favor rí jyëzgui rá zopjügö yo nte, eñe.

40 O unü c'ua sjëtsi. Nuc'ua e Pablo o böbü cja c'e dezhe, o tsja o seña co o dyë ro ngo't'ü

o ne c'o nte. Nguec'ua, dya cja nda mi mapjüji na jens'e. Nuc'ua e Pablo o ña c'ua c'e idioma hebreo va zopjü c'o nte, o mama:

22

1 —Nu'tsc'eji in menzumüts'ügöji, nu'tsc'eji pjë'ts'iji in jünji ngüenda 'ñetsc'eji dya pje pjë'ts'iji, rí zo'c'öji. Dyärägueji na jo c'ü rá xi'tsc'öji, ngue c'ua rí pärägueji c'ü dya rí cjagö c'o na s'o, eñe e Pablo.

2 'Ma o dyäräji e Pablo mi ña hebreo, xe go juemeji c'ua. O mama c'ua e Pablo:

3 —Xo rí Israelitagö nza cjatsc'eji. O jmuxcügö a Tarso c'ü tsja a Cilicia, pero ró tegö va cja ne ndajñiñi. Nu c'ü o jítscö, mi ngue e Gamaliel. O jítscö na jo c'o ley c'o o unü Mizhocjimi c'o in mboxatitagöji. Mi sügö Mizhocjimi; 'ma cjó c'o mi pëzhgö c'ü dya mi sü Mizhocjimi, mi sjëyazgö na puncjü ja c'o nzi gui tsjagueji dya. 4 Nguec'ua mi nugö na ü c'o mi tēpi o 'ñiji e Jesús, mi negö c'ü ro mbö't'üji texeji. Mi mandagö ra ndün't'üji o cadena cja rrü pant'aji a pjörü, zö mi bëzo zö mi ndixü.

5 Nu mero ndamböcjimi 'ñe yo jün ngüenda cja yo in menzumüji, päräji c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji je ma cjazgö nu. Na ngue anguezeji o dyacüji o carta c'ü ro tjëdyi a ma a Damasco ro jíchi c'o mi manda cja c'o nintsjimi nu. Nuc'ua ró ma c'ua ro ma sürü c'o mi creo e Jesús c'o mi cārã

nu, cja rrũ tjũn't'ũji co cadena ro ěji va a Jerusalén ngue c'ua ro castigaoji.

Pablo cuenta de su conversión

⁶ "Ma mi pagö cja 'ñiji, 'ma ya mi ngue ro sät'ä a Damasco, ya vi ññisiarũ. 'Nango ějẽ c'ua a jens'e 'na jya's'ũ c'ũ me mi juẽns'i c'ũ o pjat'ũ nu ja mi pagö. ⁷ Ró tögũ a jömmü c'ũ mi chägägö. Cja rrũ äragö 'na jña c'ũ o xitscö a cjava: "Nu'tsc'e Saulo, ¿jenga in cjavũ ra sufreyo creozügö? Chjëntjui c'ũ ri nguetscö ri cjacö rá sufreyo", enzgö. ⁸ Ró tjüntügö ró xipji: "Nu'tsc'e nin t'ecjañömmü, ¿cjö ngue'tsc'e?" O ndũnrũ c'ua c'ũ mi ña: "Nguetscö e Jesús mi menzumügö a Nazaret. In cjavũ ra sufreyo creozgö; chjëntjui c'ũ ri nguetscö ri cjacö rá sufreyo", enzgö. ⁹ C'o mi pöcjöjme, me co zũji. O jñandaji c'e jya's'ũ pero dya dyäräji pje pjẽzhi c'ũ o mama c'e jña c'ũ mi zocügö. ¹⁰ Ró mamagö c'ua: "Nu'tsc'e in Jmuts'ügö, ¿pje in ne rá cjavö?", ró embe. O ndũnrũ c'ua c'in Jmugö o xitsi: "Ixtí mague dya, rí sät'ä a Damasco. Nujnu, ra xi'ts'iji nu, c'e bẽpji c'ũ ya mama Mizhocjimi rí tsjague", enze. ¹¹ Nuc'ua, dya cja mi jandagö na ngue me mi juẽns'i c'e jya's'ũ. Nguet'ua c'o mi pöcjöjme o pẽzhguiji in dyẽ, cjanu o ngũncũji o zinziji a Damasco.

¹² Mi bũbũ 'na bẽzo a Damasco c'ũ mi chjũ e Ananías. Mi sũ Mizhocjimi mi ätä c'o ley.

C'o in menzumügöji c'o mi cãrã nu, mi mamaji c'ũ mi cja na jo. ¹³ O ějẽ c'ua e Ananías nu ja mi oxügö, o böbũ in jmigö o xitsi: "Nu'tsc'e Saulo mi cjuarmats'ügö. Ra jogũ dya in chö rí jñanda na yeje", enze. Ixco jogũ c'ua in chö ró janda e Ananías. ¹⁴ Nuc'ua e Ananías cjanu o xitscö: "Mizhocjimi c'ũ mi ma't'ũ c'o in mboxatitagöji, o juan'c'ügue ndeze mi jingua ngue c'ua rí pärãgue c'o ne angueze rí tsja. O dya'c'ügue j jñanda e Jesús nu c'ũ me na jo a jmi Mizhocjimi. Xo dya'c'ũ j dyärã o zo'c'ũ. ¹⁵ Nguet'ua rí xipjigue yo nte ja ga cja e Jesús; rí xipjiji ja ga cja c'ũ j jñanda 'ñe c'o j dyärã. ¹⁶ Nudya, dya cja pje rí che'be; ixtí jigue dya. Rí 'ñench'e in mü'bũ e Jesús y rí tsjavũ in Jmugue. 'Ma rí tsjague a cjanu, ra ndin'tsc'i in mü'bũ c'o na s'o", enzgö e Ananías.

Pablo cuenta cómo fue enviado a los que no eran de Israel

¹⁷ "Ma ró nzhogö a Jerusalén, ró ějẽ cja ne templo ró ě ötü Mizhocjimi. 'Ma mi ötügö Mizhocjimi, o dyacũ c'ũ ró janda, nza cja 'ma ro cjinch'i 'na t'ĩjĩ. ¹⁸ Ró janda e Jesús; o xitsi: "Pura pedyegue a Jerusalén, na ngue zö rí xipjigue yo nte ja rvã zo'c'ügö y ja vi jñandagö, pero dya ra creots'ũji", enzgö. ¹⁹ Pero ró xicö c'ua: "Iyö in Jmuts'ügö; ra creozũji. Pärãji mi pagö cja c'o nintsjimi mi pa jodũ c'o mi creots'ũ. Mi mandagö ra

pant'aji a pjörü y ra mbäräji.
²⁰ 'Ma o mama e Esteban c'ü me na jots'ügue, 'ma o mbö't'üji c'ü, xo mi bönc'ö nu, me mi mäcjö. Ró pjötpü o bitu c'o o mbö't'ü c'ü", ró embe c'in Jmugö. ²¹ O ndünrö c'ua o mama: "Pedyegue, rá täc'ä rí mague na jē nu ja cārā c'o dya menzumü a Israel, rí ma zopjüji", enzgö. Nujyo, ngueje yo o mama e Pablo va xipji c'o nte.

Pablo en manos del comandante

²² C'o nte o dyäräji na jo, hasta 'ma cja mama e Pablo c'ü vi ch'unü o bēpjji mi zopjü c'o dya menzumü a Israel. Nuc'ua cjanu o mapjüji c'ua na yeje o mamaji:

—Pö't'üji ne bēzo. Dya cja xe ra mimi cja ne xoñijömmü, eñeji.

²³ 'Ma mi mapjüji na jens'e, xo mi juant'aji o bituji y mi vos'üji o jömmü a jens'e. Na ngue me mi üdüji. ²⁴ Nuc'ua c'ü mi manda c'o tropa, o manda o zidyiji e Pablo a mbo cja c'e jyäxcumü nu ja mi cārā c'o tropa. Cjanu o manda ro ndas'üji o chirrio, ngue c'ua ro mama e Pablo pje vi tsja, nguec'ua ma mapjü c'o nte. ²⁵ Ante c'ü ro ndas'üji, o ndün't'üji o xipjadü. Mi böbü nu 'na bēzo c'ü mi manda cien tropa. Nuc'ua e Pablo cjanu o xipji c'ua c'e bēzo:

—Mama cja c'o ley c'ü dya sö rí chas'üji o chirrio c'o menzumü a Roma. Ni jyodü ot'ü rí jñünpüji ngüenda pje mbē c'ü o tsja, eñe e Pablo.

²⁶ C'e bēzo 'ma o dyärä c'o o mama e Pablo, cjanu o ma c'ua cja c'e bēzo c'ü mi manda texe c'o tropa, o ma xipji:

—Pjötpü ngüenda ne bēzo, c'ü dya pje xe rí tsjapü. Na ngue menzumü a Roma.

²⁷ Nuc'ua c'e bēzo c'ü mi manda texe c'o tropa, cjanu o ējē c'ua nu ja mi bübü e Pablo, o ē xipji:

—Xitsi. ¿Cjo in menzumügue a Roma?

O ndünrö c'ua e Pablo:

—Jä.

²⁸ O ndünrö c'ua c'e bēzo:

—Maco ró cjöt'ügö na puncjü o merio para ró c jagö menzumü a Roma.

O ndünrö c'ua e Pablo o mama:

—Nutscö rí menzumügö a Roma ndeze 'ma o jmuxcügö, eñe.

²⁹ Nuc'ua c'o ya mi ngue ro ndas'ü o chirrio e Pablo, o ndans'aji c'ua. Nuc'ua c'ü mi manda texe c'o tropa, xo zü c'ua. Na ngue vi manda o ndün't'üji co xipjadü e Pablo, maco mi menzumü a Roma.

Pablo delante de la Junta Suprema

³⁰ C'ü mi manda c'o tropa, mi ne ro mbärā jenga mi mama c'o mi menzumü a Israel c'ü mi jyodü ro ndü e Pablo. Nguec'ua c'ü na ye nu pa, o xipji c'o ndamböcjimi 'ñe texe c'o mi jün ngüenda ro ē jmurüji. Nuc'ua cjanu o xäpcä e Pablo, cjanu o dagüvi cja c'e jyäxcumü. Cjanu o cjogüvi nu ja mi jünji ngüenda. Cjanu o xipji e Pablo ro böbü cja o jmiji.

23

¹ Nuc'ua e Pablo o jñanda na jo c'o mi jün ngüenda, cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ín men-zumüts'ügöji, sido rí jodü rá cjagö ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo, eñe.

² Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi c'ü mi chjü e Ananías, cjanu o xipji c'o bëxtjo mi böbü cja e Pablo ro mbë'chp'iji o ne. ³ O ndünrú c'ua e Pablo o xipji c'ü mi mero ndamböcjimi:

—Nu'tsc'e ín cjavü na jots'ügue, pero na s'o c'o ín cjague. Mizhocjimi ra castigaots'ü. In cjavü ín jüncüji ngüenda ja c'o nzi ga mama c'o ley; maco ín manda ra mbëchquiji ín te, eñe e Pablo.

⁴ O ndünrú c'ua c'o bëxtjo mi böbü, o mamaji:

—¿Jenga i sadügue nu? Maco o ñeme Mizhocjimi ra tsja mero ndamböcjimi.

⁵ O ndünrú c'ua e Pablo o mama:

—Nu'tsc'eji ín men-zumüts'ügöji, dya mi pârägö cjo mi mero ndamböcjimi nu. 'Ma ro pârägö, dya ro xipji a cjanu. Na ngue cja o ley Mizhocjimi, mama c'ü dya pje rá xicöji yo ín menzumügöji yo pje pjëzhi.

⁶ Nuc'ua e Pablo o unü c'ua ngüenda c'o mi jün ngüenda, mi cãrã 'na partido c'o mi saduceo, mi cãrã 'na partido c'o mi fariseo. Nguec'ua o ña c'ua na jens'e:

—Nu'tsc'eji ín men-zumüts'ügöji, rí fariseogö o

t'izgö 'na fariseo. In jüncüji ngüenda na ngue rí creogö c'ü ra zädä c'e pa 'ma ra te'e texe c'o ya ndü.

⁷ Nuc'ua c'o fariseo 'ñe c'o saduceo, dya cja mi 'natjo o pjeñeji; ya nde mi nan'ño ma nguiññiji c'ua. ⁸ Na ngue yo saduceo mamaji c'ü dya cja ra te c'o ya ndü. Xo mamaji c'ü ojtjo anxe. Xo mamaji c'ü dya bübü e Satanás c'ü dya jo, ne ri ngue c'o o mbëpji. Yo fariseo creoji bübü nza texe yo. Xo creoji c'ü ra te c'o ya ndü. ⁹ Nuc'ua c'o mi jün ngüenda o mbürü o zöji o jña, o ñaji na jens'e. Cjanu o böbü c'ua, ja nzi c'o fariseo c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, o mamaji:

—Dya pje rí tö'tp'ügöjme c'o na s'o c'o ri cja ne bëzo. 'Na ri ngueje 'na o anxe Mizhocjimi c'ü o zopjü. 'Ma ga cjanu, na jo, dya pje rá cjavüji. Na ngue 'ma rá c'a's'üji nu, chjëntjui c'ü ro c'a's'üji Mizhocjimi.

¹⁰ Nuc'ua c'o fariseo mas go zöji o jña c'o saduceo, y o mbürü o chüji. Nuc'ua c'e bëzo c'ü mi manda c'o tropa, o zü c'ua 'na ro mbäräji e Pablo ro s'odü na puncjü. Nguec'ua o ma't'ü c'o tropa o dagüji cja c'e jyäxcumü o ë ñanaji e Pablo a nde c'o saduceo, cjanu o zidyiji c'ua na yeje cja c'e jyäxcumü.

¹¹ Nuc'ua c'e xömü c'ü na ye nu pa, 'nango jñetse c'ua e Jesucristo c'ín Jmugöji mi böbü cja o jmi e Pablo, o xipji:

—Nu'tsc'e Pablo, dya rí sügue; rí mäcje. I zopjügue yo nte va a Jerusalén, i xipjiji

ja ga cjazgö. Xo ni jyodü rí mague a Roma xo rí zopjügue c'o nte c'o cãrã nu, eñe e Jesús va xipji e Pablo.

Planes para matar a Pablo

¹² C'ü na ye nu pa, c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi creo e Jesucristo, o mamaji c'ü ro mbö't'üji e Pablo. O juraji Mizhocjimi va mamaji:

—Dya cja rá siji o xëdyi ne ri ndeje, hasta 'ma rá cjuarü rá pö't'üji e Pablo. Ra zücöji Mizhocjimi 'ma dya rá c jagöji a cjanu.

¹³ Mi sö mas de cuarenta c'o o mama a cjanu. ¹⁴ Anguezeji cjanu o möji c'ua cja c'o ndamböcjimi 'ñe ja nzi c'o mi jün ngüenda, o ma xipjiji:

—Nutscöjme ró nádäjme Mizhocjimi. Ró mamajme c'ü dya cja rá sijme o xëdyi ne ri ndeje, hasta 'ma rá cjuarü rá pö't'üjme e Pablo. Ra zücüjme Mizhocjimi 'ma dya rá cjaime a cjanu. ¹⁵ Nguec'ua nu'tsc'eji 'ñe c'o 'ñaja c'o jün ngüenda, chaque rí penpeji 'na jña c'e bëzo c'ü manda c'o tropa ra sin'c'iji e Pablo. Rí xipcjeji ni jyodü xenda rí pãrãgueji pje pjëzhi c'ü o tsja e Pablo. Nutscöjme ya rí bübüjme rá pö't'üjme ante c'ü ra säjä va, eñeji.

¹⁶ A Jerusalén mi bübü nu c'ü nu sobrinu e Pablo, o t'i c'ü nu cjü. Nuc'ü, o dyärã c'o mi mama c 'o bëzo ro mbö't'üji e Pablo 'ma ro cjögü. Cjanu o ma c 'ua cja c'e jyãxcumü o ma xipji e Pablo. ¹⁷ Nuc'ua e Pablo cjanu o ma't'ü c'ua

'naja c'o bëzo c'o mi manda cien tropa, cjanu o xipji:

—Rí ö'tc'ü favor rí mëvi ne t'i cja c'e bëzo c'ü manda texe yo tropa; va jün 'na jña pje ra xipji, embe.

¹⁸ O zidiyi c'ua cja c'e bëzo c'ü mi manda c'o tropa, cjanu o xipji:

—C'ü rvá ëcjöbe, o matcügö c'e bëzo c'ü ró cotc'öji c'ü ni chjü e Pablo. O dyötcü favor ró sigö ne t'i; va jün 'na jña pje ra xi'ts'i, embe.

¹⁹ Nuc'ua c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa, cjanu o pënchp'i c'ua o dyë c'e t'i, cjanu o ndans'avi ro ñatsjëvi. Cjanu o dyönü:

—¿Pje pjëzhi c'ü rí xitsi?

²⁰ O ndünrü c'ua c'e t'i:

—Yo menzumü va, ya ñaji.

Ra xörü chaque ra ë dyö'tc'üji rí sidyi e Pablo nu ja jünji ngüenda. Ra xi'ts'iji c'ü ni jyodü xenda ra mbãrãji pje pjëzhi c'ü o tsja e Pablo. ²¹ Nguec'ua rí ö'tc'ügö c'ü dya rí tsjague c'ü ra ë xi'ts'iji. Na ngue sö mas de cuarenta bëzo c'o ne ra mbö't'ü e Pablo. Ya te'beji dya c'ü, ngue c'ua 'ma rí tsjögüvi, ra mbö't'üji. Anguezeji ya nádäji Mizhocjimi o mamaji a cjava: “Dya cja rá siji o xëdyi ne ri ndeje, hasta 'ma rá cjuarü rá pö't'üji e Pablo. Ra zücüji Mizhocjimi 'ma dya rá c jagöji a cjanu”, eñe anguezeji. Nguec'ua te'beji dya, c'ü rí tsjague ja c'o nzi rgã ë xi'ts'iji.

²² O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Pjötpügue na puncjü ngüenda, dya cjó rí xipji c'ü

¡ xitscö yo. Mague dya, embe c'e t'i.

Envían a Pablo ante Félix el gobernador

²³ Nuc'ua c'e bëzo cjanu o ma't'ü c'ua yeje c'o mi manda cien tropa, o xipjivi:

—Mandaguevi yo yeje ciento tropa yo nzhontjo ra xampjaji rí möji a Cesarea. Rí pedyeji 'ma ra unü a las nueve ne xömü. Xo rí möji setenta tropa c'o chägä o pjadü, cja na yeje ciento c'o qui o lanza. ²⁴ Xo rí xöcüvi o pjadü c'o ra chägä e Pablo. Rí pjörüji na jo, ngue c'ua ra zät'ä na jo cja e Félix c'ü gobernador, embeji c'o yeje c'o mi manda cien tropa.

²⁵ Nuc'ua c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa, cjanu o dyopjü 'na carta c'ü ro mbenpe e Félix. O jñu's'ü a cjava:

²⁶ “Nu'tsc'e Félix in gubernadorgue, rí zenguats'ügö nin t'ecjanömü. Nguetscö e Claudio Lisias rí pen'c'ö ne carta. ²⁷ Rí xi'tsc'ö ne bëzo nu va siji yo tropa. C'o menzumü a Israel o zürüji ne bëzo, ya mi ngue ro mbö't'üji. 'Ma ró pärägö c'ü menzumü a Roma nu, ixtó ädyigö in tropa ró ma ñanajme ró cjocüjme cja c'e jyäxcumü. ²⁸ Nutscö mi ne ro pärägö pje vi tsja ne bëzo, na ngue c'o nte mi mamaji c'ü vi tsja na s'o. Nguec'ua ró dagübe cja c'e jyäxcumü ró sidyi ne bëzo nu ja jün ngüenda c'o menzumü a Israel. ²⁹ Mi mama c'o nte c'ü vi tsja na s'o nu. Pero ró unnc'ö ngüenda nguextjo c'o

o ley anguezeji c'o mi mamaji c'ü dya ätä nu. Dya pje ró tö'tp'ügö c'o na s'o c'o ro tsja, c'ü rva pöt'ü ni xo ri ngue c'ü rva pant'a a pjörü.

³⁰ Nuc'ua o ëjë 'naja c'ü o 'ñe xitsi c'ü mi cärä o bëzo c'o ya vi ñaji ja rvá mbö't'üji ne bëzo. Nguec'ua ró täcjö yo tropa o siji nu. Y c'o nte c'o mama c'ü o tsja na s'o nu, ró xipjiji ra ëji ra ë xi'ts'iji”, eñe va dyopjü c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa c'o ma cäjä cja c'e jyäxcumü.

³¹ Nuc'ua c'o tropa cjanu o tsjaji ja c'o nzi va xipjiji; o zidyiji e Pablo c'e xömü a Antípatris. ³² C'ü na ye nu pa, c'o tropa c'o mi nzhontjo o nzhogüji cja c'e jyäxcumü nu ja vi mbedyeji. C'o tropa c'o mi chägä o pjadü ngue c'o o möji e Pablo. ³³ 'Ma o zät'äji a Cesarea, o unüji c'e carta c'e gobernador, cjanu o nzhöji e Pablo. ³⁴ Nuc'ua c'e gobernador 'ma o nguarü o xörü c'e carta, cjanu o dyönü e Pablo pje ma estado mi tsja. 'Ma o mbärä mi tsja a Cilicia, cjanu o mama c'ua:

³⁵ —'Ma ra säjä c'o mama i tsjague c'o na s'o, rá jün'c'ügö ngüenda, embeji e Pablo.

Cjanu o manda o zidyiji e Pablo cja o palacio e Herodes nu ja ro oxü. Xo manda ro mbörüji nu.

24

Defensa de Pablo delante de Félix

¹ O mezhe c'ua tsi'ch'a pa, o säjä c'ua a Cesarea e Ananías c'ü mi mero ndamböcimi, 'ñe

ja nzi c'o mi jün ngüenda. Ma siji 'na licenciado c'ü mi chjü e Tértulo. O möji cja c'e gobernador ngue c'ua ro cusaji e Pablo. ² Nuc'ua c'e gobernador o manda o siji e Pablo. 'Ma mü o säjä e Pablo, nuc'ua e Tértulo o mbürü o cusa e Pablo, o xipji c'e gobernador:

—Nu'tsc'e Félix nin t'ecjañömü. Na ngue in gobernador, rí cārājme na jo, dya cjó rí chūjme. In pjöxcūjme na puncjü; nguec'ua dya pje bētscōjme. ³ Nguec'ua rí da'c'ūjme na puncjü 'na pōjö nu'tsc'e Félix, me na jontets'ü. ⁴ Dya rí ne rá bē'chc'ijme na puncjü in tiempo. Pero rí ö'tc'ūjme rí dyätcājme na ngue na jontets'ü. Dya puncjü o jña c'o rá ñagōjme. ⁵ Ne bēzo ró tö'tp'ūjme me na s'o c'o cja'a. Nzhodü texe cja ne xoñijōmü, zopjü c'o ín menzumügōjme. Nguec'ua anguezeji, dya cja ne ra dyätäji in gobiernogue. C'o teñe angueze, ni chjü nazareno. Anguezeji dya cja ma't'ūji Mizhocjimi nza czazgōjme; nan'ño ga creoji. ⁶ Ne bēzo ya mi ngue ro contaminao c'ín templogōjme, pero ró sürūjme. Mi ne ro jünpūjme ngüenda ja c'o nzi ga mama c'o ín leygōjme. ⁷ Pero o metio e Lisias c'ü manda c'o tropa nu, o möji c'o o tropa nu ja mi jünpūjme ngüenda ne bēzo, o ma zinnguijme a fuerza. ⁸ Cjanu o xitsijme ro ēcjōjme cja in jmigue. Nguec'ua 'ma rí tsjapü t'önü ne bēzo, rí pārāgue c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'ōjme o tsja na s'o nu.

⁹ C'o 'ñaja c'o mi menzumü a Israel cjanu o mamaji c'ua:

—Na cjuana yo mama e Tértulo, embeji c'e gobernador.

¹⁰ Nuc'ua c'e gobernador cjanu o tsjapü c'ua o seña e Pablo ro ña. O mama c'ua e Pablo:

—Rí pārāgō ya pa ja nzi cjē c'ü in gobernador in jüngue ngüenda cja ín paísgōjme. Nguec'ua rí mägō; dya rí sū rá tjünrügō. ¹¹ Ya mezhe como 'na doce pa, ró magō a Jerusalén ró ma ma't'ügō Mizhocjimi. 'Ma rí tsja t'önü, rí pārāgue c'ü na cjuana yo rá xi'tsc'ö. ¹² Nujyo, mamaji ró cjagō c'o na s'o 'ma ró magō a Jerusalén. Pero dya cjó ró sögöbe o jña para ro mundo c'o nte; ni ri ngue cja c'e templo, ni ri ngue cja c'o nintsjimi, ni ja xo ri ngue cja c'e ndajñiñi a Jerusalén. ¹³ Nujyo xi'tsc'ejí, dya sö ra mamaji c'ü na cjuana. ¹⁴ Nutscö na cjuana rí creogō c'e jña c'ü cja jizhi Mizhocjimi. Nujyo ín menzumügōjme, mamaji c'ü nan'ño rgá creogō dya. Pero dya cjuana c'ü mama yo. Na ngue rí ma't'ügō Mizhocjimi c'ü mi ma't'ü c'o ín mboxatitagōjme. Rí creogō texe c'o mama c'o ley, ñe texe c'o o dyopjü c'o profeta. ¹⁵ Rí creogō c'ü o mama Mizhocjimi ra te c'o ya ndü, c'o o tsja na jo ñe c'o o tsja na s'o. Nu yo ín menzumügōjme xo creoji a cjanu. ¹⁶ Siempre rí jodügō rá cjagō c'o na jo, ngue c'ua dya rá cjagō na s'o

a jmi Mizhocjimi, ni pje rá cjacö yo nín minteji.

¹⁷ 'Ró magö ja nzi vez a Jerusalén, pero o mezhe ja nzi cjë c'ü cja ró magö. Mi doce pa, 'ma ró magö nu, ró jünügö c'o ró unü c'o pobre. Xo ró jünü c'o ro unügö Mizhocjimi.

¹⁸ 'Ma ró unügö Mizhocjimi cja c'e templo c'o ofrenda c'o mi jünügö, o jñandgaji nu. Pero nujyo, dya ngue yo o jñandga. C'o o jñandga, ngueje ja nzi ín menzumügöjme c'o vi 'ñeje a Asia. Ya rvá cumplegö c'o rvá mama ro c jagö, ja c'o nzi ga cja ín chjürügöjme. Dya mi dyocjömje na puncjü o nte; dya cjó xo ró sögöbe o jña c'ü ro mundo o nte. ¹⁹ C'o vi 'ñeje a Asia c'o o jñandga cja c'e templo, 'ma o jñandgaji ró c jagö c'o na s'o, sö ra ëji ra 'ñe mamaji. ²⁰ O 'ma jiyö, rí dyönü yo ín menzumügöjme cjo ró c jagö c'o na s'o 'ma mi bünc'ö a jmi yo, 'ma mi jüncüji ngüenda. ²¹ 'Ma o jñüncüji ngüenda, ró ñagö na jens'e ró mama a cjava: "Ín jüncüji ngüenda na ngue rí creogö c'ü ra te texe c'o ya ndü", ró embeji. Nu c'o ró mama a cjanu, dya s'o c'o, eñe e Pablo.

²² E Félix ya mi pãrã na jo'o ja ma cja o 'ñiji e Jesucristo. Pero dya nguarü o jñünpü ngüenda e Pablo. O xipjiji c'o nte:

—'Ma ra ëjë e Lisias c'ü manda c'o tropa, rá jünpü na yeje ngüenda ne bëzo cja in jmigueji, eñe.

²³ Cjanu o ma't'ü c'ua 'na c'o mi manda cien tropa, o xipji c'ü ro mbörüji e Pablo,

pero ro jyëziji ro nzhodü libre cja c'e palacio, y c'o o dyoji e Pablo mi sö ro ma zenguaji ro ma zopcüji c'o mi jyodü.

²⁴ O mezhe c'ua ja nzi pa, o ëjë c'ua na yeje e Félix nu ja mi jün ngüenda, ma dyojui c'ü nu su c'ü mi chjü e Drusila. E Drusila mi menzumü a Israel. Nuc'ua e Félix o manda ro ma siji e Pablo. 'Ma o säjä e Pablo, o zopjü e Félix 'ñe e Drusila o xipjivi ja ga cja e Jesucristo. ²⁵ O mama e Pablo ni jyodü 'na nte ra tsja ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo, y ra mbörütsjë ja rgá mimi, dya ra tsja ja c'o nzi ga netsjë. Na ngue ra zädä c'e pa 'ma ra jñünpü ngüenda Mizhocjimi texe yo nte. O zü c'ua e Félix cjanu o xipji e Pablo:

—Mague dya cja c'e palacio. 'Ma xe rá pë'sc'ö tiempo, rá zon'c'ü na yeje.

²⁶ C'ü vi mama e Félix c'ü ro ma e Pablo, xo ngueje c'ü mi te'be xa'ma ro unü o merio e Pablo, ngue c'ua ro 'ñeme libre. Nguец'ua na puncjü vez va zojnü o ñavi. ²⁷ O mezhe c'ua yeje cjë. Nuc'ua ya ro mbedye gobernador e Félix; ro tsja gobernador e Porcio Festo. E Félix dya 'ñeme libre e Pablo, na ngue mi ne ro unü favor c'o mi menzumü a Israel c'o mi nu'u na ü e Pablo.

25

Pablo delante de Festo

¹ 'Ma o tsja gobernador e Festo, o mezhe jñi pa, cjanu o mbedye a Cesarea o ma c'ua a Jerusalén. ² Nuc'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o

pje mi pjëzhi cja c'o menzumü a Israel, o xipji e Festo c'ü vi tsja na s'o e Pablo. ³ O mamaji:

—Tsjacüjme favor rí manda ra siji a 'ñecjua e Pablo, eñeji.

O mamaji a cjanu, na ngue ya vi mamaji ja rvá mbö't'üji e Pablo 'ma ro cjogü cja 'ñiji.

⁴ O ndünrü c'ua e Festo:

—Je va cjot'ü a Cesarea e Pablo. Dya ra mezhe rá magö nu. ⁵ Nguéc'ua yo pje pjëzhits'üji rá möcjöjme a Cesarea. 'Ma pje c'o o tsja c'e bëzo, ra xitscöji 'ma rá sät'äjme nu, eñe e Festo.

⁶ E Festo o mezhe como dyëch'a o ocho pa a Jerusalén. Cjanu o nzhogü o ma a Cesarea nu ja vi 'ñeje. C'ü na ye nu pa, e Festo o mimi nu ja mi jün ngüenda, cjanu o manda o ma siji e Pablo. ⁷ 'Ma o säjä, ya ma cäjä c'o menzumü a Israel c'o vi 'ñeje a Jerusalén. Anguezeji o böbüji cja o jmi e Pablo, o mamaji na puncjü c'o na s'o c'o vi tsja. Pero dya sö ro mamaji c'ü na cjuana.

⁸ O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—Dya pje ró cjagö contra c'o mama ín leygöjme nutscöjme rí menzumüjme a Israel. Dya xo ró contaminao c'ü ín templojme. Dya pje xo ró mangö 'na jña contra e Cesar c'ü mero manda, embeji c'e gobernador.

⁹ E Festo mi ne ro unü favor c' o mi menzumü a Israel c'o mi nu'u na ü e Pablo. Nguéc'ua va dyönüji e Pablo:

—¿Cjo ín ne rá sints'i a Jerusalén? Je rá ma jün'c'ügö

nu ngüenda cjo na cjuana yo mama yo in menzumügueji.

¹⁰ O ndünrü c'ua e Pablo o xipji:

—Iyö. Na ngue je ngue va o 'ñempc'e e César rí jñü ngüenda; dya ngue a Jerusalén. In pârâgue na jo, c'ü dya pje ró cjapügö yo ín menzumügöjme. ¹¹ 'Ma pje c'o i chötcü c'o na s'o c'o ró cjagö c'ü rga tügö, rí bübü dispuesto rá tügö. Pero 'ma dya cjuana yo mama yo, dya in pë's'i derecho rí nzhögügö cja o dyë yo, c'ü pje ra tsjacüji. Rí negö ra jñüncü ngüenda e César c'ü mero manda a Roma, eñe e Pablo.

¹² Nuc'ua e Festo cjanu o ñaji c'ua c'o mi pjöste c'o mi pârâ c'o ley romana. Cjanu o xipji c'ua e Pablo:

—I dyötcü ngueje e César ra jñün'c'ü ngüenda. Nguéc'ua ra zints'iji cja e César.

Pablo delante del rey Agripa

¹³ Dya mezhe pa, e Agripa c'ü mi rey 'ñe e Berenice o säjui c'ua a Cesarea, o'ñe zenguavi e Festo. ¹⁴ O mezhe va mimivi nu na puncjü o pa. E Festo o xipji c'e rey ja ma cja e Pablo, o mama:

—Bübü va 'na bëzo cja ne palacio c'ü dya sö ra mbedye libre ndeze 'ma mi gobernador e Félix. Nuc'ü, ni chjü e Pablo. ¹⁵ 'Ma ró magö a Jerusalén, c'o mero ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o pje pjëzhi cja yo in menzumügueji a Israel, o xitscöji c'ü vi tsja na s'o e Pablo.

O dyötcüji c'ü ro mandagö ro mbö't'üji. ¹⁶ Nuc'ua ró xipjigöji: "Iyö. Nutscöjme rí menzumüjme a Roma, dya rí cjaime a cjanu. Zö cjó c'o ra ê mama bübü 'na nte c'ü o tsja na s'o, pero dya xtá pö't'ügöjme. C'e nte c'ü ri mamaji o tsja na s'o, pë's'i derecho ra pjendio ra mama cja o jmi c'o va ê cusa o tsja na s'o", ró embe c'o. ¹⁷ Nuc'ua 'ma o éji a 'ñeva, c'ü na ye nu pa, ró ma mimigö nu ja rí jün ngüenda. Cja rrü mandagö c'ua o siji e Pablo. ¹⁸⁻¹⁹ Mi pëzhgö 'na pje c'o vi tsja c'e bëzo c'o ma s'o. Pero dya ga cjanu. Na ngue 'ma o böbü o ña c'o mi cusa e Pablo, dya mamaji na cjuana pje pjëzhi c'ü na s'o c'ü vi tsja. C'ü o mamaji, nguextjo c'ü ja ga cja ga ma't'üji Mizhocjimi, 'ñe c'ü nan'ño ga creo e Pablo. Mama e Pablo c'ü o ndü 'na bëzo c'ü mi chjü e Jesús, pero o tetjo na yeje. Anguezeji, dya neji a cjanu. ²⁰ Dya mi pãrã ja rva jünpügö ngüenda e Pablo. Na ngue, dya rí pãrãgö ja ga cja o religiön yo in menzumügueji a Israel. Nguec'ua ró önü e Pablo cjo mi ne ro sidyigö angueze a Jerusalén, je ro ma tjünpü ngüenda nu. ²¹ Pero dya ne e Pablo je ro ma tjünpü ngüenda a Jerusalén; o xitscö ngueje e César Augusto c'ü ra jñünpü ngüenda. Nguec'ua ró manda sido ra mbörüji va, hasta 'ma cja ra sö rá tãjä ra zidyiji nu ja va bübü e César, eñe e Festo va xipji e Agripa.

²² O ndünrö c'ua e Agripa o

xipji e Festo:

—Xo rí ne rá ärägö c'o mama c'e bëzo.

O ndünrö c'ua e Festo:

—Ra xörü rí dyärague.

²³ Nuc'ua c'ü na ye nu pa, o säjä c'ua e Agripa 'ñe e Berenice cja c'e cuarto nu ja mi jün ngüenda c'e gobernador. Mi jevi o bitu c'o me ma zö, y ma dyoji na puncjü c'o o dyoji. Xo säjä c'o bëzo c'o mi manda 'na mil o tropa. Xo säjä c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi a Cesarea. Nuc'ua e Festo o manda o ma siji e Pablo. ²⁴ Cjanu o mama c'ua e Festo:

—Nu'tsc'e Agripa in reygue, 'ñetsc'eji in texeji in cãrãji va. Bübü in jmigueji ne bëzo nu in ne rí dyärãji c'o mama, eñe.

O sido o ña e Festo o xipji e Agripa:

—Texe c'o in menzumügueji a Israel c'o cãrã a Jerusalén, 'ñe c'o cãrã va, o xitscöji c'ü o tsja na s'o ne bëzo. O mapjüji na jens'e va mamaji c'ü mi jyodü ro ndü. ²⁵ Pero dya pje ró tö'tp'ü c'ü rví bö't'ü. Ne bëzo o xitscö ngueje e César c'ü mero manda a Roma ra jñünpü ngüenda. Nguec'ua ró mamagö c'ü rá manda ra zidyiji a manu. ²⁶ Pero dya rí pãrã ja rga cjäpü. Na ngue 'ma rá penpe 'na carta e César c'in jmugö, dya rí pãrã pje rá jü'sc'ö, na ngue dya pje rí tö'tp'ügö c'o na s'o ne bëzo. Nguec'ua ró manda o siji cja in jmigueji in texeji rí dyärãji. Nu'tsc'e Agripa in reygue,

ngue'tsc'e rí negö rí dyärägue, ngue c'ua rí mamague pje rá jũ'sc'ö cja c'e carta. ²⁷ Na ngue 'ma rá mandagö ra zidyiji ne bëzo cja e César ra jñünpüji ngüenda, pero 'ma dya rá mama pje ni cusaji, dya ra jogü, eñe e Festo.

26

Pablo presenta su caso ante el rey Agripa

¹ O mama c'ua e Agripa o xipji e Pablo:

—Sö rí ñague; rí da'c'ü sjëtsi.

Nuc'ua e Pablo o c'uã's'ã o dyë, cjanu o mbürü o ña o mama:

² —Nu'tsc'e Agripa *in* reygue. Yo *in* menzumügöji me mamaji c'ü ró c jagö na s'o. Rí mäcjö na ngue ngue'tsc'e rí dyätcä na jo c'o rá mangö.

³ Na ngue *in* pãrãgue na jo yo *in* chjürügöji nutscöji rí menzumüji a Israel. Xo *in* pãrãgue c'o partido c'o bübüzüji; dya 'natjo rgá cjiñiji. Nguéc'ua me rí sögöji o jña. Nguéc'ua rí xi'tsc'ö rí pëscö paciencia rí dyätcägö.

La vida de Pablo antes de su conversión

⁴ 'Texe yo *in* menzumügöji pãrãji ja ga cja rgá minc'ö ndeze 'ma cja mi ts'it'igö. Pãrãji ja ma minc'ö cja *in* jñiñigö 'ñe a Jerusalén. ⁵ Ya mezhe pãrãji c'ü rí bünc'ö cja c'e partido c'ü ni chjü fariseo. Nutscöjme rí cãrãjme cja c'e partido, xenda rí süpcöjme c'o ley que na ngue c'o cãrã cja c'ü 'na partido. Yo *in* menzumügöji pãrãji.

'Ma ro ne ro xi'ts'iji, ro mamaji c'ü na cjuana yo rí mangö. ⁶ Nudya *in* jüncü ngüenda; rí böbügö cja *in* jmigue na ngue rí creogö Mizhocjimi ra tsjapü ra te c'o ya ndü, ja c'o nzi va xipji c'o *in* mboxatitagöji. ⁷ C'o *in* menzumügöji c'o tsja cja c'o doce estado, sido ma't'üji Mizhocjimi na ngue te'beji c'e pa 'ma ra te c'o ya ndü. Nu'tsc'e Agripa *in* reygue, c'o *in* menzumügöji te'beji c'o rí te'begö, maco anguezeji mamaji ró c jagö c'o na s'o, embeji e Agripa.

⁸ O sido o ña e Pablo o xipji texe c'o ma cãjã nu:

—¿Jenga dya *in* creoji c'ü sö Mizhocjimi ra tsjapü ra te c'o ya ndü?

Cómo Pablo antes perseguía a los cristianos

⁹ O sido o ña e Pablo o xipji c'e rey:

—'Ma ot'ü mi nugö na ü c'o mi creo e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret, mi cjapü ra sufreji. Mi pëzhgö je ga cjanu ma ne Mizhocjimi. ¹⁰ Ngue c'ü mi c jagö a Jerusalén. O dyacü sjëtsi c'o mero ndamböcjimi mi pant'agö a pjörü c'o o nte e Jesús, maco ma jo a jmi Mizhocjimi c'o. 'Ma mi jñünpüji ngüenda, mi mangö c'ü mi jyodü ro ndüji. ¹¹ 'Ma mi töt'ügö cja nintsjimi c'o mi creo e Jesús, mi cjapü ra sufreji; xa'ma ro mamaji c'ü dya ma jo e Jesús. Me mi ünbügö na puncjü c'o. Nguéc'ua 'ma mi c'ueñeji, 'ma

mi pöji cja c'o jñiñi c'o tsja cja c'o nan'ño país, mi pa jodügöji nu.

Pablo cuenta otra vez su conversión

¹² 'Nguec'ua 'na nu pa, ró magö a Damasco. Na ngue c'o mero ndamböcjimi ya vi dyacü sjëtsi ro jodügö c'o o nte e Jesús ro cja püji ro sufreji ja c'o nzi ma negö.

¹³ Nu'tsc'e rey, 'ma mi pagö cja 'ñiji, 'ma ya vi jñisiarü, ró jandagö 'nango êjê a jens'e 'na jya's'ü c'ü o pjat'ü nu ja mi pagö 'ñe c'o mi pöcjöjme. Me mi juëns'i que na ngue e jyarü. ¹⁴ Nguec'ua ró tögöjme a jömü nu c'o mi chägäjme. Nuc'ua ró ärägö c'ü mi ña c'e jña hebreo o xitscö: "Nu'tsc'e Saulo, ¿jenga in cja pü ra sufre c'o creozgö? Chjëntjui c'ü ri nguetscö ri cjacö rá sufre. In chjëntjui nza cja 'na nzhünü c'ü dya ne ra dyärä, c'ü me pjech'e c'e maza c'ü ni chjocüji; nguec'ua ga s'odü", enzgö. ¹⁵ Ró tjünrügö c'ua ró mama: "Nu'tsc'e nin t'ecjañömü, ¿cjo ngue'tsc'e?", ró embe. O ndünrü c'ua c'ín Jmugö o xitsi: "Nguetscö e Jesús. In cja pü ra sufre yo creozügö; chjëntjui c'ü ri nguetscö ri cjacö rá sufre.

¹⁶⁻¹⁸ Böbü. Ya ró juan'c'ügö rí pëpquigö. Ngue c'o rvá cja'c'ü i jñandga. Nguec'ua rá täc'ä rí mague cja c'o dya in menzumügueji, rí ma xipjiji ja vi jñandga dya. Xo rí xipjiji c'o cja xe rá jí'tsc'ö 'ma rí jñandga. Nudya e Satanás c'ü dya jo, ya ngo'tp'ü o ndöji. Pero 'ma rí zopjügueji, ra xogü o ndöji,

ra zi'ch'i o mü'büji o jya's'ü Mizhocjimi. Nguec'ua, dya cja ra nzhodüji cja bëxö mü; ra jyëziji c'o na s'o, dya cja ra dyätäji c'ü dya jo. Ra 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi. Nuc'ua Mizhocjimi ra perdonaoji anguezeji c'o na s'o c'o cja ji, ra tsja püji o nte na ngue ri ejmezügö c'o. Bübü c'o in menzumügueji c'o ra jyodü pje ra tsja'c'ü; xo 'ñe c'o dya in menzumügueji. Pero rá empc'egö libre, dya pje ra tsja'c'üji", enzgö e Jesús. Ngue yo o mama e Pablo va xipji e Agripa.

Pablo obedece la visión

¹⁹ O sido o ña e Pablo o mama:

—Nu'tsc'e Agripa in reygue, nu c'o o xitsigö e Jesús 'ma vi 'ñeje a jens'e c'e jya's'ü, ró ätä; ngue yo rí cja gö. ²⁰ Ot'ü ró zopjü c'o cärä a Damasco. Ró xipjiji mi jyodü ro jyëziji c'o na s'o ro nzhogüji cja Mizhocjimi, cja rrü tsjaji c'o na jo'o ngue c'ua ro jñetse c'ü o nzhogü o mü'büji. Xo ró zopjügö a cjanu c'o nte a Jerusalén 'ñe texe cja c'e estado de Judea. Xo ró magö nu ja cärä c'o dya in menzumügöji, ró ma zopjügö anguezeji. ²¹ Nguec'ua 'ma mi bübügö cja c'e templo, o zücügö c'o in menzumügöji mi ne ro mbötcüji. ²² Pero dya mbötcüji. Na ngue o mböxcü Mizhocjimi. Nguec'ua xe rí bübü'tjo, rí böbügö cja in jmigueji. Rí zo'c'üji nu'tsc'eji pjë'ts'iji na nojo, 'ñetsc'eji dya pje pjë'ts'iji. C'ü rí xi'tsc'öji,

ngue c'o o mama e Moisés 'ñe c'o profeta ro zädä. Dya rí mangö jña c'o nan'ño. ²³ O mama e Moisés 'ñe c'o profeta, nu c'ü o mama Mizhocjimi ro ë 'ñevgueji libre mi jyodü ro sufre 'ñe ro ndü. Nuc'ua cja rrü te ro bübütjo na yeje, ngue c'ua ra zi'ch'i o jya's'ü Mizhocjimi cja o mü'bü yo menzumü a Israel 'ñe yo dya menzumü a Israel, eñe e Pablo.

Pablo trata de convencer a Agripa de que se haga cristiano

²⁴ 'Ma mi mama a cjanu e Pablo mi pjendiotsjë, 'nango mapjü c'ua na jens'e e Festo o mama:

—Nu'tsc'e Pablo in locogue, na ngue yo na puncjü yo in studiague.

²⁵ O ndünrü c'ua e Pablo o xipji:

—Nu'tsc'e Festo nin t'ecjanömü, dya rí locogö. Rí mangö c'o na cjuana. ²⁶ Ne rey pãrã texe yo rí mangö. Nguец'ua dya rí sũgö rí xipjigö texe yo. Rí pãrãgö, nujnu unü ngüenda texe yo o zädä, na ngue texe cja in paísgöjme pãrãji.

²⁷ Nuc'ua e Pablo cjanu o zopjü c'ua e Agripa o xipji:

—Nu'tsc'e Agripa in reygue, ¿cjo in creogue c'ü na cjuana c'o o dyopjü c'o profeta? Rí pãrãgö in creogue.

²⁸ O ndünrü c'ua e Agripa o mama:

—Pe in cijijñi rá creogö e Jesús, na ngue yo ja nzitjo jña yo in mangue.

²⁹ O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—Zö ja nzitjo jña, zö na puncjü o jña, pero quera ri creogue e Jesús ja c'o nzi rgá creogö. Xo 'ñe texe yo ärã yo rí mangö ne pa dya. 'Ma rí creoji, xa'ma dya ra ngo'c'üji ja c'o nzi ga ngocöji, eñe.

³⁰ O böbü c'ua c'e rey 'ñe c'e gobernador 'ñe e Berenice 'ñe c'o ma jü'ü nu. ³¹ Cjanu o mbedyeji o ma ñatsjëji ja rvá tsjapüji e Pablo. O pötü va mamaji:

—C'e bëzo, dya pje cja c'o na s'o c'ü rguí ndü, ni ra dyo a pjörü, eñeji.

³² O mama c'ua e Agripa o xipji e Festo:

—C'e bëzo, 'ma dya ro dyö'tc'ü ra jñünpü ngüenda e César angueze, ro sö ri 'ñemegue libre, eñe.

27

Pablo es enviado a Roma

¹ Nuc'ua e Festo cjanu o mama ro zidyiji e Pablo a Roma c'ü tsja a Italia, ro möji cja barco. E Festo o nzhö e Pablo cja 'na bëzo c'ü mi chjü e Julio c'ü mi manda cien tropa c'o mi xiji grupo Augusto. Xo nzhötüji e Julio c'o 'ñaja nte c'o ma o'o a pjörü, xo ro zidyiji a Italia. Nutscö e Lucas xo ró möcjöjme. ² Ró tes'ejme cja 'na barco c'ü vi 'ñeje cja c'e jñiñi a Adramitio, c'ü ro zät'ã cja c'o jñiñi a Asia c'o järã squina cja mar. Cja rrü möjme c'ua. Xo ró möcjöjme 'na bëzo c'ü mi chjü e Aristarco c'ü mi menzumü a Tesalónica c'ü tsja cja c'e

estado de Macedonia. ³ C'ü na ye nu pa, ró sät'äjme a Sidón. Ma jonte e Julio o unü sjëtsi e Pablo o ma zengua c'o mi pãrã nu. O ziji o xëdyi anguezeji, cjanu o oxüji cja o ngumüji. ⁴ Nuc'ua 'ma ró pedyejme a Sidón cja c'e barco, mi vü na zëzhi e ndajma, mi pjö's'ü c'e ndeje ma pjat'ü cja c'e barco. Na ngue e ndajma je mi 'ñeje nu ja ma möcjöjme. Nguec'ua 'ma ró cjogüjme cja c'e isla c'ü ni chjü a Chípree, ró cjogüjme cja c'e lado o jodyë nu ja mi tsjötü. ⁵ Sido ró möjme cja c'e barco ró cjogüjme bëxtjo cja c'e estado de Cilicia 'ñe cja c'e estado de Panfilia. Ró sät'äjme a Mira c'ü tsja cja c'e estado de Licia.

⁶ 'Ma mi cãrãjme a Mira, c'e bëzo c'ü mi manda cien tropa o jyodü 'na barco c'ü ro ma hasta a Italia. O chöt'ü c'ua 'na barco c'ü vi 'ñeje a Alejandría mi ma a Italia. Nuc'ua ró tes'ejme cja c'e barco. ⁷ Ró nzhodüjme ja nzi pa cja c'e ndeje, pero jmanch'a ma möjme. O metscöjme, co trabajo ró cjogüjme a Gnido nu ja mi bëxtjo. E ndajma mi vü na zëzhi, dya mi sö ro möcjöjme derecho. Nguec'ua ró unüjme vuelta cja ín squierdajme, ró cjogüjme bëxtjo a Salmón cja c'e isla c'ü ni chjü a Creta. Cja rrü unüjme c'ua vuelta cja ín jodyëgöjme, ngue c'ua ro cjogüjme a Creta cja c'e lado a sur nu ja mi tsjötü ts'ë. ⁸ Mi trávajo, pero ró sät'äjme nu ja ni chjü Puertos Buenos c'ü

bëxtjo cja c'e jñiñi c'ü ni chjü a Lasea.

⁹ Ya vi metscöjme na puncjü o pa. Ya vi cjogü c'o pa c'o mi mbempje c'o menzumü a Israel. Ya vi zädã c'o pa c'o ma së 'ma mi bübü na puncjü o peligro ro nzhodüjme cja barco. Nguec'ua e Pablo o zopjü c'o mi pöcjöjme. ¹⁰ O xipjiji:

—Nu'tsc'eji nin t'ecjañömjü, rí mangö 'ma rá sidoji, 'na pje c'o rá cjaji. 'Na ra nguibi ne barco ra bëzhi texe yo tunü. Xo 'ñetscöji rá tüji, eñe.

¹¹ C'e bëzo c'ü mi manda cien tropa, dya dyätã e Pablo; xenda dyätã c'ü mi ëdyi c'e barco 'ñe c'ü o cjaja c'e barco. O mamaji c'ü ro sidogöjme. ¹² Mi bübü ja nzi c'o mi ne ro nguejme c'e barco a Puertos Buenos. Pero xenda ma puncjü c'o dya ne. Na ngue a Puertos Buenos, dya nda ma jo'o ro böbü c'e barco c'o pa c'o ma së. Nguec'ua o mamaji c'ü ro pedyejme a Puertos Buenos ro sidojme, xa'ma ro sö ro sät'äjme a Fenice c'ü ngue c'ü 'na puerto cja c'e isla a Creta. Nujnu, je ro mimijme c'o pa c'o ma së. Na ngue c'e puerto, dya cjogü e ndajme 'ma ni 'ñeje a noroeste 'ñe 'ma ni 'ñeje a suroeste.

La tempestad en el mar

¹³ O pötü c'ua ja mi 'ñeje e ndajma. Dya cja mi 'ñeje nu ja ni nguibi e jyarü, ya je mi 'ñeje a sur. Dya cja mi vü na zëzhi. Nguec'ua c'ü mi ëdyi c'e barco 'ñe c'ü o cjaja, mi pëzhivi c'ü ro sö ro sät'äjme na jo a Fenice. Nguec'ua o

mandavi o ngüs'üji c'o t'ëzi c'o mi nza cja o gancho c'o mi pënch'i c'e barco para dya ro ndütü e ndajma ro ma. Ró möjme c'ua ró cjogüjme bëxtjo a Creta. ¹⁴ Dya go mezhe c'ua go pötü na yeje e ndajma. 'Nango ë c'ua 'na trandajma c'ü vi 'ñeje a noreste cja c'e isla. ¹⁵ Nguéc'ua, dya cja sö xe ro möjme derecho ro cjogüjme lado cja c'e isla. Ró jëzjime c'ua c'e barco o ndütü e ndajma. ¹⁶ O zät'ä cja 'na ts'i isla c'ü ni chjü a Clauda, ró cjogüjme cja c'e lado c'ü mi tsjötü. Cja rrü cjüs'üjme c'e ts'ibü c'ü mi cjüt'ü c'e barco, me mi trávajo ma cjüs'üjme. ¹⁷ 'Ma ró cjuarü ró cjüs'üjme c'e ts'ibü, nuc'ua c'o mi pëpji cja c'e barco, cjanu o tsjapüji o ndü c'o cable c'ü mi 'nünt'ü nu, ngue c'ua ro zëzhi c'e barco. Mi sÿji 'na mas ro ndütü e ndajma c'e barco ro zät'ä nu ja ni chjü a Sirte nu ja jä'ä o ñõxö mü nu ja dya nda ga jë e ndeje. Mi sÿji 'na ro 'huagü c'e barco 'ma ro zät'ä nu. Nguéc'ua va sjö'büji c'e manta c'ü ma mbät'ä, ngue c'ua dya nda ro ndütü e ndajma. O jyëziji c'e barco, dya cja mi ëdyiji. ¹⁸ C'ü na ye nu pa, sido mi pa c'e barco ma ndütü e ndajma. Nguéc'ua o mboch'üji a ndeje c'o mi tunü c'e barco, ngue c'ua dya nda ro jyübü. ¹⁹ C'ü na jñi nu pa, ró poch'üjme a ndeje texe c'o mi pë's'i c'e barco. ²⁰ O mezhe na puncjü o pa, dya mi cji e jyarü ne ri ngue yo seje. Sido mi vü na zëzhi e ndajma.

Nguéc'ua ró mamajme pãrä cjo ro pedyejme na jo; 'na ro tÿjme.

²¹ Ya vi mezhe c'ü dya cja mi sijme o xëdyi. Nuc'ua e Pablo o böbü c'ua a ndezgöjme, cjanu o mama:

—Nu'tsc'eji nin t'ecjañö müji, ró xi'tsc'öji c'ü dya ro pedyeji a Puertos Buenos cja c'e isla a Creta. 'Ma ri dyätcäji, xenda rvá jo 'ma; dya ro sufreji. ²² Pero nudya rí xi'tsc'öji, dya rí sügueji. Zö ra 'huagü ne barco, pero dya cjó ra ndüzgöji. ²³ Rí xi'tsc'öji a cjanu, na ngue mi xö mü o ëjë 'na o anxe Mizhocjimi cja in jmigö o ë zocügö. Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e ngue c'ü rí ma't'ügö; ngue o ntezgö c'ü. ²⁴ O xitsi c'e anxe: “Nu'tsc'e Pablo, dya rí sügue. Dya rí chügue, na ngue ni jyodü rí sät'ägue a Roma rí böbügue a jmi e César c'ü mero manda. Mizhocjimi o dyä'tc'ä c'ü i dyötü, nguéc'ua dya cjó ra ndü yo in pöcjeji cja ne barco”, enzgö. ²⁵ Nguéc'ua rí xi'tsc'öji, dya cja rí sügueji. Rí creogö Mizhocjimi c'ü ra zädä ja c'o nzi va xitsi c'ü o anxe. ²⁶ Pero 'ma ra 'huagü ne barco, rá sogöji cja ndeje bëxtjo cja 'na ts'i isla rá pes'eji, eñe e Pablo.

²⁷ Ya vi mezhe ye nzo c'e barco ma ndütü e ndajma. Mi nzhodü cja c'e mar c'ü ni chjü Mar Adria. Ya vi xö mü. Nuc'ua c'ü ndexö mü, c'o mi pëpji cja c'e barco o mamaji:

—Cja c'ü ya rá sät'äji cja 'na isla, eñeji.

²⁸ Cjanu o dyëdyji ja nzi mi pë's'i c'ü ma jë c'e ndeje. Mi sö treinta y seis metro. Xe möji ts'ë, cjanu o dyëdyji c'ua na yeje; ya mi sötjo veintise-ete. ²⁹ Me go züji c'ua, 'na ro sät'äjme nu ja mi quiji o ndojo. Nguéc'ua o ma quiji c'o nziyo t'ëzi c'o mi nza cja o gancho c'o mi 'nünt'ü o tjüjmü, cjanu o mboch'üji a ndeje cja o xütjü c'e barco ngue c'ua 'ma ro zät'ä a jömü, xa'ma ro gancha ro böbü c'e barco. Me mi mamaji quera ro jyans'ü. ³⁰ Nuc'ua c'o mi pëpji cja barco, o mbürü o sjö'büji c'ua c'e ts'ibü cja c'e ndeje. C'o t'ëzi c'o mi bübü a xo'ni c'e barco, mi cjapüji ro ndunüji na ts'ijë cja rrü mboch'üji, ngue c'ua dya nda ro 'ñömü c'e barco. Pero c'ü mi sjö'büji c'e ts'ibü, ngue c'ü mi ne ro c'ueñeji ro salvaji. ³¹ Nuc'ua e Pablo cjanu o mat'tü c'e bëzo c'ü mi manda cien tropa, 'ñe c'o o tropa, o xipjiji:

—Nujyo, ni jyodü, dya ra dagüji cja ne barco. 'Ma jiyö, rí chüji, dya rí salvaji, embeji c'o.

³² Nuc'ua c'o tropa cjanu o ma dyocüji c'o tjüjmü c'o mi sjö'büji c'e ts'ibü; o ndögü a ndeje.

³³ Nuc'ua 'ma ya ma jya's'ü, e Pablo o xipji anguezeji ro ziji o xëdyi. O mama:

—Ya mezhe ye nzo c'ü dya in sigueji o xëdyi. ³⁴ Nguéc'ua rí xi'tsc'öji rí sigueji dya o xëdyi ngue c'ua rí zëzhiji. Nguéc'ua, dya rí chügueji ni pje rí tsjaji, eñe.

³⁵ Nuc'ua 'ma o nguarü o mama yo jña, cjanu o jñü c'ua o tjömëch'i cjanu o unü 'na pöjö Mizhocjimi a jmi nza texeji. Cjanu o më'ch'i c'ua, cjanu o zi c'ua. ³⁶ Anguezeji o mbürü o mäji c'ua, dya cja nda mi süji. Xo ziji c'ua o xëdyi. ³⁷ Mi søjme ye ciento setenta y seis mi cäräjme cja c'e barco. ³⁸ 'Ma o nguarü o ziji o xëdyi o nijmiji, cjanu o mboch'üji a ndeje c'o mape c'o mi quiji o ndëxü. O tsjaji a cjanu ngue c'ua dya nda ro jyübü c'e barco.

Se hunde el barco

³⁹ Nuc'ua 'ma mü o jyas'ü na jo, ró jandajme c'e isla c'ü ya mi bëxtjo. C'o mi pëpji cja c'e barco, dya mi pâräji ja mi ngue. Pero o jñandaji c'ü ma jä'ä o 'ñöxömü cja squina c'e ndeje. O mamaji xa'ma ro sö ro zät'ä c'e barco cja c'e 'ñöxömü. ⁴⁰ Nguéc'ua o dyocüji c'o tjüjmü c'o mi 'nünt'ü c'o t'ëzi, ngue c'ua ro ma na yeje c'e barco. Y o xäpcäji c'e za'a c'ü mi dyëji. Xo ngüs'üji c'e manta c'ü ma mbät'ä, ngue c'ua o ndütü e ndajma. Nguéc'ua c'e barco o mbürü o ma c'ua cja c'o 'ñöxömü c'o mi jä'ä a squina c'e ndeje. ⁴¹ Pero o zät'ä c'e barco nu ja dya nda ma jë c'e ndeje nu ja mi sjöbü yeje 'ñinzhe c'o mi chjë nu. Nguéc'ua o böbü c'ua c'e barco. A xo'ni c'e barco o nguibi cja c'e 'ñöxömü, dya cja mi 'ñömü. Pero o xütjü c'e barco o 'huagü, na ngue c 'o ndeje me mi pjö's'ü na zëzhi.

42 Nuc'ua c'o tropa cjanu o mamaji:

—Na jo ixtá pö't'üji yo rvá siji yo ma o'o a pjörü. 'Ma jiyö, 'na ra dyömpüji cja ne ndeje ra c'ueñeji, eñe c'o tropa.

43 C'ü mi manda c'o tropa, dya ne'e c'ü ro mbö't'üji e Pablo. Nguéc'ua dya jyëzi ro tsjaji ja c'o nzi ma mamaji. Cjanu o xitscöjme:

—'Ma in pjëchi rí dyömpüji cja ndeje, rí dyat'üji cja ndeje rí dyömpüji rí sät'äji cja squina ndeje. 44 'Ma dya in pjëchi rí dyömpüji, rí pënch'iji yo tabla yo ni ndunü e ndeje o yo pje nda ma za'a yo vi t'ät'ä ne barco. Ra ndüxc'üji ngue c'ua rí sät'äji cja squina ndeje, enzgöjme.

Nguéc'ua ró pesc'öjme cja ndeje rí texejme, dya cjó ndüzgöjme.

28

Pablo en la isla de Malta

1 'Ma ró pes'ejme cja c'e ndeje, ró pãrãjme c'e isla mi chjü a Malta. 2 C'o mi menzumü nu, ma jonteji. O recibidozújme na jo, o 'ñörüji 'na sivi ró pa't'üjme na ngue ya mi ëjë o dyebe, y ma së. 3 E Pablo xo ma mbëchi 'na cjörü o za'a, cjanu o ma ngã's'ã cja c'e sivi. Nuc'ua 'ma mü o mbürü o pat'ü c'o za'a, 'nango mbedye c'ua 'na c'ijmi c'ü ma sate c'ü mi nza cja 'na pozü. O zapü o dyë e Pablo, o 'nünt'ü, dya ts'i vi c'ügü. 4 C'o mi menzumü a Malta 'ma o jñandaji mi 'nünt'ütjo c'e c'ijmi, o pötü va mamaji c'ua:

—Ne bëzo, pe o pö't'ünte nu. Zö o mbes'e cja ndeje, dya ndü'ü, pero ya ngöt'ü dya c'o o tsja na s'o, eñeji.

5 Nuc'ua e Pablo o juancja o dyë; o c'ügü c'ua c'e c'ijmi o ndögü cja c'e sivi. Pero dya pje tsja e Pablo. 6 C'o mi menzumü nu, mi te'beji c'ü ro pjãnt'ä o ts'ingue e Pablo, o ro ndü. O mezhe mi te'beji pero dya pje tsja e Pablo. Nguéc'ua, dya cja nguijñiji c'ü vi pö't'ünte e Pablo. Cjanu o mamaji e Pablo mi ngue 'naja c'o o ts'itaji c'o mi ma't'üji.

7 C'ü mi manda cja c'e isla a Malta mi chjü e Publio. Mi tjë o juajma c'o mi bëxtjo nu ja ró pes'ejme cja c'e ndeje. E Publio ma jonte, o recibidozújme na jo. O dyacüjme ja ró oxüjme, xo dyacüjme c'o ró sijme. O metscöjme jñi pa nu. 8 C'ü nu tata e Publio, ma o'otjo cja ngama mi sö'dyë. Mi sö o pa'a 'ñeje mi unü posición. Nuc'ua e Pablo o ma'a nu ja ma o'o c'e tita. O 'ñe's'e o dyë, cjanu o dyötpü Mizhocjimi o jocü. 9 'Ma o jogü c'e tita, cjanu o ëjë c'ua c'o 'ñaja c'o mi cãrã cja c'e isla c'o mi sö'dyë. E Pablo xo jocü anguezeji. 10 O dyacüjme na puncjü o regalo. 'Ma o zädã c'e pa c'ü ro tes'ejme cja barco ro möjme a Italia, xo dyacöjme texe c'o mi jyongöjme.

Pablo llega a Roma

11 O mezhe jñi zana rvá minc'öjme cja c'e isla. Nuc'ua ró tes'ejme cja 'na barco c'ü vi böbü a Malta c'o pa c'o ma

së. C'e barco vi ' ñeje a Alejandro. A xo'ñi cja c'e barco, mi cuat'ü c'e ts'ita Cástor 'ñe c'e ts'ita Pólux. ¹² 'Ma ró sät'äjme a Siracusa, ró cjogüjme cja c'e puerto o metscöjme jñi pa nu. ¹³ 'Ma ró pedyejme a Siracusa, ró cjogüjme bëxtjo cja squina c'e ndeje ró sät'äjme a Regio. C'ü na ye nu pa, o mbürü o vü e ndajma c'ü vi 'ñeje a sur. Nguec'ua c'ü na jñi nu pa, ró sät'äjme a Puteoli. ¹⁴ Nujnu ró dagüjme cja c'e barco. Ró töt'üjme nu ja mi cãrã o cjuarma c'o xo creo e Jesucristo. O mbitazüjme ró mimijme co anguezeji. O mezhe 'na nzo ró mimijme nu. Nuc'ua 'ma ró pedyejme nu, ró möjme cja c'e 'ñiji c'ü ni ma a Roma. ¹⁵ C'o cjuarma a Roma o mbãrãji c'ü ma möjme nu. Nguec'ua o mbedyeji nu, o ma ndüncüjme. Bübü c'o ró chjögöjme cja c'e jñiñi c'ü ni chjü a Foro de Apio; 'ñaja c'o cja ró ma chjögöjme 'ma ró sät'äjme cja c'e jñiñi a Tres Tabernas. 'Ma o jñanda e Pablo c'o cjuarma, o unü 'na pöjõ Mizhocjimi y me go mäjã o mü'bü. ¹⁶ 'Ma ró sät'äjme a Roma, c'e bëzo c'ü mi manda c'o tropa, o zidyi c'ua c'o bëzo c'o vi siji cja c'e barco c'o ma o'o a pjörü a Cesarea, o zät'ãji nu ja mi bübü c'ü mi mero mböppjörü, ngue c'ua ro mbörüji c'o. Pero e Pablo, o jyëziji o mimi cja 'na ngumü aparte; 'natjo tropa c'ü o mbörü.

Pablo predica en Roma

¹⁷ O mezhe c'ua jñi pa, e Pablo o zojnüji c'ua c'o menzumü a Israel c'o mi manda cja c'o nintsjimi a Roma. 'Ma o jmurüji, cjanu o mama c'ua e Pablo o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji, dya pje cjó ró cja pü ne ri 'naja c'o ín menzumügöji. Pero o zücüji a Jerusalén o zinziji cja c'o manda nu, c'o menzumü va a Roma, o pantcaji a pjörü. C'o ín menzumügöji mamaji rí cja pü c'ü dya ni muvi yo tjürü yo o zocüzüji c'o ín mboxatitaji, pero iyö. ¹⁸ C'o manda nu, c'o menzumü va a Roma, o jñüncüji ngüenda pero dya pje chötcüji c'ü rví mbötcüji. Nguec'ua mi ne ro 'ñevgueji libre. ¹⁹ Pero dya go ne a cjanu c'o ín menzumügöji. Nguec'ua rvá örügö sjëtsi o sizgöji va a jmi e César. Dya ngue c'ü rá cusagö c'o ín menzumüji; ngue c'ü ra jñüncü ngüenda e César rá mama pje vi cusazüji anguezeji. ²⁰ 'Nünt'ütjo o cadena ín dyë, na ngue yo me na jo yo rí te'begö. Maco xo te'be a cjanu c'o ín menzumügöji. Ngue c'ü rvá zon'c'üji; ngue c'ua rá xi'tsc'öji ja ga cja c'o na jo c'o in te'beji, eñe.

²¹ O ndünrü c'ua anguezeji o xipjiji e Pablo:

—Dya rí pãrãgöjme cjo i tsjague na s'o. Na ngue dya cjó penquejme o carta ndeze a Judea. Dya cjó xo va ëjë. C'ü pje ra ë xitscöjme. ²² Rí ne rí zocüjme rí xitscöjme ja ga cja c'o in creogue. Na ngue

rí pãrãjme, texe cja c'o jñiñi mamaji c'ü dya ga jo o ñiji e Jesús.

²³ Cjanu o mbãsp'aji 'na pa c'ü ro ñaji na yeje. 'Ma o zädä c'e pa, o ëji na puncjüji cja c'e ngumü nu ja mi pjörüji e Pablo. O mbürü o ña e Pablo c'ü xörü; o böbü hasta c'ü nzhä. O mbenbeji c'ü mama c'o ley c'o o dyopjü e Moisés, 'ñe c'o o dyopjü c'o profeta; o xipjiji c'ü ya vi zädä c'o vi dyopjüji. O zopjüji a cjanu, ngue c'ua ro unüji ngüenda e Jesús ngueje c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda, ngue c'ua ro 'ñench'e o mü'büji c'ü.

²⁴ Bübü c'o o creo c'o mi mama e Pablo; bübü c'o dya creo. ²⁵ Nguец'ua, dya mi 'natjo o pjeñe ma nguijñiji. Nuc'ua 'ma ya ro mbedyeji, o mama c'ua e Pablo o xipjiji:

—O Espiritu Mizhocjimi o xipji e Isaías c'ü mi profeta o zopjü c'o ín mboxatitagöji. Na cjuana c'e jña c'ü o mama ja ma cja anguezeji. Dyäräji c'ü o mama. Na ngue je xo ga cjatsc'ejij nu. O mama a cjava:

²⁶ Mague cja yo nte, rí ma xipjiji c'ü ra dyäräji pero dya ra mbäräji.

Ra jñandaji pero dya ra mbäräji pje pjëzhi.

²⁷ Yo nte, ya tsot'ü o mü'büji. Na ngue 'ma ro xogü o mü'büji, xa'ma ro zo'o o mü'büji ín jñagö.

Y 'ma cjó c'o zopjüji, dya cja cjapüji ngüenda. Na ngue 'ma ro tsjapüji ngüenda, xa'ma ro dyäräji ro mbäräji pje ri pjëzhi.

Ya tsot'ü a nzhöji. Na ngue 'ma ro jñandaji, xa'ma ro mbäräji, ro nzhogü o mü'büji.

Nuc'ua ro salvagö yo, ro emeji libre cja c'o na s'o, embeji e Isaías.

²⁸ O sido o ña e Pablo o mama:

—Dyäräji na jo c'ü rí xi'tsc'öji. Nguеje c'o dya ín menzumügöji c'o ra xipjiji dya o jña Mizhocjimi, ngue c'ua Mizhocjimi ra 'ñemeji libre cja c'o na s'o. Anguezeji ra dyäräji.

²⁹ 'Ma o nguarü e Pablo o mama c'o jña, cjanu o mbedye c'ua c'o o menzumüji, me mi pötü ma zöji o jña.

³⁰ O mezhe ye cjë va mimi e Pablo cja c'e ngumü. Mi cjöt'ü o renta; nguec'ua mi sö ra recibido c'o mi pa zengua.

³¹ Mi zopjü c'o nte mi xipjiji c'ü ro dyätäji Mizhocjimi, na ngue ngueje c'ü manda. Xo mi jíchiji ja ga cja e Jesucristo c'ü ín Jmugöji. Dya cjó mi sũ pje ro xipji, y dya cjó mi c'a's'ü.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS ROMANOS

Pablo escribe a la iglesia de Roma

¹ Nguetscö e Pablo. O mbëpjizü e Jesucristo. O 'ñembguegö Mizhocjimi rá ma nu c'ua ja ra ndäcjä rá ma, rá ma zopjü yo nte rá xipjiji nu jña angueze, nu me na jo.

² Nguejne jña nu ya vi mama Mizhocjimi cja o jña angueze. Ngue c'o profeta c'o o dyopjü c'e jña'a c'ü.

³ Nu jña Mizhocjimi nu me na jo, mama ja cja c'ü nu T'i. O ëjë nza cja 'na nte cja ne xoñijö mü. Mi ngueje 'naja o mboxbëche e David.

⁴ O Espíritu Mizhocjimi me na zëzhi, o tsjapü o nanga c'ü nu T'i 'ma ya vi ndü. A cjanu o 'mārā ngueje o T'i Mizhocjimi. Nujnu ngueje e Jesucristo c'ü ín Jmugöji. ⁵ E Jesucristo o nugü na jo. O ndäcjä rá cja o bëpji angueze.

Ngue c'ua ra 'ñejmeji, ra dyätäji angueze, yo nte yo cārā texe cja ne xoñijö mü. A cjanu ra mamaji me na jo, me na nojo e Jesucristo. ⁶ Xo nzitjots'ügueji dya, xo o zon'c'üji e Jesucristo.

⁷ Nuts'c'eji ín cārāji a Roma, rí pen'c'eji ne xiscömā, rí bö'tc'üji Cjimi. Me nets'eji Mizhocjimi. O zon'c'ügueji o tsja'c'üji o nte angueze. Mizhocjimi c'ü mi Tataji 'ñe

e Jesucristo c'ü ín Jmuji me ra nuc'üji na jo, xo ra tsja'c'üji dya pje rí tsjijñiji.

Pablo quiere visitar Roma

⁸ C'ü ot'ü rá xi'ts'iji dya: texe cja ne xoñijö mü mamaji que ín ejmeji e Jesucristo. Nguec'ua rí nädä e Jesucristo rgá unü na pöjö ín Mizhocjimi. ⁹ Ngue Mizhocjimi c'ü rí pëpigö co texe ín mü'bü; rí mama yo na jo jña c'o mama ja cja c'ü nu T'i. Mizhocjimi pārā na jo, 'ma rí ötügö Mizhocjimi, dya rí jyombeñets'üji. ¹⁰ Rí ötügö Mizhocjimi, 'ma ra ne angueze, rá magö rá ma zenguats'üji. Ya mezhe rí ne rá ma'a. ¹¹ Rí ötügö angueze a cjanu, na ngueje me rí ne rá chjëji. Rí ne rá jí'ts'iji c'ü ya xo o jítsi Mizhocjimi, c'ua ja cja angueze, ngue c'ua xo ra zëzhi in mü'büji. ¹² Nu c'ü rí mangö dya, rí ne rá bübü c'ua ja ín cārāji ngue c'ua ra mājā ín mü'bügö. Xo 'ñets'eji xo ra mājā in mü'bügueji na ngueje nde 'natjo c'ü rí ejmeji rí texeji.

¹³ Mi cjuarmats'ügöji. Rí negö rí pārāji, mi ne na puncjü ro ma'a. Pero hasta nudya dya be sö rá ma. Rí ne rá ma ngue c'ua c'ü rí pëpi Mizhocjimi ra tsja'c'üji rí zëzhiji, c'ua ja xo nzi rvá cja'a 'ma mi nzhodügö cja yo dyaja jñiñi. ¹⁴ Ni jyodü na puncjü rá zopjü c'o ña griego. Dya nguextjo yo, xo texe yo nde ña nandyo jña. Ni jyodü rá zopjü c'o pjëchi ra xörü 'ñe c'o dya pjëchi ra xörü. ¹⁵ Nguec'ua me

rí ne xo rá ma xi'ts'iji nu o jña e Cristo, nu'tsc'eji in cārāji a Roma.

El poder del evangelio

¹⁶ Me rí mǎpǎgō ne jña nu mama ja cja e Cristo, na ngue me na jo. Yo nte 'ma ārāji ne jña, Mizhocjimi me pēpji na zēzhi ngue c'ua ra 'ñeme libre cja c'o na s'o texe c'o ra 'ñejme. Ot'ü ra dyärä c'o menzumü a Israel ra jogü o mü'büji. Nuc'ua xo ra dyärä c'o dyaja nte, xo ra jogü o mü'büji. ¹⁷ Nu na jo jña jítsiji ja ga sō ra mama Mizhocjimi ya na jozüji dya a jmi angueze. C'ü ra mama Mizhocjimi na jozüji, ni jyodü rá ench'e ín mü'büji e Jesucristo. Y sido rá ejmeji angueze. Je ga cjanu va t'opjü cja o jña Mizhocjimi: “Nu c'ü ra 'ñench'e o mü'bü angueze, nuc'ü, ra mama Mizhocjimi ya perdonao; dya tū nzhübü dya c'ü. Xo ra bübütjo c'ü, na ngueje ejme”, eñe.

La culpa de la humanidad

¹⁸ Ya 'mārā na jo, Mizhocjimi a jens'e me ra tsjapü ra sufrido c'o dya sū angueze, c'o cja na s'o. Jo pārāji c'ü na cjuana c'ü ne Mizhocjimi ra tsjaji, pero cjaji c'o na s'o. ¹⁹ Pārāji ja cja Mizhocjimi. Nguetsjē angueze o jíchiji. ²⁰ Mizhocjimi me na zēzhi; dya sō rá jandaji angueze. Pero ndeze 'ma o dyät'ä Mizhocjimi e jens'e 'ñe ne xoñijōmü, yo nte pārāji bübü Mizhocjimi. Pārāji me na zēzhi angueze. Na ngueje

unüji ngüenda texe yo o dyät'ä c'ü. Nguet'ua 'ma ra tjünpü nguarü c'o cja na s'o, dya ra sō ra mamaji c'ü dya mi pārāji ja ga cja Mizhocjimi. ²¹ Zō xi mi pārāji Mizhocjimi, dya mi cjapüji ngüenda. Dya xo mi unüji na pōjō. O pjeñeji c'ü mi cjijñiji, dya pje mi muvi. A cjanu, mi nzhodüji cja bēxōmü; ya mi ojtjo jya's'ü cja o mü'büji. ²² Mi cjapüji me mi pārāji. Pero o zädä c'ü dya cja mi pārāji Mizhocjimi. ²³ Dya cja ma't'üji Mizhocjimi c'ü me na nojo c'ü dya sō ra ndü'ü c'ü ra ojtjo. O mbürü o dyät'äji nu c'o ro ma't'üji. O dyät'äji o ts'ita, o ts'inana c'o jñetse nza czjgōji rí nteji, maco rí tū'üji. Nde dyät'äji o ts'ita yo 'ñetse nza cja s'ü'ü. Nde o dyät'äji o ts'ita yo tū nziyo o ngua, y yo cjüt'ü o pjeme. Nguetejo yo o ma't'üji yo nza cja 'ma ri ngueje Mizhocjimi.

²⁴ Nguet'ua Mizhocjimi o jyēzi c'ua o tsjaji texe c'o na s'o c'o mi ne o mü'büji. Mi pōtma tsjaji c'o na s'o c'o me 'na tseje. ²⁵ Mizhocjimi o jyēzi o tsjaji a cjanu c'o na s'o, na ngue anguezeji ya vi jyēziji Mizhocjimi c'ü ixna cjuana c'ü o dyät'ä texe. Nujyo o dyät'ä Mizhocjimi nguejyo o ma't'üji yo. Mizhocjimi dya cja ma't'üji. Nguetjo angueze me na jo'o; me na nojo. Ni jyodü sido rá ma't'üji. Je rga cjanu.

²⁶ Na ngue c'ü mi cjaji a cjanu, Mizhocjimi o jyēzi c'ua me xe ne'e o cuerpoji c'o me na s'o. C'o ndixü dya cja mi

ne ro mimivi co o xĩraji. Mi obütsjēji c'o nu mirixũji. ²⁷ Je xo ma cjatjonu c'o bëzo. Dya cja mi mimivi co o suji. Mi obütsjēji co c'o o mibëzoji. Me mi pötma neji o cuerpoji c'ü ro tsjaji c'o na s'o. Mi cjaji me 'na tseje. C'ü na s'o c'ü mi cjaji ngue c'ü je tsjapü me go sufrido o cuerpoji.

²⁸ Dya cja mi ne ro mbārāji ja ga cja Mizhocjimi. Nguec'ua Mizhocjimi o jyēziji c'ua ro nguiññiji o pjeñeji c'o na s'o, c'ü dya cja ro sö ro tsjaji c'ü na jo. Me ma s'o mi cjaji c'o me 'na tseje. ²⁹ Me mi cjaji c'o dya jo. C'o bëzo mi tsājāji ndixũ; c'o ndixũ mi tsājāji bëzo. C'o mi pē's'i c'o dyaja, mi nepeji. Y mi cjiññi na s'o o pjeñeji. Me mi pötma envidiaji c'o o minteji. Me mi pöt'üteji. 'Ma ra zöji jña'a, me ma s'o ma santeji. Me mi pjēchiji ra dyonpü o dyoji. Me mi nuji na ü c'o o minteji. Me mi pötma mbechpetsjēji c'o o dyoji. ³⁰ Mi xosp'üji bëchjine c'o o minteji. Mizhocjimi ya me mi nuji na ü c'ü. Me na s'o jña ma ndünrũji. Me mi cja püji na nojoji. Me mi cja püji me na joji. Mi jodüji pje xe ro tsjaji c'ü xenda na s'o. C'o o tataji, dya cja mi ätäji. ³¹ Dya cja xo mi cjiññiji c'ü na jo ngue c'ua ro tsjaji. Dya cja xo mi cumpleji c'ü mi mamaji. Dya cja xo mi s'iyaji o menzumüji. Dya cja xo mi perdonoji c'o o minteji. Dya mi juentseji c'o o minteji ngue c'ua ro mbös'üji. ³² Je ma cjanu ma tsja c'o nte, y je

xo ga cjanu ga tsja dya yo nte. Me cjaji c'o na s'o, zö pārāji mama Mizhocjimi ni jyodü ra ndü c'o. Dya xo nguextjo cjaji a cjanu, me xo mápāji c'o cja c'ua nzi ga tsja anguezeji.

2

Dios juzga conforme a la verdad

¹ Nu'tsc'eji, zö cjó c'o ri ngue'tsc'eji, dya rí tsjiññiji c'ü dya in tũji nzhubü. Nu'tsc'eji me in so'büji yo in minteji. Pero nu c'o cja in minteji, xo in cjatjogueji. In mamaji c'ü dya jo c'o cjaji. Dya xo jo c'o in cjagueji. ² Rí pārāji me na jo'o c'ü cja Mizhocjimi. Me ra jñünpü ngüenda c'o cja'a c'o ya ró xi'ts'iji. Ra tsjapü ra sufridoji. ³ Nu'tsc'eji me in so'büji c'o dyaja c'o me cja c'o na s'o. Nde 'na ma cjajtjots'üji in cjaji c'o na s'o. ¿Cjo in cjiññiji, dya xo ra jñün'c'ügueji ngüenda Mizhocjimi? ⁴ Mizhocjimi me na jo, me pëscöji paciencia yo rí cjagöji. ¿Cjo in cjiññiji c'ü dya ra fastidiao? ¿Cjo dya in pārāji dya, me pëscöji paciencia ngue c'ua ra nzhogü in mü'büji? Pero in cja püji c'ü dya ni muvi c'ü ni mbëscöji paciencia. ⁵ Me na me in mü'büji. Dya in ne ra nzhogü in mü'büji. Me sido in cjagueji c'o na s'o c'o rgui sufridogueji nu pa 'ma ra jñüncüji ngüenda Mizhocjimi, texe c'o ró cjaji. C'e pa'a c'ü, ra 'ñetse me na jo rgá jñüncüji ngüenda Mizhocjimi. ⁶ Ra tsjapü ra sufrido nu c'o cja

na s'o. Nu c'o cja na jo, ra unüji c'ü na jo. ⁷ Bübü c'o te'be Mizhocjimi ra tsjapüji ra jogüji c'ua ja xo nzi ga cja angueze na jo. Jodüji c'ü ra mama Mizhocjimi cjaji na jo. 'Ma dya ra tögüji rgá tsjaji c'ü ne Mizhocjimi, angueze ra unüji 'ma c'ü ra bübütjoji, dya ra ndüji. ⁸ Pero bübü c'o dya ne ra dyätä yo jña yo na cjuana; cjaji c'o netsjëji. C'ü je ätäji ngue c'ü na s'o c'ü cjaji. Mizhocjimi ra ünmbü c'o. Ra tsjapü ra sufridoji na ngueje cjaji c'ü na s'o. ⁹ Mizhocjimi ra jñünpüji ngüenda ra tsjapü me ra sufrido texe c'o cja na s'o. Ra tjünpü ngüenda c'o menzumü a Israel. Nuc'ua xo ra tjünpü ngüenda c'o dyaja nte c'o dya menzumü a Israel. ¹⁰ Nu c'o cja na jo, ra chöt'üji c'ü me na zö. Mizhocjimi ra xipjiji cjaji na jo. Xo ra chöt'üji c'ü ra söyaji. Nu c'o menzumü a Israel c'o o tsja na jo, ra chöt'ü c'o. Nuc'ua c'o dyaja nte xo ra chöt'ü c'o.

¹¹ Na ngueje Mizhocjimi nde jyëztjo ga nu'u yo menzumü a Israel 'ñe texe yo dyaja nte. ¹² E Moisés o zopcüji o ley Mizhocjimi nu c'o menzumü a Israel. Dya o zopcüji c'o dya menzumü a Israel. Pero c'o dya menzumü a Israel 'ma ra tsjaji c'o na s'o, ra ndüji, zö dya ra jñünpüji ngüenda Mizhocjimi c'ua ja nzi ga mama c'e ley. Nu c'o menzumü a Israel 'ma ra tsjaji c'o na s'o, Mizhocjimi ra jñünpüji ngüenda cjo o tsjaji c'ü mama c'e ley, cjo jiyö. ¹³ C'o na jo a jmi Mizhocjimi,

dya ngue c'o pârätjo c'ü mama o ley angueze. Ngueje c'o cja'a c'ua ja nzi ga mama. ¹⁴ Rí tsjijñiji dya, yo dya menzumü a Israel. Dya tjëji o ley Mizhocjimi. Pero bübü 'ma cjaji c'ü mama c'e ley na ngueje pârâji a mbo o mü'büji c'ü na jo. Nu c'ü ni mbârâji a cjanu, chjëntjui c'ü ri tjëji 'na ley. ¹⁵ Nu c'o dya menzumü a Israel, 'ñetse c'ü pârâji cja o mü'büji c'ü mama c'e ley. Na ngueje pârâji cja o mü'büji 'ma cjaji na jo, y 'ma cjaji na s'o. Bübü 'ma cjiñiji: “¿Jenga ró cja na s'o?” Bübü 'ma mamaji: “Rí pârâ ró c jagö na jo”, eñeji. ¹⁶ Ra zädä c'e pa, Mizhocjimi ra unü e Jesucristo ra jñünpü ngüenda texe yo nte. Dya cjo pâtcâji ín mü'büji. Pero e Jesucristo pâtcâji ín mü'büji c'ü. Ra jñüncüji ngüenda nzi 'nazüji c'o ró cjaji. Ngue c'ü mama o jña e Cristo. Ngue c'o rí xipjigö yo nte.

La gente de Israel y la ley de Moisés

¹⁷ Nu'tsc'eji rí menzumügöji a Israel, in mangueji in pârâji c'e ley c'ü o zocüzüji e Moisés. Me in cja pütsjëji na nojo in mangueji nguextjözgöji o ntezgöji Mizhocjimi. ¹⁸ In mangueji in pârâgüjeji c'ü ne'e Mizhocjimi. In mamaji: “Rí pârâgö c'ü na jo rá cja, na ngueje ró xötpü ne ley”, in eñeji. ¹⁹ In junt'ü in mü'büji in pjëchiji rí jíchiji c'o dya be xogü o ndö. In mangueji in pârâji rí xöpüji yo nzhontjo

cja bĕxōmū, ngue c'ua ra bübü jya's'ü cja o mü'büji. ²⁰ In cjiñigueji me in pârâji rí zopjütsjĕ yo dya pârâ. In mamaji me in pârâji rí xöpüji yo cja xōtpütjo. C'e ley c'ü in tjĕgueji in mamaji je t'opjü c'ua c'ü, texe c'o ni jyodü rá pârâji, 'ñe texe c'o na cjuana. ²¹ Nu'tsc'ejĭ in xöpüji, ¿jenga dya in cjaji c'ua ja gui xöpüji? Nu'tsc'ejĭ in zopjüji yo nte in xipjĭji dya pje ra pōnūji, ¿jenga in pōnūgueji? ²² Nu'tsc'ejĭ in xipjĭji yo bĕzo c'ü dya ra tsājāji ndixū, yo ndixū c'ü dya ra tsājāji bĕzo, ¿jenga in tsājāgueji? Nu'tsc'ejĭ me in üji yo ts'ita yo tĕgā cja nĭtsjĭmĭ, ¿jenga in pōnūji nu ja na tĕgā yo? ²³ Nu'tsc'ejĭ me in cjaunqueji c'ü me na nojots'üji na ngueje in tjĕji o ley Mizhocjĭmi, ¿cjo dya in cjiñigueji in bĕchpĭji o tseje Mizhocjĭmi na ngueje dya in cjagueji c'o mama c'e ley? ²⁴ Je xo ga cjatjonu, ya t'opjü cja o jña Mizhocjĭmi c'ü mama a cjava: “Nu yo dya menzumü a Israel sadüji Mizhocjĭmi na ngueje c'o menzumü a Israel cjaji c'o na s'o”, eñe.

²⁵ Nutscōji rí menzumüji a Israel rí meyaji in cuerpoji ngue c'ua ra 'mārā o ntezüji Mizhocjĭmi. Ngue c'ü rí mangōji rí circuncidaoji. C'ü ni jmeya in cuerpogueji, ni muvi, 'ma rí tsjaji c'ua ja nzi ga mama o ley Mizhocjĭmi. Pero 'ma dya rí tsjaji c'ü mama c'e ley, Mizhocjĭmi jantc'aji nza cja 'ma dya ri

jmeya in cuerpoji. ²⁶ Nu c'o dya jmeya o cuerpo, 'ma ra tsjaji na jo c'ua ja nzi ga mama c'e ley, Mizhocjĭmi nutjoji nza cja c'ü rvĭ jmeya o cuerpoji. ²⁷ Nu c'o ra nguejme c'ua ja va jmus'ü, c'ü dya ra jmeya o cuerpoji, 'ma ra tsjaji c'ü mama c'e ley, jizhĭji c'ü dya ga jotsc'ejĭ nu'tsc'ejĭ, dya in cjaji c'ua ja ga mama c'e ley. Jizhĭji c'ü dya jotsc'ejĭ, zō in pârâji c'e ley y zō ya xo jmeya in cuerpoji. ²⁸ Dya ga cjuana ngue o nte Mizhocjĭmi nu c'ü a xes'etjo mama ngue o nte Mizhocjĭmi. Dya xo ga cjuana ngue o t'i Mizhocjĭmi nu c'ü jmeya o cuerpo pero dya ejme Mizhocjĭmi. ²⁹ Nu c'ü na cjuana ngue o nte Mizhocjĭmi, ya o 'ñench'e o mü'bü Mizhocjĭmi. Ngue o Espĭritu Mizhocjĭmi c'ü pōtpü o mü'bü. Zō rá cjaji c'ü mama o ley Mizhocjĭmi, pero dya ngue c'ü rguĭ pōtcü in mü'büji. Nu c'ü na cjuana ngue o nte Mizhocjĭmi, Mizhocjĭmi ra mama na jo'o c'ü, zō dya ra mama yo nte na jo'o c'ü.

3

¹ Yo menzumü a Israel, ¿pje pĕ's'ĭji 'ma, c'ü dya pĕ's'ĭ yo dyaja nte? ¿Pje ni muvi c'ü ni jmeya o cuerpoji? ² Ni muvi na puncjü. C'ü xenda ni muvi c'ü pĕ's'ĭ yo menzumü a Israel, ngueje nu jña Mizhocjĭmi nu o unüji ra dyätāji. ³ Pero c'o menzumü a Israel cārā c'o dya ätä o jña Mizhocjĭmi. Na ngueje c'ü dya ejmeji, ¿pje in cjiñĭji, cjo in cjincejĭ c'ü dya ra cumple

Mizhocjimi c'ü o mama ra tsja? Iyö. ⁴ Mizhocjimi tiene que ra cumple texe nu c'o o mama. Exna cjuana Mizhocjimi cja'a c'ü mama, zö ra mama texe yo nte c'o dya cjuana. Je t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava: Nu'tsc'e Mizhocjimi, na cjuana nu c'ü in mama. 'Ma ra unüji ngüenda ja cja c'ü in cjague, ra mbäräji in cjague na jo, eñe.

⁵ 'Ma cjo c'o cja na s'o, rí mamaji c'ü dya ätä Mizhocjimi. A cjanu, ixi jñetse c'ü me na jo Mizhocjimi. Maco jñetse c'ü me na jo Mizhocjimi 'ma rí cjaji c'o na s'o, ¿jenga ra castigaozüji Mizhocjimi? Dya rí mangö a cjanu; c'ü rí mangö, ngue c'ü cjiñi yo nte ga cjanu. ⁶ Pero dya cjuana c'ü cjiñiji. Na ngue 'ma dya ro castigao Mizhocjimi, ¿ja rvá sö ro jñünpü ngüenda yo cja na s'o?

⁷ Bübü c'o mama a cjava: "Ma rí mamajme o bëchjine, rí cjaüpjme xenda ra 'ñetse c'ü na cjuana Mizhocjimi, 'ñe c'ü me na jo'o c'ü. Nguец'ua, ¿jenga ra jñüncüji ngüenda Mizhocjimi ra mama c'ü rí tñji ín nzhubüji?", eñeji.

⁸ Mamaji: "¿Cjo dya ra jogü rá cjaji c'o na s'o, ngue c'ua ra 'ñetse na jonte Mizhocjimi?" Bübü nte c'o mama rí mangö a cjanu. Dya cjuana c'ü mamaji. Mizhocjimi ra tsjapü ra sufridoji, na ngue na s'o c'ü mamaji.

Todos somos culpables

⁹ ¿Pje rá mangö 'ma? Rí menzumüji a Israel, ¿cjo

xenda na jozüji que na ngueje yo dyaja nte? Jiyö. Ya ró jí'ts'iji c'ü nde tjünt'ü a xütjü nzhubü texe yo nte. Nutscöji rí menzumüji a Israel, xo nzitjo yo dyaja nte nde rí cjaji c'o na s'o. ¹⁰ Je xo ga cjatjonu, c'ü t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava:

Dya cjo bübü c'ü rrä jo, ne rí 'naja.

¹¹ Dya cjo pärä ja ga cja Mizhocjimi. Dya cjo jodü Mizhocjimi.

¹² Ya xögüji cja Mizhocjimi, nza texeji. Ya s'odüji.

Dya cjo bübü c'ü ri cja'a na jo, ne rí 'naja.

¹³ Me na s'o jña c'o mamaji. Onpüji yo nte 'ma ñaji. Me xosp'üji bëchjine.

¹⁴ Pedye a neji c'ü me santeji. Me söji jña'a.

¹⁵ Me ts'iquëtjo c'ü jodüji mbo ra tsja dyëji. Mbö't'üteji.

¹⁶ Me s'odüji texe. Nu ja sät'äji me cjaüpji ra sufrido c'o cärä nu.

¹⁷ Dya päräji ja rgá mimiji na jo, c'ü dya ra chüji.

¹⁸ Dya pje süji Mizhocjimi. Je ga cjanu ga mama cja o jña Mizhocjimi.

¹⁹ Rí pärägöji c'ü mama o ley Mizhocjimi je sjitscöji, nutscöji rí menzumüji a Israel, na ngueje rí tjëji c'e ley. Nguец'ua ixi 'ñetse c'ü dya nguextjo c'o dya menzumü a Israel c'o na s'o a jmi Mizhocjimi; xo 'ñezgöji rí menzumüji a Israel xo rí tñji ín nzhubüji. Dya sö rá mamaji c'ü na jozgöji. ²⁰ A

jmi Mizhocjimi dya cjó búbü c'ü dya tũ ɔ nzhübü, zö jodü ra tsja c'ü mama c'e ley. Na ngue c'e ley, ngue c'ü xitscöji c'ü nde rí tũji ín nzhübüji.

La salvación es por medio de la fe

²¹ Nudya o tsjacüji rá pãrãji ja rgá sö Mizhocjimi ra mama na jözüji dya. Ngue c'ü rí ench'e ín mü'büji e Cristo, dya ngue c'ü rí cjaji c'o mama c'e ley. Ya xo mama a cjanu cja yo vi t'opjü mi jinguã, yo xiji ley 'ñe profeta. ²² Zö cjó c'o ri ngueje, nu c'ü ra 'ñench'e ɔ mü'bü e Jesucristo, Mizhocjimi ra mama ya na jo dya c'ü. Yo menzumü a Israel'ne yo dyaja nte nde 'na ma cjatjoji. ²³ Na ngueje texe yo nte cjaji c'o na s'o. Dya cjaji c'ü ne Mizhocjimi c'ü ra tsjaji. ²⁴ Na jonte Mizhocjimi. Dacütjoji c'ü dya ró tøjöji. Mizhocjimi mama c'ü dya rí tũji nzhübü na ngueje e Jesucristo o ndü va ngötcüji ín nzhübüji. ²⁵ Mi jinguã, Mizhocjimi mi pësp'i na puncjü paciencia c'o mi cja na s'o. Nguec'ua cãrã c'o mi mama c'ü dya mi cja pü ngüenda Mizhocjimi zö mi cja na s'o c'o nte. Pero nudya, ya jítscöji Mizhocjimi c'ü ra castigao c'o cja na s'o. Na ngue Mizhocjimi o ndütü e Jesucristo c'o ín nzhübügöji, o pjödü ɔ cji va ngötcüji c'o. Nguec'ua, 'ma cjó c'o ra 'ñench'e ɔ mü'bü e Jesucristo, Mizhocjimi ra perdonao ɔ nzhübüji. ²⁶ Mizhocjimi jítssiji dya c'ü ra castigao c'o cja

na s'o. Na ngueje ya o ndü e Jesucristo, o ngötcüji ín nzhübüji. Pero nu c'ü ra 'ñench'e ɔ mü'bü e Jesucristo, Mizhocjimi ra mama c'ü ya perdonao; dya tũ ɔ nzhübü dya c'ü.

²⁷ Nguec'ua, dya sö rá cja pütsjëji na nojo. ¿Cjo pje ro sö ro cjaji c'ü ro cjöt'ütsjëji ín nzhübüji? Jiyö. Dya sö ro cjaji texe c'ü mama ɔ ley Mizhocjimi. Pero 'ma ró ench'e ín mü'büji e Jesucristo c'ü o ngötcüji ín nzhübüji, o mama Mizhocjimi c'ü na jözgöji dya a jmi. ²⁸ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, 'ma rá ench'e ín mü'büji e Jesucristo, nu'ma, ngue 'ma ra mama Mizhocjimi c'ü dya rí tũ dya ín nzhübüji. Dya ngue c'ü ri cjaji c'ü mama ɔ ley.

²⁹ Nutscöji rí menzumüji a Israel, ¿cjo nguetjözüji s'iyazgöji Mizhocjimi? ¿Cjo nguextjo ín Mizhocjimigöji? ¿Cjo dya xo ngue ɔ Mizhocjimi yo dyaja nte? Xo nde texe yo dya menzumü a Israel xo ngueje ɔ Mizhocjimiji. ³⁰ 'Natjo Mizhocjimi búbü. Nu c'o menzumü a Israel, Mizhocjimi ra mama c'ü dya tũ nzhübü dya c'o, 'ma ra 'ñench'e ɔ mü'büji e Jesucristo. Xo 'ñeje c'o dyaja nte, Mizhocjimi xo ra mama c'ü dya tũ nzhübü dya c'o, 'ma ra 'ñench'e ɔ mü'büji e Jesucristo. ³¹ ¿Cjo dya pje ni muvi c'ua c'ü ɔ ley Mizhocjimi? Ni muvi c'e ley. Pero 'ma rí ench'e ín mü'büji e Jesucristo, nu'ma, ngue 'ma

na cjuana rí cjaþüji ni muvi
c'e ley.

4

El ejemplo de Abraham

¹ Nu e Abraham c'ü in mboxtitaji, nutscöji rí menzumüji a Israel, ¿pje rá mamaji dya c'ü? ² 'Ma ro mama Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ nzhübü e Abraham na ngue c'ü pje vi tsja c'o na jo; nuc'ua e Abraham ro sö ro tsjapütsjê na nojo 'ma. Pero dya ngue c'ü ni tsja 'na nte c'o na jo, c'ü rguí jogü a jmi Mizhocjimi. ³ Nu yo o jña Mizhocjimi yo ya t'opjü mama a cjava: "E Abraham o 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi; o creo c'ü ro tsja c'ua ja nzi va mama. Nguec'ua va mama Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ nzhübü e Abraham." ⁴ 'Naja nte c'ü pëþji, tøjõ c'ü ts'õ't'ü; dya ch'unütjo. Pero dya cjó sö ra ndøjõ c'ü unü Mizhocjimi. Mizhocjimi dacütjoji. ⁵ Ngue Mizhocjimi c'ü perdonao yo tũ nzhübü. Ra mama Mizhocjimi c'ü dya ri tũ nzhübü nu c'ü ra 'ñench'e angueze cja o mü'bü. Dya ngue c'ü cjø't'ü c'ü cja'a c'e nte. Mizhocjimi unütjo c'ü rguí jogü a jmi. ⁶ Je xo ga cjatjonu va mama e David, c'ü me ra mäjä 'na nte 'ma ra mama Mizhocjimi c'ü dya tũ nzhübü dya c'ü. Dya ngue c'ü pje vi tsja c'o na jo c'e nte c'ü ro mama a cjanu Mizhocjimi. ⁷ O mama e David:
Me ra mäjä 'na nte, 'ma ra perdonao Mizhocjimi

o nzhübü y dya ra castigao.

⁸ Me ra mäjä 'na nte 'ma ya ra mama Mizhocjimi c'ü dya ri tũ o nzhübü.

⁹ Rá önnc'üji 'na t'önü dya. ¿Cjo ngueto c'o menzumü a Israel c'o jmeya o cuerpoji c'o ra mäjä a cjanu, maxque xo ra mäjä c'o dyaja nte c'o dya jmeya o cuerpoji? Xo ra mäjä c'o. Tsjijñiji e Abraham c'ü mi menzumü a Israel. O 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi. Nguec'ua o mama c'ua Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ nzhübü e Abraham. ¹⁰ 'Ma o mama a cjanu Mizhocjimi, ¿cjo ya vi jmeya o cuerpo e Abraham, cjo jiyö? Jiyö. Dya be mi jmeya o cuerpo 'ma c'ü. ¹¹ Pero ya vi 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi; nguec'ua o mama Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ nzhübü e Abraham. O jmeya o cuerpo c'ü rví jizhi ya vi mama Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ nzhübü c'ü. Nguec'ua e Abraham ngue o mboxtita texe c'o ench'e o mü'bü Mizhocjimi zö menzumüji a Israel, zö jiyö. Zö dya jmeya o cuerpo yo dya menzumü a Israel, pero 'ma ra 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi, ra tsjapüji o mboxbêche 'ma e Abraham. Na ngueje ejmeji c'ua ja nzi xo va 'ñejme e Abraham. Y ra mama Mizhocjimi c'ü ya perdonaoji; dya ri tũji nzhübü. ¹² Xo 'ñetjo yo menzumü a Israel yo ya jmeya o cuerpoji, 'ma ra 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi c'ua ja nzi va tsja e Abraham 'ma dya be mi

jmeya o cuerpo, nu'ma, xo ra tsjapüji o mboxbëche 'ma angueze.

La promesa es cumplida por medio de la fe

¹³ Mizhocjimi o xipji e Abraham: “Rá da'c'ö ne xoñijömmü c'ü rí tsjapü in tsjacje, cja na 'ñe c'o in mboxbëche, xo ra tsjapüji o cjajaji.” O xipji a cjanu na ngueje e Abraham vi 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi, nguec'ua o mama c'ua Mizhocjimi c'ü dya cja mi tû nzhubü e Abraham. Dya mi ngue c'ü vi tsja c'o mama c'e ley. ¹⁴ 'Ma ri ngue c'o cja c'ü mama c'e ley ro ch'unü ne xoñijömmü, dya rvi muvi 'ma c'ü rgá ench'ejí in mü'büji Mizhocjimi. A cjanu, dya xo ro cumple Mizhocjimi c'ü mi mama. ¹⁵ Nu 'ma bübü ley, 'ma dya rí cjaji c'ü mama c'e ley, Mizhocjimi ünngüji. Ra tsjacüji rá sufridoji na ngue c'ü rí cjaji. Pero nu ja ojtjo ley, dya cjó yödü ley.

¹⁶ O sjipji e Abraham ro ch'unü ne xoñijömmü. Xo 'ñe texe c'o o mboxbëche, xo ro ch'unüji. O mama Mizhocjimi ro zädä a cjanu, nu 'ma ro 'ñench'ejí o mü'büji angueze, y dya ro jyodütsjëji ja rvá ndöjôji ne xoñijömmü. Nguetsjëjë Mizhocjimi ro unütjo. Nguec'ua na cjuana ro tsjapü o tsjaja texe c'o o mboxbëche e Abraham c'o cja ro ngärä. Dya nguextjo c'o o t'i e Abraham c'o tjë c'e ley ro ch'unü. Xo ro ch'unü nu c'o dya tjë c'e ley pero ench'ejí o mü'büji

Mizhocjimi c'ua ja nzi va tsja e Abraham. Mizhocjimi o jñanda e Abraham nza cja 'ma ri ngueje in mboxtitagöji texezüji rí ejmeji Mizhocjimi. ¹⁷ Nguec'ua je t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'e jña c'ü vi sjipji e Abraham. Mizhocjimi o xipji a cjava: “Ró juan'c'ü rí tsja mboxtita me na puncjü jñiñi texe cja ne xoñijömmü”, eñe. O mama a cjanu na ngueje e Abraham o 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi. E Abraham o 'ñejme c'ü mi sö Mizhocjimi ro tsjapü ro zëzhi na yeje 'na nte, zö ya ri pale, c'ü dya ro mezhe ro ndü. Xo o jñunt'ü o mü'bü c'ü mi sö Mizhocjimi ro zojnü c'o cja ro jmus'ü nza cja 'ma ya ri cäräji.

¹⁸ E Abraham 'ma ya vi cjogü yo cjë 'ma ro 'ñeje t'i, xe mi te'betjo Mizhocjimi ro unü 'na t'i'i. Mi ejme Mizhocjimi ro cumple c'ü vi mama. Mi ejme ro tsja mboxtita e Abraham na puncjü jñiñi cja ne xoñijömmü. Mizhocjimi ya vi xipji a cjava: “Je rga cjanu c'ü rrä puncjü c'o in mboxbëche; rrä puncjüji nza cja yo seje a jens'e”, eñe. ¹⁹ E Abraham dya tögü c'ü ro jyëzi Mizhocjimi; o 'ñejme cja o mü'bü Mizhocjimi ro cumple c'ü vi mama. Mi pãrä c'ü ya mi tita angueze. Ya mi ngue ro sötü 'na ciento cjë'ë. Xo mi pãrä ya vi cjogü c'ü ro muxt'i e Sara c'ü nu su'u. ²⁰ Pero sido mi junt'ü o mü'bü c'ü na cjuana c'ü vi mama Mizhocjimi. Me co zëzhi na puncjü. O 'ñejme Mizhocjimi ro cumple c'ü vi

mama. O mama me na nojo Mizhocjimi. ²¹ E Abraham ya vi jñunt'ü o mü'bü c'ü dya s'ëzhi ro tsja Mizhocjimi nu c'ü vi mama. ²² E Abraham o ñejme c'ü ro tsja c'ü vi mama. Nguец'ua Mizhocjimi o mama c'ü dya cja mi tñ nzhübü e Abraham.

²³ Nu c'o jña c'o ya t'opjü cja o jña Mizhocjimi mama a cjava: "O mama Mizhocjimi, e Abraham dya cja mi tñ nzhübü na ngueje o ñenche o mü'bü Mizhocjimi." Pero dya nguextjo e Abraham, ²⁴ xo ñezgöji ra mama Mizhocjimi c'ü dya rí tñji nzhübü 'ma rá ench'eji ín mü'büji Mizhocjimi. Nguец'ua Mizhocjimi c'ü o xos'ü e Jesucristo 'ma ya vi ndü. E Jesucristo ngue c'ü ín Jmugöji c'ü. ²⁵ Mizhocjimi o ndäjä e Jesucristo o ë ndü. A cjanu o ngötcöji c'o ín nzhübüji. Nuc'ua o te'etjo na yeje 'ma ya vi bö't'ü; nguец'ua ya mama Mizhocjimi c'ü dya rí tñji dya nzhübü.

5

El resultado de ser declarados sin culpa

¹ Mizhocjimi mama c'ü dya rí tñji nzhübü dya, na ngueje ya ró ench'eji ín mü'büji e Jesucristo. Ya xo rí pötü rgá nuji dya Mizhocjimi, na ngue c'ü o tsja'a e Jesucristo c'ü ngueje ín Jmuji. ² Ya sö rá chëzhgöji dya a jmi Mizhocjimi c'ü nugüji na jo dya, na ngueje c'ü o tsja e Jesucristo. Me na zö Mizhocjimi. Me rí mäjäji

rgá te'beji angueze; c'ua ja nzi ga cja na zö angueze, je xo rga cjazgöji nu. ³ C'ü ra tsjacüji c'ua nzi ga cja angueze, dya nguextjo c'ü rgá mäcjöji c'ü. Xo rí mäjäji 'ma pje rí sufridoji. 'Ma rí sufridoji ngue 'ma rí zëzhiji, dya tögü ín mü'büji. ⁴ 'Ma rí zëzhiji, rí cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Nguец'ua rí te'beji Mizhocjimi ra tsjacüji c'ua nzi ga cja angueze. ⁵ Rí pãräji na cjuana ra zädä. Rí pãräji na ngueje me si'ch'i ín mü'bügöji c'ü s'iyazügöji Mizhocjimi. O Espiritu Mizhocjimi c'ü o ch'acüji ra bübü cja ín mü'büji, ngue c'ü cjacüji rá pãräji me s'iyazüji Mizhocjimi.

⁶ Me ma s'ozgöji. Dya sö pje ro c jagöji c'ü ro jocüzëgöji. Pero o säjä c'e pa o ndü e Cristo c'ü rva tügöji. ⁷ Casi dya cjó bübü c'ü me ri ne o minte ngue c'ua ro pätpä c'ü rví ndü nu minte. 'Na rí bübü c'o ro zëchi o mü'bü c'ü ro pätpä c'ü rví ndü 'na c'ü na jonte. ⁸ Pero ngueje 'ma rmí tñji ín nzhübüji, e Cristo o ë ndü c'ü rva tügöji. Je a cjanu, rí pãräji Mizhocjimi me s'iyazüji. ⁹ Nudya, ya mama Mizhocjimi c'ü dya rí tñji dya nzhübü na ngueje o ë pjödü o cji e Jesucristo o böbü a nde. Nguец'ua rí pãräji c'ü dya ra ünngüji Mizhocjimi nu pa c'ü ra jñüncüji ngüenda yo rí cjaji. ¹⁰ O ë ndü e Jesucristo 'ma mi ünngüji Mizhocjimi. Nguец'ua ya rí joji dya Mizhocjimi. Nguец'ua rí

pārāji sido bōbū a ndezūgōji; dacūji c'ū sido rá búbūtjoji. ¹¹ Dya nguextjo rí mājāji na ngueje rá búbūtjoji. Exi ngue dya, rí mápāji Mizhocjimi na ngueje e Jesucristo c'ū ín Jmuji o tsjacūji rá pōtca nuji Mizhocjimi. Mizhocjimi dya ünngūji dya, na ngueje e Jesucristo o ngōtcūji ín nzhubūji.

Adán y Cristo

¹² Nu c'ū e Adán c'ū ot'ū nte o tsja c'ū na s'o. Nguец'ua je va te c'ua e nzhubū cja ne xoñijōmū. Je a cjanu va mbürü c'ū rí tūji. Nguец'ua dya, nde rí tūji, na ngueje nde rí cjaji c'o na s'o. ¹³ 'Ma dya be mi ch'unü c'ū o ley Mizhocjimi, ya mi cjaji c'o na s'o cja ne xoñijōmū. Pero 'ma dya búbū ley, dya tjunpūji nguēnda cjo tūji, cjo dya tūji nzhubū. ¹⁴ Pero o ndū texe c'o nte zō dya be mi ch'unūji c'e ley. O ndūji texeji ndeze e Adán hasta e Moisés c'ū o dyopjü c'e ley. O ndūji zō dya o tsjaji mismo c'e nzhubū c'ū vi tsja e Adán. E Adán c'ū ot'ū bēzo, dya mi chjēntjui c'e bēzo c'ū mi te'beji cja ro ējē. Nguец'ua e Jesucristo.

¹⁵ E Adán o dyacōji c'ū na s'o; e Jesucristo o dyacōji c'ū na jo. Nde rí tūji rí texeji, na ngueje o tsja c'o na s'o 'naja nte c'ū ngueje e Adán. Je xo ga cjatjonu, Mizhocjimi nu'u na jo dya na puncjü nte, unūji c'ū rguí búbūtjoji, na ngueje c'ū o tsja na jo 'naja nte, c'ū ngueje e Jesucristo. ¹⁶ E Adán mi 'natjo bēzo. 'Ma

o tsja 'natjo nzhubū, ndeze nu'ma, texe yo nte cjaji c'o na s'o. Nguец'ua va mama Mizhocjimi, texe yo nte tūji nzhubū. Na puncjü nzhubū c'o o tsja yo nte. E Jesucristo o ngō'tp'ü o nzhubū texeji. A cjanu Mizhocjimi sō ra mama c'ū dya tūji dya o nzhubūji. ¹⁷ Na ngueje o tsja c'ū na s'o 'natjo bēzo, texe yo nte tūji. C'ū 'naja bēzo c'ū ngueje e Jesucristo o ngōt'ü texe yo nzhubū. Nguец'ua nu c'o ench'e o mü'bū angueze, ra mama Mizhocjimi c'ū dya tūji nzhubū. Nguец'ua ra 'natjoji co angueze rgá búbūtjoji.

¹⁸ 'Natjo nzhubū c'ū o tsja 'naja nte, c'ū ngueje e Adán. O mama c'ua Mizhocjimi rí tūji nzhubū rí texeji. Je xo va cjatjonu, na ngue c'ū vi tsja na jo 'natjo nte c'ū ngueje e Jesucristo, ra mama Mizhocjimi c'ū dya rí tūji nzhubū y rá búbūtjoji. ¹⁹ Na ngueje c'ū dya dyätä Mizhocjimi 'naja nte c'ū ngueje e Adán, ndeze nu'ma, rí tūji nzhubū rí texeji. 'Naja nte, c'ū ngueje e Jesucristo o dyätä Mizhocjimi. A cjanu, na puncjü nte c'o ra mama Mizhocjimi c'ū dya ri tū o nzhubūji.

²⁰ Mizhocjimi o dyacōji c'ū o ley ngue c'ua ro pārāji mi tūji na puncjü nzhubū. Zō mi tūji na puncjü nzhubū, me co juentsqueji Mizhocjimi. ²¹ A cjanu, c'o ín nzhubūji mi pōtcōji. Pero me co juentscōji Mizhocjimi. O ndājā e Jesucristo o ē ndū

por nutscöji. Nguec'ua na jozgöji dya a jmi Mizhocjimi, y angueze dacüji c'ü rgá bübütjoji.

6

Muertos respecto al pecado pero vivos en Cristo

¹ ¿Pje rá mamaji 'ma? ¿Cjo sido rá cjaji c'o na s'o ngue c'ua xenda ra juentsqueji Mizhocjimi? ² Jiyö. Ya ró tñji. Ya ñevgueji libre cja c'o na s'o; nguec'ua dya cja rá cjaji c'o. ³ ¿Cjo dya in pãrãji, nutscöji rí ench'e in mü'büji e Jesucristo, 'ma ró jiji ró 'natjoji co e Cristo? Ne ra mama, ró 'natjoji co angueze 'ma o ndũ. ⁴ 'Ma ró jiji ne ra mama ró 'natjoji co e Jesucristo 'ma o ndũ ñe 'ma o t'ögü. Mizhocjimi c'ü na zëzhi o xos'ü nu T'i. A cjanu, c'ua ja nzi va tsjapü o te angueze, ya xo rí dadyoji ngue c'ua dadyo rga nzhodüji dya.

⁵ Na ngueje 'ma ró 'natjoji co e Jesucristo 'ma o ndũ, xo ró 'natjoji co angueze 'ma o te'e. ⁶ Rí pãrãgöji, me mi cjaji c'o na s'o c'ua ja nzi ma netsjëji, pero 'natjo c'ua o dät'ázüji cja ngronsi co e Jesucristo. O dät'ázüji nu, ngue c'ua dya cja rá ne rá cjaji c'o na s'o, ngue c'ua dya cja rá tjünt'üji a xütjü e nzhübü. ⁷ Na ngueje 'naja nte c'ü ya ndũ, dya cja cja'a c'o na s'o. ⁸ 'Ma a cjanu ró 'natjoji co e Jesucristo 'ma o ndũ, rí pãrãgöji rí bübütjogöji na ngueje bübü angueze. ⁹ Rí pãrãji e Jesucristo o nanga 'ma o ndũ. Dya

cja sö'ö xe ra ndũ. Sido ra bübütjo. ¹⁰ 'Natjo va ndũ e Jesucristo; dya ni jyodü ra ngötcüji na yeje in nzhübüji. Ya bübütjo dya. Sido bübütjo a jmi Mizhocjimi. ¹¹ A cjanu rí jñunt'ü in mü'büji ya xo i chñji, c'ü dya cja rí chjünt'üji a xütjü e nzhübü. Nudya, ya in bübütjoji, c'ü ya je rí chjünt'üji a xütjü ngueje Mizhocjimi. Je a cja c'ua dya, na ngueje ya in 'natjoji co e Jesucristo.

¹² Nguec'ua, dya cja rí sidoji e nzhübü c'ü xe rí tsjaji c'ü ne'e in cuerpoji. ¹³ Dya cja rí jyëziji in cuerpoji xe ra tsja c'o na s'o, ne ri ngue in chöji, ne ri ngue in ts'ijñiji, texe in cuerpoji. Pero rí unüji in mü'büji Mizhocjimi na ngueje i chñji co e Jesucristo, y ya xoxc'üji Mizhocjimi. Xo rí unü in cuerpoji c'ü rguí tsjaji c'o na jo. ¹⁴ Dya cja xe ra mandats'üji e nzhübü. Nudya, dya ra jñün'c'üji ngüenda cjo i tsjaji c'o mama c'e ley. Na ngue Mizhocjimi nuc'üji na jo dya, ya perdonaots'üji.

Un ejemplo tomado de la esclavitud

¹⁵ Ya rí pãrãji Mizhocjimi, dya ra jñüncüji ngüenda cjo ró cjaji c'o mama c'e ley. Na ngue me nugüji na jo Mizhocjimi. ¿Pje rá cjaji 'ma? ¿Cjo rá cjaji c'o na s'o 'ma? Jiyö. Dya rá cjaji c'o na s'o. ¹⁶ ¿Cjo dya in pãrãji nu c'ü in ätäji c'ü in chjünt'üji a xütjü, ngue in jmuji c'ü? 'Ma rí chjünt'üji a xütjü e nzhübü, ngue in jmuji c'ü. Ngue c'ü ra mbö'tc'üji c'ü. 'Ma rí dyätäji

Mizhocjimi, ngueje in Jmuji c'ü. Ngue c'ü ra tsja'c'üji rí bübütjoji. ¹⁷ Sido mi cjagueji c'o na s'o. Pero rí unü na pöjö Mizhocjimi, ya in ätäji co texe in mü'büji nu na jo jña nu ró xi'ts'iji. ¹⁸ O 'ñempc'ejji libre e Jesucristo c'ü dya cja rí sidoji e nzhubü. Nudya, c'ü je rí sidoji ngue c'ü na jo. ¹⁹ Rrã xi'ts'iji yo jña'a yo, ngue c'ua sö rí tendioji. Sido mi tjünt'üji a xütjü c'o na s'o. C'o ma s'o mi cjaji, xe mi juns'ü c'o mi cjaji c'o na s'o. Nudya ni jyodü rí unü in mü'büji Mizhocjimi, 'ñe in cuerpoji, ngue c'ua rí tsjaji ja c'o nzi ga ne angueze.

²⁰ 'Ma mi tjünt'üji a xütjü e nzhubü, dya mi ätäji Mizhocjimi c'ü xi'ts'iji rí tsjaji na jo. ²¹ Nudya, ya in tsejeji dya c'ü mi cjaji c'o na s'o. ¿Pje mi tøjögueji 'ma c'ü mi cjaji c'o na s'o? C'ü ra ts'ö't'ü c'o cja c'o, ngue c'ü ra ndü. ²² Ya o 'ñempc'ejji libre e Jesucristo ngue c'ua dya cja rí chjünt'üji a xütjü e nzhubü. O 'ñempc'ejji ngue c'ua rí pëpiji Mizhocjimi; sido rí chjünt'üji a xütjü angueze. C'ü ra dya'c'üji, ngue c'ü rí mimiji dya, c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi; y sido rí bübütjoji co Mizhocjimi. ²³ Nu c'ü ra ndünt'ü a xütjü e nzhubü, ra ndü'ü c'ü. Ngueje c'ü je ts'ö't'ü c'ü. Nu c'ü tjünt'ü a xütjü e Jesucristo c'ü in Jmuji, sido ra bübütjo c'ü, dya ra ndü. Ngueje c'ü je unü Mizhocjimi.

7

Un ejemplo tomado del matrimonio

¹ Nu'tsc'ejji mi cjuarmats'ügöji, rí zo'c'üji, nu'tsc'ejji in pãrãji c'e ley. ¿Cjo dya in pãrãji, 'ma xe in bübütjoji ngue 'ma in ätäji c'e ley? Dya ngueje 'ma ya ri chüji. ² Mama cja c'e ley, 'naja ndixü c'ü ya chjüntü, dya ra jyanmbüvi c'ü nu xïra 'ma xe ri bübütjo c'ü nu xïra. Pero 'ma ra ndü c'ü nu xïra, dya cja ni jyodü c'e ndixü ra dyätä c'e ley c'ü mama nguextjo nu xïra ra mimivi. Na ngueje ya ndü c'ü nu xïra. ³ Pero 'ma ra 'ñeje c'ü xe 'naja bëzo 'ma xe büntjo c'ü nu xïra, cja'a na s'o c'e ndixü, tsãjä bëzo. Pero 'ma ya rguí ndü c'ü nu xïra, c'e ley c'ü mama ja rvá mimivi c'ü nu xïra, dya cja manda c'e ndixü. Nuc'ua 'ma ra chjüntüvi c'ü 'naja bëzo, dya tsãjä bëzo 'ma.

⁴ Je xo ga cjatjots'ügueji nu, nu'tsc'ejji mi cjuarmats'ügöji. I chügueji na ngueje i 'natjoji co e Cristo 'ma o ndü. I chügueji, nguec'ua dya cja mandats'üji c'e ley. Ya ngue c'ü 'naja c'ü mandats'üji dya. Ngueje e Jesucristo. Mizhocjimi o xos'ü 'ma ya vi ndü. I 'natjoji co e Cristo 'ma o te'e, ngue c'ua rí mimiji dya, c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. ⁵ C'e ley o jítscöji pje pjëzhi c'o na s'o c'o dya ro cjaji. Nguec'ua, 'ma dya be mi ench'e in mü'büji e Jesucristo, ma ëjë in pjeñeji c'ü ro cjaji c'o na s'o c'o mama c'e ley c'ü dya ro cjaji. Mi cjaji; nguec'ua mi tñji. ⁶ Pero ró

'natjoji co e Cristo 'ma o ndũ. Nguец'ua ya 'ñembgueji libre, dya cja mandazũji c'e ley. Nguеje Mizhocjimi c'ũ rí ätcõji dya. Dya cja rí jodũji ja rga ätäji c'e ley. Pero sö rá cjaji dya c'o na jo, na nguеje o Espíritu Mizhocjimi bũbũ cja ín mü'bũji.

El pecado que está en mí

⁷ Na nguе c'ũ bũbũ c'e ley, xenda rí cjaji c'o na s'o. ¿Pje rá mangõji dya? ¿Cjo na s'o c'e ley? Jiyõ. Pero 'ma dya ro ch'unũ c'o ley, dya ro pãrãgõ cjo mi tũgõ nzhubũ cjo jiyõ. A cjanu, 'ma cjó c'o pje ro nepegõ, dya ro pãrã c'ũ mi tũ nzhubũ 'ma dya ro bũbũ ley c'ũ mama: "Dya cjó pje rí ñepegue", eñe. ⁸ C'ũ mama c'e ley, o tsjapũ xenda mi 'ñünngũ ín mü'bũ nguец'ua me mi ne ro cjagõ texe c'o na s'o. 'Ma dya ro bũbũ ley, dya ro unũ nguenda cjo mi tũ nzhubũ. ⁹ 'Ma dya be rmí pãrãgõ c'e ley, nutscõ mi cjijñigõ rmí bũnc'õ na jo. Pero 'ma ró pãrã c'e ley, nuc'ua extó pãrã dya rmí bũnc'õ na jo, mi tũgõ nzhubũ. ¹⁰ Vi ch'unũ c'e ley c'ũ rva bũbũtjoji. Pero nutscõ mi tũgõ. ¹¹ Na nguеje 'ma mi ärä c'e ley, ma ëjẽ ín pjeñe c'ũ ro cjagõ c'o na s'o. Mi cjagõ c'ũ rmí netsjẽ. A cjanu, me co dyoncũ c'o nzhubũ c'o mi cjagõ. Nu c'o nzhubũ c'o mi cjagõ nguе c'o ma tũgõ.

¹² Rí pãrãji me na jo c'e ley, c'ua ja nzi ga cja Mizhocjimi me na jo. Texe c'ũ mandazũji c'e ley, me na jo'o. Nguе c'o

ne'e Mizhocjimi. ¹³ Nudya, c'e ley c'ũ na jo, ¿cjo mi põtçũ c'ũ? Iyõ, dya nguе c'e ley c'ũ mi põtçũgõ; nguеje c'o na s'o c'o mi cjagõ. Na jo c'e ley. Pero 'ma mi ärägõ c'e ley, xenda mi cjagõ c'o na s'o. Nguец'ua ixi 'ñetse c'ũ me na s 'o c'o va ëjẽ ín pjeñeji.

¹⁴ Rí pãrãji c'e ley je ni 'ñeje cja o Espíritu Mizhocjimi. Pero nutscõ me na s'ozgõ. Zõ rí ne rá cja na jo, pero rí cja c'ũ na s'o. ¹⁵ C'ũ rí cjagõ, dya rí pãrãgõ jenga rí cjagõ. Nu c'ũ rí pãrãgõ na jo rá cja, dya rí cjagõ c'ũ. Nu c'ũ na s'o c'ũ rí cjagõ, me rí s'o'ogõ c'ũ. ¹⁶ 'Ma me rí s'o'o yo rí cja'a, ixi 'ñetsetjo c'ũ rí pãrãgõ c'ũ na jo'o c'e ley. ¹⁷ C'o na s'o c'o va ëjẽ ín pjeñe, nguе c'o cjacũ rá cja c'ũ dya rí ne rá cja. ¹⁸ Rí pãrãgõ dya pje jozgõ. Me na zẽzhi c'o na s'o c'o va ëjẽ ín pjeñe. Nguец'ua zõ rí ne rá cja c'ũ na jo, pero dya pje sözgotjsjẽ. ¹⁹ Dya rí cjagõ c'ũ na jo c'ũ rí ne rá cjagõ. Nu c'ũ na s'o c'ũ dya rí ne rá cja'a, nguе c'ũ rí cjagõ c'ũ. ²⁰ Nu 'ma rí cja c'ũ dya rí ne rá cja, nguеje c'o na s'o c'o va ëjẽ ín pjeñegõ, cjacũ rá cjagõ a cjanu.

²¹ Ya rí pãrã 'ma rí ne rá cja c'ũ na jo, ya rrũ ts'axcũ c'o na s'o c'o va ëjẽ ín pjeñe.

²² Cja ín mü'bũ me rí mãpä o ley Mizhocjimi. ²³ Zõ rí mãpä o ley Mizhocjimi, y rí pãrã c'ũ na jo c'e ley, xe rí cjagõ c'o na s'o. Nguец'ua dya pje sözgotjsjẽ rá cjagõ c'ũ me ne ín mü'bũgõ rá ätä Mizhocjimi.

²⁴ Juenzgöji, ¿cjó ra sö ra böbü a nde, ra 'ñembgueji libre c'ü dya cja rá tjünt'üji a xütjü rá sidogöji e nzhubü c'ü pötcüji? ²⁵ Rí unügö na pöjö Mizhocjimi. Ngueje e Jesucristo c'ü ín Jmuji c'ü o böbü a nde. O 'ñembguegöji libre. Rí yepe rí mangö, c'e ley c'ü o dyacüji Mizhocjimi, rí pãrã c'ü na jo'o c'ü. Pero c'e ley, dya sö ra 'ñembgueji cja yo nzhubü yo mandazüji.

8

La vida que es por el Espíritu de Dios

¹ Nuc'ua ya 'ñemeji libre dya, nu c'o 'natjoji co e Jesucristo, c'o cja c'ua ja ga ne o Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü cja o mü'büji, y dya cja'aji c'ua ja ga netsjëji. ² Dya cja mandazüji e nzhubü c'ü mi pötcüji. Nu c'ü mandazüji dya, ngueje o Espíritu Mizhocjimi c'ü cjacüji rá bübüttöji na ngueje e Jesucristo o 'ñembgueji libre. ³ C'e ley, dya sö'ö ro 'ñembguegöji libre, na ngueje ma zëzhi c'o na s'o c'o ma ëjë ín pjeñeji. Pero Mizhocjimi c'ü na zëzhi o 'ñembgueji libre. O ndäjä e Jesucristo c'ü nu T'i cja ne xoñijö mü. Mi nte nza czazgöji, rí tÿji nzhubü. Pero angueze, dya mi tÿ nzhubü. C'o nzhubü c'o mi tÿgöji, ngue c'o je vi ndü angueze c'o. A cjanu mama Mizhocjimi, dya rí tÿji nzhubü dya. ⁴ Nguec'ua sö rá cjaji dya c'ü mama c'e ley, 'ma rá cjaji c'ü ne'e o

Espíritu Mizhocjimi y dya rá cjaji c'ü rí netsjëji.

⁵ Nu c'o cja'a c'ua ja ga netsjëji, me jodüji c'ü netsjëji. Nu c'o cja'a c'ua ja ga ne o Espíritu Mizhocjimi, me jodüji c'ü ne'e o Espíritu Mizhocjimi. ⁶ Nu c'ü jodü ra tsja c'ü netsjë, ra ndü'ü c'ü. Nu c'ü ra jyodü c'ü ne o Espíritu Mizhocjimi, ra bübüttö c'ü, dya ra ndü. Ra mbãrã c'ü na jo angueze a jmi Mizhocjimi. ⁷ Nu c'ü ra jyodü ra tsja c'ü netsjë, üvi Mizhocjimi c'ü. Dya ne ra dyätpã o ley Mizhocjimi. Dya xo sö'ö ra dyätä. ⁸ Nu c'o cja'a c'ua ja nzi ga netsjëji c'o na s'o c'o va ëjë o pjeñeji, dya sö ra tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi c'ü rguí mäjä.

⁹ Pero nu'tsc'ejí ín ätäji o Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü ín mü'büji. Dya ín cjaji c'ü ín netsjëji. Nu c'ü dya bübü o Espíritu e Cristo cja o mü'bü, dya je 'ñeje e Cristo c'ü. ¹⁰ Nu 'ma bübü cja ín mü'büji e Jesucristo, ra bübüttö ín aljmaji na ngueje o jocüts'üji Mizhocjimi. Pero ra ndü'ü ín cuerpoji na ngueje ín cjaji c'o na s'o. ¹¹ Mizhocjimi o xos'ü e Jesucristo 'ma ya vi ndü. Nu 'ma bübü cja ín mü'büji o Espíritu Mizhocjimi, Mizhocjimi c'ü o tsjapü o te'e e Jesucristo 'ma ya vi ndü, xo ra unü fuerza dya, ín cuerpoji c'ü ya ra ndü.

¹² Nguec'ua, nu'tsc'ejí mi cjuarmats'ügöji, ni jyodü c'ü dya rá sidoji e nzhubü c'ü rá cjaji c'o ne ín cuerpoji. ¹³ Nu 'ma rí sidogueji e nzhubü, rí

chŭji 'ma. Pero nu 'ma rí dyätäji o Espíritu Mizhocjimi c'ü bŭbü cja in mü'bŭji, dya rí tsjaji c'ü in netsjĕji 'ma. Y rí bŭbüjtjogĕji 'ma.

¹⁴ Nu c'o ätä o Espíritu Mizhocjimi, y cjaji c'ua nzi ga ne angueze, ngue o t'i Mizhocjimi c'o. ¹⁵ 'Ma mi jyodü ro ätäji e ley, dya mi sö. Me mi süji c'ua. Dya cja rí süji dya, na ngueje ya rí ätäji o Espíritu Mizhocjimi. Nguec'ua ya rí ma'tc'öji a cjava: "Nu'tsc'e Mizhocjimi, mi Tatats'ügöjme", rí empji. ¹⁶ O Espíritu Mizhocjimi cjacüji rá pârâji cja in mü'bŭji o t'izŭji Mizhocjimi. ¹⁷ Nu 'ma o t'izŭji Mizhocjimi, bŭbü c'ü ch'acüji. Ch'acüji c'ü pĕ's'i Mizhocjimi c'ü in Tataji. C'ü ch'unü e Jesucristo c'ü nu T'i, xo 'ñezgöji xo ch'acüji c'ü. Je a cjanu, nu 'ma rí sufridoji na ngueje rí 'natjoji co e Cristo. Nuc'ua 'ma ra 'ñetse c'ü me na zö e Cristo, je xo rga cjazgöji nu.

¹⁸ C'o me rí sufridoji yo pa dya yo, me ch'iquĕtjo, na ngueje c'ü me na nojo c'ü cja rá jandaji. Rá jandaji c'ü me rrã zö. ¹⁹ Texe c'o o dyät'ä Mizhocjimi me te'beji, me petsaji ra jñandgöji c'ü ya rvá nocüji cja o dyĕ angueze, nutscöji o t'izgöji Mizhocjimi. ²⁰ Texe yo o dyät'ä Mizhocjimi cja ne xoñijömmü, o tsjapŭji o s'odŭji. Dya ngue c'ü vi neji a cjanu. Mizhocjimi o tsjapŭji a cjanu, ngue c'ua xo ra nde'beji Mizhocjimi c'ü ra jocü texe. ²¹ Mizhocjimi ra jocüji ngue

c'ua dya cja ra s'odŭji. Ya xo rrã zöji 'ma ra 'ñeme libre Mizhocjimi c'o o t'i angueze. ²² Rí pârâji texe yo bŭbü chjĕntjui 'na ndixŭ c'ü ya ra zö'dyĕ. Me mapjŭ ga sufrido yo, je ga cjanu yo ndeze 'ma o mbŭrŭ o tsjaji c'o na s'o, hasta nu pa dya. ²³ Dya nguextjo yo, sufrido yo. Xo 'ñezgöji rí nteji, xo rí sufridoji. Chjĕntjui c'ü ri mapjŭgöji a mbo in mü'bŭji. Mizhocjimi ya o dyacüji c'ü o Espíritu, nguec'ua ya rí pârâji nguetscöji o ts'it'izŭji Mizhocjimi. Pero xe rí te'beji c'e pa, 'ma ya rrĭ dadyo in cuerpoji. C'e pa'a c'ü, ra 'ñetse na jo, c'ü o t'izŭji Mizhocjimi. ²⁴ Ya o jocŭzŭji in mü'bŭji Mizhocjimi. Rí te'betjoji c'e pa 'ma ya rrĭ dadyo in cuerpoji. Dya cjó te'be nu c'ü ya zädä. ²⁵ Pero nu 'ma rí te'beji c'ü dya be rí nuji, ni jyodü sido rá te'beji, dya ra tögŭ in mü'bŭji.

²⁶ O Espíritu Mizhocjimi c'ü bŭbü cja in mü'bŭji cjacüji sido rá te'beji. Xo pjöxcŭji dya. Dya nda rí pârâji ja rga ötüji Mizhocjimi. Dya rí jünji jña c'ü rga mamaji. Pero o Espíritu Mizhocjimi ötcŭji angueze. ²⁷ Mizhocjimi pâtpä o mü'bŭ yo nte. Xo pârä pje na ötü o Espíritu. Na ngue o Espíritu ötcŭji Mizhocjimi nutscöji o ntezgöji, c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.

Más que victoriosos

²⁸ Nu c'o s'ia Mizhocjimi, c'o o zojnŭ angueze c'ua nzi va ne angueze, rí pârâji Mizhocjimi cja pŭ ra mbös'ŭji

texe c'ü ra zädä; zö pje nde ra tsjapüji c'o. ²⁹ Ndeze 'ma ot'ü, ya mi pãrã Mizhocjimi c'o o t'i angueze 'ma dya be mi jmus'üji. Nuc'o, o xöcü Mizhocjimi c'ü ro zädä c'ü exti nguetjoji e Jesucristo c'ü nu T'i. Nguец'ua c'ü nu T'i Mizhocjimi c'ü ngueje e Jesucristo ra ngue o ndasë na puncjü o cjuarma. ³⁰ Nu c'o vi mbeñe Mizhocjimi ro ngue c'o o t'i, xo o zojnü c'o. Nu c'o o zojnü angueze, o tsjapü o jogüji cja o jmi angueze. Nuc'o, xo o tsjapüji rrã zö'öji nza cja e Jesucristo c'ü nu T'i'i.

³¹ ¿Pje rá mangöji, yo ró xi'ts'ijí? Bübüzüji Mizhocjimi. Dya ni jyodü cjó rá sūji. ³² Mizhocjimi dya mama: “Jyácätjo ín Ch'igö; dya rá tájägö nu”, ro 'ñeñe. Iyö. Pero o ndäjä o ë ndü va pätcäji. Nuc'ua, ¿cjo dya xo ra dyacüji texe c'ü ngue o tsjaja angueze? ³³ ¿Cjó sö ra mama xe tū nzhubü yo o juajnú Mizhocjimi? Dya cjó sö. Nguetsjë angueze mama c'ü ya perdonaozüji, dya rí tūji nzhubü. ³⁴ Nudya, ¿cjó sö ra mama ni jyodü rá tūji? Dya cjó sö, na ngueje ngue e Jesucristo c'ü o ndü c'ü rva tūgöji, cjanu o te. Nudya, bübütjo dya c'ü, cja o jodyë Mizhocjimi nu ja sido ñacöji cja jmi Mizhocjimi. ³⁵ ¿Cjó sö pje ra tsja c'ü dya cja ra s'iyazüji e Cristo? Dya sö'ö pje ra tsja'a 'naja. Zö pje rá nuji, zö pje rá sufridoji; me s'iyazüji e Cristo. Zö nugüji

na ü; zö ri söji tjiymi; zö ojtjo pje rá jeji, me s'iyazüji e Cristo. Zö ya ngue rá tūji, zö ra mbötcüji, me s'iyazüji e Cristo. ³⁶ C'ü rrã nuji nguejnu je ga t'opjü cja o jña Mizhocjimi. Mama a cjava:

Yo nte me cja'a ra mbötcüji
 texe yo pa'a na ngueje
 je ngue o tizüji
 Mizhocjimi.

Rí chjëntjoji nza cja
 ndënchjürü c'o ya
 xöcüji ra mbö't'üji.

³⁷ Zö rí nuji texe yo, sido rí zëzhiji. Na ngueje e Jesucristo c'ü bübü cja ín mü'büji me na zëzhi c'ü. Me xo s'iyazüji. ³⁸ Cja ín mü'bügö rí pãrã na cjuana me s'iyazüji Mizhocjimi. Dya sö pje ra jyanngügöji Mizhocjimi c'ü me s'iyazüji. Ne ri ngue c'ü rga tūji; ne ri ngue c'ü pje ra tsjacüji 'ma xe rí bübüji. Ne ri ngue c'o o anxe Mizhocjimi; ne ri ngue e Satanás c'ü dya jo 'ñe c'o o dyoji. Ne ri ngue c'o va sädä dya; ne ri ngue c'o cja ra zädä. Dya sö pje ra jyanngügöji Mizhocjimi c'ü me s'iyazüji. ³⁹ Ne ri ngue c'o bübü a jens'e; ne ri ngue c'o bübü a jömmü. Texe yo o dyät'ä Mizhocjimi; dya pje bübü c'ü sö ra jyanngügöji Mizhocjimi c'ü me s'iyazüji. Na ngue c'ü o tsja e Jesucristo c'ü ín Jmugöji, rí pãrã me s'iyazüji Mizhocjimi.

9

Dios ha escogido a los de Israel

1 Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji na ngueje bübüzü e Cristo. Dya bëchjine c'ü rí xi'ts'iji. O Espíritu Mizhocjimi cjacü rá pãrã a mbo ín mü'bü c'ü na cjuana c'ü rí xi'ts'iji. 2 Na cjuana me rí cjiñi na puncjü; me nzhumü ín mü'bü c'ü dya c'ueñe. 3 Na ngueje nuzgö rí negö 'ma ro sô, ja rva cjavügö ro pätpägö yo ín menzumügöjme, dya cja ro bübüzü e Cristo, nu 'ma je rva cjanu ro jogü o mü'büji, ro bübütjo yo ín menzumügöjme. 4 Nu yo ín menzumügöjme je menzumüji a Israel. Ngue c'o o tsjapü Mizhocjimi o t'i. Ngue c'o mi jandaji na zö Mizhocjimi. Ngue c'o o xipji Mizhocjimi pje mi ne angueze. Ngue c'o o ch'unü nu ley Mizhocjimi. Ngue c'o o xipji Mizhocjimi ja rvã ma't'üji angueze. Ngue c'o o xipji Mizhocjimi pje ro tsja angueze. 5 Nu c'o o mboxtita yo menzumü a Israel mi ngue c'o mi ma't'ü Mizhocjimi. E Cristo je vi peje nu cja c'o menzumü a Israel 'ma o jmus'ü cja ne xoñijömmü. Angueze ngue Mizhocjimi; manda texe a jens'e ñe texe cja ne xoñijömmü. Nguextjo angueze rá ma't'üji. Je rga cjanu, amén.

6 Nu c'o mi mama Mizhocjimi ro unü yo menzumü a Israel, jo na cjuana c'o. Pero dya texe c'o menzumü a Israel ngue o t'i Mizhocjimi. 7 Nu c'e t'i c'ü mi mama Mizhocjimi ro unü e Abraham, ngue e Isaac. Nguextjo c'o o mboxbëche e

Isaac c'ü mama Mizhocjimi ngue c'o o mboxbëche e Abraham. 8 C'ü ni tsjapü o t'i Mizhocjimi 'na nte, dya ngue c'ü ri mboxbëche cja e Abraham, ngue c'ü ya mama Mizhocjimi ra tsjapü o t'i. 9 O mama Mizhocjimi a cjava, o xipji e Abraham: "Ra chjüncjê dya, rá ëjë. Nguец'ua e Sara c'ü nin su ra mus'ü 'na ts'it'i", eñe Mizhocjimi. C'e ts'it'i mi ngue e Isaac.

10 Nuc'ua e Rebeca mi tũ yeje ts'it'i c'o mi cuate c'o ro musp'ü e Isaac c'ü mi ngue ín mboxtitagöji. 11-12 Mizhocjimi c'ü zojnü yo nte, juajnü c'o ne ra juajnü. 'Ma dya be mi jmus'ü c'o ye t'i, 'ma dya pje be mi cjavi c'ü na jo ne rí ngue c'ü na s'o, Mizhocjimi o mama, o xipji e Rebeca: "C'ü ot'ü ra jmus'ü, ra mbëpi c'ü va bëpja", eñe. 13 Je xo ga cjatjonu c'ü mama cja c'ü t'opjü: "Nza yeje bëzo, ngue e Jacob c'ü ró juajnü rá intsjimigö; dya ngueje e Esaú", eñe Mizhocjimi.

14 ¿Pje rá mangöji, 'ma? ¿Cjo rá mamaji c'ü dya jo c'ü cja Mizhocjimi? Jiyö. Me na jo ga tsja Mizhocjimi. 15 O xipji e Moisés: "Nuzgö rá juentscö nu c'ü rí ne rá juentse", eñe. 16 Mizhocjimi 'ma ra juentse 'na nte, dya ngue c'ü mi ne c'e nte c'ü rví juentse. Ne xo ri ngue c'ü me mi cja'a c'e nte c'ü rví juentse. Mizhocjimi ra juentse na ngueje ne ra juentse. 17 Je t'opjü c'ü o mama Mizhocjimi va xipji e Faraón: "Ró juan'c'ügö i tsja rey, ngue c'ua ra ñetse c'ü

me na zëtsigö. Ró juan'c'ügö ngue c'ua ín chjügö ra 'mārã texe cja ne xoñijö mü", eñe. ¹⁸ Nguec'ua 'ñetse Mizhocjimi juentse c'ü ne ra juentse. C'ua ja nzi va tsjapü Mizhocjimi e Faraón ma me o mü'bü, je xo ga cjatjonu c'apü na me o mü'bü nu c'ü ne ra tsjapü a cjanu.

¹⁹ 'Na rí xitsiji: "¿Jenga mama Mizhocjimi c'ü ngue ín s'ocügöji c'ü rí cjaji 'ma? ¿Cjó ngue c'ü sö ra zövi Mizhocjimi? Angueze cja'a c'ü ne'e", rí 'ñenzgöji. ²⁰ ¿Pje pjë'tsc'e c'ü ni sövi jña Mizhocjimi? 'Na s'äbã, 'ma ro sö ro ña'a, ¿cjo ro xipji c'ü vi dyät'ä: "¿Jenga i dyäcö a cjanu?", ro 'ñeñe? ²¹ C'ü ät'ä o s'äbã, ¿cjo dya sö ra dyät'ä 'natjo mbëjömü 'na s'äbã c'ü na zö, xo 'ñe 'na s'äbã c'ü rguí dyüt'ü o cañabü?

²² ¿Pje rá mangöji 'ma? Mizhocjimi ne'e ra jizhi c'ü ünmbü nzhubü; y ngue angueze c'ü na zëzhi c'ü sö ra tsjapü ra sufrido c'o tñ nzhubü. Zö Mizhocjimi ra tsjapü ra sufridoji a cjanu, pero pësp'iji na puncjü paciencia anguezeji. ²³ A cjanu Mizhocjimi o mbësp'iji na puncjü paciencia; ngue c'ua ra 'ñetse me na zö c'ü c'apü nu c'o juentse angueze. Mizhocjimi o mama ndeze mi jingüã c'ü ra tsjapü a cjanu anguezeji. ²⁴ Ra tsjapü a cjanu Mizhocjimi nu c'o o zojnü angueze, dya nguextjo c'o menzumü a Israel; xo 'ñe c'o dyaja nte. ²⁵ Je

xo ga cjatjonu c'ü mama Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Oseas. O mama a cjava:

C'o dya mi ngue ín ntegö, rá mama ngue ín ntegö dya c'o.

C'ü dya mi s'iyagö, rá xipji dya: "Rí s'iyats'ügö dya", rá embe.

²⁶ Nu ja vi sjipjiji: "Dya ngue'tsc'eji ín ntets'ügöji", eñe,

ngueje nu c'ua ja ra sjipjiji ngueje o t'iji Mizhocjimi c'ü bübüjtjo.

²⁷ Xo 'ñeje e Isaías o mama co texe o mü'bü ja rva cja yo menzumü a Israel. O mama a cjava: "C'o o mboxbëche e Israel rrã puncjüji; ri chjëntjui 'ñöxijömü a ñünü e ndeje. Zö rrã puncjüji, pero ja nz-itjo c'o ra jogü o mü'bü c'o.

²⁸ Dya cja xe ra mezhe ra tsja Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama, ra jñünpü ngüenda yo cãrã cja ne xoñijö mü c'o cja na s'o, ra castigaoji", eñe. ²⁹ Je xo ga cjatjonu va dyopjü e Isaías c'ü ro zädã. O mama a cjava: Na ngueje me juentsete Mizhocjimi c'ü manda texe, o jyëzi c'ü xe ro cãrãji ja rí nziji.

'Ma jiyö, ya ro tjorüzüji rí texeji, nza cja c'o mi menzumü a Sodoma 'ñe c'o mi menzumü a Gomorra. O tjorü c'o, eñe.

La gente de Israely el evangelio

³⁰ ¿Pje rá mangöji 'ma? Nu c'o dya mi menzumü a Israel, dya mi jodüji ja

rvá jogüji a jmi Mizhocjimi. Pero o 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi, nguec'ua Mizhocjimi mama c'ü dya tüji nzhubü dya. ³¹ Nu c'o menzumü a Israel mi jodü ro tsjaji texe c'o mama o ley Mizhocjimi ngue c'ua ro jogüji a jmi angueze. Pero dya sö ro tsjaji. Nguec'ua xe tütjoji nzhubü. ³² ¿Jenga xe tütjoji nzhubü? Xe tütjoji nzhubü na ngueje dya 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi. C'ü mi cjaji, mi jodü ro cumpleji ngue c'ua ro jogüji a jmi Mizhocjimi. O pjeñeji cja c'e ndojo, c'ua ja nzi ga t'opjü cja o jña Mizhocjimi. ³³ C'e jña mama a cjava:

Tsjijñiji na jo. Rí emegö a Sion 'na ndojo c'ü ni pje's'eji 'ñe c'ü ni nügüji. C'e ndojo ne ra mama e Cristo. Nu c'ü ra 'ñench'e o mü'bü angueze, dya ra bēzhi o tseje; ra chöt'ü c'ü na cjuana c'ü mama angueze, eñe.

10

¹ Mi cjuarmats'ügöji, c'ü ne'e ín mü'bügö, c'ü rí ötpügö Mizhocjimi yo menzumü a Israel ngue c'ü ra 'ñemeji libre cja c'o na s'o, ra jogü o mü'büji. ² Rí pãrã na jo, me jodüji c'ü me ra neji Mizhocjimi. Pero dya pãrãji ra ma't'üji Mizhocjimi c'ua ja nzi ga ne angueze. ³ Anguezeji dya cja püji ngüenda Mizhocjimi ja rgá sö ra jopcü o mü'büji. C'ü

cjaji, jodütsjēji ra cumpleji o ley Mizhocjimi ngue c'ua ra jogüji cja o jmi. Dya ne ra dyätäji c'ü mama Mizhocjimi, c'ü ja rgá sö ra jopcü o mü'büji. ⁴ C'ü rguí jogü 'na nte a jmi Mizhocjimi, dya ngue c'ü ra cumple c'ü o ley. Na ngue ya ējē e Cristo. Nu c'o ench'e o mü'bü e Cristo, nguextjo c'o mama Mizhocjimi ya jogüji cja o jmi.

⁵ Nu c'o ne c'ü ra jopcü o mü'büji na ngueje jodü ra dyätäji o ley e Moisés, je t'opjü a cjava cja c'e ley: “Para ra bübütjo 'na nte, ni jyodü ra tsja texe c'o mama c'e ley”, eñe. ⁶ Pero nudya, 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Cristo, ra jogü 'ma a jmi Mizhocjimi. Dya ni jyodü ra nguiñi cja o mü'bü: “¿Cjó ra ma a jens'e ra ma sinquiji a 'ñecjua e Cristo?”

⁷ Dya xo ni jyodü ra nguiñi: “¿Cjó ra ma cja c'o ya ndü ra tsjapü ra te'e e Cristo?”, ra 'ñeñe, iyö. ⁸ Pero, ¿pje cijñi cja o mü'bü nu c'e nte c'ü dya tū nzhubü na ngueje o 'ñench'e o mü'bü e Cristo? Mama c'e nte'e c'ü: “Ya ró ärä o jña e Cristo; bübü o jña cja ín mü'bügö, y rí ña'a o jña”, eñe. C'e jña, ngue c'ü rí xipjigö yo nte. ⁹ Rí xi'ts'iji: 'Ma na cjuana rí mangueji e Jesucristo ngue in Jmugueji y 'ma na cjuana in ejmeji cja in mü'bü Mizhocjimi o xos'ü 'ma o ndü, ra jocüts'üji in mü'bü 'ma. ¹⁰ Na ngueje 'ma rí 'ñench'e in mü'büji e Cristo, ra mama Mizhocjimi ya perdonaots'üji, dya in tūji dya nzhubü; y 'ma dya rí

tseji rí mangueji e Cristo ngue in Jmugueji, Mizhocjimi ra jocüts'u in mü'büji 'ma.

¹¹ O jña Mizhocjimi mama a cjava: “Nu c'ü ejme e Jesucristo, dya ra yembeñe na ngueje Mizhocjimi ra tsja texe c'ü o mama”, eñe. ¹² C'ü ra 'ñejme, dya ra tsja zö ri menzumüji a Israel; zö ja nde ri menzumüji. Na ngueje 'natjo o Jmu yo menzumü a Israel y yo dyaja nte. Ra 'nintsjimiji texe c'o ma't'ü angueze. ¹³ Na ngueje ra jogü o mü'bü texe c'o na cjuana ma't'ü c'ü in Jmugöji. ¹⁴ Pero, ¿ja rgá sö ra ma't'üji nu c'ü dya be ejmeji? ¿Ja xo rgá sö ra 'ñejmeji nu c'ü dya be äräji ja ga cja? ¿Ja xo rgá sö ra dyäräji nu 'ma ojtjo cjó ra zopjüji? ¹⁵ 'Ma dya cjó däjä, ¿ja rgá sö ra zopjüji? Je xo ga cjatjonu, c'ü t'opjü c'ü mama a cjava: “Me na jo 'ma cjó c'o ra ma zopjü yo nte ra xipjiji o jña Mizhocjimi.”

¹⁶ Dya texeji o 'ñejmeji nu o jña e Cristo. Ya zädä c'ua ja nzi va mama e Isaías. O mama a cjava: “Nu'tsc'e in Jmuts'ügö, ¿cjó ngue c'ü o 'ñejme c'o ró mamajme?”, eñe. ¹⁷ Ot'ü ra dyärä 'na nte o jña e Cristo; nuc'ua ra 'ñejme 'ma.

¹⁸ Pero rí mangö, ¿cjo dya dyäräji? Jä, na cjuana o dyäräji. O jña Mizhocjimi mama a cjava:

Nu e jña'a nu, o mamaji texe cja ne xoñijö mü.

Xo dyäräji texe c'ua ja jnorü ne xoñijö mü.

¹⁹ Rá önnc'üji na yeje. ¿Cjo dya unü ngüenda c'o menzumü a Israel? E Moisés ngue c'ü ot'ü o dyopjü a cjava:

Rá nu na jo yo dya ngue in ntegö, ngue c'ua me rí envidiagueji anguezeji.

Yo nte yo dya pârã, rá cjavüji na jo ngue c'ua rí ünmbügueji yo.

²⁰ Xo 'ñeje e Isaías o zëchi o mü'bü c'ü rví mama a cjava: C'o dya mi jongü, ngue c'o o chöcügö c'o.

Ró jizhitsjé c'ü rví mbãcã c'o dya mi jodü ja rvá mbãcã, eñe.

²¹ Pero c'ü mi mama ja ga cja yo menzumü a Israel, o mama e Isaías a cjava: “Najpa, 'najpa, rvá te'bete rvá ma't'ü yo nte yo dya ne ra dyätcã. Pero dya cjacüji ngüenda c'ü rí mama”, eñe e Isaías va pätpä Mizhocjimi.

11

Los de Israel que son salvos

¹ Nguet'ua rí mangö: Nudya, ¿cjo ya jyëzi Mizhocjimi yo menzumü a Israel yo o juajnü mi jinguã? Jiyö; nutscö rí ejmegö e Jesucristo. Maco nguetscö 'naja yo menzumü a Israel. O mboxbëchezü e Abraham. Je xo rí bëche cja e Benjamín.

² Mizhocjimi dya jyëzi yo o nte angueze yo ya vi xöcü ro tsjapü o t'i angueze. Nudya, ¿cjo dya in pâräji ja ga mama nu t'opjü, nu nädä e Elías, 'ma o ngöt'ü c'o nu menzumüji a Israel? O ngöt'üji a jmi

Mizhocjimi. ³ O mama e Elías a cjava: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ya mbö't'üji c'o mi mama in jñague. Ya yä't'äji c'o altar nu ja mi ma'tc'ügue c'o in nte'e. Ya nguetjozügö xe rí bünc'ö. Nudya jongüji ja rgá mbötcüji”, eñe e Elías. ⁴ ¿Ja va ndüntü c'ua Mizhocjimi? O ndünrü a cjava: “Ró xöcügö yencho mil c'o dya ndüñijö mü a jmi c'e ts'ita Baal. Nuc'o, matcügö c'o”, eñe Mizhocjimi. ⁵ Je xo ga cjatjonu yo pa dya yo. Cärã ja nzi yo menzumü a Israel yo ejme Mizhocjimi. Angueze o juajnüji na ngueje me na jonte c'ü. ⁶ O unütjoji c'ü ro jogü o mü'büji. Dya ngue c'ü pje vi tsja anguezeji c'o na jo c'ü o jogü o mü'büji. 'Ma ri ngue a cjanu, dya ro ch'unütjoji 'ma.

⁷ ¿Pje rá mangöji 'ma? Yo menzumü a Israel dya chöt'üji c'ü me mi jodüji. Pero c'o o juajnü Mizhocjimi, ngue c'o o chöt'ü c'o. C'o dyaja o tsjapüji ma me o mü'büji. ⁸ Anguezeji cjaji c'ua ja ga mama o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava: “Mizhocjimi o unüji 'na pjeñe c'ü dya ro tsjapüji ngüenda. O tsjapü o ndöji c'ü dya ro jñandaji, 'ñe o ngöji c'ü dya ro dyäräji. Je ga cjatjonu anguezeji hasta yo pa dya”, eñe. ⁹ Xo 'ñeje e David, o mama a cjava:

Me ñöñüji na jo nguec'ua ga nguiñiji me mäjä Mizhocjimi ga neji. C'ü o pjeñeji onpütjoji.

Pero Mizhocjimi ra nzhopcüji

c'ü cjaji.

¹⁰ Ra ndëzhöji ngue c'ua dya ra sö ra jñandaji. Texe yo pa ra c 'oxütjüji, eñe.

La salvación de los que no son de Israel

¹¹ C'ü rí mangö, ¿cjo ya pjeñeji c'ü dya cja ra sö ra böbüji? Jägã ra sötjo, 'ma ra dyätäji Mizhocjimi. Pero yo menzumü a Israel, dya ne ro dyätäji o jña e Cristo; yo dyaja nte ngueje yo na ätä dya. Nguec'ua sö ra jopcü o mü'büji. A cjanu yo menzumü a Israel ra envidiaji na ngue c'ü ni jopcü o mü'bü dya, yo dyaja nte. ¹² O bëzhi yo menzumü a Israel 'ma dya ne ro dyäräji o jña e Cristo. Mizhocjimi o 'nintsjimi c'ua yo dyaja nte cja ne xoñijö mü. Tsjiñiji. Xenda ra 'nintsjimi texe yo nte cja ne xoñijö mü 'ma xo ra nzhögü o mü'bü yo menzumü a Israel ra 'ñejmeji e Cristo.

¹³ Nu'tsc'eji in päräji, Mizhocjimi o ndäcjã rá zo'c'üji dya, nu'tsc'eji dya in menzumüji a Israel. Co texe ín mü'bü rí zo'c'üji o jña e Cristo. ¹⁴ Xo rí xipji a cjanu yo ín menzumügöjme c'ü ya jocüts'ü in mü'büji Mizhocjimi. Xa'ma xo ra ne ra 'ñejme ja nzi anguesji, ra jogü o mü'büji. ¹⁵ Nu c'o menzumü a Israel, o xögüji cja Mizhocjimi; ngue c'ua Mizhocjimi dya cja cjavü o nte c'o. Nguec'ua nudya, ngue yo dyaja nte cja ne xoñijö mü c'o recibido dya Mizhocjimi. Tsjiñiji, nu

'ma ra 'ñejme e Jesucristo yo menzumü a Israel, ra recibido na yeje Mizhocjimi 'ma yo. Nu'ma, ra chjënjuí c'ü ro nanga c'o ya vi ndü'ü. ¹⁶ E Abraham chjënjuí 'na dyüza. C'o o mboxbêche chjënjuí c'o o dyëza. A cjanu, Mizhocjimi 'ma o xöcü e Abraham xo o xöcü texe c'o o mboxbêche.

¹⁷ Bübü c'o dyëza c'o o 'huacüji cja c'e za'a. Anguesji ngue c'o menzumü a Israel c'o dya ejme e Jesucristo. Nu'tsc'eji, dya in menzumüji a Israel, in chjënjuí o dyëza 'na olivo c'ü tetsjêjê. O ch'äcäts'üji nu ja vi 'huacü c'o dyëza c'e olivo c'ü exvi 'ñench'eji. Xo 'ñetsc'eji dya, je ni 'ñeje cja c'e dyü'ü c'ü da'c'üji c'ü ni nocüji. ¹⁸ Zö je ga cjatjonu, dya rí tsjijñiji xenda na jotsc'eji que na ngueje c'o dyaja c'o o 'huacüji. Nu 'ma ra êjê in pjeñeji a cjanu, rí unnc'eji na jo ngüenda c'ü dya je ni 'ñejets'üji c'ü rguí nocü c'e dyü'ü. Ngue c'e dyü'ü c'ü da'c'üji c'ü rguí nocügueji.

¹⁹ 'Na ri bübüts'üji c'ü ra xitsi a cjava: “O 'huacüji c'o dyë olivo ngue c'ua o ch'äcäzögöjme”, ra 'ñenzeji. ²⁰ Jä, na cjuana c'ü in mangueji. Pero pjötpüji ngüenda. ¿Jenga o 'huacüji? O 'huacüji na ngueje dya 'ñejmeji Mizhocjimi. Nu'tsc'eji o ch'äcäts'üji na ngueje in ejmeji dya Mizhocjimi. Nguec'ua dya rí tsjapütsjêji na nojo. C'ü rí tsjaji, rí süji Mizhocjimi. ²¹ Tsjijñiji na jo. Mizhocjimi o 'huacü yo

dyëza c'o je vi mbeje cja c'e za. Pjötpüji ngüenda, 'ma. Mizhocjimi xo sö'ö ra 'huacüts'üji nu'tsc'eji o ch'äcäts'ügueji cja c'e za'a. ²² Me na jonte Mizhocjimi. Pero me xo cjäpü ra sufrido nu c'o dya o 'ñejme. O 'huacüji cja c'e za'a. Pero nu'tsc'eji, me na jonte c'ua nzi ga nuc'üji 'ma sido rí 'ñejmeji. 'Ma dya sido rí 'ñejmeji, xo ra 'huacüts'ügueji cja c'e za'a. ²³ Xo nzitjo nu c'o menzumü a Israel, 'ma ra nzhogü o mü'büji ra 'ñejmeji Mizhocjimi, xo ra chäcä Mizhocjimi anguezeji. Na ngueje Mizhocjimi me na zëzhi. Sö ra chäcätjoji na yeje. ²⁴ Na ngueje c'o menzumü a Israel ngueje c'e olivo c'ü exo 'ñench'eji. Nu'tsc'eji ngue'tsc'eji c'e za c'ü ni chjü olivo c'ü o tetsjêjê. O ch'äcäts'üji cja c'e za c'ü exvi 'ñench'eji. Xe ra sö ra ch'äcätjo na yeje c'o dyë c'o je vi mbeje cja c'e za c'ü exvi 'ñench'eji.

La salvación final de los de Israel

²⁵ Mi cjuarmats'üji. Bübü c'ü dya 'mārā 'ma ot'ü c'ü rí negö rí pārāgueji na jo. Rá xi'tsc'öji ngue c'ua dya rí tsjapütsjêji na nojo. Cārā c'o menzumü a Israel c'o o meze o mü'büji. Je rga cjatjoji c'ua dya, hasta 'ma cja ra sötü c'ua texe c'o ra 'ñejme Mizhocjimi yo dyaja nte. ²⁶ Nuc'ua ra jogü c'ua o mü'bü texe yo menzumü a Israel, c'ua ja nzi va t'opjü a cjava:

Ra ějě nu c'ü ra böbü a nde. Rguí 'ñeje a Sion, ra ndintspi o mü'bü yo o mboxbêche e Jacob.

27 Nujnu ngue nu ró mama 'ma ot'ü c' ü rá cjagö; ró mama c'ü rá tjintspiji o mü'büji, eñe Mizhocjimi c'ü ra tsja'a.

28 Anguezeji üji Mizhocjimi. Dya o dyätäji o jña e Cristo. Nguec'ua ya o säjä c'ua ja in cãrãgueji c'e jña. Pero Mizhocjimi o juajnü yo menzumü a Israel na ngueje ngue o mboxbêcheji e Abraham. Mizhocjimi me s'iyaji.

29 Nu c'ü mama Mizhocjimi ra tsja, ra cumple c'ü. O zojnü c'o menzumü a Israel. Mizhocjimi dya pötü c'ü cja'a. 30 Nu'tsc'eji, dya in menzumüji a Israel, mi jinguã, dya mi negueji ri dyätäji Mizhocjimi. Pero ya juen'tsc'eji dya angueze, na ngueje yo menzumü a Israel, dya ne ra 'ñejmeji. 31 Je xo ga cjatjonu anguezeji, dya ne ra dyätäji. Pero c'ua nzi ga juen'tsc'egueji dya Mizhocjimi, xo ra zädä c'ü ra juentse anguezeji. 32 Mizhocjimi o tsjapü c'ü o 'ñetse c'ü tũ'ü o nzhubü texe yo nte, yo menzumü a Israel 'ñe yo dyaja nte. Nguec'ua Mizhocjimi sö ra juentseji texeji.

33 Me na jo c'ü cjiñi Mizhocjimi. Me na nojo c'ü cja'a. ¿Cjó sö ra mbãrã jenga cja'a c'ü cja? Pero angueze, me na zö texe c'o cja'a.

34 Q jña Mizhocjimi mama a cjava: “¿Cjó ngue c'ü o mbãrã c'ü mi cjiñi Mizhocjimi? ¿Cjó ngue c'ü sö ra tsja xöpüte ra xipji Mizhocjimi c'ü ra tsja? Dya cjó sö. 35 ¿Cjó ngue c'ü ya vi mbeñe Mizhocjimi ante c'ü ro tsja Mizhocjimi ro mbeñe c'e nte? Ojtjo dya cjó búbü”, eñe. 36 Texe yo búbü, texe yo ts'a, je ni 'ñeje cja Mizhocjimi. 'Ma pje c'o ts'a, ngueje angueze vi mbeñe c'ü ro ts'a. 'Ma pje c'o ts'a, ngue c'ü ra 'mãrã Mizhocjimi. Dya rá jëziji rga mamaji angueze me na zö'ö. Je rga cjanu, amén.

12

La vida consagrada a Dios

1 Mi cjuarmats'üji, me co juen'tsc'eji Mizhocjimi. Nguec'ua rí ö'tc'üji rí nzhötütsjëji Mizhocjimi co texe in mü'büji texe yo pa c'o rí búbüji, rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne angueze c'o na jo. Ngue c'ü ni jyodü rí tsjaji. Ngue c'ü rguí mäjä Mizhocjimi. 2 Q Espíritu Mizhocjimi da'c'üji nuevo in pjeñeji. Nudya c'ü in dadyoji, ni jyodü dadyo rguí nzhodüji. Dya cja rí nzhodüji c'ua ja nzi ga nzhodü nu c'o dya pãrã Mizhocjimi. Nuc'ua sö rí pãrãji c'ü ne Mizhocjimi. Sö rí pãrãji c'ü na jo.

3 Mizhocjimi o dyacü c'ü ja rgá sö rá jí'ts'iji c'ua nzi ga cja angueze. Nguec'ua rrã zo'c'üji. Mizhocjimi o dya'c'üji ja rgui pëpiji angueze. Nguec'ua dya rí tsjiñitsjëji que me na

nojots'üji. Dya rí tsjijñiji que xenda ni muvits'üji a jmi Mizhocjimi que na ngueje yo nin cjuarmaji. ⁴ Nu ín cuerpoji bübü na puncjü yo ch'ácázüji. Pero dya 'na ma cjatjo c'ü o bēpji anguezeji. ⁵ Je xo ga cjatjozögöji nu. Na puncjüzüji. Pero 'natjo ín cuerpoji na ngueje e Cristo bübü cja ín mü'büji. Rí 'natjo cuerpoji rí texeji; rí pötü rgá pjöxteji.

⁶ Yo bēpji yo sō rá cjaji, nde nandyo yo, c'ua nzi va dyacüji Mizhocjimi rá cjaji. C'o o ch'unü ra ña o jña Mizhocjimi, ra ña c'ua ja nzi va unü Mizhocjimi ra ña. ⁷ C'o o ch'unü ra tsja mböxte cja o bēpji Mizhocjimi, ra tsjacjuana. C'o o ch'unü ra xöpü o jña Mizhocjimi, ra xöpü na jo'o. ⁸ C'o o ch'unü ra zopjü yo cjuarma, ra zopjüji na jo o jña Mizhocjimi. Nu c'o ra unü c'ü pje nde pē's'i, ra unü co texe o mü'bü. Nu c'o o ch'unü ra tsja xo'ñi cja o bēpji Mizhocjimi, ra mbötpü ngüenda ra tsja c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Nu c'ü pjös'ü c'o pje ni jyodü, ra mājā rgá mbös'ü.

Deberes de la vida cristiana

⁹ Rí s'iyaji yo nin minteji co texe in mü'büji. Jyēzgueji c'o na s'o. Sido rí tsjaji c'o na jo. ¹⁰ Rí pötqui s'iyaji na ngueje nde ín cjuarmaji ín texeji. Dya rí envidiaji yo nin cjuarmaji. Pero rí tsjijñiji c'ü xenda na jo nzi 'naja anguezeji que na ngue'tsc'eji.

¹¹ C'ü rí tsjaji rí pēpjigueji na jo; dya rí ndyemeji. Ngueje c'ín Jmugöji ín pēpiji. C'ü rí tsjaji, rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne o Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü cja in mü'büji.

¹² Rí mácjeji na ngue ra ch'a'c'eji c'o me na jo'o. Zö pje rí sufridoji, pero dya rí jyēziji Mizhocjimi. Sido rí dyötüji angueze.

¹³ Mizhocjimi ne'e, nu c'o ín pē's'i rí unüji nin cjuarmaji 'ma pje ni jyodüji. Rí pjötpüji ngüenda rí sājāji na jo c'o cjuarma c'o va ējē na jē'ē.

¹⁴ Rí ma'tp'ütjoji Cjimi c'o nuc'üji na ü. Rí xipjiji na jo jña, dya rí sadüji.

¹⁵ 'Ma cjó c'o mājā, xo rí mácjeji co anguezeji. 'Ma cjó c'o nzhümü o mü'bü, xo rí ndumüji co anguezeji.

¹⁶ Rí pötqui ñuji na jo. Dya rí tsjapüji na nojo c'ü ri nguetjo yo pje pjēzhi rí ñegueji y rí jogueji. Texe yo dya pje pjēzhi, xo rí ñeji yo, xo rí joji yo. Dya rí tsjiñitsjēji c'ü me ri pārgueji.

¹⁷ 'Ma cjó c'o ra tsja'c'üji na s'o, dya rí nzhopqueji. C'ü rí tsjaji, mimiji na jo a jmi yo nte. ¹⁸ Rí tsjaji posible rí pötqui ñuji texe yo nte, zö dya ra nuc'üji anguezeji. ¹⁹ Nu'tsc'eji rí s'iyats'üji, 'ma cjó c'o pje ra tsja'c'üji na s'o, dya rí nzhopqueji. Nu'tsc'eji jyēziji ra nzhopcüji Mizhocjimi. Na ngueje o jña Mizhocjimi je t'opjü a cjava: "Nguetscö rá nzhopcö 'ma cjó c'o pje cjavü na s'o c'ü nu minteji. Nguetscö je

rá castigao”, eñe c'ín Jmuji. ²⁰ Xo mama a cjava: “Nu 'ma ri sant'a c'ü in üvi, unügue c'ü ra zi'i. Nu 'ma ri türe, unügue ndeje. 'Ma rí tsjague a cjanu, xãmã ra nguiñi, ra tseje na ngue vi tsja'c'ü na s'o”, eñe c'ín Jmuji. ²¹ C'ü pje ra tsja'c'üji c'ü na s'o, dya rí jyëzi ra ndõ'c'üji c'ü rí tsjaji c'ua c'ü na s'o. C'ü rí tsjaji, tsjapüji c'ü na jo c'e nte. 'Ma rga cjanu, rí chõpüji c'ü na s'o 'ma.

13

¹ Ni jyodü rí dyätäji yo pje pjëzhi in texeji. Mizhocjimi jëzi yo pje pjëzhi ra mandaji cja yo nu minteji. Ngue angueze o ngamaji ra tsjaji jmu. ² Nguec'ua, c'ü dya ra dyätä c'o jmu, dya xo ätä Mizhocjimi 'ma c'ü. Mizhocjimi ra jñünpü ngüenda 'ma. Ra tsjapü ra sufrido. ³ C'ü vi ngamaji c'o pje pjëzhi, dya ngue c'ü ra zũ'ü c'o cja na jo; ngue c'ü ra zũ'ü c'o cja na s'o. Nu'tsc'ej, nu 'ma dya in neji rí sũji yo pje pjëzhi, tsjagueji na jo 'ma. Nuc'ua anguezeji ra mamaji me na jots'ej. ⁴ Mizhocjimi o ngamaji yo pje pjëzhi ngue c'ua rí mimiji na jo. Pero nu 'ma rí tsjaji na s'o, rí sũgueji 'ma. Na ngueje dya bëvatjo ga mbë's'i poder yo pje pjëzhi ra tsja'c'üji rí sufridoji. Ngue o mbëppji Mizhocjimi ngue c'ua ra tsjapü ra sufrido c'o cja'a na s'o. Ra nzhopcüji c'ü vi tsjaji na s'o. ⁵ Nguec'ua rí dyätäji anguezeji. Dya nguextjo c'ü rguí sũji c'ü pje

ra tsja'c'üji rí sufridoji. Rí dyätäji na ngueje in pãrãji c'ü na jo a cjanu. ⁶ Ngue yo ni tsjõt'üji o ndünjuajma yo pje pjëzhi. Na ngue ya ngama Mizhocjimi anguezeji ra mandaji.

⁷ Tsjõt'üji texe c'o in tũji. C'ü in tunpüji faina rí tsjaji. C'ü in tunpüji ndünjuajma, tsjõt'üji. C'ü ni jyodü rí sũji, rí sũji c'ü. C'ü ni jyodü rí respetaoji, rí respetaoji c'ü. ⁸ Dya cjó pje rí chũsp'üji ngüenda. Pero rí põtqui s'iyaji. C'ü ra s'iya nu minteji, cja'a c'ü mama o ley Mizhocjimi. ⁹ Je t'opjü a cjava: “Dya rí tsãjä ndixü. Ne xo ri ngue e ndixü ra tsãjä bëzo. Dya rí põt'üte. Dya cjó pje rí pönmbü. Dya cjó rí xosp'ü bëchjine. Dya cjó pje rí ñepe.” Nujyo ley yo, 'ñe c'o pje nde ma ley, ya vi tsjagueji c'ü mama yo, nu 'ma rí dyätäji c'e ley c'ü mama a cjava: “Rí s'iya nin minteji c'ua ja gui ñetsjëgue”, eñe. ¹⁰ C'ü ra s'iya nu minteji, dya ra tsjapü c'ü na s'o. Nguec'ua 'ma cjó c'o ra s'iya nu minteji, ya tsja 'ma, texe c'ü mama c'e ley.

¹¹ Dya cja rí iñji, rí söji. Tsjaji c'ü mama Mizhocjimi. Nutscöji ró ench'e in mü'büji e Jesucristo. Dya cja ra mezhe ra cumple texe c'o na jo c'o o mama ra dyacüji. ¹² E xõmü ya ni ma'a. Ya va pã'mã a jõmü e pa 'ma ra ëjë na yeje e Cristo. Dya cja rá cjaji c'o dya ma jo c'o mi cjaji 'ma rmí nzhodüji cja bëxõmü. Rá zëzhiji, rá cjaji c'o na jo. Na ngueje ya rí nzhodüji cja e

jya's'ü. ¹³ Rá mimigöji na jo nza cja 'ma ri ngue 'ma ndempa 'ma cjó c'o jandgaji. Dya me rá cjambaxuaji c'ü me rá tji. Dya rá tsājāji ndixū, ne ri ndixū ra tsājāji bēzo. Dya rá cjaji c'ü pēndōzūji in cuerpoji. Dya rá cjaji chū. Dya cjó rá envidiaji. ¹⁴ Rí jyēziji e Cristo c'ü bübü cja in mü'būji ra tsja'c'ūji rí zēzhiji. Dya rí tsjapūji ngüenda nu in cuerpoji c'ü rguí tsjijñiji ja rguí tsjaji c'ü ne'e nu in cuerpoji.

14

No critiques a tu hermano

¹ Bübü cjuarma c'o cjiñi cja o mü'bü c'ü dya ra jogü ra tsjaji nu c'o in cjagueji, zō in cjiñiji cja in mü'būji ra jogü rí tsjagueji c'o. Rí sājāji c'o cjuarma c'o. Pero dya rí söji jña c'ü rguí xipiji c'ü dya jo c'ü cjiñi anguezeji. ² Bübü c'o cjiñi na jo ra zi pje nde ma jñōnū. Xo bübü c'o ra zitjo c'ajna, na ngueje cjiñiji cja o mü'būji c'ü dya ra jogü ra zaji o ts'ingue. ³ Nu c'ü sa ts'ingue, dya ra tsjapū menu c'ü dya sa ts'ingue. C'ü si c'ajna, dya xo ra mama c'ü dya jo c'ü cja nu c'ü dya si c'ajna. Na ngueje Mizhocjimi sājā nu c'ü sa ts'ingue; xo nzitjo c'ü si c'ajna. ⁴ ¿Jenga in so'būji yo nin cjuarmaji? Maco ngueje o mbēpjiji Mizhocjimi. Dya ngueje in mbēpjigueji. Nguetsjē Mizhocjimi mama cjo na jo va mbēpiji, cjo jiyō. Mizhocjimi sō ra tsjapūji ra mbēpiji na jo na ngueje na zēzhi angueze.

⁵ Bübü c'o cjiñi c'ü bübü pa'a c'o xenda na sjū'ü a jmi Mizhocjimi que na ngueje c'o dyaja pa'a. Bübü c'o cjiñi nde 'na ma cjatjo yo pa'a a jmi Mizhocjimi. Ni jyodü nzi 'naja ra mbārā na jo cja o pjeñe c'ü na jo c'ü cja'a. ⁶ C'o cjavü ngüenda c'o sjūpa, mbeñeji Mizhocjimi ga tsjaji. C'o dya cjavü ngüenda, xo mbeñeji Mizhocjimi. C'o si pje nde ma jñōnū, mbeñeji Mizhocjimi na ngueje unūji na pōjō. C'o dya xo si, xo mbeñe Mizhocjimi c'o. Xo unūji na pōjō.

⁷ Dya rí cārātsjēgōji. 'Ma rí tūji, dya xo rí bñuntsjēji. ⁸ Nu 'ma rí bübūji, ngueje in Jmuji c'ü rí bübūji a jmi. Nu 'ma rí tūji, xo ngueje a jmi e Jmu c'ü rí tūji. Nguec'ua zō rí bübütjoji o zō ya rga tūji, je 'ñezgōji e Jesucristo. ⁹ E Cristo o tsja o Jmu c'o ya ndū 'ñe yo cārātjo dya. Ngue c'ü vi ndū'ü e Cristo, cjanu o tetjo o bübütjo.

¹⁰ Nu'tsc'ejí, ¿jenga in so'būgueji nin cjuarma? ¿Jenga in cjavūji menu nin cjuarma? Maco texezūji nde rá bōbūji a jmi Mizhocjimi c'ü rguí jñūncūji ngüenda. ¹¹ Je t'opjū a cjava c'ü o mama c'ín Jmugōji:

Ixna cjuana rí bübügō. Je xo ga cjatjonu, na cjuana ra ndūñijōmūji texeji cja in jmigō;

ra mamaji c'ua nguezgō Mizhocjimi rí mandagō texe, eñe.

12 Nguéc'ua nzi 'nazgöji rá nzhötüji ngüenda Mizhocjimi c'ü pje nde ró cjaji nzi 'nazgöji.

No hagas tropezar a tu hermano

13 Nguéc'ua dya cja rá pötca so'bü ín dyoji. C'ü rá cjaji, rá cjijñiji na jo c'ü dya pje rá cjaji c'ü ra tsjapü ra nügü yo mi cjuarmaji, nguéc'ua dya ra xögüji cja e Cristo. 14 E Jesucristo c'ü bübü cja ín mü'bügö, o tsjacü rá pãrã c'ü dya cja c'o na s'o 'naja nte, zö ra za ts'ingue, zö dya ra za ts'ingue. Pero nu c'ü cjijñi c'ü cja c'o na s'o 'ma sa ts'ingue, o ma dya sa ts'ingue; nuc'ü, cja c'o na s'o 'ma c'ü. 15 'Ma ra nügü nin cjuarmaji na ngue in sagueji ts'ingue, nuc'ua c'ü in cjagueji je ñetse c'ua, dya in s'iyaji nin cjuarmaji. Ondü e Cristo ngue c'ua ro ñeme libre nin cjuarmaji. Dya rá tsjapüji ra xögüji cja e Cristo na ngue c'ü in ne rá saji ts'ingue. 16 Zö in pãrãgüji c'o na jo rá tsjaji, pero rá pjötpüji ngüenda ja rguí nzhodüji ngue c'ua, dya ra sö ra mamaji na s'o c'ü in cjagueji. 17 Ngue Mizhocjimi c'ü mandazüji. Nguéc'ua, dya ra tsja zö pje rá siji, zö dya pje rá siji. Nu c'ü ni muvi ngue c'ü rá nzhodüji na jo, ñe rá cãrãji na jo yo nte. Me xo rá mäjãji na ngueje bübü o Espiritu Mizhocjimi cja ín mü'büji. 18 Nu c'ü pëpi a cjanu e Cristo, Mizhocjimi ra mápã c'ü, y yo nte ra mbãrã cja o mü'büji na jo ga nzhodü c'ü.

19 Sido rá jyodüji rá pötqui ñuji, rá pötqui pjös'üji ngue c'ua xenda rá pãrãji Mizhocjimi in texeji. 20 Dya pje rá sigueji c'ü rguí s'o'tp'üji c'ü cja Mizhocjimi cja o mü'bü c'ü 'naja. Jã, na cjuana na jo texe yo pje nde ma jñõnü. Pero 'ma cjó c'o pje ra zi c'ü rguí tsja c'o na s'o c'ü 'naja, dya rga jo 'ma. 21 Na jo c'ü dya rá saji ts'ingue, dya xo rá siji vino. Dya pje rá tsjaji c'ü rá tsjapüji ra nügü nin cjuarmaji, o ra mamaji c'ü dya jo c'ü in cjagueji. 22 Nu c'ü o jí'ts'iji Mizhocjimi ra jogü rá tsjaji na ngueje in ejmeji angueze, ngue c'ü rá tsjaji c'ü. Pero nin cjuarmaji c'ü ejme cja o mü'bü c'ü dya ra jogü ra tsja a cjanu, dya rá tsjaji a jmi'i c'ü. Nu 'ma in pãrã cja in mü'büji na jo in cjaji, me in mãcjeji 'ma. 23 'Naja cjuarma c'ü dya pãrã cjo na jo ra za ts'ingue cjo jiyö, 'ma ra za c'e ts'ingue, cja c'o na s'o 'ma. Na ngueje 'ma dya pãrã 'naja cjuarma cjo na jo ra tsja cjo jiyö, pero 'ma ra tsja, cja c'o na s'o 'ma.

15

Agrada a tu prójimo, no a ti mismo

1 Bübüzügöji rá ejmeji ra jogü pje rá cjaji. Nutscöji rá ejmeji a cjanu, dya rá xipjiji c'o dyaja c'ü ni jyodü ra ñejmeji c'ua ja nzi rgá ejmegöji. 2 Bübü c'o rá ne rá cjaji c'o rá pãrãji c'o na jo. Pero ni jyodü rá cjijñiji yo ín cjuarmaji. Na ngueje, dya ra jogü pje rá cjaji c'ü

rá cjacpöji ra tsja na s'o anguezeji. Rá cjaji ngue c'ua xenda ra mbārāji Mizhocjimi. ³ Je xo va cjatjonu e Cristo. Dya xo tsjatsjē nu c'ü mi ne'e; o tsja c'ua ja nzi ga t'opjü c'ü mama a cjava: "C'o jña c'o sanc'üji nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ü, nguetscö je rí sēchigö c'o." ⁴ Texe c'o o t'opjü mi jinguã, je vi t'opjü c'o, c'ü rga xörüji ngue c'ua rá pārāgöji. Nguec'ua rá te'beji na jo Mizhocjimi. Yo o jña Mizhocjimi yo t'opjü jítsiji rá sēchiji, nde rá mājāji. ⁵ Ngue Mizhocjimi c'ü cjacüji rá zēzhiji 'ñe rá mājāji. Angueze ra dya'c'üji c'ü 'natjo rguí tsjijñiji, c'ua ja nzi va tsja e Jesucristo. ⁶ Nguec'ua 'natjo jña rí mamaji. Rí mamaji me na jo Mizhocjimi c'ü nu Tata ín Jmuji e Jesucristo.

El evangelio anunciado a los que no son de Israel

⁷ Nguec'ua rí pötqui sājāji, c'ua ja nzi va sājāji e Cristo. 'Ma je rguí tsjaji a cjanu, ra 'mārā Mizhocjimi me na zö'ö. ⁸ Rí mangö e Cristo o tsja mböxte cja yo menzumü a Israel ngue c'ua ro mbārā yo nte c'ü na cjuana c'ü mama Mizhocjimi. O tsja mböxte ngue c'ua ro zädä c'ü vi xipji Mizhocjimi c'o ín mboxatitajme. ⁹ O ē tsja mböxte ngue c'ua xo ra juentse yo nte yo dya menzumü a Israel. Nguec'ua anguezeji me ra mamaji c'ü me na zö Mizhocjimi c'ua ja nzi va t'opjü a cjava:

Ngue nu rga tō'c'ügö tjōjō a nde'e cja yo dya menzumü a Israel. Y rá ma'tc'ügö in chjügue, eñe.

¹⁰ Xo mama a cjava:

Nu'tsc'eji, dya in menzumüji a Israel, rí mājceji co yo o nte Mizhocjimi.

¹¹ Xo mama:

Nu'tsc'eji, dya in menzumüji a Israel, rí ma'tc'eji ín Jmuji, in texeji.

Texe yo nte nde ra mamaji me na jo Mizhocjimi.

¹² Je xo ga cjatjonu va mama e Isaías:

Ra ējē 'naja o mboxbēche e Isaí, nza cja 'ma peje 'na dyüza c'ü ya ni dyocüji.

Ra 'ñemeji ra tsja Jmu cja yo nte yo dya menzumü a Israel.

'Ma ra ējē c'ü, ngue c'ü ra 'ñench'e o mü'büji, eñe.

¹³ Mizhocjimi dacüji c'ü me rrā te'beji. Rí ötügö ra tsja'c'üji rí mājceji na puncjü. Me ra söya na jo in mün'ceji na ngueje in ejmeji angueze. Nguec'ua me xo rí che'beji na jo na ngueje na zēzhi o Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü in mü'bügueji.

¹⁴ Mi cjuarmats'ügöji, ya ró junt'ü ín mü'bügö na jo c'ü in cjaji. Xo nde in pārāji c'ü ni jyodü. Xo sōts'üji rí pötqui zopjüji nzi 'natsc'eji. ¹⁵ Nujoyo rí opjügö, rí zo'c'üji co yo na zēzhi jña ngue c'ua rí mbennceji. Ró opjügö a cjanu na ngueje o 'ñempcö Mizhocjimi rá zo'c'eji nu'tsc'eji, dya in

menzumüji a Israel. ¹⁶ O 'ñempcö Mizhocjimi rí pëpi e Jesucristo a nde cja yo dya menzumü a Israel. Rí xipjiji o jña Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma ra 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo, ra mājā Mizhocjimi. Ngueje o Espíritu Mizhocjimi ra xöcüji.

¹⁷ Me ni muvi c'ü ni mböxcü e Jesucristo c'ü rí pëpi Mizhocjimi. ¹⁸ C'ü rá mama, nguextjo c'ü o mböxcü e Cristo ró cja. Nguec'ua yo dya menzumü a Israel o dyätäji Mizhocjimi na ngue c'ü rvá zopjüji, 'ñe c'ü rvá cjangö. ¹⁹ O Espíritu Mizhocjimi c'ü na zézhi o 'ñünngügö ín mü'bü. O mböxcü ró cjangö c'o na nojo, c'o me mi cijñi yo nte; nguec'ua mi unüji ngüenda c'ü na cjuana c'o mi mangö. Ró mama na jo nu jña nu mama ja ga cja e Cristo. Ró pjürü ró mama ne jña'a nu ndeze a Jerusalén; ró nzhodü ró zopjü yo nte cja na puncjü jñiñi hasta ró sät'ä a ma a Ilírico. ²⁰ Me ne ín mü'bü rá mama o jña e Cristo nu c'ua ja dya be pārāji e Cristo. Nguec'ua, dya rí chjëntcjöbe nza cja c'ü jábä 'na ngumü nu ja ot'ü vi pjütü cimientu c'ü 'naja. ²¹ C'o rí zopjügö, ngue c'o nádäji a cjava cja o jña Mizhocjimi:

C'o dya sjipji ja ga cja Mizhocjimi, ngue c'o ra mbārā ja ga cja angueze.

Nu c'o dya dyārā, ngue c'o ra mbārā c'o.

Pablo piensa ir a Roma

²² Na ngue c'ü rgá nzhonc'ö cja yo jñiñi nu ja dya be ärāji o jña e Jesucristo, dya sö ro ma zenguats'üji. ²³ Pero nudya, dya cja xe bübü jñiñi a 'ñecjua c'ü xe ni jyodü rá zopjüji. Y ya mezhe cjè'ë me rí ne rá ma zenguats'üji. ²⁴ Nguec'ua 'ma rá ma a ma a España, rí negö rá cjogü rá ma zenguats'üji. Rí ne rá mimi ja nzi pa co nu'tsc'eji, rá mājcoji. Nuc'ua ra jogü rí pjöxcüji c'ü rga magö na jo cja 'ñiji. ²⁵ Pero nudya, je rga magö a ma a Jerusalén. Rá ma socpö o merio c'o o nte Mizhocjimi c'o cārā nu. ²⁶ C'o ejme Mizhocjimi c'o cārā a Macedonia 'ñe yo cārā a Acaya, o ne ro jmutüji merio c'ü ro mbenpeji c'o o nte Mizhocjimi c'o cārā a Jerusalén c'o dya pje pè's'i. ²⁷ O ne ro tsjaji a cjanu. Na cjuana ni jyodü ra mbös'üji yo menzumü a Israel. Na ngueje anguezeji o mbös'üji yo dya menzumü a Israel 'ma o zopjüji o jña e Cristo. Nguec'ua yo dya menzumü a Israel ni jyodü xo ra mbös'üji dya, c'o menzumü a Israel. ²⁸ Nguec'ua rá ma sogü a ma a Jerusalén yo na jmutü c'o menzumü a Macedonia 'ñe c'o menzumü a Acaya. Nuc'ua 'ma rá ma a ma a España, rá cjogü c'ua ja in cārāgueji. ²⁹ Rí pārāgö 'ma rá sät'ä nu ja in cārāgueji, xenda ra 'nintsjimizüji e Cristo 'ma.

³⁰ Mi cjuarmats'ügöji rí ö'tc'üji rí pjöxcüji rí dyötcöji Mizhocjimi co texe in mü'büji na ngue c'ü rgá ejmegöji e

Jesucristo c'ü ín Jmuji. Xo rí dyötcöji Mizhocjimi na ngue c'ü o dyacüji o Espíritu c'ü rá pötca s'iyaji. ³¹ Rí dyötcöji Mizhocjimi c'ü ra böbü a nde, ra mböcü. Na ngueje me cārã a ma a Judea c'o dya ne ra 'ñejme. Xo rí dyötcöji Mizhocjimi ngue c'ua c'o o nte Mizhocjimi c'o cārã a ma a Jerusalén me ra mājāji rgá nguiji c'o merio c'o rá ma sopcüji. ³² Xo rí dyötcöji Mizhocjimi nu 'ma ra ne angueze, rá mājā rga sāt'ä nu ja ín cārāgueji, ngue c'ua rá söyagö ja nzi pa. ³³ Mizhocjimi ngue c'ü dacüji c'ü ra söya ín mü'büji. Angueze ra bübüts'üji, texts'üji. Je rga cjanu, amén.

16

Saludos personales

¹ Rí ne rí pārajī nu e Febe, mi cjūgōji na ngue xo ejme e Cristo. Va tjē'e ne carta. Nujnu pjōxte, pēpi ín Jmuji nu cja c'o cjuarma c'o cārã a Cencrea. ² Rí sājāgueji nu, c'ua ja xo gui sājāji c'o dyaja c'o ejme c'ü ín Jmuji. Rí pjōs'üji texe c'o rguí jyodü e Febe. Angueze ya mbös'ü na puncjü cjuarma. Xo me co mböxcü na puncjü.

³ Xipjiji ra mbörü Cjimi nza yejevi e Priscila co e Aquila. Rí mimbēpjijme cja e Jesucristo. ⁴ Nza yejevi mi nzhötsjēvi c'ü rví ndüvi, c'ü dya ro mbötcügö c'o nte. Rí unügö na pōjō anguezevi. Dya xo nguextjozügö. Xo 'ñe texe yo ejme Mizhocjimi

yo dya menzumü a Israel, xo unüji na pōjō e Priscila 'ñe e Aquila. ⁵ Xo rí bötpügö Cjimi c'o ejme Mizhocjimi c'o jmurü cja o ngumü e Priscila 'ñe e Aquila. Xo rí bötpügö Cjimi e Epeneto c'ü me rí s'iyagö. Ngue c'ü ot'ü o 'ñejme e Cristo nucjuã a Acaya. ⁶ Xipjiji e María ra mbörü Cjimi. Angueze o pēpji na puncjü a ndetsc'eji. ⁷ Xipjiji ra mbörüvi Cjimi e Andrónico 'ñe e Junias; rí cjajme c'o. Ma bübüjme a pjörü. C'o apóstole mamaji me na jonte anguezevi. Ot'ü o mbārāvi e Cristo que na nguetscö.

⁸ Xipjiji ra mbörü Cjimi e Amplias. Me rí s'iya na ngueje ejme e Jesucristo c'ü ín Jmuji. ⁹ Rí bötpügö Cjimi e Urbano c'ü o mböxcüjme ró pēpijme e Jesucristo. Xo rí bötpügö Cjimi e Estaquis. Rí s'iyagö c'ü. ¹⁰ Xo rí bötpügö Cjimi e Apeles c'ü ya 'mārã na jo c'ü ejme e Jesucristo. Xo rí xipjiji ra mbörü Cjimi c'o cārã nu ngumü e Aristóbulo. ¹¹ Xipjiji ra mbörü Cjimi e Herodiön c'ü rí cjabe. Rí bötpügö Cjimi e Narciso 'ñe c'o cārã o ngumü c'o xo ejme e Jesucristo c'ü ín Jmugōji. ¹² Xo rí xipjiji e Trifena 'ñe e Trifosa ra mbörüvi Cjimi. Anguezevi pēpjivi na puncjü c'ua ja ga ne c'ü ín Jmuji. Xo rí xipjiji e Pérsida ra mbörü Cjimi. Me rí s'iyagö c'ü. Xo o pēpji na zēzhi c'ua ja ga ne ín Jmuji. ¹³ Xo rí bötpü Cjimi e Rufo. Nuc'ü, me nādāji c'ü na

jo ga dyätä c'ü ín Jmuji. Xo rí bötpügö Cjimi c'ü nu mamá e Rufo c'ü chjënjui nza cja 'ma xo ri ngue mi mamágö c'ü. ¹⁴ Xo rí bötpü Cjimi e Asíncrito 'ñe e Flegonte 'ñe e Hermas 'ñe e Patrobas 'ñe e Hermes 'ñe c'o cjuarma c'o jmurü co anguezeji. ¹⁵ Xo rí bötpü Cjimi e Filólogo 'ñe e Julia 'ñe e Nereo 'ñe c'ü nu cjü 'ñe e Olimpas 'ñe texe c'o o nte Mizhocjimi c'o jmurü co anguezeji.

¹⁶ Rí pötqui zenguateji co texe in mü'büji, na ngue c'ü ya je 'ñets'ügueji Mizhocjimi. Bö'tc'üji Cjimi texe yo ja nde jmurü yo ma't'ü e Jesucristo.

¹⁷ Mi cjuarmats'üji, rí ö'tc'üji rí pjötpüji ngüenda nu c'o nan'ño ga jizhi, nguec'ua ga xöcüji c'o cjuarma. Dya rí dyocjeji c'o. ¹⁸ Na ngueje c'o cja'a a cjanu, dya cjaji c'ü manda e Jesucristo c'ü ín Jmuji. Cjatsjëji c'ua ja nzi ga neji. Me t'ecjañumü ga ñaji. Me xo cjaþüji me pãrãji. A cjanu onþüji c'o cjuarma c'o ts'i ni 'ñejme c'o pje nde sjipjiji. ¹⁹ Pero texe yo nte ya pã'c'ãji nu'tsc'eji in ätäji o jña e Cristo. Nguec'ua me rí mä'c'ãji. Rí negö rí pãrãgueji ja rguí tsjaji na jo; dya rí ne rí pãrãgueji c'ü na s'o. ²⁰ Mizhocjimi ngue c'ü cjacüji dya pje rá cjiññiji. Dya ra mezhe, angueze ra tsja'c'ü rí chöpüji c'ü dya jo c'ü ni chjü Satanás. Rí yödütjoji c'ü. Rí ötcö e Jesucristo c'ü ín Jmuji me ra nuc'üji na jo.

²¹ Bö'tc'üji Cjimi e Timo-

teo c'ü ín mimbëpjibe. Xo 'ñeje e Lucio 'ñe e Jasón 'ñe e Sosípater c'o rí cjaime.

²² Xo bö'tc'üji Cjimi e Tercio nu na opjü ne carta. Xo ejme e Jesucristo c'ü ín Jmuji.

²³ Xo bö'tc'üji Cjimi e Gayo. Angueze o säcjä na jo nu cja ngumü. Xo säjä texe yo cjuarma a 'ñecjua. Xo bö'tc'üji Cjimi e Erasto c'ü ngue tesorero cja ne ndajñiñi va. Xo bö'tc'üji Cjimi e cjuarma Cuarto.

²⁴ Rí ötcö e Jesucristo c'ü ín Jmugöji me ra nuc'üji na jo nza textets'üji. Je rga cjanu, amén.

Alabanza final

²⁵ Me na jo Mizhocjimi c'ü sö'ö ra tsja'c'ü ra zë'ts'liji c'ua ja ga mama o jña e Cristo nu rí mama. Ngue nu cja 'mãrã. Mi jinguã dya cjó mi pãrã nu. ²⁶ Ya 'mãrã ne jña dya nu. Nde 'na ma cjatjo ga mama nu jña'a nu, 'ñe c'ü o dyopjü c'o profeta. Mizhocjimi c'ü ra bübüjtjo para siempre, o manda c'ü ro jmama o jña, c'ü ro sjipji texe cja yo jñiñi texe cja ne xoñijömmü, ngue c'ua ra dyärãji, ra 'ñejmeji.

²⁷ Nguextjo Mizhocjimi c'ü me pãrã na jo. Dya rá jëziji rá mamaji me na zö'ö Mizhocjimi na ngue c'ü o tsja e Jesucristo. Je rga cjanu, amén.

PRIMERA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS

*Pablo escribe a la iglesia en
Corinto*

¹ Nutscö e Pablo rí apóstolegö o juancügö e Jesucristo rá zopcjö yo nte. Nguetsjë Mizhocjimi o ne o juancügö a cjanu. Nutscö 'ñe e cjuarma Sóstenes rí pen'c'egöbe ne carta. ² Nu'tsc'ejí in cārāgueji a Corinto c'ü tsja a Grecia, in jmurüji in ma'tc'ejí Mizhocjimi, ngue'tsc'ejí rí pen'c'ejí ne carta. Mizhocjimi o 'ñünc'ü in mün'c'ejí. Nguec'ua 'ma i 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, o tsja'c'üji Mizhocjimi o ntets'üji. Y o xöcüs'tüji rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne angueze. Dya nguextjotsc'ejí o ntets'c'ejí Mizhocjimi; xo ngue o nte angueze texe c'o ma't'ü e Jesucristo c'ín Jmugöji, zö ja nde cārāji. Dya nguextjozgöji in Jmugöji c'ü; xo 'ñe anguezeji, xo ngue o Jmuji. ³ Rí ötcö Mizhocjimi c'ü mi Tatagöji, 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji c'ü ra sido ra nuc'ejí na jo, ngue c'ua ra mājā in mün'c'ejí, dya pje rí mbeñeji.

*Bendiciones por medio de
Cristo*

⁴ Texe 'ma rí ötügö Mizhocjimi, rí unngö 'na pöjö c'ü ya me o mböxc'ügueji na jo. O mböxc'ejí a cjanu, na

ngue bübü in mü'büji dya e Cristo Jesús. ⁵ O mböxc'ejí o dya'c'üji c'ü ja rguí pēpqueji c'ü. Nguec'ua sō rí zopcjeji dya yo nte, 'ñe rí pārāgueji dya na jo, ja ga cja Mizhocjimi. O dya'c'üji a cjanu Mizhocjimi, na ngueje bübü in mün'c'ejí dya e Jesucristo. ⁶ Nguec'ua ya zādā c'ua ja rvá xi'tsc'öji. Na ngueje 'ma mi bübü co nu'tsc'ejí, ró xi'tsc'öji ro mböxc'üji e Cristo ri nzhodüji na jo cja o 'ñiji Mizhocjimi. Y na cjuana ya o mböxc'üji a cjanu. ⁷ Nguec'ua, dya pje bē'tsc'ejí dya; sō rí pēpqueji na jo dya Mizhocjimi. Y te'be in mün'c'ejí dya c'ü ra ējē na yeje e Jesucristo c'ü in Jmugöji. ⁸ Mizhocjimi ra sido ra dya'c'ejí c'ü rguí zēzhiji, ngue c'ua texe c'o cje c'o xe rí minc'ejí, dya rí jyēzgueji c'ü. Nguec'ua c'e pa 'ma ra ējē e Jesucristo c'ín Jmugöji, dya pje ra chötcöji c'o na s'o. ⁹ Mizhocjimi o 'ñünc'ü in mün'c'ejí nzi 'natsc'ejí i 'ñench'e in mü'büji c'ü nu T'i c'ü ngueje e Jesucristo c'ín Jmugöji. Nguec'ua 'natjo in mü'büji dya co angueze. Ixtí jñunt'ü in mün'c'ejí c'ü ra dya'c'ejí c'ü rguí zēzhiji. Na ngueje angueze cja'a c'ua ja nzi ga mama.

Divisiones en la iglesia

¹⁰ Rí ö'tc'ügöji cjuarma, c'ü ri 'natjo jña c'ü rí ñagueji, dya rí söji o jña. Na ngue je ga cjanu ga mandazüji e Jesucristo c'ín Jmugöji. Dya xo rí xögueji cja yo nin cjuarmaji. Nu c'ü rí tsjagueji, rí pötqui

ñeji ngue c'ua ri 'natjo pjeñe c'ü rí tsijñigüeji, 'ñe c'ü rí ts-jagueji. ¹¹ Nu'tsc'ejí mi cjuar-mats'ügöji, o ngöxcö c'o cãrã o ngumü e Cloé c'ü ya in pötqui dyonpüteji. ¹² Bübüts'ejí c'o mama: "Rí teñejme e Pablo. Ngue c'ü xe na jo ga xöpunte", eñeji. Bübü c'o mama: "Iyö. Ngue e Apolos rí teñejme." Bübü c'o mama: "Ngue e Pedro rí teñejme." Bübü c'o mama: "Nutscöjme rí teñejme e Cristo", eñeji. ¹³ ¿Cjo bübü na puncjü Cristo? Iyö, 'natjo c'ü bübü. Nutscö e Pablo, ¿cjo nguezgö o ndät'äzgjöji cja ngronsi c'ü rva päjt'ägöji? Iyö, dya nguezgö. ¿Cjo ngue in chjügö o nänngägöji 'ma i jigüeji? Iyö, dya nguezgö; ngue o tjü e Cristo. ¹⁴ Rí unngö 'na pöjö Mizhocjimi c'ü nguextjo e Crispo 'ñe e Gayo c'o ró jichcö a ndets'ejí. ¹⁵ Na ngue 'ma ro jichcö na puncjü o nte, bübü c'o ro mama: "E Pablo jichi cja ndeje na puncjü o nte, ngue c'ua ra ndeñeji co angueze", ro 'ñeñeji. ¹⁶ Xo rí mbeñegö xo ró jichcö c'o cãrã nu ngumü e Estéfanos: Pero dya cja rí mbeñe cjó je nde ró jichcö. ¹⁷ C'ü vi juancügö e Cristo, dya ngue c'ü rá jichcö yo nte; ngue c'ü rá xipjiji ja ga cja e Jesucristo. 'Ma rí zopcjö yo nte, dya rí jodü rá xicöji jña c'o me na zö, para ra mamaji me rí pärägö. 'Ma rva cjanu, dya ro tsjapü ngüenda 'ma yo nte c'ü o pätcöji e Jesucristo va ndü cja ngronsi.

Cristo, el poder y la

sabiduría de Dios

¹⁸ Nutscöjme rí apóstolejme rí zopcjöjme yo nte, rí xicöjme o ndü e Jesucristo va ngötcüji in nzhübüji. Cãrã o nte c'o cjavü dya ni muvi yo rí mangöjme a cjanu. Anguezeji ya ni ma ra bözhi o aljmaji, dya ra salvaji. Pero nutscöji sido jocüzü in mü'büji Mizhocjimi ngue c'ua rá jézgöji c'o na s'o. Nguec'ua c'o jña c'o mama ja va ndü e Jesucristo cja ngronsi, ngue c'o rgá pärägöji c'ü me na zözhi Mizhocjimi. ¹⁹ Ya zädä c'ü t'opjü ga cjava:

Yo me pärã, rá jünbüji c'ü ni mbärãji.

C'o pë's'i na puncjü o pjeñe, rá cjavü c'ü dya cja rguí muvi c'o ra nguijñi c'o, eñe Mizhocjimi.

²⁰ Yo cãrã cja ne xoñijöümü c'o dya pärã Mizhocjimi, bübü c'o me pärã. Xo bübü c'o me pjëchi ra jíchi yo nu minteji. Xo bübü c'o me pjëchi ra zöji o jña yo nu minteji. Pero, ¿pje ni muvi a jmi Mizhocjimi c'o nte c'o? Ya jizhi dya Mizhocjimi c'ü dya ni muvi c'ü pärätsjé yo nte. ²¹ Mizhocjimi pë's'i na jo o pjeñe. Nguec'ua ndeze mi jinguã o mbeñe c'ü dya ro sö ro nguijñitsjé yo nte ro mbärãji angueze. Mizhocjimi o ne ro salva yo nte, nguec'ua va juajnü c'o ra zopjü yo nte, ra xipjiji ja ga cja e Jesucristo. Nguec'ua 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, Mizhocjimi ra 'ñeme libre cja c'o na s'o. C'o jña c'o mama ja va sufre e

Jesucristo, ngue c'o cjavü yo nte c'ü dya ni muvi c'o.

²² Yo ín menzumüjme a Israel örüji 'na señal c'ü ra jñandaji. 'Ma jiyö, dya ra creoji zö cjó c'o ra zopjüji. Yo in menzumügueji a Grecia me jodüji 'na c'ü me pãrã, ra zopjüji. 'Ma jiyö, dya xo ra creoji. ²³ Nutscöjme rí apóstolejme 'ma rí zopcjöjme yo nte, rí xicöjme o ndü e Cristo cja ngronsi por nutscöji. Yo ín menzumüjme a Israel, dya ne ra creoji; cjiññiji dya pë's'i poder, na ngue o sufre. Yo in menzumügueji a Grecia, cjavüji c'ü dya ni muvi c'ü vi ndü a cjanu e Cristo. ²⁴ Pero Mizhocjimi o 'ñünnü ín mü'büjme ja rí nzijme rí menzumüjme a Israel; nguec'ua rvá ejmegöjme e Jesucristo. Xo 'ñünnü in mün'c'ejji ja nzitsc'ejji in menzumügueji a Grecia. Nguec'ua 'ma rí ärägöji c'ü ja va sufre e Cristo, rí unnc'öji ngüenda c'ü na zëzhi Mizhocjimi 'ñe c'ü me na jo va mbeñe. ²⁵ Mama yo in menzumügueji c'ü dya ni muvi c'ü o mbeñe Mizhocjimi. Pero xenda na jo o pjeñe Mizhocjimi que na ngue yo nte. Mama yo ín menzumügöjme c'ü dya ga zëzhi e Jesucristo na ngue o sufre. Pero xenda na zëzhi Mizhocjimi c'ü o jyëzi o sufre e Cristo, que na ngue yo nte. ²⁶ Tsjijññiji cjuarma ja ga cjatsc'ejji. Dya puncjüts'üji c'o pë's'i na puncjü o pjeñe c'ua ja nzi ga mbë's'i yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi. Pero

Mizhocjimi o 'ñünnü in mün'c'ejji i creoji e Jesucristo. Dya xo puncjüts'üji c'o pje pjëzhi, ni xo na puncjüts'ejji c'o ngue o t'i c'o me ma jonte, pero Mizhocjimi o 'ñünnü in mü'büji i 'ñejmeji. ²⁷ Nu'tsc'ejji mama yo nte c'ü dya in jüngueji in pjeñeji, o juan'c'ejji Mizhocjimi ngue c'ua ra bëchpiji o tseje nu c'o nãntji me pãrã. Nu'tsc'ejji mama yo nte c'ü dya pje pjë'tsc'ejji, o juan'c'ejji Mizhocjimi ngue c'ua ra bëchpiji o tseje c'o me nãntji pje pjëzhi. ²⁸ Nu'tsc'ejji cja'c'üji yo nte c'ü dya ni muvitsc'ejji, o juan'c'ejji Mizhocjimi ngue c'ua ra jñünbü c'ü ni muvi c'o nãntji me ni muvi. ²⁹ Je va cjanu va tsja Mizhocjimi. Nguec'ua dya cjó ra tsjapütsjë na nojo a jmi Mizhocjimi.

³⁰ Nu'tsc'ejji bübü in mün'c'ejji dya e Cristo; nguec'ua in pãrãgueji ja ga cja Mizhocjimi. Rí pãrãgöji c'ü o ngötcüji e Jesucristo c'o ín nzhunc'öji; nguec'ua dya cja rí tüji c'o. Xo rí pãrãgöji c'ü sido pëpji cja ín mü'büji ngue c'ua xenda rá cjaji c'ua ja nzi ga ne angueze. Nguetsjë Mizhocjimi c'ü o dyacöji c'ü ni bübü ín mün'c'öji dya e Cristo. ³¹ Nguec'ua, dya rá cjavüji na nozüji c'ü rgá pãrãgöji yo. Rá cjaji c'ua ja nzi ga t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü mama ga cjava: "Dya ra jogü cjó ra tsjapütsjë na nojo. Nguextjo Mizhocjimi rá cjavcöji na nojo", eñe c'e jña.

2

El mensaje de Cristo crucificado

¹ Je xo va cjanu rvá c jagö 'ma ró ságö nu va ja in cārāgueji cjuarma. 'Ma ró xi'tsc'öji ja ga salvazüji Mizhocjimi, dya zö rvá zo'c'öji. Dya xo ró xi'tsc'öji jña c'o mama yo cjavü me pārā. ² Na ngueje ró negö nguextjo ró xi'tsc'öji ja ga cja e Jesucristo, 'ñe ja va pātcöji va ndü cja ngronsi. ³ Y 'ma ró minc'öji va, dya mi sögö ma zētscö. Xo mi mbigö ma sūgö, 'na dya ro zo'c'öji na jo. ⁴ Yo nte, me jodü ja rgá 'ñünbü o mü'bü yo nu minteji, nguec'ua ga mamaji jña c'o 'ñetse me pārāji. Pero nutscö, dya je va cjanu rvá zo'c'öji. O Espíritu Mizhocjimi o 'ñünnc'ü in mü'büji i pārāji c'ü na cjuana c'o mi xi'tsc'öji. Nguec'ua vi 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo. ⁵ Dya ró negö c'ü rvi mamaji: “E Pablo pārā na puncjü; na jo ga zocöji. Nguec'ua ró creoji e Jesús”, ri 'ñeñeji, iyö. Ró ötügö Mizhocjimi c'ü ro 'ñünnc'ejji in mü'büji. Nguec'ua ix na cjuana ví 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo.

Dios se da a conocer por medio de su Espíritu

⁶ Nutscöjme, zö dya zö rgá zopjüjme yo nte, pero rí pjēhcöjme na jo 'na jña. Pero nguextjo c'o nzhodü na jo co Mizhocjimi c'o rí xicöjme yo. Dya nza cja c'e pjeñe c'ü pēs'i yo nte yo cārā yo cjē

dya yo dya pārā Mizhocjimi. Ni xo nza cja c'ü pjēchi yo pje pjēzhi yo cjē dya. Na ngueje anguezeji, ra tsjavü Mizhocjimi c'ü dya cja pje ra mbēzhiji. ⁷ C'ü rí xipjijme c'o nzhodü na jo co Mizhocjimi, ngue c'ü cijjñi Mizhocjimi. 'Ma ot'ü, dya cjó mi pārā c'e pjeñe c'ü. Na ngue dya be mi ch'acöji ro pārāji. Pero 'ma dya be mi ät'ä ne xoñijö mü, ya xcuí mbeñe Mizhocjimi c'ü ra tsjavüji me rguí muvizgöji cja o jmi. ⁸ C'ü o mbeñe Mizhocjimi, dya mbārā ne rí 'naja yo pje pjēzhi yo cjē dya. Nguec'ua va ndät'äji e Jesucristo cja ngronsi, maco Mizhocjimi e Jesucristo c'ü me na nojo. ⁹ Anguezeji go zädä c'ua ja nzi va t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'ü mama ga cjava:

Nunca go jñandaji c'o ya vi preparao Mizhocjimi ra unü c'o ejme angueze 'ñe neji.

Dya xo go dyārāji c'ü ja ga cja. Ni xo go nguijñitsjēji cja o mü'büji c'o, eñe c'e jña.

¹⁰ Pero nutscöji 'ma ró ench'e ín mün'c'öji e Jesucristo, o dyacüji Mizhocjimi o Espíritu o ē bübü cja ín mün'c'öji. O Espíritu Mizhocjimi pārā texe c'ü ya mbeñe Mizhocjimi. Nguec'ua rgá pārāgöji yo ya preparao Mizhocjimi ra dyacüji.

¹¹ Dya cjó pārā texe c'ua ja ga nguijñi c'ü 'na nte. Nguextjo c'e nte, pārātsjē o pjeñetsjē angueze. Je xo ga cjavonü, dya cjó xo pārā ja ga nguijñi

Mizhocjimi; nguextjo c'ü o Espíritu angueze. ¹² Nutscöji, dya ch'acöji rá cjiññi c'ua ja nzi ga nguiññi yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi. Mizhocjimi ya dyacüji o Espíritu, ngue c'ua ra sö rá pãrãgöji c'ua ja va s'iyazgöji Mizhocjimi, 'ñe c'ua ja ga mböxcöji. ¹³ Nujyo, nguejyo rí mangöjme yo. Pero dya ngue ín jñatsjêjme yo rí cjiññitsjêjme yo rí mangöjme. Yo rí mangöjme, nguejyo jña yo jítsijme o Espíritu Mizhocjimi. Y c'o nte c'o rí xipjijme yo jña yo, ngue c'o ya búbü o mü'bü o Espíritu Mizhocjimi c'o.

¹⁴ C'o nte c'o dya búbü o mü'bü o Espíritu Mizhocjimi, dya ne ra creoji c'o mama c'ü. Na ngue cja püji c'ü dya pje ni muvi c'o mama c'ü. Dya xo sö ra mbãrãji pje pjêzhi c'o mama c'ü. Nguextjo c'o nte c'o búbü o mü'bü angueze c'o sö ra mbãrã pje pjêzhi c'o mama c'ü. ¹⁵⁻¹⁶ Nu c'o búbü o mü'bü o Espíritu Mizhocjimi sö ra mbãrãji c'o na cjuana ni muvi. Je t'opjü a cjava cja o jña Mizhocjimi: “Dya cjó sö ra mbãrã c'ü cjiññi c'ín Jmugöji. Nguec'ua, dya cjó sö ra tsja xöpünthe 'na nte, c'ü pje ra jíchi c'ín Jmugöji”, eñe c'e jña. Nuzgöji búbü ín mün'c'öji dya e Jesucristo, nguec'ua rgá mbeñeji c'e pjeñe c'ü cjiññi angueze. Nguec'ua yo nte me dyätjozgöji, dya sö ra mbãrãji ja ga cja rgá mbeñeji. Na ngueje anguezeji, dya búbü o mü'büji o Espíritu Mizhocjimi.

3

Compañeros de trabajo sirviendo a Dios

¹ Ma mi búbügö co nu'tsc'ejí cjuarma, ró xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi. Y xe ro xi'tsc'öji mas o jña, pero dya be sö rvi jñunt'ü in mün'c'ejí c'o. Na ngue dya i tsjagueji na jo c'ua ja nzi ga ne o Espíritu Mizhocjimi; i tsjaji c'o in netsjêji. Dya xo i dyätãji na jo e Cristo. ² Nza cjatsc'ejí yo lëlë yo sibatjo, yo dya sö ra za o ts'ingue. Ró xi'tsc'öji jña c'o dya s'êzhi rvi pãrãji. Na ngue dya be sö rvi jñunt'ü in mün'c'ejí c'o xe 'ñaja jña. Dya be xo sö. ³ Na ngueje sido in cjagueji c'o in netsjêji. In pötqui huinsteji y me xo in pötqui dyonpütsjêji. C'ü ni tsjagueji a cjanu, je ni 'ñetse nu, c'ü in cjagueji c'o in netsjêji. Je xo ni 'ñetse nu, c'ü in nzhodüji c'ua ja nzi ga nzhodü c'o nte c'o dya pãrã Mizhocjimi. ⁴ Búbüts'ejí c'o mama: “Nutscöjme rí teñejme e Pablo”, eñe c'o cjuarma. Búbü c'o mama: “Nutscöjme rí teñejme e Apolos”, eñeji. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, nza cjatsc'ejí yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi.

⁵ Nuzgö e Pablo 'ñe e Apolos, dya ni jyodü rí mangueji nda ni muvizgöbe. Na ngueje rí mbëpjítjobe cja Mizhocjimi rí nza yejebe, nde ró zo'c'öbe in texeji. Nguec'ua vi 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo. Rí pëpcjöbe c'ua ja nzi va dyacöbe c'ín Jmuji. ⁶ Nguetscö e Pablo ot'ü ró zo'c'öji,

nguec'ua rí chjëntcjöbe nza cja 'naja c'ü ro ngant'a o planta. E Apolos cja zo'c'ejj nguec'ua chjënjuj nza cja c'ü ro xi'chp'i o ndeje c'o planta. Pero Mizhocjimi ngue c'ü che'ts'ejj c'ü. ⁷ Nguec'ua, dya nda ni muvi c'ü cant'a, ni xo ri ngue c'ü xi'chp'i o ndeje. C'ü na cjuana ni muvi, ngue Mizhocjimi c'ü cja pü ra nocü. ⁸ C'ü cant'a 'ñe c'ü xi'chp'i o ndeje, nde 'na ma cjatjovi. Pero zö nde 'na ma cjatjovi, ra ts'ö't'üvi c'ua ja nzi va pëpjivi. ⁹ Nutscö 'ñe e Apolos rí mimbëpjigöbe cja Mizhocjimi. Nu'tsc'ejj in chjëntcjejji nza cja 'na juajma c'ü ya ndujmüji c'ü ngue o cja ja Mizhocjimi.

O in chjëntcjejji 'na ngumü c'ü na jäbä angueze. ¹⁰ Mizhocjimi o dyacö c'ü ja rgá zopcjö yo nte. Nguec'ua rí chjëntcjöbe 'na bëzo c'ü ri pjëchi ra jyäbä na jo 'na ngumü. Nuzgö 'ma ró xi'tsc'öji rvi 'ñejmeji e Cristo, ró chjëntjobe 'na bëzo c'ü ro ngü'p'ü o cimientto 'na ngumü. C'o 'ñaja xöpünthe c'o va 'ñe zo'c'ejj, chjëntjui 'na bëzo c'ü ro bö'bü o ndüngumü. Pero ni jyodü nzi 'naji ra mbötpüji ngüenda ja ga zo'c'ejj. ¹¹ Yo nte, 'ma jäbäji 'na ngumü, ot'ü cjü'p'üji o cimientto. Je xo va cjatjonu, nutscö ot'ü ró zo'c'öji, ró xi'tsc'öji rvi 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo. Y dya ra jogü cjö ra 'ñe xi'tsc'ejj nan'ño rguí 'ñejmeji. Na ngue ojtjo xe 'naja c'ü ra salvazüji. ¹² C'o 'ñaja xöpünthe, zö xo

ra xö'c'ejj ja ga cja e Cristo, pero ni jyodü ra mbëpji na jo Mizhocjimi. 'Ma ra mbëpji na jo, ra chjëntjui 'ma 'na bëzo c'ü ri ät'ä 'na ngumü co oro, o co plata, o co ndojo c'o me ni muvi. 'Ma jiyö, ra chjëntjui 'ma 'na bëzo c'ü ri ät'ä 'na ngumü co zatjo, o co zacatón, o co xitjitjo. ¹³⁻¹⁵ 'Ma tjë'ë 'na ngumü, jñetse cjo na jo va dyät'äji cjo jiyö. Na ngueje 'ma zatjo o zacatón c'ü vi dyät'äji, ixta chjorü 'ma c'e ngumü. Pero 'ma ndojo vi t'ät'ä, iyö 'ma. Je xo rga cjatjonu c'e pa 'ma ra jñüncüji ngüenda, ra 'ñetse ja va mbëpi Mizhocjimi nzi 'na xöpüthe, cjo na jo o jiyö. Nu 'ma na jo va mbëpi, ra ts'ö't'ü 'ma c'ü. 'Ma jiyö, ra chjëntjui 'na bëzo c'ü ri tjë'ë o ngumü. Zö ra sufre rgá mbedye c'e bëzo ngue c'ua ra salva, pero ra chjorü c'e ngumü c'ü vi dyät'ä. Je xo rga cjatjonu c'o vi 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo pero dya ga jo va mbëpji c'ü in Jmugöji. Zö ra salvaji, pero dya rguí muvi a jmi Mizhocjimi c'e bëpji c'ü vi tsjaji. Nguec'ua, dya ra ngö't'üji.

¹⁶ ¿Cjo dya in pârâji, ngue o templots'üji Mizhocjimi? Na ngue nguetsjë c'ü o Espiritu Mizhocjimi c'ü bübü in mün'c'ejj dya. ¹⁷ Nu 'ma rí sido rí huinsteji, ra zädä c'ü rí chjorütsjëji. Dya rí tsjaji a cjanu. Na ngue 'ma in cjaji a cjanu, in s'onbüji o templo Mizhocjimi c'ü me na sjü, c'ü ngue'tsc'ejj. Nu c'o ra sido ra tsjatsc'ejj a cjanu, Mizhocjimi

ra tsjapü ra sufre c'o.

¹⁸ In cjiññiji c'ü me ni muvi 'ma cjó c'o pãrã na puncjü. Pero dya rí tsjiññiji a cjanu, na ngueje dya cjuana. C'o cjiññitsc'ejí c'ü me pãrã c'ua ja nzi ga mbãrã yo nte yo cãrã yo cjë dya, ni jyodü ra jyëziji c'e pjeñe c'ü cjiññiji a cjanu. Y ra mbürü ra nguiññiji c'e pjeñe c'ü cjiññi Mizhocjimi, zö mama yo nte c'ü dya ni muvi c'ü. A cjanu ra sö ra mbãrãji c'ua c'ü na cjuana. ¹⁹ C'o pãrã yo nte cja ne xoñijö mü va, dya ni muvi a jmi Mizhocjimi c'o. Na ngueje je t'opjü c'ü mama ga cjava: "C'o me pãrã, pjëchiji ja ga dyonpüji yo nu minteji. Pero Mizhocjimi c'asp'üji c'ü ni tsjaji ga cjanu", eñe. ²⁰ Je xo t'opjü c'ü mama a cjava: "C'o cja pü me pãrã, pãrã c'ín Jmugöji c'ü dya ni muvi c'ü cjiññi c'o", eñe. ²¹ Nguec'ua rí xi'tsc'öji in texeji, dya rí mamaji c'ü cjó nda ni muvi 'na nte na ngue c'ü pje ni mbëzhi c'ü, nza cjazgöjme rí apóstolejme. Na ngue nde rí mbëpjítjogöjme ngue c'ua rá pjöxc'üjme in texeji. ²² Zö ri nguezgö e Pablo, zö ri ngue e Apolos o e Pedro, Mizhocjimi o dyacüjme ne bëpji ngue c'ua rá pjöxc'üjme. Zö pje c'o va sädã yo cjë yo in cãrãji cja ne xoñijö mü, zö pje c'o xe ra zädã, zö rí chügueji, pero Mizhocjimi ya mbeñe ja ga cja texe yo, y ra mböxc'üji. ²³ Nguec'ua, dya rí tsjacöjme in jmuzgöjme. Na ngueje e Cristo ngue in Jmugöji c'ü rá ätcöji. Y e Cristo

ätã Mizhocjimi c'ü nu Tata.

4

El trabajo de los apóstoles

¹ Ni jyodü rí unnc'ejí ngüenda c'ü rí mbëpjítjogöjme cja e Jesucristo. Mizhocjimi o dyacöjme ne bëpji nu, c'ü rí xipjijme yo nte yo o jña yo dya mi pãrãji mi jinguã. ² In pãrãgueji o mbëpji ni jyodü ra tsjacjuanaji ja c'o nzi ga ne c'o o lamuji. ³ Nguec'ua, dya nda rí cja'c'öji ngüenda, 'ma ngue'tsc'ejí in mangueji cjo na jo rgá pëpcö e Jesucristo o iyö. Dya xo rí cjacpö ngüenda yo nte zö xitscö yo, cjo na jo rgá pëpcö c'ü o iyö. Dya xo rí mbeñetsjögö ja rgá pëpcö c'ü. ⁴ Zö rí cjiññitsjé c'ü rgá ätcö na jo, pero dya ngue c'ü rguí mamaji c'ü na jozgö. Nu c'ü ra jñüncügö ngüenda c'ü ja rvá pëpcö c'ü, nguextjo c'ín Jmugöji. ⁵ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya rí tsjiññiji 'na nte ja ga mbëpi Mizhocjimi. Na ngueje dya be va sädã c'e pa 'ma ra jñüncüji ngüenda Mizhocjimi. Che'beji hasta 'ma cja ra ëjë c'ín Jmugöji ra 'ñe tsjapü ra 'ñetse na jo, c'o dya 'ñetse dya. Ra tsjapü ra 'ñetse c'o cjiññi o mü'bü dya yo nte. Nuc'ua nu 'ma na jo rvá pëpcöji c'ü, nguextjo Mizhocjimi ra mama c'ü na jo rvá cjaji.

⁶ Mi cjuarmats'ügöji, c'ü rvá xi'tsc'öji yo, ngue c'ü dya rí tsjiññiji e Apolos c'ü me ni muvi, ni ri nguezgö c'ü me ni muvizgö; ngue c'ua rí tsjagueji c'ü t'opjü cja o jña

Mizhocjimi. Nguéc'ua ne rí 'natsc'ejí, dya rí tsjapqueji c'ü me in pãrãgueji c'ü rguí mamaji c'ü me na jo 'na nte'e, 'ñe c'ü rguí tsjapqueji menu c'ü 'naja. ⁷ Nu'tsc'ejí, ¿cjó dya'c'ejí sjëtsi c'ü in cjinnceji c'ü xenda na jots'ejí que na ngueje c'o 'ñaja? Dya cjó dya'c'ejí sjëtsi. C'ü in pãrãgueji, ¿cjo dya xo dya'c'ejí Mizhocjimi c'ü? Maco o dya'c'ejí, ¿jenga in c'apqueji na nots'üji nza cja 'ma ri ngue in pjeñetsjëji c'ü in cjiññijí?

⁸ Nu'tsc'ejí in pëzhgueji c'ü dya cja xe ni jyodü rá jí'tsc'öjme. In pëzhgueji c'ü dya pje xe ni jyodü rá pãrãji. In c'apüji na nots'ejí nza cja 'ma ya me ri jmugueji; maco zügöjme rí apóstolejme, dya rí söjme cjo rí jmugöjme. Quera rí tsjagueji na jo, ngue c'ua rvá nots'ejí a jmi Mizhocjimi, ngue c'ua nuzgöjme xo ro mbëtsijme jmu'u co nu'tsc'ejí 'ma. ⁹ Nutscöjme rí apóstolejme, rí cjiññigö c'ü dya ni muvizgöjme va ngambgöjme Mizhocjimi; rí cjiññigö o ngambgöjme nza cja o nte. C'o ya tjünpü ngüenda ra böt'tü. Rí cjiññigö a cjanu, na ngueje cja ne xoñijömmü me bëchquigöjme in tsejme ga jñandgöjme yo nte, na ngue yo rí sufregöjme. Xo 'ñe c'o o anxe Mizhocjimi me xo jandgöjme rí sufregöjme. ¹⁰ Nutscöjme rí apóstolejme rí zopjüjme yo nte rí xipijme ja ga cja e Cristo. Nguéc'ua ga xitscöjme c'ü dya rí pãrã c'ü rí c'ajme. Pero nu'tsc'ejí

bübü in mün'c'ejí dya e Cristo, in c'apqueji c'ü me in pãrãgueji. Nutscöjme, mama yo nte c'ü dya ni muvizgöjme; nu'tsc'ejí in c'apüji c'ü me ni muvitsc'ejí. Nutscöjme me c'acüjme menu yo nte; nu'tsc'ejí me respetaots'üji yo. ¹¹ Hasta yo pa dya, бүбү 'ma bëtsijme c'ü rá sijme 'ñe c'ü rá jejme. Yapcüjme yo nte, y ja c'o nde rí nzhonnc'öjme. ¹² Zö rí apóstolegöjme pero me po in cuëgöjme rgá pëpcjöjme ngue c'ua rá tötc'öjme 'na xëdyi. 'Ma sangöjme yo nte, rí ma'tp'üttojme Cjimi yo. 'Ma c'acüjme yo nte rá sufregöjme, rí pësp'ijme paciencia. ¹³ Zö pechquejme o bëchjine, pero sido rí zopcjöjme na jo. Yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi, c'acüjme nza cja o cañabü. Hasta nudya c'acüjme c'ü dya ni muvizgöjme.

¹⁴ C'ü rvá xi'tsc'öji yo, dya ngue c'ü rvi tsegueji. Ró xi'tsc'öji nza cja 'na bëzo c'ü zopjü o t'i ga unü consejo, na ngueje me ne'e c'e t'i. ¹⁵ Zö xi ri sö'ö 'na dyëch'a mil c'o in xöpütegueji c'o o xi'tsc'ejí ja ga cja e Cristo, pero dya in 'ñecjeji na puncjü nin tatagueji. Nguextjozgö chjëntjui c'ü ri nguezgö nin tatazügöji. Na ngue 'ma ró xi'tsc'öji ja rvá jocüts'ü in mü'büji e Jesucristo, i 'ñench'e in mü'büji c'ü. ¹⁶ Nguéc'ua rí ö'tc'öji rí nzhodügueji c'ua ja nzi rgá nzhodügö.

¹⁷ Ró täjä e Timoteo ra ë nuc'üji. Nuc'ü, rí s'iyagö chjëntjui c'ü ri ngue in ch'igö.

Angueze ärä c'ü rí xipjigö, na ngueje xo bübü o mü'bü e Cristo c'ü in Jmugöji. Angueze ra mbennc'ejí ja rgá minc'ö rgá ätcö e Cristo. Je xo rgá jíhcö a cjanu texe c'ua ja nde jmurü c'o cjuarma. ¹⁸ Bübütsc'ejí c'o cchapütsjê na nojo, na ngueje pëzhiji c'ü dya rá êgö nu va ja in cãrãgueji. ¹⁹ Pero rí xi'tsc'öji, 'ma ra ne Mizhocjimi, dya ra mezhe rá êgö rá 'ñe zenguats'üji. Jo rá 'ñe nugö c'o cchapü me pãrã. Dya rá cchapü ngüenda c'o jña c'o ri mama c'o. Pero rá nu'u cjo cjaí ja c'o nzi ga 'ñünbü Mizhocjimi o mü'büji. ²⁰ C'ü ni mandazüji Mizhocjimi, dya nguextjo jña c'o rí ärãgöji. C'ü ni muvi, ngue c'ü rá cjaí c'ua ja nzi ga 'ñünngü Mizhocjimi in mün'c'öji. ²¹ ¿Ja ngue c'ü in negueji? ¿Cjo in ne rí sido rí tsjapqueji na notsc'ejí ngue c'ua rá ê huënchc'íji na zëzhi? ¿O rí jyëziji c'ü in cjaí a cjanu ngue c'ua jmanch'a rga zo'c'öji, ngue c'ua rí pãrãgueji na jo c'ü rí s'iyats'ügöji?

5

Se juzga un caso de inmoralidad

¹ Me mamaji c'ü bübütsc'ejí 'na cjuarma c'ü dyojui c'ü nu jãnana. Me na s'o c'ü cja a cjanu, nguec'ua hasta yo nte yo dya ma't'ü Mizhocjimi mamaji c'ü dya cjó sö ra tsja a cjanu. ² Maco nu'tsc'ejí in sido in cchapqueji c'ü me na jots'ejí. Xenda rvá jo 'ma rvi ndumügueji 'ñe

rvi pjongueji c'e cjuarma a ndetsc'ejí. Na ngue me na s'o c'ü cja c'ü. ³ Nutscö, dya rí bünc'ö va ja in cãrãgueji, pero chjëntjui c'ü ri bünc'öji, na ngue rí mbentsc'öji co texe in mün'c'ö. Nguec'ua chjëntjui nza cja 'ma ri bünc'öji, nutscö ya ró cijijñi ja rga xi'tsc'öji c'ü rí tsjapqueji c'e cjuarma c'ü cja na s'o ga dyojui c'ü nu jãnana. ⁴ Rí jmurügueji. Nutscö chjëntjui c'ü xo rá bübü co nu'tsc'ejí. Y xo ra bübü e Jesucristo c'in Jmugöji co texe o poder angueze. Rí jñünpüji ngüenda c'e cjuarma na ngueje ya dya'c'ejí c'e poder e Jesús c'in Jmugöji. ⁵ Rí xi'tsc'öji rí pjongüji c'e cjuarma, ngue c'ua Mizhocjimi ra jyëzi e Satanás c'ü dya jo ra tsjapü ra sufre o cuerpo, ngue c'ua c'e cjuarma xa'ma ra nzhogü o mü'bü cja Mizhocjimi. Nguec'ua c'e pa 'ma ra êjê e Jesús c'in Jmugöji, ya rguí jogü o mü'bü c'e cjuarma c'o na s'o.

⁶ C'ü ni tsjapqueji na jots'ejí, chjëntjui nza cja o levadura c'o ni bãns'ã o tjömëch'i. ¿Cjo dya in pãrãgueji ra tsjapü ra bãns'ã na puncjü o tjömëch'i, zö ri ts'ëtjo o levadura c'ü ra huanbaji o harina? ⁷ In pãrãgueji ja ga cja c'e mbaxua 'ma pöt'üji o ts'imë y pjongüji o levadura cja o ngumüji. Je xo ga cjatjo dya nu, o mböt'üji e Cristo ngue c'ua dya cja ra bübütsc'ejí c'o na s'o. Nguec'ua, ja c'o nzi ga pjongüji o levadura, rí

pjongüji c'e cjuarma c'ü cja na s'o a ndetsc'ejí. ⁸ Dya rá cjagöji c'o na s'o. Na ngue chjëntjui o levadura c'o. Rá cjaji c'o na jo'o 'ñe c'o na cjuana. Nuc'o, chjëntjui c'e harina c'ü dya huanbaji o levadura.

⁹ Ró opcjö 'na carta c'ü ró pen'c'ejí. Ró xi'tsc'öji c'ü dya rí dyocjeji c'o tsãã o ndixü, ni ri ngue c'o ndixü c'o tsãã o bëzo. ¹⁰ Pe in cjiññíji ró xi'tsc'öji c'ü dya rí ñaji yo dya cjuarma c'o cja na s'o. Pero dya ngue c'ü ró xi'tsc'öji. Na ngue 'ma dya rí ñaji yo dya cjuarma, ¿ja rgá sö rí chömüji, ja rgá sö rí pögueji, ja rgá sö rí minc'ejí? Na ngue cja yo dya cjuarma, na puncjü c'o tsãã o ndixü, 'ñe na puncjü c'o me nepe c'o pë's'i nu minteji. Xo na puncjü c'o me pjëchi ja ga dyonpü nu minteji, ngue c'ua pje c'o tjënbíji o pje c'o jünbüji. Xo na puncjü c'o ma't'ü o ts'ita. ¹¹ Rí mbenn'ejí dya c'ü ró xi'tsc'öji cja c'e carta. Ngue c'ü dya rí dyocjeji c'o xiji cjuarma 'ma tsãji o ndixü, o 'ma nepeji c'o pë's'i nu minteji, o 'ma ma't'üji o ts'ita. Dya xo rí dyocjeji c'o xiji cjuarma 'ma so'büteji, o 'ma tíñíji, o 'ma onpüji nu minteji ngue c'ua pje c'o ra ndënbíji o pje c'o ra jñünbüji. Dya xo rí sigueji o xëdyi c'o. ¹²⁻¹³ Yo dya cjuarma, ¿pje pë'sc'ü rá nugöji co nujyo, c'ü rga jünpügöji ngüenda va yo? Nguetsjë Mizhocjimi ra jñünpü ngüenda anguezeji. C'o ni jyodü rí jñünpügueji

ngüenda nguextjo c'o cjuarma. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, pjongueji nu c'ü bün'hui c'ü nu jánana, na ngue me na s'o a ndetsc'ejí.

6

Pleitos delante de jueces que no son creyentes

¹ 'Ma pje c'o cja'c'ejí yo nin cjuarmagueji, in pöcjeji a jmi c'o juesi c'o dya creo Mizhocjimi ngue c'ua ra jñünpüji ngüenda yo nin cjuarmaji. ¿Pje ma jmi in pë'sc'ejí c'ü in cjagueji a cjanu? Maco dya in pöcjeji a jmi c'o ngue o t'i Mizhocjimi nza cjatsc'ejí. ² ¿Cjo dya in pãrãgueji 'ma ra zädã c'e pa 'ma ra tjün ngüenda, nguezgöji o t'izgöji Mizhocjimi rá jünpüji ngüenda texe yo cãrã va cja ne xoñijömmü? Maco rá jünpüji ngüenda texe yo nte c'e pa c'ü, ¿cjo dya xo sötsc'ejí rí jñünpüji ngüenda dya yo nin cjuarmaji? ³ ¿Cjo dya in pãrãgueji c'ü xo rá jünpügöji ngüenda c'o o anxe Mizhocjimi? Y 'ma rá jünpügöji ngüenda c'o o anxe Mizhocjimi, xo sö rá jünpügöji ngüenda yo mi cjuarmagöji c'o pje nde cja va cja ne xoñijömmü. ⁴ Nguec'ua 'ma bübütsc'ejí c'o ts'i pje ma chü, ¿jenga in pöcjeji a jmi c'o juesi c'o dya ejme Mizhocjimi? Na ngueje dya pje pjëzhi cja o t'i Mizhocjimi c'o. ⁵ Rí xi'tsc'öji a cjanu ngue c'ua rí tsegueji. A poco dya bübütsc'ejí 'na cjuarma c'ü pë's'i na jo o pjeñe ra sö ra

jñün'c'ejí ngüenda. ⁶ Pero c'ü in cjagueji, in sidyiji yo nin cjuarmaji nu ja ra ma jñünpüji ngüenda. Me na s'o ga cjanu. Pero c'ü xenda na s'o, ngue c'ü in sidyiji yo, a jmi c'o dya ejme Mizhocjimi.

⁷ C'ü ni sidyiji yo nin cjuarmaji ra tjünpüji ngüenda, in jëziji ga ndõ'c'ejí c'ü dya jó. ¿Jenga dya in jëztjogueji zõ cjó pje ra tsja'c'ejí? ¿Jenga dya in pësp'iji paciencia texe c'o pje nde jünn'c'ejí 'ñe c'o pje nde tjënn'c'iji? Xenda na jó rí pësp'iji paciencia a cjanu. ⁸ Maco nu'tsc'ejí, xo bübü 'ma xo in cjaji c'o na s'o, hasta yo nin cjuarmaji in cjapüji, pje c'o in jünbüji.

⁹⁻¹⁰ Pe in cjiññiji zõ ra tsja na s'o 'na nte pero sõ ra zät'ä nu ja manda Mizhocjimi. Dya cja rí tsjiññiji a cjanu, na ngueje dya cjuana. C'o ma't'ü o ts'ita, dya sõ ra zät'äji nu ja manda Mizhocjimi. Ni ri ngue c'o tsãjã o ndixü, ni ri ngue o ndixü c'o tsãjã o bëzo, dya xo sõ ra zät'äji nu ja manda Mizhocjimi. Ni xo ri ngue c'o dya be chjüntü c'o cja a cjanu c'o na s'o. Ni xo ri ngue c'o obütsjë nu mibëzoji. Ni xo ri ngue yo mbë'ë, dya xo sõ ra zät'äji nu ja manda Mizhocjimi. Ni ri ngue c'o nepe c'o pë's'i nu minteji. Ni xo ri ngue c'o tñ'í. Ni xo ri ngue c'o sante. Ni xo ri ngue c'o onpü nu minteji ngue c'ua pje c'o ra ndënbiji o ra jñünbüji. ¹¹ Bübütsc'ejí c'o je xo ma cjanu ma tsja c'o na s'o. Pero ya i ñe o ndin'tsc'iji

in mün'c'ejí. Ya xo o xõcüs't'üji Mizhocjimi. Y dya in tñji dya in nzhunc'ejí. Nguetsjë o Espíritu ín Mizhocjimigöji c'ü o dya'c'ejí a cjanu. Je dya'c'ejí a cjanu na ngue c'ü vi ndü e Jesucristo c'ín Jmugöji por nutscöji.

La santidad del cuerpo

¹² Bübü c'o mama c'ü sõ rá cjagöji texe c'o ne ín cuerpoji. Pero rí xi'tsc'öji c'ü dya ni jyodü rá cjagöji texe c'o, na ngueje dya pjõxcöji c'o. Dya xo rá cjagöji c'ua ja nzi rgá netsjëgöji. 'Ma jiyö, ra ndõcügöji c'o. ¹³ O jñõnü ngue para ín pjemegöji. Xo 'ñe ín pjemegöji me ne o jñõnü. Nguéc'ua sõ rá sigöji c'o pje nde ma jñõnü, na ngueje ra zädä c'e pa 'ma ra chjotü Mizhocjimi o jñõnü 'ñe ín pjemegöji nza yejui. Pero dya rgá cjanu ín cuerpogöji. Nguéc'ua ín cuerpoji, dya ngue para rá tsãji o ndixü. Xo 'ñe o cuerpo o ndixü, dya ngue para ra tsãji o bëzo. Nín cuerpogöji ngue para rá pëpcöji c'ín Jmuji c'ü bübü a jens'e. Y c'ín Jmugöji ni jyongöji ra bübü cja ín cuerpoji c'ü. ¹⁴ Mizhocjimi o tsjapü o te c'ín Jmugöji 'ma ya vi ndü. Nguéc'ua je xo rgá cjazgöji nu, ra tsjacöji Mizhocjimi rá tetcjöji c'ü ri nuevo ín cuerpoji, na ngueje me na zëzhi angueze.

¹⁵⁻¹⁶ In pãrãgueji c'ü mama cja o jña Mizhocjimi: "Ma cjó c'o ra min'hui 'na ndixü, ya ri 'natjo o ts'inguevi c'o mi yeje", eñe. Nguéc'ua 'na

cjuarma, 'ma ra juntavi 'na ndixū c'ū dya ngue nu su, ya unū o cuerpo c'e ndixū; maco ngue o cjaja e Cristo ín cuer-pogöji. Nguец'ua 'ma cjó c'o ra tsājā o ndixū, chjëntjui c'ū ri jünbū o cuerpo c'ū ngue o cjaja e Cristo, cja rrū unū c'e ndixū. Xo 'ñe yo hermana 'ma tsāji o bēzo. ¿Cjo rá cjaji a cjanu? Iyö, dya ra sö. ¹⁷ 'Na nte 'ma ra bübū o mü'bü e Cristo c'ín Jmugöji, ya ri 'natjo o mü'büvi.

¹⁸ Pjötöpüji na puncjü ngüenda c'ū dya rí tsäcjeji o ndixū. Xo 'ñetsc'ejji in hermanaji, dya rí tsäcjeji o bēzo. Xo 'ñetsc'ejji, dya be in chjüntüji, dya xo rí tsjagueji c'o na s'o. Na s'o texe yo nzhubü. Pero 'ma cjó c'o tsājā o ndixū, me na s'o c'o. Na ngueje unū o cuerpo c'e ndixū, maco ngue o cjaja Mizhocjimi c'ū o cuerpo c'e bēzo. ¹⁹ ¿Cjo dya in pârāgueji, in cuerpogueji ngue o templo o Espiritu Mizhocjimi c'ū me na sjū'ū c'ū bübü in mün'c'ejji? Nguetsjē Mizhocjimi c'ū o dya'c'üji c'ū. Dya ngue in tsjatsjēgueji in cuerpoji. ²⁰ Na ngueje Mizhocjimi o ngöt'ü me na mizhi va ndömpc'ejji. Nguец'ua, dya rí tsjaji c'o netsjē in cuerpoji. Rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi, ngue c'ua xenda ra mbārā yo nte c'ū me na nojo angueze.

7

Consejos sobre el matrimonio

¹ Nudya rá xi'tsc'öji c'o t'önü c'o i dyönnügi cja c'e carta c'ü

i penquegöji. Rí xi'tsc'öji, na jo e bēzo dya ra 'ñe nu su'u.

² Pero para dya ra ndö'c'ejji c'ü rguí tsäcjeji o ndixū, ni jyodü nzi 'na bēzotsc'ejji ra 'ñeje nu su'u. Xo 'ñe nzi 'na ndixütsc'ejji ra 'ñeje nu xīra. ³ E bēzo ni jyodü c'ü dya ra ngänbā o cuerpo c'ü nu su. Je xo rgá cjatjonu e ndixū, ni jyodü c'ü dya ra ngänbā o cuerpo c'ü nu xīra.

⁴ Na ngueje c'e ndixū c'ü ya chjüntü, dya mandatsjē c'ü o cuerpo. Nguец'ü nu xīra c'ü manda c'ü. Xo 'ñetjo e bēzo, dya cja xo mandatsjē c'ü o cuerpo c'ü. Je ngue c'ü nu su c'ü manda c'ü. ⁵ Nu'tsc'ejji in bēzoji, dya rí tsänbāji in cuerpoji yo nin suji. Xo 'ñetsc'ejji in ndixüji, dya xo rí tsänbāji in cuerpoji yo nin xīraji. Ra sö rí pötqui tsädävi a cjanu, nguextjo 'ma rí ñatsjēvi in nza yejuí c'ü xenda rí dyötüvi Mizhocjimi. Nu'ma, ra sö rí jyēzi c'ü rguí juntavi 'ma. Pero dya xo ra mezhe pa c'ü rguí pötqui jyézivi. Nuc'ua ndo rí yepe rí juntavi c'ua. 'Ma jiyö, 'na ra ndö'c'evi 'ma c'ü dya jo, na ngueje dya ra sö rí sēchivi c'ü ne in cuerpovi.

⁶ Dya rí xi'tsc'öji rí chjüntqueji, pero in pē'sc'ejji sjētsi rí chjüntqueji. ⁷ Quera ro tsja nza cjazgö texe yo cjuarma, dya ro chjüntüji. Pero nzi 'nazgöji sö rá cjaji c'ua ja nzi va dyacöji Mizhocjimi. Bübü c'o ya o ch'unü ra chjüntü, bübü c'o o ch'unü ra mintsjē.

⁸ Nu'tsc'ejji dya be in

chjüntqueji, rí xi'tsc'öji c'ü na jo rí tsjaji nza cjazgö c'ü dya rí chjüntqueji. Xo 'ñetsc'ejí ya ndü nin xīraji, dya cja rí yepe rí chjüntqueji. ⁹ Pero 'ma dya sö rí sēchiji cja in cuerpoji, rí chjüntqueji 'ma. Na ngueje xenda na jo rí chjüntqueji, que na ngue rí sufreji rgui minc'ejí.

¹⁰ Nu'tsc'ejí ya in chjüntüji, dya rí c'uenbeji nin xīraji. Dya nguezgö ró cijjñitsjögö yo; ngue c'ín Jmugöji c'ü manda ga cjanu. ¹¹ 'Ma bübütsc'ejí c'ü ra jyanbüvi c'ü nu xīra, dya cja ra yepe ra chjüntü 'ma c'ü. O ra ma jo'tp'ü c'ü nu xīra, ngue c'ua ra mintjovi c'ua na yeje. Nu'tsc'ejí in bēzoji, dya rí pēzgueji nin suji.

¹² Xo bübü 'na jña c'ü rá xi'tsc'öji nu'tsc'ejí 'ma dya ejme Mizhocjimi nin suji 'ñe nin xīraji. Dya ngue c'ü ixo mandazü c'ín Jmugöji; nguezgö rí xi'tsc'öji yo. Nu'tsc'ejí cjuarma, 'ma dya creo Mizhocjimi yo nin sugueji, pero 'ma ne anguezeji xe rí mintcjeji c'o, dya rí jyanbügueji 'ma c'o. ¹³ Xo 'ñetsc'ejí hermana, 'ma dya ejme Mizhocjimi yo nin xīragueji, pero 'ma ne anguezeji xe rí mintcjeji c'o, dya xo rí jyanbügueji 'ma c'o. ¹⁴ Na ngueje Mizhocjimi ra intsjimi c'e bēzo c'ü dya creo, na ngue creo Mizhocjimi c'ü nu su'u. Xo 'ñe c'e ndixü c'ü dya creo, xo ra intsjimiji c'ü, na ngue creo Mizhocjimi c'ü nu xīra. 'Ma jiyö, dya ro intsjimi Mizhocjimi c'o o t'iji

'ma. Pero nudya, ya intsjimi Mizhocjimi c'o. ¹⁵ 'Ma ne ra ma c'ü nin suji o c'ü nin xīraji c'o dya ejme Mizhocjimi, nu'tsc'ejí rí jyēziji ra ma c'o. Nu'ma, dya cja xe ni jyodü xe rí minc'ejí 'ma c'o nin xīraji, o c'o nin sugueji. Na ngue ne'e Mizhocjimi c'ü rá cārāji na jo. ¹⁶ Nu'tsc'ejí in ndixüji, pe in cijjñiji 'ma dya rí jyēzgueji ra ma yo nin xīraji, xa'ma ra salva 'ma c'o. Pero, ¿ja rgui pārāgueji? Xo 'ñetsc'ejí in bēzoji, ¿ja xo rgui pārāgueji cjo ra salva yo nin sugueji, 'ma dya xo rí jyēzgueji ra ma c'o? Dya ra sö rí pārāgueji.

¹⁷ Nzi 'natsc'ejí rí tsjaji c'ua ja c'o nzi va dya'ejí c'ín Jmugöji. Je ga cjanu rgá xipcjö yo cjuarma texe nu ja jmurüji. ¹⁸ Bübütsc'ejí c'o ya circuncidaotsc'ejí in cuerpoji. Nu'ma ya vi circuncidaotsc'ejí 'ma o 'ñünnc'ü in mü'büji Mizhocjimi i 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, nu'ma, dya rí jyodüji ja rgui borraji c'o jmeya. Y 'ma dya vi circuncidaotsc'ejí 'ma o 'ñünnc'ü in mü'büji, dya ni jyodü rí circuncidaoji 'ma. ¹⁹ C'ü ni circuncidaoji 'na nte, dya ni muvi c'ü. Dya xo ni muvi c'ü dya ni circuncidaoji. C'ü na cjuana ni muvi, ngue c'ü rá cjaji c'ü mandazüji Mizhocjimi. ²⁰ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, c'ua ja c'o nzi ma cjatsc'ejí 'ma o 'ñünnc'ü in mün'c'ejí Mizhocjimi, je rga cjanu rgui minc'ejí nzi 'natsc'ejí. ²¹ Nu 'ma ngue o cjatsc'ejí 'na

hacendado 'ma mü o 'ñünnc'ü in mü'büji Mizhocjimi, dya rí pè'sc'èji ndumü zö rí sido ri ngue'tsc'èji o cjats'üji c'e hacendado c'ü. Pero 'ma ra sô rí reglaji ngue c'ua rí pedyegueji libre, rí tsjaji 'ma. Xenda na jo ga cjanu. ²² C'o ngue o cjaja 'na hacendado 'ma mü o 'ñünbü o mü'bü Mizhocjimi, ya libre a jmi e Cristo c'o, zö ri sidotjoji ri ngue o cjaja c'e hacendado. Y c'o libre c'o dya cjó o cjaja, ya ngue o cjaja dya e Cristo c'o, ra mbëpiji angueze. ²³ E Cristo o ngöt'ü me na mizhi va ndömpc'èji. Nguec'ua, dya xtí dyätqueji c'ü ra xi'ts'iji yo nte; rí dyätäji c'ü xi'ts'iji e Cristo. ²⁴ Mi cjuarmats'ügöji, zö mi libregueji o jiyö 'ma mü o 'ñünnc'ü in mü'büji Mizhocjimi, zö vi chjüntqueji o jiyö, zö vi circuncidaotsc'èji o jiyö, pero c'ü ni jyodü, ngue c'ü rí sidoji Mizhocjimi.

²⁵ C'ü ra tsja c'ü dya be chjüntü, dya mandazü c'ín Jmugöji rá xi'tsc'öji. Pero o juentsquegö o dyacö rí apóstolegö. Nguec'ua rí cjijñi rí mamagö jña, c'ua ja nzi ga ne angueze. ²⁶ Rí cjijñigö xenda na jo 'ma dya ra chjüntü dya yo hermano 'ñe yo hermana. Na ngueje ya va sädä c'o pa c'o me ra tsjacüji yo nte rá sufreji va. ²⁷ 'Ma in 'ñegueji nin suji, dya rí jyodü ja rgui jyanbüji. 'Ma dya in 'ñegueji nin suji, dya rí jyodüji nin suji 'ma. ²⁸ Pero 'ma rí chjüntqueji, dya s'o c'ü in cjagueji 'ma. Xo 'ñetsc'èji in ndixüji, dya xo ga s'o 'ma

rí chjüntqueji. Pero me rí sufregueji va c'o pa c'o ya va sädä. Rí mangö c'ü na jo'o, dya rí chjüntqueji ngue c'ua xa'ma dya nda rí sufregueji 'ma.

²⁹ Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji dya, cjuarma. Ya va sädä c'o pa c'o rá sufreji va. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, c'o ya 'ñeje nu su'u, ra mbëpiji Mizhocjimi rgá minji co c'ü nu suji, chjëntjui nza cja c'ü dya rí 'ñeji o suji. ³⁰ C'o cjijñi ga ndumü, ra mimiji nza cja c'ü dya ri ndumüji. C'o mäjä, ra mimiji nza cja c'ü dya ri mäjäji. C'o pje nde tömü, ra mimiji nza cja c'ü dya pje ri pè's'iji. ³¹ Y 'ma bübütsc'èji c'o mämpä yo bübü va cja ne xoñijömmü, dya ra mämpäji na puncjü c'o. Na ngue c'o cja yo nte cja ne xoñijömmü, ya va sädä c'ü dya cja rguí muvi c'o.

³² Rí negö c'ü dya pje rí mbennc'èji cja ne xoñijömmü. C'o cjuarma c'o dya chjüntü, me ne ra mbëpiji c'ín Jmugöji nguec'ua ra mäjä angueze. ³³ Pero c'o cjuarma c'o ya chjüntü, me ne ra tsjaji c'ü cjaji cja ne xoñijömmü. Jodüji ja rgá mäjä c'o nu suji. ³⁴ Je xo ga cjatjonu c'o ndixü c'o ya chjüntü, 'ñe c'o dya chjüntü. Nde nan'ño ga nguijñiji. C'o dya be chjüntü, me ne ra mbëpiji c'ín Jmugöji. Jodüji ra dyätäji angueze co texe o cuerpoji, 'ñe co texe o mü'büji. Pero c'o ya chjüntü, me ne ra tsjaji c'ü cjaji cja ne xoñijömmü; jodüji ja rgá mäjä c'o nu xïraji.

³⁵ Dya ngue c'ü rgá c'axc'üji

c'ü rí xi'tsc'öji c'ü dya rí chjüntqueji. Ngue c'ü rí ne rá pjöxc'ügöji, ngue c'ua ra sö rí sido rí pëpiji na jo c'ín Jmugöji, c'ü ri nguextjo angueze c'ü rí jyodüji c'ü rguí mājā.

³⁶ Ma cjó c'o 'ñeje 'na xunt'i c'ü dya chjüntü, 'ma ya cjogütjo va xunt'i, 'ma cjiñi c'ü nu tata c'ü ni jyodü ra chjüntü; nu'ma, ra tsja c'e bëzo ja c'o nzi ga nguiñi, ra chjüntpü 'ma c'ü o xunt'i. Dya xo rrā s'o c'ü ra chjüntpü c'ü.

³⁷ Pero 'ma ya mbeñe na jo c'ü dya ra chjüntpü c'ü nu xunt'i, 'ñe 'ma xo janda na jo c'ü dya ni jyodü ra chjüntpü; nu'ma, ra sö ra tsja 'ma c'e bëzo ja c'o nzi ga nguiñi. 'Ma ya nguiñi na jo c'ü dya ra chjüntü c'ü nu xunt'i, na jo c'ü dya ra chjüntpü 'ma c'ü. ³⁸ Nu c'ü ra chjüntpü c'ü nu xunt'i, na jo cja'a c'ü. Nu c'ü dya ra chjüntpü c'ü nu xunt'i, xenda na jo c'ü cja'a c'ü.

³⁹ Dya ra sö 'na ndixü ra jyanbüvi c'ü nu xīra, 'ma xe büntjo. Pero 'ma ya rguí ndü c'ü nu xīra, ya sö ra chjüntüvi c'ü 'na bëzo 'ma. Pero ra chjüntüvi 'na bëzo c'ü xo ätpä o jña c'ín Jmugöji. ⁴⁰ Pero rí mangö nu 'ma ra mintsjē c'e ndixü, xenda na jo rgá mimi 'ma. Je xo ga cjanu rgá cjiñi c'ü ni zocöji o Espíritu Mizhocjimi.

8

Los alimentos consagrados a los ídolos

¹ Xo 'ñe i tsjacöji t'önü ja ga cja c'o o ts'ingue c'o animale c'o ya vi bäsp'ä cja yo ts'ita.

Jā, na cjuana c'ü i xitscöji c'ü rí pāragöji ja ga cja, rí tex-eji. Pero 'ma cjó c'o cjiñi me pāra, cja pütsjē na nojo 'ma c'ü. 'Ma cjó c'o s'iya c'ü nu cjuarma, ngue 'ma pjös'ü na jo 'ma c'ü. ² C'o cjiñi me pāra, ni jyodü ra unüji ngüenda c'ü dya be pāraji ja c'o nzi ga jyodü ra mbāraji. ³ C'ü ni muvi, dya ngue c'ü rá pāragöji na puncjü; ngue c'ü rá neji Mizhocjimi. Nu'ma, ra recibidozüji Mizhocjimi.

⁴ I dyöngöji cjo na jo rí sapüji c'o o ts'ingue c'o animale c'o ya vi bäsp'ä cja yo ts'ita. Rí pāragöji, dya pje ni muvi yo ts'ita cja ne xoñijö mü, na ngue 'natjo Mizhocjimi c'ü bübü. ⁵ Cārā na puncjü c'o xiji mizhocjimi cja ne xoñijö mü 'ñe a jens'e. Na cjuana cārā na puncjü c'o xiji mizhocjimi c'o cja pü yo nte o jmuji. ⁶ Pero nutscöji rí ejmeji e Cristo, 'natjo Mizhocjimi c'ü rí ma'tc'öji, c'ü ngue ín Tatagöji c'ü o dyät'ä texe ne jens'e 'ñe ne xoñijö mü. C'ü vi ngambgöji, nguextjo angueze rá pëpcöji c'ü. Xo 'natjo c'ü rí cja pcöji ín Jmugöji, c'ü ngue e Jesucristo c'ü o dyät'ä texe yo bübü. Ngue angueze o dyacöji c'ü rgá bünc'öji dya.

⁷ Pero yo cjuarma, dya tex-eji pāraji ga cjanu; dya tex-eji pāraji c'ü dya pje ni muvi yo ts'ita. Na ngueje cārā o cjuarma c'o ot'ü mi ma't'ü yo ts'ita. Nguec'ua 'ma sapüji c'o o ts'ingue c'o animale c'o vi bäsp'ä cja yo ts'ita, xe cjiñiji

yo ts'ita 'ma, 'ñe cjiññiji c'ü na s'o c'ü na cjaji. Na ngueje dya be pãrãji cjo na jo xe ra za'aji, cjo jiyö. ⁸ Dya ngue c'ü rá sigöji c'o, c'ü rguí recibidozüji Mizhocjimi. 'Ma rá sigöji c'o, dya pje ra mböxcöji c'o. Ni ri ngue 'ma dya rá sigöji, dya pje xo ra bëtscöji. ⁹ Sö rí sigueji c'o ts'ingue c'o vi bäs'p'ä cja yo ts'ita. Pero bübü cjuarma c'o dya be pãrã cjo na jo xe ra ziji cjo jiyö. Nguec'ua rí pjötpügueji ngüenda c'ü dya rí tsjapqueji ra tsja c'o na s'o anguezeji c'ü ra ziji. ¹⁰ Na ngue 'ma rí möji nu ja c'o bübü yo ts'ita rí ma siji c'o ts'ingue c'o vi bäs'p'ä yo, 'ñe 'ma ra jñantc'aji 'na cjuarma c'ü dya be pãrã cjo na jo xe ra zi cjo iyö, ¿cjo dya ra tsja c'o na s'o c'ü rguí rezga ra zi c'ü? Jã, ra tsja c'o na s'o c'ü rguí rezga ra zi. ¹¹ Y nu'tsc'ejji na ngue c'ü in cjapqueji me in pãrãji, 'ñe in siji c'o o bäs'p'ä cja yo ts'ita, nu'ma, 'na ra bëzhi o aljma c'o cjuarma c'o dya be pãrã na jo. Maco c'ü vi ndü e Cristo, ngue c'ü dya ra bëzhi, ra büntjo c'o. ¹² Nguec'ua 'ma in sigueji a cjanu, in cjaji c'o na s'o contra e Cristo na ngueje in s'onbüji o bëpji angueze. Ngue c'ü in cjaji 'ma xo si yo nin cjuarmaji nu 'ma dya be pãrãji na jo ra ziji o jiyö. Dya nguextjo c'ü in cjaji c'o na s'o contra anguezeji; xo in cjaji c'o na s'o contra e Cristo. ¹³ Nu 'ma rí cja c'o na s'o 'na mi cjuarmagö, na ngue c'ü rvá sigö c'o ts'ingue c'o vi bäs'p'ä cja yo

ts'ita, nu'ma, nunca xe rá sigö 'ma c'o ts'ingue c'o. 'Ma jiyö, rá cjapcö ra tsja c'o na s'o 'ma mi cjuarma.

9

Los derechos de un apóstol

¹ Sö rá c jagö texe c'o dya mama Mizhocjimi na s'o. Na ngue e Jesucristo o 'ñevgueji libre, nguec'ua dya cja mandazüji c'o o ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés. Y na yeje, pjëtscö apóstole. Ró janda e Jesús c'ín Jmugöji. Y 'ma ró pëpcjö a ndetsc'ejji, i 'ñench'e in mün'c'ejji c'ü. ² Bübü c'o mama c'ü dya rí apóstolegö. Pero nu'tsc'ejji in pãrãgueji c'ü rí apóstolegö. Na ngueje bübüts'ejji dya in mün'c'ejji c'ín Jmuji, na ngue ró zo'c'öji.

³ Ngue nu rí xicö c'o cjacö t'önü pje pjëtscö. ⁴ Nutscöjme rí apóstolejme, rí pë'sc'öjme derecho c'ü ra dyacöjme yo cjuarma c'ü rá sijme. ⁵ E Pedro 'ñe c'o nu cjuarma e Jesucristo c'ín Jmuji 'ñe c'o 'ñaja apóstole, 'ma nzhodü ga zopjüji yo nte, sidyiji o suji c'o xo creo e Jesucristo. Natcö 'ma rí 'ñegö mi su'u, ¿cjo dya xo ro pë'sc'ö derecho ro dyocjöbe c'ü? ⁶ ¿Cjo in cjiññiji nguextjo c'o 'ñaja apóstole c'o pë's'i derecho ra ch'unü c'ü ra ziji? Pe in cjiññiji ni jyodü rá pëpjigö ngue c'ua rá töt'ü c'ü rá sigö; xo 'ñe e Bernabé, ra pëpji para ra chöt'ü c'ü ra zi. ⁷ Rí önnc'üji, ¿cjo bübü 'na tropa c'ü ni jyodü ra gastotsjé o merio ra ndömü c'ü ra zi, 'ñe c'ü ra jye?

Iyö, dya bübü. Y c'o cant'a o uva, ¿cjo dya xo sö ra ziji c'o ri quis'i? Jã, sö ra ziji. C'o c'as'ü o ndënchjürü, ¿cjo dya sö ra ziji c'ü o lechi c'o? Jã, xo sö ra ziji. ⁸ ¿Cjo nguextjo rí mangö c'ua ja ga tsja yo nte? Iyö, xo mama ga cjanu yo o mandamiento Mizhocjimi. ⁹ C'o o mandamiento Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés, t'opjü a cjava c'o: "Ma ra yödü o ndëxü c'o in nzhünüji, dya pje rí jñu'tp'üji a ne c'o; jyëziji ra ñönüji." C'ü vi mama a cjanu Mizhocjimi, dya ngue c'ü me s'iaa o nzhünü. ¹⁰ C'e jña je vi t'opjü por nutscöji rí nteji, ngue c'ua rá pãrãgöji, c'ü huajma ni jyodü ra ch'unü o ndëxü c'o ra mbedye cja c'e juajma. Xo ñetjo c'ü tagü o ndëxü. Nguec'ua 'ma cja huajmatjo, o 'ma ya tagü, ixta jñunt'ü o mü'bü c'ü ra ch'unü c'o ndëxü. ¹¹ Ró xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi. ¿Cjo me rí sögueji na jyü rgui pjöxcö c'o in pë'sc'ëji? ¹² C'o ñaja xöpüte, mamaji pë's'iji derecho ra dyö'tc'ügueji; nazgö, ¿cjo dya xenda rí pë'sc'ö derecho rá ö'tc'ö? Pero dya pje rí ö'tc'ö. C'ü rí cjagö, rí huanta texe 'ma pje c'o bëtsi, ngue c'ua ra sö rá zopjü na puncjü o nte, ra dyärãji c'e jña c'ü mama ja ga cja e Cristo. ¹³ ¿Cjo dya in pãrãgueji, c'o pëpji cja c'ü o templo c'o in menzumüjme a Israel, si'iji c'o pje bübü cja c'e templo? Anguezeji pëpjiji cja c'e arta, nguec'ua ga zipiji c'o o ts'ingue c'o animale c'o pö'tp'üji Mizhocjimi nu. ¹⁴ Je

xo ga cjatjonu va manda c'ín Jmugöji, nu c'o zopjü yo nte ga xipjiji ja rgá sö ra jogü o mü'büji, ni jyodü ra ch'unü c'ü ra ziji, na ngue xipjiji o jña Mizhocjimi. ¹⁵ Pero nutscö, dya xo rí örügö c'ü rá sigö, ñe c'ü rá jegö. Dya xo ngue c'ü rgá pen'c'öji ne carta, c'ü pje rí dyacöji. Na ngue c'ü dya rgá örügö, ngue c'ü rgá mäcjö c'ü. Nguec'ua xenda na jo c'ü dya rá örügö, zö ro tügö o tjiimi.

¹⁶ Rí zopcjö yo nte rí xipjiji ja rgá sö ra ñemeji libre cja c'o na s'o. Pero dya ra sö rá cja pütsjé na nojo. Na ngueje pë'sc'ü rá zopjüji a cjanu. 'Ma jiyö, juentscö ra jñüncö ngüenda 'ma Mizhocjimi. ¹⁷ Dya nguezgö ró juanncjötsjé ne bëpji nu rgá zopjü yo nte. Ma rva cjanu, ro ngötcüji 'ma. Pero o ch'acö ne bëpji; nguec'ua rá cjagö zö dya ró juajnü. ¹⁸ ¿Pje ra ts'ötcö 'ma cja ne xoñijö mü? Ojtjo, dya pje ra ts'ötcö. Pero rí mäcjö na ngueje dya pje rí cobragö yo nte, 'ma rí xipjiji ja rgá sö ra jogü o mü'büji. Dya pje rí örügö, zö xi rí pë'sc'ö derecho ra dyacöji.

¹⁹ Zö dya ngue o mbëpjizü ne rí 'na nte, pero rí pjös'ügö texe yo nte, ngue c'ua c'o dya be ench'e o mü'bü e Cristo, ra ñench'e o mü'büji na puncjüji. ²⁰ 'Ma rí bübügö cja c'o in menzumüjme a Israel, rí cjagö nza cja anguezeji ngue c'ua ra ñench'e o mü'büji e Cristo. Dya cja rí süpcö c'o o

ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés, pero 'ma rí cārāgōjme c'o me sūpü c'o ley, rí c jagō c'ü mama c'o ley, nza cja c'ü me xo ri sūpügō, ngue c'ua c'o me sūpü c'o ley ra dyātpāji o jña e Cristo. ²¹ 'Ma rí bübügō cja c'o dya tjē c'o ley, rí c jagō nza cja c'ü dya ri mandazü c'o ley, ngue c'ua xo rá tōjō c'o dya tjē c'o ley, ra 'ñejmeji e Cristo. Dya ngue c'ü dya mandazü Mizhocjimi, pero ngue c'ü o jña e Cristo c'ü rí ātāgō dya. ²² Cārā o nte c'o cjiñi c'ü bübü o jñōnū c'ü dya sō ra ziji. 'Ma rí bübügō co anguezeji, rí c jagō nza cja anguezeji, dya xo rí sigō c'o jñōnū. Rí c jagō a cjanu, ngue c'ua rá tōjōgō c'o, ra 'ñench'e o mü'būji e Jesucristo. Texe cja yo nte, rí c jagō nza cja anguezeji. Rí c jagō texe, ngue c'ua ra bübü c'o ra 'ñejme, ra jogü o mü'būji. ²³ Texe nde rí c jagō yo, ngue c'ua xe rrā puncjü o nte c'o ra creo yo jña yo rí xipjiji c'ü ja rgá 'ñemeji libre cja c'o na s'o. Y ngue c'ua xo 'ñezgō xo ra mbōxcō yo jña yo.

²⁴ In pārāgueji cja 'na carrera, cjaji carrera texeji. Pero 'natjo c'ü ra ndōjō, y ngue c'ü ra ch'unü c'e listón c'ü. Je xo rga cjatsc'ejji nu, rí tsjacjuanaji rgui dyātāji Mizhocjimi, ngue c'ua ra ch'a'c'ejji c'o me na jo. ²⁵ C'o eñe pje nde ma t'eñe, jējiji texe c'o dya ni jyodü ra ziji, 'ñe c'o pje ra tsjaji, ngue c'ua ra sō ra ndōji. Maco ts'i ni tjeze c'ü ra ch'unūji 'ma ra ndōji. Pero nutscōji, c'ü ra

dyacōji Mizhocjimi, nunca ra tjeze c'ü. ²⁶ Nutscō, dya nza c jagō c'ü ri cja carrera c'ü dya ri pārā ja ra zāt'ā. Dya xo nza c jagō boxeador c'ü me ri c'uana a dyē, pero dya ri sūrū ra yabü c'ü 'naja. ²⁷ Rí pjörütsjē ja rgá minc'ō, ngue c'ua dya rá c jagō c'o na s'o c'o ne ín cuerpogō. 'Ma jiyō, ra ch'ōtcō c'ü dya rvá ātcō na jo Mizhocjimi; zō rvá zopcjō na puncjü o nte.

10

Consejos contra la idolatría

¹ Nguéc'ua rí negō rí mbeñeji na jo cjuarma, ja va mbös'ü Mizhocjimi c'o ín mboxatitagōjme o mbedyeji a Egipto. O ndünt'ūji a xütjü cja c'e ngōmü. Y o mbes'ejji na jo cja c'e mar. ² 'Ma o zütjüji c'e ngōmü, 'ñe 'ma o mbes'ejji cja c'e mar, o jizhiji texeji c'ü ro dyātāji e Moisés. ³ Mi ojtjo pje ro ziji nu, pero Mizhocjimi sido mi penpeji c'ü ro ziji. Nu c'e jñōnū, nde mi siji texeji c'ü. ⁴ Y xo mi siji texeji c'e ndeje c'ü o unü Mizhocjimi anguezeji. Dya mi bēzhi o ndeje na ngueje mi pōji anguesji 'naja c'ü o tsjapü ro mbeje o ndeje cja c'e ndojo c'ü ro ziji. Mi nguetsjē e Cristo c'ü. ⁵ Zō vi mbös'ūji a cjanu texe c'o vi mbedye a Egipto, pero yetjo nte c'o o tsja na jo c'ü va mājā Mizhocjimi. Pero c'o 'ñaja c'o ma puncjü, iyō c'o. Nguéc'ua va üdü Mizhocjimi, nguec'ua va ndü anguezeji mi bodüji cja c'e majyadü.

6 C'ü ja va mbös'üji c'o, 'ñe c'o o tsjapü Mizhocjimi c'o, ngue c'ü xo rga unnc'öji ngüenda, ngue c'ua dya rá ne rá cjaji c'o na s'o, ja c'o nzi ma tsja anguesji. 7 Mi cãrã anguezeji c'o mi ma't'ü o ts'ita. Na ngueje mama a cjava o jña Mizhocjimi: "O mimi c'o nte, o ziji o xëdyi. Cjanu o böbüji c'ua; go nemeji a jmi c'e ts'inzhünü c'ü vi dyät'äji", eñe o jña Mizhocjimi. Nu'tsc'eji, dya rí tsjagueji a cjanu rí ma'tc'eji yo ts'ita. 8 Mi cãrã anguezeji c'o mi tsãjã o ndixü. Nguec'ua 'na nu pa, o ndü veintitres milji. Nutscöji, dya rá cjagöji a cjanu. 9 Mi cãrã anguezeji c'o mi cja na s'o; mi nuji cjo ro castigao Mizhocjimi anguezeji. Nguec'ua ma ëjẽ c'o c'ijmi mi saji c'o nte; nguec'ua mi tûji. Nutscöji, dya rá söji a cjanu o jña e Jesucristo rá nuji cjo ra castigaozüji o iyö. 10 Mi cãrã anguezeji c'o me mi reclamao. Nguec'ua va mbö't'üji c'o, o tsja 'naja c'o o anxe Mizhocjimi. Nu'tsc'eji, dya rí reclamaoji a cjanu.

11 Texe c'o o tsjapü Mizhocjimi c'o, ngue c'ü rga unnc'öji ngüenda. Xo t'opjü c'o, ngue c'ua xo ra zi'ch'i ín mün'c'öji c'o, ngue c'ua dya xo rá cjaji a cjanu c'o na s'o. Na ngueje ya rí cãrãji yo cjë yo ya ni ma ra nguarü. 12 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, c'ü cjijñi me na jo cja o jmi Mizhocjimi, ni jyodü ra mböngüenda c'ü. 'Ma jiyö, 'na ra tsja c'o na s'o. 13 Texe

yo nte, bübü 'ma va ëjẽ o pjeñeji ra tsjaji c'o na s'o. Pero Mizhocjimi sö ra mbös'üji na jo; dya ra tsjaji c'o. Nguec'ua 'ma va ëjẽ in pjeñeji c'o na s'o, dya ni jyodü rí tsjaji c'o. Ixti jñunt'ü in mün'c'eji, Mizhocjimi ra dya'c'üji ja rgui zëzhiji ngue c'ua dya rí tsjaji c'o na s'o.

14 Rí s'iyatsc'öji cjuarma, nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya pje rí tsjaji c'ü rgui pë's'iji parte co yo ts'ita. 15 Rí xi'tsc'öji a cjanu, na ngueje in pãrãgueji c'ü na jo. Rí tsjijñiji na jo, ngue c'ua rí pãrãgueji c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. 16 'Ma rí jmurügöji rí mbeñeji ja va ndü e Cristo, ot'ü rí unngöji 'na pøjö, cja rrü sigöji c'ü po'o c'e vaso. 'Ma rí cjagöji a cjanu, rí jizhiji 'ma c'ü 'natjo ín mü'büji nzi 'nazgöji rgá pë's'iji parte co e Cristo c'ü o pjödü o cji por nutscöji. Xo 'ñe 'ma rí mē'chc'öji c'e tjömëch'i cja rrü siji, xo rí jizhgöji 'ma c'ü 'natjo ín mü'büji nzi 'nazgöji rgá pë's'iji parte co e Cristo c'ü o sufre va ndü por nutscöji. 17 'Natjo c'e tjömëch'i c'ü rí sigöji rgá mbeñeji ja va ndü e Cristo. Nguec'ua zö na puncjüzüji rí ejmeji e Cristo, pero 'natjo ín mü'büji rgá pë's'iji parte co e Cristo. Na ngueje rí sigöji c'ü 'natjo tjömëch'i rí texeji.

18 Tsjijñiji c'o ín men-zumügöjme a Israel. Anguezeji 'natjo c'ua mi saji c'o o ts'ingue c'o animal c'o mi päsp'äji Mizhocjimi cja c'e arta. Nguec'ua mi jizhiji

c'ü mi 'natjo o mü'büji ma mbë's'iji parte co Mizhocjimi c'ü mi ngue o cjaja c'e arta. ¹⁹ ¿Cjo in unnc'eji ngüenda yo rí xi'tsc'öji? ¿Cjo in cjinnceji rí mangö c'ü pje ni muvi yo ts'ita? Iyö. ¿Cjo in cjinnceji rí mangö c'ü pje ni muvi c'o ts'ingue c'o päsp'äji cja yo ts'ita? Iyö, dya rí mangö ga cjanu. ²⁰ Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. 'Ma pje c'o pö't'ü c'o dya ejme Mizhocjimi, cja rrü mbä's'äji cja c'o o arta anguesji, dya ngue Mizhocjimi c'ü päsp'äji; ngue c'o demonio c'o ngue o dyoji e Satanás c'ü dya jo. Nguec'ua 'ma in sagueji c'o ts'ingue c'o vi mbäsp'äji yo ts'ita, chjëntjui c'ü ri pë's'igüejji parte co c'o demonio. Nguec'ua, dya rí negö rí sido rí sagueji c'o o ts'ingue c'o animale c'o vi mbäsp'äji yo ts'ita. ²¹ 'Ma in sigueji c'ü po'o c'e vaso gui mbeñeji e Jesucristo, dya sö rí sigueji c'o vi mbäsp'äji yo ts'ita. 'Ma in sigueji c'o ni pë'sc'eji parte co e Jesucristo, dya sö rí sigueji c'o rvi pë's'iji parte co c'o demonio. ²² Nu 'ma sido rá sagöji c'o ts'ingue c'o vi mbäsp'äji yo ts'ita, ra üdü 'ma c'ín Jmugöji, na ngue dya rí negöji 'ma angueze co texe ín mü'büji. A poco in cjijñiji c'ü xenda na zëtscöji que na ngue angueze.

La libertad y el amor cristiano

²³ Sö rí tsjagueji texe c'o dya mama Mizhocjimi na s'o. Pero dya ni jyodü texe rí tsjagueji c'o. Y texe c'o,

dya xo pjöxc'eji c'o, ni xo ri ngue yo nin cjuarmaji. ²⁴ Dya rí tsjijñiji nguextjo cjo in pë'sc'eji derecho c'ü pje rí tsjaji; xo rí tsjinnc'eji yo nin cjuarmaji. Na ngueje dya jo pje rí tsjaji c'ü ra tsjapü ra tsja c'o na s'o yo.

²⁵ Texe c'o pje nde ma ts'ingue c'o pöji cja böngue, ra sö rí sigueji c'o. Dya rí tsjaji t'önü cjo vi mbäsp'äji cja ts'ita c'o ts'ingue. Na ngue dya ni jyodü rí tsjijñiji c'o. ²⁶ Na ngueje ne xoñijö mü, o cjaja ín Jmugöji nu. Xo 'ñe texe yo bübü.

²⁷ 'Ma cjo c'o ra zonc'eji c'o dya ejme Mizhocjimi, ra xi'tsc'eji rí möji rí ma siji o xëdyi cja o ngümüji, nu 'ma in ne rí möji, rí siji texe c'o ra ch'a'c'eji. Dya rí tsjapüji t'önü cjo vi mbäsp'äji cja ts'ita c'o jñönü. Na ngueje dya ni jyodü rí pärägüejji. ²⁸ Pero 'ma cjo c'o ra xi'tsc'eji: "Yo ts'ingue yo ch'a'c'eji, o bäsp'ä cja ts'ita yo", ra 'ñents'eji, dya rí sigueji 'ma. 'Ma jiyö, rí tsjapqueji ra tsja c'ü na s'o 'ma c'ü o xi'tsc'eji. Na ngueje nuc'ü, cjijñi c'ü dya ga jo ra zi c'e ts'ingue. ²⁹ Dya ngue'tsc'eji rí tsjijñigüejji c'ü dya ra sö rí sigueji, jiyö. C'ü ra nguiñi dya jo ra zi, ngue c'ü o xi'tsc'eji c'ü vi bäsp'ä c'e ts'ingue cja yo ts'ita. Nguec'ua dya rí sigueji c'o. Nu'tsc'eji pe rí xitscöji a cjaja: "Rí pë'sc'öjme derecho rá sigöjme c'o pje nde ma jñönü. Nguec'ua, dya cjo pë's'i derecho ra zopcöjme,

zö ri cjiñi c'ü dya jo c'ü rí sigöjme. ³⁰ Nguéc'ua, ¿jenga sopcöjme 'ma rí sigöjme c'o ts'ingue c'o päsp'äji cja yo ts'ita; maco rí unüjme 'na pöjö Mizhocjimi?", rí 'ñenzgöji. ³¹ Pero rí xi'tsc'öji, 'ma rí sigueji o xëdyi, o 'ma pje c'o nde rí siji, o 'ma pje c'o rí tsjagueji, rí tsjaji c'ua ja ga ne Mizhocjimi, ngue c'ua ra 'mārā me na jo angueze. ³² Rí tsjaji c'ü dya cjó rí tsjapüji ra tsja c'o na s'o, zö ri ngue yo in menzumüjme a Israel, o zö ri ngue yo in menzumüjme a Grecia, zö creoji Mizhocjimi, zö dya creoji. ³³ Rí tsjaji ja c'o nzi rgá cjagö. Na ngueje nutscö, dya rí cjiñigö nguextjo cjo sö pje rá cjagö. Xo rí cjinncjö yo nte, na ngueje dya ra jogü pje rá cjagö c'ü rá cjapcö yo nte ra tsjaji c'o na s'o. Rí cjagö a cjanu ngue c'ua xa'ma ra 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo, ra salvaji.

11

¹ Rí cjagö a cjanu, na ngue ngueje o 'ñiji e Cristo. Nu'tsc'ejí rí tsjagueji c'ua ja nzi rgá cjagö.

Las mujeres en el culto

² Me rí mä'c'ägöji cjuarma, na ngue in mbenzgöji texe c'ua ja rí nzhodü. Me xo in cjaji ja c'o nzi rvá xi'tsc'öji. ³ Pero bübü c'ü xe rí negö rí pärägueji. Mizhocjimi manda cja e Cristo. E Cristo manda cja e bëzo. E bëzo manda cja e ndixü. ⁴ E bëzo, 'ma ro jñus'ü o tjüs'ü 'ma go dyötü

Mizhocjimi o 'ma go mama o jña Mizhocjimi, ro bëzhi o tseje 'ma c'ü. ⁵ Pero e ndixü, nu 'ma dya pje ra ngo'bü o ñi 'ma go dyötü Mizhocjimi o 'ma go ña o jña Mizhocjimi, xo ra bëzhi o tseje 'ma c'ü. Chjëntjui c'ü ro t'äxpā o ñi c'ü. ⁶ 'Na ndixü c'ü dya ra ngo'bü o ñi, ni jyodü ra t'äxā c'ü. Pero nu 'ma ix 'na tsetjo c'ü rguí t'äxā, ni jyodü ra ngo'bü o ñi 'ma c'ü. ⁷ E bëzo, dya ni jyodü pje ra jñus'ü. Na ngue o dyät'ä Mizhocjimi e bëzo c'ü ixí nguextjo angueze. Nguéc'ua ngueje Mizhocjimi c'ü manda cja e bëzo. Pero e ndixü je vi 'ñeje cja e bëzo, nguec'ua ngue e bëzo manda cja e ndixü. ⁸ Dya ngue e ndixü, c'ü vi t'ät'ä e bëzo. Je ngue e bëzo c'ü vi t'ät'ä e ndixü. ⁹ Dya ngue e bëzo o t'ät'ä para ra mbös'üji e ndixü. Ngue e ndixü o t'ät'ä, ngue c'ua ra mbös'üji e bëzo. ¹⁰ C'ü ni ngo'bü o ñi yo ndixü, je jizhiji c'ü dya mandaji cja yo bëzo. Co'büji o ñiji a cjanu, na ngue janda c'o o anxe Mizhocjimi. ¹¹ Mizhocjimi recibido yo bëzo 'ñe yo ndixü nza yejui. Na ngue 'ma ri ojtjo yo bëzo, dya ri bübü 'ma yo ndixü. Y 'ma ri ojtjo yo ndixü, dya ri bübü 'ma yo bëzo. ¹² Na ngueje e Eva c'ü mi ot'ü ndixü, je vi 'ñeje cja e Adán c'ü mi ot'ü bëzo. Je xo ga cjatjonu e bëzo, je ni 'ñeje cja e ndixü. Zö ri bëzo, zö ri ndixü, pero ngue Mizhocjimi o ngambgagöji.

¹³ Nu'tsc'ejí rí tsjijñiji. ¿Cjo

na jo ra dyötü Mizhocjimi e ndixü, nu 'ma dya ra ngo'bü o ñi? Iyö, dya ga jo. ¹⁴ 'Ma na maja o ñixte 'na bëzo, dya ni jyodü cjó ra xi'tsc'ëji c'ü ix 'na tsetjo; ixi jñetsetjo. ¹⁵ 'Ma na maja o ñixte 'na ndixü, dya pje ngue 'na tseje. O ch'unü yo ndixü ra mbe o ñixte yo, ngue c'ua ra ngo'p'üji a ñi. ¹⁶ Bübütsc'ëji c'o ra sjëya rgá ndünrú, na ngue yo jña yo rí xi'tsc'öji. Pero rí xicö c'o, dya rí pë'sc'öji xe 'na tjürü que na ngue nu rí xi'tsc'öji rí tso'büji in ñiji. Ni xo ri pë's'iji xe 'na tjürü c'ua ja nde jmurü yo cjuarma ga ma't'üji Mizhocjimi.

Abusos en la Cena del Señor

¹⁷ Bübü 'na jña c'ü rá xi'tsc'öji. C'ü ni jmurügueji, ngue para rí ma't'üji Mizhocjimi; dya ngue para rí tsjaji yo na s'o. ¹⁸ C'ü xenda ni jyodü rá xi'tsc'öji, rí ärägö 'ma in jmurügueji, nde in xögueji nde ts'i grupotsc'ëji. Pe na cjuana c'o rí ärägö. ¹⁹ A poco in cjiñiji ni jyodü ra bübütsc'ëji c'o ts'igrupo, ngue c'ua ra ñetsets'üji cjó ngue c'o xenda pärã na jo ja ga cja, ngue c'ua ra tsjapüji na nojo. ²⁰ Pero 'ma in jmurügueji nde ts'i grupotsc'ëji, ¿ja rgá sö 'natjo c'ua ja rí sigueji c'o rguí mbeñegueji ja va ndü c'ín Jmugöji? ²¹ Na ngueje nde va tütjsëgueji in jñönüji, cja rrí sítjsëgueji. Nguec'ua sant'a c'o dya nda pë's'i c'ü ra zi, y c'o 'ñaja, ya nijmiji hasta bünc'o ya ne ra títjo. ²² Nama, ¿cjo dya in pë'sc'ëji in nzungueji

c'ua ja rí sigueji o xëdyi? Pe in cjiñiji c'ü dya ni muvi c'ü 'natjo c'ua ja rí jmurügueji rí ma'tc'ëji Mizhocjimi. Na ngueje c'ü ni sítjsëgueji in jñönüji, in cjapüji ra tseje c'o dya pje pë's'i. C'ü ni tsjagueji a cjanu, ¿cjo rá xi'tsc'öji c'ü rí mä'c'öji? Iyö, dya ra sö.

La Cena del Señor

²³ Ya ró xi'tsc'öji ja rguí mbeñeji c'ua ja va ndü e Jesús c'ín Jmugöji. Nguetsjë angueze c'ü o xítsgö c'ua ja va cja va tsja'a c'e xömü 'ma o zürüji o zidyiji cja c'o pje mi pjëzhi. O jñü c'e tjömëch'i. ²⁴ Nuc'ua o unü 'na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xëpi c'ua c'o o discípulo. Cjanu o xipjiji c'ua: "Nujyo rí xë'tsc'öji, jñüji rí si'iji yo. Ngue in cuerpogö yo. Co nín cuerpogö, rá päjtc'ägöji c'ü rvi chüji. Nu na cjagueji dya, dya rí jyombeñe rí tsjagueji nu, ngue c'ua rí mbenzgöji", eñe. ²⁵ Nuc'ua, 'ma ya vi nguarü vi ziji c'e tjömëch'i, e Jesús xo ndü c'ua c'e vaso. O yepe o unü 'na pöjö ja c'o nzi va jñü c'e tjömëch'i. Cjanu o xipji c'o o discípulo: "Nujnu, ngue in tsjigö nu. C'ü rga pjödü in tsji, ngue c'ü rguí pärägueji c'ü ra perdonaots'üji Mizhocjimi, ja c'o nzi va mama. Texe 'ma rí sigueji a cjanu, rí mbenzgöji 'ma", embeji. ²⁶ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, 'ma rí sigueji a cjanu o tjömëch'i, 'ñe c'ü ri po o vaso, in jizhigueji 'ma c'ü o päjtc'äji va ndü c'ín Jmugöji. Rí tsjagueji a cjanu, hasta 'ma ra ëjë na yeje.

Cómo se debe tomar la Cena del Señor

²⁷ 'Ma cjó c'o ra zi c'e tjömëch'i 'ñe c'ü ri po'o c'e vaso, 'ma dya ra mbeñe e Jesucristo c'ín Jmugöji ja va ndü, nu'ma, ra merecido c'ü ra tsjapü Mizhocjimi ra sufre, na ngueje c'ü dya vi tsjapü ni muvi c'ü vi sufre o cuerpo c'ín Jmugöji, 'ñe c'ü vi pjödü o cji. ²⁸ Nguec'ua nzi 'natsc'eji, ot'ü rí tsjijñiji. Nguec'ua 'ma ri bübüts'üji c'o na s'o, rí dyötüji Mizhocjimi ra perdonaotsc'eji c'o. Nuc'ua, cja rrĩsiji c'ua c'e tjömëch'i, 'ñe c'ü ri po'o c'e vaso. ²⁹ Na ngueje 'ma cjó c'o ra zi'i c'o, nu 'ma dya ra mbeñeji c'ü o cuerpo c'ín Jmuji ja va sufre por nutscöji, Mizhocjimi ra castigao 'ma c'o. Na ngueje dya nguijniji c'ua ja nzi ga jyodü. ³⁰ Nguec'ua ga bübütsc'eji na puncjü c'o sö'dyë, 'ñe c'o dya ga zëzhi, 'ñe c'o ya ndü. ³¹ Pero 'ma ot'ü rá cjiñiji, dya ra castigaozüji 'ma Mizhocjimi. ³² Castigaozüji a cjanu Mizhocjimi, ngue c'ua rá xötpü rá ätcöji c'ü. Je ga cjanu ga castigaozgöji va c'ü, ngue c'ua c'e pa 'ma ra jñünpü ngüenda Mizhocjimi ra ma sufre c'o dya ätpä o jña, dya ra jñüncügöji ngüenda 'ma. ³³ Nguec'ua rí xi'tsc'öji cjuarma, 'ma in jmurügueji gui siji o xëdyi, rí pötqui che'beji. ³⁴ Nu'ma cjó c'o ri sant'a, ot'ü ra zi o xëdyi cja o ngümü c'ü. Nu 'ma rí tsjagueji a cjanu cja rrĩ jmurügueji, dya ra castigaots'üji 'ma Mizhocjimi.

Bübü c'o xe rá xi'tsc'öji, pero cja rá ã xi'tsc'öji.

12

Las capacidades que el Espíritu Santo da a cada uno

¹ Rí negö rí pãrãgueji cjuarma, ja ga 'ñünngü ín mü'büji o Espíritu Mizhocjimi, ngue c'ua ra sö rá pëpji Mizhocjimi.

² In pãrãgueji ja ma cjatsc'eji 'ma dya be mi ench'e in mü'büji e Jesucristo. Mi 'ñünnc'eji in mü'büji mi ma'tc'eji o ts'ita yo dya ña. ³ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, 'ma cjó c'o ra zadü e Jesús, ixtí pãrãgueji c'ü dya ngueje o Espíritu Mizhocjimi c'ü 'ñünbü o mü'bü c'e nte. Pero 'ma cjó c'o ra mama co texe o mü'bü ngue ín Jmuji e Jesús, nu'ma, ngue 'ma 'ñünbü o mü'bü 'ma o Espíritu Mizhocjimi.

⁴ Nde nan'ño ga dyacöji o Espíritu Mizhocjimi nzi 'nazgöji, ngue c'ua xo nan'ño rgá pëpcöji Mizhocjimi. Pero 'natjo c'e Espíritu. ⁵ Nan'ño ga dyacöji c'ua ja rgá pjöstegöji nzi 'nazgöji, pero 'natjo c'ín Jmuji. ⁶ Nan'ño ga dyacöji c'ua ja rgá pëpjiji, pero 'natjo Mizhocjimi c'ü pjöxcöji rá cjaji texe c'ü rgá pëpcöji. ⁷ C'ü ni 'ñünngü ín mün'c'öji o Espíritu Mizhocjimi c'ü rgá pëpcöji Mizhocjimi, ngue c'ü rga pötca pjösteji. ⁸ Bübüzügöji c'o ya ch'unü ja rgá zopjü yo nte, ngue c'ua ra mbäräji c'ü na cjuana. Pero nguetsjë o Espíritu Mizhocjimi c'ü

unüji a cjanu. Bübüzgöji c'o ya ch'unü ja rgá zopjü yo nte, ngue c'ua ra mbârâji ja rgá mimiji. Pero nguetsjê c'e Espíritu c'ü 'ñünbü o mü'büji, ngue c'ua ra zopjüji a cjanu. ⁹ Bübüzüji c'o ya ch'unü ra nde'be o mü'büji c'ü ra tsja Mizhocjimi c'o me na nojo. Pero nguetsjê o Espíritu Mizhocjimi c'ü je unüji a cjanu. Bübüzgöji c'o ya ch'unü ja rgá jocü yo sô'dyê. Pero nguetsjê c'e Espíritu c'ü unüji a cjanu. ¹⁰ Bübüzgöji c'o ya ch'unü ja rgá tsja c'o na nojo c'o nunca janda yo nte. Bübüzgöji c'o ya ch'unü ra ñaji o jña Mizhocjimi co poder. Bübüzgöji c'o ya ch'unü, ngue c'ua 'ma cjó c'o ra mama 'na jña, ixta mbârâji cjo je ngue o Espíritu Mizhocjimi c'ü o 'ñünbü o mü'bü, o ngue e Satanás c'ü dya jo. Bübüzgöji c'o ya ch'unü ra ña nan'ño idioma c'o dya pârâji. Bübüzgöji c'o ya ch'unü ra mbârâ, ngue c'ua 'ma cjó c'o ra ña nan'ño idioma, ra xipjiji c'o rrâ cã nu c'o dya ri meya, pje ne ra mama c'o jña. ¹¹ Na puncjü bËpji, pero 'natjo o Espíritu Mizhocjimi c'ü 'ñünngöji ín mün'c'öji rá cjaji texe yo bËpji. Nde dacüji ja c'o nzi ga netsjê.

Todos pertenecemos a un solo cuerpo

¹² 'Na nte, 'natjo o cuerpo, pero na puncjü yo bËbü o cuerpo c'ü. Na puncjü c'o, pero 'natjo cuerpo. Je xo ga cjatjonu e Cristo, 'natjo angueze pero na puncjüzgöji

rí bünc'öji c'ü. ¹³ Nutscöji 'ma ró ench'e ín mü'büji e Cristo, cja ch'acöji 'ma 'natjo o Espíritu Mizhocjimi c'ü ra bËbü ín mün'c'öji rí texeji. Nguet'ua rí chjëntcjöji 'natjo cuerpo dya, zö ri menzumüji a Israel, o zö ri menzumüji a Grecia. Rí chjëntcjöji 'natjo cuerpo dya, zö ri esclavoji, o zö dya ri esclavoji. O ch'acöji 'natjo Espíritu rí texeji.

¹⁴ O cuerpo 'na nte, dya 'natjo c'o bËbü; na puncjü c'o. ¹⁵ Zö ro ña ín cuagöji ro mama: “Dya rí dyëgö, nguet'ua dya rí bËbü cja ne cuerpo”, ro 'ñeñe, pero bËbü nín cuaji cja ín cuerpoji. ¹⁶ Xo 'ñe ín tsögöji, zö ro ña ro mama: “Dya rí ndögö, nguet'ua dya rí bËbü cja ne cuerpo”, ro 'ñeñe, pero xo bËbü nín tsöji cja ín cuerpoji. ¹⁷ Nu 'ma ri dyavü o ndö texe ín cuerpoji, ¿ja rva ärägöji 'ma? Xo 'ñe 'ma ri dyavü o ngö'ö, ¿ja rva pËns'üji pje ri jyärä 'ma? ¹⁸ Pero Mizhocjimi o dyätcäji texe yo bËbüji c'ü ri 'natjo ín cuerpoji. Je ga cjanu va ne angueze. ¹⁹ Nu 'ma nde ri bËbü aparte yo bËbüji, ¿ja ri bËbü 'ma ín cuerpoji? ²⁰ Pero c'ua ja ga cja dya, bËbüji na puncjü, pero 'natjo ín cuerpoji.

²¹ Nu 'ma ro sö ro ña ín chögöji, pero dya ro xipji ín dyëji: “Dya ní jyodüzü c'ü pje rí pjöxcö”, ro 'ñeñe. Na ngue pötca pjöstevi. Ni xo ri ngue ín ñigöji, 'ma ro sö ro ña, pero dya ro xipji ín cuaji: “Dya ni jyodüzü c'ü pje rí pjöxcövi”,

ro 'ñembevi. ²² Bübü ín cuerpoji c'o nza cja c'ü dya nda ni jyodüzüji. Pero ni jyodüzüji texe yo. ²³ Yo bübü cja ín cuerpogöji c'o rí cjacöji c'ü dya nda ni muvi, ngue c'o rí co'bügöji na jo c'o. Xo 'ñe yo dya jo ga jñetse, rí co'büji na jo, ngue c'ua xo na jo rgá jñetse yo. ²⁴ Yo bübü ín cuerpoji yo jñetse na jo, dya nda ni jyodü rá co'büji yo. Mizhocjimi o dyät'ä yo bübü ín cuerpoji, ngue c'ua xenda ni muvi c'o rí cjacüji c'ü dya nda ni muvi. ²⁵ O dyät'äji a cjanu yo, ngue c'ua dya ra pëpjitsjê aparte yo, ra pötca pjösteji. ²⁶ Nguec'ua 'ma ra zö'ö na ü'ü 'na yo bübü ín cuerpoji, nde ra zö na ü'ü 'ma texe ín cuerpoji. Xo 'ñe 'ma rá pjörüji na jo 'na yo bübü ín cuerpoji, xo na jo rgá zö 'ma texe ín cuerpoji.

²⁷ Nu'tsc'eji o cuerpots'ügueji dya e Cristo. In bübügueji cja o cuerpo nzi 'natsc'eji. ²⁸ Nutscöji rí jmurüji rí ma't'üji Mizhocjimi, Mizhocjimi ya dyacöji ín bëpcjöji nzi 'nazgöji. Bübü c'o ya juajnü Mizhocjimi ra tsja apóstole ra zopjüji yo nte. Ngue c'ü xenda ni muvi cja c'o bëpji c'o dacöji c'ü. Bübü c'o ra mama o jña angueze co poder. Xo ni muvi c'e bëpji c'ü. C'ü na jñi, bübü c'o ra xöpü o nte. Xo ni muvi c'e bëpji c'ü. Bübü c'o ch'unü ja rgá tsja c'o na nojo. Bübü c'o ra tsjapü ra ndis'i c'o ri sö'dyë. Bübü c'o ra pjöste, 'ñe c'o ra tsja xo'ñi

ngue c'ua c'o 'ñaja cjuarma ra tsjaji o bëpji. Bübü c'o ra ña nan'ño idioma c'o dya pãrãji. ²⁹ ¿Cjo nde rí texcöji rí apóstoleji? ¿Cjo nde rí ñaji o jña Mizhocjimi co poder? ¿Cjo nde rí xöpüji yo nte? ¿Cjo nde ch'acöji ja rga cjaji c'o na nojo? Iyö, dya nde ch'acöji c'o. ³⁰ ¿Cjo nde ch'acöji rá jocüji yo sö'dyë? ¿Cjo nde rí ñaji nan'ño idioma? ¿Cjo nde sö rá xipji c'o cjuarma pje ne ra mama 'ma cjó c'o ra ña nan'ño idioma? Iyö. ³¹ Nu'tsc'eji rí jyodüji c'ü ra ch'a'c'eji c'o xenda ni muvi ga bëpji yo cja ró xi'tsc'öji. Pero bübü 'na c'ü rí tsjaji c'ü xenda ni muvi que na ngue yo bëpji yo. Dyärãji na jo dya, c'ü rá xi'tsc'öji.

13

El amor

¹ Zö ch'acö rí ñagö c'o nan'ño idioma, y zö xo ro ñagö ja c'o nzi ga ña c'o anxe, pero 'ma dya ro s'iya yo nín mintegöji, ri chjëntcjöbe 'ma 'na t'ëzi c'ü zünü na jo, pero dya pje xe ni muvi. O ri chjëntcjöbe o címbalo c'o pjë'biji. Zö ro mbedye na jo jña ín tegö, pero ¿pje rví muvizgö 'ma? ² Zö ch'acö rá ñagö o jña Mizhocjimi co poder, y zö xi ro pãrãgö texe c'o dya mi 'mãrã mi jinguã 'ñe texe c'o na cjuana, pero 'ma dya ro s'iya yo nín mintegöji, dya pje rví muvizgö 'ma. Zö xi ro ejme na jo Mizhocjimi, nguec'ua ro sö ro xipji yo t'ej: "Chjans'aji ga manu",

ro empji, nuc'ua ro ndans'aji; pero 'ma dya ro s'iya yo nín mintegöji, dya pje rví muvizügö 'ma. ³ Zö xi ro jüngö texe c'o rí pë'sc'o ro unügö c'o dya pje pë's'i, pero 'ma dya ro s'iyagö yo nín mintegöji, ¿pje ro dyezgö 'ma? Y 'ma ro zücöji ro pantcöji a sivi, zö ro sêhcö na jo rvá ndé ín cuerpo, pero 'ma dya ro s'iya yo nín minteji, ¿pje xo ro dyezgö 'ma?

⁴ 'Ma rá s'iyaji yo nín minteji, rá pësp'iji paciencia 'ma cjó pje nde ra tsjacüji. Rá jodüji ja rga pjös'üji anguesji. 'Ma rá s'iyaji yo nín minteji, dya rá mbidiaji. 'Ma rá s'iyaji yo nín minteji, dya xo rá cja pütseji na nojo rga mamaji: "Me na jozgöjme", rá eñeji. ⁵ 'Ma rá s'iyaji yo nín minteji, dya pje rá mamaji c'ü rguí tseji anguezeji. Dya rá jodüji ja rga pjös'ütsjéji; rá jodüji ja rga pjös'üji yo nín minteji. 'Ma rá s'iyaji yo nín minteji, dya ra ünngöji 'ma cjó pje ra tsjacüji. Dya xo rá mbeñeji c'o pje vi tsjacöji c'o na s'o. ⁶ 'Ma rá s'iyaji yo nín minteji, dya rá mäjäji 'ma cjó c'o ra tsja c'o na s'o. Rá mäjäji 'ma cjó c'o ra tsja na jo. ⁷ 'Ma rá s'iyaji yo nín minteji, rá pësp'iji paciencia zö cjó pje ra xitsiji o zö cjó pje ra tsjacüji. Y rá creoji 'ma ra mama ra tsja c'o na jo.

⁸ Ra zädä c'ü dya cja rguí jyodü cjó ra ña o jña Mizhocjimi. Xo ra zädä c'ü dya cjó xe ra unü o Espíritu Mizhocjimi c'ü xe ra ña

nan'ño idioma. Xo ra zädä c'ü dya cja rguí jyodü ra dyacöji o Espíritu ja rga pârägöji. Pero, zö ya rguí nguins'i ne xoñijö mü, Mizhocjimi ne'e c'ü rá pötca s'iyagöji. ⁹ C'ü rgá pârägöji Mizhocjimi nu va cja ne xoñijö mü, dya xo rí pârägöji na jo. Xo 'ñe c'o rgá ñagöji o jña, dya xo rí mangöji na jo c'o. ¹⁰ Dya nda rí pârägöji na jo. Pero ra zädä c'e pa 'ma rá pârägöji na jo.

¹¹ 'Ma cja mi ts'it'igö, mi ñagö nzi ts'it'i, mi mbeñe nzi ts'it'i, mi cijñi nzi ts'it'i. Pero 'ma ya ró bëzogö, dya cja ró cja gö nzi ts'it'i 'ma. ¹² Je xo ga cja göji nu, c'ü rgá pârägöji dya, chjëntjui c'ü ri jandatjoji cja jñeje, c'ü dya jñetsezüji na jo. Pero ra zädä c'e pa 'ma rá pâräji texe c'o dya rí pârägöji dya. Dya xo rí pârägö na jo dya. Pero ra zädä c'e pa 'ma rá pârägö texe c'o na cjuana ja c'o nzi ga mbäcö Mizhocjimi. ¹³ Nguец'ua rí xi'tsc'öji, ni jyodü sido rá ejmeji Mizhocjimi, 'ñe rá te'beji c'ü ra zädä c'o ya mama angueze, 'ñe rá s'iyaji yo nín minteji. Nujyo, siempre ni jyodü rá cjaji yo. C'ü xenda ne Mizhocjimi rá cjaji, ngue c'ü rá s'iyaji yo nín minteji.

14

El hablar en lenguas

¹ C'ü rí tsjaji, rí s'iyagueji yo nin minteji. Xo rí ñeji c'ü ra dya c'ejí o Espíritu Mizhocjimi ja rguí pëpqueji Mizhocjimi. C'e bëpji c'ü

xenda rí ñeji, ngue c'ü rí ñagueji o jña Mizhocjimi co poder. ² Nu 'ma cjó c'o vi unü o Espíritu Mizhocjimi ra ña nan'ño idioma c'ü dya pãrã, dya ngue yo nte yo rí zopjü c'ü. Nguextjo Mizhocjimi c'ü ärã. Na ngueje dya cjó sö ra mbãrã pje pjëzhi c'ü ri mama c'ü. Na ngueje 'ñünbü o mü'bü o Espíritu Mizhocjimi ra ña o jña c'o dya cjó ra mbãrã. ³ Pero 'ma cjó c'o ra ña o jña Mizhocjimi co poder, ngue yo nte yo rí zopjü c'ü, nguec'ua xenda ra mbãrãji Mizhocjimi. Xo zopjüji ja rgá mimiji. Xo cjapjüji ra mä o mü'büji. ⁴ Pero 'ma cjó c'o ch'unü ra ña nan'ño idioma, nguextjotsjë c'e nte c'ü ri ña, c'ü xenda ra mbãrã Mizhocjimi. Pero 'ma cjó c'o ra ña o jña Mizhocjimi co poder, ngueje texe c'o ri jmurü c'o xenda ra mbãrãji Mizhocjimi.

⁵ Quera ro dya'c'üji ri ñagueji nan'ño idioma in texeji. Pero c'ü xenda rí negö, ngue c'ü rí ñagueji o jña Mizhocjimi co poder. Na ngueje xenda na jo c'e bëpji c'ü, que na ngue 'ma ri ñagueji nan'ño idioma c'o dya cjó pãrã. Pero 'ma sö rí xipjiji c'o ri jmurü pje ne ra mama c'o jña c'o in mamaji gui ñaji nan'ño idioma, nu'ma, na jo 'ma c'ü. Na ngue a cjanu, xenda ra mbãrãji Mizhocjimi. ⁶ Tsijjñiji cjuarma. 'Ma ro ëgö ro 'ñe zenguats'üji, 'ma ro ñagö nan'ño idioma, pero 'ma dya ro xi'tsc'öji c'ü vi

jítscö Mizhocjimi, o c'ü rí pãrãgö, ¿pje ro dyeje 'ma? Nu 'ma dya pje ro xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi, o 'ma dya pje ro jí'tsc'öji, ¿pje xo ro dyeje 'ma?

⁷ In pãrãji o pito, 'ñe o bizhi. Dya pë's'iji vida, pero zünüji. Pero 'ma dya ra cambia c'e tono c'ü ni mbë'biji yo bizhi, ¿ja rgá sö ra mbãrãji 'ma, pje pjëzhi c'ü ri bë'bi? ⁸ Xo 'ñe o corneta. Nu 'ma dya ra mbes'e na jo c'ü ra mbë'biji, ¿ja rgá sö ra xampja 'ma 'na tropa, ra ma cja chü? ⁹ Je xo ga cjatsc'ejji nu. Nu 'ma rí ñaji nan'ño idioma, ¿ja rgá sö cjó ra mbãrã pje pjëzhi c'ü ri mangueji 'ma? Chjëntjui c'ü ro ndunü o ndajma c'o jña c'o. ¹⁰ Bübü me na puncjü o idioma yo ñaji cja ne xoñjömü, y nde t'ärã nza texyo. ¹¹ Pero 'ma dya rá pãrãgö c'o jña c'o ri ña 'na nte, ra nguiñi 'ma c'e nte c'ü nguetscö dya rí menzumügöbe c'ü. Xo 'ñezgö xo rá unnc'ö ngüenda c'e nte, c'ü dya ri tsja cja in jñiñigö. ¹² Nu'tsc'ejji in jodüji c'ü ra 'ñünnc'ejji in mün'c'ejji o Espíritu Mizhocjimi, ngue c'ua ra sö rí pëpqueji Mizhocjimi. Nguet'ua rí xi'tsc'öji, rí jyodü rí tsjaji c'o bëpji c'o ra mbös'ü texe c'o ri jmurü xenda ra mbãrãji Mizhocjimi.

¹³ Nguet'ua c'ü ña nan'ño idioma, ra dyötü Mizhocjimi ra unü c'ü rguí mbãrã pje ne ra mama c'o jña c'o ri ña, ngue c'ua ra xipji c'o 'ñaja. ¹⁴ 'Ma rí ötcö Mizhocjimi, 'ma

rí ñagö nan'ño idioma c'ü dya rí pãrãgö, pedye ín tegö c'o je ni 'ñeje cja ín mü'bügö. Pero dya rí cjijñi ín ñigö pje ne ra mama yo jña. ¹⁵ Nguec'ua ni jyodü rá ötügö Mizhocjimi co ín mün'c'ö, 'ñe ín ñigö, nza yejui. Rá töpü o himno co texe ín mün'c'ö 'ñe ín ñigö. ¹⁶ 'Ma in unügueji 'na pöjö Mizhocjimi, 'ma rí ñaji nan'ño idioma, nu'ma, ¿ja rgá sö ra mbãrã c'o cja vi ndät'ã ra mamaji: "Na cjuana c'ü mama yo", ra 'ñeñeji? Maco dya ra mbãrãji pje pjëzhi c'ü vi mangueji vi unngueji 'na pöjö Mizhocjimi. ¹⁷ Jã, pe ri unngueji na jo 'na pöjö Mizhocjimi. Pero 'ma je rga cjanu rguí ñaji nan'ño idioma, dya ra mbös'üji c'o 'ñaja nte c'o ri jmurü. ¹⁸ Rí unngö 'na pöjö Mizhocjimi c'ü xenda rí ñagö nan'ño idioma que na ngue in texegueji. ¹⁹ Pero texe nu ja rí pa zopjügö yo cjuarma, xenda rí ne rá cjijñi ín ñigö ja rga ñagö, zö ri tsi'ch'atjo jña, que na ngue c'ü ro ñagö 'na diez mil jña cja nan'ño idioma. Na ngue 'ma rá cjijñi ín ñigö ja rga ñagö, rá jíhcö 'ma yo cjuarma.

²⁰ Xo 'ñetsc'ejí cjuarma. 'Ma in ñagueji nan'ño idioma, nu 'ma dya in pãrãji pje ne ra mama c'o jña c'o in mangueji, nu'ma, in chjëntcjeji 'ma yo ts'it'i yo dya be cjijñi na jo o ñiji. Na jo rí tsjaji nzi ts'it'i c'ü dya cjó pje rí tsjapqueji c'o na s'o. Pero rí tsjijñiji nzi bëzo. ²¹ Tsjijñiji c'ü ya t'opjü cja o ley Mizhocjimi c'ü

mama a cjava: "Rá juajnü c'o nte c'o ri tsja a nan'ño nación c'o ri ña'a nan'ño idioma. Ra ëji ra 'ñe zopjüji ín jñagö yo nte. Pero zö xi rá c jagö a cjanu, dya xo ra dyätcö ín jña yo nte", eñe Mizhocjimi. ²² Yo nan'ño idioma, ngue yo rguí mbãrã yo nte c'ü bübütsc'ejí Mizhocjimi. C'o ra unü ngüenda a cjanu, dya ngue yo ya creo; ngue c'o dya creo. Pero c'ü rgá ñaji o jña Mizhocjimi co poder, dya ngue c'o dya ejme c'o ra unü ngüenda; ngue c'o ya ejme. ²³ 'Ma in jmurügueji, 'ma nde ri ñagueji nan'ño idioma, y 'ma ra cjogü c'o cja ni ndäxtjo, o c'o dya ejme Mizhocjimi, ¿pje ra manxã c'o? ¿Cjo dya ra xi'ts'iji in locoji 'ma in ñagueji a cjanu yo nan'ño idioma? ²⁴ Pero 'ma nde ri mangueji o jña Mizhocjimi, y ra cjogü 'naja c'ü dya ejme, o c'ü cja ni ndäxtjo, ra zi'ch'i o mü'bü 'ma c'ü, na ngue c'ü nde vi mangueji. Y ra unü ngüenda c'o na s'o c'o vi tsja c'ü. ²⁵ Cja ra mbeñetsjë a mbo o mü'bü c'o vi tsja na s'o. Cja rrü ndüñijömmü cja in jmigueji ra ma't'ü Mizhocjimi. Y ra mama na cjuana bübütsc'ejí Mizhocjimi.

Hagan todo decentemente y con orden

²⁶ Nguec'ua rí xi'tsc'öji pje rí tsjaji cjuarma. Bübütsc'üji c'o ra tō 'na himno. Bübütsc'ejí c'o ra ña o jña Mizhocjimi rgá zo'c'ejí. Y c'o ya ch'unütsc'ejí ra mbãrã, ra jí'tsc'ejí c'o. Bübütsc'ejí c'o ra ña nan'ño

idioma. Bübüts'ügueji c'o ra mama pje ne ra mama c'o jña c'o. Pero texe yo, rí tsjagueji yo, ngue c'ua texe yo cjuarma xenda ra mbârãji Mizhocjimi. ²⁷ 'Ma cjó c'o ra ñatsc'ejí nan'ño idioma, ra sô ra ñatsc'ejí yeje o jñi'i. Pero dya ra cjogü jñi'i. Y ra pötü rgá ñaji. Xo ni jyodü cjó c'o ra xi'ts'iji pje ne ra mama c'o jña c'o ri ña c'o. ²⁸ 'Ma in jmurügueji, nu 'ma dya ri bübü 'na cjuarma c'ü vi ch'unü ra mbârã pje ne ra mama c'o nan'ño idioma, ra ngo't'ü 'ma a ne'e nu c'ü ri ñatsc'ejí nan'ño idioma. Ra ñatsjê, y ra ñavi Mizhocjimi. ²⁹ Je xo rga cjatjonu c'o ri ña o jña Mizhocjimi, ra ña'a yeje o jñi. Y c'o ñaja profeta c'o ri cârã nu, ra unüji ngüenda cjo na jo o iyö. ³⁰ Y zö ya ri ña 'natsc'ejí, pero 'ma ra tsja Mizhocjimi pje c'o ra jíchi 'naja c'ü ri junrütjo, ra ngo't'ü 'ma a ne'e nu c'ü ri ña. ³¹ Nu 'ma rí pötqueji a cjanu, ra sô nde rí mamaji o jña Mizhocjimi in texeji, ngue c'ua nde rí jñüns'üji nde 'na jña. Y nde ra zi'ch'i in mün'c'ejí in texeji. ³² 'Ma cjó c'o ya ri ña o jña Mizhocjimi, pero 'ma ra 'ñünbü o Espíritu Mizhocjimi o mü'bü c'ü 'naja cjuarma ra ña, dya ni jyodü sido ra ña c'ü ot'ü. Ra sô ra jueme, ngue c'ua xo ra sô ra ña'a c'ü 'na. ³³ Na ngueje Mizhocjimi dya ne'e c'ü rá huëñiji. Ne angueze rá cjaji co orde.

³⁴ 'Ma nde ri jmurgueji, dya ra sô ra zo'c'ejí yo ndixü. Na

ngue dya pë's'iji derecho ra ñaji; ni jyodü ra dyätãji c'o pje pjëzhi nu ja in jmurüji. Je ga cjanu ga mama c'ü o ley Mizhocjimi. ³⁵ 'Ma pje c'o ne ra mbârã yo ndixü, ra dyönütsjêji nu xíraji cja o ngumüji. Na ngue ix 'na tsetjo c'ü ra ña 'na ndixü ra zopjü c'o ri jmurü.

³⁶ Rí cja'c'üji t'önü, ¿cjo ngue'tsc'ejí je mbedyets'üji nu o jña Mizhocjimi, nguec'ua dya ne in mü'büji yo rí xi'tsc'öji? ¿o cjo nguextjots'üji in pârãgueji? ³⁷ 'Ma cjó c'o cjiññits'üji c'ü pätpä Mizhocjimi, 'ñe c'ü 'ñünbü o mü'bü o Espíritu Mizhocjimi ra mbëpi Mizhocjimi, ni jyodü ra unü ngüenda yo rí xi'tsc'öji. Na ngueje ngue o jña c'ín Jmugöji yo. ³⁸ Y c'ü dya ra tsjapü ngüenda yo, dya xo ra tsjapüji ngüenda c'ü.

³⁹ Nguec'ua rí xi'tsc'öji cjuarma, rí jyodüji rí ñagueji o jña Mizhocjimi co poder. Pero 'ma cjó c'o ra ña nan'ño idioma c'o ra unü o Espíritu Mizhocjimi, dya rí ts'a's'üji c'ü. ⁴⁰ Pero texe rí tsjaji na jo co orde.

15

La resurrección de Cristo

¹ 'Ma ot'ü, ró xi'tsc'öji ja ga cja e Jesucristo. Nudya, cja ndo rá mbennc'ejí na yeje dya c'o jña c'o. Ngue c'o jña c'o i creoji y sido in creoji dya. ² Ró zo'c'öji, i dyätpãji o jña e Jesucristo. Nu 'ma i unnc'ejí na jo ngüenda c'ü ró xi'tsc'öji, 'ñe 'ma rí sido rí

creoji, nu'ma, ni ma ra jogü in mün'c'ejj 'ma c'o na s'o.

³ C'ü ró xi'tsc'öjji, nguetsjé Mizhocjimi c'ü o jítscö c'o. Y ngue c'o xenda ni jyodü rá pãrãgöjji. Ró xi'tsc'öjji o ndü e Cristo va ngötcüji ín nzhunc'öjji, ja c'o nzi va mama o jña Mizhocjimi c'ü ro ndü.

⁴ Xo ró xi'tsc'öjji o ngöt'üjji cja cueva c'ü. Nuc'ua na jñi nu pa, o te'etjo c'ua ja nzi va mama o jña Mizhocjimi c'ü ro tetjo. ⁵ Xo ró xi'tsc'öjji 'ma ya vi te'e e Jesucristo, o jñanda e Pedro c'ü ya ndo mi büntjo e Jesucristo. Nuc'ua, o jñanda na yeje e Pedro 'ñe c'o 'ñaja apóstole. ⁶ Nuc'ua, como 'na tsi'ch'a ciento cjuarma c'o 'natjo c'ua mi cãrãji c'o o jñanda e Jesucristo. Xe cãrãtjo na puncjü anguesji, pero bübü c'o ya ndü. ⁷ Nuc'ua, e Jacobo xo jñanda e Jesucristo. Después texe c'o apóstole o jñandaji c'ua.

⁸ Nutscö e Pablo, rí bēpjagö cja c'o apóstole. Na ngueje o mezhe cja ró jandagö e Jesucristo. C'ua ja nzi ga cja 'na lëlë c'ü ya yöxcü 'nanga jmus'ütjo, je xo ma cjazgö nu 'ma o tsjacö apóstole; ni xo ró mbeñe c'ü ro cjagö apóstole. ⁹ C'o 'ñaja apóstole, xenda ma joji que na nguetscö. Dya ma jozgö c'ü ro juancügö Mizhocjimi rá cjagö apóstole. Na ngueje mi cjapcö ra sufre yo o nte Mizhocjimi c'o mi jmurü mi ma't'üjji e Jesucristo. ¹⁰ Pero rí apóstolegö dya, na ngue o juentscö Mizhocjimi o dyacö

ne bēpjji rí apóstolegö. Dya bēva va juentscö. Na ngueje xenda na puncjü c'ü rí pēpcjö, que na ngueje texe c'o 'ñaja apóstole. Dya rí cjatsjé ne bēpjji nu; ngue Mizhocjimi me pjöxcö na puncjü. ¹¹ Pero zö ri nguezgö, o zö ri ngue c'o 'ñaja apóstole, nde rí mangöjme c'ua ja va ndü e Jesucristo, cjanu o te c'ua na yeje. Nu yo jña yo, ngue yo in creoji dya yo.

La resurrección de los muertos

¹² Rí zopjüjme yo nte, rí xipijjme c'ü o te'e e Cristo 'ma ya vi ndü o bübütjo na yeje. Maco bübüts'üjji c'o mama c'ü dya sö rá tegöjji na yeje 'ma ya rga tñji. ¹³ Nu 'ma dya rvá cjuana c'ü ra te'e yo añima, dya xo rvá cjuana 'ma, c'ü o te e Cristo. ¹⁴ Y 'ma dya rvá cjuana c'ü o te e Cristo, dya rví muvi 'ma c'o rí xi'tsc'öjji. Ni ri ngue c'o xi'tsc'ejji c'o 'ñaja apóstole. Dya xo rví muvi 'ma, c'ü ni 'ñejmegueji e Cristo. ¹⁵ Nu'ma, xo ro ch'ötcöjme c'ü rvá pezhejme o bëchjine c'ü ja va cja va tsja Mizhocjimi. Na ngueje ya ró xi'tsc'öjme c'ü o tsjapü Mizhocjimi o te e Cristo 'ma ya vi ndü. Pero nu 'ma dya rvá cjuana c'ü ra te yo añima, dya xo rvá cjuana 'ma c'ü o tsjapü Mizhocjimi o te e Cristo. ¹⁶ Na ngueje 'ma dya rvá cjuana c'ü ra tsjapü Mizhocjimi ra te yo añima, dya xo rvá cjuana 'ma, c'ü o te e Cristo. ¹⁷ Nu 'ma dya rvá cjuana c'ü o tsjapü Mizhocjimi o te e Cristo, dya pje xo rví muvi 'ma c'ü ni

'ñench'e in mü'bügueji e Cristo. Xe ri tügueji 'ma in nzhunc'ejí. 18 Yo ejme e Cristo, bübü c'o ya ndü. Nu 'ma dya rvá cjuana c'ü o te e Cristo, xo 'ñetjo anguezeji, dya xo ro teji. Nguec'ua ro bëzhiji 'ma. 19 'Ma dya rvá cjuana c'ü rá tegöji rá ma cãrãji co e Cristo, juenzgöji 'ma; ¿pje rví muvi 'ma c'ü rgá ätpãji o jña angueze? Nu'ma, xenda na jo c'ü ro mäpäji nguextjo yo bübü cja ne xoñijömü, ja c'o nzi ga tsja yo dya ejme e Cristo.

20 Pero dya je ga cjanu. Na ngueje Mizhocjimi o tsjapü o te e Cristo 'ma ya vi ndü. Nguec'ua 'ma ra zädä c'e pa, cja nde ra te'e texe c'o vi 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'o ya ndü. 21 Na ngue c'ü vi ndü 'na nte, nguec'ua nde rgá tñji. Je xo rga cjatjonu, na ngue c'ü vi te'e c'ü 'na nte, nguec'ua xo rá tetcjöji rí texeji co ín cuerpoji. 22 O ndü e Adán c'ü mi ngue ín mboxpalegöji, na ngueje o tsja c'o na s'o. O jñuscöji xo rí cjaji c'o na s'o; nguec'ua xo rgá tügöji rí texeji. Je xo ga cjatjonu; ra tsjacöji Mizhocjimi nde rá teji rí texeji co ín cuerpoji. Na ngue ya jñuscöji e Cristo; c'ua ja ga cja angueze, je xo ga czazgöji dya nu. 23 Pero cja rá teji 'ma cja ra zädä c'e pa. Ot'ü o te e Cristo. Nuc'ua 'ma ra ëjë na ye e Cristo, cja ra te texe c'o ench'e o mü'bü angueze. 24 Nuc'ua ra nguins'i ne xoñijömü. Y c'e poder c'ü

pë's'i dya e Cristo ra manda, ra unüji Mizhocjimi, ra tsja e Cristo. Pero ot'ü ra tsja e Cristo ra ndöpü c'o pje nde pjëzhi, zö pje ma poder c'ü me rrã nojo ri pë's'iji. Nguec'ua dya pje xe ra mbëzhiji. 25 Ni jyodü ot'ü ra manda e Cristo, hasta 'ma cja ra ndöpü texe c'o üji, ra chjotpüji texe o poderji. 26 C'ü üvi e Cristo c'ü rguí nguarü ra ndöpüji, ngue e muerte. Nguec'ua dya cja xe rá tñji. 27 Je t'opjü a cjava: "O unüji texe poder ra manda", eñe. Dya ngue c'ü ra manda e Cristo cja Mizhocjimi; maco nguetsjë Mizhocjimi c'ü o unü c'e poder e Cristo. 28 Nuc'ua, 'ma ya nde ra chjotpüji o poder texe c'o üvi e Cristo, ra nzhopcüji texe poder Mizhocjimi; ra tsja e Cristo c'ü nguetsjë c'ü o T'i. Na ngueje nguetsjë Mizhocjimi c'ü ot'ü o unü c'e poder c'ü. Nguec'ua Mizhocjimi ra mbë's'i na yeje texe o poder.

29 Bübü c'o jì'i c'ü ro ji c'o ya ndü. Nu 'ma dya rvá cjuana c'ü ra te yo añima, dya ro tsjaji 'ma a cjanu. Xo pãrã anguezeji c'ü ra te yo añima, ngue c'ua ga jiji a cjanu.

30 Nutscöjme rí apóstolejme, pama rí cjogöjme peligro rgá zopjüjme yo nte. Nu 'ma dya rvá cjuana ra te yo añima, ¿pje rví muvi 'ma c'ü rgá sufregöjme a cjanu? 31 Ya pëpji dya e Cristo Jesús c'ín Jmugöji a mbo cja in mün'c'ejí, nguec'ua nutscö rí mã'c'öji. In pãrãgueji c'ü na cjuana rí

mä'c'öji. Je xo ga cjatjonu rí jñunt'ü in mün'c'ejí c'ü na cjuana pama rí cjogü peligro rá tũ. ³² 'Ma ró sufrená puncjü a Efeso, chjëntjui c'ü ro chügöbe o animale c'o me na sate. Nu 'ma dya rvá cjuana c'ü ra te yo añima, ¿pje ro dyeje 'ma, c'ü rvá sufregö a cjanu? Xenda na jo c'ü ro cjaji ja c'o nzi ga mama yo nte. Mamaji anguezeji: “Xe rá sigöji dya, nu dya xe rí bünc'öji. 'Ma rá tũji, ra nguejme yo. Na ngue dya cja rá teji”, eñeji.

³³ Dya cja xe rí jyëzgueji cjó xe ra dyon'c'ejí ra xi'tsc'ejí jña a cjanu. Zö xi na jo in chjürügueji, pero nu 'ma rí dyoji c'o cijñi na s'o, xo rí tsijñiji a cjanu, y rí tsají c'o na s'o 'ma. ³⁴ Chjümbeñegueji. Jyëziji c'ü ni dyocjeji c'o nte c'o, na ngue na s'o ga cjanu. Na ngue anguezeji, dya pãrãji Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji a cjanu, xa'ma rí pjörü in tseji.

Cómo van a resucitar los muertos

³⁵ Bübü c'o ra xitscö: “¿Ja rgá te yo añima? 'Ma rá teji cja t'o, ¿ja rgá cja c'ín cuerpoji 'ma?”, ra 'ñenzgöji. ³⁶ Nu 'ma in mangueji a cjanu, dya in unnc'ejí nguenda ja ga cja. 'Ma in tujmüji o ndëchjõ, ot'ü in ögüji. Nu 'ma jiyö, dya ro mbes'e 'ma c'o. ³⁷ Y 'ma in tujmüji, dya ngue c'o ts'itjõ c'o in tujmüji; ngue c'o ts'indëchjõ. Je xo ga cjatjonu o ndëxü, o pje c'o nde in podüji. ³⁸ Mizhocjimi cja'a c'ua ja c'o nzi ga ne. Na ngueje unü nzi 'na ts'igrano c'ua ja nzi ga

mbes'ejí. Nde nan'ñoji. ³⁹ Je xo ga cjatjonu texe o ts'ingue, dya 'na ma cjatjo yo. Nan'ño o ts'ingue o nte. Xo nan'ño o ts'ingue yo animale nza cja e burro. Y xo nan'ño o ts'ingue o jmõ, 'ñe o ts'ingue yo s'ü. ⁴⁰ Na jo va t'ät'ä yo bübü a jens'e. Xo na jo va t'ät'ä yo cãrã cja ne xoñijõmü, 'ñe yo cja'a. Pero nan'ñovi. ⁴¹ E jyarü 'ñe e zana 'ñe yo seje, nde zãrã yo. Pero nde nan'ño ga zãrãji nzi 'naji. ⁴² Je xo rgá cjatjonu, 'ma ra te'e yo añima. Yo añima yo ögüji, dya'a o ts'ingueji. Pero 'ma ra teji, ra bübü o cuerpoji c'ü dya cja xe ra ndü. ⁴³ 'Ma ya ni ndüji, dya cja ni muvi 'ma c'e cuerpo. Pero 'ma ra teji, ra bübü o cuerpoji c'ü me xe rrã jo. 'Ma ya ni ndüji, dya cja 'ñõmü. Pero 'ma ra teji, ra bübü o cuerpoji c'ü xenda rrã zëzhi. ⁴⁴ Nín cuerpoji nu bübüzüji dya, ngue para rá mimiji cja ne xoñijõmü. Pero ra dyögüji in cuerpoji. Nuc'ua 'ma rá tegöji, ra bübüzüji in cuerpoji para rá ma minc'öji co Mizhocjimi. Bübü in cuerpoji nu rgá cãrãji cja ne xoñijõmü. Pero in cuerpoji c'ua ja rga cja, ngue c'ü rga ma cãrãji co Mizhocjimi. ⁴⁵ Je xo ga cjanu va t'opjü c'ü mama a cjava: “'Ma mü o dyät'ä Mizhocjimi c'ü ot'ü Adán, o bübü c'ü o cuerpo c'ü.” Pero 'ma ya vi mezhe, o ëjë e Jesús c'ü sö rá xiji c'ü bëpja Adán. Angueze, Mizhocjimi c'ü. Nguec'ua sö ra tsjacöji rá bübüjtjogöji na

yeje. ⁴⁶ C'ín cuerpoji c'ü rga ma cārāji co Mizhocjimi, dya nza cja nu ot'ü bübü. Nu ot'ü bübü, ngue nín cuerpoji dya, nu rgá cārāji cja ne xoñijōmü. C'ín cuerpoji c'ü rga ma cārāji co Mizhocjimi, ngue c'ü cja ra ch'acūji c'ü. ⁴⁷ C'ü ot'ü nte, je vi 'ñeje cja ne xoñijōmü c'ü. Vi t'ät'ätjo co jōmü c'ü. C'ü 'na bēzo, je vi 'ñeje a jens'e c'ü. Nguetsjē c'ín Jmugōji c'ü. ⁴⁸ C'ua ja c'o nzi ma cja c'e bēzo c'ü vi t'ät'ätjo co jōmü, je xo ga cjazgōji nu. Na ngueje xo jōmütjo nín cuerpogōji. Pero rí tsjagōji dya a jens'e, na ngue rí ench'e ín mü'būji e Jesucristo. Nguec'ua, ja c'o nzi ga cja c'ü tsja a jens'e c'ü ngue ín Jmugōji e Jesucristo, je xo rgá cjazgōji nu. ⁴⁹ Nutscōji o jñuscōji c'ua ja c'o nzi ma cja c'e bēzo c'ü vi t'ät'ä co jōmü. Je xo rgá cjatjonu, ra jñuscōji c'ua ja c'o nzi ga cja, nu c'ü vi 'ñeje a jens'e.

⁵⁰ Bübü c'ü rá xi'tsc'ōji cjuarma. Co nín cuerpogōji nu bübüzgōji dya, dya ra sō ra ch'acōji c'ü rá sätc'ōji nu ja manda Mizhocjimi. Na ngueje nín cuerpogōji, bübü ts'ingue, 'ñe o cji nu. Co nín cuerpogōji, dya sō ra ch'acōji dya c'ü rá sät'āji nu ja dya pje dya'a. Na ngueje nín cuerpogōji, dya'a nu. ⁵¹ Dyärā'maji. Rá xi'tsc'ōji dya o jña, c'o dya ch'unü ro mbārā c'o mi cārā mi jinguā. Dya rá tūgōji rí texeji. Pero rí texeji ra pōtcūji Mizhocjimi c'ü ja ga cja nín

cuerpogōji. ⁵² 'Ma ra zünü c'ü rguí nguarü trompeta, jo rrü pōtcūji. 'Ma cjó c'o c'uijmi a nzhō'ö, dya mezhe nada. Je xo rga cjanu rgá pōtcōji. Nuc'ua Mizhocjimi ra tsjapü ra te'e texe c'o ya ndü. Ra bübü o cuerpoji c'ü nunca ra ndü. Xo 'ñetscōji ri cārāji, nde ra pōtcügōji. ⁵³ Ni jyodü ra bübüzgōji 'na cuerpo c'ü dya ra dya'a. Na ngue nín cuerpogōji nu bübüzgōji dya, ra dya'a nu. Ni jyodü ra bübüzgōji 'na cuerpo c'ü dya ra ndü. Na ngue nín cuerpoji nu bübüzgōji dya, ra ndü nu. ⁵⁴ Nín cuerpoji nu bübüzgōji dya, ra ndü y ra dya'a nu. Pero ra zädäzōji c'ü ri nuevo ín cuerpoji c'ü dya cja ra ndü. Nu'ma, ya rguí zädä 'ma c'e jña c'ü t'opjü a cjava: "Ya ndöpūji e muerte; ya chjotūji c'ü. ⁵⁵ Zö rá tūgōji, zö ra dyögüzūji, pero dya ra ndōcūji e muerte. Na ngue, dya rá quejmeji cja t'o", eñe o jña Mizhocjimi. ⁵⁶ Rí tūji, na ngueje rí cjaji c'o na s'o. Rí cjaji c'o na s'o, na ngue dya rí ne rá ätäji o ley Mizhocjimi. ⁵⁷ Pero rí unngö 'na pōjö Mizhocjimi. Zö rá tūji, pero ra tsjacūji Mizhocjimi rá tetcōji na yeje. Na ngue o ndü e Jesucristo c'ü ín Jmugōji va ngōtcūji ín nzhunc'ōji, cjanu o tetjo c'ua na yeje.

⁵⁸ Rí s'iyats'ügōji cjuarma, nguec'ua rí xi'tsc'ōji c'ü dya rí yembeñeji c'ü rguí jyēzgueji Mizhocjimi. Rí sido rí pēpiji na puncjü c'ín Jmugōji. Y rí jñunt'ü in mü'būji c'ü dya

bëvatjo gui pëpqueji angueze. Na ngue rá tetcjöji na ye.

16

La colecta para los hermanos

¹ Rí xi'tsc'öji ja ga cja o merio c'o rá jmutüji rá pjös'üji c'o o t'i Mizhocjimi c'o cãrã a Jerusalén. C'ua ja c'o nzi rvá xipji c'o cjuarma a Galacia, je xo rga cjanu rgui tsjagueji.

² C'ü ot'ü pa nu ngo'o, nzi 'natsc'eji ra xöcü ja nzi merio c'ua ja va unü Mizhocjimi o ndöjö; ra mbë's'i cja o ngumü c'o. Nguec'ua 'ma rá säcjö va ja in cãrãji, dya ní jyodü cja rá jmutqueji 'ma c'o merio. ³ Rí juajnügueji c'o in confiaoji. Nguec'ua 'ma rá säcjö va, rá täji ra möji a ma a Jerusalén. Y rá unüji 'na xiscömü ra ndëdyiji ngue c'ua c'o cjuarma a Jerusalén ra recibidoji anguezeji. Cja rrü möji c'ua, ra ma zogüji c'o merio. ⁴ 'Ma xo ni jyodü rá möcjöjme c'o a ma a Jerusalén, ra jogü.

Planes de viaje de Pablo

⁵ 'Na nu pa, rá cjogü cja c'e nación a Macedonia. Cja rrü 'ñe zenguats'üji. Na ngueje ni jyodü rá cjogö a Macedonia.

⁶ 'Ma rá säcjö va ja in cãrãgueji, xa'ma rá mimiji co nu'tsc'eji yo pa yo rrã së. Nuc'ua 'ma rá pedye, ra sö rá pjöxcöji c'ü rga ma cja 'ñiji. ⁷ Dya ngue c'ü rá ne rá zenguats'ütjoji cja rrü ma, iyö. Ne ín mü'bü rá mimiji ja nzi zana, nu 'ma ra dyacö sjëtsi Mizhocjimi c'ín Jmuji. ⁸ Xe rá mimigö

ja xe nzi pa a Efeso, hasta 'ma ra cjogü c'e mbaxua Pentecostés. ⁹ Na ngueje ya recibidozüji na jo a Efeso rá ña'a o jña Mizhocjimi, y na puncjü o nte yo rá zopjü. Y xo na puncjü yo nugü na ü.

¹⁰ Xa'ma ra säjä e Timoteo va ja in cãrãgueji. Nu 'ma ra säjä, rá pjötpüji ngüenda c'ü dya rá tsjapüji ra tseje. Na ngue xo pëpi c'ín Jmugöji c'ü, c'ua ja c'o nzi rgá pëpigö. ¹¹ Dya rá tsjapüji menu c'ü. Nuc'ua, 'ma ra mbedye va, rá pjös'üji ra ma, ngue c'ua ra ma nu ja rá bünc'ö. Na ngueje rá pëtsa ra ma nu. Xo 'ñe c'o cjuarma.

¹² E cjuarma Apolos ró ötü na puncjü ro ëji c'o cjuarma ro 'ñe zenguats'üji. Pero angueze o mama c'ü dya ro ëji c'o cjuarma. Cja ra ëjë, 'ma ra mbë's'i tiempo.

Saludos finales

¹³ Nu'tsc'eji rá pjötpüji ngüenda c'ü dya rá tsjaji c'o na s'o. Sido rá 'ñejmeji Mizhocjimi. Rí zëzhiji zö pje rá sufreji. ¹⁴ Texe c'o rá tsjaji, rá s'iyaji yo nin minteji. ¹⁵ Ya in pãrãgueji, e Estéfanos 'ñe c'o cãrã nu ngumü ngue c'o ot'ü o dyätpä o jña e Jesucristo va a Acaya c'o. Anguezeji me pjös'üji yo o t'i Mizhocjimi. ¹⁶ Nguec'ua rá xi'tsc'öji rá respetaoji e Estéfanos, 'ñe c'o cãrã nu ngumü. Xo 'ñe texe c'o je ga cjanu ga pjöste. Rí respetaoji texe c'o pëpji na zëzhi c'o pje nde ma mböste. ¹⁷ Me rá mäcjö. Na ngueje o ma e Estéfanos, 'ñe

e Fortunato, 'ñe e Acaico nu ja rí bñnc'ö; o ma zenguazüji. Chjëntjui c'ü ro päjtc'ägueji c'o, na ngue dya sö rvi möcjeji a manu. ¹⁸ Na ngue c'ü vi möji anguezeji vi ma zocüzügöji 'na jña, nguec'ua dya cja xe rí mbentsc'öji dya. Ni xo ri ngue'tsc'eji, dya cja xe ni jyodü rí mbenzgöji. Nguec'ua rí tsjapüji ngüenda anguezeji, xo 'ñe texe c'o je ga cjanu ga pjöste.

¹⁹ Va bö'tc'ütjoji Cjimi c'o cjuarma texe nu ja jmurüji a ma a Asia. Xo va bö'tc'ütjoji Cjimi e Aquila, 'ñe e Priscila. Xo va bö'tc'üji Cjimi c'o cjuarma c'o jmurü o ngümü anguezevi. Va bö'tc'ütjoji Cjimi na puncjü anguezeji; ö'tc'üji ra mböxc'üji e Jesucristo c'ín Jmugöji. ²⁰ Va bö'tc'üji Cjimi texe c'o cjuarma. Rí pötqui zenguateji co texe in mü'büji. Na ngue o t'itsc'eji Mizhocjimi.

²¹ Yo jña yo ni nguarü rgá ma'tc'üji Cjimi, nguezgö e Pablo rí opjügö co in dyögö yo.

²² C'o nte c'o dya ne'e e Jesucristo c'ín Jmugöji, jyëzgueji c'o. Xo ra jyëzi Mizhocjimi c'o. Rí mbennc'eji a cjanu, na ngue ra ëjë c'ín Jmugöji.

²³ E Jesucristo c'ín Jmugöji ra mböxc'üji. ²⁴ Rí s'iyats'üji na ngue bübü e Cristo Jesús a mbo in mün'c'öji. Amén.

SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS

Pablo escribe a la iglesia en Corinto

¹ Nutscö e Pablo o juancügö e Jesucristo rá c jagö apóstole, rá zopjü yo nte. Je ga cjanu va ne Mizhocjimi. Nutscöbe e cjuarma Timoteo rá pen'c'öbe ne carta. Nu'tsc'eji o ntetsc'eji Mizhocjimi in jmurüji a Corinto c'ü tsja a Acaya in ma't'üji Mizhocjimi, ngue'tsc'eji rá pen'c'öbe ne carta. Dya nguextjots'eji in cārāji a Corinto rá zenguats'ügöbe. Xo 'ñetjo c'o cjuarma c'o cārā c'o 'ñaja jñiñi a Acaya, rá xiqueji ra mbörü Cjimi c'o. ² Rí ötcöbe Mizhocjimi c'ín Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji ra sido ra nuc'eji na jo, ngue c'ua ra mājā in mün'c'eji, dya pje rá mbeñeji.

Sufrimientos de Pablo

³ Me na jo Mizhocjimi, rá unügö na puncjü 'na pöjö. Ngue nu Tata e Jesucristo c'ín Jmugöji. Mizhocjimi me juentsqueji 'ma pje c'o rá sufregöji, na ngue in Tatagöji c'ü. Y cjacüji rá mājā, na ngue in Mizhocjimigöji c'ü. ⁴ Mizhocjimi cjacö rá mājā. Nguec'ua 'ma cjó c'o ra sājā o ndumü, o pje c'o ra sufre, ra sö rá zopjü c'o, ngue c'ua ra mājā. Rá xicöji ja va tsjacö Mizhocjimi rvá mājā 'ma mi sufregö. ⁵ Me go sufre

e Cristo. Je xo ga cjazgönu, me rá sufregö na ngueje rá pëpcö c'ü. Pero angueze bübü in mün'c'ö ngue c'ua me cjacö rá mājā. ⁶ Ró sufregö rvá zo'c'öji. Pero o 'ñempc'eji libre Mizhocjimi cja c'o na s'o c'o mi cjañi, y me go mājā in mün'c'eji. 'Ma rá sufregö, Mizhocjimi cjacö rá mājā. Nguec'ua ra sö rá zo'c'öji 'ma pje c'o rá sufregueji ja c'o nzi rgá sufregö; ra sö rá zo'c'öji ngue c'ua xo rá mäjceji. Y rá zëzhgueji, dya rá jyëzgueji Mizhocjimi. Ngue c'ua rá unnc'eji ngüenda, zö rá sufregö, zö cjacö rá mājā, pero nde ngueje para rá pjöxc'öji. ⁷ Zö rá sufregueji c'ua ja nzi rgá sufregö, pero rá pāragö ra tsja'c'eji Mizhocjimi rá mäjceji, ja c'o nzi ga tsjacö rá mäjceji.

⁸ Rí negö rá pāragueji cjuarma, ja c'o rvá sufregö ga manu a Asia. Me ró sufregö na puncjü, dya mi pāragö cjo ro huantagö c'o ma s'ëzhi. Ró cjiññigö c'ü ro tügö nu. ⁹ O tsjacü Mizhocjimi ró cjiññi a cjanu, ngue c'ua ro unnc'ö ngüenda c'ü dya mi sö ro sëchitsjégö, ngue c'ua ro junt'ü in mü'bü c'ü ro dyacö Mizhocjimi c'ü rva zëzhi. Na ngueje angueze sö ra tsjapü 'na nte ra bübü na yeje 'ma ya rguí ndü. ¹⁰ Ya ro tügö c'ü me ró sufregö, pero o mböxcö Mizhocjimi. Nguec'ua dya ró tügö. Ngue Mizhocjimi c'ü pjöxcö. Rí pāragö ngueje c'ü ra mböxcö 'ma pje c'o xe rá sufre. ¹¹ Pero

ni jyodü rí dyötcüji na puncjü Mizhocjimi ra mböxcö c'ü. A cjanu 'ma ra mböxcö Mizhocjimi, me na puncjü o cjuarma c'o ra unü 'na pöjö Mizhocjimi.

Por qué Pablo se tardó en ir a Corinto

¹² Me rí mäjö, na ngueje rí pärägö c'ü na jo rgá zo'c'öji. Xo rí pärägö c'ü na jo rgá zopjügö yo nte, dya rí jodügö c'ü ra ndenngueji co nuzgö. Mizhocjimi me pjöxcö rá minc'ö na jo, 'ñe rá xi'tsc'öji c'ü na cjuana, dya rá xi'tsc'öji o bëchjine. ¹³⁻¹⁴ 'Ma rí pen'c'ejí 'na carta, xo rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, dya rí xi'tsc'öji o bëchjine. Nguec'ua 'ma rí xörügueji, ra sö rí unnc'ejí ngüenda pje pjözhi c'ü rí mangö. Bübütsc'ejí c'o mäjö, na ngueje unüji ngüenda c'ü na cjuana c'o rí xi'tsc'öji. Pero rí te'begö rí mäjöji na jo in texeji. Nutscö rí te'begö rá mä'c'öji c'e pa 'ma ra ëjë e Jesucristo c'in Jmugöji.

¹⁵⁻¹⁶ Ró cjiñi cja ín mü'bü nu'tsc'ejí mi mäjöji mi creozüji. Nguec'ua ró mbeñegö ro 'ñe zenguats'üji, cja rrü magö c'ua a Macedonia. Nuc'ua 'ma ro pedye a Macedonia, ro nzhogü ro 'ñe zenguats'üji na yeje, ngue c'ua rvi mäjceji na yeje. Nuc'ua ro sö rí pjöxcöji ngue c'ua dya pje ro bëtscö cja 'ñiji 'ma ro magö a Judea. ¹⁷ Pero dya mi sö ro ëcjö c'ua ja nzi rvá mbeñe. Nguec'ua bübütsc'ejí c'o mama c'ü ró matatjo ro ëjë, pero dya

ró cjiñi, ngue c'ua dya rvá cumplegö. Bübütsc'ejí c'o mama c'ü rí cjägö c'ua ja nzi ga tsja yo nte; mamaji c'ü rí mantjo c'ü rá cjägö, zö dya rí cjiñi cjo rá cumple. ¹⁸ Rí xi'tsc'öji, Mizhocjimi cumple c'ü mama. Je xo ga cjäzgonu, 'ma pje c'o rí xi'tsc'öji, dya rí cjiñigö 'na jña, cja rrü mangö c'ü 'na jña c'ü ri nan'ño. ¹⁹ E Silvano 'ñe e Timoteo 'ñezgö ró zo'c'öjme ró xi'tsc'öjme ja ga cja c'ü nu T'i Mizhocjimi, c'ü ngue e Jesucristo. Nuc'ü, dya yembeñe o jña c'ü; siempre mama c'ü na cjuana. ²⁰ 'Ma o ëjë e Jesucristo, o zädä c'o ya vi mama Mizhocjimi. E Jesucristo o cumple texe c'o. Nguec'ua rí mangöji me na jo Mizhocjimi, na cjuana texe c'o mama. ²¹ Mizhocjimi ngue c'ü cjäcöji rá zëzhgöji, rá sido rá ätpäji o jña e Cristo. Ngue angueze o juancüji. ²² Y o dyacöji o Espíritu o ëjë cja ín mün'c'öji; nguec'ua jñetsezgöji c'ü ya ngue o t'izgöji dya c'ü. Bübü ín mün'c'öji dya o Espíritu Mizhocjimi, ngue c'ua rí pärägöji c'ü xe ra dyacöji Mizhocjimi c'o me na jo.

²³ Rá xi'tsc'öji jenga dya ró ëcjö a Corinto c'ua ja nzi rvá mangö. Pätcö ín mü'bü Mizhocjimi c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. 'Ma ro ëcjö c'o pa c'o rvá xi'tsc'öji, rvi jyodü ro huënchc'iji na ngueje c'o ma s'o c'o mi bübü a ndetsc'ejí. Nuc'ua me rvi nzhumügueji 'ma. ²⁴ 'Ma ro huënchc'öji, dya ro xi'ts'iji c'ü dya in creoji na

jo. Na ngue ya *in* ejmeji e Jesucristo. C'ü rva huënchc'iji, ngue c'ü ro pjöxc'üji xa'ma ri jyëzgueji c'o na s'o, ngue c'ua ri mäcjeji.

2

¹ Ró mbeñegö c'ü dya ro ëcjö c'o pa c'o rvá xi'tsc'öji, na ngueje dya mi negö me ro sentiogö a ndetsc'ejji c'ua ja nzi rvá sentiogö 'na nu vez 'ma ró ñe zenguats'üji. Na ngueje 'ma ro tö'tc'üji c'ü xe ri cjaji c'o na s'o, me ro sentiogö. ² Nuc'ua ro huënchc'öji, nu'tsc'ejji me xo ri sentiogueji 'ma. A cjanu, dya xo ro sö ro mäcjö 'ma. ³ Nguec'ua, dya ró ëcjö. Pero ró pen'c'ejji 'na carta ró huënchc'öji, ngue c'ua 'ma ro ëcjö, ya rvi jyëzgueji c'o na s'o. Nuc'ua, dya cja ro sentiogö, ro mäjä co nu'tsc'ejji. Na ngueje ró cjiñigö, nu'tsc'ejji *in* neji c'ü rá mäcjö. 'Ma jiyö, dya xo sö ró mäcjeji. ⁴ 'Ma ró pen'c'ejji c'e carta, me ró cjiñi cjo ri jyëzgueji c'o na s'o. Y me ró huëgö. 'Ma *i* xörügueji c'e carta, me xo *i* sentiogueji. C'ü rvá huënchc'öji, dya nguextjo c'ü ri sentiogueji; xo ngue c'ü ri unnc'ejji ngüenda me rí s'iyats'üji.

Perdón para el que había hecho mal

⁵ Me ró sentiogö *in* mü'bü, na ngue c'ü vi tsja na s'o c'e cjuarma. Pero dya nguextjozgo ró sentiogö, xo 'ñetsc'ejji. ⁶ Nu'tsc'ejji *i* ñagueji *i* castigaoji c'e cjuarma. Ya na jo, dya cja ni jyodü pje xe

rí tsjapüji c'e cjuarma. ⁷ C'ü rí tsjagueji dya, rí perdonaoji na ngueje ya nzhogü o mü'bü. Y rí zopjüji na jo'o ngue c'ua ra mäjä. 'Ma jiyö, ra tögü o mü'bü c'e cjuarma rgá sentio na puncjü. ⁸ Rí ö'tc'üji rí recibidoji na yeje dya c'e cjuarma, ngue c'ua ra unü nguënda c'ü me *in* s'iyagueji. ⁹ C'ü rvá pen'c'öji c'e carta, ngue c'ü rva pärägö cjo ri tsjagueji c'o rvá xi'tsc'öji rvi castigaoji c'e cjuarma. ¹⁰ 'Ma cjo c'o rí perdonaoqueji, xo 'ñetscö xo rá perdonao. Rá perdonao, na ngueje je ga cjanu ga ne e Cristo c'ü jandgagö. Rá perdonao, ngue c'ua rí unnc'ejji ngüenda ni jyodü rá perdonaoji. ¹¹ 'Ma jiyö, ra ndöcöji e Satanás nu c'ü dya jo. Rí pärägöji, dya ne c'ü dya jo c'ü rá pötca perdonaoji.

Intranquilidad de Pablo en Troas

¹² Ró magö a Troas ró zopjü c'o nte ró xipjiji ja ga cja e Jesucristo c'ín Jmugöji. Y o recibidozüji na jo ró pëpcö c'ín Jmuji rvá zopcjöji. ¹³ Mi te'begö mi cjuarmaji e Tito ro zät'ä a Troas rvi ñeje cja *in* jñiñigueji a Corinto. Pero dya go zät'ä. Nguec'ua me mi mbentsc'öji pje mi cjagueji. Nguec'ua rvá ëzhë c'o cjuarma a Troas, ró ma c'ua a ma a Macedonia; xa'ma je ro chjëgöbe nu e Tito.

Victoriosos en Cristo

¹⁴ Rí unügö 'na pöjö Mizhocjimi. Na ngue bübü *in* mün'c'ö e Jesucristo, pjöxcö

Mizhocjimi. Nguec'ua pedye na jo ín bēpjigō, zō pje c'o ri c jagō zō ri sufregō. Zō ja c'o ri sāt'ägō, rí xipjigō yo nte ja ga cja e Jesucristo. Nguec'ua ga inch'i o jña e Jesucristo texe cja ne xoñijōmü, nzi ga inch'i o nguichjünü texe cja 'na ngumü. Nguec'ua na puncjü c'o ya mbārā e Jesucristo. ¹⁵ Yo nte me pūns'üji na quijmi o nguichjünü. Je xo ga cjatjonu, me mājā Mizhocjimi, na ngueje rí xipji yo nte ja ga cja e Jesucristo. Je ga cjanu ga ne Mizhocjimi rá c jagō, zō bübü c'o ra dyätpä o jña e Cristo nguec'ua ra jogü o mü'büji, zō bübü c'o dya ra dyätpä o jña nguec'ua dya ra jogü o mü'büji. ¹⁶ Rí zopjü yo nte. Nu c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, ra bübütjo c'o. C'o dya ra 'ñench'e o mü'bü, ra ndü c'o, dya ra salvaji. Nguec'ua me na sjü'ü ne bēpji. ¿Ja rga cumplegō nu? ¹⁷ Cārā na puncjü c'o xöpü o nte, nan'ño ga jíchiji o jña e Jesucristo, cjai ra ndōji o merio. Nutscō, dya ga cjanu rgá jizhgō. Rí xipji yo nte c'ü na cjuana ja ga cja e Jesucristo. Ngue Mizhocjimi c'ü o juancügō c'ü xo jandgagō ja rgá c jagō ne bēpji. Y pjöxcō e Jesucristo c'ü bübü ín mün'c'ö.

3

El mensaje del nuevo pacto

¹ Na ngue c'o cja rvá xi'tsc'öji, bübü c'o ra mama: "Ndo cja pütsjē na nojo e Pablo, me cja pü c'ü me na

jo ga xöpüte", ra 'ñeñeji. C'o nan'ño ga xöpü, tjēji o carta de recomendación. Nguec'ua gui recibidogueji c'o. A poco ín cijñiji xo ni jyodü rá tjēgō 'na carta de recomendación rá jí'tsc'öji, ngue c'ua rí recibidozgōji na yeje. A poco ín cijñiji ni jyodü rí dyacōji 'na carta de recomendación rá jíchi c'o 'ñaja cjuarma, ngue c'ua xo ra recibidozūji. ² 'Ma ró zo'c'öji, i 'ñench'e in mün'c'ejí e Jesucristo. Rí pārägō c'ü rí mbēpjigō cja Mizhocjimi. 'Ma cjó c'o xo ra unü ngüenda ja vi 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, xo ra mbārāji 'ma c'ü rí mbēpjigō cja Mizhocjimi. ³ 'Ma ró xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi, e Cristo o tsjapü o zi'ch'i in mü'büji c'o jña. Nguec'ua gui nzhodüji c'ua ja nzi ga ne angueze. Nguec'ua ín chjēntcjeji 'na carta de recomendación, ngue c'ua ra unü ngüenda yo nte c'ü rí mbēpjigō cja Mizhocjimi. Nu o jña Mizhocjimi, dya jñu'sc'üji co o tinta; ngue o Espiritu Mizhocjimi o tsjapü o zi'ch'i in mü'büji. Mi jinguā 'ma o dyacōji Mizhocjimi c'o o mandamiento, o jñu's'ü cja laja c'o. Pero nudya, je ngue a mbo cja in mü'büji nu ja jü's'ü dya o jña.

⁴ Na ngue pjöxcō e Jesucristo, rí pārägō c'ü sō na jo rá pēpcō Mizhocjimi. ⁵ Nutscō, dya sō rá cjatsjēgō c'ü na jo. Ngueje Mizhocjimi c'ü dacō poder ngue c'ua sō rá pēpcō c'ü. ⁶ O dyacō poder rá pēpcō, rá zopjü yo nte rá xipjiji 'na

jña c'ü nuevo c'ü me na jo. C'e jña'a, dya ngue c'o mandamiento c'o o jñu's'üji cja c'o laja 'ñe cja c'o xipjadü; ngueje 'na jña c'ü ra jñu's'ü o Espíritu Mizhocjimi a mbo cja ín mün'c'öji. C'o me jodü ra cumple c'o mandamiento, ra ndüji, dya ra salvaji. Pero o Espíritu Mizhocjimi ra dyacöji c'ü rga bübütjoji.

7-8 Mizhocjimi o zopjü e Moisés, o unü c'o laja c'o mi juns'ü c'o mandamiento. E Moisés cjanu o tjēpi c'o nu menzumüji a Israel. Me ma zö ma jya's'ü o jmi e Moisés 'ma o ch'unü c'o mandamiento. Nguéc'ua c'o nte, dya mi sö ro jñandbaji o jmi. Zö ma zö o jmi e Moisés, pero ts'è ts'è va cambia ngue c'ua mi ma ma tjorü c'ü mi juēns'i. Me ma zö'ö 'ma o ch'unü c'o mandamiento, pero xenda na zö 'ma cjó c'o ra xipji yo nte ja ga cja e Jesucristo. Na ngueje 'ma cjó c'o me jodü ra cumple c'o mandamiento, ra ndü 'ma c'o. Pero 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, ra tsja o Espíritu Mizhocjimi ra unü c'ü rguí bübütjo c'o. ⁹ Me ma zö 'ma o ch'unü c'o mandamiento, pero dya mi cumplegöji. Nguéc'ua rvá unnc'öji ngüenda c'ü rí tügöji ín nzhunc'öji. Pero yo jña yo mama ja ga cja e Jesucristo, mamaji ja rgá sö ra perdonaozgöji ra jogü ín mü'büji a jmi Mizhocjimi. Nguéc'ua xenda na zö yo jña yo, que na ngueje c'o mandamiento. ¹⁰ E zana na

zö ga jñetse, pero 'ma cñjĩ e jyarü, dya cja zärä na jo e zana. Je xo ga cjatjonu c'o mandamiento. Na zö c'o, pero ya ch'acöji dya 'na jña c'ü xenda na zö. ¹¹ Me ma zö 'ma o ch'unü c'o mandamiento, pero ro zädä 'ma dya cja ro mandazüji c'o. Nguéc'ua ne jña nu cja ch'acöji, xenda na zö nu, na ngueje nunca ra nguarü.

¹² Rí pãrãgö c'ü dya ra nguarü ne jña nu. Nguéc'ua, dya rí co'bügö ne rí 'naja jña, rí xi'tsc'öji na cjuana texe c'ü ja ga cja. ¹³ 'Ma ra jya's'ü o jmi e Moisés, mi co'bü c'ua o jmi 'na bitu. Mi co'bü o jmi, ngue c'ua c'o nu menzumüji a Israel, dya ro unüji ngüenda c'ü mi ma ma tjorü nu c'ü mi juēns'i. Pero nutscö, dya rí co'bügö ne rí 'na jña; rí xi'tsc'öji na cjuana texe c'ü ja ga cja. ¹⁴ C'o nte c'o mi pöji e Moisés, dya unüji ngüenda pje vi ch'unüji c'o mandamiento. C'ua ja nzi va ngo'bü e Moisés c'ü o jmi, je xo ga cjatjonu c'o ín menzumügöjme a Israel hasta yo pa dya. 'Ma xörüji c'o mandamiento, nza cja c'ü ya tsot'ü o ndöji, dya unüji ngüenda ja ga cja. Nguextjo 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, nu'ma, ngue 'ma ra unüji c'ua ngüenda ja ga cja. ¹⁵ Jã, hasta yo pa dya, 'ma xörüji o ley c'o o dyopjü e Moisés, tsot'ü o ndöji. ¹⁶ Pero 'ma cjó c'o ra nzhogü o mü'bü cja c'ín Jmugöji, dya cja ra tsot'ü 'ma o ndöji, ra unüji c'ua ngüenda c'ü dya ngue c'o mandamiento c'o ra 'ñevgueji

libre cja c'o na s'o; nguextjo e Jesucristo ra 'ñevgueji libre. ¹⁷ Ngue c'ín Jmugöji c'ü o dyacüji o Espíritu o ëjë co nuzgöji. 'Ma rá ench'e ín mün'c'öji e Jesucristo c'ín Jmugöji, c'ü o Espíritu ra dyacöji c'ü dya cja rá sũ rga chëzhiji a jmi Mizhocjimi. ¹⁸ Nutscöji, dya cja tsot'ü ín chögöji. Nguec'ua 'ma rá sido rá chëzhiji cja e Jesucristo c'ín Jmugöji, 'ma rá sido rá unüji ngüenda ja ga cja c'ü me na zö angueze 'ñe me na jo, xo 'ñetscöji ya rguí ma ra pötcüji ín mü'büji c'ü. Nguec'ua ja c'o nzi ga cja angueze, je xo rga cjazgöji nu. Na ngueje c'ü o Espíritu ra pëpji a mbo ín mü'büji.

4

¹ Mizhocjimi o s'iyazügö o dyacö ne bëpji. Nguec'ua, dya rí sũgö rgá zopcjö yo nte, ni xo ri tögü ín mün'c'ö. ² Bübü c'o cja na s'o c'ü ix 'na tsetjo. Me pãrãji ja ga dyonpüji yo nu minteji. Cjapü ñaji o jña Mizhocjimi, pero dya mamaji c'ü na cjuana. Pötüji c'e jña ngue c'ua yo nte ra ndefeji co anguezeji. Nutscö, dya ga cjanu rgá c jagö. Jandgagö Mizhocjimi c'ü rí mangö c'ü na cjuana c'ü ja ix ga cja o jña. 'Ma ra ne ra unü ngüenda yo nte, ra sö ra mbãrãji texeji c'ü na cjuana c'o rí xipjiji. ³ 'Ma rí xipjigö yo nte ja ga cja e Jesucristo, бүбү c'o dya creo c'o rí mangö. Ngueje c'o ya ni ma ra bëzhi o aljma, dya ra salvaji. ⁴ Anguezeji, dya ne ra 'ñench'e o mü'büji e

Jesucristo; ätäji e Satanás nu c'ü dya jo, ätäji nza cja c'ü ri ngue Mizhocjimi. C'ü dya jo, co'tp'ü o ndöji. Nguec'ua 'ma äräji ja ga cja e Jesucristo, dya jya's'ü o mü'büji. Nguec'ua, dya pãrãji cjo Mizhocjimi e Jesucristo c'ü me na zö. ⁵ Nutscö, dya rí xi'tsc'öji ja ga cjazgö; rí xi'tsc'öji ja ga cja e Jesucristo. Rí xi'tsc'öji ngue ín Jmugöji c'ü. Rí zo'c'öji, na ngueje rí pëpcö angueze rgá pjöxc'öji. ⁶ Mi jinguã 'ma mi bëxömtjo, o mama Mizhocjimi que ro бүбү o jya's'ü. O бүбү c'ua jya's'ü. Je xo va cjatjonu, Mizhocjimi o dyacöji o jya's'ü a mbo cja ín mün'c'öji. Nguec'ua rí unnc'öji ngüenda, 'ma rí äräji ja ga cja e Cristo, rí pãrãji ja ga cja c'ü me na zö Mizhocjimi. Na ngueje e Cristo, xo Mizhocjimi c'ü.

El vivir por la fe

⁷ Yo nte pë's'iji c'o me ni muvi a mbo cja 'na s'äbã, maco dya ni muvi c'e s'äbã. Je xo ga cjazgönu, me ni muvi o jya's'ü Mizhocjimi c'ü бүбү ín mün'c'ö. Pero ín cuerpogö, dya ni muvi, dya ga zëzhi. A cjanu ga jñetse c'ü je ngue Mizhocjimi c'ü me na zëzhi, dya nguetscö. ⁸ Bübü 'ma pje c'o nde rí sufregö. Pero me na zëzhi Mizhocjimi, me pjöxcö na puncjü. Bübü 'ma me cijjñi ín mü'bü ja rga cjapü, pero dya tögü ín mü'bü. ⁹ Me jongö yo nte, me ne ra tsjacüji rá sufre. Pero dya jëzguigö Mizhocjimi. Zö бүбү 'ma ya ra mbötcöji, e

pero xe rí búbütjo. ¹⁰ Ja c'o nde rí nzhodügö, me jongöji ja rgá mbötcöji, ja c'o nzi va mbö't'üji e Jesús. Nguec'ua me rí sufregö. Pero Mizhocjimi pjöcügö. Je ga cjanu ga jñetse c'ü búbütjo e Jesucristo, y dacü c'ü rgá búbütjogö. ¹¹ Nu dya xe rí büntcjö, me jongöji ja rgá mbötcöji, na ngueje rí pëpigö e Jesús. Dya pje ga zëtscö, pero angueze cjacü rá zëzhgö. Je ga cjanu ga jñetse c'ü bübü e Jesús a mbo cja ín mün'c'ö. ¹² Na ngue c'ü rgá zo'c'öji, o dya'c'üji nueva vida, pero rí bübü peligro rá tügö.

¹³⁻¹⁴ T'opjü a cjava o jña Mizhocjimi: "Ró creo c'ü ró ärä, nguec'ua rvá mangö", eñe. Je xo ga cjazgönu. Rí creogö zö rá tügö, pero ra tsjacö Mizhocjimi rá búbütjo na yeje, c'ua ja nzi va tsjapü e Jesús o búbütjo na yeje. Y ra zinzgö co nu'tsc'eji, rá ma cãrãji cja o jmi. Nguec'ua rvá zo'c'üji. ¹⁵ Nu yo rí sufregö, ngue para rá pjöxc'öji. Na ngue c'ü rí zo'c'öji, xenda na puncjüts'üji c'o ra unü ngüenda ja ga s'iyazgöji Mizhocjimi. Nguec'ua na puncjü c'o ra unü 'na pöjö Mizhocjimi, ra mamaji c'ü me na nojo angueze, ñe me na jo.

¹⁶ Nguec'ua, dya ga tögü ín mün'c'ö. Zö ya ni ma rá titagö, pero pama pama pjöxcö Mizhocjimi, dacö cja ín mün'c'ö c'ü rga zëzhigö. ¹⁷ Yo rí sufregö, nza cja c'ü 'na ts'indajmetjo, chjëntjui c'ü

dya rí sufregö. Na ngueje rí pãrãgö ra dyacö Mizhocjimi ja c'o me na zö, c'ü dya ra nguarü. ¹⁸ Dya rí cjapü ngüenda yo rí janda cja ne xoñijö mü. Rí cjapü ngüenda c'o bübü a jens'e c'o dya rí janda. Na ngueje yo rí janda, ra cjogütjo yo. Pero c'o dya rí janda, ra mezhe c'ü dya ra nguarü c'o.

5

¹ 'Ma rá tügöji, ra chjorü nu ín cuerpogöji nu rí bübügöji cja ne xoñijö mü. Pero rí pãrãgö ra zädä 'ma ra dyacöji c'ü ri nuevo ín cuerpoji c'ü dya ra chjorü. Ngue Mizhocjimi c'ü ra dyacöji c'ü ri nuevo ín cuerpoji; dya ngue yo nte yo ra dyät'ä. 'Ma ya ri nuevo ín cuerpoji, rá sido rá bübügöji a jens'e para siempre. ²⁻³ Nu dya xe bübü dya ín cuerpogö, me rí sö rgá sofre. Rí negö ra ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo c'ü dya rá tügö. Na ngueje 'ma rá tügö, ra dya ín cuerpogö, y dya be ri ch'acügö c'ü ri nuevo ín cuerpogö. Cja ra ch'acü a cjanu, 'ma ra ëjë na yeje e Jesucristo. ⁴ Nu dya xe bübü dya ín cuerpogö, me rí sö rgá sofre. Pero dya rí negö rá tügö dya. Na ngueje 'ma rá tügö, ra dya'a ín cuerpogö y dya be ri ch'acügö c'ü ri nuevo ín cuerpo. Rí negö ra ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo, nu dya xe rí bübügö. Ngue c'ua ra pötcügöji nu ín cuerpo nu ra chjorü, ixta ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo ngue c'ua dya ra chjorü. ⁵ Nguec'sjé

Mizhocjimi c'ü o mama ra dyacöji a cjanu. Y ya xipji o Espíritu o êjê o 'ñe bübü cja ín mün'c'öji. Nguec'ua rí pārägöji c'ü xo ra dyacöji c'ü ri nuevo ín cuerpogöji.

⁶ Zö rá tügö, pero dya ra tsja'a, na ngue me mäjä ín mün'c'ö. Nu dya xe rí bübügöji, dya be rí cārāji a jens'e a jmi c'ín Jmugöji. ⁷ C'ü rí mangö, rí ench'e ín mün'c'öji e Jesucristo, zö dya be rí jandgöji dya c'ü. ⁸ Zö rá tügö, pero dya rí sügö. Na ngue rí pārägö nzi rá tügöji, ixtá ma bübügöji a jens'e a jmi c'ín Jmugöji. Zö dya be ri ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo, pero xenda na jo rá tügö rá ma bübügö a jmi c'ü ín Jmugöji, que na ngue ra mezhe rá sufre rga minc'ö va. ⁹ Zö xe ri bübügö 'ma ra êjê e Jesucristo, zö ya rga tügö, pero dya ra tsja. Me rí jodügö rá c jagö ja c'o nzi ga ne angueze. ¹⁰ Na ngueje rí texeji rá cārāji a jmi e Cristo nu ja ra jñüncöji ngüenda, ngue c'ua ra jñetse ja rvá minc'öji, ngue c'ua angueze ra ngötcöji nzi 'nazgöji texe c'o ró cjaji cja ne xoñijö mü. 'Ma rá cjaji ja c'o nzi ga ne angueze, ra ngötcüji 'ma c'o na jo. 'Ma jiyö, dya ra ngötcüji 'ma; ra jñetse c'ü rvá cjaji c'o na s'o.

El mensaje de la paz

¹¹ Rí sügö c'ín Jmugöji, na ngueje rí pārägö ra jñüncü ngüenda c'ü. Nguec'ua rí xipji yo nte ra unüji ngüenda nguetscö 'na xöpüte c'ü na

cjuana. Mizhocjimi pätcö ín mü'bü c'ü rí jodü rá xöpügö ja c'o nzi ga ne. Y rí te'begö c'ü xo 'ñetsc'ejí xo rí unnc'ejí ngüenda c'ü rí jodü rá xöpügö ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi.

¹² Ró xi'tsc'öji na yeje c'ü nguetscö 'na xöpüte c'ü na cjuana. C'ü rgá xi'tsc'öji yo, dya ngue c'ü rí c japü na nojo; ngue c'ü rguí pārägueji ja rguí chjünrüji 'ma pje c'o ra xi'tsc'ejí c'o na s'o ga xöpüte. Anguezeji mamaji c'ü dya cjuanazgö 'na xöpüte. Na ngueje c japüji ni muvi 'na nte, 'ma pje c'o pjézhi o 'ma pjéchi ra ña'ana jo; dya c japüji ngüenda c'ü bübü a mbo cja o mü'bü. Rí xi'tsc'öji yo, ngue c'ua ra sö rí xipjiji c'o 'ña xöpüte c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. ¹³ Na ngue c'ü rí mangö c'ü na cjuanazgö 'na xöpüte, bübü c'o xi'ts'iji ya rí locogö. Y mamaji c'ü rí c japcö me na nozü. Pero rí xi'tsc'öji, c'ü rgá mangö na cjuanazgö 'na xöpüte, ngue c'ü rguí jñetse me na nojo Mizhocjimi. Y 'ma rí xi'tsc'öji na jo 'na pjeñe, ngue c'ü rgá pjöxc'öji c'ü. ¹⁴ Na ngue c'ü me go s'iyazgöji e Jesucristo, rí unnc'ö ngüenda xo ni jyodü rá s'iyagö yo nte rga zopcjö yo. Na ngueje ró unü ngüenda o ndü angueze c'ü ro tügöji rí texeji; nguec'ua chjëntjui c'ü ya ró tügöji. ¹⁵ O ndü por nutscöji rí texeji, nguec'ua 'ma rá ench'e ín mü'büji angueze, rá bübütjoi 'ma. Nuc'ua, dya cja rá cjaji ja c'o rgá netsjéji, rá cjaji dya ja

c'o nzi ga ne angueze. Na ngueje o ndũ por nutscöji, cjanu o búbütjo na yeje. ¹⁶ Nguec'ua nutscö, dya cja rí cjavü ngüenda zö ja ga jñetse 'na nte, o zö pje ri pjézhi. 'Ma ot'ü, mi cjavcö dya mi muvi e Jesús, mi cijjñigö c'ü mi nguextjo 'na nte. Pero dya cja rí cijjñigö a cjanu, rí unnc'ö dya ngüenda e Jesús ngueje Cristo c'ü ne ra mama: Vi 'ñeje cja Mizhocjimi. ¹⁷ 'Ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Cristo, ya ri nuevo 'ma o mü'bü 'ñe o pjeñe c'ü. Dya cja ri cijjñi nza cja 'ma ot'ü. Tsjijñiji cjuarma, ya ri nuevo rgá nguijñi o mü'bü 'ma c'e nte.

¹⁸ Nguetsjē Mizhocjimi o tsjacöji ya nuevo dya ín mün'c'öji. O ndäjä e Cristo o ëjē, o 'ñe ndũ por nutscöji, ngue c'ua sö ra nugüji dya na jo Mizhocjimi. Y nguetsjē Mizhocjimi c'ü o dyacö ne bēpji rá xipji yo nte, c'ü ya sö rá chēzhiji dya a jmi Mizhocjimi, na ngue angueze ya sö ra recibidozūji. ¹⁹ Mizhocjimi o ndäjä e Cristo o ë ndũ por nutscöji rí nteji. Nguec'ua sö dya Mizhocjimi ra perdonaozgöji dya c'o, ra nugüji na jo. O dyacö ne bēpji rá xipji yo nte, c'ü ra sö ra chēzhiji dya a jmi Mizhocjimi. ²⁰ Rí pätpägö e Cristo rgá zopjü yo nte, chjëntjui c'ü ri nguetsjē Mizhocjimi ri ña'a. C'ü ro mama e Cristo, nutscö rí zopjü yo nte co texe ín mün'c'ö, rí xicöji a cjava: “Chēzhgueji dya cja o jmi Mizhocjimi; angueze ra

recibidots'üji”, rí embe yo nte. ²¹ E Jesucristo mi ojtjo o nzhubü, nunca mi cja c'o na s'o. Pero Mizhocjimi o tsjavü e Jesucristo o ngötcüji ín nzhunc'öji, nza cja 'ma ri ngue angueze rví tsja c'o na s'o. O tsja a cjanu Mizhocjimi ngue c'ua 'ma rá ench'e ín mün'c'öji e Jesucristo, ra nugüji Mizhocjimi nza cja c'ü nunca rva cjavöji c'o na s'o.

6

¹ Rí pēpcö Mizhocjimi; nguec'ua rí zo'c'öji. In mangueji c'ü in junt'ü in mü'büji que Mizhocjimi nugüji dya na jo. Pero 'ma dya rí tsjaji ja c'o nzi ga ne, nu'ma, 'ñetse c'ü dya cjuana in creoji. ² O mama Mizhocjimi:

C'e pa c'ü rvá mangö, ró äjtc'ägöji 'ma i dyötcöji. Ró pjöxc'öji c'e pa c'ü ya rvá mangö ro empc'öji libre, eñe Mizhocjimi.

Rí tsjijñiji, ya zädä c'o cjē nu c'o o mama Mizhocjimi. Nudya, ngue dya, sö ra salvatsc'ejji Mizhocjimi.

³ Rí jodü ja rga minc'ö na jo, ngue c'ua dya ra sö cjó ra zopcügö ra mama: “Dya ga jo yo jña yo xitscöji e Pablo. Dya rí negö yo”, ra 'ñeñe. ⁴ Zö pje rí sufregö pero rí sēhcö, dya rí jēzgö ne bēpji. Rí cjavö a cjanu ngue c'ua ra 'mārā na jo'o c'ü ngue o mbēpizü Mizhocjimi. Bübü 'ma pje c'o nde rí sufregö, dya rí pārā ja rga cjavü. Pero rí sēhcö c'o. ⁵ Bübü 'ma jücüji co chirrio. Xo bübü 'ma pantcaji a pjörü.

Xo bübü 'ma me jmurü yo nte me mamaji pje ra tsjacöji. Pero rí sēhcö c'o. Rí pēpcö Mizhocjimi hasta ya me ni mbotjo ín cuē. Nguec'ua rí bēzhi na puncjü ín ch'ĩjĩ, y bün'ma dya rí sigö o xēdyi. ⁶ Siempre rí jodügö ja rga c jagö c'o na jo. C'ü rí pāragö ja ga cja Mizhocjimi, ngue c'ü rí xipjigö yo nte. 'Ma cjo pje cjacö, rí pēsp'iji paciencia. Rí c jagö na jontezgö ngue c'ua rá pjös'ü yo nín mintegöji. Me pjöxcö o Espiritu Mizhocjimi ja rgá pēpcö Mizhocjimi. Y rí s'iyagö yo nín mintegöji, dya rí cja pütjo que rí s'iyaji. Nujyo, ngue yo ni jñetse c'ü ngue o mbēpjizü Mizhocjimi. ⁷ Bübüzgö o poder Mizhocjimi; nguec'ua rgá zopcjö yo nte rí xicöji o jña angueze c'o na cjuana. Ya na jozügö dya a jmi Mizhocjimi; nguec'ua ya dyacö texe c'ü ni jjongö, ngue c'ua rá tögö o nte ra dyätpäji o jña e Jesucristo, 'ñe ngue c'ua dya ra ndöcö e Satanás nu c'ü dya jo. ⁸ Bübü 'ma respetaozüji, bübü 'ma cjacöji c'ü dya ni muvizgö. Bübü 'ma xoscöji o bēchjine, bübü 'ma mamaji c'ü na jontezgö. Pero rí sido rí pēpcö Mizhocjimi rgá zopcjö yo nte. Zö mamaji c'ü rí onpü yo nte, pero rí sido rí xicöji c'ü na cjuana. ⁹ Zö cārā c'o cjacö c'ü dya ni muvizgö, pero bübü c'o unü ngüenda ngue o mbēpjizgö Mizhocjimi. Zö bübü 'ma ya ngue rá tügö, pero rí jñandaji xe rí bübütjo. Zö

pencö Mizhocjimi o ndumü, pero dya cjacü rá tügö. ¹⁰ Bün'ma me rí nzhumügö, pero Mizhocjimi cjacö rá mājā. Zö dya pje rí pē'sc'ö, pero rí xicö yo nte yo jña yo me ni muvi, ngue c'ua ra mbē's'iji c'o na cjuana ni muvi. Dya pje rí pē'sc'ö nzi ga mbē's'i yo nte. Pero rí pē'sc'ö texe c'o na cjuana ni muvi.

¹¹ Mi cjuarmats'üji in cārāji a Corinto, rí xi'tsc'öji texe c'o rí pē'sc'ö cja ín mü'bü, dya pje rí co'bügö ne rí 'na jña. Me rí nets'eji. ¹² In cjiññiji c'ü dya rí netsc'öji. Ngue'tsc'eji, dya in nezgöji. ¹³ Rí xi'tsc'öji dya, nza cja 'na bēzo c'ü zopjü c'o o t'i. Rí ñezgöji ja c'o nzi rgá netsc'öji.

Somos templo del Dios viviente

¹⁴ Dya sö rá 'hüech'iji cja 'na yovo 'na nzhünü co 'na burru. Je xo ga cjatjonu, dya sö rí nzhodüji c'o dya creo Mizhocjimi rí tsjaji c'ua ja nzi ga tsja anguezeji. C'o na jo, dya sö ra dyoji c'o na s'o. C'o ya bübü o mü'bü o jya's'ü Mizhocjimi, dya sö ra dyoji c'o nzhodü cja bēxö mü. ¹⁵ Dya xo sö e Cristo ri 'natjo o pjeñevi e Satanás nu c'ü dya jo. 'Na nte c'ü ya 'ñench'e o mü'bü e Cristo, dya sö ra nzhodüvi c'ü dya ne ra 'ñench'e o mü'bü e Cristo. ¹⁶ Cja c'e templo nu ja ma't'üji Mizhocjimi, dya sö ra ndägä o santo. Je xo rga cjatsc'eji nu, dya rí nzhodüji c'o dya ne ra 'ñejme Mizhocjimi. Na ngueje ngue o templotsc'eji

dya Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. O mama a cjava:

Rá mimigö a nde anguezeji, rá nzhodügö co anguezeji.

Ri nguetscö o Mizhocjimizüji, y rá cjacpö in ch'igö c'o, eñe Mizhocjimi.

17 Nguet'ua ni jyodü rí tsjaji ja c'o xo nzi va mama Mizhocjimi:

Rí xögüji cja c'o cja'a na s'o, dya cja rí dyocjeji.

Dya cja rí tsjaji c'o na s'o. Nguet'ua rá recibidots'öji.

18 Ri nguetscö in Tatazügöji. Y rá cja'c'öji in ch'itsc'öji 'ñe in xunt'itsc'öji, eñe Mizhocjimi c'ü me na nojo.

7

1 Rí s'iyatsc'öji cjuarma; nguet'ua rí xi'tsc'öji yo. Na ngue yo o mama Mizhocjimi, ni jyodü rá xögüji texe cja c'o na s'o, ngue c'ua ra ndintsquigöji c'o. Na ngueje 'ma rá cjaji c'o na s'o, ra s'odü in cuerpogöji 'ñe in mü'büji. Ni jyodü rá cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi, y nguextjo angueze rá sügöji.

El cambio de actitud de los corintios

2 Rí ñezgöji co texe in mün'c'ejí. Dya pje ró cja'c'öji c'ü na s'o ne rí 'natsc'ejí. Dya pje ró xi'tsc'öji c'ü ro s'odü in mün'c'ejí ne rí 'natsc'ejí. Dya ró pe'chc'ejí bëchjine ne rí 'natsc'ejí. 3 C'ü rvá xi'tsc'öji yo, dya ngue c'ü rí mangö c'ü in cjiññíji c'ü rvá cja'c'öji c'o

na s'o. Ya ró xi'ts'íji c'ü me rí nets'ejí co texe in mün'c'ö. Zö pje xe rá sufregö, pero rá sido rá nets'ejí hasta rí bübü rá tügö co nu'tsc'ejí. 4 Rí xi'tsc'öji me rí mä'c'öji. Y rí xipjigö c'o 'ñaja cjuarma c'ü na jo gui tsjagueji. Zö me rí sufregö, pero me rí mäcjö.

5 'Ma ró sät'ägö a Macedo-
nia, dya sö ro söya in pjeñegö, na ngue mi bübü c'o pje nde ma problema. Mi sufregö, y me mi mbeñe in mün'c'ö.

6 Pero Mizhocjimi me cjacü ra mäjä 'ma cjó c'o ya ni tögü o mü'bü. Nuc'ü, xo tsjacö ró mäjä. Na ngueje e Tito o zät'ä nu ja mi bübügö. 7 C'ü vi zät'ä e Tito, dya nguextjo c'ü rvá mäcjö c'ü. Xo ró mäcjö, na ngue o xitscö e Tito c'ü vi mäjä angueze 'ma o 'ñe nuc'ejí. O xitscö c'ü me in ne rí jñandgagöji. O xitscö c'ü me i nzhumügueji por c'ü vi tsjagueji. Xo xitscö c'ü me in ne rí tsjagueji c'o ya rvá xi'tsc'öji. Nguet'ua xe mas ró mäcjö.

8 Me i nzhumügueji 'ma i xörüji c'e carta c'ü ró pen'c'öji. Nguet'ua mi cjiññigö: "Na jo, dya ro penpegöji c'e carta", rí eñetsjögö. Pero rí pãrãgö dya, dya go mezhe vi nzhumügueji. Nguet'ua rí mäcjö ró pen'c'öji c'e carta.

9 C'ü rgá mäcjö, dya nguextjo c'ü vi nzhumügueji. Rí mäcjö na ngueje i nzhümüji c'ua ja nzi va ne Mizhocjimi, i nzhümüji cjanu o nzhogü in mün'c'ejí cja Mizhocjimi. Nguet'ua ixi jñetsetjo c'ü dya ró cja'c'öji na s'o 'ma ró

pen'c'öji c'e carta. ¹⁰ 'Ma cjö c'o ra nzhumü ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi, ra nzhogü o mü'bü ra salva. Y dya ra yembeñe c'e nte c'ü xe ra nzhogü cja c'o na s'o. Na puncjü o nte c'o nzhumü, pero dya nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Nguec'ua ra ndüji, dya ra salvaji. ¹¹ Nu'tsc'ëji i nzhümügueji ja c'o nzi va ne Mizhocjimi; nguec'ua me in ne rí tsjaji dya c'o na jo. Dya mi cjaqueji ngüenda c'o na s'o c'o mi bübü a ndetsc'ëji. Pero 'ma i xörügueji c'e carta, ix i tsjapüji ngüenda. Y mi negueji ro pärägö c'ü ja ma cja, c'ü dya i pë'sc'ëji in s'ocügueji in texeji. Me xo i s'ogueji c'ü vi tsja na s'o 'na cjuarmatsc'ëji. Me xo i sügueji. Me xo mi ne ri jñandgagöji, ri xitscöji c'ü in ne rí dyätcägöji. Xo i castigaoji c'e cjuarma na ngue vi tsja na s'o. I tsjaji texe c'o ró xi'tsc'öji; nguec'ua dya cja pje sö'ö pje xe rá xi'tsc'öji dya. ¹² Ró pen'c'öji c'e carta, ró xi'tsc'öji ri castigaoji c'e cjuarma c'ü vi tsja na s'o. Xo mi juentsegö nu c'ü vi tsjapüji na s'o. Pero c'ü xenda mi cjijñigö, ngue'tsc'ëji. Ró pen'c'ëji c'e carta ngue c'ua ri unnc'ëji ngüenda c'ü ix na cjuana in nezeji a mbo cja in mün'c'ëji, 'ñe in ne rí dyätcäji. Je a cjanu va ne Mizhocjimi.

¹³ Nguec'ua rí mäcjö dya, dya cja pje rí mbeñe dya. Y mas rí mäcjö, na ngueje ya xo vi mäjä e Tito. 'Ma o ëjë e Tito o 'ñe nuc'ëji, i recibidoji

in texeji; nguec'ua dya cja pje xo mbeñe dya c'ü. ¹⁴ Ante c'ü ro ëjë e Tito ro 'ñe zen-guats'üji, ya rvá xicö que ri dyätcäji. Y dya ró bëzhgö in tsegö. Na ngue i dyätcäji. Nguec'ua na cjuana c'o ró xipji e Tito. Je xo ga cjatjonu, texe c'o rí xi'tsc'öji, na cjuana c'o. ¹⁵ E Tito, me nets'ëji na puncjü, na ngueje mbeñe ja c'o vi recibidogueji angueze. Me i sügueji 'ma i dyäräji c'ü o xi'ts'iji. Me i dyätäji c'ü. ¹⁶ Me rí mäcjö, rí pärägö que rí tsjagueji na jo.

8

Dando generosamente

¹ Rí ne rá xi'tsc'öji cjuarma, c'o o tsja c'o cjuarma c'o jmurü cja c'o jñiñi c'o tsja a manu a Macedonia. Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü c'o cjuarma a Macedonia ra mbös'üji c'o cjuarma a ma a Judea c'o pje ni jyodü. ² C'o cjuarma a Macedonia me go sufreji o prueba, pero me go mäji na puncjü. Nguec'ua va tsja anguezeji o jmutüji o merio ra mbenpeji c'o cjuarma a Judea. O jmutüji co texe o mü'büji zö dya pje xo teme anguezeji. ³ Rí xi'ts'iji c'ü na cjuana. Anguezeji o tsjaji mas posible o jmutüji o t'opjü c'ü o söji. Anguezetsjëji o ne o jmutüji. ⁴ O dyötcöji na puncjü c'ü xo ro sö anguezeji ro mbös'üji c'o 'ñaja jñiñi rvá mbenpeji o merio c'o cjuarma a Judea. ⁵ Ya mi te'begö c'ü ro tsja anguezeji ro mbös'üji o merio. Pero

dya nguextjo c'ü o tsjaji. Ot'ü o unüji o mü'büji c'ín Jmugöji ro dyätäji c'ü, 'ñezgö xo ro dyätcägöji. Na ngue je va cjanu va ne Mizhocjimi. ⁶ Nguец'ua ró xipji e Tito ra ëjë ra 'ñe cjuatü c'e bëpji c'ü o mbürü a ndetsc'ejji. Na ngue 'ma mi bübü e Tito co nu'tsc'ejji, o xi'tsc'ejji c'ü na jo ri jmutqueji o merio ri pjösc'ejji c'o cjuarma a Judea. ⁷ Na jo gui 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo. In pârâji na jo o jña Mizhocjimi, y in pârâji ja gui zopjüji na jo yo nte. Me in jodü rí tsjaji c'o na jo. Me xo in nezeji. Ja c'o nzi gui tsjaji texe yo na jo, xo rí pjös'üji c'o cjuarma a Judea. ⁸ Nujyo, dya xtí mandats'üji yo. Nguextjo c'ü rí unnc'ejji ngüenda ja ga tsja c'o cjuarma a Macedonia me jodü ra mbös'üji c'o cjuarma a Judea. Nguец'ua je xo rguí tsjagueji a cjanu. A cjanu ra jñetse c'ua na jo, c'ü na cjuana in nezeji. ⁹ In pârâgueji ja va s'iyazgöji e Jesucristo c'ín Jmugöji. Nutscöji, dya pje mi muvizgöji cja o jmi Mizhocjimi. E Jesucristo me ni muvi; nuc'ü, ixmi bübüvi Mizhocjimi c'ü. Pero o ëjë cja ne xoñijömmü nza czazgöji rí nteji, me go tsjapüji dya ni muvi c'ü. Nguец'ua me ni muvizgöji dya cja jmi Mizhocjimi.

¹⁰ A cjë'e mi negueji ri pjös'üji c'o cjuarma a Judea; nguец'ua vi jmutqueji ja nzi o merio. Rí cijjñigö, na jo rí cjuatüji c'ü i pjürüjeji.

¹¹ C'ü ya i pjürüji, nudya rí cjuatüji co texe in mü'büji ja c'o nzi vi pjürüji. Rí pjös'üji c'o cjuarma c'ü mas ra sötsc'ejji. ¹² 'Ma rí unüjeji co texe in mün'c'ejji, ra mäjä 'ma Mizhocjimi. Mizhocjimi dya te'be rí unüjeji c'o dya in pës'ijji, nguextjo c'o sötsc'ejji.

¹³ Rí negö rí pjösc'ejji c'o cjuarma a Judea. Pero dya rí tsjopqueji rguí unüji o merio. 'Ma ga cjanu, ngue'tsc'ejji me rí sufregueji c'o rguí jyodüts'üji. ¹⁴ Rí pjösc'ejji ngue c'ua anguezeji ra mbë's'ijji algo, 'ñetsc'ejji xe xo rí pës'c'ejji algo. Nu'tsc'ejji xenda in pës'c'ejji dya; nguец'ua rí unüjeji c'o ni jyodüji anguezeji dya. 'Ma ra zädä 'ma xenda ra mbë's'ijji anguezeji, ra sö anguezeji ra dya'c'ejji c'o rguí jyodüts'üji. Nguец'ua nde rí pës'c'ejji algo in texeji. ¹⁵ Mbeñeji ja c'o nzi ga t'opjü cja o jña Mizhocjimi. Je mama a cjava: "Nu c'o na puncjü va jñüs'ü c'o maná, dya pje go mboncjü c'o. Nu c'o dya nda jñüs'ü, xo zötjo c'o, dya pje go bëzhi c'ü ro ziji."

Tito y sus compañeros

¹⁶ Rí unügö 'na pöjö Mizhocjimi. Na ngueje o 'ñünbü o mü'bü e Tito me xo ne'e c'ü rí tsjagueji a cjanu yo na jo. ¹⁷ 'Ma ró xipji e Tito ra 'ñe xi'ts'ijji rí pjös'üji c'o cjuarma a Judea, me go mäjä va dyätcägö. Ya xmi ne e Tito ra 'ñe nuc'ejji. Na ngue me ne'e ra 'ñe mböxc'üji.

18 Rá xipji e Tito ra ěji yeje cjuarma. 'Na c'o cjuarma c'o ra ěji e Tito, me nädäji texe nu ja jmurü yo cjuarma. Na ngueje cja'a c'e cjuarma me zopjü yo nte, me xipjiji ja ga cja e Jesucristo. 19 C'o congregación o juajnüji c'e cjuarma rá ma sopcöjme c'o merio c'o cjuarma a Judea 'ma rí cjuarü rí jmutqueji. Nguec'ua 'ma rá ěcjöjme ja nzi cjuarma c'o tsja a Macedonia rá säcjöjme va a Corinto, ya rgui jmutqueji c'o merio. Nguec'ua rá möcjöjme c'ua c'e cjuarma a ma a Judea, rá pjös'üji c'o merio. A cjanu ra jñetse c'ü me na jo Mizhocjimi. Xo ra jñetse c'ü me in ne rí pjösc'ejí c'o. 20 Rá möcjöjme c'e cjuarma ngue c'ua dya ra jyäxcöji c'o merio c'o na puncjü c'o rrü pjös'üji c'o cjuarma a Judea. 21 Pärã c'ín Jmugöji c'ü dya rá tjörügö c'o merio. Pero rá möcjöjme c'e cjuarma. 'Ma jiyö, 'na ra mamaji c'ü ró tjörügö c'o merio.

22 C'e cjuarma c'ü ra ěji e Tito 'ñe c'e cjuarma c'ü cja ró xi'ts'iji, na jonte c'ü. Na puncjü rvá sögö c'e cjuarma; nguec'ua rí pärägö me jodü ja rgá tsja c'o na jo. Nudya, me ne'e angueze ra 'ñe zenguats'üji, na ngueje pärã c'ü rí tsjaji na jo. 23 Nu'tsc'ejí, 'ma cjó c'o ra dyönnc'ejí: “¿Pje pjězhi e Tito?”, ra 'ñentsc'ejí, rí xipjigüeji: “Ngue o dyojui e Pablo nu pëpjivi. Anguezevi pjöxcöjme”, rí 'ñembeji c'o. 'Ma cjó c'o ra dyönnc'ejí c'ü pje

pjězhi c'o yeje cjuarma c'o ra ěji e Tito, rí xipjiji ngueje c'o vi juajnü c'o congregación. Rí xipjiji c'ü pëpjivi na jo cja Mizhocjimi; nguec'ua ga unü ngüenda yo nte c'ü me na nojo e Cristo. 24 C'o cjuarma c'o ra 'ñe zenguats'üji, rí xicöji c'ü in cjagueji na jo. Rí recibidogueji na jo c'o cjuarma. A cjanu ra jñetse c'ü in s'iyagueji c'o. Ra mbärã c'ua c'o cjuarma cja c'o 'ñaja congregación c'ü na cjuana c'o rí xicö anguezeji c'ü in cjagueji na jo.

9

La colecta para los hermanos

1 Zö rí xi'tsc'öji cja ne carta ja rgui pjösc'ejí o merio c'o cjuarma a Judea, pero dya ni jyodü rá xi'ts'iji. 2 Na ngueje rí pärägö in ne rí pjös'ügueji. Rí xipjigö c'o cjuarma a ma a Macedonia ja gui tsjagueji nu'tsc'ejí in menzumüji a Corinto c'ü tsja a Acaya. Rí xicöji a cjava: “C'o cjuarma a ma a Acaya, ya bübüji dispuesto ra mbös'üji o merio c'o cjuarma a Judea. Ndeze a cjë'ë, neji a cjanu”, rí embeji. Nguec'ua me xo ne o mü'bü c'o cjuarma a Macedonia xo ra mbös'üji c'o cjuarma a Judea. 3 Ró xipji c'o cjuarma a Macedonia c'ü rí pjösc'ejí o merio c'o cjuarma a Judea. Nguec'ua rá xipji e Tito 'ñe c'o yeje cjuarma ra ěji, ngue c'ua rí pjürü rí jmutqueji c'o merio. 'Ma dya rí jmutügueji, ra mama c'o cjuarma a ma a Macedonia c'ü dya cjuana c'ü

ró xicöji. ⁴ Na ngueje 'ma rá êcjöjme ja nzi o cjuarma c'o tsja a Macedonia rá säcjöjme va a Corinto, 'ma ra chö'tc'ejí anguezeji c'ü dya be ri jmutqueji o merio, rá bëzhgö ín tseje 'ma. Na ngue me rí mäjä rgá xipji c'o cjuarma a Macedonia c'ü rí pjösc'ejí c'o cjuarma a Judea. Xo 'ñetsc'ejí xo rí tsegueji 'ma. ⁵ Nguec'ua ró cjiñgö c'ü mi jyodü ro xipji e Tito 'ñe c'o ra dyoji, ra êji ante c'ü rá êcjöjme c'o cjuarma c'o tsja a Macedonia. Ra xi'tsc'ejí ja rguí jmutqueji c'o merio c'o ya í mangueji ri pjösc'ejí c'o cjuarma a Judea, ngue c'ua 'ma rá säcjöjme c'o cjuarma c'o tsja a Macedonia, ya ri quixtjo c'o merio. 'Ma rí unügueji o merio, dya rí tsjiñgüejí c'o in meriogüejí. Rí unüji co texe in mü'büji.

⁶ 'Ma rí unügueji in merioji, rí mbeñeji yo rá xi'tsc'öji dya: C'ü ts'inguilëtjo o ts'indëchjõ ra ndujmü, ts'inguilëtjo o tjõ ra xenze c'ü. C'ü na puncjü o ts'indëchjõ ra ndujmü, na puncjü o tjõ ra xenze c'ü. ⁷ Rí unügueji ja c'o nzi va nguiñi in mü'bügueji nzi 'natsc'ejí. Dya rí sentío rguí unüji. Dya xo rí unüji nza cja c'ü ri cja'c'üji a fuerza. Mizhocjimi me ne'e nu c'ü me mäjä ga unü. ⁸ Me na zëzhi Mizhocjimi, sö ra dya'c'ejí texe c'o na jo, ngue c'ua rí pë'sc'ejí na puncjü, dya ra bë'ts'iji. Nguec'ua ra sö rí pjösc'ejí c'o pje ni jyodü. ⁹ Ra sö rí tsjaji c'ua ja nzi ga mama o jña Mizhocjimi c'ü t'opjü a

cjava:

'Ma cjó c'o ra mbös'ü yo nu minteji c'o pje rguí jyodüji, siempre ra mbë's'i 'ma c'ü, ngue c'ua ra sö ra sido ra mbös'ü yo nu minteji.

¹⁰ Mizhocjimi dacüji o semilla rá tujmüji. Xo dacüji c'o pje rá siji. Je xo rga cjatjonu ra dya'c'ejí texe c'o ni jyodüts'üji, y mas ra dya'c'ejí. A cjanu ra sö rí tsjagueji rrü jontetsc'ejí rí pjösc'ejí yo nin mintegüejí. ¹¹ Ra dya'c'ejí Mizhocjimi c'o na jo, ngue c'ua rí pjösc'ejí na jo c'o nin cjuarmagueji. Nguec'ua 'ma rá ma sopcöjme o merio c'o cjuarma, anguezeji ra unüji na puncjü 'na pöjõ Mizhocjimi. ¹² C'ü rguí pjösc'ejí c'o cjuarma a Judea, na jo c'ü. Na ngueje pje c'o ni jyodüji anguezeji. Pero c'ü xenda ni muvi, ngueje c'ü ra tsja anguezeji ra unüji na puncjü 'na pöjõ Mizhocjimi na ngue vi pjösc'ejí c'o. ¹³ In mangueji c'ü in ätqueji o jña e Cristo. 'Ma rí pjösc'ejí c'o cjuarma a Judea, ra unüji 'ma ngüenda na cjuana in ejmeji e Jesucristo, ra mamaji me na nojo Mizhocjimi. Ra mamaji me na nojo Mizhocjimi por c'ü vi pjösc'ejí na jo anguezeji, 'ñe in pjös'üji 'ma cjó c'o pje ni jyodü. ¹⁴ Anguezeji ra mbents'ejí ra dyö'tc'ejí Mizhocjimi. Na ngueje me go 'ñünnc'ü in mün'c'ejí Mizhocjimi í pjös'üji. ¹⁵ Dya rí jünji jña ja rga unüji na jo 'na pöjõ Mizhocjimi. Na ngue

o dyacöji c'ü me ni muvi c'ü ngueje e Jesucristo c'ü o ëjë cja ne xoñijömu por nutscöji.

10

La autoridad de Pablo como apóstol

¹ Nutscö e Pablo rí xi'tsc'öji rí dyätcägöji. Pero c'ua ja nzi ma cja e Jesucristo, je xo ga czazgönu, dya rí cjapcö na nojo rgá zo'c'öji, y rí bübü dispuesto rá perdonaotsc'öji. Bübütsc'ëji c'o mama me rí sũ rgá zo'c'öji 'ma rí bübü co nu'tsc'ëji, pero c'ü me rí huënchc'öji na zëzhi 'ma rí pen'c'öji 'na carta. ² Bübütsc'üji c'o pëzhi que rí cjatsjögö ne bëpji nza cja 'na nte c'ü dya creo Mizhocjimi. Rí ö'tc'öji rí dyätcäji in texeji. 'Ma jiyö, ya ró cjiñigö, 'ma rá 'ñe zenguats'üji, rá huënch'i na zëzhi c'o mama rí sũ rgá zo'c'öji. Dya rá sũgö. ³ Rí ntetjögö, pero c'ü rgá zo'c'öji, dya nza cja ga zo'c'üji yo nte yo dya pärã Mizhocjimi. ⁴ Cja ne bëpji nu rgá pëpcö Mizhocjimi, dya rí cjiñitsjögö in pjeñe ja rga zopjü c'o mama dya cjuana o jña Mizhocjimi; Mizhocjimi dacö o poder. ⁵ Yo nte, me cjiñitsjëji o pjeñe ga tsjapüji na nojo. Me üji yo jña yo mama ja ga cja Mizhocjimi. Pero co o poder Mizhocjimi rí zopcjöji, ngue c'ua na puncjü c'o jëzi c'e pjeñe c'ü cjiñiji, cja na dyätäji c'ua e Cristo. ⁶ Nguec'ua nu'tsc'ëji rí dyätcägöji. C'o dya ra dyätcägö, ya rí bübü rá castigaogö c'o.

⁷ Bübü c'o cjiñitsjë c'ü mbëpji cja Mizhocjimi, y mamaji c'ü dya ngue o mbëpjizü c'ü. Nu'tsc'ëji in creogueji c'o, na ngue dya in pätpäji o mü'büji. Bueno, 'ma cjó c'o mama ngueje o mbëpji Mizhocjimi anguezeji, ni jyodü xo ra unüji ngüenda nutscö xo rí mbëpjigö cja Mizhocjimi. ⁸ Nguetsjë c'in Jmugöji o dyacö poder rá cjagö ne bëpji. Ne bëpji, dya ngue c'ü rá xöcütsc'üji; ngueje c'ü mas rí 'ñejmeji e Jesucristo. Zö xe rá xi'tsc'öji c'ü ja ga mbëtscö na nojo, pero na cjuana. Dya cjó sö ra mama c'ü dya cjuana yo rí mangö c'ü rga bëzhgö in tseje. ⁹ Ixtí unnc'ëji ngüenda, c'ü rgá pen'c'öji o carta, dya ngue c'ü rgui sũgueji. ¹⁰ C'o xöpüte xi'tsc'ëji a cjava: "E Pablo 'ma pen'c'ëji o carta, me huënchc'iji na zëzhi nza cja c'ü ri pë's'i o poder. Pero 'ma bübü co nu'tsc'ëji c'ü, dya huënchc'ëji a cjanu. Y dya ña na jo", ents'ëji c'o xöpüte. ¹¹ C'o xi'tsc'ëji a cjanu, ni jyodü ixta unüji ngüenda, 'ma rá ëcjö co nu'tsc'ëji rí bübü rá castigaotsc'üji c'ua ja nzi rgá mangö cja yo carta 'ma dya rí bübü co nu'tsc'ëji.

¹² C'o xöpüte, me matsjëji c'ü me na jo ga jizhiji. Cjiñitsjëji que na jo ga xöpunteji, na ngue nde dyotji ga jizhiji. Pero dya ni muvi c'ü ni jyëtsitsjëji a cjanu. Nutscö, dya rá mangö cjo nda na jozgö que na ngue anguezeji. ¹³ Dya rá

cjapütsjögö a cjanu na nojo. C'ü rá mangö, nguextjo c'ü ja va cja va dyacö Mizhocjimi ne bëpji nu rgá zopcjö yo nte. Ngue angueze o dyacö ró 'ñe zo'c'öji. ¹⁴ Nguetscö ot'ü ró 'ñe xi'tsc'öji ja ga cja e Cristo. Nguec'ua rí pë'sc'ö derecho rá zo'c'öji; nu'tsc'eji ni jyodü rí dyätcägöji. ¹⁵ Dya rí cjagö ja c'o ga tsja c'o xöpüte. Anguezeji pöji nu ja ya vi ma'a c'ü 'naja vi ma zopjü yo nte. Cjapüji na noji nza cja 'ma ri nguetsjë anguezeji ot'ü vi zopjüji yo nte. Rí te'begö rí 'ñejmeji na jo Mizhocjimi. A cjanu ra sö rá magö cja c'o 'ñaja jñiñi ja c'o nzi va dyacö Mizhocjimi rá ma pëpji. ¹⁶ Rá magö cja c'o jñiñi c'o mas na jë, rá ma xipjiji ja ga cja e Jesucristo. Y 'ma rá sät'ägö nu ja ya mbürü o creoji o jña Mizhocjimi, dya rá onpü yo nte, cja rrü mangö: “Na puncjü o nte va yo ya ndenngue co nuzgö”, rá eñegö, iyö. Na ngue ri ngue c'ü 'na cjuarma c'ü ya vi pjütü c'e bëpji.

¹⁷ 'Ma cjó c'o ra mbëpi na jo Mizhocjimi, dya ni jyodü ra mama: “Nutscö ró cjagö ne bëpji.” C'ü ni jyodü ra mama: “Mizhocjimi o mböxcü ró pëpjigö ne bëpji”, ra'ñeñe. ¹⁸ Zö ra mama 'na nte: “Me na jozgö”, ra 'ñeñe, pero dya ngue c'ü ni jñetse cjo na jo. Pero 'ma mama Mizhocjimi c'ü na jo 'na nte, ix na cjuana na jo 'ma c'ü.

Pablo y los apóstoles falsos

¹ Xa'ma rí pë'sc'eji paciencia co nutscö c'o xe rá xi'tsc'öji. Na ngue c'ü rí cjapcö me ni muvi ne bëpji nu rgá zopcjö yo nte, bübü c'o ra mama que rí locogö, dya rí jüngö in pjeñe. Pero rí ö'tc'öji rí pëscöji paciencia c'o xe rá xi'tsc'öji. ² 'Na bëzo me pjörü c'ü nu xunt'i, ngue c'ua 'ma ra chjüntpü c'ü o xunt'i, dya be ri chjëvi o bëzo. Nguec'ua nguextjo c'ü nu xira ra dyojui. Je xo ga cjazgö nu, me rí pjö'c'öji c'ua ja nzi ga mbö'c'eji Mizhocjimi. Rí negö nguextjo e Cristo rí ñegueji. ³ C'e c'ijmi o dyonpü e Eva, mi cjapü mi xipji c'o na cjuana pero iyö. Je xo ga cjatjonu, rí sügö 'na cjó c'o ra dyon'c'üji ra s'onnc'üji in pjeñeji; nguec'ua dya cja rí ñegueji e Cristo co texe in mün'c'eji. ⁴ Ró xi'tsc'öji ja rgá sö e Jesús ra 'ñevgueji libre cja c'o na s'o; nguec'ua vi creogueji. Y Mizhocjimi o dya'c'eji c'ü o Espiritu o ëjë cja in mün'c'eji. Pero bübü o xöpüte c'o va ëtsjë c'o nan'ño ga zo'c'üji. Maco in pësp'iji paciencia anguezeji, xo ni jyodü rí pëscöji paciencia yo rí xi'tsc'öji. ⁵ Anguezeji cjapüji me na noji, mamaji c'ü ngue anguezeji o apóstole e Jesucristo. A poco in cjiñiñi c'ü xenda na nojo anguezeji que rá nguetscö. ⁶ Anguezeji mamaji c'ü dya zö rgá ñagö. Zö ga cjanu, pero rí pârägö na jo yo rí xi'tsc'öji. In pârägueji c'ü rí pârägö na jo. Na ngueje 'ma ró zo'c'öji, dya ró co'bügö

ne rí 'naja jña.

7 'Ma ró xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi, dya ró jüngö c'o mi dacöji. A poco in cjiññiji c'ü rvá cja na s'o, na ngue dya ró jün'c'üji. Nu c'ü rvá zo'c'öji, dya ngue c'ü pje ro jün'c'üji; ngueje c'ü rví muvitsc'eji a jmi Mizhocjimi. 8 Ró jüngö c'o merio c'o o dyacö c'o cjuarma cja c'o 'ñaja congregación. Nguec'ua o sö ró xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi. 9 'Ma mi bübü co nu'tsc'eji, 'ma pje c'o mi bëtscö, dya ró ötü ne ri 'natsc'eji. Pero c'o cjuarma a ma a Macedonia o ndäji c'o o ëjë o 'ñe zocüzügöji c'o mi jyodüzü. Nguec'ua dya ró jün'c'üji, dya pje xo rá jün'c'üji. Na ngueje dya rí negö rí sögueji na jyü. 10 Bübü e Cristo co nutscö; nguec'ua na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. Me rí mäcjö na ngueje dya ró jüngö c'o mi dacöji nu'tsc'eji in tsjaji texe a 'ñe a Acaya. Y nunca dya pje rá jün'c'üji. 11 Bübü c'o mama c'ü dya rí nets'egöji, nguec'ua dya rgá jüngö c'o ri dyacöji. Pero pätcö in mü'bü Mizhocjimi rí nets'eji.

12 C'o 'ñaja xöpüte, neji c'ü rá jüngö c'o ri dyacöji. A cjanu ra sö ra xi'ts'iji: "Jñanchjaji, e Pablo rí chjëntcöjme c'ü", ra 'ñeñeji. Nguec'ua, dya rgá jün'c'üji c'o ri dyacöji, dya xo rá jün'c'üji. 13 Anguezeji me nzhodüji ga dyonpüji yo nte. Cjapüji c'ü ri ngue o apóstole e Cristo, maco dya juajnü e Cristo anguezeji. 14 Dya ni jyodü rí tsjiññiji na puncjü c'ü

ni tsja a cjanu anguezeji. Na ngue je xo ga cjanu ga tsja e Satanás nu c'ü dya jo, bün'ma cjapü c'ü ri ngue 'naja c'o o anxe Mizhocjimi. 15 Nguec'ua dya ni jyodü rí tsjiññiji na puncjü c'o xöpüte c'o cjapü ri xi'tsc'eji c'o na jo. Na ngueje anguezeji, ngue o mbëpji c'ü dya jo. Mizhocjimi ra tsjapü ra sufreji, na ngueje cjaji na s'o.

Sufrimientos de Pablo como apóstol

16 Me rí xi'tsc'öji ja ga mbëtscö na nojo, pero dya rí ma tsjiññiji cjo rí locogö. Zö rí tsjiññiji c'ü rí locogö, pero xe rí pëscöji paciencia c'ü xe rá mangö c'ü ja ga mbëtscö na nojo. Maco in pësp'iji paciencia c'o xöpüte c'o cjapü na nojo. 17 Dya mandazgöji c'in Jmugöji me rá mangöji pje pjëtscöji. Pero xe ni jyodü rá mangö c'ü pje pjëtscö, zö rí mangueji rí locogö. 18 C'o xöpüte me cjapüji na nojo na ngue c'ü pjëzhiji. Xo rá mangö dya c'ü ja ga mbëtscö na nojo. 19 In cjiññiji in pë'sc'eji na puncjü in pjeñeji; nguec'ua gui pësp'iji paciencia c'o xöpüte c'o cjapü na nojo. 20 C'o xöpüte me mandatsc'eji, pero in sido in pësp'iji paciencia in ätägueji c'o. Anguezeji me jün'c'üji in merioji, pero in sido in pësp'iji paciencia. Anguezeji me cjapüji in jmugueji, me cja'c'eji c'ü dya ni muvitsc'eji. Xo pjë'chc'eji in jmiji, pero in sido in pësp'iji paciencia in ätäji. 21 A poco in cjiññiji xe

na jo 'ma xo ro cjacpö chala a ndetsc'eji ja c'o nzi ga tsja c'o xöpüte. Rí perdonaozgjöji c'ü dya ró cja'c'öji a cjanu c'o na s'o.

C'o xöpüte, me mäjä ga tsjapütsjéji na nojo. Je xo rga cjazgö dya nu, c'o mama anguezeji ja ga mbëzhiji na nojo, xo ngue c'o xo sö rá mangö c'ü pje pjëtscö, zö rí mangueji rí locogö. ²² C'o xöpüte cjacpüji na nojo na ngueje ñaji hebreo. Xo 'ñezgö xo rí ñagö hebreo. Anguezeji mamaji je menzumüji a Israel. Xo 'ñezgö je xo rí menzumügö nu. Xo mamaji je mboxbëcheji cja e Abraham. Xo 'ñezgö xo ngue o mboxbëchezü c'ü. ²³ Xo mamaji c'ü mbëpjiji cja e Cristo. Nutscö mas na jo rgá pëpcö c'ü. Bueno, rí mangö yo, zö rí tsjijñiji c'ü me rí locogö. Mas ró pëpji na zëzhi que na ngue anguezeji. Mas o jyücüji co chirrio que na ngue anguezeji. Y mas go pantcaji a pjörü. Na puncjü rvá cjogü peligro c'ü ya ro tügö. ²⁴ C'o ín menzumügöjme a Israel, ts'ch'a vez va jyücüji co chirrio. O zö treinta y nueve c'o o dyacöji nzi 'na vez c'ü mi jücüji. ²⁵ Jñi vez va jyücöji co dyenza. 'Na vez o pjacöji o ndojo. Jñi vez va chödü a nde c'o barco 'ma mi nzhodügö cja mar. Nguец'ua 'naxö mü cja na 'napa ró sufregö cja ndeje. ²⁶ Na puncjü rgá nzhodügö rgá zopjügö yo nte. Rí cjogü peligro rgá pes'egö cja ndare. Rí cjogü peligro ra ts'acüzgö o mbë'ë. Rí cjogü

peligro 'na pje c'o ra tsjacö yo ín menzumügöjme, 'ñe c'o dya ngue ín menzumügöjme. Rí cjogü peligro 'ma rí nzhodügö cja c'o jñiñi, 'ñe 'ma rí nzhodügö cja majyadü, 'ñe 'ma rí nzhodügö cja barco. Xo rí cjogü peligro 'ma rí chjögöjme c'o cjacpü cjuarma. ²⁷ Bübü 'ma rí pëpcjö na zëzhi hasta me ni mbotjo ín cuëgö, 'ñe me rí sögö na ü. Bübü 'ma rí bëzhi na puncjü ín ch'ljïgö. Bübü na puncjü 'ma dya rí sigö o xëdyi, na ngueje ojtjo pje rá sigö. Na puncjü rgá tüsëgö, na ngueje bëtsi c'ü rá jegö.

²⁸ Nujyo, dya nguextjo yo rí sufregö yo. Pama me rí mbeñegö c'o cjuarma texe cja c'o congregación. ²⁹ 'Ma bübü 'na cjuarma c'ü dya nda ejme Mizhocjimi, me rí sentiogö nza cja c'ü ri nguetscö c'ü dya nda ri creo. 'Ma cjó c'o cjacpü ra tsja na s'o 'na cjuarma, rí ügöbe c'e nte c'ü. Y rí tsegö nza cja 'ma ri nquezgö ro cjacgö c'o na s'o. ³⁰ Pe ín neji xe rá mangö c'ü pje pjëtscö. Iyö. C'ü rá cjacgö dya, rá xi'tsc'öji ja ga cja c'ü dya zëtscö. ³¹ Na cjuana yo rí xi'tsc'öji; nzi ga mbärã Mizhocjimi c'ü mi ma't'ü e Jesucristo c'ín Jmugöji c'ü ngue o T'i. Me na nojo Mizhocjimi; ni jyodü nunca rá jëzi rga cjacpüji na nojo c'ü. ³² 'Ma mi bünc'ö a Damasco, o tsja c'e gobernador c'ü vi 'ñeme e rey Aretas, o ngama c'o mi pjörü cja c'o trangoxtji, ngue c'ua 'ma ro pedyegö, ro ts'acüzüji.

33 Pero c'o ín dyocjójme go pjongüzüji cja 'na ventana c'ü mi bübü cja c'e varda, cjanu o sjöpcüji cja 'naja bos'i. Ró c'ueñegö c'ua cja c'e ciudad, dya pje tsjacö c'e gobernador.

12

Visiones y revelaciones

1 Dya ni muvi c'ü me rgá mangö c'ü pje pjëtscö. Pero bübü c'ü xe rá xi'tsc'öji. Rá xi'tsc'öji ja ga cja c'o o dyacö e Jesucristo c'ín Jmugöji ró cjinch'igö, 'ñe c'o o jítscö. 2-3 Ya cjogü catorce cjë 'ma o zinzgö a jens'e Mizhocjimi. Dya rí pãrãgö cjo o zinzgö co texe ín cuerpo, cjo nguextjo ín aljma c'ü o zinngui. Nguextjo Mizhocjimi pãrã. 4 O zinzgö nu ja me na zö. Je ró äragö nu c'o jña'a c'o me na sjü c'o dya sö rá xi'tsc'öji. 5 Pero dya rá cjaüpütsjë na nojo. Ngue Mizhocjimi c'ü rá cjapecö na nojo, na ngueje ngue c'ü o zinzgö c'ü. C'ü rá xi'tsc'öji ja ga cjazgö, dya ngue c'ü me na nozgö; ngueje c'ü dya ga zëtscö. 6 Zö ri negö ro xi'tsc'öji c'o me na zö rvá jandagö, pero dya ri locogö. Na ngueje na cjuana c'ü ro xi'tsc'öji. Pero dya rá xi'tsc'öji c'o. In jandgaji ja rgá nzhodügö. Xo in äräji c'o jña c'o rí xi'tsc'öji. Nguec'ua dya ni jyodü rá xi'tsc'öji c'o me na zö c'o ró jandagö. 'Ma jiyö, ri cjiñigueji c'ü me na jozgö na puncjü, zö dya ga cjazgö nu.

7 Me na zö c'o o jítscö Mizhocjimi. Pero dya go ne Mizhocjimi c'ü rá cjapecö

na nozü rga mangö c'o ró jandagö nu. Nguec'ua o jyëzi Mizhocjimi e Satanás nu c'ü dya jo cjacü rá sufregö nza cja 'ma ri tjocüzgö 'na bidyi. Nuc'ü, me rí sufregö c'ü, ngue c'ua dya rá cjapecö na nozü. 8 Jñi vez rvá ötügö c'ín Jmugöji ro tsjapü ro c'ueñe c'ü rgá sufregö. 9 O ndünrü c'ua c'ín Jmugöji o xitsigö: "Me rí s'iyats'ügö. ¿Pje xe ni jyonc'ü? 'Ma dya pje ga zëzhi 'na nte, je ngue 'ma jñetse c'ü me na zëtscö, na ngueje rí pjös'ügö c'ü", enzgö c'ín Jmugöji. Nguec'ua me rí mäcjö na puncjü na ngue dya pje ga zëtscö. Rí mäcjö na ngueje bübüzü o poder e Cristo. 10 Na ngue c'ü rgá pëpcö e Cristo, me cjacö na s'o yo nte me pjongüzüji cja o jñiñji, y pje c'o nde rí sufregö. Pero rí mäcjö. Na ngueje 'ma dya ga zëtscö, ngue 'ma ix na cjuana na zëtsi.

Preocupación de Pablo por la iglesia de Corinto

11 Na ngue me ró xi'tsc'öji pje pjëtscö, pe in mamaji c'ü rí locogö. Pero, ¿ja rva cjapecö? 'Ma o xi'tsc'eji c'o xöpüte c'ü dya jo rgá jizhigö, dya i xiqueji c'ü na jo rgá xöpütegö. Nguec'ua ni jyodü rá xi'tsc'öji pje pjëtscö. C'o xöpüte cjapecöji ri ngue o apóstole e Cristo c'o me ni muvi. Pero xenda na nozgö, zö dya ni muvizgö. 12 'Ma mi bünc'ö co nu'tsc'eji, ró sufregö. Pero ró sido ró pëpcö e Cristo. Y ró cjapecö c'o me na nojo c'o nunca mi jandagueji.

Nguec'ua vi unnc'ejí ngüenda c'ü na cjuana c'ü mi xi'tsc'öji. Nguec'ua in pârâgueji c'ü ngue o apóstolezû e Jesucristo. ¹³ A poco in cjiññiji c'ü xenda ró s'iyagö na jo c'o ñaja congregación que na ngue'tsc'ejí. Bueno, c'ü ró cjagö, ngueje c'ü dya ró jün'c'üji in meriogueji. 'Ma jiyö, rvi sögueji na jyü. Perdonaozgöji c'ü dya ró jün'c'üji in merioji.

¹⁴ Dya ra metscö rá ñe nuc'üji. Ra zö'ö na jñi c'ü rga ëjë. Y dya rá jün'c'üji in meriogueji. Dya ngue in meriogueji c'o rí mbeñegö, ngue'tsc'ejí me rí mbents'ejí. Dya ngue yo t'i c'o ni jyodü ra mbë's'iji c'ü rguí mbös'üji nu tataji; ngueje yo nzhante c'o ni jyodü ra mbë's'iji c'ü rguí mbös'üji nu t'iji. ¹⁵ Me rí mäcjö rgá pëpcö Mizhocjimi rgá pjöxc'öji, zö me potjo in cuëgö. Nza cja c'ü mas rí netsc'öji, y dya nda in nezgöji.

¹⁶ Bübütsc'ejí c'ü ra mama, zö dya ró jüngö c'o merio c'o mi dacöji, pero ró jodügö ja rvá on'c'üji. ¹⁷ Rí xi'tsc'öji, 'ma ró xipji c'o cjuarma o ëji o ñe zo'c'ejí, dya pje xo jñün'c'üji. ¹⁸ Ró xipji e Tito ro ëjui c'ü 'na cjuarma, o ñe nuc'ejí. ¿Cjo pje c'o o jñün'c'üji e Tito? Iyö, dya pje xo jñün'c'üji. ¿Cjo dya xo mbents'ejí angueze, ja c'o nzi rgá mbents'ejí? Já, xo mbents'ejí. ¿Cjo dya xo tsja ja c'o nzi rgá cjagö? Já, je xo va tsjatjo a cjanu.

¹⁹ Nu yo rí xi'tsc'öji, pe in cjiññiji c'ü rrã ñanatsjë cja

in jmigueji nza cja 'ma ro cjagö na s'o. Pero dya je ga cjanu. Nu yo rí xi'tsc'öji, jandgagö Mizhocjimi. Y bübü e Cristo co nutscö. Rí s'iyatsc'öji cjuarma. C'ü rgá xi'tsc'öji yo, ngue c'ü mas rí pârâji Mizhocjimi. ²⁰ Rí negö rí nzhodügueji na jo. In negueji c'ü rá mä'c'öji. Pero rí sügö 'ma rá ñe nuc'ejí, 'na rá tö'tc'üji c'ü dya ri nzhodüji na jo. 'Ma rga cjanu, dya ra sö rá mä'c'öji 'ma. Rí sügö 'na rá tö'tc'üji c'ü me ri sögueji o jña, ñe me ri ne ra mbë'ts'iji na nojo c'ua ja nzi ga mbëzhi c'o ñaja. O rá tö'tc'üji ri pötqui sjëyaji, ñe ri pötqui huñ's'iji. O rá tö'tc'üji ri pötqui xos'üji o bëchjine, ñe me ri pötqui tsjojneji. O rá tö'tc'üji ri cjaquetsjëji rrü notsc'ejí nzi 'natsc'ejí, ñe me ri ñatsjë ri ñatsjëgueji. ²¹ Bübütsc'ejí c'o cja na s'o. In cjiññiji na s'o cja in mü'bügueji. In tsägueji o bëzo o ndixü, ñe pje c'o nde in cjai a cjanu c'o na s'o. Rí sügö, 'ma rá ñe nuc'ejí, 'na rá tö'tc'üji c'ü dya be ri nzhogü in mü'büji. Nguec'ua Mizhocjimi ra tsjacö me ra sentio in mü'bügö me rá huë'c'öji.

13

Advertencias y saludos finales

¹ 'Ma rá ëcjö na yeje, ya ra zö na jñi c'ü rvá ëgö va. Tsjiññiji c'ü t'opjü a cjava: "Ma cjö c'o ra tsja na s'o, ni jyodü yeje o jñi'c'ü o jñanda vi tsja na s'o, c'o ra cöste. Nu'ma, ra sö ra castigaoji 'ma c'ü",

eñe. ² 'Ma ró 'ñe zenguats'üji c'ü na yeje, ró zopjü c'o mi cjats'ügueji na s'o, ró xicöji ro nzhogü o mü'büji. 'Ma jiyö, ro castigaogö c'o, 'ma ro êgö na jñi'i. Nudya, dya rí bünc'ö co nu'tsc'ejí. Pero rí zo'c'öji nu'tsc'ejí in sido in cjaji c'o na s'o, rí xi'tsc'öji, 'ma rá êcjö na jñi, rá castigaots'üji. ³ Nu 'ma dya in pãrãgueji cjo rí pãtpãgö e Cristo, jo rí ñugueji 'ma, 'ma rá êcjö. Me na zëzhi angueze, dya sũ ra castigaots'üji. ⁴ 'Ma o ndãbãji e Cristo cja ngronsi, o jñetse nza cja c'ü dya ma zëzhi. Pero bübü'tjo dya c'ü, na ngueje c'ü o poder Mizhocjimi o tsjapü o bübü'tjo na yeje. Je xo ga czazgönu. Na ngueje bübü in mün'c'ö e Cristo, jmanch'a rgá zo'c'öji na jo, nza cja c'ü dya ri pë'sc'ö poder. Pero bübüzü o poder Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma dya ra nzhogü in mü'bügueji, rí bübü rá castigaots'üji.

⁵ Nu'tsc'ejí, ngue'tsc'ejí ni jyodü rí ñutsjëji cjo na cjuana in ñench'e in mün'c'ejí e Cristo. ¿Cjo bübü in mün'c'ejí e Cristo? ¿Cjo ñünnc'ü in mü'büji rí tsjaji ja c'o nzi ga ne? 'Ma jiyö, dya cjuana in ejmeji 'ma. ⁶ Pero 'ma bübü in mün'c'ejí e Cristo, rí te'begö rí unnc'ejí ngüenda xo ñetscö xo bübüzügö c'ü, y ngue o apóstolezügö c'ü. ⁷ 'Ma rá 'ñe castigaots'üji, nu'ma, rí pãrãgueji c'ü rí bünc'ö o poder e Cristo. Pero rí ötcö Mizhocjimi c'ü rí jyëzgueji c'o na s'o. Zö rí

negö ra jñetse c'ü ngue o apóstolezü e Cristo, pero rí negö mas c'ü rí tsjagueji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. ⁸ Ra sö rá zo'c'öji ngue c'ua rí tsjaji c'o na jo. Pero 'ma ya rguí tsjaji c'o na jo, dya cja ra sö rá castigaots'üji 'ma. ⁹ 'Ma na zë'tsc'ejí, 'ma in cjaji c'o na jo, dya ni jyodü rá castigaots'üji co o poder Mizhocjimi. Ngue c'ü rgá mäcjö c'ü. Y ngue c'ü rí ötcö Mizhocjimi, c'ü rí tsjagueji dya c'o na jo. ¹⁰ Mizhocjimi o dyacö poder, pero dya ngue c'ü rga chjojt'öji; ngueje c'ü rga pjöxc'öji mas rí 'ñejmeji Mizhocjimi. Nguec'ua nudya dya rí bünc'ö co nu'tsc'ejí, rí pen'c'ejí ne carta rí xi'tsc'öji yo, xa'ma rí dyãtcãgöji ante c'ü rá êcjö. 'Ma rí tsjaji a cjanu, dya rguí jyodü rá huënchc'öji 'ma rá êcjö.

¹¹ Ya rá cjuatügö ne carta. Mizhocjimi ra mböxc'üji cjuarma. Jyëziji c'o na s'o, mas rí tsjaji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. Dyãtcãji c'o rí xi'tsc'öji, ngue c'ua ra mäjã in mün'c'ejí. Rí tsjijñiji 'natjo in pjeñeji, rí tsãrãgueji na jo. 'Ma rí tsjaji yo, ra bübü'tsc'ejí Mizhocjimi c'ü s'iyazgöji 'ñe cjacöji ra mäjã in mün'c'öji, ngue c'ua dya pje rá mbeñeji. ¹² Rí pötqui zenguateji co texe in mü'büji, na ngueje ngue o t'itsc'ejí Mizhocjimi. ¹³ Bö'tc'ütjoji Cjimi c'o cjuarma c'o rí cãrãgöjme.

¹⁴ Rí ötcö Mizhocjimi c'ü mas rí unnc'ejí ngüenda in

texeji c'ü me nugüji na jo e
Jesucristo c'ín Jmugöji. Xo
rí ötcö Mizhocjimi c'ü mas
rí unnc'ejí ngüenda c'ü me
s'iyazgöji Mizhocjimi, 'ñe c'ü
bübü ín mün'c'öji o Espíritu.
Amén.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS GÁLATAS

*Pablo escribe a las iglesias
en Galacia*

¹ Nguetscö e Pablo rí pen'c'öji ne carta. Bübü c'o xi'tsc'ejí nguetsjé yo nte yo o juancü rá cjagö apóstole. O 'ma jiyö, xi'ts'iji Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü yo nte o juancüji. Pero iyö. C'ü o juancü nguetsjé e Jesucristo c'ü o te 'ma ya vi ndü, 'ñe Mizhocjimi c'ü nu Tata c'ü o tsjapü o te. ² Nu'tsc'ejí in jmurüji a Galacia in ench'e in mün'c'ejí e Jesucristo, ngue'tsc'ejí rí pen'c'öji ne carta. Nutscö 'ñe texe yo cjuarma yo rí cãrãgöjme, rí zenguats'üjme. ³ Rí ötcö Mizhocjimi c'ü mi Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji ra sido ra nuc'ejí na jo, ngue c'ua ra mäjä in mü'büji, dya pje rí mbeñeji. ⁴ E Jesucristo o ne o ndü va ngötcüji in nzhunc'öji. O 'ñevgueji libre, ngue c'ua dya cja ra mandazüji c'ü na s'o c'ü bübü cja ne xoñijö mü. O ndü a cjanu e Jesucristo na ngueje je ga cjanu va ne Mizhocjimi c'ü mi Tatagöji. ⁵ Me na nojo Mizhocjimi 'ñe me na jo. Je ga cjanu angueze texetjo c'o cjé, 'ñe 'ma ya rguí nguarü ne xoñijö mü. Amén.

No hay otro mensaje de salvación

⁶⁻⁷ 'Ma ró zo'c'öji, o 'ñünnc'ejí in mün'c'ejí Mizhocjimi o jí'tsc'ejí c'ua ja va s'iyatsc'ejí e Cristo va ndü. Nguet'ua vi 'ñench'e in mün'c'ejí e Jesucristo. Pero nudya va êtsc'ejí c'o nan'ño ga zo'c'ejí; dya xi'tsc'ejí c'ü nguextjo e Cristo ra salvatsc'ejí. Nguet'ua in yembeñeji; in ne rí creoji c'e jña c'ü xi'tsc'ejí c'o nan'ño xöpüte. ¿Jenga me ts'i ni jyëzgueji a cjanu c'e jña c'ü o dya'c'ejí Mizhocjimi c'ü ja ga cja e Cristo? Mi cjapcö mi nzhodügueji na jo cja o 'ñiji e Cristo. C'e jña c'ü in ne rí creoji, dya ngue c'ü ra 'ñempc'ejí libre cja c'o na s'o.

⁸ Nutscöjme ya ró xi'tsc'öjme ja rga 'ñevgueji libre e Cristo. Nguet'ua rí xi'tsc'öji, zö rí apóstolegö pero 'ma ro xi'tsc'öji nan'ño jña, nu'ma, ro jyëzgö 'ma Mizhocjimi ro tsjacü ro ma sufregö. Je xo rga cjatjonu c'o o anxe Mizhocjimi c'o ixi cãrã a jens'e, 'ma ro ê xi'tsc'ejí nan'ño jña, xo ro tsjapü Mizhocjimi ro ma sofre 'ma c'o. ⁹ Ya ró xi'tsc'öji ja rguí salvagueji. Xo ró xi'tsc'öji 'ma cjó c'o ra 'ñe xi'ts'iji nan'ño jña, Mizhocjimi ra tsjapü ra sofre c'ü. Y rí yepe rí xi'tsc'öji a cjanu.

¹⁰ C'ü rvá xi'tsc'öji a cjanu, ngue c'ü rguí unnc'ejí ngüenda c'ü dya ngue c'o xöpüte c'o rí jodügö ra mägögö, ni xo ri ngue'tsc'ejí; ngue Mizhocjimi rí jodü ra mägögö. Nu 'ma cjó c'o ri

ngueje cja yo nte c'ü ro jodü ro mäcägö, dya ngue e Cristo c'ü rí pëpcö 'ma.

Cómo llegó Pablo a ser apóstol

¹¹ Rí mbeñegueje cjuarma. C'o jña c'o ró xi'tsc'öji ja ga jogü ín mün'c'öji, dya ngueje yo nte yo o nguijñitsjê o mü'bü c'o. ¹² Na ngueje dya cjó xitsigö yo nte ja ga cja, ni cjó xo ro xöcü. Nguetsjê e Jesucristo o jítisi ró pârägö ja ga jocüzü ín mü'büji.

¹³ Ya ró xi'tsc'öji ja ga cja rmá minc'ö 'ma dya be mi ejmegö e Cristo. Mi cjagö ín chjürügöjme nutscöjme rí menzumüjme a Israel. Ró xi'tsc'öji c'ü me mi cjacpö ra sufre c'o o nte Mizhocjimi c'o mi jmurü mi ma't'üji e Jesucristo. Y me mi cjagö ro chjotcö c'o. ¹⁴ Xenda mi cjagö ín chjürügöjme, que na ngueje na puncjü c'o ín menzumügöjme c'o cja nde mi sêgöjme. Na ngueje xenda mi tēpcö o tjürü c'o mi mboxpalejme. ¹⁵ Pero ante c'ü ro jmuxcü, ya vi xöcüzü Mizhocjimi c'ü ro pëpcö c'ü. Na ngue c'ü vi s'iyazügö Mizhocjimi, o ã 'na nu pa o 'ñünnü ín mü'bü. Y nutscö ró ench'e ín mü'bü e Jesucristo na ngueje c'ü vi s'iyazügö c'ü. ¹⁶ Y go ne Mizhocjimi go tsjacü ró pârägö ja ga cja e Jesucristo c'ü nu T'i. O jítisigö a cjanu ngue c'ua rá magö cja yo nte yo dya menzumü a Israel, rá ma xipjiji ja rgá sö e Cristo ra 'ñeme libre anguezeji cja c'o na s'o. 'Ma

o jítisigö a cjanu Mizhocjimi, dya cjó ró önü ne rí 'naja nte ja rva cja rva zopcjö yo nte. ¹⁷ Dya xo ró magö a ma a Jerusalén ro ma önü c'o ot'ü vi mbëzhi apóstole que na nguezgö. C'ü ró cjagö, ixtó xögütsjê ró magö a ma a Arabia. O cjogü ja nzi pa, cja rrü nzhogö ró ã c'ua a Damasco.

¹⁸ Nuc'ua 'ma ya vi cjogü jñi cjê, ró magö a ma a Jerusalén c'ü tsja a Judea. Pero dya ngue c'ü ro ma önnögö ja rva zopcjö yo nte. Ngue c'ü rvá ma pârägö e Pedro. Y dya mezhe rvá minc'ö nu, c'ü ro ñabe; yenzotjo. ¹⁹ Xo ró chjêgöbe nu, e Jacobo c'ü nu cjuarma e Jesucristo c'ín Jmugöji. Pero c'o 'ñaja apóstole, dya ró chjêgöjme c'o. ²⁰ Nujyo rí xi'tsc'öji, dya bëchjine yo. Na cjuana yo, c'ua ja nzi ga mbâtcã ín mü'bü Mizhocjimi.

²¹ Nuc'ua ró pedyegö a Jerusalén ró magö a ma a Cilicia 'ñe a Siria. ²² C'o cjuarma c'o mi jmurü cja c'o 'ñaja jñiñi a Judea, dya be mi pácägö c'o. ²³ Pero mi äräji c'o mi mama c'o o dyoji: "E Pablo dya mi ne cjó ro 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. Nguец'ua mi cjacüjme rá sufrejme y me mi ne ro mbötçüjme. Pero nudya, e Pablo xipji dya yo nte xo ra 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo", mi eñe c'o cjuarma ma xipjiji c'o o dyoji. ²⁴ Nguец'ua c'o cjuarma c'o mi cãrã a Israel mi mamaji c'ü me na zëzhi Mizhocjimi, na

nguezgö e Pablo xo ró ench'e ín mü'bügö e Jesucristo.

2

Los otros apóstoles aceptan a Pablo

¹ O cjugü c'ua catorce cjë ró magö a ma a Jerusalén, ró mëbe e Bernabé. Xo ró sidyibe e Tito. ² Nguetsjë Mizhocjimi o tsjacü ró pârägö c'ü mi jyodü ro möcjöjme nu. Ró ma ñatsjëjme c'o pjëzhi apóstole nu. Ró xipjiji ja ga cja rgá zopcjö yo dya menzumü a Israel rí xipjiji ja rgá sö e Jesucristo ra 'ñeme libre anguezeji cja c'o na s'o. Mi negö c'ü ro unü ngüenda c'o apóstole, c'o jña c'o rí xipjigö yo nte, chjëntjui c'o jña c'o mama c'o apóstole. 'Ma jiyö 'na dya rví muvi 'ma c'ü rvá pëpcjö na puncjü, 'ñe c'ü cja xe rá pëpcjö. Na ngueje 'na dya ro mböxcügö c'o apóstole cja ne bëpji. ³⁻⁵ Na ngueje cãrã c'o 'ñaja c'o vi mama c'ü ni jyodü ra circuncidaoji yo dya menzumü a Israel ra dyopcüji o cuerpoji. Nutscöji bübü ín mün'c'öji dya e Cristo Jesús; nguec'ua dya cja mandazüji c'o o ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés. Pero bübü c'o chaque cjavü cjuarma; mi nugütjøjme cjo mi cjavme c'ua ja nzi ga t'opjü c'o ley cjo iyö. Na ngueje anguezeji mi neji ro nzhogüjme ro jodü ro ätcöjme c'o ley c'o. Mi neji ro circuncidaoji e Tito c'ü mi dyocjöjme, na ngueje dya mi menzumü a Israel, nguec'ua dya vi circuncidaoji c'ü. Pero dya ró negö ro

circuncidaoji e Tito. Ni xo ro negö ro circuncidaoji c'o 'ñaja cjuarma c'o dya menzumü a Israel. Na ngueje mi mbentsc'öji nu'tsc'eji, dya ín menzumüji a Israel, ró negö rí sido rí 'ñejmeji c'ü na cjuana c'ua ja rgui salvagueji. Nguec'ua 'ma ró cjuarü ró ñajme c'o apóstole, cjanu o mama c'ua anguezeji c'ü dya ni jyodü ra circuncidaoji c'o cjuarma c'o dya menzumü a Israel, ni xo ri ngueje e Tito.

⁶ C'o pjëzhi apóstole, dya pje xitsigöji c'ü pje xe ro jíhcö yo dya menzumü a Israel. Para nutscö, dya ra tsja zö pje pjëzhiji, na ngueje Mizhocjimi ra juajnü 'na nte'e zö dya pje ri pjëzhi. ⁷ C'o pjëzhi apóstole, c'ü o tsjaji, o unüji ngüenda c'ü vi juancügö Mizhocjimi rá sätc'ö cja yo dya menzumü a Israel, rá xipjiji ja rgá sö ra jogü o mü'büji. Xo unüji ngüenda vi juajnü Mizhocjimi e Pedro ra zopjü yo menzumü a Israel. ⁸ Xo mbãrãji ngue Mizhocjimi c'ü 'ñünbü o mü'bü e Pedro ra tsja apóstole, ngue c'ua ga zopjü yo menzumü a Israel. Y xo mbãrãji ngue Mizhocjimi c'ü 'ñünnü ín mün'c'ö ngue c'ua xo pjëtsi apóstole rí zopjü yo dya menzumü a Israel.

⁹ C'o apóstole c'o me mi nãntji pjëzhi na puncjü, ngueje e Jacobo 'ñe e Pedro 'ñe e Juan. Anguezeji o unüji ngüenda c'ü vi tsja Mizhocjimi vi tsjacügö apóstole, 'ñe vi mböxcü na puncjü. Nguec'ua va dyacüji o dyëji

va mächäbe e Bernabé, cjanu xitsibe: “Nu'tsc'evi ñetscöjme rí mbëpjiji cja e Cristo. Nu'tsc'evi rí ma zopjüvi yo nte yo dya menzumü a Israel, nutscöjme rá ma zopjüjme yo rí menzumüji a Israel. ¹⁰ Pero dya rí jyombeñevi rí pjös'üvi c'o ín menzumügöji c'o dya pje pë's'i”, o ñenzgöbe c'o. C'e jña'a ró negö c'ü, na ngueje siempre rí mbeñe c'o cjuarma c'o dya pje pë's'i.

Pablo reprende a Pedro en Antioquía

¹¹ 'Na nu pa, zö mi pärã e Pedro c'o na jo, pero nan'ño va tsja. Nguec'ua rvá huënchc'ö c'ua. Rá xi'tsc'öji dya, ja va ts'a. Ot'ü o ma e Pedro a ma a Antioquía. ¹² Nuc'ua 'natjo c'ua mi siji o xëdyi c'o cjuarma c'o dya menzumü a Israel. Nuc'ua cjanu säjä c'ua ja nzi c'o menzumü a Israel c'o mi ngue o dyoji e Jacobo. Nguec'ua mi sũ e Pedro xe ro ziji o xëdyi c'o cjuarma c'o dya menzumü a Israel. Na ngueje 'na ro mama c'o ya vi säjä, jenga mi siji o xëdyi e Pedro c'o cjuarma c'o ñaja menzumü. Nguec'ua zö mi pärã e Pedro ma jo c'ü 'natjo c'ua mi siji o xëdyi c'o cjuarma c'o dya menzumü a Israel, pero go xögü c'ua; dya cja 'natjo c'ua go ziji o xëdyi c'o. ¹³ Xo ñetjo c'o ñaja cjuarma c'o menzumü a Israel c'o mi cãrã a Antioquía, zö xo mi pärãji ma jo c'ü 'natjo c'ua mi siji o xëdyi c'o ñaja cjuarma, pero xo tsjaji c'ua ja va tsja

e Pedro go xögüji. Y 'ma o nu'u ga cjanu e Bernabé, xo xögü c'ü. ¹⁴ Nguec'ua ró unnc'ö ngüenda c'ü dya ma jo c'ü mi xögüji. Na ngueje c'o jña c'o mama ja ga salvazüji, dya mama c'ü rá xögüji a cjanu. Nguec'ua rvá huënch'i e Pedro nu ja mi cãrãji texeji, ró xipji a cjava: “Nu'tsc'e ín cjague c'ü t'opjü c'o ín leygöji c'ü dya rá cjaji nutscöji rí menzumüji a Israel; ín sigueji o xëdyi yo dya menzumü a Israel. Dya s'o c'ü ín cjague dya a cjanu, na jo c'ü. Nguec'ua, çjenga ì xögue cja yo cjuarma yo dya menzumü a Israel? Ra nguiññiji c'ü ni jyodü ra tsjaji c'ua ja nzi ga tsja yo ín menzumügöji, xo ra jyodü ra cumpleji texe c'o ín leygöji. Pero dya ni jyodü.”

La gente de Israel, igual que todos, se salva por fe

¹⁵ Xo ró xipji a cjava e Pedro: “Yo dya menzumü a Israel, dya tjëji c'o o ley Mizhocjimi; nguec'ua nutscöji rí menzumüji a Israel mi xicöji cja'a na s'o c'o. Nutscövi, ixtí menzumügövi a Israel. ¹⁶ Pero ró unnc'övi ngüenda zö ra jyodü 'na nte ra dyätä texe c'o ley, pero xe ri tütjo o nzhubü a jmi Mizhocjimi. Xo ró unnc'övi ngüenda nguextjo 'ma ra tsja 'na nte ra ñench'e o mü'bü e Jesucristo, nu'ma, ra mama Mizhocjimi c'ü dya cja ri tũ o nzhubü 'ma c'ü. Nguec'ua xo ñezgövi xo ró ench'e ín mün'c'övi e

Jesucristo ngue c'ua dya cja xe rá tuns'üvi ín nzhunc'övi. Na ngueje je t'opjü a cjava o jña Mizhocjimi: 'Zö cjó c'o ra tsja ra dyätä texe c'o ley, pero xe ri tütjo o nzhubü a jmi Mizhocjimi c'e nte c'ü', eñe."

¹⁷ Xe ró xicö e Pedro: "Nutscövi ró negövi c'ü dya cja xe ra bübüzüvi c'o na s'o. Nguец'ua rvá ench'e ín mün'c'övi e Cristo. Nguец'ua sö rá jyëtsitsjévi dya yo dya menzumü a Israel yo xiji na s'o. Na ngueje c'ua ja nzi ga cja anguezeji, dya tjéji c'o ín leygöji, je xo ga cjazgövi dya nu, dya cja mandazüvi c'o ley. 'Ma ró jëzgövi c'o ley ngue c'ua ro ench'e ín mün'c'övi e Cristo, ¿cjo ix ma s'o ga cjanu? Iyö. ¹⁸ Rí xi'tsc'ö na cjuana cjó ngue c'ü cja na s'o. 'Ma cjó c'o ya 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, 'ma ra nzhogü na yeje ra jyodü ra cumple c'o ley, nu'ma, ngue 'ma ix na cjuana tuns'ü o nzhubü c'ü. ¹⁹ Nuzgö ró unnc'ö ngüenda c'ü dya sö ro cumplegö texe c'o ley. C'ua ja nzi ga cja 'na mbëpji c'ü ya ndü'ü, dya cja manda c'ü nu lamu, je xo ga cjazgö dya nu, dya cja mandazü c'o ley. Nguец'ua nza cjazgö c'ü ya ró tügö. Pero a jmi Mizhocjimi rí büntcjö dya, y nguextjo angueze rí ätcö c'ü. ²⁰ 'Ma o ndü e Cristo cja ngronsi, xo ró tügö nu. Nguец'ua dya cja nza cjazgö 'ma ot'ü. Zö xe bübüzü ín cuerpogö, pero bübü dya a mbo cja ín mün'c'ö e Cristo c'ü ngue o T'i Mizhocjimi. Nguец'ua nudya, rí ench'e

ín mü'bü c'ü recibidozü dya Mizhocjimi, na ngueje o s'iyazügö e Cristo o ne o pätcä va ndü c'ü. ²¹ Bübü c'o cjavü dya ni muvi c'ü vi s'iyazüji Mizhocjimi va ndjä c'ü o T'i o ë ndü; mamaji ni jyodü rá cumplegöji c'o ley, ngue c'ua rrä jözüji a jmi Mizhocjimi. Pero nutscö, dya rí mangö a cjanu. Na ngue 'ma rva cjanu, ¿pje ro dyeje 'ma c'ü vi ë ndü e Cristo?", ró embe e Pedro.

3

La ley o la fe

¹ Nu'tsc'ëji cjuarma ín cãrãji a Galacia, ró xi'tsc'öji na jo'o ja va ndü e Cristo cja ngronsi por nutscöji. Pero nudya ín ne rí dyärãji 'na jña c'ü dya cjuana. ¿Jenga i jyëzgueji o dyon'c'ëji? Dya ín cjiññiji na jo 'na pjeñe. ² Bübü c'ü rí negö rá önn'c'üji. Mizhocjimi o dya'c'üji o Espíritu o ë bübü cja in mü'büji. ¿Cjo i tsjaji texe c'ü t'opjü c'o ley nguec'ua va dya'c'üji c'ü? Jiyö. O dya'c'üji c'ü, na ngueje 'ma i dyärãji ja ga cja e Cristo, i 'ñench'e ín mün'c'ëji c'ü. ³ 'Ma i 'ñench'e ín mün'c'ëji e Jesucristo, o tsja Mizhocjimi o ndjä o Espíritu ra dya'c'ëji poder rí tsjaji na jo. Maco ín jodü rí tsjatsjëji c'o na jo rgui cumpleji c'o ley. Dya jo c'e pjeñe c'ü ín cjiññiji. ⁴ 'Ma i pjürü i 'ñejmeji o jña e Cristo, i sufregueji na puncjü. Pero 'ma rí jyëzgueji dya c'e jña, dya ni muvi dya 'ma c'ü i sufreji. Xa'ma dya rí jyëzgueji c'ü. ⁵ O Espíritu Mizhocjimi

da'c'ejí o poder. A cjanu Mizhocjimi da'c'úji in cjaí c'o na nojo c'o nunca mi janda yo nte. ¿Cjo in átqueji texe c'o ley nguec'ua ga dya'c'ejí Mizhocjimi o poder? Iyó. Da'c'ejí a cjanu o poder, na ngueje 'ma in árãji ja ga cja e Cristo, in creoji.

6 Je xo va cjatjonu e Abraham mi jinguã, o 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi, o creó c'ü ro tsja c'ua ja nzi va xipji. Nguec'ua va mama Mizhocjimi c'ü dya cja mi tû o nzhubü e Abraham. 7 Nguec'ua ixtí unnc'ejí ngüenda, c'o je ga cjanu ga 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi, je ngueje c'o na cjuana mboxbêche cja e Abraham c'o, na ngueje ench'e o mü'büji Mizhocjimi c'ua ja nzi va tsja e Abraham. 8 Mizhocjimi xo xipji a cjava e Abraham: “Na ngue i creó c'ü ró xi'ts'i, ró intsjimits'ü. Je xo rga cjanu yo cãrã texe cja ne xoñijõmü, xo rá intsjimigö yo”, eñe. Nguec'ua t'opjü dya cja o jña Mizhocjimi. O mama a cjanu Mizhocjimi, na ngue ya ixmi pãrã c'ü xo 'ñetjo c'o dya menzumü a Israel xo ro 'ñench'e o mü'büji angueze. Y 'ma ro 'ñenche o mü'büji, dya cja ri tûji o nzhubüji 'ma. 9 Nguec'ua c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Cristo, ngue c'o ra intsjimi dya Mizhocjimi, ra mama c'ü dya cja ri tûji o nzhubüji, c'ua ja nzi va mama c'ü dya cja mi tû e Abraham o nzhubü, na ngue xo 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi.

10 Cãrã c'o cjiñi c'ü dya cja ri tû o nzhubüji nu 'ma ra cumpleji texe c'o o ley Mizhocjimi. Pero dya cjó sô ra cumple texe c'o o ley Mizhocjimi. Nguec'ua c'o cjiñi a cjanu, ra tsjapü Mizhocjimi ra ma sufreji. Na ngue je t'opjü a cjava o jña Mizhocjimi: “Ma cjó c'o dya ra cumple texe c'ü t'opjü cja o ley Mizhocjimi, ra ma sufre 'ma c'o”, eñe. 11 C'o jodü ra cumple texe c'o ley ngue c'ua ra jogüji a jmi Mizhocjimi, rí pãrãgöji c'ü xe tütjoji o nzhubüji a jmi Mizhocjimi. Na ngueje je xo t'opjü a cjava o jña Mizhocjimi: “C'ü ra 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi, ngue c'ü ra mama Mizhocjimi c'ü dya cja ri tû o nzhubü c'ü, y ra ch'unü c'ü rguí bübütjo c'ü”, eñe. 12 Pero c'o ley, nan'ño ga mamaji. Je t'opü ga cjava c'o ley: “Na nte, 'ma dya ra cumple texe c'o ley, dya ra ch'unü c'ü rguí bübütjo”, eñe c'o ley.

13 Nguec'ua ixi jñetse cja c'e ley c'ü ro tsjacüji Mizhocjimi ro ma sufreji, na ngueje dya sô ro cumpleji texe c'o mama cja c'e ley. Pero Mizhocjimi o tsjapü o sufre e Cristo c'ü ro ma sufregöji, ngue c'ua dya cja xe ni jyodü rá ma tûji. C'ü rguí unnc'ejí ngüenda c'ü ngue Mizhocjimi o tsjapü o sufre e Cristo, ngue c'e jña c'ü je t'opjü ga cjava: “Mizhocjimi je ngue c'ü cjavü ra sufre 'ma cjó c'o ra sufre rgá ndü cja ngronsi”, eñe o jña Mizhocjimi. 14 O

pätcägöji va ndũ e Cristo. Nguec'ua nu'tsc'ejí zö dya in menzumüji a Israel, pero xo ñetsc'ejí ra intsjimits'üji dya Mizhocjimi c'ua ja nzi va xipji e Abraham, ra perdonaots'üji. Y ra dya'c'üji o Espíritu; ñetscöjme xo ra dyacüjme. Na ngue rí ench'e ín mü'büji e Jesucristo.

La ley y la promesa

¹⁵ Tsjijníji cjuarma, ja rgá cjaji va cja ne xoñijö mü. 'Naja nte 'ma ya rguí mbäbä 'naja xiscö mü, y 'ma ya rguí cuatüji sello c'e xiscö mü c'ü, dya cjó ra sö ra ts'a's'ü ni cjó pje xe ra jñu's'ü c'ü. ¹⁶ 'Ma mü o mama Mizhocjimi c'ü ro intsjimi c'o nte, dya nádäji c'o o mboxbëche e Abraham. Na ngue 'ma rva cjanu, rvá puncjü o mboxbëche c'o ro jnädä 'ma. Pero 'natjo c'ü o mboxbëche e Abraham c'ü o jnädä, c'ü ngueje e Cristo. Na ngue je ga cjava va mama Mizhocjimi va xipji e Abraham: "Na ngue c'ü ra tsja c'ü in mboxbëche, rá intsjimigö c'o nte c'o ri cãrã texe cja ne xoñijö mü", eñe. ¹⁷ Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. Mizhocjimi o mama c'ü ro intsjimi c'o nte c'o ri cãrã texe cja ne xoñijö mü. C'ü vi mama a cjanu Mizhocjimi, chjëntjui c'ü ro mbäbävi 'na xiscö mü e Abraham, cja rrü cuatütsjê sello. Xe go mezhjetjo c'ua cuatrociento treinta cj'ë, cja ch'unü 'ma c'o o ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés. Nguec'ua zö bübü c'o ley, pero ya zädä c'e jña c'ü

ot'ü vi mama Mizhocjimi va xipji e Abraham. Na ngueje na cjuana ya intsjimizüji dya Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama. ¹⁸ C'ü rguí cumple 'na nte o ley Mizhocjimi, dya ngue c'ü rguí perdonao Mizhocjimi c'e nte. Na ngue 'ma dya be mi ch'unü c'o ley, o mama Mizhocjimi 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü, ra perdonao Mizhocjimi c'ua ja nzi va perdonao e Abraham.

¹⁹ ¿Cjo dya ni muvi 'ma c'o o ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés? Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Zö ya vi mama Mizhocjimi c'ü ro intsjimizüji, pero xo dyacüjme c'o ley nutscöjme rí menzumüjme a Israel, ngue c'ua ro unnc'öji ngüenda rí texeji c'ü rí tügöji ín nzhunc'öji, dya rí ätcöji Mizhocjimi. O dyacüjme c'o ley hasta 'ma cja ro ëjê c'ü o mboxbëche e Abraham c'ü ngue e Jesucristo. Nuc'ü, ngueje c'ü vi mama Mizhocjimi ro intsjimizüji ja c'o nzi va xipji e Abraham. C'o ley, ngue Mizhocjimi o manda c'o o anxe o 'ñe unü c'o ín mboxpalejme c'o. O unüji a dyë e Moisés. ²⁰ 'Ma o unüji c'o ley, dya je ngue anguezeji o unüji; je ngueje a dyë e Moisés c'ü o unüji c'o. Pero 'ma o mama Mizhocjimi c'ü ro intsjimi c'o nte c'o ri cãrã texe cja ne xoñijö mü, nguetsjê Mizhocjimi o zopjütsjê e Abraham.

El propósito de la ley

21 ¿Pje rá mangöji 'ma? Maco Mizhocjimi o xipji e Abraham c'ü ro intsjimi yo nte yo cãrã texe cja ne xoñijõmü, ¿cjo dya ni muvi 'ma c'o ley? Iyõ, na jo c'o ley. Pero c'o ley, dya sö ra dyacüji c'ü rga bübütjoji, dya sö ra dyacüji poder. 'Ma jiyõ, ro sö ro cumplegöji 'ma c'o ley, ngue c'ua dya ro tûji ín nzhunc'öji. 22 Pero dya je ga cjanu. Na ngueje je t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'ü rí tügöji ín nzhunc'öji rí texeji; dya cjó bübü c'ü ri ätä texe c'o ley. Nguec'ua nudya, 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, ra intsjimi Mizhocjimi c'ua ja nzi va xipji e Abraham, ra perdonoji.

23 Nutscöjme rí menzumüjme a Israel, 'ma dya be rmi ench'e ín mü'büjme e Jesucristo, mi mandazüjme c'o ley, pero dya sö ro cjagöjme c'o mi mandazüjme c'o. Mi mandazüjme a cjanu, ngue c'ua 'ma ro ëjẽ e Jesucristo, ro ench'e ín mün'c'öjme angueze. 24 Tsjijñiji ja ga cja c'o pẽ's'i o bẽpji ra mbõrũ o t'i. Pjõrũji hasta 'ma cja ra ndũmbeñe c'o t'i. Je xo ga cjatjonu c'o ley, mi pjõcũjme ngue c'ua 'ma ro ëjẽ e Cristo, ro ench'e ín mün'c'öjme 'ma c'ü, ngue c'ua ro mama 'ma Mizhocjimi c'ü dya cja ri tügöjme ín nzhunc'öjme. 25 Nguec'ua nudya ya zädã c'ü rí ench'e ín mü'büjme e Jesucristo, nguec'ua dya cja mandazüjme dya c'o ley.

26 Zõ ri menzumügueji a Is-

rael o jiyõ, pero ya o t'itsc'ejj dya Mizhocjimi, na ngueje ín ench'e ín mün'c'ejj dya e Jesucristo. 27 Ya jigueji, ín 'natjoji co e Jesucristo. C'ua ja ga cja angueze, xo rga cjatsc'ejj dya nu. 28 A jmi Mizhocjimi, dya ra tsja zõ ri menzumü a Israel 'naja nte, o jiyõ. Dya ra tsja, zõ ri esclavo o zõ ri libre. Dya ra tsja, zõ ri bẽzo o zõ ri ndixũ. Nde 'na ma cjatsc'ejj dya, na ngueje bübü dya e Jesucristo cja ín mün'c'ejj ín texeji. 29 Ngue o ntetsc'ejj dya e Cristo. Nguec'ua zõ dya ín menzumüji e Abraham, pero o mboxbẽchets'üji dya c'ü, na ngueje ín ench'e ín mün'c'ejj dya Mizhocjimi c'ua ja nzi va tsja e Abraham. Nguec'ua xo 'ñetsc'ejj ra dya'c'ejj Mizhocjimi c'ü vi xipji ro unũ angueze.

4

1 'Ma ra ndũ 'na bẽzo, ra zopcü c'ü nu t'i'i texe c'o pẽ's'i. Nuc'ua c'ü nu t'i, zõ ri mentsjaja texe c'o o s'opcü, pero 'ma dya be ri tjũmbeñe, chjëntjui c'ü ri mbẽpjitjo c'ü. 2 Na ngueje bübü c'o pjõrũ c'e t'i c'ü, 'ñe c'o vi s'opcü. Nguec'ua c'e t'i ni jyodũ ra dyätã anguezeji hasta 'ma cja ra zädã c'e pa c'ü o mbã's'ã c'ü ndũ nu tata, cja ra tsjapü o cjaja 'ma c'o. 3 C'ua ja nzi ga cja c'e t'i, je xo ma cjazgõji nu. 'Ma dya be mi ngue na cjuana o t'izgõji Mizhocjimi, mi nza cjaztjogõji mbẽpji na ngue mi mandazügõji c'o ley, 'ñe yo tjõrũ yo cjaji va cja ne xoñijõmü. 4 Pero 'ma mü

o zädä c'o pa c'o vi juajnü Mizhocjimi, o ndäjä c'ua c'ü nu T'i c'ü ngue e Jesucristo o ã o 'ñe jmus'ü cja 'naja ndixü, o jmus'ü nza cjazgöji. O ã o 'ñe cumple c'o ley c'o mi mandazüjme nutscöjme rí menzumüjme a Israel. ⁵ O ëjê para o 'ñe ndü va 'ñevgueji libre. Nguец'ua nutscöji, dya cja xe ra mandazüji dya c'o ley 'ñe yo tjürü, ngue c'ua Mizhocjimi sö ra tsjacüji o t'izgöji dya c'ü.

⁶ Na ngueje o t'itsc'eji dya Mizhocjimi, nguец'ua Mizhocjimi o dya'c'üji c'ü o Espíritu o ã búbü cja in mün'c'eji dya. Nuc'ü, 'ñünnc'eji in mün'c'eji c'ü, nguец'ua gui xipjiji Mizhocjimi: “Mi Tatats'üjme”, in embeji c'ü. ⁷ Nguец'ua, dya cja in mbëpjitjoi ne rí 'natsc'eji; o t'itsc'eji dya Mizhocjimi. Nguец'ua ga dya'c'eji c'ü o mama mi jingüa va xipji e Abraham. Dacüji a cjanu na ngueje c'ü vi 'ñe ndü e Cristo.

Pablo se preocupa por los creyentes

⁸ 'Ma dya be mi pârâgueji Mizhocjimi, mi nza cjatjotsc'eji mbëpji, na ngueje me mi sügueji yo ts'ita, mi cjaji c'o o mandamientoji. Maco dya Mizhocjimi yo. ⁹ Pero nudya, ya in pârâgueji dya Mizhocjimi. C'ü xenda na jo, ngue c'ü ya mbä'c'ãji Mizhocjimi ya tsja'c'eji o t'itsc'eji dya c'ü. Nguец'ua, çjenga in ne rí nzhogü rí dyätqueji c'o ley 'ñe yo tjürü

c'o mi mandats'üji? Maco dya sö ra 'ñempc'eji libre cja c'o na s'o, ni pje ra mböxc'üji c'o. ¹⁰ In süpüji yo pa, 'ñe yo zana, 'ñe yo cjë'ë, cja na 'ñe yo mbaxua. ¹¹ Nguец'ua me rí cijjñi cja in mü'bügö cjo na cjuana i 'ñench'e in mün'c'eji e Jesucristo. 'Ma jiyö, çpje dyeje c'ü rvá pëpcjö na puncjü a ndetsc'eji?

¹² Nu'tsc'eji, dya mi mandats'üji c'o ley, na ngueje dya mi tjëgueji c'o. Nutscöjme rí tjëgöjme, pero nutscö ró ench'e in mün'c'ö e Jesucristo, nguец'ua dya cja mandazü c'o. In ne rí cumpleji c'o ley. Pero rí xi'tsc'öji co texe in mü'bü cjuarma, rí tsjaji c'ua ja nzi rgá cjangö dya, dya rí jyëzgueji ra mandats'üji c'o ley. C'ü rvá xi'tsc'öji a cjanu, dya ngue c'ü pje vi tsjacüji, iyö. ¹³ Na ngue rí mbeñegö c'ü na jo vi recibidozüji 'ma. Mi sö'dyëgö 'ma, nguец'ua rvá 'ñe mimigö cja in jñiñji. Nguец'ua ró xi'tsc'öji ja rgá sö ra salvatsc'eji e Cristo. ¹⁴ Nu c'e ngueme, zö mi xichats'üji pero dya i tsjapqueji c'ü dya rví muvi c'o jña c'o mi xi'tsc'öji 'ma. Dya xo i xitscöji: “Dya rí ne rá ärajme”, ri 'ñenzgöji. C'ü i tsjaji, i recibidozüji nza cja 'ma ri nguezgö 'naja c'o o anxë Mizhocjimi. I recibidozüji nza cja 'ma ri nguezgö e Cristo Jesús. ¹⁵ Çjenga dya cja in ne rí dyätcäji? Maco mi mäcjeji 'ma ró zo'c'öji 'ma ot'ü. Me mi ne ri pjöxcöji hasta mi cijjñiji quisiera ro sö ri dyacü in

chögueji. ¹⁶ Pero nudya, pe rí xitsigöji ya rí nuc'öji na ü dya, na ngueje c'ü rvá xi'tsc'öji c'ü na cjuana.

¹⁷ Nu c'o xöpüte c'o xi'tsc'eji rí circuncidaogüejji, me ne ra xi'tsc'eji jña c'o rguí mägueji, pero dya jo c'ü xi'tsc'eji c'o. Na ngueje ne ra tsja'ceji rí xögueji co nuzgö, cja rrĩ cheñeji co nu c'o. ¹⁸ 'Ma cjó c'o ne ra xi'tsc'eji jña c'o rguí mägueji, na jo c'ü, zö ri bünc'ö co nu'tsc'eji zö jiyö. Pero ni jyodü ra xi'tsc'eji jña c'o na cjuana. 'Ma jiyö, dya jo 'ma. ¹⁹ Nu'tsc'eji ín ch'itsc'öji, c'ua ja nzi ga cja 'na ndixü c'ü ya ra zö'dyë sö'ö c'ua ja na ü'ü, je xo ma cjazgö nu; me mi sentio ín mü'bü por nu'tsc'eji hasta 'ma i creoji. Nudya, me sentio na yeje ín mü'bü. Na ngueje rí pëtsa c'ü rí jyëzgueji c'e pjeñe c'ü in cjiññiji dya, ngue c'ua ra ñetse na jo c'ü na cjuana i ñench'e in mü'büji e Jesucristo. ²⁰ Me cja ín mü'bü ro bünc'ö co nu'tsc'eji, ngue c'ua xenda ro pãrãgö ja rva zo'c'öji. Na ngueje dya rí pãrãgö jenga in ne rí creoji c'o xöpüte c'o va 'ñe on'c'eji.

El ejemplo de Agary Sara

²¹ C'o netsc'eji ra mandats'üji c'o ley, xitsixãji, ¿cjo dya in unüji na jo ngüenda pje pjëzhi c'ü mama c'o ley? ²² C'o ley, je t'opjü nu, c'ü mi ñeje yeje t'i e Abraham. C'ü 'naja, vi mus'ü 'na ndixü c'ü mi mbëpíte. C'ü 'naja, vi mus'ü 'na ndixü c'ü dya cjó mi ngue o mbëpíte c'ü, c'ü mi nguetsjë c'ü nu su e Abraham. ²³ Nu

c'ü o t'i c'e mbëpíte, o jmus'ü c'ua ja va netsjë e Abraham. Pero c'ü o t'i c'e ndixü c'ü dya mi mbëpíte, o jmus'ü c'ü, na ngueje Mizhocjimi ya vi xipji e Abraham ro jmus'ü. ²⁴ C'o ndixü c'o, rá jyëtscö c'o ye jña c'ua ja va zocüji Mizhocjimi. C'e mbëpíte c'ü mi chjü'ü e Agar, ngueje c'ü rá jyëtscö c'o ley c'ü, c'o o unü Mizhocjimi c'o ín mboxatitajme cja c'e t'eje a Sinaí. Na ngueje c'o me jodü ra cumple c'o ley c'o, nza cjatjo mbëpji, dya libre c'o. Na ngueje me süpüji c'o ley. ²⁵ E Agar, xo rá jyëtscö c'e t'eje a Sinaí c'ü je bübü a Arabia. Xo rá jyëtscö c'e jñiñi a Jerusalén yo pa dya. Na ngueje c'o ín menzumüjme a Jerusalén chjëntjui nza cja mbëpji c'o, na ngueje me jodü ra cumpleji c'o ley. ²⁶ Nu c'e ndixü c'ü mi libre c'ü dya mi mbëpíte, rá jyëtscö c'e Jerusalén a jens'e c'ü. Nutscöji je rí menzumüji nu, nguec'ua dya cja nza cjazgöji mbëpji, ya rí libregöji dya. ²⁷ Ra sö rí unnc'eji ngüenda a cjanu, na ngueje ya t'opjü a cjava:

Mäjãgue, nu'tsc'e dya i ndunte, ni xo ri muxt'i. Mapcje na zëzhi rguí mãcje, nu'tsc'e dya i sö c'ua na ü'ü rvi muxt'i.

Na ngueje zö dya in muxt'igue, pero xenda rrã puncjü c'o in ch'igue, que na ngueje c'o o t'i c'e ndixü c'ü mbëpíte c'ü o musp'ü t'i c'ü nin xĩrague, eñe.

²⁸ C'ü o t'i c'e ndixü c'ü mi libre, mi ngue e Isaac. O

jmus'ü c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. Je xo ga cjatjonu, cjuarma, o t'izgöji Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama. ²⁹ C'o pa c'o, mi nuji na ü c'e t'i c'ü vi mama Mizhocjimi ro jmus'ü; mi cja c'e t'i c'ü vi jmus'ü na ngue c'ü mi netsjê a cjanu c'ü nu tata. Je xo ga cjatjo dya nu, c'o me jodü ra cumple c'o ley, nugüji na ü c'o, nutscöji rí ätäji e Jesucristo. ³⁰ Pero dyärä'maji c'ü t'opjü cja o jña Mizhocjimi: "Chäjnä ne ndixü nu mbëpíte rí xipji ra mëvi nu t'i. Na ngueje nu o t'i ne ndixü nu, dya pje ra ch'unü ni pje xo ra s'opcü nu. Nguextjo nujnu t'i ne ndixü nu dya mbëpíte, nu ra s'opcü texe", eñe cja o jña Mizhocjimi. ³¹ Nguec'ua rí xi'tsc'öji cjuarma, dya cja mandazüji c'o ley, dya cja nza czazgöji c'ü o t'i c'e ndixü c'ü mi mbëpíte. O ñevguegöji libre e Cristo; nguec'ua nza czazgöji dya c'ü o t'i c'e ndixü c'ü dya mi mbëpíte.

5

Sigan firmes en la libertad

¹ E Cristo o ñevgueji libre ngue c'ua dya cja ra mandazüji nza cja o mbëpji. Nguec'ua dya rí tsjapüji ngüenda c'o ñaja xöpüte, dya rí jyëzgueji ra mandatsc'ëji c'o ley.

² C'o xöpüte neji ra circuncidaots'üji. Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji nutscö e Pablo rí apóstolegö. Dya rí jyëzji ra circuncidaots'üji. Na ngueje, dya ngue c'ü rguí

salvagueji; nguextjo e Cristo ra salvats'üji. ³ Xo rá yepe rá xi'tsc'öji 'naja jña. Texe c'o cja ra circuncidaoji, xo ni jyodü ra tsjaji texe c'o ñaja jña c'ua ja nzi ga mama c'o o ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés. 'Ma jiyö, dya ra salva 'ma c'o. ⁴ Bübütsc'ëji c'o ne ra cumple c'o ley, na ngueje cjiñji 'ma ra tsjaji a cjanu, dya cja ri tû o nzhubüji. Pero rí xi'tsc'öji, 'ma cjiñji a cjanu, dya ench'e o mü'büji 'ma e Cristo, ya xögüji co angueze. Y ya o jyëzji Mizhocjimi, maco o s'iyazüji va ndäjä e Cristo. ⁵ Nutscöji ró ench'e ín mü'bügöji e Jesucristo, bübü ín mün'c'öji dya o Espiritu Mizhocjimi. Nguec'ua rí pärägöji 'ma rá sätc'öji cja jmi Mizhocjimi, ra xitsiji c'ü dya rí tügöji ín nzhunc'öji. ⁶ 'Ma cjó c'o bübü o mü'bü e Cristo Jesús, dya ra tsja zö ya vi circuncidaoji o jiyö. Na ngueje 'ma cjó c'o ra ñench'e o mü'bü e Jesucristo, ra sö ra s'iya yo nu minteji 'ma. Ngue c'ü ni muvi c'ü.

⁷ Nu'tsc'ëji mi nzhodügueji na jo cja o ñiji e Cristo. ¿Jenga i jyëzgueji o dyon'c'ëji, nguec'ua dya cja in ne rí dyätqueji dya c'o jña c'o na cjuana? ⁸ C'ü o ñünnc'ëji in mü'büji ngue c'ua vi jyëzgueji c'o jña c'o na cjuana, dya ngue Mizhocjimi. C'ü o tsja Mizhocjimi, o ñünnc'ü in mün'c'ëji 'ma ot'ü, ngue c'ua vi ñench'e in mü'büji e Jesucristo. ⁹ Nguec'ua rí pjötpügueji ngüenda c'o jña

c'o ni dyon'c'ejí, na ngueje chjëntjui nza cja o ixcjünjü. In pârâgueji co ts'ingulêjê c'ü rrâ ixi, ra s'odü texe o cjünjü. ¹⁰ Bübüzügöji dya c'ín Jmugöji, nguec'ua rí juntc'ö in mü'bü c'ü xo rí tsijñiji c'e pjeñe c'ü rí cjiñigö, c'ü dya nan'ño rgui tsijñiji. Pero nu c'ü cja'c'ejí rí yembeñeji, ra nduns'ü o nzhubü c'ü, zö cjó ri ngueje y zö pje ri pjëzhi.

¹¹ Rí xipjigö yo nte c'ü o pätcâji va ndü e Cristo cja ngronsi. Nguec'ua ga nugüji na ü. 'Ma ro jü'sc'ö xe 'na jña c'ü xe ro xicöji c'ü ni jyodü ra circuncidaoji, jo ri ñu'maji cjuarma, dya cja ro nugü na ü 'ma c'o. ¹² Ya ponch'ü in mün'c'ejí na ngueje c'o xöpüte c'o va 'ñe xi'tsc'ejí c'ü ni jyodü ra circuncidaots'üji ra dyocüts'üji in cuerpoji. Maco c'o xöpüte c'japüji ni muvi c'ü ni dyopcüji o cuerpo 'na nte, çjenga dya ne c'o xöpüte ixta cji'p'itsjêji?

¹³ Nu'tsc'ejí o 'ñünnc'ü in mü'büji Mizhocjimi i 'ñench'e in mün'c'ejí e Cristo, ngue c'ua rí libregueji, dya cja xe ra mandats'üji c'o ley. Pero dya rí tsijñiji: "Rí libregöji dya, nguec'ua sö rá cjaji dya texe c'ua ja nzi rgá netsjögöji", rí 'ñeñeji. Iyö. Nu c'ü rí tsjaji, rí pötqui s'iyaji y rí pötqui pjösteji. ¹⁴ Mama a cjava o jña Mizhocjimi: "S'iyagueji yo nin minteji c'ua ja nzi gui s'iyatsjêji", eñe. Nu 'ma rí s'iyaji a cjanu yo nin minteji, nu'ma, ya i cumpleji 'ma c'ü mama c'o ley. ¹⁵ Pjötöpüji na

jo ngüenda. Na ngue 'ma in pötqui ñuji na ü, 'ñe 'ma in pötqui chüji, 'na rí chjorütsjêji 'ma.

Los deseos humanos y la vida por el Espíritu

¹⁶ Dyärâji c'ü rá xi'tsc'öji. Nu 'ma rí dyätâji o Espíritu Mizhocjimi, dya in cjagueji 'ma c'ua ja nzi gui ñetsjêji c'o na s'o. ¹⁷ C'o va êjê in pjeñetsjêji rá cjaji, dya ne o Espíritu Mizhocjimi c'o. Y c'ü ne o Espíritu Mizhocjimi c'ü rá cjagöji, dya rí netsjögöji c'o. Nguec'ua bübü 'ma rí yembeñeji c'o rí cjaji. ¹⁸ Pero 'ma rí dyätqueji o Espíritu Mizhocjimi, dya cja xe ra mandats'üji 'ma c'o ley.

¹⁹ Ixi jñetsetjo 'na nte, 'ma cja'a c'ua ja ga netsjê c'o na s'o. C'o nte c'o cja c'ua ja ga netsjê, cârã c'o 'ñeje ndixü c'o dya ngue nu su'u. Y cârã ndixü c'o 'ñeje bëzo c'o dya ngue nu xîra. Xo cârã c'o pje nde cja ga cjanu c'o na s'o, cjaji c'o va êjê o pjeñetsjêji, dya c'a's'üji. ²⁰ Yo nte c'o cja c'ua ja ga netsjê c'o na s'o, cârã c'o ma't'ü yo ts'ita. Xo cârã c'o cëro. Cârã c'o nu'u na ü yo nu minteji. Cârã c'o jonbü chü yo nu minteji. Cârã c'o nepe c'ü pë's'i yo nu minteji. Cârã c'o me ts'i ni üdü. Cârã c'o me jodü nguextjo c'o netsjê. Cârã c'o me xöcü yo nte, y me üji c'o dya ngue o dyotsjêji. ²¹ Yo nte c'o cja c'ua ja nzi ga netsjêji c'o na s'o, cârã c'o me jodü ja rgá tsjapüji o cjajaji c'o pë's'i yo nu minteji. Cârã c'o pöt'unte.

Cārã c'o tĩĩ. Cārã c'o me cja c'o na s'o cja mbaxua. Y pje c'o xe nde cjaji. Ya ró xi'tsc'öji 'ma ot'ü, y nudya rí yepe rí xi'tsc'öji, c'o cja ga cjanu, dya ra sô ra zât'äji a jmi Mizhocjimi ja manda.

22 Pero 'ma rá ätcöji o Espíritu Mizhocjimi, ra 'ñüngüji 'ma ín mün'c'öji ngue c'ua rá s'iyaji yo nín minteji, y rá mápäji Mizhocjimi, y rá mimiji na jo, dya pje rá mbeñeji. Y 'ma rá ätcöji c'ü, rá pësp'iji paciencia zö cjó pje ra tsjacüji, dya pje rá nzhopcüji c'o na s'o. Y rá c jagöji rrã jontezgöji rá pjös'üji yo nín minteji. Y 'ma pje c'o rá mamaji c'ü rá cjaji, rá cumpleji c'ua ja rvá mangöji. 23 Xo 'ñeje 'ma rá ätcöji o Espíritu Mizhocjimi, rá ätäji Mizhocjimi, dya rá cjacpöji rrã nozgöji. Y rá pjörütsjèji ngue c'ua dya rá cjatsjèji c'ü rá cjiñitsjèji. 'Ma rá c jagöji a cjanu texe yo na jo, dya bübü ne rí 'naja ley c'ü ri mama na s'o rí c jagöji 'ma. 24 'Ma o ndü e Cristo cja ngronsi, xo ró tügöji nutscöji ya rí ench'e ín mü'büji. Nguec'ua rí jèziji c'o na s'o c'o netsjè ín mü'büji. 25 Je ngue por o Espíritu c'ü ni bübü Mizhocjimi cja ín mü'büji dya. Nguec'ua angueze rá ätcöji dya.

26 Dya rá jodüji c'ü ra mama yo nte c'ü me na jozgöji. Dya cjó rá xipjiji: “Xenda na jozgö que na ngue'tsc'e”, rá embeji. Iyö. Dya xo rá pötca mbidiaji.

6

Ayúdense unos a otros

1 Mi cjuarmatsc'öji, bübü 'ma ra tsja na s'o 'na cjuarma. 'Ma ga cjanu, nu'tsc'eji in ätqueji o Espíritu Mizhocjimi ngue'tsc'eji rí zopjüji, ngue c'ua ra nzhogü o mü'bü ra jyëzi c'o na s'o c'ü. Pero jmanch'a rgui zopjüji, dya rí tsjapütsjèji rrã jotsc'eji. Xo rí pjötpügueji ngüenda c'ü dya xo ra ndö'c'ü ín mün'c'eji c'ü xo rgui tsjagueji c'o na s'o. 2 'Ma cja na s'o 'na cjuarma, chjëntjui c'ü ri tuns'ü 'na pöjö c'ü me na jyü. Nguec'ua rí pjösc'eji 'ma c'ü. O zö pje ri pjèzhi c'ü ni jyodü 'na cjuarma, rí pjösc'eji c'ü. 'Ma rí tsjagueji a cjanu, ya i tsjagueji c'ü o xitsiji e Cristo.

3 Nu 'ma cjó c'o cjiñitsjè c'ü me na jo c'ü cja'a, pero 'ma dya je ga cjanu ga tsja, nu'ma, dya cjuana 'ma c'ü cjiñi c'e nte. 4 Yo nin cjuarmatsjèji, dya ngueje yo rí jñandagueji c'ü cja yo, cja rrã mangueji: “Xenda na jozgö que na ngue ne cjuarma nu”, rí 'ñeñeji. Iyö. Je nguetsjè c'o in cjagueji rí ñuji cjo na jo c'o o jiyö. Y 'ma na jo c'o in cjagueji, je ngue c'o rgui mägueji 'ma c'o. 5 Nzi 'nazgöji rá nzhötüji ngüenda Mizhocjimi c'ua ja nzi rvá minc'öji; dya ngueje c'ua ja va mimi c'ü 'naja mi cjuarmagöji.

6 C'o xötpü o jña Mizhocjimi ni jyodü ra mbös'üji c'o jizhi o jña Mizhocjimi, ra unüji c'o rgui jyodüji.

⁷ Pe in cjiññiji c'ü dya ra tsja, zö ja rgá mimi 'na nte. Pero rí xi'tsc'öji, dya cja rí tsjiññiji a cjanu, na ngueje dya cjuana. Na ngueje Mizhocjimi dya sö cjó ra tsjapü burla c'ü. Na ngue c'ua ja ga tsja 'na nte, je xo rgá cjanu rgá nzhopcüji c'ü. Chjëntjui nza cja 'na c'ü ra mbodü o ndëxü, ra ndagü o ndëxü. Pero 'ma ra mbodü o ndöbidi, bidyi ra ndagü. ⁸ Nu c'o sido cja'a c'ua ja ga netsjë nguec'ua ga tsjaji c'o na s'o, dya ra bübüji co Mizhocjimi c'o, ra ndüji. Pero c'o sido ätä o Espíritu Mizhocjimi nguec'ua ga tsjaji c'o na jo, ra ch'unüji c'ü rguí bübüji Mizhocjimi, dya ra ndüji. ⁹ Nguec'ua ni jyodü, dya ra tögüzüji rga cjaji c'o na jo. Na ngueje 'ma dya rá jëziji, ra ngötcüji na jo 'ma Mizhocjimi 'ma ra zädä c'e pa 'ma ra tjün ngüenda. ¹⁰ Nguec'ua texe 'ma sö'ö, ni jyodü rá pjös'üji texe yo nín mintegöji. C'o xenda rá pjösc'öji ngue yo mi cjuar-magöji yo ench'e o mü'bü e Cristo.

Advertencias y saludos finales

¹¹ Jñant'maji dya yo letra yo na nojo yo rí opjütsjögö. Ngue yo rguí nguarü. ¹² C'o xöpüte neji c'ü ra mama yo ín menzumüjme: “Na jo c'o xöpüte, na ngueje xo cjaji ín chjürügöji”, ra 'ñeñeji. Nguec'ua ga xi'tsc'eji c'o xöpüte c'ü rí circuncidaogüejí. Nu 'ma dya ro xi'ts'iji a cjanu, ro tsja yo

nte ro nuji na ü 'ma c'o xöpüte. Na ngueje c'o xöpüte creoji c'ü o pätcägöji e Cristo va ndü cja ngronsi. Pero dya neji cjó ra nuji na ü. ¹³ Nu c'o xöpüte c'o xi'tsc'eji ra circuncidaots'üji, dya xo cumpleji c'o ley. Pero neji c'ü ra circuncidaots'üji ngue c'ua ra mä'c'äji ra mamaji: “Jñant'maji, ya circuncidaoji c'o cārã a Galacia”, ra 'ñembeji c'o nu menzumüji. ¹⁴ Pero nutscö, dya cja rí ne rá cjapcö rguí muvi c'ü rguí circuncidaoji 'na nte o c'o pje ri pjëzhi. C'ü rá cjapcö rguí muvi, nguextjo c'ü o pätcäji e Jesucristo c'ín Jmugöji va ndü cja ngronsi. Na ngueje c'ü vi ndü cja ngronsi e Jesucristo, chjëntjui c'ü ró tügö. Nguec'ua dya cja mandazü yo na s'o yo bübü cja ne xoñijömmü. Y nguec'ua yo nte yo dya ejme Mizhocjimi, dya xo cjacü ngüenda yo. ¹⁵ 'Ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Cristo, dya ni muvi c'ü ya vi circuncidaoji o jiyö. C'ü na cjuana ni muvi, ngue c'ü ya ngue o t'i Mizhocjimi 'na nte, ngue c'ua nuevo ga nguiñi dya, y nuevo ga mimi. ¹⁶ Texe c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo ngue c'ua ra mbös'üji nuevo rgá mimiji, Mizhocjimi ra juentse c'o, y ra unü c'ü rguí mäjä o mü'büji, dya pje ra mbeñeji. Na ngueje c'o ra tsja a cjanu, ngueje c'o ra tsjapü Mizhocjimi o nte c'ua ja nzi va tsja mi jinguã o tsjapü e Israel o nte.

¹⁷ Ndeze dya, ga ma a xo'ñi,

dya rí negö cjó ra mama c'ü
dya rí apóstolegö o ra tsjapü ni
muvi c'ü ni dyopcüji o cuer-
poji ga circuncidaoji yo nte.
Na ngueje xo 'ñezgö xo bübü
yo jñetse cja ín cuerpogö, pero
ngueje c'ua ja rvá sufregö na
ngue rí pëpi e Jesús.

¹⁸ Mi cjuarmats'ügöji, e Je-
sucristo c'ín Jmugöji c'ü bübü
cja in mün'c'ejí ra mböxc'üji
nuevo rgui minc'ejí. Je rga
cjanu, amén.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS EFESIOS

Pablo escribe a la iglesia en Efeso

¹ Nuzgö e Pablo, rí apóstolegö cja e Jesucristo, na ngueje o ne a cjanu Mizhocjimi. Rí pen'c'ejí ne carta, nu'tsc'ejí in cārāji a Efeso; o ntets'üji Mizhocjimi na ngueje in ejmeji e Jesucristo. ² Rí ötcö Mizhocjimi c'ü in Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ü in Jmugöji ra sido ra nuc'ejí na jo'o. Nguéc'ua ra mājā in mü'büji, dya pje rí mbeñeji.

Bendiciones espirituales en Cristo

³ Me na jo Mizhocjimi c'ü ngueje nu Mizhocjimi c'ü in Jmugöji e Jesucristo. Xo ngueje nu Tata e Jesucristo c'ü in Jmugöji, na ngueje xo Mizhocjimi e Jesucristo. Mizhocjimi ngue c'ü o nintsjimizüji c'ü; na ngueje rí 'natjoji dya co e Cristo. Me co nintsjimizügöji Mizhocjimi co texe c'ü je va ëjē a jens'e cja e Jesucristo. ⁴ 'Ma dya be mi t'ät'ä ne xoñijö mü, o juancügöji Mizhocjimi c'ü ra nguezüji o t'i angueze c'ü dya rá tū in nzhubüji a jmi angueze. O juancügöji c'ü exti nguetjözügöji e Cristo. ⁵ Me co s'iyazügöji Mizhocjimi. O ne o tsjacüji o t'i. O tsja c'ua ja nzi va nguijñi

angueze. Ngué c'ü o ndājā e Jesucristo c'ü nu T'i cja ne xoñijö mü ngue c'ua o tsjacüji o t'izüji Mizhocjimi. ⁶ Sido rí ma't'ügöji Mizhocjimi na ngueje me co mbenzeji. Mizhocjimi me s'iya c'ü nu T'i. Me xo s'iyazügöji na ngueje rí 'natjoji dya co c'ü nu T'i. ⁷ Me co s'iyazügöji Mizhocjimi. O ndājā e Jesucristo cja ne xoñijö mü. E Jesucristo o ē pjödü o cji va ndömbgüji. A cjanu o perdonao Mizhocjimi in nzhubügöji. ⁸ Mizhocjimi o jitsiji c'ü me co s'iyazüji. O dyacüji rí pārāji ja cja angueze. ⁹ Nu c'ü mi ne Mizhocjimi ro tsja'a, dya cjó mi pārā. Pero ya o tsjacüji Mizhocjimi ró pārāji dya, nu c'ü o mbeñe o tsja. ¹⁰ Nu c'ü o mbeñe Mizhocjimi ngueje e Cristo ra manda texe c'o bübü a jens'e 'ñe cja ne xoñijö mü. Nguéc'ua a cjanu ya ra 'natjoji. Nu c'ü o mbeñe Mizhocjimi ya cja dya, na ngueje ya zädä c'o cjē c'o ya vi mama.

¹¹ Nutscöji rí 'natjoji co e Cristo. Nguéc'ua, c'ua ja nzi va ne Mizhocjimi, o tsjacüji o t'izüji angueze. Na ngueje Mizhocjimi cja'a texe c'ua ja nzi ga nguijñi. ¹² Nutscöjme rí menzumüjme a Israel. 'Ma dya be ma ëjē e Jesucristo, ya rmí te'bejme angueze. Rí cārāgöjme ja rí nzijme c'ü ot'ü ró ejmejme e Jesucristo. Mizhocjimi o ne o tsjacüjme nguezüjme o t'i angueze; ngue c'ua yo nte ra jñandaji

nu c'ü o tsjacüjme angueze, ra mamaji c'ü me na nojo c'ü, 'ñe me na jo. ¹³ Nu'tsc'ejí, dya in menzumügueji a Israel, xo 'ñetsc'ejí i 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo 'ma i dyärägueji c'e jña c'ü na cjuana c'ü mama ja rga jocüts'ü in mü'büji. Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi c'ü vi mama Mizhocjimi ro éjé, o é mimi cja in mü'bügueji. A cjanu xo 'ñetsc'ejí o tsja'c'üji Mizhocjimi o t'its'üji dya. Ya xo in 'natjoji dya co e Jesucristo. ¹⁴ O Espíritu Mizhocjimi bübü cja ín mü'bügöji. Ngue angueze cjacüji rí pârâji, ra cjuatü Mizhocjimi nu c'ü cja'a. Nu c'ü cjacüji Mizhocjimi ngue c'ü exti nguetjozüji e Jesucristo, 'ma rá sât'âji a jens'e nu ja bübü angueze. Nguec'ua rá ma't'üji dya Mizhocjimi na ngueje me na nojo.

Pablo pide a Dios que dé sabiduría a los creyentes

¹⁵ Rí ärägö c'ü mamaji sido in ejmeji e Jesucristo c'ü ín Jmugöji; y me xo in s'iyaji c'o dyaja c'o xo ngue o nte Mizhocjimi. ¹⁶ Nguec'ua nuzgö, dya rí söyagö rgá unü na pöjö Mizhocjimi. Rí mbents'ejí 'ma rí ötügö Mizhocjimi. ¹⁷ Mizhocjimi ngueje o Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji c'ü ngueje e Jesucristo. Mizhocjimi ngueje mi Tataji c'ü me na nojo. Nuzgö rí ötügö Mizhocjimi xenda ra jí'ts'íji ja cja angueze; ngue c'ua xenda rí pârâgueji angueze cja in mü'bügueji.

¹⁸ Me rí ötügö Mizhocjimi ra dya'c'üji jya's'ü cja in mü'büji c'ü rí tsjijñigueji na jo, ngue c'ua xenda rí tendiogueji na jo nu c'ü o tsja'c'üji Mizhocjimi me na zö. O zon'c'ügueji rí ngue o t'its'üji angueze. Rí ötcö Mizhocjimi ra dya'c'üji xo rí pârâgueji c'ü exti nguetjots'üji e Jesucristo. Ngue c'ü in te'beji dya. Nguezgöji o t'izüji Mizhocjimi ra dyacöji a cjanu. ¹⁹ Me rí ötügö Mizhocjimi c'ü xo rí tendiogueji c'ü me na zézhi Mizhocjimi. Angueze sö ra tsja texe. Nutscöji rí ejmeji Mizhocjimi, ngue o Espíritu angueze c'ü me na zézhi ga pöpji cja ín mü'bügöji. ²⁰ Mizhocjimi, c'ua ja nzi o pöpji na zézhi 'ma o xos'ü e Jesucristo 'ma ya vi ndü, je xo va cjanu ga pöpji na zézhi cja ín mü'bügöji. 'Ma ya vi xos'ü e Jesucristo 'ma ya vi ndü, nuc'ua o tsjapü c'ua o mimi Jmu a jens'e cja o jodyë Mizhocjimi. ²¹ Mizhocjimi o unü e Jesucristo ra manda texe cja yo gobierno, 'ñejoyo jmu, 'ñeje texe yo pje nde pjézhi cja yo nte. E Jesucristo manda texe dya. Dya ra nguarü c'ü ra manda c'ü. ²² Mizhocjimi o unü e Jesucristo ra manda texe; texe bübü a jö mü cja o ngua'a. Mizhocjimi o tsjapü e Jesucristo ín ñigöji, nutscöji rí jmurüji rí ejmeji angueze. ²³ Nguezüji o cuerpozüji angueze. Ngue angueze c'ü manda cja ín mü'bügöji. A cjanu 'ñetse cja ne xoñijö mü ja

cja e Jesucristo, 'ñetse c'ü sädä texe c'ü o mbeñe Mizhocjimi.

2

Salvos por el amor de Dios

¹ Nu'tsc'eji, xo o xoxc'ügueji Mizhocjimi; o dya'c'ügueji c'ü gui bübütjogueji. Na ngue c'o na s'o c'o mi cjagueji, chjëntjui c'ü ya rvi chügueji.

² Nu'tsc'eji mi cjagueji c'o na s'o; mi nzhodügueji c'ua ja nzi ga tsja yo nte yo dya pärä Mizhocjimi. Mi ätägueji e Satanás c'ü dya jo c'ü ndaxojñi texe yo demonio. Ngue e Satanás c'ü pëpji cja o mü'bü yo nte yo dya ätä Mizhocjimi.

³ Nutscöji, dya rmí ätägöji Mizhocjimi. Rmí cjagöji c'o mi netsjëji; texe c'o mi ne ín cuerpogöji. Rmí cjagöji texe c'o ma ëjë cja ín ñigöji. Mizhocjimi rmí ünngügöji c'ua ja xo nzi ga ünmbü texe c'o dyaja c'o cja na s'o. Mizhocjimi ra tsjapü ra sufrido c'o.

⁴ Pero Mizhocjimi me juentsquegöji me go s'iyazüji na puncjü.

⁵ Na ngue c'o na s'o c'o mi cjagöji chjëntjui c'ü ya rvá tügöji. Pero o dyacüji Mizhocjimi c'ü rí bübütjoji, na ngueje e Jesucristo bübütjo. A cjanu Mizhocjimi o 'ñevgueji libre cja c'o na s'o, na ngue me s'iyazüji. ⁶ Mizhocjimi o xos'ü e Jesucristo 'ma ya vi ndü; xo 'ñetscöji o xoxcügöji 'ma. Nguec'ua Mizhocjimi o tsjacüji rí 'natjoji dya, co e Jesucristo c'ü manda a jens'e. C'ua ja nzi ga nugüji dya Mizhocjimi, ya 'natjo

c'ua rí mimiji co e Jesucristo. ⁷ Mizhocjimi o tsja texe yo, ngue c'ua texe yo cjë yo va ëjë 'ñe 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijöümü; texezüji rá unüji ngüenda c'ü me o s'iyazüji Mizhocjimi, me o juentsquegöji, nutscöji ya rí 'natjoji co e Jesucristo. ⁸ C'ü vi jogü in mü'bügueji, dya ngue c'ü rvi tsjagueji c'o na jo. Ngue c'ü me o s'iyats'üji Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma i 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, o jocüts'üji Mizhocjimi in mü'büji. Mizhocjimi o ne o tsja a cjanu. ⁹ Dya cjó sö cjó ra tsjapütsjë na nojo c'ü ra mama: "Na jözügö a jmi Mizhocjimi na ngueje ró cjagö na jo", ra 'ñeñe. ¹⁰ Ngue Mizhocjimi c'ü o jocüzüji ín mü'bügöji. O tsjacüji rí 'natjoji co e Jesucristo, nguec'ua dadyo ín mü'büji. Nudya, ne'e Mizhocjimi dadyo rga mimiji dya, ngue c'ua rá cjagöji c'o na jo c'ua ja ya nzi va mbeñe Mizhocjimi.

La paz tenemos por medio de Cristo

¹¹ Nu'tsc'eji, dya in menzumüji a Israel, mbeñeji ja ma cjats'üji mi jinguã. Nutscöjme rí menzumüjme a Israel mi ocüjme ín cuerpojme ngue c'ua ro 'mārã mi ngue o ntezüjme Mizhocjimi. Mi mamajme que nu'tsc'eji, dya mi nguets'üji o ntets'üji Mizhocjimi na ngueje, dya pje mi ocüji in cuerpogueji. ¹² Mi jinguã Mizhocjimi o mama c'ü ro ëjë e Cristo ro 'ñe jopcü o mü'bü yo nte.

Nguetscöjme rí menzumüjme a Israel o xitsijme a cjanu Mizhocjimi. Nguец'ua mi te'bejme e Cristo. Nu'tsc'ejí, dya in menzumüji a Israel, nguец'ua dya mi te'begueji e Cristo c'ua ja nzi rmá te'begöjme. Y dya mi ngue o ntets'üji Mizhocjimi nza cjazgöjme. Dya mi pârâgueji ja ga cja Mizhocjimi. ¹³ Pero nudya, ya in 'natjoji co e Jesucristo. Nu 'ma ot'ü, dya pje mi ngue'tsc'ejí o ntets'ügueji Mizhocjimi. Pero nudya, dya nguextjözüjme o ntezüjme Mizhocjimi, xo 'ñetsc'ejí ya xo ngue o ntets'üji dya c'ü; na ngueje e Jesucristo o pjödü o cji va ngötcüji in nzhubüji. ¹⁴ Nutscöjme rí menzumüjme a Israel, 'ñetsc'ejí, dya in menzumüji a Israel, e Jesucristo ya o tsjacüji ya 'natjo jñiñi c'ua ja rí menzumüji dya. Nutscöjme 'ñetsc'ejí mi pötü rmá nuji na ü. Pero nudya e Jesucristo ya tsjacüji c'ü rí cârâji na jo dya. ¹⁵ Mi pötü rmá nuji na ü, na ngueje nutscöjme mi tjějme c'o o ley Mizhocjimi; nu'tsc'ejí, dya mi tjëgueji c'o. Pero o 'ñe ndü e Jesucristo va ngötcüji in nzhubüji, nguец'ua dya cja mandazüjme c'o ley. A cjanu o tsjacüji ya rí 'natjo ntezüji c'ü cja rí dadyoji; nutscöjme rí menzumüjme a Israel, 'ñetsc'ejí, dya in menzumügueji a Israel. A cjanu xo o tsjacüji rá cârâji na jo. ¹⁶ Ngue cja ngronsi o ndü e Jesucristo. O böbü a

nde'ezüji 'ñe cja Mizhocjimi, nguец'ua rí pötca mäjäji dya Mizhocjimi. Nudya, dya cja rí pötca üji Mizhocjimi. E Jesucristo o ndü cja ngronsi va ngötcüji in nzhubügöji. A cjanu, nutscöjme rí menzumüjme a Israel, 'ñetsc'ejí, dya in menzumüji a Israel, ya rí 'natjo cuerpoji, dya cja rí pötca üji.

¹⁷ O ëjë e Jesucristo, nguец'ua rí pârâji ya nugüjme na jo Mizhocjimi, nuzgöjme rí menzumüjme a Israel. Xo 'ñetsc'ejí, dya in menzumüji a Israel, xo nuc'üji na jo. ¹⁸ Nudya nutscöjme rí menzumüjme a Israel ya sö rá chëzhijme a jmi Mizhocjimi c'ü ngueje in Tatagöji. Xo 'ñetsc'ejí sö rí chëzhigüejí na ngueje 'natjo o Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü in mü'bügüejí 'ñe in mü'bügöjme. ¹⁹ Nu'tsc'ejí, dya in menzumüji a Israel, nguец'ua dya mi ngue o ntets'üji Mizhocjimi. Pero nudya, ya ngue o ntets'üji dya c'ü. A cjanu xo in menzumüji dya a jens'e cja Mizhocjimi. ²⁰ Nu'tsc'ejí dya; xo 'ñezgöjme nguezgöji 'na templo nu ja bübü Mizhocjimi na ngueje rí ejmeji e Jesucristo. Angueze ngue c'e ndojo c'ü ot'ü o tjumü cja squina c'ü. Nu c'o apóstole 'ñe c'o profeta o mamaji ja ga cja e Jesucristo. Anguesji ngueje c'o ndojo c'o o jñumüji cja c'e cimientó. Nutscöji rí ejmeji o jña Mizhocjimi, nguezgöji c'o ndojo c'o o dyü's'üji a xes'e

cja c'e cimiento. ²¹ Ra nocü c'e templo c'ü nquezgöji o ntezüji Mizhocjimi. Texe c'o ejme e Jesucristo ngue c'o ndojo c'o na jü's'üji a xes'e cja c'e cimiento. Texe c'o ejme e Jesucristo ya 'natjoji co angueze. C'e templo c'ü na jábäji me na sjü, na ngueje ngue o tsajaja Mizhocjimi. Nunu, je bübü nu angueze. ²² Xo 'ñetsc'ejj xo na jü'sc'ügueji cja c'e templo c'ü ngue o nte Mizhocjimi, na ngueje xo 'ñetsc'ejj bübü in mü'bügueji dya, o Espíritu Mizhocjimi.

3

Pablo encargado del evangelio para los que no eran de Israel

¹ Nutscö e Pablo, rí mbëpjijogö cja e Jesucristo. Nguec'ua rí ogö cja pjörü na ngueje rí zo'c'öji o jña e Jesucristo, nu'tsc'ejj, dya in menzumüji a Israel. ² Ya jo in pârâgueji me s'iyazügö Mizhocjimi. O 'ñembgö rá xi'ts'ijj c'ü me s'iyats'üji angueze. ³ Ya ró xi'tsc'öji ja nzi jña cja ne carta ngue c'ua rí pârâgueji nguetsjë Mizhocjimi o jitsi pje na mbë c'ü o mbeñe angueze. Nu c'ü o mbeñe Mizhocjimi, dya mi pârâji mi jinguã. Pero nudya, ya 'mãrã dya. ⁴ Ma rí xörügueji c'o jña c'o ró xi'tsc'öji cja ne carta, ra sö rí unügueji ngüenda c'ü rí pârâgö nu c'o o mbeñe Mizhocjimi, nguec'ua va ndäjä e Cristo. ⁵ Nu c'o nte c'o mi cãrã mi jinguã, nuc'o,

dya mi pârâji c'ü o mbeñe Mizhocjimi c'o. Yo cjë dya yo, o Espíritu Mizhocjimi jíchi c'o apóstole 'ñe c'o profeta, nu c'ü o mbeñe. Nu c'o apóstole 'ñe c'o profeta ngue c'o o xöcü Mizhocjimi ra mbëpiji angueze. ⁶ Nu c'ü o mbeñe Mizhocjimi ngue c'ü rá 'natjoji co e Jesucristo 'ma rá ench'e in mü'büji e Jesucristo. A cjanu, nu'tsc'ejj, dya in menzumügueji a Israel, 'ñezgöjme rí menzumüjme a Israel, nudya, ya rí 'natjo cuerpoji cja e Jesucristo. Nu c'o o mama Mizhocjimi ro dyacüjme, ya xo da'c'üji. ⁷ Me co s'iyazü Mizhocjimi. O juancü ngue c'ua rí zopjü yo nte rí xipjiji ja rgá sö ra jogü o mü'büji. Me na zëzhi o pëpji cja in mü'bügö 'ma o juancügö. ⁸ Nquezgö e Pablo, xenda rí menutjogö cja texe yo o nte Mizhocjimi. Pero me co s'iyazügö Mizhocjimi. O juancügö rá zo'c'üji, nu'tsc'ejj, dya in menzumüji a Israel. Rá zo'c'üji o jña e Jesucristo c'ü mama ja ga cja angueze, me na nojo, me s'iyats'üji. ⁹ Mizhocjimi o juancügö rá zopjü yo nte rá xipjiji nu c'ü o mbeñe angueze. Ndeze 'ma o dyät'ä Mizhocjimi e jens'e 'ñe ne xoñijömmü o mbeñe angueze c'ü ra 'natjoji cja e Cristo texe yo nte. Pero c'o nte, dya mi pârâji c'o mi mbeñe Mizhocjimi. ¹⁰ Na ngue c'ü rí zo'c'öji nu'tsc'ejj, dya in menzumüji a Israel, in ench'e in mü'büji e Jesucristo. Nguec'ua nu'tsc'ejj 'ñezgöjme

rí 'natjoji dya. Na ngue c'ü rí 'natjoji, pãrã yo anxe a jens'e me na nojo Mizhocjimi, me pë's'i na puncjü o pjeñe. Xo 'ñe yo demonio xo pãrãji a cjanu. ¹¹ Ma dya be mi t'ät'ä ne xoñijõmü, Mizhocjimi o mbeñe c'ü rá 'natjoji co e Cristo. Ya o ëjë e Jesucristo. Texe c'o ra 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo, 'natjoji co e Cristo. ¹² Nguec'ua, dya rí sũgõji rgá chëzhiji a jmi Mizhocjimi; na ngueje ró ench'e ín mü'büji e Jesucristo; ya rí 'natjoji co angueze. ¹³ Nutscö e Pablo, rrã sufridogö na ngueje rí zo'c'õji nu'tsc'ejí, dya ín menzumüji a Israel; ngue c'ua rí pãrãgueji nu c'ü o mbeñe Mizhocjimi. Me rí ö'tc'üji, dya ra tögü in mü'bügueji na ngueje c'ü rrã sufridogö. Rí mäcjeji na ngue c'ü rí zo'c'üji o jña Mizhocjimi.

El amor de Cristo

¹⁴ Nu'tsc'ejí, dya ín menzumüji a Israel, nudya, ya xo ngue o t'its'üji Mizhocjimi dya; na ngueje ín ench'e ín mü'bügueji e Jesucristo. Nguec'ua, nutscö e Pablo, rí ndüñijõmü a jmi Mizhocjimi c'ü nu Tata e Jesucristo c'ü ín Jmugõji. Me rí unügö na pøjö angueze. ¹⁵ Mizhocjimi xo ngueje nu Tata texe c'o ench'e o mü'bü e Jesucristo. Nguejnu Tata nu c'o ya ndü c'o vi 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. Xo nguejnu Tata nu c'o bübüjtjo c'o ench'e o mü'bü e Jesucristo. ¹⁶ Mizhocjimi c'ü ín Tatagõji me na nojo; me na zëzhi c'ü. Rí ötügö angueze

c'ü xenda rí zëzhiji na ngueje o Espiritu Mizhocjimi bübü cja in mü'bügueji. ¹⁷ Rí ö'tc'üji Mizhocjimi c'ü sido rí 'ñejmegueji e Jesucristo; ngue c'ua sido ra bübü e Jesucristo cja in mü'bügueji. A cjanu rí s'iyaji Mizhocjimi. Xo rí s'iyagueji nin minteji. ¹⁸ A cjanu ra sö rí pãrãgueji co texe yo o nte Mizhocjimi c'ü me s'iyazüji e Jesucristo. Dya ts'iquëtjo va s'iyazüji c'ü. Me s'iyazüji na puncjü. ¹⁹ Rí ö'tc'üji Mizhocjimi c'ü rí pãrãgueji ja me ga s'iyazügõji e Cristo; zö dya sö rá tendioji texe c'ua ja ga s'iyazügõji c'ü. A cjanu xo rí ö'tc'ügõji Mizhocjimi c'ü ra manda cja in mü'bügueji angueze; ngue c'ua rí nocüji cja o dyë angueze. Ngue c'ua, c'ua ja ga cja angueze, je xo rgá cjats'ügueji nu.

²⁰ Mizhocjimi pëpji cja ín mü'bügõji. Sö ra tsja xenda na puncjü que na ngueje c'ü sö rá ötüji. C'ü rí cjiññiji rá ötüji Mizhocjimi, ts'iquëtjo; pero c'o cja'a Mizhocjimi, me na puncjü. ²¹ Me na nojo Mizhocjimi. Texe c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, Mizhocjimi ra tsjapüji o nte c'o. Ra tsjapüji rí 'natjoji co e Cristo. Texe yo cjë yo va ëjë ra 'ñetse me na nojo Mizhocjimi; xo 'ñe 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijõmü. Je rga cjanu, amén.

4

Unidos por el Espíritu

¹ Nuzgö e Pablo, rí ogö a pjörü na ngueje rí zopjügö

yo nte rí xipjiji o jña c'ü ín Jmugöji. O zon'c'ügueji Mizhocjimi ri 'natjots'üji co e Jesucristo. Nguec'ua me rí ö'tc'üji c'ü rí nzhodüji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. ² Dya rí tsjapüji c'ü me rrã nojots'üji. Me na jontets'ü rguí mimiji. 'Ma cjó pje ra tsja'c'üji, dya rí tsjapüji na s'o c'o. Rí pësp'iji paciencia, rí s'iyaji. ³ Tsjacjuanagueji rí pötqui ñugueji na jo. A cjanu ri 'na ma cjatjo ín mü'bügueji c'ua ja nzi va dya'c'üji o Espíritu Mizhocjimi. ⁴ Na ngueje, nutscöjme rí menzumüjme a Israel, 'ñetsc'eji, dya ín menzumüji a Israel, ya 'natjo ín cuerpogöji co e Jesucristo. Nutscöji, 'natjo o Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü cja ín mü'bügöji. Nuzgöji o zoncüji Mizhocjimi ri nguezüji o t'izüji angueze; nguec'ua texezüji ya rrã te'begöji c'ü exti nguetjozügöji e Jesucristo. ⁵ 'Natjo ín Jmugöji c'ü ngueje e Jesucristo. 'Natjo c'ü jocüzü ín mü'bügöji c'ü ngueje e Jesucristo c'ü ró ench'e ín mü'büji. Nu'tsc'eji 'ñezgöjme ró jigöji. A cjanu ró jizhiji c'ü rí 'natjoji co e Jesucristo. ⁶ Nuzgöji rí ejmeji e Jesucristo; 'natjo Mizhocjimi c'ü ngueje ín Tatagöji. Ngueje angueze c'ü manda texe; je pëpi cja ín mü'bügöji, rí ndexeji.

⁷ Rí 'natjoji cja e Jesucristo. Pero angueze nandyo ga dyacüji nzi 'nazgöji ja rgá pëpiji angueze. ⁸ Mama a cjava cja o jña Mizhocjimi:

Nu c'ü mi manda o ndöpü c'o mi üji, cjanu o zidy-iji; o nguins'i cja t'eje o zät'äji nu ja mi manda.

Nuc'ua c'ü mi manda o jñü c'o vi jñünbüji c'o vi ndöpü, cjanu o unü c'o o nte angueze.

⁹ Je xo va cjatjonu e Jesucristo; o nguins'i o ma a jens'e. Pero ot'ü vi 'ñeje a jens'e o ëjë cja ne xoñijöümü.

¹⁰ Angueze o ëjë cja ne xoñijöümü, nuc'ua 'ma o ndü, 'ma o nanga; cjanu o ma a jens'e. Nguec'ua angueze manda texe a jens'e 'ñe cja ne xoñijöümü. ¹¹ E Jesucristo o dyacüji nzi 'najazüji ja rgá pëpiji angueze. Bübü c'o o ch'unü ra tsja apóstole. Bübü c'o ra zopjü yo cjuarma ra xipjiji c'ü ne Mizhocjimi. Bübü c'o ra zopjü yo nte ngue c'ua ra mbārāji ja rga jopcü o mü'büji. Bübü c'o ra mbörü o nte Mizhocjimi. Bübü c'o ra xöpü o jña Mizhocjimi yo nte. ¹² A cjanu Mizhocjimi o dyacüji nzi 'nazgöji ja rgá pëpiji angueze, ngue c'ua rá zëzhiji nutscöji o cuerpozüji e Jesucristo. ¹³ Mizhocjimi ne c'ü xenda rá pārāgöji e Jesucristo c'ü nu T'i c'ü ya ró ench'e ín mü'bügöji. Ne Mizhocjimi c'ü sido rá nocüji cja o dyë angueze; ngue c'ua exti nguetjozügöji e Cristo. ¹⁴ Bübü o xöpüte c'o dya pārā o 'ñiji Mizhocjimi. Me mamaji bëchjine ga dyonpüji yo nte. Nu'tsc'eji, dya rí 'ñejmeji c'o. Yo ts'it'i me pötüji o pjeñeji; texe c'o ārāji,

nde ejmeji. Mizhocjimi, dya ne c'ü rga cjatsc'ejí o ts'it'i. ¹⁵ Mizhocjimi ne c'ü rá s'iyaji yo ín minteji; ne'e c'ü rá mamaji c'ü na cjuana, dya rá cjaji o bëchjine. A cjanu rá nocüji cja o dyë'e Mizhocjimi; exti nguetjözügöji e Jesucristo. E Jesucristo ngueje ín ñigöji nutscöji rí ejmeji angueze. ¹⁶ Nutscöji ngue o cuerpozüji angueze; rí 'natjoji co angueze. Na ngue c'ü bübü angueze cja ín mü'büji, ra sö rá pötü rga s'iyaji ra sö rá pötü rga pjös'üji, ngue c'ua rí texeji mas rá nocüji cja o dyë Mizhocjimi.

La nueva vida en Cristo

¹⁷ Nguec'ua me rí ö'tc'üji rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne ín Jmugöji; dya cja rí nzhodügueji c'ua ja nzi ga nzhodü nu c'o dya pje ejme Mizhocjimi. Anguezeji me cjaji c'ua ja nzi ga netsjëji; dya jo c'ü cjiñiji. ¹⁸ Dya bübü o jya's'ü Mizhocjimi cja o mü'büji. Me na me o mü'büji, dya ne ra dyätäji Mizhocjimi, nguec'ua, dya päräji Mizhocjimi. A cjanu, dya bübü Mizhocjimi cja o mü'büji. ¹⁹ Me cjaji c'o na s'o, c'o ix 'na tsejetjo; pero dya tsejeji. Me cjaji texe c'o me netsjë o cuerpoji, ñe c'o va ëjë o ñiji, dya c'a's'üji c'o. ²⁰ Pero nu'tsc'ejí, ín pärägueji, dya a cjanu c'ü ne e Jesucristo c'ü rí tsjagueji. ²¹ Nu'tsc'ejí, ya ín pärägueji ja cja e Jesucristo. In pärägueji c'o ne angueze rí tsjaji. ²² Ne e Jesucristo c'ü

dya cja rí nzhodügueji c'ua ja nzi mi nzhodügueji 'ma dya mi pärägueji angueze. Nu c'o mi cjagueji 'ma, ma s'o c'o. Mi pëzhgueji c'ü me ri mäcjeji a cjanu; pero dya ma cjuana. Na ngue c'o mi cjagueji, ngue c'o rvi chügueji c'o. ²³ Nudya, ni jyodü dadyo rgui tsjiñigueji dya. ²⁴ Mizhocjimi ya tsja'c'üji o t'itsc'ejí dya. Nguec'ua rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne angueze c'o na jo. Na ngueje je ga cjanu angueze, me na jo c'ü.

²⁵ Dya rí pezheji bëchjine. Nu c'ü rí tsjaji, rí pötü rgui xipji c'o na cjuana. Rí tsjaji a cjanu na ngueje ya 'natjo ín cuerpoji co e Jesucristo.

²⁶ Nu 'ma ünnc'üji, dya rí jyëziji ra ndö'c'üji c'ü rí tsjagueji na s'o. Dya rí sjëyaji 'napa. ²⁷ 'Ma ín sido ín sjëyaji, ya ín jëziji 'ma c'ü dya jo ra tsja'c'ü rí tsjaji texe c'ua ja nzi ga ne angueze.

²⁸ Nu 'ma ín mbëgue, rí jyëzigue c'o, dya cja rí pönü. Nu c'ü rí tsja, rí pëpji na jo, ngue c'ua rí pë's'i pje rí unü nu c'o pje ni jyodü.

²⁹ Dya xo rí ñaji na s'o jña. Dya rí ñagueji c'o jña c'o dya pje ni muvi. Rí ñagueji jña c'o na jo c'o ra mbös'ü c'o ärä. ³⁰ Bübü o Espíritu Mizhocjimi cja ín mü'bügöji. A cjanu rí pärägöji, 'ma ra ëjë na yeje e Jesucristo, ya exti nguetjözüji angueze. Nguec'ua rí pjötpügueji ngüenda rí ñagueji jña c'ua ja nzi ga ne o Espíritu Mizhocjimi. 'Ma jiyö, dya ra mäjä angueze.

³¹ Nguéc'ua, dya cja rí pötqui ñugueji na ü. Nu'tsc'ejí, dya cja rí tsja in cuëji. Rí jyombeñeji 'ma cjó pje ra tsja'c'üji. Dya cjó xo rí sann'c'ejí; dya cjó xo rí xosp'üji o bëchjine. Dya cjó cja rí tsjapüji na s'o. ³² Nu c'ü rí tsjagueji, rí pötqui tsjagueji c'o na jo. Nu'tsc'ejí rí pötqui juentsegueji. Rí pötqui perdonaoji na ngueje Mizhocjimi o perdonaots'ügueji in nzhubüji. Na ngueje e Jesucristo o ndü; o ngó'tc'üji in nzhubüji.

5

Cómo deben vivir los hijos de Dios

¹ Nu'tsc'ejí, o t'its'üji Mizhocjimi dya. Mizhocjimi me s'iyats'üji. Nguéc'ua, nudya, xo rí s'iyagueji dya yo nin minteji. ² Rí s'iyaji rguí nzhodüji, c'ua ja nzi o tsja; o s'iyazüji. O ne o ndü va ngótc'üji in nzhubüji. Mizhocjimi me co mápá e Jesucristo na ngue c'ü o tsja e Jesucristo.

³ Nu'tsc'ejí, ya nguets'üji o ntets'üji Mizhocjimi dya. Nguéc'ua, nudya, rí nzhodügueji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Nu'tsc'ejí, in bëzoji, dya rí tsājāgueji o ndixū. Nzitjots'ügueji in ndixūji, dya rí tsājāgueji o bëzo. Dya rí ñepegueji c'ü pë's'i yo nin minteji. Nuyo, dya rí tsjagueji yo; dya xo rí mamaji yo. ⁴ Dya rí mamaji c'o na s'o jña ngue c'ua dya rí bëzhi in tsejeji. Dya rí

ña, ñagueji jña c'o dya pje ni muvi. Dya rí enmbegueji c'o jña c'o mama c'ü rí tsjagueji c'ü na jo. Nu c'ü rí tsjagueji, rí mamaji jña c'o rguí unüji na pöjō Mizhocjimi. ⁵ Ya in pārāgueji, c'o bëzo c'o tsājā ndixū, 'ñe c'o ndixū c'o tsājā bëzo, nuc'o, dya ra zāt'āji a jens'e nu ja manda e Jesucristo co Mizhocjimi; ne ri ngue c'o nepe c'ü pë's'i c'o dyaja, dya xo ra zāt'āji a jens'e. Nuc'o, chjëntjovi c'ü ri ma't'üji yo ts'ita. ⁶ Bübü c'o ra xi'ts'iji c'ü dya ra tsja, zō rí tsjaji a cjanu c'o na s'o. Pero dya cjuana. Nguéc'ua, dya rí jyëziji ra dyon'c'üji. C'o dya ätä Mizhocjimi c'o cja a cjanu c'o na s'o, ya mama Mizhocjimi ra tsjapü ra sufrido c'o. ⁷ Nu'tsc'ejí, dya rí dyocjeji c'o cja'a c'o.

⁸ Me ma bëxōmü a mbo in mü'bügueji. Ya o jya's'ü cja in mü'bügueji na ngueje ya in 'natjoi co e Jesucristo c'ü ngueje in Jmugöji dya; nguec'ua ya in 'natjoi co angueze. Nguéc'ua rí nzhodügueji c'ua ja nzi ga ne angueze. ⁹ Nu 'ma rí nzhodügueji cja jya's'ü, rrā jontets'ügueji 'ma; rí ñagueji c'o na cjuana 'ma, rí mimigueji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. ¹⁰ Ni jyodü rí xötpügueji rí tsjagueji c'o rguí mājā e Jesucristo c'ü in Jmugöji. ¹¹ C'o me bübü bëxōmü cja o mü'bü, me cjaji c'o na s'o. Nu'tsc'ejí, dya rí tsjagueji a cjanu. C'ü rí tsjaji, rí zopjüji c'o cja

a cjanu, rí xipjiji c'ü dya ne Mizhocjimi a cjanu na ngueje c'ü me na s'o cjaji. ¹² Anguezeji 'ma cārātsjēji, cjaji c'o me na s'o. Nguец'ua me rí tsecjōji rá mamaji c'o cja'a c'o. ¹³ Pero 'ma rá xipjiji ja cja c'ü mama Mizhocjimi; nu'ma, ra unūji ngüenda c'ü na s'o c'ü cjaji. Nuc'ua 'ma ra dyötūji Mizhocjimi, ra ndintspiji c'o o mü'būji, ya ra jya's'ü cja o mü'būji 'ma. ¹⁴ Nguец'ua mama a cjava cja o jña Mizhocjimi:

Nu'tsc'ejji in cjaji c'o na s'o, chjēntjovi c'ü in ĩcjeji, dya in ātäji Mizhocjimi.

Nguец'ua rí sögueji rí unnc'ejji ngüenda c'ü na s'o in cjaji.

E Jesucristo ra dya c'üji jya's'ü cja in mü'būji, eñe.

¹⁵ Nguец'ua pjōtpūgueji ngüenda ja rgui nzhodūgueji. Dya rí nzhodūgueji c'ua ja nzi ga nzhodü c'o dya pārā Mizhocjimi. Rí nzhodūgueji na jo, na ngueje ya in pārāgueji Mizhocjimi c'ü ne angueze rí tsjaji. ¹⁶ Cja ne xoñijōmü me cjaji na puncjü c'o na s'o. Pero nu c'ü rí tsjagueji, sido rí jyodü rí tsjagueji c'o na jo. ¹⁷ Dya rí tsjaji c'o na s'o nza cja c'o dya pārā Mizhocjimi. Jyodūgueji rí pārāgueji c'ü ne Mizhocjimi rí tsjaji. ¹⁸ Dya rí tģueji. 'Ma cjo c'o tĩĩ, sö'ö c'ü me mājā, pero cja c'o na s'o. Nu'tsc'ejji rí jyēziji o Espiritu Mizhocjimi ra manda cja in mü'būji. Nu'ma, na cjuana

in mājceji 'ma. ¹⁹ Rí pōtqui ñagueji o salmo, ñeje o himno. Rí ma't'ūji in Jmugōji co texe in mü'būgueji 'ma rí tōjōji o himno. ²⁰ Texe c'o ra tsja c'üji, pero sido rí unūgueji na pōjō. 'Ma rí unūji na pōjō Mizhocjimi rí ñādāgueji e Jesucristo c'ü in Jmugōji.

La vida familiar del cristiano

²¹ Me rí pōtqui dyätāji na ngueje in sügueji c'ü in Jmugōji.

²² Nu'tsc'ejji in ndixūji 'ma ya in chjüntūji, rí dyätāgueji c'ü nin xīraji. Na ngueje je ga cjanu ga ne Mizhocjimi rí tsjaji. ²³ Na ngueje e bēzo ngueje o ñi c'ü nu su; c'ua ja xo nzi ga cja e Jesucristo, ngueje o ñi yo ejme angueze. E Jesucristo ngue c'ü jopcü o mü'bü yo ejme angueze. Nu yo ejme e Jesucristo ngue o cuerpo angueze. ²⁴ C'ua ja nzi ga cja'a yo ejme e Jesucristo me ātäji angueze; xo rga cjanu yo ndixū yo ya chjüntü ni jyodü ra dyätä c'ü nu xīra.

²⁵ Nu'tsc'ejji, in bēzoji 'ma ya in chjüntūji, ni jyodü rí s'iyaji c'ü nin su; c'ua ja xo va s'iya e Jesucristo yo o nte angueze. E Jesucristo o ē ndü; ngue c'ua ro unü c'ü ro bübütjo yo o nte angueze. ²⁶ O ndü e Jesucristo ngue c'ua ra ndintspi o mü'bü yo o nte angueze. A cjanu o tsjacūji e Jesucristo o ntezūji dya c'ü. C'ü rvá jigōji, ne ra mama e Jesucristo o ndintsqigōji c'o na s'o c'o mi cjangōji, na ngueje

rí ejmegöji o jña angueze. ²⁷ E Jesucristo o ndintsquiji ín mü'büji nutscöji o ntezüji c'ü; ngue c'ua 'ma ra êjê na yeje angueze, me ra mājā rgá recibidozüji. Na ngueje ya rrā zözüji a jmi angueze, nza cja 'na novia c'ü dya pje bübü c'o na s'o, na zö cja jmi c'ü nu novio. ²⁸ E Jesucristo me s'iya yo o nte angueze. A cjanu, nu'tsc'ejji in bëzoji 'ma ya in chjüntüji, xo ni jyodü rí s'iyaji c'ü nin su. 'Ma cjó c'o s'iya c'ü nu su, nguetsjê o cuerpo c'ü s'iya c'ü, na ngueje 'natjo o cuerpovi co nu su. ²⁹ Nguet'ua me s'iya nu su; unü pje ra zi 'ñe pje ra jye. Na ngueje 'natjo o cuerpovi co c'ü nu su. Je xo ga cjanu e Jesucristo s'iyazüji nutscöji o ntezüji dya angueze. ³⁰ Na ngueje 'natjo ín cuerpoji co angueze. E Jesucristo ngue ín ñigöji; nutscöji nguetscöji c'o chäcä cja o cuerpo. ³¹ Mama a cjava cja o jña Mizhocjimi: "A cjanu 'ma ra chjüntü 'na bëzo, ra zogü nu tata 'ñejnu mamá, ngue c'ua ra bübüvi nu su. Nuc'ua ya ri 'natjo o cuerpovi", eñe. ³² Me na zö a cjanu c'ü ni 'natjo o cuerpovi 'na bëzo nu su. Pero c'ü rí negö rí unnc'ejji ngüenda, ngue c'ü xenda ni muvi. Nutscöji rí ejmeji e Jesucristo, 'natjo ín cuerpoji co angueze. 'Ma ot'ü, dya cjó mi pārā a cjanu. ³³ C'ü rá xi'ts'iji dya, nu'tsc'ejji cjuarma ya in chjüntüji, ni jyodü rí s'iyagueji c'ü in sugueji c'ua ja xo gui s'iyatsjêji. Xo 'ñetsc'ejji in ndixüji, ni jyodü

nzi 'najats'üji rí respetaoji c'ü in xīragueji.

6

¹ Nu'tsc'ejji in t'i'iji, ni jyodü rí dyätäji nin tataji 'ñejni mamáji, na ngueje e Jesucristo c'ü ín Jmugöji ne a cjanu. ² Rí respetaogeeji nin tataji 'ñejni mamáji, na ngueje nujnu manda Mizhocjimi. 'Ma rí tsjagueji a cjanu, Mizhocjimi ra nintsjimits'üji. Nu e mandamiento nu, ngue nu ot'ü c'ü mama Mizhocjimi ra nintsjimits'üji 'ma rí tsjagueji nu. ³ Mama Mizhocjimi, 'ma rí respetaoji nin tataji 'ñejni mamáji, rí mājāgueji 'ma; y rí mimiji na puncjü cjê cja ne xoñijö mü 'ma.

⁴ Xo 'ñetsc'ejji in tataji, rí zopjüji na jo yo in ch'igeeji; dya rí huēnch'iji na zēzhi. 'Ma jiyö, 'na ra sjeyaji. Nu c'ü rí tsjaji, rí jíchiji ra dyäräji. Rí xöpügeeji o jña Mizhocjimi.

⁵ Nu'tsc'ejji in mbëpjiji rí dyätägueji yo in lamuji cja ne xoñijö mü. Rí dyätäji co texe in mü'büji nza cja gui dyätägueji e Jesucristo c'ü in lamugueji a jens'e. ⁶ Rí pëpigeeji na jo nin lamuji; dya nguextjo 'ma ra jñantc'aji anguesji, para ra mamaji c'ua c'ü na jo c'ü in cjagueji. Rí pëpji na jo nin lamuji na ngueje in pëpigeeji e Jesucristo. Rí pëpigeeji co texe in mü'büji, na ngueje je ga cjanu ga ne Mizhocjimi. ⁷ Me rí mājāji rgui pëpigeeji na jo yo in lamuji; na ngueje, dya xo nguextjo yo bëzo yo in pëpji. Xo ngueje e Jesucristo

c'ü ín Jmugöji in pëpigueji c'ü. ⁸ Ya in pãrãgueji, nu c'ü ni tsjagueji na jo cja yo in minteji, e Jesucristo c'ü ín Jmugöji ra ngõ'tc'üji c'ü i tsjagueji c'o na jo. Dya ra tsja, zõ ri mbëpjigueji, zõ dya ri mbëpjigueji.

⁹ Xo nzitjots'ügueji in lamugueji, xo rí ñugueji na jo nuyo in mbëpjigueji. Dya rí menasaoji. In pãrãgueji nu c'ü nu Jmu anguesji, xo ngueje c'ü in Jmugueji c'ü. Ngueje e Jesucristo c'ü je búbü a jens'e. Angueze dya juajnü; ra dyötü ngüenda yo lamu, xo ñe yo mbëpji.

Las armas espirituales del cristiano

¹⁰ Mi cjuarmats'ügöji, xe búbü c'ü xe rá xi'tsc'öji. Ya in 'natjoji co e Jesucristo c'ü ngueje ín Jmugöji. Nguec'ua me rí zëzhiji, na ngueje na zëzhi angueze. ¹¹ E Satanás c'ü dya jo, me jodü ja rga dyoncüji c'ü dya cja rá cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Pero Mizhocjimi me dacüji ja rga sö rá zëzhiji. 'Na xondaro je'e c'ü pjõtpü o cuerpo cja chü. Xo ga cjanu Mizhocjimi me dacüji c'ü rgá zëzhiji, ngue c'ua, dya ra ndõcüji c'ü dya jo. ¹² Nu yo rí ügöji yo rí chügöji, dya ngueje yo nte. C'o rí chügöji, ngueje c'ü dya jo ñe c'o o mbëpji c'o dya rí jandaji. C'ü dya jo ñe c'o o mbëpji ngue c'o manda cja ne xoñijõmü. Nuc'o, me na s'o c'o. Ngue c'o cjapü me na bëxõmü cja o mü'bü yo nte; nguec'ua yo nte, dya

ätäji Mizhocjimi. ¹³ Nguec'ua ni jyodü rí zëzhigueji rguí ñejmeji Mizhocjimi. A cjanu, 'ma ra jyonnc'üji chü c'ü dya jo, dya ra ndõ'c'üji 'ma. A cjanu, dya rí ñügüji, dya rí tsjaji c'o na s'o. ¹⁴ A cjanu rí zëzhiji. 'Na xondaro nzünt'ü na jo o mbünt'ü c'ü na jo rga zëzhi. A cjanu ra zë'ts'iji na jo 'ma sido rí mamaji c'ü na cjuana. 'Na xondaro co'bü o tijmi co 'na t'ëzi nguec'ua nu c'o üvi, 'ma pjat'üji, dya ra chõtpü cja ts'ingue. A cjanu 'ma sido rí tsjagueji c'o ne Mizhocjimi, angueze ra mbõ'c'üji na ngueje e Jesucristo ya je búbü cja in mü'bügueji. Nguec'ua dya pje ra nguich'i cja in mü'büji c'o na s'o. ¹⁵ 'Na xondaro t'ch'í o dyatsi, ngue c'ua dya pje ra chjocü o ngua cja chü. Je xo ga cjatsc'ëji nu. Ya i ñench'e in mü'büji e Jesucristo, nguec'ua Mizhocjimi cja'c'üji ra söya in mü'bügueji, dya rí sügueji cja ne chü nu jonnc'üji e Satanás c'ü dya jo. ¹⁶ 'Na xondaro jün 'na escudo ngue c'ua, dya ra chõt'ü c'o flecha c'o ya ri tjë'ë c'o ra pana c'o enemigo. Je xo ga cjatsc'ëji nu, sido rí ñejmeji e Jesucristo c'ü o ndin'tsc'igüjeji in mü'bügueji. A cjanu, dya ra ndõ'c'üji e Satanás c'ü me jonnc'ü ja rgá ndõ'c'üji. ¹⁷ 'Na xondaro junt'ü 'na casco o ñi ngue c'ua ra mbörü o ñi cja chü. Je xo ga cjats'ügueji nu. In pãrãgueji e Jesucristo o jocüts'üji in mü'büji; o ñempc'ëji libre ngue c'ua, dya rí tsjijñiji c'o

na s'o cja in ñigueji. 'Na xondaro xo jün 'na tjëdyi. Co c'e tjëdyi c'ü jün, cja pü ra c'ueñe c'o chüvi. Je xo ga cjats'ügueji nu. C'ü dya jo, me jonnc'üji chü. Pero in pãrãgueji o jña Mizhocjimi. Co c'e jña, o Espiritu Mizhocjimi ra mböxc'üji ngue c'ua, dya rí dyätãji c'ü dya jo; rí tsjapüji ra c'ueñe. ¹⁸ Nu'tsc'eji, sido rí dyötügueji Mizhocjimi ra mböxc'üji. Xömü, ndempa rí dyötügueji Mizhocjimi. Rí dyötüji c'ua ja nzi ga ne o Espiritu Mizhocjimi c'ü bübü cja in mü'bügueji. Rí dyötügueji Mizhocjimi ra mbös'ü texe c'o o nte angueze. ¹⁹ Nutscö e Pablo, xo rí dyötcügöji Mizhocjimi ra dyacügö jña rá zopjü yo nte. Xo rí dyötcüji Mizhocjimi c'ü dya rá sügö rga zopjüji, pero rá xipjiji na jo c'ü mama Mizhocjimi c'ü ja rgá sö yo nte ra 'natjoji co e Jesucristo, zö menzumüji a Israel o jiyö. ²⁰ Mizhocjimi o 'ñembguegö c'ü rá zopjü yo nte rá xipjiji c'o o jña angueze. Na ngue c'ü rí zopjügö yo nte, rí ogö a pjörü. Pero rí dyötcügöji Mizhocjimi c'ü rá zopjü yo nte c'ua ja nzi ga ne angueze; c'ü dya rá sügö.

Saludos finales

²¹ E Tíquico c'ü in cjuar-magöji ra xi'ts'iji pje rí cjagö 'ñe c'o bëpji c'o rí pëpcö Mizhocjimi. Nuc'ü, me rí s'iyagö c'ü. Angueze me pjöxcügö cja o bëpji in Jmugöji e Jesucristo. ²² Nguec'ua rvá täjägö e cjuarma Tíquico ngue

c'ua rí pãrãgueji pje rí cjajme. Nguec'ua a cjanu ra mäjã in mü'bügueji.

²³ Rí ötügö e Jesucristo c'ü in Jmugöji, 'ñe Mizhocjimi c'ü nu Tata ra tsja c'üji ra mäjã in mü'büji, dya pje rí mbeñeji. Xo rí ötügö anguezevi ra dya c'üji rí pötqui s'iyaji. Ra dya c'üji a cjanu, 'ma rí jñunt'ü in mü'büji ra dya c'üji c'o. ²⁴ Nuzgö, xo rí ötügö Mizhocjimi ra nintsjimi texe c'o na cjuana ätä in Jmugöji e Jesucristo, 'ñe neji. Je rga cjanu, amén.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS FILIPENSES

Pablo escribe desde la cárcel a la iglesia de Filipos

¹ Nutscö e Pablo 'ñe e Timoteo, rí mbëpjigöbe cja e Jesucristo. Nutscöbe

rí pen'c'egöbe ne carta, nu'tsc'ejí cjuarma in cārāji a Filipos, co texe c'o pastor 'ñe c'o pjös'ü c'o pastor. Nu'tsc'ejí o ntets'üji Mizhocjimi. In 'natjoji co e Jesucristo.

² Mizhocjimi c'ü in Tatagöji 'ñe e Jesucristo c'ü in Jmugöji ra nuc'ejí na jo; y ra tsja'c'üji ra mājā in mü'büji, dya pje rí mbeñeji.

Oración de Pablo por los creyentes

³ Texe 'ma rí mbents'egöji rí unü na pöjō Mizhocjimi.

⁴ Rí mbents'egöji texe 'ma rí ötügō Mizhocjimi. Me mājā in mü'bügō rgā ötū Mizhocjimi.

⁵ Rí unügō na pöjō Mizhocjimi na ngueje ndeze nu pa 'ma ot'ü i dyärägueji c'e jña c'ü mama ja ga cja e Jesucristo, hasta nudya, yo pa dya yo, nutscö 'ñetsc'ejí rí 'natjoji. Na ngueje nu'tsc'ejí sido in ejmegueji e Jesucristo 'ñe in zopjüji yo nte c'ua ja nzi rgā zopjügō. ⁶ Ngue Mizhocjimi c'ü o pëpji cja in mü'bügueji ngue c'ua i 'ñench'e in mü'büji angueze. Rí pârägō Mizhocjimi sido ra pëpji cja in mü'büji hasta 'ma

ra ëjē na yeje e Jesucristo; ngue c'ua rí nocüji cja o dyē Mizhocjimi. ⁷ Na jo rá mbents'ejí a cjanu, na ngueje me rí s'iyats'üji. Exi 'ñetse pëpji Mizhocjimi cja in mü'büji. Na ngueje dya i jyombeñezügöji c'ü rrā ogō a pjörü. Xo i pjöxcüji 'ma o zinzigöji a jmi c'o pje pjëzhi, 'ma mi xipjigöji ja ga cja o jña e Cristo. ⁸ Mizhocjimi pârā c'ü me rí s'iyats'ügöji in texeji, na ngueje 'natjo in mü'büji co e Jesucristo c'ü me s'iyazüji. ⁹ Nu'tsc'ejí in s'iyaji Mizhocjimi. Xo in pötqui s'iyaji. Me rí ötügō Mizhocjimi c'ü xenda me rí s'iyaji. A cjanu xenda rí pârägueji Mizhocjimi. Xo rí ötügō Mizhocjimi ra jí'ts'iji c'o ne angueze rí tsjaji. ¹⁰ A cjanu sö rí pârāji c'ü na jo rí tsjagueji. Ngue c'ua 'ma ra ëjē na yeje e Jesucristo, ra 'ñetse vi tsjagueji c'ua ja nzi ga ne angueze, nguec'ua dya ra sö pje ra xi'ts'iji. ¹¹ A cjanu 'ma sido rí 'ñejmeji e Jesucristo c'ü bübü cja in mü'büji, rí tsjaji c'o ne Mizhocjimi 'ma. Nuc'ua ra 'ñetse c'ua c'ü me na nojo Mizhocjimi, 'ñe me na jonte.

Para mí la vida es Cristo

¹² Mi cjuarmats'ügöji, zō rí ogō a pjörü, pero nu o jña e Cristo, dya c'a's'üji. Na cjuana, nudya ngue dya xenda ärāji dya, ne jña. ¹³ Texe yo xondaro yo pjörü va cja ne palacio, y texitjo nu va a Roma pârāji c'ü rí ogō a pjörü na ngueje rí

ejmegö e Jesucristo. ¹⁴ Yo cjuarma pârâji c'ü sido rí ñagö o jña Mizhocjimi zö rí ogö a pjörü. Nguec'ua na puncjü anguezeji xenda o zêzhiji. Nudya, dya cja sÿji ga zopjÿji o jña Mizhocjimi yo nte. Na ngueje pârâji c'ü ín Jmugöji, dya jêzguigöji; me pjöxcÿji.

¹⁵⁻¹⁷ Bÿbü cjuarma c'o zopjÿ yo nte, xipjiji o jña e Cristo, na ngueje me juentsqueji. Anguezeji me neji e Cristo. Xo s'iyazÿgöji. Pârâji Mizhocjimi o ñembgue rá zopjÿ yo nte rá xipjiji o jña e Cristo. Pero bÿbü cjuarma c'o ña o jña e Cristo, na ngueje neji c'ü ra xögü na puncjü cjuarma co nuzgö, cja rrÿ möji co anguezeji. Anguezeji nzhodÿji libre ga zopjÿji o jña Mizhocjimi yo nte. Pero xöcÿji c'o cjuarma. Cjijñiji, 'ma rá ärägö xögü c'o cjuarma ngue c'ua ra ndünt'ü a xÿtjÿ anguezeji, xenda ra sufrido ín mü'bügö va a pjörü. ¹⁸ Pero dya ra tsja zö neze c'o cjuarma c'o ña o jña e Cristo, zö nugü na ü c'o. Nu c'ü je me ni muvi, ngue c'ü zopjÿji yo nte.

Nguec'ua me mäjä ín mü'bügö dya. ¹⁹ Sido rá mäjägö, na ngueje rí pârägö texe c'o ts'acü ra mbedye na jo c'o. Rí pârägö ra mbedye na jo na ngueje me ín ötcÿji Mizhocjimi. Xo pjöxcÿgö o Espiritu e Jesucristo. ²⁰ Nu c'ü je rí negö, rí te'begö cja ín mü'bügö c'ü dya rá sÿgö. Rí ne sido rá zopjÿ na zêzhi yo nte, rá xipjiji nu o jña e Cristo c'ua ja nzi rvá cjägö

'ma cja rvá ench'e ín mü'bügö e Jesucristo. Dya ra tsja zö ra mbötcÿji, zö ra ñevguegöji libre xe rá mimitjo cja ne xoñijö mü; pero c'ü rí negö ngue c'ü ra unü ngüenda yo nte c'ü me na nojo e Cristo.

²¹ Rí 'natjogöbe co e Cristo, nguec'ua me rí mäjä xe rí bÿbü tjogö cja ne xoñijö mü. Pero xenda na jo rá tÿgö, na ngueje rá ma bÿnc'ö co e Cristo. ²² 'Ma xe rá mimitjo cja ne xoñijö mü, xe sö rá pëpitjo c'ü mi Jmugöji e Jesucristo. Nuc'ua na puncjü c'o ra dyärä o jña e Cristo. Nguec'ua, dya rí pârägö ja ngue c'ü xenda na jo; cjo xenda na jo xe rá mimitjogö cja ne xoñijö mü, o cjo ya ra zixqui e Cristo. ²³ Bÿbü 'ma rí mangö na jo rá tÿgö; bÿbü 'ma xo rí mangö na jo xe rá mimitjogö. Nuzgö, nu c'ü rí negö, rá tÿgö ngue c'ua rá ma bÿbügöbe e Cristo. Ngue c'ü xenda na jo. ²⁴ Pero por nu'tsc'ejji xenda na jo xe rá mimitjo va cja ne xoñijö mü ngue c'ua xe ra sö rá zo'c'ÿji nu o jña e Cristo. ²⁵ Ni jyodü rá zo'c'ÿji, nguec'ua rí pârägö c'ü xe rá mimitjo, rá ã zo'c'ÿji na yeje, ngue c'ua xenda rí pârägueji na jo e Cristo, y rí mäjäji rgui ñejmeji angueze. ²⁶ 'Ma rá ã zenguats'ÿji na yeje, rí mäjceji na puncjÿ, rí mangueji c'ü me na nojo e Jesucristo na ngueje ya rgui pjongüzü libre cja pjörü.

²⁷ Zö rá êcjö; zö dya rá êcjö, rí minc'ejji na jo c'ua ja nzi ga mama o jña e Cristo.

Nguec'ua rá ärägö c'ü ri mamaji c'ü sido in ejmeji e Jesucristo; c'ü 'na ma cjatjo c'ü in cjiñiji; c'ü in cjacjuanaji in zopjüji o jña e Jesucristo yo nte. ²⁸ Dya pje rí sũ'üji c'o nuc'üji na ü. Nu c'ü ni nuc'üji na ü exi 'ñetse c'ü ra ndüji. Mizhocjimi, dya ra unüji c'ü ra bübütjoji. Pero nu'tsc'ejji c'ü rguí zëzhigüeji, rí 'ñetse c'ü ya o 'ñempe'ejji libre Mizhocjimi. ²⁹ Mizhocjimi o dya'c'üji c'ü i dyäräji o jña angueze; guec'ua i 'ñejmeji e Jesucristo. Mizhocjimi xo o dya'c'üji c'ü in sufridoji na ngueje in ejmeji e Jesucristo. Me na jo nu yo o dya'c'üji Mizhocjimi. ³⁰ I jñandgüeji o tsjacüji ró sufrido na puncjü, na ngueje rí pëpigö e Jesucristo. Xo in äräji c'ü rí sufridogö dya. Nu'tsc'ejji 'ñetscö 'na ma cjatjo c'ü rgá c jagöji na s'ëzhi; rí sëchitjoji.

2

La humillación y la grandeza de Cristo

¹ E Cristo bübü cja in mü'bügüeji. Me s'iyats'üji angueze guec'ua me cja'c'üji rí mäcjeji. O Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü cja in mü'büji ngue c'ü cja'c'üji rí s'iyaji yo in minteji. Xo cja'c'üji rí juentseji yo in minteji. ² Na ngueje texe yo cja ró xi'ts'iji, rí 'na ma cjatjo c'ü rí tsjiñiji ngue c'ua rí tsjacüji xenda rá mäcjö. Rí pötqui s'iyaji c'ua ja nzi ga s'iyats'üji e Cristo, rí 'na ma cjatjo in mü'büji. ³ Dya

rí huinsteji, dya rí jyodügüeji ja rgá mbë'ts'iji na nojo. Nu c'ü rí tsjaji, nu'tsc'ejji tsjapüji xenda ni muvi nzi 'na yo nin cjuarmaji que na ngue'tsc'ejji. ⁴ Dya nguetjo cja in bëpjiji rí jyodü rí pëpjiji. Xo rí jyonnc'ejji ja rguí pötü rguí pjös'üji.

⁵ C'ua ja nzi va nguijñi e Cristo Jesús, xo rguí tsjiñigüeji c'ua. ⁶ C'ua ja nzi ga cja Mizhocjimi, xo ga cjanu e Cristo Jesús, na ngueje angueze Mizhocjimi. Pero dya o tsjapütsjé na nojo e Cristo Jesús c'ü dya ro dyätä nu Tata. ⁷ Mizhocjimi angueze, pero o ë jmus'ü nza cjatscöji rí nteji. O ëjë o ë dyätä Mizhocjimi c'ü nu Tata. ⁸ Mi nte'e e Jesucristo. O ne o tsja texe c'ü mi ne Mizhocjimi c'ü nu Tata; guec'ua o ne o ndü. Je ngue cja 'na ngronsi o ndü. 'Ma cjó c'o tũ cja 'na ngronsi, mamaji c'ü me na s'o c'ü. ⁹ E Cristo Jesús o tsja c'ü mi ne Mizhocjimi. Nguec'ua Mizhocjimi o unü o mbëzhi me na nojo a jens'e. Dya cjó bübü c'ü ra mbëzhi nza cja e Cristo Jesús. Angueze manda texe. ¹⁰ Na ngueje me na nojo e Jesús, guec'ua ra ndüñijömjüji a jmi angueze texe c'o cãrã a jens'e 'ñe yo cãrã cja ne xoñijömjü, 'ñe c'o cãrã a linfiernu. ¹¹ Texeji ra nädäji e Jesucristo ngueje c'ü Jmu'u. A cjanu ra 'mãrã c'ü me na nojo Mizhocjimi c'ü nu Tata.

Los cristianos son como luces en el mundo

12 'Ma mi bünc'ö co nu'tsc'ejí í dyätägueji Mizhocjimi; í tsjagueji c'o ne angueze. Nudya rí bünc'ö na jê, pero rí ö'tc'ügöji sido rí dyätägueji Mizhocjimi. E Jesucristo o 'ñempc'ejí libre cja c'o na s'o, nguec'ua sido rí tsjacjuanaji, rí sñji Mizhocjimi. 13 Ra sö rí dyätäji Mizhocjimi, na ngueje Mizhocjimi ngue c'ü pëpji cja in mü'bügueji. Ngue angueze cja'cüji rí ñe rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne angueze. Xo pjöxc'üji nguec'ua sö rí tsjaji c'o.

14 Nu'tsc'ejí, dya rí pötqui reclamaoji. Dya xo rí pötqui söji o jña. 15 Nguec'ua, dya ra sö cjó pje ra xi'ts'íji. Ra 'ñetse in ätäji Mizhocjimi co texe in mü'bügueji. A cjanu ra 'ñetse exi nguetjots'ügueji Mizhocjimi, nu'tsc'ejí o t'its'üji angueze. In cārāji a nde yo nte yo dya nzhodü na jo. Pero nu'tsc'ejí 'ñetsets'üji a nde anguesji c'ü bübü o jya's'ü Mizhocjimi in mü'bügueji. 16 Nu'tsc'ejí rí zopjügueji yo nte, rí xipjiji ja rgá sö e Cristo ra unü c'ü rguí bübü'tjoji. Nuc'ua 'ma ra ëjê na yeje e Cristo, me rá mä'c'ägöji na ngueje í dyätäji c'ü me ró zo'c'ügöji. 17 Nu'tsc'ejí in ejmeji e Cristo, ya í unügueji in mü'büji, in pëpji angueze. Zö ra mbötcügöji, pero nuzgö me rí mä'c'ägöji. 18 Nguec'ua a cjanu xo rí mäjägueji. Rí mäjägueji co nutscö.

Timoteo y Epafrodito

19 'Ma ra ne e Jesucristo c'ü ngueje in Jmugöji, rí negö, dya cja ra mezhe c'ü rá täcjö e Timoteo ra ëjê c'ua ja in cārāji. Rá mäcjö 'ma ya rá pārāgö pje in cjaji. 20 Dya cjó bübü co nutscö c'ü ri cjiññi nza cja e Timoteo. Angueze ra jyodü na cjuana ra mböxc'üji. 21 C'o dyaja cjuarma c'o bübü co nutscö dya, jodütsjējēji c'o netsjējēji. Dya pje jodüji c'ü ra mbös'üji c'o dyaja c'ua ja nzi ga ne e Jesucristo. 22 Nu'tsc'ejí ya in pārāgueji c'ü na jonte e Timoteo. Nuc'ü, chjëntjovi 'ma ri ngueje in ch'igö, me o mböxcügö na puncjü ró zopjübe yo nte nu o jña e Cristo. 23 Nuzgö, 'ma rá pārāgö cjo ra bötcügö cjo ra pjongüzüji libre, rí negö extá täcjö e Timoteo ra ëjê c'ua ja in cārāgueji. 24 'Ma ra ne e Jesucristo c'ü in Jmugöji, dya ra mezhe ra pjongüzüji libre xo rá ëcjö c'ua ja in cārāgueji.

25 Rí mangö c'ü xo ni jyodü rá täcjö e cjuarma Epafrodito nu ja in cārāgueji. Ngueje in mimbëppjibe. Ngue c'ü rí dyocjöbe c'ü. Mi zopjügöbe o jña e Cristo yo nte. Nguetsjê e Epafrodito nu c'ü í chājāji c'ü; nguec'ua ro ë mböxcü. 26 E cjuarma Epafrodito me mbents'ejí in texeji. Angueze me ne ra ma zenguats'üji. Me mbents'ejí na ngueje vi pārāgueji mi sö'dyë c'ü. 27 Na cjuana nda mi cja c'ü e cjuarma. Ya mi ngue ro ndü'ü. Pero Mizhocjimi o juentse angueze. Xo 'ñezgö, me xo o juentscö Mizhocjimi.

Ya mi sufrido ín mü'bügö. Pero 'ma ro ndü c'e cjuarma, xenda ro sufrido na puncjü ín mü'bügö 'ma. ²⁸ Nguec'ua rí negö extá tājägö c'ua ja ín cārāgueji; nguec'ua 'ma ya rí jñandaji na yeje angueze, me rí mājāji. Nutscö dya, dya cja me rá cjiñigö 'ma. ²⁹ Nu'tsc'ejí rí mājāgueji rgui tsjocüji in nzumügueji, na ngueje ngue 'naja cjuarma c'ü ejme ín Jmugöji e Jesucristo. Rí respetaogueji texe c'o nza cja angueze. ³⁰ Nune cjuarma nu, ya mi ngue ro ndü na ngueje pēpi e Cristo. Nu'tsc'ejí me mi ne ri pjöxcüji. Pero dya söts'ügueji, na ngueje dya mi bünc'ö c'ua ja ín cārāgueji. Nguec'ua e Epafrodito mi cja posible ro tsja texe c'o mi jyongü, zö 'na ro bö't'ü angueze.

3

La rectitud verdadera

¹ Nu'tsc'ejí ín cjuarmats'ügöji, xe bübütjo c'ü xe rá xi'ts'íji. Sido rí mápāgueji c'ü ín Jmugöji. Nuzgö, dya pje xichazügö c'ü rá opcjō na yeje c'o ya ró xi'tsc'öji. Nuc'o, ni jyodü rá xi'ts'íji na yeje c'o, ngue c'ua rí mbeñegueji na jo. ² Rí pjötpügueji ngüenda c'o me na s'o ga xöpüte. Nuc'o, chjēntjovi dyo'o c'o me na sate. Anguezeji jodü ra cumpletsjēji c'o na jo, pero cjaji c'o na s'o. Mamaji ni jyodü rí meyaji in cuerpoji; 'ma jiyö, dya ra tsja'c'ejí Mizhocjimi o t'its'üji 'ma. ³ Pero nutscöji na cjuana o

t'izüji Mizhocjimi na ngueje ya ró ench'e ín mü'büji e Jesucristo; nguec'ua rí ma't'üji Mizhocjimi cja ín mü'büji. Rí mamagöji nguetjo e Jesucristo c'ü embgueji libre. Dya rí jodüji rá cumpletsjēji c'o na jo. ⁴ Bübü c'o mama ngueje o t'iji Mizhocjimi na ngueje pje pjēzhiji cja yo nte a Israel. Nutscö xenda pjētsi que na ngueje texe anguesji. ⁵ Nutscö je rí menzumügö a Israel. O mboxbēchezügö e Benjamín. 'Ma ya vi cjogü c'o ocho pa 'ma ya vi jmuxcügö, nuc'ua o meyzüji ín cuerpogö c'ua ja nzi ga cja yo ín menzumüjme a Israel. Rí ñägö c'e jña hebreo. Xo mi ña hebreo mi tatagö 'ñe mi mamágö. Nuzgö ró cjagö c'o mama cja o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés. Ró cjagö c'ua ja nzi ga cja c'o fariseo na ngueje xo rmi fariseogö. ⁶ Me mi süpügö c'o ín leygöjme, y mi negö texeji nde ro züpüji c'o. Nguec'ua me mi cjapü ra sufrido c'o vi 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo. Mi jodü ja rva chjotüji. Nuzgö mi ätägö c'o mama cja o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés, nguec'ua dya cjó mi sö ro huēnzgui. ⁷ Texe yo, ró mangö c'ü me ni muvi yo. Pero ya rí pārāgö na jo c'ü dya pje ni muvi yo, mi c'axcöji yo, ngue c'ua dya ro jocüzü ín mü'bügö. Nu c'ü ni muvizügö ngue c'ü bübü e Jesucristo cja ín mü'bügö dya. ⁸⁻⁹ Rí pārāgö na jo c'ü pje mi pjētsigö, dya pje ni muvi; ne

ri ngue c'ü pje xe ra mbëtsi c'ü rguí muvi. Nu c'ü ni muvi ngue c'ü rí pãrãgö e Jesucristo c'ü ngueje ín Jmugö. Nu c'o rmí cjaþügö me ni muvi, nudya ya rí cjaþütjogö ngue cañabü. Nuzgö ró jëzi texe c'o, ngue c'ua ro 'natjobe co e Cristo. Zö ró cjaþögö c'o mama cja o ley e Moisés, dya ngue a cjanu o jözü a jmi Mizhocjimi. O jocüzügö Mizhocjimi 'ma ró ench'e ín mü'bügö e Jesucristo. Mizhocjimi ra jocü texe c'o ra 'ñejme e Jesucristo. ¹⁰ Rí negö rá pãrãgö texe c'ua ja ga cja e Cristo. Mizhocjimi me na zëzhi. O tsjapü o te'e e Jesucristo 'ma ya vi ndü. O te'e ngue c'ua ra dyacüji c'ü rá bübüttöji. Nguéc'ua rí negö dadyo rga mimigö dya. O sufrido e Jesucristo; nguec'ua nuzgö, rí ne rá ätägö c'ü, zö xo rá sufridogö. Dya cja xo rí negö ra mandazü yo nzhubü, na ngueje o ndü e Jesucristo va ngötcüji ín nzhubüji. ¹¹ A cjanu, nuc'ua 'ma rá tügö, ra tsjacü Mizhocjimi rá tetcjö nu pa'a 'ma ra ëjë na yeje e Jesucristo.

La lucha para llegar a la meta

¹² Nuzgö dya be exi nguetjözügö e Cristo, texe c'ua ja ga cja angueze. Pero nutscö rí cjacjuanagö ngue c'ua exti nguetjözügö angueze, na ngueje ngue c'ü vi 'ñevgue libre. ¹³ Nu'tsc'ëji mi cjuarmats'ügöji; rí pãrãgö c'ü dya be exi nguetjözügö e Cristo, texe c'ua ja ga

cja angueze. Pero dya cja rí cjiþñigö c'ua ja nzi rmá cjaþögö. Nuzgö c'ü rí cjaþögö, rí cjacjuanagö, sido rá tjünt'ü a xütjü e Cristo; ngue c'ua exti nguetjözügö c'ua ja nzi ga cja angueze. ¹⁴ Nu c'ü rí cjaþögö rí chjëntcjöbe nza cja 'naja nte c'ü me cja carrea. Nu c'e nte c'ü, ne ra ndöjö c'ü ra ch'unü. A cjanu, nuzgö rí cjacjuanagö, rí tjünt'ügö a xütjü e Jesucristo; ngue c'ua rá töjögö c'ü ra unü Mizhocjimi. Mizhocjimi ra dyacü rá sät'ä a jens'e nu ja bübü angueze; ra dyacü c'ü exti nguetjözügö e Jesucristo.

¹⁵ 'Ma ín cjiþñigueji c'ü ya exi nguetjots'ügueji e Jesucristo, ni jyodü rí mbeñegueji c'ü xe bë'ts'iji. Mizhocjimi ra jí'ts'iji c'ü ni jyodü xe rí tsjacjuanagueji sido rí chjünt'üji a xütjü e Jesucristo. ¹⁶ Nu 'ma rí pãrãgöji c'ua ja ga cja e Jesucristo, ni jyodü rá cjaþögöji c'ua ja nzi ga ne angueze. Dya rá yembeñegöji.

¹⁷ Nu'tsc'ëji ín cjuarmats'ügöji, rí tsjaji c'ua ja nzi rgá cjaþögö. Nu'tsc'ëji rí unüji ngüenda nu c'o nzhodü c'ua ja nzi rgá nzhodügö. ¹⁸ Cãrã na puncjü c'o dya nzhodü a cjanu. Ya na puncjü rgá xi'ts'iji, nudya rí huë'ë dya, rgá xi'ts'iji; dya cjaji c'ua ja nzi ga ne e Jesucristo. Nza cja c'ü me nuji na ü e Jesucristo c'ü o ndü cja ngronsi. ¹⁹ Nu c'ü je ra tsjapüji yo, ngue c'ü ra ndüji; je ra möji a linfiernu. Anguezeji cjatsjëji c'o netsjëji; dya cjaji c'o ne

Mizhocjimi. Cjaji c'o na s'o c'o ex 'na tsejetjo, pero me mápäji c'o. C'o cja'a yo nte cja ne xoñijö mü ngue c'o me jodü ra tsjaji c'o. ²⁰ Pero nutscöji je rí menzumüji a jens'e. Nutscöji rí ten'c'öji je rguí 'ñeje nu, nu c'ü o 'ñevgueji libre. Ngueje e Jesucristo c'ü ín Jmugöji. ²¹ Angueze ra pötcüji ín cuerpoji nu tsjaja cja ne xoñijö mü. Nuc'ua c'ü ín cuerpoji ya exti nguetjo o cuerpo angueze c'ua ja nzi ga cja ndeze o te, o ma a jens'e. Ra pötcügöji ín cuerpoji na ngueje na zèzhi angueze. Nde manda texe.

4

Alégrese siempre en el Señor

¹ Nu'tsc'ejji ín cjuarmats'ügöji, me rí s'iyats'üji. Me rí negö rá ma nuc'üji. Me rí mä'c'ägöji na ngueje j dyätäji o jña Mizhocjimi c'ü ró zo'c'üji. Exi 'ñetse ró pëpcö na jo Mizhocjimi rvá zo'c'üji. Nuzgö rí ö'tc'üji, dya ra tögüts'üji, sido rí dyätäji e Jesucristo c'ü ín Jmugöji. Rí xi'ts'ijji yo, na ngueje me rí s'iyats'ügöji.

² Nudya bübü 'na jña c'ü rá xipjivi yo hermana, e Evodia 'ñeje e Síntique. Nu'tsc'evi ni jyodü ri 'na ma cjatjo rguí tsjijñivi na ngueje in ejmevi e Jesucristo c'ü ín Jmugöji.

³ Xo 'ñetsc'e mi cjuarmats'ügö, 'ma rí zopjügö nu o jña e Cristo yo nte, dya tögü in mü'bügue gui pjöxcü. Rí ö'tc'ügö rí zopjü nza yeje c'o hermana ngue c'ua ri 'na

ma cjatjo rgá nguijñivi. Rí zopjüvi na ngueje nza yeje c'o hermana o mböxcügö 'ma rmí zopjügö nu o jña e Cristo yo nte. Xo o mböxcü e Clemente 'ñe c'o dyaja. Texe c'o, o 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo; nguec'ua o tjü'ü anguesji je t'opjü cja c'e libro c'ü quis'i o tjü c'o ra bübütjo.

⁴ Nu'tsc'ejji, dya ra tögü in mü'bügueji rguí mäjäji, na ngueje in ejmeji e Jesucristo c'ü ín Jmugöji. Nuzgö rá yepcö rá xi'ts'ijji, rí mäjägueji. ⁵ Zö cjó pje ra tsja'c'üji, pero rí pësp'ijji paciencia. Nuc'ua ra mbärä yo nte c'ü me na jopü in mü'bügueji. Rí tsjaji a cjanu na ngueje e Jesucristo c'ü ín Jmugöji ya ngue ra ëjë.

⁶ Dya pje rí tsjijñigueji. Rí xipjigueji Mizhocjimi texe c'o ni jyonc'üji. Rí dyötügueji angueze. Rí unüji na pöjö.

⁷ Nuc'ua Mizhocjimi ra tsja'c'üji ra söya in mü'bügueji c'ü dya pje rí tsjijñiji, na ngue in 'natjoji co e Jesucristo. Me na nojo Mizhocjimi. Dya cjó sö ra mbärä ja ga tsjacüji rá mäjäji cja ín mü'büji.

Piensen en lo que es bueno

⁸ Xe bübütjo c'ü xe rá xi'ts'ijji cjuarma. Rí unüji ngüenda texe c'o na cjuana, 'ñe texe c'o ni jyodü rá respetaoji. Rí unüji ngüenda texe c'o na jo, 'ñe c'o dya pje bübü c'ü na s'o. Rí unüji ngüenda texe c'o me na zö, 'ñe texe c'o me na jo rgá äräji. Nguejyo je rí tsjijñiji yo.

⁹ Rí tsjagueji c'o ró jí'tsc'öji. Ya in pärägueji xo ngue c'o rí cjagö c'o. Nuc'ua ra bübü

Mizhocjimi cja in mü'bügueji c'ü cja'cüji rí mäjäji cja in mü'büji.

Ofrendas de los filipenses para Pablo

¹⁰E Jesucristo c'ü in Jmugöji me cjacügö rá mäcjö na ngueje ya na yeje c'ü i mbenzegöji i pjöxcüji. Dya pje rí mangö c'ü ya vi jyombeñezüji. Pero dya pje mi töt'ügueji ja rvi pjöxcüji. ¹¹Dya rí mangö c'ü pje ni jyongü; na ngueje ya rí pârägö ja rga mäjägö 'ma pje rí pè'sc'ö, y 'ma dya pje rí pè'sc'ö. ¹²Nuzgö ró nugö 'ma rí jün pje rá si; ya xo ró nugö 'ma dya rí jün. Zö rí sant'agö, zö rí nijmigö, zö ri ojtjo, zö ri bübü texe; pero nutscö rí pârägö ja rga mäjägö rga mimigö. ¹³Nuzgö sö rá c jagö texe na ngueje e Jesucristo cjacü rá zèzhi. ¹⁴Zö mi zèzhigö, pero i tsjagueji na jo c'ü i pjöxcüji c'ü pje mi jyongü.

¹⁵Nu'tsc'ejji cjuarma in cârâji a Filipos; in mbeñeji 'ma ró pedyegö cja c'e estado de Macedonia. Nu'tsc'ejji cja vi 'ñejmeji o jña e Jesucristo. Pero i penqueji o ofrenda 'ma. In pârâji nguextjots'üji i pjöxcüji a cjanu. I tsjagueji na ngueje me i gradecidogueji yo jña yo ró zo'c'ügöji. Nu c'o cjuarma cja c'o dyaja jñiñi, dya cjó o mbenque o ofrenda 'ma. ¹⁶'Ma xe mi bñnc'ö a Tesalónica yengüi pjöxcüji. I penquegöji o ofrenda. ¹⁷Nuzgö, dya ngue c'ü me rí negö pje rí dyacüji.

Nu c'ü je rí negö, rí tsjagueji c'ü ne Mizhocjimi. Nguec'ua xenda ra nintsjimits'üji 'ma angueze. ¹⁸Ya rí pè'sc'ö dya texe c'o ni jyongö. Na cjuana poncjütjo. Nuzgö rí mäcjö na ngueje ya o dyacü e Epafrodito nu c'o merio c'o i penqueji. Me xo mäjä Mizhocjimi na ngueje chjëntjovi c'ü ri unüji angueze nu c'o merio c'o i dyacüji. ¹⁹Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e xo ra dya'cüji texe c'o bè'ts'iji na ngueje texe ngueje o tsjaja angueze. Ra dya'cüji na ngueje rí 'natjoji co e Jesucristo. ²⁰Mizhocjimi c'ü in Tatagöji me na nojo. Dya ra nguarü rá mamaji c'ü me na nojo angueze. Je rga cjanu, amén.

Saludos finales

²¹Xipjiji ra mbörü Cjimi texe c'o ya 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. Nu yo cjuarma yo rí bñnc'öjme bö'tc'ütjoji Cjimi. ²²Yo cjuarma yo cârâ cja o ngümü e César c'ü manda, bö'tc'üji Cjimi. Xo 'ñe texe yo cjuarma yo cârâ va.

²³E Jesucristo c'ü in Jmugöji ra nuc'üji na jo, in texeji. Je rga cjanu, amén.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS COLOSENSES

Pablo escribe a la iglesia de Colosas

¹ Nutscö e Pablo, rí apóstolegö cja e Jesucristo; na ngueje o ne a cjanu Mizhocjimi. Rí opjügö ne carta rá pen'c'ejí. E

Timoteo c'ü ín cjuarmagöji xo va bö'tc'ügueji Cjimi.

² Rí pen'c'ejí ne carta, nu'tsc'ejí ín menzumüji a Colosas. Nu'tsc'ejí o ntetsc'ejí Mizhocjimi. Sido ín ejmegueji e Jesucristo. Mizhocjimi c'ü ín Tatagöji ra nuc'üji na jo, y ra tsja'c'ü ra söya ín mü'bügueji c'ü.

La oración de Pablo por los creyentes

³ 'Ma rí ö'tc'ügöbe Mizhocjimi, rí unübe na pöjö Mizhocjimi c'ü nu Tata e Jesucristo c'ü ín Jmugöji. ⁴ Na ngueje ró äragöbe mamaji c'ü ín ejmegueji e Jesucristo. Me xo ín s'iyagueji texe yo dyaja o nte Mizhocjimi. ⁵ Xo ín te'begueji Mizhocjimi ra dya'c'üji c'ü 'natjo c'ua rí bübüji a jens'e co angueze. Ngue c'ü o mama nu c'o o xi'ts'iji o jña e Jesucristo. Na cjuana o jña angueze.

⁶ Ya o zo'c'ügueji o jña e Cristo. Nguec'ua vi 'ñench'e ín mü'büji angueze, y ya dadyo gui mimiji. Xo zopjüji c'o dyaja nte cja ne xoñijö mü.

Nguec'ua xo ejmeji o jña e Jesucristo; y ya xo dadyo ga mimiji dya. 'Ma i dyärägueji o jña e Jesucristo, nuc'ua ya i pärägueji me na cjuana me nugüji na jo Mizhocjimi.

⁷ Ngue e Epafras c'ü rí s'iyaji c'ü o zo'c'ügueji o jña e Jesucristo. Rí mimbëpjijme e Epafras cja e Jesucristo. Nuc'ü, pëpi na jo e Jesucristo c'ü. C'ü ro êcjö ro ã zen-guats'üji, o pätcägö e Epafras o êjë. ⁸ Angueze o xitsibe c'ü ín pötqui s'iyaji yo cjuarma na ngueje o Espíritu Mizhocjimi bübü cja ín mü'bügueji.

⁹ Nguec'ua ndeze c'e pa 'ma ró pärägöjme c'ü ín ejmeji e Jesucristo, dya rí söyajme rgá ö'tc'üjme Mizhocjimi. Rí ötüjme Mizhocjimi ra tsja'c'üji rí pärägueji na jo c'ü ne angueze rí tsjaji. Xo ra tsja'c'üji rí pärägueji c'ü mbeñe Mizhocjimi. Ngue o Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü cja ín mü'bügueji c'ü ra tsja'c'üji rí pärägueji yo.

¹⁰ Rí ötüjme Mizhocjimi c'ü rí nzhodügueji na jo c'ua ja nzi ga ne e Jesucristo c'ü ín Jmugöji. A cjanu ra mä'c'äji angueze. A cjanu rí tsjaji c'o na jo; y xenda rí pärägueji angueze.

¹¹ Rí ötüjme Mizhocjimi ra dya'c'üji rí zëzhiji na ngueje Mizhocjimi me na zëzhi. Ngue c'ua zö pje c'o rí sufridoji, pero rí mäcjeji, dya ra tögü ín mü'büji. ¹² Nuzgöjme rí ötüjme Mizhocjimi c'ü ín Tataji c'ü sido rí unügueji na pöjö angueze. Na ngueje o jocüts'ü

in mü'bügueji. O tsja'c'üji o t'its'üji angueze. Nguec'ua in nzhodügueji cja e jya's'ü; y 'na nu pa rí tsârâji a jens'e cja Mizhocjimi co texe c'o o t'i Mizhocjimi. ¹³ Mizhocjimi o 'ñembgueji libre, ngue c'ua dya cja mandazüji e Satanás c'ü cjavü ra bëxö mü cja o mü'bü yo nte. O tsjacüji Mizhocjimi o t'izüji, nguec'ua c'ü mandazüji dya, ngue e Jesucristo c'ü o T'i. Mizhocjimi me s'iya c'ü nu T'i. ¹⁴ E Jesucristo o ngötcüji in nzhubüji, nguec'ua va perdonaozüji Mizhocjimi.

La paz con Dios por medio de la muerte de Cristo

¹⁵ Mizhocjimi, dya cjó janda. Pero rí unüji ngüenda ja ga cja, na ngueje texe c'ua ja ga cja angueze je xo ga cjatjonu e Jesucristo c'ü ya exmi bübüvi Mizhocjimi 'ma dya be mi t'ät'ä e jens'e 'ñe ne xoñijö mü. ¹⁶ E Jesucristo o dyät'ä e jens'e 'ñeje ne xoñijö mü c'ua ja nzi ma mbeñe Mizhocjimi. O dyät'ä yo rí jandaji 'ñe c'o dya rí jandaji. O dyät'ä c'o anxe c'o ätä angueze; 'ñe c'o dya cja ätä angueze. O dyät'ä texe, ngue c'ua ra dyätäji angueze, y ngue c'ua ra zädä texe c'o o mbeñe angueze ra tsja'a. ¹⁷ Ya exmi bübü e Jesucristo 'ma dya pje be mi t'ät'ä. Yo o dyät'ä angueze, xe bübüttö yo, na ngueje ngue angueze c'ü pjörü yo. ¹⁸ E Jesucristo ngueje in ñigöji nutscöji rí ejmeji angueze; nutscöji ngue o cuerpozüji

angueze. E Jesucristo o te'e na yeje 'ma ya vi ndü. Ngue c'ü ot'ü o te'e c'ü dya cja ra ndü. Nguec'ua unü c'ü rguí bübüttö c'o ejme angueze. Nguec'ua ngueje angueze c'ü manda texe. ¹⁹ Texe c'ua ja ga cja Mizhocjimi, je xo ga cjatjonu e Cristo. Je va ne a cjanu Mizhocjimi. ²⁰ Mizhocjimi o ndäjä e Jesucristo cja ne xoñijö mü ngue c'ua o 'ñe pjödü o cji cja ngronsi. A cjanu e Jesucristo o jocü texe c'ü vi s'odü a jens'e 'ñe cja ne xoñijö mü, ngue c'ua texe yo nte ra sö ra nzhogüji cja Mizhocjimi.

²¹ Nu'tsc'eji, dya mi pärägueji Mizhocjimi. Me mi nugeji na ü Mizhocjimi. Me mi cjagueji c'o na s'o. Pero nudya, ya tsja Mizhocjimi ngue c'ua dya cja in nuji na ü dya c'ü. ²² O ndäjä e Jesucristo o ëjë nza czazgöji rí nteji. O ndü va ngötcüji in nzhübügöji; ngue c'ua dya cja in nugeji na ü dya Mizhocjimi. Nudya, a jmi Mizhocjimi ya 'nin'tsc'iji in mü'büji, dya cja bübüts'üji c'o na s'o. Y dya cjó sö pje ra xi'ts'iji. ²³ Pero ni jyodü sido rí 'ñejmegueji e Jesucristo. Sido rí 'ñejmeji Mizhocjimi, dya rí chjench'egueji. Sido rí che'begueji c'ü ra dya'c'üji e Jesucristo c'ü rí mimiji co Mizhocjimi a jens'e. Nu yo jña'a yo, ya i dyärägueji yo. Ya xo o dyäräji texe cja yo jña'ni. Nutscö e Pablo, rí zopjügö yo nte rí xipjiji yo jña'a yo.

Pablo encargado de servir

a la iglesia

²⁴ Rí mäcjö dya, nu c'ü me rrã sufridogö na ngueje rí zo'c'ügöji o jña Mizhocjimi. E Jesucristo o sufrido ngue c'ua ro ngärã c'o ejme angueze. Nuc'o, ngueje o cuerpo angueze. Nguec'ua rrã sufridogö, y xe rá sufridogö ngue c'ua xenda na puncjü nte ra dyärã o jña Mizhocjimi.

²⁵ Mizhocjimi o 'ñembguegö rá cjangö mbörü cja yo ejme angueze. Nguec'ua rrã zo'c'ügöji dya, yo o jña Mizhocjimi; nguec'ua sö rí pärãgueji na jo, ja cja c'ü mama Mizhocjimi. ²⁶ C'e jña c'ü mama Mizhocjimi, dya mi pärãji ndeze 'ma o mbürü o ngärãji. Pero nudya, yo ejme e Jesucristo, Mizhocjimi cjäpüji ra mbärãji c'e jña c'ü dya mi pärãji. ²⁷ Nutscöji rí ejmeji Mizhocjimi, Mizhocjimi ne'e c'ü rá pärãji c'e jña c'ü dya mi 'mãrã mi jinguã. Me na zö c'e jña; mama c'e jña c'ü nu'tsc'ejji, dya in menzumüji a Israel, xo 'ñetsc'ejji bübü e Jesucristo cja in mü'bügueji, nguec'ua in pärãgueji 'na nu pa rí bübüji co angueze a jens'e, y exti nguetjots'üji angueze.

²⁸ Ngueje e Jesucristo c'ü rí nãnc'öjme 'ma rí zopjüjme yo nte. Rí xipjigöjme texe yo nte c'o rí chjögöjme c'ü ni jyodü ra 'ñejmeji e Jesucristo. Rí xipjigöjme ra jyëziji c'o na s'o. Rí xipjigöjme texe c'ua ja ga dyacüjme pjeñe Mizhocjimi, ngue c'ua sido ra 'ñejmeji e

Jesucristo. Ngue c'ua a cjanu ra nzhodüji c'ua ja nzi ga ne angueze na ngueje angueze ri bübü cja o mü'büji. ²⁹ Ngue c'ü rí pëpji na zëzhi texe yo pa, dya pje rí söyagö rgá xipji yo nte c'ua ja ga cja e Jesucristo. Me na zëzhi e Jesucristo c'ü dacü rá zëzhigö ngue c'ua rá cjangö o bëpji angueze.

2

¹ Rí ne rí pärãgueji c'ü me rí mbents'ejji; me rí ö'tc'ügöji Cjimi, nu'tsc'ejji in cãrãji a Colosas. Me xo rí ötpü Cjimi c'o cãrã a Laodicea; xo 'ñe texets'üji cjuarma, dya rí chjögöji. ² Me rí ötügö Mizhocjimi c'ü ra zëzhi in mü'bügueji; c'ü rí pötqui s'iyaji ngue c'ua ri 'natjo in mü'bügueji. Me rí ötügö Mizhocjimi c'ü rí tendiogueji na jo ja ga cja c'e jña c'ü mama Mizhocjimi ja ga cja e Jesucristo. C'e jña, dya mi pärãji mi jinguã. ³ Na ngueje nguextjo e Jesucristo c'ü pärã texe c'ü mbeñe Mizhocjimi. Nu c'ü mbeñe Mizhocjimi ngue c'ü me na zö'ö c'ü. Nu 'ma bübü e Jesucristo cja in mü'bügöji; ngue 'ma rí pärãgöji ja ga cja Mizhocjimi 'ma. ⁴ Nujyo rí mamagö yo, ngue c'ua dya cjó ra dyon'c'üji. Na ngueje bübü c'o me pärã o jña ja ga dyonpü yo nu minteji. ⁵ Nuzgö, zö dya rí bünc'ö nu ja in cãrãgueji, pero rí mbents'ejji cja in mü'bügö. Me rí mäjägö c'ü in nzhodügueji na jo; na cjuana in ejmegueji e Cristo.

⁶Ya i 'ñench'egueji in mü'büji e Jesucristo. Angueze ngue c'ü in Jmugueji dya c'ü. Nguec'ua sido rí 'ñejmegueji angueze, na ngueje in 'natjoji co angueze dya. ⁷Ni jyodü xenda rí pârâgueji e Jesucristo. Nuc'ü, bübü cja in mü'bügueji c'ü. Rí zêzhigueji rguí 'ñejmeji angueze, c'ua ja ya nzi va xö'c'üji. Y me rí unügueji na pöjô Mizhocjimi.

La nueva vida en Cristo

⁸Bübü o xöpüte c'o va ê on'c'üji. Mamaji me pârâji, pero dya pje ni muvi c'ü xi'ts'iji na ngue dya mamaji c'ua ja ga cja e Jesucristo. Nu c'ü xi'ts'iji, ngueje o tjürü yo nte; c'ua ja nzi ga nguiññiji cja ne xoñijö mü. Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí pjötpügueji ngüenda c'ü dya rí jyéziji ra dyon'c'üji.

⁹E Jesucristo ngue Mizhocjimi. Texe c'ua ja nzi ga cja Mizhocjimi, je xo ga cjatjonu e Jesucristo. ¹⁰Texe c'o ni jyodüts'üji, ra dya'c'üji Mizhocjimi, na ngueje ya in 'natjoji co e Jesucristo. Ngueje angueze c'ü je manda texe c'o pje nde pjêzhi, c'o pje nde manda, zö ri ngue a jens'e, zö ri ngue cja ne xoñijö mü. ¹¹Nu c'o na s'o ga xöpüte, mamaji c'ü ni jyodü ra circuncidaots'üji ngue c'ua rrâ jots'üji a jmi Mizhocjimi. Pero, dya je a cjanu. Na ngueje e Jesucristo o ndin'tsc'iji in mü'büji. Nguec'ua ya na jots'üji dya a jmi Mizhocjimi. ¹²Nu c'ü vi jigueji ne ra mama ya i

'natjoji co e Jesucristo 'ma o ndü, 'ñe 'ma o t'ögü. A cjanu xo i 'natjoji co angueze 'ma o te'e. Nudya ya dadyo in mü'büji dya. Na ngueje in ejmeji Mizhocjimi c'ü me na zêzhi c'ü o xos'ü e Jesucristo 'ma ya vi ndü. ¹³Na ngue c'o na s'o c'o mi cjagueji, chjëntjui c'ü ya rvi chügueji. Mi cjagueji c'ua ja nzi mi netsjëji. Pero 'ma ró ench'e in mü'büji e Jesucristo, o perdonaozüji Mizhocjimi texe c'o in nzhubügöji, o tsjacüji rá bübütjoji. Na ngueje o te'e e Jesucristo 'ma ya vi ndü, y bübütjo dya. ¹⁴Dya rmi cjagöji c'ua ja nzi ga mama cja o ley Mizhocjimi; nguec'ua rmi tügöji in nzhubüji c'o ro ma cjöt'üji. Pero e Jesucristo, o ndät'äji cja ngronsi. A cjanu o ndü va ngötcüji in nzhubügöji. Nguec'ua nudya, dya cja mandazüji c'ü o ley Mizhocjimi. ¹⁵Mi ätägöji c'ü dya jo 'ñe c'o o mbëpji, nguec'ua rvá tuncs'ö in nzhubüji. Pero 'ma o ndü cja ngronsi e Jesucristo, o ngötcügöji texe in nzhubügöji c'ü. A cjanu e Jesucristo o jizhi c'ü xenda na zêzhi angueze que na ngueje e Satanás c'ü dya jo; o jizhi c'ü nguetsjë angueze c'ü manda texe.

Busquen las cosas que son del cielo

¹⁶C'o na s'o ga xöpüte so'pc'üji c'o. Mamaji c'ü bübü o ts'ingue c'o dya sö rí sagueji, y bübü c'o dya sö rí sagueji. Xo mamaji c'ü ni

jyodü rí sūpūgueji yo mbaxua, zō ri ngue c'o cjaji chjūmū o zā'mā o tsjē'ma. Dya rí jyēziji ra zo'pc'ūji a cjanu. ¹⁷ C'o ley c'o mama anguezeji rí tsjaji, ngue c'ü rví unū ngüenda c'o ín mboxtitajme c'ü ro ējē e Cristo. Ya ējē dya c'ü, nguec'ua dya cja mandazūji c'o ley. ¹⁸ Dya rí 'ñejmeji 'ma cjó c'o ra xi'ts'iji Mizhocjimi dya ra recibidots'ūji, nu'tsc'ejí in ench'ejí in mü'būji e Jesucristo. Cārā c'o xöpü c'ü dya cjuana. Mamaji c'ü dya sō rí chēzhiji a jmi Mizhocjimi na ngueje in ntetjoji. Mamaji ni jyodü rí ma't'ūji c'o anxe c'ua ja nzi ga tsja anguezeji. Me cja'pūji na nojo na ngueje dya búbū Mizhocjimi co anguezeji. Mamaji c'ü xenda pārāji na ngueje pje c'o cjinch'iji. ¹⁹ C'o xöpüte, dya cja'pūji ngüenda e Jesucristo c'ü me na nojo. E Jesucristo ngueje ín ñigōji. Texe c'o ejme angueze, angueze cja'pūji ra nocūji cja o dyē c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi, na ngueje 'natjoji co e Jesucristo.

²⁰ I 'natjogueji co e Jesucristo 'ma o ndū. Ngueje angueze o 'ñempc'ejí libre, nguec'ua, dya cja mandats'ūgueji dya c'o ley. ¿Jenga in cjatjogueji nza cja yo nte yo dya pje ejme e Jesucristo? ¿Jenga in átāgueji c'o xi'ts'iji c'o xöpüte? ²¹ Anguesji xi'ts'iji c'ü pje nde ma jñōnū na jo rí siji, 'ñe c'ü dya jo rí sigueji. Mamaji c'ü búbū c'o dya jo rí chjörūji. ²² Texe c'o xi'tsc'ejí

ngue c'o cjiñitsjē yo nte yo. Zō rí siji, o dya rí siji, nuc'o, dya ngue c'o ra jocüts'ü in mü'būgueji. Nuc'o, ra tjeze c'o. ²³ C'o nte c'o tjünt'ü a xütjü c'o xöpüte mamaji, dya sō ra chēzhiji cja jmi Mizhocjimi; mamaji ni jyodü ra cumpleji c'ü mamatsjēji anguesji na jo ra tsjaji. Mamaji ni jyodü ra huanta o cuerpoji; 'ma jiyō, dya ra recibido Mizhocjimi anguezeji. C'ü ni huantaji a cjanu, nza cja c'ü na jo cjaji. Pero dya pjōs'ūji ra jyēziji c'o na s'o c'o cjiñi o mü'būji. Na ngue sido cjaji c'o netsjēji.

3

¹ Nu'tsc'ejí i 'natjoji co e Cristo 'ma o te'e, 'ñe 'ma o ma manda cja o jodyē Mizhocjimi c'ü búbū a jens'e. Nguec'ua jyodūgueji dya, co texe in mü'būji rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne e Jesucristo. ² Rí tsjiñigueji ja ga cja Mizhocjimi c'ü je búbū a jens'e. Dya me rí jyodūgueji yo búbū cja ne xoñijōmü. ³ Na ngueje nu'tsc'ejí i 'natjogueji co e Jesucristo 'ma o ndū. Nguec'ua xo in 'natjoji co Mizhocjimi c'ü nu Tata, zō dya tjanda. ⁴ Pero 'ma ra ējē na yeje e Jesucristo; c'ua ja rga jandaji angueze, je xo rgá jñandgagōji a cjanu. Rí búbütjogōji na ngueje e Cristo búbū cja ín mü'būgōji.

La vida antigua y la vida nueva

⁵ Nu'tsc'ejí i 'natjoji co e Cristo 'ma o ndū; nguec'ua dya rí tsjaji c'o cjaji cja ne xoñijōmü. Nu'tsc'ejí in bëzoji,

dya rí tsãjãgueji ndixũ; xo 'ñetsc'ejí in ndixũji, dya xo rí tsãjãgueji bëzo. Y 'ma dya be in 'ñeji nin su, dya cjó rí tsjaji c'o na s'o. Dya rí tsjijñigueji c'o me na s'o. Dya xo rí tsjagueji c'o me na s'o. Dya xo rí ñegueji c'o pè's'i c'ü 'naja in dyoji. 'Ma rí ñegueji c'o pè's'i c'ü 'naja, rí pè'sc'ejí in s'ocügueji 'ma, chjëntjovi 'ma ri ma't'üji o ts'ita. ⁶ Ngue c'o nte c'o dya ätä Mizhocjimi c'o cja a cjanu. Mizhocjimi ra tsjapü ra ma sufridoji, na ngue yo me na s'o yo cjaji. ⁷ Xo nzitjots'ügueji xo mi cjagueji c'o na s'o, dya mi ätägueji Mizhocjimi. ⁸ Nudya ni jyodü rí jyëziji texe yo. Dya rí tsjaji cuë. Rí jyombeñeji 'ma cjó pje ra tsja'c'üji. Dya xo rí tsjijñiji c'ü cjó rí tsjapügueji c'ü na s'o. Dya xo rí santegueji. Dya ra mbedye c'o na s'o jña cja in tegueji. ⁹ Dya rí pötqui pezhgueji bëchjine. Nu'tsc'ejí c'ua ja nzi ma cjats'üji, dya cja cjatsc'ejí dya nu. Na ngueje i jyëzgueji c'o na s'o. ¹⁰ Nu'tsc'ejí ya dadyo in mü'bügueji dya. Ya ni ma ra jñu'sc'ügueji dya e Jesucristo c'ü bübü cja in mü'bügueji. Ngue angueze c'ü cja'c'üji xenda rí pärãgueji ja ga cja Mizhocjimi. ¹¹ 'Ma rí ejmegöji e Jesucristo, dya ra tsja zö rí menzumügöji a Israel, o zö dya rí menzumüji nu. Dya xo ra tsja, zö rí cjagöji c'o tjürü c'o cja yo menzumü a Israel, zö dya rí cjagöji c'o. Dya xo ra tsja zö rí pjëchiji rá xörüji, zö dya rí pjëhcöji. Dya xo

ra tsja zö rí mbëpcjöji, o dya rí mbëpcjöji. C'ü ni muvi, ngueje e Jesucristo c'ü ya je bübü cja in mü'bügöji rí texeji 'ñe mandazüji.

¹² Mizhocjimi me s'iyats'üji. O juan'c'üji rí tsjagueji o ntets'üji angueze. Nguec'ua xo rí juentseji yo nte. Rí tsjagueji na jonte. Nu'tsc'ejí, dya rí tsjatsjëgueji c'ü me na nots'üji. Tsjapüji c'ü xenda na jonte c'o dyaja que na ngue'tsc'ejí. Dya rí nzhopcüji c'ü cja'c'üji c'ü na s'o yo nin minteji. ¹³ Rí pötqui pèsp'iji paciencia. Rí pötqui perdonaogueji 'ma cjó pje ra tsja'c'üji. Nu'tsc'ejí o perdonaots'ügueji e Jesucristo. Nguec'ua xo rí perdonaogueji c'o in dyoji. ¹⁴ Texe yo rrã xi'ts'iji, ni muvi yo. Pero c'ü xenda ni muvi ngue c'ü me rí pötqui s'iyaji. A cjanu rí tsjaji texe c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. ¹⁵ Rí pötqui ñegueji na ngueje Mizhocjimi ya o zon'c'üji c'ü rí 'natjoji co e Jesucristo. Y rí unügueji na pöjö Mizhocjimi.

¹⁶ Me na zö o jña e Cristo; jyëzi ra zi'ch'i cja in mü'bügueji. Jyodüji rí pärãgueji ja ga cja Mizhocjimi. A cjanu rí pötqui xöpügueji ja cja o jña e Cristo. Rí chöpügueji o salmo Mizhocjimi, 'ñe o himno. Rí unüji na pöjö Mizhocjimi co texe in mü'büji. ¹⁷ Texe c'o rí mamagueji, rí mamaji na ngueje o ntets'üji e Jesucristo. Texe c'o rí tsjagueji, rí tsjaji na ngueje o ntets'ügueji e

Jesucristo. Xo rí unügueji na pöjõ Mizhocjimi c'ü ín Tatagöji, na ngueje c'o o tsja e Jesucristo.

Deberes sociales del cristiano

18 Nu'tsc'eji in ndixügueji 'ma ya in chjüntüji, rí dyätäji nin xïraji c'ua ja ga ne'e e Jesucristo c'ü ngueje ín Jmugöji. 19 Nu'tsc'eji in bëzoji 'ma ya in chjüntüji xo rí s'iyagueji c'o in suji. Dya na s'o rgui huënch'iji. 20 Nu'tsc'eji in t'i'iji, rí dyätqueji nin tataji texe c'ü ra mandats'üji; na ngueje je a cjanu ga ne'e e Jesucristo c'ü ngueje ín Jmugöji. 21 Nu'tsc'eji in tataji, rí zopjüji na jo yo in ch'igüejí, dya rí huënch'iji na zëzhi. 'Ma jiyõ, 'na ra sjëyaji, y ra tögü o mü'büji. 22 Nu'tsc'eji in mbëpjigüejí, tsjagueji texe c'o ra mandats'üji nu c'o rí pëpíji cja ne xoñijõmü. Dya nguextjo 'ma ra jñantc'aji anguezeji, para ra mamaji c'ua c'ü na jo c'ü in cjagueji. Rí pëpjíji co texe in mü'büji na ngueje in süji Mizhocjimi. 23 Texe c'o rí tsjagueji, tsjaji co texe in mü'büji. Dya nguextjo yo nte yo in pëpíji; xo ñe e Jesucristo c'ü ngueje ín Jmugöji, xo in pëpíji. 24 In pârâgueji e Jesucristo c'ü ín Jmugöji ra dya'c'üji nu c'ü mbeñe Mizhocjimi, na ngueje e Jesucristo ngueje c'ü in pëpigüejí c'ü. 25 Mizhocjimi dya juajnü. Zõ cjó ri ngueje, 'ma ra tsja c'ü na s'o, Mizhocjimi ra jñünpü

ngüenda; ra tsjapü ra sufrido na ngue c'ü vi tsja na s'o.

4

1 Nu'tsc'eji in lamuji, rí tsjapügueji na jo yo in mbëpji. Rí tsjõ't'üji c'ua ja nzi ga pëpjíji. Rí tsjagueji a cjanu na ngueje in pârâgueji ín Jmugöji c'ü bübü a jens'e ngue in lamugueji c'ü.

2 Sido rí dyötüji na pöjõ Mizhocjimi. 'Ma rí unügueji na pöjõ Mizhocjimi, dya rí tsjijñíji yo tsja cja ne xoñijõmü. 3 'Ma rí dyötüji Mizhocjimi, rí dyötcõjme ra mböxcjme, ngue c'ua ra sö rá zopjüjme yo nte rá xipjijme c'ü mbeñe Mizhocjimi c'ü dya mi pârâji. Nu c'ü mbeñe Mizhocjimi ngue c'ü rá 'natjoi co e Jesucristo. Nutscö e Pablo, rí ogõ a pjörü na ngueje rí zopjügõ yo nte rí xipjíji o jña e Jesucristo. 4 Rí dyötcüji Mizhocjimi c'ü ra sö rá zopjü na jo yo nte; ngue c'ua ra dyärâji na jo nu c'o o mbeñe Mizhocjimi. A cjanu ne Mizhocjimi c'ü rá ñagõ.

5 Rí nzhodügueji na jo. A cjanu, nu c'o dya ejme e Jesucristo ra unüji ngüenda c'ü na cjuana o jña e Jesucristo. Jyodügueji ja rgui zopjügueji yo dya ejme e Jesucristo. 6 Jyodügueji ja rgui xipjíji c'o o jña e Cristo c'o ni jyodü ra dyärâji. Ngue o Espíritu Mizhocjimi c'ü je bübü cja in mü'bügüejí c'ü je ra mböxc'üji, ngue c'ua rí pârâgueji ja rgui zopjüji nzi 'naja.

Saludos finales

⁷ Texe c'o rí c jagö, ra xi'ts'iji e Tíquico c'ü ín mimbëpjibe. Ngue ín cjuarmagöji c'ü me rí s'iyagöji c'ü. E Tíquico sido pëpi na jo e Jesucristo c'ü ín Jmugöji, y pjöxte na jo. ⁸ Rrã tãjägö e Tíquico ngue c'ua rí pãrãgueji pje rí c jagöjme. Nu c'o ra xi'ts'iji dya c'ü, ra tsjapü ra mäjã in mü'bügueji. ⁹ Ra ëjëvi e cjuarma Onésimo c'ü ngueje in menzumügueji, nu c'ü me rí s'iyagöji. Nuc'ü, pëpi na jo e Jesucristo. Anguezevi ra xi'ts'iji texe c'o rí c jajme a 'ñecjua.

¹⁰ E Aristarco c'ü rrã ogöbe a pjörü va bö'tc'üji Cjimi in texeji. Xo va bö'tc'üji Cjimi e Marcos c'ü nu primo hermano e Bernabé. Ya xo ró xi'ts'iji, 'ma ra ë e Marcos va ja in cãrãgueji rí recibidogueji na jo. ¹¹ Xo va bö'tc'üji Cjimi e Jesús, c'ü xo xiji Justo. Cja yo menzumü a Israel c'o ejme e Jesucristo nguextjo e Aristarco 'ñe e Marcos 'ñe e Justo c'o pjöxcügö rá zopjüjme yo nte rá xipijjme ra 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo, ngue c'ua ra tsjapüji Mizhocjimi o Jmuji. Nza jñ'i yo, me cjacügö ra mäjã ín mü'bügö yo. ¹² Xo va bö'tc'ügueji Cjimi e Epafra c'ü xo ngueje in menzumügueji. Nuc'ü, xo pëpi e Jesucristo. E Epafra sido ö'tc'ügueji Mizhocjimi. Me ö'tc'ügueji Mizhocjimi c'ü rí nocüji cja o dyë Mizhocjimi; c'ü rí pãrãgueji c'o ne Mizhocjimi rí tsjaji, y rí tsjacjuanaji rí tsjaji c'o. ¹³ Rí mangö, e Epafra me mbents'ejj, nu'tsc'ejj in

cãrãji a Colosas. Me ötü Mizhocjimi ra mböxc'üji. Me xo ötü Mizhocjimi ra mbös'ü c'o cãrã a Laodicea 'ñe c'o cãrã a Hierápolis. ¹⁴ Xo va bö'tc'ügueji Cjimi e Lucas c'e médico c'ü me rí s'iyagöji. E Demas xo va bö'tc'üji Cjimi.

¹⁵ Nuzgö e Pablo, xo rí bötpügö Cjimi c'o cjuarma c'o cãrã a Laodicea. Xo rí bötpügö Cjimi e Ninfas 'ñeje c'o ejme e Jesucristo c'o jmurü cja o ngümü. ¹⁶ Nu 'ma rí xörüji ne carta, nuc'ua rí penpegueji c'o cjuarma a Laodicea xo ra xörüji. Nu'tsc'ejj xo rí xörügueji c'e carta c'ü je rá pejñe a Laodicea. ¹⁷ Rí negö rí xipijji a cjava e Arquipo: "Ngue Mizhocjimi o 'ñempc'egue ngue c'ua rí pëpi angueze. Sido rí tsjacjuana rí tsja c'ua ja nzi ga ne angueze", rí 'ñembeji.

¹⁸ Yo jña yo cja ni nguarü yo rvã bö'tc'üji Cjimi, nguezgö e Pablo ró opjütsjögö yo. Nuzgö rrã ogö a pjörü. Rí ö'tc'üji rí mbenzeji. Mizhocjimi me ra nuc'üji na jo. Je rga cjanu, amén.

PRIMERA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS TESALONI- CENSES

Pablo y sus compañeros escriben a la iglesia

¹ Nutscö e Pablo 'ñe e Silvano 'ñe e Timoteo rí pen'c'öjme ne carta. Rí pen'c'öjme ne carta nu'tsc'eji in jmurüji a Tesalónica in ench'e in mün'c'eji Mizhocjimi c'ín Tatagöji, 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji. Mizhocjimi c'ín Tataji 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji ra sido ra nuc'ügueji na jo, ngue c'ua ra mäjä in mün'c'eji, dya pje rí mbeñeji.

El ejemplo de fe que daban los de Tesalónica

² Texe 'ma rí ö'tc'öjme Mizhocjimi c'ín Tataji, rí nännc'öjme in chjüji nzi 'natsc'eji, y rí unngöjme 'na pöjö angueze. ³ Na ngueje sido rí mbeñejme c'o na jo c'o in cjaji. I 'ñench'e in mün'c'eji e Jesucristo nguec'ua gui tsjaji dya c'o na jo. In s'iyagueji yo nin minteji nguec'ua na zézhi gui pjösteji hasta 'ma ya me ni mbo in cuëgueji. Xo in te'beji 'ma ra ëjë na yeje e Jesucristo c'ín Jmugöji y rá cārāji a jmi Mizhocjimi c'ín Tatagöji. Nguec'ua c'o pje nde in sufregueji, in sēchqueji c'o. ⁴ Xo rí unngöjme 'na pöjö Mizhocjimi cjuarma, na ngueje rí pārājme me

netsc'eji c'ü, 'ñe o juan'c'ügueji c'ü. ⁵ Rí pārāgöjme c'ü o juan'c'üji Mizhocjimi. Na ngueje 'ma ró 'ñe xi'tsc'öjme ja rga salvats'üji e Jesucristo, dya i dyärägueji nza cja 'ma ri ngue pje nde ma jña'a. Pero o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünnc'üji na zézhi in mün'c'eji, nguec'ua vi pārāgueji c'ü ngue o jña Mizhocjimi c'ü rvá xi'tsc'öjme. In pārāgueji c'ü rvá zo'c'öjme a cjanu, nguextjo c'ü ro pjöxc'üjme xo ri 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo.

⁶ Xo rí pārāgöjme c'ü o juan'c'üji Mizhocjimi. Na ngueje i chēpqueji c'ín 'ñijigöjme c'ü ngue o 'ñiji e Jesús c'ín Jmugöji. 'Ma i creoji o jña Mizhocjimi, me go tsja'c'üji yo nte i sufregueji na puncjü; pero o Espíritu Mizhocjimi o dya'c'üji c'ü me go mäjä in mün'c'eji. ⁷ C'ü vi mäcjeji a cjanu vi 'ñejmeji o jña Mizhocjimi, ngue 'na 'ñiji c'ü o mbürü o ndēpi texe c'o ench'e o mü'bü e Jesucristo c'o tsja a Macedonia 'ñe c'o tsja a Acaya. ⁸ I xipjiji c'o 'ñaja, nguec'ua ja c'o nde go mbārāji o jña e Jesucristo c'ín Jmugöji. Dya nguextjo a Macedonia 'ñeje a Acaya; texe cja yo jñiñi pārāji dya c'ü i 'ñejmeji Mizhocjimi. Nguec'ua, dya ni jyodü pje rá xicöjme ja vi 'ñejmegueji. ⁹ Na ngueje anguezeji mamaji ja va cja vi tsjagueji 'ma ró 'ñe zo'c'öjme. Mamaji c'ü i jyëzgueji c'o ts'ita, i 'ñench'e in

mün'c'ejí c'ua Mizhocjimi c'ü ix na cjuana c'ü ixi bübütjo. Nguec'ua nudya in pëpqueji dya angueze. ¹⁰ Xo mamaji c'ü in te'beji rguí 'ñeje na yeje a jens'e e Jesús c'ü nu T'i Mizhocjimi c'ü o tsjapü o te'e 'ma ya vi ndü. Nuc'ü, o ã 'ñevgueji libre cja c'o na s'o c'o rí cjaji, ngue c'ua dya ra tsjacüji Mizhocjimi rá ma sufregöji.

2

El trabajo de Pablo en Tesalónica

¹ In pãrãgueji cjuarma, 'ma ró 'ñe zo'c'öjme, dya ndunü ndajma in jñagöjme. ² In pãrãgueji ante que ró säjme cja in jñiñigueji, me ró sufregöjme na puncjü a ma a Filipos, y me go bëchquijme in tsegöjme va tsjacüjme c'o na s'o. Xo 'ñe cja in jñiñigueji mi bübü c'o mi cja ro ts'axcüjme. Pero Mizhocjimi o tsjacüjme ró zëzhgöjme ngue c'ua dya ró sügöjme ró xi'tsc'öjme ja ga ne Mizhocjimi ra jogü in mün'c'öji. ³ C'o jña c'o ró xi'tsc'öjme, dya ngue o bëchjine c'o rva creojme. C'ü rvá zo'c'öjme, dya xo ngue c'ü rvi tsjötöcöjme o me rvi sücüjme. Dya xo ró on'c'öjme c'ü ro xi'tsc'öjme o bëchjine. ⁴ Ngue Mizhocjimi o dyacöjme ne bëpji nu rgá zo'c'öjme, na ngueje o nutcügöjme c'ü rí cjacjuanajme. Nguec'ua rvá 'ne zo'c'öjme. Dya ngue c'ü rvá 'ne xi'tsc'öjme jña c'o rvi mäcjeji, pero c'ü rví

mäjä Mizhocjimi c'ü pãtcã in mün'c'öjme. ⁵ In pãrãgueji c'ü dya xo ró xi'tsc'öjme c'ü ma jotsc'ejí ngue c'ua rvi creozüjme. Dya xo ró zo'c'öjme para rvi tsjötöcöjme. Pãtcö in mü'büjme Mizhocjimi c'ü na cjuana yo rí xi'tsc'öjme a cjanu. ⁶ Dya ró jodüjme c'ü me ri mäcöjme, ró jodügöjme c'ü me ri mäpqueji Mizhocjimi. Ni xo ri ngue c'o 'ñaja jñiñi ro jodügöjme c'ü ro mäcöjme. O juancüjme e Cristo rá zopjüjme yo nte. Nguec'ua ro sö ro c jagöjme c'ü rvi sücüjme. ⁷ Pero dya ró c jagöjme a cjanu. C'ua ja nzi ga tsja 'na ndixü me s'iyá ga mbörü c'o o ts'it'i, je xo va cjanu rvá pjö'c'öjme. ⁸ Ró netsc'öjme me na puncjü. Nguec'ua c'ü mi negöjme, dya nguextjo c'ü ro xi'tsc'öjme o jña Mizhocjimi; xo ró ne ró pjöxc'öjme co texe in mün'c'öjme. Na ngueje rí netsc'öjme na puncjü. ⁹ In mbeñeji cjuarma, ja ma pëpcjöjme na zëzhi hasta 'ma me mi po in cuëgöjme. Mi zo'c'öjme o jña Mizhocjimi, pero zö xömü zö ndempa mi pëpcjöjme c'o 'ñaja bëpji, ngue c'ua dya ri tsjötöcöjme. 'Ma jiyö, 'na rvi sögueji na jyü.

¹⁰ Nu'tsc'ejí in ench'e in mü'büji dya e Cristo, in pãrãgueji ja rvá minc'öjme a ndetsc'ejí. Ró ätcöjme Mizhocjimi y ró c jagöjme c'o na jo'o, nguec'ua dya sö cjó pje ro xitscöjme. Xo pãrã Mizhocjimi c'ü je ga cjanu rvá c jagöjme. ¹¹ In pãrãgueji c'ü ró zo'c'ötsjéjme nzi 'natsc'ejí,

c'ua ja nzi ga tsja 'na bëzo zopjütsjê c'ü nu t'i'i. 'Ma mi nzhumügueji, ró xi'tsc'öjme jña c'ü vi mäcjeji. ¹² Xo ró zo'c'öjme na zëzhi c'ü ni jyodü rí nzhodügueji na jo, c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Na ngueje nguetsjê angueze mbitats'üji rí möji nu ja manda angueze nu ja me na zö'ö.

¹³ Rí sido rí unngöjme 'na pöjö Mizhocjimi. Na ngueje 'ma ró xi'tsc'öjme o jña Mizhocjimi, dya i dyärätjoji nza cja 'ma ri ngue o jña yo nte. Pero i jyëziji o zi'ch'i in mü'büji na ngueje i unnc'ejji ngüenda c'ü ngueje o jña Mizhocjimi. Y ixna cjuana ngueje o jña angueze c'ü, c'ü pëpji na zëzhi a mbo cja in mün'c'ejji nu'tsc'ejji in ench'e in mün'c'ejji dya e Cristo.

¹⁴ Nguec'ua 'ma o tsja'c'ejji yo nte i sufregueji cjuarma, i sêchqueji c'ua ja nzi va sêchi c'o congregación a Judea c'o ench'e o mü'bü e Cristo 'ñe ma't'üji Mizhocjimi. Yo in menzumügueji o tsja'c'ejji i sufregueji, chjëntjuj nza cja c'o in menzumügöjme o tsjapüji o sufre c'o in dyocjöjme a ma a Judea. ¹⁵ C'o in menzumügöjme a Judea ngue c'o o mbö't'ü e Jesús, maco ngue in Jmugöji c'ü. O tsjaji c'ua ja nzi va tsja c'o mi mboxpalegöjme va mbö't'üji c'o profeta c'o in menzumütsjêjme. Ngue c'o in menzumügöjme a Judea c'o o pjongüzüjme cja in jñiñigueji, 'ñe cja c'o 'ñaja jñiñi. Mizhocjimi üdü na

ngue anguezeji cjaji c'o na s'o. Anguezeji na s'o ga ts'asp'üji yo nu minteji. ¹⁶ 'Ma rí zopjüjme c'o dya menzumü a Judea ja rgá salvaji, c'axcöjme c'o in menzumügöjme a Judea c'o dya ejme e Cristo. Nguec'ua ya nduns'üji na puncjü o nzhubüji. Nguec'ua me ra tsjapü Mizhocjimi ra sufreji.

Pablo desea visitar otra vez a los de Tesalónica

¹⁷ Dya mezhe rvá pedyejme cja in jñiñigueji, 'ma ró pjürü ró jonc'üjme cjuarma. Zö mi nzhodüjme na jê'ê, pero in mün'c'öjme, dya mi nzhodü na jê co nu'tsc'ejji. Me mi mbeñe in mün'c'öjme ro 'ñe zenguats'üjme. ¹⁸ Nuzgö e Pablo na puncjü mi mbeñe ro 'ñe zenguats'üjme, pero dya ró êcjöjme na ngueje e Satanás c'ü dya jo, o ts'axcöjme c'ü. ¹⁹ ¿Cjo in cjapqueji c'ü dya rí mä'c'öjme, ngue c'ua dya rvá 'ñe zenguats'üjme? Iyö. Rí junt'ü in mün'c'öjme c'ü rí tsjagueji c'o na jo. Nguec'ua 'ma ra êjê na yeje e Jesucristo c'in Jmugöji y rá cārāgöji a jmi, me rá mäcjöjme 'ma ra xi'tsc'ejji angueze c'ü vi tsjagueji c'o na jo. ²⁰ Jā, ngue'tsc'ejji rí mä'c'öjme.

3

¹⁻² 'Ma ró pedyejme cja in jñiñigueji, me mi mbents'ejme na puncjü. Nguec'ua rvá mbeñe e Silvano ró tājābe c'in cjuarmagöji e Timoteo o 'ñe nuc'ejji. Ró tājābe zö ro sufregöbe rva quentsjêbe

a ma a Atenas. E Timoteo rí pëpcøjme Mizhocjimi rgá xipcøjme yo nte c'ü ja rgá sö e Cristo ra jopcü o mü'büji ra salvaji. Pero ró täcjöbe c'ü, ro 'ñe zo'c'ejí, ngue c'ua xe nda rvi zëzhgueji, y ngue c'ua ro mājā in mün'c'ejí. ³ O 'ñe zo'c'ejí e Timoteo ngue c'ua dya ro tögü in mü'büji ri jyëzgueji e Cristo na nguejyo in sufregueji. In pârâgueji c'ü ya ch'acöji rá sufregöji nutscöji rí ätpäji o jña e Jesucristo. ⁴ Na ngue 'ma xe mi bünc'öjme co nu'tsc'ejí, mi xi'tsc'öjme c'ü mi pë'sc'ü ro sufregöji. In pârâgueji dya, c'ü ya zädä c'ua ja nzi rvá xi'tsc'öjme. ⁵ C'ua ja nzi rvá xi'tsc'öjme cja ne carta, me mi mbents'ejme na puncjü. 'Na ya rvi dyon'c'ejí c'ü dya jo, ri jyëzgueji e Cristo. Y 'ma rva cjanu, çpje ro dyeje 'ma c'ü rvá pëpcøjme a ndetsc'ejí hasta 'ma me mi potjo ín cuëgøjme? Nguec'ua ró täjä e Timoteo ro ê nuc'üji, para ro pârâgö cjo xe in ejmeji.

⁶ Cja nzhogü e Timoteo, cja jüncübe 'na jña c'ü me rvá mäcjöbe e Silvano. O xitscöbe in ejmeji na jo e Jesucristo, y in pötqui s'iyaji. Xo xitscöbe me in mbenzgøjme na puncjü. O xitscöbe me ne in mün'c'ejí rí jñandgöbe ín jmigöbe, c'ua ja xo nzi ga ne ín mün'c'öbe rá jantc'öbe in jmigueji. ⁷ Nguec'ua zö pje nde rí cjogüjme, zö rí sufregøjme cjuarma, pero mājā ín mün'c'öjme na ngueje sido in creoji

e Jesucristo. ⁸ Nguec'ua 'ma rí sido rí 'ñejmeji e Cristo, nutscøjme rá mājā rga minc'öjme. ⁹ Me rí mäpcøjme na puncjü Mizhocjimi na ngue in sido in ejmegueji e Jesucristo. Dya rí jünjme jña c'ü ja rga nzhocpøjme na jo 'na pöjö angueze. ¹⁰ Zö xö mü zö ndempa rí ötcøjme Mizhocjimi co texe ín mün'c'öjme ra dyacøjme sjëtsi rá jantc'ajme in jmigueji. Nguec'ua c'ü xe bëtsc'ejí, ra sö rá jí'tsc'öjme. Nguec'ua xenda na jo rguí dyätäji e Jesucristo.

¹¹ Rí ötcøjme Mizhocjimi c'ü mi Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji ra sizijme na jo rá säjme va ja in cârâgueji. ¹² Rí ötcøjme c'ín Jmugöji c'ü ra mböxc'ejí, ngue c'ua xenda rí pötqui s'iyaji yo nin cjuarmaji, 'ñe c'ü xenda rí s'iyagueji yo nte'e c'ua ja nzi rgá s'iyatsc'öjme. ¹³ Nguec'ua ra sö rí zëzhgueji na jo. Nguec'ua 'ma ra ëjë e Jesús c'ín Jmugöji co texe c'o ejme angueze c'o ya cārā a jens'e, me rrā jots'ejí a jmi Mizhocjimi, c'ü dya ra sö pje ra xi'tsc'ejí.

4

La vida que agrada a Dios

¹ In pârâgueji cjuarma, ró xi'ts'ijme c'ü ni jyodü rí nzhodüji na jo c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi, ngue c'ua ra mä'c'ejí c'ü. In nzhodüji na jo c'ua ja rvá xi'ts'ijme. Pero rí ö'tc'üjme co texe ín mün'c'öjme c'ü xenda rí tsjaji na jo. Rí xi'tsc'öjme c'ü rí

tsjagueji a cjanu na ngueje je ga mandazüji a cjanu e Jesucristo c'ín Jmugöji.

² Ya in pârâgueji c'o jña c'o ró xi'tsc'öjme. Nguetsjë e Jesucristo c'ín Jmugöji o 'ñünngü ín mün'c'öjme ró xi'ts'ijme.

³ Ne'e Mizhocjimi c'ü rí tsjaji c'ua ja ga ne angueze c'o na jo. Ne'e c'ü dya rí tsâgueji o ndixü. Ni ri ngue'tsc'ejji in ndixüji, dya rí tsâji o bëzo. ⁴ Xo ne'e c'ü rí pârâji nzi 'natsc'ejji ja rguí pjörüji na jo in cuerpoji, ngue c'ua nguextjo c'ü nin chjüntqueji rí mimiji. Na ngueje ni muvi ín cuerpogöji, ni jyodü rá cjaji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo.

⁵ C'ü ne in cuerpoji, dya rí jyéziji ra zints'iji rí tsjaji c'o na s'o. Ngue c'o dya pârâ ra dyätä Mizhocjimi c'o cja ga cjanu. ⁶ Dya rí 'ñeji c'ü 'na lado 'na ndixü. 'Ma jiyö, in cjapüji na s'o c'ü nu xîra; maco ngue nin cjuarmaji c'e bëzo c'ü. Texe c'o ra tsja a cjanu, ra tsjapü c'ín Jmugöji ra sufreji, na ngue na s'o c'o vi tsjaji. Nujoy, ya ró xi'ts'ijme.

⁷ C'ü vi 'ñünngü ín mü'büji Mizhocjimi, dya ngue c'ü rá cjaji c'o na s'o. Ngue c'ü rá cjaji c'o na jo. ⁸ Nguec'ua 'ma cjó c'o dya ra ne ra dyärä yo jña yo, dya ngue o jña yo nte c'ü na jünpütjo, ngue o jña Mizhocjimi. Maco nguetsjë angueze o dyacüji o Espíritu c'ü me na jo'o, ngue c'ua rá cjaji na jo.

⁹ Dya ni jyodü rá xi'ts'iji cja ne carta c'ü ni jyodü rí pötqui s'iyaji. Na ngue

Mizhocjimi sido jí'ts'iji in pötqui s'iyaji. ¹⁰ Xo in s'iyaji texe yo cjuarma yo cârã a Macedonia. Pero rí xi'ts'ijme cjuarma, xenda rí pötqui s'iyaji. ¹¹ Dya cja rí tsjijñiji c'e pjeñe c'ü ixtí jyéziji in bëpjiji. Dya cja rí ma ñu'uji c'o o bëpji c'o 'ñaja. C'ü rí tsjaji, rí pëpjitsjëji in bëpjiji c'ua ja rvá xi'ts'ijme. ¹² Nguec'ua dya ra bë'ts'iji pje rí siji 'ñe pje rí jyeji. Y nguec'ua c'o dya pârâ Mizhocjimi ra mamaji na jo in cjaji.

La venida del Señor

¹³ Rí negöjme rí pârâji cjuarma, ja rga cja c'o ya ndü'ü. C'o dya ma't'ü Mizhocjimi, 'ma cjó c'o tû anguezeji, me ndümü ga huëpji. Na ngue dya pârâji cjo ra te'e c'e añima ra ma bübüvi Mizhocjimi o jiyö. Pero nu c'ü rá xi'tsc'öjme dya, ngue c'ü dya rí huëpji a cjanu c'o ya ndüts'ejji. ¹⁴ Rí creoji e Jesús o ndü, cjanu o tetjo. Nguec'ua rí pârâgöji c'o ya ndü c'o vi 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, Mizhocjimi xo ra tsjapü ra tetjo c'o, ra ngârâji e Jesucristo 'ma ra ëjë na yeje.

¹⁵ Yo jña yo rá xi'ts'ijme, ngueje e Jesucristo c'ín Jmugöji c'ü o tsjacöjme ró pârâgöjme yo. 'Ma ra ëjë angueze, c'o xe ri bübüzüji, rá chjëji angueze. Pero dya rá otc'öji cja c'o ya ndü'ü. ¹⁶ Na ngueje nguetsjë c'ín Jmugöji c'ü rguí 'ñeje a jens'e. Y ra ña'a na jens'e. Y xo ra ña'a na jens'e 'naja c'o o anxe Mizhocjimi c'ü

xenda manda. Y ra mbë'biji o trompeta Mizhocjimi. Nguec'ua c'o añima c'o vi 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, ot'ü ra te c'o. ¹⁷ Nuc'ua c'o xe ri bübüzüji, 'nandga zinzgöji cja ngömü co anguezeji. Nuc'ua, ngue c'ü rga chjëji c'ín Jmugöji. Y nunca ra nguarü rga mintcjöji co angueze. ¹⁸ Nujyo, rí pötqui xipjiji yo, ngue c'ua rí mäjäji, dya rí huëpji c'o ya ndütsc'eji.

5

¹ Pero mi cjuarmats'üji, dya ni jyodü rá xi'ts'ijme cja ne carta jinguã ra ëjë e Jesucristo, 'ñe ja rgá cja c'o pa c'o. ² Na ngueje in pãrãji na jo, ja rgá zädã c'e pa'a 'ma ra ëjë c'ín Jmugöji. Ra zädã c'ü dya ri te'beji, chjëntjui nza cja 'ma ra ëjë 'na mbë'ë 'ma xömü, 'ma dya cjó te'be. ³ C'o dya ri ench'e o mü'bü e Jesucristo ra mamaji: “Rí cãrãji na jo, dya pje cjacöji”, ri eñeji. Pero nu'ma, ngue 'ma ra ëjë c'ín Jmugöji. Y c'ua ja nzi ga cja 'na ndixü c'ü ndunte 'nanga zö na ü, je xo rga cjatjonu anguezeji, 'nandga mbãrãji c'ü ya bëzhiji, y ra tsjapüji ra sufreji. Y dya ra sö ja ra möji c'ü dya ra sufreji. ⁴ Pero nu'tsc'eji mi cjuarmats'üji, dya in nzhodüji cja bëxömü. Nguec'ua c'e pa'a, dya ra zädãts'üji nza cja 'na mbë'ë. ⁵ Na ngueje textets'üji bübü in mün'c'eji o jya's'ü Mizhocjimi. Nguec'ua rí tsãrãji e Jesucristo c'e pa 'ma ra ëjë. Nutscöji, dya rí nzhodüji cja bëxömü. ⁶ C'o

nzhodü cja bëxömü ga tsja c'o na s'o, dya cja püji ngüenda c'e pa c'ü ra zädã. Nza cja c'ü ri itji. Nutscöji, dya rá cjaji a cjanu. Rá te'beji c'e pa y rá pjötpüji ngüenda ja rga mimiji. ⁷ Yo nte'e, xömü ñji. C'o t'í, xömü tiji. ⁸ Nutscöji rá cãrãji e Jesucristo c'e pa c'ü. Nguec'ua ni jyodü rá pjötpüji ngüenda rá sido rá ejmeji e Jesucristo. Xo rá sido rá s'iyaji yo nín minteji. Xo rá sido rá te'beji ra 'ñe zinzgöji Mizhocjimi rá mimiji co angueze. Je ga cjanu rga pjörütsjëji in aljmaji. ⁹ Dya ne Mizhocjimi ra tsjacöji rá sufreji. O ne o ndãjä e Jesucristo o 'ñe sufre. Nguec'ua 'ma rá ench'e in mün'c'öji c'ü, dya ra tsjacöji Mizhocjimi rá ma sufreji. ¹⁰ C'ü ro tügöji, o ndü e Jesús. Nguec'ua zö ri bübütjogöji 'ma ra ëjë, zö ya rga t'üji, pero rá bübütjoji co angueze. ¹¹ Nujyo jña yo, rí pötqui zopjüji yo. Nguec'ua rí mäjäji, y xenda rí zëzhgueji. Ya in pötqui zopjüji a cjanu, pero rí sidoji.

Pablo aconseja a los hermanos

¹² Bübü c'o in xo'ñigueji cja o jña c'ín Jmuji. Anguezeji pëpjiji zö ya me rguí mbotjo o cuëji. Y zo'c'eji 'ma pje in cjaji. Ni jyodü rí respetaoji anguezeji, cjuarma. ¹³ Xo rí xi'tsc'öjme rí ñeji yo, y rí dyätãji, na ngueje c'e bëpji c'ü cjaji. In texeji rí tsãrãji na jo.

¹⁴ Mi cjuarmats'üji, xo rí xi'tsc'öjme rí huëñch'iji c'o dya ne ra pëpji. C'o me

tõgü o mü'bü, rí xipjiji o jña Mizhocjimi ngue c'ua ra mäjji. C'o dya nda ätpä na jo o jña Mizhocjimi, rí pjös'üji. Jmanch'a rguí zopjüji texeji, dya ra ünnc'ejí.

¹⁵ Rí pjötpüji ngüenda c'ü dya rí nzhopqueji 'ma cjó c'o pje ra tsja'c'üji na s'o. C'ü rí tsjaji, rí pötqui pjös'üji yo nin cjuarmaji, y rí s'iyaji texe yo nte.

¹⁶ Dya rí jyëzi rguí mäjäji. ¹⁷ Dya rí jyëzi rguí dyötüji Mizhocjimi. ¹⁸ Zö pje rí sufreji, pero rí unngueji 'na pöjõ Mizhocjimi. Je ga cjanu ga ne Mizhocjimi rí tsjaji nu'tsc'ejí bübü in mün'c'ejí dya e Cristo Jesús.

¹⁹ 'Ma cjó c'o ra 'ñünbü o mü'bü o Espíritu Mizhocjimi ra zo'c'ejí o jña Mizhocjimi, dya rí ts'a's'üji. ²⁰ Dya rí tsjapüji menu 'ma cjó c'o ra pätpä Mizhocjimi rgá zo'c'ejí. ²¹ Pero dya xtí creoji texe c'o ra xi'ts'íji c'o. Rí tsjijñíji cjo na jo o jiyõ. Nu 'ma na jo, rí tsjaji 'ma c'o xi'ts'íji. ²² Rí xõgüji texe cja c'o na s'o.

²³ Mizhocjimi ngue c'ü cjapcüji ra mäjä ín mü'büji ngue c'ua dya pje rá mbeñeji. Rí ö'tc'öjme ra mböxc'ejí rí tsjaji texe c'ua ja nzi ga ne angueze. Ra mbö'c'üji co texe in aljmaji 'ñe in mü'büji 'ñe in cuerpoji. Nguéc'ua 'ma ra ëjë e Jesucristo c'ín Jmuji, dya pje ra chö'tc'ejí c'o na s'o. ²⁴ Jñunt'ü in mün'c'ejí c'ü ra mböxc'ejí a cjanu Mizhocjimi, na ngueje ixi nguetsjë o

'ñünnc'ü in mü'büji í 'ñejmeji e Jesucristo.

Saludos y bendición final

²⁵ Mi cjuarmats'ügöjme, rí dyötcüjme Mizhocjimi.

²⁶ Xipjiji texe c'o cjuarma ra mbörüji Cjimi. Xipjiji c'ü rí ne anguezeji co texe ín mü'bü. Na ngue o t'izgöji Mizhocjimi.

²⁷ Nutscö e Pablo rí xi'tsc'öji rí pjötpüji na puncjü ngüenda rí xörüji ne carta nu, ra dyärä texe yo cjuarma. Na ngue je ga cjanu ga ne Mizhocjimi.

²⁸ Rí ötügö e Jesucristo c'ín Jmuji ra sido ra nuc'üji na jo. Je rga cjanu, amén.

SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS TESALONI- CENSES

Pablo y sus compañeros escriben a la iglesia

¹ Nutscö e Pablo 'ñe e Silvano 'ñe e Timoteo rí pen'c'ejme ne carta. Rí zenguats'üjme nu'tsc'ejí in jmurüji a Tesalónica in ench'e in mü'büji Mizhocjimi c'ü mi Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji. ² Anguezevi ra nuc'ejí na jo. Xo ra tsja'c'üji ra mäjä in mü'büji, dya pje rí mbeñeji.

Dios juzgará a los pecadores cuando Cristo venga

³ Mi cjuarmats'üji, dya rí jëzi rgá unüjme 'na pöjö Mizhocjimi na ngueje xenda in ejmeji na jo e Jesucristo, 'ñe xenda in pötqui s'iyaji in texeji. ⁴ Nguet'ua texe c'o ja nde jmurü c'o ma't'ü Mizhocjimi, rí mäjä rgá xipjijme c'ü me na jo gui tsjagueji. Rí xipjijme c'ü cja'c'ejí na s'o yo nte, 'ñe me va säts'c'ejí o ndümü, pero in zëzhiji, dya in jëziji c'ü ni 'ñench'e in mü'büji Mizhocjimi. ⁵ In sufregueji yo, na ngueje in ätqueji Mizhocjimi c'ín Jmugöji. C'ü ni zëzhgueji cja yo in sufreji, ngue c'ü rgui unnc'ejí nguenda Mizhocjimi ra ngö'tc'üji na jo 'ma rí sätc'ejí nu ja ri manda

angueze. Ra mama c'ü na jo vi tsjagueji, ngue c'ua rí tsãrãgueji nu co angueze.

⁶ Pero nu c'o cja'c'ejí na s'o, Mizhocjimi mbeñe c'ü na jo ra tsjapü ra sufreji. ⁷ Xo mbeñe c'ü na jo ra tsja'c'ejí rí söyaji, dya cja pje rí sufregueji, ni ri nguezgöjme. Nujyo, ra zädä yo, 'ma ra ëjë e Jesucristo rá jandaji rí texeji. Rguí 'ñeje a jens'e. Y na ngueje pë's'i na puncjü o poder, ra dyoji c'o o anxé. Ra ëjë cja 'na trasivi c'ü ri tjë. ⁸ Ra tsjapü ra sufre c'o dya vi 'ñench'e o mü'bü angueze para ro jogü o mü'büji. Na ngue dya ne go dyätäji Mizhocjimi. ⁹ C'o cja a cjanu c'o na s'o, nunca ra zät'äji cja jmi Mizhocjimi, nunca ra jñandaji ja ga cja Mizhocjimi c'ü me na zö'ö 'ñe me na zëzhi. Mizhocjimi ra tsjapü ra sufreji para siempre, na ngue na s'o c'o vi tsjaji. ¹⁰ Nujyo, ra zädä yo, c'e pa 'ma ra ëjë e Jesucristo. Texe c'o ench'e o mü'bü e Cristo, ngueje o t'i Mizhocjimi c'o. C'e pa 'ma ra ëjë e Jesucristo, ra 'ñetse c'ua c'o o t'i Mizhocjimi c'ü ya ri chjëntji angueze. Na ngueje 'ma ró zo'c'öjme, i 'ñench'e in mün'c'ejí c'ü. Nguet'ua c'o ra jñanda c'e pa, me ra nguijnji ra mamaji c'ü me na jo e Jesucristo, 'ñe me na nojo.

¹¹ Nguet'ua dya rí jëzi rgá ö'tc'öjme in Mizhocjimigöji nu c'ü o 'ñünnc'ü in mü'büji i dyätpäji o jña e Jesucristo. Rí ö'tc'öjme ra mböxc'ejí xenda rí 'ñejmeji c'ü. Nuc'ua, ra sö rí ts-

jaji texe c'o na jo c'o in mbeñe rí tsjaji. Nguec'ua 'ma ra ëjë e Jesucristo, Mizhocjimi ra xi'ts'iji c'ü i tsjaji c'o na jo. ¹² Y me ra nântji e Jesucristo c'ín Jmugöji ra mamaji me na jo angueze, na ngue vi tsjagueji c'o na jo. Me xo ra nãnc'ãji me na jotsc'eji na ngueje c'ua ja va mböxc'üji angueze.

2

El hombre de pecado

¹⁻² Mi cjuarmats'üji, ró xi'ts'ijme c'ü ra ëjë na yeje e Jesucristo c'ín Jmugöji, ra 'ñe zinzgöji rá búbüji co angueze. Pe búbü c'o xi'tsc'eji: “O Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Pablo o mama c'ü ya zädä c'o pa 'ma ra ëjë e Jesucristo c'ín Jmugöji”, ents'eji. O 'ma jiyö, xi'tsc'eji c'ü rí zopcjójme yo cjuarma rí xipijime c'ü ya zädä c'o pa. O 'ma jiyö, c'ü rvá jü'sc'öjme a cjanu cja 'na carta. Pero dya rí mangöjme a cjanu. Nguec'ua dya ra pi'ts'iji, dya rí sñji. ³ Dya rí dyätqueji c'o xi'ts'iji a cjanu c'o dya cjuana. Na cjuana ra ëjë e Jesucristo. Pero ante c'ü ra ëjë, yo nte dya cja ra züji Mizhocjimi zö ya vi mbärãji o jña. Y ra üji Mizhocjimi. Ante c'ü ra ëjë e Jesucristo, ra ëjë c'e nte c'ü me na s'o c'ü ra juajnü e Satanás c'ü dya jo ra tsjapü o mbëpji. Ra 'ñe jizhi c'ü me ri pjëzhi na nojo. Pero ya mama Mizhocjimi ra ma sufre c'e nte. ⁴ C'e nte c'ü, dya ra ne cjó xe ra ma't'ü Mizhocjimi, ni yo pje nde ma't'ü yo nte. Ra

tsjapütsjë na nojo, ra tsjapü dya pje ni muvi yo. Nguec'ua angueze ra mimi cja o templo Mizhocjimi, ra mama ri ngue Mizhocjimi.

⁵ 'Ma xe mi búbügö co nu'tsc'eji, ró xi'ts'iji yo. ¿Cjo dya in mbeñeji? ⁶ Nudya in pãrãji c'ü c'a's'ü, nguec'ua dya be va ëjë c'e nte c'ü ra juajnü c'ü dya jo. Xo in pãrãji pje pjëzhi c'ü c'a's'ü. Cja ra 'ñe jizhitsjë c'e nte 'ma ra zädä c'e pa'a c'ü ya ch'unü. ⁷⁻⁸ Nu yo rí xi'ts'iji, ya va pjürü yo, zö dya be jñetse na jo. Ya cãrã o nte c'o dya ne ra dyätä Mizhocjimi, ngue c'ua ga tsjaji c'o na s'o. Pero c'e nte c'ü ra juajnü c'ü dya jo ra tsjapü o mbëpji, dya be va ëjë. Na ngueje búbü c'ü c'a's'ü. 'Ma ya rguí ojtjo c'ü c'a's'ü, ixta jñetse 'ma c'e nte c'ü me na s'o. Pero 'ma ra ëjë e Jesucristo c'ín Jmugöji, nguextjo c'ü ra ña c'o o jña, ixta ndü 'ma c'e nte. Y nguextjo c'ü rva juëns'i e Jesucristo, ra chjotpü c'o na s'o c'o vi tsja c'e nte. ⁹ 'Ma ra ëjë c'e nte, ya ri ench'e o mü'bü e Satanás c'ü dya jo c'ü ra unü poder. Nguec'ua ra tsja na puncjü c'o na nojo. Nguec'ua yo nte'e ra dyonpüji yo, ra creoji c'ü ri mero na zëzhi. ¹⁰ Y na ngue c'ü me rrã s'o c'e nte c'ü, ra zopjü c'o nte c'o ya rguí bëzhi o aljma, ra xipijji c'o dya cjuana. Na ngueje anguezeji ya ri ärãji yo jña yo na cjuana c'ü rví salvaji, pero dya ri neji. ¹¹ Nguec'ua Mizhocjimi ra mbenpeji c'ü ra pëpji a

mbo cja o mü'büji, ngue c'ua ra creoji c'e bëchjine c'ü ri mama c'e nte. ¹² Nguéc'ua Mizhocjimi ra tsjapü ra ma sufre texe c'o ya ri ärä yo jña yo na cjuana pero dya ri ätä, y ri mäpäji c'o na s'o.

Escogidos para ser salvados

¹³ Pero nu'tsc'ëji mi cjuarmats'üji, s'iyats'üji c'ín Jmugöji. Ni jyodü c'ü dya rá jëzijme rga unüjme 'na pöjô Mizhocjimi, na ngueje ndeze mi jinguä o juan'c'üji c'ü rguí jogü in mün'c'ëji. Nguéc'ua 'ma i creoji yo jña yo na cjuana, o xöcüs'tüji o Espíritu Mizhocjimi o tsja'c'ëji o t'itsc'ëji Mizhocjimi. ¹⁴ 'Ma ró xi'ts'ijme ja rvá jogü in mü'büji, ngue Mizhocjimi o 'ñünn'ü in mü'büji. Ya vi ne Mizhocjimi c'ü me xo rrä jots'üji c'ua ja ga cja e Jesucristo c'ín Jmugöji me na jo.

¹⁵ Nguéc'ua dya rí creoji c'o ra xi'ts'ijji o bëchjine, dya xo ra pi'ts'ijji. Dya xo rí jyëziji c'o jña c'o o dyacöjme Mizhocjimi ró xi'tsc'öjme. Rí sido rí 'ñejmeji c'o ró xi'tsc'öjme 'ma mi bübüjme co nu'tsc'ëji. Xo 'ñe c'o ró xi'tsc'öjme cja carta. ¹⁶⁻¹⁷ Mizhocjimi o s'iyazgöji va ndäjä o T'i. Y o nugüji na jo, nguec'ua va tsjapü o zëzhi ín mün'c'öji, dya ni jyodü nunca xe rá sñji. Rí junt'ü ín mün'c'öji dya, c'ü rá ma minc'öji co Mizhocjimi. E Jesucristo c'ín Jmuji 'ñe Mizhocjimi c'ín Tataji, rí ötcöjme ra tsjapü ra zëzhi

in mün'c'ëji. Y ra mböxc'ëji rí tsjaji texe c'o na jo, y rí mamaji texe c'o na jo.

3

Oren por nosotros

¹ Nguextjo yo rí xi'tsc'öjme yo. Mi cjuarmats'üji rí dyötcüjme Mizhocjimi, ngue c'ua ra sö rá zopjüjme na puncjü o nte rá xipijme o jña Mizhocjimi, ngue c'ua ra dyätä na puncjü o nte c'ua ja nzi vi dyätqueji. ² Xo rí dyötcüjme Mizhocjimi c'ü ra böbü a nde'e ra mböxcöjme. Na ngueje cärä nte c'o me na s'o c'o pje nde cjacöjme, na ngueje dya ench'e o mü'büji e Jesucristo. ³ Pero jñunt'ü in mü'büji, ra tsja c'ín Jmugöji c'ua ja va mama. Ra tsja'c'ü ra zë'ts'ijji 'ñe ra mbö'c'üji na ngueje c'ü dya jo'o me jodü pje ra tsja'c'üji. ⁴ Na ngue c'ü ya ni mböxc'üji a cjanu c'ín Jmugöji, rí päräjme c'ü in cjaji c'o ró xi'ts'ijme, 'ñe c'ü xe rí tsjaji. ⁵ Rí ö'tc'öjme e Jesucristo c'ín Jmugöji, c'ü rí unnc'ëji na jo ngüenda c'ua ja ga s'iyats'üji Mizhocjimi. Nguéc'ua 'ma pje c'o rí sufreji, rí séchiji c'ua ja nzi va tsja e Cristo, dya rí jyëziji Mizhocjimi.

El deber de trabajar

⁶ Nujyo rá xi'tsc'öjme dya cjuarma, nguetsjë e Jesucristo c'ín Jmugöji c'ü manda. 'Ma mi bübüjme co nu'tsc'ëji, o ch'acöjme ró xi'ts'ijme c'ü ni jyodü rí pëpjiji. 'Ma bübüts'ëji o cjuarma c'o dya ne ra pëpji, dya rí dyocjeji

c'o. ⁷ Nu'tsc'eji in pārāji c'ü ni jyodü rí tsjaji c'ua ja nzi rgá cjagöjme. Dya mi ndemegöjme 'ma mi bübüjme a ndetsc'eji. ⁸ Dya cjó ró sipcöjme o xëdyi c'ü dya ro cjö't'üjme. Ró pëpjijme na zëzhi. Zö xömü zö ndempa mi pëpjijme, ngue c'ua dya rvi tsjötöcöjme 'ne rí 'natsc'eji. 'Ma jiyö 'na ri sögueji na jyü. ⁹ Mi pë'sc'öjme derecho ro ch'acöjme c'ü ro sijme, pero dya cjó ró ötcöjme. Ró pëpcjöjme ngue c'ua xo rvi tsjagueji c'e tjürü c'ü rvá cjajme a cjanu. ¹⁰ 'Ma xe mi bübüjme co nu'tsc'eji, ró xi'tsc'öjme 'ma cjó c'o dya pëpji, dya xo ra zi o xëdyi, ró ents'eji. ¹¹ Rí ärājme bübüts'üji c'o na maña, dya pëpjiji. C'ü cjaji, me nzhodü ga nu'tp'üji o bëpji yo nín minteji c'o dya ni jyodü ra nuji. ¹² Nu'tsc'eji in cjaji a cjanu, nguetsjë e Jesucristo c'ín Jmugöji c'ü manda yo rá xi'tsc'öjme dya. Rí xi'tsc'öjme c'ü dya cja rí nzhodü rí ñu'tp'ügueji o bëpji c'o 'ñaja, pero rí pëpjiji ngue c'ua rí chöt'üji c'ü rí sigueji.

¹³ Mi cjuarmats'üjme in texeji, rí tsjaji c'o na jo. Dya ra tögüts'üji rgui tsjaji a cjanu. ¹⁴ 'Ma cjó c'o dya ra dyätcäjme yo jña yo ró xi'ts'ijme cja ne carta, ixtí unnc'eji na jo ngüenda cjó ngueje, ngue c'ua dya rí dyoji c'o. Xa'ma ra tseje c'o. ¹⁵ Pero dya rí ñugueji na ü c'o. Jmanch'a rgui zopjüji rí xipjiji ra jyëziji c'o na s'o. Na ngueje ngue nin cjuarmaji.

¹⁶ C'ín Jmugöji ngue c'ü dacöji c'ü rguí mājā in mün'c'öji. Nguet'ua rí ötcö angueze ra dya'c'eji c'ü dya ra nguarü rgá mājā in mün'c'eji, zö pje c'o nde rí tsjogüji. Rí ötcö angueze ra bübüts'üji nzi 'natsc'eji.

¹⁷ Yo jña yo ni nguarü yo rgá ma'tc'üji Cjimi, nguezgö e Pablo rí opjügö co in dyëgö yo. Texe cja yo carta yo rí pejñe, rí opjü ja nzi jña co in dyëgö, ngue c'ua ra 'mārā nguezgö rí pejñe yo. ¹⁸ E Jesucristo c'ín Jmuji ra nuc'üji na jo in texeji. Je rga cjanu, amén.

Bendición final

PRIMERA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A TIMOTEO

Pablo escribe a Timoteo

¹ Nutscö e Pablo rí pen'c'e ne carta. O juancügö e Cristo Jesús rá c jagö apóstole rá zopjü yo nte. O mandazü Mizhocjimi ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji rá zopcjöji a cjanu. Mizhocjimi o ndäjä e Jesucristo o ã ñevgueji libre, nguec'ua rí pãrãgöji rá salvagöji. ² Nu'tsc'e Timoteo rí pen'c'e ne carta. Rí cja'c'ö nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'ö. Na ngueje 'ma ró zo'c'ö, xo ÿ ñench'e in mü'bü e Jesucristo. Rí ötcö Mizhocjimi c'ín Tataji ra nuc'ü na jo, ñe ra juen'tsc'e, ngue c'ua ra mäjä in mü'bügue, dya pje rí mbeñe. Je xo rgá ötcö a cjanu e Jesucristo c'ín Jmugöji.

Advertencia contra enseñanzas falsas

³⁻⁴ Mizhocjimi ne'e c'ü rá ench'e ín mü'büji e Jesucristo. Pero cãrã a Efeso c'o nan'ño ga jizhi. Mamaji ja ma cja c'o ín mboxatitagöji, pero xe jü's'üji jña c'o dya t'opjü cja o jña Mizhocjimi. Nguec'ua c'o nte c'o ärä c'ü mama c'o xöpüte, me söji o jña pje ne ra mama c'o jña, y dya sö ra mbãrãji na jo Mizhocjimi. Y dya ench'e o mü'büji e Jesucristo. Nguec'ua 'ma ró magö a Macedonia, ró xi'tsc'ö ÿ tsejme a Efeso. Ró xi'tsc'ö rvi zopjü yo nan'ño ga xöpüte, rvi

xipjiji c'ü dya cja ro xöpüji a cjanu yo nte, ñe dya cja ro mbezheji c'o me mamaji. Y rí xi'tsc'ö dya na yeje, rí zopcjeji c'ü dya cja ra xöpüji a cjanu.

⁵ Ni jyodü rá unü ín mü'büji rá cjai c'o na jo, ñe rá creoji Mizhocjimi co texe ín mü'büji. 'Ma ga cjanu, ra sö rá s'iyaji yo nín minteji, ñe rá ne'eji Mizhocjimi. ⁶ Pero bübü c'o dya ne o mü'bü ra tsja c'o na jo. Dya ätäji na jo Mizhocjimi. Nguec'ua ya xögüji cja c'e ñiji c'ü na jo, me mamaji jña c'o dya pje ni muvi. ⁷ Ne anguezeji ra xöpüji yo nte ja ga cja c'ü o ley Mizhocjimi; me xipjiji: "Je ga cjava ne ley", embeji. Pero dya pãrã c'o xöpüte ja ga cja c'e ley, ni xo pãrãji c'o jña c'o mamaji.

⁸ Bueno, rí pãrãgöji c'ü me na jo c'ü o ley Mizhocjimi. Pero ni jyodü rá unüji na jo ngüenda pje vi ch'acöji c'ü. ⁹ C'ü vi ch'acöji c'ü o ley Mizhocjimi, dya ngue para c'o ätä Mizhocjimi c'o cja na jo; ngue para c'o dya ne ra dyärã, ngue c'ua ra unüji ngüenda c'ü na s'o cjai. C'ü o ley Mizhocjimi ngue para c'o dya ätä Mizhocjimi c'o cja na s'o. Xo ngue para c'o dya sũ Mizhocjimi c'o me yönbü o jña'a. C'ü vi ch'acöji c'ü o ley Mizhocjimi, xo ngue para c'o pãrã nu tata ñe nu nana, xo ñe c'o pö't'üte. ¹⁰ Xo ñe c'o tsãjä o ndixü, ñe c'o ndixü c'o tsãjä o bëzo. Xo ñe c'o dya be chjüntü c'o cja na s'o. C'ü vi ch'acöji c'ü o ley Mizhocjimi, xo ngue para c'o obütsjëvi

nín mibëzovi, 'ñe c'o pönü nu minteji para ra tsjapüji o mbëpjiji, 'ñe c'o mbëchjine, 'ñe c'o nädä Mizhocjimi y mamaji c'o dya cjuana. Xo ngue para c'o pje nde cja, c'o dya ätä o jña Mizhocjimi c'ü me na jo. ¹¹ Mizhocjimi o juancügö rá zopjü yo nte rá xipijji ja ga cja angueze me na nojo 'ñe me na jo.

Gratitud por la misericordia de Dios

¹² E Cristo Jesús c'ín Jmugöji, ngue c'ü o dyacö ja rgá zopjü a cjanu yo nte. Nuc'ü, rí unügö 'na pöjö na ngueje mi pãrã angueze c'ü ro ätcö, nguec'ua va juancü rí pëpigö c'ü. ¹³ O juancü zö na s'o mi cjägö 'ma ot'ü. Mi sadügö e Jesucristo. Y mi cjäpü ra sufre c'o ätpä o jña c'ü; mi cjäpcö ma nozgö, dya mi juentsegö anguezeji. Pero o juentsque e Jesucristo, na ngue dya be mi ench'e ín mü'bügö c'ü, dya mi pãrãgö pje pjëzhi angueze. Nguec'ua mi pëzhgö ma jo c'o mi cjägö. ¹⁴ O nugü na jo Mizhocjimi o perdonaozü texe c'o na s'o. Nguec'ua rí ench'e ín mü'bü e Cristo Jesús nguec'ua rí s'iyagö dya yo nte.

¹⁵ Bübü 'na jña c'ü na cjuana c'ü ni jyodü ra creo yo nte. Je ga cjava ne jña: "O ëjë e Cristo Jesús cja ne xoñijömmü, o ëjë para o ë jocüzü ín mü'büji nutscöji rí cjaji c'o na s'o." Texe cja yo nte, nutscö xenda ma s'ozgö. ¹⁶ Zö me ma s'o mi cjägö, pero e Jesucristo

o mezhe va mbësquigö paciencia o juentscö a cjanu, ngue c'ua c'o cjë c'o ra ëjë, ra unü ngüenda yo nte c'ü me pë's'i paciencia e Cristo ga juentseji. Nguec'ua ra 'ñench'e o mü'büji c'ü, ra ch'unü c'ü rguí bübütjoji. ¹⁷ Mizhocjimi nunca ra nguarü rgá manda. Zö ya rguí nguins'i ne xoñijömmü, pero Mizhocjimi ra bübütjo para siempre. Dya sö rá jandagöji. Dya cjó bübü c'ü ri pãrã nza cja angueze; ojtjo xe 'na Mizhocjimi. Nguec'ua ni jyodü rá sügöji c'ü, y rá mamaji c'ü me na nojo. Nunca rá jëziji rga ma't'üji. Amén.

¹⁸ Nu'tsc'e Timoteo ín ch'itsc'ö, 'ma dya be mi pëpque Mizhocjimi, bübü o cjuarma c'o o pätpä Mizhocjimi va mamaji c'ü rí pëpque na jo c'ü. Nguec'ua rí xi'tsc'ö dya, rí pëpcje na jo cja Mizhocjimi, ja c'o nzi ga tsja na jo o chü 'na tropa ga mbëpi c'ü nu gobierno. ¹⁹ I 'ñench'e ín mü'bü e Jesucristo; dya rí jyëzi. Y rí tsja c'o ín pãrãgue c'o na jo. Bübü c'o mi pãrã pje pjëzhi c'o na jo, pero go ne go tsjaji c'o na s'o. Nguec'ua o s'odü o mü'büji, dya cja ejmeji e Jesucristo. ²⁰ Nza cja e Himeneo 'ñe e Alejandro. Ró xipji c'o cjuarma o pjongüji anguezevi cja c'o cjuarma. Ngue c'ua ra sö e Satanás c'ü dya jo ra tsjapü ra sufrevi. Xa'ma ra nzhogü o mü'büvi, dya cja ra tsjavi c'o na s'o. Na ngue 'ma cjó c'o ra tsja a cjanu, nu'ma, cja c'ü na

s'o, chjëntjui c'ü ro zadü Mizhocjimi.

2

Instrucciones sobre la oración

¹ Nu'tsc'e Timoteo, rá xi'tsc'ö c'ü xenda ni jyodü rí xipcje texe yo cjuarma. Ni jyodü ra chëzhiji a jmi Mizhocjimi ra dyötüji 'ma cjó c'o pje ni jyodü. Y ra unüji 'na pöjō. 'Ma rí dyötüji Mizhocjimi, dyötpüji texe yo nte. ² Rí dyötpüji Mizhocjimi yo gobierno 'ñe texe yo pjëzhi na nojo, ngue c'ua rá mimiji na jo, rá cãrãji paz. Y ngue c'ua rá sũji Mizhocjimi, 'ñe rá mimiji na jo cja yo nte.

³ Mizhocjimi ne ra salvazüji rí nteji ra jocüzü ín mü'büji. Nguec'ua 'ma rá ötpöji texe yo nte, na jo 'ma, y ra mäjä 'ma angueze. ⁴ Na ngue ne'e angueze ra jogü o mü'bü texe yo nte, ra mbãrãji c'ü na cjuana. ⁵ Na ngue 'natjo Mizhocjimi. Xo 'natjo c'ü ñacöji cja jmi Mizhocjimi; ngueje e Jesucristo. Nuc'ü, Mizhocjimi c'ü, pero xo nte.

⁶ Nuc'ü, o ne o pãtcöji va ndü va ngötcüji c'o na s'o. O 'ñe ndü e Jesús 'ma o zädä c'o pa c'o vi mama Mizhocjimi. Nguec'ua rá unüji ngüenda c'ü ne Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre rí texeji. ⁷ Mizhocjimi o juancü rá cjagö apóstole rá zopjü yo nte rá xipjiji ja ga s'iyazüji c'ü. Pãtcö ín mü'bü e Cristo c'ü dya bëchjine yo rí mangö c'ü o juancü Mizhocjimi; na cjuana. O juancü rá xöpü

yo dya menzumü a Israel, ngue c'ua ra mbãrãji c'ü na cjuana, ra 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo.

⁸ Rí xi'tsc'ö, texe c'ua ja jmurü yo cjuarma, ni jyodü yo bëzo ra dyötüji Mizhocjimi. 'Ma neji c'ü ra tsja Mizhocjimi ra dyätãji, ni jyodü ra tsjaji c'o na jo. 'Ma nzhãnt'ä na ötüji Mizhocjimi, ri 'natjo o pjeñeji, dya cjó ra sjëya na ngue c'ü vi tsja na s'o 'na nu cjuarmaji. ⁹ Yo hermana, rí xipjiji c'ü dya ra jyodüji c'ü rguí jñetse rrü zöji cja yo nte. Bübü o ndixü c'o je'e o bitu c'o dya ni jyodü ra jye'ejí. Cjapüji me rrü zö o ñi'iji. Me teveji o tjeve de oro 'ñe de plata. Je'ejí o bitu c'o me na mizhi ngue c'ua ra mama yo nte me na zöji. ¹⁰ C'ü rguí jñetse na zö yo hermana, ngueje c'ü ra pjösteji cja yo nte. Ngue c'ü ni jyodü ra tsja yo ndixü yo sũ Mizhocjimi. ¹¹ 'Ma jmurü yo cjuarma, ni jyodü yo ndixü ra dyärãji na jo 'ma cjó c'o ra zopjüji, dya ra ndünrüji. ¹² Dya rí jëzigö yo ndixü ra xöpüji yo cjuarma, ni xo ra mandaji cja yo bëzo. C'ü ra tsjaji, ra dyärãji, dya pje ra ndünrüji. ¹³ Na ngueje ot'ü o dyät'ä Mizhocjimi c'e bëzo c'ü mi ngue e Adán. Cjanu o dyät'ä c'e ndixü c'ü mi ngue e Eva. ¹⁴ Y 'ma o tsja na s'o e Adán 'ñe e Eva c'ü dya dyätãvi Mizhocjimi, dya ngue e Adán c'ü o dyonpüji. C'ü o creo c'ü o mama e Satanás c'ü dya jo, ngueje e Eva. Ngue e Eva c'ü ot'ü o tsja na s'o. ¹⁵ Nguec'ua

yo ndixũ, söji na ü 'ma mus'üji o t'i. Pero ra salvaji nu 'ma ra dyätpäji o jña e Jesucristo. Xo ni jyodü ra s'iyaji yo nín minteji, 'ñe ra tsjaji na jo y ra nguijñiji na jo o pjeñeji.

3

Cómo deben ser los obispos

¹ Na cjuana ne jña'a nu: Na jo, 'ma cjó c'o ne ra tsja pastor cja yo cjuarma. Ngueje 'na bēpji c'ü na jo. ² Para ra tsja pastor 'na cjuarma, ni jyodü ra mimi na jo, ngue c'ua dya cjó sö pje ra xipji. Y nguextjo nu su ra dyojui, dya ra 'ñeje c'ü 'na lado. Ra nguijñi na jo o pjeñe. Y ra mimi na jo cja yo nte. C'ü ra tsja pastor, xo ni jyodü ra unü sjētsi ra oxü c'o nan'ño menzumü. Xo ni jyodü ra jíchi na jo yo nte. ³ Xo ni jyodü c'ü dya ra tñi. Dya xo ra jyodü o chũ. Dya xo ra jyodü ja rgá jñü na puncjü o merio. Y 'ma cjó pje ra xipji, ra mbē's'i paciencia, dya ra ndünrũ. Dya cjó me ra zövi o jña. Dya xo ra ne'e o merio. ⁴ Ni jyodü ra tsja c'e pastor ra zopjü na jo c'o ri cārã o ngumü. Ngue c'ua c'o o t'i ra respetaoji ra dyätäji. ⁵ 'Ma dya pãrã 'na bēzo ra manda na jo c'o o t'i, ¿ja rgá sö ra mbörü yo o t'i Mizhocjimi? ⁶ Dya sö ra tsja pastor 'na bēzo nu 'ma cja ni creo. 'Ma jiyö, 'na ra tsjapü na nojo. Nguец'ua Mizhocjimi ra jñünpü ngüenda ra sufre ja c'o nzi va jñünpü ngüenda e Satanás c'ü dya jo, na ngue xo tsjapü na nojo c'ü. ⁷ C'ü

ra tsja pastor, xo ni jyodü ra mimi na jo, ngue c'ua yo nte yo dya ejme e Jesucristo ra mamaji: "Me na jonte nu", ra 'ñeñeji. 'Ma jiyö, ra mamaji c'ü dya jo cja c'ü. Je ga cjanu ga ne e Satanás c'ü dya jo c'ü rá bēzhgö ín tseji cja yo nte.

Cómo deben ser los diáconos

⁸ Je xo rga cjanu yo diácono. Ni jyodü ra mimiji na jo, ngue c'ua yo nte ra respetaoji. C'ü ra mamaji, ra mamaji c'ü na cjuana. Dya ra tñi. Dya xo ra jyodü ja rgá jñüji na puncjü o merio. ⁹ Ya ch'acöji rá pãrãji dya yo jña yo dya cjó mi pãrã mi jinguã. C'ü ra tsja diácono ni jyodü ra sido ra creo yo jña yo. Pero dya nguextjo ra creo; xo ni jyodü ra tsja c'o na jo. ¹⁰ Ot'ü ra mama texe yo cjuarma cjo na jo ra tsja diácono c'e cjuarma o jiyö. Nuc'ua 'ma dya pje tö'tp'üji c'o na s'o, na jo ra tsja diácono 'ma c'ü. ¹¹ Je xo rga cjatjonu c'o ndixũ c'o ra tsja mböste. Ni jyodü ra mimiji na jo, ngue c'ua yo nte ra respetaoji. Ni jyodü dya ra xos'üji o bēchjine. Ra nguijñiji na jo o pjeñeji. Ra tsjaji na cjuana texe c'o cjaji. ¹² Yo diácono, nguextjo nu suji ra dyojui, dya ra 'ñejeji c'ü 'na lado. Ni jyodü ra zopjüji na jo c'o o t'iji, 'ñe cjó c'o xe bübü o ngumüji, ngue c'ua ra ngãrãji na jo. ¹³ Nu c'o ra tsja na jo diácono, me ra nädätjoji cja yo nte c'ü cjaji na jo. Nguец'ua ra sö na jo c'o diácono ra zopjüji yo nte, ra xipjiji ra 'ñejmeji e Jesucristo.

El secreto de nuestra religión

¹⁴ Rí pëtsagö c'ü dya ra mezhe rá ëgö rá 'ñe nuc'ü. Pero nujyo, rí xi'tsc'ö cja ne carta yo. ¹⁵ Na ngue 'na ra metse. Rí xi'ts'i yo, ngue c'ua rí pãrãgue ja rgá mimi yo o t'i Mizhocjimi. Yo o t'i, ngue o templo angueze, na ngue angueze búbü cja o mü'büji. Ni jyodü c'o o t'i Mizhocjimi ra zopjüji yo nte ra xipjiji c'o jña c'o na cjuana. Y ra sido ra tsjaji ja c'o nzi ga mama c'o jña c'o. ¹⁶ C'o jña c'o na cjuana c'o rí creogöji, dya mi pãrãji mi jinguã c'o. Y rí mangöji me na zö:

E Jesucristo ngue Mizhocjimi, pero o 'ñe jmus'ü nza czazgöji rí nteji.

O Espiritu Mizhocjimi o tsjapü o jñetse e Jesucristo c'ü ixi ngue o T'i Mizhocjimi.

C'o anxe, me co jñandaji e Jesucristo.

C'o dya menzumü a Israel, sjipjiji ja ga cja e Jesucristo. Nguec'ua texe cja ne xoñijö mü, ench'e o mü'büji c'ü.

O s'idyi a jens'e e Jesucristo nu ja me na nojo c'ü, 'ñe me na zö.

4

Los que se apartarán de la fe

¹ Mama o Espiritu Mizhocjimi ja rga cja c'o cjë 'ma ya ra nguins'i ne xoñijö mü. Ra búbü o xöpüte c'o ra 'ñünbü o mü'bü e Satanás c'ü dya jo 'ñe c'o

demonio, me ra dyonpüji yo nte rgá xöpüji. Nguec'ua búbü c'o ra creo c'o ri mama c'o xöpüte, ra jyëziji c'o jña c'o ya dyacöji Mizhocjimi. ² C'o xöpüte ra tsjapüji me rrã joji, pero ri bëchjine c'o ri mamaji. Me ri cjaji c'o na s'o, pero dya cja ri söji cjo na s'o c'o ri cjaji. ³ C'o xöpüte ra xipjiji c'o nte c'ü dya ra sö ra chjüntüji. Y ra xipjiji c'ü búbü o jñöñü c'ü dya jo ra ziji. Maco yo jñöñü, nguet-sjë Mizhocjimi dacöji yo, nguec'ua nutscöji rí nteji rá unüji 'na pöjö Mizhocjimi, cja rrü sigöji. Nutscöji rí ejmeji e Jesucristo y rí pãrãgöji dya c'ü na cjuana, xo sö rá siji c'o pje nde ma jñöñü. ⁴ Na ngueje na jo texe yo o dyät'ã Mizhocjimi. Nguec'ua rá siji texe o jñöñü. Pero ot'ü rá unüji 'na pöjö Mizhocjimi cja rrü siji. ⁵ O mama Mizhocjimi na jo rá sigöji c'o pje nde ma jñöñü. Nguec'ua 'ma rá unüji 'na pöjö, ra intsjimi 'ma Mizhocjimi c'e jñöñü ngue c'ua ra jogü rá siji.

Un buen siervo de Jesucristo

⁶ Yo jña yo rí xi'tsc'ö, rí xipcje yo cjuarma. Xo 'ñetsc'e ni jyodü rí xörü c'o jña c'o rí creoji, y rí tsjijñi c'o. O jí'tsc'eji c'o na jo; ni jyodü rí sidogue c'o. 'Ma rí tsjague a cjanu, na jo 'na mbëpjitsc'e cja e Jesucristo. ⁷ Dya rí tsjapü ngüenda c'o jña c'o mama c'o na s'o ga xöpüte. C'o pezhe c'o, dya pjöxcöji rá ätäji Mizhocjimi,

na ngueje dya ni muvi c'o. Nu'tsc'e rí xötpü rí dyätä Mizhocjimi. ⁸ Ma rá xötpü rá cjami jercicio, rguí muvi para in cuerpoji, pero ts'inguilétjo. Pero 'ma rá xötpü rá ätäji Mizhocjimi, me rguí muvi na puncjü 'ma. Na ngueje ya mama Mizhocjimi, 'ma cjó c'o ra dyätä angueze, ra tsja angueze ra mbös'üji va, y ra unüji c'ü rguí mimitjoji a jens'e. ⁹ Na cjuana ne jña'a nu, y ni jyodü ra creo nza texe yo nte. ¹⁰ C'ü rí ench'e ín mü'bügö, ngueje Mizhocjimi c'ü bübütjo 'ñe dacüji c'ü rgá bübütjoji. Rí ench'e ín mü'bü na ngueje ne angueze ra 'ñeme libre yo nte texe cja c'o na s'o. C'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, Mizhocjimi ra salva c'o. Nguec'ua rí pëpcjö rgá zopjü yo nte hasta me potjo ín cuëgö, y rí sufregö c'o pje nde xitscöji.

¹¹ Nujoyo jña'a yo, rí xipcjeji ra tsjaji yo, y rí xöpqueji yo. ¹² Bübü c'o ya 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'o cja'c'ü menu na ngueje cja in t'igue. Pero rí tsja 'na tjürü c'ü na jo, ngue c'ua xo ra tsja anguezeji. Rí ñague jña c'o na jo, y rí nzhodü na jo. Rí s'iya yo nte co texe in mü'bü. Rí 'ñejme na jo Mizhocjimi. Y dya rí tsjague c'o na s'o. 'Ma rí tsjague a cjanu yo na jo, dya cjó ra tsja'c'ü menu 'ma. ¹³ Hasta 'ma cja rá ëgö va ja in bübü, rí pjötpügie ngüenda rí xörügie o jña Mizhocjimi, ra dyäräji texeji. Rí zopjüji y rí xöpüji. ¹⁴ C'o cjuarma

o pätpäji Mizhocjimi va mamaji c'ü rí tsjague ne bëpji, y c'o tita cja c'o cjuarma o 'ñe'sc'ejí o dyëji. Nguec'ua Mizhocjimi o dya'c'ü ja rguí tsjague ne bëpji. Nguec'ua rí xi'tsc'ö, dya rí jyëzi ne bëpji, sido rí tsjague.

¹⁵ Nu yo rí xi'tsc'ö, rí tsjijñi yo y rí jyodü rí tsja, ngue c'ua texeji ra jñantc'aji c'ü xenda na jo gui tsja. ¹⁶ Rí pjötpütsjë ngüenda ja rguí dyätque Mizhocjimi. Xo rí pjötpü ngüenda ja rguí xöpque c'o 'ñaja. 'Ma rí sido a cjanu, ra jogü in mü'bügie 'ñe c'o o mü'bü c'o ra dyä'tc'ägue.

5

Cómo portarse con los creyentes

¹ 'Ma pje c'o ra tsja yo cjuarma c'o ya tita, dya rí huënc'higue na zëzhi c'o. Rí zopjüji na jo nza cja 'ma ri ngueje nin tatague. Xo 'ñe yo së'ë, rí zopjüji nza cja 'ma ri ngueje nin cjuarma. ² Yo nita, rí zopjüji na jo nza cja 'ma ri ngueje nin nana. Yo süngü, rí zopjüji nza cja 'ma ri ngueje nin cjü'ü; y dya rí tsjapügie na s'o yo.

³ Yo ndixü yo ya ndü nu xïra, 'ma dya 'ñeje cjó ra mbös'ü, rí pjös'üji yo. ⁴ Pero 'ma 'ñejeji o t'i'i, ni jyodü c'o o t'i ra mbös'üji c'ü. C'o t'i, 'ma mi ts'it'iji, o mbös'üji anguezeji, o tsja c'ü nu nanaji. Nguec'ua nudya ni jyodü anguezeji ra nzhopcüji ra mbös'üji c'ü. Je xo rga cjanu 'ma 'ñeje o bëche c'e

ndixũ, ra mbös'üji c'ü. 'Ma ra tsjaji a cjanu, ixi na cjuana respetaoji 'ma c'ü. Y ngue c'ü rguí mäjä Mizhocjimi. ⁵ C'e ndixũ c'ü dya cjó 'ñeje, junt'ü o mü'bü nguextjo Mizhocjimi ra mbös'ü. Nguец'ua sido ötü Mizhocjimi zö xömü zö ndempa. ⁶ Nu c'ü ya ndũ nu xĩra, nu 'ma me mäpä yo bübü cja ne xoñijö mü, chjëntjui c'ü ya ndũ, na ngue dya cja mäpä Mizhocjimi. ⁷ Rí xipjigüe c'o cjuarma ra mbös'üji c'o ndixũ c'o dya cjó 'ñeje. 'Ma ra tsjaji a cjanu, dya cjó sö cjó pje ra xipjiji 'ma. ⁸ C'o ejme Mizhocjimi, ni jyodü ra mbös'üji c'o cãrã o ngumü 'ñe c'o 'ñaja o dyoji. 'Ma cjó c'o dya pjös'ü c'o o dyoji, dya ejme na jo 'ma c'ü. Maco c'o dya ejme, pjös'üji c'o o dyoji.

⁹ Yo ndixũ yo ya ndũ nu xĩra, bübü c'o rí juajnügüe ra tsjaji 'na böpji cja yo cjuarma. Pero ngue 'ma ya ri edyi sesenta cjë'ë, 'ñe 'ma 'natjo nu xĩra c'ü mi 'ñeje. ¹⁰ Xo 'ñe 'ma o tsja na jo nguец'ua ga mama yo nte: "Nujnu, na jo va mbös'ü yo nte'e. O s'iyã c'o o t'i, y o unü sjëtsi ro oxü c'o nan'ño menzumü, y o mbe'chp'e o ngua c'o o t'i Mizhocjimi, y o mbös'ü na puncjü c'o mi sufre na puncjü. O mbös'ü 'ma cjó pje mi jyodü", eñe yo nte. 'Ma ga cjanu, na jo ra tsja 'na böpji cja Mizhocjimi 'ma.

¹¹ Yo ndixũ yo ya ndũ nu xĩra c'o cja xe xunt'i, dya rí juajnügüe ra tsjaji 'na böpji. Na ngueje 'ma xenda ra neji

o bëzo que na ngueje e Cristo, ra ne ra chjüntüji na yeje 'ma. ¹² Na s'o a cjanu, na ngueje dya mböpji e Jesucristo ja c'o nzi va mamaji. ¹³ Xo 'ñe ra xötpüji rrü mañaji, ra nzhöt'ütjoji cja ngumü. Dya nguextjo nu; xo ra mamaji jña c'o dya pje ni muvi. Xo ra zo'p'üji c'o o böpji c'o 'ñaja. Y me ri ña ri ñaji c'o dya ni jyodü ra ñaji. ¹⁴ Nguец'ua yo ndixũ yo ya ndũ nu xĩra c'o cja xe xunt'i, rí negö c'ü ra chjüntüji na yeje, ra mus'üji o t'i'i. Y ra zopjüji na jo c'o cãrã o ngumü ngue c'ua ra ngãrãji na jo. Nguец'ua dya ra sö pje ra xitscöji c'o nugüji na ü. ¹⁵ Bübü ndixũ c'o ya ndũ nu xĩra c'o ya xögü cja o 'ñiji Mizhocjimi. Ya möji c'ü dya jo.

¹⁶ 'Ma ra ndũ c'ü nu xĩra 'na o dyoji 'na cjuarma, ni jyodü c'e cjuarma ra mbös'ü c'e ndixũ. C'e cjuarma, dya ra nde'be texe yo cjuarma ra mbös'üji c'e ndixũ. Pero 'ma bübü 'na ndixũ c'ü dya cjó 'ñeje cjó ra mbös'ü, ni jyodü texe yo cjuarma ra mbös'üji c'ü.

¹⁷ C'o tita c'o na jo ga manda cja yo cjuarma, 'ma pöpjiji na zëzhi ga zopjüji yo nte 'ñe ga xöpüji, ni jyodü rí pjös'üji na jo o merio. ¹⁸ Na ngueje t'opjü a cjava cja o jña Mizhocjimi: "Ma ra yödü o ndëxü c'o in nzhünüji, dya pje rí jñu'tp'üji a ne'e c'o; jyëziji ra ñönüji." Xo t'opjü a cjava: "Na mböpji pë's'i derecho ra mbös'üji o merio."

¹⁹ 'Ma cjó c'o ra 'ñe xi'tsc'e

c'ü o tsja na s'o 'naja c'o tita, dya xtí creogue. Nu 'ma bübü yeje o jñi'i c'o o ndäcä vi tsja na s'o, rí creogue 'ma. ²⁰ 'Ma cjó c'o sido cja na s'o, rí huënh'i 'ma cārāji tex-eji. Nguec'ua ra zū'ü c'o 'ñaja cjuarma. ²¹ Pātcö ín mü'büvi Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo c'ín Jmuji 'ñe c'o o anxe c'o o juajnü. Nguec'ua rí xi'tsc'ö rí pjötpügue ngüenda ixtí tsjapü na jo t'önü ante c'ü rí huënh'i 'na cjuarma. Y dya cjó rí unügue favor. ²² Dya ts'i rguí juajnü c'o tita c'o ra manda cja yo cjuarma; ot'ü rí ñu'u cjo bübü na jo. Na ngueje 'ma rí juajnügue 'na tita c'ü cja na s'o, xo in pē's'i in s'ocügue. Nu'tsc'e xo ni jyodü rí tsjague c'o na jo.

²³ Dya rí sitjogue ndeje. Xo rí si'i ts'inguiljē vino como 'ñechjē, xa'ma ra ndis'i in pjeme c'ü ndajmetjo ga ü'ü.

²⁴ Bübü o nte c'o ixtí pārāji c'ü na s'o cjaji. Bübü c'o dya rá pārāji o nzhubü hasta 'ma cja rá fijaji na jo ja ga nzhodüji. ²⁵ Xo bübü o nte c'o ixi jñetsetjo c'ü cjaji na jo. O 'ma dya jñetse, dya ra mezhe ra 'mārā.

6

¹ Bübüts'ejí o cjuarma c'o pēpji cja o lamu c'o dya ejme Mizhocjimi. Zö me cchapüji ra pēpji o bēpji c'o na jyü, pero ni jyodü ra respetaoji c'o nu lamuji. 'Ma jiyö, ra mama yo nte: "Dya jo Mizhocjimi 'ñe yo o jña", ra 'ñeñeji. ² Bübüts'ejí c'o pēpji cja o lamu c'o ejme Mizhocjimi. C'e cjuarma c'ü

mbēpji, zö cjuarmavi dya c'ü nu lamu, pero dya ra jogü ra tsjapü c'ü dya ni muvi c'ü nu lamu. C'ü ra tsja, xenda ra mbēpi na jo'o, na ngueje cjuarma c'e lamu c'ü pēpi, nguec'ua ga tsja c'e mbēpji s'íya c'ü nu lamu. Nujoyo rí xöpügue yo, y rí xipjiji ra tsjaji yo.

La religión y el contentamiento

³ C'o o jña e Jesucristo c'ín Jmugöji, me na jo c'o. Na ngueje jítscöji ja rga ätäji Mizhocjimi. Pero bübü c'o nan'ño ga nguijñi 'ñe nan'ño ga xöpü. ⁴ Cchapüji na nojo, pero dya pārāji ja ga cja. Y s'odü o pjeñeji, nguec'ua me cjaji o t'önü 'ñe me söji o jña. Nguec'ua ne ra huinste rgá xöpüteji, y cjaji o chü, y sadüji c'ü nu mixöpüteji, y me ne ra mbēzhiji c'ü pjēzhi c'o 'ñaja. ⁵ Me söji o jña'a na ngueje ya s'odü o pjeñeji, dya pārāji c'ü na cjuana. Cjijñiji 'ma ra ma't'üji Mizhocjimi, ra jñüji 'ma na puncjü o merio. Nu'tsc'e, dya rí dyocjeji c'o ga cjanu ga tsja. ⁶ Nu 'ma rá quejmetjoji conforme co nu yo rí pē's'iji, 'ñe 'ma rá sūji Mizhocjimi, nu'ma, ngue 'ma rá tōji na puncjü que o merio. ⁷ Dya pje ró jünji 'ma o jmuxcüji cja ne xoñijöümü. Y na cjuana c'ü dya xo sö pje rá jünüji 'ma rá tügöji. ⁸ Nguec'ua 'ma rí pē's'iji pje rá si'iji 'ñe pje rá je'ejí, rá mājāji, dya pje rá mbeñeji. ⁹ Nu c'o ne ra mbē's'i na puncjü o merio, cjijñiji o mü'bü pje c'o nde ra

tsjaji, maco na s'o c'o, dya ni jyodü ra tsjaji. Nguéc'ua ga bëzhiji o aljmaji y ra möji a ma a linfiernu. ¹⁰ 'Ma cjó c'o me ne ra jñü na puncjü o merio, ra mbürü ra tsja c'o nde na s'o, ngue c'ua ra jñü. Bübü c'o me ne o merio, nguéc'ua ts'ë ts'ë va xögüji cja e Jesucristo. Nguéc'ua dya cja creoji dya c'ü. Nguéc'ua me sufre ga ndumü o mü'büji.

La buena lucha de la fe

¹¹ Nu'tsc'e o juan'c'e Mizhocjimi rí pëpque, nguéc'ua rí xi'tsc'ö rí xögue texe cja yo na s'o. Sido rí tsja na jo. Y rí sügue Mizhocjimi. Y sido rí 'ñejme e Jesucristo. Y rí s'iya yo nte. Zö pje ri sufregue, pero dya rí jyëzgue Mizhocjimi. Y dya rí tsjapü na nots'ü. ¹² O 'ññnc'ü in mü'bügue Mizhocjimi nguéc'ua i mangue c'o jña c'o me na jo; i mangue e Jesucristo ngue in Jmugue, o dyärä na puncjü o nte. Nguéc'ua rí xi'tsc'ö, zö bübü c'ü c'axc'ü, pero rí sido rí creo e Jesucristo, ngue c'ua siempre rí bübüjtogue co Mizhocjimi. ¹³ Jantc'ague Mizhocjimi c'ü dacöji c'ü rgá bübüjtöji. Xo jantc'ague e Jesucristo. 'Ma o tsja e Poncio Pilato o tsjapü t'önü e Jesucristo c'ü pje mi pjëzhi, dya zü e Jesús, o mama na jo. ¹⁴ Nguéc'ua texe yo rí xi'tsc'ö, xo ri tsjague y dya rí sü rguí xöpügue yo. Ngué c'ua dya ra s'odü in mü'bü, y ngue c'ua dya ra sö cjó pje ra xi'ts'i. Rí tsjague a cjanu hasta 'ma

cja ra ëjë e Jesucristo c'ín Jmuji. ¹⁵ Ngué Mizhocjimi ra tsjapü ra jñetse a cjanu e Jesucristo 'ma ra zädä c'e pa c'ü o mama. Na ngueje me na zëzhi Mizhocjimi; ojtjo xe 'naja c'ü ri nza cja angueze me na zëzhi, 'ñe me na jo. Me na nojo Mizhocjimi; manda texe cja yo rey 'ñe cja yo gobierno. ¹⁶ Angueze ixi bübü, y je ni 'ñeje nu, c'ü rgá bübügöji. Bübü cja jya's'ü c'ua ja dya cjó sö cjó ra chëzhi. Dya cjó jñanda Mizhocjimi ne ri 'na nte'e; dya cjó xo sö cjó ra jñanda. Me na jo angueze, y dya nunca ra nguarü c'ü ra manda. Nguéc'ua ni jyodü rá sügöji c'ü. Je rga cjanu, amén.

¹⁷ Nu c'o rico cja ne xoñijö mü, rí xipcjeji c'ü dya ra confiaoji o merio. Na ngue 'na ndajme jünji, 'na ndajme ojtjo. C'ü ra confiaoji, ngue Mizhocjimi c'ü dacöji texe c'o ni jyodüzüji ngue c'ua rá mäjä rga mimiji. ¹⁸ Nguéc'ua rí xipcje c'o rico ra mbös'üji c'o pje ni jyodü. 'Ma ra tsjaji ga cjanu, ix na cjuana ri rico 'ma anguezeji a jmi Mizhocjimi. Xipcjeji 'ma cjó pje ni jyodü, ra unüji, dya ra mamaji "jjiyö." ¹⁹ Nu'ma, ix na cjuana ri ricoji 'ma a jmi Mizhocjimi, y dya ra zü'üji c'e pa 'ma ra jñüncüji ngüenda Mizhocjimi. Na ngueje ra bübüjtöji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi.

Encargo final a Timoteo

²⁰ Nu'tsc'e Timoteo, Mizhocjimi o dya'c'e in pârâgue yo jña yo na cjuana. Nguéc'ua rí tsjague yo, 'ñe ri

xipji yo nte xo ra tsjaji yo.
Bübü c'o me cjäpü pãã pero
dya cjuana. Anguezeji me
söji o jña c'o dya pje ni muvi.
Nu'tsc'e, dya rí dyocjeji c'o
xöpü ga cjanu. ²¹ Na ngue
c'o xöpü ga cjanu, bübü c'o
ya xögü, dya cja ejmeji e
Jesucristo.

Mizhocjimi ra mböxc'ü.
Amén.

SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A TIMOTEO

Pablo escribe a Timoteo

¹ Nutscö e Pablo rí pen'c'e ne carta. Ndeze mi jinguã Mizhocjimi o mama c'ü ra unü c'ü rguí búbütjo yo nte. Nguec'ua o juancügö rá cjagö apóstole rá zopcjo yo nte, ngue c'ua 'ma c'jó c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Cristo Jesús, ra búbütjo c'o. ² Nu'tsc'e Timoteo, ngue'tsc'e rí pen'c'e ne carta. Rí cja'c'ü nza cja 'ma ri ngueje ín ch'itsc'ö, y me rí s'iyats'ü. Mizhocjimi c'ín Tataji ra nuc'ü na jo 'ñe ra juen'tsc'e. Xo 'ñe e Cristo Jesús c'ín Jmugöji ra nuc'ü na jo 'ñe ra juen'tsc'e. Nguec'ua ra mäjä in mü'bügue, dya pje rí mbeñe.

Dando testimonio de Cristo

³ C'o ín mboxatitagöji mi ma't'üji Mizhocjimi y mi cjaji na jo. Je xo ga czazgö nu, rí ma't'ü Mizhocjimi y rí cjagö c'o rí pãrãgö c'ü na jo. Xo 'ñetsc'e. Nguec'ua 'ma rí ötcö Mizhocjimi xömü ndempa, rí unügö 'na pöjö. ⁴ 'Ma rí ö'tc'ö Mizhocjimi, rí mbeñegö ja vi huëgue 'ma ró jyanbügövi. Me rí ne rá jantc'a in jmi, ngue c'ua me rá mäjä. ⁵ 'Ma rí ö'tc'ö Mizhocjimi xo rí mbeñegö ja gui dyãtpã o jña e Jesucristo. Ot'ü o creo e Loida c'ü nin nitague, 'ñe e Eunice c'ü nin nana. Y rí pãrãgö, xo 'ñetsc'e

xo in creogue na cjuana e Jesucristo co texe in mü'bügue.

⁶ Nguec'ua rí mbennc'egö ja rvá ë's'ë ín dyëgö cja in ñigue. Mizhocjimi o dya'c'ü ja rguí tsjague 'na bëpji cja yo cjuarma. Rí mbennc'egö dya, rí tsjacjuana rí tsjague c'e bëpji. ⁷ C'ü o dyacöji Mizhocjimi, dya ngue c'ü ra zü ín mü'büji. Ngueje c'ü ra zëzhi ín mü'büji, 'ñe c'ü rá s'iyaji yo nte, 'ñe c'ü rá cjiññiji na jo 'na pjeñe. ⁸ Nguec'ua, dya rí tsejegue 'ma pje ra xi'ts'i yo nte. Rí xipcjeji ja ga cja e Jesucristo c'ín Jmugöji. Nutscö rí xipji c'ü o jña e Jesucristo yo nte, nguec'ua rrü ogö a pjörü. Pero nu'tsc'e, dya rí süge c'ü rrã ogö a pjörü. Zö ra tsja'c'ü yo nte rí sufregue c'ua ja nzi rgá sufregö, pero xo rí sido rí xipji yo nte ja rgá sö e Jesucristo ra ndintspi o mü'büji c'o na s'o. Mizhocjimi me na zëzhi; ra dya'c'ü c'ü rguí zëzhgue. ⁹ Nguetsjë Mizhocjimi o 'ñevgueji libre cja c'o na s'o, y o 'ñünngü ín mü'büji rá cjaji c'ua ja nzi ga ne angueze. C'ü vi salvazgöji, dya ngue c'ü rva cjaji c'o na jo. C'ü vi salvazgöji Mizhocjimi, ngue c'ü ya vi ne a cjanu, 'ma dya be mi ät'ä ne xoñijöümü. Me go s'iyazgöji go mama c'ü ro ndäjä e Cristo Jesús. ¹⁰ Rí pãrãgöji c'ü me s'iyazgöji Mizhocjimi. Na ngueje o ëjë e Jesucristo o 'ñe 'ñevgueji libre. O ndü'ü, cjanu o tetjo o búbütjo na yeje, nguec'ua dya cja ni jyodü rá sügöji c'ü

rá tūji. Y cja o jña, rí unūji ngüenda c'ü rá bübütjoji co Mizhocjimi para siempre, zö ya rguí nguins'i ne xoñijöümü.

¹¹ Nu o jña angueze, ngue c'ü vi juancügö Mizhocjimi rá xipji yo nte yo dya menzumü a Israel, 'ñe c'ü rá xöpügöji.

¹² Nguец'ua rrü sufregö a pjörü. Pero dya rí tsegö rgá sufre. Rí ench'e ín mü'bü Mizhocjimi, rí pârägö c'ü na zèzhi angueze, nguец'ua ga tsja'a ja c'o nzi ga mama. Na ngueje ró unü ín mü'bügö c'ü, rí pârägö ra mböcügö ngue c'ua 'ma ra zädä c'e pa 'ma ra jñüncüji ngüenda Mizhocjimi, dya pje ra chötcö c'o na s'o.

¹³ Ró xi'tsc'ö c'ü na cjuana ja ga cja Mizhocjimi. Je xo rguí xipjigue a cjanu yo nte, dya nan'ño rguí xipcjeji. Rí sido rí 'ñejme Mizhocjimi y rí s'iyague yo nte. Na ngueje bübü e Cristo Jesús a mbo ín mün'c'e. ¹⁴ Mizhocjimi o dya'c'ü ín pârägue c'o jña c'o na cjuana. Nguец'ua rí pjötpügue ngüenda c'ü rguí tsjague c'o, 'ñe xo rí xipji yo nte c'ü xo ra tsjaji yo. Ra mböxc'ügue o Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü ín mün'c'öji.

¹⁵ Ya ín pârägue o xögü e Figelo 'ñe e Hermógenes co nutscö. Xo 'ñeje c'o 'ñaja cjuarma a Asia. ¹⁶ Rí ötcö Mizhocjimi ra juentse c'o cārā o ngümü e Onesíforo. E Onesíforo o mböxcö na puncjü, nguец'ua me va mājā ín mün'c'ö. Angueze dya tseje c'ü rrü o'o a pjörü. ¹⁷ Na ngueje 'ma o sājā a Roma,

me go jyongö na puncjü hasta 'ma o chöcö. ¹⁸ Xo ín pârägue ja va mböxcöji na puncjü a Efeso. Rí ötcö Mizhocjimi c'ín Jmugöji ra juentse c'e cjuarma 'ma ra jñüncüji ngüenda.

2

Un buen soldado de Jesu-cristo

¹ Rí zo'c'ö dya, nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'ö. Rí zèzhgue, ra mböxc'ü e Cristo Jesús rí zèzhgue. ² Ró xi'tsc'ö ja ga cja Mizhocjimi, 'ñe ja ga cja e Jesucristo. Na puncjü c'o cjuarma c'o xo mi cārägöji c'o xo dyärä 'ma mi xi'tsc'ö. C'o jña c'o ró xi'tsc'ö, rí xipjigue c'o cjuarma c'o ra tsjacjuana c'o ra sö ra xöpü c'o 'ñaja cjuarma.

³ Rí tsjijñigue ja ga cja o tropa. Zö sufreji, pero sèchiji ga mbèpji c'ü nu gobiernoji. Je xo rga cjatse nu, zö ri sufregue, pero rí sido rí pèpque na jo e Cristo Jesús. ⁴ 'Ma cjó c'o ra tsja o tropa, ni jyodü ra jyombeñe c'e bèpji c'ü mi cja'a 'ma dya be mi tropa ngue c'ua ra dyätä co texe o mü'bü c'ü manda cja yo tropa. ⁵ 'Ma cjó c'o ra tsja carrera, ni jyodü ra tsja c'ua ja nzi ga mama c'e orde cja c'e carrera. 'Ma jiyö, dya ra ndöjö 'ma c'e listón, zö ot'ü ra zät'ä cja c'e raya. ⁶ 'Na campesino ngue c'ü ot'ü ra zi'i c'o ra mbedye cja juajma. Pero ni jyodü ra pèpji na jo zö ri po'o o cuè. ⁷ Tsjijñi na jo pje ne ra mama yo jña yo

cja ró xi'tsc'ö. C'ín Jmugöji ra mböxc'ü rí tendiogüe yo.

⁸ Rí mbeñegue e Jesucristo c'ü o mboxbëche e David. Nuc'ü, o ndũ'ũ c'ü, pero o tetjo na yeje. Ngue c'ü rí xipjigö yo nte 'ma rí zopjüji.

⁹ Na ngue c'ü rí zopjü a cjanu yo nte, o ts'axcüji o pantcaji a pjörü nza cja 'ma ri cjägö c'o na s'o. Nguec'ua me rí sufregö. Pero o jña Mizhocjimi, dya sö ra ts'a's'üji. ¹⁰ Zö me rí sufregö, pero rí sëchcö, dya rí jëzi rgá zopjü yo nte. Na ngueje rí pârâgö cârâ c'o ya juajnü Mizhocjimi. Anguezeji ra dyârâji c'e jña c'ü rá xipjiji, ra 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo. Nguec'ua ra jogü o mü'büji y ra ma mimiji co Mizhocjimi nu ja me na zö'ö.

¹¹ Na cjuana ne jña nu cja rá xi'tsc'ö dya:

O ndũ e Jesucristo por nutscöji. 'Ma rá bübüji dispuesto rá tûji na ngue c'ü rgá ätpägöji o jña, xo rá bübütjoji 'ma co angueze.

¹² Zö rá sufregöji, pero 'ma rá sëchcöji, rá mandaji 'ma co e Jesucristo.

Pero 'ma rá mamaji: “Dya rí pârâgö c'ü”, rá eñeji, nu'ma, xo ra mama angueze c'ü dya pâcöji.

¹³ Zö dya rá sidoji angueze c'ua ja nzi rgá mangöji, pero angueze ra tsja c'ua ja nzi va mama; ra ngötcüji 'ma rá sidoji, y ra castigaozüji 'ma rá jëziji. Siempre cumple c'ü mama.

Un trabajador aprobado

¹⁴ Rí mbenmbegue yo cjuarma, rí xipjiji c'ü ra mbötpüji na puncjü ngüenda c'ü dya ra zöji o jña. Na ngueje dya ne ga cjanu Mizhocjimi c'ín Jmugöji. Rí xipjiji c'ü dya ra zöji o jña, na ngueje ra s'onbü o mü'bü c'o ri ärä.

¹⁵ Nu'tsc'e rí pjötpügüe na puncjü ngüenda rí zopjü yo nte c'ua ja nzi ga t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü na cjuana. 'Ma rí tsjague a cjanu, ra mä'c'ä 'ma Mizhocjimi. 'Ma jiyö, rí bëzhgue 'ma in tseje.

¹⁶ Cârâ o xöpüte c'o me ña jña'a c'o dya ni muvi, na ngueje dya süji Mizhocjimi. Dya rí dyocjeji anguezeji ni xo rí sögueji o jña c'o. Na ngueje co c'o jña c'o mamaji, xenda ra tsjaji c'o na s'o, cja na 'ñe c'o nte c'o ri ärä. ¹⁷ C'o o jña c'o xöpüte ra s'onbü o mü'büji, chjëntjui nza cja 'na herida c'ü ni ma ni nguibi c'ü ni dya'a. Nza cja e Himeneo 'ñe e Fileto c'o xöpüte. ¹⁸ Anguezevi ya xögüvi cja c'e 'ñiji c'ü na cjuana. Mamavi c'ü ya ró tetcjöji 'ma o dyacöji nueva vida. Na jo c'ü. Pero dya nguextjo nu. Xo mamavi c'ü dya rá tetcjöji na yeje c'ü ri nuevo ín cuerpoji. Nguec'ua bübü c'o ya s'onbü o mü'bü, dya cja creoji e Jesucristo.

¹⁹ Pero c'o na cjuana o t'i Mizhocjimi, dya ra xögüji cja e Jesucristo. Anguezeji chjëntjui nza cja 'na ngümü c'ü na jo va jyäbäji c'ü dya ra tunü. Na ngueje c'ín Jmugöji pârâ cjó ngueje c'o o t'i, y

pjörü c'o. Y 'ma cjó c'o mama: "E Jesucristo ngue ín Jmugö c'ü", eñe, ni jyodü ra jyëzi texe c'o na s'o. ²⁰ Cja o ngumü 'na rico, bübü o traste de oro ñe de plata c'o me ni muvi c'o cant'aji o ndäjnä, ñe c'o ni sirveji o jñöñü. Xo bübü o traste de za'atjo o de varrotjo c'o na sucio c'o üt'üji o basura. ²¹ 'Ma cjó c'o ra jyëzi c'o na s'o c'o ya ró xi'tsc'ö, ri chjëntjui 'ma 'na traste de oro c'ü dya sucio. Nu'ma, ra sö c'e cjuarma ra mbëpi na jo 'ma c'ín Jmugöji, ra tsja ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo.

²² 'Ma cja t'itjo 'na nte, bübü na puncjü c'o na s'o c'o ne ra tsja. Nu'tsc'e, dya rí tsjague c'o, ni rí tsjijñi c'o. C'ü rí tsjague, sido rí tsjague na jo, y rí sido rí ñejme e Jesucristo. Sido rí s'yague yo nte. Xo ñe, sido rí dyocjeji c'o ma't'ü Mizhocjimi c'o xo xögü cja c'o na s'o. Rí tsärägueji na jo nu c'o cjuarma c'o. ²³ Cärã c'o me söji o jña ga mamaji c'o jña c'o dya ni muvi. Na ngueje dya pârãji pje pjëzhi c'ü na cjuana. Nu'tsc'e, dya rí tsjapü ngüenda c'o nte c'o ri söji o jña. In pârãgue, je ngue c'ü ni mbürü o chü. ²⁴ Ngue o mbëpjits'ügue c'ín Jmugöji. Nguec'ua dya cjó ni jyodü cjó rí söguevi o jña. Jmanch'a rguí zopjü yo nte. Rí jíchiji na jo o jña Mizhocjimi. Zö cjó c'o pje ra xi'ts'i, pero rí pësp'i paciencia, dya rí chjünrü. ²⁵ 'Ma cjó c'o dya ra ne ra dyä'tc'ägue, jmanch'a rguí zopjüji. Xa'ma ra ñünbü

Mizhocjimi o mü'büji ra nzhogüji. Ra mbârãji 'ma o jña angueze c'ü na cjuana, ra ñejmeji. ²⁶ Nudya, c'o dya ne ra dyä'tc'ägue, ya zo'oji cja o dyë e Satanás c'ü dya jo. Nguec'ua ga tsjaji c'o na s'o, ja c'o nzi ga ne e Satanás. Pero 'ma ra nzhogü o mü'büji, dya cja ra dyätãji c'ü dya jo.

3

Cómo será la gente en los últimos días

¹ Ixtí unnc'e ngüenda yo cjë yo ya va chëzhi ra nguins'i ne xoñijömmü, ra zädä cjë'e c'o me rrü s'ëzhi. ² Yo nte'e ra s'iyatsjëji; dya ra s'iyaji yo nín minteji. Me ra neji o merio. Me ra pötü rgá mamatsjëji me na joji. Me xo ra tsjapütsjëji na nojo, ra tsjapüji menu c'o ñajja. Ra zadüji Mizhocjimi y ra zadüji yo nín minteji. Dya ra dyätãji c'o nu tataji. Dya cjó ra gradecidoji c'ü rguí unüji 'na pöjö. Dya cjó ra respetaoji. ³ Dya ra s'iyaji c'o o dyoji. Dya ra jo'tp'üji c'o ri üji, zö ri ne c'o ri üji. Ra xosp'üji o bëchjine yo nín minteji. Y c'ü ra ëjë o ñiji, ixta tsjaji, dya ra ts'a's'üji. Nguec'ua ri chjëntjui nza cja o animale c'o na sate. Y ra nuji na ü texe c'o na jo. ⁴ Ra zidyiji yo nín minteji cja c'o pje pjëzhi. C'ü ra nguijñi o ñiji, ra tsjaji. Ra tsjapü me ri pârãji. Ra tsja yo nte, dya ra mápãji Mizhocjimi; ra mápãji c'o netsjëji. ⁵ Ra tsjapü ri ma't'üji Mizhocjimi, pero 'ma ra ñünbü Mizhocjimi

o mü'büji, anguezeji dya ra dyätäji c'ü.

Nu c'o ra tsja ga cjanu, dya pje rí dyocjeji c'o. ⁶ Nuc'o, ngue c'o me zenguete cja yo ngümü, me xipjiji jña yo ndixü ga dyonpüji. Bübü o ndixü c'o unü ngüenda c'ü tû na puncjü o nzhübü, nguec'ua ga creoji c'ü mama c'o na s'o ga xöpüte. Na ngue c'o pje nde ne c'o ndixü, cjaji c'o na s'o. ⁷ C'o ndixü siempre neji cjó ra jíchiji, ra dyäräji c'o. Pero dya nunca ra mbäräji c'ü ix na cjuana. ⁸ C'o na s'o ga xöpüte, ya s'odü o pjeñeji. Zö mama ejmeji Mizhocjimi, pero dya cjuana. C'ua ja nzi va tsja e Janes 'ñe e Jambres mi onpüvi c'o nte ngue c'ua dya ro dyätäji e Moisés, je xo ga cjatjonu c'o xöpüte onpüji yo nte; dya neji c'ü ra mbärä yo nte c'o jña c'o na cjuana. ⁹ Pero dya texe yo nte ra creoji c'o xöpüte. Na ngueje ra zädä c'o xöpüte c'ua ja nzi va zädä e Janes 'ñe e Jambres; ra mbärä texe yo nte c'ü dya ni muvi c'ü ri mama c'o xöpüte, ni rrä cjuana.

El último encargo de Pablo a Timoteo

¹⁰ Nu'tsc'e, dya pje nza cjatsc'e c'o. Na ngueje c'o jña c'o ró jí'tsc'ö, i dyätcägö c'o. C'ua ja nzi rgá minc'ö, je xo gui minc'e a cjanu. I unügue ngüenda rí pëpcö Mizhocjimi co texe ín mü'bü. Xo i unü ngüenda ja rgá ätpägö o jña, 'ñe c'ua ja rgá pësp'i paciencia 'ma cjó pje cjacü; dya rí nzhopcö c'ü

rá cjapü na s'o c'ü. Xo i unü ngüenda c'ü rí s'iyagö yo nte. Xo i unü ngüenda rí sidogö Mizhocjimi. ¹¹ Rí sido Mizhocjimi zö nugüji na ü, zö me cjacüji rá sufregö. In pārâgue ja va nugüji na ü 'ma mi bunc'ö cja c'o ciudad a Antioquía, 'ñe a Iconio, 'ñe a Listra. In pārâgue ja va tsjacüji ró sufregö na puncjü. Pero Mizhocjimi o mböxcö rvá sëchi texe c'o. ¹² C'o ench'e o mü'bü e Jesucristo c'o ne ra dyätä angueze, nuc'o, ra nu'uji na ü c'o, ra tsja yo nte. ¹³ C'o xöpüte c'o me na s'o c'o onpü yo nín minteji, xenda rrä s'o c'o. Ra sido ra dyonpüji yo nte. Y c'o xöpüte xo ra creoji o bëchjine.

¹⁴ Nu'tsc'e sido rí creo c'o jña c'o ya i xötpü c'o in pārâgue c'ü na cjuana. In pārâgue nu c'o o jí'ts'i, na cjuana c'ü mama c'o. ¹⁵ Xo in pārâgue o jí'tsc'eji o jña Mizhocjimi ndeze 'ma cja mi ts'it'igüe. Nguec'ua in pārâgue ja ga cja e Cristo Jesús. Nuc'ü, ra sido ra jocüts'ü in mü'bü, na ngue in ench'e in mü'bü c'ü. ¹⁶ Texe c'o o dyopjü o jña Mizhocjimi, ngue o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'büji o dyopjüji. Me ni muvi o jña Mizhocjimi para rá jíhcöji yo nte c'ü na cjuana ja ga cja Mizhocjimi, 'ñe ja rga pjöngüendaji cja c'o dya cjuana. Me xo ni muvi o jña Mizhocjimi para rá zopjüji c'o cja na s'o, ngue c'ua ra jyëziji c'o, ra tsjaji c'o na jo. Me xo ni muvi para rá jíchiji pje ni mbë c'o na jo c'o ra tsjaji. ¹⁷ Mizhocjimi o dyacöji

o jña, ngue c'ua nutscöji o t'izgöji rá cjaji texe c'ua ja nzi ga ne angueze c'o na jo.

4

¹ Pã'tc'ã in mü'bü Mizhocjimi ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji. Nguец'ua rí pjötpügüe na puncjü ngüenda rí tsjague yo cja rá xi'tsc'ö dya. Na ngueje ra ëjë na yeje e Jesucristo ra ñe manda. Pero ante c'ü ra manda, ra jñünpü ngüenda c'o xe ri bübü'tjo ñe c'o ya rguí ndü. ² Nguец'ua rí xi'tsc'ö rí tsjacjuana rí zopjügüe yo nte, rí xipjiji o jña Mizhocjimi. Rí xipjiji ma dyä'tc'äji, o dya dyä'tc'äji. Xipjiji o jña Mizhocjimi ngue c'ua c'o cja na s'o ra unüji ngüenda c'ü na s'o cjaji. Xipjiji o jña Mizhocjimi rguí huënc'h'iji. Xipjiji o jña Mizhocjimi rguí zopjüji ra tsjaji c'o na jo. Rí pësp'igüeji na puncjü paciencia rguí jíchqueji. ³ Rí xipjigüeji dya o jña Mizhocjimi, na ngueje ra zädä 'ma dya cja ra dyäräji c'o o jña Mizhocjimi c'o me na jo y na cjuana. Me ra ndeñeji c'o xöpüte c'o ra xipjiji jña c'o ra ne ra dyäräji c'o rguí mäjäji. ⁴ Ra ngo't'üji o ngöji, dya cja ra dyäräji c'ü na cjuana. Ra creoji c'o pje nde ma bëchjine c'ü pezhe yo nte. ⁵ Nu'tsc'e, rí tsjijñigue na jo in pjeñe, dya rí creogue c'o bëchjine. C'o rí sufregüe, rí sëchque c'o. Sido rí xipjigüe yo nte ja ga cja e Jesucristo. Rí tsjague texe c'o bëpji c'o ya dya'c'ü Mizhocjimi.

⁶ Ya ra zädä 'ma ra bötcö. C'ü rga tügö, chjëntjui 'na ofrenda c'ü ro unügö Mizhocjimi. ⁷ Xo rí chjëntcjöbe nza cja c'ü ya tsja na jo 'na carrera, ró sido cja o ñiji Mizhocjimi, ró c jagö c'o o xitsi. Y sido rí ejmegö c'ü. ⁸ Nguец'ua ya bësquigö a jens'e c'ü ra dyacö c'ín Jmugöji c'e pa 'ma ra jñüncüji ngüenda. Ra ch'acö na ngueje rvá ätcö na jo. Na ngueje c'ín Jmugöji cjö't'ü na jo c'o cja na jo. Dya nguextjözügö ra ch'acügö; xo ñetjo texe c'o me ne o mü'bü ra ëjë na yeje e Jesucristo.

Instrucciones personales

⁹ Rí tsjague posible ts'i rguí ma zenguazü. ¹⁰ Na ngueje e Demas ya o zogüzü, o ma a ma a Tesalónica. Na ngueje o mápä yo cjaji dya cja ne xoñijö mü. E Crescente o ma a ma a Galacia. E Tito o ma a ma a Dalmacia. ¹¹ Nguextjo e Lucas xe rí bübügöbe. 'Ma rí ma zenguazü, rí jyodü e Marcos rí mëvi ra ma mböxcü. Na ngueje angueze na jo ga mböste. ¹² E Tíquico ró xipji ra ë va a Efeso. ¹³ 'Ma rí ma zenguazü, rí tsannga c'ín gaván c'ü ró sogö a ma a Troas cja o ngümü e Carpo. Xo rí chjënngui c'o ín libro. C'ü xenda rí unü ngüenda rí chjënngui, ngue c'o xipjadü c'o t'opjü o jña Mizhocjimi.

¹⁴ Me go tsjacügö c'o na s'o e Alejandro c'ü pëpji cja yo metal. Nguец'ua Mizhocjimi ra tsjapü ra sofre. ¹⁵ Nu'tsc'e rí pjötpü ngüenda angueze. Na ngueje me go nugüjme na

ü'ü, mi cjaüpütjo bëchjine c'o ín jñagöjme.

16 'Ma o dyöngö c'o pje pjëzhi, 'ma o jñüncöji ngüenda c'ü primero vez, dya cjo ñacö; ró ñatsjögö. Na ngueje texeji go zogüzüji. Rí ötcö Mizhocjimi ra perdonaoji c'ü vi zogüzüji a cjanu. 17 Zö o zogüzüji, pero mi bübü c'ín Jmugöji co nuzgö, o tsjacü ró zëzhgö. Nguéc'ua rvá zopjü c'o nte ró xipjiji na jo'o ja ga cja e Cristo. Nguéc'ua va dyärä me na puncjü c'o dya menzumü a Israel. Y nguec'ua dya jñüncüji ngüenda c'ü ro mbötcöji. C'o ne ra mbötcö, chjëntjui nza cja o león yo me na sate. 18 C'ín Jmugöji ra mböxcö zö me ra tsjacüji c'o me rá sufre. Ra mböxcö ngue c'ua rá mimigö nu ja manda angueze a jens'e. Me na jo angueze 'ñe me na nojo. Je rga cjanu texe c'o cjë'ë, zö ya rguí nguins'i ne xoñijöümü.

Jmugöji. Y sido ra nuc'eji na jo ín texeji. Je rga cjanu, amén.

Saludos y bendición final

19 Xipji ra mbörü Cjimi e Prisca 'ñeje e Aquila. Xo rí xipji ra mbörü Cjimi c'o cãrã o ngümü e Onesíforo. 20 E Erasto o nguejme a ma a Corinto. E Trófimo ró sogü a ma a Mileto, na ngueje mi sö'dyë c'ü. 21 Rí tsjague posible rí ma zenguazü ante c'ü ra zädä yo pa yo na së'ë. Va bö'tc'ütjjo Cjimi e Eubulo 'ñeje e Pudente 'ñe e Lino 'ñeje e Claudia, cja na 'ñe texe c'o cjuarma.

22 Nu'tsc'e Timoteo, ra mböxc'ü e Jesucristo c'ín

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A TITO

Pablo escribe a Tito

¹ Nutscö e Pablo rí pen'c'e ne carta. Rí mbëpjigö cja Mizhocjimi. O apóstolezügö e Jesucristo, o juancügö rá zopjü yo nte, rá xipjiji ja ga cja angueze. Ngue c'ua ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'o o juajnü Mizhocjimi. Y ngue c'ua ra mbäräji yo jña yo na cjuana ja ga cja Mizhocjimi, ngue c'ua ra mimiji c'ua ja nzi ga ne angueze. ² Rí zopjügö yo nte, na ngueje rí pärägö Mizhocjimi ra tsja c'ua ja nzi va mama, ra unü c'ü rguí bübütjo yo nte. Na ngueje 'ma dya be mi ät'ä Mizhocjimi ne xoñijö mü, o mama c'ü ro dyacöji c'ü rva bübütjoji. Mizhocjimi, dya mbëchjine c'ü. ³ Ya zädä dya yo cjë c'o o mama Mizhocjimi. O mandazü angueze o dyacö ne bëpji rá zopjü yo nte, ngue c'ua ra mbäräji dya c'ü ngue Mizhocjimi ra salva anguezeji. ⁴ Nu'tsc'e Tito, ngue'tsc'e rí pen'c'e ne carta. Rí cja'c'ü nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'ö. Na ngueje 'ma ró xi'tsc'ö ja ga cja e Jesucristo, i 'ñench'e in mü'bügue c'ü, c'ua ja nzi rvá ench'e ín mün'c'ö. Rí ötcö Mizhocjimi c'ín Tataji ra nuc'ü na jo, 'ñe ra juen'tsc'e 'ñe ra tsjapü ra söya in mü'bü, dya pje rí mbeñegue. Je xo rgá

ötcö e Jesucristo c'ín Jmugöji nu c'ü o ë 'ñevgüegöji libre cja c'o na s'o.

El trabajo de Tito en Creta

⁵ 'Ma ró sogüts'ü a ma a Creta, ngue c'ü ri tsjague c'ü xe mi bëzhi ro cjagö. Ngue c'ü ri juajnü cjó ro tsja pastor c'ua ja ya nzi rvá xi'tsc'ö; nzi 'na jñiñi c'ü tsja a Creta ri juajngue c'o ri menzumü nu, ra tsja pastor. ⁶ Para ra tsja pastor 'na cjuarma, ni jyodü ra mimi na jo, ngue c'ua dya cjó sö pje ra xipji. Y nguextjo nu su ra dyojui, dya ra 'ñeje c'ü 'na lado. Ni jyodü c'o o t'i ya ri ench'e o mü'büji Mizhocjimi. Ni jyodü ra dyäräji, dya ra tsjaji c'o na s'o. ⁷ 'Na pastor, pjörü yo nu cjuarma ga mbëpi Mizhocjimi. Nguec'ua c'ü ra tsja pastor, ni jyodü ra mimi na jo, ngue c'ua ra nädäji cja'a na jo. Dya ra tsjapü na nojo. Dya xo ra sjëya. Dya xo ra t'i. Dya xo ra jyodü o chü. Dya xo ra ne o t'opjü. ⁸ C'ü ra tsja pastor, ra unü sjëtsi ra oxü c'o nan'ño menzumü. Ra tsja c'o na jo. Ra nguijñi na jo o pjeñe. Rrä jonte cja yo nu minteji. Ra tsja c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Ra mbörütsjë ja rgá mimi. ⁹ Yo jña yo na cjuana yo vi jíchiji yo pastor ja ga cja e Jesucristo, ni jyodü yo pastor ra unüji na jo ngüenda, dya ra jyëziji. Ngue c'ua ra sö yo pastor ra jizhiji na jo yo jña yo me na jo. Y 'ma cjó c'o ra mama "Iyö, dya cjuana", ra 'ñeñe, ra sö c'e pastor ra zopjü c'o, ngue c'ua ra 'ñetse c'ü dya jo va ña'a c'o.

¹⁰ Na ngueje cārã na puncjü o xöpüte c'o dya pje ne ra dyärã yo jña yo mama ja ga cja e Jesucristo. Mamaji jña c'o dya ni muvi, y onpüji yo nte. Ngue c'o ín menzumügöjme a Israel c'o xenda cja a cjanu, dya ne ra dyärãji.

¹¹ Xipjiji jña c'o cjuarma c'ü dya ni jyodü ra xipjiji. Nguec'ua bübü o ngumü nu ja ya nde jyéziji Mizhocjimi. C'ü ni tsjaji xöpüte, nguextjo c'ü ra ndöji na puncjü o t'opjü. Nguec'ua ni jyodü rí huënch'igue c'o xöpüte, ngue c'ua dya cja ra ñaji a cjanu.

¹² Tsjijñi c'ü o mama 'naja c'o o menzumütsjêji c'ü mi cja püji mi ngue 'na profeta. O mama a cjava: “Yo ín menzumüjme a Creta, me pezheji o bëchjine. Me na s'ontejì. Me siji o xëdyi, pero me na mañaji, dya ne ra pëpjiji”, eñe c'e nte c'ü mi cja püji profeta.

¹³ Na cjuana va mama c'e nte. Na ngueje cārã c'o me na mbëchjine nza cja c'o xöpüte c'o onpü yo cjuarma. Nguec'ua nu'tsc'e rí huënch'i yo cjuarma, ngue c'ua dya cja ra creoji c'o xöpüte, ra creoji na jo Mizhocjimi. ¹⁴ Na ngueje c'o xöpüte xipjiji yo cjuarma c'o jña c'o cjiññitsjê yo ín menzumügöjme a Israel, yo dya ne ra creó yo jña yo na cjuana c'ü ja ga cja e Jesucristo. C'o xöpüte xipjiji yo cjuarma c'ü bübü o jñönü c'ü dya sö ra ziji.

¹⁵ Pero rí xi'tsc'ö, c'o ya ndintspiji o mü'bü c'o na s'o, unüji ngüenda c'ü na jo zö pje

ra ziji. Pero c'o dya ench'e o mü'bü e Jesucristo, na s'o o mü'büji. Nguec'ua na s'o, zö pje ra tsjaji. Na ngueje ya s'odü o pjeñeji, dya pârãji pje ni mbë c'ü na jo'o ñe c'ü na s'o. ¹⁶ Mama c'o xöpüte c'ü pârãji Mizhocjimi. Pero c'ü ni tsjaji na s'o, ixi ñetse c'ü dya pârãji. Me na s'oji cja o jmi Mizhocjimi, dya pje ne ra dyärãji. Ya 'mãtpãji c'ü dya pje sö'ö pje ra tsjaji c'o na jo.

2

La enseñanza sana

¹ Nu'tsc'e Tito, dya rí xipjigue yo cjuarma ja c'o ga mama c'o xöpüte c'o na mbëchjine. Rí xipjiji ra mimiji na jo, c'ua ja nzi ga mama o jña Mizhocjimi nu me na jo. ² Rí xique yo cjuarma yo ya tita ra mbörütsjêji ja rgá mimiji, ra mimiji na jo ngue c'ua yo nte ra respetaoji c'o. Xipjiji ra nguijñiji na jo o pjeñeji, ñe ra sido ra ñejmeji Mizhocjimi. Xo rí xipjiji ra s'iyaji na jo yo nu mintejì. Zö pje ra sufreji, xipjiji c'ü dya ra tögü o mü'büji, ra sidoji Mizhocjimi. ³ Je xo rga cjanu yo nita. Xique anguezeji ra züji Mizhocjimi rgá mimiji na jo. Xipjiji c'ü dya ra xos'üji o bëchjine. Xipjiji c'ü dya ra tñji. Xipjiji ra jizhiji 'na tjürü c'ü na jo. ⁴ Nguec'ua yo cja xe xunt'i xo ra s'iyaji o xïraji ñe o t'iji. ⁵ Y ra mbörütsjêji ja rgá mimiji, dya ra nguijñiji c'o ñaja bëzo. Ra pëpjiji na jo cja o ngumüji, y me rrã jontejì. Xo ra dyätãji c'o nu xïraji. Ni

iyodü rga cjanu rgá tsjaji. 'Ma jiyö, ra mama yo nte: "Dya pje ga jo o jña Mizhocjimi", ra 'ñeñeji.

⁶ Je xo rga cjanu yo cjuarma yo cja xe t'i. Rí xipjiji ra mbörütsjëji ja rgá mimiji. ⁷ Nu'tsc'e, texe c'ü rí tsjague, rí jizhi 'na tjürü c'ü na jo, ngue c'ua yo cjuarma je xo rga cjanu rgá tsjaji. 'Ma rí jíchi yo cjuarma, dya rí jíchiji o bëchjine. Y rí zopjüji na jo co respeto. ⁸ Rí jíchi na jo yo cjuarma, ngue c'ua dya ra sö cjó ra mama: "Dya jo yo jña yo", ra 'ñeñeji. Rí jíchiji na jo'o, ngue c'ua c'o dya ne ra creo yo jña yo na cjuana, ra tseji. Y dya pje ra chö'tc'ejí c'ü rguí zanc'ejí. ⁹ Bübü o cjuarma c'o mbëpjítjo. Xique anguezeji ra dyätäji c'ü nu lau, ra tsjaji texe c'ü ra xipjiji. Xipjiji, dya ra ndünrüji. Texe c'o ra tsjaji, ra iyodüji ja rgá mäjä c'ü nu lamu. ¹⁰ Rí xipji c'o cjuarma c'ü dya pje ra pönbüji c'ü nu lamu. Nguec'ua c'ü nu lamu ra mbësp'i confianza c'o. Ra tsjaji na jo'o, ngue c'ua ra unü ngüenda yo nte, c'ü na jo ne jña nu mama c'ü ja va jocüzü ín mü'büji Mizhocjimi.

¹¹ Ya jítscöji dya Mizhocjimi c'ü me s'iyazgöji. Nguec'ua sö ra salva 'na nte, zö ri mbëpji, zö pje ri pjëzhi. ¹² Na ngue me go s'iyazgöji a cjanu Mizhocjimi, nguec'ua rí unnc'öji ngüenda ni iyodü rá ätcöji Mizhocjimi rga jëziji c'o na s'o. Dya cja rá cja c'ü rí netsjögöji, c'ua ja nzi ga tsja yo nte yo cjë yo rí cãrãji dya.

Ni iyodü rá pjörütsjëji ja rga mimiji. Y rrã jontezüji cja yo nín mintegöji. Y rá cja c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. ¹³ Na ngueje rí pärägöji ra ëjë na yeje e Jesucristo c'ü ngue ín Mizhocjimigöji, c'ü me na nojo c'ü o ë 'ñevgüegöji libre. Nuc'ü, me rrã zö rgá 'ñeje. Nutscöji me rí mäjä rgá te'begöji. ¹⁴ E Jesucristo o ne o ndü va ngötcüji ín nzhübüji. O ndintsquiiji ín mün'c'öji, ngue c'ua o sö o tsjacüji o ntezgöji c'ü. O ndintsquiiji ngue c'ua rá cja c'ü dya c'o na jo, co texe ín mün'c'öji.

¹⁵ Nu yo jña yo, rí xipjigüe yo cjuarma. Rí zopjüji ra tsjaji a cjanu c'o na jo. Y 'ma ra tsjaji c'o na s'o, rí huënc'h'iji. Na ngueje je ga cjanu ga xi'ts'i Mizhocjimi. Nguec'ua, dya cjó ra despreciaots'ügüe c'o jña c'o rí xipjiji.

3

Deberes de los creyentes

¹ Nu'tsc'e Tito, rí mbenmbegüe yo cjuarma ra dyätäji nu o gobiernoji 'ñe texe yo pje nde pjëzhi, ra tsjaji c'ü ra xipjiji. Y ra bübüji dispuesto ra mbös'üji yo nín minteji.

² Xo rí mbenmbeji c'ü dya cjó ra zadüji. Y dya cjó ra jyonbüji o chü. Zö pje c'o ra xipjiji, pero dya pje ra tsjapüji. Dya ra tsjapüji na nojo, pero ra zopjüji co respeto texe yo nte.

³ Ni iyodü rá tratäji na jo yo nte. Na ngueje xo 'ñetscöji, dya xo mi pärägöji Mizhocjimi, y dya xo mi ne

ro äräji. Mi oncügöji nguec'ua sido mi cjaji c'o mi netsjögöji, y mi mäpcöji c'o na s'o, dya mi sö ro jëzgöji. Me mi cjiñi na s'o ín mü'büji. Y me mi mbidiaji c'o ñaja. Nguec'ua mi pötma nugöji na ü yo nín mintegöji. ⁴⁻⁵ Mizhocjimi o jítscöji c'ü me na jonte, me s'iyazgöji nutscöji rí nteji; o ñevguegöji libre cja c'o na s'o c'o mi cjaji. Mi jodü ro cumplegöji ro cjaji c'o na jo, pero dya ngue c'ü vi ñevgueji libre Mizhocjimi. C'ü vi ñevgueji libre, ngue c'ü me go juentsqueji. O ndintsquiji ín mü'büji c'o na s'o, nguec'ua nuevo ín mü'büji ñe ín pjeñeji. O dyacüji o Espíritu c'ü búbü dya ín mün'c'öji ngue c'ua nuevo rgá minc'öji dya. ⁶ Na ngue c'ü o ñe salvazgöji e Jesucristo, o dyacüji Mizhocjimi c'ü o Espíritu c'ü pjöxcöji rá cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. ⁷ Me go ne Mizhocjimi go perdonaozüji, nguec'ua ya recibidozüji nza cja 'ma dya ro cjaji c'o na s'o. Nguec'ua rí pãrãgöji c'ü ra ch'acöji rá ma minc'öji co Mizhocjimi para siempre, zö ya rguí nguins'i ne xoñijõmü.

⁸ Na cjuana yo jña yo cja ró xi'ts'i. Nguec'ua rí negö sido rí zopjügue yo ench'e o mü'bü Mizhocjimi, rí xipjiji co texe ín mü'bü c'ü na cjuana yo, ngue c'ua ra mbötpüji ngüenda ra tsjaji c'o na jo. Na jo yo jña yo; ni muvi na puncjü 'ma cjó c'o ra unü ngüenda. ⁹ Búbü c'o me pötca

dyönütsjëji o jña c'o dya ni muvi. Me pezheji ja ma cja c'o ín mboxatitagöjme. Me xo chüji ga zöji o jña ja ga cja c'ü o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés. Nu'tsc'e, dya rí tsjague a cjanu, ni xo rí tsjapü ngüenda c'o cja ga cjanu. Na ngueje dya ni muvi, y dya cjó ra mbös'ü c'o jña c'o.

¹⁰⁻¹¹ 'Ma cjó c'o nan'ño ga xöpü ngue c'ua ga xöcüji yo cjuarma, rí xipjigue ra jyëzi c'ü na s'o c'ü cja. 'Ma ya na yeje vez vi zopjügue, 'ma dya dyä'tc'ä, nu'ma, ixtí unnc'e ngüenda c'ü ya s'odü o mü'bü c'e cjuarma. Na ngueje ya vi tsjapügue saber c'ü me cja na s'o, pero dya jyëzi. Nguec'ua rí pjongü a ndetsc'eji c'e cjuarma.

Instrucciones personales

¹² Rá xipji e Artemas ra ëjë, ra ñe päjtc'ägue. O 'ma jiyö, ngue e Tíquico c'ü rá xipji ra ëjë. 'Ma ra säjä, rí tsja posible ixtí mague a ma a Nicópolis nu ja rá chjögövi. Na ngueje ya ró mbeñe je rá ma mimi nu, yo pa'a yo rrã së. ¹³ Rí tsja posible rí pjös'ü na jo e Zenas c'ü licenciado, ñeje e Apolos ngue c'ua 'ma ra mëvi, dya pje ra bëzhivi cja ñiji. ¹⁴ Xipji yo cjuarma xo ra mbös'üji c'o. Na ngueje ni jyodü yo cjuarma ra xötpü ra mbös'üji na jo yo nu cjuarmaji, 'ma pje c'o ni jyodüji. Na ngueje c'o na cjuana ench'e o mü'bü e Jesucristo, s'iyaji a cjanu yo nu cjuarmaji.

Saludos y bendición final

¹⁵ Va bö'tc'ütjo Cjimi texe yo
rí dyocjøjme. Xipji ra mbörü
Cjimi yo ench'e o mü'bü
Mizhocjimi yo s'iyazüjme.
Mizhocjimi ra mböxc'üji in
texeji. Amén.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A FILEMÓN

Pablo escribe a Filemón

¹ Nutscö e Pablo ri pen'c'e ne carta. Rrä ogö a pjörü na ngueje o mbëpjizü e Jesucristo. Nutscö 'ñe e cjuarma Timoteo rí zenguats'ügöbe nu'tsc'e Filemón rí s'iyats'übe. Nuzgöbe 'ñetsc'e rí pëpcöji Mizhocjimi.

² Xo rí zenguats'ügöbe Apía nu'tsc'e ín cjuats'ügöbe. Xo rí zenguats'übe Arquipo nu'tsc'e' ñezgöbe o tropazüji Mizhocjimi rí pëpcöji c'ü. Cjuarma Filemón, xipji ra mbörü Cjimi texe yo cjuarma yo jmurü cja in nzungue.

³ Mizhocjimi c'ín Tataji 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji ra nuc'eji na jo, 'ñe ra tsja'ceji ra mäjä in mü'büji, dya pje rí mbeñeji.

El amor y la fe de Filemón

⁴ Nu'tsc'e Filemón, rí mbents'egö texe 'ma rí ötü Mizhocjimi. Rí unügö 'na pöjö Mizhocjimi. ⁵ Na ngueje rí ärägö c'ü in s'ido in ejme e Jesús c'ín Jmugöji. Xo rí ärägö c'ü in s'ido in s'iyague texe yo o t'i Mizhocjimi. ⁶ Na ngue in ench'e in mün'c'e e Jesucristo, in zopcje c'o 'ñaja; nguec'ua xo ga 'ñench'e o mü'büji c'ü. Nguec'ua rí ötcö Mizhocjimi, anguezeji 'ñetsc'e ra tsja'cüji rí unnc'eji ngüenda c'ü ja va dyacöji e Cristo c'o me na jo,

ngue c'ua rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne angueze. ⁷ Na ngue in s'iyague yo o nte Mizhocjimi, anguezeji me mäjä o mü'büji, dya pje mbeñeji. Nguec'ua xo 'ñezgö xo rí mäjägö, dya pje xo rí mbeñe.

Pablo pide un favor para el esclavo Onésimo

⁸ O 'ñevgue e Cristo rí cjägö apóstole. Nguec'ua sö rá mandats'ü pje ni jyodü rí tsja'a. ⁹ Pero dya rí mandats'ü; rí ö'tc'ö favor rí tsja, na ngueje pötü rgá s'iyavi. Mbeñegue, nutscö e Pablo rí tita, y nudya rrä o'o a pjörü na ngueje o mbëpjizü e Cristo. ¹⁰ Rí ö'tc'ü favor rí recibidogue e Onésimo c'ü in cjäpü in mbëpjigue. Rí recibidogue na ngueje chjëntjui c'ü rí ngue ín ch'igö c'ü. Na ngue 'ma ró zopjügö va a pjörü, xo 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo.

¹¹ 'Ma ot'ü, dya mbë'pc'i na jo c'ü. Nudya, ra mbë'pc'i na jo. Xo ra mböxcügö na jo. ¹² Nujnu, ró xipji ra nzhogü ra säjä cja in jmigue. Rí recibidogue nu. Na ngueje chjëntjui c'ü ri ngue ín ch'igö nu me rí mähägö co texe ín mü'bü. ¹³ Rrä o'ogö a pjörü na ngueje rí zopjü yo nte rí xipjiji ja ga cja e Jesucristo. Nguec'ua mi ne ro süjmügö e Onésimo ro nguejme co nutscö. Nguec'ua c'ü ri pjöxcügue, ro mböxcö angueze. ¹⁴ Pero dya mi ne ro süjmügö 'ma dya ri xitscö. Na ngue dya mi ne ro cja'cü a fuerza. Nguetsjé c'ü ri mbeñegue a mbo in mü'bü ri

mangue cjo ro nguejme cjo dya ro nguejme. ¹⁵ O c'ueñe e Onésimo o xōgū ja nzitjo pa co nu'tsc'e. Pero 'ma rí recibidogue, xa'ma rí mimivi dya textjo yo cjè'è. ¹⁶ Dya cja rí 'ñegue dya e Onésimo nza cja 'ma mi cja'pü in mbëpjigue; rí 'ñeje dya, nza cja c'ü nda rrĩ muvi que 'na mbëpji. Rí 'ñeje dya, na ngueje ngue in cjuarmague c'ü rí s'iyague. Nutscö rí s'iyagö nu, nu'tsc'e xenda rí s'iyague nu. Na ngueje e Onésimo ngue in mbëpjigue, y xo ngue in cjuarmague dya, na ngueje xo ench'e o mü'bü c'ín Jmugöji.

¹⁷ 'Ma rí dyocjövi, rí recibidogue nu nza cja 'ma ri nguetscö. ¹⁸ 'Ma pje c'o tsja'c'ü e Onésimo, 'ñe 'ma pje c'o tun'c'ü, jñu's'ügue. Nguetscö rá cjō'tc'ü. ¹⁹ Nutscö e Pablo nguetsjē ín dyè'è rí opjü; nguetscö rá cjōt'ü. Maco dya rí cobrats'ü c'ü rvá xi'tsc'ö ja ga cja e Jesucristo. In bübütjogue dya, na ngue c'ü rvá zo'c'ö. ²⁰ Nguец'ua rí ö'tc'ü favor cjuarma rí recibidogue e Onésimo. Na ngue je ga cjanu ga ne e Cristo c'ín Jmugöji. Rí recibidogue, ngue c'ua dya cja ra pëtsa ín mü'bü.

²¹ Rí opjügö yo, na ngue rí pãrãgö na jo c'ü rí dyätcãgö. Xo rí pãrã na jo c'ü xe rí pjös'ügue na puncjü e Onésimo que nu yo rí xi'tsc'ö. ²² C'ü xe rí tsjague, rí xa'ma nu ja rá oxügö in nzungue. Na ngueje 'ma rí dyötcöji Mizhocjimi, rí te'be ra ch'acö

sjëtsi rá ëjě rá 'ñe zenguats'üji.

Saludos y bendición final

²³ Va bö'tc'ütjo Cjimi e Epafras. Rí bübübe a pjörü c'ü, na ngueje o mbëpjizübe e Cristo Jesús. ²⁴ Xo va bö'tc'ütjoji Cjimi e Marcos, 'ñe e Aristarco, 'ñe e Demas, 'ñe e Lucas. Anguezeji rí pëpji me Mizhocjimi.

²⁵ E Jesucristo c'ín Jmugöji ra mböxc'üji.

LA CARTA A LOS HEBREOS

*Dios ha hablado por medio
de su Hijo*

¹ Mi jinguã Mizhocjimi o 'ñünbũ o mü'bũ c'o profeta o zopjũji c'o ín mboxpalegõji, o xipjiji ja ga cja Mizhocjimi. Na puncjũ c'ua ja va zopjũji, pero dya be xipjiji texe. ² Pero nudya yo cjẽ yo ya ni ma ra nguins'i nu xoñijõmũ, Mizhocjimi o ndjäjä c'ũ nu T'i o ëjẽ cja ne xoñijõmũ. Nguec'ua sö rá pãrãgõji dya na jo, ja ga cja Mizhocjimi. Ngue c'ũ nu T'i Mizhocjimi c'ũ o dyät'ã ne jens'e 'ñe ne xoñijõmũ, c'ua ja nzi va xipji c'ũ nu Tata. Y je ngueje c'ũ nu T'i, c'ũ ya 'ñeme Mizhocjimi c'ũ ra tsjapũ o cjaja texe yo. ³ Me na nojo Mizhocjimi 'ñe me na jo. Nguec'ua je ga jñu's'ũ ga cjanu c'ũ nu T'i. Texe c'ua ja ga cja Mizhocjimi, je ixca cjatjonu c'ũ nu T'i. C'ũ nu T'i me na zëzhi c'ũ; sido ra bũbũtjo ne jens'e 'ñe ne xoñijõmũ hasta 'ma cja ra mama angueze c'ũ dya cja ra bũbũ yo. Angueze o 'ñe ndũ va ngõtcũji ín nzhunc'õji. Pero o tetjo o bũbũtjo na yeje, cja nu o ma mimi cja o jodyẽ Mizhocjimi c'ũ manda a jens'e.

*El Hijo de Dios es superior
a los ángeles*

⁴ Mizhocjimi ya unũ c'ũ xenda pjëzhi na nojo c'ũ o T'i, que na ngueje c'o o anxe

Mizhocjimi c'o ixi cãrã a jens'e. C'ũ rgã pãrãgõji c'ũ xenda na nojo c'ũ, ngue c'o jña c'o o mama Mizhocjimi. ⁵ O xipji a cjava c'ũ nu T'i:

Ixi ngue'tsc'e ín Ch'itsc'õ. Ne pa dya, ró jizhi que nu'tsc'e ín Ch'itsc'õ, eñe Mizhocjimi.

Pero c'o o anxe c'o ixi cãrã a jens'e, nunca go xipji a cjanu Mizhocjimi c'o. Mizhocjimi xo mama:

Nutscõ rá jizhigõ c'ũ ngue o Tatazũgõ;

y angueze ngue ín Ch'igõ c'ũ, eñe Mizhocjimi.

Dya ngue c'o anxe c'o mi sjipji ngue nu T'i Mizhocjimi. ⁶ 'Ma o tsja Mizhocjimi o xipji c'ũ nu T'i o ëjẽ cja ne xoñijõmũ, o mama Mizhocjimi va xipji c'o o anxe:

Nu'tsc'eji, rí ndũñijõmũji a jmi ín Ch'igõ rí ma'tc'eji ín texeji, eñe Mizhocjimi.

⁷ Je ga cjava ga nãdã Mizhocjimi c'o o anxe:

Yo ín anxe yo cjacõjmandago, bũbũ 'ma rí cjapcõ ra jñetse nza cja o sivi 'ma pëpcõ yo.

O 'ma jiyõ, nza cja o ndajma, eñe Mizhocjimi.

⁸ Pero o xipji a cjava c'ũ nu T'i: Nu'tsc'e Mizhocjimi, nunca ra nguarũ rguí tsjague Jmu. Me na jo rguí mandague.

⁹ Nu'tsc'e me ï ñegue ï tsjague c'o na jo. Nunca ï tsjague c'o na s'o, na ngue dya ï ñegue.

Nguec'ua rvã da'c'õ c'ũ me na notsc'e. Nguec'ua ín dyocjeji mãjä c'o,

pero nu'tsc'e xenda in
mâcje.

¹⁰ Mizhocjimi xo xipji a cjava
c'ü nu T'i:

Nu'tsc'e in Jmugue, i dyät'ä ne
jens'e 'ñe ne xoñijõmü
ndeze mi jinguä. I
dyät'ä co in dyëtsjêgue
yo.

¹¹ Nujyo, ra zädä 'ma ra
chjorü yo; nu'tsc'e rí
sido rí büntcje.

Nujyo, ra tjeze nza cja 'naja
zëbitu yo.

¹² 'Na bitu c'ü ya zëbitu, ra
mbägäji cja rrü jyeji 'na
nuevo bitu.

Je xo rga cjanu rí chjotügue ne
jens'e 'ñe ne xoñijõmü,
cja rrí cambiague c'ua
c'ü ri nuevo yo.

Nu'tsc'e nunca rí cambiague.
Y rí sido rí bünc'e, eñe
Mizhocjimi va xipji c'ü
nu T'i.

¹³ Mizhocjimi xo xipji c'ü nu
T'i:

Mimigüe cja ín jodyëgö.

Rí da'c'ü rí mandague hasta
'ma cja rí chõpü yo
nuc'ü na ü'ü, eñe
Mizhocjimi.

Pero c'o o anxe Mizhocjimi,
nunca go xiji c'ü ro manda
a cjanu c'o. ¹⁴ Anguezeji
mbëpjitjoji cja Mizhocjimi.
Nguec'ua ga xipji Mizhocjimi
anguezeji ra êji, ra 'ñe
mböxcöji rí texeji nutscöji ya
ni ma ga jocüzü ín mü'büji e
Jesucristo.

2

*No hay que descuidar la
salvación*

¹ C'ü nu T'i Mizhocjimi
xenda pjëzhi na nojo que na
ngue c'o o anxe Mizhocjimi.
Nguec'ua ni jyodü rá unnc'öji
na jo ngüenda c'o jña c'o ró
ärägöji c'ü ja ga cja angueze.
'Ma jiyö, ts'ë ts'ë rga xögöji
'ma cja o 'ñiji. ² Mi jinguä,
Mizhocjimi o ndäjä c'o o anxe
o 'ñe unü c'ü o ley Mizhocjimi
nu c'o ín mboxpalegöji. Nu
c'o ley c'o, je t'opjü nu, c'o
na jo c'o ro tsja c'o nte, 'ñe
c'o na s'o c'o dya ro tsjaji.
'Ma cjó c'o dya ro dyätä, mi
jyodü ro sufre c'o. ³⁻⁴ Je xo rga
cjazgöji nu. 'Ma dya rá cja püji
ngüenda c'o o jña c'ü nu T'i
Mizhocjimi, Mizhocjimi ra
tsjacüji me rá sufreji. C'ü
nu T'i Mizhocjimi c'ü pjëzhi
Jmu o êjë, o 'ñe mama ja rgá
sö rá salvagöji. Bübü c'o o
dyärä c'o mi mama c'ü nu
T'i Mizhocjimi. Anguezeji
cjanu o xitscöji c'ü ja rga
salvagöji. Rí pârägöji c'ü
na cjuana c'o o xitscöji c'o.
Mizhocjimi o unü ja va tsjaji
c'o ma nojo. Nguec'ua rvá
pârägöji c'ü na cjuana c'o
mi mamaji. Mizhocjimi o
mbös'ü anguezeji o tsjaji c'o
me na nojo c'o nunca mi
janda c'o nte. Nguec'ua c'o
nte me go nguijñiji c'ua. O
Espíritu Mizhocjimi o unü ja
va pëpji nzi 'na anguezeji,
nde nan'ño bëpji va mbëpji
Mizhocjimi. O tsjaji a cjanu
texe yo, na ngue Mizhocjimi
je va ne a cjanu. Nguec'ua
'ma dya rá cja püji ngüenda c'o
jña c'o mama Mizhocjimi c'ü
ja rga salvazgöji c'ü nu T'i,

nu'ma, dya ra perdonaozüji Mizhocjimi 'ma, ra tsjacüji rá sufreji.

Jesucristo, hecho como sus hermanos

⁵ Rrã xi'tsc'öji ja rga cja 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijö mü. Dya ngueje c'o anxe c'o o ngama Mizhocjimi ra manda c'o. ⁶ Rí pãrãgöji c'ü dya ngueje c'o o anxe Mizhocjimi c'o ra manda, na ngue je t'opjü a cjava cja o jña Mizhocjimi:

Maco dya ni muvizgöjme rí ntejme, pero in pjöxcöjme in pjöcüjme.

⁷ I tsambgagöjme c'ü rí ts'iquëgöjme. Xenda na nojo c'o anxe c'o ixi cãrã a jens'e, na ngue xenda manda que rá nguezgöjme. Pero i mangue c'ü ra zädã 'ma xo rrã nozgöjme, y rrã zözgöjme nza cjatsc'e.

Y i tsambgagöjme rá mandajme texe cja yo i dyätc'e.

⁸ Ngue c'ua nde ra respetaozüjme texe yo, embeji Mizhocjimi.

O mama Mizhocjimi c'ü ra respetaozüji nutscöji rí nteji; ra respetaozüji texe yo o dyät'ã angueze. Nguec'ua rí unnc'öji ngüenda c'ü rá mandaji texe yo. Rí pãrgöji c'ü dya be va sädazügöji c'e jña, na ngue dya be rí mandaji a cjanu.

⁹ Pero rí unnc'öji ngüenda c'ü ya va sädã yo jña. Na ngueje c'o cjë c'o mi bübü va e Jesús cja ne xoñijö mü, xenda mi

pjëzhi ts'inguilëjë ma nojo c'o o anxe Mizhocjimi que na ngueje e Jesús. Na ngue e Jesús vi 'ñe nza czazgöji rí nteji. Y me go sufre va ndü. Nguec'ua Mizhocjimi o 'ñeme ra manda e Jesús. Nguec'ua rá sügöji dya c'ü. Mizhocjimi me go nezgöji, nguec'ua va ndãjä a cjanu e Jesús o 'ñe pätcägöji va ndü c'ü.

¹⁰ Mizhocjimi o dyät'ã ne jens'e 'ñe ne xoñijö mü ngue c'ua rá ma't'üji angueze. Pero xo mama c'ü ra tsjapü na puncjü o t'i yo nte, ngue c'ua rrã zöji nza cja angueze. Nguec'ua va tsja angueze o ndãjä c'ü 'natjo o T'i'i, o ëjë nza czazgöji rí nteji, o 'ñe sufre va ndü. Nguec'ua nudya, c'ü nu T'i Mizhocjimi sö ra 'ñeme libre yo nte, xo ra tsjapüji dya o t'i Mizhocjimi. ¹¹ E Jesucristo c'ü o T'i Mizhocjimi o ëjë o 'ñe ndintsqui in mü'büji c'o na s'o. Nutscöji o ndintsqui in mü'büji, xo 'ñezgöji o t'izüji dya Mizhocjimi. Nguec'ua, dya tseje o T'i Mizhocjimi ga mama ngue o cjuarmazüji. ¹² O mama a cjava va xipji c'ü nu Tata:

Rá xicö yo mi cjuarma ja ga cjatsc'e. 'Ma ra jmurü yo mi cjuarmagö, rá bübügö a nde anguezeji y rá tō'c'öjme o himno, embe Mizhocjimi.

¹³ Xo mama c'ü nu T'i Mizhocjimi:

Xo 'ñezgö rí ench'e in mün'c'ö Mizhocjimi, eñe.

Xo mama:

Mi Tatats'ügö, yo in ch'igue yo
 i dyacö yo rí cjuarma-
 jme dya, rí ne rá cjaime
 c'ua ja nzi gui ñegue,
 embeji Mizhocjimi.

14-15 Nutscöji mi ätcöji e
 Satanás c'ü dya jo, mi tñji ín
 nzhubüji. Nguéc'ua ndeze
 'ma cja mi ts'iquëgöji, mi
 sñgöji ro ma sufregöji 'ma
 ro tñgöji. Pero o ëjë e Jesús
 o 'ñe jmus'ü nza cjazgöji rí
 nteji. O ëjë a cjanu, ngue
 c'ua ro ndü. 'Ma o ndü, o
 'ñevgueji libre cja o dyë c'ü
 dya jo. Nguéc'ua, dya cja rí
 sñ rga tñgöji. ¹⁶ Rí pãrãgöji
 na jo c'ü dya ngue c'o o anxé
 Mizhocjimi c'o vi 'ñeje e Jesús
 ro ë mbös'ü. Nutscöji rí nteji
 o mboxbëchezüji e Abraham,
 nguezgöji o 'ñe mböxcöji e
 Jesús. ¹⁷ Nguéc'ua va 'ñe
 jmus'ü e Jesús nza cjazgöji rí
 cjuarmagöji dya angueze, y o
 sufre texe c'ua ja xo nzi rgá
 sufregöji. Nguéc'ua angueze
 ngue ín ndamböcjimigöji
 dya c'ü. O tsja angueze o
 dyätã Mizhocjimi va ngötcöji
 ín nzhunc'öji, nguéc'ua
 sö rá chëzhgöji dya a jmi
 Mizhocjimi; ra recibidozüji
 c'ü. Na ngue e Jesús o 'ñe sufre
 yo rí sufregöji va, nguéc'ua
 ga juentsquegöji. ¹⁸ E Satanás
 c'ü dya jo, mi ü't'ü e Jesús ro
 tsja c'o na s'o. Mi ü't'üji c'ü,
 hasta me go sufre e Jesús,
 pero dya go tsja c'o na s'o.
 Nguéc'ua pãrã na jo angueze
 ja ga mböxcöji 'ma xo ütcüji
 c'ü dya jo.

3

*Jesús es más importante
 que Moisés*

¹ Mi cjuarmats'ügöji, o
 t'itsc'eji dya Mizhocjimi;
 nguetsjë angueze o 'ññnc'ü
 in mü'büji nguéc'ua vi
 'ñench'e in mü'büji e Jesu-
 cristo. Ixtí unnc'eji na jo
 ngüenda ja ga cja e Jesús
 c'ü rí creoji. Ngue apóstole
 c'ü, na ngue Mizhocjimi o
 xipji o ëjë cja ne xoñijö mü,
 o 'ñe zocüji. Xo ngue ín
 ndamböcjimigöji, na ngueje
 ñacöji dya a jmi Mizhocjimi.
² Mizhocjimi o 'ñeme va cjanu
 e Jesús. Mi jinguã Mizhocjimi
 vi 'ñeme e Moisés mi zopjü
 c'o nu menzumütsjëji c'o
 vi juajnü Mizhocjimi. E
 Moisés o tsja na jo c'o o
 xipji Mizhocjimi c'ü. Je xo
 va cjatjonu e Jesús, xo tsja
 c'o o xipji Mizhocjimi ro
 tsja. ³ Ya mama Mizhocjimi
 c'ü xenda pjëzhi na nojo e
 Jesús que na ngueje e Moisés,
 na ngue e Jesús vi ngama
 cja ne xoñijö mü c'o nte c'o;
 pero e Moisés mi ngue o
 menzumütjoji c'o. Nguéc'ua
 ni jyodü xenda rá sñgöji e
 Jesús que na ngueje c'o ley
 c'o o dyopjü e Moisés. ⁴ Mi
 cãrã c'o nte c'o, pero bübü c'ü
 vi ngama c'o. C'ü o ngamaji,
 nguetsjë Mizhocjimi c'ü
 o dyät'ã ne jens'e 'ñe ne
 xoñijö mü. ⁵ E Moisés o dyätã
 Mizhocjimi mi pëpji a nde c'o
 nu menzumüji c'o vi juajnü
 Mizhocjimi. C'e bëpji c'ü,
 ngue c'ü rví unüji ngüenda
 ro ëjë c'ü xe 'naja c'ü ro 'ñe
 pätpã Mizhocjimi rvã ña'a. E

Moisés mi nza cjatjo 'naja c'ü manda cja c'o nu mimbëpjiji. ⁶ Pero e Jesucristo chjëntjui nza cja 'na t'i c'ü manda texe cja c'o o mbëpji c'ü nu tata. Nutscöji, dya rí sũ rgá nädäji dya e Cristo, y me rí mäcjö rgá junt'ü ín mün'c'öji c'ü ra salvazüji c'ü. 'Ma rá sidoji ga cjanu, 'ma dya rá jëziji, ra 'ñetse xo ngue o t'izgöji Mizhocjimi 'ma.

El descanso para el pueblo de Dios

⁷ Ni jyodü rí tsjaji c'ua ja nzi ga t'opjü c'ü o mama o Espíritu Mizhocjimi:

Nu 'ma rí dyärägueji o jña Mizhocjimi, ixtí dyätqueji 'ma c'ü.

⁸ Dya rí tsjapqueji ra meze ín mün'c'ëji c'ua ja nzi va tsja c'o in mboxpalegueji 'ma mi nzhodüji cja c'e majyadü.

Anguezeji go sjëyaji, dya go ne go dyätcöji. Mi nuji cjo ro castigaöji.

⁹ Texe c'o cuarenta cjë c'o, mi cjagö c'o me na nojo a nde anguezeji.

Pero sido mi cjaji c'o na s'o, mi nuji cjo ro castigaogö anguezeji.

¹⁰ Nguec'ua me rvá sjëyagö, cja rrü mangö c'ua: "Yo nte yo, siempre na jë nzhodü o mü'bü co nutscö yo. Y dya ne ra mbäräji ín 'ñijigö", rí eñegö.

¹¹ 'Ma ró sjëyagö a cjanu, ixtó mamatsjëgö na cjuana c'ü nunca ro zät'äji ro

ma mimiji cja c'e jñiñi nu ja ya rvá xicöji, eñe Mizhocjimi.

¹² Nguec'ua rí xi'tsc'öji cjuarma rí pjötpüji na puncjü ngüenda, 'na ri bübütsc'ëji c'o ri cjijñi na s'o o mü'bü c'o dya ra ne ra sido ra 'ñejme. C'o cja ga cjanu, ngue c'o ya na xögü cja Mizhocjimi c'o, maco me na zëzhi angueze. ¹³ C'ü rí tsjaji, pama rí pötqui zopjütsjëji 'ma xe ín bübütjoji. Na ngueje 'ma cjó c'o ra nguijñits'üji c'ü dya ra tsja'a zö ra sido ra tsja c'o na s'o, ra zädä 'ma ya rrä me o mü'bü, dya cja ra zi'ch'i o jña Mizhocjimi. ¹⁴ Nu'tsc'ëji o zädä c'e pa 'ma i 'ñench'e in mün'c'ëji e Cristo, i creoji co texe ín mü'büji. Nu 'ma rí sido rí 'ñejmeji a cjanu c'ü, nu'ma, ngue o ntets'üji 'ma c'ü.

¹⁵ O mama o Espíritu Mizhocjimi:

Nu 'ma rí dyäräji o jña Mizhocjimi, ixtí dyätqueji 'ma c'ü.

Dya rí tsjapqueji ra meze ín mün'c'ëji c'ua ja nzi va tsja c'o in mboxpalegueji 'ma mi nzhodüji cja c'e majyadü.

Anguezeji go sjëyaji, dya go ne go dyätcöji, eñe c'ü.

¹⁶ Rá önn'üji 'na t'önü. ¿Cjó mi ngue c'o dya go ne go dyärä 'ma mü o zopjü Mizhocjimi? In pärägueji ngueje c'o ín mboxpalegöji, maco Mizhocjimi ya vi mandaji e Moisés vi ma pjongüji libre a Egipto. ¹⁷ ¿Cjó mi

ngue c'o vi tsja na s'o c'o cuarenta cjë, nguec'ua va sjëya Mizhocjimi? Je ngue c'o ín mboxpalegöji. Mi cjaji c'o na s'o, nguec'ua ma ndüji nu cja c'e majyadü. ¹⁸ Mizhocjimi ya vi mama ro ma mimiji cja c'e jñiñi c'ü vi xiji c'o. Pero dya mi ätäji Mizhocjimi. Nguec'ua va mama na cjuana Mizhocjimi: "Nujyo, dya rá jëzi ra zät'ä nu ja rvá xicö yo", eñe. ¹⁹ Rí unnc'öji ngüenda c'ü dya zät'äji, na ngue c'ü dya creoji Mizhocjimi c'ü ro mbös'üji ro zät'äji nu ja vi xipji Mizhocjimi anguezeji.

4

¹ Nguec'ua nguetscöji dya, zocöji dya Mizhocjimi, xitscöji ja rga minc'öji dya co angueze. Pero ni jyodü rá pjöngüendagöji. 'Ma jiyö 'na cjó c'o ri bübüzüji c'ü dya ra zät'ä nu ja c'o ra söya a jmi Mizhocjimi. ² Dya nguextjozögöji o xitscöji o jña Mizhocjimi. Xo 'ñe c'o ín mboxpalegöji xo dyäräji o jña'a. Pero c'o jña c'o, dya pje mbös'üji anguezeji na ngueje o dyärätjoji, dya go creoji c'o. ³ Nutscöji ró ench'e ín mün'c'öji e Cristo. Nguec'ua me sö na jo rá söyagöji a jens'e a jmi Mizhocjimi. Na ngueje je ga cjava va mama Mizhocjimi va nádä c'o ín mboxpalegöji:

O sjëyazü ró mama c'ü nunca ro zät'äji cja c'e jñiñi nu ja ya rvá xipjiji ro ma mimiji, eñe Mizhocjimi.

'Ma o nguarü Mizhocjimi o dyät'ä ne jens'e 'ñe ne xoñijö mü, cjanu o söya c'ua angueze. Je xo rvá cjanu rvá söya c'o ín mboxpalegöji, dya cja ro nzhodüji. ⁴ O jña Mizhocjimi nádä ga cjava c'ü na yencho nu pa:

Mizhocjimi o söya c'ua c'ü na yencho nu pa, dya cja pje dyät'ä, eñe.

⁵ Xo mama Mizhocjimi:

Nujyo nte yo, nunca ra zät'ä yo nu ja ró xipji ro ma mimiji, eñe Mizhocjimi.

⁶ Ixi 'ñetsetjo c'ü me go ne Mizhocjimi cjó c'o ra söya a jmi angueze. C'o ín mboxpalegöji ot'ü o dyäräji c'ü o jña Mizhocjimi ja rvá söyaji, dya cja ro nzhodüji. Pero dya go zät'äji na ngueje dya go ne go dyätäji Mizhocjimi. ⁷⁻⁸ C'o o t'i c'o mi mboxpalegöji, ngue c'o o zät'ä cja c'e jñiñi nu ja vi mama Mizhocjimi ro ma mimi c'o nu tataji. O möji co e Josué c'ü mi ngue o xo'ñiji. O zät'äji c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. Pero dya ngue c'ü ixmi mbeñe Mizhocjimi 'ma mü o mama c'ü ro sö cjó ro söya. Na ngue 'ma xe go mezhe na puncjü o cjë'e, Mizhocjimi o mama c'ü xe ro zädä 'ma ro sö na jo cjó ro söya. O 'ñünbü o mü'bü e David xo mama c'o jña c'o cja ró xi'tsc'öji. Je ga cjava va mama:

'Ma rí dyäräji o jña Mizhocjimi, ixtí dyätqueji c'ü, dya rí tsjapqueji ra meze in mün'c'eji, eñe c'ü.

A cjanu va mama e David ja rgá sô rá sôyaji. ⁹ Nguец'ua me sô na jo dya, rá ma sôyagöji a jmi Mizhocjimi a jens'e, nutscöji o t'izgöji dya. ¹⁰ 'Ma o nguarü Mizhocjimi o dyät'ä texe yo rí jandagöji, cjanu o sôya c'ua c'ü. Je xo rga cjatjonu c'o ra zidy Mizhocjimi c'o ra ma sôya a jens'e, ya rguí nguarü o bËpji c'o. ¹¹ Ni jyodü rá pjötpüji na puncjü ngüenda c'ü mama Mizhocjimi, ngue c'ua rá sätc'öji a jens'e nu ja c'o rá sôyaji. 'Ma jiyö, 'na ri bËbüzügöji cjó c'o ra ndËpi c'o o 'ñiji c'o ín mboxpalegöji c'o dya go ne go dyärä. 'Ma rga cjanu, dya rá sät'äji.

¹² Me na zËzhi o jña Mizhocjimi c'ü pËpji a mbo cja ín mËn'c'öji. ChjËntjui nza cja 'na tjËdyi c'ü na mbeñe nza ye lado. Na ngue o jña Mizhocjimi si'ch'i ín mü'bËji, cjacËji ixtá pârägöji ja ga nguijñi ín mËn'c'öji, 'ñe ja ga mbeñe. ¹³ Dya cjó sô ra tsjôjô c'ü dya ra jñanda Mizhocjimi; angueze ixi pâcâtjoji texe yo rí cjiñigöji. Je ngue angueze c'ü ra jñüncËji ngüenda.

Jesús es el gran sumo sacerdote

¹⁴ Pero e Jesús c'ü nu T'i Mizhocjimi ngue ín ndamböcjimigöji dya c'ü, c'ü me na nojo c'ü ñacöji a jmi Mizhocjimi. Angueze ya cjogü a jens'e a jmi Mizhocjimi. Nguец'ua ni jyodü rá sido rá ejmeji c'ü. ¹⁵ Angueze ngue 'na mböcjimi c'ü sô ra sentio 'ma pje c'o

rá sufregöji. Na ngueje o 'ñe mbârã yo rí sufregöji yo xo o sufre angueze. Y xo mi üt'ü e Satanás c'ü, pero e Jesús, dya go tsja c'o na s'o. ¹⁶ Nguец'ua ni jyodü, dya rá sËji rga chËzhgöji a jmi Mizhocjimi c'ín Jmugöji, na ngue me nezgöji na jo. 'Ma pje c'o ni jyodüzËji, ra mböxcöji. Y 'ma rí cjaji c'o na s'o, ra perdonaozgöji c'ü.

5

¹ Yo ndamböcjimi cja yo ín menzumügöji a Israel, rí chjËntcöji rí nteji. Emeji a cjanu yo, ngue c'ua ra dyötcËji Mizhocjimi, 'ñe ra mbö't'Ëji o animale, cja rrË mbäsp'äji Mizhocjimi cja c'e arta. Y cja na 'ñe, pje c'o nde ma ofrenda c'o ra unËji Mizhocjimi nu. Je ga cjanu ga tsja yo ndamböcjimi para ra perdonaozËji Mizhocjimi c'o na s'o c'o rí cjaji. ² Cârã nte c'o dya nda pârã o 'ñiji Mizhocjimi, nguец'ua ga jyopË ga tsjaji c'o na s'o. Pero yo ndamböcjimi pârãji ja rgá zopjËji na jo c'o, dya sjËyaji por c'ü vi tsja na s'o c'o. Na ngue xo bËzotjo yo ndamböcjimi xo bËbü 'ma cjaji c'o na s'o. ³ Nguец'ua ni jyodü yo mböcjimi ot'ü ra mbäsp'äji animale Mizhocjimi ngue c'ua ra perdonaoji o nzhubËtsjËji. Nuc'ua cja rrË mbäsp'äji Mizhocjimi c'o rguí perdonaoji yo nu minteji.

⁴ Dya cjó cjiñitsjË ra tsja c'e bËpji de mböcjimi. C'ua ja nzi va tsja Mizhocjimi va

'ñeme e Aarón mi jinguã, je xo ga cjatjo dya nu, nguetsjê Mizhocjimi c'ü eme yo ndamböcjimi cja yo ín menzumügöji a Israel. ⁵ Je xo ga cjatjonu e Cristo. Dya xo tsjatsjê ndamböcjimi. Je ngue Mizhocjimi c'ü o 'ñeme o unü c'e bËpji c'ü me ni muvi. O xipji a cjava:

Ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö. Ya ró jizhgö ne pa dya c'ü je ngue ín Ch'itsc'ö, eñe Mizhocjimi.

⁶ Cja c'ü 'na o jña Mizhocjimi, je t'opjü a cjava:

Nu'tsc'e ín mböcjimigüe c'ua ja nzi ma cja e Melquisedec,

rí sido rí tsjague mböcjimi para siempre, eñe Mizhocjimi va xipji e Cristo.

⁷ E Jesucristo, 'ma xe mi bübü cja ne xoñjömü nza cjazgöji rí nteji, 'ma ya ro zädä ro zürüji ro mböt't'üji c'ü, me go dyötü Mizhocjimi. Me go mapjü va dyötü ro ts'a's'ü c'ü rví böt't'ü. Na ngueje na zëzhi Mizhocjimi, mi sö ro ts'a's'ü. Me xo go pjödü o nguizhö e Jesús va dyötü. Pero xo mi te'be c'ü ro tsja c'ua ja nzi ma ne Mizhocjimi. Nguец'ua va tsja Mizhocjimi o dyätä, o tsjapü o zëzhi e Jesús para ro tsja c'ua ja nzi ma ne Mizhocjimi. ⁸ E Jesús, ixi ngue o T'i Mizhocjimi pero me go sofre va dyätä. Nguец'ua va unü ngüenda e Jesús, 'ma ra tsja 'na nte texe c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi, ra sofre c'e nte'e rgá dyätä. ⁹ Na ngue c'ü vi sofre e Jesucristo va ndü'ü,

sö angueze ra salva dya texe c'o ra sido ra 'ñejme c'ü. Nguец'ua nunca ra bëzhiji. ¹⁰ Nguetsjê Mizhocjimi ya mama c'ü ndamböcjimi e Cristo, c'ua ja nzi ma cja e Melquisedec.

Peligro de renunciar a la fe

¹¹ Xe ro xi'tsc'öji na puncjü o jña c'ü ja ma cja e Melquisedec. Pero dya sö rí pârâgueji, na ngueje ya meze ín mün'c'ejí. ¹² Ya mezhe ndeze 'ma ot'ü i dyärâgueji ja ga cja e Cristo. Nguец'ua nudya ya xo ri xiqueji c'o 'ñaja ja ga cja c'ü. Pero nu'tsc'ejí ni jyodü cjó xe ndo ra xö'c'ejí na yeje c'o o jña Mizhocjimi c'o ya vi xi'tsc'ejí. Rá jyë'tsc'öji nza cja o lëlë yo sibatjo, yo dya sö ra zi o jñöñü. ¹³ Texe c'o dya pârâ na jo'o o 'ñiji e Cristo, chjëntjui nza cja yo lëlë yo sibatjo. ¹⁴ Pero 'ma cjó c'o pama pama ra nguijñi c'o na jo, ra mbârâji 'ma ja ngue c'o na jo, 'ñe c'o na s'o. Nuc'o, chjëntjui o nzhante yo sö ra zi o jñöñü.

6

¹⁻² 'Ma ot'ü, o xi'tsc'ejí c'o ni mbürü jña c'ua ja ga cja e Cristo. O xi'tsc'ejí c'ü ni jyodü 'na nte ra 'ñejme Mizhocjimi y ra jyëzi c'o na s'o; 'ma jiyö, dya ra salva 'ma c'ü. 'Ma ot'ü, xo xö'c'ejí ja rga jigöji nutscöji rí menzumüji a Israel; cja rrü 'ñescöji o dyë'ëji rgá dyötcöji Mizhocjimi. Xo xö'c'ejí c'ü ra te yo añima ra bübü'tjoi na yeje, cja rrü tjünpüji ngüenda ja ra ma ngärâji. Nujoyo ni

mbürütjo jña yo, dya nguex-tjo c'o ni jyodü rá unnc'öji ngüenda yo. Dya xo ni jyodü xe rá yepe rá xi'tsc'öji yo, na ngueje chjëntjui o cimientó 'na ngumü c'ü ot'ü cjü'p'üji. C'ü ni jyodü rí tsjaji dya, ngue c'ü rí pârâgueji mas ja ga cja e Cristo. ³ 'Ma ra mböxcö Mizhocjimi rá zo'c'öji na jo, 'ñe 'ma ra mböxc'ejí rí dyärâji na jo, rá xi'tsc'öji c'o xe 'ñaja jña c'o rá jyëtsco o jñõnü c'o si yo nzhante.

⁴⁻⁶ Cârã c'o ya mbârã ja ga cja e Jesucristo, y ya unüji ngüenda nu c'o na jo c'o dacöji Mizhocjimi, y ya 'ñünbü o mü'büji o Espíritu Mizhocjimi. Anguezeji ya unüji ngüenda c'ü me na jo o jña Mizhocjimi. Y ya mbârâji ja je rga cja 'ma ra nguins'i ne xoñjõmü. Pero 'ma ra xögüji cja e Cristo, nu'ma, dya ra sô ra nzhogüji a jmi Mizhocjimi 'ma. Na ngueje 'ma xögüji a cjanu, cjaji c'o na s'o, chjëntjui c'ü ri ngue anguezeji ro ndät'âji e Jesús cja ngronsi. A cjanu ra mama yo nte: "Dya jo o 'ñiji e Jesús", ra 'ñeñeji. ⁷ Tsjijñiji ja ga cja 'ma cjó c'o pje ra ndujmü cja 'na juajma. Nu c'e juajma ra zi'ch'i co c'e dyebe c'ü ëjë na puncjü. Nuc'ua 'ma ra unü c'o ra zi'i c'o o cjaja c'e juajma, nu'ma, Mizhocjimi ra bendecigo 'ma c'e juajma c'ü, ra tsjapü xenda ra unü. ⁸ Pero 'ma dyavü o bidyi c'o ra unü c'e juajma, dya pje ga jo 'ma c'ü. Mizhocjimi ra tsjapü ra ndë c'o bidyi, y ra jyëziji

c'e juajma; dya cjó cja xe ra ndujmü c'ü.

La esperanza que nos mantiene firmes

⁹ Rí s'iyatsc'öji cjuarma. Zö ga cjanu rvá xi'tsc'öji dya, pero rí junt'ü ín mün'c'ö rí tsjaji na jo, dya rí tsjaji nza cja c'e juajma c'ü o unü dyavü o bidyi. Na ngueje texe c'o ya jogü o mü'bü, na jo ga tsja c'o. ¹⁰ In negueji Mizhocjimi, nguec'ua vi pjösc'ejí c'o 'ñaja o t'i Mizhocjimi, y sido in pjösc'ejí c'o. C'ü ni tsjagueji a cjanu, dya ra jyombeñe Mizhocjimi. ¹¹ In cjacjuanaji in pjösc'ejí yo nin cjuarmaji. Me ne ín mün'c'ö c'ü xo rí tsjacjuanaji nzi 'natsc'ejí rguí che'beji rí möji a jens'e. Rí negö c'ü rí jñunt'ü in mü'büji a cjanu texe c'o cjë c'o xe rí minc'ejí, c'ü rí ma tsârâji co Mizhocjimi. ¹² Dya rí negö rí jyëzgueji rguí che'beji e Cristo. Rí tsjagueji c'ua ja va tsja c'o mi cârã mi jinguã c'o o 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi. Anguezeji go sidoji, dya jyëziji Mizhocjimi. Nguec'ua ya ch'unüji dya c'o vi xipji Mizhocjimi anguezeji. ¹³ Mizhocjimi o xipji e Abraham c'ü ro intsjimi angueze. Dya cjó mi bübü c'ü xenda ri pjëzhi na nojo que na ngueje Mizhocjimi. Nguec'ua o mamatsjë na cjuana Mizhocjimi va zopjü e Abraham. ¹⁴ O xipji: "Na cjuana rá intsjimits'ü na puncjü, y rá cja'c'ü c'ü me rrã puncjü in mboxbëchegue", embeji e Abraham. ¹⁵ E

7

Abraham mi sido mi te'be, nguec'ua va ch'unü c'o vi xipji Mizhocjimi. ¹⁶ Ma jura yo nte, nädäji 'naja c'ü xe na sjü'ü que na ngue anguezeji. 'Ma cjó c'o ra zopjü c'ü 'naja, 'ma ra jura rgá xipji, dya sö 'ma c'ü 'naja ra mama: "Dya cjuana", ra 'ñeñe. ¹⁷ Xo va cjatjonu Mizhocjimi, 'ma o xipji e Abraham c'ü ro intsjimi angueze y ro tsjapü c'ü rvá puncjü o mboxbëche, o mamatsjë na cjuana va xipji. Na ngueje me go ne Mizhocjimi ro jizhi na jo, c'ü dya ro pötü c'o vi xipji e Abraham, ro tsja c'ua ja nzi va mama. Ngue c'ua c'o ro tsjapü o mboxbëche e Abraham, ro creoji c'ü vi mama Mizhocjimi. ¹⁸ Nutscöji ya ró ench'e ín mü'büji e Jesucristo, ngue c'ua dya rá ma sufregöji. Ya rí te'beji dya c'ü rá ma cārāji co Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama. Ra sö rá junt'ü ín mün'c'öji c'ü rá ma cārāji co Mizhocjimi, na ngueje dya ra pötü c'o o mama. O mamatsjë na cjuana; dya sö ra tsja bëchjine. ¹⁹ Rí pārāgöji cumple Mizhocjimi, nguec'ua rá zëzhiji rá sido rá ejmeji. Rí te'beji rá ma cārāgöji co Mizhocjimi a jens'e. ²⁰ Na ngue ya cjogü e Jesús a jens'e nu ja ya va ñacöji dya cja Mizhocjimi. Angueze o ot'ü a xo'ñi; nutscöji rá bëpjagöji. Na ngueje angueze ya mbëzhi dya ndamböcjimi c'ua ja nzi ma mbëzhi e Melquisedec. Y dya ra nguarü rgá tsja ndamböcjimi c'ü.

Jesús, sacerdote de la misma clase que Melquisedec

¹ E Melquisedec c'ü rí xi'tsc'öji, mi manda cja c'e jñiñi a Salem, mi ndamböcjimi cja Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. 'Na nu pa e Abraham o ma zürü c'o rey c'o vi 'ñe zidyí a fuerza c'ü o sobrino, o ndöpü c'o, y o ndunbü c'o mi tunü c'o rey. Nuc'ua 'ma mü o nzhogü e Abraham, o chjëvi c'ua e Melquisedec. Nuc'ua e Melquisedec go dyötpü c'ua Mizhocjimi e Abraham.

² Nuc'ua e Abraham o jñü 'na diezmo texe c'o vi ndunbü c'o rey, cjanu o unü c'ua e Melquisedec. Nu c'e tjü'ü Melquisedec ne ra mama "jmu'u c'ü manda na jo". Y c'e tjü Salem ne ra mama "yo nte me mājāji, dya pje mbeñeji". Nguec'ua c'ü o tjü angueze ne ra mama "jmu'u nu ja māji, dya pje mbeñeji".

³ E Melquisedec, dya 'mārā cjo mi 'ñeje o tata o nana, ni xo ri ngue c'o o mboxpale. Dya xo 'mārā jinguā o jmus'ü ni jinguā o ndü. Nguec'ua, ja c'o nzi ma cja e Melquisedec, je xo ga cjatjonu c'ü nu T'i Mizhocjimi, dya ra nguarü rgá tsja mböcjimi.

⁴ E Abraham mi ngue ín mboxpalegöji c'ü, c'ü me ma jo a jmi Mizhocjimi. Pero o jñü 'na diezmo c'o vi ndunbü c'o rey, cjanu o unü c'ua e Melquisedec. Nguec'ua sö rí unnc'eji ngüenda c'ü mi pjëzhi na nojo

e Melquisedec. ⁵ In pārãgueji ngueje yo o mboxbêche e Leví yo pjêzhi dya mböcjimi cja yo in menzumügöji a Israel. C'o ley, je t'opjü nu, c'ü pë's'i derecho yo mböcjimi ra dyörüji diezmo. Ra dyötüji yo nu menzumütsjëji, zö xo ngue o mboxbêche e Abraham. ⁶ Mizhocjimi ya vi zopjü e Abraham vi xipji c'ü ro tsja Mizhocjimi ro intsjimi texe c'o ri cãrã cja ne xoñijö mü. E Melquisedec, maco dya pje mi cjavi e Leví, pero o jñü'ü c'e diezmo c'ü o unü e Abraham c'ü; cjanu o dyötpüji c'ua Mizhocjimi e Abraham. ⁷ Dya dyötü e Abraham Mizhocjimi por e Melquisedec; ngue e Melquisedec o dyötü Mizhocjimi por e Abraham. Nguec'ua rí unnc'öji ngüenda c'ü xenda mi pjêzhi na nojo e Melquisedec que na ngue e Abraham. ⁸ Yo mböcjimi yo o mboxbêche e Leví c'o örü dya o diezmo, nde tñü'ü c'o. Pero e Melquisedec, dya t'opjü cja o jña Mizhocjimi cjo o ndü c'ü. ⁹ Yo o mboxbêche e Leví ötüji o diezmo yo nu menzumütsjëji, pero xo unüji o diezmo. Ra sö rá mangöji c'ü dya nguextjo e Abraham c'ü o jñü diezmo cjanu o unü e Melquisedec; xo ñetjo c'o o mboxbêche e Leví xo unüji diezmo e Melquisedec 'ma dya be mi jmus'üji. ¹⁰ Na ngueje mi 'natjoji co e Abraham c'ü nu mboxpaleji 'ma o chjëvi e Melquisedec.

¹¹ Zö mi mböcjimi c'o o mboxbêche e Leví y mi päsp'ãji animale Mizhocjimi,

pero c'o nte, dya 'nintspiji o mü'büji c'o na s'o. Nguec'ua mi jyodü c'ü ro bübü c'ü 'na ndamböcjimi c'ü ri nan'ño, c'ü dya ri nza cja e Aarón c'ü nu mboxbêche e Leví. Mi jyodü ro bübü 'na ndamböcjimi c'ü ri nza cja e Melquisedec. C'o o ley Mizhocjimi c'o o ch'unü c'o nte c'o pa c'o, je mi t'opjü c'o, c'ü ja rvã pëpji c'o o mboxbêche e Leví c'o mi mböcjimi. ¹² Nudya, ya pötü mböcjimi; ya bübü dya 'na ndamböcjimi c'ü nza cja e Melquisedec. Nguec'ua xo ni jyodü ra pötü dya c'o ley. ¹³ E Jesucristo c'ü ngue in ndamböcjimigöji dya, dya mboxbêche cja e Leví c'ü; je mboxbêche cja c'ü 'na o t'i e Israel. Dya cjó mi mböcjimi ne rí 'naja c'o o mboxpale e Jesucristo. ¹⁴ Rí pārãgöji na jo, e Jesucristo c'in Jmugöji je mboxbêche cja e Judá; maco e Moisés nunca vi mama c'ü ro tsja mböcjimi c'o o mboxbêche e Judá.

¹⁵ Ni jyodü ra pötü c'o ley. Na ngueje cja bübü dya 'na ndamböcjimi c'ü pjêzhi nza cja e Melquisedec. C'e ndamböcjimi ngue e Jesucristo c'ü. ¹⁶ C'o 'ñaja mböcjimi mi emeji c'ua ja nzi ga mama c'o ley, mi cjaji mböcjimi na ngueje mi mboxbêcheji cja e Leví. Pero nudya, c'ü ya tsja mböcjimi, me na zêzhi c'ü. Zö o ndü pero o bübütjo, y nudya dya cja ra ndü. Nguec'ua ga tsja dya ndamböcjimi c'ü. ¹⁷ Na ngueje o mama a cjava Mizhocjimi o xipji c'ü nu T'i:

Nu'tsc'e, rí sido rí tsjague mböcjimi c'ua ja nzi ma cja e Melquisedec, eñe Mizhocjimi.

¹⁸ C'o ley c'o ot'ü vi unü Mizhocjimi, Mizhocjimi ya mama c'ü dya cja mandazgöji c'o. Na ngueje nuc'o, dya sö ro mböxcöji ro perdonaozgöji ín nzhunc'öji. ¹⁹ C'o ley c'o, dya cjó ndintspi o mü'bü c'ü rví chëzhi a jmi Mizhocjimi. Pero o ëjë e Jesús o 'ñe ngötcüji c'o na s'o. Nguec'ua 'ma rá ench'e ín mü'büji angueze, ra ndintsqiiji ín mü'büji, ngue c'ua ra sö rá chëzhiji cja Mizhocjimi.

²⁰ Mizhocjimi 'ma o 'ñeme mböcjimi e Jesucristo, o mamatsjë na cjuana. ²¹ 'Ma o 'ñemeji c'o 'ñaja mböcjimi, dya cjó jura 'ma. Pero Mizhocjimi 'ma mü o 'ñeme mböcjimi e Jesús, o mamatsjë na cjuana 'ma c'ü. O xipji a cjava:

Nutscö rí Mizhocjimigö rí mamatsjëgö na cjuana y dya rá pötü c'ua ja rgá mbeñegö, c'ü dya ra nguarü rí tsjague mböcjimi nza cja e Melquisedec, eñe Mizhocjimi.

²² Na ngue c'ü ni bübü mböcjimi dya e Jesús, ra sö ra zädä c'o jña c'o ya zocöji Mizhocjimi. Nu c'o jña c'o, ngue 'na testamento c'ü xenda ni muvi que na ngue c'e testamento c'ü o ch'unü c'o ín mboxpalegöji, c'ü ngue c'o ley. ²³ C'o 'ñaja mböcjimi, na puncjü c'o. Na ngue c'ü tñji, dya sö ra sido ra tsjaji

mböcjimi. ²⁴ Pero e Jesús, dya ra ndü c'ü, nguec'ua ra sido ra tsja mböcjimi. ²⁵ 'Ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, ra sö ra chëzhi cja jmi Mizhocjimi; Mizhocjimi ra recibido c'o. E Jesucristo ra ndintspi o mü'büji, ngue c'ua dya ra bëzhiji. Na ngueje e Jesús dya cja nunca ra ndü'ü, nguec'ua dya ra jyëzi rgá dyötpü Mizhocjimi c'o.

²⁶ Me na jo 'na ndamböcjimi e Jesucristo; ngue c'ü ni jyodüzüji c'ü. Angueze o tsja c'ua ja nzi ma ne Mizhocjimi c'o na jo; dya nduns'ü o nzhübü ni ro tsja c'o rvá s'o. Nuc'ü, dya pje nza czazgöji rí cjaji c'o na s'o. Nguec'ua, ndo pjëzhi na nojo a jens'e dya c'ü. ²⁷ C'o 'ñaja mböcjimi pama pö't'üji o animale, cja na mbäsp'äji c'ua Mizhocjimi ngue c'ua ra perdonaoji o nzhübütsjëji. Nuc'ua cja na mbö'tp'üji c'ua animale Mizhocjimi ngue c'ua ra perdonaoji c'o nte. Pero e Jesús, dya mi jyodü ro tsja a cjanu c'ü. Na ngueje 'natjo vez o ndü va ngötcöji ín nzhunc'öji. ²⁸ C'o ley, je t'opjü c'ü ngue yo nte yo ra tsja ndamböcjimi, maco bübü 'ma cjaji c'o na s'o. Pero 'ma ya vi cjogü na puncjü o cjë, Mizhocjimi o mamatsjë na cjuana va 'ñeme c'ü 'naja c'ü ra tsja ndamböcjimi. C'ü o 'ñeme ngueje c'ü o T'i. Nguetsjë c'ü nu T'i c'ü sö ra tsja me na jo 'na ndamböcjimi c'ü dya ra nguarü.

8

Jesús, abogado de un nuevo pacto

¹ Texe c'o ya ró xi'tsc'öji, ngue c'ü rgui pãrãgueji c'ü ya rí 'ñecjõji dya 'na ndamböcjimi c'ü me pjëzhi na nojo. Angueze ya mimi dya cja o jodyë Mizhocjimi c'ü manda a jens'e. ² Nu cja c'e ngumü de xipjadü nu ja mi pëpji c'o mböcjimi, mi bübü c'e cuarto c'ü me ma sjũ'ü. Pero c'ín ndamböcjimigõji c'ü rí 'ñecjõji dya, je va pëpji dya c'ü, nu ja me na sjũ a jens'e. Nu c'e lugar a jens'e, dya ngue 'na nte c'ü o dyät'ã c'ü; ngueje Mizhocjimi. ³ Texe yo ndamböcjimi emeji yo, ngue c'ua pje c'o ra mbõ'tp'üji Mizhocjimi y pje c'o xe nde ra unüji, para ra perdonao Mizhocjimi o nzhubü yo nte. E Jesús c'ín ndamböcjimigõji dya, xo mi jyodü pje ro unü a jmi Mizhocjimi c'ü. ⁴ 'Ma xe ri bübü dya angueze cja ne xoñijõmü, dya ro tsja mböcjimi 'ma c'ü. Na ngueje xe cãrã yo mböcjimi yo pje c'o nde unü Mizhocjimi c'ua ja nzi ga t'opjü cja o ley Mizhocjimi. ⁵ Nu c'e cuarto c'ü me na sjũ nu ja pëpji yo mböcjimi, dya ixi ngue a jens'e c'ü. Pero ngue c'ü rá unüji ngüenda ja ga cja a jens'e. In mbeñeji ja va sjipji e Moisés 'ma ya mi ngue ro dyät'ã c'e ngüxipjadü. O zopjü na ts'izëzhi Mizhocjimi va xipji: "Rí pjõtpügue ngüenda ja rgui dyät'ã c'e ngüxipjadü. Rí dyät'ã c'ü ri nza cja c'o

i jñandague ró jí'tsc'ö cja ne t'eje", embeji e Moisés. ⁶ Na ngue c'ü ni tsja dya mböcjimi e Cristo, cja nuevo ne testamento nu o zocüzüji dya Mizhocjimi. C'ü ot'ü testamento c'ü ngue c'o ley, dya sö ro ndintsquiji ín mü'büji. Pero ya mama Mizhocjimi ra ndintsqui e Jesucristo ín mü'bügõji. Nguec'ua c'e bëpji c'ü pë's'i dya e Cristo, xenda ni muvi c'ü, que na ngueje c'ü o bëpji yo mböcjimi.

⁷ Nu 'ma ro mböxcõji na jo c'ü ot'ü testamento c'ü ngue c'o ley, dya rví jyodü 'ma c'ü xe ro zocüzüji dya Mizhocjimi nu 'na testamento. ⁸ Pero Mizhocjimi o chõ'tp'ü c'o nte c'ü dya mi ätäji c'e testamento c'ü vi unüji c'ü ngue c'o ley. Nguec'ua va mama c'ua:

Ra zädã 'na nu pa'a, 'ma rá zopcjõ yo menzumü a Israel 'ñe yo menzumü a Judá, rá unüji 'na testamento c'ü cja nuevo c'ü me rrã jo.

⁹ Dya ri nza cja c'e testamento c'ü ró unü c'o o mboxpale anguezeji 'ma ró pjongüji a Egipto o mbedyeji libre.

C'o ró xipcjõji, dya go dyätcõji. Nguec'ua dya cja xo rvã cjapcõji ngüenda.

¹⁰ Pero c'e testamento c'ü rá unügõ yo menzumü a Israel 'ma ra zädã c'o pa c'o, je rga cjava c'o:

Rá cjapcõ ín jñagõ ra zi'ch'i na jo cja o mü'büji 'ñe cja o pjeñeji, ngue c'ua ra mbãrã ra tsjaji ja c'o nzi rgã negõ.

Ngue c'ua ri nguetscö
 o Mizhocjimizgö
 anguezeji, y anguezeji
 ri ngueje ín ch'igö c'o.

11 Y dya cja xe rguí jyodü
 cjó ra jíchi c'o nu dyoji
 ra xipjiji: "Ni jyodü rí
 pãrãgue Mizhocjimi",
 ra 'ñeñeji. Iyö.

Texeji ra mbãcöji, zö pje
 pjëzhiji, zö dya pje
 pjëzhiji.

12 Na ngueje rá perdonaogö
 c'o ri cjaji na s'o.

Dya cja xo rá mbeñegö
 c'o o nzhübüji, eñe
 Mizhocjimi.

13 C'ü vi mama Mizhocjimi c'ü
 ri bübü 'na testamento c'ü cja
 ri nuevo, ixí 'ñetsetjo c'ü ya
 cjogü c'e testamento c'ü ot'ü
 vi xipjiji c'o nte, c'ü ngue c'o
 ley. Y 'ma ya cjogü c'o ley, dya
 cja mandazüji c'o.

9

*El santuario terrenal y el
 santuario celestial*

1 C'o ley c'o o dyopjü e
 Moisés c'o vi xipjiji c'o nte mi
 jingüã, je mi t'opjü nu, c'ü
 ja rvã ma't'üji Mizhocjimi, 'ñe
 ja rvã mbëpji. Xo mi bübü
 c'e ngüxipjadü c'ü ma sjü'ü,
 pero mi bübü cja ne xoñijö mü
 c'ü. 2 Cja c'e cuarto c'ü mi
 mbürü mi cjogü c'o mböcjimi,
 je nguejnu ma jä'ã nu c'e tra-
 candelero. Xo ma jä'ã nu c'e
 mexa c'ü mi päsp'ãji tjömech'i
 Mizhocjimi. C'e cuarto c'ü,
 ngue c'ü ma sjü c'ü. 3 Y nu ja
 mi cjogüji c'ü na yeje cuarto,
 je xo mi 'nüns'ü nu c'e bitu
 c'ü mi cjo't'ü c'e cuarto. C'e

cuarto c'ü na yeje, ngue c'ü
 xenda ma sjü c'ü. 4 Je nguejnu
 ma jä'ã nu c'e arta c'ü dyavü
 o oro, nu ja mi tjüt'üji c'o
 me ma jo ma jyärã nza cja o
 nguichjünü. Je xo ma jä'ã nu,
 c'e cja c'ü mi bè's'i c'o laja c'o
 mi t'opjü c'ü ot'ü testamento
 c'ü ngue c'o o mandamiento
 Mizhocjimi. Nu c'e cja vi
 ngos'üji dyavü o oro c'ü. A
 mbo cja c'e cja, mi jä'ã c'e
 s'ãbã c'ü xo mi dyavü o oro
 c'ua ja mi qui'i c'e manã. Je
 xo mi jü'ü nu c'e dyenza c'ü
 o nzhjäjnã 'na nu pa'a 'ma mi
 jün e Aarón. Je xo mi qui'i
 nu, c'o laja c'o mi t'opjü c'o
 mandamiento. 5 C'ü mi cjo'bü
 c'e cja c'ü, je mi xis'iji nu, c'o
 o cji'i c'o animale para ro per-
 donao Mizhocjimi o nzhübü
 c'o nte. A xes'e cja c'ü mi
 cjo'bü, mi bübü yeje c'o vi
 t'ãt'ã de oro c'o mi peje o
 juaja. Nu c'o, mi xiji querubín
 c'o. Mi co'büvi o juavi a
 xes'e cja c'e cja. Nuc'o, ngue
 c'o rví unü ngüenda c'o nte
 c'ü mi bübü Mizhocjimi co
 anguezeji. Nujyo, ro sö xe ro
 xi'tsc'öji ja ga cja, pero dya ni
 jyodü dya.

6 'Ma ya vi jogü cja
 c'e ngüxipjadü texe yo ya
 ró xi'tsc'öji, o mbürü c'o
 mböcjimi o pëpjiji nu. Pama
 mi cjogüji cja c'e cuarto
 c'ü ma sjü, ro mbëpji
 Mizhocjimi. 7 C'e cuarto c'ü
 xenda ma sjü, nguextjo c'e
 ndamböcjimi c'ü mi sö ro
 cjogü nu. 'Natjo pa nu cjë
 mi cjogü nu c'ü. 'Ma mi cjogü
 c'ü, mi tjëdyi o cji o animale,

mi unü a jmi Mizhocjimi c'ü. Mi xis'i nu c'o cji c'ü rví perdonao Mizhocjimi o nzhübü angueze, ñe c'o o nzhübü c'o nte. ⁸ C'ü mi cja a cjanu c'e ndamböcjimi, ngue c'ü ni jítscöji o Espíritu Mizhocjimi c'ü dya sö c'o nte ro chëzhiji a jmi Mizhocjimi nu ja me ma sjü. Dya sö ro chëzhiji 'ma xe mi bübü c'e ngüxipjadü nu ja mi pëpi c'o mböcjimi Mizhocjimi. ⁹ Nguec'ua yo cjë yo rí cãrãgöji dya, sö rá unnc'öji dya ngüenda pje ne ra mama c'o bëpi c'o mi cja c'o mböcjimi. C'o mböcjimi mi pö't'üji animale, cja ma mbäsp'äji Mizhocjimi, y pje c'o xe nde ma ofrenda mi unüji c'ü. Pero c'o nte c'o ma ë unü c'o animale c'o mböcjimi ro mbö't'üji, dya go 'nintspiji o mü'büji c'o na s'o, pero mi sido mi unüji ngüenda c'ü mi tû o nzhübüji. ¹⁰ C'o ley c'o mi ätä c'o mböcjimi ma mbëpiji Mizhocjimi, je t'opjü c'o, c'ü pje ma jñönu mi sö ro z'iji, ñe c'o dya mi sö ro ziji. Je xo t'opjü c'o, c'ü ja rvá xajaji, ñe ja rvá xindyëji, ñe ja rvá mbe'ch'e o nguaji. Mizhocjimi vi dyacöji c'o ley c'o, hasta 'ma cja ro zädä c'o cjë 'ma ro ndintscöji ín mün'c'öji c'ü.

¹¹ Ya zädä o ëjë e Cristo c'ü ngue ín ndamböcjimigöji dya. Nguec'ua Mizhocjimi ga dyacöji dya c'o xenda na jo. E Cristo ya cjögü a mbo'o nu ja me nda ni muvi ñe me nda na jo. Nu ja bübü dya angueze, dya cjó dyät'ä co o dyë 'na nte. Na ngue, dya ngue 'na ngümü

cja ne xoñijö mü. ¹² E Jesús 'ma o cjögü a jens'e, dya ndëdyi o cji c'o ts'ichivo, ni ri ngue o cji c'o ts'itrangëlo. Pero o cjögü a jens'e na ngueje nguetsjë o cji c'ü o pjödü 'ma o mbö't'üji. Je bübü dya nu e Jesús; dya ni jyödü ra cjögü y ra mbedye c'ua ja nzi ma tsja c'o mböcjimi. Na ngue c'ü vi ñe ndü angueze, o ngötcüji c'o na s'o c'o rí cjaji. Nguec'ua, dya cja rá ma cjöt'ügöji c'o. ¹³ C'o nte c'o, 'ma cjó c'o pje mi tjörü c'o ma s'o, mi pëgaji c'o na s'o cja o cuerpoji. Nuc'ua c'o mböcjimi ra mbö't'üji c'ua c'o ts'itrangëlo 'ñe c'o ts'ichivo. O bübü 'ma ra mbant'aji co ndeje c'o o bozivi 'na ts'isungëlo, cja rrü xis'iji c'ua c'o nte c'o vi pëga c'o ma s'o, para ro jogü c'o vi pëgaji c'o o cuerpoji. ¹⁴ Pero xenda ni muvi c'ü vi mbö't'üji e Cristo va pjödü o cji. Na ngueje Mizhocjimi angueze y ra bübütjo. Y na yeje, angueze o netsjë ro mbö't'üji, na ngue je ga cjanu va ne Mizhocjimi. Y c'ü na jñi'i, mi ojtjo c'o ma s'o angueze. Nguec'ua c'o na s'o c'o mi cjagöji 'ma ya mi ngue ro bëzhgöji ín aljmaji, ra perdonaozüji dya c'o, ngue c'ua rá pãrãgöji c'ü dya cja rí tügöji ín nzhunc'öji. Ngue c'ua xo ra sö rá chëzhgöji dya a jmi Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e, rá ma'tc'öji c'ü.

¹⁵ Mizhocjimi o mama mi jinguã c'ü ro perdonaozgöji ín nzhunc'öji, y dya cja rí tügöji c'o. Mi tûji ín nzhunc'öji na ngueje dya mi ätcöji c'ü ot'ü testamento c'ü ngue

c'o ley c'o vi mandazgöji Mizhocjimi. Pero ya zocüzüji dya 'na testamento nu cja nuevo. Na ngue 'ma o ndũ e Jesucristo, o ngötcöji c'o mi tũgöji, 'ñe c'o mi tũ c'o mi cãrã mi jinguã. Nguец'ua nudya, texe c'o o tsjapü Mizhocjimi o t'i mi jinguã, 'ñe c'o cjapü dya o t'i, ra perdonao dya Mizhocjimi c'o, c'ua ja nzi va mama mi jinguã. ¹⁶ Tsijñiji ne jña nu rá xi'tsc'öji dya. 'Ma cjó c'o ra mbäbã 'na testamento ra jñu's'ü cjó ra zopcü c'o pë's'i, dya ixta ch'unü. Cja ra ch'unü c'o pë's'i, 'ma cja ra mbãrã c'o pje pjëzhi c'ü na cjuana ya ndũ'ü c'e nte c'ü o mbäbã c'e testamento. ¹⁷ Cja ra ch'unü c'o, 'ma ya rguí ndũ c'e nte. Dya cjó be sö ra ch'unü c'o pë's'i c'e nte c'ü, 'ma xe ri buntjo c'ü. ¹⁸ Je xo ma cjatjonu 'ma o unü Mizhocjimi c'o ín mboxpalegöji c'ü ot'ü testamento c'ü ngue c'o o ley Mizhocjimi, o tsja e Moisés o xis'iji c'o o cji c'o animale c'o ya vi bö't'ü. Nuc'ua ndeze c'e pa c'ü, c'o ín mboxpalegöji mi jyodü ro dyätäji c'o ley c'o. ¹⁹ C'e pa c'ü, o tsja e Moisés, ot'ü o zopjü c'o ín mboxpalegöji o xipjiji texe c'o o ley Mizhocjimi. Nuc'ua cjanu o ma tjë'ë c'ua c'o o cji c'o ts'itrangëlo 'ñe c'o o cji c'o ts'ichivo, c'o ya vi chjanba o ndeje. Cjanu o jün 'na pjñ'ño c'ü mi böch'ü o mbaxidyo. Nuc'ua co c'e pjñ'ño c'ü, ngue c'ü vi xis'i o cji'i c'e libro c'ü mi t'opjü c'o ley. Cja xo nu

xis'i c'ua cji'i texe c'o nte. ²⁰ Nuc'ua e Moisés cjanu o zopjü c'o nte o xipjiji: "Yo cji yo ró xixc'iji 'ñe yo ró xis'i ne libro, ngue yo rguí unnc'ëji ngüenda c'ü ni jyodü rí dyätqueji ne testamento nu cja dya'c'üji Mizhocjimi, ni jyodü rí dyätqueji dya yo ley yo cja mandatsc'ëji", eñe e Moisés. ²¹ Je xo va cjatjonu xo xis'i o cji'i c'e ngüxipjadü, 'ñe texe c'o traste 'ñe c'o pje nde mi jyodü cja o bëpji c'o mböcjimi. ²² Xo t'opjü cja c'o ley, casi texe 'ma cjó c'o mi pëga c'o ma s'o, mi jyodü ro ndintspiji co cji'i. 'Ma cjó c'o mi cja c'o ma s'o, mi jyodü ro mbö't'üji animale ro xis'iji c'o o cji c'o, ngue c'ua ro perdonaoji o nzhübü c'e nte c'ü.

El sacrificio de Cristo quita el pecado

²³ Xo mi jyodü ro xis'iji o cji o animale cja c'e ngüxipjadü ngue c'ua ro ndintspiji c'ü, 'ñe c'o pje nde mi cupaji nu. Pero para ro ndintscöji ín mün'c'öji ngue c'ua ro sö ro chëzhgöji a jmi Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e, dya mi muvi c'o o cji o animale. C'ü vi t'ät'ä c'e ngüxipjadü c'ü, ngue c'ü rví unü ngüenda c'o nte ja ga cja a jens'e nu ja bübü Mizhocjimi. ²⁴ Nu ja cjogü dya e Cristo, dya ngue c'e ngüxipjadü c'ü vi dyät'ä co a dyë c'o nte. Nu ja cjogü, je ngueje a jens'e nu ja va ötü dya Mizhocjimi por nutscöji. ²⁵ C'o ndamböcjimi tsjë'ma mi cjogüji nu ja me ma sjü. Je mi tjëdyiji nu c'o

cji c'o dya mi ngue o cjitsjëji anguezeji. Pero dya ga cjanu va tsja e Cristo. Na ngue 'natjo vez c'ü o ñe ndü. ²⁶Ma ro ë na puncjü vez, ya na puncjü vez rví mbö't'üji c'ü, ndeze 'ma o mbürü o ngärã yo nte. Pero dya je ga cjanu. Na ngueje yo cjë yo ya ni ma ra nguins'i nu xoñijömü, 'natjo vez o ëjë angueze. O ë ro ñe unü c'ü o vida ro mbö't'üji, ngue c'ua ro nd-intscöji ín mün'c'öji c'o na s'o. ²⁷Nutscöji rí nteji, o ch'acöji c'ü 'natjo vez rá tügöji. Y nuc'ua, cja rrü jñüncüji c'ua ngüenda Mizhocjimi. ²⁸Je xo va cjatjonu e Cristo. 'Natjo vez va ñe ndü'ü ngue c'ua va ngö'tp'ü o nzhubü na puncjü o nte. Angueze ra ëjë na yeje. C'ü rguí ñeje, dya ngue c'ü ra ë ndü na yeje c'ü rguí ngötcöji c'o na s'o, jiyö. Ngue c'ü ra ñe zidyí c'o te'be c'ü, ra mimiji co Mizhocjimi a jens'e.

10

¹ C'o ley c'o vi ch'unü c'o ín mboxpalegöji, ngue c'ü rví unüji ngüenda c'ü ro ëjë 'naja c'ü ro ndintspiji o mü'büji. C'o ley, dya ndintspiji o mü'büji c'o. Zö tsjë'ma mi pö't'üji o animale c'o mi pásp'äji Mizhocjimi, pero sído mi tñji o nzhubüji. ² Nu c'ü mi mbäsp'äji o animale, 'ma ro sö ro ndintspiji o mü'büji, dya cja xe ro mbäsp'äji 'ma. Na ngue ya rví 'nintspiji na jo; dya cja xe ri söji cjo ri tñji c'o na s'o 'ma. ³ Pero dya je ma cjanu. Na ngueje tsjë'ma tsjë'ma mi pásp'äji

c'o animale Mizhocjimi, nguec'ua c'o nte'e tsjë'ma tsjë'ma mi mbeñeji c'ü xe mi tñji c'o na s'o. ⁴ Na ngueje c'o o cji c'o ts'itrangëlo ñe c'o o cji c'o ts'ichivo, dya sö ra ndintscöji ín mün'c'öji c'o na s'o.

⁵ Nguec'ua 'ma o ëjë e Cristo cja ne xoñijömü, o mama a cjava angueze va xipji Mizhocjimi c'ü nu Tata:

Yo nte pá'sc'äji o animale y pje c'o nde da'c'eji. Pero dya nda in negue a cjanu.

Nguec'ua rí dyacö 'na cuerpo rá cjagö texe c'ua ja nzi gui ñegue.

⁶ C'ü ni mbä'sc'äji o animale, ñe c'o pje c'o nde ni dya'c'eji, dya nda in negue a cjanu.

⁷ Nguec'ua ró mangö: "Nu'tsc'e Mizhocjimi, rí ne rá cjagö c'ua ja nzi gui ñegue.

Rí ne rá cjagö c'ua ja nzi ga t'opjü c'o in leygue cja c'e libro c'ü 'mans'a. Rí ne rá cjagö c'ua ja nzi ga t'opjü rá cjagö", eñe e Cristo.

⁸ Tsjijñiji c'o o mama e Cristo. Ot'ü o mama c'ü dya nda go ne Mizhocjimi c'ü mi mbäsp'äji o animale, ni ri ngue c'ü mi tjü'tp'üji c'o, ni xo ri ngue c'ü pje c'o mi unüji angueze para ro perdonoji o nzhubü c'o nte. Maco c'o ley, je t'opjü c'ü je ga cjanu rvá tsja c'o mböcjimi. ⁹ Nuc'ua e Cristo cjanu o mama: "Nu'tsc'e Mizhocjimi, rí ne rá cjagö c'ua ja nzi gui

ñegue”, eñe. Nguец'ua dya cja ni muvi c'ü ni mbäsp'äji animale Mizhocjimi, o c'ü pje c'o nde unüji para ra perdonaozgöji ín nzhunc'öji. C'ü ni muvi dya, ngue c'ü o 'ñe ndü e Cristo c'ua ja nzi va ne Mizhocjimi. ¹⁰ E Cristo 'natjo vez va 'ñe ndü'ü, na ngue je ga cjanu va ne Mizhocjimi. Nguец'ua ya na jozügöji dya a jmi angueze.

¹¹⁻¹² Yo mböcjimi pama pama pö't'üji o animale, cja rrü mbäsp'äji c'ua Mizhocjimi. Maco c'o o cji o animale, dya sö ra ndintspi o mü'bü yo nte c'o o pecadoji. Pero e Cristo 'natjo vez va 'ñe ndü va ngötcöji ín nzhunc'öji c'ü, nguец'ua dya cja rí tügöji c'o. Yo mböcjimi, dya söyaji, sido pö't'üji o animale. Pero e Cristo, ya mimi dya a jens'e cja o jodye Mizhocjimi, ya söya. Na ngue ya nguarü c'e böpji c'ü o 'ñe tsja, 'natjo vez o 'ñe ndü por nutscöji. ¹³ Nudya, je mimi e Cristo a jens'e; te'be hasta 'ma ra ndöpüji c'o nu'u na ü. ¹⁴ Na ngue c'ü 'natjo vez va ndü e Cristo, ya ndintsquiji ín mün'c'öji nutscöji o ntezgöji dya. Nguец'ua, dya cja rí tüji dya c'o na s'o. ¹⁵ Je xo ga cjatjonu ga xitscöji o Espíritu Mizhocjimi:

¹⁶ C'e testamento c'ü rá unügö yo nte 'ma ra zädä c'o pa c'o, je rgá cjava c'ü.

Rá cjacpö ín jñagö ra zi'ch'i na jo cja o mü'büji 'ñe cja o pjeñeji, ngue c'ua ra mbārā ra tsjaji c'ua

ja nzi rgá negö, eñe Mizhocjimi.

¹⁷ Xo mama a cjava:

Yo nte, dya ätcäji ín leygö, me tuns'ü o nzhubüji. Pero rá perdonaozgöji, dya cja xe rá mbeñe c'o na s'o c'o cjaji, eñe.

¹⁸ 'Ma ya perdonaozgöji Mizhocjimi c'o na s'o, ixi pärāgueji c'ü dya cja xe ni jyodü cjó pje xe ra unü Mizhocjimi ngue c'ua ra perdonaozgöji c'o.

Debemos acercarnos a Dios

¹⁹ Nguец'ua mi cjuar-mats'ügöji, ra sö rá chëzhgöji dya a jmi Mizhocjimi c'ü bübü nu ja me na sjü'ü; dya cja ni jyodü rá sügöji. Na ngueje e Jesucristo o pjödü o cji va ndü. ²⁰ Nu cja c'e ngüxipjadü nu ja mi pöpji c'o mböcjimi mi jinguā, mi 'nüns'ü 'na bitu ngue c'ua dya sö ro cjogüji nu ja me ma sjü'ü. Pero nutscöji sö rá chëzhgöji dya a jmi Mizhocjimi c'ü bübü nu ja me na sjü a jens'e. Sö rá chëzhgöji, na ngue o ndü e Jesucristo, cjanu o te o bübü'tjo na yeje. ²¹ Nguetsjë angueze ín ndamböcjimigöji dya c'ü, nutscöji o t'izgöji dya Mizhocjimi. ²² C'ua ja nzi va tsja e Moisés o xis'i c'o mböcjimi o cji c'o animale ngue c'ua ro 'nintspi c'o, je xo ga cjazgöji dya nu, Mizhocjimi ya ndintscöji ín mün'c'öji dya. Y c'ua ja nzi ma xaja c'o mböcjimi ngue c'ua ro chjintsitsjëji o cuerpoji, je

xo ga cjazgöji dya nu, ró jigöji rvá jizhgöji c'ü ya 'nintscöji dya ín mün'c'öji. Nguец'ua ni jyodü rá chëzhgöji dya a jmi Mizhocjimi co texe ín mün'c'öji, y rá junt'ü ín mün'c'öji c'ü ra recibidozüji dya c'ü. ²³ Ni jyodü sido rá junt'ü ín mü'büji a cjanu; dya rá yembeñeji. Y rá xipjiji yo nte. Na ngue Mizhocjimi cumple c'ü mama. ²⁴ Xo ni jyodü rá pötü rga zopjüji yo mi cjuarmaji, ngue c'ua rá s'iyaji yo nín minteji y rá pjösc'öji yo. ²⁵ Cärã o cjuarma c'o dya cja jmurüji co c'o nu cjuarmatsjëji. Dya ni jyodü a cjanu. Ni jyodü rá jmurügöji y rá pötü rga zopjüji. Ni jyodü na puncjü rá cjaji a cjanu, na ngueje rí pãrãgöji ya va chëzhi c'e pa 'ma ra ëjë na yeje e Jesucristo.

²⁶ Nutscöji rí pãrãgöji c'ü na cjuana ja ga cja e Cristo. Nguец'ua nu 'ma ixtá mbeñe rá cjaji c'o na s'o, dya sö xe ra perdonaozgöji c'o. Na ngueje ya ndü e Cristo por nutscöji, dya cja sö xe ra ndü na yeje. ²⁷ C'ü ra sö rá te'beji 'ma, nguextjo c'ü ra tsjacöji Mizhocjimi me rá sufregöji na puncjü. Na ngueje texe c'o üji e Cristo, Mizhocjimi me ra ünbü c'o, ra tsjapü ra ma sufreji cja sivi. ²⁸ Mi jinguã mi cãrã c'o o tsjapü dya ni muvi c'o o ley Mizhocjimi c'o vi dyopjü e Moisés, o tsjaji na s'o. Pero 'ma mi bübü yeje o jñi'i testigo c'o ro mama pje vi tsja c'o nte c'o, ro mbö't'üji 'ma c'o vi

tsja na s'o, dya ro perdonaoji. ²⁹ E Jesús o pjödü o cji va ndü'ü. Nguец'ua Mizhocjimi sö ra dyacöji dya c'o na jo c'o vi mama, y nguец'ua sö ra ndintscöji dya c'o na s'o. Y o Espíritu jitscöji ja ga s'iyazgöji Mizhocjimi. Nguец'ua 'ma cjó c'o mbeñe ra tsja c'o na s'o, nu'ma, jünpü 'ma o jña e Jesús c'ü nu T'i Mizhocjimi cja rrü yönbü c'ua, y cjapü dya ni muvi c'ü vi ndü c'ü, y cja c'o na s'o chjëntjui c'ü ro zadü o Espíritu Mizhocjimi. Nguец'ua c'e nte c'ü, merecido c'ü xenda ra sufre na puncjü, que na ngueje c'o dya dyätä c'o ley mi jinguã. ³⁰ Na ngueje rí pãrãgöji ja ga cja Mizhocjimi c'ü o mama a cjava: “Nguetscö rá cjapü ra sufre c'o cja na s'o, rá nzhopcöji c'o na s'o c'o vi tsjacöji”, eñe. Je xo t'opjü a cjava o jña Mizhocjimi: “Mizhocjimi ra jñünpü ngüenda c'o o t'i”, eñe. ³¹ Me na sjü 'ma cjó c'o ra tsja c'o na s'o. Na ngue Mizhocjimi ra tsjapü ra sufre na puncjü.

³² Nu'tsc'ejí rí mbeñegueji na jo c'o pa 'ma cja vi pãrãgueji ja ga cja e Cristo. O tsja'c'üji yo nte i sufregueji na puncjü pero i sëchqueji, dya i jyëzgueji e Jesucristo. ³³ Bübü 'ma me go tsja'c'üji burla va zanc'üji yo nte, y va tsja'c'ejí c'o na s'o. Xo bübü 'ma i dyocjeji c'o cjuarma c'o je xo ga cjatjonu va tsjapüji, i juentsqueji c'o. ³⁴ I juentsqueji c'o cjuarma c'o

mi sufre a pjörü, i pjösc'ejí c'o. Y 'ma o tsja c'o nte o jñünnc'ejí c'o mi pë'sc'ejí, me i mäjceji vi pësp'iji paciencia c'o. Na ngueje in pârãgueji je bë'sc'ejí a jens'e c'o xenda na jo'o c'o dya ra chjorü.

³⁵ Nguéc'ua, dya rí jyëziji e Cristo; sido rí jñunt'ü in mü'büji c'ü ra salvats'üji c'ü, dya rí süji. Na ngueje 'ma rí sidoji, ra dya'c'ejí 'ma Mizhocjimi c'o me na jo.

³⁶ Ni jyodü rí tsjagueji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi; ni jyodü rí sëchqueji ngue c'ua ra dya'c'ejí c'ü ya mama. ³⁷ Na ngueje je t'opjü a cjava o jña Mizhocjimi:

Ya ngue ra ëjë na yeje nu c'ü in te'beji; dya ra mezhe c'ü.

³⁸ 'Ma cjó c'o ench'e o mü'bü c'ü, ya jogü cja in jmigö 'ma c'o. Y 'ma ra sido ra creoji, rá unüji ra ma mimiji co nuzgö.

Pero 'ma cjó c'o ra zü'ü y ra chjench'ejí, 'ma dya cja ra 'ñejmeji, nu'ma, dya cja rá mápägö 'ma c'o, eñe Mizhocjimi.

³⁹ C'o sū a cjanu, ra ndüji, dya ra salvaji. Nutscöji, dya rá süji. Rí ench'e in mün'c'öji Mizhocjimi nguéc'ua ra dyacöji c'ü dya rá tūji, rá büncc'öji.

11

Lafe

¹ Nu 'ma rí ench'e in mü'bügöji Mizhocjimi, rí pârãgöji 'ma c'ü ra zädä c'o ya mama angueze. Y rí te'beji c'o, zö dya rí jandaji cjo ra

zädä. ² Bübü c'o mi cārã mi jinguã c'o me nântji cja o jña Mizhocjimi c'ü mi cjaji na jo. Me nântji a cjanu na ngue mi ench'e o mü'büji Mizhocjimi, mi pârãji c'ü ro tsja c'ua ja nzi va mama.

³ Mi jinguã mi ojtjo yo bübü dya; mi nguextjo Mizhocjimi. Nuc'ua o mama Mizhocjimi c'ü ro bübü ne jens'e 'ñe ne xoñijö mü, o bübü c'ua. Nguéc'ua rí ench'e in mün'c'öji Mizhocjimi, rí pârãji ra zädä c'ua ja nzi ga mama angueze.

⁴ Mi jinguã, e Abel o mbö't'ü o animale c'o o mbäsp'ä Mizhocjimi. Xo 'ñetjo e Caín, xo mbäsp'ä Mizhocjimi c'o vi mbedye cja o juajma. Pero c'o o mbäsp'ä e Abel, xenda ma jo a jmi Mizhocjimi c'o, na ngueje e Abel mi ench'e o mü'bü Mizhocjimi. Rí pârãgöji c'ü ma jo e Abel a jmi Mizhocjimi, na ngueje Mizhocjimi o mápä c'o o unü e Abel. Nguéc'ua zö ya ndü e Abel, pero chjëntjui c'ü xe ri ñatjo c'ü, na ngueje sö rá unnc'öji ngüenda cja o jña Mizhocjimi ja va 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi c'ü.

⁵ E Enoc mi ench'e o mü'bü Mizhocjimi. Nguéc'ua o s'idyi a jens'e, dya go ndü c'ü. Dya cja xe go mimi va cja ne xoñijö mü, na ngueje Mizhocjimi ya vi zidyi a jens'e. Je t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'ü mi cja Mizhocjimi mi mápä e Enoc 'ma dya be mi sidyi a jens'e. ⁶ 'Na nte, 'ma dya ra 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi,

nu'ma, dya sô Mizhocjimi ra mǎpǎ 'ma c'e nte. Na ngueje 'ma cjó c'o ne ra chēzhi a jmi Mizhocjimi, ni jyodü ra jñunt'ü o mü'bü c'ü bübütjo Mizhocjimi. Xo ni jyodü ra jñunt'ü o mü'bü, 'ma ra jyodü Mizhocjimi co texe o mü'bü, Mizhocjimi ra unü c'ü rguí mbārã ja ga cja angueze, y ra recibido c'ü.

⁷ E Noé, xo 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi. Mizhocjimi o zopjü e Noé o xipji c'ü ro pejñe 'na tradyebe ro chjotü texe c'o nte. Zö nunca mi jandaji a cjanu c'o pa c'o, pero e Noé o creo c'ü vi mama Mizhocjimi. O züpü c'ua c'o jña c'o, go dyät'ä c'ua 'na barco. Nguec'ua dya ndü e Noé cja c'e tradyebe, ni ri ngue c'ü nu su, ni xo ri ngue c'o o t'i, ni xo ri ngue c'o o cjö. E Noé o jñunt'ü o mü'bü c'ü ro 'ñeje 'na tradyebe c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. Nguec'ua va mama Mizhocjimi c'ü ya ma jo e Noé cja o jmi. Pero c'o nte, dya tsjapüji ngüenda c'ü vi mama Mizhocjimi. Nguec'ua jñetse ma s'o c'o nte c'o.

⁸ E Abraham, Mizhocjimi o xipji ro mbedye cja c'ü o jñiñi, ro ma cja c'ü 'na jñiñi c'ü ro tsjapü o cjaja. E Abraham o 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi c'ü. Nguec'ua ixco dyätä Mizhocjimi go mbedye go ma c'ua, zö dya mi pārã ja je ro zät'ä. ⁹ Nu cja c'e jñiñi c'ü vi mama Mizhocjimi ro unü e Abraham, e Abraham mi nzhontjo mi nzhontjo nu. Na ngue dya be mi

ngue o cjaja c'e jñiñi c'ü. Mi bübütjo e Abraham cja 'na ngüxipjadü c'ü mi tä's'ätjoji. E Abraham mi nzhontji e Isaac c'ü nu t'i, 'ñe e Jacob c'ü nu bēche c'o xo vi xipji Mizhocjimi ro tsjapü o cjajavi c'e jñiñi c'ü. Zö mi nzhontjo e Abraham, pero mi sido mi ejme Mizhocjimi. ¹⁰ Mi te'be ro ma mimi cja c'e jñiñi a jens'e c'ü nunca ra chjorü, c'ü nguetsjē Mizhocjimi o dyät'ä ja c'o nzi va ne.

¹¹ E Sara c'ü nu su e Abraham, dya mi muxt'i c'ü. Ya xo vi cjogü o cjē'ē 'ma ro muxt'i. Però o 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi, mi pārã c'ü ro mus'ü 'na ts'it'i c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. Nguec'ua Mizhocjimi o unü e Sara ro nduns'ü c'e ts'it'i c'ü o mus'ü. ¹² Nguec'ua e Abraham, zö ya me mi pale cjó xe ro mama c'ü xe ro sô ro 'ñeje t'i c'ü, pero go tsājã na puncjü o mboxbēche c'ü. Yo seje a jens'e, 'ñe c'o 'ñōxōmü c'o jārã a ññü cja yo ndare 'ñe cja yo mar, dya cjó sô ra mbezhe c'o. Je xo ga cjatjonu yo o mboxbēche e Abraham, me na puncjü yo.

¹³ E Abraham o ndü c'ü, y dya go ch'unü va texe c'o vi xipji Mizhocjimi c'ü. Je xo va cjatjonu e Isaac 'ñe e Jacob. Però mi sido mi junt'ü o mü'büji c'ü ro unü Mizhocjimi anguezeji c'ua ja nzi va mama; mi sido mi creoji hasta 'ma mü o ndüji. Mi pārãji, zö ro mezhe pero ro zädã c'o vi mama Mizhocjimi. Nguec'ua ma

mäji. Y mi mama anguezeji mi xipjiji a cjava c'o 'ñaja nte: “Nutscöjme, rí nzhontcöjme cja ne xoñijömmü”, mi eñeji. ¹⁴ C'ü vi mamaji a cjanu, ixi 'ñetsetjo c'ü mi jodüji c'ü 'na jñiñi. ¹⁵ C'e jñiñi c'ü mi jodü e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob, dya mi ngue c'e jñiñi nu ja ot'ü mi bübü e Abraham. 'Ma ri ngueje c'ü, ro sö ro nzhogüji 'ma; dya pje ro ts'a's'üji. ¹⁶ Pero me mi ne o mü'büji 'na jñiñi c'ü me xe na jo'o, c'ü ngue a jens'e. Nguec'ua, dya tseje Mizhocjimi ga mama: “Ngue o Mizhocjimizgö yo”, eñe. Ixi jñetsetjo c'ü dya tse c'ü. Na ngueje ya dyät'ä 'na jñiñi nu ja ra ma ngärã anguezeji.

¹⁷⁻¹⁸ Mizhocjimi ya vi xipji a cjava e Abraham: “Je ngue in ch'igue e Isaac c'ü ra tsja tata cja in mboxbëchegue”, eñe Mizhocjimi. 'Na nu pa'a Mizhocjimi o tsjapü 'na prueba e Abraham; o xipji c'ü ro tsja e Abraham ro unü e Isaac c'ua ja nzi ma mbäsp'äji o animale Mizhocjimi. Zö e Isaac mi ngue c'ü 'natjo nu t'i e Abraham, pero e Abraham ya mi ngue ro mbö't'ü e Isaac ro unü Mizhocjimi. Na ngue mi junt'ü o mü'bü c'ü je ri ngue e Isaac c'ü ro tsja tata cja nu mboxbëche e Abraham, c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. ¹⁹ E Abraham mi pärã, zö ro mbö't'ü e Isaac pero Mizhocjimi mi pë's'i poder, mi sö ro tsjapü ro te e Isaac ro bübü'tjo na yeje. Nguec'ua Mizhocjimi

o ts'a's'ü c'ua e Abraham, dya jyëzi ro mbö't'ü e Isaac. Nguec'ua e Abraham xe go sitjo c'ü nu t'i, chjëntjui c'ü ya rví ndü. Na ngueje ya mi ngue ro mbö't'ü.

²⁰ E Isaac xo 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi. Nguec'ua va tsja e Isaac va dyötpü c'ua Mizhocjimi c'o nu t'i c'o mi ngue e Jacob 'ñe e Esaú. Y o xipjivi ja rvá intsjimi Mizhocjimi anguezevi 'ñe c'o nu mboxbëchevi c'o cjë c'o cja ro ëjë. ²¹ E Jacob xo 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma ya ma tû'ü c'ü, o dänã c'ü o ch'äjã va dyötpü Mizhocjimi nza yeje c'o o bëche c'o mi ngue o t'i e José. ²² E José xo 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi, mi pärã c'ü ro tsja Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama. Nguec'ua 'ma ya ma tû'ü c'ü, o mama ja rvá tsja c'o o mboxbëche e Jacob c'o mi xiji Israelita. O mama c'ü ro ngärãji a Egipto pero ro mbedyeji nu, 'ma ro zädã c'o pa. Y xo xipji c'o o dyoji ro ndunbüji c'ü o cuerpo angueze 'ma ro mbedyeji.

²³ O mezhe c'ua, c'ü mi rey a Egipto o manda ro pant'aji cja ndare texe c'o ts'it'i cja c'o Israelita 'ma cja mi jmus'ütjoji. 'Ma o jmus'ü e Moisés, c'ü nu tata 'ñe c'ü nu nana o jñandavi c'ü me ma zö c'e ts'ilëlë, xa'ma pje c'o ro mbëzhi c'ü. Anguezevi o 'ñench'e o mü'büvi Mizhocjimi. Nguec'ua va pönüvi jñi zana c'e ts'ilëlë c'ü mi ngue e Moisés. Dya go züpüvi o jña

c'e rey. ²⁴ Nuc'ua c'ü nu xunt'i c'e rey a Egipto, 'ma o chöt'ü c'e ts'ilälë c'ü mi ngue e Moisés, o tsjapü o t'i c'ua c'ü. Pero 'ma mü o nocü e Moisés o 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi c'ü. Nguec'ua 'ma ya vi bëzo angueze, dya cja ne xe ro nädäji angueze mi ngue o t'i c'ü nu xunt'i c'e rey. ²⁵ Ro sö e Moisés xe ro tsja bëche cja c'e rey, ngue c'ua xe ro mäjä e Moisés rvá züji, ro tsja c'o nte. Pero o unü ngüenda c'ü dya rvá jo a cjanu, 'ñe c'ü dya ro mezhe rvá mäjä. Na ngue c'ü rví mäjä a cjanu, je ri tsjatjo va cja ne xoñijöümü. C'ü o tsja, o mbeñe c'ü xenda rvá jo ro dyoji c'o nu menzumüji a Israel c'o vi juajnü Mizhocjimi, y ro sufre co anguezeji. ²⁶ O nguijñi angueze, zö ro zadüji angueze pero xenda rví muvi c'ü ro dyätä e Cristo rvá mbedye a Egipto, que na ngueje c'ü ro nguejme ro tsjapü o cjaja texe c'o mi pë's'iji cja trabodega nu. Na ngueje e Moisés mi te'be c'o xenda na jo c'o ro unü Mizhocjimi. ²⁷ C'ü vi mbedye e Moisés a Egipto, dya ngue c'ü mi sū c'ü pje ro tsjapü c'e rey; ngue c'ü mi junt'ü o mü'bü ro zädä 'ma ro sö ro pjongü libre c'o nu menzumütsjëji. Mi creo c'o vi mama Mizhocjimi, nza cja 'ma ixto ñavi ro jñandba o jmi; maco dya cjó janda Mizhocjimi.

²⁸ Na ngue c'ü mi ench'e o mü'bü Mizhocjimi, o mbürü e Moisés o pjongü c'e

mbaxua c'ü ni chjü Pascua, o xipji c'o nu menzumüji a Israel ro xis'iji o cji cja ngoxtji c'o o ngumüji, ngue c'ua 'ma ro ëjë c'ü o anxe Mizhocjimi, dya ro mbö'tp'üji 'ma c'o nu ndats'it'iji. ²⁹ E Moisés 'ñe c'o nu menzumüji a Israel o 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi, o jñunt'ü o mü'büji c'ü ro mbös'ü Mizhocjimi anguezeji ja rvá mbes'ëji cja c'e trazapjü c'ü jüsp'üji Mar Rojo. Nguec'ua va mbes'ëji c'ua, nza cja 'ma ri nguetjo cja jöümü c'ü na dyodü. Pero c'o mi menzumü a Egipto, 'ma mi cja ro mbes'ëji, go nzhogü c'o ndeje c'o vi xögü, go chjorüji c'ua texeji nu.

³⁰ C'o Israelita o 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi. Nguec'ua pama mi xinchp'itjoji cja c'e jñiñi a Jericó. Nguec'ua 'ma ya vi cjogü siete pa, go nügü c'ua c'o trandüngümü c'o mi c'ot'ü c'e jñiñi. ³¹ 'Ma dya be mi xinchp'iji cja c'e jñiñi, o xipjiji ye bëzo c'o mi Israelita o ëjui, o 'ñe zo'büvi nu. Cja c'e jñiñi, mi bübü 'na ndixü c'ü nde ma dyonpütjo o bëzo. Nuc'ü, mi chjü'ü Rahab c'ü. Pero c'e ndixü go 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi, nguec'ua va mbös'ü c'o vi 'ñe zo'bü. O tsjocüvi a mbo cja o ngümü, ngue c'ua dya ro zürüji c'o. Nguec'ua 'ma o nügü c'o ndüngümü c'o mi c'ot'ü c'e jñiñi, c'o tropa c'o mi Israelita, dya go mbö't'üji c'e ndixü. Pero c'o nu menzumüji a Jericó, dya go züji Mizhocjimi. Nguec'ua

va mbö't'üji c'o.

³² ¿Pje xe rá xi'tsc'öji? Dya rá sürü rá xi'tsc'öji dya, texe c'ua ja va tsja e Gedeón, 'ñe e Barac, 'ñe e Sansón, 'ñe e Jefté, 'ñe e David, 'ñe e Samuel, 'ñe c'o profeta. ³³ Anguezeji mi ench'e o mü'büji Mizhocjimi, nguec'ua mi bübü anguezeji c'o o ndöpü o rey. Xo mi bübü c'o o mbëzhi juesi c'o na jo va zopjü c'o nu menzumüji. Xo mi bübü c'o o zädä c'ü vi xipji Mizhocjimi. Xo mi bübü anguezeji c'ü o pant'aji a nde cja o león, pero Mizhocjimi o ngo'tp'ü a ne c'o león. Na ngueje mi ench'e o mü'bü Mizhocjimi c'e nte c'ü. ³⁴ Mi bübü c'o o mboch'üji cja trasivi c'ü me mi yorü, pero Mizhocjimi o tsja c'ü dya pje tsjapüji c'e trasivi. Na ngueje anguezeji xo mi ench'e o mü'büji Mizhocjimi. Mi bübü c'o ro bö't'ü co tjëdyi. Pero dya pje xo tsjapüji c'o, na ngueje anguezeji xo mi ench'e o mü'büji Mizhocjimi. Mi bübü c'o mi sü o mü'bü. Pero Mizhocjimi go tsjapu ro zëzhiji, na ngueje mi ench'e o mü'büji Mizhocjimi. Nguec'ua va chüji na jo c'o o tropa c'o nte c'o dya mi ma't'ü Mizhocjimi, va ndöpüji c'o. ³⁵ Mi bübü ndixü c'o vi ndü c'o mi cãrã o ngümü, pero o tetjo c'o, o bübütjoji na yeje.

Mi bübü c'o o mbäräji hasta 'ma cja mü o ndüji. 'Ma ro mama anguezeji c'ü dya cja ro ma't'üji Mizhocjimi, ro 'ñemeji 'ma libre, dya pje ro tsjapüji 'ma c'o. Pero anguezeji, dya mamaji a cjanu c'ü ro

gyëziji Mizhocjimi. Na ngue mi te'beji c'ü xenda na jo; mi te'beji c'e pa 'ma ra tetjoji ra mimiji co Mizhocjimi. ³⁶ Mi bübü c'o me go mbätäji va nda's'üji co chirrio, na ngueje mi ench'eji o mü'bü Mizhocjimi. Mi bübü c'o mi sufre a pjörü, y xo mi tjün't'üji co cadena. ³⁷ Mi bübü c'o o pjat'üji o ndojo va mbö't'üji. Mi bübü c'o o dyocüji a nde co serrote. Mi bübü c'o o xipjiji c'ü na jo ro mamaji c'ü dya cja ro ma't'üji Mizhocjimi; 'ma jiyö, ro tsjapüji ro sufreji 'ma na puncjü. Mi bübü c'o o mbö't'üji co tjëdyi. Mi bübü c'o o c'ueñe cja o ngümüji o möji na jë. Nguec'ua mi bëzhi c'o mi jyodüji, nguec'ua ya nguextjo o xipjadü o ndënjürü c'ü mi je'eji, 'ñe o xipjadü o chivo. Mi sufreji na puncjü, y mi cjapüji na s'o c'o. ³⁸ C'o nte c'o dya mi creo Mizhocjimi mi mamaji c'ü ma s'o c'o mi ma't'ü Mizhocjimi; mi mamaji c'ü dya mi jyodü c'o mi ma't'ü Mizhocjimi xe ro mimiji cja c'o o jñiñiji. Maco mi nguetsjë c'o mi mama a cjanu, c'o ma s'o. C'o mi ejme Mizhocjimi, o c'ueñeji cja o ngümüji o möji na jë, nguec'ua mi nzhodütjoji cja majjadü, 'ñe cja t'eje. Mi tsädätjoji cja cueva. ³⁹ Texe c'o nte c'o ya ró xi'tsc'öji, me nântji c'ü na jo va tsjaji, na ngue mi ench'e o mü'büji Mizhocjimi. Pero dya ch'unüji va, nu c'o vi mama Mizhocjimi. ⁴⁰ Na ngueje Mizhocjimi ya vi mbeñe c'ü ro zädä c'ü xenda na jo.

Mi te'be Mizhocjimi c'ü ro cārāgōji nutscōji, ngue c'ua c'o mi cārā mi jinguā, ñezgōji sō rá chēzhgōji a jmi angueze rí texeji.

12

Fijemos la mirada en Jesús

¹ C'o nte c'o cja ró xi'tsc'ōji, zō mi sufreji pero dya jyēziji c'ü mi ench'e o mü'būji Mizhocjimi. Xo rga cjazgōji nu, ni jyodü, dya rá jēziji c'ü rgá ench'e ín mü'būji e Jesucristo, zō xo rá sufreji. C'ü rgá nzhodüji cja o 'ñiji Mizhocjimi chjēntjui nza cja 'na nte c'ü ri cja carrera. Nuc'ü, ra ts'o's'ü c'o bitu c'o ri je'e. 'Ma jiyö, ra ts'a's'ü c'o bitu, y ra bēzhi 'ma c'e carrera. Je xo ga cjazgōji nu. Ni jyodü rá jēzgōji texe c'o na s'o c'o rí cjaji, 'ñe c'o pje nde c'axcōji. ² Ni jyodü rá unnc'ōji ngüenda c'ü ja va tsja e Jesús, y rá te'beji ra mböxcūji angueze xo rá zēzhgōji 'ma pje c'o rá sufreji. 'Ma o ndät'āji e Jesucristo cja ngronsi, me co bēchpiji o tseje va tsjapūji burla. Pero e Jesús go ne go ndü, dya tsjapü ngüenda c'ü mi bēchpiji o tseje. Na ngue mi pārā c'ü ro zādā 'ma me ro mājā angueze, na ngue ya rví mböxcūji. Na ngue c'ü o ndü e Jesús, nudya, je mimi dya cja o jodyē Mizhocjimi.

³ Mbeñeji c'ü o tsja e Jesús. Mbeñeji, ngue c'ua 'ma pje c'o ra tsja'c'ejji, dya ra tōgü in mün'c'ejji c'ü rguí jyēzgueji Mizhocjimi. C'o nte, me go

tsjapūji o sufre e Jesús; maco mi nguetsjē anguezeji ma s'oji. Pero e Jesús go sēchi texe c'o. ⁴ C'ü ni 'ñench'e in mün'c'ejji e Cristo, ngue c'ü ni jyonnc'ügueji o chū yo nte. Pero dya cjó be bö't'ütsc'ejji. Nguec'ua, dya ni jyodü rí tsjaji na s'o rguí xōgueji co e Cristo. ⁵ Pe ya i jyombeñeji c'ü mama cja o jña Mizhocjimi nza cja 'na tata 'ma zopjü c'o o t'i. Je mama ga cjava c'ü: Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, 'ma ra huēnchc'igüe Mizhocjimi c'in Jmugue, dya rí tsjapü c'ü dya pje ni muvi c'ü o jña c'ü.

Ni xo rí tsjijñi rguí sentiogue 'ma ra xi'tsc'e c'ü na s'o i tsja.

⁶ C'in Jmugue 'ma s'iya 'na nte, cjapü ra sufre 'ma. Y ngue c'o cjapü o t'i, c'o castigao c'ü, eñe c'e jña.

⁷ Nujoyo in sufregueji, nguetsjē Mizhocjimi c'ü jēzi rí sufregueji yo. Nguec'ua rí xōtpügueji 'ma c'ü ja rguí dyätqueji na jo angueze. Mizhocjimi cja'c'ejji nza cja 'na tata cjapü c'ü nu t'i. Na ngueje texe yo bēzo, bübü 'ma ni jyodü ra castigaoji c'o o t'iji. ⁸ Mizhocjimi jēzi ra sufre texe c'o o t'i. Nguec'ua 'ma dya in sufreji, nu'ma, dya ngue o t'itsc'ejji 'ma c'ü. ⁹ C'o mi tatagōji cja ne xoñijōmü mi castigaozūji c'o, ngue c'ua ro ätcōji c'o. Y mi sūgōji c'o. Nadya c'in Tatagōji c'ü bübü a jens'e, ¿cjo dya xo ni jyodü rá sūgōji angueze, ngue c'ua rá bübütjoi? Jā, ni

iyodü. ¹⁰ Ja nzitjo cjë c'o o castigaozüji c'o mi tatagöji. Mi castigaozüji c'ua ja nzi ma netsjëji anguezeji. Pero Mizhocjimi castigaozüji ngue c'ua ra mböxcöji, ngue c'ua rga cjazgöji angueze. ¹¹ Ixi 'mārātjo, 'ma jëzi Mizhocjimi ra sufre 'na nte, dya mājā c'e nte, nzhumü 'ma c'ü. Pero 'ma ra unü na jo ngüenda c'e nte jenga ni sufre c'ü, cja rrü dyätä c'ua Mizhocjimi, nu'ma, xenda rrā jo c'o ra tsja 'ma c'e nte, y dya cja pje xe ra mbeñe 'ma c'ü.

El peligro de rechazar la voz de Dios

¹² C'o cja carrera, bübü 'ma ya me ni tögü o ngua. Nguec'ua dya cja nda sö ra cjuan'diji. Je xo ga cjatsc'ejiji nu, me tögü in mün'c'ejiji. Nguec'ua rí xi'ts'iji rí zëzhgueji. ¹³ Ixtí tsijijñiji c'ü ngueje o 'ñiji e Cristo c'ü rí möcjeji. Ngue c'ua c'o yembeñetsc'ejiji, dya ra xögüji cja c'e 'ñiji c'ü na jo, y dya cja xe ra yembeñeji.

¹⁴ Me rí iyodüji ja rgui tsārāgueji na jo texe yo nte. Xo rí iyodüji rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo. 'Ma jiyö, dya ra sö rí pārāji 'ma na jo ja ga cja angueze, y dya ra sö rí ma minc'ejiji co angueze. ¹⁵ Rí pjötpütsjëji ngüenda. 'Ma jiyö, 'na ri bübüts'ejiji 'naja c'ü ra xögü co Mizhocjimi, maco o nugüji na jo va ndājā c'ü nu T'i. 'Ma ri bübüts'üji c'ü ri cja na s'o, zö ri 'natjo nte, pero ra jí'ts'iji 'na 'ñiji c'ü na s'o, nguec'ua ri bübüts'üji

na puncjü c'o xo ra tsja na s'o. ¹⁶ Rí pjötpüji ngüenda c'ü dya cjó ri bübüts'ejiji hermano c'ü ri 'ñeje c'ü 'na ndixü, o hermana c'ü ri 'ñeje c'ü 'na bëzo. Y 'ma dya in chjüntüji, dya rí jyöt'üji o ndixü. Xo rí pjötpüji ngüenda c'ü dya cjó ri bübüts'ejiji c'ü ra tsja c'ua ja nzi va tsja e Esaú, ra tsjapü dya pje ni muvi c'o me na jo c'o ne ra dyacöji Mizhocjimi. E Esaú mi ngue c'ü nu ndat'i e Isaac, nguec'ua je ngue e Esaú c'ü ro intsjimiji ro tsja Mizhocjimi. Pero c'ü rví intsjimiji c'ü, o mbö'ö e Esaú por 'na mojmü o jñöñü c'ü o ch'unü ro zi. ¹⁷ In pārāgueji ja va tsja c'ua e Esaú. O mezhe c'ua e Esaú mi ne c'ü ro intsjimiji c'ü. Pero Mizhocjimi dya go ne a cjanu. Me go huë'ë c'ua e Esaú, 'na xe ro sö ro intsjimiji c'ü. Pero dya cja sö.

¹⁸ Nu cja c'e t'eje nu ja o ch'unü c'o o mandamiento Mizhocjimi c'o in mboxpalegöji, me mi yorü o trasivi nu. Me xo ma bëxömütjo ma jängömü nu. Y me ma zëzhi ma vü'ü trandajma nu. ¹⁹ Y cja c'e t'eje, xo mi zünü me na jens'e 'na trompeta nu. Cjanu ña c'ua Mizhocjimi o zopjü c'o in mboxpaleji. Anguezeji me go züji va dyärāji c'o jña c'o, nguec'ua va dyötüji e Moisés c'ü ro xipji Mizhocjimi c'ü dya cja ro ña'a. ²⁰ Me mi süji, dya cja ne ro dyärāji. Na ngueje Mizhocjimi vi mama a cjava: "Zö ri nguextjo 'na animale ra säjä cja ne t'eje, pero rí pö't'üji c'ü. Pero dya rí

chëzhiji. Rí pjat'üji co ndojo, o 'ma jiyö rí pjat'üji co lanza", eñe Mizhocjimi. ²¹ Me mi sũ'ũ ma jñandaji cja c'e t'eje. Nguец'ua hasta e Moisés o mama: "Me rí mbigö rgá sũgö na puncjü", eñe. Nu c'e t'eje c'ü, dya ngue c'ü in chëzhgueji a jmi c'ü, iyö.

²² Nu c'ü in chëzhgueji dya a jmi, ngueje Mizhocjimi c'ü ixi bübütjo. Nuc'ü, je bübütjo cja c'ü 'na t'eje c'ü ni chjü Sion, cja c'e jñiñi a Jerusalén a jens'e. Je nguejnu me mäjä ga ngärã c'o o anxé Mizhocjimi c'o me na puncjü. ²³ Je ngue nu, va juns'ü o tju'ũ texe c'o o t'i Mizhocjimi c'o na puncjü, na ngueje je menzumüji dya nu. Nu c'ü ra jñün'c'ejí nguenda, nguetsjé Mizhocjimi c'ü manda texe a jens'e 'ñe cja ne xoñijö mü. Nu ja bübü angueze, je xo cãrã nu, c'o nte c'o ya jogü cja o jmi. Nuc'o, ojtjo nada c'o na s'o a jmi Mizhocjimi c'o. ²⁴ Xo in chëzhgueji dya a jmi e Jesús. C'ua ja nzi ma tsja c'o mböcjimi ma xis'iji c'o o cji o animale ngue c'ua ro perdonaoji c'o nte, je xo ga cjatjo nu'tsc'ejí. 'Ma in ench'e in mü'büji e Jesucristo, Mizhocjimi perdonao'ts'üji, na ngue o pjödü o cji e Jesús va ngötcüji in nzhubüji. 'Ma o tsja e Caín o mbö't'ü e Abel, mi jyodü ro nzhopcüji c'o na s'o e Caín. Pero na ngue c'ü o mbö't'üji e Jesús, Mizhocjimi dya ra nzhocüzgöji c'o na s'o c'o rí cjaji, ra perdonaozgöji dya c'ü.

²⁵ Nguец'ua rí pjötpügueji nguenda c'ü rí dyätäji Mizhocjimi c'ü zocöji. Nu c'o in mboxpaleji, 'ma o ch'unüji c'o o mandamiento Mizhocjimi, dya go ne go dyäräji. Nguец'ua Mizhocjimi o tsjapü o sufreji, maco nguextjo va cja ne xoñijö mü c'ü vi sjipjiji c'o. Pero nudya, Mizhocjimi ya ndäjä 'naja c'ü vi 'ñeje a jens'e. Nguец'ua 'ma rá jünpügöji o jña e Jesús ja va 'ñe ndũ, cja rrũ yönbüji c'ü, çja rga möcjöji 'ma, c'ü dya pje ra tsjacöji Mizhocjimi? Nu 'ma ga cjanu, xenda rá sufregöji 'ma que na ngue c'o in mboxpaleji. ²⁶ 'Ma o ña Mizhocjimi c'o pa c'o, me go mbi'i c'e t'eje. Pero nudya, ya mama Mizhocjimi pje pjëzhi c'ü cja ra tsja. O mama ga cjava c'ü: "Xe 'na vez rá cjacö ra mbi'i na zëzhi ne xoñijö mü. Dya nguextjo ne xoñijö mü. Xo 'ñe ne jens'e, xo rá cjavü ra mbi'", eñe Mizhocjimi. ²⁷ C'e jña c'ü vi mama Mizhocjimi c'ü xe 'na vez ra tsjavü ra mbi ne xoñijö mü, ngue c'ü rga pärägöji ra chjorütjo ne jens'e 'ñe ne xoñijö mü. Na ngueje o t'ät'ätjo yo. Nuc'ua, c'o dya sö ra chjorü, ngue c'o ra sido ra bübü. ²⁸ Nu c'in Jmugöji, dya ra chjorü c'ü, ni xo ra chjorü nu ja rá ma cãrägöji c'ü. Nguец'ua rga unngöji na jo 'na pöjö Mizhocjimi, y rá ma't'üji c'ua ja nzi ga ne c'ü. Ni jyodü rá sũgöji rga ätcöji c'ü. ²⁹ C'ua ja nzi ga cja 'na sivi, cjavü ra sufre c'ü

ra zant'a, je xo ga cjatjonu Mizhocjimi ra tsjapü ra sufre c'o cja na s'o.

13

Cómo agradecer a Dios

¹ Sido rí pötü rgui s'iyagueji yo nin cjuarmaji. ² 'Ma ra säjä cja in jñiñgueji c'o cjuarma c'o dya ngue in menzumügueji, rí recibidogueji na jo c'o; dya rí jyombeñeji. 'Na ri ngue o mbëpji Mizhocjimi c'o. Mi jinguã, mi bübü c'o mi recibido na jo c'o ma säjä. Nguéc'ua bübü 'ma mi recibidoji c'o o anxé Mizhocjimi, zö dya mi pãrãji cjo mi ngue c'o.

³ C'o o'o a pjörü, rí mbeñegueji rí pjös'üji c'o, nza cja 'ma ri 'natjo c'ua ri cãji a pjörü. Xo rí mbeñeji rí pjösc'ejji c'o cchapüji ra sufre. Na ngueje 'na xo bübü 'ma ra tsja'c'ejji xo rí sufregueji.

⁴ Rí unnc'ejji ngüenda c'ü dya s'o c'ü ni chjüntüvi 'na bëzo 'na ndixü. Pero c'ü ya chjüntü, ni jyodü c'ü dya cjó xe ra 'ñeje. Porque na s'o ga cjanu. Mizhocjimi ra tsjapü ra sufre texe c'o bëzo c'o ra dyojui c'ü dya ri ngue nu su, 'ñe c'o ndixü c'o ra dyojui c'ü dya ri ngue o xïra.

⁵ Dya rí mbeñegueji na puncjü o merio. Rí mäcjeji co nu c'o ya in pë'sc'ejji. Na ngueje ya mama a cjava Mizhocjimi: "Nunca rá jëtsç'ö, ni xo rá xögü co nu'tsc'e", eñe. ⁶ Nguéc'ua, dya rá sÿji pero ra sö rá mangöji:

Mizhocjimi ngue c'ü pjöxcö c'ü. Dya rá sÿgö cjó pje ra tsjacö, rá eñegöji.

⁷ Rí mbeñegueji nu c'o cjuarma c'o o xi'tsc'ejji o jña Mizhocjimi. Rí mbeñeji na jo ja va dyätãji e Jesucristo hasta 'ma cja o ndüji. Rí mbeñeji ngue c'ua xo rí 'ñejmeji a cjanu c'ü. Na ngue angueze, dya pötü c'ü.

⁸ C'ua ja nzi ma cja c'o cjë c'o ya cjogü, je xo ga cjatjonu angueze ne pa dya, 'ñe texe c'o cjë c'o cja ra ëjë, 'ñe 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijö mü. ⁹ Nguéc'ua, dya rí creogueji cjó c'o ra 'ñe dyon'c'üji ra jí'tsc'ejji jña c'o ri nan'ño. Dya rí creoji 'ma dya ri chjëntjui c'o jña c'o ya i dyärãji. Nutscöji ni jyodü rá unüji na jo ngüenda c'ua ja ga s'iyazgöji Mizhocjimi, ngue c'ua rá nzhodüji na jo cja o 'ñiji. Dya ni jyodü me rá xöcüji pje ma jñöñü c'o rá sigöji, o c'o dya rá sigöji. Cãrä c'o me xöcü a cjanu, pero dya pjös'üji ja rgá mbãrãji na jo Mizhocjimi.

¹⁰ Nutscöji, ngue e Cristo c'ü o bö't'ü para o ndintscöji ín mün'c'öji c'o na s'o. C'o animale c'o tsjé'ma mi pö't'üji ngue c'ua ro perdonaoji c'o o nzhübü c'o nte, mi ngue c'ü rví unü ngüenda c'o nte c'ü ro ë 'naja c'ü ro 'ñe pätpãji rvá ndü. Nu c'o animale c'o tsjé'ma mi bö't'ü, dya sö ro zi c'o mböcjimi. ¹¹ C'ü mi cjaji, nu c'ü mi mero ndamböcjimi mi cjogü a mbo nu ja me ma sjü'ü, mi tjëdyi

c'o o cji c'o animale c'o vi böt't'ü. Cja ma xis'i c'o cji nu, ngue c'ua ro perdonaoji c'o o nzhubütsjê, 'ñe c'o o nzhubü c'o nte. Nuc'ua cja ma ndunüji c'o animale a tji'i cja c'o ndüngumü. Cja ma yepe ra ndüt'üji texe c'o o ts'ingue c'o. ¹² Je xo va cjatjonu e Jesús, je ngue a tji'i cja c'e ndajñiñi a Jerusalén nu ja o pjongüji angueze ro ma sufre. Je ngue nu o ma pjödü o cji'i va ndü nu, para o ndintsquiji ín mün'c'öji c'o na s'o, nutscöji rí nteji. ¹³ Nguéc'ua nutscöji na jo rá jyombeñeji c'o tjürü c'o mi cjaji 'ma ot'ü, y rá chëzhgöji a jmi e Jesús. Yo nte ra zangöji c'ua ja nzi va zadüji e Jesús o bëchpiji o tseje. Pero ni jyodü rá jyombeñeji a cjanu c'o tjürü c'o. ¹⁴ Na ngueje ne xoñijö mü, dya ngue ín s'öyagöji va; ra chjorütjo nu. Rí te'beji c'e s'öya nu ja rá ma mimiji. ¹⁵ Na ngue c'ü o tsja e Jesucristo, dya cja ni jyodü rá unngöji dya o animale Mizhocjimi. C'o rá unngöji dya, pama rá unüji 'na pöjö; rá unüji c'o jña c'o ra mbedye ín tegöji. ¹⁶ Dya rí jyombeñeji rí pötü rgui pjös'üji, 'ñe rí unüji c'o pje ni jyodü. Nujoyo, ngue yo me rguí mäjä Mizhocjimi yo.

¹⁷ Rí dyätqueji yo in xo'ñigueji yo xi'ts'iji o jña Mizhocjimi, zö nan'ño gui tsjijñiji. Na ngueje ngue anguezeji c'o me pëpji ga mbö'c'ejji. Mizhocjimi ra jñünpü ngüenda anguezeji ja

ga cja vi minc'ejji. Rí dyätqueji anguezeji, ngue c'ua ra sö ra mäjji rgá mbö'c'ejji. 'Ma jiyö, 'ma dya rí dyätqueji anguezeji, 'na me ra sufre cja o mü'büji. Y nu'tsc'ejji, 'na rí bëzhgueji.

¹⁸ Rí dyötcüji Mizhocjimi, na ngue rí pärägö c'ü dya rí cjiñi na s'o ín mü'bügö. Me rí ne rá cjangö na jo'o texe. ¹⁹ Me rí ö'tc'öji rí dyötcüji Mizhocjimi, ngue c'ua dya ra mezhe, rá 'ñe zenguats'üji na yeje.

Bendición y saludos finales

²⁰ E Jesús c'ín Jmugöji, ndambörü c'ü; nutscöji chjëntcui c'ü ri ndënchjürüji. Nguéc'ua va ndü e Jesús por nutscöji. O pjödü o cji para o perdonaozgjö Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama cja ne testamento nu cja nuevo nu o zocüzüji. Nguéc'ua dya cja rí tügöji ín nzhunc'öji. Nuc'ua Mizhocjimi o tsjapü o tetjo e Jesús, o bübüjtjo na yeje. Nguéc'ua ra sö ra mäjä ín mün'c'öji, dya cja ni jodü xe rá mbeñeji c'o ín nzhubüji c'o mi tüji. ²¹ Rí ö'tc'öji Mizhocjimi ra dya'c'ejji c'o xe bë'tsc'ejji, ngue c'ua ra sö rí tsjaji texe c'o na jo, c'ua ja nzi ga ne angueze. Nguetsjê angueze ra pëpji a mbo cja in mün'c'ejji, ngue c'ua rí tsjaji c'o na jo c'o rguí mäjä angueze. Ra pëpji a cjanu a mbo in mün'c'ejji, na ngueje in ench'e in mü'büji e Jesucristo. Angueze me na nojo, 'ñe me na jo. Je rga cjanu textjo yo cjë'ë 'ñe 'ma

ya rguí nguins'i ne xoñijõmü,
amén.

²² Rí ö'tc'öji cjuarma rí pëscöji paciencia yo jña yo ró zo'c'öji. Na ngueje dya puncjü yo ró xi'tsc'öji cja ne carta. ²³ Rí negö rí pãrãgueji c'ü ya 'ñemeji dya libre e Timoteo c'ín cjuarmagöji. Nu 'ma dya ra mezhe ra zät'ä nu ja rí bünc'ö, rá ěcjöbe rá 'ñe zenguats'ügöbe.

²⁴ Xipjiji ra mbörü Mizhocjimi texe yo in xo'ñigueji yo xi'ts'iji o jña Mizhocjimi, 'ñe texe c'o 'ñaja cjuarma. Va bö'tc'ütjoji Cjimi c'o cjuarma c'o menzumü a Italia c'o rí cãrãgöjme.

²⁵ Mizhocjimi ra mböxc'üji in texeji. Je rga cjanu, amén.

LA CARTA DE SANTIAGO

Santiago escribe a los esparcidos

¹ Cjimi, cjuarma, rí zen-guats'üji. Nutscö e Jacobo rí pen'c'eji ne carta. Rí mbëp'jigö cja Mizhocjimi, 'ñe cja e Jesu-cristo c'ín Jmugöji. Rí pen'c'eji ne carta nu'tsc'eji in tsjaji cja yo doce estado a Israel, pero in pjötc'eji dya texe cja ne xoñijöümü.

La sabiduría que viene de Dios

² Bübü 'ma ra säts'c'eji 'na ndümü o pje c'o nde rí sufregueji. Pero jñunt'ü in mün'c'eji cjuarma, ngue yo rguí mäc'jeji yo; ni ri ts'inguilë rí ndümüji. ³ Na ngue in pärägueji 'ma rí sufregueji a cjanu, ra jñetse cjo sido rí 'ñejmeji Mizhocjimi. 'Ma rí zëzhgueji, 'ma dya rí jyëzgueji Mizhocjimi, nu'ma, ra dya'c'üji mas c'ü rguí zëzhji, 'ma ra ë c'o rí sufreji c'o xe na s'ëzhi. ⁴ Nguéc'ua sido rí zëzhgueji ngue c'ua ra sö rí dyätqueji na jo 'ma Mizhocjimi. Nguéc'ua dya ra bë'tsc'iji c'ü rguí tsjagueji c'ua ja nzi ga ne angueze.

⁵ 'Ma bübüts'üji c'ü bëzhi pjeñe ja rgá tsja c'o ne Mizhocjimi, ni jyodü ra dyötü Mizhocjimi 'ma c'ü. Mizhocjimi ra unü c'ua c'ü rguí mbärä. Na ngue c'o pë's'i Mizhocjimi, dacöji na puncjü c'ü, dya xo huënzhgöji c'ü.

⁶ Pero c'ü ra dyörü, ni jyodü ra jñunt'ü o mü'bü c'ü ra ch'unü pjeñe, dya ra yembeñe cjo ra ch'unü cjo dya ra ch'unü. Na ngue c'ü yembeñe, chjëntjui nza cja ndeje cja trazapjü c'ü pjö's'ü ga ndunü e ndajma ga mava ga mava. ⁷ C'e nte c'ü yembeñe ga cjanu, ni jyodü ixta unü ngüenda c'ü dya pje ra unü c'ín Jmugöji c'ü. ⁸ Na ngueje dya pärä pje ra nguiñi; yembeñe texe c'ü cja'a c'ü.

⁹ Nu'tsc'eji in pöbreji cjuarma, zö dya nda in pë's'iji pero rí mäc'jeji. Na ngueje ya ni muvitsc'eji dya a jmi Mizhocjimi. ¹⁰ Nu'tsc'eji in pë's'iji na puncjü, xo rí mäc'jeji. Na ngueje o dya'c'üji Mizhocjimi in pärägueji dya, c'ü dya nda ni muvi c'ü ni pë's'c'eji na puncjü. C'o rico, ra zädä 'ma ra ojtjo anguezeji, ra chjëntjui nza cja o ndäjnä o pjín'ño. ¹¹ Na ngueje 'ma go mbes'e e jyarü, na pa'a. Nguéc'ua ga dyot'ü o pjín'ño, y joca juenzhänä c'o. Y zö na zötjo pero ra ojtjo c'ua c'o. Je xo rga cjatjonu c'o rico; zö pëpjiji töji o merio, pero ra zädä 'ma ra ndü c'o.

Pruebas y tentaciones

¹² 'Ma cjó c'o ra säjä 'na ndümü o pje c'o ra sufre, pero 'ma ra sido ra 'ñejme Mizhocjimi, nu'ma, ngue nu rguí mäjä 'ma c'e nte. Na ngueje Mizhocjimi ra unü c'ü rguí bübütjo co angueze. Je ga cjanu va mama Mizhocjimi ra unü c'o ejme, 'ñe neji angueze. ¹³ 'Ma cjó c'o ra

nguijñi ra tsja c'o na s'o, dya ra mama que ngue Mizhocjimi c'ü cjavü ra tsja c'o na s'o. Na ngueje me na jo Mizhocjimi, dya cjó sö ra 'ñünbü o mü'bü Mizhocjimi ra tsja c'o na s'o. Mizhocjimi dya xo 'ñünbü o mü'bü 'na nte ra tsja c'o na s'o. ¹⁴ Ma cjó c'o cjiñi ra tsja c'ua ja c'o nzi ga netsjé c'o na s'o, je ni 'ñeje cja mü'bü c'e s'opjeñe. ¹⁵ Nuc'ua 'ma ra sido ra nguijñi c'o na s'o c'o ri ne ra tsja, ra zädä c'ü ra tsja 'ma c'o. Y 'ma dya ra jyézi c'o na s'o, dya ra salva.

¹⁶ Rí s'iyats'üji cjuarma. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya cja rí tsjiñi c'ü ngue Mizhocjimi c'ü 'ñünngü in mü'büji rá caji c'o na s'o. Na ngueje dya cjuana. ¹⁷ C'ü dacöji Mizhocjimi, nde na jo texe c'o. Y ngue c'o ni jyongöji c'o. Nguetsjé angueze o dyät'ä e jyarü, 'ñe e zana, 'ñe yo seje. Nujyo, chjench'e yo. Pero Mizhocjimi dya pötü; xenhc'ü ga cjatjo, dacüji c'o na jo. ¹⁸ Nguetsjé angueze o mbeñe ndeze mi jinguã c'ü ro tsjacüji o t'izüji. Nguetscöji ot'ü o tsjacüji o t'izgöji, 'ma ró ätpägöji nu o jña nu na cjuana. Je xo rga cjatjonu c'o 'ñaja c'o cja ra creó.

La verdadera religión

¹⁹ Rí s'iyats'üji cjuarma. Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí dyäräji na jo o jña Mizhocjimi in texeji. Dya ts'i rgui chjünrüji jña c'o va ã in pjeñetsjéji. Dya xo ra ünc'eji rgui dyäräji c'ü o jña. ²⁰ Na ngue 'ma cjó c'o üdü, dya ra sö ra tsja c'ua ja

ga ne Mizhocjimi c'o na jo. ²¹ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, jyéziji texe c'o me na s'o c'o in cjiñiñi, 'ñe texe c'o na s'o c'o xe in caji. Rí dyäräji na jo nu o jña Mizhocjimi nu bübü in mün'ceji dya. Na ngue 'ma rí dyärägeji ne jña nu, sö ra jogü in mü'büji.

²² Dyätäji o jña Mizhocjimi. Dya rí dyärätjoji, cja ndo rrí jyéztjoji. Na ngue 'ma in cjiñiñi c'ü dya pje ni jyodü nguextjo c'ü rí dyärätjoji, dya in cjiñiñi na jo 'ma. Na ngueje dya cjuana. ²³ Ma cjó c'o ärä o jña Mizhocjimi, nu 'ma dya cja'a c'ua ja nzi ga dyärä, nu'ma, chjëntjui nza cja 'na nte c'ü janda na jo cja jñeje c'ü ja ga cja a jmi c'ü. ²⁴ Jandatsjé na jo'o, cja na matjo c'ü. Nuc'ua ixi jyombeñetjo pje mi nza jmi c'ü. ²⁵ Mizhocjimi ya 'ñevgueji libre, ngue c'ua ra sö rá ätäji dya o jña angueze. 'Ma cjó c'o ra unü na jo ngüenda c'ü pje mama c'ü o jña, y ra sido ra mbeñe, y ra tsja c'ua ja nzi ga mama c'e jña'a, nu'ma, ngue nu rguí mäjä 'ma c'e nte c'ü. Na ngueje cja'a c'ü mama c'e jña. Pero 'ma ra dyärä jo rrü jyombeñetjo c'ü, iyö 'ma.

²⁶ 'Ma cjó c'o pëzhits'üji na jo ga mat'ü Mizhocjimi, pero 'ma dya pjötpü ngüenda c'o jña c'o pedye a ne'e ga xipji yo nu minteji, dya jo c'ü cjiñi 'ma c'ü. Na ngueje dya cjuana. Na ngue dya pje ni muvi c'ü ni mama mat'ü Mizhocjimi c'ü. ²⁷ C'o ix na cjuana mat'ü Mizhocjimi c'in

Tataji, pjös'üji yo ndixũ yo ya ndũ nu xĩra, 'ñe yo jyoya 'ma sufreji. Xo pjörütsjèji ngue c'ua dya ra ndèpiji o 'ñiji yo nte cja ne xoñijõmũ va yo dya pãrã Mizhocjimi. C'o cja a cjanu yo na jo, dya s'o a jmi Mizhocjimi c'o.

2

No hay que hacer distinción entre personas

¹ Me na nojo e Jesu-cristo c'ín Jmugõji, cjuarma. Nguec'ua 'ma in ejmeji angueze, dya cjó rí tsjapüji xenda rrĩ muvi 'na nte que na ngue c'ü 'na. ² Bübü 'ma cjogü 'na nte nu ja in ma't'üji Mizhocjimi c'ü ri junt'ü anillo a dyë, c'ü ri dyavü o oro, y ri je'e bitu c'o rrã jo. Xo bübü 'ma cjogü 'na bëzo c'ü pöbre c'ü ri je'e zëbitu. ³ Dya ga jo 'ma in cjapüji me ni muvi nu c'ü je'e bitu c'ü me na jo, 'ñe 'ma in xipjiji: "Nu'tsc'e nin t'ecjañõmũ, je rí mimigue va nu ja na jo", in embeji. Dya xo ga jo 'ma in xipjiji c'e pöbre c'ü je'e zëbitu: "Nu'tsc'e rí bõntjogue a mava", o in xipjiji: "Mimitjogue a jõmũ", in embeji. ⁴ Nu 'ma in cjaji a cjanu, xenda in cjapüji ni muvi 'ma c'ü 'naja, que na ngue c'ü 'na. Na s'o in pjeñegueji 'ma.

⁵ Rí s'iyats'üji cjuarma, nguec'ua rí xi'tsc'õji a cjanu. Dyärãji na jo. Yo pöbre, cjapüji dya ni muvi cja ne xoñijõmũ. Pero Mizhocjimi o juajnũ na puncjü anguezeji. Anguezeji ench'e o mü'büji e Jesucristo,

nguec'ua me ni muviji dya a jmi. Y xe ra ch'unüji c'ü me ni muvi; ra ch'unü ra zät'ãji nu ja manda Mizhocjimi. Ngue c'ü o mama Mizhocjimi ra unü c'o ejme 'ñe neji angueze. ⁶ Maco nu'tsc'eji in cjapüji c'ü dya nda ni muvi yo pöbretsc'eji. ¿Cjo dya ngue yo rico yo cja'c'üji rí sufregueji? ¿Cjo dya ngue yo rico yo sints'iji cja juesi nu ja ra jñün'c'üji ngüenda? Jã, ngue yo rico. ⁷ ¿Cjo dya ngue yo rico yo xenda sanbũ o tñü e Cristo, que na ngue yo pöbre? Maco me na jo e Cristo. Nu'tsc'eji ngue o ntets'üji c'ü.

⁸ C'ü xenda ni muvi ley cja o jña Mizhocjimi, je t'opjü a cja va c'ü: "Nu'tsc'eji rí s'iyaji yo nin minteji, c'ua ja nzi gui s'iyatsjèji", eñe. Nu 'ma rí tsjaji a cjanu, na jo c'ü in cjagueji 'ma. ⁹ Pero 'ma dya jyëzgui s'iyaji yo nin minteji, in cjaji na s'o 'ma. Na ngue dya in ätäji c'ü o ley Mizhocjimi c'ü mama rá jyëzga s'iyaji yo nín minteji. ¹⁰ Na ngue c'e nte c'ü ra dyätä texe c'o o ley Mizhocjimi, pero nu 'ma ra bëzhtjo 'na c'o ley ra dyätä, ya mbë's'i nu s'ocü 'ma c'ü, chjëntjui c'ü dya ro dyätä ne rí 'na c'o ley. ¹¹ Bübü ley c'o mandazüji Mizhocjimi nza cja ne jña nu mama a cjava: "Dya rí tsãji o ndixũ. Ni xo ri ngue'tsc'eji in ndixũji, dya rí tsãji o bëzo", eñe Mizhocjimi. Xo mama: "Dya rí pö't'üntejji", eñe c'ü. 'Ma dya in tsãji o ndixũ, pero 'ma ya i pö't'üntejji, dya in ätäji

'ma c'o ley. ¹² Ya 'ñevgueji dya libre Mizhocjimi, ngue c'ua sò rá ätcöji dya c'ü. Y 'ma ra jñüncöji ngüenda, ra mbäcöji cjo ró cjagöji c'ua ja va ne angueze. Nguец'ua nu'tsc'ejji rí pjötpüji ngüenda ja rguí ñagueji, 'ñe ja rguí minc'ejji. ¹³ Na ngueje 'ma ra jñü ngüenda Mizhocjimi, dya ra juentse c'e nte c'ü dya juentse yo nu minteji. Pero c'ü o juentsete, ra juentse Mizhocjimi, dya ra tsjapü ra sufre.

La fe y las obras

¹⁴ Mi cjuarmats'üji, 'ma cjó c'o ra mamatsc'ejji: "Rí ejmegö Mizhocjimi", ra 'ñeñe, pero 'ma dya cja'a c'o na jo, ¿pje ra dyeje 'ma c'ü? ¿Cjo sò ra salva c'e nte na ngue c'ü ni mantjo ejme? Dya ra sò. ¹⁵ Bübüts'üji hermano 'ñe hermana c'o dya cãjã pje ra jye'e, ni xo ri pè's'iji pje ra ziji. ¹⁶ Nguец'ua ni jyodü rí unüji c'o ni jyodü ra jyeji 'ñe c'ü ra ziji. Na ngueje 'ma rí xitjoji: "Mizhocjimi rí mëvi. Ra dya'c'ejji bitu c'ü rguí pac'ü, 'ñe c'ü rí si'i c'ü me ri nintjo", rí 'ñembeji; pero 'ma dya rí unüji, ¿pje ra dyeje 'ma c'ü in xipjiji? ¹⁷ Nguец'ua 'ma cjó c'o mama ejme Mizhocjimi, pero 'ma dya unü c'o pje ni jyodü yo nu minteji, chjëntjui c'ü dya ri ejme 'ma c'ü.

¹⁸ Pe bübüts'ejji c'o ra ne ra xitscö a cjava: "Rí cjiñijme bübü c'o nguextjo c'ü creo, y bübü c'o cja c'o na jo", ra 'ñenzgöji. Pero rá xicö a cjava c'o: "Nu'tsc'ejji in

xitscöji c'ü in ejmeji. Pero, ¿ja rga jñetse 'ma dya rí tsjaji c'o na jo? Nuzgö rá cjagö c'o na jo, ngue c'ua ra jñetse c'ü rí ench'e in mün'c'ö Mizhocjimi." ¹⁹ Nu'tsc'ejji in creoji c'ü 'natjo Mizhocjimi bübü. Na jo c'ü in mangueji. Xo 'ñe c'o demonio c'o ngue o dyoji c'ü dya jo, xo pãrãji c'ü 'natjo Mizhocjimi. Pero c'o demonio me mbi'i ga züji, na ngue Mizhocjimi ra tsjapü ra sufreji. ²⁰ ¿Cjo dya in pãrãji ja ga cja? ¿Cjo dya in unnc'ejji ngüenda, 'ma cjó c'o dya cja c'o na jo, dya ni muvi c'ü ni mama ejme Mizhocjimi 'ma c'ü? ²¹ Tsjijñiji e Abraham c'ü mi mboxpalegöji. Ya mi ngue ro tsja e Abraham ro mbö't'ü e Isaac c'ü nu t'i, c'ua ja va manda Mizhocjimi; cja rrü unü c'ua Mizhocjimi cja c'e arta. Na ngue c'ü vi dyätã a cjanu, o mama Mizhocjimi: "Dya cja tũ o nzhubü dya ne Abraham", eñe. ²² ¿Cjo dya in unnc'ejji ngüenda e Abraham? Dya nguextjo c'ü vi creo c'o o mama Mizhocjimi; xo tsja c'ua ja nzi va xipji. Nguец'ua ixi 'ñetse c'ü na jo ma 'ñejme c'ü. ²³ 'Ma o tsja a cjanu e Abraham, je o zädã angueze c'ü t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava: "E Abraham o 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi; o creo c'ü ro tsja c'ua ja nzi va mama. Nguец'ua va mama Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ o nzhubü e Abraham", eñe. E Abraham xo t'opjü cja o jña Mizhocjimi, c'ü mi jovi na jo

Mizhocjimi.

²⁴ Nguec'ua ya in unnc'ejj ngüenda 'ma cjó c'o mama creo pero 'ma dya cja c'o na jo, dya sö ra mama 'ma Mizhocjimi c'ü dya cja tũ o nzhubü c'ü. ²⁵ Xo rí tsjijñiji c'ua ja va tsja e Rahab. O recibido cja o ngumü c'o ye bëzo c'o vi 'ñe zo'bü cja c'e jñiñi. Nuc'ua 'ma ya ro mëvi, o tsja c'ua c'e ndixü o xipjivi nan'ño 'ñiji ja rví mëvi ngue c'ua dya ro zürüji c'o. Na ngue c'ü o tsja c'e ndixü o mbös'ü c'o ye bëzo, o mama c'ua Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ o nzhubü. Ante, nde ma dyonpütjo o bëzo c'e ndixü. ²⁶ Xo rí mbeñegueji ja ga cja 'ma ya ni ndü 'na nte, dya cja ni muvi c'ü o cuerpo, na ngue dya cja bübü o aljma c'ü. Je xo ga cjatjonu 'na nte, 'ma dya cja c'o na jo, nu'ma, dya xo ni muvi 'ma c'ü ni mama creó.

3

La lengua

¹ Dya rí tsjaji rrã puncjüts'üji o xöpüte cja jña Mizhocjimi, cjuarma. Na ngueje in pãrãgueji 'ma rá cjaji xöpüte pero 'ma dya rá cjacjuanagöji, xenda ra jñüncöji ngüenda 'ma Mizhocjimi, que na ngue 'ma dya ri xöpütegöji. ² Rí texeji rí cjaji na puncjü c'o na s'o. 'Ma rá pjörüji c'ü ra mbedye in teji ngue c'ua dya rá mamaji jña c'o dya ni jyodü, xo ra sö rá pjörütsjèji ngue c'ua rá ätäji na jo Mizhocjimi, dya rá cjaji ja c'o nzi rgá netsjèji. ³ Tsijijñiji

ja rgá cja püji o pjadü. Rí cã'tp'ãji frenu a ne'e yo, ngue c'ua ra dyätcãji. Maco ts'iquë c'e frenu, pero rí cja püji ra ma c'ua ja rgá negöji. ⁴ Xo rí tsijijñiji ja xo ga cja o barco c'o nzhodü cja ndeje. Me na nojo c'o, y bübü 'ma me na zëzhi e ndajma ga ndunü c'o. Pero co c'e za c'ü ni dyëji, sö ra dyëdyi c'ua ja ga ne'e c'ü ri ëdyi; maco ts'iquëtjo c'e za c'ü. ⁵ Je xo ga cjatjonu nín ts'ijñiji. Ts'iquë cja in cuerpogöji nu, pero co nín ts'ijñiji rí mamaji jña c'ü rgá cja pütsjèji na nojo. Tsijijñiji yo t'eje yo cja na puncjü o za'a. Maco ra ndë yo, co 'na ts'isivitjo. ⁶ Nín ts'ijñigöji chjëntjui 'na sivi nu. Cja nín ts'ijñigöji, je bübü texe c'o na s'o nu. C'ü ni mama na s'o jña nín ts'ijñiji, s'onngöji na puncjü cja in cuerpoji nu. Cjacöji rá pötca nuji na ü yo nín mintegöji, chjëntjui nza cja 'ma yorü 'na trasivi. Ngueje c'ü dya jo c'ü 'ñünngü in mü'büji rá mamaji c'o na s'o. ⁷ Nutscöji rí dominaoiji yo animale yo bübü nziyo a ngua, xo 'ñe yo peje o juaja, xo 'ñe yo cjüt'ü a mbeme, xo 'ñeje yo cã'ã cja ndeje. Texe yo, ya xo vi dominaoiji ndeze mi jinguã yo. ⁸ Pero dya cjó sö ra dominaotsjè o c'ijñitsjè. Ngue 'naja c'ü na s'o c'ü dya cjó sö ra ts'a's'ü c'o jña c'o mama nu. O c'ijmi 'ma sate, pedye o posuña cja o c'ijñiji. Je xo ga cjazgöji nu, bübü 'ma pedye in tegöji na s'o jña rgá santegöji. ⁹ Bübüzgöji c'o mama co o ne'e c'ü me na

jo Mizhocjimi c'ín Tatagöji. Pero xo sadüji yo nu minteji. Nguec'ua chjëntjui c'ü ro zadüji Mizhocjimi. Na ngueje Mizhocjimi o ngambgöji c'ü ixi nza cjatjozögöji angueze. ¹⁰ 'Natjo o ne 'na nte. Pero je pedye nu, c'ü ni mama me na jo Mizhocjimi, y xo 'ñe c'ü ni sante c'e nte c'ü. Dya jo rá cjaji a cjanu, cjuarma. ¹¹ Tsjijñiji ja ga cja 'na mbereje. ¿Cjo 'natjo c'ua peje ndeje c'ü na ò'ò, 'ñe c'ü na òxü? Iyö. ¹² Tsjijñiji cjuarma. ¿Cjo sö'ö e ndora ra nguis'i o ndënsë? ¿Cjo sö'ö e ndëmpë ra nguis'i o ndora? Je xo ga cjatjonu o mbereje; dya sö 'natjo c'ua ra mbeje c'ü na òxü, 'ñe c'ü na ò'ò.

La verdadera sabiduría

¹³ Nguec'ua rí xi'tsc'öji, 'ma bübüts'üji 'na cjuarma c'ü pãrã c'o na jo c'o ra tsja, 'ñe pjëchi, ni jyodü ra mbötpü na jo ngüenda ja rgá mimi, 'ñe dya ra tsjapütsjë na nojo c'ü. Nu 'ma je rguí tsjagueji a cjanu, ra unü ngüenda 'ma yo nte, c'ü na cjuana in jüngueji na jo 'na pjeñe. ¹⁴ Pero 'ma me üdü in mün'c'ejí gui huinsteji ngue c'ua xenda rí pjëzhgueji rrã notsc'ejí que na ngue c'o 'ñaja, dya cja rí tsjaji c'o. Na ngue 'ma in cjaqueji a cjanu na notsc'ejí, dya in cjagueji 'ma c'ü mama o jña Mizhocjimi c'ü na cjuana. ¹⁵ Na ngue 'ma cjó c'o me pãrãtsc'ejí pero 'ma üdü rgá zöji o jña, nu'ma, dya je ni 'ñeje cja Mizhocjimi c'ü pãra 'ma c'o. Je ni 'ñeje

cja ne xoñijöümü, 'ñe cja o mü'bütsjëji, 'ñe cja c'ü dya jo. ¹⁶ Na ngue 'ma cjó c'o ra huinste ngue c'ua xenda ra mbëzhi rrã nojo que na ngue c'o 'ñaja, ngue 'ma ra hueñiji rgá zöji o jña, 'ñe ra tsjaji texe c'o na s'o. ¹⁷ Pero 'ma ngue Mizhocjimi c'ü dacöji rgá pãrãgöji, rá cjaji na jo 'ma. Rá jodüji ja rga mimiji na jo yo nín minteji, y rá zopjüji na jo yo. Rá ärãji cjó c'o jün 'na jña c'ü ra mama, dya rá c'a's'üji. Me rá juentseji yo nín minteji y rá pjös'üji. Rá jyëzga s'iyaji. C'o rá cjiññiji c'o na cjuana, ngue c'o rá mamaji c'o; dya rá pezheji o bëchjine. ¹⁸ 'Ma cjó c'o ne ra ngãrãji na jo yo cjuarma o yo nte, ni jyodü ra zopjüji na jo, dya ra huëñch'iji na zëzhi. C'o jña c'o rguí zopjüji a cjanu, chjëntjui nza cja 'na ts'indëchjö c'ü tujmü 'na bëzo. Y c'ü rguí tsja c'ua na jo yo nte, chjëntjui nza cja 'ma ri xepje.

4

La amistad con el mundo

¹ ¿Jenga in chütsjëji, 'ñe in sötsjëji o jña? In chütsjëji na ngue c'o me ne in cuerpogueji c'o in netsjëji. ² Na ngue 'ma cjó c'o pje nepetsc'ejí c'o pë's'i nu minteji, 'ma dya pë's'i c'ü, nguec'ua ga pö't'ünte 'ma c'ü. 'Ma in cjinncjeji: “Quera ri pjëtscö c'ü pjëzhi ne nte nu”, rí 'ñeñeji; pero 'ma dya sö ra mbë'tsc'ejí c'ü pjëzhi yo nin minteji, nguec'ua gui jyonbüji o chü, 'ñe gui söji

o jña c'ua. Dya in ötqueji Mizhocjimi, nguec'ua dya ga dya'c'üji c'o ni jyonc'ejí. ³ O 'ma jiyö, in ötqueji ra dya'c'ejí c'o na jo'o ngue c'ua rí mājā rguí tsjají c'ua ja nzi guí ñetsjējí. Nguec'ua dya ga dya'c'üji. ⁴ C'ua ja nzi ga tsja 'na ndixū c'ü tsājā o bēzo, dya cja ne'e c'ü nu xīra, je xo ga cjatsc'ejí nu. Dya cja in neji Mizhocjimi, in mājājí c'o na s'o c'o cjají cja ne xoñijōmü. ¿Cjo dya in unnc'ejí ngüenda 'ma cjó c'o ne ra tsja a cjanu, nu'ma, dya joví 'ma Mizhocjimi? C'o ya mama ra tsja ga cjanu, ya üjí dya Mizhocjimi. ⁵ Dya rí tsjapüjí dya ni muví yo rí xi'tsc'öjí. Na ngueje je xo t'opjü a cjava: “Mizhocjimi o dya'c'üji o Espíritu ga búbütjo in mün'c'ejí. Nuc'ü, me pjö'c'üjí c'ü, me ne'e c'ü rí ñeguejí angueze co texe in mün'c'ejí, dya rí mājājí c'o na s'o”, eñe. ⁶ Y para dya rá mājājí c'o na s'o, xenda pjöxcöjí o Espíritu Mizhocjimi, c'ua ja xo nzi ga t'opjü a cjava: “Mizhocjimi üjí c'o me cjapütsjē na nojo. Pero c'o átā Mizhocjimi, 'ñe dya cjapüjí na nojo, ngue c'o pjös'ü angueze c'o”, eñe. ⁷ Nguec'ua rí dyätquejí Mizhocjimi. Rí zēzhijí c'ü dya rí dyätājí e Satanás c'ü dya jo, ngue c'ua ra xögü angueze co nu'tsc'ejí. ⁸ Chēzhguejí a jmi Mizhocjimi; angueze xo ra chēzhi in jmiguejí. Nu'tsc'ejí in cjají c'o na s'o, rí chēzhguejí a jmi angueze, ngue c'ua ra ndin'tsc'ejí in mü'büjí.

Nu'tsc'ejí in yembeñejí, xo rí chēzhguejí a jmi, ngue c'ua ra ndin'tsc'ejí c'e s'opjeñe c'ü in mbeñejí. ⁹ Rí huējí na ngue c'o na s'o c'o in cjaguejí. Nu'tsc'ejí, me in mājājí c'o na s'o. Nguec'ua rí mbeñejí c'ü dya ga jo c'ü xe rí mājājí yo. ¹⁰ 'Ma rí chēzhguejí a jmi Mizhocjimi, rí unnc'ejí ngüenda c'ü dya pje ni muvitsc'ejí. Nuc'ua angueze ra tsja'c'üjí c'ü rguí muvitsc'ejí a jmi.

Juzgando al hermano

¹¹ Mí cjuarmats'üjí, dya cja xe rí pötqui zo'bütejí. C'ü so'bü nu cjuarma y cjapü dya ni muví, cjapütjo burla c'ü o ley Mizhocjimi c'ü je t'opjü c'ü dya rá so'bütégöjí. Nu 'ma in cjapütjojí burla c'e ley, dya in átājí 'ma c'ü. Chjëntjui c'ü rí cjapquejí c'ü dya ni muví 'ma c'e ley c'ü. ¹² Dya jo c'ü in cjaguejí a cjanu. Na ngueje 'natjo c'ü o dyät'ä c'e ley; ngue Mizhocjimi. Nguec'ua nguextjo angueze sö ra jñünpü ngüenda 'na nte cjo ra salva o dya ra salva. Natsc'ejí, ¿pje pjē'tsc'ejí c'ü ni so'büguejí yo nin mintejí?

Inseguridad del día de mañana

¹³ Mbeñejí na jo c'ü rá xi'tsc'öjí. Nu'tsc'ejí in juajnüjí c'e jñiñi 'ñe c'e pa c'ü rí pedye rí möcjējí pje nde rí ma pöguejí. In manguejí a cjava: “Rá ma mimijí nu 'na cjē. Rá tōmüjí pje rá pöjí, ngue c'ua rá tōjí na jo o merio”, in eñejí. ¹⁴ Maco nu'tsc'ejí, dya in pārāguejí pje

rí tsjagueji c'o pa c'o va ëjë, ndumü nde rí dyotji. Nza cjatsc'etjoji o pa'a o ndeje, c'ü 'na ts'indajmetjo 'ñetse, pero 'nanga ojtjo. ¹⁵ Xenda na jo rí mangueji: “Ma ra ne Mizhocjimi, xe rá mintcjöji 'ma, 'ñe xo rá cjangöji yo bëpji yo, o c'o pje nde ma bëpji”, rí 'ñeñegueji. ¹⁶ Pero nudya me in mäjceji gui tsjapqueji na nots'üji. C'ü in cjagueji a cjanu, na s'o c'o. ¹⁷ Tsjijñiji. C'o pãrã ra tsja c'o na jo, pero 'ma dya cjaji c'o, tuns'ü o nzhubü 'ma c'o.

5

Advertencia a los ricos

¹ Nu'tsc'ejji in ricoji, bübü 'na jña c'ü rá xi'tsc'öji. Me rí huë rguí ndumüji, na ngueje ya va sädã c'ü rí sufregueji. ² C'o in pë'sc'ejji, ya dya'a c'o. C'o in bitugueji, ya dyo'tc'ejji o ts'idyoxü c'o. ³ C'o in merioji de oro 'ñe de plata, ya xo s'odü c'o. Maco ya rí cãxtjoji yo cjë yo ya ni ma ra nguins'i ne xoñijömmü, pero ya i jmutqueji na puncjü o merio 'ñe c'o pje nde pjëzhi. C'ü vi jmutqueji a cjanu c'o, ixi 'ñetsetjo c'ü in cjagueji c'o na s'o. Nguec'ua ra zädã c'ü rí ma sufregueji cja sivi. ⁴ Mbeñeji c'o ndagrëxü c'o o pëpji cja in juancjeji. I jyöt'üji ro mbë'pc'ejji, pero dya i tsjöt'c'ejji texe o raya c'o. Nguec'ua anguezeji o reclamaots'üji. Y ya dyärã Mizhocjimi. Me na zëzhi angueze ra nzhocüts'üji c'o i tsjapqueji a cjanu c'o in

mbëpc'ejji. ⁵ 'Na animale ench'ejji ra pi, ngue c'ua 'ma ra zädã c'e pa'a ra mbö'tji c'ü. Je xo ga cjatsc'ejji nu. Me na chjönü gui minc'ejji dya, y in cjaji texe c'o me ne in mü'büji, pero ya va sädã 'ma rí ma sufregueji. ⁶ Nu'tsc'ejji in ricoji, xo in sidyiji yo pöbre cja juesi, zö dya pje cja c'o. Y nu yo pöbre, dya jëziji ra ñaji.

La paciencia y la oración

⁷ Nu'tsc'ejji mi cjuarmats'üji, 'ma pje c'o ra tsja'c'ejji a cjanu c'o rico, dya pje rí nzhopqueji c'o na s'o c'o. Pero rí pësp'ijji paciencia hasta 'ma cja ra ëjë c'in Jmugöji. Tsjijñiji c'ü tjë 'na juajma. 'Ma ya vi ndujmü o ndëchjö c'ü, pëtsa c'ü ra jogü c'o ts'itjö cja o juajma c'ü. Pero ni jyodü ra nde'be c'ü ra sido ra 'ñe o dyebe. ⁸ Je xo rga cjatsc'ejji nu, rí pësp'ijji paciencia c'o pje nde ra tsja'c'üji. Rí zëchiji in mü'büji, na ngueje dya cja ra mezhe ra ëjë c'in Jmugöji. ⁹ Mi cjuarmats'üji, 'ma pje c'o in sufregueji, bübü 'ma in pötqui culpaji yo nin cjuarmaji zö dya pje ri cja'c'ejji yo. Dya cja xe rí tsjaji a cjanu. 'Ma jiyö, xo 'ñetsc'ejji xo ra jñün'c'üji ngüenda 'ma. Tsjijñiji, ya ngue ra ëjë c'ü ra jñü ngüenda. ¹⁰ Mi cjuarmats'üji, para rí pãrãgueji ja rguí pësp'ijji paciencia c'o pje nde ra tsja'c'üji, rí mbeñeji ja ma tsja c'o profeta c'o mi pätpã Mizhocjimi ma zopjü c'o nte. Me go tsjapüji o sufreji, pero o mbë's'ijji paciencia,

dya go nzhopcüji c'o na s'o. ¹¹ Mbeñeji c'o rí mangöji, c'o ya sufre o ndumü y dya jyëziji Mizhocjimi, nuc'o, mäjä na jo cja jmi Mizhocjimi dya c'o. Ya xo i dyäräji ja va sëchi e Job 'ma mü o sufre c'o ndumü. Pero o mbedye na jo. Na ngueje c'ín Jmugöji me go juentse e Job, o mbös'ü.

¹² Rí pjötpüji na puncjü ngüenda cjuarma c'ü dya rí ñänbäji o tjü Mizhocjimi c'ü rí mamaji: “Nzi ga mbärä c'ü bübü a jens'e.” Ni xo rí mamaji: “Nzi ga mbärä ne xoñijö mü.” Ni pje xe ma jña c'ü rguí ñännc'ejí Mizhocjimi. Rí mantji “Jã” o “Jiyö”, pero rrä cjuana. Na ngue 'ma xe rí mangueji jña c'ü cjó c'o nzi ga mbärä, ra jñün'c'üji ngüenda 'ma Mizhocjimi.

¹³ 'Ma cjó c'o va säts'c'ejí o ndumü, ra dyötü Mizhocjimi c'o. 'Ma bübüts'c'ejí c'o me mäjä, ra tõi o himno rgá ma't'üji Mizhocjimi. ¹⁴ 'Ma bübüts'c'ejí c'o sö'dyë, ra zojnüji c'o pje pjëzhi cja c'o cjuarma, ra 'ñe dyötpüji Mizhocjimi, y ra nänbäji o tjü e Jesucristo c'ín Jmugöji rgá ngosp'üji o aceite. ¹⁵ Nuc'ua 'ma ra 'ñejmeji co texe o mü'büji rgá dyötüji, ra tsja c'ín Jmugöji ra jocü c'o ri sö'dyë 'ma. Y 'ma vi tsja c'o na s'o, xo ra perdonao Mizhocjimi 'ma c'ü. ¹⁶ 'Ma cjó c'o ra tsjats'c'ejí c'o na s'o, ni jyodü ra ma cja yo cjuarma ra xipjiji c'ü vi tsja na s'o, ngue c'ua ra dyötüji Mizhocjimi por c'ü vi tsja na s'o. Ra jogü 'ma c'e cjuarma.

'Ma ra dyötü Mizhocjimi 'na nte c'ü ätä Mizhocjimi, ra dyärä 'ma Mizhocjimi. Y ra tsja c'ua ja va dyörü c'e nte. ¹⁷ Tsjijñiji e Elías. Mi ntetjo nza cjazgöji c'ü. Pero o dyötü Mizhocjimi co texe o mü'bü c'ü dya ro 'ñeje o dyebe. O mezhe c'ua jñi cjë'ë nde, c'ü dya go 'ñeje o dyebe cja ne xoñijö mü. ¹⁸ Nuc'ua, cjanu o dyötü c'ua Mizhocjimi ro 'ñe o dyebe. Cjanu o 'ñe c'ua dyebe. Nuc'ua cjanu o unü c'ua ne xoñijö mü c'o ro zi c'o nte.

¹⁹ Mi cjuarmats'üji, 'ma cjó c'o ra jyëzi o 'ñiji Mizhocjimi c'ü na cjuana, rí pjös'üji ra nzhogü c'ü. ²⁰ Na ngueje 'ma dya ra jyëzi c'o na s'o y ra nzhogü cja Mizhocjimi, dya ra salva 'ma c'ü. Nguec'ua ixtí unnc'ejí ngüenda 'ma rí pjös'üji ra nzhogü, ya i pjös'üji o salva 'ma c'ü. Na ngueje Mizhocjimi ra perdonao o nzhübü c'o na puncjü vi tsja c'ü.

PRIMERA CARTA DEL APOSTOL SAN PEDRO

*Pedro escribe a los
creyentes esparcidos*

¹ Nutscö e Pedro nguetscö rí pen'c'ejí ne carta. E Jesucristo o 'ñempque rí cjagö apóstole. Rí pen'c'ejí ne carta nu'tsc'ejí ya in pjötc'ejí in cārājí dya cja c'e estado de Ponto, 'ñe c'e estado de Galacia, 'ñe c'e estado de Capadocia, 'ñe c'e estado de Asia, 'ñe c'e estado de Bitinia. ² Nu'tsc'ejí ya juan'c'üjé Mizhocjimi c'ü mi Tatagöjé, ja c'o nzi va mama ndeze mi jinguã. O Espíritu Mizhocjimi o 'ñünn'ü in mü'büjé i creojé. Nguec'ua Mizhocjimi o xöcüs't'üjé o tsja'c'üjé o t'itsc'ejí, ngue c'ua rí dyätājé e Jesucristo ra ndin'tsc'ijé in mü'büjé co o cji. Mizhocjimi ra mböxc'üjé, ra tsja'c'üjé xenda rí mājcejí, dya pje rí mbeñejé.

Una vida de esperanza

³ Me na jo Mizhocjimi c'ü o Tata e Jesucristo c'ín Jmugöjé. Me go juentsquegöjé o dyacüjé nuevo rgá mimijé dya, o tsjacüjé o t'izgöjé. Nguec'ua rí pārajé rá tejí rá bübügöjé co Mizhocjimi, na ngue e Jesucristo o te'e 'ma ya vi ndü. ⁴ Na ngue o t'itsc'ejí Mizhocjimi, ya bē'sc'ijé a jens'e c'o me na jo c'o ra dya'c'üjé. Nuc'o, dya ra tjeze c'o. Dya xo ra

s'odü, ni xo ra pötü. ⁵ Me na zēzhi Mizhocjimi; pjö'c'üjé na ngue in ench'e in mü'büjé e Jesucristo. Nguec'ua 'ma ra nguarü ne xoñijö mü, rá jandajé texe ja va 'ñevguejé libre cja c'o na s'o.

⁶ 'Ma ne Mizhocjimi, in sufrejé ja nzi pa c'o pje nde cja'c'üjé. Pero me in mājcejí na ngue in pārajé ra dya'c'üjé a jens'e c'o me na jo. ⁷ Mizhocjimi jētsc'ijé in sufrejé a cjanu, ngue c'ua ra jñetse cjo sido rí 'ñejmejí c'ü. O oro, cjapüjé ra xögü na jo cja sivi, ngue c'ua ra jñetse c'e oro. Maco cjapüjé ra xögü o oro c'ü tjeze, xo ni jyodü rí sufreguejé. Na ngue xenda ni muvitc'ejé que na ngue o oro. Pero 'ma sido rí dyätājé Mizhocjimi, ra xi'ts'ijé Mizhocjimi c'ü na jo vi tsjajé y me ni muvits'üjé cja o jmi.

⁸ In nejí e Jesucristo zö dya i jñandajé. Zö dya xo in jandajé dya, pero in ench'e in mü'büjé. Me in mājquejé na puncjü, c'ü dya in jünguejé jña ja rguí mamajé ja cja c'ü ni mājuejé. ⁹ Na ngue in ench'e in mü'büjé c'ü, ra zädä c'e pa 'ma ra 'ñempc'ejé libre texe cja c'o na s'o. Me in mājuejé na ngue ya ni ma ra 'ñempc'ejé libre.

¹⁰⁻¹¹ C'o profeta o mamajé c'ü ro zädä c'e pa 'ma ro juentscöjé Mizhocjimi ro 'ñevguejé libre. O Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'büjé o mamajé c'ü ro ējé e Cristo nu c'ü vi mama Mizhocjimi ro 'ñevguejé libre, ro ē sufre, cja rrü ch'unü ro

manda. C'o profeta mi xörüji cja o jña Mizhocjimi y mi cjaji t'önü cjo ri ngueje c'ü ro 'ñevgueji libre, 'ñe jinguã ro sufre. ¹² Mizhocjimi o tsjapü o mbârã c'o profeta c'ü dya be ro zädã 'ma mi cãrã anguezeji c'o me na jo c'o mi mamaji. Je ro zädã yo cjë yo rí cãrãji dya. Mizhocjimi ya ndãjä o Espiritu o ã 'ñünbü o mü'bü c'o 'ñaja nte o xi'ts'iji ja rgã sö ra 'ñempc'ejji dya libre, ja c'o nzi va mama c'o profeta. Nu'tsc'ejji, o jí'tsc'ejji Mizhocjimi yo; maco c'o o anxe, dya nda pãrãji ja ga cja, pero ne ra mbârãji.

Dios nos llama a una vida santa

¹³ Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí tsjijñiji na jo in pjeñeji. Rí pjörütsjèji ja rguí minc'ejji. Jñunt'ü in mü'büji ra ch'a'c'üji c'o me na jo, 'ma ra ãjẽ na yeje e Jesucristo. ¹⁴ Rí tsjagueji nza cja o t'i c'o cja'a texe c'ü xiji ra tsjaji. 'Ma dya be mi pãrãgueji Mizhocjimi, mi cjagueji c'o mi netsjègueji. Nudya, dya cja rí tsjagueji dya c'o. ¹⁵ Me na jo Mizhocjimi c'ü o 'ñünnc'ü in mü'büji i creoji. Nguec'ua xo rrã jo texe c'o rí tsjaji. ¹⁶ Na ngue ya t'opjü a cjava cja o jña Mizhocjimi: "Rí tsjaji ja c'o nzi rgã negö c'o na jo, na nguetscö na jozgö", eñe Mizhocjimi.

¹⁷ Nu'tsc'ejji in xiqueji Mizhocjimi: "Mi Tatats'ügöjme", dya vi 'ñeje cja nin tataji 'ñe nin nanaji. 'Ma jiyö, ro tjeze. Pero Mizhocjimi o dya'c'üji c'ü, 'ma i dyãtpãji o jña. Nu o

dya juajnü. Nguec'ua ni jyodü rí sÿji angueze rguí minc'ejji texe c'o pa c'o xe rí minc'ejji va cja ne xoñijö mü. ¹⁸ C'o in mboxatitaji o zocüts'üji c'o tjürü c'o dya ni muvi. Pero nudya, in pãrãgueji o ndömpc'üji va 'ñempc'ejji libre texe cja c'o tjürü. C'ü vi ndömpc'üji, dya ngue co oro, ni xo ri ngue co plata c'o tjeze. ¹⁹ O ndömpc'üji co o cji e Cristo c'ü me ni muvi. Ja c'o nzi ma cja c'o ts'imë c'o mi pöt't'üji, dya pje mi s'odü ni xo mi mancha, je xo va cjanu e Jesucristo, dya pje mi bübü c'o ma s'o. ²⁰ Mizhocjimi, 'ma dya be mi ät'ã ne xoñijö mü, o mama c'ü je rva cjanu rvã ndü e Jesucristo. Ngue yo cjë yo ni ma ra nguarü, yo o ãjẽ c'ü, o ã ndü por nu'tsc'ejji. ²¹ Mizhocjimi o tsjapü o te'e e Jesucristo 'ma ya vi ndü, cjanu o unü c'ü ra manda. Nguec'ua in ench'e in mü'büji Mizhocjimi, in pãrãji ra dya'c'üji c'o me na jo.

²² O Espiritu Mizhocjimi o 'ñünnc'ü in mü'büji i creoji c'o jña c'o na cjuana ja ga cja e Jesucristo. Nguec'ua va ndin'tsc'ijji in mü'büji c'o na s'o. Nguec'ua nudya, in pötqui s'iyagueji dya yo nin cjuarmaji. Dya nguextjo co in teji c'ü rí mamaji in s'iyaji; rí pötqui s'iyaji co texe in mü'büji. ²³ Ya ch'a'c'üji dya 'na mü'bü c'ü nuevo. Nuc'ü, dya vi 'ñeje cja nin tataji 'ñe nin nanaji. 'Ma jiyö, ro tjeze. Pero Mizhocjimi o dya'c'üji c'ü, 'ma i dyãtpãji o jña. Nu o

jña, me na zèzhi, dya ra tjeze.
²⁴ Je t'opjü a cjava cja o jña Mizhocjimi c'ü o dyopjüji mi jinguã:

O pjìn'ño me na zö o ndäjnä,
 pero dyot'ü o pjìn'ño
 'ñe jäbä o ndäjnä.

Je xo ga cjazgöji nu, rí nteji.
 Bübü yo rí pãrãji 'ñe yo
 rí ät'ãji yo me na zö.

Pero 'ma rá tũgöji, ra chjorü
 yo na zö.

²⁵ Pero o jña Mizhocjimi, dya
 ra chjorü nu, eñe.

Ngue o jña Mizhocjimi c'ü o
 xi'ts'iji ja rgá salvats'üji.

2

¹ Nguec'ua rí jyèziji texe c'o
 na s'o. Dya cja rí pezhgueji o
 bëchjine. Dya cja rí tsjapqueji
 c'ü me na jotsce'iji a jmí yo
 nin minteji. Dya cja rí deseaji
 c'o ch'unü c'o ñaja. Dya cjó
 cja rí xosp'üji o bëchjine. ² O
 lëlë 'ma cja ni jmus'üji, me
 neji o chichi ra ziji o lechi.
 Je xo rga cjatsce'iji nu; me xo
 rí ñeji yo o jña Mizhocjimi
 yo na cjuana. Ngue o jñõnü
 c'o da'c'üji para in mü'büji
 ngue c'ua rí zèzhgueji, ngue
 c'ua ra 'ñempc'iji libre texe cja
 c'o na s'o. ³ Nu 'ma ya in
 pãrãji c'ü me s'iyats'üji c'ü in
 Jmugöji, nu'ma, rí ñegueji o
 jña Mizhocjimi.

Cristo, la piedra viva

⁴⁻⁵ 'Ma jäbãji o ngumü de
 piedra, 'ma töt'üji 'na piedra
 c'ü dya neji, nu'ma, pèziji
 'ma. Je xo ma cjatjonu e
 Jesucristo. Yo nte, dya neji
 c'ü. Pero Mizhocjimi ya
 vi juajnü, na ngue me ni

muvi c'ü. E Jesucristo ixi
 bübütjo, o dya'c'üji c'ü ni
 bübütjogueji dya. Nguec'ua
 xo in chjëntcjeji o piedra.
 Rí chèzhgueji cja e Jesu-
 cristo, ra jyäbãts'üji o templo
 Mizhocjimi. Ya xõcüs't'üji o
 tsja'c'üji o mböcjimits'üji. C'o
 mböcjimi mi unüji o animale
 Mizhocjimi c'o mi pö'tp'üji.
 Nu'tsc'eji rí unü in mü'büji ja
 c'o nzi ga ne, na ngue c'ü o
 ndü e Jesucristo. ⁶ Je t'opjü a
 cjava cja o jña Mizhocjimi:

C'e piedra, rá jumügö a
 squina c'ü rá jäbägö
 a Sion, ngue c'ua ra
 zèzhi.

Ró juajnügö c'e piedra; me ni
 muvi c'ü.

Nu c'o ra 'ñench'e o mü'bü
 c'ü, dya ra bëzhi o tseji,
 ra ch'unüji c'o na ja
 c'o te'beji, eñe o jña
 Mizhocjimi.

⁷ Nu'tsc'eji in ejmeji e Jesu-
 cristo, in pãrãji c'ü me ni
 muvi. Nu c'o dya ne ra
 dyätä, iyö c'o. Ya t'opjü cja
 o jña Mizhocjimi ja ga cja
 anguezeji:

C'o mi jäbä c'e ngumü go
 zöpüji c'e piedra, dya
 go neji c'ua c'ü.

Pero ngue c'ü ot'ü o jñumü
 Mizhocjimi cja squina,
 eñe o jña Mizhocjimi.

⁸ Je xo t'opjü a cjava:

Nuc'ü, chjëntjui nza cja 'na
 piedra c'ü rguí pjeñe
 yo nte, 'ñe c'ü rguí
 nügüji, eñe.

C'o nte c'o, dya neji e
 Jesucristo, na ngue dya
 ne ra dyätãji c'ü. Nu c'o
 dya ra dyätä e Jesucristo,

Mizhocjimi ya mama ndeze mi jingua c'ü ra ma sufreji.

Los que pertenecen a Dios

⁹ Nu'tsc'ejí ya juan'c'ügueji Mizhocjimi o tsja'c'üji o ntets'üji. In mböcjimigueji dya, in pëpqueji c'in Jmugöji c'ü bübü a jens'e. Ya xöcüs't'üji nguec'ua ya 'natjo jñiñits'üji dya. Mizhocjimi ya tsja'c'üji o ntetsc'ejí dya angueze. O tsja'c'üji texe yo, ngue c'ua rí zopjügueji yo nte. Rí xiqueji c'ü me na jonte Mizhocjimi. Na ngue 'ma mi nzhodügueji cja bëxö mü, o ñünnc'ü in mü'büji i jyëzgueji c'o na s'o, o dya'c'üji c'ü o jya's'ü c'ü me na jo cja in mü'büji. ¹⁰ 'Ma ot'ü, dya mi ngue o ntetsc'ejí Mizhocjimi. Pero nudya, ngue o ntetsc'ejí dya c'ü. 'Ma ot'ü, dya mi pãrãgueji c'ü mi juen'tsc'ejí Mizhocjimi. Pero nudya in pãrãji me juen'tsc'ejí.

Vivan para servir a Dios

¹¹ In pjöt'üji in cãrãji cja c'o jñiñi c'ua ja dya in menzumügueji. Zö ne in mü'büji rí tsjaji c'o na jo, pero va ëjë in pjeñeji rí tsjaji c'o na s'o. Rí s'iyats'üji cjuarma, nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya rí tsjaji ja c'o nzi gui ñetsjëji c'o na s'o. ¹² Yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi, sanc'ejí yo, mamaji c'ü in cjagueji c'o na s'o. Nu'tsc'ejí rí tsjagueji na jo, ngue c'ua ra jñantc'aji in cjaji c'o na jo. Nguec'ua c'e pa 'ma ra 'ñünbü Mizhocjimi o mü'büji, ra mamaji c'ü me na jo Mizhocjimi.

¹³ Rí dyätãji texe c'o pje nde pjëzhi. Na ngue je ga cjanu ga ne Mizhocjimi. Rí dyätãji c'ü mero manda. ¹⁴ Xo rí dyätãji c'o gobernador c'o o 'ñeme c'ü mero manda. C'ü vi 'ñemeji c'o, ngue c'ü ra castigaoji c'o cja na s'o, 'ñe ra mamaji na jo'o c'o cja na jo. ¹⁵ Bübü c'o sanc'üji, mamaji c'ü in cjagueji c'o na s'o, pero dya pãrãji c'o mamaji. Mizhocjimi ne'e c'ü rí tsjagueji c'o na jo, ngue c'ua dya ra sö pje ra xi'ts'ijí.

¹⁶ Zö dya ngue o cjatsc'ejí c'ü mero manda, zö in libregueji, pero dya rí tsjijñijí c'ü sö rí tsjaji c'o na s'o. Iyö. Na ngue ya ngue o ntets'üji dya Mizhocjimi. ¹⁷ Rí respetaoji texe yo nte. Rí pötqui s'iyaji yo nin cjuarmaji. Rí s'üji Mizhocjimi. Rí respetaoji c'ü mero manda.

El ejemplo del sufrimiento de Cristo

¹⁸ Nu'tsc'ejí in mbëpjíji, rí respetaoji c'o in lamugueji. Dya nguextjo c'o in lamugueji c'o na jonte c'o s'iyats'üji, c'o rí respetaoji. Xo rí respetaoji c'o in lamuji c'o na s'o. ¹⁹ Bübü 'ma ra tsja'c'üji rí sufregueji, zö dya pje in cjagueji c'o na s'o. Pero 'ma rí pësp'ijí paciencia na ngue c'ü ni pãrãgueji c'ü je ga cjanu ga ne Mizhocjimi, ra mã'c'ãji 'ma c'ü. ²⁰ 'Ma ra yapc'üji na ngue i tsjaji c'o na s'o, ¿pje ra dyeje, zö rí pësp'ijí paciencia? Pero nu 'ma rí tsjagueji c'o na jo, 'ñe 'ma rí pësp'ijí paciencia c'o ra tsja'c'üji rí sufreji, nu'ma, ra mã'c'ãji 'ma Mizhocjimi.

21 Mizhocjimi o tsja'c'üji o t'itsc'ejí ngue c'ua rí tsjají c'e tjürü ja c'o nzi va tsja e Jesucristo. O sufre por nutscöji. Nu'tsc'ejí xo rí tsjají na jo, zö rí sufregueji. 22 Angueze, dya tsja c'o na s'o; dya xo mama o bëchjine. 23 'Ma o zadüji c'ü, dya ndünrü. 'Ma o tsjapüji o sufre, dya mama c'ü pje ro tsjapü anguezeji. C'ü o tsja, o sufre na ngue mi pãrã Mizhocjimi jün ngüenda na jo. 24 'Ma o sufre va ndü cja ngronsi, o ngötcüji ín nzhubüji. O tsja a cjanu, ngue c'ua rá jëziji c'o na s'o, rá cjají ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. Na ngue o sufre e Jesucristo, nguec'ua va jogü ín mü'büji c'o na s'o. 25 Nu'tsc'ejí mi nza cjatsc'ejí o ndënchjürü c'o ya vi xögü. Pero nudya, ya í nzhogueji a jmi c'e Ndambörü c'ü pjö'c'üji.

3

Cómo deben vivir los casados

1 Nu'tsc'ejí ín ndixüji, rí dyätäji yo nin xïraji. Nu 'ma dya ne ra 'ñejme o jña Mizhocjimi c'o nin xïraji, dya rí sido rí xipjiji ra 'ñejmeji. Rí sido rí dyätäji anguezeji. A cjanu, ra unüji ngüenda ín cjají c'o na jo, xa'ma xo ra 'ñejmeji. 2 Na ngue anguezeji ra nuc'üji ja c'o nzi gui sÿji Mizhocjimi gui tsjají c'o na jo. 3 C'ü rrã zöts'c'ejí, dya ngue c'ü me rí jocüji cja ín ñigueji. Dya rí chevgueji o oro, c'ü ra jñantc'ají. Ni xo rí sÿtqueji c'o, ni xo rí tsötc'ejí ín dyëji. Ni xo

ri ngue bitu c'o me ni muvi c'o rí jyegueji. Na nguejyo, nguextjo a xes'e c'ü ni jñetse na zö yo. 4 C'ü rrã zöts'c'ejí, je ngue a mbo cja ín mÿn'c'ejí nu ja dya cjó janda. Ngueje c'ü rí dyätäji na jo, dya rí tsjapqueji na nojo, dya rí chjünrÿji. 'Ma rí tsjají yo, me rguí muvits'üji 'ma a jmi Mizhocjimi. 5 Je xo ma cjanu ma tsja c'o ndixü c'o mi cãrã mi jinguã c'o mi creo Mizhocjimi. Ma zö o mü'büji cja jmi Mizhocjimi. Ý mi ätäji c'o nu xïraji. 6 'Naja c'o o tsja a cjanu, ngueje e Sara. Mi ätä e Abraham, mi xipji: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, texe c'ü rí mandazü, rá cjagö", embe. Je xo rga cjatsc'ejí nu; rí tsjají c'o na jo, dya rí sÿji. 'Ma rí tsjají a cjanu, ra jñetse c'ü o mboxbëchets'üji e Sara.

7 Nu'tsc'ejí ín bëzoi, rí minc'ejí na jo co yo nin suji, rí respetaoji. Na ngue ín pãrãgueji xenda na zë'tsc'ejí que na ngue anguezeji. Ya dya'c'üji c'ü ni bÿnc'ejí co Mizhocjimi para siempre. Xo 'ñe yo nin sugueji, ya xo ch'unüji a cjanu. Nguec'ua ni jyodü rí respetaoji yo. 'Ma jiyö, dya ra dyä'tc'äji 'ma Mizhocjimi, 'ma pje rí dyötqueji.

Los que sufren por hacer el bien

8 C'ü xe rá xi'tsc'öji ín nza texeji, rí tsjijñiji c'ü rí 'natjo ín pjeñeji. Rí pötqui sentioji, y rí pötqui mächjeji, y rí pötqui s'iyají yo nin cjuarmají. Xo rí pötqui juentseji. Dya rí tsjapü na nots'üji. 9 C'o pje

cja'c'üji, dya rí nzhopqueji. C'o sanc'üji, dya pje rí xiqueji. C'ü rí tsjagueji, rí ma'tp'ügueji Mizhocjimi ra intsjimi c'o. Na ngue je xo va cjanu va intsjimits'üji Mizhocjimi 'ma o 'ñünnc'ü in mü'bügueji. ¹⁰ Je mama ga cjava o jña Mizhocjimi:

'Ma cjó c'o ne ra mājā rgá mimi texe c'o pa, ni jyodü dya cja ra mama o jña c'o na s'o.

Dya xo ra mbedye bëchjine a ne.

¹¹ Ra jyëzi c'o na s'o, ra tsja c'o na jo.

Ra jyodü ja rgá mimiji na jo yo nu minteji.

¹² Na ngue Mizhocjimi nu'u na jo c'o cja na jo, 'ñe unüji ja c'o nzi ga dyötüji.

Pero Mizhocjimi dya nu'u na jo c'o cja na s'o, eñe o jña Mizhocjimi.

¹³ 'Ma me in jodüji c'ü rí tsjaji na jo, ¿ja rgá sô cjó pje ra tsja'c'üji 'ma? ¹⁴ Zö bübü 'ma cja'c'üji in sufreji na ngue c'ü ni tsjaji na jo, pero ngue c'ü rguí mächjeji. Zö pje ra xi'ts'iji ra tsja'c'üji, pero dya rí süji, dya pje rí mbeñeji. ¹⁵ C'ü rí tsjagueji, rí sügueji Mizhocjimi c'ü in Jmugöji. Rí tsjijñiji na jo. Nguec'ua 'ma cjó c'o ra tsja'c'üji t'önü jenga in ench'e in mü'büji e Jesucristo, ra sô rí xipcjeji na jo 'ma c'o. Rí chjünrüji na jo co respeto. ¹⁶ In cjaji dya c'o na jo, na ngue bübüts'üji dya e Jesucristo. Zö ra xo'sc'üji o bëchjine ra mamaji in cjaji c'o na s'o, pero sido rí tsjaji

c'o in pãrãgueji na jo. Xa'ma ra tseje c'o pe'chc'ejí a cjanu. ¹⁷ Nu 'ma ne Mizhocjimi rí sufregueji, xenda na jo rí sufreji na ngue c'ü rguí tsjagueji c'o na jo, que na ngue c'ü rvi tsjaji c'o na s'o.

¹⁸ 'Natjo vez o pãtcãji va sufre e Jesucristo va ngötcüji in nzhübüji. Maco me na jo c'ü; nuzgöji, dya ma jozgöji. O ngötcüji in nzhübüji, nguec'ua sô rá chëzhgöji dya a jmi Mizhocjimi ra recibidozüji. E Jesucristo mi bübü o cuerpo, nguec'ua o sô o mbö't'üji. Pero o tetjo, na ngue c'ü o Espíritu o tsjapü o te. ¹⁹ C'ü o Espíritu o ma zopjü c'o o aljma c'o añima, nu ja cjot'ü. ²⁰ Nuc'o, ngue c'o mi cãrã 'ma mi bübü e Noé, 'ma mi ät'ã c'e trabarco. Mizhocjimi me go mezhe va mbësp'í paciencia anguezeji, pero dya go ne go dyärãji. 'Ma o 'ñeje c'e tradyebe, mi tuns'ü c'e ndeje c'e barco. Nguec'ua, dya go ndü c'o ocho c'o vi cjogü a mbo o salvaji. ²¹ C'e ndeje sô rá jyëntspiji dya, c'ü rvá jigöji c'ü o salvazüji, na ngue c'ü vi te e Jesucristo. C'ü rvá jigöji, dya ngue c'ü o mbechqueji in cuerpoji; je ngue c'ü rvá jizhiji a jmi Mizhocjimi c'ü ya 'nintsquiji in mü'büji, y rá cjaji dya c'o rí pãrãji na jo. ²² E Jesucristo ya ma a jens'e; bübü dya, cja o jodyë Mizhocjimi. Angueze manda dya texe cja c'o o anxe Mizhocjimi 'ñe c'o pje nde pjëzhi c'o pë's'i o poder a jens'e.

4

Sirviendo según la capacidad que Dios nos ha dado

¹ E Jesucristo o sufre o cuerpo va mböxcüji. Nu'tsc'ejí xo ni jyodü rí bübüji dispuesto rí sufregueji. Na ngue 'ma rí sufreji, ya ni ma rguí jyéziji c'o na s'o. ² Nguec'ua c'o pa c'o xe rí minc'ejí, dya rí tsjagueji ja c'o nzi guí ñetsjëji c'o na s'o. Rí tsjaji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. ³ Ya rguí chjëntjui c'ü i tsjagueji ja c'o nzi ga tsja c'o dya pãrã Mizhocjimi. Mi cjagueji texe c'o ma s'o c'o ma ëjê in pjeñeji. Mi cjagueji c'o na s'o cja mbaxua, mi jmurügueji, 'naxõmü rí tïgueji. Xo mi ma'tc'ejí yo ts'íta, maco mama c'o ley c'ü dya cjó sô ra ma't'ü yo. ⁴ C'o dya pãrã Mizhocjimi, me cjaji c'o na s'o, texe c'o va ëjê o pjeñeji. Nguec'ua me cjiññiji jenga dya cja in cjagueji c'o na s'o co anguezeji. Nguec'ua me sanc'ejí yo. ⁵ Pero anguezeji ra nzhötüji ngüenda Mizhocjimi c'ü ya bübü ra jñünpü ngüenda yo bübütjo, 'ñe c'o ya ndü. ⁶ C'o ya ndü, 'ma xe mi bübüji, o xipjiji o jña Mizhocjimi. Zö o tsjapüji o sufreji va, ja c'o nzi ga sufre texe yo nte, zö ya ndüji, pero c'o mi ench'e o mü'bü Mizhocjimi, sido ra bübütjo o aljmaji ja c'o nzi ga bübü Mizhocjimi.

⁷ Ya ni ma ra nguins'i ne xoñijõmü. Nguec'ua nu'tsc'ejí rí tsjiññiji na jo in pjeñeji. Rí

pjörüji ja rguí minc'ejí. Y rí sido rí dyötüji Mizhocjimi. ⁸ C'ü xenda ni muvi rí tsjaji, rí pötqui s'iyaji co texe in mü'büji. Na ngue 'ma in s'iyaji, in perdonaoji, 'ma cjó c'o pje tsja'c'üji. ⁹ 'Ma va säjä nin cjuarmaji yo ni 'ñeje nan'ño jñiñi, rí unüji ja ra oxüji. Rí pötqui recibidoji a cjanu, dya pje rí mamaji. ¹⁰ Na puncjü c'ua ja nde va dyacüji Mizhocjimi c'ü rá pëpcöji angueze. C'o vi ch'a'c'ü rí tsjaji, tsjaji ngue c'ua rí pötqui pjös'üji yo nin cjuarmaji. 'Ma rí tsjaji a cjanu, in pëpqueji na jo 'ma Mizhocjimi. ¹¹ Nu c'o zopjü yo nte, ni jyodü ra mamaji o jña'a ja c'o nzi ga 'ñünbü o mü'bü Mizhocjimi c'ü rguí mamaji. Nu c'o pjöste, ra pjösteji ja c'o nzi va unü Mizhocjimi ra pjösteji. Nguec'ua texe c'o rí tsjaji, ra unüji ngüenda ja ga cja e Jesucristo, ra mamaji c'ü me na jo Mizhocjimi. E Jesucristo, ni jyodü c'ü dya rá jéziji c'ü rgá mamaji c'ü me na jo, 'ñe me na nojo. Je rga cjanu.

Sufriendo como cristianos

¹² 'Ma va ëjê c'o me na s'ëzhi c'o me in sufreji, dya rí tsjiññiji: "Maco rí ench'e in mü'büjme e Jesucristo, ¿jenga rí sufregøjme?", rí 'ñeñeji. Jëts'iji rí sufreji, ngue c'ua ra jñetse cjo sido rí 'ñejmeji Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji yo, na ngue rí s'iyats'üji. ¹³ C'ü rí tsjaji, rí mägueji, na ngue c'ü rguí sufregueji ja c'o nzi

va sufre e Jesucristo. 'Ma ra ějě angueze c'ü me rrã zö rva ějě, me rí mägueji na puncjü. ¹⁴ Nu 'ma sanc'üji yo nte na ngue c'ü ni dyätpägueji o jña e Jesucristo, ngue c'ü rguí mäcjeji. Na ngue bübüts'üji o Espíritu Mizhocjimi c'ü cja'c'üji rí pãrãji c'ü bübü Mizhocjimi co nu'tsc'ejji. C'o nte, na cjuana sadü e Cristo c'o. Nu'tsc'ejji in mangueji c'ü me na jo c'ü. ¹⁵ Dya rí pö't'ütegueji, ni pje xo rí pönüji, ni xo rí tsjagueji c'o na s'o, ni xo rí ma ñaji c'ua ja dya pë'sc'ü rí ñugueji. Nujoyo na s'o, dya nguejyo ne Mizhocjimi c'ü rguí sufregueji va yo. ¹⁶ Pero 'ma cjó c'o sufre na ngue c'ü ni dyätpä o jña e Jesucristo, dya ni jyodü ra tseje 'ma. Sido ra dyätä na jo, ngue c'ua yo nte ra mbãrãji c'ü me na jo Mizhocjimi.

¹⁷ Nutscöji o ntezgöji Mizhocjimi, c'ü rgá sufregöji chjëntjui c'ü ya ri jüncüji ngüenda Mizhocjimi. Maco nguetscöji ot'ü rí sufregöji, na c'o dya ne ra dyärä o jña Mizhocjimi, juejme c'o. Ra sufreji me na puncjü 'ma ra jñünpü ngüenda Mizhocjimi anguezeji. ¹⁸ Nu c'o ya na jo a jmi Mizhocjimi, sufre ga 'ñemeji libre cja c'o na s'o. Na c'o dya sũ Mizhocjimi c'o dya jëzi c'o na s'o, juejme c'o. Ra ma sufreji na puncjü. ¹⁹ Mizhocjimi o ngambgagöji va, dya ra jyëzguigöji. Nguец'ua, nu c'o sufre ja c'o nzi ga ne

Mizhocjimi, ni jyodü c'ü dya ra züji, na ngue Mizhocjimi ra mbörü anguezeji. Y ra sido ra tsjaji c'o na jo.

5

Consejos para los creyentes

¹ Bübüts'üji c'o pastor. Nguеje c'o rá zopjügö dya, na ngue xo rí pastorgö. Ró nugö 'ma mü o sufre e Jesucristo. Y 'ma rá jandgöji ja ga cja c'ü me na nojo, me xo rguí muvizgöji co angueze a jmi Mizhocjimi. ² Nu'tsc'ejji in pastorji, in chjëntcjeji nza cja o mbörü. Nguец'ua rí xi'ts'iji c'ü rí pjörüji o nte Mizhocjimi c'o o dya'c'üji rí pjörüji. Dya ngue c'ü ixi cja'c'üji a fuerza rí pjörüji; ngue c'ü rí ñegueji rí pjörüji. Dya ngue c'ü rguí pjörüji c'ü rí chögueji o merio; ngue c'ü rí pjörüji co texe in mü'büji. ³ Dya xo rí tsjapüji na nojo cja yo o dya'c'üji c'in Jmugöji in pjörüji. C'ü rí tsjaji, rí jizhgueji 'na tjürü c'ü na jo, ngue c'ua xo 'ñe anguezeji ra tsjaji. ⁴ Nguец'ua 'ma ra ějě c'e Ndambörü c'ü ngue e Jesucristo, ra dya'c'üji c'ü dya ra tjeze, ra dya'c'üji c'ü me rguí muvits'üji cja o jmi; rí bübütjoji co angueze para siempre.

⁵ Nu'tsc'ejji in sëji, 'ñetsc'ejji in süngüji, rí dyätäji yo pastor. Nu'tsc'ejji in texeji, rí pötqui respetaoji, dya rí tsjapü rrã nots'üji. Na ngue je t'opjü a cjava cja o jña Mizhocjimi: Mizhocjimi nu'u na ü c'o cjapü na nojo.

Pero c'o dya cja pü na nojo,
me nu'u na jo c'o, eñe.

6 Me na zëzhi Mizhocjimi.
Nguec'ua nu'tsc'ejji, dya
rí tsjapqueji rrã notsc'ejji.
Nguec'ua 'ma ra zädä c'e
pa c'ü ya juajnü angueze,
ra dya'c'üji c'ü me rguí
muvits'üji cja o jmi. 7 Texe
c'o in mbeñeji, rí xipc-
jeji Mizhocjimi. Na ngue
angueze me mbents'ejji ga
mbö'c'üji.

8 Rí tsjijñiji na jo in pjeñeji.
Rí pjörütsjèji ja rguí mimiji.
Na ngue c'ü dya jo'o nuc'üji
na ü, chjëntjui nza cja 'na león
c'ü me ngãxã me jodü cjó ra
za'a. 9 Pero dya rí sūgueji; sido
rí 'ñejmeji Mizhocjimi, ngue
c'ua rí chōpüji c'ü dya jo. Rí
zëzhgueji na ngue in pārãgueji
c'ü je xo ga cjanu ga sufre c'o
nin cjuarmaji c'o cārã texe cja
ne xoñijōmü. 10 Mizhocjimi o
'ñünngü in mü'büji ró creoji.
Na ngue ne'e c'ü rá mandaji
co e Jesucristo. Nguec'ua zö
rí sufregueji ja nzi pa, pero
'ma rí sēchiji, Mizhocjimi ra
jocüts'üji na jo in mü'büji. Y
ra dya'c'üji rí zëzhgueji, ngue
c'ua dya rí jyëzgueji, sido rí
dyätäji. Na ngue angueze
pjöxcüji texe c'o ni jyodüzüji.
11 Me na nojo Mizhocjimi, ra
manda para siempre. Je ga
cjanu.

Saludos finales

12 Ne carta nu, nguezgö ró
mamagö yo jña; e cjuarma
Silvano o dyopjü. Nujnu, rí
pārãgö pēpi na jo Mizhocjimi.
Dya nda puncjü yo ró xi'tsc'öji
cja ne carta. Ró zo'c'öji, 'ñe

ró xi'tsc'öji c'ü na cjuana
me s'iyazüji Mizhocjimi me
pjöxcüji. Dya rí jyëziji c'ü.

13 Va bö'tc'ütjoji Cjimi c'o
jmurü a Babilonia c'o ya xo
juajnü Mizhocjimi ja c'o nzi
va juan'c'üji. Xo va bö'tc'ütjoji
Cjimi e cjuarma Marcos c'ü
chjëntjui c'ü ri ngue in ch'igö.

14 Rí pötqui s'iyaji; rí pötqui
zenguateji co texe in mü'büji.

Nu'tsc'ejji bübü in mü'büji e
Jesucristo, rí ötcö Mizhocjimi
ra mājä in mü'büji, dya pje rí
mbeñeji. Je rga cjanu.

SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN PEDRO

*Pedro escribe a los
creyentes*

¹ Nutscö e Simón Pedro rí pen'c'ejí ne carta. O juancü e Jesucristo rá cjagö apóstole. Pero rí mbëpjítjogö; angueze ngue ín lamugö. Nutscöjme rí apóstolejme o dyacüjme Mizhocjimi rí ench'e ín mün'c'öjme e Jesucristo. Xo 'ñetsc'ejí xo dya'c'üjí ín ench'e ín mün'c'ejí c'ü. Nguec'ua, dya nguextjözüjme o salvazügöjme c'ü; xo 'ñetsc'ejí xo salvats'üguejí. Na ngue me na jonte e Jesucristo c'ü ín Mizhocjimigöjí c'ü o 'ñe salvazüjí; dya juajnü c'o ri ne. ² Rí ötcö Mizhocjimi ra mböxc'üjí xenda rí pârâguejí e Jesucristo nu c'ü ngue ín Mizhocjimigöjí 'ñe ngue ín Jmugöjí, ngue c'ua xenda rí unnc'ejí ngüenda c'ü me nuc'ejí na jo Mizhocjimi. 'Ma ga cjanu, xenda ra mäjä in mün'c'ejí, dya pje rí mbeñejí.

Cualidades del cristiano

³ E Jesucristo o matcüjme; nutscöjme ró möjme co angueze. Ró unnc'öjme ngüenda c'ü me na nojo angueze, 'ñe c'ü me na jo c'o mi cja. E Jesucristo ngue Mizhocjimi c'ü, y me na zëzhi. Nguec'ua va jítzigöjme texe c'o ni jyodü rá xi'tsc'öjme, ngue c'ua mas rí pârâguejí angueze. Ngue c'ua ra bübüts'üjí

Mizhocjimi; nu'tsc'ejí rí sũjí rí dyätquejí c'ü. ⁴ Nu cja ne xoñijömmü, ya ni ma ra s'odü, na ngueje yo nte me mápäji c'o netsjëjí. Pero me na nojo e Jesucristo, nguec'ua me xo na nojo c'o o xitsijme ra dyacüjí. Nguec'ua sö rá jëzgöjí c'o rí netsjëjí. A cjanu, ja c'o ga cja Mizhocjimi, je xo rga cjazgöjí nu. ⁵ Nu'tsc'ejí ya dya'c'ejí ín ench'e in mün'c'ejí e Jesucristo. Nguec'ua rí pjötpüguejí na puncjü ngüenda rí tsjají c'o na jo. Nuc'ua ra sö rí pârâjí c'o na jo c'o rí tsjají, 'ñe c'o na s'o c'o dya rí tsjají. ⁶ Nuc'ua, ra sö rí pjörü ja rguí mimijí; dya rí tsjatsjëjí c'o ín netsjëjí. Nuc'ua, ra sö rí pë's'ijí paciencia 'ma cjó pje ra tsja'c'üjí. Nuc'ua, ra sö rí sũjí Mizhocjimi y rí tsjají c'ua ja nzi ga ne. ⁷ Nuc'ua, ra sö rí pötü rguí ñejí yo nin cjuarmají. Nuc'ua, ra sö rí s'iyaguejí texe yo nte.

⁸ 'Ma rí sido rí tsjají yo me na jo, ra jñetse c'ü ín pârâguejí e Jesucristo c'ü ín Jmugöjí. ⁹ 'Na cjuarma, 'ma dya cja yo na jo, chjëntjui c'ü ri ngorö c'ü dya ri janda na jo. 'Ma ga cjanu, ya jyombeñe c'ü o ndintspi o mü'bü c'o na s'o c'o mi cja 'ma dya be mi pârâ e Jesucristo. ¹⁰ Nguec'ua rí xi'tsc'öjí cjuarma, rí sido rí tsjají yo me na jo. 'Ma rí tsjají yo, ra jñetse c'ü o juanc'üguejí Mizhocjimi, y o 'ñünnc'ü in mü'büjí í 'ñejmejé e Jesucristo. 'Ma rí sido rí tsjají yo, dya rí xöguejí 'ma cja c'e 'ñijí c'ü na jo. ¹¹ Y me ra mä'c'äji, 'ma

rí sät'äji nu ja ri manda e Jesucristo c'ín Jmugöji c'ü o 'ñe jocüzü ín mü'büji. Je ngueje nu rí tsärägueji para siempre.

¹² Ya in pârägueji yo jña yo na cjuana, y dya in jëzgueji yo. Pero rá sido rá mbennc'ejji yo. ¹³⁻¹⁴ Rí pârägö c'ü dya ra mezhe ra mbötcügöji. Na ngueje o jítisi a cjanu e Jesucristo c'ín Jmugöji. Nu dya xe rí bünc'ö, rí pârägö ni jyodü rá mbennc'ejji yo jña yo ya xi'ts'ijji, ngue c'ua rí unnc'ejji na jo ngüenda. ¹⁵ Rá jü'sc'ö cja xiscömü yo, ngue c'ua ra sö rí mbeñegueji 'ma ya rga tügö.

Los que vieron la grandeza de Cristo

¹⁶ Ró xi'tsc'öjme c'ü ra ëjë na yeje e Jesucristo c'ín Jmugöji co o poder Mizhocjimi. Bübü c'o mama ngue 'na bëchjine c'ü ró cijñitsjëgöjme c'ü rí xipijime yo nte. Pero dya je ga cjanu. Na ngueje ró nu'ujme c'ü me na nojo e Jesucristo. ¹⁷⁻¹⁸ Ró jandajme 'ma mi cãrajme angueze cja c'e t'eje. Me ma sjü'ü nu, na ngue Mizhocjimi c'ü nu Tata o tsjapü me go juëns'i e Jesucristo, y o mama c'ü me na jo c'ü. Ró ärägöjme o jña Mizhocjimi c'ü vi 'ñeje nu ja me na zö, o mama: "Nujnu, ngue ín Ch'igö nu me rí s'iyagö nu me rí mäpägö", eñe.

¹⁹ Je a cjanu va zädä c'ü o mama c'o profeta c'ü ro ëjë e Cristo. Nguec'ua rí pârägöji c'ü na cjuana c'o o dyopjü c'o profeta. Rí tsjapügueji na puncjü ngüenda c'o o

dyopjüji, na ngueje chjëntjui nza cja 'na sivi c'ü jya's'ü nu ja na bëxömü. 'Ma va pes'e e tanse, in pârägueji c'ü ya ra jyas'ü. Je xo ga cjatjonu, 'ma rí tsjapüji na puncjü ngüenda c'o o dyopjü c'o profeta, rí pârägueji, 'ma ya ra zädä ra ëjë na yeje e Jesucristo. ²⁰ C'o o jña Mizhocjimi c'o o dyopjü c'o profeta, ixtí unnc'ejji ngüenda c'ü dya cjó sö ra mbärätsjë c'ü mama c'o; ni jyodü o Espiritu Mizhocjimi ra mbös'ü ra mbärä c'o. ²¹ Na ngue c'o profeta, dya nguijñitsjëji c'o jña c'o o dyopjüji; nguetsjë o Espiritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'büji o pätpäji Mizhocjimi.

2

Los que enseñan mentiras

¹ C'o nte a Israel, mi cãrä c'o mi cjpü mi 'ñeje cja Mizhocjimi c'o jña c'o mi mamaji, pero dya ma cjuana c'o mi mamaji. Je xo rga cjanu a ndetsc'ejji, ri cãrä o xöpüte c'o dya rga cjuana. Anguezeji, dya ra tsjapüji ngüenda c'ü ín Jmugöji, maco o ndü por anguezeji. Nguec'ua Mizhocjimi ra tsjapü ra ma sufrejji. C'o xöpüte ra jí'ts'ijji c'o dya cjuana. 'Ma cjó c'o ra creo c'o ri jizhi anguezeji, ra bëzhi 'ma c'o. ² C'o xöpüte, me ra tsjaji c'o ri netsjëji c'o na s'o. Na puncjü o cjuarma c'o ra ndeñe co anguezeji, je xo rgá tsjatjoji nu. Nguec'ua yo nte yo dya be ejme e Jesucristo, ra mamaji c'ü

dya jo o 'ñiji Mizhocjimi nu na cjuana. ³ C'o xöpüte, me ri neji o merio. Ra jyodüji ja rgá zo'c'üji, ngue c'ua rí cheñeji co anguezeji rí unüji o ofrenda. Pero ndeze mi jinguã, ya mama Mizhocjimi c'ü ra jñünpü ngüenda c'o. Y ya bübü ra tsjapü ra ma sufre c'o.

⁴ Bübü c'o o anxe Mizhocjimi c'o o tsja na s'o. Nguec'ua Mizhocjimi o tsjapü o sufreji, o mboch'üji a linfiernu nu ja me na bëxö mü. Je 'nün't'üji nu co cadena, hasta 'ma ra zädä c'e pa 'ma ra jñünpü ngüenda Mizhocjimi anguezeji. ⁵ Mizhocjimi xo tsjapü o sufre c'o mi cãrã mi jinguã c'o me mi cja na s'o, c'o dya mi ätä Mizhocjimi. O pejñe 'na tradyebe cja ne xoñijö mü o chjotüji. C'o pa c'o, mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü e Noé. Mi xipji c'o nte ro jyéziji c'o na s'o, ro tsjaji c'o na jo. Nuc'ü, dya ndü cja c'e tradyebe c'ü, ni xo ri ngue c'o nu familia. Mi ochoji, dya chjotüji. ⁶ O mezhe c'ua Mizhocjimi xo chjotü c'o jñiñi a Sodoma 'ñe a Gomorra c'o me ma s'o. O chjotü co sivi o mbëzhiji o bozivi. Nguec'ua yo dya cjapü ngüenda Mizhocjimi sô ra unüji ngüenda xo 'ñe anguezeji ra ma sufreji, c'ua ja nzi va sufre c'o mi cãrã a Sodoma 'ñe a Gomorra. ⁷ Mizhocjimi o chjotü c'o mi cãrã c'o jñiñi c'o, pero o salva e Lot o pjongü. E Lot, mi cja c'o na jo. Nguec'ua me mi xicha o mü'bü c'o na s'o c'o mi

cja c'o nte. Porque mi cjatsjëji c'o mi netsjëji c'o me ma s'o, dya mi cjapüji ngüenda Mizhocjimi. ⁸ E Lot, mi cja c'o na jo. Nguec'ua pama pama me mi sufre o mü'bü, na ngue o jñanda c'o nu menzumüji mi cjaji c'o me ma s'o. Y o dyärä mi ñaji c'o me ma s'o. ⁹ C'o ma't'ü Mizhocjimi c'o cja na jo, me sufreji na ngue c'ü na s'o c'ü cja yo nte. Pero me na zëzhi c'ü ín Jmugöji, ra mbös'ü ra zëzhi c'o. C'o mi cja na s'o, zö dya be va sädä c'e pa 'ma ra jñünpüji ngüenda, pero ya mama Mizhocjimi ra castigao c'o.

¹⁰ C'o xöpüte c'o dya ga cjuana, cjatsjë c'o netsjëji c'o me na s'o. Cjapüji c'ü dya ni muvi c'ín Jmugöji. Nuc'o, ngue c'o xenda ra tsjapü Mizhocjimi ra sufre c'o. Cjapüji me na nojo, dya neji cjó pje ra xipjiji. Y sadüji yo pjëzhi na nojo, dya süji. ¹¹ Maco dya cja a cjanu c'o o anxe Mizhocjimi. Na ngue 'ma cjó c'o ra tsja c'o na s'o, zö ra ma c'o anxe a jmi c'ín Jmugöji ra ma cösteji, pero dya ra zadüji c'ü vi tsja na s'o. Maco xenda na zëzhi c'o anxe que na nguetscöji.

¹² C'o xöpüte, chjëntjui nza cja yo animale yo dya sü Mizhocjimi. C'ü vi ngama Mizhocjimi yo animale, ngue c'ü ra zürüji ra mbö't'üji. Je xo rga cjatjonu c'o xöpüte c'o na s'o, ra chjotüji c'o, dya ra salvaji. Na ngue sadüji nu c'ü dya pãräji. ¹³ Mizhocjimi ra tsjapü ra sufreji na ngue

anguezeji vi tsjapüji o sufre c'o 'ñaja. Anguezeji me mājā ga tsjaji o mbaxua zō ri xōmü zō ri ndempa. Jmurüji co nu'tsc'ejji 'ma in sigueji o xēdyi. Pero me na s'o a ndetsc'ejji, ix 'na tsetjo c'ü cjaji. Na ngue me mājā ga xi'ts'ijji c'o dya cjuana.

14 Texe 'ma jandaji 'na ndixū, me neji ra tsjaji c'ü na s'o. Dya sōyaji, sido cjaji c'o na s'o. Onpüji c'o nte c'o dya creo Mizhocjimi co texe o mü'büji, ngue c'ua xo ra tsjaji a cjanu c'o na s'o. Me pārā ja ga zopjüji c'o, ngue c'ua ra ndeñeji co anguezeji ra unüji o ofrenda. Me na s'o anguezeji; Mizhocjimi ra tsjapü ra ma sufreji. 15 Anguezeji ya xōgüji cja c'e 'ñiji c'ü na jo, ya ndēpiji c'ü o 'ñiji e Balaam c'ü mi ngue o t'i e Beor. E Balaam mi ne ro ndōjō na puncjü o merio; nguec'ua va tsja na s'o. 16 E Balaam mi ngue 'naja profeta c'ü mi ña o jña Mizhocjimi. Pero o nguijñi o mü'bü c'ü na s'o, mi ne ro mama 'na jña c'ü dya vi xipji Mizhocjimi. Zō dya ña yo animale, pero o ña'a 'na burru nza cja 'na nte va huēnch'i e Balaam, na ngue na s'o c'ü mi cijjñi e Balaam. Nguec'ua go ndümbeñe e Balaam, dya go mama c'e jña c'ü mi ne ro mama.

17 C'o xöpüte, chjēntjui nza cja 'na pozo c'ü ojtjo ndeje. Xo chjēntjui nza cja o ngōmü c'o tunütjo ndajma 'ma na zēzhi ga vü. Ya mama Mizhocjimi c'ü ra mboch'üji a linfiernu nu ja me na bēxōmü; nunca

ra mbedyeji nu. 18 Yo nte, dya pārāji o 'ñiji Mizhocjimi. Pero cārā anguezeji c'o cja ni ma ra jyēzi c'o tjürü c'o na s'o. C'ü cja'a c'o xöpüte, zopjüji c'o nte c'o, ngue c'ua ra ndeñeji co anguezeji. Cjapüji me pārāji, pero mamaji jña c'o dya ni muvi. Xipjiji c'o nte, na jo ra tsjaji ja c'o nzi ga netsjēji, dya ni jyodü ra mbōtpüji ngüenda ja rgá mimiji. 19 Mama c'o xöpüte ga xipjiji c'o cjuarma: "Nu'tsc'ejji in libregueji dya, dya cja mandats'üji c'o ley, sō rí tsjatsjēji c'ua ja c'o nzi gui ñetsjēji", eñeji. Maco dya libre c'o xöpüte, sido me cjaji c'o na s'o. 'Ma dya sō 'na nte ra jyēzi c'o na s'o, dya libre, mandaji 'ma c'ü. 20 Cārā o nte c'o ya jyēzi c'o na s'o c'o cja'a yo nte cja ne xoñijōmü. Ya mbedyeji libre, na ngue pārāji ja ga cja e Jesucristo c'ín Jmugōji, nu c'ü o ējē o ē 'ñevgueji libre cja c'o na s'o. Pero 'ma ra nzhogüji na yeje cja c'o na s'o, 'ma dya ra jyēziji, nu'ma, xenda rrā s'o 'ma, que na ngue 'ma dya be mi pārāji e Jesucristo. 21 O jíchiji o jña Mizhocjimi, o mbārāji o 'ñiji e Cristo c'ü me na jo. Pero o jyēziji c'e jña. Nguec'ua xenda ra sufreji que na ngue 'ma dya ro mbārāji c'e 'ñiji. 22 In pārāgueji c'e jña c'ü rí mamaji: "Ne dyo, ya nzhogü o zi'i yo na s'o yo vi nzhocü. Ne cuchi nu ya vi be'ch'e, o yepe o ma 'ñōnt'ü cja mbēmü", eñe c'e jña. Je xo ga cjatjonu yo nte c'o jēzi c'o na s'o, cja na nzhogü cjaji na yeje c'o na s'o.

3

La venida del Señor

¹ Rí s'iyats'üji cjuarma. Ne carta nu rí opcjõ rí pen'c'ejí, ngue nu na yeje, na ngueje ya ró pen'c'ejí 'naja. In cjiññíji na jo, nguec'ua rí pen'c'ejí yo carta rí mbenn'c'ejí c'o ya in pãrãgueji. ² Nguec'ua, dya rí jyombeñeji c'o ñña c'o o mama c'o o profeta Mizhocjimi mi jinguã, 'ñe c'o xo ró xi'tsc'õjme nutscõjme rí apóstolejme. C'o ró xi'tsc'õjme, ngueje c'o o jítisjme c'ín Jmugõji nu c'ü o ã 'ñevgueji libre cja c'o na s'o.

³ Ixtí unnc'ejí na jo ngüenda c'ü rá xi'tsc'õji dya. C'o cjë 'ma ya ngue ra nguins'i e jens'e 'ñe ne xoñijõmü, ra ngãrã c'o me ra tsjapü burla o ñña Mizhocjimi, ra tsjaji ja c'o nzi ga netsjëji c'o na s'o. ⁴ Ra mamaji: “¿Ja je bübü c'e bëzo c'ü Jesús c'ü o mama ra ëjë na yeje? Maco dya va ëjë. Ya ndü c'o ín tatagõji. Y nuc'ü, dya sö ra ëjë. Ne xoñijõmü sidotjo ja c'o nzi va t'ät'ä”, eñeji. ⁵ Anguezeji, dya ra ne ra mbeñeji ja va chjorü ne xoñijõmü. Mi jinguã, nguextjo c'ü o ñña Mizhocjimi, o bübü ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü. Ne xoñijõmü, o c'os'ü cja c'o ndeje c'o mi po'o, go ññetse e jõmü. Nguec'ua ne xoñijõmü mi bübü a nde'e cja yo ndeje. ⁶ Yo ndeje, o zädä 'ma o tsjapü Mizhocjimi o tsobü cja ne xoñijõmü, go chjotü. ⁷ Ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü nu rí cãrãji dya, ya mama Mizhocjimi ra chjorü yo. Nujyo, ra ndë'ë yo,

'ma ra zädä c'e pa 'ma ra jñüncüji ngüenda Mizhocjimi. Nu'ma, ra ma sufre c'o dya zü Mizhocjimi.

⁸ Rí s'iyats'üji cjuarma, nguec'ua rí xi'tsc'õji, dya rí jyombeñeji ja ga cja. 'Natjo pa, chjëntjui 'na mil o cjë cja o jmi Mizhocjimi. Y 'na mil o cjë'ë, chjëntjui 'natjo pa. ⁹ Bübü c'o mama: “Ya mezhe na puncjü e Jesucristo; maco dya sö ra ëjë c'ua ja nzi va mama”, eñeji. Pero dya je ga cjanu. E Jesucristo me pëscõji paciencia, dya ne cjó ra ma sufre; ne'e c'ü ra nzhogü o mü'bü texe yo nte. Nguec'ua dya be ga 'ñeje.

¹⁰ Ra ëjë na yeje c'ín Jmugõji ra 'ñe jñüncüji ngüenda. Ra zädä c'e pa c'ü dya ri te'beji, chjëntjui 'na xõmü 'ma ra ëjë 'na mbë'ë cja 'na ngumü, 'ma dya cjó te'be. Ra yürü me na jens'e, y ra chjorü ne jens'e. Yo bübü a jens'e, xo ra chjorü co sivi yo. Ne xoñijõmü, xo ra ndë'ë nu, ra chjorü. Xo 'ñe texe yo bübü cja ne xoñijõmü, nde ra chjorü yo.

¹¹ Na ngue ra chjorü texe yo, ni jyodü na puncjü rí sũgueji Mizhocjimi rí tsjaji ja c'o nzi ga ne angueze. ¹² Rí che'beji c'e pa 'ma ra ëjë na yeje Mizhocjimi; rí che'beji co texe in mü'büji. Nu'ma, ngue 'ma ra ndë'ë ne jens'e ra chjorü. Xo 'ñe texe yo bübü a jens'e, nde ra chjorü yo. ¹³ Nutscõji rí te'begõji ra bübü 'na jens'e nuevo, c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. Xo 'ñe 'na xoñijõmü nuevo. Texe c'o ra

tsjaji nu, nde na jo c'o.

14 In te'beji yo na jo yo ya ró mangö. Nguec'ua rí pjötpügueji ngüenda ja rgui minc'ejí, ngue c'ua 'ma ra ějĕ c'ín Jmugöji, ra mājā in mün'c'ejí, dya rí tsegueji. Y dya pje ra chö'tc'üji c'ü rrā s'o. Rí xi'tsc'öji yo, cjuarma, na ngue rí s'iyats'üji. 15 Dya rí tsjijñiji c'ü ya mezhe na puncjü c'ín Jmugöji. Rí mbeñegueji c'ü me pĕscöji paciencia ngue c'ua ra jogü ín mü'büji. Mi cjuarmagöji e Pablo c'ü me rí neji, xo o xi'ts'iji a cjanu cja c'e carta c'ü o pen'c'ejí. Na ngueje Mizhocjimi o unü o pjeñe. 16 Texe cja yo carta yo opjü e Pablo, xo mama a cjanu nu yo rí xi'tsc'öji. C'o jña c'o mama angueze, bübü c'o na s'ĕzhi rga pārāgöji. Nguec'ua c'o yembeñe c'o dya nda pārā o 'ñiji Mizhocjimi, 'ma xörüji c'o o dyopjü e Pablo, dya pārāji ja c'o nzi va nguijñi e Pablo; nan'ño ga nguijñiji. Je xo ga cjanu ga xörüji texe yo o jña Mizhocjimi. Nguec'ua ga bĕzhiji.

17 Ya ró xi'tsc'öji; nguec'ua in pārāji ja ga cja c'o xöpüte c'o dya cjuana. Ya xögüji cja o 'ñiji Mizhocjimi, y dya ätpāji o jña. Rí pjötpügueji na puncjü ngüenda c'ü dya rí creogueji c'o xi'ts'iji c'o, na ngue dya cjuana. 'Ma jiyö, xo 'ñetsc'ejí xo rí yembeñeji, xo rí xögüji cja o 'ñiji Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji a cjanu, cjuarma, na ngue rí s'iyats'üji. 18 C'ü rí tsjagueji, xenda rí pārāgueji

e Jesucristo c'ín Jmugöji nu c'ü o 'ñe 'ñevgueji libre cja c'o na s'o. Angueze s'iyats'üji ra mböxc'üji xenda rí tsjaji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. Me na nojo e Jesucristo. Rá ma'tc'öji dya, y rá sido rá ma'tc'öji para siempre. Amén.

PRIMERA CARTA DEL APOSTOL SAN JUAN

El mensaje de vida

¹ Rí xi'tsc'öji ja rgá sö rá búbütjoji co Mizhocjimi. Nu c'ü dacüji c'ü ni búbü Mizhocjimi cja ín mü'büji, ixmi búbü 'ma dya be mi t'ät'ä e jens'e 'ñe ne xoñijö mü. Pero o ëjë va cja ne xoñijö mü. Nguец'ua nutscöjme rí apóstolejme ró äräjme c'o jña c'o mi mama. Xo ró jandajme y ró tjödüjme. Rí pâräjme c'ü mi búbü o cuerpo nza cjazgöji. ² Nu c'ü dacüji c'ü rgá búbütjogöji o ëjë; nutscöjme ró jandajme ngue c'ua ró unnc'öjme ngüenda cjó ngueje. Rí xi'tsc'öjme c'ü ixmi búbüvi co Mizhocjimi, pero o ëjë va ja rí cârägöji. ³ Rí xi'tsc'öji nu c'o ró äräjme 'ñe c'o ró jandajme ngue c'ua nuzgöjme 'ñetsc'ejí rá 'natjoji. A cjanu xo 'ñetsc'ejí rí 'natjogueji co Mizhocjimi 'ñe co e Jesucristo c'ü o T'i. ⁴ Rí xi'tsc'öji yo, ngue c'ua rí 'natjogueji co Mizhocjimi. A cjanu me rí mäcjeji.

Dios es luz

⁵ Nu c'o ró ärägöjme c'o o mama e Jesucristo, ngueje c'o rá xi'tsc'öji c'o. Mizhocjimi me jya's'ü; ojtjo bëxö mü c'ü ri búbü c'o na s'o. ⁶ 'Ma rá mamaji: "Rí 'natjoji co Mizhocjimi", rá eñeji, pero 'ma rí nzhodüji cja bëxö mü rí cjaji c'o na s'o, nu'ma, na

mbëchjinezüji 'ma. Na ngue dya cjuana c'o rí mangöji 'ma. ⁷ Pero 'ma rá jëziji ra zi'ch'i o jya's'ü Mizhocjimi ín mü'büji nguec'ua rá cjaji ja c'o nzi ga ne angueze c'o na jo, nu'ma, rí 'natjogöji 'ma. A cjanu ni ma ra ndintsqui ín mü'büji texe c'o na s'o, na ngue e Jesucristo c'ü o T'i Mizhocjimi o pjödü o cji por nutscöji.

⁸ Zö rá mangöji c'ü dya búbüzügöji c'o na s'o, pero dya cjuana c'ü rí mangöji; rí jyopü rgá cijñiji. Ixi jñetse 'ma, c'ü dya búbü ín mün'c'öji o jña Mizhocjimi c'ü mama na cjuana na s'ozgöji. ⁹ Pero 'ma rá xipjiji Mizhocjimi: "Jä, na s'ozgöjme ja c'o nzi gui mangue", rá embeji, nu'ma, ra perdonaozüji ín nzhübüji ja c'o nzi va mama. Na ngue o ndü e Jesucristo va ngötcüji c'o. Ra ndintsqui in mü'büji texe c'o. ¹⁰ 'Ma rá mamaji: "Nunca rí cjagö c'o na s'o", rá eñeji, nu'ma, chjëntjovi c'ü ro mangöji na mbëchjine Mizhocjimi. Ixi jñetse 'ma c'ü dya búbü ín mü'büji o jña.

2

Cristo, nuestro abogado

¹ Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'öji. Nujoyo rí opjügö cja ne carta, rí xi'tsc'öji ngue c'ua dya rí tsjaji c'o na s'o. Pero 'ma rí tsjaji c'o na s'o, rí dyötüji Mizhocjimi, ra perdonao's'üji 'ma. Na ngue búbü 'naja c'ü ñacöji cja Mizhocjimi c'ín Tataji. C'ü ñacöji ngueje e Jesucristo c'ü nunca go tsja c'o na

s'o. ² Nuc'ü, o ngõtcüji ín nzhubüji. Dya nguextjözügöji o ngõtcüji ín nzhunc'öji; xo ngõ'tp'ü texe yo nte yo cãã cja ne xoñijõmü.

³ 'Ma rá cja ji ja c'o nzi va mama e Jesucristo, nu'ma, ra sö rá pãrãgöji c'ü rí 'natjoji co Mizhocjimi. ⁴ 'Ma cjó c'o ra mama: "Rí pãrãgö Mizhocjimi", ra 'ñeñe, pero 'ma dya cja'a ja c'o nzi va manda Mizhocjimi, nu'ma, na mbëchjine 'ma c'ü, y dya bübü o mü'bü o jña Mizhocjimi c'ü na cjuana. ⁵ Pero 'ma cjó c'o ra dyãtpã o jña Mizhocjimi, na cjuana ne Mizhocjimi 'ma c'ü, co texe o mü'bü. Nguec'ua 'ma rá ätpöji o jña Mizhocjimi, nu'ma, ra sö rá pãrãgöji c'ü rí 'natjoji co angueze. ⁶ 'Ma cjó c'o ra mama: "Rí 'natjobe co e Jesucristo", ra 'ñeñe, nu'ma, ni jyodü ra nzhodü ja c'o nzi va nzhodü e Jesucristo.

El nuevo mandamiento

⁷ Ne mandamiento nu rá xi'tsc'öji dya, cjuarma, dya nan'ño nu. Ngue 'na mandamiento nu ya in pãrãgueji ndeze 'ma i pjürü i dyãtpãji o jña e Jesucristo. Ya i dyärãji nu. Ngue c'ü rá pötü rga s'iyaji yo nín minteji. ⁸ Zö ya in pãrãgueji ne jña, pero chjëntjui c'ü cja ri nuevo, na ngue xenda rí pãrãgöji dya c'ü ja ga cja. Na ngue e Jesucristo o tsja ja c'o nzi ga mama ne jña, o s'iyazüji. Nguec'ua xo 'ñezgöji rá pötü rga s'iyagöji dya. Na ngue e bëxõmü ya ni ma ra cjögü. Na ngue bübü ín

mün'c'öji dya e Jesucristo c'ü ngue o jya's'ü Mizhocjimi.

⁹ 'Ma cjó c'o ra mama: "Bübü ín mü'bü o jya's'ü Mizhocjimi", ra 'ñeñe, pero 'ma nu'u na ü nu cjuarma, nu'ma, sido nzhodü cja bëxõmü 'ma c'ü. ¹⁰ 'Ma cjó c'o ra s'iyã nu cjuarma, nu'ma, bübü o mü'bü o jya's'ü Mizhocjimi. Nguec'ua, dya ra tsja c'o na s'o. ¹¹ 'Ma cjó c'o ra nu'u na ü nu cjuarma, nu'ma, ixi jñetsetjo 'ma c'ü dya bübü o jya's'ü Mizhocjimi cja o mü'bü, nguec'ua nzhodü cja bëxõmü ga tsja c'o na s'o. Nu c'ü cja'a ga cjanu, dya pãã ja ni ma ni ja ra zãt'ã. Na ngue c'ü ni nzhodü cja bëxõmü ga tsja c'o na s'o, nguec'ua ya tsot'ü o ndö, dya cja janda o jya's'ü.

¹² Cja ne carta nu rí opjügö, rí zo'c'öji nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'öji. Rí xi'tsc'öji yo jña, na ngue ya perdonaots'üji ín nzhubüji, na ngue c'ü o ndü e Jesucristo por nuzgöji. ¹³ Nu'tsc'ëji in tataji rí pen'c'ëji ne carta rí zo'c'öji, na ngue ya in pãrãji e Jesucristo c'ü ixmi bübü 'ma o jyans'ü ne xoñijõmü; ya in 'natjoji dya co angueze. Nu'tsc'ëji in sëji rí zo'c'öji na ngue ya i chõpüji e Satanás c'ü dya jo.

Nu'tsc'ëji in ts'it'iji, rí zo'c'öji na ngue ya in pãrãji mi Tataji c'ü bübü a jens'e. ¹⁴ Nu'tsc'ëji in tataji rí pen'c'ëji ne carta rí zo'c'öji, na ngue ya in pãrãji e Jesucristo c'ü ixmi bübü 'ma o jyans'ü

ne xoñijõmü. Nu'tsc'eji in sêji, rí zo'c'õji na ngue ya i chõpüji c'ü dya jo. I chõpüji c'ü, na ngue o jña Mizhocjimi c'ü bübü in mü'büji cja'c'ü rí zëzhgueji.

15 Dya rí ñe rí tsjaji c'o na s'o c'o cja yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi. 'Ma cjó c'o me mãpã c'o cjaji cja ne xoñijõmü, dya mãpã 'ma Mizhocjimi c'ü in Tataji. 16 Yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi c'ü in Tataji, cjatsjëji ja c'o nzi ga netsjëji c'o na s'o. Jandaji c'o na s'o, na ngue me ne ra jñandaji c'o. C'o pë's'i na puncjü o merio, me cjapüji na nojo. Xo 'ñeje c'o pjëzhi na nojo. Texe yo na s'o yo cja yo nte, dya ni 'ñeje cja Mizhocjimi yo; je ni 'ñeje cja c'ü dya jo c'ü manda dya yo nte yo cja na s'o. 17 Dya rí ñe rí tsjaji yo na s'o yo cjaji cja ne xoñijõmü. Na ngue ne xoñijõmü ya ni ma ra nguarü. Ya xo ni ma ra nguarü yo bübü cja ne xoñijõmü yo na s'o, yo me ne yo nte y cjaji. Pero 'ma cjó c'o ra tsja ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi, ra bübütjo para siempre.

La verdad y la mentira

18 Rí zo'c'õji nza cja 'ma ri ngue in ch'itsc'õji. Ya rí cãxtjoji yo cjë yo ya ni ma ra nguarü. Ya i dyärãji ra zädã 'ma ra ëjë 'naja c'ü ra nu'u na ü e Cristo, ra jyodü ja rgá huins'i c'ü. Ya cãrã dya na puncjü o xõpüte c'o nu'u na ü e Jesucristo. Nujyo, ngue yo rgá pãrãgõji c'ü ya rí cãxtjoji yo cjë yo ya ni ma ra nguarü.

19 C'o xõpüte mi jmurüji co nuzgõji, pero dya mi 'natjo o pjeñeji co nuzgõji. Nguec'ua va xõgüji. Nu 'ma ri 'natjo o pjeñeji co nuzgõji, sido ro ëji co nuzgõji. Pero o xõgüji. A cjanu Mizhocjimi dacüji c'ü rgá pãrãgõji c'ü dya in dyocjõji ne ri 'naja c'o.

20 Nu'tsc'eji, dya rí dyätqueji c'o. Na ngue c'ü o T'i Mizhocjimi o dya'c'üji o Espiritu o ë bübü cja in mü'büji. Nguec'ua in pãrãji ja ga cja c'ü na cjuana in texeji. 21 C'ü rgá pen'c'eji ne carta, dya ngue c'ü rá jí'tsc'õji 'na jña c'ü dya in pãrãji. Na ngue ya in pãrãji c'o jña c'o na cjuana. Y 'ma cjó c'o ra xi'ts'iji 'na bëchjine, ixtí pãrãgueji 'ma, c'ü dya ni 'ñeje cja Mizhocjimi c'e jña. Na ngue na cjuana c'ü mama Mizhocjimi.

22 Bübü c'o mama c'ü dya vi 'ñeje e Jesús cja Mizhocjimi. Dya bübü c'ü xenda rrã s'o nza cja ne bëchjine me na s'o. 'Ma cjó c'o ra mama: "E Jesús dya ngue o T'i Mizhocjimi, na ngue mi ntetjo c'ü", ra 'ñeñe, nu'ma, anticristo 'ma c'ü. Na ngue nu'u na ü e Jesucristo. 23 'Ma cjó c'o ra mama: "Dya rí ma'tügõ e Jesús, na ngue dya ngue o T'i Mizhocjimi", ra 'ñeñe, nu'ma, ix na cjuana, dya bübüvi Mizhocjimi 'ma c'e nte. Pero 'ma cjó c'o ra ma'tü e Jesucristo c'ü ngue o T'i Mizhocjimi, xo ma'tü 'ma Mizhocjimi. Nguec'ua Mizhocjimi bübü 'ma co c'e nte.

24 'Ma cja vi creoji, i dyärãji ja ga cja Mizhocjimi 'ñe e Je-

sucristo c'ü o T'i. Sido rí tsjaji ja c'o nzi ga mama c'o jña c'o i dyäräji; dya rí jyombeñeji. 'Ma sido rí tsjaji c'o, sido ra bübü e Jesucristo co nu'tsc'ejí; 'ñe Mizhocjimi c'ü nu Tata. ²⁵ Nuc'ü, ngueje c'ü o mama e Jesucristo; ra dyacüji c'ü rá bübütjoji co Mizhocjimi para siempre.

²⁶ Ró xi'tsc'öji cja ne carta yo, na ngueje cārã c'o ne ra dyon'c'üji ra jí'ts'íji c'o dya cjuana. ²⁷ Pero dya ni jyodü rí dyätpäji o jña anguezeji. Na ngue bübü dya in mün'c'ejí o Espíritu Mizhocjimi c'ü o dya'c'üji e Jesucristo. Nuc'ü, jí'ts'íji nguec'ua in pãrãji na jo ja ga cja. Nguec'ua rí xi'tsc'öji sido rí mbeñeji e Jesucristo ngue c'ua ri 'natjo in pjeñeji ja c'o nzi va jí'ts'íji. Na ngue na cjuana c'o mama o Espíritu Mizhocjimi; dya bëchjine c'o.

²⁸ Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri ngue in ch'itsc'öji. Rí sido rí dyätäji e Jesucristo, na ngue in 'natjogueji co angueze. 'Ma rá cjaji a cjanu, dya rá sñji 'ma ra ëjë na yeje c'ü; dya rá tseji. ²⁹ In pãrãgueji c'ü me na jo Mizhocjimi. Nguec'ua rí jñunt'ü in mü'büji, 'ma cjó c'o cja'a c'o na jo, nu'ma, ixi jñetse 'ma c'ü ngue o t'i Mizhocjimi c'o.

3

Hijos de Dios

¹ Tsijñiji ja va s'iyazgöji Mizhocjimi. Me go s'iyazgöji na puncjü o tsjacüji o t'izgöji. Já, ya ngue o t'izgöji dya Mizhocjimi. Yo nte yo dya

pãrã Mizhocjimi, dya unüji ngüenda c'ü ngue o t'izgöji Mizhocjimi. Na ngue, dya xo unüji ngüenda e Jesucristo c'ü ngue o T'i Mizhocjimi. ² Mi cjuarmats'ügöji rí nets'ejí. Ya ngue o t'izgöji dya Mizhocjimi. Dya rí pãrãgöji texe c'ü ja rga cjazgöji 'ma ra ëjë na yeje e Jesucristo. Pero rí pãrãgöji 'ma rá chjëji c'ü, ixta jñetsezüji nza cja angueze. Na ngue rá jandaji angueze ja rga cja. ³ 'Ma cjó c'o te'be a cjanu c'e pa c'ü rga cjazgöji nza cja e Jesucristo, ni jyodü ra dyötü Mizhocjimi ra ndintspi o mü'bü. Xo ni jyodü ra jyëzi texe c'o na s'o ngue c'ua rrã jo nza cja e Jesucristo me na jo.

⁴ 'Ma cjó c'o cja'a c'o na s'o, nu'ma, dya ätä 'ma Mizhocjimi. 'Ma cjó c'o dya ätä Mizhocjimi, tuns'ü o nzhubü 'ma c'ü. ⁵ In pãrãgueji o ëjë e Jesucristo o ë ngötcüji c'o na s'o c'o rí cjaji, ngue c'ua dya cja ra mandazüji c'o. Angueze, dya bübü c'o na s'o. ⁶ 'Ma cjó c'o sido ätä e Jesucristo, dya cja'a 'ma c'o na s'o. 'Ma cjó c'o sido cja'a c'o na s'o, nu'ma, ixi jñetse 'ma c'ü dya pãrã ja ga cja e Jesucristo. Dya xo unü ngüenda pje vi 'ñeje c'ü. ⁷ Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri ngue in ch'itsc'öji. Dya rí creogueji c'o xi'ts'íji: "Dya ra tsja zó rí tsjaji c'o na s'o", ents'ejí. Pero dya cjuana. Rí xi'tsc'öji, 'ma cjó c'o cja'a c'o na jo'o ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi, na jo 'ma c'ü, nza cja e Jesucristo me

na jo. ⁸ 'Ma cjó c'o sido cja'a c'o na s'o, ngue o t'i e Satanás c'ü dya jo. Na ngue c'ü dya jo, sido cja'a c'o na s'o ndeze 'ma o mbürü o tsja c'o na s'o. Y 'ñünbü o mü'bü yo nte xo cjaji c'o na s'o. C'ü vi 'ñeje o T'i Mizhocjimi, ngue c'ü o juapcü o böpji e Satanás c'ü dya jo.

⁹ C'o ya ngue o t'i Mizhocjimi, dya ra sido ra tsja c'o na s'o. Na ngue Mizhocjimi ya jñu's'ü anguezeji; ja c'o ga cja angueze, je xo ga cjatjonu c'o. Ra jyëziji texe c'o na s'o, na ngue ya ngue o t'i Mizhocjimi. ¹⁰ Nguec'ua rgá pãrãgöji cjó ngue o t'i Mizhocjimi, 'ñe cjó ngue o t'i c'ü dya jo. 'Ma cjó c'o dya cja'a c'o na jo, 'ñe 'ma dya xo s'iya o cjuarma, nu'ma, dya ngue o t'i Mizhocjimi 'ma c'ü.

Amémonos unos a otros

¹¹ C'e jña c'ü i dyäräji 'ma cja vi 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, ngue c'ü ni jyodü rá pötca s'iyaji. ¹² Dya rá cjaji c'ua ja nzi va tsja e Caín. Nuc'ü, o tsja c'o na s'o c'o o böpji e Satanás c'ü dya jo, o mböt't'ü c'ü o cjuarma. Na ngue c'ü o cjuarma mi cja c'o na jo, y e Caín mi cja c'o na s'o.

¹³ Nguec'ua rí xi'tsc'öji cjuarma, 'ma ra nuc'üji na ü yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi, dya rí tsjijñiji: "¿Pje ni nugüji na ü?", rí 'ñeñeji. ¹⁴ 'Ma ot'ü, mi nza czazgöji 'na nte c'ü ya ndü c'ü dya cja ärä. Na ngue dya mi ätcöji Mizhocjimi.

Pero nudya, rí bübütjogöji. Rí pãrãgöji c'ü rí bübütjoji, na ngue rí s'iyaji yo mi cjuarmaji. 'Ma cjó c'o dya s'iya yo nu minteji, chjëntjui c'ü ya ro ndü. ¹⁵ 'Ma cjó c'o nu'u na ü nu cjuarma, chjëntjui c'ü ro pöt't'unte. In pãrãgueji c'o pöt't'unte, dya bübü Mizhocjimi cja o mü'bü c'o. ¹⁶ Rí pãrãgöji c'ü o s'iyazgöji e Jesucristo. Na ngue o ne o ndü por nutscöji. Nutscöji xo ni jyodü rá pjös'üji yo mi cjuarmaji, zö rá tñji. ¹⁷ 'Ma cjó c'o pë's'i c'ü ra zi 'ñe c'ü ra jye, 'ma ra jñanda nu cjuarma c'ü pje ni jyodü, pero 'ma dya ra juentse ra unü c'o ni jyodü, nu'ma, dya s'iya 'ma nu cjuarma c'ua ja nzi ga s'iyazüji Mizhocjimi. ¹⁸ Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'öji. Zö rá mamaji rí s'iyagöji yo mi cjuarmaji, pero 'ma dya rá pjös'üji c'o pje ni jyodü, nguextjo co ín teji rgá mangöji 'ma. Ni jyodü rá s'iyaji yo mi cjuarmaji co texe ín mü'büji.

Confianza delante de Dios

¹⁹⁻²⁰ Nu 'ma rí s'iyaji a cjanu mi cjuarmaji, rí pãrãgöji 'ma c'ü na cjuana rí ejmeji Mizhocjimi. Zö bübü 'ma va ëjë 'na pjeñe cja ín mü'büji cjo na cjuana rí ejmeji Mizhocjimi, pero dya ni jyodü rá sñji. Ni jyodü rá mbeñeji c'ü mama Mizhocjimi, 'ma rí s'iyaji yo mi cjuarmaji, ixi 'ñetse 'ma c'ü ngue o t'izgöji. Angueze pãrã, 'ma na cjuana rí s'iyagöji yo mi cjuarmaji; angueze

pārã texe. ²¹ Mi cjuarmats'üji rí nets'eji. 'Ma pārã ín mü'büji c'ü dya pje rí cjaji, ra sö rá chëzhiji cja o jmi Mizhocjimi, dya rá sÿji rga ötügöji c'ü. ²² Nuc'ü, texe c'o rá ötÿji, ra dyacöji c'o. Na ngue rí cjaji ja c'o nzi ga ne angueze c'o mandamiento c'o xitscöji c'ü. ²³ Nu c'o o mandamiento ngue c'ü rá ench'e ín mü'bügöji e Jesucristo c'ü o T'i, 'ñe rá pötü rga s'iyaji yo mi cjuarmaji. Ngue c'ü o mama rá cjaji. ²⁴ 'Ma cjó c'o cja'a ja c'o nzi ga mama Mizhocjimi, 'natjovi 'ma co Mizhocjimi, y Mizhocjimi bÿbü o mü'bü. C'ü rgá pärägöji bÿbü Mizhocjimi cja ín mü'bÿji, ngue c'ü 'ñünngü ín mü'bÿji o Espíritu c'ü o dyacöji.

4

El Espíritu de Dios y el espíritu que está contra el Cristo

¹ Cãrã na puncjü o xöpüte c'o dya cjuana c'o nzhodü cja ne xoñijömmü. Nguec'ua dya xtí creoji texe c'o ra jí'ts'iji. Rí tsjijñiji na jo c'o jña c'o mamaji, cjo ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñünbü o mü'bÿji cjo jiyö. Rí xi'tsc'öji yo, na ngue rí s'iyats'üji. ² Rá xi'tsc'öji dya, c'ü rgui pärägueji cjo ngueje o Espíritu Mizhocjimi c'ü 'ñünbü o mü'bü c'o xöpüte c'o ri jí'ts'iji. 'Ma ra mama c'e xöpüte ra xipji yo nte: "E Jesucristo vi 'ñeje cja Mizhocjimi o ë jmus'ü nza cjazgöji rí

nteji", ra 'ñeñe, nu'ma, ngue o Espíritu Mizhocjimi c'ü 'ñünbü o mü'bü ra mama a cjanu. ³ 'Ma cjó c'o ra mama c'ü dya vi 'ñeje e Jesucristo cja Mizhocjimi, nu'ma, dya ngue Mizhocjimi c'ü 'ñünbü o mü'bü c'ü; ngue c'ü dya jo. Nu c'o mama a cjanu, anticristo c'o. Na ngue 'ñünbüji o mü'bÿji ra nuji na ü e Jesucristo. Ya i dyärägueji ra ëjë e anticristo c'ü ra jyodü ja rgá huins'i e Jesucristo. Nudya, ya cãrã cja ne xoñijömmü na puncjü c'o sö rá xiji anticristo, na ngue nuji na ü e Jesucristo.

⁴ Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'öji. Ngue o t'its'üji Mizhocjimi. I chöpüji c'o xöpüte, dya ín creoji. Na ngue xenda na zëzhi nu c'ü bÿbü dya ín mü'bÿji, que na ngue c'ü bÿbü o mü'bü yo nte yo dya pārã Mizhocjimi. ⁵ C'o xöpüte c'o dya cjuana, cjiñi o pjeñeji nzi ga nguiñi c'o nte c'o dya pārã Mizhocjimi. Nguec'ua jizhiji ja ga cja cja ne xoñijömmü. Yo nte yo dya pārã Mizhocjimi ätpäji o jña c'o xöpüte. ⁶ Nutscöjme rí apóstolejme, ngueje Mizhocjimi c'ü 'ñünngü ín mü'bÿjme rí zopcjöjme yo nte. Nu c'o pārã Mizhocjimi, ätcäjme. Nu c'o dya ngue o t'i Mizhocjimi, dya ätcäjme c'o. Ngue c'ü rgá pärägöji c'o 'ñünbü o mü'bü o Espíritu Mizhocjimi c'ü na cjuana, 'ñe c'o 'ñünbü o mü'bü e Satanás c'ü dya jo c'ü na mbëchjine.

Dios es amor

⁷ Mi cjuarmats'ügöji rí s'iyats'üji. Ni jyodü rá pötü rga s'iyaji, na ngue Mizhocjimi s'iyazüji y dacüji c'ü rgá s'iyaji yo nín minteji. 'Ma cjó c'o s'iya yo nín minteji, ixi jñetse c'ü ngue o t'i Mizhocjimi 'ñe pãrã Mizhocjimi 'ma c'ü. ⁸ 'Ma cjó c'o dya s'iya yo nín minteji, dya pãrã Mizhocjimi 'ma c'ü. Na ngue Mizhocjimi me s'iyazüji rí texeji. ⁹ Mizhocjimi o jítscöji c'ü me s'iyazüji; o ndäjã c'ü 'natjo o T'i o ëjë cja ne xoñijömü, ngue c'ua ra búbü Mizhocjimi cja ín mü'büji. ¹⁰ Xenda s'iyazüji Mizhocjimi que na ngue c'ü rgá negöji angueze. Angueze me go s'iyazügöji o ndäjã c'ü o T'i o 'ñe ngötcüji ín nzhubüji.

¹¹ Rí s'iyats'ügöji cjuarma. Na ngue c'ü o s'iyazüji a cjanu Mizhocjimi, xo ni jyodü rá pötü rga s'iyaji. ¹² Dya cjó jñanda Mizhocjimi y dya cjó sö ra jñanda. Pero 'ma rá pötü rga s'iyaji, ixi 'ñetse 'ma c'ü búbü ín mü'büji Mizhocjimi. Na ngue rí s'iyaji yo nín minteji ja c'o nzi ga s'iyazüji Mizhocjimi. ¹³ Mizhocjimi o dyacüji o Espíritu. Nguec'ua rí pãrãgöji c'ü búbü Mizhocjimi ín mü'büji, 'ñe c'ü rí 'natjoji co angueze. ¹⁴ Nutscöjme rí apóstolejme ró jandajme e Jesucristo. Rí pãrãgöjme e Jesucristo ngueje o T'i Mizhocjimi c'ü o ndäjã o ë 'ñevgueji libre cja c'o na s'o, nutscöji rí cãrãji cja ne xoñijömü. Ngue c'ü rí

xit'csc'öjme c'ü. ¹⁵ 'Ma cjó c'o ra mama co texe o mü'bü: "E Jesucristo ngue o T'i Mizhocjimi", ra 'ñeñe, nu'ma, búbü 'ma Mizhocjimi cja o mü'bü c'ü. Y angueze 'natjovi co Mizhocjimi.

¹⁶ Ró unnc'öji ngüenda ja va s'iyazgöji Mizhocjimi; nguec'ua ró ench'e ín mü'büji. Mizhocjimi s'iyazgöji rí texeji. 'Ma cjó c'o s'iya yo nín minteji, nu'ma, 'natjovi 'ma co Mizhocjimi. Y Mizhocjimi búbü o mü'bü. ¹⁷ 'Ma rá s'iyaji yo nín mintegöji ja c'o nzi ga s'iyazüji Mizhocjimi, dya rá sÿji c'e pa 'ma ra jñüncüji ngüenda. Dya rá sÿji, na ngue rí s'iyaji yo nín minteji va cja ne xoñijömü ja c'o nzi ma s'iya e Jesucristo c'o nte. ¹⁸ Zö búbü 'ma rá sÿji c'ü ra jñüncüji ngüenda, pero 'ma rá unnc'öji na jo ngüenda ja va s'iyazüji Mizhocjimi, ra mãjä 'ma ín mü'büji, dya cja rá sÿji. C'o sÿ, sÿji 'na ra castigao Mizhocjimi anguezeji. 'Ma sÿ 'na nte, ixi jñetse c'ü dya creo na jo ja ga s'iyazüji Mizhocjimi.

¹⁹ Rí negöji Mizhocjimi y rí s'iyaji yo nín minteji. Na ngue Mizhocjimi ot'ü o s'iyazüji. ²⁰ 'Ma cjó c'o ra mama: "Rí negö Mizhocjimi", ra 'ñeñe, pero 'ma nu'u na ü yo o cjuarma, nu'ma, na mbëchjine 'ma c'ü. ¿Ja rgá sö ra ne'e Mizhocjimi c'ü nunca janda? Maco dya s'iya yo o cjuarma yo janda. ²¹ Nujnu ngueje nu jña nu o xitsiji: nu c'ü ne'e Mizhocjimi, xo

ni jyodü ra s'iya yo nu cjuarmaji.

5

Nuestra victoria sobre el mundo

¹ 'Ma cjó c'o creo e Jesús c'ü vi 'ñeje cja Mizhocjimi, ngue o t'i Mizhocjimi 'ma c'ü; nguec'ua ne'e Mizhocjimi. Texe c'o ne'e Mizhocjimi, xo s'iyaji c'o 'ñaja c'o creo e Jesucristo, na ngue ngue o t'i Mizhocjimi c'o. ² 'Ma rá neji Mizhocjimi, 'ñe rá cjaji ja c'o nzi ga mama, ixi jñetse 'ma c'ü rí s'iyaji yo ín cjuarmaji yo xo ngue o t'i Mizhocjimi. ³ 'Ma rí neji Mizhocjimi, rí cjaji ja c'o nzi ga mama. Dya rí sögöji na jyü c'o jña c'o mama angueze rá cjaji. ⁴ Nutscöji ya tsjacüji Mizhocjimi o t'izgöji, dya cja rí cjaji c'o na s'o c'o cja yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi. Na ngue rí ench'e ín mü'büji e Jesucristo ra mböxcüji texe c'o ni jyodüzüji. ⁵ Dya cjó sötsjê ra jyëzi c'o na s'o c'o cjaji cja ne xoñijöümü; nguextjo c'o ench'e o mü'bü e Jesucristo c'ü o T'i Mizhocjimi.

El testimonio acerca del Hijo de Dios

⁶⁻⁸ 'Ma o ji'i e Jesús, ya ixmi Mizhocjimi. Y zö o ndü o pjödü o cji, pero sidotjo Mizhocjimi. Ngueje o Espíritu Mizhocjimi c'ü cjacüji rá pãrãji vi 'ñeje e Jesús cja Mizhocjimi. Na cjuana c'o mama o Espíritu Mizhocjimi. Rí unnc'öji ngüenda ja va cja 'ma mü o ji'i e Jesús, 'ñe 'ma mü o pjödü o cji va ndü. Y o

Espíritu Mizhocjimi 'ñünngü ín mü'büji rá pãrãji e Jesucristo ngue o T'i Mizhocjimi. Bübü jñi c'o cjacüji rá pãrãji a cjanu. Ngueje Mizhocjimi a jens'e, 'ñe o jña, 'ñe o Espíritu. Nde 'na ma cjatjo ga mama nza jñiji. ⁹ Maco rí creoji c'ü mama yo nte, ni jyodü rá creoji mas c'ü mama Mizhocjimi. Mama Mizhocjimi e Jesús ngue c'ü o T'i. ¹⁰ 'Ma cjó c'o ench'e o mü'bü e Jesucristo, pãrã c'ü ngue o T'i Mizhocjimi e Jesús. Mizhocjimi o mama e Jesús ngue c'ü o T'i. Nu c'o dya ejme Mizhocjimi, chjëntjui c'ü ro mamaji na mbëchjine Mizhocjimi. Na ngue dya creoji c'o o mama Mizhocjimi ja ga cja e Jesucristo. ¹¹ C'ü o mama Mizhocjimi, ngue c'ü o dyacüji c'ü rgá bübütjoi co angueze para siempre. Rí bübütjoi na ngue o T'i Mizhocjimi bübü co nuzgöji. ¹² 'Ma cjó c'o ench'e o mü'bü c'ü o T'i Mizhocjimi, ya bübü co Mizhocjimi c'o. 'Ma cjó c'o dya ench'e o mü'bü c'ü o T'i Mizhocjimi, dya bübü co Mizhocjimi 'ma c'o.

Conclusión y consejos finales

¹³ Nu'tsc'eji ya in ench'e in mü'büji e Jesucristo c'ü ngue o T'i Mizhocjimi. Rí pen'c'öji ne carta ngue c'ua rí pãrãgueji c'ü ya in bübütjogueji dya co Mizhocjimi y rí bübütjoi para siempre.

¹⁴ Dya rá sūji rga ötüji Mizhocjimi. Na ngue 'ma rá ötüji ja c'o nzi ga ne angueze,

rí pãrãgöji ra dyãtcãji. ¹⁵ Texe c'o rí ötcöji, 'ma rí pãrãgöji ra dyãtcãji, xo rí pãrãgöji c'ü ya mama Mizhocjimi ra dyacüji c'o.

¹⁶ 'Ma rá jandaji ri cja na s'o 'na ín cjuarmaji, ni jy-odü rá ötpöji Mizhocjimi c'e cjuarma, xa'ma ra nzhogü o mü'bü. A cjanu, dya ra bëzhi, Mizhocjimi ra unü sido ra bübütjo. Bübü 'na nzhubü c'ü me na s'o c'ü rguí ndü 'na nte, dya ra salva. Dya ngue ne nzhubü nu rí mangö rá ötpöji Mizhocjimi ín cjuarmagöji. ¹⁷ Texe 'ma rí cjaji c'o na s'o, ngue 'na nzhubü a jmi Mizhocjimi. Bübü o nzhubü c'o dya ngue c'ü rga tügöji. Pero c'o tuns'ü c'e nzhubü c'ü cja ró mangö, ra ndüji, dya ra salvaji.

¹⁸ Rí pãrãgöji, 'na nte 'ma ya ngue o t'i Mizhocjimi, dya sido cja'a c'o na s'o. Na ngue e Jesucristo c'ü ngue o T'i Mizhocjimi pjörü c'ü. Nguéc'ua e Satanás c'ü dya jo, dya cja manda cja o mü'bü c'e nte.

¹⁹ Rí pãrãgöji nutscöji ngue o t'izgöji Mizhocjimi. Pero c'o nte c'o dya ench'e o mü'bü e Jesucristo, je ngue e Satanás c'ü dya jo c'ü manda c'o.

²⁰ Rí pãrãgöji o ëjë o T'i Mizhocjimi o ë dyacüji rá pãrãji Mizhocjimi c'ü na cjuana. Rí 'natjoji dya co Mizhocjimi c'ü na cjuana. Na ngue ya bübü ín mü'büji dya o T'i Mizhocjimi, c'ü ngue e Jesucristo. 'Ma rí 'natjoji co Mizhocjimi c'ü na cjuana, rá bübütjoji 'ma,

dya rá tüji. ²¹ Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'öji. Pjötpüji ngüenda c'ü nguextjo Mizhocjimi rí ma't'ügueji; dya rí creoji nan'ño jña. Je ga cjanu rgá xi'tsc'öji, amén.

SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN JUAN

La verdad y el amor

1 Nutscö rí pastorgö rí pen'c'e ne carta, rí zenguats'ügö nu'tsc'e hermana o juan'c'ü Mizhocjimi. Nu'tsc'e 'ñe yo in ch'igue rí s'iyats'ügöji co texe ín mü'bü. Dya nguextjozügö rí s'iyats'üji; xo s'iyats'üji texe c'o pãrã o jña e Jesucristo nu na cjuana. 2 Rí s'iyats'üji na ngue o zi'ch'i ín mü'bügö c'o jña c'o na cjuana; xo 'ñe in mü'bügueji. Y ra bübü ín mü'büji para siempre. 3 Mizhocjimi c'ín Tataji 'ñe e Jesucristo c'ü o T'i ra mböxc'üji 'ñe ra juen'tsc'eji, ngue c'ua ra mäjã in mü'bügueji, dya pje rí mbeñeji. Anguezevi ra dya'c'üji rí pãrãji c'o na cjuana. Xo ra dya'c'üji rí pötü rguí s'iyaji.

4 Me rí mäjçö na ngue rí unnc'ö ngüenda bübü ja nzi c'o in ch'igue c'o nzhodü cja c'e ñiji c'ü na cjuana, cjaji ja c'o nzi va xitscöji Mizhocjimi c'ín Tataji. 5 Ne jña nu rá xi'tsc'ö dya, hermana, dya ngue 'na jña c'ü ri nan'ño. Ngue 'na jña c'ü rí pãrãji ndeze 'ma ró ench'e ín mü'büji e Jesucristo. Ngue c'ü rá pötü rga s'iyaji. 6 'Ma rí neji Mizhocjimi, rá cjaji ja c'o nzi ga mama. C'ü mama Mizhocjimi, ngue c'ü

rá s'iyaji yo nín minteji. Ne jña nu, ya ñ dyärãji ndeze 'ma cja vi 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo.

Los engañadores

7 Cãrã dya na puncjü o xöpüte c'o dya cjuana, nzhodüji cja ne xoñijöümü zopjüji yo nte. Xipjiji: "E Jesús mi ntetjo c'ü; dya vi 'ñeje cja Mizhocjimi", eñeji. Nguec'ua anticristo c'o y onpüji yo nte. 8 Nutscöjme ró pëpcöjme na jo Mizhocjimi rvã zo'c'öjme, 'ñe yo in ch'igue. Rí pjötpügueji na puncjü ngüenda, dya rí jyëziji c'o i dyärãji, ngue c'ua ra ngö'tc'üji na jo Mizhocjimi.

9 'Ma cjó c'o pãrã o jña e Cristo, 'ma ra jyëzi c'e jña, cja rrü creo c'ü 'na jña, nu'ma, dya bübü 'ma Mizhocjimi co angueze. 'Ma cjó c'o sido ätpã o jña e Cristo, bübü e Cristo co angueze, xo 'ñe Mizhocjimi c'ü nu Tata. 10 'Ma ra ëjë 'na xöpüte ra ë xi'ts'iji c'ü dya ngue o T'i Mizhocjimi e Jesús, dya rí recibidogueji ra oxü in nzungueji. Dya xo rí xipjiji: "Mizhocjimi ra mböxc'ü", rí 'ñembeji. 11 Na ngue 'ma rí ma'tp'üji Cjimi c'e xöpüte, xo ñ pë's'i in s'ocüji chjëntjovi c'ü rí pjös'üji o bëpji c'e xöpüte c'o na s'o.

Palabras finales

12 Xe bübü na puncjü c'o mi ne ro xi'tsc'öji. Pero dya rí xi'tsc'öji cja ne carta. Na ngue rí te'begö c'ü dya cja ra mezhe rá ëgö rá ë ñaji. A cjanu, mas rá mäjçöji.

¹³ Va bö'tc'ütjoji Cjimi c'o o
t'i c'ü nin tsjjuë c'ü xo jua-
jnü Mizhocjimi. Je ga cjanu,
amén.

TERCERA CARTA DEL APOSTOL SAN JUAN

Se habla bien de Gayo

¹ Nutscö rí pastorgö rí pen'c'e ne carta, rí zenguats'ü cjuarma Gayo. Rí s'iyats'ü co texe ín mü'bü.

² Rí ötügö Mizhocjimi ra intsjimits'ü, ngue c'ua rrã jo texe c'o ín cjague, ja c'o nzi ga cja in mü'bügue na jo a jmi Mizhocjimi; 'ñe c'ü rí bübütjogue na jo, dya rí s'ö'dyë. Rí ö'tc'ö a cjanu cjuarma, na ngue rí s'iyats'ügö. ³ O ëjë ja nzi cjuarma o ë xitscöji ín nzhodügue na jo ín ätpä o jña Mizhocjimi c'ü na cjuana. Nguéc'ua me rí mäcjö. ⁴ 'Ma rí äragö nzhodü na jo cja o 'ñiji Mizhocjimi c'o nte c'o ró zopjü o jña, ngueje 'ma me rí mäcjö na puncjü.

⁵ Rí s'iyats'ügö cjuarma. 'Ma va ëjë o cjuarma c'o dya in menzumügueji, ín recibido na jo ín unüji ja ra oxüji. Je a cjanu ga ne Mizhocjimi. ⁶ Bübü o cjuarma c'o o mama me i s'iyague anguezeji; o xipjiji texe c'o cjuarma c'o jmurü. 'Ma ra säjä o cjuarma, 'ma ya ra möji, rí pjös'ügueji c'ü ni jyodüji cja 'ñiji. Na ngue pëpiji Mizhocjimi. ⁷ Anguezeji nzhodüji zopjüji yo nte, ngue c'ua ra mbârãji ja ga cja e Jesucristo. Dya pje ötüji c'o dya pârã Mizhocjimi. ⁸ Nutscöji ni jyodü rá pjös'üji. A cjanu nde rí mbëpjigöji

'ma co anguezeji. Nguéc'ua xenda ra mbârã yo nte o jña Mizhocjimi c'ü na cjuana.

La mala conducta de Diótréfes

⁹ Ró opjü 'na carta ró pen'c'ejí nu'tsc'ejí ín jmurüji va ín ma't'üji Mizhocjimi. E Diótréfes, dya go ne go dyätcã, na ngue me cjapü manda. ¹⁰ Me xoscügö o bëchjine me xo sangü. Dya nguextjo c'ü cja. 'Ma va säjä o cjuarma c'o dya in menzumügueji, e Diótréfes, dya recibido c'o. Xo xipji c'o 'ñaja cjuarma c'ü dya xo ra recibidoji c'o cjuarma c'o va ëjë. 'Ma cjó c'o recibido c'o, cja'a e Diótréfes pjongü a ndetsc'ejí c'ü. Nguéc'ua 'ma rá ëcjö rá ë zenguats'üji, rá huënchc'ö e Diótréfes cja in jmigueji, na ngue c'o na s'o c'ü cja.

¹¹ Rí s'iyats'ü cjuarma. Nguéc'ua rí xi'tsc'ö c'ü dya rí chëpi c'e 'ñiji c'ü na s'o; rí sido c'ü na jo. 'Ma cjó c'o sido cja'a c'o na jo, ixi jñetse c'ü ngue o t'i Mizhocjimi. 'Ma cjó c'o cja'a c'o na s'o, ixi jñetse c'ü dya pârãji Mizhocjimi.

El buen ejemplo de Demetrio

¹² E Demetrio me nântji cja'a c'o na jo. Nuc'ü, cja'a ja c'o nzi ga mama o jña Mizhocjimi c'ü na cjuana. Xo 'ñetscöjme rí mamajme c'ü na jo c'o cja. In pârãgueji c'ü rí mangöjme c'ü na cjuana.

Palabras finales

¹³ Xe mi bübü na puncjü c'o ro xi'tsc'öji. Pero dya rí

xi'tsc'öji cja ne carta. ¹⁴ Na
ngue rí te'begö c'ü dya cja ra
mezhe rá ěgö rá ě ñaji.

¹⁵ Mizhocjimi ra dya'c'ü ra
mäjä in mü'bü, dya pje rí
mbeñe. Va bö'tc'ütjo Cjimi
texe c'o cjuarma c'o pã'c'ã.
Xipjigue ra mbörü Cjimi texe
yo rí pãrãgøjme va.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN JUDAS

Judas escribe a los que Dios ha llamado

¹ Nutscö e Judas rí pen'c'ejí ne carta. Rí mbëpjigö cja e Jesucristo. Mi cjuarmagö e Jacobo. Nu'tsc'ejí o 'ñünnc'üji in mü'büji Mizhocjimi, nguec'ua vi 'ñench'e in mün'c'ejí e Jesucristo. Nguec'ua va tsja'c'ejí Mizhocjimi o t'itsc'ejí c'ü. Y pjö'c'ejí c'ü, na ngueje bübü in mün'c'ejí e Jesucristo. ² Rí ötcö Mizhocjimi ra dya'c'ejí c'ü xenda rí unnc'ejí ngüenda ja ga juen'tsc'ejí c'ü, ngue c'ua xenda ra söya in mün'c'ejí, dya pje rí mbeñeji. Xo ra dya'c'ejí c'ü xenda rí unnc'ejí ngüenda c'ü ja ga s'iyatsc'ejí c'ü.

Los que enseñan mentiras

³ Nutscöji o t'izgöji Mizhocjimi o jítsiji c'o jña c'o ne Mizhocjimi rá creoji. C'o jña c'o, ngue c'o mi negö ro pen'c'ejí 'na carta ro xi'tsc'öji, c'ü ja ga salvazüji e Jesucristo. Pero bübü o xöpüte c'o nan'ño ga jizhi. Nguec'ua cja ne carta, ni jyodü rá xi'tsc'öji rí sido rí creogueji c'o jña c'o ot'ü o jí'ts'iji, dya rí jyëzgueji cjó ra dyon'c'ügueji. Porque dya cja pje xe bübü c'ü ni jyodü rá creoji. Rí s'iyats'üji cjuarma, nguec'ua rí xi'tsc'öji yo. ⁴ C'o xöpüte, ya cjogüji a ndezgöji, cjaþüji xo cjuarmaji. Anguezeji,

dya süji Mizhocjimi. Mamaji c'ü ya perdonao Mizhocjimi anguezeji, nguec'ua sö ra tsjaji c'o netsjëji. Mamaji c'ü dya ngue Mizhocjimi e Jesucristo c'ín Jmugöji, nguec'ua dya ni jyodü ra dyätäji. Nuc'o, ya t'opjü ndeze mi jinguã c'ü me ra tsjaji na s'o, 'ñe ra tsjaþü Mizhocjimi ra ma sufreji.

⁵ In pãrãgueji na jo'o ja va tsjaþü Mizhocjimi c'o ín menzumügöjme a Israel. Pero rí ne rá mbennc'ejí dya. Mizhocjimi o mbös'üji anguezeji ngue c'ua va mbedyeji libre a Egipto. Pero na puncjü c'o dya 'ñench'e o mü'bü Mizhocjimi, nguec'ua va tsja Mizhocjimi o chjotüji. ⁶ Xo rá mbennc'ejí ja va tsjaþü Mizhocjimi c'o o anxe c'o o tsja na s'o. Mizhocjimi ya vi unüji ja ro mbëzhiji na nojo, pero dya go dyätäji; go mbedyeji nu ja vi ch'unüji ro ngãrãji. Nguec'ua Mizhocjimi va ngot'üji nu ja me na bëxö mü. Je 'nün't'üji nu, co cadena hasta 'ma cja ra zädä c'e pa c'ü me rrã s'ëzhi, 'ma ra jñünþü ngüenda Mizhocjimi anguezeji. ⁷ C'ua ja nzi va tsjaþü Mizhocjimi ra sufre c'o o anxe, je xo va cjanu va tsjaþü o sufre c'o mi menzumü a Sodoma, 'ñe a Gomorra, 'ñe c'o 'ñaja jñiñi c'o bëxtjo mi chãji. C'o nte c'o, me mi cjaþi c'o na s'o, me mi obüji c'o nu mibëzoji 'ñe c'o nu mirixüji. Nguec'ua Mizhocjimi va tsjaþü o sufreji, o chjotüji co sivi. Ngue c'ü rgá unnc'öji

ngüenda, c'o cja na s'o ra ma sufreji cja sivi c'ü dya ra juench'e.

8 C'o na s'o ga xöpüte, xo pãrãji ja va tsjapü Mizhocjimi o sufre c'o cja ró xi'tsc'öji c'o mi cja na s'o. Pero dya unüji ngüenda. Anguezeji je xo ga cjanu ga tsjaji c'o na s'o. Me cijñiji o ñiji c'o dya pje ni muvi. Me s'odütsjë o cuerpoji ga tsjaji c'o na s'o. Dya cjavüji ngüenda o jña Mizhocjimi c'in Jmugöji. Xo sadüji c'o pjëzhi na nojo. ⁹ Nan'ño va tsja e Miguel. Nuc'ü, ngue 'naja c'o o anxe Mizhocjimi c'o xenda pjëzhi na nojo. 'Ma o ndü e Moisés, e Satanás c'ü dya jo'o mi nepe c'ü o cuerpo e Moisés. Nguec'ua va zövi o jña e Miguel. Zö pjëzhi na nojo e Miguel, pero dya go tsjapü na nojo c'ü ro zadü c'ü dya jo. C'ü o tsja, o mantjo a cjava: "Mizhocjimi ra huënchc'i", eñe e Miguel va xipji c'ü dya jo. ¹⁰ Pero c'o na s'o ga xöpüte, dya pãrãji c'ü me na zëzhi Mizhocjimi. Nguec'ua ga zadüji c'ü. C'ü pãrãji, nguextjo c'ü ra tsjaji ja c'o ga netsjëji. Nguec'ua chjëntjui nza cja yo animale, na ngue dya süji Mizhocjimi. Nguec'ua ga s'odü o mü'bü c'o na s'o ga xöpüte.

¹¹ Juejme c'o xöpüte na ngueje ra tsjapü Mizhocjimi ra ma sufreji. Na ngueje cjaji ja c'o nzi va tsja e Caín. C'ua ja nzi va tsja na s'o e Balaam, je xo ga tsjatjaji a cjanu. Na ngueje 'ma xöpüji yo nte, me jodüji ra ndöji na puncjü o

t'opjü. C'ua ja nzi va tsja e Coré dya mi ne ro dyätä e Moisés, je xo ga cjatjonu c'o na s'o ga xöpüte; dya ne ra dyärãji. Nguec'ua xo ra ndüji. ¹² Bübü 'ma 'natjo c'ua in jmurüji in sigueji o xëdyi. A cjanu in jizhgueji c'ü in pötqui s'iyaji. Pero c'ü cja'a c'o xöpüte, ix 'na tsetjo. Na ngueje dya respetaoji, me ñönüji me siji o xëdyi; nguet-sjëji anguezeji pjörütsjëji. Anguezeji chjëntjui nza cja 'na ngömü c'ü 'ñetse ra 'ñeje dyebe pero nzhodütjo ga cjogü ga ndunü e ndajma. Xo chjëntjui nza cja o ndora c'o dya quis'i, zö ya zädä c'o pa c'o ra nguis'i. Nguec'ua ra ts'ü's'üji co texe o dyü'ü c'o, nza cja 'ma ya rví dyot'ü. Porque dya quis'i c'o. Je xo rga cjatjonu c'o na s'o ga xöpüte. ¹³ Me bëzhiji o tseji ga tsjaji c'o me na s'o. Nguec'ua ga chjëntjui nza cja 'ma pjö's'ü na zëzhi o ndeje cja trazapjü o cja mar va tüt'ü texe c'o na s'o, va pjons'ü cja nezapjü. Xo chjëntjui nza cja 'na seje c'ü dya cja ri nzhodü cja o 'ñiji. Nguec'ua c'o xöpüte ra tsjapüji ra möji nu ja me na bëxömü; nunca ra mbedeyeji nu.

¹⁴ Mi jinguã e Adán mi 'ñeje 'na o mboxbëche c'ü mi chjü e Cainán. Nuc'ua e Cainán mi 'ñeje 'na o mboxbëche c'ü mi chjü e Enoc. Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Enoc o mama c'ü ja rgá tsjapü Mizhocjimi c'o na s'o ga xöpüte. O mama a cjava e Enoc: "Ró janda c'o ra

tsja Mizhocjimi. Ra êjê c'ín Jmugöji, ra dyoji me na puncjü c'o ya juajnü angueze. ¹⁵ Ra 'ñe jñünpü ngüenda texe yo nte. C'o vi tsja na s'o, ra jñetse c'ü vi tsjaji na s'o. Na ngueje yo nte'e, dya sñji Mizhocjimi nguec'ua ga tsjaji c'o na s'o, 'ñe sadüji c'ü", eñe e Enoc. ¹⁶ C'o na s'o ga xöpüte me reclamaoji, na ngueje dya mäjäji co nu c'ü unü Mizhocjimi anguezeji. C'o netsjëji, ngue c'o cjaji. Me cjapüji na nojo c'o jña c'o mamaji. Me jonbüji pje ra xiji yo nu minteji, ngue c'ua pje c'o ra ch'unüji.

Amonestaciones a los creyentes

¹⁷ Rí s'iyatsc'öji cjuarma, nguec'ua rí xi'tsc'öji yo. Mbeñegueji c'o jña c'o o xi'tsc'ëji c'o o apóstole e Jesucristo c'ín Jmugöji. ¹⁸ O xi'tsc'ëji a cjava: "C'o cjë c'o rguí nguarü, ra ngärã c'o me ra enmbetjo o jña Mizhocjimi. Ra tsjatsjëji c'ua ja nzi ga netsjëji c'o na s'o, na ngueje dya ri sñji Mizhocjimi", eñe c'o apóstole. ¹⁹ C'o na s'o ga xöpüte, xöcüji yo cjuarma. Bübütsjëji o mü'büji, dya bübü o Espíritu Mizhocjimi a mbo o mü'büji.

²⁰ Nu'tsc'ëji, dya rí tsjaji c'ua ja nzi ga tsja anguezeji. Rí s'iyats'üji cjuarma nguec'ua rgá xi'tsc'öji yo. Me na jo yo jña yo rí creogöji. Pero dya nguextjo c'ü rí creogueji yo; xo ni jyodü rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama yo jña yo. Rí

dyötqueji Mizhocjimi ja c'o nzi ga 'ñünc'ü in mü'büji o Espíritu, rí dyötqueji ra mböxc'ëji rí minc'ëji na jo. ²¹ Mizhocjimi me s'iyatsc'ëji, pero rí pjörütsjëji ja rguí minc'ëji. Sido rí che'beji c'e pa'a 'ma me ra juen'tsc'ëji e Jesucristo c'ín Jmugöji, ra xi'tsc'ëji rí minc'ëji co angueze para siempre.

²² Nu c'o yembeñe, rí zopcjeji na jo, ngue c'ua ra unüji ngüenda ja ngue c'e 'ñiji c'ü na jo. ²³ C'o cja na s'o, rí zopcjeji c'o, xa'ma ra jyéziji c'o, ngue c'ua ra salvaji, dya ra ma sufreji cja sivi. Bübü c'o me s'odü o mü'bü, chjëntjui nza cja 'na bitu c'ü me ni s'odü. Rí juentseji anguezeji rí ñuji ja rguí pjösc'ëji c'o. Pero me rí s'ogueji c'o na s'o c'o vi tsja c'o.

Alabanza final

²⁴⁻²⁵ Mizhocjimi me na zëzhi, sö ra mbö'c'ëji c'ü dya rí jyëzgueji angueze. Nguec'ua 'ma rí tsärãgueji a jmi angueze nu ja me na zö'ö, me rí mäcjeji. Na ngueje dya pje ra chö'tc'ëji c'o rrã s'o. Nuc'ü, o jocüzü in mü'bügöji, na ngue c'ü o tsja e Jesucristo. Ojtjo xe 'naja Mizhocjimi, ojtjo xe 'naja c'ü ri pãrã ja c'o nzi ga mbãrã angueze. Me na zö'ö angueze, me na nojo. Me xo na zëzhi. Nguextjo c'ü pë's'i derecho ra manda. Amén.

EL APOCALIPSIS O REVELACION A SAN JUAN

La revelación de Jesucristo

¹ Mizhocjimi o xipji e Jesucristo nu c'o ni jyodü dya cja ra mezhe ra zädä, ngue c'ua texe yo o nte ra mbäräji nu c'o ra zädä. Nutscö e Juan, o mbëpjizügö e Jesucristo. E Jesucristo o ndäjä 'naja o anxe o ë jítsi c'o ra zädä. Ngue c'o rá xi'ts'iji. ² Rá xi'ts'iji c'ü na cjuana texe yo ró jandagö. Ngueje c'o o mama Mizhocjimi c'o cja ra zädä; ngueje c'o o jítsi e Jesucristo.

³ Me ra mäjä yo nte yo ra xörü yo jña'a yo. Me xo ra mäjä yo ärä ra xörüji 'ñe ätäji yo jña yo mama ja ga cja c'o cja ra zädä. Dya cja ra mezhe ra zädä yo.

Juan escribe a las siete iglesias

⁴ Nutscö e Juan, rí pen'c'eji ne carta, nu'tsc'eji cjuarma in cäräji cja yo yencho jñiñi a Asia. Mizhocjimi c'ü bübü; exmi bübü. Angueze ra ë ra jñüncüji ngüenda. O Espíritu Mizhocjimi c'ü pëpji cja yo yencho nitsjimi, je ni 'ñeje cja Mizhocjimi nu ja manda. Mizhocjimi 'ñe o Espíritu me nuc'üji na jo; ra dya'c'üji c'ü ra söya in mü'büji c'ü dya pje rí tsjijñiji. ⁵ E Jesucristo xo nuc'üji na jo. Xo ra dya'c'üji c'ü ra söya in mü'büji c'ü dya pje rí tsjijñiji.

E Jesucristo 'ma mi bübü cja ne xoñijömü o tsja texe c'ua ja nzi ma ne Mizhocjimi. Mizhocjimi o tsjapü o te'e nu 'ma ya vi ndü; ngue c'ü nda manda texe cja yo manda cja ne xoñijömü. E Jesucristo me s'iyazüji. O 'ñembgueji libre cja in nzhubügöji 'ma o pjödü o cji cja ngronsi. ⁶ O tsjacüji o ntezüji angueze; rí mandagöji co angueze. O tsjacüji rí mböcjimiji rí pëpji Mizhocjimi c'ü ngue o Mizhocjimi e Jesucristo. Xo ngueje nu Tata. Dya ra nguarü rga ma't'ügöji e Jesucristo. Dya ra nguarü c'ü ra manda angueze texe yo cjë yo va ëjë 'ñe 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijömü. Je rga cjanu, amén.

⁷ Dyäräji na jo. E Jesucristo ra ëjë na yeje, je rguí 'ñeje cja ngömü. Nutscöji rí ejmeji angueze 'ñe texe yo dya ejme, texezüji o ngambgagöji va cja ne xoñijömü, rá jandaji angueze. Texe c'o o mbö't'ü e Jesucristo ra jñandaji 'ma ra ëjë. Yo nte texe cja yo jñiñi cja ne xoñijömü ra huë'ëji na ngueje rva ëjë angueze. Je rga cjanu, amén.

⁸ Je mama a cjava Mizhocjimi c'ü in Jmugöji: "Ya exmi bübügö 'ma o mbürü e jens'e 'ñe ne xoñijömü, y sido rá bübügö 'ma ya rguí nguins'i yo. Ya ngue rá ëjëgö. Nguetscö rí mandagö texe", eñe.

Una visión del Cristo glorioso

⁹ Nutscö e Juan, nguezgö in cjuarmazüji. Nutscö 'ñetsc'ejí rí sufridogöji na ngueje o ntezüji e Jesucristo. Rí mandagöji co angueze. E Jesucristo dacüji c'ü rá zëzhiji; nguec'ua rí sëchiji, sido rí ätäji angueze. Nutscö mi bünc'ö cja c'e xoñijömmü c'ü ni chjü Patmos a nde cja ndeje. Je o ma zogüzügöji nu, na ngueje mi zopjü o jña Mizhocjimi yo nte. Rmí xipijji ja ga cja e Jesucristo. Mi büntsüjögö nu. ¹⁰ E Jesucristo c'ín Jmugöji o te'e c'ü ot'ü pa nu ngo. 'Na nu pa, c'ü ot'ü pa nu ngo 'ma mi bübü a Patmos, o Espíritu Mizhocjimi o tsjacü ró janda nu yo rá xi'ts'iji. Ró ärägö 'na jña mi ña me na jens'e; mi chjëntjovi 'na trompeta. Je ma ëjë cja ín xütjügö. ¹¹ O xitsi a cjava c'e jña:

—Nutscö ya exmi bübügö 'ma o mbürü e jens'e 'ñe ne xoñijömmü, y sido rá bübügö 'ma ya rguí nguins'i yo. Nu c'o ya ngue rí jñandague, rí dyopjügie cja 'na libro c'o. Nuc'ua rí peñegue cja yo yencho congregación c'o va bübü a Asia; 'naja c'ü bübü a Efeso, c'ü 'naja a Esmirna, 'naja a Pérgamo, 'naja a Tiatira, 'naja a Sardis, 'naja a Filadelfia, 'ñe c'ü 'naja a Laodicea, o 'ñenze a cjanu c'e jña.

¹² Nuc'ua ró jandagö a ma ín xütjü cjó mi ngue c'ü mi ña'a. Ró janda yencho lámpara c'o oro. ¹³ A nde c'o lámpara mi böbü 'na bëzo. Nuc'ü, ró janda exmi ngue 'na nte nza czazgöji. Nuc'ü, mi je'e 'naja

bitu c'ü mi sät'ä hasta cja o ngua. Cja o tijmi, mi nzünt'ü 'na mbünt'ü c'ü mi ngueje oro. ¹⁴ Me ma t'öxü o ñixti. Ma t'öxü nza cja o xi'dyo; 'ñe nza cja xitsji. C'o o ndö mi 'ñetse nza cja sivi. ¹⁵ Nu c'o o ngua'a mi nza cja bronce c'ü juës'i 'ma na sant'a cja hornu. 'Ma mi ña, me ma jens'e o jña; me mi yürü nza cja na puncjü ndare. ¹⁶ Cja o jodyë mi jün'ü yencho o seje. Nu cja o ne, mi pedye 'naja tjëdyi c'ü ma mbeñe nza yeje lado. O jmi mi juëbi nza cja e jyarü 'ma nisiarü.

¹⁷ 'Ma ró janda angueze, ró nügügö cja o ngua, me ró jändügö. Pero angueze o 'ñesque o jodyë o xitsi:

—Dya rí sügue. Nguetscö e Jesucristo. Nguetscö exmi bübügö; y rá bübügö 'ma ya rguí nguarü texe. ¹⁸ Rí bübüjtjögö. Ró tügö; pero jñandga, rí bübüjtjögö. Dya cja rá tügö. Nguetscö rá cjapü ra te c'o ya ndü; ngue c'ua xo 'ñe anguezeji xo ra bübütjoi. ¹⁹ Rí dyopjügie nu yo ín janda; nu yo ya zädä, 'ñe c'o cja ra zädä. ²⁰ I jñandague rí jüngö yencho seje cja ín jodyë. Rí böbügö a nde c'o yencho lámpara c'o ngueje o oro. Rá xi'ts'igö pje ne ra mama yo. Nu c'o yencho seje ngueje c'o cja mbörü cja c'o yencho nitsjimi. Nu c'o yencho lámpara ngueje c'o yencho nitsjimi c'o.

Mensajes a las siete iglesias: El mensaje a Efeso

1 Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'naja carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü c'e nitsjimi a Efeso. Rí xipjigüeji c'ü rí mangö a cjava: “Nutscö rí jüngö yo yencho seje cja ín jodyë; rí nzhodügö a nde yo yencho lámpara yo oro.

2 Nu'tsc'ëji ín cārāji a Efeso, rí pārāgö texe c'o ín cjagueji. Rí pārāgö c'ü me ín pēpjigüeji na zēzhi; dya tōgüts'üji. Xo rí pārāgö, dya ín jēziji xe ra zo'c'üji nu c'o cja na s'o. Bübü c'o va ē zo'c'üji, cjapü ñaji o jña Mizhocjimi pero na s'oji. I ñu'tp'üji c'ü dya cjuana c'o mamaji.

3 In sufridogüeji na puncjü, na ngue c'ü ni 'ñejmezüji. Pero dya tōgüts'üji.

4 Pero bübü 'na cosa c'ü dya jo c'ü ín cjagueji c'ü rá xi'ts'iji. Dya cja ín s'iyazüji nza cja 'ma cja vi pācāgōji. Y dya cja xo pōtqui s'iyaji yo nin cjuarmaji.

5 Rí mbeñegüeji ja ma cja 'ma mi s'iyazüji ñe mi pōtmi s'iyagueji. Nguec'ua rrā ö'tc'üji ra nzhogü in mü'bügüeji. Rí tsjagueji c'ua ja nzi mi tsjagueji 'ma cja vi 'ñejmezüji. Ngue'tsc'ëji 'naja yo yencho lámpara. Pero 'ma dya ra nzhogü in mü'büji, rá ē jünügö cja o lugar c'e lámpara c'ü ngue'tsc'ëji. Nuc'ua ya ra juench'e ín jya's'ügö c'ü bübü cja in mü'bügüeji.

6 Pero rí pārāgö bübü 'na cosa c'ü ín cjagueji na jo. Me ín s'ogüeji c'o cja'a nu c'o xiji nicolaíta. Dya xo rí negö c'o cja. 7 Nu'tsc'ëji o ntets'üji

Mizhocjimi c'ü ín Tatagö ín ärāji yo xi'ts'iji o Espiritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama. Texe c'o sido ra dyätcāji y ra s'iyazüji cja na 'ñeje c'o o cjuarmaji, rá unüji ra ziji o fruta cja c'e za'a c'ü 'ne'e cja o huerta Mizhocjimi. Y ra bübütjoji co nutscö a jens'e”, eñe e Jesucristo c'ü o xitsigö rá xi'tsc'öji.

El mensaje a Esmirna

8 Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'na carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü cja c'e nitsjimi a Esmirna. Rí xipjiji c'ü rí mangö a cjava: “Nutscö exmi bübügö y rá bübütjogö 'ma ya rguí nguarü texe. Nguetscö ró tügö; cja rron tegö na yeje. 9 Nu'tsc'ëji ín cārāji a Esmirna, rí pārāgö me ín sufridogüeji na puncjü, 'ñe me sanc'üji. Nu c'o cja'c'üji yo, mamaji c'ü je menzumüji a Israel, y c'ü ma't'üji Mizhocjimi. Dya cjuana ma't'üji Mizhocjimi, na ngueje pēpiji e Satanás c'ü dya jo. Bē'ts'iji na puncjü, pero me ín pē's'igüeji na puncjü cja Mizhocjimi. 10 Dya rí sügüeji nu c'o ya ngue rí sufridoji. Dyārāji, bübü ja nzits'üji c'o ra pant'aji a pjörü. Ngueje e Satanás c'ü dya jo c'ü ra tsja. Me rí sufridogüeji dyëch'a pa'a na ngueje ín ejmezüji. Pero sido rí 'ñejmezüji zö ra mbö'tc'ügüeji. 'Ma sido rí 'ñejmezüji, rá da'c'üji c'ü rguí bübüji co nutscö a jens'e. 11 Nu'tsc'ëji o ntets'üji Mizhocjimi c'ü ín Tatagö ín ärāji yo jña yo

xi'ts'iji o Espiritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama. Texe c'o sido ra 'ñejmezü zö ra bö't'üji, rá unüji c'ü ra bübüji co nutscö. Dya ra möji a linfiernu c'ü xiji na yeje rga ndüji”, eñe e Jesucristo c'ü o xitsigö rá xi'tsc'öji.

El mensaje a Pérgamo

12 Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'na carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü cja c'e nitsjimi a Pérgamo. Rí xipjigue c'ü rí mangö a cjava: “Nuzgö pedye 'na tjedyi ín tegö. Ne tjedyi me na mbeñe nza yeje lado. 13 Nu'tsc'ejí in cārāji a Pérgamo, rí pārāgö texe c'o in cjagueji. Rí pārāgö je in cārāgueji nu ja manda e Satanás. Pero sido in nānngägöji ín chjü'ü in mamaji nguetscö in Jmuzügöji. E Antipas c'ü mi ngue 'nats'üji mi sido mi nānngägö c'ü. Nuc'ü, o mbö't'üji cja in jñiñigueji nu ja manda e Satanás. Zö o mbö't'üji c'e cjuarma, pero nu'tsc'ejí sido in ejmezüji. 14 Na jo c'ü sido in ejmezüji; pero dya jo texe c'o in cjagueji. Nu c'o dya jo in cjaji, nuc'o, rá xi'tsc'öji c'o. Cārāts'üji c'o ejme c'o mi xöpü e Balaam. Nuc'ü, o dyü't'ü e Balac nguec'ua o tsjapü o tsjaji na s'o nu c'o ín mboxtitajme a Israel. O xipjiji na jo ro ziji o jñöñü c'o vi mbäsp'äji c'o ts'ita. Xo o xipjiji c'ü ma jo ro tsājā ndixü yo bëzo; yo ndixü ro tsājāji bëzo. 15 Je xo ga cjanu ga xöpü dya, nu c'o xiji nicolaíta. Dya

rí negö c'o jizhiji. Nu'tsc'ejí cārā ja nzi c'o tjünt'ü a xütjü anguezeji. 16 Rí xi'ts'iji ni jyodü ra nzhogü in mü'büji. Nu 'ma jiyö, dya ra metscö ndajme rá ěcjö va a Pérgamo nu va ja in cārāgueji. Nu c'o dya ra nzhogü o mü'bü, rá cjaime chü co ne tjedyi nu pedye ín tegö nu ngueje ín jñagö. 17 Nu'tsc'ejí o ntets'üji Mizhocjimi c'ü mi Tatagö in ärāji yo jña yo xi'ts'iji o Espiritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama. Mama a cjava o Espiritu Mizhocjimi: texe c'o sido ra 'ñejmezü, rá unüji c'ü ra ziji c'e maná c'ü je va ějë a jens'e. Xo rá unüji 'naja ndojo c'ü na t'öxü. Juns'ü 'na tjü c'e ndojo c'ü dya cjó pārā. Nguextjo c'ü ra jñü c'e ndojo nguextjo c'ü ra mbārā c'ü”, eñe e Jesucristo c'ü o xitsigö rá xi'tsc'öji.

El mensaje a Tiatira

18 Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'na carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü cja c'e nitsjimi a Tiatira. Rí xipjigue c'ü rí mangö a cjava: “Nguetscö o T'izü Mizhocjimi. Yo ín chögö 'ñetse nza cja sivi. Yo ín cuagö juës'i nza cja bronce c'ü juës'i 'ma na sant'a cja sivi. 19 Nu'tsc'ejí in cārāji a Tiatira, rí pārāgö texe c'o in cjagueji. Rí pārāgö in s'iyazüji 'ñe xo pötqui s'iyaji yo in cjuarmaji. Xo sido in ejmezüji; in pëpquiji na jo. Xo in sëchiji 'ma pje c'o in sufridoji. Xenda in cjagueji na jo dya, que na ngueje 'ma cja vi 'ñejmeji. 20 Pero bübü

'na cosa c'ü dya jo in cjaji c'ü rá xi'tsc'öji. In ätäji c'e ndixü c'ü xiji Jezabel. Nu c'e ndixü c'ü, mama c'ü pätpä Mizhocjimi ga zo'c'üji. Pero dya cjuana nu c'o xi'ts'iji. Nu c'ü cja'a, onpü yo in ntegö. Nguec'ua c'o ya chjüntü 'ñe c'o dya be chjüntü nde jyëztjo ga tsjaji na s'o. Yo bëzo tsäji o ndixü; yo ndixü tsäji o bëzo. Xo siji c'o jñöñü c'o päsp'äji c'o ts'ita. ²¹ Nuzgö ya mezhe ró xipji c'e ndixü Jezabel ra nzhogü o mü'bü c'ü dya cja ra tsja na s'o. Pero dya pje ätcä. Sido cja c'o na s'o. ²² Dyäräji dya. Rá cjapü c'e ndixü ra zö'dyë me ra sufrido na ngueje me cja na s'o. Xo nzitjo nu c'o xo cja c'ua ja nzi ga tsja angueze, me xo rá cjapü ra sufrido c'o; 'ma dya ra nzhogü o mü'büji. ²³ Nu c'o tjünt'ü a xütjü c'e ndixü, nuc'o rá pö't'ü c'o. Nuc'ua texe in ntegö ra mbäräji nguetscö rí pätpä texe o mü'bü yo nte. Rí pärägö texe c'o cjijñi anguesji. Rá nzhocüts'üji nzi 'najats'üji c'ua ja gui tsjagueji. ²⁴ Cäräts'üji c'o dyaja a Tiatira c'o dya ätäji c'o xöpü c'e ndixü. Mama c'e ndixü c'ü ni jyodü rí tsjaji texe c'o na s'o c'ua ja nzi ga ne e Satanás c'ü dya jo. Rí xi'ts'iji, dya rí tsjagueji c'ua ja nzi ga xöpü c'e ndixü. ²⁵ Nu'tsc'ejji nguextjo c'ü rí ö'tc'üji, sido rí dyätcäji hasta 'ma cja rá ëcjö. ²⁶ Nu c'o ra sido ra tsja c'ua ja nzi rgá negö hasta 'ma cja rá ëcjö; nutscö rá unüji c'ü ra mandaji cja yo jñiñi cja ne

xoñijöümü. ²⁷ Rá unügö c'ü ra mandaji c'ua ja nzi o dyacü mi Tatagö c'ü rí mandagö. Me na zëzhi rgá mandaji; ra chjëntjovi nza cja 'ma päräji na zëzhi o s'äbä co 'na vara c'ü t'ëzi, ra chädätjo yo. ²⁸ Nutscö rí chjëntjobe c'e seje c'ü xenda na zö ga juëbi 'ma xörü. Nu c'o ra tsja c'ua ja nzi rgá negö, rá unüji c'ü me ra mäjäji cja in Jmigö. ²⁹ Nu'tsc'ejji o ntets'üji Mizhocjimi c'ü in Tatagö, in äräji yo xi'ts'iji o Espiritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama", eñe e Jesucristo c'ü o xitsigö rá xi'tsc'öji.

3

El mensaje a Sardis

¹ Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'na carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü cja c'e nitsjimi a Sardis. Rí xipjiji c'ü rí mangö a cjava: “Nutscö rí täcjö o Espiritu Mizhocjimi c'ü in Tatagö c'ü pëpji cja yo yencho nitsjimi. Nuzgö xo rí jüngö yo yencho seje. Nu'tsc'ejji in cäräji a Sardis, rí pärägö texe c'o in cjagueji. Mamaji c'ü me in pëpjigüeji na puncjü para nutscö. Pero rí pärägö na jo in chjëntcjeji aña na ngueje dya pje in ätcägöji. ² Tsjijñiji, ra nzhogü in mü'büji. Na ngueje dya cja nda in cjagueji c'o na jo. Zëzhigüeji ngue c'ua rí tsjagueji c'o na jo. Na ngueje ya ró nugö c'ü bë'ts'iji rí tsjagueji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. ³ Rí mbeñegüeji o jña Mizhocjimi c'ü o jí'ts'iji; rí dyätägüeji. Nu 'ma dya ra

nzhogü in mü'bügueji, rá ěcjö nu hora c'ü dya in tepqueji; rá ě jün'c'üji ngüenda. ⁴Cārã ja nzits'üji a Sardis c'o na t'öxü o mü'bü nza cja 'na bitu c'ü na t'öxü, na ngueje ätcägöji. Na ngueje ätcägöji y dya cjaji c'o na s'o, ra nzhodüji co nutscö a jens'e nu ja dya bübü c'ü na s'o. ⁵A cjanu ra nzhodü a jens'e co nutscö texe c'o sido ra dyätcägö. Ra jyeji c'ü na t'öxü. C'o o tjüji je juns'ü nu cja c'e libro nu ja juns'ü o tjü nu c'o ra bübüjtjo. Dya rá borragö o tjüji cja c'e libro. Nuc'o, rá xipjigö mi Tatagö a jens'e ngue in ntegö c'o. C'o o anxé Mizhocjimi, xo rá xipjigö a cjanu c'o. ⁶Nu'tsc'ejji o ntets'üji Mizhocjimi, in äräji yo xi'ts'ijji o Espíritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama”, eñe e Jesucristo c'ü o xitsigö rá xi'tsc'öji.

El mensaje a Filadelfia

⁷Xe o ña e Jesucristo o xitsi: —Rí dyopjü 'na carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü cja c'e nitsjimi a Filadelfia. Rí xipjiji c'ü rí mangö a cjava: “Nguetscö o T'izgö Mizhocjimi; dya pje bübüzügö c'ü na s'o. Texe c'o rí mangö na cjuana c'o. Nguetscö o mboxbëchezgö e David, nguetscö rá mandagö a jens'e 'ñe cja ne xoñijö mü. Texe c'o rí negö ra zädä; nuc'o ra zädä c'o. Texe c'o dya rí negö ra zädä; nuc'o dya ra zädä c'o. Dya cjó xo ra ts'axcü. ⁸Nu'tsc'ejji in cārãji a Filadelfia, rí pārägö texe c'o in cjagueji. Rí pārägö c'ü dya pje nda zë'ts'igüejji; pero

sido in ätcägöji in jña; sido in nänngägöji in chjü. Ya ró xocüts'ügöji 'na ngoxtji ngue c'ua rí pëpquiji. Nu c'e ngoxtji dya cjó sö ra ngot'ü c'ü. ⁹Cārã c'o ne ra ts'axc'üji. Nuc'o, je menzumü a Israel c'o. Anguezeji mamaji ma't'üji Mizhocjimi cja o nitsjimi anguesji. Pero dya cjuana c'ü mamaji na ngueje ngue e Satanás c'ü je pëpji. Dyäräji dya. Rá cjapügö ra ěji cja in jmigueji. Ya ra ndüñijö müji rgá matcügöji. Rá cjapügö anguesji ra mbäräji c'ü ró s'iyats'ügöji. ¹⁰Ra zädä c'ü me ra sufrido texe yo cārã cja ne xoñijö mü. Pero rá pjö'c'ügöji c'ü dya rí sufridogüejji c'o pa'a c'o; na ngueje sido in sëchigüejji gui 'ñejmezüji. ¹¹Dya ra metscö ndajme rá ěcjö. Sido rí 'ñejmezüji ngue c'ua rá da'c'üji 'na corona a jens'e na ngueje in pëpquiji. 'Ma dya sido rí 'ñejmezüji, dya rá da'c'üji 'ma. ¹²Texe c'o sido ra 'ñejmezü, rá cjapügö ra bübüji a jens'e co Mizhocjimi c'ü mi Tatagö. C'ua ja nzi ga cja o columna cja 'na templo, dya 'ñö mü, je xo ga cjatjonu anguezeji, dya ra mbedyeji nu, ra bübüjtjoji co Mizhocjimi. Nutscö rá jüsp'üji ngue o t'i Mizhocjimi c'ü mi Tatagö. Xo rá jüsp'üji o tjü c'ü o jñiñi Mizhocjimi c'ü mi Tatagö, na ngueje je ra menzumüji cja c'e jñiñi c'ü. Nu c'e jñiñi ngueje a Jerusalén nu cja dadyo c'ü rguí 'ñeje a jens'e. Ngue 'ma ya rguí nguins'i e jens'e 'ñe

ne xoñijõmü nu bübü dya. Xo rá jüsp'ügõji ín chjü'ü nu cja dadyo. ¹³ Nu'tsc'ejí o ntets'üji Mizhocjimi, ín äräji yo xi'ts'iji o Espíritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama”, eñe e Jesucristo c'ü o xitsigõ rá xi'tsc'õji.

El mensaje a Laodicea

¹⁴ Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'na carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü c'e nitsjimi a Laodicea. Rí xipjiji c'ü rí mangõ a cjava: “Texe c'o rí mangõ na cjuana c'o. Texe c'o rí mangõ ra zädä c'o. Texe c'o o dyät'ä Mizhocjimi nguetscö ró ät'ägõ c'o. ¹⁵ Nu'tsc'ejí ín cäräji a Laodicea, rí pärägõ texe c'o ín cjagueji. Nu'tsc'ejí dya ín mangueji c'ü dya ín ejmezüji. Pero dya xo ín ejmezügõji co texe in mü'büji. Na jë nzhodü in mü'büji co nutscö. Põtjo ri ñejmezüji co texe in mü'büji. O 'ma jiyö, põtjo ri mangueji c'ü dya ín pãcãji. ¹⁶ Zö ín mamaji c'ü ín ejmezüji, pero dya ín ejmezüji co texe in mü'büji. Nuzgõ me rí s'ogõ c'o ín cjagueji; nguec'ua ya ngue rá mangõ c'ü dya rí pã'c'ägõji. ¹⁷ Nu'tsc'ejí ín mangueji ín pë'sc'ejí na puncjü, dya pje bë'ts'iji cja in mü'büji, dya pje xe ni jyonc'üji. Juentsc'ejí, dya ín unüji ngüenda c'ü dya pje ín pë'sc'ejí. In chjëntceji nza cja 'naja ngorö c'ü örü pje ra zi; xo ojtjo bitu pje ra jye'e. ¹⁸ Rrä zo'c'ügõji nu c'ü ni jyodü rí tsjagueji ngue c'ua rí pë's'iji na puncjü. Ni jyodü

ra nzhogü in mü'bügieji. Ni jyodü rí unüji ngüenda c'ü dya pje ín pë's'iji, y rí ñejmezüji co texe in mü'büji. Rí dyötcüji o oro, rá da'c'üji. Rí dyötcüji o bitu c'o na t'öxü, rá da'c'üji, ngue c'ua dya cja rí tsejeji nza cja c'o dya je o bitu. Xo rá da'c'üji o ungüento rí tsos'ü in chõji, ngue c'ua ra xogü in chõji rí jñandaji. ¹⁹ Texe yo rí s'iyagõ, rí huënc'h'iji rgá zopjüji ngue c'ua ra nzhogü o mü'büji. Nguec'ua rí tsjacjuanagueji ra nzhogü in mü'bügieji. ²⁰ Dyäräji dya. Rí böbügõ cja ngoxtji c'ü ngueje in mü'bügieji, rí zenguats'ügõji. 'Ma cjo c'o ra dyätcä ín jñagõ, 'ma ra nzhogü o mü'bü, ya ri 'natjo ín mü'bügöbe; ya rá dyocjöbe. ²¹ Texe c'o ra tsja c'ua ja nzi rgá negõ, rá unüji c'ü ra mimiji jmu co nutscö. Je a cjanu, nutscö ró cjagõ texe c'ua ja nzi va ne mi Tatagõ a jens'e; nuc'ua 'natjo c'ua ró mimigöbe Jmu. ²² Nu'tsc'ejí o ntets'üji Mizhocjimi c'ü ín Tatagõ, ín äräji yo xi'ts'iji o Espíritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama”, eñe e Jesucristo c'ü o xitsigõ rá xi'tsc'õji.

4

La adoración en el cielo

¹ Nuc'ua o nguarü yo jña'a yo o xitsi e Jesucristo ja cja yo yenko nitsjimi. Nuc'ua ró jandagõ 'na ngoxtji a jens'e c'ü mi sjocütjo. Ró ärägõ c'ua c'e jña c'ü ya vi zocü. O ña na jens'e nza cja 'na trompeta. Je o xitsi a cjava c'e jña'a:

—Je rí 'ñecje a 'ñecjua a jens'e. Rá jí'ts'i c'o cja ra zädä, o xitsi c'e jña.

2 Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o jítsi nu yo rá xi'ts'iji. Ró janda a jens'e 'na trono nu ja mimi nu c'ü manda. Mi junrú 'naja cja c'e trono. 3 Nu c'ü mi junrú cja c'e trono me mi juës'i nza cja c'o ndojo c'o xiji jaspe 'ñe cornalina. Mi böbü 'na arco iris cja c'e trono. Nu c'e arco iris me mi juëbi nza cja c'o ndojo c'o na c'anga c'o xiji esmeralda. 4 Xo mi järä c'o dyaja trono c'o mi veinticuatro. A nde'e c'o, mi bübü c'e trono nu ja mimi nu c'ü manda. Nzi 'naja c'o veinticuatro trono mi junrú 'naja tita. Nuc'o, mi je'e bitu c'o na t'öxü c'o. Mi junt'üji o corona c'o oro o ñiji, na ngueje mi manda c'o. 5 Me mi juëbi, me mi pjäjä, me mi yürü; je ma ëjē cja c'e trono c'ü mi bübü a nde. A jmi c'e trono mi järä yencho sivi. C'o yencho sivi ngueje o Espíritu Mizhocjimi c'ü pëpji cja yo yencho nitsjimi. 6-7 A jmi c'e trono xo mi bübü c'ü mi nza cja 'na zapjü c'ü mi nza cja vigrío.

Ró janda nzi 'naja lado c'e trono. Mi nziyo c'o mi böbü cja c'e trono. Nu c'ü ot'ü exmi nza cjatjo 'na león; c'ü na yeje exmi nza cjatjo 'na toro; c'ü na jñi exmi nza cjatjo o jmi 'na nte. C'ü na nziyojo exmi nza cjatjo 'na águila c'ü mi pjüjuaja. Nza nziyo c'o, me mi qui'i na puncjü o ndö cja o jmiji 'ñe cja o xütjüji. 8 Nza

nziyo c'o, nzi 'naja mi peje 'ñanto o juajaji. Nzi 'naja o juajaji me mi qui'i na puncjü ndö a xes'e 'ñe a mbo. Nza nziyo c'o mi bübü, nuc'o, tøjöji xömü ndempa. Dya söyaji ga tøjöji. Nu c'ü tøjöji je a cjava: Me na sjü Mizhocjimi nu ín Jmugöji nu sö ra tsja texe.

Me na sjü na sjü nu.

Nujnu exmi bübü, y exi bübü; y 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijömü, sido ra bübütjo.

9 C'o nziyo, ma't'üji nu c'ü junrú cja c'e trono. Mamaji c'ü me na nojo Mizhocjimi nu c'ü exi bübü para siempre. Unüji na pøjö angueze. 10 'Ma ma't'ü Mizhocjimi c'o nziyo, nuc'ua c'o veinticuatro tita xo ndüñijömüji a jmi nu c'ü junrú cja c'e trono. Nuc'ua ma't'üji angueze c'ü exi bübü para siempre. Nuc'ua c'o o coronaji je jumüji cja ngua o trono nu c'ü manda texe. Mamaji a cjava:

11 Nu'tsc'e ngue'tsc'e ín Jmuts'ügöjme 'ñe ín Mizhocjimits'ügöjme.

Ngue'tsc'e i dyät'ä texe yo bübü, texe yo cja'a.

Mi ñegue c'ü ro bübü yo, nguec'ua i dyät'ä yo.

Nguec'ua ni jyodü texeji ra ma'tc'ügueji, ra mamaji c'ü me na nojots'ügue na ngueje me na zé'ts'igue; i dyät'ägue texe yo.

5

¹ Nuc'ua nu c'ü mi junrū cja c'e trono, ró janda mi tjë 'na libro c'ü mi 'mans'a. Mi tjë cja o jodyë. C'e libro mi t'opjü a mbo'o 'ñe a xes'e. Mi yencho tjüjmü c'o mi tjüt'ü. ² Nuc'ua ró janda c'ua 'na anxe c'ü me na zëzhi c'ü mi mapjü na jens'e. Mi mama a cjava:

—¿Cjó ngue c'ü sô ra xücü yo tjüjmü ngue c'ua ra nu'u ne libro?, o mama a cjanu c'e anxe.

³ Pero dya mi sô cjó ro xücü ro nu'u c'e libro; ne ri ngueje c'o mi bübü a jens'e, ne ri ngueje c'o mi bübü cja ne xoñijö mü, ne ri ngueje 'naja c'o ya vi ndü ro sô ro xo's'ü. ⁴ Nutscö me ró huëgö na puncjü na ngueje dya cjó ch'öt'ü c'ü ro tsja texe c'ua ja nzi ma ne Mizhocjimi. Nguec'ua dya cjó mi sô cjó ro xo's'ü c'e libro c'ü ro nu'u cja rron xörü. ⁵ Nuc'ua 'naja c'o tita o xitsi a cjava:

—Dya rí huë'ë. Jñanda, bübü 'naja nu sô ra xo's'ü ne libro y ra xücü yo yencho tjüjmü para ra xörü. Ngueje nu o ndöpü c'ü dya jo, 'ma o ndü va ngötcüji ín nzhubügöji; o bëzhi c'ü dya jo. Ngueje nu me na zëzhi nu jüsp'üji o tjü'ü León. Je mboxbëche cja e David c'ü mi mboxbëche cja e Judá, o xitsi a cjanu.

⁶ Nuc'ua ró janda 'naja Ts'imë c'ü mi bübü a nde c'e trono 'ñe c'o tita 'ñe c'o nziyo c'o mi bübü cja c'o o lado c'e trono. Nu c'e Ts'imë mi 'ñetse c'ü vi bö't'ü c'ü. Mi peje yencho o ts'imota; cja na yencho o ndö'ö c'o mi qui'i.

C'o yencho o ndö'ö ngueje o Espíritu Mizhocjimi c'ü je däjä ra ë pëpji texe cja ne xoñijö mü. ⁷ C'e Ts'imë o ndë c'e libro c'ü mi tjë nu c'ü mi junrū cja c'e trono. ⁸ 'Ma o ndë c'e libro, nuc'ua nu c'o nziyo c'o mi bübü cja o lado c'e trono, 'ñe c'o veinticuatro tita o ndüñijö müji a jmi c'e Ts'imë, o ma't'üji. Nzi 'naja c'o tita mi jünji 'naja bizhi c'ü ngueje arpa. Xo mi tüji nde 'najaji 'na s'äbä c'ü ngue oro. C'o s'äbä mi nizhi o nguichjünü c'o ma jo ma jyärä. Nu c'o nguichjünü, ne ra mama c'o jña c'o ní dyötü Mizhocjimi yo o nte. ⁹ Nuc'ua c'o nziyo c'o mi bübü 'ñe c'o tita mi ma't'üji Mizhocjimi mi tøjöji 'na himno c'ü cja dadyo. Mi mamaji a cjava:

Nu'tsc'e i tsja texe c'ua ja nzi va ne Mizhocjimi, nguec'ua o sô i chjë'ë ne libro, rí xücü rí ñu'u.

Sô rí tsjague na ngueje o bö'tc'ügue. I pjödügue ín tsji vi tsjõ'tp'ü o nzhubü yo nte texe cja ne xoñijö mü.

Zö pje ma jñiñi cārāji, zö pje ma jña ñaji, zö pje ma razaji, i tsjõ'tp'üji o nzhubüji.

Nguec'ua 'ma cjó c'o ra 'ñench'ets'ü o mü'bü, Mizhocjimi ra tsjapü o t'i c'o.

¹⁰ I tsjapüji jmuji, 'ñe mböcjimiji ngue c'ua pëpji ín Mizhocjimigöji.

Ra mandaji cja ne xoñijö mü, je mi mamaji a cjanu.

11 Nuc'ua ró janda me ma puncjü anxe c'o mi böbü a ñünü. A nde anguesji mi bübü c'e trono 'ñe c'onziyo c'o mi böbü a ñünü c'e trono, 'ñe c'o tita. C'o anxe mi cãrã na puncjü millón. Ró ärä mi ña c'o anxe. 12 C'o anxe me mi tõjõji na jens'e. Mi mamaji a cjava:

Nu ne Ts'imë nu o bö't'ü, o tsja texe, nguec'ua rá ma't'üji angueze. Nunu me na nojo nu.

Nunu sö ra tsja texe nu. Nunu me pë's'i texe c'o ni muvi nu.

Nunu pãrã texe nu; me na zëzhi.

13 Nuc'ua ró ärä texe c'o o dyät'ã Mizhocjimi c'o cãrã a jens'e 'ñe cja ne xoñijõmü, 'ñe a mbo e jõmü, 'ñe c'o cã'ã cja e ndeje. Mi tõjõji; mi mamaji a cjava:

Rí ma'tc'üjme nu'tsc'e Mizhocjimi in junrü cja e trono.

Xo rí ma'tc'üjme nu'tsc'e Jesucristo ngue'tsc'e c'e Ts'imë c'ü o bö't'ü.

Me na nojots'üvi, me na zë'ts'igüevi.

Sido rá ma'tc'üjme; dya ra nguarü c'ü rá ma'tc'üjme, je mi mama a cjanu c'o.

14 O ndünrü c'ua c'o nziyo c'o mi böbü a ñünü c'e trono. O mamaji:

—Je rga cjanu, amén.

Nuc'ua c'o tita o ndüñijõmü, o ma't'üji Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo c'ü e Ts'imë.

6

Los siete sellos

1 Nuc'ua ró janda c'e Ts'imë o xücü 'naja c'o tjüjmü c'o mi tjüt'ü c'e libro. Ró ärä c'ua 'naja c'o nziyo c'o mi bübü. 'Ma mi ña'a, mi ärägõ nza cja c'ü mi pjãjnã. Mi mama a cjava:

—Xä'dã, rí ë jñanda.

2 Ró janda c'ua 'na pjadü c'ü ma t'õxü. Nu c'ü mi chãgã, mi jün 'na arco yo flecha. O ch'unü 'na corona nza cja c'ü juns'ü yo manda. Angueze ya vi ndõpü na puncjü c'o üvi. O mbedye o ma ndõpü c'o dyaja c'o üvi.

3 Nuc'ua c'e Ts'imë o xücü c'ü na yeje tjüjmü c'o mi tjüt'ü c'e libro. Ró ärä c'ua mi ña c'ü na yeje c'o nziyo c'o mi bübü. Mi mama a cjava:

—Xä'dã, rí ë jñanda.

4 Nuc'ua o mbedye c'ua c'ü 'naja pjadü. Ma mbaja c'e pjadü c'ü. Nu c'ü mi chãgã, o ch'unü 'na tjëdyi c'ü me ma nojo. O ch'unü c'ü ro tsjapü ro tsja chü yo nte'e cja ne xoñijõmü. Nguec'ua ra põtü rgã mbõ't'üji.

5 Nuc'ua c'e Ts'imë o xücü c'ü na jñi'i c'o mi tjüt'ü c'e libro. Ró ärä c'ua c'ü na jñi'i c'o mi bübü. Mi mama a cjava:

—Xä'dã, rí ë jñanda.

Nuc'ua ró janda c'ua 'naja pjadü c'ü ma potjü. Nu c'ü mi chãgã, mi jün'ü 'na t'ëzi c'ü ni pesaji. 6 Ró ärä c'ua 'na jña c'ü je ma ëjẽ a nde'e cja c'o nziyo c'o je mi bübü a ñünü c'e trono. Nu c'e jña'a je o mama a cjava:

—Yo nte 'napa ra pëpjiji ngue c'ua ra ndõmüji 'na kilo ndëxü. 'Napa ra pëpjiji ngue

c'ua ra ndömüji jñi kilo cébara. Y rguí jyodü ra mbötpüji ngüenda c'ü dya ra s'odüji o aceite 'ñe o vino.

⁷ Nuc'ua c'e Ts'imë o xücü c'ü na nziyo c'o mi tjüt'ü c'e libro. Ró ärä c'ua c'ü na nziyo c'o mi bübü. O mama a cjava:

—Xä'dä, rí ã jñanda.

⁸ Nuc'ua ró janda c'ua 'naja pjadü c'ü ma c'axt'ü. Nu c'ü mi chägä, mi xiji ngueje nu pöt't'ü yo nte nu. Cja o xütjü ma ëjë nu c'ü xiji Hades nu ja cãrã c'o tũ'ü. O ch'unüvi sjëtsi ro mbö't'üji c'ü na nziyo parte yo nte yo cãrã cja ne xoñijö mü. Ro mbö't'üji co tjëdyi, co tjijmi, 'ñe co yo animal yo na sate yo cãrã cja ne xoñijö mü. Xo o tsjapüvi o zö'dyë na puncjü nte, ngue c'ua o ndüji.

⁹ C'e Ts'imë o xücü c'ü na tsi'ch'a c'o mi tjüt'ü c'e libro. Nuc'ua ró janda c'ua 'na altar. A jö mü c'ü e altar ró janda c'o o aljma nu c'o vi bö't'ü na ngueje o 'ñejmeji o jña'a Mizhocjimi y mi xipjiji c'o nte e Jesucristo ngueje c'ü ín Jmugöji. ¹⁰ Anguezeji o mapjüji c'ua na jens'e. Mi mamaji a cjava:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'üjme, me na zë'ts'igue, ín mandague texe. Me na sjü'ütsc'e. Texe c'o ín mangue na cjuana c'o. ¿Hasta jinguã rí jñünpü ngüenda c'o nte cja ne xoñijö mü c'o o mbötcüjme, rí tsjapüji ra sufridoji na ngueje o mböcüzüjme ín tsjijme?, o mamaji a cjanu.

¹¹ O ch'unü nzi 'naja anguezeji 'naja bitu c'ü ma

t'öxü. O sjipjiji xe ro nde'beji ts'iquë cja ro zäs'ä c'o o cjuarmaji c'o pëpi Mizhocjimi c'o xo ro bö't'ü.

¹² Ró janda c'ua c'e Ts'imë o xücü c'ü na 'ñanto c'o mi tjüt'ü c'e libro. Me mi mb'ĩ c'ua ne xoñijö mü. E jyarü o pocü nza cja bobitu. E zana mi 'ñetse nza cja cji'i. ¹³ Yo seje a jens'e o ndögü a xes'e ne xoñijö mü, c'ua ja nzi ga jyäbä o higo c'o dya be tä'ä, 'ma vü na zëzhi e ndajma ga juant'a c'e za'a. ¹⁴ E jens'e o 'ñetse o 'mans'a nza cja 'ma 'mans'a 'na libro; ya mi ojtjo. Texe yo t'eje 'ñe yo ts'ixoñijö mü a nde cja ndeje o 'ñö müji. Dya cja mi junrüji c'ua ja je mi junrüji. ¹⁵ Nuc'ua yo nte cja ne xoñijö mü o tsjöjöji cja cueva c'o tjocü cja ndojo cja yo t'eje. O tsjöjö yo rey 'ñe yo gobernador 'ñe yo manda xondaro 'ñe yo pë's'i na puncjü merio 'ñe yo na zëzhi 'ñe yo pje nde pjëzhi, 'ñe texe yo dyaja nte. ¹⁶ Yo nte o xipjiji a cjava c'o t'eje 'ñe c'o ndojo:

—Tunügueji a xes'ezügöjme. A cjanu rí tsopcüjme nguec'ua dya ra jñandgajme Mizhocjimi c'ü junrü cja e trono; dya xo ra jñandgajme e Jesucristo c'ü e Ts'imë. Anguezevi me ra jñüncüjme ngüenda ra tsjacüjme rá ma sufridojme. ¹⁷ Na ngueje ya o säjä c'e pa'a c'ü me na s'ëzhi. Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo me ra tsjacüjme rá sufridojme. ¿Cjó ngue c'ü ra sö ra böbü cja o jmivi? Dya cjó sö. Je a cjanu o mamaji.

7

Los señalados de las tribus de Israel

¹ Nuc'ua ró janda c'ua nziyo anxe. Mi böbüji cja yo nziyo 'nanguarü cja ne xoñijö mü. Mi pënc'h'iji na jo yo nziyo ndajma cja nu xoñijö mü; ngue c'ua dya ro vü'ü e ndajma cja ne xoñijö mü, ne ri ngueje cja e ndeje. Ne xo ro juant'a yo za'a. ² Ró janda c'ua c'ü 'naja anxe. O mbes'e nu ja ni mbes'e e jyarü. Nuc'ü, mi jün 'na sello ngue c'ua ro meya nu c'o ngueje o t'i Mizhocjimi c'ü bübüjtjo. O mapjü na jens'e, o zopjü c'o nziyo anxe c'o vi ch'unü poder ro s'odü ne xoñijö mü 'ñe e ndeje. O xipjiji a cjava:

³ —Dya be rí s'odüji ne xoñijö mü ne ri ngueje e ndeje ne ri ngueje yo za'a. Cja rí s'odügeje c'o, 'ma ya rá cjuarü rá meyajme yo o nte ín Mizhocjimigöji. Rá meyajme cja o ndë'ë yo.

⁴ Ró ärägö ja nzi mi sö nu c'o o meyajji. O zäs'ä ciento cuarenta y cuatro mil yo nte yo mboxbëche cja c'o doce o t'i e Israel. ⁵ O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e Judá. O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e Rubén. O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e Gad. ⁶ O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e Aser. O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e Neftalí. O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e

Manasés. ⁷ O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e Simeón. O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e Leví. O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e Isacar. ⁸ O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e Zabulón. O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e José. O meyajji doce mil yo nte yo mboxbëche cja e Benjamín.

La multitud vestida de blanco

⁹ Nuc'ua ró janda c'ua; mi cãrã me na puncjü nte c'o dya cjó mi sö ro mbezhe. Vi 'ñejeji texe cja yo ndajñiñi 'ñe texe cja yo jñiñi. Mi ñaji c'o pje nde ma jña, 'ñe pje nde ma razaji. Mi böbüji cja o jmi c'ü junrü cja c'ü e trono 'ñe cja o jmi c'ü e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo. Mi jeji bitu c'ü ma t'öxü. Mi jünji o dyë 'mãjmã. ¹⁰ Mi mapjüji na jens'e, mi mamaji a cjava:

Nunu o jocüzüji ín mü'büji ngueje ín Mizhocjimigöji nu je junrü cja e trono 'ñe e Ts'imë nu ngueje e Jesucristo, je o mamaji a cjanu.

¹¹ Nuc'ua texe c'o anxe mi böbüji. A nde anguesji mi bübü c'e trono 'ñe c'o tita 'ñe c'o nziyo c'o mi bübü. Nuc'ua c'o anxe o ndüñijö müji a jmi'i c'ü e trono. Cjanu o ma't'üji Mizhocjimi. ¹² O mamaji a cjava:

Je xo rí mangöjme a cjanu, amén. Ngue'tsc'e ín Mizhocjimits'ügöjme rá ma'tc'üjme.

Me na nojots'ügue, in pārāgue texe. Ngue'tsc'e rá da'c'ujme na pöjō. Ngue'tsc'e rá süc'ujme. Ngue'tsc'e me na zé'tsc'e, sö rí tsjague texe. Je rga cjatsc'e nu texe yo cjé'ë 'ñe 'ma ya rguí nguarü ne xoñijö mü. Amén.

13 Nuc'ua 'naja c'o tita o dyönnü, o xitsi a cjava:

—Nujyo je'e na t'öxü, ¿cjo in pārāgue cjō ngueje yo, 'ñe ja vi 'ñeji?, o 'ñenze.

14 Ró xipji c'ua a cjava:

—Nu'tsc'e nin t'ecjañumü, dya rí pārāgō. Xitsigō cjō ngueje yo, na ngueje in pārāgue, ró embe.

Cjanu o xitsi c'ua angueze:

—Nujyo nguejyo vi sufrido na puncjü na ngueje o 'ñejmeji e Jesucristo c'ü o pjödü o cji o ndintspi o mü'büji. O mbedyeji o bituji; o ch'öxcüji co o cji e Ts'imë. 15 Nguec'ua ya je cārāji a jmi Mizhocjimi nu junrü cja ne trono. Nujyo, ma't'üji Mizhocjimi xömü ndempa nu va ja bübü angueze. Mizhocjimi ngue nu ra mbörüji nu; dya pje ra bēzhiji. 16 Dya cja ra zant'aji; ne xo ra neji o ndeje. Dya xo ra zant'aji e jyarü; ne ra zō'öji c'ü rrā pa'a. 17 Na ngueje e Ts'imë e Jesucristo nu je bübü a nde cja ne trono ra mbörüji, ngue nu ra unüji c'ü ra ziji; nguec'ua ra bübütjoji. Mizhocjimi ra ndintspi texe yo o nguizhōji. Dya cja pje ra mbeñeji.

8

El séptimo sello y el incensario de oro

1 Nuc'ua c'e Ts'imë o xücü c'ü na yencho c'ü mi tjüt'ü c'e libro. O zō nde hora c'ü dya cjō mi ña, y dya cja pje mi ärägō. 2 Nuc'ua ró janda c'o yencho anxe c'o bōbü a jmi Mizhocjimi. Nuc'ua o ch'unüji c'ua yencho trompeta. 3 O ējē c'ua c'ü 'naja anxe o ē bōbü a jmi cja c'e altar c'ü oro c'ü bübü a jmi c'e trono. Mi cjü's'ü 'na incensario c'ü mi ngueje oro. Cjanu o ch'unü na puncjü nguichjünjü; ngue c'ua ro mbä's'ä cja c'e altar ro huanba c'o jña c'o vi dyötü Mizhocjimi texe c'o o nte. 4 Nuc'ua c'ü o bipji c'ü e nguichjünjü o nguins'i cja c'o o dyé'ë c'ü e anxe. O zāt'ä a jmi Mizhocjimi co nu c'o vi dyörü c'o o nte angueze. 5 Nuc'ua c'ü e anxe o nichic' e incensario o ndēsivi c'o ma qui'i cja c'ü e altar. Cjanu o mbodü c'ua cja ne xoñijö mü. Nuc'ua o pjājnā c'ua. Me mi juēbi, me mi yürü; me mi mbī'ī ne xoñijö mü.

Las trompetas

6 Nuc'ua c'o yencho anxe c'o mi jün c'o yencho trompeta o mba's'üji c'ua, ro mbē'biji.

7 Nuc'ua c'ü ot'ü anxe o mbē'bi o trompeta. Nuc'ua o jyäbā c'ua o ngündo 'ñe o sivi c'o mi chjanavi o cji'i. Je jyäbā cja ne xoñijö mü. C'ü na jñi parte ne xoñijö mü o ndē'ë. Xo o ndē'ë c'ü ni zō na jñi yo za'a. Xo o ndē'ë texe yo pjindyō.

⁸ C'ü na yeje anxe o mbë'bi c'ua c'ü o trompeta. Nuc'ua mi ñetse nza cja 'na trat'eje c'ü ma tjë'ë, o ma zo'o cja ndeje nu cja mar. Nuc'ua c'ü ni zö na jñi c'ü e mar o mbëzhi cji'i c'ü. ⁹ Cjanu o ndü'ü c'ua c'ü ni zö na jñi c'o mi cã'ã cja o mar. Nuc'ua c'ü ni zö na jñi c'o barco o chjorüji.

¹⁰ C'ü na jñi anxe o mbë'bi c'ua c'ü o trompeta. Cjanu o ndögü a jens'e 'na tanseje, ma yot'ü nza cja 'na trasivi. Je ma zo'o cja c'ü na jñi parte yo ndare 'ñe yo mbereje. ¹¹ Nu c'ü e tanseje mi chjü Ajenjo c'ü ne ra mama na cjö. Nuc'ua c'ü na jñi parte yo ndeje o jyärä na cjö'ö. O ndü na puncjü nte na ngueje yo ndeje ya me vi cjönt'u.

¹² C'ü na nguiyo anxe o mbë'bi c'ua c'ü o trompeta. O s'odü c'ua c'ü na jñi e jyarü; 'ñe c'ü na jñi e zana. Xo 'ñe c'ü na jñi parte yo seje. Exco juench'e c'ua c'ü na jñi o siviji. Nuc'ua c'ü na jñi 'ma ndempa 'ñe c'ü na jñi 'ma xömü; dya cja mi jya's'ü c'ua.

¹³ Nuc'ua ró janda 'na anxe c'ü mi pjüjuaja a nde'e a jens'e. Ró ärä mi mapjü na jens'e, o mama:

—C'o jñi anxe ya ngue ra mbë'biji c'o jñi trompeta. Juejme yo nte yo cãrã cja e xoñijö mü na ngueje me ra sufridoji 'ma ra mbë'biji c'o trompeta, o mama a cjanu c'e anxe.

9

¹ C'ü na qui'ch'a anxe o mbë'bi c'ua o trompeta. Ró

janda c'ua 'na seje c'ü vi ndögü a jens'e c'ü je zät'ä cja ne xoñijö mü. O ch'unü c'ua poder ra xocü c'e t'o'o c'ü me na jë'ë c'ü dya sö cjó ra jñanda ja sät'ä. ² Cjanu o xo's'ü c'ua c'ü e t'o'o c'ü me na jë'ë. Cjanu o c'os'ü trabipji cja c'ü e t'o'o nza cja bipji cja 'na trahornu. Cjanu o bëxö mü e jyarü 'ñe e ndajma na ngueje ya mi chjana o bipji c'ü vi c'os'ü cja c'e t'o'o. ³ Nu cja c'ü e bipji o mbedye t'ünxü c'o o ma cja ne xoñijö mü. O ch'unüji c'ü na zëzhi nza cja yo alacrán yo cãrã cja ne xoñijö mü. ⁴ O sjipjiji c'ü dya ro zaji yo pjindyö yo cja'a cja ne xoñijö mü, ne ri ngueje o xi yo za'a, ne xo ri ngue pje nde ma planta. Exi jántjo c'o nte c'o dya jmeya cja o ndë'ë ngue c'o ro s'odüji c'o. Nuc'o, ngue c'o dya ejme Mizhocjimi. ⁵ O jyëziji ra tsjapü ra sufrido c'o nte c'o dya jmeya cja o ndëji; ra mezhe tsi'ch'a zana ra sufridoji. Nu c'ü ra sufridoji chjëntjovi nza cja 'ma ro mbücüji yo alacrán. Pero dya o ch'unüji ra mbö't'üji yo nte. ⁶ Nu c'o pa'a c'o, ra jyodü yo nte ja rga ndüji; pero dya ra chöt'üji. Zö me ri ne ra ndüji, dya ra ndüji.

⁷ C'o t'ünxü exmi nza cjatjo o pjadü c'o ya xampja ra ma cja chü. Mi juns'üji c'ü mi nza cja o corona c'ü mi ngueje oro. Nu c'o o jmiji exmi nguetjo o jmi yo nte. ⁸ O ñixtiji exmi nza cjatjo o ñixti yo ndixü. Nu c'o o s'ibiji exmi nza cjatjo o s'ibi yo León. ⁹ Mi jeji o bitu c'o exmi nza

cjatjo t'ëzi. Mi nguetjo cja o tijmiji mi cjõ'müji. Nu c'o o juajaji me mi nzhi'ĩ nza cja na puncjü carro c'o cjüt'ü o pjadü 'ma chinpjadü 'ma ni möji cja chü. ¹⁰ Mi peje o pjixiji nza cja o alacrán. Nu c'o o pjixiji mi peje c'ü je mi mbücüji yo nte. A cjanu ma zëzhiji ngue c'ua ra tsjapüji ra sufrido yo nte ts'ch'a zana. ¹¹ Nu c'o xiji o t'ünxü 'ñejeji o reyji. Ngue c'e anxe c'ü pjörü cja c'ü e t'o'o c'ü mi c'os'ü bipji. Cja jña hebreo c'e rey ni chjü Abadón. Cja jña griego xiji Apolión. C'e jña c'ü, ne ra mama nu c'ü pöt'üte.

¹² Nuc'ua o nguarü c'ua nu c'ü ot'ü ró janda me ra sufrido yo nte; dya cja ró janda. Ró janda c'ua xe mi bëzhi xe yeje c'o me ra sufrido yo nte.

¹³ Nuc'ua c'ü na 'ñanto anxe o mbë'bi c'ü o trompeta. Ró ärä c'ua 'na jña'a c'ü mi pedye a nde c'o nziyo mota c'o böbü cja squina c'e altar c'ü bübü a jmi Mizhocjimi. ¹⁴ Nu c'ü e jña o xipji a cjava c'ü na 'ñanto anxe c'ü mi jün c'ü e trompeta:

—Xäpcä c'o nziyo anxe c'o je 'nünt'ü cja c'ü e trandare c'ü ni chjü Eufrates, o xipji a cjanu.

¹⁵ Cjanu o xäpcä c'ua c'o nziyo anxe; ngue c'ua ro mböt'tüji c'ü na jñi parte yo nte. Ya mi te'beji ro zädä c'e hora 'ñe c'e pa 'ñe c'e zana 'ñe c'e cjë'ë c'ü ro xäpcäji. ¹⁶ C'o xondaro c'o mi chägä o pjadü, ró ärägö ja nzi mi söji anguezeji. Nuc'o, me ma

puncjü c'o. Mi söji ye ciento millón.

¹⁷ Je a cjanu rvá täcä c'o pjadü c'ü o jítisi Mizhocjimi. Nu c'o mi chägä c'o pjadü mi je'e c'o t'ëzi c'o cjõ'p'ü o tijmi c'o. Nu c'o t'ëzi ma mbaja nza cja sivi; ma c'anga nza cja o bipji asufre; ma c'axt'ü nza cja asufre. C'o o ñi c'o pjadü exmi nza cjatjo o ñi o león. Cja c'o o ne o pjadü mi pedye sivi 'ñe bipji 'ñe asufre. ¹⁸ O ndü c'ua c'ü na jñi parte yo nte na ngueje c'o jñi plaga c'o o sufridoji. C'o plaga mi ngueje o sivi 'ñe o bipji 'ñe o asufre c'ü mi pedye cja o ne'e c'o pjadü. ¹⁹ C'ü ma zëzhi c'o pjadü je mi bübü cja o neji 'ñe cja o pjixiji. C'o o pjixiji mi chjëntjoji nza cja o c'ijmi c'o xo mi bübü o ñiji. Co o pjixi c'o pjadü mi s'odü yo nte.

²⁰ O ndü na puncjü nte co c'o plaga. Bübü c'o dya ndü, pero dya o nzhogü o mü'büji. Sido o tsjatjoji c'ü na s'o. Sido o ma't'ütjoji o demonio. Sido o ma't'ütjoji yo ts'ita yo oro, yo plata, yo bronce, yo ndojo, yo za'a. Maco yo ts'ita dya janda yo. Dya xo äräji. Dya xo nzhodüji. ²¹ Nu c'o nte dya o nzhogü o mü'büji. Sido o pöt'üteji. Sido mi cëroji. C'o bëzo, sido mi tsäjäji ndixü. C'o ndixü, sido mi tsäjäji o bëzo. Dya xo o nzhogü o mü'büji. Nu c'o pje mi pönü, dya xo o nzhogü o mü'bü c'o.

10

El ángel con el librito

1 Nuc'ua ró janda c'ü 'naja anxe c'ü me ma zëzhi. Ma sjöbü ndeze a jens'e. Ma ëjë a mbo 'naja ngömü. 'Na arco iris je mi böbü a xes'e cja o ñi. Nu c'ü o jmi me mi juëbi nza cja e jyarü. Nu c'o o ngua mi chjëntjovi nza cja yo columna yo dä's'ä a nde cja ngumü. Nuc'o, mi 'ñetse nza cja sivi. 2 Mi tjë'ë 'na ts'ilibro c'ü ya vi sjo's'ü. Cjanu o 'ñe's'e o jocua a xes'e cja c'ü e mar. Nu c'ü 'naja o ngua o 'ñe's'e a xes'e cja ne xoñijömmü. 3 Cjanu o mapjü na jens'e chjëntjovi nza cja 'ma huë 'na león. 'Ma o nguarü o mapjü, ró äragö c'ua yencho vez va pjäjnä. 4 'Ma o nguarü o ña'a c'o yencho va pjäjnä, nutscö e Juan ya mi ngue ro opjögö. Nuc'ua ró ärä c'ua 'na jña c'ü vi 'ñeje a jens'e. O xitsi a cjava:

—Dya cjó rí xipji c'o i dyärä c'o o pjäjnä. Dya rí dyopjügüe c'o o mama c'o, o 'ñenze a cjanu.

5 C'ü e anxe c'ü ró janda mi ë's'ë c'o o ngua a xes'e cja c'ü e mar 'ñe e xoñijömmü, nuc'ua o c'uans'a c'ua o jodyë a jens'e. 6 Angueze o nädä Mizhocjimi c'ü bübü dya 'ñe ra bübü'tjo 'ma ya rguí nguarü ne xoñijömmü. O nädä Mizhocjimi c'ü o dyät'ä ne xoñijömmü 'ñe texe yo bübü 'ñe yo cja'a. Xo o dyät'ä yo ndeje 'ñe yo cã'ä nu. O mama a cjava c'e anxe:

—Dya ra mezhe ra zädä texe c'o o mama Mizhocjimi. 7 'Ma ra zädä c'ü ra mbë'bi o trompeta c'ü na yencho anxe; ngue 'ma ya ra nguarü texe

c'o o mbeñe Mizhocjimi c'o o xipji c'o profeta c'o mi pëpi Mizhocjimi, eñe c'e anxe.

8 Nuc'ua c'ü e jña c'ü ró äragö c'ü vi 'ñeje a jens'e, o zocütjo na yeje. O xitsi a cjava:

—Ma ma chjë'ë ne ts'ilibro nu sjos'ütjo nu tjë ne anxe nu ë's'ë o ngua a xes'e cja ne mar 'ñe ne xoñijömmü, o 'ñenze a cjanu c'e anxe.

9 Ró ma c'ua cja c'e anxe, ró ma xipji ro dyacü c'e ts'ilibro. Cjanu o xitsi angueze:

—Chjë'ë, ngue c'ua rí si'i. Nu ne ts'ilibro me na ò ngue o jña Mizhocjimi. Ra tsja'c'ü ra mäjä in mü'bügüe. Me xo na s'ëzhi o jña. Ra tsja'c'ü me ra sufrido in mü'bügüe na ngueje c'o cja ra zädä, o 'ñenze.

10 Ró ma tjë'ë c'ua c'e ts'ilibro c'ü mi tjë c'e anxe. Nuc'ua ró sigö c'ua. Me ma ötjo cja ín te'e mi chjëntjovi öt'apjü ngüjnü. 'Ma ró cjuarü ró sigö, ma cjö a mbo ín pjeme. 11 O sjitsi c'ua a cjava:

—Ni jyodü rí yepe rí ñague c'ü mama Mizhocjimi. Rí mamague c'ü ra tsjapü Mizhocjimi na puncjü o jñiñi; 'ñe na puncjü raza 'ñe yo ña pje nde ma jña'a, 'ñe yo rey, o sjitsi a cjanu.

11

Los dos testigos

1 Cjanu o ch'acü 'na dye'e c'ü mi chjëntjovi nza cja 'na metro. Cjanu o sjitsi a cjava:

—Rí ñanga. Dyëdyi dya nu o templo Mizhocjimi 'ñe ne

altar. Xo nde rí pezhegue yo ma't'ü angueze nu. ² Pero dya rí dyëdyi ne tji'i nu chjünüvi ne templo. Dya rí dyëdyi nu na ngueje je ra ngãrã c'o dya ejme Mizhocjimi. Nuc'o, ra yödüji nu e ndajñiñi nu o xöcü Mizhocjimi, nu ngueje a Jerusalén nu ja bübü ne templo. Ra yödüji jñi cjë nde. ³ Rá unügö c'ü na zëzhi yeje c'o ra mamavi c'ü na cjuana. Ra tsjavi profeta ra pätcägövi. Jñi cjë nde ra zopjüvi c'o nte, ra mamavi c'ü ri mangö. Ra ndëjëvi o bitu c'o na ãrã, c'ü rguí unü ngüenda c'o nte c'ü ni jyödü ra nzhogü o mü'büji.

⁴ C'o yeje nguejyo ye za'a yo olivo; xo 'ñejyo yeje candelero yo bübü a jmi Mizhocjimi c'ü manda texe cja ne xoñijömmü.

⁵ Nu 'ma cjó c'o ra ne pje ra tsjapü c'o, ra mbedye sivi cja o nevi; ra ndë'ë c'o ri nuvi na ü. A cjanu ra ndü'ü nu c'o ra ne pje ra tsjapü c'o.

⁶ Me na zëzhi anguezevi; sö ra ngot'üvi a jens'e c'ü dya ra 'ñe dye'be c'o pa'a 'ma ra pätpävi Mizhocjimi ra zopjüvi c'o nte ra xipjiji c'ü mama Mizhocjimi. Xo sö ra tsjapüvi yo ndeje ra mbëzhi o cji. Xo ra sö ra tsjapüvi ra mbĩ na zëzhi ne xoñijömmü 'ñe pje c'o nde ra tsjavi, ngue c'ua me ra sufrido yo nte. Nu hora c'ü ra nepevi ra tsjavi. ⁷ C'e animal c'ü me na sate ra mbes'e cja c'e t'o c'ü me na jë'ë, ra jyonmbü chü c'o yeje. 'Ma ra nguarü c'o yeje ra zopjüvi c'o nte, cja ra ndöjö 'ma c'e animal ra mbö't'ü c'o yeje.

⁸ Ya rguí ndüvi c'ua cja c'ü

e ndajñiñi nu ja o bö't'ü c'ü ín Jmugöji e Jesucristo. Je ri 'manavi cja calle. C'e jñiñi c'ü, ra xiji Sodoma 'ñe Egipto na ngueje me na s'o c'o ri cãrã cja c'e jñiñi c'ü. ⁹ C'o ye añima, jñi pa nde ra 'manavi cja calle ra jñanda c'o nte texe cja ne xoñijömmü. Ra jñandaji c'o, zö pje ma razaji, zö pje ma jña ñaji, zö pje ma jñiñi c'ü menzumüji. Dya ra jyëziji cjó ra dyögü c'o ye añima. ¹⁰ Nu c'o ri cãrã cja ne xoñijömmü me ra mäjäji na ngueje ya rguí ndü c'o yeje. Me ra mäjäji, me ra pötü rgá unüji o regalo. Na ngueje c'o yeje profeta me mi cjavü ra sufrido c'o nte. ¹¹ 'Ma ya ra cjogü c'o jñipa nde, Mizhocjimi ra unü c'ü ra tsjons'ü o jñüvi. Ya ra bübütjovi, ra tetjovi. Cja rron böbüvi. Me ra zü c'ua c'o nte rgá jñandaji. ¹² Nuc'ua c'o ye profeta ra dyärävi 'na jña c'ü je rguí 'ñeje a jens'e. Ra ña na jens'e ra xipjivi a cjava:

—Xä'dävi a 'ñecjua a jens'e, ra 'ñeñe.

Cja rron mëvi c'ua a jens'e cja 'na ngömmü, ra jñanda c'o nte c'o mi nu na ü c'o. ¹³ Nuc'ua c'ü e ndajme c'ü, me ra mbĩ'ĩ ne xoñijömmü. C'ü ni zö na dyëch'a parte c'ü e ndajñiñi ra yät'ä o ngumü. Ra ndü'üji c'ua na ngue c'ü ra mbĩ'ĩ ne xoñijömmü. Ra zö'ö siete mil c'o nte'e c'o ra ndü. Nu c'o dyaja me ra pizhiji, me ra mamaji c'ü me na nojo Mizhocjimi a jens'e.

¹⁴ C'ü ra mbĩ ne xoñijömmü ngue c'ü na yeje c'ü me ra sufrido yo nte. Dyäräji. 'Ma

ya ra nguarü c'o, dya cja ra mezhe ra zädä c'ü na jñi.

La séptima trompeta

15 Nuc'ua c'ü na yencho anxe o mbë'bi c'ü o trompeta. Ró ärägö c'ua na puncjü c'o mi ña'a a jens'e. Me ma jens'e ma ñaji. Mi mamaji a cjava:

Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji ñe e Cristo c'ü o ndäjä cja ne xoñijö mü ya mandavi c'ua ja mi manda e Satanás c'ü dya jo.

Ya ra mandavi para siempre.

16 Nuc'ua c'o veinticuatro tita c'o junrü cja o tronoji a jmi Mizhocjimi o ndüñijö müji. Cjanu o ma't'üji c'ua Mizhocjimi. 17 O mamaji a cjava:

Nu'tsc'e Mizhocjimi, ín Jmuts'üjme, me na zë'ts'i, in cja texe c'ua nzi gui ñe'e.

Exmi bübütjogue y in bübügüe. Rí da c'üjme na pöjö na ngueje i jizhigue c'ü me na zë'ts'i, nguextjots'ü in mandague.

18 Me co üdü yo nte cja ne xoñijö mü me co nuc'üji na ü.

Pero nudya ya zädä c'ü xo rí jñünpü nguenda c'o ya ndü rí tsjapü ra ma sufrido c'o dya o ñejmets'ü.

Xo zädä c'e ndajme rí unü c'o ya i mamague c'o o päjtc'ä va ñaji in jñague, ñe texe c'o ngueje in ntegue, texe c'o süc'ügüe zö pje ri pjëzhiji, zö dya pje ri pjëzhiji.

Xo zädä c'ü e ndajme rí chjotü c'o o s'odü ne xoñijö mü. O s'odüji na ngueje dya dyätäji Mizhocjimi, me tsjaji na s'o, eñe c'o tita.

19 Nuc'ua o xogü a jens'e nu ja bübü Mizhocjimi. Cja o templo Mizhocjimi ró janda nu c'ü e caja c'ua ja bë's'i c'o laja nu ja t'opjü o ley Mizhocjimi. Nuc'ua o juëbi o yürü o pjäjnä o mbí'í ne xoñijö mü. O jyärä na puncjü trangündo.

12

La mujer y el dragón

1 Nuc'ua o ñetse 'na seña a jens'e c'ü me ma nojo. Mi ngueje 'naja ndixü. C'ü o bitu mi ngueje e jyarü. Mi ë's'ë o ngua cja e zana. Cja o ñi mi juns'ü 'na corona c'ü mi qui'i doce seje. 2 Nu c'e ndixü mi ndunte c'ü; ya mi ngue ro zö'dyë. Nuc'ü, me mi mapjü c'ü, na ngueje me mi sö na ü. Me mi sufrido na puncjü ro muxt'i. 3 Nuc'ua xo o ñetse c'ua xe 'naja seña a jens'e. Dyäräji c'ü ró janda. Ngue 'na tac'ijmi c'ü ma mbaja c'ü mi bübü yencho o ñi'i; cja na dyëch'a o mota. Cja c'o o ñi'i mi juns'ü yencho corona. 4 Nu c'ü o pjixi mi cjüt'ü c'ü ni zö na jñi parte yo seje a jens'e. Me co pana na zëzhi a jö mü yo. Nu c'ü e c'ijmi o bóbü a jmi c'ü e ndixü c'ü ya mi ngue ro muxt'i; ngue c'ua ro zapü c'ü nu t'i'i 'ma ya ro mus'ü. 5 C'e ndixü o mus'ü 'na ts'it'i. C'e ts'it'i ngue c'ü ra manda texe cja yo nte. Me ra manda na zëzhi; chjëntjovi

nza cja 'ma ri pārāji co 'na dyenza c'ü ri t'ëzi. Nuc'ua Mizhocjimi o zidyi a jens'e c'e t'i nu ja bübü Mizhocjimi, nu ja mandavi dya. ⁶ Nuc'ua c'e ndixü o c'ueñe o ma cja ndajyadü nu ja ya vi xöcü Mizhocjimi. Nunu ra 'huiñiji nu, jñi cjë nde.

⁷ Cja nu o ts'a c'ua 'na chũ'ü a jens'e; e Miguel 'ñe c'o o anxe Mizhocjimi c'o mi dyoji, o chũji co c'e c'ijmi. Me mi chũ'ü c'e c'ijmi 'ñe c'o anxe c'o mi dyoji c'e c'ijmi. ⁸ Pero c'e c'ijmi 'ñe c'o o anxe, dya pje mi sö ro ndöjõji. Nuc'ua dya cja säjäji ro ngārāji a jens'e. ⁹ Cjanu o pjongüji a jens'e c'ü e c'ijmi c'ü ngueje e trac'ijmi c'ü ya me mezhe. Nuc'ü, ni chjũ'ü Satanás c'ü dya jo. Ngueje c'ü onpü texe yo cārā cja ne xoñijõmü. Nuc'ü, o pjongüji a jens'e co texe c'o o anxe angueze. O zät'āji cja ne xoñijõmü.

¹⁰ Nuc'ua ró ärā c'ua 'na jñā'a c'ü me ma jens'e c'ü je vi 'ñeje a jens'e. Mi mama a cjava:

—Mizhocjimi c'ü me na zëzhi ya böbü a nde, ya o 'ñevgueji libre. Ngueje angueze co e Cristo c'o manda texe. Ya o pjongüvi a jens'e e Satanás c'ü mi cõt't'ü yo ín cjuarmagõji. Me mi pa cõt'üji a jmi Mizhocjimi xõmü ndempa. ¹¹ Pero e Satanás c'ü dya jo, dya o ndöpü c'o ín cjuarmagõji na ngueje c'e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo o pjödü o cji va ngötcüji ín nzhübügõji. Y anguezeji sido

o 'ñejmeji e Jesucristo; sido o ñaji o jñā'a. Dya zũji zö ro bö't'üji. ¹² Nudya, mājāgueji dya, texets'ügueji ín cārāji a jens'e. Na ngueje ya pjongüji a jens'e e Satanás. Pero me ra sufrido texe yo cārā cja ne xoñijõmü 'ñe texe yo cā'ā cja yo ndeje. Na ngueje e Satanás c'ü dya jo ya zöbü a ma c'ua, c'ua ja ín cārāgueji. Ya me üdü na puncjü na ngueje pārā na jo c'ü dya cja ra mezhe pa c'ü xe sö ra tsja texe c'o na s'o, o mama a cjanu c'e jñā c'ü vi 'ñeje a jens'e.

¹³ 'Ma o nu'u c'e c'ijmi c'ü ya vi pant'aji a 'ñecjua cja ne xoñijõmü, me mi jodü ja rvá zürü c'e ndixü c'ü vi mus'ü c'e ts'it'i. ¹⁴ Nuc'ua o ch'unü c'ua c'e ndixü ye juaja c'o nza cja o juaja o águila yo na nojo; ngue c'ua ro pjüjuaja na jë ro ma cja c'e ndajyadü nu ja ya vi xöcü Mizhocjimi. Nunu dya ra zät'ä c'e c'ijmi. Nunu ra 'huiñiji c'e ndixü, jñi cjë nde. ¹⁵ Nuc'ua o mbedye cja o ne'e c'e trac'ijmi nza cja 'na ndare c'ü mi pa a xütjü cja c'ü e ndixü; ngue c'ua ro tsjapü ro c'ot'ü cja c'ü e ndare ro ndunü. ¹⁶ Nuc'ua ne xoñijõmü o mbös'ü c'e ndixü. Ne xoñijõmü o nzama o ne. Cjanu o cjogü c'e ndare c'ü vi mbedye o ne c'ü e c'ijmi. ¹⁷ Nuc'ua c'ü e c'ijmi me go ünmbü c'ü e ndixü. Nuc'ua o ma c'ua, o ma tsja chũ co c'o dyaja o t'i'i c'ü e ndixü. Nuc'o, cjaji c'ua ja nzi ga manda Mizhocjimi. Xo mamaji ja ga cja e Jesucristo.

13

Los dos monstruos

¹ Nutscö e Juan ró böbü cja o ñöxijö mü a ñünü c'ü e mar. Cja ró janda c'ua 'na animal c'ü na sate c'ü je o c'os'ü cja c'ü e mar. Mi bübü yencho o ñi'i; cja na dyëch'a o mota. Mi juns'ü dyëch'a corona cja c'o o mota. Mi t'opjü 'na jña cja c'o o ñi angueze. C'e jña'a c'ü, mi sadü Mizhocjimi. ² Nu c'ü e animal c'ü ró janda mi nza cja 'na tigre. Nu c'o o ngua mi nza cja o ngua 'na oso. Nu c'ü o ne mi nza cja o ne 'na león. Nuc'ua c'ü e c'ijmi o unü c'ü na zëzhi c'e animal ngue c'ua ro manda nu ja manda angueze. Xo o unü c'ü ro mbëzhi na nojo. ³ Ró janda 'naja c'o o ñi nza cja c'ü vi s'odü, ya ro ndü'ü; pero o jogütjo. Texe yo cãrã cja ne xoñijö mü me co dyönütsjëji ja va jogü c'ü e animal. Nguec'ua va ndünt'üji a xütjü c'e animal. ⁴ O ndüñijö müji o ma't'üji c'ü e c'ijmi na ngueje o unü c'e animal ra manda. Xo o ndüñijö müji o ma't'üji c'e animal. O mamaji a cjava:

—¿Cjó rí jñanda c'ü chjëntjovi nza cja ne animal? ¿Cjó ngue c'ü sô ra chüvi nu? O mamaji a cjanu.

⁵ Mizhocjimi o jyëzi c'e animal c'ü ro ña na s'o jña c'ü ro zadü Mizhocjimi. Xo o jyëzi ra manda jñi cjë nde. ⁶ Cjanu o nzama o ne c'e animal o zadü Mizhocjimi a jens'e ñe c'o cãrã nu. ⁷ Mizhocjimi xo o jyëzi c'ü ro jyonbü chü'ü c'o o nte Mizhocjimi. C'e animal

o ndöjõ. Xo o jyëzi c'e animal ro manda texe cja yo nte, zö pje ma razaji, zö pje ma jña ñaji, zö pje ma jñiñi c'ü menzumüji. ⁸ Yo cãrã texe cja ne xoñijö mü ra ndüñijö müji ra ma't'üji c'e animal. Nu c'o t'opjü o tjüji cja o libro c'e Ts'imë, dya ra ma't'üji c'e animal. Ndeze 'ma dya be mi ät'ä Mizhocjimi ne xoñijö mü ya vi t'opjü o tjü nu c'o ro ndünt'ü a xütjü c'e Ts'imë c'ü o bö't'ü. Nu c'o dya t'opjü o tjü cja c'e libro ngue c'o ra ma't'ü c'e animal c'o.

⁹ Nu'tsc'eji in äräji yo jña, dyäräji na jo. ¹⁰ Nu c'o cjó c'o pant'a a pjörü; xo ra pant'aji a pjörü c'o. Nu c'o ra pö't'üte co tjëdyi, xo rguí ndü co tjëdyi c'o. Nguec'ua yo o nte Mizhocjimi ni jyodü ra sëchiji; sido ra 'ñejmeji Mizhocjimi.

¹¹ Nuc'ua cja ró janda xe 'na animal c'ü o mbes'e cja ne xoñijö mü. Nuc'ü, mi peje yeje o mota nza cja o mota 'na Ts'imë. Pero mi ña'a nza cja 'na trac'ijmi. ¹² C'e animal ngue c'ü na yeje animal. Nuc'ü, dyofi c'ü ot'ü; cjavü yo nte ra tsjaji c'ua ja nzi ga manda c'ü ot'ü animal. Xo cjavü texe yo cãrã cja ne xoñijö mü ra ndüñijö mü ra ma't'üji c'ü ot'ü animal. C'ü ot'ü animal ngue c'ü o jogütjo 'ma ya mi ngue ro ndü. ¹³ C'ü na yeje animal xo cja na puncjü o señal. Cjavü ra jyäbã sivi a jens'e c'ü va säjä cja ne xoñijö mü a jmi'i yo nte. ¹⁴ Onpü yo nte yo cãrã cja ne xoñijö mü, xipjiji c'ü ni jyodü ra dyät'äji 'na

ts'ita c'ü exti nguetjo c'ü e animal c'ü vi s'odü co tjëdyi, pero o jogütjo. Yo nte ra dyät'äji c'e ts'ita, na ngue c'o señal c'o jëzi Mizhocjimi cja'a c'ü na yeje animal. ¹⁵ Mizhocjimi jëzi c'ü na yeje animal ra tsjapü ra tsjons'ü o jñü'ü c'e ts'ita c'ü exti nguetjo c'ü ot'ü animal. Nguec'ua c'ü e ts'ita ña'a c'ü. Xo ra manda ra mbö't'üji nu c'o dya ra ma't'ü c'e ts'ita. ¹⁶ Xo ra tsjapü texeji ra cuatpüji c'ü rguí meyaji cja o jodyëji o cja o ndë'ëji nguec'ua ra 'mãrã c'ü o tsjajaji c'ü ot'ü animal. Texeji, c'o dya pje pjëzhi, 'ñe c'o pje pjëzhi, 'ñe c'o jün'ü, 'ñe c'o dya jün'ü, 'ñe c'o mbëpji, 'ñe c'o dya mbëpji, nde ra tsjapüji ra cuatpüji rgá meyaji. ¹⁷ Dya cjo sô pje ra ndômü ne pje ra mbö'ö, 'ma dya ri cuat'ü o tjü'ü c'e animal. C'ü o tjü'ü c'e animal ngue 'na número. ¹⁸ Ni jyodü rí pãrãji; rí tsjijñiji pje ne ra mama o número c'e animal. C'e número ngue seiscientos cja sesenta y seis. C'e número ne ra mama ngue 'na nte.

14

El canto de los 144,000

¹ Dyärãji na jo c'ü ró janda c'ua. Ngue c'e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo mi böbü a ñi'i cja c'ü e t'eje c'ü ni chjü Sion. Mi dyoji angueze ciento cuarenta y cuatro mil o nte'e. Cja o ndëji mi t'opjü o tjü c'e Ts'imë Jesucristo 'ñe Mizhocjimi c'ü nu Tata. ² Cja rron ärã c'ua 'na jña c'ü vi 'ñeje a jens'e c'ü mi yürü

nza cja rrã puncjü o ndare, 'ñe nza cja 'ma pjäjnã. C'e jña'a c'ü ró ärägö mi nza cja bizhi 'ma pjë'biji na puncjü o arpa. ³ C'o nte c'o, ró ärägö mi tøjöji 'na himno c'ü cja dadyo, mi tøjöji a jmi c'e trono, 'ñe a jmi c'o nziyo c'o mi bübü, 'ñe a jmi c'o tita. Nu c'o mi sô ro pjëchi c'e himno nguextjo c'o ciento cuarenta y cuatro mil. Na ngue c'e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo vi ngö'tp'üji o nzhubüji o tsjapüji o nte Mizhocjimi 'ma o 'ñench'e o mü'büji c'ü, 'ma mi cãrãji cja ne xoñijö mü. ⁴ Nuc'o, ngue c'o dya tjünt'ü a xütjü yo ts'ita. Nguextjo Mizhocjimi c'ü tjünt'ü a xütjü c'o. Nu c'o tjünt'ü a xütjü yo ts'ita chjëntjovi nza cja c'o bëzo c'o tsãjã o ndixü. Nu c'o tøjö ne himno nu cja dadyo sido tjünt'üji a xütjü c'e Ts'imë e Jesucristo. Angueze o ngö'tp'ü o nzhubüji. Ngue c'o ot'ü o tsjapüji o t'i Mizhocjimi ngue c'ua ra ma't'üji angueze 'ñe c'e Ts'imë. ⁵ Nuc'o, sido mi mamaji c'o na cjuana. Dya pje bübüji c'ü na s'o a jmi Mizhocjimi.

Los mensajes de los tres ángeles

⁶ Ró janda c'ua c'ü 'na anxë c'ü mi pjüjuaja a nde a jens'e. Nuc'ü, mi zopjü c'o nte, mi xipjiji ja rvã sô xo ro jogü o mü'büji. Nu c'e jña'a, dya ra nguarü c'ü. Nu c'e anxë o zopjü texe yo nte, zö pje ma jñiñi c'ü mi menzumüji, zö pje ma razaji, zö pje ma jña mi

ñaji. ⁷ C'e anxe o mapjü na jens'e o mama a cjava:

—Sũ'üji Mizhocjimi. Ma't'üji angueze na ngueje me na nojo. Ya va sädä c'ü ra jñün'c'üji ngüenda. Ma't'üji Mizhocjimi c'ü o dyät'ä e jens'e 'ñe ne xoñijõmü 'ñe e ndeje 'ñe yo mbereje, o mama a cjanu c'e anxe.

⁸ C'ü 'naja anxe o ndünt'ü a xütjü c'ü ot'ü anxe. O mama a cjava:

—Ya o yät'ä c'e ndajñiñi c'ü ni chjü Babilonia. Nu c'o mi cärä c'e ndajñiñi me mi ma't'üji o ts'ita. Nde mi cchapüji texe yo jñiñi xo ro ma't'üji o ts'ita. Chjëntjovi nza cja 'ma ri unüji o vino c'o ni tji.

⁹⁻¹⁰ Nuc'ua c'ü 'naja anxe, o ndünt'ü a xütjü c'o yeje. Ngue c'ü na jñi anxe. O ña na zëzhi. O mama a cjava:

—'Ma cjó c'o ra ma't'ü nu c'e animal 'ñe c'e ts'ita c'ü exi nguetjo c'e animal 'ñe 'ma ra jyëziji ra meyaji cja o ndëji o cja o dyëji, nu'ma, Mizhocjimi me ra tsjapü ra sufrido c'o. Me ra ünmbü Mizhocjimi c'o; dya ra juentseji, me ra sufridoji na puncjü cja sivi 'ñe cja o asufre. Ra sufridoji a jmi c'o o anxe Mizhocjimi 'ñe a jmi c'e Ts'imë. ¹¹ Nu c'o ra ma't'ü c'e animal 'ñe c'e ts'ita c'ü exi nguetjo c'e animal 'ñe 'ma ra cuatpüji o tju'ü c'e animal, dya ra sö ra söyaji; xõmü ndempa ra sufridoji. Nu c'ü e bipji c'ü ri pes'e c'ua ja rrä sufrido anguezeji, dya ra tjeze. ¹² Nguec'ua c'o o t'i Mizhocjimi, ni jyodü

sido ra dyätäji c'ü, 'ñe sido ra 'ñejmeji e Jesucristo; dya ra chjench'eji a xütjü.

¹³ Nuc'ua ró ärägö 'na jña'a c'ü je vi 'ñeje a jens'e. Nuc'ü, o xitsi a cjava c'ü:

—Je rí dyopjügue a cjava: “Nu c'o sido ejme e Jesucristo c'ü ín Jmugöji, zö ra bö't'üji, pero ra zät'äji nu ja me na jo.” Mama a cjanu o Espíritu Mizhocjimi, na cjuana me ra mäjäji. Mizhocjimi me ra mäpä anguezeji na ngueje o tsjaji c'ua ja nzi va ne angueze. Nguec'ua ya ra söyaji. O xitsi a cjanu c'e jña'a.

La cosecha de la tierra

¹⁴ Dyäräji c'ü ró janda. Mi bübü 'na ngõmü c'ü ma t'õxü. A xes'e c'e ngõmü, mi junrú 'naja c'ü exmi nguetjozögöji. Mi juns'ü o ñi 'na corona c'ü ngueje oro. Mi jün 'na sjat'ëbi c'ü me ma mbeñe. ¹⁵ C'ü 'naja anxe o mbedye cja c'ü e templo nu ja bübü Mizhocjimi. C'e anxe o mapjü na jens'e o zopjü nu c'ü mi junrú a xes'e c'e ngõmü, o xipji a cjava:

—Pjëch'i dya nu in sjat'ëbi rí chagü na ngueje ne ndajme nu rí chagü ya zädä. C'ü e dagrëxü cja ne xoñijõmü ya na jo'o.

¹⁶ Nu c'ü mi junrú a xes'e c'e ngõmü cjanu o mbëch'i c'ü o sjat'ëbi cja ne xoñijõmü; nuc'ua o dagü c'ua, c'o mi cja'a cja ne xoñijõmü.

¹⁷ Cjanu o mbedye c'ua c'ü 'naja anxe cja c'ü e templo nu ja bübü Mizhocjimi a jens'e. Xo mi jün 'na sjat'ëbi c'ü me ma mbeñe. ¹⁸ Nuc'ua xe 'naja

anxe o mbedye cja c'ü e altar. Nuc'ü, ngue c'ü mi manda yo sivi. Cjanu o mapjü na jens'e o zopjü nu c'ü mi jün c'ü e sjat'ëbi c'ü me ma mbeñe, o xipji a cjava:

—Pjëch'i c'ü in sjat'ëbi ra jyäbä yo uva yo cja'a cja ne xoñijömmü cja rrï pëchi yo na ngueje ya ndä'ä yo. O mama a cjanu c'e anxe.

¹⁹ Nuc'ua c'e anxe o jñü c'ü o sjat'ëbi c'ü me ma mbeñe, o mbëch'i cja ne xoñijömmü, o ndagü c'o uva. Cjanu o mboch'ü c'o uva nu ja je ro ndë'biji. C'ü yödüji c'o uva chjëntjovi c'ü ra tsja Mizhocjimi. Ra tsjapü me ra sufrido nu c'o dya ejme angueze. ²⁰ Nu ja o ndë'biji c'o uva je ngueje a tji'i cja c'e jñiñi. Mizhocjimi 'ma ra jyëziji ra castigaoji yo nte, je ngueje a tji'i cja c'e ndajñiñi ra bö't'ü na puncjü nte. O cji'i c'ü ra pjödüji me rrä jë'ë; ra zäs'ä cja o ne yo pjadü nu ja cjüsp'üji. Ra nzhodü c'o cji ra zät'ä jñi ciento kilometro c'ü na maja.

15

Los ángeles con las siete últimas plagas

¹ Nuc'ua ró janda c'ü 'naja señal a jens'e c'ü ma nojo c'ü rví zü yo nte. C'e señal mi ngue yencho anxe c'o mi jün yencho c'o rví tsjapü ro sufrido yo nte. Nu c'o me ra sufrido yo nte ngue c'o ya rguí nguarü, na ngueje ya ra nguarü c'ü ni ünmbü Mizhocjimi yo nte.

² Xo ró jandagö c'ü mi nza cja 'na mar c'ü mi 'ñetse nza cja vigrio. Nuc'ü, mi chjana sivi c'ü. Mi cārã nu c'o o t'i Mizhocjimi. Anguezeji vi ndöjõji; vi bëzhi c'e animal c'ü na s'o. Na ngueje anguezeji, dya ndünt'üji a xütjü c'e animal. Dya o ma't'üji c'e ts'ita c'ü exi nguetjo c'e animal, y dya mi cuat'üji o tjü cja o ndëji. Anguezeji ma böbüji a xes'e c'e mar. Mi jünji o bizhi c'ü ngueje arpa. Ngue Mizhocjimi c'ü vi unü c'o arpa anguezeji.

³ Mi töjõji 'na himno c'ü ja va 'ñeme Mizhocjimi e Moisés o mbëpi Mizhocjimi va pjongü libre c'o nte, 'ñe ja va 'ñeme Mizhocjimi c'e Ts'imë o ëjë cja ne xoñijömmü, o ë 'ñevgueji libre. Je mi mamaji a cjava:

Nu'tsc'e Mizhocjimi, ín Jmuts'üjme, sö rí tsjague texe.

Me na nojo texe yo i tsjague, 'ñe me na zö'ö.

Na jo texe yo in cjague, 'ñe na cjuana. In mandague texe cja yo jñiñi.

⁴ Nu'tsc'e ín Jmuts'üjme, texeji ra züc'ügueji.

Ra mamaji ngue'tsc'e c'ü me na jo.

Na ngueje nguextjots'ü me na sjüts'ü; dya pje bübüts'ügue c'ü na s'o.

Yo nte texe cja ne xoñijömmü ra ë ndüñijömmüji ra ma'tc'üji, na ngueje in jíchiji c'ü me na jo c'o in cjague.

⁵ Nuc'ua ró janda c'ua, o xogü c'e templo a jens'e nu ja bübü Mizhocjimi. ⁶ Nuc'ua

o mbedye cja c'e templo c'o yencho anxe c'o mi jün c'ü ro tsjapü ro sufrido yo nte. Mi jeji bitu c'ü xiji lino; me ma t'öxü c'e bitu, me mi juëbi. Xo mi c'ö'bü cja o tijmiji o mbünt'ü c'o mi ngueje oro. ⁷ Nuc'ua 'naja c'o nziyo c'o mi bübü a jmi cja c'e trono, o ndë c'ua yencho mojmü c'o mi ngueje oro, cjanu o unü 'naja nzi 'na c'o yencho anxe. Mi nizhi c'o mojmü. Je mi po'o c'ua c'ü me mi üdü Mizhocjimi c'ü ngue c'o castigo c'o ro tsjapü ro sufrido yo nte. Ngue Mizhocjimi c'ü exi bübü y ra bübü'tjo c'ü; zö ra nguarü ne xoñijö'mü. ⁸ Nuc'ua c'e templo me co jyä'ä c'ua bipji, na ngueje me na nojo Mizhocjimi 'ñe me na zëzhi. Dya cjó mi sö ro cjogü cja c'e templo cja ro nguarü c'o anxe c'o vi manda Mizhocjimi ro tsjapüji ro sufrido yo nte. Yencho c'o me na s'ëzhi c'o ro sufridoji.

16

Las copas de castigo

¹ Nuc'ua ró ärägö 'na jña c'ü mi mapjü na jens'e, ndeze cja c'e templo. Mi xipji a cjava c'o yencho anxe:

—Möji, ma pjödüji a xes'e cja ne xoñijö'mü c'ü po'o yo yencho mojmü. Mizhocjimi ya me ra castigao yo nte; ra tsjapü me ra sufridoji.

² Nuc'ua c'ü ot'ü anxe cjanu o ma c'ua c'ü, o ma pjödü c'ü mi po'o c'ü o mojmü a xes'e cja ne xoñijö'mü. Cjanu o nzhodü c'ua 'na ngueme c'ü

me ma ü, c'ü dya mi sö ro jogü. Mi ngueje o xãã c'ü me mi po c'o me ma s'o. C'e ngueme o pënch'i c'o nte'e c'o je mi cuat'ü cja ndë'ë o tjü c'e animal, c'o mi ma't'ü c'ü o ts'ita.

³ Nuc'ua c'ü na yeje anxe o ma c'ua, o ma pjödü c'ü mi po'o o mojmü a xes'e o mar. Nuc'ua c'e ndeje o mbëzhi nza cja o cji 'na añima. Nguec'ua va ndü c'ua texe c'o mi cã'ä cja o mar.

⁴ Nuc'ua c'ü na jñi anxe o ma c'ua c'ü, o ma pjödü c'ü mi po'o o mojmü a xes'e cja yo ndare 'ñeje nu ja peje ndeje. Nuc'ua o mbëzhi c'ua cji'i c'o ndeje. ⁵ Cja rron ärä c'ua c'ü e anxe c'ü manda e ndeje. O mama a cjava:

—Nu'tsc'e Mizhocjimi exmi bübügue y in bübü'tjogue. Me na sjüts'ügue. Me na jots'ügue. Me na jo c'ü in cjague dya, in cjapü ra sufrido yo nte. ⁶ Me na jo a cjanu c'ü in cjague. Nudya ya i tsjapü yo nte ra sufridoji na ngueje c'ü o pjönbüji o cji'i c'o profeta c'o o päjtc'ä va zopjü yo nte. Y xo pjönbüji o cji c'o dyaja in ntegue. Anguezeji ni jyodü ra sufrido rgá ziji o cji, na ngueje me na s'o c'o o tsjaji.

⁷ Cja rron ärägö o mapjüji cja c'ü e altar, o mamaji a cjava:

—Nu'tsc'e Mizhocjimi in Jmuts'üjme, sö rí tsjague texe. Na cjuana me na jo'o c'ua ja gui tsjapü ra sufrido yo nte.

⁸ Nuc'ua c'ü na nziyojo anxe o ma c'ua, o ma pjödü

c'ü mi po c'ü o mojmü a xes'e cja e jyarü. Cjanu o ch'unü c'ua e jyarü ro ndüt'ü yo nte'e. ⁹ Nuc'ua me mi tjë'ë c'ua yo nte na ngueje c'ü me ma zëzhi e jyarü. Pero dya nzhogü o mü'büji c'ü ro ma't'üji Mizhocjimi c'ü me na nojo. C'ü o tsjaji, o zanmbüji c'ua o tjü Mizhocjimi c'ü me na zëzhi c'ü vi pejñe c'o castigo.

¹⁰ C'ü na tsi'ch'a anxe o ma c'ua c'ü, o ma pjödü c'ü mi po c'ü o mojmü a xes'e nu ja mi manda c'e animal c'ü na sate. Nuc'ua o bëxömü c'ua nu. Nuc'ua c'o nte'e me mi sa o c'ijñiji na ngueje me ma ü c'ü ma sufridoji. ¹¹ Me mi sadüji Mizhocjimi a jens'e na ngueje c'ü me mi söji na ü 'ñe me mi pes'e o xãã cja o cuerpoji. Pero dya nzhogü o mü'büji; o sido o tsjatjoji c'o na s'o.

¹² C'ü na 'ñanto anxe o ma c'ua c'ü, o ma pjödü c'ü mi po'o c'ü o mojmü a xes'e cja c'e trandare c'ü ni chjü Eufates. Nuc'ua o dyot'ü c'ua c'e ndeje ngue c'ua ro jogü c'ü e 'ñiji nu ja ro cjogü c'o rey. Nuc'o, je rví 'ñejeji nu ja ni mbes'e e jyarü.

¹³ Cja rron janda c'ua jñi'i demonio c'o exmi nguetjo o 'huë'ë. O mbedyeji cja o ne'e c'e trac'ijmi 'ñe cja o ne c'e animal c'ü na sate, 'ñe cja o ne c'e profeta c'ü ngue c'ü na yeje o animal. ¹⁴ C'o jñi 'huë'ë ngueje demonio. Me mi cjaji señañ c'o me mi sũ yo nte. O möji cja yo rey yo cãrã texe cja ne xoñijö mü, o ma xipjiji ra ëji

texeji ra 'ñe chüji Mizhocjimi. Pero ra bëzhiji; ra ndöjõ Mizhocjimi. Na ngueje me na zëzhi Mizhocjimi; sö ra tsja texe. ¹⁵ Mama a cjava e Jesucristo c'ü ín Jmugöji: "Dyãräji, nutscö rá ëcjö 'ma dya in pãrãgueji. Chjëntjovi nza cja 'ma va säjä 'na mbë'ë, dya cjó pãrã ja hora ra säjä. Me mäjä nu c'o sido ra ndepque. Nu c'o dya tepque, ra tsejeji 'ma rá ëcjö na ngueje, dya sido cjaji c'ua ja nzi rgá negö." O mama a cja c'ua e Jesucristo. ¹⁶ Nuc'ua c'o demonio o jmutüji c'o rey cja c'e jñiñi c'ü xiji Armagedón cja jña hebreo.

¹⁷ Nuc'ua c'ü na yencho anxe o ma c'ua c'ü. O ma pjödü c'ü mi po'o c'ü o mojmü nu cja e ndajma. Cja rron äragö 'na jña c'ü me ma zëzhi c'ü je vi 'ñeje cja c'e templo nu ja bübü Mizhocjimi cja o trono. O mama a cjava c'e jña'a:

—Ya zädä c'ü ra nguarü texe, o mama.

¹⁸ Nuc'ua cjanu o juë's'i c'ua, cjanu o pjãjnã; me mi yürü c'ua. Cjanu o mbĩ c'ua na zëzhi ne xoñijö mü. Dya mi 'ñömü na zëzhi a cjanu ne xoñijö mü ndeze 'ma o ngãrã yo nte. ¹⁹ Mizhocjimi o mbeñe c'ua ja ma cja c'e ndajñiñi c'ü ni chjü Babilonia. Me mi üdü Mizhocjimi na ngueje me mi cjaji c'o na s'o. Nguec'ua o tsjapü me o sufrido c'o je mi cãrã nu. 'Ma o mbĩ ne xoñijö mü, o c'adü c'e ndajñiñi c'ü. Exi jñi parte va c'adü c'e jñiñi. Yo jñiñi texe

cja ne xoñijõmü o yät'ä texe yo. ²⁰ Nuc'ua yo ts'ixoñijõmü yo je bübü a nde'e cja mar, o ojtjo c'ua texe yo. Yo t'eje o yät'ä texe yo. Dya cja mi bübü ne ri 'naja. ²¹ Nuc'ua cjanu o jyäbä c'ua o trangündo a jens'e. Mi cuarenta kilo c'ü ma jyü c'o ngündo. Me mi pjat'ü yo nte. Nuc'ua yo nte o zadüji Mizhocjimi na ngueje c'o ngündo c'o vi jyäbä. C'o ngündo o tsjapü o sufridoji na puncjü.

17

Condenación de la gran prostituta

¹ Cjanu o ã c'ua 'naja c'o yencho anxe c'o mi tjë'ë c'o yencho mojmü, o ã zocügö. O xitsi a cjava:

—Xä'dä. Rá jí'ts'i ja rga tsjapü Mizhocjimi ra sufrido nu c'e ndixü c'ü me tsäjã o bëzo. C'e ndixü c'ü rí mangö ngue c'e ndajñiñi c'ü me na s'o c'ü manda cja na puncjü mar. ² Me o dyonpü yo rey cja ne xoñijõmü, 'ñe yo dyaja yo cãrã cja ne xoñijõmü. C'o rey cja ne xoñijõmü dya jyanmbüji c'e ndixü; me go mäjäji va tsjaji c'o na s'o c'o mi mama c'e ndixü. Yo nte cja ne xoñijõmü chjëntjovi c'ü me t'ĩji; na ngueje o ndünt'üji a xütjü c'e ndixü, o xitsi a cja c'ua c'e anxe.

³ C'ü o Espiritu Mizhocjimi mi jítsi c'ü ro zädä. Nuc'ua c'e anxe o zinzi cja c'ü e ndajyadü. Nguejnu ró janda 'na ndixü c'ü mi chägã 'na animal c'ü me ma mbaja. Nu

cja c'e animal me mi t'opjü tjü'ü c'o mi sadü Mizhocjimi. Nu c'e animal mi bübü yencho o ñi, cja na dyëch'a o mota. ⁴ Nu c'ü e ndixü mi je'e bitu c'ü ma cjpobü, 'ñe c'ü me ma mbaja, 'ñe mi cuat'ü oro. Xo mi quis'i ts'irojo c'o me ma zö, xo 'ñe o perla. C'e ndixü mi tjë 'na mojmü c'ü mi ngueje oro, c'ü me mi nizhi. Mi nizhi c'o s'ante 'ñe c'o me ma s'o na ngueje vi tsja na s'o c'e ndixü. ⁵ Cja o ndë'ë mi t'opjü 'na tjü'ü, c'ü dya cjó mi pãrã ja ma cja c'e tjü'ü. Je mi t'opjü a cjava c'e tjü'ü: “Ne ndajñiñi a Babilonia, je ngue nu nana texe c'o tsäjã bëzo, 'ñe texe c'o na s'o cja ne xoñijõmü.” Je ma cjanu c'e tjü'ü. ⁶ Nuc'ua ró unü ngüenda c'ü e ndixü, nza cja c'ü o t'ĩ na ngueje c'ü vi pjönbü o cji c'o o nte Mizhocjimi. Nuc'o vi mbö't'üji c'o, na ngueje mi zopjüji yo nte mi xipjiji ja ga cja e Jesucristo. Nu c'e ndixü chjëntjovi c'ü vi zi o cji c'o o t'i Mizhocjimi. Me mi mäjã c'e ndixü. 'Ma ró jandagö c'e ndixü, dya mi pãrãgö pje ne ro mama. ⁷ Nuc'ua c'e anxe o xitsi:

—¿Jenga dya in pãrãgue pje ne ra mama ne ndixü? Nutscö rá xi'ts'i nu c'ü dya cjó mi pãrã ja cja c'e ndixü c'ü i jñanda, 'ñe c'e animal c'ü chägã, c'ü bübü yencho o ñi, cja na dyëch'a o mota. ⁸ Nu c'e animal c'ü na sate c'ü i jñanda, ya ngue ra mbes'e cja c'e t'o'o c'ü na jë c'ü dya 'ñetse ja je sät'ä. Nu c'e animal mi bübü,

pero dya cja bübü dya. Pero ra 'ñetse na yeje. Nguec'ua yo cārã cja ne xoñijõmü 'ma ra jñandaji c'e animal ra mamaji: "Maco ya vi ndũ ne animal; ya bübütjo na yeje. Me na nojo nu", ra 'ñeñeji. Nu c'o ra mama a cjanu ngueje c'o dya juns'ü o tjũ'ü cja c'e libro c'ü quis'i o tjũ'ü c'o ra bübütjo co Mizhocjimi para siempre. Yo tjũ je quis'i ndeze 'ma o dyät'ã Mizhocjimi ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü. Zõ ra bübütjo na yeje c'e animal, ra zädã c'ü Mizhocjimi ra pant'a a ma a linfiernu.

⁹ 'O dya c'üji pjeñe Mizhocjimi; ni jyodü rí tsijñiji ngue c'ua rí tendioji ja cja c'ü mama Mizhocjimi. C'o yencho ñi'i c'o bübü cja c'e animal ngue yencho t'eje c'o. Cja o ñi'i c'o t'eje je junrũ nu c'e ndixũ. ¹⁰ C'o yencho ñi xo ngue yencho rey c'o. C'o tsi'ch'a rey ya ndõpũji c'o, dya cja mandaji. C'ü 'naja rey manda dya. Nu c'ü 'naja, dya be va ëjẽ c'ü. Ra ëjẽ c'ü, pero dya ra mezhe ra manda. ¹¹ Nu c'ü e animal c'ü mi bübü, y dya bübü dya, ngue c'ü na ocho rey. Pero xo ngueje 'naja c'o yencho. Nuc'ü, ra pant'a Mizhocjimi a ma a linfiernu.

¹² 'Nu c'o dyëch'a mota c'o ya i jñanda, ngueje dyëch'a rey c'o. Nuc'o, dya be ch'unü ra manda c'o. Ra ch'unüji c'ü ra tsjaji rey co c'e animal c'ü na sate. Pero 'natjo hora c'ü ra mandaji. ¹³ Nu c'o dyëch'a rey, 'natjo pjeñe c'ü ri cjijñi c'o. Ra tsjaji c'ua ja nzi ga ne

c'e animal c'ü na sate, ra unüji c'o o xondarõji. ¹⁴ Anguezeji je ra tsjapüji chũ c'ü e Ts'imẽ c'ü ngueje e Jesucristo. C'ü e Ts'imẽ, nuc'ü ra ndõjõ c'ü. Na ngueje angueze manda texe cja yo jmu'u 'ñe texe cja yo rey. Nu c'o cārã co c'e Ts'imẽ, Mizhocjimi o zojnũ c'o; xo o juajnũ c'o. Anguezeji sido ejmeji c'e Ts'imẽ.

¹⁵ Cja xe nu xitsi c'ua c'e anxe:

—C'o ndeje c'o i jñanda nu ja mi junrũ c'e s'orixũ, nuc'o ngue o nte c'e ndixũ c'ü manda c'o. Me na puncjũ c'o. Cārãji texe cja ne xoñijõmü, ñaji na puncjũ o jña'a. Na puncjũ raza c'o. ¹⁶ Nu c'o dyëch'a mota c'o i jñandague, nuc'o 'ñe c'e animal c'ü na sate ra nuji na ü c'ü e s'orixũ, ra tsjapüji ra sufrido. Xo ra ts'osp'üji c'o o bitu ra nzerga, jo rro mbõt'üji. Jo rron zapüji c'o o ts'ingue. Xo ra ndüt'üji cja sivi. ¹⁷ Na ngueje Mizhocjimi o tsjapü o nguijñiji cja o mü'büji; nguec'ua ra tsjaji c'ua ja nzi ga mbeñe angueze. 'Natjo pjeñe c'ü ri cjijñiji. Ngue reyji; pero nu ja mandaji ra nzhõtüji c'e animal ngue c'ua nguextjo c'ü ra manda c'ü. Ra tsja rey c'e animal hasta cja ra zädã c'o o mama Mizhocjimi. ¹⁸ Nu c'ü e ndixũ c'ü i jñanda, ngue c'ü e ndajñiñi c'ü manda texe cja yo rey texe cja ne xoñijõmü.

18

La caída de Babilonia

¹ Nuc'ua ró janda c'ua c'ü 'naja anxe c'ü ma sjöbü a jens'e. Me mi pë's'i na puncjü c'ü vi unü Mizhocjimi ro tsja'a. Nuc'ua cja ne xoñijömmü me co jya's'ü c'ua co nu c'ü ma zö angueze. ² Nuc'ua o mapjü c'ua na jens'e c'e anxe o mama a cjava:

—Ya ra yät'ä dya, ne ndajñiñi nu ni chjü a Babilonia. Exna cjuana ra yät'ä. Ngue c'ua dya cjó cja ri nzheñe nu; nguextjo yo demonio, 'ñe texe pje nde ma s'ondajma; 'ñe c'o me na s'o c'o peje o juaja. ³ Je ra zädä a cjanu na ngueje o dyonpü yo nte texe cja ne xoñijömmü. Nguec'ua dya ma't'üji Mizhocjimi; ma't'üji o ts'ita. Chjëntjovi c'ü ri tí'iji. Nujyo rey cja ne xoñijömmü dya jyanbüji c'e ndixü c'ü ngueje c'e jñiñi. Yo pje nde pö cja ne xoñijömmü ya me jünji na puncjü o merio na ngueje je dyoji c'e ndixü c'ü me na s'o. C'o pë's'i c'e ndixü, me ne yo nte ra ndömmü.

⁴ Nuc'ua ró ärä c'ü 'na jña'a c'ü vi 'ñeje a jens'e. Mi mama a cjava:

—Pedyeji cja ne jñiñi, nu'tsc'eji ín ntets'ügöji; ngue c'ua dya rí tsjaji c'o cjaji nu, na ngue me na s'o. 'Ma sido rí tsärägueji nu, xo rí sufridogueji c'o ra sufrido anguesji. ⁵ Na ngueje c'o nzhubü c'o cjaji, me na puncjü. Chjëntjovi c'ü je ri cjins'i hasta a jens'e. Mizhocjimi pärä c'ü me cjaji na s'o, y ya mama c'ü ya zädä c'ü ra sufridoji. ⁶ Rí

nzhopqueji c'ü o tsja ne jñiñi. Rí jyä'tp'äji c'ü ra sufridoji, na ngueje me co tsjapüji o sufrido yo nte. ⁷ Ne jñiñi me cjapütsjē na nojo. Me ma't'ü o ts'ita. Chjëntjovi nza cja 'na ndixü c'ü me tsäjä na puncjü o bëzo. Nudya rí tsjapü me ra sufrido; me ra huë'ë angueze. Na ngueje mama a cjava cja o mü'bü: “Nguetscö rí minc'ö reina, rí mandagö. Dya rí 'natsjägö; dya pje bëtsigö c'ü rí tsäjä o bëzo. Dya ra zädä c'ü me rá huëgö.” ⁸ Nguec'ua ra zädä 'naja pa c'ü me ra sufrido ne ndixü. Mismotjo c'e pa'a c'ü, me ra zö o ngueme, me ra nzhumü, me ra zö o tjiimi. Xo nde ra ndüt'üji cja sivi. Na ngueje me na zëzhi Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji c'ü ra tsjapü ra sufrido ne ndixü. O mama a cjanu c'e jña c'ü vi 'ñeje a jens'e.

⁹ C'o rey cja ne xoñijömmü o tsjaji na s'o co c'e ndixü c'ü ngue c'e jñiñi. Me xo o ma't'üji c'o ts'ita. Nguec'ua 'ma ya ra jñandaji c'e bipji na ngueje c'ü rva tjë'ë c'e jñiñi, me ra huëpiji c'ü, me ra nzhumüji. ¹⁰ C'o rey je rgua böbüji na jë, ra zü'üji na ngue c'ü me ri sufrido c'e jñiñi. Ra mamaji a cjava:

—Juejme ne ndajñiñi a Babilonia nu me ma zëzhi. 'Natjo ndajme o zädä c'ü me sufrido c'ü na castigao Mizhocjimi nu, ra 'ñeñeji.

¹¹ Nu c'o pje nde pö cja ne xoñijömmü ra huëpiji angueze 'ñe ra nzhumüji, na ngueje dya cja cjó xe ri tömbüji c'o ri

pöji. ¹² Dya cja cjó ri tōmbüji o oro 'ñe o plata 'ñe o ts'irojo c'o me na zō, 'ñe o perla 'ñe o bitu c'o lino c'o me na jo, 'ñe o seda, 'ñe o mbabitu, 'ñe o bitu c'o na cjipobü. Xo 'ñeje o za'a c'o me na jo ga jyärä, 'ñe c'o t'ät'ä co marfil, 'ñe co za'a, 'ñe c'o bronze, 'ñe c'o t'ëzi, 'ñe c'o mármol. ¹³ Xo 'ñeje canela, 'ñe c'o pjindyö c'o na jo ga jyärä, 'ñe nguichjünü, 'ñe mirra, 'ñe o perfume c'o na jo ga jyärä, 'ñe vino 'ñe aceite 'ñe harina 'ñe ndëxü. Nudya, pöji dya yo animal yo tuns'ü pöjō, 'ñe o ndëchjürü, 'ñe o pjadü, 'ñe o carro. Xo pöji o nte ra ts-japüji ra pëpji. Pero ra zädä c'ü dya cja cjó ra ndōmbüji c'o. ¹⁴ Mizhocjimi ra mama a cjava:

—Nu'tsc'eji in cārāji a Babilonia, nu c'o me mi ne in mü'bügueji, ya tjezetjo c'o. Texe c'o mi jüngueji c'o me ma mizhi 'ñe c'o me ma zō, ya bē'ts'igüejji dya c'o. Dya cja xe rí chōt'üji dya c'o, ra 'ñeñe.

¹⁵ Nu c'o pō c'o cja'a cja c'e jñiñi me jünji na puncjü merio, me ricoji. Nguec'ua 'ma ra yät'ä c'e jñiñi, ra böbüji na jē. Na ngueje me ri sūji c'ü ra sufrido c'e jñiñi. Ra huëpji, me ra nzhumüji. ¹⁶ Ra mamaji a cjava:

—Juejme ne ndajñiñi. Mi chjëntjovi nza cja 'na ndixü c'ü me mi je'e na jo bitu c'o lino 'ñe c'o me ma mbaja 'ñe c'o ma cjipobü; 'ñe mi cu-atüji o oro 'ñe mi jezheji co o ts'irojo c'o ma zō'ō 'ñe o perla. ¹⁷ Natjo ndajme o chjorü texe c'o, ra mamaji a cja c'ua.

Xo 'ñe texe c'o ëdyi c'o barco 'ñe c'o pëpji cja c'o barco 'ñe c'o pëpji cja ndeje ra böbüji na jē; xo 'ñe c'o pje nde pō c'o nzhodü cja barco. ¹⁸ Ra jñandaji c'e bipji c'ü ri tjē c'e jñiñi ra mapjüji ra mamaji a cjava:

—Ja ri bübü 'na jñiñi c'ü ri chjëntjovi ne ndajñiñi?, ra mamaji.

¹⁹ Cja rron dyü's'üji jōmü o ñiji. Cja rron mapjüji, ra huëji, ra nzhumüji. Ra mamaji a cjava:

—Nutscöji rí pē's'iji o barco, 'ñezgöji rí comercianteji rí nzhodüji cja mar, ró tōjōji na puncjü merio na ngue c'ü mi jün na puncjü ne jñiñi. Pero nu c'o mi jün, 'natjo ndajme o chjorü texe, ra mamaji a cja c'ua.

²⁰ C'o o apóstole Mizhocjimi, 'ñe c'o o profeta 'ñe c'o dyaja o nte Mizhocjimi c'o cārā a jens'e, ra mājāji. Na ngueje Mizhocjimi ya ra chjotü c'e jñiñi, ra nzhopcü c'ü me vi tsjapü o sufrido c'o o nte Mizhocjimi.

²¹ Nuc'ua ró janda 'na anxé c'ü ma zëzhi, o jñü 'na ndojo c'ü mi nza cja cjünü. Cjanu o ma pant'a cja e mar. O mama a cjava:

—Je rga cjanu rgá pant'aji na zëzhi c'e ndajñiñi c'ü ni chjü Babilonia. Nuc'ü, dya cja xe ra ch'öt'ü c'ü. ²² Nu c'o mbē'bizhi c'o pjē'bi o arpa 'ñe o flauta 'ñe o trompeta, dya cja xe ra dyärāji cja o calle c'o. Nu c'o pje nde ät'ä, dya cja xe ra ch'öt'ü cja c'e jñiñi. Dya cja xe ra dyärāji c'ü xe ri cünjüji

nu. Na ngueje, dya cjo cja xe ri ndeñe. ²³ Dya cja xo ra nde sivi nu ja je jara c'e jñiñi. C'ü ni tsjaji chjüntü, dya cja ra dyaräji nu ja je jara c'e jñiñi. Ra chjorü c'e jñiñi. Na ngueje c'o menzumü nu, o dyonpüji yo nte texe cja ne xoñijömmü o xipjiji c'o dya cjuana. Yo nte o 'ñejmeji, na ngueje me na nojo c'o comerciante cja c'e jñiñi, jünji na puncjü merio.

²⁴ Cja c'e jñiñi c'ü, je ch'öt'ü nu, o cji c'o profeta 'ñe c'o dyaja o nte Mizhocjimi 'ñe texe c'o o mböt'üji cja ne xoñijömmü, je o mama a cja c'ua c'e anxe.

19

¹ Nuc'ua ró ärä c'ua me na puncjü nte c'o mi cãrä a jens'e. Mi mapjüji na jens'e, mi mamaji a cjava:

Aleluya. Ngue in Mizhocjimigöji
o jocüzü in mü'büji, o
'ñevgueji libre.

Nuc'ü, me na nojo c'ü; me na zëzhi.

² Na ngue me na jo c'ü cja'a Mizhocjimi 'ñe me na cjuana.

Ya tsjapü o sufrido c'ü e tras'orixü, nu c'ü o dyonpü yo cãrä cja ne xoñijömmü. Ngue c'ü je o dyonpüji nguec'ua dya mi ma't'üji Mizhocjimi; mi ma't'üji c'o ts'ita.

Mizhocjimi ya xo o nzhopcü c'e ndixü c'ü vi pjönbü o cji c'o nte c'o mi ätä Mizhocjimi.

³ Nuc'ua o yepe o mapjüji, o mamaji a cjava:

—Aleluya. Nu c'o bipji c'o c'os'ü c'e ndajñiñi, dya ra nguarü c'o.

⁴ Nuc'ua c'o veinticuatro tita 'ñe c'o nziyo c'o bübü, o ndüñijömmüji o ma't'üji Mizhocjimi c'ü junrü cja c'e trono. Mi mamaji a cjava:

—Je rga cjanu, amén.
Aleluya.

⁵ Nuc'ua ró ärägö c'ü 'na jña c'ü je ma ëjë cja c'e trono. Mi mama a cjava:

Unüji na pöjö in Mizhocjimigöji,
nu'tsc'eji, textets'üji o
mbëpjits'üji angueze.

Nu'tsc'eji in süji angueze in
ätäji, rí unüji na pöjö,
zö pjë'ts'iji zö dya pje
pjë'ts'iji, o 'ñeñe a cja
c'ua c'e jña'a.

La fiesta de las bodas del Cordero

⁶ Rö ärä c'ua, nza cja c'ü xo mi cãrä na puncjü o nte. O t'ärä nza cja 'ma yürü na puncjü o ndeje; y 'ma me pjäjnä na zëzhi a jens'e. Mi mama a cjava:

Aleluya. Ya manda
Mizhocjimi c'ü in
Jmugöji c'ü me na zëzhi
c'ü sö ra tsja texe.

⁷ Mö rá mäjäji dya, me rá mäjäji rá ma't'üji Mizhocjimi rá unüji na pöjö.

Na ngueje ya zädä c'ü ra tsja chjüntü. Ya zädä c'ü rá cãräji co e Jesucristo. Chjëntjovi 'ma cjaji chjüntü. Nu c'e Ts'imë e Jesucristo ngue c'e t'i c'ü ra chjüntü. Nutscöji rí ejmeji e Jesucristo,

nguetscöji c'e xunt'i, ya ró jocüji rá ma cārāgöji co angueze.

8 Na ngueje o dyacüji rí jegöji na jo bitu c'ü xiji lino, c'ü me jya'xtjo 'ñe me juës'i, je o mama a cja c'ua c'o jña'a.

C'o na jo bitu ngue c'o na jo c'o cja'a o nte Mizhocjimi.

9 Nuc'ua c'e anxe o xitsi a cjava:

—Dyopjügue a cjava: “Me mājā nu c'o o zojnū Mizhocjimi ra ma ñõñüji 'ma ra chjüntü c'e Ts'imē.”

Xo o xitsi a cjava:

—Nujyo ngueje o jña Mizhocjimi, me na cjuana yo, o xitsi a cja c'ua.

10 Nutscö ró ndüñijömmü c'ua, cja o ngua c'e anxe ngue c'ua ro ma't'ü. Nuc'ua o xitsi c'ua:

—Dya rí ndüñijömmü ín jmigö; dya xo rí matcü. Nu'tsc'e 'ñe c'o in cjuar-mague c'o sido ejme c'o o jizhi e Jesucristo, o mbëpjits'üji Mizhocjimi. Xo nzitjozügö, o mbëpjitzözügö Mizhocjimi. Je rí ndüñijömmü a jmi Mizhocjimi, rí ma't'ü angueze, o xitsi a cja c'ua c'e anxe.

Nu c'o jña c'o mama na cjuana ja cja e Jesucristo, ngue c'o je o mama c'o profeta; y ngue o jña Mizhocjimi c'o.

El jinete del caballo blanco

11 Nuc'ua ró janda o xogü a jens'e. Ró janda 'na t'öxpjadü. Nu c'ü mi chägä angueze, mi chjü'ü a cjava: “Nu c'ü cja'a c'ua ja nzi ga mama.” Xo

mi chjü'ü a cjava: “Nu c'ü na cjuana.” Nuc'ü, jün na jo ngüenda, 'ñe castigao yo nte c'ua ja nzi ni jyodü. 12 Nu c'o o ndö'ö me mi juëbi nza cja o sivi. Nu cja o ñi'i, mi juns'ü 'na corona c'ü mi jyäns'ä na puncjü. Xo mi t'opjü 'na tjü'ü c'ü dya cjó mi pãrã pje mama. Mi nguextjotsjé c'ü mi chägä c'e pjadü c'ü mi pãrã. 13 Mi je'e 'na bitu c'ü vi ngant'aji cja cji'i. Nu c'ü o tjü'ü c'ü, ngueje o Jña Mizhocjimi. 14 Nuc'ua c'o xondaro a jens'e mi tjünt'üji a xütjü angueze. Nuc'o, nde mi chägäji o t'öxpjadü. C'o xondaro nde mi jeji o bitu c'o xiji lino c'o me ma jo 'ñe ma t'öxü 'ñe me mi jyaxtjo. 15 Nu c'ü mi chägä c'e t'öxpjadü, cja o ne mi pedye 'na tjëdyi c'ü me ma s'ün. Ngue c'ü ro s'odü yo nte'e. Me na zëzhi rga mandaji, nza cja 'ma ri pãrãji co 'na dyëza c'ü t'ëzi. Angueze ra castigaoji; ra tsjapü ra sufridoji. Ra chjëntjovi nza cja 'ma yödüji c'o uva ngue c'ua ra mbedye c'ü e ngui uva. Ra tsjapüji me ra sufridoji na ngueje me ünbü Mizhocjimi anguezeji, na ngueje vi tsjaji c'o me na s'o. Me na zëzhi Mizhocjimi, sö ra tsja texe. 16 Nu c'ü mi chägä c'e t'öxpjadü, mi juns'ü 'na tjü cja o bitu 'ñe cja o ngua. C'e tjü'ü je a cjava c'ü: “Nu c'ü manda texe cja yo jmu 'ñe cja yo rey.”

17 Nuc'ua ró janda 'na anxe c'ü je mi böbü a nde cja e jyarü. O mapjü na jens'e, o xipji a cjava texe yo ndoparü

yo pjüjuaja a nde a jens'e:

—Xä'däji, rí jmurügeji dya, nu ja rí sigueji na puncjü o jñõnũ. Ngue Mizhocjimi je ra dya'c'üji c'e jñõnũ. ¹⁸ Rí sapüji o ts'ingue c'o rey, 'ñe c'o capitán 'ñe o ts'ingue c'o bëzo c'o me chala. Nde rí sapüji o ts'ingue c'o pjadü 'ñe c'o chägäji. Rí sapüji o ts'ingue texe c'o nte c'o mbëpji, 'ñe c'o dya mbëpji, 'ñe c'o pje pjëzhi, 'ñe c'o dya pje pjëzhi; nde rí sagueji c'o, o 'ñeñe a cja c'ua c'e anxe.

¹⁹ Ró janda c'ua c'ü e animal c'ü na sate 'ñe c'o rey cja ne xoñijõmü 'ñe c'o o xondaroji. Ya vi jmurüji ngue c'ua ro tsjaji chũ'ü nu c'ü mi chägä c'e t'õxpjadü 'ñe c'o o xondaro angueze. ²⁰ O zürüji c'ua c'e animal c'ü na sate. Xo 'ñe o zürüji c'e profeta c'ü ngue c'ü na yeje o animal. C'e profeta ngue c'ü mi böbü a jmi c'ü ot'ü animal, mi cja c'o señañ c'o me ma nojo. A cjanu, ngue c'ü vi dyonpü c'o mi cuat'ü o número c'ü ot'ü animal c'o ma't'ü c'e ts'ita c'ü exi nguetjo c'ü. C'e animal 'ñe c'e profeta c'ü dya cjuana o pant'aji vivo cja c'ü e zapjü c'ü ngue asufre c'ü me yot'ü sivi. ²¹ Nuc'ua c'o o xondaro c'e animal o bö't'üji. Je o bö't'üji co c'ü e tratjedyi c'ü mi pedye cja o ne c'ü mi chägä c'e t'õxpjadü. Nuc'ua texe c'o ndoparü me co zapjü o ts'ingue c'o vi ndü. Me co pji'ch'iji.

20

Los mil años

¹ Nuc'ua ró janda c'ua 'na anxe c'ü ma sjöbũ a jens'e. Mi jün c'ü e sjogü cja c'ü e t'o'o c'ü na jê'ë c'ü dya 'ñetse ja sät'ä. Mi cãjã 'na cadena cja o dyë. ² Nuc'ua o zürü c'ua c'ü e trac'ijmi c'ü ya me mezhe, c'ü ngueje e Satanás c'ü dya jo. Cjanu o ndün't'ü co cadena c'ü ro mezhe 'na mil o cjê'ë. ³ Cjanu o pant'a cja c'ü e t'o'o c'ü me na jê'ë. Cjanu o ngo'bũ na jo; cjanu o cuatü o sello, ngue c'ua c'ü dya jo, dya cja ro dyonpü yo nte, hasta 'ma cja ro zäs'ä c'o mil cjê. 'Ma ro cjogü yo mil cjê cja ro sjäpcä ja nzi pa'a.

⁴ Nuc'ua ró janda c'ua o trono nu ja junrü c'o manda. Nuc'o, o ch'unü ra jñüji ngüenda. Xo ró janda c'o aljma c'o o bö't'ü na ngueje o ndünt'üji a xütjü e Jesucristo o mamaji ja ga cja angueze. Nuc'o, dya o ma't'üji c'e animal c'ü na sate ne ri ngueje c'e ts'ita c'ü exi nguetjo c'e animal. Dya xo mi cuat'ü o número c'e animal cja o ndëji ne xo ri ngue cja o dyëji. Nuc'o, o nzhogü o bübütjoji na yeje. Nuc'o, o mandaji co e Jesucristo 'na mil cjê. ⁵ C'o dyaja añima c'o dya 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, dya o teji 'ma. Cja ro teji 'ma ro cjogü c'o mil cjê. ⁶ Me ra mäjã nu c'o ot'ü ra te'e. Nuc'o, dya tũ nzhubü a jmi Mizhocjimi c'o. C'o dya 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'o ya ndü, ra tetjoji na yeje, cja rron mboch'üji a sivi. Ngue c'ü xiji na yeje rga ndüji. C'o o nte Mizhocjimi,

dya ra sufridoji cja c'e sivi. O nte Mizhocjimi ra tsjaji mböcjimi ra pëpiji Mizhocjimi 'ñe e Cristo. Nde ra tsjaji jmu co e Cristo c'o mil cjë.

⁷ Nu 'ma ra zäs'ä c'o mil cjë, e Satanás ra xosp'üji cja c'e t'o nu ja mi cjo'bü. Cja rron pjongüji c'ua libre c'ü. ⁸ Nuc'ua ra ma c'ua; ra ma dyonpü yo nte texe cja ne xoñijömmü. Ra ma dyonpü c'o menzumü a Gog 'ñe c'o menzumü a Magog. Ra jmutüji c'ua, ngue c'ua ra tsjaji chü. Me na puncjü c'o o xondaroji. Chjëntjoji nza cja yo 'ñöxijömmü a ñünü cja ndeje. ⁹ Rguí 'ñeji texe cja ne xoñijömmü ra zät'äji cja c'e ndajñiñi c'ü me ne Mizhocjimi, nu ja ri cãrã c'o o nte. Nu c'e jñiñi ngueje a Jerusalén. Ra ngãrãji texe a ñünü cja c'e jñiñi ngue c'ua ra chjotüji c'o ri cãrã nu. Pero nuc'ua ra jyãbã o sivi a jens'e. Ra ndë'ë texe c'o ri cãrã texe a ñünü cja c'e jñiñi. ¹⁰ Nuc'ua e Satanás c'ü onpü yo nte ra pant'aji cja c'ü e zapjü c'ü ngue asufre c'ü me yot'ü sivi. Ngue nu ja xo vi manda Mizhocjimi rví pant'aji c'e animal c'ü na sate 'ñe c'e profeta c'ü dya cjuana. Me ra sufridoji na puncjü, xömmü ndempa, c'ü dya ra nguarü.

El juicio ante el gran trono blanco

¹¹ Nuc'ua ró janda c'ua 'na trono c'ü me ma nojo, c'ü me ma t'öxü. Xo ró janda nu c'ü mi junrü cja c'e trono. Nuc'ua o c'ueñe ne xoñijömmü 'ñe e jens'e a

jmi cja c'ü mi junrü cja c'e trono. Dya cja ch'öt'ü c'ua ja mi bübü ne xoñijömmü ne ri ngueje e jens'e. ¹² Nuc'ua ró janda c'o añima, c'o pje mi pjëzhi 'ñe c'o dya pje mi pjëzhi, nde mi böbüji a jmi Mizhocjimi. Nuc'ua Mizhocjimi o xo's'ü c'ua c'o libro. Cja xe nu o xo's'ü c'ua c'ü 'naja libro. Nunu je juns'ü nu, o tjü'ü c'o ra bübütjo co Mizhocjimi para siempre. Nuc'ua Mizhocjimi o jñünpü c'ua ngüenda c'o añima nu c'ua ja ma mama cja c'o libro. C'o libro mi mama texe c'o vi tsjaji 'ma mi cãrãji cja ne xoñijömmü. ¹³ Nuc'ua o mar xo o pjons'ü c'o añima c'o vi ndü'ü nu. C'o t'o'o 'ñe c'ua ja cãrã c'o aljma xo o nzhö'ö c'o añima. Mizhocjimi o jñünpüji ngüenda c'ua ja nzi ma tsjaji 'ma mi cãrãji cja ne xoñijömmü. ¹⁴ Nuc'ua c'o t'o'o 'ñe c'ua ja mi cãrã c'o aljma, Mizhocjimi o pant'a cja sivi nza ye lugar c'o. O pant'aji cja c'e zapjü nu ja me yot'ü sivi. Nguejnu xiji na yeje rga ndüji. ¹⁵ Xo o manda Mizhocjimi o pant'aji cja c'e zapjü c'ü me yot'ü sivi, nu c'o dya quis'i o tjü cja c'e libro nu ja quis'i o tjü nu c'o ra bübütjo co Mizhocjimi para siempre.

21

Cielo nuevo y tierra nueva

¹ Ya vi nguarü e jens'e 'ñe ne xoñijömmü. Ya xo mi ojtjo o mar. Nuc'ua cja ró janda c'ua 'na jens'e c'ü cja dadyo; cja na 'na xoñijömmü c'ü cja xo

dadyo. ² Nutscö e Juan, ya ró janda c'ua c'ü e ndajñiñi c'ü o xöcü Mizhocjimi. Ngueje a Jerusalén c'ü cja xo dadyo. Je ma sjöbü a jens'e cja Mizhocjimi. Ya vi jocüji na jo; ya je mi cārã nu o nte Mizhocjimi. Chjëntjovi nza cja 'ma jocü na jo 'na xunt'i c'ü ya ra chjëvi c'e t'i c'ü ra chjüntüvi. ³ Nuc'ua ró ärã c'ua 'na jña c'ü ma jens'e. Je vi 'ñeje cja c'e trono. Je mi mama a cjava:

—Jñanda, Mizhocjimi ya mimi a nde'e cja yo nte, angueze ya ra mimi co yo nte. Ri ngueje o nteji angueze. Nguetsjë Mizhocjimi c'ü ra bübü co anguesji ngue c'ua ri ngue o Mizhocjimiji. ⁴ Mizhocjimi ra ndintspi texe o nguizhöji. Dya cja ra ndüji. Dya cja pjë xe ra mbeñeji. Dya cja xo ra huëji. Dya cja xo ra zöji c'ü rrã ü. Na ngueje texe c'o me vi sufridoji cja ne xoñijöümü, dya cja ra sufridoji. Ya nde dadyo texe, je va xitsi a cja c'ua c'e jña'a.

⁵ Nuc'ua c'ü junrü cja c'e trono o mama a cjava:

—Jñanda, nutscö rrã cjapügö ra dadyo texe.

Cjanu o xitsi:

—Opjügue yo jña'a yo, na ngueje na cjuana yo. Yo nte sö ra mbārã Mizhocjimi cja'a c'ua ja nzi va mama.

⁶ Cjanu o xitsi c'ua:

—Ya nguarü texe yo ro zädä. Nutscö ya exmi bübügö 'ma o mbürü e jens'e 'ñe ne xoñijöümü, y sido rá bübügö 'ma ya rguínguins'i yo. Nu c'o

türe, nutscö rá unüji c'ü ra ziji ndeje c'ü dya cja ra türeji; ra bübütjoji co Mizhocjimi para siempre. Dya xo rá cobraji c'ü rá unüji c'e ndeje. ⁷ Nu c'o sido ejmezü ra ch'unüji texe yo. Nutscö ri nguetscö o Mizhocjimiji. Nuc'o, ri ngueje ín ch'igö c'o. ⁸ Pero nu c'o me sũ, 'ñe c'o dya ejmezügö, 'ñe c'o me na s'o, 'ñe c'o mbö't'üte, 'ñe c'o tsãjã o bëzo 'ñe c'o tsãjã o ndixü, 'ñe c'o cëro, 'ñe c'o ma't'ü o ts'ita, 'ñe texe c'o mbëchjine; nuc'o, ra ch'unüji c'ü ra boch'üji cja c'ü e zapjü c'ü tjë'ë co sivi 'ñe asufre. Ngue c'ü xiji na yeje rga ndüji, o mama a cja c'ua.

La nueva Jerusalén

⁹ Cjanu o ëjë c'ua 'naja c'o yencho anxe c'o mi tjë c'o yencho mojmü. C'o mojmü, ya vi pjödüji c'o castigo c'o mi nizhi c'o vi nguarü o sufrido c'o nte. Cjanu o zocügö c'e anxe. O xitsi a cjava:

—Xä'dägue a 'ñecjua. Rá jí'ts'i c'ü e xunt'i c'ü ngue o su'u c'ü e Ts'imë, o 'ñenze.

¹⁰ C'ü o Espíritu Mizhocjimi mi jitsi texe c'o. Nuc'ua c'e anxe o zinzi cja 'na t'eje c'ü me ma ndã. Cjanu o jitsi c'ü e ndajñiñi c'ü o xöcü Mizhocjimi c'ü ngueje a Jerusalén. Ma sjöbü a jens'e cja Mizhocjimi. ¹¹ C'e jñiñi me mi juëbi na zö na ngueje me na zö Mizhocjimi c'ü bübü nu. Me mi juëbi c'e jñiñi nza cja 'na ndojo c'ü me na mizhi c'ü xiji jaspe. Me mi 'ñetse nza cja o vigrio. ¹² Xo mi pë's'i 'naja ndüngümü c'ü me

ma nojo, 'ñe me ma ndã. Mi ti'i doce ngoxtji. Nzi 'naja ngoxtji mi bübü 'na anxe. Cja c'o ngoxtji mi juns'ü o tjü c'o doce o t'i e Israel. ¹³ Nzi 'na lado c'e ndüngümü mi ti'i jñi'i ngoxtji. ¹⁴ Nu c'o o ndüngümü c'ü e jñiñi o mbedye doce cimientó. Cja c'o cimientó je mi juns'ü nu o tjü c'o doce o apóstole c'ü e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo.

¹⁵ Nu c'ü mi zocügö, mi jün 'na vara c'ü mi ngue oro. Nuc'ü, je mi dyëdyi c'ü e jñiñi. Xo mi dyëdyi c'ü e ndüngümü 'ñe c'o o ngoxtji. ¹⁶ Nu c'ü e ndajñiñi o mbedye na jo cuagro. Nu c'ü ma maja xo ne ma cjatjonu c'ü ma mbät'ä. C'e anxe o dyëdyi c'ü e jñiñi co c'ü e vara c'ü mi jün. O zö yeje mil cja na yeje ciento kilometro c'ü ma maja. Xo ma cjatjonu c'ü ma ndã'ä 'ñe c'ü ma mbät'ä. ¹⁷ Nuc'ua xo o dyëdyi c'ua c'o o ndüngümü. O zö sesenta y cuatro metro c'ü ma ndã. C'e anxe o dyëdyi c'ua ja nzi ga tsja yo nte 'ma pje c'o ëdyiji.

¹⁸ Nu c'e ndüngümü vi t'ät'ä co ndojo c'o xiji jaspe. Nu c'ü e ndajñiñi mi ngueje dyavo oro nza cja vigrio c'ü me 'ñetse a tji'i. ¹⁹ Nu c'o cimientó c'ü e ndüngümü mi qui'i o ndojo c'o me na zö c'o me na mizhi. Nu c'ü o cimientó c'ü ot'ü, mi ngue ndojo c'o xiji jaspe. Nu c'ü na yeje mi ngueje ndojo c'o xiji zafiro. Nu c'ü na jñi'i mi ngueje ndojo c'o xiji ágata. Nu c'ü na nziyojo mi ngueje ndojo c'o xiji esmeralda. ²⁰ Nu

c'ü na qui'ch'a mi ngueje ndojo c'o xiji ónice. C'ü na 'ñanto mi ngueje ndojo c'o xiji cornalina. C'ü na yenchó mi ngueje ndojo c'o xiji crisólito. C'ü na ocho mi ngueje ndojo c'o xiji berilo. C'ü na nueve mi ngueje ndojo c'o xiji topacio. C'ü na dyëch'a mi ngueje ndojo c'o xiji crisoprasa. C'ü na once mi ngueje ndojo c'o xiji jacinto. C'ü na doce mi ngueje ndojo c'o xiji amatista. ²¹ Nu c'o doce ngoxtji mi ngueje o perla. Nzi 'na ngoxtji mi ngueje 'natjo perla. Nu c'o o calle c'ü e jñiñi mi dyavo oro c'o ma 'ñetse nza cja o vigrio.

²² Dya ró jandagö cja c'ü e jñiñi ri järä o templo; na ngueje Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji c'ü sö ra tsja texe, 'ñe c'e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo nguetsjëvi templovi. ²³ Nu c'ü e jñiñi, dya ni jyodü e jyarü ne xo ri ngue e zana c'ü ra jya's'ü nu. Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo c'e Ts'imë me na zövi; y nguetsjëvi jya's'üvi. ²⁴ Yo nte yo o jogü o mü'büji ra nzhodüji cja o jya's'ü c'e jñiñi. Nu c'o rey cja ne xoñijömü ra ë zogü c'o me ni muvi c'o pë's'i anguezeji. ²⁵ Nu c'o ngoxtji, dya ra cjot'ü c'o. Na ngueje pamü ri ndempa nu; ri ojto bëxöümü. ²⁶ Yo nte texe cja ne xoñijömü ra ë zogüji c'o me ni muvi c'o pë's'iji. ²⁷ C'o na s'o, dya ra cjogü a mbo cja c'ü e jñiñi c'o. Dya xo ra cjogü nu, c'o pezhe o bëchjine. Nu c'o ra cjogü nu, nguextjo c'o quis'i o tjü'ü cja c'e libro c'ü

tjě'ë c'e Ts'imě. Nu c'o juns'ü o tjũ'ü nu, ngue c'o ra bübütjo co Mizhocjimi para siempre.

22

¹ Nuc'ua c'e anxe o jítisi 'na ndare c'ü me mi jore. Ngue c'e ndeje c'ü unü c'ü rga bübütjoi. Me mi ñetse nza cja o vigrío. C'e ndare je ma peje cja o trono Mizhocjimi 'ñe c'ü e Ts'imě. ² C'e ndare je mi cjogü a nde cja c'e calle cja c'e jñiñi. Nzi 'na lado c'e ndare mi cja'a nu o za'a c'o quis'i c'o unü c'ü rga bübütjoi. Doce vez ga nguis'i nu cjě'ë. Nzi 'na zana quis'i. Nu c'o o xi c'o za'a ngue c'o jocü yo nte cja ne xoñijö mü. ³ O trono Mizhocjimi 'ñe c'ü e Ts'imě je ra bübü cja c'e jñiñi. Nu c'o o nte Mizhocjimi ra ma't'üji angueze. Dya ra bübü nu, c'o rrã s'o'o. ⁴ Nu c'o o nte ra jñandbaji o jmi. Nu c'ü o tjũ'ü, je ra jñus'ü cja o ndě anguezeji, na ngueje o nteji angueze. ⁵ Nujnu, dya ra bëxö mü nu. Dya xo rguí jyodüji o jya's'ü o sivi, ne xo ri ngueje o jya's'ü e jyarü. Ngueje Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji ngue o jya's'ü nu. Nu c'o cãrã nu, ra mandaji para siempre.

La venida de Jesucristo está cerca

⁶ Cjanu o xitsi c'e anxe:

—Texe yo jña yo i dyärã na cjuana yo; ra sö ra creo yo nte. Nu c'ü ín Jmugöji Mizhocjimi c'ü jíchi c'o profeta, o xitscö ró ë jí'tsc'ö yo ni jyodü ra zädã, ngue c'ua ra mbãrã yo nte. Dya cja ra

mezhe ra zädã. ⁷ Tsijjñi c'ü mama e Jesucristo: “Dya cja ra metscö rá ëjě. Me ra mäjã nu c'o cja c'ua ja nzi ga mama Mizhocjimi cja ne libro”, o mama a cja c'ua.

⁸ Nutscö e Juan, nguetscö ró ärägö, xo ró jandagö yo. 'Ma ró jandagö 'ñe ró ärägö yo, nuc'ua ró ndüñijö mü a jmi c'e anxe c'ü o jítisi texe yo, ngue c'ua ro ma't'ü c'ü. ⁹ Pero c'e anxe o xitsi a cjava:

—Dya pje rí matcügö. Na ngueje nutscö xo rí mbëpjítjogö cja Mizhocjimi nza cjatsc'e 'ñe nza cja c'o in cjuarmague c'o ngueje profeta, 'ñe nza cja c'o dyaja c'o cja c'ua ja nzi ga mama ne libro. Nguextjo Mizhocjimi rí ma't'ügue, enze a cjanu.

¹⁰ Nuc'ua cjanu o xitsi c'ua:

—Dya rí tso'bü yo jña yo mama Mizhocjimi cja ne libro, na ngueje ya ts'iquëtjo bëzhi c'ü ra zädã texe yo mama ne libro. ¹¹ Nguet'ua yo pa'a yo dya be va sädã, 'ma dya ra nzhogü o mü'bü c'o cja na s'o, jyëzi sido ra tsjaji c'o. Nu c'o me na s'o cjiñi, xe rí jyëzitjo ra nguijñiji c'o na s'o. Nu c'o cja na jo, c'ü xe ra tsjatjoi na jo. Nu c'o ngue o nte Mizhocjimi, c'ü sido ra tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.

¹² Mama a cjava e Jesucristo:

—Dyärã, dya cja ra metscö rá ëjě; ngue c'ua rá unü nzi 'najaji c'ua ja nzi va tsjaji 'ma mi cãrãji cja ne xoñijö mü. ¹³ Nutscö ya exmi bübügö 'ma o mbürü e jens'e 'ñe ne

xoñijõmü, y sido rá bübügö 'ma ya rguí nguins'i yo, eñe e Jesucristo.

14 Me ra mājā nu c'o tjintspiji o mü'būji co o cji e Jesucristo; ngue c'ua ra sō ra ziji c'o quis'i c'e za'a c'ü unü c'ü rga bübütjoji. Xo ra sō ra cjogūji cja o ngoxtji c'ü e ndajñiñi a jens'e. 15 Ra ngārā a tji nu c'o dya ejme Mizhocjimi, 'ñe c'o cēro, 'ñe c'o tsājā o ndixū, 'ñe c'o tsājā o bēzo, 'ñe c'o mbō't'üte 'ñe c'o ma't'ü o ts'ita, 'ñe c'o pezhe o bēchjine.

16 E Jesús xo mama:

—Nutscö e Jesús ró täjä nu ín anxegö o ã xi'ts'i texe yo, ngue c'ua rí xipjigue c'o dyaja ín ntegö. Nguetscö ró cjapügö o bübü e David. Xo o mboxbēchezügö e David. Xo nguetscö c'ü chjëntjovi nza cja c'e seje c'ü juēbi 'ma xōrū, eñe.

17 Nu c'ü o Espiritu Mizhocjimi c'ü bübü o mü'bü yo o nte Mizhocjimi mama a cjava:

—Nu'tsc'e Jesucristo ín Jmuts'ügöjme, xā'dä.

Xo mama a cjava yo o nte Mizhocjimi yo ngueje o su c'e Ts'imē:

—Xā'dä dya, a 'ñecjua.

Texe c'o ārā yo jña'a yo, xo ni jyodü ra mamaji a cjava:

—Xā'dä dya, ín Jmuts'ügöjme.

Nu'tsc'eji ín türeji ín neji o ndeje, xā'däji rí ã siji o ndeje nu unü c'ü rguí bübütjoji. Nu ne ndeje, e Jesucristo ra dya c'ütjoji; dya ra cobrats'üji.

18 Nu'tsc'eji ín ārāji yo jña yo mama ne libro, pjötpüji na puncjü ngüenda. Na ngueje 'ma cjó c'o ra jñu's'ü jña c'o dya mama ne libro, Mizhocjimi ra jñünpü ngüenda ra tsjapü ra sufrido texe c'ua ja nzi ga t'opjü cja ne libro. 19 Nu 'ma cjó c'o ra jñücü yo jña yo mama Mizhocjimi cja ne libro, Mizhocjimi xo ra jñüpcü o tjü'ü cja c'e libro nu ja juns'ü o tjü c'o ra bübütjo co Mizhocjimi para siempre. Dya xo ra cjogü a mbo cja o jñiñi Mizhocjimi a jens'e. Ngue c'e jñiñi c'ü xitsiji Mizhocjimi cja ne libro.

20 Nu c'ü mama yo jña'a yo, mama a cjava:

—Dya cja ra metscö rá ãjē, eñe.

Je rga cjanu, amén. Xā'dä, nu'tsc'e Jesús ín Jmuts'ügöjme.

21 E Jesucristo c'ü ín Jmugöji ra mbōxc'üji, ra nintsjim-its'üji ín texeji, o ntets'üji angueze. Je rga cjanu, amén.